

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

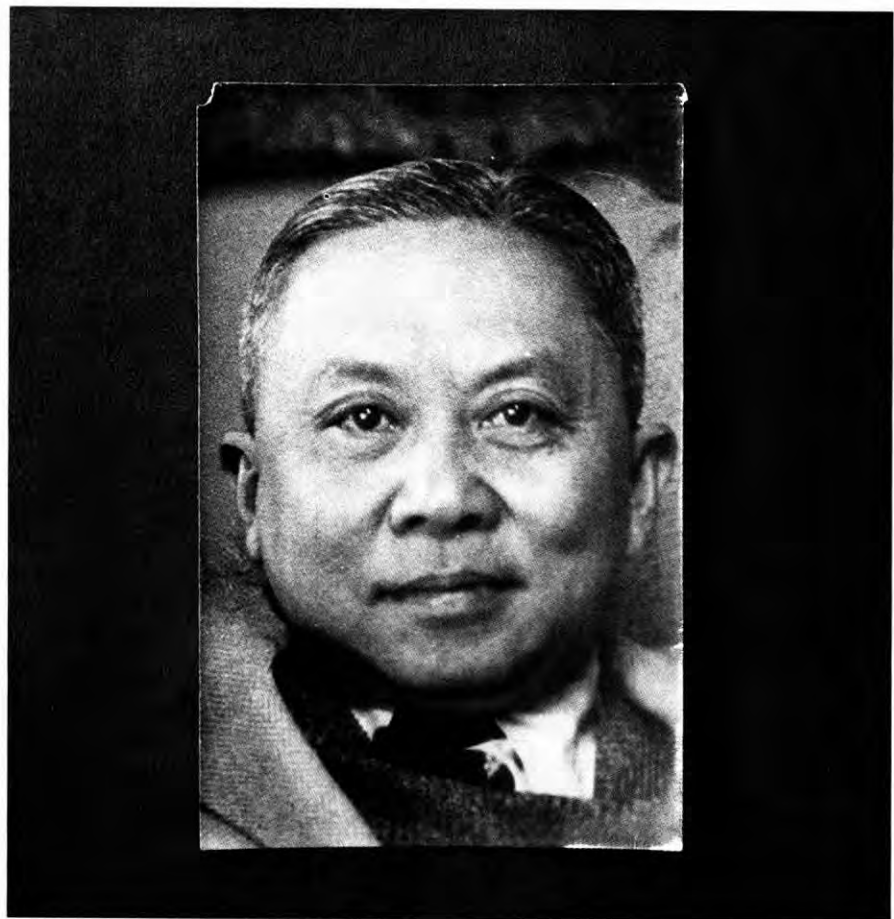

3961105416

วันที่ ๑ / ๓๑ : ๒๓
เลขทะเบียน 1024
เลขหมู่ ๒๓
๗๖๓๕

๒๕๔๓

๑ ศตวรรษ ศุภสวัสดิ์
๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๓

หม่อมเจ้าศุภสวัสดิ์วงศ์สนิท สวัสดิวัตน์
๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๓ - ๒๒ เมษายน ๒๕๑๐

สารบัญ

5	<u>คำนำ</u>
19	<u>ชีวิตของพ่อ</u> หน้อย
39	<u>Larger than Life</u> หนุ่น
43	<u>พ่อ</u> หนึ่ง
48	<u>ตา</u> ป๊อก - เป้า
60	<u>งานในด้านเสรีไทยของพ่อ</u> หน้อย
68	<u>Development of Siamese Politics</u> written for British Ministry of Information
125	<u>Appreciation of Situation in Siam</u> written for Special Operations Executive
222	<u>ลำดับเหตุการณ์เสรีไทยที่ได้ปฏิบัติ</u>
263	<u>Notes on Thai government radio broadcasts</u>
267	<u>เอกสารจากแฟ้ม 'จำกัด พลังกูร'</u>
336	<u>เอกสารเกี่ยวเนื่องเรื่อง "The Boys"</u>
381	<u>เอกสารจากแฟ้มปฏิบัติงาน</u>
411	<u>จากแฟ้มจดหมายถึง S.O.E.</u>

435 หลังสงคราม : จดหมายจาก Winston Churchill ฯลฯ

443 จดหมายจากพ่อถึงแม่
หน้อย

447 “เมียแมวยอดรัก”

507 “จดหมายร้อยหน้า”

583 ลูกเขยทำวความ

595 คำสารภาพเด็กสวนเสมา

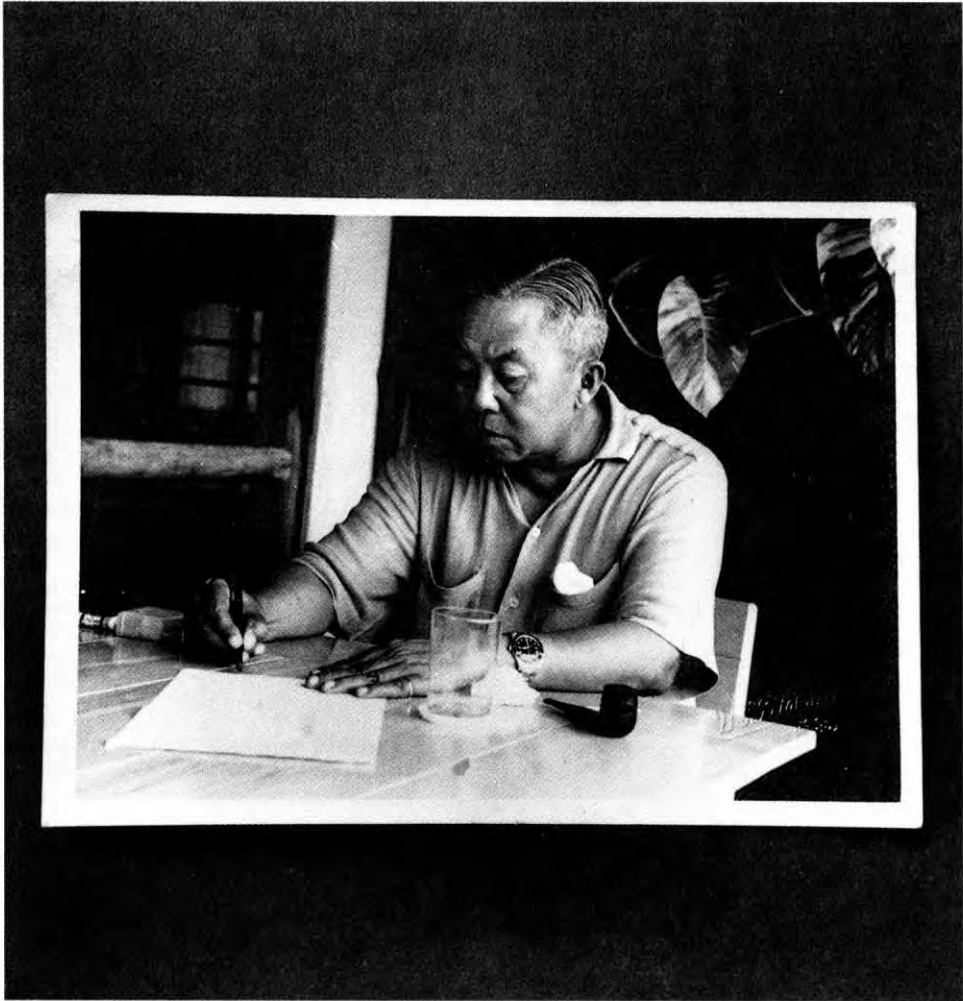
597 ปรัชญาชาวไร่

635 สายเลือด

จัดพิมพ์โดย: ลูกหลาน ม.จ. ศุภสวัสดิวงศ์สนิท สวัสดิวัตน์ ; เรียงพิมพ์และจัดรูปเล่มโดย: วัลชนี พานิชกุล โทร. 643-5827,

01-6119296

พิมพ์ที่: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) โทร. 882-1010 โทรสาร 433-2742, 434-1385

คำนำ

ดาไม่เคยมีหนังสืองานศพ เมื่อครบร้อยปีวันเกิดของดาในวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๓ พวกเราลูก-หลาน จึงถือเป็นโอกาสอันดีที่จะช่วยกันรวบรวมข้อเขียนของดาขึ้นเป็นหนังสือ

ตลอดเวลาสามสิบกว่าปีที่ผ่านมาตั้งแต่ดาจากเราไป มีผู้คนที่สนใจประวัติศาสตร์ไทยมาคอยถามหา ข้อมูลและเอกสารของดาอยู่บ่อยครั้ง หลายคนบอกว่า“ท่านชั้น”นั้น “รู้เรื่องดีกว่าทุกคน” บางคนก็บอกว่าดา เป็น “ฮีโร่ของจริง” และ “เกิดก่อนกาล”

ทั้งหมดนี้ทำให้เราถูกคิดขึ้นมาว่า หรือความใกล้ชิดทำให้เรามองข้ามคุณค่าแท้จริงของดา ซึ่งความ ผิดพลาดนี้เป็นความจริงที่เราต้องยอมรับ และขอมาต่อความทรงจำของดา ยิ่งเมื่อได้เริ่มเปิดดูเพิ่มเติม เอกสารกองพะเนินเทินทึกของดาออกมาอ่านดู เราถึงกับตั้งในความเป็นคนของคนที่เราเรียกว่า “พ่อ” และ “ดา” รวมทั้งความเข้าใจในสังคมไทยอย่างลึกซึ้ง และสายตากว้างไกลในการประเมินเหตุการณ์ทั้งของวันนั้นและของ ปัจจุบัน จนรู้สึกเศร้าเสียใจในความโง่เขลาและเกียจคร้านของเรา รวากับว่าครอบครัวเราคือหมาในรางหญ้า ที่ ได้นอนหลับทับขุมทรัพย์อันทรงค่า โดยที่ไม่เคยใส่ใจมันเลย

หนังสือชีวประวัติของดา ถ้าจะทำจริงๆต้องใช้เวลาหลายปี แต่เรามีเวลาไม่ถึงปีในการจัดทำหนังสือ เล่มนี้ขึ้นมาอย่างค่อนข้างทุลักทุเลและรีบเร่ง เนื่องจากว่าเราไม่ได้คิดที่จะทำกันจนเกือบปลายปีที่แล้ว นอกจากนี้ ดาเป็นคนที่จำกัดความยาก จะว่าเป็นประชาชน private ก็ไม่ใช่ จะเป็น public figure ก็ไม่เชิง เพราะสิ่งที่ ดาทำนั้นส่วนใหญ่เป็นเรื่องลับ ทั้งในทางการและในลักษณะที่เรียกกันว่าปิดทองหลังพระ

ทั้งนี้ทั้งนั้น มาถึงวันนี้ สิ่งที่น่าสนใจที่สุดสำหรับคนรุ่นหลัง คือการที่ดาได้นั่งเก้าอี้แถวหน้าอยู่ภายใน หลังฉากของประวัติศาสตร์ไทย ในช่วงที่มีมติและมีการปิดบังเซนเซอร์อย่างแน่นหนา ดาได้รู้เห็นเป็นพยาน ได้ทำงานใกล้ชิดทั้งกับพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ และอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ นอกจากนี้ดาแต่งงานกับ สิงหเสนี และดาซิด ผู้บริสุทธิ์ที่ตกเป็นแพะรับบาปถูกประหารชีวิตในข้อหากรณีสวรรคตนั้น เป็นญาติของยาย และหลังจากที่ดาซิดตายแล้ว ยายหนูกับลูกๆทั้ง ๗ คนของดาซิดก็มาอยู่กับดา-ยาย และลูกหลานดา-ยาย จน ทุกวันนี้

ในสังคมไทย ผู้ที่ไม่ประกาศตนเองเป็นสมิครพรรคพวกร่วมหมู่คณะหรือลัทธิของใคร ภายใต้มือมี อิทธิพลและอำนาจเหล่าใด คนผู้นั้นย่อมตกเป็นที่ต้องสงสัยโดยทุกๆฝ่าย นั่นคือความจริงที่เกิดขึ้นกับดา และเป็นสิ่งที่ดากล่าวถึงและพยายามต่อสู้ตลอดมา เพราะการแบ่งพรรคแบ่งพวกและกลั่นแกล้งกลุ่มอื่นที่ถือว่าเป็น คู่แข่งเป็นศัตรูของหมู่ตน คืออุปสรรคสำคัญต่อความสุขสงบที่แท้จริงในสังคมไทย โดยเฉพาะในยุคนั้น สิ่งนี้ สร้างความปั่นป่วนคลุ้มเครือ จนกระทั่งคนที่น่าจะทำงานร่วมกันเพื่อจุดหมายเดียวกันเพื่อส่วนรวม กลับต้อง เข้าใจผิดกันอยู่เสมอ รวากับว่าแผ่นดินนี้ถูกสาป

ความเป็นจริงของสมัยนั้นเป็นฉันทิ์ ทุกวันนี้ก็ยังคงเป็นเช่นนั้น ถึงแม้ว่าอาจจะเห็นไม่ชัดเป็นชาว เป็นดำเช่นกับยุคนั้น ทุกวันนี้ที่เรายังคงดิ้นรนกันอยู่เพื่อให้ประเทศชาติหลุดพ้นไปจากเงามืด ในเมื่อเมล็ดแห่ง ความเกลียดชังแบ่งแยกของยุคมีตนั้นได้แตกกิ่งก้านสาขาและหยั่งรากลึกลงไปในพื้นที่ดินไทย

จนทุกวันนี้ ประวัติศาสตร์ไทยต้องเป็นพิการ ไม่สมประกอบ เพราะถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง จนหมดสิ้นความเป็น‘ศาสตร์’ ‘วิชาประวัติศาสตร์ไทย’ ถูกกำหนดกรอบให้ตกอยู่ตามขอบเขต “ขาว-ดำ” ของ อุดมการณ์และทฤษฎี ทั้งของ‘ขวา’และ‘ซ้าย’ ซึ่งต่างก็มีพระเอกกับผู้ร้ายสำเร็จรูปตายตัว แทนที่จะมอง ข้อเท็จจริงและเหตุผลที่เกิดขึ้นกันอย่างตรงๆ ด้วยสายตาที่ไม่เอนเอียง

ประวัติศาสตร์คือเรื่องของบุคคล ในบริบทของเหตุการณ์และสภาพแวดล้อมของยุคสมัย โศกนาฏกรรม

ของคนไทยคือการไม่มองคนให้เป็นคน แต่คอยที่จะตราหน้าใส่ร้ายป้ายสีจำกัดความซึ่งกันและกัน

เราไม่รู้จักตัวเอง นั่นคือโศกนาฏกรรมของสังคมไทย ช่องโหว่ในพื้นฐานความรู้ประวัติศาสตร์ ที่มาที่ไป ใน 'ภูมิปัญญา' ของคนไทย ทำให้เราขาดความเข้าใจในบทบาทของตัวเองในบริบทของสังคม ประวัติศาสตร์ และโลก

ดาไม่เคยรวย แล้วพอหาเงินได้ก็เก็บไม่เป็น ตอนที่ตาตาย ดาเป็นหนี้ที่กู้แบงก์มาทำไร่และล้มละลาย มรดกอย่างเดียวที่ตาส่งต่อมาให้ลูกหลานคือเอกสารเปื่อยกรอบในแฟ้มเหล่านี้

นี่คือชีวิตของดา

ทั้งหมดนี้ นี่คือมรดกของดา คือกระดาษเหลืองเก่ากรอบ เป็นพิมพ์ดีดบ้าง เป็นลายมือแสนสวยแต่ เล็กจนปวดหัวคนอ่านบ้าง แต่เมื่อได้นั่งลงอ่านอย่างจริงจัง มันจับใจเราอย่างพูดไม่ถูก นึกถึงผู้ที่อุตสาหกรรมเพื่อรจต เพียรเล่าบันทึกเรียบเรียงเหตุการณ์ซับซ้อนช่วงนั้น และเก็บมันไว้อย่างดีจนรอดมาถึงมือเราทุกวันนี้ ให้เราได้ สัมผัสอย่างทนถนอม แผ่นกระดาษที่ดาเคยจับต้องบรรจงเขียน อย่างเช่นจดหมายน่ารักที่ส่งถึงยายจากกลาง สายฝนในค่ายทหารที่ศรีลังกาหรือป่าลึงซุกในเมืองไทย ช่วงที่ดาต้องจากยายไปรบ ในขณะที่ยายเป็นวัดโรค อยู่ที่ยังคงอยู่ โดยที่ต่างคนต่างไม่รู้ชะตากรรมของแต่ละคน และของโลกที่ตกอยู่ในสภาวะสงคราม

ตัวหนังสือเหล่านี้ต้องรอคอยมาเกือบหกสิบปีกว่าจะได้ตีพิมพ์ มรดกของดาไม่เคยมีผู้รับมานานกว่า ครึ่งศตวรรษ

เพราะเหตุนี้ พวกเราจึงตัดสินใจที่จะพยายามไม่เซนเซอร์ข้อเขียนของดา ยกเว้นในกรณีที่ว่าส่วนตัวเกินไป หรือจำเป็นจริงๆ เท่านั้น เราเชื่อมั่นว่าดาไม่เคยตั้งใจเขียนเพื่อกลั่นแกล้งและใส่ร้ายใคร มันเป็นเรื่องบท บันทึกเหตุการณ์ตามที่ตาเห็น วิเคราะห์ และรับทราบ บางบทความเป็นรายงานลับสำหรับกองทัพพันธมิตร ซึ่งเป็นข้อมูลที่จำเป็นต้องเขียนไปตามที่ได้รับรายงานมาจากสายลับในภาคสนามและรายงานวิทยุ และเป็นข้อมูล ส่วนหนึ่งที่มีผลกระทบต่อความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาที่ต้องรับผิดชอบต่อชีวิตของทหารและพลเรือน

รายงานเหล่านี้เป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งเราตัดสินใจไม่แปลเป็นไทย เนื่องจากว่าแทบทุกอย่างที่ดาเขียน เป็นเรื่องละเอียดอ่อน และเป็นเอกสารที่เป็นทางการและเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ (ซึ่งราชการลับอังกฤษ เพิ่ง declassify ไม่กี่ปีมานี้เอง) จึงเห็นพร้อมกันว่าไม่สมควรจะต้อง เพื่อป้องกันการบิดเบือน

บางบทความเช่น 'ปรัชญาชาวไร่', 'The Development of Siamese Politics' และ 'ลำดับเหตุการณ์ ของคณะเสรีไทยในประเทศอังกฤษที่ได้ปฏิบัติ' (เคยตีพิมพ์ภายใต้ชื่อ 'บันทึกลับของพันโทอรุณ เสรีไทย 136' โดยคณะกรรมการงานวันสันติภาพไทย ในโอกาสครบรอบ ๕๐ ปี วันสันติภาพไทย) เราได้ทำการจัดแบ่ง ย่อหน้าใหม่และเน้นข้อความบางส่วน (เป็นตัวหนา) เพื่อให้ง่ายต่อการอ่านและติดตาม เพราะดาแทบไม่ได้ ย่อหน้าเลย แต่ส่วนใหญ่เราไม่ได้จะต้องเปลี่ยนแปลงอะไรทั้งสิ้น แม้กระทั่งหลักภาษาอังกฤษแปลกๆ ของดา และตัวสะกดบางตัว เรายังไม่แก้ (ยกเว้นกรณีที่น่าจะอ่านไม่รู้เรื่องจริงๆ) เพื่อรักษารสชาติของยุคสมัยไว้ อนึ่ง ส่วนไหนที่ดาเขียนเดิมไว้เป็นลายมือ เราทำให้เป็นตัวเอน

นอกจากนั้น มีอุปสรรคบางอย่างที่ไม่ได้คาดหมาย เช่น เมื่อเราพยายามค้นหาหนังสือพิมพ์ไทย ตาม วันที่ที่ดาเอ่ยถึงในจดหมายถึงยายและในเอกสารอื่นๆ เกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ในรัฐสภา โดยเฉพาะเรื่องการ โจมตีอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ เรากลับพบว่ามีการเซนเซอร์หนังสือพิมพ์เหล่านี้ในหอสมุดแห่งชาติ เช่น วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๔๘๘ ซึ่งมีแถบดำปิดข่าวในไมโครฟิล์ม เป็นอันว่าหนังสือพิมพ์ไทยช่วงปี ๒๔๘๘ และ ๒๔๘๙ นั้น ขาดหายไปมากจนน่าตกใจ ยิ่งปี ๒๔๘๙ นั้น จากเดือนพฤษภาคมจนถึงเกือบสิ้นปีนั้นหายไปทั้งหมด ซึ่งบังคับ ให้เราต้องฝากญาติมิตรที่อังกฤษให้ช่วยค้นหาแทน

ประวัติศาสตร์ไทยที่ดาเขียนถึง ถูกเซนเซอร์แม้แต่ข้อมูลในหอสมุดแห่งชาติ

การทำงานเพื่อประเทศชาติ เพื่อส่วนรวม การต่อสู้อันเป็นการสวนกระแสขบวนการขายชาติ อันเป็นการฝืนสันดานเพิกเฉย หูเบา ปากหนัก และปากมากของคนส่วนใหญ่ อันเป็นการฝ่าความมักใหญ่ใฝ่สูง เล่นพวกพ้อง รุ้น เหล่า หมู และชนชั้น ความซื่อจืดจางอันซึ่งตีซึ่งเด่นแต่หลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ และการไม่ยอมเผชิญหน้ากับความจริง ทั้งที่ปัญหาเรื้อรังค่ออยู่จนจะตายอยู่แล้วนี้

คุ้มหรือไม่

ข้อเขียนของดาชวนให้ตั้งคำถามอย่างยากที่จะเลี่ยง ชีวิตของดาแสนเศร้า เช่นเดียวกับคนไทยหลายคนในยุคเดียวกัน ที่ได้ร่วมกันทำงานเพื่อแผ่นดินและเพื่อส่วนรวมอย่างจริงใจ แต่แล้วกลับต้องมาจบชีวิตในลักษณะของคนเนรเทศ นอกคอก ถูกกีดกันออกจากการเมืองไทยตั้งแต่ยังมีอายุเพียง ๔๖ ปี ถ้าไม่เนรเทศไปนอกบ้านเกิดอย่างอาจารย์ปรีดีและอาจารย์ป๋วย(ในที่สุด) ก็เนรเทศภายในอย่างดา ซึ่งถ้าไม่ได้เป็นหม่อมเจ้าก็คงจะกลับมายากเหมือนกัน

ในพริบตา ขาววัยฉกรรจ์กลายเป็นดาแก่ที่มีแต่อดีตอันขมขื่น ดาแก่ที่ไร้ความหมาย (irrelevant) ถึงแม้ว่าดาจะทำให้เป็นสุขกับการทำไร่สวนเสมาและเข้าหาพระ เราคิดว่าในส่วนลึกที่สุดของดา บาดแผลจากปี 2489 นั้นไม่เลือนหาย เช่นเดียวกับที่มันยังไม่หายไปจากลูกหลานของดา ทั้งที่ตอนนั้น“พวกแม่ๆ”ยังเด็กมาก และ“พวกหลานๆ”และเหลนยังไม่เกิดก็ตาม

พวกเราบางคนจำได้แต่ภาพดาแก่ตัวสูงใหญ่ผอมขาว ผิวดำเกรียมแดด ไม่ใส่เสื้อแต่มีผ้าขาวม้าเก๋านึ่มพันกาย นั่งกินเม็ดบัวจากฝักและแจกขนมฟรุตเตลล่าอยู่บนหอคอยไม้ที่สวนเสมา พลังคุยกับแม่ๆของเรา แล้วก็หัวเราะเสียงดัง

สิ่งที่ดาเขียนอาจกระทบกระเทือนความรู้สึกของบางท่านที่อาจบังเอิญมาประสบพบเห็นหนังสือเล่มนี้ อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี เราอยากขออภัยด้วยความจริงใจว่า ขอให้โอกาสดาแก่หนุ่มผ้าขาวม้าบนหอคอยกลางสวนมะพร้าว ให้แก่ได้เล่าเรื่องของแกบ้าง สักครั้งหนึ่ง ในเมื่อเรื่อง มุมมอง และประสบการณ์ของท่านอื่นๆอีกหลายท่าน ต่างก็ได้ลงพิมพ์และแพร่หลายไปแล้วมากมายหลายครั้งจนนับไม่ถ้วน

ถึงแม้ว่า หนังสือเล่มนี้มิได้ทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชนทั่วไป อย่างน้อยบรรดาญาติมิตรของ “ท่านชื่น”ที่ได้อ่านข้อเขียนของท่านจะได้มีสิทธิตัดสินใจว่า ชีวิตที่สวนกระแสและเกิดก่อนกาลอย่าง “ท่านชื่น” นั้น เป็นชีวิตที่คุ้มค่าหรือไม่

คนตายไปแล้วทั้งสิ่งใดไว้ บางคน สิ่งนั้นอาจเป็นชื่อเสียง ตีกรามทรัพย์สิน หรือ “ท่านชื่น” แม้แต่สวนเสมาอันเป็นที่รักก็กลายเป็นโรงแรมตากอากาศไปแล้ว แต่หากว่าชีวิตหนึ่งชีวิตหนึ่งนั้นคือผลงานศิลปะ เช่นเดียวกับภาพเขียน รูปปั้น หรือหนังสือ หากว่าเราตัดสินคุณค่าของชีวิตความสำเร็จของชีวิตคนคนหนึ่งด้วยมาตรฐานนี้--โดยสิ่งที่เขาพยายามจะทำ

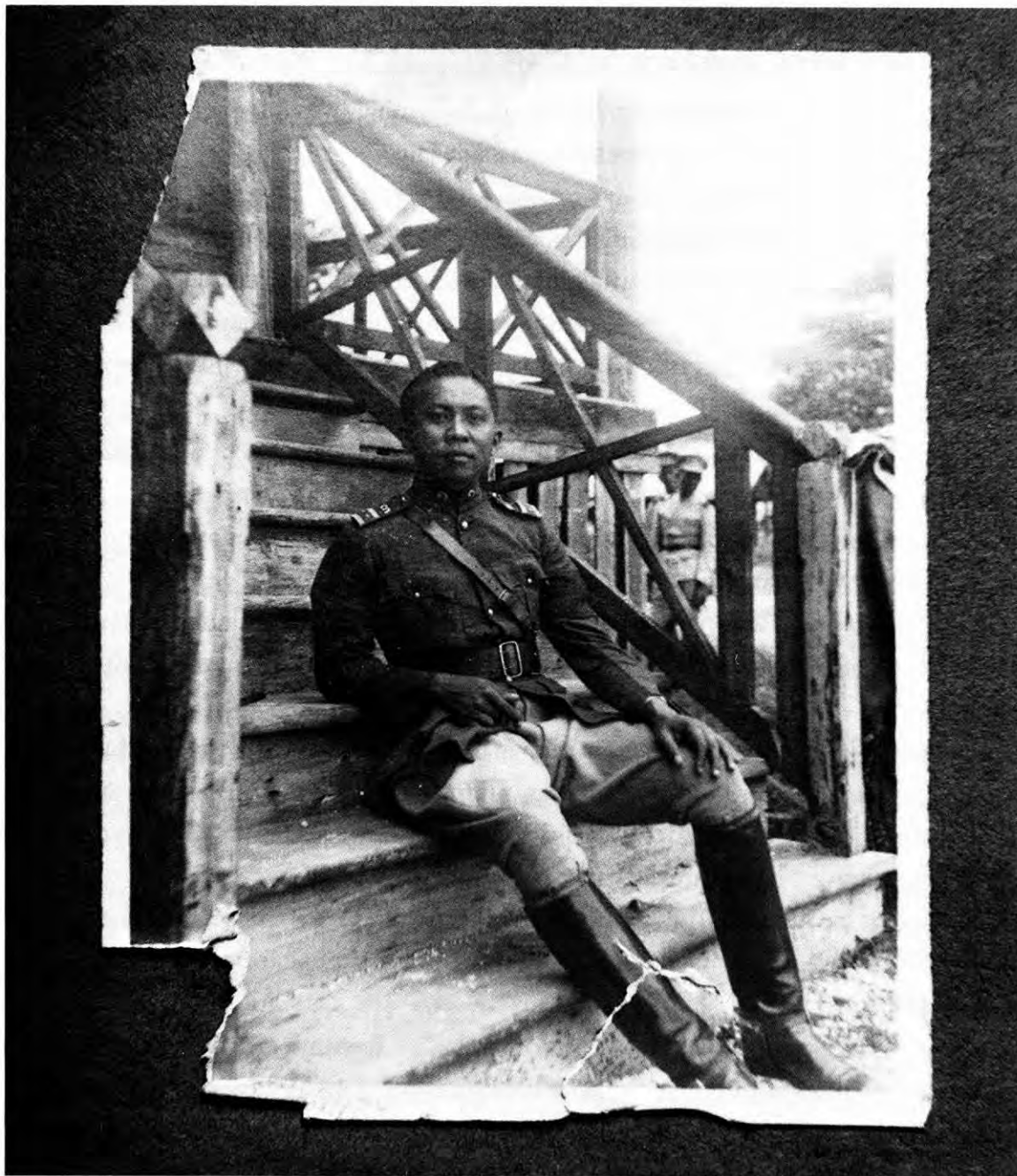
หากว่าชีวิตทั้งชีวิตหนึ่งนั้นคือผลรวมของการตัดสินใจทางจริยธรรม (moral choice) อันเป็นการตัดสินใจที่ต้องใช้ความกล้าหาญ

การต่อสู้เพื่อสิ่งที่ถูกต้อง ความตั้งใจที่ดี ความเพียรพยายามต่อสู้อำนาจฝ่ายต่ำ ทั้งในสังคมและในตัวเราเอง ถึงแม้จะล้มเหลวในที่สุด แต่ความเพียรพยายามและความตั้งใจนั้นแหละคือความสวยงาม คือความคุ้มค่าในการเกิดมาเป็นคน

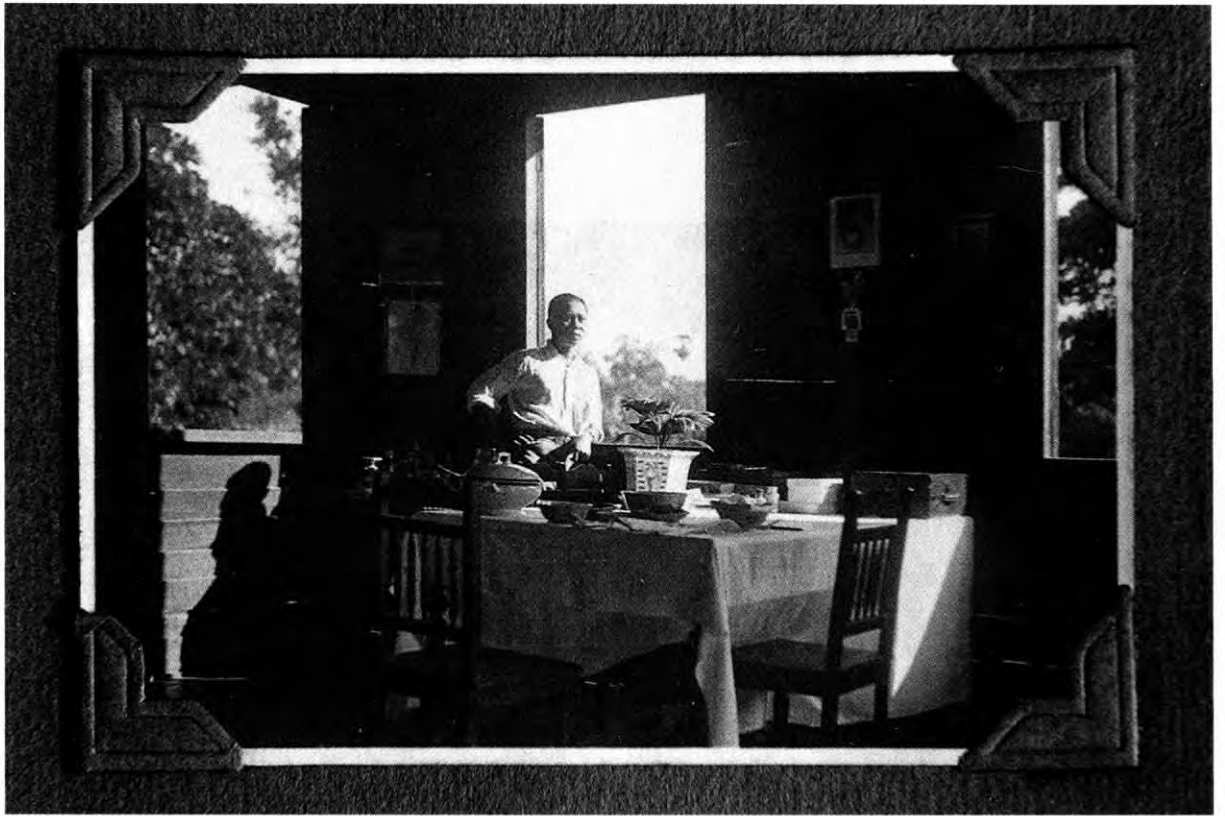
ขอให้อ่านรับรู้ว่าเรารักและภูมิใจในความเป็นคนของดา ไม่ว่าดวงวิญญาณของดาจะสถิตอยู่ ณ ที่ใดในวันนี้ ขอให้บุญกุศลอันเกิดจากความเพียรพยายามของดา จงลดบันดาลให้ดาเป็นสุขสงบตลอดไป

ด้วยความรักและอาลัย

ลูก-หลาน-เหลน

เป็นทหารประจำการที่ลพบุรี ก่อนแต่งงาน

เป็นทหารรักษาวัง ถ่ายกับพระปกเกล้าฯ และเจ้านายผู้ใหญ่

งานขึ้นพระตำหนักที่วังไกลกังวล พระปกเกล้าฯ กับคณะผู้แสดง 'ไกลกังวลรีวิว'

กับกรมพระสวัสดิ์ และราชสกุลสวัสดิวัฒน์บางส่วน

กับสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ

เล่นสกีกับ'เหมอ'ที่สวิสเซอร์แลนด์

เรือนหอพระราชทาน

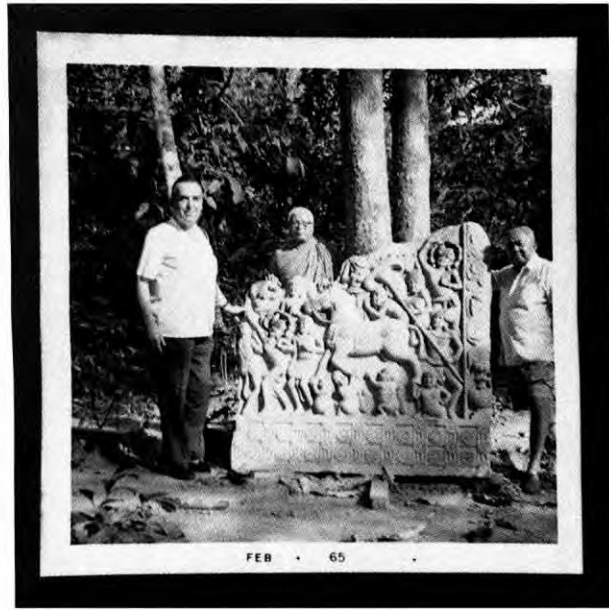

กับ'หนูหนิด' (ต๋อ) ลูกคนแรก

United Nations Palestine Committee, 1947. As Committee Vice Chairman, he was getting ready to vote for the Arabs when the Pridi government fell to the Phin Choonhavan coup d'etat that brought former war criminal Pibul back into power. Than Chin resigned after the US and GB legitimised the new anti-communist military regime and abandoned their war time ally Pridi. 'Thailand' ended up "abstaining", which crucially swayed the vote in Isreal's favour.

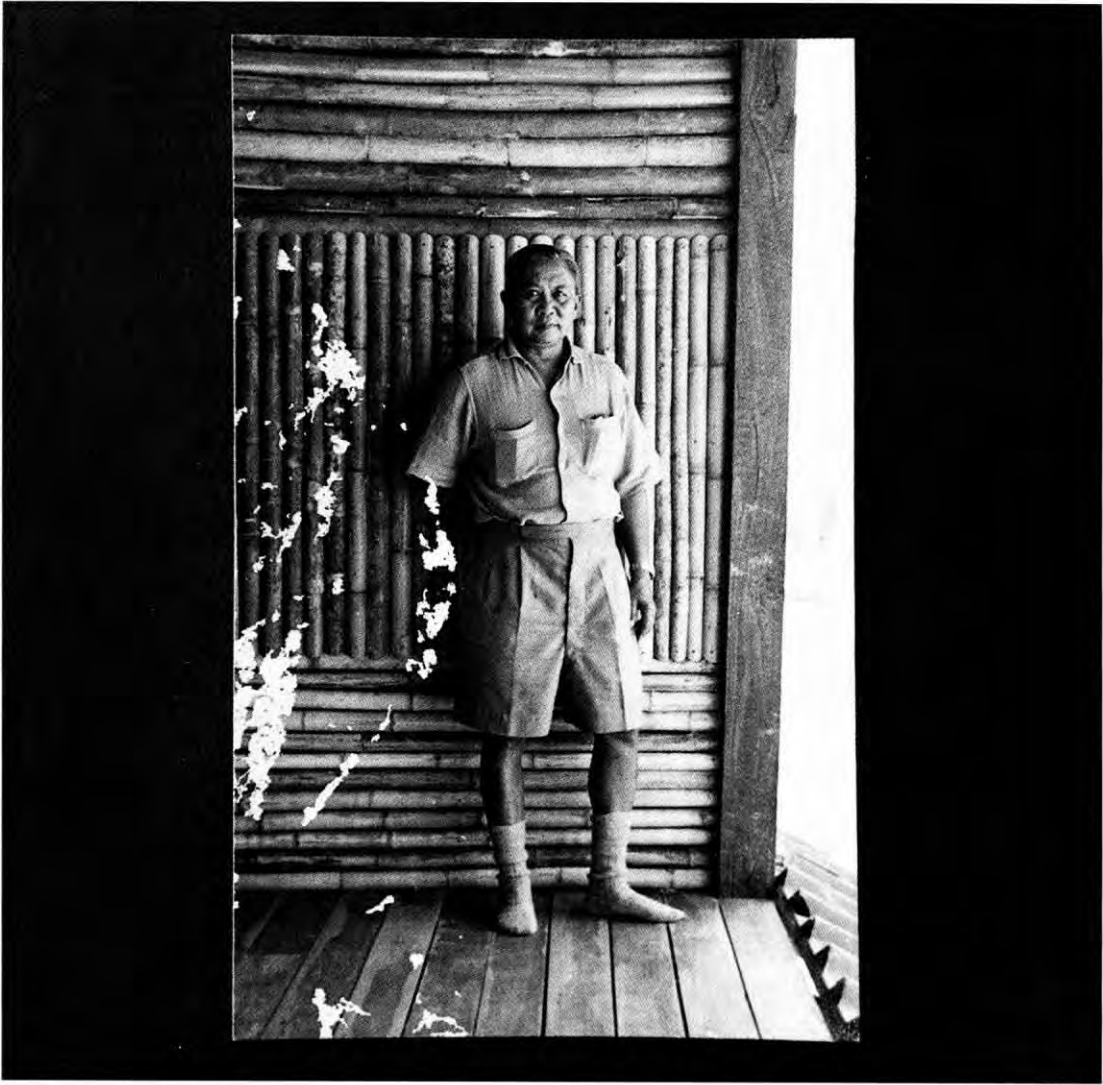

กับท่านพุทธทาสและ John Blofeld เพื่อนที่เป็นนักเขียนเรื่องพุทธศาสนาชื่อดัง ที่สวนโมกข์

Growing old together

ชาวไร่สวนเสมา

ชีวิตของพ่อ

๖๗ ปีของชีวิตของพ่อ จะต้องแบ่งออกเล่าทีละยุค ทีละรัชกาล คือ

๑. รัชกาลที่ ๕ เกิด และ เยาว์วัย
๒. รัชกาลที่ ๖ นักเรียนนอก - ในประเทศอังกฤษ
๓. รัชกาลที่ ๗ รับราชการในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์
๔. รัชกาลที่ ๘ ลี้ภัยการเมือง (ตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว) ที่ประเทศอังกฤษ และงานเสรีไทย
๕. รัชกาลที่ ๙ ใช้ชีวิตในต่างแดนอีกครั้ง หลังจากกรณีสวรรคต
๖. วาระสุดท้าย กลับสู่บ้านเกิดเมืองนอน เริ่มชีวิตชาวไร่ในชนบท จนสิ้นชีพิตักษัย

พ่อเกิดเมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๔๓ ซึ่งตรงกับ ค.ศ. ๑๙๐๐ เป็นลูกคนที่ ๙ ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระสวัสดิวัตน์วิศิษฎ์ และลูกคนโตของ ม.ร.ว.เสงี่ยม สนิทวงศ์ - ซึ่งเป็น“เมียรับตรา” พระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง พระราชทานให้แก่เสด็จปู่ - ผู้เป็นน้อง เด็จปู่เป็นพระโอรสในรัชกาลที่ ๔ และสมเด็จพระปิยมมาวดีศรีพัชรินทรมาตา (เจ้าคุณจอมมารดาเปี่ยม) ร่วมมารดากับสมเด็จพระราชินีในรัชกาลที่ ๕ ทั้ง ๓ พระองค์ คือ สมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์สมเด็จพระพันวัสสาฯ และสมเด็จพระพันปีหลวงกับสมเด็จพระยามเหศววงศ์วโรปการ พระเชษฐาพระองค์ใหญ่

คุณย่าเป็นธิดาของ พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าสายสนิทวงศ์ เป็นน้องสาวของเจ้าจอมมารดาเนื่องในรัชกาลที่ ๕ พระมารดาของ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเยาวภาพงษ์สนิท และสมเด็จพระยามเหศวร์นันทเรนทร พ่อจึงมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับราชสกุลเทวกุล สนิทวงศ์ และรังสิต

ชีวิตในเยาว์วัยของพ่อ ถ้าเป็นสมัยปัจจุบัน จะเรียกว่าเป็น deprived childhood ก็ได้ เมื่ออายุไม่กี่ขวบ พ่อแม่แยกทางกัน เด็จปู่ทรงพา หม่อมเจ้าหญิงอาภาพรธณี (ต่อมาได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เป็นพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาภาพรธณี) เข้ามาประทับด้วยในวัง เป็นพระชายาอีกพระองค์หนึ่ง ม.ร.ว.สุพรรณ สนิทวงศ์ ผู้เป็นพี่ชายใหญ่ของคุณย่า เห็นเป็นการดูหมิ่นราชสกุลสนิทวงศ์ เป็นอันมาก ในเมื่อคุณย่าเป็น “เมียพระราชทาน” อันถูกต้องตามขนบธรรมเนียม ยังดำรงตำแหน่งอยู่ในวัง จึงมารับชิงบังคับให้คุณย่าทั้งเด็จปู่ ทั้งลูก กลับมาอยู่กับครอบครัวสนิทวงศ์ ทั้งๆที่คุณย่ายังรักและอาลัยเด็จปู่ อยากจะอยู่ด้วยต่อไป ไม่มีความเคียดแค้นแต่อย่างใด ตั้งแต่นั้นมา ชีวิตคุณย่าคงมีแต่ความเงิบเหงา ปราศจากความรัก ความอบอุ่น ในเมื่อลูกสุดที่รักคนเดียวก็ถูกพรากจากกัน เด็จปู่ได้นำพ่อไปถวายสมเด็จพระพันปี พ่อจึงเติบโตมาในวังตั้งแต่นั้น นานๆทีจึงจะได้พบกับพ่อแม่

ชีวิตในวังพญาไท เมื่อมองดูเผินๆ อาจคิดว่าเป็นชีวิตที่อภิสิทธิ์ ภัทรูหรมั่งคั่ง แต่ความจริงแล้ว เป็นชีวิตที่ขาดความรัก ความอบอุ่นอันแท้จริง ถึงแม้สมเด็จพระพันปีฯ ผู้เป็นสมเด็จพระมาตุจฉาเพียงไร การเลี้ยงดูเอาใจใส่โดยพี่เลี้ยงไม่มีวันเทียบเท่าความรัก เอาใจใส่จากแม่ของตัวเอง พ่อคงต้องว่าเหว่มากที่สุด ต้องจากแม่ จากคนเลี้ยงคนเดิม ชีวิตในวังเต็มไปด้วยความอิจฉาริษยา แก่งแย่งแข่งดีระหว่างพี่เลี้ยงทั้งหลาย ต่างคนต่างก็อยากให้เด็กที่ตนเลี้ยงได้หน้าเป็นที่โปรดปราน พ่อเคยเล่าให้ฟังว่า ถ้าวันไหนพ่อเข้าเฝ้าแล้วไม่ได้

ทำตัวดีเด่นดังที่พี่เลี้ยงเสียมสอนไว้ กลับมาต้องโดนหยิกทำโทษ รวมความแล้ว ผู้ที่เข้าใจจิตวิทยาของเด็กสมัยนี้ เข้าใจเรื่องการพัฒนาทางจิตใจของเด็ก จะรู้ซึ่งเลยว่าจิตใจและอารมณ์ของพ่อต้องถูกทำร้ายเสียหายไม่ใช่น้อย ยิ่งเคราะห์ดีอยู่อย่างหนึ่งที่ว่า พ่อเป็นคนเล่นตลกเก่ง ทำให้ทรงพระสรวลได้ สมเด็จพระพันปีจึงทรงโปรดปราน เมื่อโตขึ้น เวลาเสด็จไหน พ่อก็ได้เป็นคนช่วยพยุงท่าน พ่อได้รับการศึกษาขั้นต้นที่โรงเรียนมหาดเล็กหลวง ต่อมาเมื่อสงครามโลกครั้งที่หนึ่งสิ้นสุดลง พ่อได้รับพระราชทานทุนส่วนพระองค์ ไปศึกษาต่อที่ประเทศอังกฤษ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๑ (ค.ศ. ๑๙๑๘)

จากประสบการณ์ที่ได้เติบโต ในพระราชวังพญาไทกับสมเด็จพระพันปีหลวง ตั้งแต่เล็กจนโตพ่อเขียนไว้ในหนังสือ “ปรัชญาชาวไร่” ว่า

“ข้าพเจ้าได้รับการอบรมสั่งสอนจากสำนักสมเด็จพระพันปีหลวง ให้อัจฉริยะและความสังเกต และให้มีความอดทนทั้งทางกายและทางใจ ตลอดจนความรู้เบื้องต้นว่า ในโลกนี้นั้น สุขและความสบายจะเกิดขึ้นได้ก็แต่เมื่อเราได้ทั้งความยึดมั่นในการเป็นตัวตนของเราว่าใหญ่ยิ่งที่สุดนี้เสีย โดยสละตัวนี้ทูลเกล้าฯ ถวายต่อพระเจ้าอยู่หัว และเจ้านายผู้ทรงอุปถัมภ์ค้ำชูเรา... การประจบประแจงนั้น อดีตก็นับว่าเป็นแต่เพียงนโยบายที่เป็นดาบสองคม ซึ่งจะหันมาทำลายตัวเองได้อย่างง่ายที่สุด... เมื่อกรรมของเรายังทำให้เราพ้นจากที่นั่งขอขาดไปไม่ได้ ก็สู้อทนรับเอาไว้เสียดีกว่า เพราะถ้ารับไว้ได้ด้วยความอดทน มันก็ย่อมจะผ่านพ้นไปเอง...”

เริ่มยุคที่สองในชีวิตของพ่อ - พ่อเดินทางไปประเทศอังกฤษในเรือมิเตา ของบริษัทอีสท์ เอเชียติก ในเรือลำเดียวกันนี้ มีราชทูตคนใหม่ คือ พระยาบุรุษรัตนราชพัลลภ ซึ่งเพิ่งได้รับพระราชทานพระกรุณาจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้ไปเป็นราชทูตประจำราชสำนักเซนต์เจมส์ ณ กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ พร้อมกับกับท่านทูต ก็มีครอบครัวท่านทูต ได้แก่ คุณหญิงเนื่อง บุรุษรัตนราชพัลลภ และธิดาอายุ ๘ ขวบ ชื่อ เสมอ แล้วยังมีเจ้านายองค์อื่นๆ อีก เช่น พระองค์จุฑามณี พระองค์ภาณุ และลูกข้าราชการผู้ใหญ่อีกมากมาย เดินทางไปศึกษาต่อที่อังกฤษ รวมทั้งสิ้น ๓๗ องค์/คน - พ่อพบกับแม่เสมอเป็นครั้งแรกก็ในเรือมิเตานี้ สมัยนั้น แม่แทบจะเป็นนักเรียนผู้หญิงแต่ผู้เดียวที่สถานทูต 23 Ashburn Place ในไม่ช้า ก็มีนักเรียนหนุ่มๆ มาติดใจแม่ ตั้งแต่แม่อายุ ๑๑-๑๒ รวมทั้งพ่อ และพระองค์เจ้าอีกหลายพระองค์ แต่พ่อออกจะติดใจมากที่สุด มีเรื่องเล่ากันว่า ครั้งหนึ่ง เมื่อแม่อายุเพียง ๑๓ ปี เป็นนักเรียนประจำอยู่ที่โรงเรียนเบลสเต็ด (Belstead School) ในเมืองนอร์ฟอล์ก (Norfolk) พ่อขอติดตามไปในรถ เมื่อผู้ดูแลนักเรียนไปเยี่ยมแม่เพื่อจะได้พบแม่ หลังจากมีการส่งกุหลาบแดงไปให้ที่โรงเรียน ต่อมา คุณตาต้องย้ายไปเป็นทูตที่กรุงวอชิงตัน ดอนแรกก็ทิ้งแม่ไว้ที่โรงเรียนประจำแห่งนี้ แต่เมื่อทราบข่าวว่า “ท่านขึ้น” ไป “รังควาน” อยู่เรื่อยๆ คุณตาไม่พอใจเป็นอย่างมาก จนถึงกับย้ายแม่จากอังกฤษ ไปเข้าโรงเรียนใกล้ๆ สถานทูตที่วอชิงตัน ไม่ช้า เมื่อแม่อายุได้ ๑๕ ปีเท่านั้น คุณตาก็ถึงแก่กรรมด้วยโรค T.B. คุณยายเป็นหม้ายเมื่ออายุเพียง ๓๓ ปี ต้องพาลูกสาวคนเดียวกลับประเทศไทย แม่จึงไม่ได้เรียนต่อ ถ้าแม่ยังเรียนอยู่ที่โรงเรียนที่อังกฤษ แม่ก็คงจะสอบ Matriculation ได้แล้วคงมีหวังได้เรียนต่อระดับมหาวิทยาลัย

พ่อเรียนจบที่ Woolich Military Academy เป็นนายร้อยทหารปืนใหญ่ จากโรงเรียนเดียวกับพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ

พ่อได้เขียนในหนังสือ “ปรัชญาชาวไร่” ต่อไปว่า

“จากการอบรมที่ โรงเรียนนายร้อยทหารบก และต่อมาที่ โรงเรียนนายร้อยวุฒิช ในประเทศอังกฤษ... ก็มุ่งหมายถึงการสร้างให้เกิดความอดทนและเสียสละต่อไปอีก ผู้ใดจะได้เกียรติหรือการสรรเสริญ ก็แต่เมื่อเขาได้แสดงความไม่เห็นแก่ตัว โดยมีจิตสาธารณะ อันมุ่งหวังแต่จะทำประโยชน์ให้แก่คณะ หรือส่วนรวมโดยเฉพาะเท่านั้น.... หน้าที่ที่ทุกคนได้รับให้ทำนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่สุด.... ถ้าตกลงใจว่าจะทำอะไรแล้วก็ต้องทำ กิจการนั้นอย่างจริงจังๆ ไม่มัวลึงเลใจ คอยสงสัยโน่น ระแวงนี่.... แต่การกล้าทำนี้ ทหารทุกคนย่อมได้รับการอบรมมาให้กล้าทำ โดยมีสติยึดกุม ไม่ใช่โดยอาการสะเดาะ.... หลักปรัชญาสำหรับไว้ภูมิใจ คือ จะทำอะไร พึงต้องทำด้วยความไม่เห็นแก่ตัว สิ่งกระทำนั้นจึงจะเจริญ”

การอบรมจิตใจที่ได้รับจากชีวิตในวัง และโรงเรียนนายร้อยนี้ จะเป็นหลักประจำใจของพ่อ ในการปฏิบัติงานเสรีไทยอันยากลำบากในกาลข้างหน้า

พ่อกลับมารับราชการเป็นทหารปืนใหญ่ ในแผ่นดินรัชกาลที่ ๗ เมื่อกลับมาใหม่ๆ พ่อได้เล่าว่า พ่อไปชอบสาว ๆ ในพระราชสำนักอีกหลายคน แต่เมื่อแม่กลับมาถึงเมืองไทย พ่อจึงกลับมาเกี่ยวพาราสีแม่อีกครั้งหนึ่ง คุณยายไม่ค่อยจะ “หลงไหลได้ปลื้ม” พ่อนัก ด้วยได้รับอิทธิพลจากคุณตา ผู้ซึ่งไม่ชอบหน้าพ่อเอาเลย พ่อต้องพยายามทุกทาง ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ไปขอให้เด็กญี่ปุ่นไปทาบทามกับคุณทวดสิงห์ - พระยาสิงหเสนี - ผู้เป็นพ่อของคุณยาย จนคุณยายไม่สามารถปฏิเสธได้ง่ายๆ แม่เคยเล่าให้ฟังว่า เด็กญี่ปุ่นเคยไปขอให้คุณทวดสิงห์ อนุญาตให้แม่ไปงานสโมสรสันนิบาตที่ท่านจัด แล้วให้พ่อแอบเข้าไปในงานนั้นด้วย พ่อไปหาแม่ทุกวัน ในที่สุดแม่บอกว่า ทน “ตื้อ” ของพ่อไม่ได้ จึงตกลงแต่งงานด้วย เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๔๖๕ (ค.ศ. ๑๙๒๗) เมื่อแม่อายุเพียง ๑๗ ปีเท่านั้น แม่ต้องเลิกเป็นครูสอนภาษาอังกฤษที่โรงเรียนราชินี ทั้งๆที่แม่กำลังสนุกมาก สมัยนั้นเมื่อผู้หญิงแต่งงาน ก็ต้องเลิกทำงาน เป็นแม่บ้านแต่อย่างเดียว

ก่อนแต่งงาน พ่อได้บวชที่วัดราชาธิวาส หนึ่งพรรษา เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๕ มีจดหมายที่ซึ่งใจมาก ที่พ่อเขียนถวายพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อพ่อบวชใหม่ๆ พรรณาถึงความสัมพันธ์อันใกล้ชิด ความสวามิภักดิ์ จงรักภักดีต่อพระองค์ ตั้งแต่ครั้งทรงพระเยาว์ ความสุขที่สุดในชีวิตของพ่อ เมื่อไปคลุกคลี เข้าเฝ้าอยู่ในวังศุโขทัย ตั้งแต่ก่อนเสวยราชย์ เมื่อพ่อกำลัง “เมาลม” ระหว่างที่รับราชการเป็นทหารอยู่ที่ลพบุรี พ่อก็เขียนไปถวายว่ารักแม่อย่างไรบ้าง....

เมื่อแต่งงานแล้ว พ่อก็ได้พาแม่เข้าไปเฝ้าฯ อยู่เสมอๆ เมื่อมีงานฉลองขึ้นพระตำหนัก พระราชวังไกลกังวล พ่อเป็นตัวตั้งตัวตีในการจัดการแสดงรีวิว “ไกลกังวล” ฟังเล่าดูสนุกสนานขบขันมาก เสียแต่แม่ไม่ได้ร่วมอยู่ในแถว “หางเครื่อง” พร้อมกับ หม่อมราชวงศ์พันธุ์ทิพย์ หม่อมหลวงบัว และนางพระกำนัลทั้งหลายด้วย เพราะแม่กำลังท้องฟืดอ ระหว่างปี ๒๔๗๑

แต่งงานแล้วไม่เท่าใด พ่อก็ได้รับพระราชทานบ้านหลังหนึ่งที่ถนนราชวิถี (คือ สภาสังคมสงเคราะห์ฯ ในปัจจุบัน สำหรับตัวบ้าน เคยเป็นสถานที่เลี้ยงเด็กอ่อนของกรมประชาสงเคราะห์) ช่วงแต่งงานใหม่ๆนี้ พ่อมีปัญหาการเงินพอใช้ (ตามเคย) แต่ก็ได้รับพระราชทานพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระปกเกล้าฯ

ช่วยชีวิตไว้เสมอๆ

พ่อลูกสาวคนที่ ๒ “หนูหน้อย” เกิดได้ไม่กี่เดือน พ่อก็ถูกส่งไปเรียนวิชาตำรวจต่อที่อังกฤษ ราวเดือนกุมภาพันธ์ ๒๔๗๓ ก่อนไป ก็จัดการทูลเกล้าฯ ถวายลูกสาวคนนี้ แต่สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี มีการเขียนจดหมายถึงลูกอายุ ๒-๓ เดือนว่า ที่เอาลูกไปถวายนี้ อย่าได้เสียใจนี้กว่าพ่อไม่รัก แต่เพราะรักและคำนึงถึงอนาคตว่า การไปอยู่กับสมเด็จพระ... ชีวิตลูกจะได้ดีกว่าที่พ่อแม่จะมีปัญญาเลี้ยงได้เทียมเท่า

แม่ตามไปอยู่กับพ่อที่อังกฤษปีกว่า ไปได้ลูกสาวคนที่ ๓ “หนูหนุ่น” คลอดเมื่อพฤษภาคม ๒๔๗๕ ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองเพียงเดือนเดียว ระหว่างที่อยู่อังกฤษตอนนั้น แม่เคยเล่าให้ฟังครั้งขึ้นครั้งไม่ไหวว่า พ่อใช้ชีวิตนักเรียนผู้ใหญ่ครั้งนั้นอย่าง “บ้าร่ำ” พ่อใช้ - ดันเดือนก็ไปเที่ยวดูหนัง ดูละคร กินข้าวร้านแพงๆ พอปลายเดือน แทบไม่มีเงินเหลือใช้ ถึงกับต้องเข้าโรงรับจำนำ หรือไม่ก็ส่งจดหมายด่วนไปกราบบังคมทูลได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ขอพระราชทานให้ช่วยชีวิต ระหว่างที่อยู่อังกฤษนี้ พ่อเขียนจดหมายไปเล่าถวายอยู่เสมอว่า นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่นั้นมีความคิดเห็นทางการเมืองว่าอย่างไรบ้าง และ “นินทาสโมสรร” ถวายว่า เจ้านาย ทั้งพระองค์เจ้า หม่อมเจ้าที่เล่าเรียนอยู่ขณะนั้น กำลังเที่ยวเล่นหลงรักใครกันบ้าง

เมื่อพ่อได้ข่าวเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงการปกครอง วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ พ่อคงต้องตกใจไม่ใช่น้อย และไม่มีทางรู้รายละเอียดว่าเหตุการณ์ร้ายแรงเพียงใด สมัยนั้นยังไม่มีโทรศัพท์ โทรทัศน์ เครื่องโทรสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ ส่งข่าวอย่างเมื่อครั้ง “พฤษภาทมิฬ” เมื่อพ่อเรียนจบหลักสูตรที่อังกฤษแล้ว ก็ส่งลูกเมียกลับเมืองไทย ในขณะที่พ่อต้องไปดูงานต่ออีกพักหนึ่งที่อเมริกา แต่เมื่อกลับถึงเมืองไทยแล้ว แทนที่จะเข้ารับราชการตำรวจ กลับทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รับราชการในหน่วยทหารรักษาวัง คุ่มครององค์พระเจ้าอยู่หัวโดยตรง แต่พ่อก็ได้บรรยายให้ตำรวจฟังหลายครั้งเกี่ยวกับเรื่องที่ได้เรียนมา

ลูกสาวคนที่ ๔ - หนึ่ง เกิดเมื่อเดือนกันยายน ๒๔๗๖ ไม่ช้าก็เกิดเหตุการณ์สำคัญในชีวิตพ่อ... กบฏบวรเดช ในเดือนตุลาคมนั้นเอง พ่อประจำอยู่กับทหารรักษาวังที่พระราชวังไกลกังวล หัวหิน เมื่อทรงทราบเรื่องกบฏ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ และสมเด็จพระเจสดีจย ลงเรือยนต์เล็กไปสงขลาทันที เพราะไม่ต้องพระประสงคิให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจับพระองค์ท่านไปเป็นองค์ประกัน ที่วังไกลกังวลขณะนั้น มีพระบรมวงศานุวงศ์ประทับอยู่ด้วยไม่ใช่น้อย พ่อจะต้องถวายความปลอดภัยให้ทุกๆ พระองค์เช่นกัน และต้องหาวิธีที่จะนำเสด็จเจ้านายทุกพระองค์ลงไปสมทบกับพระเจ้าอยู่หัวที่สงขลาให้ได้ พ่อตัดสินใจคุมทหารไปปล้นรถไฟจากฝ่ายรัฐบาลที่สถานีวังพังกี เพื่อบรรทุกเจ้านายไปสงขลา พ่อต้องใช้เล่ห์เหลี่ยมล่อลวงมากมาย กว่าจะผ่านด่านสกัดขบวนต่างๆ ไปจนถึงจุดหมายปลายทาง

(รายละเอียดมีปรากฏในบันทึก “สิ่งที่ข้าพเจ้าพบเห็น” พระนิพนธ์ของหม่อมเจ้าพูนพิศมัยดิศกุล)

การกระทำครั้งนี้คณะรัฐบาลถือว่าเป็นปรปักษ์ต่อรัฐบาลอย่างใหญ่หลวง ต้องการจะจับพ่อมาดำเนินคดี มีผู้แนะนำให้พ่อหนี แต่พ่อไม่ยอม บอกว่า จะเป็นอย่างไรก็เป็นกัน พ่อทิ้งทหารในบังคับบัญชาของพ่อไม่ได้

เมื่อเหตุการณ์สงบเรียบร้อยแล้ว พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ก็เสด็จฯ ไปอังกฤษ เพื่อรักษาพระเนตร เมื่อเดือนมกราคม ๒๔๗๖ (ค.ศ.๑๙๓๔) ท่านได้ทรงพระกรุณาโปรด

เกล้าฯ ให้พ่อแม่ตามเสด็จด้วย เพราะถ้าทิ้งไว้ พ่ออาจได้รับอันตรายจากคณะรัฐบาล วันที่เสด็จ ออกจาก พระนครด้วยเรือเล็ก ผ่านหน้าบ้านคุณยาย ไกลๆ สะพานพุทธฯ นั้น จำได้คลับคล้ายคลับคลาว่า คุณยาย ตั้งโต๊ะหมู่ที่บูชาที่หน้าบ้านริมน้ำ ลุกๆที่ถูกทิ้งทั้ง ๔ คนออกไปยืนโบกผ้าเช็ดหน้าส่งเสด็จและลาพ่อแม่ มีคน เล่าว่า แม่ไม่ยอมหันหน้ามาดู แต่เบือนหน้าไปร้องไห้ที่ตองจากลูก

ถึงยุคสมัยทางการเมือง ณ ประเทศอังกฤษ

พระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จถึง ได้ประทับที่ตำหนักโนล (Knowle) เมืองแครนเลย์ (Cranleigh) ในเซอร์เรย์ (Surrey) เมื่อไม่ทรงสามารถตกลงกับคณะราษฎร ซึ่งเป็นรัฐบาล ได้ในวิธีการ ปกครองแบบ “ประชาธิปไตย” อันแท้จริง ดังที่ท่านเข้าพระทัย ท่านจึงทรงสละราชสมบัติ เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๔๗๗ (ค.ศ. ๑๙๓๕)

ภายหลังที่ได้ทรงสละราชสมบัติแล้ว สมเด็จพระปกเกล้าฯ และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ทรง ย้ายจากตำหนักโนล ไปประทับที่ตำบลเวอร์จิเนีย วอเตอร์ (Virginia Water) ในเซอร์เรย์ ห่างจากกรุงลอน ดอนราว ๒๐ ไมล์ พ่อแม่ตามเสด็จมาอยู่ที่ตำหนักเกลน แพมเมนต์ (Glen Pamment) ด้วยพร้อมกับเจ้านาย อีกหลายพระองค์ มี พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจิรศักดิ์สุประภาด พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวราชนนทีธวัช หม่อมเจ้าอชฌา และหม่อมเจ้าการวิก จักรพันธ์ ซึ่งเป็นลูกหลานที่ท่านทรงอุปการะเลี้ยงดูมาตั้งแต่เยาว์วัย พ่อคนเดียวที่เป็นผู้ใหญ่อาวุโสที่สุด อายุราว ๓๖ ชันษา พ่อทำหน้าที่เป็นราชเลขาณการส่วนพระองค์ ต่อมา หน้าที่ “เซกรแตร์” (Secrtaire) นี้ พ่อยกให้พี่หวาน (ม.จ. การวิก) บอกว่า พ่อเป็นทหาร ไม่ชอบคำว่า เซกรแตร์

ต่อมา พระเจ้าอยู่หัวเสด็จ ไปประทับที่ตำหนักเวน คอร์ท (Vane Court) ตำบลบิตเดนเดน (Biddenden) ที่เคนท์ (Kent) จนเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ เมื่อเยอรมันเป็นฝ่ายรุก ได้ชัยชนะ อังกฤษ ถอยทัพกลับมาอังกฤษ ต้องทรงย้ายที่ประทับกลับไปเวอร์จิเนีย วอเตอร์ (Virginia Water) เพื่อความปลอดภัย หากว่ากองทัพเยอรมันบุกขึ้นอังกฤษทางชายฝั่งเคนท์ (Kent) ทั้งสองพระองค์ประทับที่พระตำหนักคอมป์ตันเฮาส์ (Compton House) ส่วนพ่อแม่เน้น ทรงพระกรุณาพระราชทานบ้านบริดจ์ เฮาส์ (Bridge House) เป็นที่อยู่

ชีวิตที่ เวอร์จิเนีย วอเตอร์ ก่อนสงคราม นับว่าสบายพอใช้ เป็นสมาชิกสโมสรเวนท์เวิร์ธ (Wentworth Club) ซึ่งมีสนามกอล์ฟที่เลื่องชื่อระดับโลก ได้เล่นกอล์ฟ เล่นเทนนิส เทียวลอนดอนดูหนัง ดูละคร “กิน ข้าวเจ๊ก” ตามเสด็จไปที่เวียอียิปต์ ยุโรป เล่นสกีที่เวงเคน (Wengen) ประเทศสวิสส์ แต่ถึงจะใช้เวลาสนุก ไปวันหนึ่งๆ ที่ลึกซึ้งในใจจริงๆ แล้ว จะต้องเป็นช่วงเวลาที่หงอยเหงาอับเฉาพอใช้ ต้องจากบ้านจากเมือง ไม่รู้อนาคตจะเป็นอย่างไร สมเด็จพระปกเกล้าฯ พระอนามัยไม่สู้จะดี และคงจะทรงรู้สึกทุกข์ทรมานพอใช้ เคยรับสั่งตะโกนไม่เห็นด้วยกับเพลงที่มีเนื้อร้องว่า “As happy as a King”

ระหว่างนั้น มีเหตุการณ์ที่สร้างความสะเทือนพระราชหฤทัยอยู่เนืองๆ อันเป็นผลจากการกระทำ และคำกล่าวหาใส่ร้ายป้ายสีของรัฐบาลไทยสมัยนั้น ส่วนทุกคนที่อยู่ภายใต้ร่มพระบารมี ล้วนมีชีวิตที่ร่มเย็น และสงบสุข พี่หวานทรงเล่าว่า ลืมไปเลยว่า สักวันหนึ่งจะต้องได้รับความทุกข์โศกครั้งใหญ่อย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

วันที่เศร้าที่สุดในชีวิตของพ่อ คงเป็นวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๔๕ (ค.ศ. ๑๙๔๑) เมื่อสมเด็จพระปกเกล้าฯ เสด็จสวรรคตอย่างกระทันหันด้วยพระหฤทัยวาย พ่อเป็นผู้หนึ่งที่ยืนถวายพระเกียรติยศเฝ้าพระศพ ๔ มุม กับพระองค์จิรัศักดิ์ฯ พระองค์วรานนท์ฯ และหม่อมเจ้าการวิกฯ และตามขบวนพระบรมศพไปถวายพระเพลิง อย่างไม่มีพิธีรีตองที่ฌาปนสถานโกลเดอร์ส กรีน (Golders Green Crematorium) ในลอนดอน ไม่มีพิธีพุทธศาสนา ไม่มีพระสงฆ์มาสวด มีคนไทยมาถวายความเคารพไม่กี่คน

สงครามในยุโรป - ขณะที่ฝ่ายสัมพันธมิตรกำลังอัปจน ก็พอดีเกิดสงครามในภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ ขึ้นอีกด้านหนึ่ง ญี่ปุ่นทิ้งระเบิด เฟอร์ล ฮาร์เบอร์ ในแดนของสหรัฐอเมริกา ประกาศสงครามกับอเมริกาและอังกฤษ แล้วยกทัพขึ้นชายฝั่งทะเลประเทศไทย เพื่อเป็นทางผ่านไปโจมตีอาณานิคมของอังกฤษ คือ มลายู และพม่า

เริ่มยุคใหม่ในชีวิตของพ่อ - ยุคเสรีไทย - พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙ (ค.ศ. ๑๙๔๑-๑๙๔๖) บทบาทของพ่อในขบวนการเสรีไทยนี้ จะได้เล่าเป็นรายละเอียดในบทความอีกเรื่องหนึ่ง

สงครามในภาคพื้นเอเชียอาคเนย์จบลง เมื่อญี่ปุ่นยอมแพ้ เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๘ (ค.ศ. ๑๙๔๕) --หลังจากวันสันติภาพ วันที่ ๑๖ สิงหาคม ไม่กี่วัน พ่อก็มาปรากฏตัวที่บ้านคุณยายที่วัดสามปลื้ม เป็นครั้งแรกที่เหนื่อยและหนึ่งได้พบกับพ่อ แทบจะพูดได้ว่า เป็นครั้งแรกในชีวิต เพราะเมื่อพ่อจากไปเมื่อ ๑๒ ปีก่อนนั้น เราเลิกกันไปที่จะจำพ่อได้

ช่วงนี้นับเป็นช่วงรุ่งโรจน์ระยะสั้นๆ ของพ่อ ผลงานกู้ชาติของเสรีไทย การที่ท่านได้ร่วมมือสู้รบกับฝ่ายสัมพันธมิตร ทำให้ประเทศไทยกลายเป็นฝ่ายชนะสงคราม แทนที่จะเป็นฝ่ายพ่ายแพ้สงครามไปกับญี่ปุ่น เพราะรัฐบาลไทยได้ร่วมมือเป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่นตลอดสงคราม พ่อได้รับยศเป็นพันโทแห่งกองทัพอังกฤษ เดินหน้าหน้ากองทหารเสรีไทยจากอังกฤษ ๓๖ คน ในการเดินสวนสนามของพลพรรคเสรีไทย พ่อได้เป็นเจ้าภาพจัดเลี้ยงรับรองนายทหารอังกฤษที่เข้ามาปลดปล่อยอาวุธทหารญี่ปุ่น และปล่อยเชลยศึกจากค่ายกักกันทั้งหลาย มีงานเดินรำลึกสาธกั๋หุ ที่วังมหานาค ดอนริบ Colin Mackenzie นายพลแขวงพลเรือนของกองกำลัง ๑๓๖ (Force 136) ผู้บังคับบัญชาโดยตรงของพ่อ ราวต้นเดือนธันวาคม สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เสด็จกลับประเทศไทย พร้อมด้วยพระอนุชาและพระราชชนนี พ่อเข้าไปปรับใช้ในพระบรมมหาราชวังอย่างใกล้ชิด และทำงานร่วมมือกับผู้นำเสรีไทย - ปรีดี พนมยงค์ ซึ่งภายหลังได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อพ้นตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์แล้ว อาจารย์ปรีดีขอตัวพ่อเอาไว้ให้ช่วยเหลือประสานงานกับพระเจ้าอยู่หัวก่อน พ่อจึงต้องเลื่อนเวลา ยังไม่กลับอังกฤษพร้อมกับนายทหารเสรีไทยคนอื่นๆ ตกลงเป็นอันว่าพ่อต้องอยู่เมืองไทย จนกว่าในหลวงรัชกาลที่ ๘ จะเสด็จกลับไปศึกษาต่อ พ่อจึงจะตามเสด็จในฐานะราชองครักษ์พิเศษผ่านอเมริกาและอังกฤษ ก่อนเสด็จกลับสวีเดนเซอร์แลนด์ นอกจากนั้น อาจารย์ปรีดียังมีแผนการณ์จะให้พ่อไปประจำอยู่ที่ประเทศสวิสส์ต่อจากนั้น เพื่อรับใช้พระเจ้าอยู่หัว และประสานงานกับฝ่ายรัฐบาล แต่แล้ว เพียงสัปดาห์ก่อนกำหนดเดินทางในวันศุกร์ที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๔๙ เหตุการณ์มหาวิปโยคก็เกิดขึ้นอย่างที่ไม่มีความคิดฝัน ในวันที่ ๘ มิถุนายน หลังเวลา ๘ นาฬิกาเล็กน้อย เสียงปืนดังขึ้นในห้องพระบรรทม ณ พระที่นั่งบรมพิมาน มหาตเล็กห้องพระบรรทมนั่งอยู่หน้าประตูห้อง - ชิต สิงหเสนี วิ่งเข้าไปดู ก็เห็นพระเจ้าอยู่หัวอานันทฯ บรรทมนั่งอยู่บนพระที่ มีแผลรอยยิงอยู่ที่หน้าผาก นายชิตวิ่งไปล่อล่าละลักราบหูล พระราชชนนีว่า “ในหลวงยิงพระองค์เอง”

พ่อก็มีหมายเข้าเฝ้าพระเจ้าอยู่หัวเข้าวันนั้นพอดี จึงได้เข้าไปอยู่ที่พระที่นั่งบรมพิมานไม่นานหลังจากที่เกิดเหตุ พ่อเล่าให้เราฟังว่า พระบรมวงศานุวงศ์ รวมทั้งเสด็จในกรมพระชัยนาทฯ ซึ่งประทับอยู่ ณ ที่นั้นคิดว่า สวรรคตด้วยพระแสงปืนโดยพระองค์เอง พ่อจึงออกความเห็นว่าจะออกแถลงการณ์ตามนั้นไม่ได้ - ยกตัวอย่างเมื่อ เจ้าชายรูดอล์ฟ รัชทายาทแห่งประเทศออสเตรีย บังพระองค์เองที่กระท่อมน้อยในป่าพระราชวังมาเยอร์ลิง จักรพรรดิโยเซฟ พระราชบิดา ต้องออกแถลงการณ์ว่าเป็นอุบัติเหตุ มิฉะนั้นแล้ว จะเป็นการเสื่อมเสียพระเกียรติยศ ฉะนั้น ในกรณีนี้ก็เช่นกัน ต้องออกแถลงการณ์ให้เหมือนกับเป็นอุบัติเหตุ นายกรัฐมนตรีปริดี พนมยงค์ เป็นผู้แถลง โดยที่มีได้เข้าไปอยู่ในพระบรมมหาราชวังขณะนั้น ท่านอธิบายที่หลังว่า การที่ท่านไม่ได้เข้าไปในวัง ไม่มีอะไรไปกว่าที่ท่านคิดว่า รัฐบาลเป็นคนนอก นั้นเป็นเรื่องของเจ้านายฝ่ายในพระราชสำนัก

ในที่สุด พ่อได้กลับบ้านที่อังกฤษเมื่อราว ๆ เดือนกรกฎาคม ๒๔๘๕ ด้วยความโศกเศร้าเป็นอย่างยิ่ง ก่อนนั้น ทั้งแม่และพวกเราลูก ๆ พากันตื่นเต็นว่าจะได้รับเสด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ลอนดอน

ความรุ่งโรจน์และความปิติยินดีในความสำเร็จของงานเสรีไทยมีช่วงระยะสั้น ๆ ปี ๒๔๘๐ เริ่มยุคมืดของชีวิตพ่ออีกครั้ง

ทางเมืองไทย ต้นเดือนสิงหาคม ๒๔๘๕ มีการเลือกตั้งทั่วไป พรรคการเมืองของอาจารย์ปริดี พนมยงค์ ชนะพรรคประชาธิปไตย ท่านเป็นนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่วันที่ ๑๑-๒๓ สิงหาคม ๒๔๘๕ หลังจากนั้น ขบวนการ ขบวนการนาวิกโยธิน ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแทน ส่วนอาจารย์ปริดีฯ เดินทางไปสหรัฐอเมริกา ยุโรป ในฐานะรัฐบุรุษอาวุโส ระหว่างวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๔๘๕-วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๐ ได้เข้าเฝ้าพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ และพระราชชนนี ที่เมืองดาไวส์ เฝ้าฯ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ที่พระตำหนักคอมบัตัน เฮาส์ ที่เวอร์จิเนีย วอเดอร์ ระหว่างนั้น ที่อังกฤษ คุณติเรก ชัยนาม เป็นเอกอัครราชทูต พ่อได้รับแต่งตั้งเป็น Ambassador-at-Large เอกอัครราชทูตทั่วไป และได้อยู่ในคณะผู้แทนไทยไปร่วมประชุมองค์การสหประชาชาติด้วย ระยะเวลา พ่อแม่ต้องต้อนรับเลี้ยงรับรองบุคคลสำคัญๆ ในวงการต่างประเทศและรัฐบาลอังกฤษบ่อยครั้ง

พ่อได้รับจดหมายจาก วินสตัน เชอร์ชิลล์ (Winston Churchill) ขอบใจสำหรับเครื่องเงินและกล่องซิการ์ ที่พ่อมอบให้เป็นที่ระลึกจากคณะเสรีไทย เมื่อพ่อได้รับเชิญไปพบเพื่อขอใจด้วยตนเองสำหรับงานที่เสรีไทยได้ทำช่วยเหลือฝ่ายสัมพันธมิตร เชอร์ชิลล์ส่งซิการ์ให้พ่อสูบ แต่พ่อขอเอากลับบ้านเพื่อเก็บเป็นที่ระลึกซิการ์ตัวนี้ตั้งอยู่บนโต๊ะเขียนหนังสือของพ่อไปอีกนาน

นอกจากได้เลื่อนยศเป็นพันโทแล้ว พ่อยังได้รับพระราชทานตรา O.B.E. Order of the British Empire (Military Division) ซึ่งลอร์ดหลุยส์ เมานท์แบทเทน (Lord Louis Mountbatten) เป็นผู้เสนอ พ่อได้รับจดหมายแสดงความยินดีจากลอร์ดหลุยส์ และได้รับเชิญไปงานเลี้ยงรับรองที่บ้านของลอร์ดหลุยส์ พร้อมด้วยแม่และลูกสาวทั้ง ๔ คน ลอร์ดหลุยส์ให้พาลูกสาวไปด้วย เพื่อให้พบกับลูกสาวของท่าน ซึ่งอายุรุ่นราวคราวเดียวกับเรา แต่เรารู้สึกเป็นและอายอย่างยิ่ง ไม่รู้จะคุยอะไรกับใคร มีพี่ต๋อคนเดียวที่แสนจะเก่งกล้าพูดคุยกับทุกคนได้อย่างเปรี๊ยะปราดและฉลาดเฉียบแหลม

เหตุการณ์ที่ไม่ได้คาดฝันก็ได้เกิดขึ้นอีกครั้ง ระหว่างที่พร้อมประชุมองค์การสหประชาชาติอยู่ที่นิวยอร์ก วันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ ได้เกิดรัฐประหารโดยจอมพลผิน ชุณหะวัณ และยกจอมพล ป. พิบูลสงคราม ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี โดยกล่าวหาว่า ปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้วางแผนปลงพระชนม์รัชกาลที่ ๘ อาจารย์ปรีดีต้องหนีออกจากประเทศโดยด่วน มีกัปตันแดนนิส ทูตทหารเรือประจำสถานทูตอังกฤษ เป็นผู้ช่วยให้ลี้ภัยไปสิงคโปร์

ที่องค์การสหประชาชาติ พ่อพ่อได้ข่าวรัฐประหาร ก็ลุกขึ้นประกาศว่า รัฐบาลใหม่ของจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นรัฐบาลไม่ถูกต้องตามกฎหมาย คณะผู้แทนไทยประจำสหประชาชาติไม่ขอรับรองและรัฐบาลอเมริกากับอังกฤษก็คงจะไม่มีวันรับรองด้วย เพราะจอมพล ป. เคยถูกหาว่าเป็นอาชญากรสงคราม เนื่องจากเคยร่วมมือกับญี่ปุ่นระหว่างสงคราม แต่ที่ไหนได้ เป็นการคาดคิดทั้งเพ อีกไม่กี่วัน รัฐบาลของทั้งอังกฤษและอเมริกา ก็ประกาศรับรองรัฐบาลจอมพล ป. เพราะสนับสนุนนโยบายของจอมพล ป. ที่ว่าจะต่อสู้คอมมิวนิสต์อย่างเต็มที่ ในภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ขณะนั้น อังกฤษและอเมริกากลัวคอมมิวนิสต์เผยแพร่เป็นที่สุด เป็นอันว่าพ่อต้องลาออกจากคณะผู้แทนไทยประจำสหประชาชาติกลับบ้านที่อังกฤษ

เริ่มยุคที่ ๕ ในชีวิตของพ่อ แผ่นดินรัชกาลที่ ๘ ช่วงเวลาลี้ภัยในต่างแดน และไม่ได้รับการเหลียวแลรับรองในสายตาของโลก

จอมพล ป. พิบูลสงคราม มีข้ออ้างว่าเหตุผลที่ทำรัฐประหาร ก็เพื่อมาสอบสวนสืบสวนกรณีสวรรคตให้แจ่มแจ้งว่าใครเป็นผู้ปลงพระชนม์ ยกเลิกทฤษฎีปลงพระชนม์เองกับอุบัติเหตุโดยสิ้นเชิง ศาลจะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าเป็นการลอบปลงพระชนม์ และปรีดีเป็นผู้วางแผน

พ่อเป็นเจ้านายองค์เดียวที่ประกาศความบริสุทธิ์ของปรีดี ไม่เชื่อว่าปรีดีมีส่วนเกี่ยวข้องกับกรณีสวรรคตแม้แต่น้อย และเชื่อว่าเป็นอุบัติเหตุอย่างเดียว เจ้านายองค์อื่นๆ ออกจะหมั่นไส้พ่อว่าหลงเสน่ห์อาจารย์ปรีดี ไม่ร่วมกันกับเจ้าองค์อื่นๆ สมน้ำหน้าปรีดี ที่โดนรับกรรมที่ตนทำเอาไว้กับราชวงศ์จักรีเมื่อคิดวางแผนเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ่อออกจะเป็น “หมาหัวเน่า” ไม่มีใครอยากคบหาสมาคม

ช่วงนั้นเป็นช่วงที่พ่อได้รับความทุกข์ทรมานใจอย่างยิ่ง

พ่อกลายเป็นว่างงาน - ไม่มีอนาคต เพราะเชื่อในความบริสุทธิ์ของอาจารย์ปรีดี ยอมตกอับไปด้วยกัน

พ่อใช้เวลาเขียนหนังสือกราบบังคมทูลพระเจ้าอยู่หัวถึงร้อยกว่าหน้า พยายามอธิบายคดีกล่าวหาว่ามีการลอบปลงพระชนม์นี้ เป็นแผนการเมืองของฝ่ายตรงข้ามกับอาจารย์ปรีดี ได้แก่ พรรคประชาธิปไตย และเผด็จการทหาร ที่จะทำลายปรีดีให้ได้โดยสิ้นเชิง แต่พ่อไม่ได้รับคำตอบใดๆทั้งสิ้น

ในปี ๒๔๙๒ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี เสด็จพระราชดำเนินกลับเมืองไทย

สิ่งหนึ่งที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้กระทำเมื่อได้อ่านจากลับคืน เมื่อดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

อีกครั้งหนึ่ง หลังจากรัฐประหาร เดือนพฤศจิกายน ๒๔๘๐ คือ กราบบังคมทูลอัญเชิญเสด็จสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พร้อมด้วยพระบรมอัฐิสมเด็จพระปกเกล้าฯ กลับสู่ประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๔๘๒ ขบวนอัญเชิญพระบรมอัฐิออกจากพระตำหนักคอมบัตัน เฮาส์ ที่เวอร์จิเนีย วอเตอร์ มุ่งสู่ท่าเรือเมืองซาร์แฮมตัน (Southampton) ที่เรือเดินทะเล วิลเฮล์ม ไรส์ (Wilhelm Ruys) เทียบท่ารออยู่ มีกองทหารเกียรติยศ นำโดยนายทหารชั้นนายพล ที่รัฐบาลอังกฤษจัดมาถวายความเคารพเป็นวาระสุดท้าย เมื่อพ่อ ในชุด Morning Coat อย่างเป็นทางการ เชิญพระบรมอัฐิมาถึง กองทหารอังกฤษกระทำวันทาวุธถวายอย่างพร้อมเพรียง พ่อจะต้องรู้สึกตื่นตันใจเป็นอย่างยิ่ง เมื่อกองดุริยางค์ทหารอังกฤษบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมีขึ้น เป็นที่น่าประทับใจและซาบซึ้งแก่ทุกคนในที่นั้น

สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี เสด็จฯ ตรวจพลตามประเพณีแล้ว ก็อัญเชิญพระบรมอัฐิลงสู่เรือ ขงมหาราชสีเหลืองอันมีครุฑสีแดงประดับอยู่ตรงกลางกั้นชั้นสื่อยอดเสาโบกสบัดในสายลม เรือค่อยๆ เคลื่อนลำออกจากท่า ท่ามกลางเสียงปืนใหญ่ที่ยิงสลุดถวายบังคม

เมื่อส่งเสด็จลงเรือกลับเมืองไทยแล้ว พ่อก็ยังคงอยู่ที่อังกฤษต่อไปจนถึงเดือนกรกฎาคม ๒๔๘๕

กลางปี ๒๔๘๒ นั้นเอง พ่อต้องปวดหัวใจอย่างรุนแรงอีกครั้งหนึ่ง ในเดือนกรกฎาคมปีนั้น มีการจัดประชุมสามัคคีสมาคมเป็นครั้งแรกหลังจากสงคราม ที่โรงเรียน เซนต์จอห์น ที่เมืองเลเธอร์เฮด (Leatherhead) พ่อแม่พาลูกสาวทั้งสี่ไปร่วมงาน วันสุดท้ายเป็นวันงานเลี้ยงใหญ่ ทุกคนตื่นเต้นเป็นพิเศษ เมื่อท่านเอกอัครราชทูต หม่อมเจ้านักขัตตมงคล กิติยากร เสด็จมาทรงร่วมงานเป็นแขกผู้มีเกียรติ พร้อมด้วยหม่อมหลวงบัว และธิดา งามทั้งสอง - หม่อมราชวงศ์สิริกิติ์ และหม่อมราชวงศ์บุษบา ในวันนั้น ท่านทูตได้รับสั่งเชิญทุกๆ คนไปร่วมงาน ที่สถานทูตในไม่กี่วันต่อมา เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๘ จะเสด็จพระราชดำเนินมาเยี่ยมกรุงลอนดอน พวกเราตื่นเต้นเป็นอย่างยิ่ง เมื่อได้ยินข่าวลือว่าจะมีการประกาศหมั้น ระหว่างงานนี้ เราสังเกตเห็นพ่อเดินคุยกับท่านนักขัตตฯ พระญาติและพระสหายเก่า อยู่ที่สนามด้วยสีหน้าเคร่งเครียด รุ่งขึ้น พ่อเล่าให้พวกลูกๆ ฟังว่า ท่านนักขัตตฯ ขอไม่ให้พ่อไปร่วมงานเผ้าฯ พระเจ้าอยู่หัวที่สถานทูต เพราะกำลังกริ้วพ่อมากด้วย ทรงเข้าพระทัยและทรงเชื่อว่าจะต้องเป็น “ท่านชิน” แล้ว ไม่ใช่ใครอื่นแน่ ที่ไปรายงาน ลอร์ดหลุยส์ เมานท์แบทเทน ว่า กรณีสวรรคตเป็นการเล่นปิ่นกันระหว่างพี่น้อง แล้วเกิดอุบัติเหตุ (กระสุนปืนพลาดไปถูกองค์พี่เข้าโดยบังเอิญ) ที่ทรงปักพระทัยว่าเป็นพ่อก็เพราะพ่อรู้จักคุ้นเคยกับลอร์ดหลุยส์ ทำงานเสวีไทยได้บังคับบัญชาของลอร์ดหลุยส์ ระหว่างสงคราม

พ่อตั้งงันอย่างที่ไม่รู้ว่าอะไรจะอธิบายอย่างไรถูก เพราะความคิดเช่นนี้ไม่เคยเข้าหัวพ่อเลย พ่อเชื่อมั่นอยู่ตลอดเวลาว่า กรณีสวรรคตเป็นอุบัติเหตุโดยพระองค์เอง (หมายถึงพระเจ้าอยู่หัวอานันทฯ) ไม่มีการลอบปลงพระชนม์ใดๆ ทั้งสิ้น และปรีดีปรีสุทธิ์

เรื่องนี้ปรากฏออกมาก็เพราะ พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าธานีนิวัตฯ ทรงเดินทางไปพบลอร์ดหลุยส์ ที่ประเทศอินเดีย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๑ เพื่อทรงวางแผนให้พระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ ไปทรงศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ (Cambridge) ดังที่พ่อเคยเสนอไว้ครั้งหนึ่ง แต่ลอร์ดหลุยส์ ขอให้เลื่อนกำหนดแผนดังกล่าวไปก่อนจนกว่าจะสืบสวนกรณีสวรรคตแจ่มแจ้งแล้ว

พ่อบอกกับพวกเราว่า ในเมื่อพ่อถูกขอร้องไม่ให้ไปในงานนี้ แต่ลูกอยากไปก็แล้วแต่ลูก แนนอนเราทุกคนพร้อมใจกันบอกว่า ในเมื่อพ่อไม่ไป เราก็ไม่ไปเหมือนกัน เป็นอันว่าเราพลาดคืนสำคัญในประวัติศาสตร์ไทย ณ สถานทูตไทยในกรุงลอนดอน คนไทยในอังกฤษทุกคนได้ร่วมฉลองการประกาศพระพิธีหมั้น นอกจากเรา

ช่วงนี้เป็นระยะที่พ่อมีความระทมทุกข์อย่างยิ่ง ทั้งอัดอั้นตันใจ และมองไม่เห็นแสงสว่างเลย มีหมายจากศาลเรียกตัวพ่อไปสืบสวนกรณีสวรรคต เพราะพ่อได้ชื่อว่า“เป็นพวกปรีดี” แต่พ่อไม่ยอมไป จนกระทั่งท้ายที่สุด อีก ๕ ปีต่อมา จึงมีข่าวตัดสินประหารชีวิตผู้ต้องหาผู้บริสุทธิ์ทั้งสามคน คนหนึ่งคือซิด ลิงเฮสนี่ ญาติสนิทของแม่ - ผู้ซึ่งมีความจงรักภักดีต่อพระเจ้าอยู่หัวเหนือสิ่งอื่นใด ครอบครัวนี้ได้รับราชการฉลองพระมหากรุณาธิคุณมาแล้วหลายชั่วคน

เมื่อดาซิดถูกประหารแล้ว ยายหนู (ซูเชื่อ ลิงเฮสนี่) ภรรยาดาซิด เล่าให้ฟังว่า ได้รับหนังสือเชิญให้ไปพบเจ้าหน้าที่ที่ทำเนียบรัฐบาล แจ้งว่า ท่านนายกรัฐมนตรี (จอมพล ป. พิบูลสงคราม) สงสารว่ายายหนูตัวคนเดียว จะเลี้ยงลูกตั้ง ๗ คนต่อไปได้อย่างไร ท่านจึงขอให้เงินช่วยเหลือเลี้ยงดูครอบครัวเดือนละ ๒,๐๐๐ บาท ในจดหมายทางการที่มีมาถึงยายหนู ได้ให้คำอธิบายด้วยว่า ดาซิดเป็นผู้ที่ต้องรับภัยทางการเมือง

ในยุคแห่งความมัวหมองนี้ พ่อใช้เวลาเขียนบันทึกงานเสรีไทย เล่นกอล์ฟ เขียนรูป หวอะไรทำไปวันๆ หนึ่ง แต่สำหรับคนที่ยังอยู่ในวัยที่มีพลังแรงกล้า อายุยังไม่ถึง ๕๐ ยังมีไฟที่จะทำอะไรให้กับสังคมอีกมากมาย สิ่งเหล่านี้จะไม่นำความอึดใจหรือพึงพอใจให้เท่าไร พ่อหันเข้าหาพุทธศาสนา เริ่มปฏิบัติสมาธิ ได้พบกับคริสตัมัส ฮัมฟรีย์ส (Christmas Humphreys) นายกพุทธสมาคมที่ลอนดอน พ่อได้รับเชิญเข้าร่วมเป็นกรรมการของพุทธสมาคมแห่งนั้นด้วย ในเมื่อพ่อเริ่มปฏิบัติธรรมเลยก่อประโยชน์ให้ลูกตามไปด้วย เราจึงได้เริ่มรู้ว่า พระพุทธเจ้าทรงสอนว่าอะไร เมื่ออ่านหนังสือเรื่องพระพุทธศาสนาของคริสตัมัส ฮัมฟรีย์ส ก่อนนั้นจะซ้ำซ้อนอยู่ก็กับการสวดมนต์ ทำบุญใส่บาตร และเลี้ยงพระเท่านั้น

มากลางปี ๒๔๙๕ พ่อตัดสินใจกลับเมืองไทย พ่อตามเสด็จสมเด็จพระปกเกล้าฯ และสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเมื่อปี ๒๔๗๖ และสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็เสด็จฯ กลับไปหลายปีแล้ว ก็สมควรแก่เวลาที่พ่อจะกลับเสียที และที่สำคัญ การเงินที่จะอยู่เมืองนอกต่อไปก็ไม่ค่อยมี

วันที่พ่อเก็บข้าวเก็บของที่ บริดจ์ เฮาส์ กลับเมืองไทย เป็นวันที่พ่อเศร้ามาก คล้ายกับว่า ชีวิตอันเป็นอิสระได้สิ้นสุดลงแล้ว พ่อไม่ยอมเริ่มจัดกระเป๋าจนนาทีสุดท้ายเมื่อถึงเวลาต้องขับรถไปลงเรือข้ามไปฝรั่งเศส ผลสุดท้ายก็เก็บไม่หมดเรียบร้อย ต้องทิ้งให้เพื่อนนักเรียนไทยของลูกๆ ได้แก่ ธาณินทร์ กรีวิเชียร และประภาศน์ อวยชัย เป็นผู้เก็บกวาดให้

พ่อแม่วางแผนจะขับรถไอร์แลนด์คันโปรด ไปลงเรือที่ท่าเรือเมือง Genoa ในประเทศอิตาลี เพราะอยากจะทำเที่ยวยุโรปเสียก่อน พาหน่อยกับหนึ่งติดรถไปด้วย ขณะนั้น ที่อังกฤษยังไม่เลิกปันส่วนอาหาร ทั้งๆที่สงครามจบไปแล้วตั้ง ๖-๗ ปีแล้วก็ตาม จำได้ว่า พ่อตื่นเต้นมากเมื่อขับรถเข้าแดนฝรั่งเศส หยุดรับประทานอาหารกลางวันระหว่างทาง ร้านอาหารเสิร์ฟเนื้อชิ้นเบ้อเริ่ม ราวด้วยน้ำซอสอร่อยมาก เราตรงเข้ากรุงปารีส พ่อสนุกแนะนำให้เราชิมอาหารแปลกๆ ที่ไม่เคยเห็นมาก่อน เช่น กบทอดกรอบ และหอยโข่งกับซอสเนย และ

ยังมี ออร์เดอร์ฟ อีกหลายสิบชนิด สมัยนั้น คนอังกฤษจะไปเที่ยวยุโรป แลกเงินไปเที่ยวได้เพียงคนละ ๕๐ ปอนด์เท่านั้น พ่อสั่งอาหารกินอย่างไม้อื่น อยู่ไปได้ไม่ถึงอาทิตย์เงินก็ซั๊กจะหมด แม่หน้าอเอาเรื่อง พ่อก็บ่นว่าเกี่ยวกับผู้หญิงไม่สนุกเลย ไม่ยอมกิน มัวแต่กลัวอ้วน เราก็โอดครวญกันว่า โช้เอ๊ย ทำไมเราจะไม่ชอบกิน แต่อาหารมีอใหญ่ๆ วันละ ๒ มื้อนี้ มันมากเกินไป ออกจากกรุงปารีสแล้ว พ่อแวะไปประเทศสวิสส์ เพื่อเฝ้าเยี่ยมสมเด็จพระราชชนนีที่ตำหนัก (flat) เล็กๆ ในเมืองโลซานน์ พ่อพาเราไปกินอาหารกลางวันที่ร้านอาหารริมทะเลสาบเจนีวา สั่งปลาน้ำจืดจากทะเลสาบสดๆ มากิน ซึ่งราคาแพงมากๆ พ่อขับรถรอบทะเลสาบเจนีวา และซื้อลูกวาส์เบรีเป็นตะกร้าใหญ่มาก วางบนดักหนอยกับหนึ่งตลอดทาง เพราะในรถมีสมบัติวางแน่นเอียดเต็มไปหมด ไม่มีที่อื่นวางได้ พ่อขับต่อเข้าฝรั่งเศสอีก แถวทะเลสาบอันเนซี ตรงไปภาคใต้ของฝรั่งเศส ยังจำได้รสชาติของไชยัดไส้ ratatouille ที่เมืองคานเนส ว่าอร่อยเพียงใด ต่อจากนั้น ขับเข้าถึงริเวียร่าของอิตาลี พักที่เมือง พอร์โต ฟิโน (Porto fino) จากนั้น ขับต่อไปเมืองฟลอเรนส์ (Florence) ให้เราได้เห็นรูปปั้นเดวิดฝีมือไมเคิลแอนเจโล (Michaelangelo) ที่จตุรัส ซิกนอรี (Piazza Signori) จำได้ว่า เราแยกทางกับพ่อแม่ที่ฟลอเรนส์ พ่อแม่ส่งหนอยและหนึ่งขึ้นรถไฟไปกรุงโรม ให้หนึ่งกลับเมืองไทย ไปให้ทำงานแซยิดคุณยาย ๖๐ ปี วันที่ ๘ กรกฎาคม และหนอยกลับอังกฤษ ส่วนพ่อแม่ขับรถไปลงเรือกลับกรุงเทพฯ ที่เมือง Genoa

ยุคสุดท้าย กลับสู่บ้านเกิดเมืองนอน (พ.ศ. ๒๔๙๕-๒๕๑๐ หรือ ค.ศ. ๑๙๕๒-๑๙๖๗)

พ่อแม่เริ่มต้นชีวิตช่วงใหม่ในเมืองไทย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๕ เมื่อถึงเมืองไทยใหม่ๆ สมเด็จพระเจ้าปรอดเกล้าฯ ให้พ่อแม่พักอยู่ที่ตำหนักน้ำในวังสุโขทัย ในไม่ช้า พ่อซั๊กจะเริ่มเมื่อชีวิตในกรุงเทพฯ บ่นว่าร้อนและอัดอั้น จึงเริ่มออกหาที่อยู่ต่างจังหวัด พ่อพี่น้องชายของแม่ คือน้ำจกรกับน้ำขึ้น ดำริจะซื้อที่ดินชายทะเลที่หมู่บ้านบางควาย อำเภอบางละมุง ในเขตจังหวัดเพชรบุรี และมาชักชวนแม่ให้ซื้อด้วย พ่อแม่ถือโอกาสออกไปดูที่ แล้วก็เกิดชอบใจ อาจเป็นเพราะมีแรงดึงดูดให้ไปที่นั่น ซึ่งเป็นชายหาดที่พ่อขึ้นเหยียบผืนแผ่นดินไทย เมื่อครั้งลอบเข้าประเทศโดยเรือดำน้ำระหว่างสงคราม ในการปฏิบัติงานใต้ดินของเสรีไทย เริ่มแรกพ่อแม่ซื้อที่ดินเพียง ๑๐ ไร่ เป็นชิ้นกลางระหว่างของน้ำขึ้นและน้ำจกร เพื่อสร้างบ้านอยู่ บ้านหลังแรกเป็นเรือนอลูมิเนียมสำเร็จรูป อยู่ไปได้หน่อย หนาวหุเหลือเกินเวลาฝนตกถูกหลังคาและฝาเรือนอลูมิเนียม จึงเริ่มสร้างบ้านหลังที่ ๒ ทำด้วยปึกไม้ หลังเล็กๆ เรียกว่าบ้านป่าก่อนที่จะย้ายเข้าตึกสี่ชมพู ที่ท่านลุงสมัยเฉลิมทรงออกแบบ และสมเด็จพระเจ้าปรอดสร้างพระราชทาน ในไม่ช้า พ่อก็เริ่มมีความไม่ใฝ่ฝันสูงส่ง พ่อเห็นว่าคนเราจะอยู่เฉยๆ ไม่ได้ ต้องทำอะไรให้เป็นประโยชน์ จะต้องกลับไปหาธรรมชาติ แสวงหาสัมมาอาชีวะในชนบท นำความเจริญมาให้ท้องถิ่นที่อยู่ ทั้งนี้ พ่ออาจได้รับอิทธิพลจากท่านสิทธิพร ซึ่งทรงทำไร่แดงโมบางเปิดอยู่ไม่ไกลจากนั้น พ่อเริ่มสนุกกับชีวิตชาวไร่ ซื้อที่ดินเพิ่มทีละเล็กทีละน้อย - ภายใน ๕-๖ ปี ที่ดินทรายอันแสนจะแห้งแล้งกันดาร รุกไปด้วยต้นไม้หนามๆ กว่า ๖๐๐ ไร่ ก็กลายเป็น “สวนเสมา” ไร่มะพร้าว ไร่มะนาว ผักสลัด และ แดงหอมแคนทาลูปอันลือชื่อ มีน้ำเข้ามาหล่อเลี้ยงพืชไร่จากคลองชลประทาน เก็บไว้ในทะเลสาบ และคูคลองทอดน้ำไปทั่วบริเวณ

เรื่องการก่อสร้างสวนเสมา จะต้องยกให้พี่ปรก (ปรก อัมระนันท์ สามีฟี่ด้อ) เป็นคนเล่าเพราะพี่ปรก ฟี่ด้อ ได้ช่วยเหลือร่วมงานกับพ่อตั้งแต่เริ่มแรก

พ่อนำความเจริญมาให้หมู่บ้านแถบนั้นจริงๆ ชาวบ้านได้มาใช้น้ำจากสระที่พ่อขุดไว้ สร้างงานให้คนงานกว่าร้อยคน เป็นตัวอย่างให้เห็นว่า คนเราไม่จำเป็นต้องอยู่กันแต่ในเมืองหลวงเพื่อความสะดวกสบาย แต่

สามารถมีชีวิตอย่างสมบูรณ์ได้ในบ้านชนบท พ่อมักจะนั่ง “เล็คเชอร์” ให้ญาติพี่น้องเพื่อนฝูงที่มาเยี่ยมเยียน ถึง “ปรัชญาชาวไร่” ของพ่อว่า พ่อได้ใช้หลักปฏิบัติธรรมทางพุทธศาสนาใช้ในชีวิต “ชาวไร่” ประจำวันอย่างไรบ้าง เมื่อพ่อฉลองวันเกิดอายุ ๖๐ ปี พ่อได้พิมพ์หนังสือเล่มหนึ่งแจก ชื่อ “ปรัชญาชาวไร่”

จุดที่ช่วงโชติของชีวิตพ่อที่ “สวนเสมา” นี้ เห็นจะเป็นคืนที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพาเจ้าหญิงอเล็กซานเดอร์แห่งเคนท์ มาเสวยพระกระยาหารค่ำที่เรือนแพ ในราวปี ๒๕๐๖ คืนนั้น พ่อได้ร่วมมือกับคณะกรรมการจังหวัดเพชรบุรี นับตั้งแต่ท่านผู้ว่าราชการจังหวัด จนถึงบรรดาภรรยาของกรรมการจังหวัด จัดงานรับเสด็จอย่างที่เคยทำกันแต่โบราณ

ชีวิตครอบครัวช่วงนี้ เป็นช่วงที่อุณหภูมิลดลง พร้อมด้วยลูกสาว ลูกเขย หลานตาทั้งหญิงและชาย กว่าสิบคน หลานๆ มักจะใช้เวลาเล่นเรือ กระโดดน้ำกันอยู่ในสระตลอดวัน เสร็จจากสร้างตึกสี่ชมพูแล้ว แม่ยังสร้างเรือนไทยหลังเล็กริมสระ เพื่อจัดงานแต่งงานแบบไทยเดิมของหนึ่งกับศิริ พ่อก็เลยต้องสร้างบ้านไทยใหญ่แข่งแม่ ใส่มุ้งลวดรอบบ้าน ตรงกลางเรือนเป็นที่นั่งเล่น นอนเล่น ลมโกรกเย็นสบาย หลังจากนั้น พ่อก็สร้างหอน้ำแบบไทย มีศาลา ให้พ่อไปนั่งสมาธิ และสร้างเรือนแพเป็นไม้ไผ่ สำหรับเป็นที่รับประทานอาหารกลางวันและเย็น

อาหารการกินที่สวนเสมาแสนที่จะอุดมสมบูรณ์ เพราะพ่อถือเรื่องกินเป็นเรื่องใหญ่ ตอนเช้าจะมีอาหารเช้าแบบอังกฤษครบชุด มื้อกลางวันกับเย็น ก็จะต้องมีกับข้าวไม่น้อยกว่า ๕-๖ อย่าง จะมีทั้งแดง แคนตาลูป เนื้อสีส้ม และแดงฮันนี่ตีว เนื้อสีขาว กับผักสลัดแปลกๆ ตั้งโต๊ะทุกมื้อ แต่บางวันพ่อก็ยังไม่วายเรียกหาไข่เจียว และซูปคนอร์จากซอง!

ตามกฎหมายของพุทธศาสนา มีความเจริญแล้วก็มีความเสื่อมได้ พ่อแม่ลงทุนไปในสวนเสมามากมาย รายได้เข้ามาไม่เท่าไร รายจ่ายท่วมท้น ไหนจะเงินเดือนคนงาน ค่าดิน ค่าปุ๋ย ค่าขนส่งสินค้าไปขายกรุงเทพฯ ทุกวัน ทั้งค่าซื้อรถ ซ่อมรถ น้ำมันรถ การดูแลไม้ทั่วถึง พ่อถูกบริวารที่ไว้ใจฉ้อโกงอย่างที่เรานึกไม่ถึง ยิ่งทำยิ่งขาดทุน ในที่สุด พ่อไม่สามารถจะหาเงินมาพยุงฐานะสวนเสมาได้ จำต้องทิ้งสวนให้ลูกต่อและปรกตดูแลต่อไป พ่อพยายามส่งกล้วยไปขายที่ญี่ปุ่น ก็ล้มหายวายวอด และในที่สุด พ่อก็ลงไปสวนโมกข์ ไปหาท่านพุทธทาสเพื่อขอกำลังใจ

ตามคำบอกเล่าของแม่เล็ก หัวหน้าแม่บ้านของสวนเสมา เมื่อพ่อเดินลงจากบ้านไทยใหญ่ที่พ่อสุดแสนจะรักเป็นครั้งสุดท้ายนั้น เป็นภาพที่ปวดร้าวใจอย่างยิ่ง พ่อกล่าวคำอำลาคนงานบางคนที่ย้ายถิ่นส่ง แต่ละคนนำดาบลอดด้วยความอาลัย... ช่วงนั้น พ่อแยกกับแม่ เพราะแม่ไม่ยอมให้พ่อมีเมียช้อย ซึ่งเป็นเด็กคนงานอายุ ๑๘ และพ่อก็ไม่ยอมเลิก พ่อเห็นว่าไม่ใช่เรื่องแปลกที่คนปูนพ่อ ในฐานะเช่นนี้ จะมีอิทธิพลไว้อภัยปรนนิบัติ แต่แม่กลับเห็นว่าเป็นการนอกใจ รั้งไม่ได้ เพราะแม่โศกที่เมืองนอก

ต่อมาไม่ช้า พี่ต๋อได้ข่าวว่าพ่อไปเจ็บอยู่ที่โรงพยาบาลเมืองเพชรบุรี จึงขับรถโพล์สกวาเกินแต่ทองคันจิ๋วของพี่ต๋อ ไปรับพ่อมารักษาที่โรงพยาบาลศิริราช อยู่ที่นั่นได้เพียงสามอาทิตย์ พ่อก็สิ้นด้วยโรคหัวใจ - หรืออาจพูดได้ว่า ด้วยหัวใจแตกสลาย

จดหมายฉบับสุดท้ายที่พ่อเขียนถึงหนอย อวยพรหนอยวันเกิด เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๐๙ พ่อจบด้วยคำว่า "I've discovered there's no happiness in this life."

เมื่อคิดถึงให้ลึกซึ้งแล้ว ข้อความที่พ่อเขียน เป็นสัจธรรมที่แท้จริง ดังที่ท่านพุทธทาสได้พร่ำสอนไว้ - ไม่มีความสุขอันใดในโลกที่จะจีรังยั่งยืน นอกจากในธรรม - ประโยชน์นี้ มีติดอยู่ในพิภพภันท์สวนโมกข์ ในบ้านปลายชีวิตของพ่อ พ่อได้ไปกราบและพักอยู่กับท่านพุทธทาสเป็นพักๆ หลายครั้ง

ชีวิตพ่อ เมื่อมองดูเผินๆ อาจถือเป็นโศกนาฏกรรมระดับ "King Lear" ของเชกสเปียร์ มีความทุกข์มากกว่าความสุข ความล้มเหลวมากกว่าความสำเร็จ แต่เมื่อมานึกคิดให้ลึกซึ้งแล้ว จะให้แรงบันดาลใจอย่างใหญ่หลวงแก่ลูกหลานได้ ชีวิตของพ่อ เป็นบทเรียนให้เราจักคิดว่าควรจะฟันฝ่าอุปสรรคขวากหนามในชีวิตได้อย่างไร เป็นกรรมของพ่อที่เกิดมาผิดสมัย ในสมัยที่คนดีอัปจน คนเลวรุ่งเรือง พ่อรู้ว่าอะไรถูกอะไรควร และจะทำไปจนสุดความสามารถ ทำให้ดีที่สุด โดยไม่ต้องคิดถึงผลว่าจะสำเร็จหรือล้มเหลว พ่อแหวกแนว ทำอะไรก่อนสมัย เร็วเกินไป คนยังรับไม่ได้ พ่อมองเห็นอย่างชัดใสให้มนุษย์กลับสู่ชนบท เรียนรู้จากธรรมชาติ อาศัยธรรมเป็นหลักในการครองชีวิต

พ่อเป็นคนที่มีอุดมการณ์ มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล และกล้าลงมือทำให้ความฝันเป็นความจริง แต่พ่อไม่ใช่นักธุรกิจที่จะค้าขายให้กำไรอกเงยเป็นผลสำเร็จ พ่อมีบุคลิกที่แข็งแกร่ง ที่น่านิยมนชมเชย มีความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่สูง รับผิดชอบต่อเจ้าอยู่หัวและบ้านเมืองอย่างเด็ดเดี่ยว ด้วยความจงรักภักดีและซื่อสัตย์สุจริต เช่น ในการปล้นรถไฟไปรับเจ้านาย งานเสรีไทย เป็นต้น มีความหยิ่งในศักดิ์ศรีไม่ท้อถอยยอมเอาตัวรอด ไม่รับสิ่งตอบแทนเมื่อได้ลั่นวาจาไว้แล้วว่าจะทำงานเสรีไทยเพื่อประเทศชาติเท่านั้น

พ่อมีความยุติธรรมประจำใจ และยึดความถูกต้องชอบธรรมเป็นสรณะ มีความจริงใจและไม่ทอดทิ้งเพื่อน เช่น อาจารย์ปรีดี ผู้ถูกกล่าวหา ต่อสู้เพื่อความยุติธรรมในสังคม โดยไม่คิดเอาตัวรอด มี passion ไม่ว่าจะกับงานหรือกับคน เมื่อเป็นงานก็ทำสุดความสามารถ กับคน ก็รักบูชาสุดซึ้ง เช่น สมเด็จ พระปกเกล้าฯ หรือกับแม่

แต่พ่อก็เป็นมนุษย์ปุถุชนคนหนึ่งเหมือนมนุษย์อื่นๆ ทั่วไป มีจุดอ่อน จุดด้อยไม่ใช่น้อย อารมณ์ฉุนเฉียวของพ่อ (น่าจะมาจาก gene ของสวัสติวัฒน์ บวกกับภาวะคับแค้นใจเมื่อเยาว์วัย) ทำให้พ่อไม่ประสบความสำเร็จในการงาน และมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีเท่าที่ควร ความเลือ่ดร้อนของพ่อในการทำงานเสรีไทย ทำให้บางคนเอือมระอา

พ่อไม่ค่อยรับผิดชอบเรื่องการใช้จ่ายเงินทอง เดิบโตมาในกองเงินกองทองที่ไม่ใช่ของตัวเอง ได้รับการอุมชูจากพระราชินีและเจ้าเหนือหัวมาโดยตลอด พ่อต้องพุงชีวิตด้วยเงินของตนเอง ก็ไม่รู้ว่าประหยัดหรือจัดการอย่างไรให้เพียงพอกับรายได้

พ่อตั้งใจใช้ชีวิตอยู่ในศีลธรรม พ่อรู้และเข้าใจพุทธศาสนาอย่างดี ถึงวิถีชีวิตอันควรปฏิบัติ พ่อพยายามทำสมาธิอย่างสม่ำเสมอ ยึดธรรมเป็นที่พึ่งประจำใจ ถึงแม้จะทำตัวไม่ได้อย่างที่ตั้งใจก็ตาม แต่พ่อก็รู้ตัว

- ผิดพลาดไปแล้ว ก็พยายามตั้งตัวใหม่

พวกเราลูกหลานเพิ่งจะมาระลึกถึงคุณความดีของพ่อก็เมื่อพ่อตายไปแล้วกว่า ๓๐ ปี รู้สึกเสียใจและ โศกเศร้าเสียตายเป็นอย่างมาก ที่ไม่ได้แสดงความรักและความซาบซึ้งใจให้กับพ่ออย่างเพียงพอเมื่อเรามีโอกาส ในเมื่อพ่อต้องการความยกย่องและเข้าใจจากพวกเราที่สุด ถึงแม้จะไม่ได้จากโลกภายนอกก็ตาม เราไม่ได้ให้ความสนใจในชีวิตและงานทุกๆ ด้านของพ่อเพียงพอ มาอยาก رؤอยาก เห็นอยากคุยอยากถามเอาตอนนี้ มันก็สายไปเสียแล้ว เพราะหัตถ์ที่พ่อทิ้งข้อเขียนเอาไว้มากมาย ที่เราเพิ่งจะได้เอาออกมาอ่าน เอามาค้นคว้า ก็ตอนที่จะทำหนังสือที่ระลึก ๑๐๐ ปีของพ่อนี้เอง เราเพิ่งจะมารู้จักพ่อจริงๆ มองเห็นคุณค่าของพ่อ เคารพ นับถือ นิยม เลื่อมใสพ่อ ภาคภูมิใจในตัวพ่อ และที่สำคัญที่สุด รักอย่างเต็มหัวใจ จะทำอย่างไรดี ที่จะให้พ่อหยั่งรู้ถึงความรู้สึกที่เรามีต่อพ่อขณะนี้ได้

ขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายโปรดดลบันดาลให้ความรู้สึกขณะนี้ของเราไปถึงพ่อไม่ว่าพ่อจะอยู่ที่ไหนก็ตาม ให้พ่อรู้ว่า ลูกหลานจะบำเพ็ญเพียร ทำคุณความดีเจริญรอยตามพ่อ ให้พ่อได้รับความปลื้มปิติว่า ชีวิตของพ่อนั้นมีคุณค่าที่สุด พ่อเกิดมาไม่เสียชาติ ทำประโยชน์ต่อผู้คนมากมาย เป็นตัวอย่างที่พิเศษและหายากในสายตาของเรา เป็นแรงบันดาลใจแก่พวกเรา และสักวันหนึ่ง โลกภายนอกก็ต้องเห็นพ้องด้วย

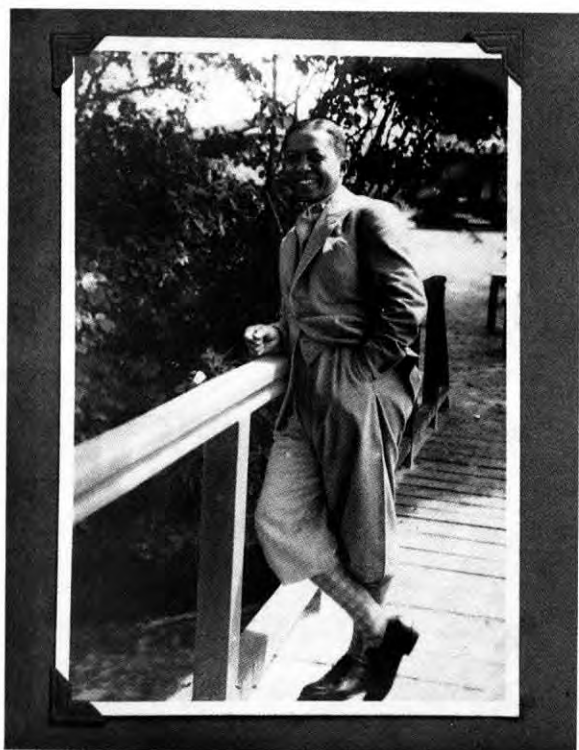
สุดท้ายนี้ ลูกหลานทุกคนขอแสดงความสำนึกในพระคุณอันยิ่งใหญ่ของพ่อ และพร้อมใจกันจัดงานเฉลิมฉลองชีวิตของพ่อ ในโอกาสวันสมภพครบ ๑๐๐ ปีของพ่อ

หน่วย

ทหารหนุ่มที่ลพบุรี

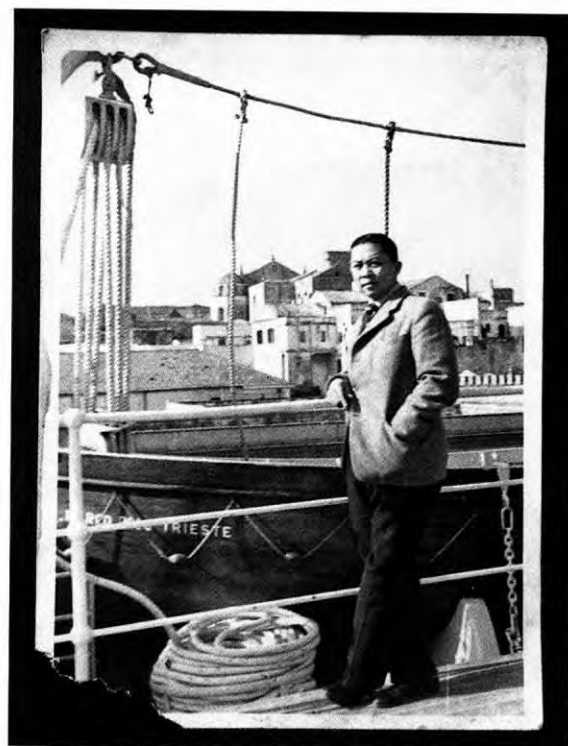
'Al Capone'

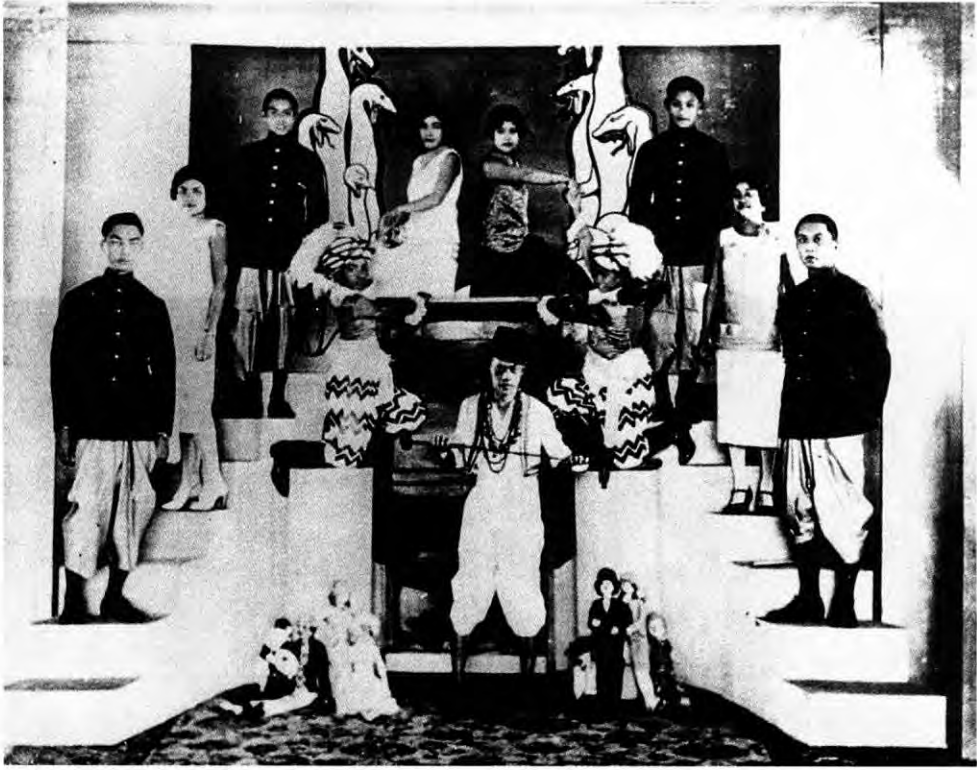
หนวดปลอม

กับ พระองค์พี่ระ "เจ้าดาราทอง"

"สายลับ Graham Greene"

ไกลกังวลรีวิว ซึ่งท่านชื่นเขียนบทและกำกับการแสดง และท่านสมัยเฉลิม กฤดากร เพื่อนรัก เป็นผู้ทำฉาก ภาพบน
ท่านชื่นอยู่ขวาสุด และท่านสมัยเฉลิมออกแขก ภาพล่าง ท่านชื่นแต่งหญิง (ซ้ายสุด)

คริสต์มาสหรือปีใหม่ที่พระตำหนัก Knowle เมืองอังกฤษ ก่อนพระปกเกล้าฯ สละราชสมบัติไม่นาน

เมื่อดาราเทนนิส นาย Bunny Austin มาเยือน Glen Pamment

แม่, พ่อกุ๊ (ไอ้ฟู๊, ต๋น, Madame Kiss), พ่อ, ต๋อ (หมุ่หนัด, Niddy, Madame Torcau)

Larger than Life

“There were once two bears who lived in a wood,
One was bad and the other was good.
Good Bear learnt his twice times two,
But Bad Bear’s knicketty’s were torn right through.”

A.A.Milne from *When We Were Very Young*

Through much of my childhood, we were identified, my big sister Niddy and I, as Good Bear and Bad Bear. It was Poa, an outsider in his own world, who rescued Bad Bear and helped her join the human race. This is how he did it.

I had been my grandmother’s favourite grandchild, given preferential treatment over my sisters, accorded special privileges. While they slept in a communal mosquito net on the landing, I slept in Khun Yai’s bedroom *in her bed*. When our parents in England called for two daughters to join them, rather than taking the two eldest, Khun Yai took me, the third child, along with Niddy, the eldest, because she wanted me to have an English education, a clear case of favouritism. And as favourites often are, I was Spoiled.

My dotting grandmother returned to Thailand, and I could no longer have all things my way. I was defiant and disobedient. Heads were shaken. Grave predictions were made about my future. I was ignored and avoided.

I avoided them in turn. They were no fun anyway. They talked of events long past(at least 5 years past !) and of unknown people who had done incomprehensible things like staging revolutions. I took to hiding in my room or sneaking into the woods. I made “books” about the things I had seen there and lots more things I hadn’t seen. I read about the artistic temperament and convinced myself I was justified in concentrating on “creating” rather than sitting neatly *pap-piep* with the grownups. I was rarely available to fetch what they wanted; to run errands for them; to do their bidding.

So I was Bad Bear, anti-social, secretive, uncooperative. I became nervous and uncertain. I yearned for approval but felt it was unattainable, I was so undeserving.

Up to the age of six, I had very bad teeth. I had eaten too many sweets and they had rotted into spindly black knobs. They had to come out and after every visit to the dentist I was given a little animal: bears two inches high, a small white monkey, a tiny koala, a couple of pandas. I built a village for them at the bottom of the garden, houses of hazel twigs and clay, with roofs of moss. Just after my seventh birthday, Poa found the little houses.

“But this is wonderful!” he said. “How did you think of all this, Ai Foo? It’s quite extraordinary! So very, very clever!” And he hurried off to tell my mother.

From then on, I had a staunch ally. And not only an ally - an enthusiastic audience,

my private claque that gave generous, uncritical, approval of everything I wrote or drew or painted. Better than that, I was loved, generously, uncritically.

So for the rest of my childhood, there he was, warm, reassuring and colourful, a huge Dickensian figure, larger than life, filling my world with unconditional, all-enveloping love.

I left my room and joined Good Bear in running errands.

But he didn't just applaud my efforts. He joined them. He looked at my paintings. "Where did she get this from?" he said. He took up painting himself and filled the house with canvas after canvas, portraits, landscapes, still life studies. A room divider became a tropical rainstorm, the goddess of lightning on one side, the god of thunder on the other. We marvelled at the drama of it all.

The colour he brought into our lives, though, wasn't confined to his paintings. Our everyday clothes, Niddy's and mine, were simple and hard-wearing – tough shorts and aertex shirts. We had sensible shoes, flat, stumpy brown lace-ups, well-suited to scuffling around muddy country lanes. But we longed for pretty frocks with puffed sleeves and wide skirts. We yearned after skimpy red shoes.

One day he piled us into the car. "We're going to buy some special clothes!" he said, and drove to Harrods. There he hurried us into the girls' party frock section where we looked at white dresses with blue satin sashes; smocked dresses in primrose yellow; dresses with frills and layers of petticoats; a gorgeous crepe de chine embroidered with pink rose buds. At the end of the rack, though, were the most stunning dresses of all – two startling creations in crisp taffeta, striped in scarlet and crimson, deep forest green and violet with scarlet piping on puffed sleeves and hem. The skirts were extravagantly full, wide enough to satisfy any fairy tale princess. *And then he bought us little red shoes to go with them.* He was scolded roundly when we got home, for spending so wildly on things we would use so seldom and grow out of so soon. We did sadly grow out of them within a year but rarely was money so well spent. He hadn't just bought us clothing. He had bought us an adventure, the stuff that dreams are made of.

He took us on other adventures. When I was nine, he looked at us, considering.

"I think you're ready for oysters!" he said. Once more we were whisked into London, this time to Pruniers. The occasion was a success until we were told that the oysters were still alive. I dropped my fork with a clatter.

The same thing happened with *pate de foie gras* when we learned how the poor geese had been treated, but truffles I loved and my popularity soared when I introduced wild mushrooms into our wartime meals – shaggy ink caps, puff balls, ceps and fairy ring toadstools. "More of that sponge mushroom, Ai Foo!" Poa would demand and I'd go searching the pine woods for *Sparassis crispa* that went so well in fried rice. It was astonishing, when you come to think of it. How many parents would trust an eight year old to feed them fungus from the woods? But they did.

Born as a privileged person, he felt it an urgent duty to help others in need. He believed in *Noblesse Oblige* and it became a central part of all his daughters' creeds. Back in Thailand, in an age when the welfare of one's workers was little thought of, he cared for the all the families of Suan Sema, building them houses, providing them with medical care, educating their children.

But just as the love he gave out and the enthusiasms he had were all larger than life, so was everything else about him – his ideas and his plans, his appetite, his anger, his spending. Like Dickens' Mr Micawber, when he had 1 pound, rather than spend 19s. 6d., he would spend 1 pound 6d. – and so, like Micawber, he came to ruin. He was, in terms of Thai society, seen as a Bad Bear. Good Bears in our society conform, are soft-spoken, controlled and unassuming. They do not challenge peoples' beliefs and certainly do not do so hotly and loudly. And so in the eyes of the world and himself, he died a failure.

But for one small child, he was a fund of enthusiasm and appreciation, an introducer to exotic experiences, a fulfiller of dreams. He filled her childhood with love and adventure, with sunlight and starlight. He showed her, by example, responsibility to those less privileged. How can anyone who has done all that be called anything but a magnificent success ?

หมื่น (ไอ้พี่)

ถ่ายรูปกับลูกสาวครบสี่คนเป็นครั้งแรกที่ Bridge House หลังสงคราม
พ่อโอบตอกับหน้อย หนึ่งอยู่ทางขวา หนุ่นอยู่ข้างหน้า

พ่อ

วันหนึ่ง ตอนปลายเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ สงครามโลกครั้งที่ ๒ เพิ่งสิ้นสุดลง โรงเรียนราชินี เพิ่งพานักเรียนอพยพกลับจากวัดซีโพน อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ไม่นาน หนึ่งกำลังวิ่งเล่นอยู่ในบริเวณลานบ้านวัดสามปลื้ม ก็มีคนมาตาม บอกว่า คุณยายให้หา ให้ขึ้นไปในห้องนอนคุณยาย

หนึ่งก็รีบวิ่งต้อไปหาคุณยายตามคำสั่ง ก็พอดีพบพี่หน้อยลงมาจากบนตึกใหญ่ พี่หน้อยก็สงสัยว่าคุณยายเรียกตัวทำไม

เราทั้งสองเข้าไปในห้องนอนคุณยาย เห็นผู้ชายตัวสูงใหญ่ยืนอยู่กับคุณยาย เสียงคุณยายบอกว่า มาหาพ่อซี

จำได้ว่า ไม่ได้ดูหน้าดูตาพ่อเลย วิ่งไปเข้าหาเลย แต่ก็คงให้พี่หน้อยหาก่อน

เสียดายจังเลยที่ตอนนั้นยังไม่รู้จักเขียน diary เลยไม่รู้ว่าวันที่ได้พบพ่อครั้งแรก หลังจากที่เรามาจากกัน ๑๑ ปีครึ่งกว่า ตั้งแต่เมื่อหนึ่งอายุ ๔ เดือนนั้น ตรงกับวันที่เท่าไรของเดือนสิงหาคม

ที่จริง หนึ่งจำเหตุการณ์อะไรอื่นอีกไม่ได้เลย เข้าใจว่าเราคงนั่งเฝ้าบกริบ จ้องดูพ่อคุยกับคุณยาย นึกแปลกใจว่าตอนพอมมาถึง ทำไมเราไม่เห็น

คุณยายเล่าให้ฟังภายหลังว่า พ่อเสด็จลอดเข้ามาในประเทศไทย เพื่อช่วยรบญี่ปุ่น และบอกว่าพ่อเป็นเสรีไทย แต่เราก็ไม่เข้าใจเรื่องราว

จำได้แต่เพียงว่า ต่อมาก็วันก็ไม่รู้ พ่อให้พี่หน้อยกับหนึ่งไปพักกับพ่อ ที่บ้านคุณประสิทธิ์ ลูเลียนนท์ ซึ่งทำงานเสรีไทยเหมือนกัน และได้พบ อาแสวง กุลทองคำ กับพี่แต้ว (คุณหญิงสมจิตร กุลทองคำ) ซึ่งเป็นเสรีไทยด้วย และอาอู (ประสิทธิ์ วินิจฉัยกุล) ซึ่งคุยสนุก ดลก และเป็นผู้นำพิภกาข้อมือเรือนแรกแก่หนึ่ง ยี่ห้ออะไรจำไม่ได้ จำได้แต่เพียงว่า เป็นนาฬิกาเก่า หน้าปัทม์สีเหลืองด้วยความเก่า แต่หนึ่งก็รักและทนุถนอมใช้อยู่หลายปี จนได้เรือนยี่ห้อ Jaeger-le Coultre เมื่อพ่อแม่ซื้อมาฝากจากประเทศสวิสส์

วันสำคัญที่จดจำไม่มีวันลืมอีกวันหนึ่ง ก็คืองานวันเกิดครบ ๑๒ ปีของหนึ่ง เมื่อพ่อพาคุณยาย พี่หน้อยและหนึ่ง ไปเลี้ยงข้าวมือพิเศษที่โรงแรมรัตนโกสินทร์ เป็นครั้งแรกในชีวิตที่ได้เข้าโรงแรมใช้ส้อมใช้มีดไม่เป็น แต่ก็ตื่นเต้นที่สุด

เหตุการณ์สำคัญอีกครั้ง ก็เมื่อคุณยายพาพี่หน้อยและหนึ่งไปยืนดูสวนสนามพลพรรคเสรีไทย ได้เห็นพ่อเดินนำแถวเสรีไทยจากอังกฤษ เสียดายจนทุกวันนี้ว่าเราไม่มีรูปถ่ายพ่อเดินแถววันนั้นเลย

หลังจากการเดินสวนสนามแล้ว เข้าใจว่าพ่อคงไปพักกับเราที่บ้านบางกะปิของคุณยาย (คือบ้านชอยบรรณสาร ปัจจุบัน) มาถึงตอนนี้ พ่อคงบอกข่าวดีแก่เราแล้ว ว่าอังกฤษอนุญาตให้พ่อพาพี่หน้อย หนึ่ง และคุณยาย ไปอังกฤษพร้อมครอบครัวของทหารอังกฤษอื่นๆ ได้

คุณยายต้องพาเราตัดเสื้อผ้า เตรียมเดินทาง

แล้ววันที่เท่าไรก็จำไม่ได้ ของเดือนธันวาคม ๒๔๘๘ เข้าใจว่าเป็นระยะต้นๆ เดือน เราก็ได้ออกเดินทางด้วยเครื่องบินทหาร ไปเมืองกัลกัตตา ประเทศอินเดีย ใช้เวลาเดินทางนานเท่าไรจำไม่ได้ แต่ต้องแวะเมืองร่างกุ้ง สงสารพี่หน้อย เมาเครื่องบินไม่มีดี

เมื่อไปถึงกัลกัตตา หนึ่งตื่นเต้นตลึงกับสภาพ“เมืองนอก” ดิกรามบ้านช่องสวยงาม ภัทรู ได้พักแพลดของ Uncle Peter (Colonel Peter Pointon แห่ง Force 136) มีชายรับใช้ชาวอินเดียแต่งชุดโก้ คอยดูแลพวกเรา แต่พ่ออยู่กับเราได้ไม่กี่วัน ก็มีโทรเลขตามตัวให้กลับเมืองไทย อาป่วย(ดร.ป่วย อึ้งภากรณ์) ซึ่งอยู่ที่กัลกัตตาขณะนั้น ต้องรับภาระดูแลพวกเรา จนกว่าจะส่งเราขึ้นรถไฟไปลงเรือที่เมืองบอมเบย์ได้ แต่ก็ให้

เผชิญว่า เราต้องอยู่ที่กัลกัตตาถึง ๒ อาทิตย์ อาบ้วยไม่รู้จะทำอะไรกับพวกเราดี ก็เลยพาคุณหญิงเสียบ ๘ เรื่อง ใน ๒ อาทิตย์ สนุกมาก อาบ้วยคงจะโล่งอกเมื่อรู้กำหนดเรือจะออกจากท่าเมืองบอมเบย์แล้ว และสามารถจับพวกเราส่งขึ้นรถไฟไปเสียได้

หนึ่งจำไม่ได้แล้วว่าพอลกลับถึงอังกฤษเมื่อไหร่ เข้าใจว่าประมาณเดือนสิงหาคม ๒๔๘๕ เมื่อพอลกลับมาแล้ว เราก็ไม่ค่อยได้ใกล้ชิดกันนัก เพราะพอลมีงานราชการต้องทำ ส่วนพวกเราเด็ก ๆ ก็ไปโรงเรียน อยู่โรงเรียนประจำ ที่จริง เมื่อพอลพ้นภาระหน้าที่ราชการแล้ว เราจึงได้อยู่รวมพ่อแม่ลูกอย่างใกล้ชิด

สงสารพอลที่ว่า พอลอยากให้เราเล่นกอล์ฟ พยายามสอนพวกเรา แต่เราไม่เอาไหน จนพอลต้องเลิกสอนไปเอง พอลพยายามสอนให้เราเล่นบริดจ์ เพราะบอกว่า เรามี ๔ คนพี่น้องพอลดี แต่เราก็ไม่เอาไหนอีก จะเล่นกันแต่ Whist, Canasta หรือดีด็อก

เราเป็นลูกที่ไม่น่ารัก ไม่ค่อยเอาใจพ่อ ค่อยแต่จะเอาใจแม่ เวลาพ่อเข้าครัวแต่ละที ทุกคนหัวหม่น เพราะพอลมักใช้หม้อไหเป็นพะเนินเทินทึก ครั้งหนึ่งพอลนำน้ำพริกกะปิให้พวกเรา พอลทดลองใส่เหล้าเชรี่เสียครึ่งครก ผลก็คือ ต้องเทน้ำพริกถ้วยนั้นทิ้ง เพราะรสชาติประหลาดมาก

พอลมักพูดเสมอว่า เลือดสุจริตกุลชอบแสดงละคร ตัวพอลเองชอบจัดละครตั้งแต่สมัยทำรีวิววังไกลกังวล งานชุมนุมนักเรียนสามัคคีสมาคมที่อังกฤษ พอลเป็นผู้จัดการแสดงอยู่หลายปี หลังจากที่พอลกลับมาอยู่เมืองไทยแล้ว ในพ.ศ. ๒๔๘๕ เวลาว่างคชสิงห์รีวิว ซึ่งเป็นงานบันเทิงประจำปีของสมาคมนักเรียนเก่าอังกฤษ สมเด็จพระเจ้าภูมิพลอดุลยเดช พระราชทาน ๑ ฉาก พอลก็จะเป็นผู้ควบคุมการแสดง แต่งานแสดงที่ยิ่งใหญ่มาก เห็นจะได้แก่งานแสดงหน้าพระที่นั่ง วันที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วย H.R.H. Princess Alexandra of Kent เสด็จพระราชดำเนินมาเสวยพระกระยาหารค่ำที่สวนเสมา ประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๖-๒๕๐๗ ค่ำวันนั้น แม่จัดอาหารตามพระราชนิพนธ์เหเรือในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ระหว่างที่เสวย พอลจัดให้คนงานสาว ๆ พายเรือในสระใหญ่หน้าแพที่ประทับ และพอลขอให้ภริยากรมการจังหวัดเพชรบุรี ตั้งแต่ภริยาท่านผู้ว่าราชการจังหวัด ลงมาเป็นผู้ร้องเพลงเหเรือพระราชนิพนธ์ อันที่จริง ก่อนเริ่มเสวยพระกระยาหาร พอลจัดให้คนงานทั้งหลายของสวนเสมา แห่คบเพลิง รำกลองยาว นำพืชผลของสวนเสมา ได้แก่ มะพร้าว ผักสลัดต่าง ๆ และแดงแคนตาลูป มาถวาย พอลจัดให้ขบวนแห่เดินเลียวลดคดเคี้ยวเป็นทางไกล ให้ได้ยินเสียงโห่ร้อง เสียงกลอง เสียงเพลง และแสงระยิบระยับของคบเพลิงมาแต่ไกล ผู้ที่นั่งอยู่ที่แพพระที่นั่งเล่าว่าสวย สนุก และตื่นตาตื่นใจมาก เผอิญหนึ่งไม่ได้เห็น เพราะพอลมอบหน้าที่ให้เป็นผู้กำกับเวที วิ่งกำกับให้ทุกคนทำตามที่พอลได้ข้อมไว้ เสียตายที่สุด พวกเราหารูปงานที่แสนสำคัญนี้ไม่ได้เลย เพราะพอลต้องช่วยรับแขก และช่างภาพประจำครอบครัว คือปิง ก็เพิ่งอายุ ๕-๖ ขวบเท่านั้น

พอลชอบเขียนบทละคร มีอยู่เรื่องหนึ่งที่แม่ชมว่าพอลแต่งดีมาก พอลแต่งตั้งแต่พอลยังเป็นทหารปืนใหญ่ แต่งให้พวกทหารลูกน้องแสดง แม่บอกว่าแต่งดีกว่าเรื่อง "Journey's End" ของฝรั่งอีก ตอน นี้ หนึ่งก็จำชื่อเรื่องไม่ได้แล้ว และหนึ่งก็เป็นคนทำบทละครเรื่องนั้นหาย พอลดัดแปลงละคร เรื่อง "Ten Minutes Alibi" เป็นภาษาไทย แล้วเรียบเรียงเป็นฉบับภาษาอังกฤษด้วย จัดแสดงทั้งภาคภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อหารายได้ตั้งกองทุนประชาธิปไตย ถวายสมเด็จพระเจ้า ภาควิชาภาษาไทย มีคุณประไพธ เปาโรหิตย์ เป็นผู้ร้าย หม่อมวิภา จักรพันธ์ เป็นนางเอก ส่วนภาควิชาภาษาอังกฤษ มีคุณวิลาศ บุณนาค เป็นผู้ร้าย และพี่หนู เป็นนางเอก และพอลยังเริ่มดัดแปลง เรื่อง "The Little Hut" เป็นภาษาไทย แต่เสียตายที่ทำไม่เสร็จ บทละครที่ยิ่งใหญ่ที่เป็นผลงานของพอล ได้แก่ เรื่อง "อริยวิถี" ซึ่งเป็นละครพุทธประวัติ ประกอบการรำรำ เรียบเรียงในรูปทั้งร้อยแก้ว และร้อยกรอง พอลขออาจารย์มนตรี ตราโมท ช่วยกำหนดเพลงให้ แต่ละครเรื่องนี้ แม้แต่พอลก็ไม่กล้าจัดแสดงบนเวที เพราะยากมาก ได้แต่พิมพ์บทละครเผยแพร่ในหนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพของคุณยาย

เมื่อคุยเรื่องพ่อ ต้องนึกถึงอาหารอร่อยควบคู่ไปด้วย เพราะพ่อ enjoy อาหารจริงๆ สมัยอยู่ Bridge House ที่อังกฤษด้วยกันตอนหลังสงคราม เมืองอังกฤษยังมีปันส่วนอาหารตลอด ถึงแม้แม่จะพยายามทำอาหารอร่อยๆ ให้พวกเรากินอย่างสุดฝีมือ แต่ก็ยอมไม่ได้อย่างที่พ่อเคยกินก่อนสงคราม สำหรับหนึ่งไม่รู้สึกเดือดร้อนเลย เพราะเราก็ไม่รู้จึกอะไรที่ตีกว่านี้ แต่เมื่อตอนเราจะกลับเมืองไทยสิ ตอนเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๕ พ่อแม่พาพี่น้องกับหนึ่งขับรถเที่ยวยุโรป ก่อนที่พ่อแม่จะลงเรือกลับเมืองไทยที่ Genoa (ตอนนั้น พี่ตอกกลับเมืองไทยแล้ว และพี่หนุ่นต้องฝึกงาน) เป็นครั้งแรกที่เราได้ออกนอกประเทศอังกฤษ สมัยนั้น มีการกำหนดจำนวนเงินที่อนุญาตให้นำออกนอกประเทศได้ ซึ่งเป็นจำนวนน้อยมาก แม่เป็นผู้ถือกระเป๋าเงิน และคอยระมัดระวังการใช้เงินอย่างที่สุด แต่พ่อลืมหิว พ่อถึงเวลากิน พ่อก็จะไปตามร้านที่พ่อเคยไปสมัยก่อนซึ่งแพงมาก พ่อก็สั่งอาหารอย่างลืมหิว เพื่อให้ลูกๆ ได้รู้จักอาหารฝรั่งรสอร่อยๆ และพ่อก็จะบอกว่า คนฉลาดต้องรู้จักชิม รู้จักลองอาหารแปลกๆ เสมอ เวลาพ่อเห็นเรากินอร่อยก็มีความสุข แต่จริงๆ แล้ว พ่อควรให้เราลืมหิว ๒-๓ มื้อก็พอ แต่พ่อไม่ทำอย่างนั้น แม่ก็เดือดร้อนกลัวว่าเงินจะไม่พอ เพราะออกจากปารีสแล้ว พ่อแม่ต้องการพาเราไปเที่ยวแถวเมืองที่พวก French Impressionist artists เขียนรูป ต้องการพาเที่ยว สวิสส์ อิตาลี ไปจนถึงเวนิส ฟลอเรนซ์ โรม เพราะฉะนั้น พ่อถึงเวลากิน มักเป็นเวลาที่ไม่มีความสุข เพราะแม่จะทำหน้าไม่พอใจ พ่อก็เลยพลอยหมดสนุกไปด้วย ส่วนเราก็เห็นใจทั้งพ่อทั้งแม่ แต่ก็ไม่รู้จะทำยังไง แต่ขนาดกระหมัดกระหม่อมเรื่องอาหาร หนึ่งยังจำได้ ตอนค้างที่โรงแรม Beau Rivage อันแสนโก้หรูที่ Geneva หนึ่งปวดท้อง คลื่นไส้ อาเจียนแทบทั้งคืน เพราะท้องร้องทุกชั่ววอนไม่ไหวแล้ว กินเข้าไปมากเกินไปแล้ว หลังจากนั้น จำต้องลดปริมาณอาหารโดยปริยาย

พ่อเป็นพ่อที่รักและห่วงลูกมาก พ่อรู้สึกโล่งใจที่เห็นพี่ตอกกลับเมืองไทย หมดปัญหาเลือกคู่เป็นฝรั่งแล้ววันหนึ่ง ก่อนที่พ่อแม่และหนึ่งจะกลับเมืองไทย พี่แกรีขออนุญาตมาหาพ่อแม่ที่ Bridge House แม่ก็เชิญให้พี่แกรีอยู่รับประทานอาหารกลางวันด้วย พ่อรู้ทันทีว่าพี่แกรีจะลงมahanัน เพราะสนใจและรักพี่หนุ่น ซึ่งพ่อเรียกว่า “อีคุณหญิงสติง” ของพ่อ และความรักที่พี่หนุ่นมีความเป็นกุลสตรีไทยมากที่สุด พ่อก็หวังฝากผีฝากไข้แต่นั้นอะไร “อีคุณหญิงสติง” ของพ่อคิดจะแต่งงานกับฝรั่งหรือ พ่อหน้าตูดมีความทุกข์อย่างที่สุด มีหน้าซำยังเอาดาบขามูไรมาวางพาดคอก และก็พูดว่า “Over my dead body” ซึ่งพวกเราเห็นซำที่สุด หนึ่งจำไม่ได้แล้วว่าในที่สุดพ่อพูดว่ายังไม่บ้างกับพี่แกรี แต่ในที่สุดพี่แกรีก็ตามมาแต่งงานกับพี่หนุ่นที่เมืองไทยจนได้

คุณยายและแม่กำหนดจัดงานแต่งงานให้ที่สวนเสมา ในวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๔๙๗ หนึ่งวันหลังวันเกิดพ่อ จัดเป็นงานเล็กๆ มีทำบุญเลี้ยงพระเพล คุณยาย พ่อแม่รดน้ำ แล้วก็จดทะเบียนสมรส พี่หนุ่นกับหนึ่งเราสนุกกันมาก เราช่วยกันจัดดอกไม้หน้าพระ เสรียมอะไรๆ กันเอง แต่พอนั่งหน้าตูดไม่ยอมพูดยอมจาเลย นอกจากบอกว่า “This is the most miserable birthday I've ever had” ซึ่งเราก็เห็นตลกขมขื่น นอกจากพี่แกรีกับพี่หนุ่น ซึ่งพลอยใจห่อเหี่ยวไปด้วย

งานแต่งงานที่สนุกที่สุดเห็นจะได้แก่งานแต่งงานของศิริและหนึ่ง พ่อแม่จัดให้ที่สวนเสมา แม่อ่านหนังสือไม่รู้กี่เล่มเกี่ยวกับประเพณีงานแต่งงานของไทยทั้งในส่วนกลาง ของภาคเหนือ ภาคอีสาน ฯลฯ แล้วแม่ก็เลือกพิธีกรรมที่แม่ชอบ ส่วนพ่อก็นึกในแง่การจัดแสดง เช่น แม่จะให้มีแห่ขันหมาก พ่อก็ต้องให้จัดเป็นขบวนใหญ่ยิ่งเดินเข้ามาจากถนนใหญ่ เอาคนงานช่วยกันแห่ มีเกวียนเข้าขบวนด้วย ตอนส่งตัว พ่อก็ต้องให้มีแห่ขบวนเพลง แม่ก็นึกสนุกถึงกับสร้างเรือนไทยเล็กริมสระน้ำให้เป็นเรือนหอ พ่อพ่อเห็นเรือนหอใกล้จะเสร็จ พ่อก็นึกสนุกเข้ามาช่วยแม่ แม่ต้องการทำรั้วไม้สูงเหมือนเรือนไทยแท้ๆ แต่พ่อเกรงว่าจะไม่สะดวกกับการถ่ายรูป จะให้ทำรั้วเตี้ยๆ แม่ก็โกรธว่าทำไมต้องมายุ่งกับแผนของแม่ พ่อก็น้อยใจ กระโดดลงสระน้ำ หนึ่งไปจากกรุงเทพฯ ไปถึงตอนพ่อกระโดดลงสระน้ำพอดี ก็รีบกระโดดตามลงไปปลอบพ่อ พ่อถึงวันงาน ทุกอย่างเรียบร้อยสวยงาม

พ่อเป็นช่างภาพทั้งภาพนิ่ง และภาพยนตร์ ๘ มม. ตามเรื่องว่า National Geographic Magazine เขาจะขอภาพจากพ่อไปลงในนิตยสารว่าเป็นงานแต่งงานในชนบท พ่อจบงานแล้ว พ่อจึงพบว่า พ่อลืมเปิดหน้ากล้องเราก็เลยไม่มีรูปงานแต่งงานของเราเลย

มาถึงตอนนี้ มองย้อนกลับไปเมื่อสมัยพ่อยังทำสวนเสมา อดโกรธตัวเองไม่ได้ ที่ไม่ยอมสนใจงานของพ่อ ทั้งๆ ที่พ่ออยากให้ลูกๆ มีส่วนช่วยพ่อเหลือเกิน บ่อยครั้ง พ่อคงอดคิดไม่ได้ ว่าทำไมพ่อถึงไม่มีลูกชายมาเป็นพวกพ่อมั่ง หนึ่งจะทำแต่งงานวิฑู และก็บอกแก้ตัวกับตัวเองว่า ไม่เป็นไร มีพี่ต่อ พี่ปรกช่วยพ่อแล้ว แต่ถึงแม้หนึ่งจะไม่ได้ช่วยพ่อทำงานเลย แต่อยากบอกให้พ่อรู้ว่า หนึ่งยึดคติทำงานของพ่อมาเสมอ คือ ทำงานเพื่อประโยชน์ของงาน

เมื่อตอนก้านเกิด ก้านหน้าตาเหมือนตาตอนอายุ ๖๐ กว่า ยิ่งโตขึ้น ก้านก็เหมือนตาตอนหนุ่มขึ้นๆ ตาเคยบอกว่า ยกหลานตัวนี้ให้ตาเถอะนะ ตาจะส่งเสียให้เรียน และจะให้รับช่วงงานสวนเสมา ถ้าตายังมีชีวิตอยู่ตอนก้านโตแล้ว ก้านจะรับช่วงทำสวนเสมาตามที่ตาต้องการได้ไหมหนอ หรือก้านอาจจะได้รับการส่งเสริมให้ได้เป็นทหารอย่างตา อย่างที่ก้านใฝ่ฝัน

หนึ่ง

ป๊อกกับสมเด็จยายที่สวนเสมา สังกะตารถแลนดิโรเวอร์ของเล่นที่ตาซื้อให้

บ้านป๊อกกับเรือแคนูสีแดงของยาย ซึ่งรับตกทอดมาจากคุณชวดเสงี่ยม

ดา

ป๊อก กับ เป้า พบดาครั้งสุดท้ายวันที่เดินทางไปเรียนหนังสือที่อังกฤษเพื่อไปเข้าโรงเรียน Prep School ชื่อ Betteshanger เมื่อกลางปี 2509 ดากับยายมาส่งที่บ้านซอยกล้วยน้ำไทตอนเย็น แทนที่จะไปส่งที่สนามบิน ตอนเมืองตอนกลางคืน เพราะดาบอกว่าไม่ต้องการให้“excite” ครั้งนั้นเป็นครั้งสุดท้ายที่ได้พบดา เพราะดาเริ่มไม่สบายหลังจากนั้นประมาณ 6 เดือน แม่เขียนจดหมายไปเล่าว่า“ต้องไปโรงพยาบาลเพราะดาเจ็บมาก” ตอนแรกก็ไม่รู้ว่าดาไม่สบาย นึกว่าแม่เจ็บดาจึงต้องไปโรงพยาบาล แต่เมื่อรู้ว่าดาไม่สบายก็ไม่ได้นึกว่าเจ็บมาก จริงๆ จนวันหนึ่งในช่วง Easter Holiday ขณะที่อยู่ที่บ้านน้ำน้อยจึงรู้ว่าดาตายแล้ว

ป๊อก กับ เป้า เป็นหลานคนโตของดา เวลาที่ตายายมากรุงเทพฯ ดาจะตามใจพวกเรามาก พาไปซื้อของเล่นแพงๆ โดยเฉพาะของเล่นที่ป่าป่า แม่ ไม่ยอมซื้อให้เพราะแพงเกินไป เช่น ครั้งหนึ่งดาซื้อรถของเล่นเป็นรถ Land Rover ให้คนละคันเหมือนกับรถ Land Rover ที่ดาใช้ รถ Land Rover คันสุดท้าย พวกเราชอบมาก เพราะมีเตียงนอนด้วย สำหรับให้ยายนอนเวลาเดินทางระหว่างกรุงเทพฯ กับชะอำ ดายายรู้ว่าเราชอบดูรถไฟ ฉะนั้นก็จะพาไปกินอาหารที่ร้านซึ่งตั้งอยู่ริมทางรถไฟที่ยมราชเสมอ จำได้เพียงว่าเป็นอาหารจีน แต่พวกเราดิ้นเด่นมากกับการที่มีรถไฟผ่านไปมาตลอดเวลา

ในช่วงปิดเทอมเรามักจะลงไปพักที่“บางควาย”เสมอ โดยบางครั้ง ป่าป่า แม่ จะทิ้งเราให้อยู่กับตายาย ส่วนป๊อกยังเล็กมาก พ่อแม่จึงเก็บไว้ดูแลเองที่กรุงเทพฯ “บางควาย”ก็คือ“สวนเสมา” ซึ่งตั้งอยู่ที่ตำบลบางควาย อำเภอลำลูกเกด จึงเรียกชื่อว่า “บางควาย” มาตลอด ตอนแรกๆที่ไปก็คิดถึงบ้าน ครั้งหนึ่งพ่อไปถึงป๊อกก็ร้องขอกลับบ้าน “บ้านประจวบ”

เดิมทีเตี้ยวดากับยายมีที่ดินไม่มาก จำได้ว่ามี “บ้านอะลูมิเนียม” สร้างด้วยแผ่นอะลูมิเนียม “บ้านสีชมพู” สร้างด้วยอิฐโบริกปูนลักษณะเป็นบ้านฝรั่ง และ “บ้านป่า”ซึ่งสร้างด้วยเปลือกไม้ ในสมัยนั้นยังไม่มี “บ้านไทยใหญ่” และ“บ้านไทยเล็ก” และยังไม่มี“แพ” ที่ดินสวนอื่นๆยังรก จำได้ว่าเคยเห็นดาขับ tractor เอง เพื่อไถเอาต้นไม้ออกไป ต่อมาก็มีการสร้างบ่อน้ำเพื่อเก็บน้ำ มี“บ้าน picnic”ซึ่งเป็นศาลาริมน้ำ ใช้เป็นที่กินอาหารกลางวัน ส่วนเด็กๆ ก็จะเล่นน้ำและพายเรือ บ่อน้ำแห่งนั้นมีคนเปิดน้ำจำนวนมากบินลงมาเป็นประจำ

อาหารการกินที่บางควายมีมากมายเหลือเกิน น่าเสียดายว่าในสมัยนั้นพวกเราไม่ชอบกินอาหาร เพราะชอบกินแต่ข้าวกับน้ำปลา เลยเบื่อมากที่ต้องกินอาหารเพราะเสียเวลาเล่น อาหารเช้าจะเป็น Full English Breakfast ไข่ดาว เบคอน ไส้กรอก fried bread และมะเขือเทศทอด ซึ่งพวกเราไม่ชอบเลยสักอย่างเดียว ตอนหลังมีการปลูกผัก และแดงแคนตาลูป อาหารกลางวันและอาหารเย็นก็จะมีผักสลัดหลายชนิด ยังจำภาพได้ แต่พวกเราไม่อยากกินเลยและไม่ยอมกิน แต่ขอให้เหลิมและแม่ซิดทำก๋วยเตี๋ยวผัดให้ทุกมื้อ ตู๋เย็นในครัวจะมี 2 ตู๋ ตู๋หนึ่งเก็บอาหารธรรมดาทั่วไป แต่อีกตู๋จะมีกลิ่นเหม็นมาก เพราะดากับยายใช้เก็บเนยแข็งชนิดต่างๆ ซึ่งพวกเราก็ไม่เข้าใจว่ากินไปได้กันอย่างไร เหม็นจะแย่แล้ว

ตอนเด็กๆ พวกเราไปค้างกับตายายที่บ้านสีชมพู นอนในห้องเดียวกับตายาย โดยดาจะอ่านสามก๊กให้ฟังจนหลับ จริงๆแล้วที่หลับก็เพราะภาษาของหนังสือค่อนข้างเป็นภาษาผู้ใหญ่ ฟังไม่รู้เรื่องเลยหลับไป ในช่วงนั้นดายังเขียนรูปสีน้ำมันอยู่ ฉะนั้นในห้องทำงานชั้น 2 ของบ้านสีชมพูก็มักจะมีรูปที่ยังเขียนไม่เสร็จตั้งอยู่ โดยฝาผนังของบ้านสีชมพูจะมีรูปของดาที่เขียนเสร็จแล้วติดอยู่เต็มจนไม่มีที่ว่าง

บ้านสีชมพู และ บ้านป่า ค่อนข้างร้อนในช่วงหัวค่ำเวลาที่ลมเปลี่ยนทิศทาง ต่อมาดากับยายก็ขยายที่ดินขุดบ่อน้ำเพิ่มเติม ปลูกมะพร้าว ผัก และแดงแคนตาลูป จนครอบคลุมพื้นที่ 600 ไร่ พร้อมกันนี้ก็ได้อาศัย

บ้านไทยเล็กเป็นเรือนหอให้น้ำหนึ่ง บ้านไทยใหญ่สำหรับอยู่เอง และแพสำหรับกินอาหารกลางวันและนอน พักผ่อนตอนบ่าย บ้านไทยใหญ่เป็นบ้านที่ออกแบบได้ดีจริงๆ เพราะจะเย็นตลอดเวลา ข้างบนมีห้องนอน 2 ห้อง โดยบริเวณตรงกลางเป็นที่ตั้งของตั่งใหญ่ มีหมอนสามเหลี่ยมและหมอนข้างหุ้มด้วยผ้าลายไทยวางอยู่เต็มไปหมด ตั่งใหญ่นี้ใช้ในกรณี่นอน รับแขก พวกเราใช้บริเวณนี้เป็นที่เล่นสร้างบ้านหรือเอาหมอนตักกันและเล่นหมากรุกกับดา ตารางหมากรุกสวยมากและมีตัวหมากรุกทำด้วยงา ซึ่งต่อมาชุดหมากรุกนี้คือมรดกที่ป๊อกได้จากตา ตาสอนให้ป๊อกเล่นหมากรุกจนเก่ง แต่ก็เคยชนะตาเพียงครั้งเดียว นอกจากนั้นตั่งใหญ่นี้ยังใช้เป็นที่นั่งนอนกลางคืน เพราะเย็นสบายมาก เนื่องจากได้รับลมทุกด้านไม่ว่าลมจะพัดมาจากทิศทางไหน ตาเองก็จะนอนในมุมหนึ่งของห้องนี้ โดยมี partition โปร่งๆ ไม่ถึงกับแยกเป็นห้อง

ที่ “บางควาย” ไม่มีทีวีดู ยกเว้นว่าจะไปดูในห้องคนขับรถของตา แต่พวกเราก็ไม่เดือดร้อนแต่อย่างใด เพราะตอนกลางวันก็เล่นกันเหนื่อยแล้ว ที่บางควายตาก็ตามใจพวกเราพอสมควร ได้ทุกอย่างที่ต้องการ ครั้งหนึ่งเป่าเกิดคลังหนังสต็อก เอาหนังสต็อกมาใส่ข้อมือ ตาก็ให้ “ไอ้ล่าน” ดันห้องของตาไปหาซื้อหนังสต็อกมาให้ปรากฏว่า “ไอ้ล่าน” ไปกวานซื้อหนังสต็อกมาหมดหัวหินเลยทีเดียว นอกจากนั้นพวกเรายังมีลูกสมุนเป็นพวก ลูกคนงานที่สวนเสมาประมาณ 4-5 คน : เปี้ยก แดง จุก ลูกแก้ว(แฟนเป่า) ชีจรรย์าน เล่นน้ำ พายเรือกันทั้งวัน ชีจรรย์านกันทั่วสวนเสมา พอเปื่อก็ลงน้ำเลย ถอดเสื้อผ้าแก้ม้าลงน้ำ ไม่ต้องมีกางเกงอาบน้ำหรือผ้าเช็ดตัว น้ำที่ลงนั้นไม่ใช่ น้ำทะเลแต่เป็นน้ำบ่อเพราะไม่ค่อยชอบน้ำทะเล เนื่องจากเค็ม ลงแล้วเหนียวตัวและคันด้วย ในสมัยนั้นพวกเราจะตัวดำมาก และผมจะมีสีน้ำตาลเล็กน้อย ไม่แตกต่างจากเด็ก ๆ ลูกคนงานเท่าใด

พอดอนกลางวันก็จะไปกินข้าวที่แพไม้ไผ่ กินข้าวเสร็จตาจะบังคับให้นอนกลางวันทุกวัน ตื่นมาอีกทีก็บ่ายๆ แดดเริ่มเบาแสงแล้ว ก็เล่นน้ำพายเรือต่อ ในช่วงตอนเย็นๆ ถ้าเล่นน้ำพายเรือก็จะพยายายเสมอ เพราะยายจะพายเรือ canoe สีแดงทุกๆเย็นไปตามบ่อต่างๆ ซึ่งเชื่อมโยงกัน แต่สิ่งที่พวกเราไม่เคยเห็นเลยก็คือ ตาพายเรือ อาจจะเป็นเพราะถ้าลงเรือแล้วเรือจะจมก็ได้ ตาก็จะเดินตรวจสวนเสมาทุกเย็น ในชุดประจำตัวของตาก็คือชุดซาฟารี สมัยนั้นในประเทศไทยไม่มีใครใส่ชุดซาฟารี และชุดซาฟารีของตาจะแตกต่างกับที่พนักงานขับรถมักจะมีใส่กันสมัยนี้ก็คือ เสื้อจะมีเข็มขัดด้วย กางเกงจะเป็นกางเกงขาสั้นและใส่ถุงเท้ายาว และเวลาเดินก็จะคางไปปีและถือไม้เท้า ซึ่งใช้เป็นที่นั่งได้ด้วย เวลาต้องการนั่งพักก็จะปักไม้เท้าลงบนดินและเปิดที่นั่งตรงปลายไม้เท้าออกมา

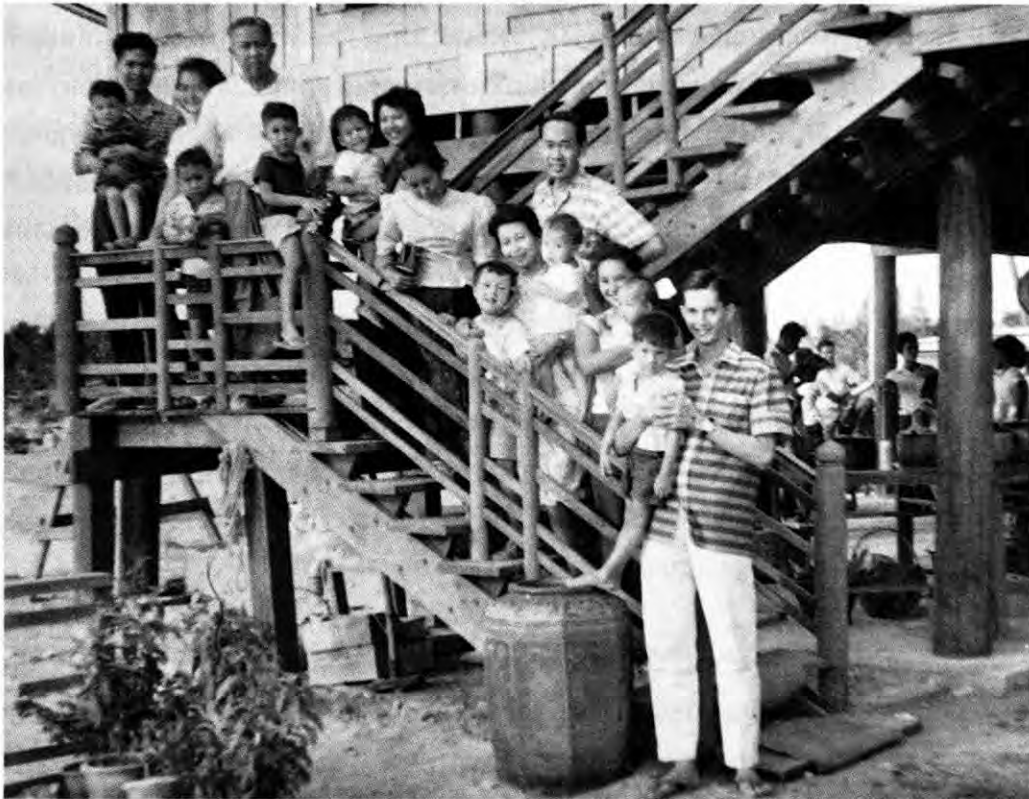
เมื่อสวนเสมามีชื่อเสียงขึ้นมากก็มีแขกมาเยี่ยมเยียนตลอดเวลา ตาจะทำหน้าที่เป็นguideเสมอ ใช้โทรโข่งอธิบายอะไรต่ออะไร ซึ่งคุณน่ารักมากเพราะพูดติดอ่างเหมือนเด็กๆ สมเด็จยายก็มาหลายที ครั้งที่จำได้ดีที่สุดและสนุกมากก็คือ ครั้งที่พวกเราตามเสด็จไปแก่งกระจาน สมัยก่อนที่จะมีการสร้างเขื่อน เล่นน้ำในลำธารสนุกมาก น้ำใส หินกรวดเต็มไปหมด ป่าทึบทั้ง 2 ฝั่ง ครั้งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และ Princess Alexandra เสด็จก็ยังจำได้ดี เพราะวันนั้นเราสองคนต้องรำกระบี่กระบองถวายเป็นคู่แรก และวันนั้นได้อยู่ตักจนแขกกลับหมด

ในช่วงที่ตายังมีชีวิตอยู่ พวกเราไม่รู้ว่าตาเคยเป็นเสรีไทยและเคยทำอะไรบ้าง โรงเรียนไม่เคยสอนของพวกนี้ บางทีกลับบ้านมาพูดอะไรบางอย่างเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ที่ครูสอนมา แม้มิโหมและบอกว่าที่โรงเรียนสอนมาผิดหมด หลังจากที่ตาตายแล้วถึงรู้ว่าตาได้เคยทำอะไรไว้บ้างให้กับประเทศไทย ถ้าใช้คำของแมตาก็เหมือนกับGaribaldi ผู้ซึ่งเมื่อกู้ชาติแล้ว ไม่รับตำแหน่งใดๆ แต่ไปปลุกตัวแทน

ป๊อก เป่า

จากซ้ายไปขวา: เป่านั่งตักแม่(ต้อ), เด็กหญิงลือกลับกับป๊อก, คุณชวดเนือง, อ่อง, ตากับยาย, น้ำหนูน
 ขวาสุด: บิ่งกำลังถูกอุ้มออกไปจากรูป

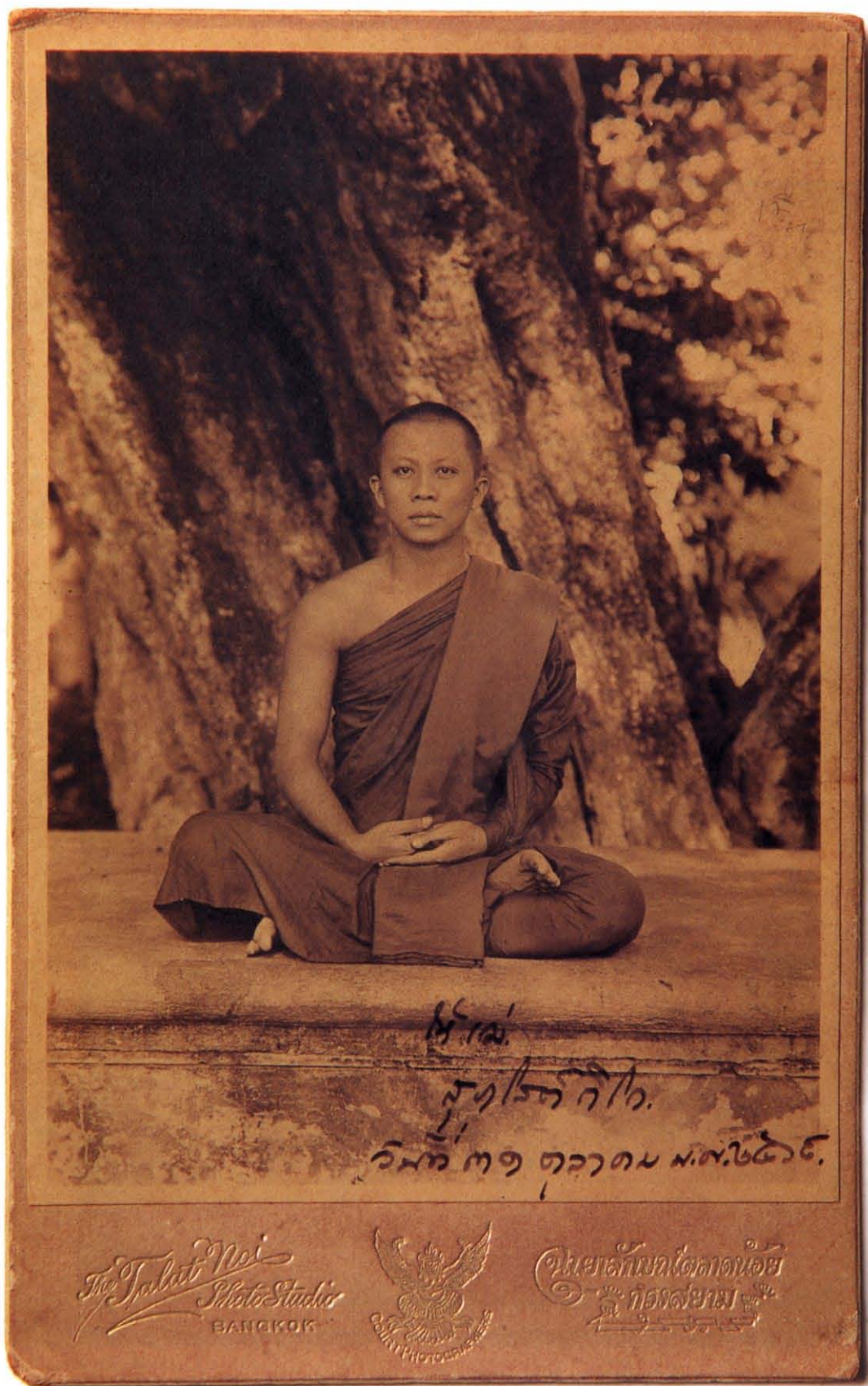
บ้านไทยใหญ่ ปี ๒๕๐๓ เมื่อน้ำน้อยพาครอบครัวมาเมืองไทยครั้งแรก จากซ้าย: น้ำศิริอุ้มก็, น้ำหนึ่ง, ป๊อก, ตา,
 เป่า, แม่(ต้อ)อุ้มบิ่ง, ยายจับหน้าBen, น้ำน้อยอุ้มKoy, พ่อ(ปรก), น้ำหนูนอุ้มอิ่ง, น้ำราชอุ้มอ่อง

สมเด็จพระสวัสดิวัดนวิศิษฎ์

หม่อมราชวงศ์เสงี่ยม

บวชที่วัดราชาธิวาส

ม.ร.ว. เสียม และ หลานย่าทั้งสี่ จากซ้าย: หมิง, ต้อ, หน้อย, หนู

ក្រុង 'ឆែមីយាវត្ត'

เสมอกับดอ ฝีมือถ่ายภาพและระบายสีของท่านชื่น ก่อนเทคโนโลยีฟิล์มสี

งานเสรีไทย

Part 10A

for further with ~~see~~ ^{see} ~~an~~ ^{an} AN MP OF NOTE AND CHARACTER
 MEE PUNG RUTHS ~~AGENT~~ AGENT IN RAHANG, OWING TO SERIES OF
 UNFORTUNATE ~~RE~~ LITTLE INCIDENTS IN ~~DOWN~~ HIS CONTACT WITH SAVANNA
~~AND~~ ^{HE} HE HAS NO CONFIDENCE IN OUR BOYS. RUTH THINKS IT
 IMPERATIVE I MUST GO TO RAHANG WITH THIS MAN TO HELP START
 THE SHOW AND ~~REACH~~ ~~KANBURI~~ ESTABLISH NERONIAN. AM LEAVING
 ON THE TWELVETH, ~~OWING TO~~ ~~TRAVEL~~ ^{OWNERSHIP} AND WILL COME ON THE AIR
 USING NERONIAN ABOUT THE SEVENTEENTH. WILL LOCATE HQ AND DZ
 APPROXIMATELY ~~KNOW~~ ^{KNOW} SAM MUN AIRFIELD FOR PICK UP IS ALSO POSSIBLE
 AT BAN PRATA IN ~~THE~~ ^{THE} ~~WILL~~ ^{WILL} FORTY KILOMETRE EAST OF BAN ME RAMAS
 AND SIXTY KILOMETRE NORTH WEST OF TAK ^{WILL} WILL INDICATE EXACT LO-
 CATION WITH DZ AFTER ARRIVAL. MEN AND ANIMALS WILL BE ASSEM-
 BLED RIGHT AWAY. READY FOR HUDSON AND OTHER BOS AND WT BY
~~THE~~ ^{THE} ABOUT THE TWENTY FOURTH. DAYLIGHT DROPPING IS POSSIBLE.
~~IN THAT AREA~~. PLEASE INFORM ALL BOS THAT THEY MUST COME ARMED
 WITH ~~PRECONCEIVED~~ ^{PRECONCEIVED} PLAN ~~READY~~ ^{READY} TO SHOW THEM WHAT
 THEY WANT ~~OTHERWISE~~ ^{OTHERWISE} ~~CONSIDER~~ ^{CONSIDER} THEY WILL NOT ~~WIN~~ ^{WIN} ~~COUNTRY~~.
^{BE TREATED WITH} ^{CONTENT} ~~CONTENT~~ DETERMINE TO ESTABLISH CONFIDENCE. OTHERWISE THEY WILL ~~GET~~ ^{GET} ~~CONTENT~~.
 PUNG AND HIS CROWD ARE TOUGH BUNCH. ~~CAN~~ ^{CAN} WIN THEIR CONFIDENCE
 THEY MUST KNOW WHAT THEY WANT. THE PLAN CAN ALWAYS BE
 MODIFIED TO SUIT CIRCUMSTANCES LATER. SAVANNA INCIDENT SHOULD
 SERVE AS LESSON. ~~WILL~~ ^{WILL} ~~RETURN~~ ^{RETURN} AND
 PROCEED TO KANBURI AT END OF MONTH. THE ARRIVAL ^{OF} ^{OF} DROPPING
^{TO FIRST} ~~OF~~ BOS TO KANBURI AREA WILL HAVE TO BE POST PONED ^{TO FIRST} ~~TILL~~ ^{TILL} BE
 WEEK IN JUNE ~~GROWING~~ ^{GROWING} ~~OR~~ ^{OR} ~~NEXT~~ ^{NEXT} MONTH. RUTH WANTS ME TO SEE TO THE SET
^{UP} ^{UP} OF BOTH AREAS. IT IS ~~A~~ ^{DIFFICULT} ~~DIFFICULT~~ TO BE IN BOTH PLACES AT ONCE
 THEREFORE ~~ANY~~ ^{ANY} ~~DELAY~~ ^{DELAY} IS INEVITABLE. REFERING TO
 ESTABLISHING CONTACT WITH BO AND PARTY AT KOK KAREIK,
 PLEASE GIVE DETAIL OF THEIR WHEREABOUT. ~~AND~~ ^{AND} ~~DISCUSS~~ ^{DISCUSS} METHOD
 TO NEW H.Q. AT RAHANG. WILL ~~CONTACT~~ ^{CONTACT} ~~AN~~ ^{AN} ESTABLISH CONTACT
 AND CO-OPERATE WITH THEM AS SOON AS POSSIBLE. RUTH AGREES
 TO THE USE OF WHITE RECOGNITION ARMS BAND WITH INSIGNIA
 YELLOW SACRED DESIGN ON RED BACK GROUND IN THE MIDDLE FOR
 ALL FIGHTERS. RICE KNOWS DETAIL. PLEASE SEND THEM IN WITH ARMS.

Approved 11 May 1944
 by ~~James H. Dwyer~~ ^{James H. Dwyer} ~~Major~~ ^{Major} ~~USAF~~ ^{USAF}
 - Forwarded from ~~James H. Dwyer~~ ^{James H. Dwyer} ~~Major~~ ^{Major} ~~USAF~~ ^{USAF}

งานในด้านเสรีไทยสาขาอังกฤษของพ่อ

เรื่องที่จะนำมาเล่านี้ ไม่ใช่เรื่องแบบนักวิชาการจะนำเสนอ แต่จะเป็นเรื่องตามคำบอกเล่าของ พ่อหม่อมเจ้าศุภสวัสดิ์วงศ์สนิท สวัสดิวัตน์ หรือ “ท่านชื่น” มีชื่อรหัสลับที่ใช้ระหว่างสงครามในการปฏิบัติงานใต้ดินว่า “อรุณ” ท่านสิ้นชีพไป ๓๓ ปีแล้ว ถ้าอยู่ขณะนี้ ก็จะมีอายุครบ ๑๐๐ ปี ในวันที่ ๒๓ สิงหาคม ปีนี้ - พ.ศ. ๒๕๔๓

ก่อนจะพูดถึงงานของท่าน อันเกี่ยวกับการต่อต้านเพื่อสันติภาพของคณะเสรีไทย จะต้องขออธิบายถึงประวัติความเป็นมาของท่านสักเล็กน้อย ว่าท่านมาอยู่ที่อังกฤษ พร้อมทั้งจะริเริ่มขบวนการเสรีไทยได้อย่างไร เมื่อกองทัพญี่ปุ่นบุกขึ้นประเทศไทย เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔

พ่อเป็นข้าพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวมาแต่เล็กแต่น้อย เติบโตมาด้วยกันในราชสำนักสมเด็จพระพันปีหลวง เมื่อเรียนจบวิชาทหารที่ Woolich Military Academy ที่อังกฤษ พ่อกลับมารับราชการเป็นทหาร เมื่อเกิดการยุ่งยากหลังจากเปลี่ยนการปกครอง คือ กบฏบวรเดช ในเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖ พ่อเป็นผู้บังคับการกองทหารรักษาพระองค์ ทำหน้าที่คุ้มครองพระบรมวงศานุวงศ์ ที่ประทับอยู่ที่พระราชวังไกลกังวล และที่หัวหิน ขณะนั้น โดยจัดปล้นรถไฟให้เจ้านายทั้งหลายได้ตามเสด็จไปสมทบกับพระเจ้าอยู่หัวที่สงขลา เพื่อไม่ให้ตกเป็นองค์ประกันแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งระหว่างทาง ได้ประสบการขัดขวางตามคำสั่งของรัฐบาลที่มีให้ผู้ใดผ่านจุดต่างๆ เหล่านี้ทั้งสิ้น พ่อพร้อมกับทหารที่อยู่ใต้บังคับบัญชา สามารถพาเจ้านายไปถึงสงขลาได้โดยปลอดภัย รัฐบาลต้องการตัวพ่อมาไต่สวนเอาผิดกับท่าน มีคนแนะนำให้ท่านหนีไปต่างประเทศ แต่ท่านรับสั่งว่า ท่านยอมติดคุกท่านกึ่งทหารของท่านไม่ได้ คนอื่นอาจเห็นว่า การกระทำครั้งนี้เป็นการต่อต้านคณะราษฎร สมเด็จพระปกเกล้าฯ จึงต้องเอาตัวพ่อตามเสด็จไปกับท่าน เมื่อท่านเสด็จฯ ไปรักษาพระองค์ที่อังกฤษ เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๔๗๖ (มกราคม ยังอยู่ในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ สมัยนั้น ปีใหม่ไม่เริ่มจนวันที่ ๑ เมษายน) และไม่ทรงยอมส่งตัวพ่อคืนเมื่อรัฐบาลร้องขอ

ความสวามิภักดิ์อันสูงเหนือสิ่งใดที่ท่านมีต่อสมเด็จพระปกเกล้าฯ และการที่ท่านเป็นพระเชษฐาของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี จะเป็นเหตุให้เกิดอุปสรรคความลำบากยากแค้นอย่างใหญ่หลวงในงานเสรีไทยในภายหน้า จะมีความขัดแย้ง ไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ร่วมงานเท่าที่ควร ทั้งๆ ที่พ่อได้ลั่นวาจาไว้แล้วว่า ท่านไม่ได้ทำงานนี้เพื่อประโยชน์ของผู้ใดหรือกลุ่มใด ต้องการเพียงแต่จะกอบกู้บ้านเมืองให้พ้นจากการยึดครองของกองทัพญี่ปุ่น เมื่องานสำเร็จเสร็จสิ้นลงแล้วก็ไม่ต้องการอะไรตอบแทนทั้งสิ้น ภายหลังเมื่อท่านได้ติดต่อกับหลวงประดิษฐฯ หัวหน้าเสรีไทยในประเทศไทยสำเร็จแล้ว สิ่งเดียวที่ท่านขอร้องก็คือ ให้ปล่อยนักโทษการเมืองทั้งสิ้น รวมทั้งเสด็จในกรมชัยนาथ และให้ประเทศไทยมีประชาธิปไตยอันแท้จริง

ขอกลับไปเล่าถึงเหตุการณ์เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ ภายหลังที่ญี่ปุ่นยกทัพขึ้นประเทศไทย การที่พ่อได้รับการฝึกหัดอบรมเป็นทหาร พ่อจึงรู้สึกผิดหวังและเห็นเป็นการเสียเกียรติต่อประเทศชาติเป็นอย่างยิ่ง เมื่อข้าศึกบุกกรุกเข้ามาในแผ่นดินไทย รัฐบาลขณะนั้นได้ต่อสู้อยู่เพียง ๕๒ ชั่วโมงก็ยอมแพ้ ในเมื่อรัฐบาลขณะนั้นได้ออกกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันประเทศว่า จะต้องสู้ศัตรูที่เข้ามากรุกรานประเทศไทยจนโลหิตหยาดสุดท้าย เพราะฉะนั้น ท่านจึงได้มีจดหมายติดต่อกับ Winston Churchill นายกรัฐมนตรีอังกฤษทันทีว่า โลหิตหยาดสุดท้ายของคนไทยในอังกฤษนี้จะต่อสู้ต่อไป โดยจะขอตั้งคณะเสรีไทยกอบกู้ประเทศชาติ

Winston Churchill ได้มีจดหมายลงวันที่ ๑ มกราคม ค.ศ. ๑๙๔๒ ขอบใจและขอให้พ่อเข้าช่วยทำการในกรมเสนาธิการของกองทัพอังกฤษ ในการทำแผนที่ประเทศไทย และรวบรวมข่าวคราวอันเกี่ยวกับประเทศไทย

รัฐบาลไทย มีจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ประกาศสงครามกับอังกฤษ และอเมริกา

เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๕ (เมืองไทยเริ่มใช้ปฏิทินสากล ขึ้นปีใหม่ วันที่ ๑ มกราคม ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๔)

เมื่อพ่อได้ทราบข่าวว่า ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงวอชิงตัน ได้จัดตั้งคณะเสรีไทยขึ้นในสหรัฐอเมริกา พ่อได้มีจดหมายส่วนตัวถึง ม.ร.ว.เสนีย์ฯ ในเดือนมกราคม ขอสมัครเข้าร่วมขบวนการเสรีไทยด้วย เพราะที่อังกฤษ อัครราชทูตไม่ยอมเห็นด้วย

ในเดือนมีนาคม ๒๔๘๕ (ค.ศ. ๑๙๔๒) พ่อได้พบนักเรียนไทย ๒ คน คือ คุณเสนาะ ดันบุญยืน และคุณปวย อังภาภรณ์ นักเรียนทั้งสองได้ปรารภว่า

“...มีพวกนักเรียนอีกหลายคนที่ยากจะเข้าทำการช่วยประเทศชาติในการต่อต้านญี่ปุ่น”

ท่านจึงบอกกับทั้งสองคนว่า ถ้าเขาแน่ใจ อยากจะเข้าร่วมมือเช่นนั้น ท่านยินดีที่จะคิดหาช่องทางที่จะจัดการให้เขาได้ทำการให้ได้ผลสำเร็จ

ในเดือนนั้นเอง ท่านได้เขียนจดหมายถึงนายกรัฐมนตรีอังกฤษอีก ๒ ฉบับ ซึ่งแจ้งความจำนงว่า มีนักเรียนไทยและตัวท่านเองต้องการจะรวบรวมกันตั้งเป็นหมู่ทหารน้อยๆ แยกกันเข้าไปทำการสู้รบญี่ปุ่นในประเทศไทย และชักชวนเพื่อนคนไทยอื่นๆ เข้าร่วมมือ ท่านได้เสนอแผนการประกอบไปด้วยว่า เราจะสามารถจัดวางระเบียบการและวิธีการต่อสู้ได้อย่างไรด้วยจำนวนคนอันน้อยนี้ ถ้านายเซอร์ซิลล์เห็นด้วย ท่านขอรับอาสาที่จะติดต่อ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เพื่อจัดการวางแผนการอันนี้ให้ดีขึ้น และจัดตั้งกองทหารน้อยๆ เช่นนี้ขึ้น ให้เข้าไปเป็นหน่วยย่อยๆ เพื่อเกลี้ยกล่อมผู้คนให้เข้าพวกด้วย ให้สามารถป้องกันตัวและระบวงษาศึก มีความคล่องแคล่วในการเคลื่อนที่และหลบหลีก มีอาวุธที่ดีสำหรับต่อสู้เมื่อเวลาจวนตัว ถ้าตกลงตามแผน ก็จะไปเรียกร้องให้ผู้สมัครเข้ามาเป็นทหารในกองทัพอังกฤษ ให้ได้รับการฝึกหัดถึงขั้นสูงสุด

พ่อได้รับจดหมายตอบจากนายกรัฐมนตรีเซอร์ซิลล์ ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๔๘๕ (ค.ศ. ๑๙๔๒) ว่าได้ส่งเรื่องไปให้กรมเสนาธิการพิจารณาแล้ว ขอให้ติดต่อ ม.ร.ว.เสนีย์ฯ และพ่อได้พบกับ Major Chapman Walker เพื่อพิจารณาแผนการ

เดือนมิถุนายน ๒๔๘๕ ม.ร.ว.เสนีย์ฯ ส่งคุณมณี สาณะเสน ให้มาช่วยคุณเสนาะและคุณปวยเริ่มดำเนินการชักชวนนักเรียนไทยเข้าร่วมมือตั้งคณะเสรีไทยในอังกฤษ แต่ ม.ร.ว.เสนีย์ฯ ไม่ตอบจดหมายพ่อ ignore พ่อ completely ได้ทราบข่าว พวกนักเรียนไทยในอังกฤษไม่ยอมรับพ่อเป็นหัวหน้าและร่วมเข้าพวกด้วย ทั้งๆ ที่พ่อเป็นคนริเริ่มที่จะตั้งการต่อต้านญี่ปุ่นเพื่อกอบกู้บ้านเมืองมาแต่แรก เหตุผลทั้งนี้ ก็เพราะความสัมพันธ์ใกล้ชิดที่พ่อมีต่อสมเด็จพระปกเกล้าฯ ดังที่เล่ามาแล้ว ทั้ง ม.ร.ว.เสนีย์ฯ และนักเรียนไทยมีความหวั่นระแวงเห็นพ้องกันว่า พ่อจะทำงานต่อต้านครั้งนี้ ก็เพื่อจะเปลี่ยนการปกครองกลับไปสู่ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เราคงจะเดาได้ว่า พ่อจะรู้สึกเข้าใจเพียงไรที่ถูกกล่าวหาโดยไม่มีมูลเช่นนี้

อย่างไรก็ตาม พ่อก็ได้ให้ความร่วมมือกับคุณมณีฯ อย่างเต็มที่ เพื่อให้คณะเสรีไทยที่จะตั้งขึ้นในอังกฤษ เข้าย่อยเรียบร้อยกันดีกับคณะเสรีไทยในอเมริกา แล้วท่านยังขอให้กระทรวงกลาโหมอังกฤษร่วมมือโดยตรงกับคุณมณี

ตกลงเป็นอันว่า คุณมณี สาณะเสน เป็นหัวหน้าเสรีไทยในอังกฤษ เป็นผู้วางระเบียบรูปร่างลักษณะของคณะเสรีไทยในอังกฤษ ส่วนพ่อทำการติดต่อกับกระทรวงกลาโหมในฐานะวางแผนการรบเท่านั้น เรื่องนี้เป็นความลับ ไม่มีใครรู้ว่าพ่อมีส่วนดำเนินการนี้อย่างไร แต่แม้กระนั้น ก็ยังมีความขัดแย้ง ความยากลำบากในการร่วมงานระหว่างคุณมณีและพ่ออยู่ตลอดเวลา ซึ่งไม่อยากจะนำมาพูดถึงอีกขณะนี้ เพราะทั้งสองคนก็ล่วงลับไปแล้ว

ในที่สุด เมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ (ค.ศ. ๑๙๔๒) นักเรียนไทยอาสาสมัครเหล่านั้น ได้เข้า

ไปเป็นทหารอังกฤษ ไปทำการทดลองฝึกหัดให้ทางอังกฤษได้เห็นว่า มีความสามารถเพียงพอที่จะทำการตามแผนได้หรือไม่ นักเรียนทั้งหลายได้แสดงให้เห็นว่าทำการได้อย่างดียิ่ง นายทหารอังกฤษยอมรับว่า พวกเขามีความสามารถยอดเยี่ยม จึงได้เสนอเรื่องไปยังกองบัญชาการ Force 136 ที่อินเดียให้รับไปทำการฝึกหัดต่อไป ทหารเสรีไทยคณะนี้เดินทางโดยทางเรือ อ้อมทวีปแอฟริกาไปอินเดีย เมื่อกลางเดือนมกราคม ๒๔๘๖ (ค.ศ. ๑๙๔๓) กินเวลาเดินทางถึง ๗๕ วัน

ส่วนพ่อเอง ในไม่ช้าก็ได้รับคำสั่งให้เดินทางโดยเครื่องบินไปอินเดีย ยังเมือง Meerut ซึ่งเป็นศูนย์ปฏิบัติงานของ Force 136 ปลายเดือนเมษายน มีคำสั่งให้พื่อนำนักเรียนไทย ๑๙ คน คัดเลือกจาก ๓๕ คน ไปฝึกวิธีปฏิบัติงานลับใต้ดิน ณ เมือง Poona ระหว่างนี้ จะมีเรื่องตลกมาเล่ากันฟังเกี่ยวกับการฝึกกระโดดร่มของพ่อ พ่ออายุ ๔๓ คนอื่น ๆ วัยราว ๆ ๒๐ ทั้งนั้น

ระหว่างที่ฝึกอบรมกันอยู่นี้ พ่อได้วางแผนอย่างละเอียด เพื่อเป็นหลักดำเนินการของ Force 136 สำหรับจะได้มาปฏิบัติการในเมืองไทย

พ่อได้พิจารณาเหตุการณ์และสถานการณ์ในเมืองไทยจากหลายกระแส ก่อนข้างแน่ใจว่าคงมีคณะต่อต้านญี่ปุ่นเกิดขึ้นแล้วในเมืองไทย เมื่อได้คิดถึงบุคลิกลักษณะนิสัยของบุคคลสำคัญ ๆ ในเมืองไทยเป็นคณๆ ไปแล้ว พ่อก็ถึงความเห็นว่า หัวหน้าคณะต่อต้าน - ถ้ามีจริง - ไม่น่าเป็นใครอื่นได้ นอกจากหลวงประดิษฐ เมื่อได้ข่าวจากจุงกิงว่า คุณจำกัด พลังกูร ได้เดินทางไปถึงที่นั่นแล้ว ก็ยิ่งแน่ใจว่าหลวงประดิษฐ์ เป็นหัวหน้าต่อต้านญี่ปุ่นในเมืองไทยโดยแท้

พ่อได้บันทึกและบรรยายหัวข้อทั้งหมดนี้ แล้วส่งรายงานไปยัง Force 136 นายทหารผู้ใหญ่เห็นพ้องด้วย จึงเรียกพ่อไปประชุมที่กองบัญชาการเมือง Meerut เมื่อกองบัญชาการเห็นชอบด้วยกับแผนการ พ่อจึงขอรับรองอีก ๓ ข้อ ได้แก่

๑. เมื่อทหารเสรีไทยทุกคนได้รับการฝึกหัดอบรมดีแล้ว ต้องได้เป็นทหารสัญญาบัตรในกองทัพบกอังกฤษ เท่าเทียมกับคนอังกฤษ

๒. การงานที่จะต้องปฏิบัติต่อไป ต้องได้ประสานกับทางอเมริกา โดยไม่มีการขัดแย้งหรือกันท่ากัน

๓. ต้องให้พ่อได้ไปพบคุณจำกัด พลังกูร โดยเร็วที่สุด

ราวต้นเดือนสิงหาคม ๒๔๘๖ จุงกิงอนุญาตให้พ่อไปพบกับคุณจำกัดฯ ได้ ได้ปรับความเข้าใจกันเป็นอันดีว่า พ่อไม่มีแผนที่จะฟื้นฟูระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ต้องการเพียงแต่จะกู้ชาติ และเพื่อจะให้เห็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ในประเทศไทยเท่านั้น พ่อขอให้คุณจำกัดเดินทางไปอเมริกา เพื่อพบ ม.ร.ว.เสนีย์ฯ ให้เกิดความมั่นใจในเรื่องนี้ แก่ความเข้าใจผิดในเรื่องที่ทั้งอเมริกาและ ม.ร.ว.เสนีย์ฯ คิดว่า อังกฤษสนับสนุนให้พ่อไปตั้งสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในเมืองไทย

หลังจากนั้น พ่อจึงได้ชี้แจงให้อังกฤษรู้ว่า ขณะนั้น มีเสรีไทยที่น่าเชื่อถือได้เกิดขึ้นในเมืองไทยแล้วจริงๆ โดยมี อาจารย์ปรีดี พนมยงค์ (หลวงประดิษฐมนูธรรม) ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นหัวหน้า

ในเดือนกันยายน ๒๔๘๖ พ่อได้เดินทางกลับอังกฤษ เพื่อได้ตอบบันทึกที่ได้เสนอไปให้สภาสงครามจุดสำคัญ คือ ให้กระทรวงต่างประเทศร่วมมือจัดตั้งรัฐบาลไทยพลัดถิ่นขึ้นที่อินเดีย ดังที่ตกลงกันไว้กับคุณจำกัดฯ ข้อตกลงอื่นๆ มี

๑. ขอรับรองให้อังกฤษรับรองเอกราชและอธิปไตยของไทยโดยสมบูรณ์

๒. ขอไม่ให้ถือว่า เราสองประเทศนี้อยู่ในภาวะการณ์สงครามแก่กัน

๓. ขอให้อังกฤษยอมให้ไทยใช้ทุนสำรอง ซึ่งไทยได้ฝากไว้แต่เดิม (แต่อังกฤษรีบไปเมื่อไทยประกาศสงคราม) มาเป็นทุนดำเนินการ

๔. เมื่อจัดตั้งคณะรัฐบาลไทยพลัดถิ่นขึ้นที่อินเดียแล้ว อังกฤษจะต้องรับรองรัฐบาลนั้นเป็นทางการทันที แล้วจัดตั้งทูตมาประจำด้วย

พ่อได้รายงานการกระทำทั้งหมดนี้ไปยัง ม.ร.ว.เสนีย์ฯ ขอความร่วมมือช่วยเหลือในการที่จะดำเนินการด้วยนโยบายเดียวกัน แต่ก็ไม่ได้รับคำตอบ

ในเดือนตุลาคม ๒๔๘๖ พ่อได้ข่าวที่น่าสลดยิ่งว่า คุณจำกั๊ดได้เสียชีวิตแล้วที่จุงกิง แผนการที่จะให้คุณจำกั๊ดไปทำความเข้าใจกับ ม.ร.ว.เสนีย์ฯ เป็นอันว่าล้มไป เสรีไทยในอังกฤษและในอเมริกามีท่าว่าจะแยกจากกัน เมื่อขาดคุณจำกั๊ดไปอธิบายวางความเข้าใจเสียใหม่ให้ถูกต้อง ระหว่างที่อยู่ลอนดอนนี้ พ่อพยายามเต็มที่ ที่จะจัดเรื่องให้มีรัฐบาลไทยในอินเดีย โดยให้อาจารย์ปรีดีฯ ออกมาปฏิบัติกร พยายามเน้นให้ฟังว่า อาจารย์ปรีดีฯ เป็นผู้ที่อังกฤษสมควรติดต่อด้วย

ในเดือนมีนาคม ๒๔๘๗ คุณสงวน ดุลาภิรักษ์ และคุณแดง คุณะดิลก ซึ่งเป็นผู้แทนของอาจารย์ปรีดีฯ ข้ามจากอเมริกามาอังกฤษ ได้พบปะกับเจ้าหน้าที่ของอังกฤษ พูดจากันเป็นที่พอใจว่า อังกฤษจะยินยอมและรับรองให้มีรัฐบาลพลัดถิ่นขึ้น หากมีบุคคลสำคัญ เช่น อาจารย์ปรีดีฯ ออกมายังอินเดีย ทั้งจะให้เงินที่ยึดไว้มาใช้ด้วย ฉะนั้น จะต้องหาทางติดต่ออาจารย์ปรีดีฯ ให้ทราบความจำนงของอังกฤษโดยตรง โดยส่งทหารเสรีไทย ๓ คน (ข้างเผือก) ป่วย อึ้งภากรณ์ ประทาน เปรมกมล และเปรม บุรี ลอบเข้าประเทศไทย พร้อมด้วยจดหมายถึงอาจารย์ปรีดีฯ โดยการกระโดดร่มในเดือนเมษายน ๒๔๘๗ ที่อุทัยธานี แทนที่หัวหน้าตามที่พ่อแนะนำไว้ จึงโดนจับ เกระหัดดี ที่หลวงอุดุล เดชจรัส อธิบดีกรมตำรวจ เป็นพวกเสรีไทย จึงจัดให้คุณป่วย ได้เข้าพบอาจารย์ปรีดีฯ และสามารถติดต่อกับฝ่ายอังกฤษที่อินเดียได้จากที่คุมขัง ต่อมา คณะของคุณประเสริฐ ฟูมานนท์ กระโดดร่มลงที่หัวหิน จึงลงไปได้สะดวก

การติดต่ออย่างดี เริ่มต้นเมื่อกลางปี ๒๔๘๗ ภายหลังที่มีการโค่น รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม และคุณควง อภัยวงศ์ ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี เท่ากับมีรัฐบาลเป็นพวกเดียวกันกับคณะต่อต้านฯ คอยเป็นกำแพง คอยบังหน้าและป้องกันให้ การดำเนินการเผชิญหน้าญี่ปุ่นจึงได้สะดวกขึ้น

เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพ่อโดยตรงในระยะนี้ คือ ในปี ๒๔๘๗ ระหว่างที่พ่ออยู่ที่อังกฤษดังที่ได้เล่ามาแล้วว่า พ่อได้พยายามหาทางให้อังกฤษแสดงความจำนงที่จะรับรองเอกราชของไทยเมื่อสงครามเสร็จสิ้นแล้ว เราต้องไม่ลืมว่า หลังจากที่ญี่ปุ่นยกทัพเข้าประเทศไทย รัฐบาลไทยขณะนั้น ให้ความร่วมมือกับญี่ปุ่น ถึงกับประกาศสงครามกับอังกฤษ

ในเมื่อติดต่อกับคณะต้านทานฯ ในเมืองไทยได้แล้ว อีกทั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ นายกรัฐมนตรี และอธิบดีกรมตำรวจ ก็รวมอยู่ในคณะต่อต้านฯ ด้วยแล้ว พ่อเห็นว่าเป็นการสำคัญที่สุดที่จะต้องรีบช่วยหลวงประดิษฐ์ฯ ด้วยการวางแผนวิธีการต่อต้านญี่ปุ่นเสียแต่เนิ่นๆ ก่อนที่ทหารญี่ปุ่นจะลงมือทำลายล้างหลวงประดิษฐ์ฯ ทางอังกฤษจะต้องรีบดำเนินการจัดตั้งกองทหาร ส่งอาวุธยุทโธปกรณ์ไปให้คณะต่อต้านฯ โดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้

เมื่อถึงเดือนมกราคม ๒๔๘๘ พ่อได้รับคำสั่งให้เดินทางกลับไปอินเดีย พ่อได้รับตำแหน่งเป็นที่ปรึกษา ในกิจการของคณะต่อต้านฯ ฝ่ายไทย ช่วยเหลือในการคัดเลือกนายทหารอังกฤษ ฝึกหัดแนะนำเกี่ยวกับภารกิจที่จะต้องปฏิบัติในประเทศไทย

ปลายเดือนมกราคม มีการประชุมใหญ่ระหว่างนายทหารชั้นผู้ใหญ่ พลตรี Colin Mackenzie พลจัตวา Taylor พันตรี Hudson และพ่อ ตกกลงว่าจะส่งพ่อเข้าไปพบหลวงประดิษฐ์ฯ ในประเทศไทยปัญหายังมีอยู่ว่า จะทำอย่างไรจึงจะให้ฝ่ายอเมริกาคลายความรังเกียจพ่อ พ่อจึงได้ทำบทปฏิญาณตนบทหนึ่ง ว่าพ่อไม่มีความประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งในทางการเมือง นอกเหนือไปจากความสุขใจของท่านที่ได้รับใช้บ้านเมือง

พลตรีแมคเคนซี ได้ส่งวิทยุไปถามหลวงประดิษฐฯ ว่า จะขัดข้องไหมถ้าพ่อจะเข้าไปปฏิบัติการณ์ในเมืองไทย ได้รับคำตอบว่า ไม่ขัดข้อง พ่อเดินทางถึงประเทศไทย เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๘ โดยเรือดำน้ำ ชั้นที่ห้า หิน พ่อเจ็บใจพอใช้ที่ถูกจับให้ฝึกกระโดดร่มเสียเกือบตาย เอาจริงเข้าก็ไม่ได้ใช้ พ่อได้พบกับหลวงประดิษฐฯ ในคำวันนั้น ทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องต้องกันว่า สามารถร่วมมือทำงานด้วยกันได้ พ่อย้ำว่า ความประสงค์ของพ่อมิได้มีอะไรมากไปกว่าการที่จะได้เห็นความ สามัคคีของชนในชาติ และประชาธิปไตยเกิดขึ้นในประเทศไทยอย่างแท้จริง โดยปราศจากการข่มเหงริดรอนสิทธิซึ่งกันและกัน หรือยกคณะหนึ่งคณะใดขึ้นเป็นใหญ่กว่าคณะอื่นๆ หลวงประดิษฐฯ ตอบรับรองทุกสิ่งทุกอย่าง ว่าท่านก็เห็นอย่างเดียวกัน ในการที่จะสร้างบ้านเมืองของเราต่อไปภายหน้า ต่างฝ่ายต่างจะต้องพยายามลืมความหลัง เลิกคิดร้ายและพยายามต่อกันและกัน และเห็นด้วยอีกว่า คณะเสรีไทยทั้งปวงไม่ควรจะเรียกร้องเอาบำเหน็จรางวัลอันใดทั้งสิ้น นอกจากขออยู่อย่างเดียว คือ ให้ปล่อยพวกนักโทษการเมืองทั้งหลาย ซึ่งหลวงประดิษฐฯ เห็นด้วย และทำตามที่ขอรับรอง

ต่อจากนั้น พ่อได้พิจารณาวิธีการต่อต้านในประเทศไทย ซึ่งต้องทำให้เห็นว่าเป็นการต่อต้าน จริงๆ ไม่ใช่เพียงผิวเผิน ต้องจัดสร้างพลพรรคให้มีนายทหารฝรั่งเข้ามาปะปนด้วย ดุจกองทัพสัม-พันธมิตร ต้องปรับปรุงประสิทธิภาพของกองทัพ ในด้านฝึกหัดคน เสริมสร้างกำลังอาวุธ ยวดยานพาหนะ การลำเลียงอาหาร เป็นต้น

พ่อถึงปลายเดือนมิถุนายน กองพลพรรคของเสรีไทยก็จัดเท่ากับเป็นกองทัพของสัมพันธมิตรแล้ว

ในเดือนกรกฎาคม หลวงประดิษฐฯ เกรงว่า กองพลพรรคจะไม่มีโอกาสปฏิบัติงานเพื่อพิสูจน์ต่อโลกว่า เราได้ร่วมมือทำการรบอย่างจริงจัง และจะไม่ได้ได้รับความนับหน้าถือตา ยิ่งระยะนั้น มีข่าวว่าญี่ปุ่นเตรียมการจะทำลายกองเสรีไทยอีกด้วย หลวงประดิษฐฯ จึงเสนอไปยังกองบัญชาการกองทัพแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ว่า พร้อมแล้วที่จะต่อสู้ญี่ปุ่น หากแต่ว่า Lord Louis Mountbatten ผู้บัญชาการฯ ยับยั้งไว้

ในเดือนสิงหาคม ๒๔๘๘ ญี่ปุ่นยอมแพ้ ขณะนั้น พลพรรคเสรีไทยในประเทศมีจำนวนไม่น้อยกว่า ๔๐,๐๐๐ คน ทำงานร่วมมือประจุกฝ่ายเดียวกันกับฝ่ายสัมพันธมิตร ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ได้รับเชิญกลับมาเป็นนายกรัฐมนตรี มีการแถลงว่า การประกาศสงครามกับอเมริกาและอังกฤษเป็นโมฆะ นับว่าคณะเสรีไทยได้มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการนำมาซึ่งสันติภาพ ไม่ใช่แต่เพียงสันติภาพเฉยๆ เท่านั้น แต่เป็นสันติภาพอย่างมีเกียรติเอกราชอธิปไตยของไทยดำรงคงอยู่อย่างมั่นคง

งานเสรีไทยชิ้นสุดท้ายของพ่อ ก็คือ การเดินสวนสนาม ในวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๘ มีทหารเสรีไทยทุกสาย รวมทั้งพลพรรคที่ส่งมาจากหน่วยต่างๆ ทั่วประเทศราว ๘,๐๐๐ คน เข้าร่วมการสวนสนาม เริ่มจากอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ไปตามถนนราชดำเนิน เข้าสู่ท้องสนามหลวง โดยมีหลวงประดิษฐฯ (อาจารย์ปรีดีฯ) เป็นประธานรับ Salute พ่อเดินนำหน้าคณะเสรีไทยจากอังกฤษ หลังจากการสวนสนามเสร็จแล้ว บรรดาอาวุธยุทโธปกรณ์ทั้งหลาย ก็ได้นำไปมอบเป็นสมบัติของกองทัพไทยต่อไป และขบวนทหารเสรีไทยก็ได้สลายตัวไปอย่างสมบูรณ์ในวันนั้น

เมื่อพ่อกลับไปถึงอังกฤษอีกหนึ่งปีต่อมา คือ ในเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๙ (ค.ศ. ๑๙๔๖) พ่อได้รับเลื่อนยศเป็นนายพันโท และได้รับพระราชทานเหรียญเกียรติยศ O.B.E. (Order of the British Empire) เป็น recognition สำหรับงานสู้รบที่พ่อทำให้แก่ฝ่ายสัมพันธมิตร

Winston Churchill ได้เชิญพ่อไปพบเพื่อขอพบใจ และพ่อได้เก็บซิการ์ที่ได้รับจาก Churchill ไว้เป็นที่ระลึกอีกนานแสนนาน

งานเสรีไทยของพ่อครั้งนี้ ให้บทเรียนอย่างไรแก่คนรุ่นหลังบ้าง

๑. เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพ่อและอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ ถึงแม้ว่าครั้งหนึ่ง ท่านทั้งสองนี้จะมี

จุดยืนตรงกันข้าม เพราะอาจารย์ปรีดีฯ เป็นต้นคิดให้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เป็นเหตุให้พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ต้องสละราชสมบัติ และสวรรคตในต่างแดน แต่เมื่อบ้านเมืองถึงคราวคับขัน ทั้งสองก็สามารถล้มความขัดแย้ง มาจับมือเป็นมิตรที่ดี ให้ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน อาจารย์ปรีดี ให้ความเข้าใจและเห็นใจที่พอถูกกล่าวหาโดยไม่มีมูลและไม่ยุติธรรม ทำงานร่วมมือกันได้อย่างเต็มที่ เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ ภายหลังพอก็ให้ loyal support ต่ออาจารย์ปรีดีเต็มที่เช่นเดียวกัน เมื่อ อาจารย์ปรีดีถูกกล่าวหาอย่างไม่เป็นธรรม ว่า เป็นผู้วางแผนปลงพระชนม์พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๘

๒. พ่อต้องประสบกับความขัดแย้ง เจือยซา จากผู้ร่วมงานมากมาย ได้รับ frustration บางครั้งสุดแสนที่จะทนทาน ความอึดอัดคับข้องใจ เสียใจอย่างแสนสาหัส โดยเฉพาะ การถูกปฏิเสธจากกลุ่มนักเรียนไทยในอังกฤษ - กลุ่มเสรีไทย - ที่ไม่ยอมรับท่านเป็นหัวหน้าเพราะความเป็นเจ้า และใกล้ชิดพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ แต่พ่อก็คอดทนทำงานต่อไปเท่าที่สามารถจะทำได้ ถึงแม้บางครั้งควบคุมอารมณ์โมโหฉุนเฉียวของท่านไม่ได้ พ่อไม่ยอมแพ้ give up ง่ายๆ ใดๆ ที่จะเลิกเมื่อไร ก็ได้

๓. สุดท้ายนี้ ท่านแสดงให้เห็นว่าความสวามิภักดิ์ และความรักชาตินั้น ท่านแสดงด้วยการปฏิบัติ ไม่ใช่แสดงเพียงคำพูด โดยไม่ต้องการผลตอบแทน ไม่ว่าจะ เป็น recognition หรือสินจ้างรางวัลใดๆ ทั้งสิ้น

หน้อย

10, Downing Street,
Whitehall.

1st January, 1942.

Dear Sir,

You wrote on December 8 offering to serve in any capacity, and I have made enquiries and find that the War Office have a very urgent piece of work which they would greatly like you to do for them. This work consists of transliterating the War Office maps of Thailand. The work, I am afraid, will be dull and uninteresting, and will take some months, but if you are prepared to do it, the War Office would be most grateful. In this event, you should get into touch direct with Colonel M. Hotine, at Southwood House, Lypiatt Road, Cheltenham, where the work would have to be done at the War Office Library there.

I am certain that Mr. Churchill would wish me to express his appreciation of the offer you have made, and I assure you that I will continue to make enquiries about other work which it may be possible to offer to you.

Yours very truly,

W. Rowan

His Highness Prince Subha Svasti.

หนังสือตอบจากเลขานุการ นาย Winston Churchill นายกรัฐมนตรีอังกฤษ

Telephone Number EUSTon 4321.
Telegrams : MINIFORM, LONDON.

Any further communication should be
addressed to :—

THE DIRECTOR GENERAL
and the following reference should be
quoted :—

FP 61/27

Your reference : _____

MINISTRY OF INFORMATION,
MALET STREET,
LONDON, W.C.1.

22nd January, 1942.

Dear Prince Subha Svasti,

May I congratulate you upon the article
which you were good enough to write on behalf of this
Ministry, and which was transmitted to me through
Mr. Thavenot of the British Broadcasting Corporation?
It is an admirable and clear exposition of your
country, and is one which is highly appreciated by
those concerned in this Ministry.

It has been read with the deepest interest
by many Departments and they naturally took some time
to peruse it. I had assumed that Mr. Thavenot had
written to you before on the subject, and was intending
to write to you myself when I had received your article
back with the comments of those to whom it was sent.

I hope very much indeed you will see your
way to writing something else of this nature at some
future date.

Yours sincerely,

FAR EAST SECTION.

His Serene Highness Prince Subha Svasti,
Compton House,
Lake Road,
VIRGINIA WATER,
Surrey.

Ministry of Information แสดงความพอใจทวิจยที่ท่านขึ้นเขียนให้ (บทความเริ่มหน้าต่อไป)

a generation of youths who are to-day ruling the country are hovering in the realm in which they neither know one culture nor the other. All their knowledge becomes purely superficial in the extreme sense and their sense of proportion is entirely lost. These are therefore the kind of people who are voicing the public opinion in the country during the last five or six years. They are given to blind imitation of what the European newspapers have mentioned, without having understood fully what it was all about. They have become **easy prey** to unscrupulous political adventurers who are in control of the country's destination to-day.

...nothing which had happened during the year 1932-1934, had ever been known to the generation of young men today. **That period was a blackout to them,** because nobody else had dared to tell them of it now that they had become mature enough to understand it, and therefore without the proper political background no young men today really understand the politics of the country. They had all been led to believe in the dictatorship of one party which they called Democracy,

and that anything which had had no Princes working in the Government, except the King, was a Democracy, even if that system, in fact, were dictatorship in the extreme sense.

Many unsuitable laws and customs had to be introduced into the country because the Great Powers demanded them in exchange for the abolition of their extra-territorial rights. For thirty years during which the work to modernise Siam was carried on, this policy of trying to win full independence stood above all. The necessity of this policy stamped itself so hard on the minds of all the kings, princes and officials responsible for the country's advancement that many things of importance, such as the standard and the real requirement of education for the people in the country, were sacrificed. **Everything was done to impress the Foreign Governments, so much so that many structures were made of clay** and tumbled down sadly to the distress of all concerned.

King Vajiravudh started Nationalism in Siam through the medium of his Boy Scout movement and his Private Army. Siam up till then was a country in favour of a widespread internationalism...

...The Government now led by Pibul himself in per-

son, proclaimed that this rebellion was again a Royalist's rising. Evidence was fabricated that the ex-King through that high ranking Prince was behind the rebellion. **It had been the permanent policy of the People's Party in their propaganda to make out that everybody else in the Kingdom had supported the Party** for having brought the Constitution within reach of

everybody, and with such a universal support there had never been any friction between the Party and the People. The only fly in the ointment was the Princes and their followers who had never ceased to struggle against the People's Party in order to return to the old regime of the Absolute Monarchy. Whatever unrest that had happened in the past, was the handiwork of the Royalists. The People's Party had always maintained that it had no disunity within its walls and that it had had no enemy whatsoever with the exception of the Princes and their followers. Everyone of the members of the Party was a patriot of the highest class who sought nothing else but the welfare of the Nation.

[written for the British Ministry of Information at the end of 1941 or January 1942]

The Development of Siamese Politics.

To understand fully the present political situation in Siam with a view to appreciate correctly the future events, so as not to make any unnecessary mistake, in case we are called upon to make a decision concerning the conduct of affairs; it is essential that certain historical facts and circumstances leading to the belief, fancy and thoughts which gave birth to the situation in politics of to-day, should be studied. Mistakes have been made in other countries, resulting in chaotic disunity and unnecessary rivalry between one party and another in the same country fighting towards the same objective. Prejudices, arising from the names of the different parties or factions inside the country, such as the communist, the Royalist, etc., often blind us to the real nature, weakness and strength of those parties and to what they really stand for.

The beginning of the development of Modern Siam started in the Reign of King Mongkut in 1851.

Under this King, relations with Foreign countries were definitely regulated by treaties; commerce was allowed to develop under modern conditions; a start was made in bringing the administration into accord with the needs of the time; and his sons were given the chance to study modern thoughts, art and science of the West through the able tutorship of European Professors.

It was after the death of King Mongkut and during the record reign of King Chulalongkorn that the greatest development took place. In every department of the administration the old feudal system was gradually done away with, and a new organisation developed on sound lines. During this period young princes and sons of the officials were sent to be educated abroad in England, France and others.

In 1893, Siam came up against the French Colonial expansion, resulting in a collision between the French and the Siamese forces. It was the biggest crisis of the period. And when King Chulalongkorn was able to deal with it successfully without losing the independence of the country, he was acclaimed and respected as the greatest of the land. His prestige and respected as the greatest of the land. His prestige and reputation were firmly established so much so that the country was united behind him as if they were one man.

The King was fair-minded. It was recognised that princes and officials who obtained high positions in his government got there purely through their own ability and merit. Owing to the unlimited love and respect bestowed on the king, and the unselfish

devotion of the princes to the duty of the states, the old feudal spirit revived, and most officials and their families attached themselves to the different princes who were the head of their respective Ministries. As a result, towards the end of King Chulalongkorn's reign, the country was divided into four major parties, namely:-

- *The Crown Prince's (King Vajiravudh) party.*
- *Prince Pitsanulok's party* consisting of the majority of the Army officers.
- *Prince Rajaburi's party* consisting of the officials of the Ministry of Justice and those officials of the other Ministries who had been through the law school and also those gentry and professional class who had been through the law school.
- *Prince Nakornswan's party* consisting of the officers of the Royal Navy.

In the Siam of that period, the people were divided into three classes namely:-

- *The peasants*, who were mostly small land owners. They had no interests other than those concerning their land and family. When King Chulalongkorn eventually abolished Debt slavery and the worst defects of the judicial system were remedied, their major grievances were done away with. The new system of administration brought with it the change in the attitude of officials toward the peasants from the method of the Government by gentleman to that of the Government by crooks in which the officials, who in the old days had been regarded that they could do no wrong, were made to submit under strict discipline and their practice of bribery and corruption was curbed to a certain extent and subjected to punishment if complained of by the people.
- *The scholars and professional class.* This consisted of the members of the families of the hope-to-be officials of those officials who had retired, or of the followers of the different princes who came to the city in the hope of securing an official post in the Government service. The professional class was few in numbers.
- *The nobility and the officials*, whose families had been for ages in the business of states.

In Siam there never has been a middle class. One is either an official or a peasant. The professional class are every few in number and are mostly connected with some Chinese family through birth or marriage.

The education of that period was in the hands of the Priests. There were few schools which were not under the influence of the priests of different monasteries. Such being

the case, Buddhism, besides being the religion of the country, was the mainstay of high culture.

If a state is to be judged a good one, on a basis that it gives the greatest happiness to the greatest number of the people who know the value of truth, beauty and goodness, then Siam during that time was near being such a state. There was contentment among the peasants while the nobility and princes were united in their effort to build up Siam. Their love of truth, beauty and goodness was strong. They believed in their Buddhist doctrine which taught them to maintain self discipline, the cultivation of wisdom to understand nature which gives birth to truth, beauty and unselfishness and to believe that the only way to obtain goodness for oneself is by doing good turns for others.

The result of this culture can still be found today among the peasants who have not had the misfortune to attend the new Government schools which tried to adopt the Western culture en-bloc without having fully understood it and discarded the old culture of the country almost entirely without any attempt to adapt it to suit the science and culture of the West. This foolishness proves today to be one of the main causes of trouble, disunity and dishonour of the country.

The main reason which made this misfortune descend on the land was mainly due to the feverish desire of all the Siamese to obtain full independence. Extra-territoriality imposed on Siam by the great Powers, was the source of the greatest danger. Because of it the Asiatic subject of the Great European Powers, were able to exploit the Siamese in every field of venture, without the least fairness to the Siamese. Such being the case, it was decided by King Chulalongkorn that the first and foremost policy of the country was to win a complete independence for the country. Many unsuitable laws and customs had to be introduced into the country because the Great Powers demanded them in exchange for the abolition of their extra-territorial rights. For thirty years during which the work to modernise Siam was carried on, this policy of trying to win full independence stood above all.

The necessity of this policy stamped itself so hard on the minds of all the kings, princes and officials responsible for the country's advancement that many things of importance, such as the standard and the real requirement of education for the people in the country, were sacrificed. Everything was done to impress the Foreign Governments, so much so that many structures were made of clay and tumbled down sadly to the distress of all concerned.

The Birth of the desire for Democracy.

Prince Rajaburi who led one party as stated in the former paragraph, in the course of his law lectures, brought into the curriculum Western Political Philosophy. A number of officials in the Ministry of Justice had also studied History and Law abroad.

Teaching law and political philosophy to the people in the Far East gives one unfortunate result, that is, the majority of the students become intoxicated with self-importance through the knowledge that they are able to use words as their slaves, and as a result they love to argue on anything, purely and simply for the sake of argument, without taking into consideration that they sometimes spread harm among the populace who have not enough knowledge on the subject to preserve their sense of balance. Lawyers, having an air of cleverness, as described above, excited the admiration of youth and officials alike, with the result that the law school was the most popular in the country. It attracted even the serving officers of the armed forces.

Such being the case there were more lawyers than were required. There were lawyers or rather those who had been through the law school of Prince Rajaburi everywhere. There were soldier lawyers and naval lawyers without any business in the Provost Marshal's Department. Most of the District officers and Governors of Provincial towns were lawyers. In fact they were everywhere. It was at one time a recognised standard of requirement to enter the Government service.

[However, initially,] In spite of the fact that a new horizon, which was a democratic doctrine of Government, had been opened to them, everybody was still happy and contented. Therefore there was no trouble.

The first sign of discontent came towards the close of King Chulalongkorn's reign. Everybody was realising that their old King would disappear one day and be replaced by his son, the Crown Prince, who was alleged to be fond of favouritism and partiality, and stubbornly unfair, seeing only the side of the question of his favoured courtiers, ignoring any other views. Such an allegation gave rise to anxiety among a few circles.

This allegation was based on an incident arising from a brawl in a public bar between an army officer and a courtier in the inner circle of the Crown Prince's entourage. The Army officer was punished whereas the courtier, who was equally to blame, got away scotfree. The officers in the Army resented this act so much, that the men of a Cavalry Regiment to which that officer belonged marched in a body with drawn swords to attack many police stations in Bangkok in retaliation to the unfairness of the police in manufacturing evidence against their officer. Serious riot was only averted when the Prince of Pitsanulok, the soldiers' idol, got to the scene and pleaded with the soldiers and marched them back to Barracks. (Later, at the beginning of the Crown Prince's reign as a King, the soldier lawyers incited a number of officers in the Army to revolt against that King in favour of the King's brother who was their idol).

There was another important incident, which occurred to create discontent among the high officials of the Ministry of Justice. There was a family controversy between King Chulalongkorn and his son, Prince Rajaburi. The Prince took the King's admonition to heart

and sent in his resignation as the Minister of Justice. Thereupon the high officials of the Ministry rose to support their Prince who was actually in the wrong, by threatening King Chulalongkorn that they would resign if the King accepted their Prince's resignation. It was the first sign of revolt against King Chulalongkorn's authority. He was strong and accepted the Prince's resignation and dismissed the official who headed the other officials in their threat to resign, and declared to the rest of them that he would accept their resignations if they were still adamant. The officials withdrew their papers, and the incident was considered closed.

The officials, who had been given a new way of thinking by Prince of Rajaburi, began to entertain the thought of setting up a democratic Government, supplanting the Absolute Monarchy by a Constitutional Monarchy with Prince of Rajaburi as the first Constitutional King. In spite of the fact that during the reign of King Chulalongkorn who was an absolute King, there was no regimentation of any kind, neither was there any coercion which forced the will of the people against their accepted faith or the way of life, and that the greater part of the people including the majority of the officials were quite happy and contented, the birth of a fear of a very small minority in the family of the Nation that their livelihood might be easily endangered through the will of an absolute King, even if that King did not commit any form of injustice against them. Their fear worked the rest against any other reasons which were in favour of the Absolute Monarchy. From that personal fear, it became a principle which they thought they should fight for. The Crown Prince's alleged partisanship aggravated their fear and inked their sympathy with that of the few Army officers who entertained personal grudges against the Crown Prince.

The first open revolution.

After the death of King Chulalongkorn, who was mourned in all sincerity by all the factions and parties in the country, the Crown Prince became King.

King Vajiravudh realised that there were oppositions against him, especially in the Army. As soon as he had become King, he enlarged his circle of courtiers and created a private Army, recruited from among the men who served in the various departments of the Ministry of Royal Household, and officered by his trusted courtiers.

This private Army was later opened to other civil servants whose sympathy was thus won over to the King. The fear of an absolute King abated perceptibly and a new thought was born, that an Absolute Regime was very favourable, provided that one belonged to the favourite circle of that absolute King. (This idea later became a principle in the present day politics, favoured by ambitious adventurers who desire a short cut to success, which later brought the country to the edge of the abyss of chaotic thoughts on politics). The Boy Scout Corps was also formed. Thus he was able to bring a large number of the officials and their families into

his circle.

In spite of the fact that this private Army had embraced a wide circle of people, the Regular Armed Forces and a certain small minority of civil officials of progressive ideas were not satisfied. The Army especially entertained a great deal of envy and resentment against the King for the creation of this private Army. They all accused their King of partisanship and favouritism.

In China, Sun Yat Sen had declared that country a Republic. This event excited the imagination of the discontented soldier-lawyers in the Army, and they incited some officers stationed in the Capital to plot against the King in order to set up a Constitutional Monarchy with his brother, the Prince of Pitsanulok, as the King. This plot, though inspired by the Constitutionlists of the Ministry of Justice, was confined solely to the Army, who felt the grievances very acutely. The other civil officials did not join in because they thought that the time for democracy in Siam was not yet ripe, since the people had not had enough political education to understand and appreciate their rights and responsibility as democrats. The plot was, however, discovered, and the revolt or attempted revolt of 1911 was gently suppressed without a drop of blood being shed. Only the three ringlenders were given terms of imprisonment for life.

After the failure of the attempted revolution, the King showed even greater favour towards his private Army of courtiers and their followers. The Guards Corps of this private Army was created, composed entirely of men serving in the ministry of the Royal Household, which became enlarged out of all proportion. This Guards Corps was so favoured that the rest of this private Army became neglected and finally estranged. Owing to the rapid promotion of the King's favourites into high honoured positions, jealousy spread far and wide among the civil officials. Soon, the situation became so aggravated that the elite of the Siamese were divided clearly into two parties.

On the one side there were the King and his courtiers and some civil officials who enjoyed the King's favour, and on the other there were the Regular Armed Forces and the greater part of the civil officials of the Ministry of Justice and lawyers.

It was amazing enough that the rest of the Royal family were not included among the favoured circle of the King. They were in fact counted by the officials and officers to be on their side. The Princes also entertained dissatisfaction of the King's behaviour. The Princes, to whom the various officials attached themselves in a feudalistic manner at the end of King Chulalongkorn's reign, became very popular and enjoyed the highest prestige. They became havens of succour for the disgruntled officials and officers of the Armed forces, giving them hope of better days to come, when all these hateful favourites of the King would be done away with. It was due to the balancing influence of these Princes that unrest was averted. The King was not actually hated by them, whereas the King's favourites were

openly hated.

There was another cause which helped greatly to avert disaster. That was the prosperity of the country during King Vajiravudh's reign. The King was able to expand his administration annually and a great many opportunities were opened to the officials: Thus, financially, the officials gained far more than ever before, and rapid promotions in their ranks were made possible to the satisfaction of many. The thought of revolution was definitely shelved for the time being.

King Vajiravudh started Nationalism in Siam through the medium of his Boy Scout movement and his Private Army. Siam up till then was a country in favour of a widespread internationalism, and pursued the policy of Internationalism accordingly. It was the most natural thing for a Siamese to be an Internationalist, because their Buddhistic culture made them understand nothing else. The King had many excellent ideas, but the execution of his ideas was not entirely free from his personal prejudice born of his distrust of the Army and a certain class of his people. His ideas were not thus developed in a healthy and well-proportioned atmosphere.

In the field of education, the desire to obtain an equality and a recognition of foreign educational establishments so as to influence their Governments to give Siam full independence brought about revolutionary changes in the educational system, whereby the influence of the priests in educational matters was done away with and western culture was drafted into the system so fast that hardly anybody was able to digest it properly.

As a result, a generation of youths who are to-day ruling the country are hovering in the realm in which they neither know one culture nor the other. All their knowledge becomes purely superficial in the extreme sense and their sense of proportion is entirely lost. These are therefore the kind of people who are voicing the public opinion in the country during the last five or six years. They are given to blind imitation of what the European newspapers have mentioned, without having understood fully what it was all about. They have become easy prey to unscrupulous political adventurers who are in control of the country's destination to-day.

It is, however, fortunate that the class of officials who have preserved their culture more or less intact among their families, and the majority of peasants of the old type are still as they have been in the past and are taking a little better interest in the affairs of their country, as will be seen later in the election of their representatives to sit in the national assembly.

Towards the close of King Vajiravudh's reign, the prosperity of the country was deteriorating. The economic crisis began to hit Siam. It was found that it was impossible to expand the administration any more. In fact, a cut in the budget seemed advisable. Once there was no expansion, the outlets for the ever-increasing numbers of officials became closed, and the inevitable discontent crept back.

The King could give no more, so his faults were reviewed by all. His prejudice and partisanship gave rise to an idea that the truest state of political happiness was to become a person in a favoured class or circle of a ruling despot. People, especially in the Army, were dreaming of the day when their Prince, who was then an army officer, would become King. Automatically, they thought, they would become the favoured circle supplanting that of the courtiers of King Vajiravudh.

During this period, the officials and their families, who had no Prince next in the line of succession to the throne, thought of other ideas. The officials in the Ministry of Justice and of the Interior were very much in this category. They had no hope of attaining that goal of happiness, having had no such Prince in their midst. They began to think of a Constitutional Monarchy seriously for the second time. They wanted to have all forms of favoured partisanship done away with and a fairness to all brought within reach of everybody.

Luang Pradit was a young law student living in such an atmosphere, and when he eventually won his scholarship to study abroad, he left the country with this idea to inspire him in his search for knowledge. There were also a few others who considered seriously that some form of constitution for the country was desirable. The majority of thinkers of the time, however, came to the conclusion that the Siamese public was not mature enough to understand the obligation of democrats towards their state, especially as it was realised in a regrettable manner that the educational system practised at the time was inclined to turn out the students into a society of half-baked educated youths, and that it would be sheer folly to start that form of Government. Such thinkers have been and still are to-day the main hope of the country's survival.

During the sixteen years of King Vajiravudh's reign, the people (other than those officials and their camp followers) were in the main contented and happy. Their lot was improved in many ways, which enabled them to enjoy their life and prosperity far better than they had experienced in their life. It will be seen that politics in Siam have never been the concern of the people, beyond the fact that they worshipped their King almost as the representative of their God. Their loyalty towards the King was beyond question. The King is part of their faith which they profess, and they had never questioned his authority except when he had been known to have harmed the religion or to have committed unfair cruelty and become a real tyrant. The Kings in Siam, in spite of the fact that they were despots, had always shown the most paternal attitude towards their people and treated them as freemen. Such being the case, the tie between the King and the people had always been very strong. This attitude of the people towards the officials had never been as cordial as that towards the King. And yet, in spite of this very well-known and acknowledged fact, later a revolution was staged in their name against the King.

King Prajadhipok's Reign.

Before King Prajadhipok came to the throne, he had been an officer in the Army. His brother, Prince of Pitsanulok, had died during the last period of King Vajiravudh's reign, and the Army automatically had transferred their favour over to him. Having been in close contact with the officers, he had noted everything that had gone on in the opposite camp, and he therefore was determined that no mistakes which his brother, King Vajiravudh, had made, should recur. He recognised also that the Princes were highly popular and that there was a yearning in a certain quarter for a form of Constitution. He had seen those happy times of King Chulalongkorn's days when no question of favouritism and partisanship had ever been mentioned.

Such being the case, his policy was quite clear, that the fear of the King's attachment to partisanship should be done away with, and that fellowship in hope and work of King Chulalongkorn's days should be introduced again. It should be noted again that during King Vajiravudh's reign the Princes and the officials did [not?] enjoy fellowship in hope and work for one another. In order to realise this fellowship again, a policy had to be set to work in accordance with the hope and the ultimate requirement of the officials.

To introduce a complete form of democratic Government at the time was quite impossible, as it was generally recognised that the people were not ready for it. The King thereupon set a policy that the country should be given political education by gradually introducing democratic principles into the work of the Government. This gradual process in political education and measures brought out to right the wrongs of the past were set down as follows:-

1. The creation of the Supreme Council of State of at least five members, to advise the King on the affairs of State. This meant that the King's absolutism was merely in theory, since the council now shared his power, and that no question of the King's personal whim or partisanship could arise to interfere with the State affairs. Therefore in all matters of legislation which had been proposed by the Cabinet, the decision now was in the hand of the Supreme Council, which would advise the King, who had a right to veto it. This was to be the practice of the day, although in theory the King was still absolute in his power.

2. The Legislative Council which had been created by King Chulalongkorn since 1895, and which had seldom met, because the time had not been ripe for such a development, was brought out again and made to deliberate and express opinion on any matter which the King might be pleased to send to them for consideration. Thus, the members would be given practice in legislation and to understand the rights and obligations and functions of a

democratic institute under the King's own supervision. Eventually this Legislative Council would become the National Assembly having the sole power of legislation when the time would be ripe.

3. A commission was set up to determine the best method of teaching the people to run their own villages and towns, with a view to local governments being set up later and run by the people in preparation for the final stage of giving them the reins of the government of their country in their own hand, when the country would become a Constitutional Monarchy in fact and theory with the people really understanding their rights and obligations.

4. A civil service commission was set up to deal with the question of appointment of civil officials. Thus it would eliminate all the complaints about favouritism.

This policy was met with an all round approval, with the possible exception of King Vajiravudh's courtiers who found no place in the new scheme. The Army was pleased to see their Prince on the throne. Although the officers did not actually supplant the courtiers, the King chose his pages of honour from among the cadets of the Royal Military College, instead of the former practice of choosing them from the sons of the courtiers. In addition the King spent many early mornings as often as possible as if he were still an officer in the Army, inspecting the troops at drill and at their various training.

Five senior Princes who had enjoyed tremendous popularity during the last two reigns and to whom the majority of the officials had attached themselves and had recognised that they had done really great work for the State, were appointed the First Supreme Councillors of State. Everybody approved of these appointments, knowing and acknowledging that these Princes were fully well qualified for the appointments. All of them were senior to them in age and service, and they had been the main assistance to King Chulalongkorn in the process of modernising Siam. Later in the reign it was against these Princes that the revolution was brought about, which goes to show how fickle human masses are. Popularity is very transient and can never be relied upon. The popularity of these Princes, who had large followers, who have become the so-called Royalists of to-day, vanished almost overnight, as soon as the question of self-security of the mass had been slightly shaken.

Meanwhile the economic crisis which was hitting the world after the Great War, was making itself felt in Siam. Expansion had been impossible at the end of King Vajiravudh's reign, it was all the more so when King Prajadhipok came to the throne. As it has been seen, many of King Vajiravudh's expansion schemes were not really necessary, but they were more measures to appease the officials. It was clearly seen that a retrenchment was almost inevitable. All non-essentials had to be axed, and the first to suffer the axe was the Ministry of the

Royal Household, which was an Army in itself during the last reign. Almost three quarters of the courtiers were retired on pension. The retirement of these courtiers was approved by the majority of officials, and it looked as if the King's action was correct in theory. In practice, however, these courtiers were relatives and friends of the other civil officials. In spite of the fact that they were retired on pension, the men of this official class, once they became officials, would not think of doing anything else but to persevere to get official positions again, and when they could find no outlet in any other official capacity, since no expansion was possible, they attached themselves to their relatives who were still working for the State and brought burdens and worries to them. In addition, they considered retirement on pension almost amounted to dismissal from service, which was considered dishonourable.

Thus with many rosy promises of fellowship in hope and work which the new King was able to bring about, specks of dark cloud also gathered on the horizon. With the appointment of the five Princes as Supreme Councillors, a cry was raised by these retired courtiers and their circle that "the courtiers have fallen from the King's favour and the Princes have taken that coveted position".

It has been explained in former paragraphs how a principle of political happiness that the supreme happiness is to be a member of the despot's favoured circle, was born in the reign of King Vajiravudh. This principle impressed itself deeply in the mind of the official class. And although they had agreed to the new King's policy, this slogan created doubt in their mind, the doubt which was later to develop into belief.

In the Army, the officers who had thought that they would eventually become top-dogs, were beginning to entertain the feeling of disappointment. Many homes were not totally happy, and when that happened, a political crisis would soon be inevitable.

The ancient people had said that "Those who desired to order their national life would first regulate their home life; those who desired to regulate their home life, would first cultivate their personal lives; those who desired to cultivate their personal lives would first set their hearts right; those who desired to set their hearts right, would first make their wills sincere; those who desired to make their wills sincere would first arrive at understanding; understanding comes from the exploration of knowledge of things. When the knowledge of things is gained, then understanding is reached; and when the understanding is reached, then the will is sincere; when the will is sincere, then the heart is set right; when the heart is set right, then the personal life is cultivated; and so it works in the same order up till when the home life is regulated, then the National life is in order. From a King down to the common man, the cultivation of the personal life is the foundation for all. It is impossible that when the foundation is disorderly, the super-structure can be orderly. There has never been a tree whose trunk is slender and whose top branches are heavy and strong. There is a cause and a sequence in things and a beginning and end in human affairs. To know the order of precedence

is to have the beginning of wisdom”.

The troubles in the political life of the Siamese Nation from then on till to-day were mainly due to the neglect of this simple precedence. The rulers did not in the majority of cases trouble to understand things which were the root of the cause. Being in power and enjoying the popularity and prestige, they either dismissed such an unpleasant knowledge as not being worthy of importance; or, as it is being used to-day, the rulers used force or threat to bury such discontent under the surface, as it is practised to-day in Siam under the present regime. Such methods to suppress discontent are, however, useless, since, once being buried under the surface, its roots grow even stronger and when the time comes, it would emerge from the depth into the open in a far more formidable shape.

The first crisis of King Prajadhipok's reign came when the senior Prince in the Supreme Council of State died. The manner of filling up the vacancy was closely watched by all classes. It was to be a test of the King's sincerity as regards his pronounced policy. The King himself had seen the spread of a propaganda that the Princes were now in favour, and wanted to fill up the vacancy with a senior official. The Princes of the Supreme Council, however, did not agree. They believed in their popularity and were inclined to dismiss the prepaganda against the Princes as a mere flea bite and insisted that another Prince should be appointed in the vacancy.

Needless to say, their decision won the day. The King was too well principled to go against his word when he had said at the beginning of the reign that his final decision would conform to the advice of the majority of the Supreme Councillors. He mentioned also that one very good reason why he had agreed to conform to their advice was that he had believed it to be futile to run a State efficiently without the wholehearted co-operation of the Supreme Councillors. If he had gone against their advice and appointed that senior official into the vacancy, there would have been eternal friction in the work of the Council. It should be noted here that when an absolute King tried to play fair and did not use his absolute power for the good of his country when he believed he was right, the result could be quite disastrous. Cases of this kind happened again and again right through his reign, to the regret of all concerned.

The decision to fill the vacancy in the Supreme Council with another Prince was received with a good deal of dissatisfaction by the officials. The followship in hope and work for the country which had been re-established at the beginning of the reign, began to wither under the force of propaganda "*Commoners are out and Princes are in*". This was the first important spark that lit the fire of political discontent against the Princes. The officials did not actually blame the King that he was unfair or insincere in his declared policy, but they came to the conclusion that he was weak.

The position of an absolute King is a difficult one. He has to be both a King and a Prime Minister who is a politician. To be a King he has to be scrupulously clean and well principled, whereas to be a successful politician he has sometimes to push aside scruples and

principles in order to attain the desired end. The words "an absolute King" are in themselves a horror, yet if he tried to be nice and fair and well principled, he would become quite useless, because when he tries to be correct and well principled, and things turn out wrongly he is accused of being weak, whereas his very act to stick to principle and to be ready to face criticism was a great show of strength in itself. People can never appreciate that side of it, because they cannot forget the dreaded words "an absolute King" which stand for an action like a thunderbolt, whether it be for good or folly. Weakness is the only thing the people find incompatible with the position of an absolute King. Therefore once an absolute King is alleged to be weak, his stock runs low. He may get a great deal of pity and sympathy, but he gets no more respect, and such was the feeling that the officials had towards King Prajadhipok, till the end of his regime.

With such an impression in their minds many began to think seriously for the third time that a form of a Constitutional Monarchy was desirable to combat the influence of the Princely Supreme Councillors. In addition to this discontent an unfortunate incident in which a Prince of no importance accused a court official of having insulted him at a railway station, resulting in the subsequent dismissal of that official, aggravated the situation further. The incident, although small and the only one of its kind, was taken by the retired courtiers of King Vajiravudh and their followers who owned a few newspapers, and placarded as an example of absolutism and tyranny.

The Birth of the People's Party.

The scene now shifted to Paris where Luang Pradit was being educated in the French law school and in the l'Ecole de Science et Politique.

Pradit was impressed with socialism and formed an idea that in order to make Siam great, all that was needed was to do away with all the private ownership and enterprises, making everything belong to the State, and employing everybody including the peasants, and Government officials. He based his scheme on the fact that everybody in Siam wanted to be an official and that the reason for the discontent was purely because there were not enough official positions to give them.

He did not take into consideration that it was against human nature to surrender their personal life which loves freedom, family and private ownership and enterprise. His scheme might have been possible among the minority of people, such as the young officials who were in the struggling stage and owned nothing, and young scholars and professionals in the cities of the same description. But it would never work with the peasants and other officials who owned their little plots of land. The peasants would not agree tamely to alter their way of life to which they had been accustomed, their lives so full of courage, patience, suffering

fortitude, and joy and happiness, lives untouched by the modern influence, but lives no less grand and noble and humble and sincere.

Luang Pradit himself was a young man in the twenties. His idealistically sincere enthusiasm on the problem won over many followers who were students and young Legation officials in Paris at the time.

Amongst his followers was Luang Pibul, who was then a lieutenant in the Army sent to further his study at the School of Artillery at Fontainebleau. His other followers of note who were in Paris at the time were Luang Vichit, then a Junior attache at the Legation; Dej Sunakorn, Udom Snidwongse, Duen Bunnag, Luang Kovit and some others who were then students studying various arts and science with the usual enthusiasm that young men had when they felt that their country was waiting to receive them with open arms and asking their help to pull her out of the ruts.

There was a student Club of which Pradit was the President. Whilst news from home was arriving to announce the state of discontent over politics and economics, these young men sat debating what they thought ought to have been done.

An incident occurred to turn this debating society into a dangerous conspiracy. The students accused the Minister, a Prince, of conspiring with another official of the Legation to appropriate part of their allowance for their own use. Arguments were started between the Minister and Pradit representing the students, resulting in the latter being sent back home in disgrace. The King set open an investigation into the affair and found that Pradit and the students were in the right and Pradit was reinstated in the Government service, as a lecturer at the Law School, and the officials concerned were dismissed. Although both the princely Minister and the officials were punished at once by being dismissed from service, a subsequent legal action brought about by the State found that only the official was to blame for the fraudulence, whereas the princely Minister was proven merely incompetent, and the official was sent to prison.

Following the cries of the day, Pradit and the students came to the conclusion that because the Minister was a Prince he was not sent to prison and that the whole affair was unfair. Thus the so-called people's Party was born. Pradit, through his professorship at the Law School, enjoyed a great deal of prestige among the young law students, and felt convinced that a constitution must be obtained.

There were many thinkers who were high officials and who believed that a form of Constitutional Monarchy was desirable. They were level-headed and well proportioned minded men whose only grievance was that the Princes of the Supreme Council had interfered with the King's policy which they heartily approved. If the King was no longer absolute they thought it better that a form of a Constitution should now be forthcoming, or else to curb the power of the Princes and to give fairness and opportunity to all. They recognised also the urgency of having

a constitution of a moderate and suitable nature to the country, because in case of a failure some young political adventurers of the extreme school might create trouble. The situation in the country was, however, far from being ripe, and their serious followers were few.

This party of experienced officials and elite were the original members of the Conservative party of the country. This party, although it has never yet emerged openly en bloc to the world, to-day has the largest sympathisers in the country. Its doctrine and aim are logical and reasonable. It does not favour any extreme in any way. It is all for law and order and fairness and right of everybody. It accepts a certain form of socialisation of the country's wealth. It fits in with the belief, the culture and the way of life of the people. It secretly enjoys the real and natural support of all. It has not declared itself enemies of the Princes, but it has been and still is against having the Princes as an especially privileged class. It is really and truly a democratic party favouring a form of Constitutional Monarchy using the present day Constitution which the present regime of Luang Pibul was supposed to support, but merely used to cover up their method of dictatorship.

To this party Luang Pradit's party is to-day veering round. Until these two parties are really merged into one, there will not be peace in the country, and the loser might easily be Pradit's party, as the further paragraphs of this paper will show.

The majority of people and the officials do not to-day support Luang Pradit, who, as a man and a leader is beyond question a good one. The reason is a simple one, although Luang Pradit himself has changed perceptibly in his outlook, his name in the past has been associated with a very unpleasant period of the Siamese political life which led to dictatorship and subsequent disunity and dishonour. It is up to Luang Pradit and his followers to bring about the reconciliation which is quite within his ability to do. And it is hoped very much that this reconciliation will be initiated by Luang Pradit. If he succeeded he would become a great man. The so-called Royalists have no place in this scheme of things. They are the old and worn out, and the superstitious who will not initiate anything except wait for the King's support and for the King or princes to work a miracle and stage a comeback. They are entirely different to the so-called Royalists in Europe. Further incidents will show all these clearly.

To come back to the theme where it has been broken off. It should be noted that Luang Pradit at the start of creating his party, realised fully well that there were other parties of officials who were thinking of obtaining a constitution from the King. His main reason to bring about the change in the regime was centred with all his enthusiasm in his economic scheme which he regarded as the only saving grace for Siam at that time of economic crisis. He could not allow anybody to take power except himself. Because if anybody obtained the desired position, in spite of the fact that the regime would be changed into a democratic one, he could not tolerate it, since he would not be able to work his beloved scheme for the benefit of the country. The readers must realise this to understand Pradit's schemes and action.

Meanwhile the economic crisis hit the country very hard, and retrenchment after retrenchment of all the Government services was the order of the day.

The Army was the worst hit. The unemployed retired officials with pension were numerous, and they were the main source that stirred up troubles. In the Army itself, there were a series of unfortunate circumstances. Many grandsons of King Mongkut and King Chulalongkorn who were sent to Europe for their education, took the Army as their profession. At the time the seniority in the service and the qualification of these Princes enabled them to higher appointment in the Army. The Departments of the Inspector of the Cavalry, of Engineer and of Artillery had a Prince each to head it, and then there was another brilliant young Prince who had graduated from the French l'Ecole Superieur de Guerre, and who was appointed the director of the military operation. Although this Prince was quite well qualified, being the one and only who had graduated from the Staff College of the European Army after the Great War, he was nevertheless envied.

The Army was then divided into two shools of thought. The first, led by that young Prince, was favouring the French Method and doctrine which tolerated the British school of thought, but was very anti-anything German; the second, led by the director of the Military Education, Colonel Phya Song, who had been educated in the German Military College, was favouring the German school of thought. Both schools were issuing Military text books independent of one another. The results were, as one could well imagine, chaotic in the extreme.

It was decided that a conference should take place attended by all the high officers concerned in the training of the troops and the young Prince was made the President of the Conference, because of his position which controlled both the operation and the training of the troops. The result was a foregone conclusion, a victory for the French school.

Phya Song and Phya Bahol of the German school took their defeat very disgruntedly, and made out a case that the cause of their defeat was because they were not Princes. Being the director of Military Education, Song had the cadet colleges under him. All the cadets and officers in his department were following his school of thought and were all for him. Thus, another melting pot for a revolution aimed at the Princes started. The Army was up till then loyal to the King, in spite of the fact that the axe of retrenchment fell very heavily on its officers. Up to that time serving officers were under a system of promotion both through merit and seniority, which were quite satisfactory. And no discontent was really visible in the ranks of serving officers.

Meanwhile there was a personal rivalry between two Princes, one a powerful member of the Supreme Council and the other the Minister of War. The Prince Minister of War joined force with other parties who were against the Princes of the Supreme Council, and created further discontent among the serving officers by changing the system of promotion, which the officers regarded as an act to open a loophole for unfairness in promotion.

The Minister of War next presented a demand on the Supreme Council that there should be no further retrenchment in the Army. This was met with a refusal. Thereupon the War Minister took the opportunity to back the cause of the Army and threatened to resign if his demands were not met. It was again refused. The Supreme Council explained that it was vitally necessary that a reduction in the Army Budget should be brought about to help in the fight to ward off the economic crisis. The Minister of War caused himself to become a martyr in the eyes of the Army officers against his antagonist, the powerful Prince of the Supreme Council, by resigning from the Cabinet.

From that moment onward various high officers of the Army met at his house to discuss the best plan to rid the country of this Supreme Council. Amongst the officers who took part in the discussion at the Minister of War's house, were Phya Bahol and Phya Song. The main idea was that the officers should get together and request the King for a Constitution, threatening to resign if their request should be refused.

Phya Bahol, however, did not agree to this course, saying that no officers would join him in the venture because most of them were afraid to resign their commission which would only mean that they would all be left out in the cold. Other ideas then came up. The idea of a Coup d'etat was presented to the members of the Conference. Most officers present, however, declined to join in that kind of venture.

This failure of the Conference to find a solution to obtain the Constitution from the King so that the Supreme Council could be abolished, drove Bahol and Song into Pradit's camp. Pibul had been in touch with Pradit and had informed him of the state of unrest in the Army, and when the Army Conference had met with a failure, Pibul was able to bring Bahol and Song into touch with Pradit's Party.

Meanwhile the King proclaimed to the Supreme Council that he was contemplating giving a Constitution to the Country, and asked them to sound the opinion of the Cabinet and that of the State adviser, Mr. Stevens, an American who was considered to be the expert on the question. The opinions of the Cabinet Ministers who were mainly officials of the progressive school of thought and that of Mr. Stevens, were unanimous in expressing in the same voice that the country was not ripe for a Constitutional form of Government, and that if that form of Government were to be introduced prematurely it would not be beneficial to the country, which would be thrown open to the opportunist adventurers in politics to exploit the country for their own ends.

The King, however, did not accept his council's advice. He believed that a certain form of Constitution could be worked in the country and proceeded to draft a Constitution. As soon as it was finished, he intended to present it to the Supreme Council and the Cabinet and to ask them either to accept it or else they would have to accept his abdication. The news that the King was preparing to give a Constitution leaked out to the officials. They heartily approved of

it and were awaiting it with good humoured patience.

Luang Pradit and his followers were, however, not in favour of waiting. Pradit felt that if the King had been allowed to give the Constitution to the people, he would never find a place of influence in the new democratic Government. He was far too junior to the other officials, and his economic scheme would fall completely flat. Without that economic scheme it was almost useless to change the regime. His followers whom he picked up during his professorship at the Law school, were of the type that favoured the radical view in politics. They were hot-headed and impatient. They were a band of adventurers out for the riches which they thought were lying on the seats of every Government office. Nobody would take these kind of people into the circle of the respectable Government officials who would be the rulers in the new coming regime of the Constitutional Monarchy. Such being the case he had to stage a coup d'etat in order to anticipate the King's gift of the Constitution. It had to be done quickly.

Phya Song also agreed to this view. Song knew that without taking the Citadel himself, he would not win that supreme power in the Army to drive out those officers of the French school of thought. His main grievance was the maintenance of the power of this French school of thought. None of the officers thought much of Pradit's economic scheme and none of them accepted it. Actually after the coup d'etat had succeeded, they openly claimed that they had nothing to do with Pradit's party and that they were on their own and that Pradit's and his crowd were just hanging on to their tail.

The name of the People's Party was given to this group of conspirators. The Party itself had nothing to do with the people at large. The name was a bluff in itself as it gave the impression to the outsiders that it was supported solidly by the people. In fact the whole party consisted of 57 officers and civil officials only.

The Army section was headed by Phya Bahol, Phya Song, Phya Riddhi, an agent provocateur sent in by the Chief of the General Staff to find out about the conspiracy. Phya Riddhi was the only one who risked nothing and was able to be on the winning side provided his identity as such an agent was not discovered. The conspirators, however, did not discover it, and Phya Riddhi enjoyed the fruits of victory with the rest of them after the coup d'etat. Luang Pibul was also in this section. The Army section was the largest of all the sections.

Pradit's section consisted of his followers in the Paris conspiracy and the law students. Suguan Tularak was one of them. This section was the political brain of the whole group. It alone had a political and economic programme for the country, all complete with a drawn-up Constitution.

The Navy section was headed by Luang Sindhusonggram, Luang Subhachalasai and Luang Dhamrong Navaswad. It is the smallest section.

The plot was actually discovered by the Criminal Investigation Department of Police

and was reported to the Minister of Interior who was also the head of the Supreme Council. The Minister sent the case on to Phya Manavaraj, the Director of Public Prosecution, who advised that there was not enough evidence to arrest them. Phya Manavaraj had been known to be one of those officials who favoured a democratic form of Government. He was afterwards made the President of the House of Assembly when the People's Party got into power. It was through him that the arrest of the conspirators was averted.

Again, on the night of the 23rd of June the Chief of Police called on the Prince and asked his permission to make certain vital arrests, but the Prince replied that the affair could wait till the next day when it could be conducted in the proper and legal manner. This was the justice of a regime of an Absolute Monarchy, that no arrest could be made without sufficient evidence, and that the people's rights as given were respected. *And it was the lack of tyranny rather than the existence of it, that caused the regime to fall.* The life of the people, apart from having no representation in the Government, was the life of freemen in the best sense of the word, with legal rights and others the same as in any democratic country, and because of the respect of the Government for the people's freedom and rights in a democratic interpretation the Coup d'etat had no popular support. The political struggle was merely a struggle of one clique against another for the supreme power.

The Coup d'Etat took place early in the morning of 24th June 1932.

Owing to a very ingenious plan the Coup d'Etat was accomplished by a handful of men, 57 in number. The powers that be was lulled into a complete state of complacency, so complete that early arrests and even those which should have been made on the eve of the day the event took place, were successfully averted.

Phya Song was the brain that planned the Coup d'Etat. He was able to gather most of the troops in the Bangkok garrison into a large square on the pretext that there would be a demonstration of anti-aircraft defence. The troops thus came to the square unarmed. The only troops who were armed were the Armoured Car Company, complete with their armoured cars and the little tankettes, whose commanding officer and other officers in the unit were members of the conspiracy. All the senior officers whom they knew would oppose their plan were arrested in their own homes by the officer cadets whom Phya Song had trusted and chosen to perform the task.

While the unarmed troops had assembled in the square, covered by the machine guns of the armoured cars, Phya Bahol read a statement that members of the Army, Navy and Civil Service, having formed the People's Party, were now seizing power with a view to asking the King to accept a Constitution which they had prepared. The troops were then marched into an empty palace of the King and kept prisoners with the rest of their officers until the King

accepted their demand for a Constitution. Meanwhile Prince Paripatra, the head of the Supreme Council, and other Princes of the Supreme Council, were similarly arrested and kept as hostages in the same palace. Some Cabinet ministers were also confined, and a demand for the Constitution was sent to the King who was then holidaying at his seaside palace.

In spite of the general advice that the King should use the troops in the provinces to suppress the revolt, the King decided to accept the Constitution in order to avoid bloodshed which would occur if he were to order the suppression of the revolt. He duly returned to the capital and signed the temporary Constitution which was to be used until a permanent one, which was to be prepared at once, was ready.

The big surprise was that the conspirators refused to accept the office of the First Prime Minister. They chose Phya Mano who had been a chief judge in the old regime. Mano had been educated in England and was known for his progressive views. He was one of the officials in the Ministry of Justice who had favoured a form of democratic Government. Most of the leaders of the Coup d'Etat were made Ministers without portfolio. The rest of the Cabinet was made up of those senior officials who had been Ministers in the former regime and had favoured the Constitutional Monarchy.

Phya Bahol was made the Commander in Chief of the Army and the Minister of War. Phya Song became the Deputy Commander in Chief and was given the responsibility of reorganising the Army and of preserving peace whilst the new regime was taking shape.

Luang Adul was made the Chief of Police. Pibul was one of the Ministers without portfolio and given a newly created post in the Army of the Deputy Commanding officer of the Artillery. While colonels Phya Riddhi and Phra Prasad were, besides being Ministers without portfolio, made the Commanding officers of the Artillery and the Director of the Military Education respectively.

Luang Pradit was given the task of drafting the permanent Constitution. Thus things passed very smoothly and began to settle down. The King was getting on splendidly with Phya Mano, the new Premier, and the new Government gave a declaration of its policy which contained six points, namely:-

(i) The freedom and equality of the people in politics, in the law courts, and in business, must be maintained.

(ii) Peace and quiet with no harm to anyone must be assured.

(iii) A national economic policy must be drawn up to provide remunerative work for everyone.

(iv) Equal privilege for everyone must be guaranteed. No one group shall enjoy special privileges at the expense of others.

(v) The people shall have freedom and liberty except in those cases where freedom and liberty disagree with the above four points.

(vi) The people must be given the most complete education possible.

The Provisional Constitution was also proclaimed, providing the Government of the country by the King, the Cabinet and the National Assembly. The Cabinet was responsible to the Assembly which until the real Constitution was ready would be composed of nominated members who were the original conspirators. Princes of every rank were declared above politics and excluded from political life of the country except through the King. Prince Paripatra, the head of the former Supreme Council, and family were asked to leave the country.

The six points of the Government declaration and the clause in the Constitution declaring all Princes to be above politics, were met with the general approval of officials and scholars, with the exception of those who formed feudal circles and attached themselves to various Princes and who belonged to the former generation of schools of thought which demanded unflinching loyalty towards their King who was to them a person enjoying supernatural power and consequently inviolable. The peasants' reaction to this turmoil was practically nil. To them, as long as the King was still on the throne, they could conceive no change in the system.

The People's Party Club then made its appearance, and people who believed in the principle of political happiness of the reign of King Vajiravudh, which advocated that they should join the party in power and become the favoured ones, flocked to join it without any real conviction or knowledge of the propounded principles, hoping only to enjoy the fruit that would come the way of the favoured circle. The majority of the people who joined up were those who had been retrenched, and young scholars who hoped to get positions in the new Government.

The majority of the officials and the other elites, however, did not join that club, but were starting to form a separate party of their own. Most officials felt that the majority of the members of the Coup d'Etat were young men without any experience and that they were out to fill their pockets and nothing else. They, however, had respect for their daring to stage the Coup d'Etat and thought they deserved the gratitude of the Nation.

To such an end the King suggested to Phya Mano that in order that the new regime should run smoothly it would be a good thing to offer pension and a large lump sum to each of the original conspirators and to refrain from giving them Government offices for which they had no qualification nor experience to run, as their reward, because by rewarding them with Government offices, it would create friction and dissatisfaction of the other officials and would incite other officials to create no end of trouble to win for themselves good positions without having to work for them, but by trying to obtain them by force, as it had been done. In fact this form of Coup d'Etat should be discouraged. This suggestion met with general approval, but unfortunately the conspirators refused flatly to accept any monetary reward and

went on fishing good Government jobs for themselves. This action was seen by the majority of people that these conspirators were not sincere in their proclamation of the six points. Phya Mano, the premier, spent quite a difficult time trying to curb the ambition of these young men.

Thereupon, the other officials decided that they should be heard of in politics, and a movement to set up another political party called "The National Party" was set apart. This National Party soon gathered force and became a rival of the People's Party. The new party enjoyed even more support than the other, because it was but the natural outcome of the conservatives. It did not abuse anyone. It showed fairness and spirit of reconciliation and all things contradictory to what the People's Party club had brought about. In fact it looked as if it would soon become more than a serious rival of the People's Party.

The conspirators had to force the Government to suppress that party, by publishing an order that no political party was allowed to be formed at such a premature stage, and the People's Party itself was made into a social club, instead of a political party, as it had been at the beginning.

This National Party or Conservative, was in theory dissolved, but in practice, it grew up even more rapidly and gathering many undesirable aspects such as trying to stage violence and revenge and nursing enmity and hatred towards the People's Party and the conspirators.

These last characteristics coincided with those of the Royalists who were really quite a different crowd from these people, and because of their similar characteristics, they were apt to be called Royalists, whereas the Royalists, as understood in Siamese, meant simply those people in the feudal circles of Princes, the people who wanted to see the return of the old days, when the King would again be absolute or else at least the Princes should be given back their power in politics as they had enjoyed in the last three reigns. All these were and still are today quite contrary to any political conception in Siam.

By using the name Royalists to call their most serious rivals, the People's Party sometimes succeeded in warding off a number of would-be supporters from that camp, and they often used it as an excuse to punish people or to bring out tyrannical measures against their opponents. The name Royalists is a kind of charm or armour which the People's Party has used and is still using today to defend themselves against the attack of the populace, when they have done something or are contemplating to do something quite unfair. They know it is a bogey word of which everybody is afraid. Nobody wants today or at any time the return of the old regime of an absolute King and Princes. The people of today want to see the King and the Princes in their proper places as they are in England today. The officials know they can't do without the King or the Princes, because the peasants would not like it. Nobody in Siam wants to upset the peasant. One day, who knows, these peasants may rule everything. It would not do to antagonise them.

Meanwhile in the Army startling changes were taking place. The Princes were either

retired or else were given non-combative posts in the Army. None was allowed to command any body of troops, with the exception of that of the King's own bodyguards. All the officers of the French school were also either retired or given non-combative jobs.

Phya Song enjoyed complete freedom in the reorganisation of the Army. All the higher formations were scrapped to prevent counter revolution, and all general officers were retired. The highest formations were battalions, whose commanders were responsible straight to Phya Song. Officers who were the members of the original conspiracy were given the command of all the battalions stationed in Bangkok. The armoured car and the tank companies were under the direct command of Phya Song who chose his most reliable supporters to officer the units.

The whole Army was shaken to the core, but it could do nothing against this revolutionary change. The officers accepted it meekly, knowing their bread and butter depended on the good will of Phya Song and his henchmen.

Luang Pibul was not satisfied with this startling change. He saw no place for himself in the scheme of things. He also resented Song's scheme, realising that all the power would be in Song's hands. Pibul had headed a section of the officer conspirators and had expected Phya Song to give him a due regard of the feat. Pibul felt he had quite as much right as Song in running the affairs of the Army. He had contributed towards the success of the Coup d'Etat as much as Phya Song. They had been rivals during the period when the Coup d'Etat was planned. Now Song had used his seniority in Army rank to obtain a better position in the Army.

Phya Song had never liked Pibul, thinking him an upstart. Song was far too senior and could not stand the cheek of this young officer who was really of the French school, and he realised also that there could be no question of having two tigers in the same jungle. Phya Song meant to put Pibul in his place.

Song posted all Pibul's followers to non-combative jobs and wanted Pibul to go the same way. A break in the unity of the People's Party became clearly obvious. Pibul would have been ousted from the Army altogether if Bahol had not influenced Song to give up that extreme measure.

With such an obvious break, Song was preparing for the worst, and took almost a complete control of the battalions in Bangkok. Pibul managed to retain two battalions of artillery and one infantry battalion commanded by Luang Prom Yodi who was his friend, and an open war between these two was declared.

Next came the break between Phya Song and Pradit. It happened over the question of economic policy for the country which Pradit had introduced for a discussion in the Cabinet. Song was deadly against it, and the argument between the two became an irreconcilable controversy which broke the relationship between them quite completely. Later, when this economic scheme came up to the Cabinet, it became the main cause which broke up completely the give and take co-operation between the conservative elements and the People's Party,

and which led to the subsequent political conflicts, ending up in Pibul's Dictatorship today.

The state of the various parties in the country prior to the birth of this deadly controversy was as follows:-

(i) The People's Party of Pradit's faction was the only one that had an economic policy to solve the most pressing problem in the country. The promises of this policy were looked upon by those who had no official position and who owned nothing, with the greatest favour.

These followers of Pradit had hope and goal to look forward to. Although the goal was still very much of a dream, it was the most exciting and inspiring dream for the have-nots. Such being the case Pradit's support was very real and substantial and reliable in a political sense. Although the number of his supporters was not large in comparison with some other parties, but his supporters could be counted upon to fight with him for it. It enjoyed the highest morale as far as fighters go. It was hated and feared, because of its unity and doctrine by almost every faction. Besides, it had perfect organisation.

Had it not been for the nature of the controversial economic scheme which was so much against the way of life of the people, it would have been in power today enjoying the highest prestige. Its leader was able and full of spirited enthusiasm. His only fault was his lack of experience which did not give at the time quite the desired wisdom. With his knowledge and experience and mature wisdom which he possesses today, given a fresh chance, he would do very well indeed.

The only snag is that in politics sometimes the people cannot see the right value and perspective on things. Their vision is warped by passion born of the wrongs done in the past, and because of that there might be many who would decline to support him. He, however, has a big chance to prove it to them of his changed view on life.

(ii) The People's Party of Phya Song's faction comprised the majority of troops in Bangkok. It concerned itself very little in politics. Its main desire was to see a settled Siam almost like the old regime but with a constitution that everybody would accept. It wanted peace and security, with themselves on top, in their own sphere, which was military.

It had all the disadvantages that Pradit's faction had, being also part of the People's Party, but it did not have all the advantages that Pradit enjoyed, because it had no outside supporters. It felt its position of riding a tiger very acutely and would give anything to get off the tiger's back without being hurt. And that was the reason why they wanted settled conditions in the country to reap and digest their gain. They thought that if they could get the people to approve of them, peace would come. The people would approve only when they could enjoy their way of life which they had wanted. Therefore this faction's politics were mainly the same as the rest of the officials or Conservative or National Party.

(iii) Pibul's faction of the People's Party comprised a minor part of the Bangkok garrison. It realised its weakness. It seemed to have the disadvantage of all the parties, without being prominent enough to enjoy the other advantages. It had to depend on the goodwill of the others against its enemy, Phya Song's Party. It attached itself to Phya Bahol, who was tolerated by all parties and who was the balancing influence among every faction and party.

Bahol himself had no party of his own. He was the one and only who was respected as a nice and straight and kind gentleman without much brain, by everybody including the King. His soothing influence kept the People's Party together for a long time.

To this man, Pibul at times attached himself and at the others he played a part of a disciple to Phya Mano the Premier. He, too, wanted to have peace and quiet to enjoy his gain. The only difference of Pibul and Song was that Pibul was still among the have-nots. He had still to struggle to reach that goal and safety first before he could relax. To him he would almost go any length to attain a hundred percent security and good position for himself. He had no political aim or principle.

(iv) Luang Sindhu's faction of the People's Party comprised the officers in the Navy. It entered into controversy with nobody. All it wanted was to be left alone to play with its Naval programme. Such being the case the Navy had always been the only one of the Services that had never been touched by the evil influence of the Coup d'Etat, which had created disunity, distrust and loss of professional pride everywhere. The Navy is today the only organised force which is still quite reliable as far as manpower is concerned, because it has preserved its unity and professional pride and discipline intact.

(v) Phya Mano's Party consisted of officials whom the People's Party had asked to join force and help them, and their followers. Its aim was that of the Conservative. It had, however, a very difficult work to perform which was to humour and eventually turn the belief of the People's Party into line with the rest in the country. Its role as a foster-mother of the People's Party was not one which would give them a tremendous influence. Whatever else they suggested to these young men, it was liable to be given the snub that they would give to any outsider. They therefore had to be very careful how they were to force their paces on the People's Party. This crowd of people was in fact an insurance of respectability which the People's Party bought to cover their real work. Mano's party would be widely supported if it were allowed to be known as such. But it was known as a branch of the People's Party, very much more like its slave than its master. Therefore nobody really gave it his support, and there was nobody willing to fight for it. When it met its crisis it was doomed.

(vi) The National Party or the Conservative Party, which was supported by the majority of officials and gentry and other Conservative landowners and professional class. Its supporters were mostly among the haves, who would not easily feel inclined to fight for anything that had not hit their interest. It did not like the unfairness of the People's Party. It did

not like the method of the People's Party, which excluded everybody from the orbit of power. It did not like the economic scheme which would hit the interest of its supporters, but it did not believe that other responsible people would ever allow Pradit to use it on the country. It was a well known fact that the members of this party wanted a nice Constitution with the members having real shares in it.

These members, however, realised full well that since they had not been with the People's Party at the kill of the old regime, they could not expect very much to be allowed to share in the spoil. And they were willing to sit patiently and bide their time as long as they were not molested and their security was still there. But since the People's Party was grabbing everything and did not show the least desire of letting go of some of them, quite contrary to the big talk given out about equal opportunity and fairness for all, the National Party members began to feel acutely that their opponents could not be trusted. The People's Party was behaving like a dog in the manger. These facts became added incentive and they decided to fight.

Owing to the fact that this Party was not allowed to be formed officially and consequently it could not fight in the open, the members knew quite clearly that they were not and would never be given an equal chance and privilege in their coming political battle. They knew also that their opponents were not exposed to any danger as they would be, because their opponents were the State, and as such they were protected by the State forces which were in their hands; whereas the National Party had no protection whatsoever. Such being the case, they did not deem it wise to come out and fight in the open and took measures to look around to find someone with a mutual interest, who was in an unassailable position to fight their battle for them. Their policy and force up till today have therefore never been quite as positive as that of Pradit's Party, which could afford to be, because of the protection given it. This Party's Policy was therefore much more negative. The members of this party were also too comfortable to be really desperate to fight, as it was in the case of those of the People's Party. It will be seen in the events which followed that this party never came out to fight in the open as a whole; but was content to be behind the scene and to use other people who had better protection to do the fighting for them. They will, however, emerge in a whole body, if the condition in the country is such that everybody is given equal chance and protection.

(vii) The Royalist Party consisted of those people who had formed the feudal circles attaching to various princes and the majority of officials of the old schools of thought and had been safe and happy under the old regime and saw no reason why a change had to be made. Their desire was to see the return of the old regime, about which they had known so much of its weakness and strength. They were nervous about the change which to them seemed like an unexplored forest about which they knew nothing.

If there was a necessity for a change, they liked to see their Princes having some shares in it as they had been given shares of it in the past. They hated the new atmosphere of hatred and disunity and the ingratitude which the new rulers showed towards their idols who had really done a good deal for the country. They, however, confined themselves to grumbling and would not take any active part in the fight to attain what they wanted. They might be dissatisfied, but their security was still unmolested. Such being the case there was no desire to risk anything. In fact, what would suit them very well was to see the King and Princes rallying all the forces and fighting back. They did not care a scruple about the King's virtue of having got to abide by principles. They wanted him to fight for them to make them comfortable again.

Their support was merely in the realm of spirit without any physical strength. Theirs was merely the spirit of tame sheep and followers. They would only fight if the King were to initiate the fight and lead them to it. Left alone, they would not do anything, but hope that the supernatural would one day destroy this evil and bring the King and Princes back to their former glory. The Siamese legends are unfortunately steeped with tales of powerful Princes and Kings driven out of their realm by some evil forces in all sorts of forms, but the Kings and Princes invariably came back to rule happily afterwards because they were favoured and assisted by the supernatural power.

This subconsciousness, which tells them that good must inevitably defeat evil in the end, creates a state of apathy and lack of self-assertiveness in them. They did not bother to study and see for themselves the new situations and ideas which were hatching out around them. There had been no lack of self-sacrifice, because they would give it if need be, provided their King or Princes demanded of them and were there personally to lead them. Today all such Princes are no more. They have all been dead. The minor Princes who are still alive today do not enjoy prestige that commands following. Therefore, today, this party is very passive in the extreme and ceases to count as a political force. Their ranks are dwindling away and absorbed by the more positive parties.

(viii) The Peasant Party. This had never been organised at the time; as it has been explained in former paragraphs the peasants did not see anything different in the regime, because the King was still on the throne. Later, however, they began to take a little interest, and it will be really a good thing for the country if the force of this party can be controlled and worked for the country.

(ix) Prince Bavoradej's Party. Prince Bavoradej was the Minister of War who had quite a handful in starting unrest in the Army which had led to the revolution. This Prince was ambitious in the extreme, and desired nothing short of being a dictator in the regime. He had asked Phya Bahol to work to bring about his premiership in the New Regime. Phya Bahol actually did propose that this Prince be made the first Prime Minister. The proposal was, however, turned down flat by the civilian group of the conspirators who feared his ambition.

The Prince had learned of it and became very resentful. He secretly set moving a new movement to stage a counter revolution, using officers who were known to be Royalists as his supporters, by almost propounding to them that he had been given a mandate by the King to perform the task. The King of course had no knowledge of it.

He had with him some senior officers of the conservative school of thought to help him. His aim was not to go back to the old regime, but of a military dictatorship under a kind of constitution with him as the dictator and the King as a puppet. It was most fortunate for the country that he did not succeed. He had as his assistant also the King's private secretary, who used his office to impress Bavoradej's followers of the King's support which became afterwards an awkward problem to solve, as it created a gulf so wide between the throne and the People's Party that no compromise nor goodwill which might smooth out the whole affair, was possible.

Pradit's Economic Scheme and his exile.

While the permanent Constitution was being drafted by Pradit, in close co-operation with the King, Phya Mano and Phya Srivisarn, a member of Phya Mano's chosen colleagues, Pradit's faction was clamouring for the introduction of Pradit's own economic scheme.

The discussion between the King and Pradit took place on the economic question. The King admitted that he favoured certain principles of socialism, especially the socialisation of essential public utilities. Luang Pradit, however, produced his scheme in which not only would the State control all the essential public utilities, but would control every enterprise, industry and land in the country.

According to his scheme, the State should be the owner of everything in the land and the people of all classes should be officials of the State working under the direction of the State experts at fixed monthly salary. There would be an artificial inflation by which the Government would be empowered to print notes to buy all the land and enterprises. And since this inflation would be a purely internal affair, the credit with the outside world would not be affected. The Government would be the importer and exporter as well as the wholesale and retail merchants in the country. Thus the internal inflation would be controlled, and there would be no unemployed in the country. The scheme was acknowledged as a beautiful and fantastic dream which showed that Pradit was a communist.

Everybody was frightened out of their wits by this scheme. Nobody supported it except Pradit's faction and the unemployed officials and the young students who were hoping to drop their studies for Government jobs. The King thereupon asked Phya Mano to modify the Scheme, so that it would be compatible with the way of life of the country. Such an extreme view which Pradit had favoured, was considered too revolutionary, almost on a par with

communism as then practised in Russia.

During the meeting of the Cabinet on the question, Phya Song said openly that the scheme was absolutely unacceptable as it was communistic in the extreme. The civil section of the Cabinet, however, supported the scheme, and a break was inevitable. Phya Mano, with the help of Prayul Bamaramontri, also a member of the original conspiracy, seeing the support of the Army of Song's faction, ventured to come out in the open and said that Pradit's economic scheme was unacceptable and that another scheme was being drawn up. Pradit sent in his resignation, refusing to work with Mano unless his scheme was accepted.

The crisis developed. Pradit and party would like to use the Assembly which were memberd by the conspirators, to turn Phya Mano out, and even to go to the extreme of upsetting that regime and creating a new one of a very extreme nature. But the break between his own party and that of Phya Song made that outcome impossible, because Phya Song was in control of the larger part of the Army, and the Army would be against him and his crowd. It looked dark for Pradit.

Pibul meanwhile saw the ascendancy of Phya Mano, swore his loyalty to work by his side and accepted his policy. The alliance between Pibul and Mano was made possible by Prayul Bamaramontri, who is today the head of the youth movement in Pibul's administration. Prayul was at the time the Secretary to the Prime Minister. Phya Song, feeling sure of his position in the Army, was in his heart of hearts a Conservative, and was only too willing to give his and the Army's support to Phya Mano. He thought that by such a measure, the country would really enjoy the real constitutional regime, without any young and hot-headed youths bringing about unrest and extreme measures, which would create more hostility between the Government and the people.

With Phya Song and Pibul on his side, Phya Mano and his colleagues of the Conservative school came to the conclusion that here was a chance to get rid of the undesirable elements of the revolution, and to open a new era when the Constitution could be worked smoothly for the benefit of the country, by officials of mature experience. He decided to accept Luan Pradit's resignation and to send him abroad and to get rid of all those hot-headed followers of Pradit who were creating friction everywhere in the Government offices.

He thought that if his power was secure, he would start a really suitable democratic regime, in which everybody including Pradit's party would receive equal opportunity and chance to work in the political life of the country. The one Party Government would be definitely done away with and the real revolution for the better, for unity and for real fellowship in hope and work would be re-established. The dream of every official would come true. The hostilities existing then among the various parties and classes which had been prevalent, owing to the crudity and hot-headedness of the People's Party, would be smoothed over. Law and order would be restored, and the elimination of the conspirators from the scene of their success

would become a lesson to the short-cut-to-success class of people that it was worthless to follow that course of violence.

Phya Mano then proposed to the Cabinet that the Assembly which had never been representative, but membered solely by the conspirators and their friends to the exclusion of all, should be prorogued and a new regime with a new fully representative assembly of every faction should take its place. The Conservatives, including Phya Song's faction members of the Cabinet, agreed with the proposal. Phya Bahol and Pradit and his followers were absent.

Bahol, who had no party of his own, actually hated to see the breaking up of the People's Party. He was all for any form of compromise at any price. His was a sincere and simple soul, in which loyalty in friendship and gratitude to benefactors enjoyed the highest place of honour. *Luang Pradit and Bahol were really the only true patriots among the leaders of the Coup d'Etat of 1932.* Pradit believed that his scheme would be beneficial to the country and the requirement of his people. He had, however, seen only the surface of things, because not having been in really close contact with his people's problems he did not see their depth and did not quite understand their general characteristics. His failure was due to his lack of experience in the handling of men and in his lack of knowledge. He had based his scheme simply on hearsay and caprices. It was, however, a gallant exit full of fight, till all was lost.

The King was then informed by Phya Mano of his policy and measures. The King agreed and signed the act proroguing the Assembly on 1st April 1933. The King gave Phya Mano advice, that he should try to be a politician and not an official, and tell the people of his policy. Phya Mano had never been a politician and hated public speech-making. He should have accepted the King's advice and followed the prorogue of the Assembly with a speech stating his aim and policy. But he did not. He merely published a proclamation to the effect that owing to the fact that Pradit and his party had communistic tendencies, the Government had to remove them, and in order to prevent any political trouble the Assembly which had been in existence solely for Pradit and his party, had to be prorogued. A general election to the new Assembly, wholly representative, would take place as soon as the election law and the permanent Constitution which were then being prepared, were ready.

Everybody, except the People's Party of Pradit's faction, received the news and proclamation with profound relief. The people thought that an era of peace and order and fairness would descend upon them. Phya Mano was satisfied with the people's reaction and issued no more explanation about the details of his future policy. Thus, with the aid of Phya Song's party, the Conservatives secured their first victory.

Phya Mano's silence was the cue for Pradit's Party to start to fight back by commencing propaganda to the effect that Phya Mano's action had nothing to do with the Conservatives, but with the Royalists who had bribed Phya Mano to return to the old regime. The question of the economic policy was not mentioned as an issue of the quarrel. Stress was laid solely on the

possibility of a return to the regime of Princes. Phya Mano decided to consolidate his party's position.

Meanwhile the scene shifted to the Army. Luang Pibul saw an opportunity of ousting Phya Song from the sphere of influence. He began to win Phya Mano's confidence by giving his support and insinuating that the dictatorship of Phya Song's faction was a danger to the regime. The insinuation struck the right spot. The Conservatives (Liberals) were afraid of the Army and should like to see the Army being placed under their control. They felt that the new coming era would never be smooth if the discipline in the Army was not restored, and this restoration could never be possible if the revolutionary elements which had created clique consciousness and insubordination of junior officers who were in close relationship with the officer conspirators, towards senior officers, were not removed. This was admittedly true, because with an undisciplined Army muddling in politics, no peace, law and order would be possible. It was therefore deemed desirable that these officers should be removed and a new commander-in-chief, who had had nothing to do with politics, appointed.

The difficulty was how to make the officers resign their commission. Luang Pibul undertook to go and persuade the four senior officers to resign, by telling Phya Riddhi, who was a friend of Phya Song, that Phya Mano wanted the Army to be outside politics as a prerequisite to enable the political life of the country to run smoothly. In order to make that possible, Phya Bahol must be made to resign on pension, because as long as he was there politics could never be separated from the Army. A new commander-in-chief, who could command confidence of the people, had to be appointed in order to obliterate the fear of the Army which the people at large were entertaining. As long as this fear was still there, no safety and security of the whole structure would be possible. And the life and livelihood of the conspirators who deserved recognition would never be safe. If Phya Riddhi and Phya Song wanted to get down from the tiger's back, it was considered that the time was now.

Phya Riddhi was told also that the future of Phya Riddhi and Phya Song would be safe, because the new commander-in-chief would be their friend named Phya Srisiddhisonggram, who was later killed in the revolution of 1933. Phya Song was told also that there was no desire on the part of the Government to get rid of Phya Song, but it was merely a measure to get rid of Phya Bahol because unless Phya Song resigned Phya Bahol would not do so.

Phya Song met Phya Mano, and was further offered that after Phya Bahol had resigned his position would be given back to him when things had settled down. Phya Song accepted the proposal and persuaded Phya Bahol to resign, trusting Phya Mano and his colleagues' promises, knowing that it was through him that the People's Party of Communistic element had been removed, and that such an assistance and merit could not be left without any reward, because at least Phya Mano, by now, must have believed in Song's sincere desire to see peace and order restored in the country.

Phya Song was really convinced that Pradit's faction had to be finally finished off in order to enable everybody among the conspirators to enjoy perfect security, because Pradit's faction had proved definitely to be the only barrier between them and the majority of the officials and elite.

Phya Bahol was puzzled about the whole affair. He had really believed that everybody in the country thought him a hero and was willing to support him, and yet he was then presented with a completely different picture that he had no support whatsoever. His colleagues were resigning. He alone would not be able to face it. He, however, thought that his resignation would at least be a test of his people's support of his cause. If they had really supported him, his resignation would start a turmoil clamouring for his return, when he would be able to put everyone in their place. He accepted Phya Song's suggestion and resigned with the three other senior military leaders.

After the resignation of the four senior officers, Pibul's position seemed promising. His two friends, namely, Prayul and Luang Sindhu, were in a secure position in Phya Mano's administration. Prayul was the Premier's trusted secretary, whereas Luang Sindhu was the only brother of Phya Rajawangsan, another one of Phya Mano's trusted colleagues. These two had helped to convince Mano of Pibul's sincere attachment to his cause. His position, being a very junior leader of a faction of the Army, was compatible with that of a follower. Mano could be made to feel sure of his own ability to control Pibul. Mano had shown confidence in Pibul when he accepted Pibul's suggestion of the method of how to eliminate the other senior officers. With all these considerations, Pibul felt secure under Phya Mano's protection.

In spite of the fact that Mano was going to appoint a new commander-in-chief, Pibul was certain that the position which Phya Song had held would be his, because once Phya Song was out of power, all the remaining conspirators in Phya Song's faction of the Army would flock to join him, because they would be leaderless without Phya Song. With Phya Song's followers added to his own, his power in the control of the essential force would be secured. He would be in an unassailable position. Both Phya Mano and the new commander-in-chief would have to depend entirely on him. Such was his policy when he accepted Mano's leadership. It will be seen later that all the senior military leaders did discover Pibul's plot and flatly refused to trust him again after the second Coup d'Etat of June 20th, 1933.

Under such a policy, Pibul started to consolidate his control of the Army as soon as the four senior officers had resigned. He would have succeeded if Phya Mano had not announced the appointment of a new commander-in-chief and also a deputy commander-in-chief so soon afterwards. Pibul had told the officers that he himself would be the deputy commander-in-chief. The announcement at once killed his story, and the officers decided to stage another Coup d'Etat. Pibul was offered the leadership. If he refused they would do

without him, because Phya Bahol no doubt would join them.

Because of the new appointment of the commander-in-chief and a deputy who belonged to the Conservative school of thought, the conspirators began to see quite clearly that Phya Mano was turning his power over to the Conservatives with a plan to eliminate them all from politics and position in the Army. They could no longer believe Phya Mano's sincerity.

Pibul was wavering between both camps. He was shocked himself to see that Mano looked as if he really had gone over to the Conservatives completely and left him in the lurch. He accepted the officers' offer to lead them.

At the same time he went over to see Phya Mano to affirm his loyalty and to influence Mano to come over to his side. When Phya Mano was warned of the new Coup d'Etat against him, Pibul lulled him into a state of complete complacency. Phya Mano believed Pibul, who was grovelling at his feet, declaring loyalty with tears pouring down both cheeks, being hurt at Phya Mano's distrust.

Meanwhile Phya Bahol had joined the new conspiracy, and the second Coup d'Etat took place on June 20th 1933 in almost the same manner as the first one, before the new commander-in-chief had taken over the office. Afterwards Pibul explained to all concerned that his friendship with Phya Mano was purely a trick to lure him into the state of complete complacency. Phya Bahol and Phya Song, however, found evidence that Pibul had suggested to Mano to trick them both to resign. When Phya Song was asked to join the Cabinet after the second Coup d'Etat he refused flatly to have anything to do with anything which had Pibul in its scheme, because he could trust Pibul no longer. Bahol also was disgusted with it and refused to accept the position of Premiership when the King offered it to him. The King, however, forced him to take it, because Bahol did stage the second Coup d'Etat and he should be responsible to the State.

Thus ended the first Conservative Government. The failure of the Conservatives to retain power was clearly because Phya Mano and his colleagues were very poor as politicians. They had been officials all their lives and could not get rid of the usual official attitude. They believed too much in the inviolability of the Government offices. The Conservative Party as a body was also not political-minded. Phya Mano's victory of April 1933 should have been a signal for them to come out in the open and join forces with him to give that visible support which would have deterred the People's Party officers, whose loyalty could have been won over, and no second Coup d'Etat would have taken place. As it was, their passive attitude, wallowing in the pool of their satisfaction that their opponents had been removed, gave the People's Party a great opportunity to spread propaganda which created doubt in their ranks about Phya Mano's sincerity. And as a result, the People's Party was able to come back again into power.

The second Coup d'Etat which came as a surprise created a general feeling of

dissatisfaction. Everybody recognised that peace, law and order had now disappeared for good. It created a feeling in every ambitious soul that it was a simple thing to win the supreme power, provided that one could master a few tanks and armoured cars which would enable him to stage a Coup d'Etat. Nobody seemed to care any more about law and order. The People's Party was seen naked as a party of adventurers who seemed to be determined to stick to their power at all cost. The majority of people were thirsting for their blood, and the People's Party knew it.

Luang Pibul became the supreme power in the Army. He was made the Minister of War. Luang Pradit was brought back and whitewashed of the Communist taint, and was installed as a Minister of State. Phya Song was the only one of the original conspirators who stayed out. His followers were dissatisfied, and it was clearly seen that Phya Song's faction was a thorn in Pibul's side. Pradit was asked to modify his economic scheme, and the Government was for the first time composed entirely of the People's Party.

The Counter Revolution.

Meanwhile the Conservative elements began to realise that nothing short of a counter-revolution would right the situation. A secret organisation started. Among the Conservatives it was believed that the best chance of success of their coming counter revolution was to use Phya Song's faction which could easily be subverted, because of its recognised grudge against both Pibul and Pradit, who were declared enemies of Phya Song, their leader. The process of subversion was set going and was successful.

At the same time Prince Bavoradej, the ex-Minister of War of the old regime, was also organising a counter revolution on a grand scale by subverting the troops garrisoned in the North Eastern provinces which were said to be very loyal to the King personally. This party took the shape of the Royalist rising, without the King's approval.

In fact, the King had feared a rising in the name of Royalists organised by Prince Bavoradej. The King gave a warning to Prince Bavoradej that such a thing would meet with his displeasure. The King's principle and belief were that the safety of his Royal House could only be permanently secured if no Princes would allow themselves to be mixed up in politics of any kind. The days of Absolute Manarchy were recognised by the King as finished and done with. The duty of the Royal family, if it were to remain and enjoy the respect of the people, was to be strictly impartial to every faction, and never to take part in any controversy or political struggle. Although the King stuck to his principle to his last day, Prince Bavoradej, whose feeling of revenge took the better of him, refused to listen and went on organising the revolt, the failure of which proved almost fatal for the cause of the Royal family.

There were also many other gangs of conspirators working for their own end.

Political adventurers were everywhere, trying to have a throw of their fortune and treated the affair of the country as if it were a game of chance. The Conservative organisers managed after a great deal of difficulty to unite all these underground elements under their control. Their only trouble was Bavoradej's party, which they hated.

Thus there were at the time two forces working against the People's Party. One was the conservative element which made Phya Srisiddhisonggram as the leader of their force, whereas their real leaders who were behind it, had never been known to this day. And the other was Prince Bavoradej who led the Royalists from the North East, and used the name of the King who objected to it, very freely as a means to rally his forces.

The King's private secretary who worked with Bavoradej, helped a great deal to make Bavoradej's words sound authentic. The private secretary even got in touch with Phya Bahol, by the use of the King's name, and bribed Bahol in the King's name in order to win Bahol over to Bavoradej's side. It failed completely. And to this day Bahol believed that the King had bribed him, when in fact the King did not have any knowledge of this transaction until just before his death in England, when a certain document came to light.

These two forces, in spite of their widely separated aim, had to join together, because of the mutual interest at the moment. Such a union was not based on any concrete pillars. Its force was therefore weak. In fact, the union created weakness for the counter revolutionists of both sections, because neither trusted the other. Therefore morally, as long as this union was still there, the whole thing was bound to be a political failure. The knowledge that such a union had taken place, in fact, drove Phya Song's faction away from the side.

As a matter of fact, the Conservatives had gained the support of the Navy and three quarters of the Bangkok garrison. Those days before the date fixed for the commencement of the operation, news became known among the troops supporting the Conservatives that Prince Bavoradej was in the movement and was to lead the troops' march on Bangkok.

The reaction was most disastrous. The troops in Bangkok told the Conservatives that they refused flatly to join hands with Bavoradej, whose ambition and arrogance were hated by all. They all agreed that if the Coup d'Etat succeeded, Bavoradej would become a dictator and their goal of having a real constitutional regime would be lost. The Conservative leaders tried to persuade them to go on, by promising to shoot Bavoradej as soon as the operation had succeeded, but it was of no avail; the Song's faction refused to co-operate unless Bavoradej backed out of it all.

Prince Bavoradej was told of this fact, but he stubbornly refused to back out, saying that he did not care whether they were going to join him or not. If they did not want to join him he would have to do without them. With his forces of the North Eastern Provinces already in his pocket, in spite of the fact that they had gathered around him in the name of the King, Prince Bavoradej's arrogance blinded him over the importance of unity and he declared that

he would march down to Bangkok in any case on the appointed day.

At the failure of this negotiation, the Conservative leaders felt that they too had to march down, in spite of the glaring disunity which had just become apparent, because if they had not marched and Bavoradej had succeeded, they would have had no say in the matter at all. So they decided to march with Bavoradej, trusting that Phya Song's faction would in the end join in.

On October 11th, 1933 Bavoradej began his march from Korat and met the Conservative faction of troops led by Phya Srisiddhisonggram at the Donmuang Aerodrome the following morning. This march of the two parties to Bangkok would have taken the People's Party Government by a complete surprise and would have succeeded in an overwhelming victory for them, had a high officer of Phya Song's faction not informed Pibul about it. Following the failure of the negotiation to stop Bavoradej from leading the troops, this high officer felt it impossible to allow Bavoradej to succeed and informed Pibul about the coming Coup d'Etat on the 11th October.

As soon as this information became known, Pibul set about his defence problem. The tank and armoured car squadrons were ordered to keep order in Bangkok, and the rest of the garrison ordered to meet the counter-revolutionists. The troops of Phya Song's faction, however, refused to march with Pibul. They shut themselves in their barracks. The Navy declared themselves neutral and sailed out to the gulf in order to avoid having anything to do with the civil war. The Bangkok population was clearly in full sympathy with the counter-revolutionists. But they were ably controlled just in time by the tanks and armoured car squadrons. On seeing the disunity breaking out in the Conservative camp, Luang Vichit Vadhakarn, who was a member of the Conservatives from an early day, broke away to join the People's Party and informed the People's Party of the details of the plan of the counter-revolutionists.

Luang Pibul realised that the greater part of the troops who were marching down from the North were Royalists and owed allegiance to the King, decided to have a throw of fortune and sent a delegate of ministers to see the King who was then at his seaside Palace, to declare the Government's loyalty to him and to find out the King's attitude whether he still recognised them as his Government. Meanwhile Prince Bavoradej sent an aeroplane over to Hua Hin to inform the King of his loyalty to him.

The King was placed in a dilemma. Both camps sought his support. On the one hand there was the Government of the People's Party whom he had appointed when they staged the Coup d'Etat. On the other hand there were Royalists who were led to believe sincerely that he had commanded them to come down and suppress the People's Party and also the elements of the Conservatives, who were fighting for justice and their political right. Every party seemed to have a claim of being right. He therefore decided that the best course to follow would be to

become a mediator.

Although he knew the People's Party's coming to power was never supported by the people at large, but it succeeded into that position by force and yet he had accepted it as the Government. On principle it was still his Government and as such it should enjoy his support. On the other hand the other side was fighting for justice and right. In spite of the fact that on principle according to the law of the country they were in the wrong, he felt also sympathetic towards their cause. With such a difficult problem of a fight between his principle and his sympathy for the oppressed who were fighting for their right, he proclaimed to both sides to stop hostility and offered to mediate.

If both sides had accepted his offer and listened to him all would have been well today. Neither side accepted it; they rather ignored that such an offer had been made to them by the King. The Government took the advantage of the fact that the King had said he recognised the Government of People's Party, because he agreed to appoint it, and used the broadcasting system to inform all and sundry that they were the King's Government and that the King had formally proclaimed its recognition and that anybody fighting against it would be considered as having committed treason against the King's person. And although right from the beginning of their regime, they had never mentioned once that they were the King's Government, from that day for more than five times a day every proclamation and news bulletin would be headed by the words, the King's Royal Government.

This name of their Government was almost magic. It set doubt prevalent among the troops of the counter revolutionists. These troops had been told that they had been commanded by the King to come and suppress the People's Party, and yet according to the news bulletin and incessant proclamations, they were told that they were traitors to the King and that they were fighting against the King's Government. The troops began to wonder.

In fact, the Government was preparing to run away knowing that they would be defeated if the revolutionists had not broken off their engagement, but had pressed forward to Bangkok. The wireless broadcast in the name of the King had, however, sown doubt in the revolutionists' camp, which soon turned into disunity and quarrels. In the end nothing could convince the troops any more that they were fighting for their King.

At the very last moment an officer got up and harangued with them, and told them exactly how difficult it was for the King to declare openly for them and that it was not only the question of fighting for the King, but it was for their right, he pleaded unity and asked Prince Bavoradej to leave the camp, accusing him openly of selfishness and of being a liar, and ultimately implored them to stick together and fight for their right without being selfish as their leader Prince Bavoradej, and gave an example that one could easily give one's life for a right cause by shooting himself in front of the assembly of officers.

It was, however, too late to rally them. The news had leaked out to the rank and file

that they had been pronounced traitors by the King, and in spite of the attempt to rally them again, they refused to fight any further, because they did not want to be traitors to the King. And thus the majority of the troops left the battle-field and marched back to their barracks. Phya Srisiddhisonggram with his force reduced to a handful went on fighting manfully. Prince Bavoradej got into an aeroplane and ran away to French Indo China, seeing that nobody listened to his story any more. Phya Srisiddhisonggram eventually retired to hold the Pass up to the Korat Plateau.

Meanwhile the People's Party having seen that their propaganda using the King's name had succeeded like magic, decided to take the King as their hostage. They knew that they had ignored the King's offer to mediate and for that the King would never willingly join their camp, but would remain apart from them and their propaganda that the King had supported them would sooner or later be found out, and that would possibly rally the retiring troops to rejoin Phya Srisiddhisonggram's force who was still putting up a fierce resistance. They had to have the King's person in their camp to impress the populace.

They sent an emissary to invite the King to return to the Capital, but the King refused to come back, saying that he would come back on one condition only, and that was to mediate between the two parties, and as long as this condition was not complied with, he refused to move. Luang Pibul, having driven the besieging troops to the Korat Pass, felt that he had to have the King in the midst of his Government at all cost. He himself led an expedition down South with a view to threaten him to return to the Capital. The King meanwhile had prepared for the worst, and having anticipated Pibul's action, had informed the emissary that if Pibul tried to take him by force, he would defend himself. A few ships of the Navy had joined Pibul. These ships were at the same time sent down to attack the King from the seaward. Thus Pibul had hoped, by the use of force majeure, he could force the King to return to the Capital. With some difficulty the King and the Royal family with his guards managed to get out of Pibul's reach and arrived in Singora [Songkhla], where he was later joined by the majority of the fleet of the Navy who came down purposely to protect him.

During his stay at Singora the commander-in-chief of the Navy implored the King for a permission to return to the Capital to suppress Pibul and his crowd, saying that without the use of force his offer to mediate would never be accepted. The King having decided to stick to principles that he should be neutral and impartial in his attitude in this political struggle, declined to sanction. Had he allowed the Navy to return to suppress the People's Party, even at that late hour, the operation would have succeeded, because it would have proved definitely to the people that the King was against the People's Party. The fact that he did not sanction such a course, gave the People's Party the final chance, and they were able to come out of the whole struggle supremely victorious.

Phya Srisiddhisonggram was killed in action during a night skirmish. He was inspecting

the troops in the outpost zone when he was killed, and after that incident the troops, without a supreme leader, lost confidence and gave up the struggle against a far more superior force. And thus ended the first major struggle for right and justice against the People's Party which was left in supreme power.

The struggle for power between the Civil and Military sections.

After the suppression of the revolt Luang Pibul, as the leader of the Government forces, enjoyed the highest prestige. The King's position was not at all to be envied. The People's Party suspected him of his sympathy with the counter revolutionists and only tolerated him because of his hold on the people at large. The Royalists were puzzled about his attitude when he did not support them. The Conservatives were annoyed at his refusal to condemn the People's Party. From every faction he received unfriendliness which befell every would-be mediator, no matter what principle and sincerity he had had on the issue.

Meanwhile everybody all over the Kingdom who had shown the slightest sympathy with the rebels was arrested, and thousands of people were under arrest. A special court was set up to try the rebels who had to face the judges composed of their opponents, without being permitted to have their counsel for their defence. Many an innocent man, together with the rebels themselves, was given sentences ranging from death to various terms of imprisonment. Justice was light and tyrannical. Many people were given terms of imprisonment just for having given an opinion that they thought the rebels would win. Hundreds of people were sent to jail.

The King, however, refused to sign the death sentence and commuted all these death sentences to terms of imprisonment for life. Pibul was advised that he would be a great man if he were to allow these men a general amnesty and permit them to fight their politics openly. He refused point blank, saying that if he had done so, he and his party would have been killed the next day. Having put these men in jail in the manner which had shown no scruple about right and justice, Pibul took the seat on the tiger's back, and jeopardised the People's Party as a whole, which came to be regarded as a body composed of tyrants.

In order to eliminate the hatred of people towards them, a propaganda was spread far and wide, that the whole unhappy affair was the work of the princes who had striven to return to absolute monarchy, and that the People's Party were simply trying to defend the right of the people against the Princes. The truth was that with the exception of Prince Bavoradej and another Prince, no other Princes took part. The King was right in his idea that in order to enjoy prestige no Princes should take part in any political struggle. And til today the propaganda was done so thoroughly well that everybody too young to know the truth of that period regarded the Princes of whatever rank as a species of enemy who could think of nothing

but a return to the regime of an Absolute Monarchy.

The issue of the struggle for right and justice, which the Conservatives had fought for, was never mentioned. And it has been the policy of Pibul's Government ever since to make the Princes scapegoats for any political troubles in order to hoodwink youths and win their support to their regime. The Conservatives, however, who had known the truth were not fooled by this policy. They were defeated then, but they never gave up the struggle. They had to lie low for the time being. A few years afterwards this struggle flared up again.

On his attempt to appease the Conservatives, the Government declared outright that they would suppress Communism and have the Assembly opened, and in spite of all the attempts of Pradit's followers to win the supreme power for Pradit, Pibul advised Pradit to give up his economic scheme. After some heated argument a compromise between the two was reached and Pradit was made the Minister of Interior, in which Ministry he would come into contact with the life of the people and that he would be able to carry out certain experiments as mentioned in his scheme and to set the machinery of the local governments going.

All these interested Pradit very much, and he set himself to work with all sincerity and energy. When Pradit came to see the King after his abdication in 1935, he announced to the King that he saw his mistake of the past when he did not know the conditions of the country. He had had three years' experience in the affairs of the country, he realised that he became so much sobered and had entirely given up his economic plan and the rest of his extreme ideas.

A general election took place soon after the suppression of the revolt, and the king opened the Assembly composed of about 140 members, half of whom were elected by the people and the other half nominated by the People's Party

The elected members were in the majority, those who joined the People's Party in order to become the members of the favoured circle. The rest of the elected members were the people's real representatives. With their nominated members to back their policy, the Government enjoyed an undisputed majority, and therefore it could be said that it was the first time the country was governed by a Constitution with a half represented Assembly. Some parliamentary posts were given to the representatives of the people, but the important ones were retained for the members of the inner circle of the People's Party only. Grabbing for Government offices started afresh, and to the detriment of the Party's reputation, many an important office which proved most remunerative, was given to junior Army officers of very low grade who had supported Pibul.

Giving offices to these junior officers became the cause of complaint to all factions, including that of Pradit's followers. It soon became apparent that Pibul and party were grabbing everything to the exclusion of all. Pradit was disappointed that such unfairness happened again and the Military had won the day, and he was powerless to do anything to prevent it. He had no other support besides those of his followers, and he could never hope to

attain anything. He had made enemies of Phya Song and his party because of his economic policy, and Phya Song's absolutism. Now Luang Pibul was developing fast into another, that seemed worse than that of Phya Song, because Pibul enjoyed more prestige.

Phya Bahol as the Premier was the balancing influence between those two rival camps. The Conservatives, after having been suppressed ruthlessly, did not manage to have any representation in the Assembly. They did not trust Pradit with his economic scheme, and were inclined to back Pibul, because of his anti-Communism stand. They were willing to give Pibul a trial out. Their enmity seemed to be towards Pradit more than Pibul, because of Pradit's Communistic tendency. In fact, whilst they had no power to fight, they accepted that at least Pibul would be fighting Communism for them. And Pibul consequently, after the opening of the first Assembly, enjoyed a certain support of the Conservatives and the Royalists who had been absorbed slowly into the Conservative rank. This union was the outcome of mutual interest, because many members of these two parties were then suffering together in prison. Eventually the Royalist element was almost entirely absorbed into the rank of the Conservatives whom the People's Party called from time to time to suit their political design according to their whim, the Royalists.

Phya Song's faction was still there; although it accepted a kind of alliance with Pibul in order to safeguard security; it was still a hot bed of unrest and dissatisfaction against Pibul, because their leader, Phya Song, was still adamant, refusing to work with both Pibul and Pradit.

The people at large took almost no interest in the whole affair, beyond the fact that they were allowed to choose their representatives to sit in the Assembly in order to air their grievances. They had no idea of their supposed power according to the Constitution. To them it was a kind of new game or a new method of ruling them which they could not quite understand and grasp the meaning. When the King was going to open the first Assembly and give the permanent Constitution to the country, the Government had taken great pains to inform the people and had arranged to put up loudspeakers at all street corners and squares for miles around the Assembly Hall, anticipating that a large number of the people would be present for the function. When the moment came when the guards of honour were saluting, and the guns firing salute to the new Constitution, besides the troops who formed the guards of honour, there were fewer than two hundred people being present on the scene, and most of those two hundred were the followers of the People's Party who organised them to march in a body to the throne hall to cheer the Constitution.

The people were thoroughly puzzled. With their friends and relatives in jail for their political crime, what joy was it that the Constitution could have brought to them, because fighting for their right and justice was not allowed. The majority of the people were feeling that this Constitution was something that was brought out to destroy their faith and loyalty to the

throne. It was in fact very dismally received.

After the gift of the Constitution to the Nation the King left for Europe and did not return again.

Meanwhile Luang Pradit was trying to enlarge his party and he established his old law school into the University of Law and Political Science. Political Science was new to the people, and candidates to join it were more than the University could accommodate. Luang Pibul saw clearly Pradit's design; he decided not to be outdone and made himself the Rector of the Chulalongkorn University, to balance off Pradit's influence on youth. A rivalry foreshadowing an eventual struggle was clearly visible. Although Bahol was the Premier, Pibul and his officers were the rulers of the day.

The King's Abdication.

After the King had left the country for Europe, the position of the People's Party looked outwardly strong. Inwardly, however, there was no unity. Pradit's faction found they were not allowed the lion's share in the Government, although they were far more qualified to conduct the affairs of state than Pibul and his officers. Pibul and his officers saw in Pradit and his followers a danger to their future security. They thought that Pradit's revolutionary ideas had been the cause of unrest in the past. If they were to allow Pradit and his followers to come into the Government in force again, the people at large would not tolerate them for long. An attempt to overthrow them would be inevitable.

Meanwhile Phya Song's faction found that they were drifting away from all the remunerative posts in the Government which had been given freely to Pibul's followers, because Song's party had been implicated in the October revolt. They too found Pibul intolerable and wanted to eliminate him.

Thus the party was distinctly divided into three parts, each of which was a deadly enemy to the others. There was one common bond only which was holding them together, and that was the fear of the population whose right they refused to give, lest the people would turn them out of office and destroy them. After their harsh treatment of their political opponents in suppressing the October revolt, they saw hatred all around them and were determined at all costs to stay in power.

Bahol also was responsible to keep them together. He was the balancing power which had managed to bring many a compromise between them.

Meanwhile the Conservatives found themselves powerless after their crushing defeat and had to lie low for the time being. They saw the struggle within their enemy's camp. They recognised that among the three parties of the People's Party, Pibul and his followers looked very moderate. Phya Song's faction, which had been their old ally when things had calmed

down, could be set to work for them again, and Pradit and his followers were still as extreme as they had been before. If they had to choose between Pibul and Pradit, they preferred Pibul, because their property at least would be secure under his regime. Thus it could be said that Pibul did enjoy a certain amount of support of the Conservatives against Pradit's extremist policy.

The first measure the People's Party brought out then was to strip the King of all his influence and remaining power. They had found that the King could interfere with their methods of justice against their opponents. The King prevented the death sentences being carried out by his refusal to sign the death warrant. They thought that as long as the King retained that power, their opponents would have no fear, and would go on plotting to overthrow them, knowing that the King would always interfere with their death sentence.

They introduced into the Assembly a new law that from then on the King's signature was no longer required on the death warrant of the condemned prisoners. There was a heated argument about it. The elected members refused to pass the law. Eventually tanks and armoured cars were brought over to surround the Assembly Hall on the pretext of protecting the members, whereas in the House the members were given to understand that any disagreement with the Government would be treated as rebellion and the tanks and armoured cars were pointed at them. The minority of the elected members gave up the struggle and the Government was able to force a vote of majority by the use of their nominated members, and the act was passed.

The King, however, refused to sign. The act went back to the Assembly which had another heated sitting. The tanks and armoured cars were called again, and the bill was sent to the King a second time.

The King again refused to sign and said that if that bill became law without his signature he would abdicate, declaring that he had agreed to give up his power to the country as a whole and not to a single political party. The King also challenged the Government that the matter should be presented to the people through the use of plebiscite. If the result of the plebiscite proved that the people wanted that bill, he would agree to sign.

The Government refused to put the matter to a plebiscite, and sent a delegation to see the King to implore him to sign the act, pleading that their prestige as a Government would suffer a great deal if he did not sign. The King made it clear that he would only agree to work with them on certain conditions. Those conditions were, namely:-

(i) His right of veto should be equal to that of the President of the United States.

(ii) Democratic Freedom should be proclaimed and allowed to be practised, namely, Free Press should be allowed and political parties should be permitted to be formed, and other democratic rights given to the people who should be allowed full representation in the Assembly.

(iii) There should be a general amnesty for the political prisoners.

In reply the Government said they were willing to compromise on the 1st and 2nd conditions, but refused to consider the 3rd demand. They explained that the amnesty would endanger their lives, although they agreed with the King that no real democracy would be possible without a general amnesty. They admitted that they could not allow real democracy to take place, because their safety was at stake. They promised that if the King would not abdicate they would try to allow full democracy to be practised in a few years' time when their position would be firmly established.

The King, however, was adamant and demanded either a full democracy for the country or he would have to abdicate, explaining it was intolerable for him to surrender his power to one clique of people. He was willing to surrender it to the whole country. Since the people were not allowed to defend their right, he had to defend it for them with the only weapon he had got, which was abdication. Although the delegates were sympathetic with what the King had said and stood for, the People's Party in Siam would not accept his conditions. Consequently the King abdicated on 5th March, 1935.

The King's conditions were not made public. The Government only published the controversy arising out of the bill on the death warrant, and put to the people that it was the main cause for the abdication. Strong measures were brought out to prevent unrest in Bangkok, following the announcement of the abdication. Thus, when there was not a single disturbance in the City, the People's Party found themselves secure, and they were able to return to their struggle among themselves.

The struggle among the various factions of the People's Party

After the King's abdication, his nephew became King at the age of eleven and a Council of Regency was appointed to rule for him.

Propaganda was spread far and wide against the ex-King and the members of the Royal family, accusing them of non-co-operation with the Democratic regime and that they were trying to destroy the Constitution, although the real fact was that the ex-king had been a champion of democracy and supported the real practice of the Constitution. Nobody was allowed to criticise the Government on pain of being accused of being Royalists who sought to return to the old regime. Many newspaper editors and owners and other responsible persons were put in jail for having dared to criticise the Government's policy which was drifting towards a dictatorship of a clique.

The only people who were allowed to quarrel with the Government were the founder members of the People's Party. Anybody else outside this small circle who dared to utter a word on any matter, was at once accused of being anti-the Constitution. This practice was so consistent and pronounced that nobody dared to come out in the open for a long time. The

impressionable youths were made to understand to this day that anybody who dared to raise a hand against the People's Party were anti-the Constitution. Today there are a certain section of young men, namely those who belong to the families of the Party members and their followers, who really believe that Democracy in Siam means the supremacy of the People's Party's rule over the country in exclusion of everybody else.

Such a belief is of course dangerous, because it tends to create disunity and a desire to destroy the People's Party among the other factions, who are purely hiding their discontent in the face of their very vulnerable position to danger through lack of proper political protection. As soon as there is such a protection, they will without doubt come out in the open, and the belief of these youths would become a major issue for another deadly struggle in which the misguided youths would lose because the strength of their opposition, though not very discernible today, would be beyond their strength to cope with.

Among the People's Party, Luang Pradit really favoured a hundred percent democracy. He felt that if real democratic doctrine was allowed, he would be able to gather a big party against Pibul in the Assembly, knowing that he alone among the revolutionary People's Party had the knowledge and ability to organise a political party. Pibul on the other hand knew of his deficiency in that direction and therefore preferred the dictatorship of his clique who had to support him with all their might for the sake of their mutual security. Phya Song's faction understood Pibul's attitude and agreed with that doctrine, provided their clique was in power instead of that of Pibul. Therefore as far as Democracy went Luang Pradit and party came out best.

Pradit tried his best to use the democratic means to pursue his policy. He was, however, confronted on every side by Pibul and his crowd who favoured absolutism used under the name of the Constitution. Pradit introduced a book to educate people, "The outline for boys and girls and their parents", which was very democratic with a mild socialistic doctrine as a principle. Pibul suppressed the book.

Pibul meanwhile brought an organisation based on Hitler's youth into being. The two thus drifted apart, and the only thing that held them together was Phya Bahol's balancing influence and the fact that Pradit was in no way able to fight Pibul on an equal basis.

Finally Pradit had to resort to inciting troops to revolt against Pibul. The N.C.O.s of a certain regiment were tempted to stage a coup d'etat. They were, however, crude in the extreme and were caught before the plot was ready, and the eight leaders were executed. Pradit and his crowd were spared the unpleasantness of having mixed up with the rebels in exactly the same way as Phya Song's faction had been spared in their connection with the October rebellion.

Following this incident, Pibul became more dictatorial in his method. His officers were in control of all kinds of departments of the Government without any consideration

whether they had any qualification for the job. Officers, often quite junior officers, in the Army were appointed to be Governors of some provincial towns and other high positions that control finance. They were allowed to graft and to resort to any low conduct unbecoming to high officials. The King's Privy Purse was put under the control of a junior officer, who ordered new large buildings to be built on the pretext of beautifying the town, and as a result of his graft, these buildings did not stand up against the elements for more than five years, when they started to fall down, one by one. Road building and many other things were conducted in the same way. Pradit and Song and his followers, however, did not have a share in it.

All these facts created dissatisfaction of the first order among the officials, and the Conservatives took up the fight again. They recognised that as long as they employed the Song's faction to fight for them they would be immune. They therefore got into touch with them. The Song faction favoured assassination as a method. They said that they could get control of everything, if they could get rid of Pibul and his keymen, and so they hired a man to shoot Pibul. The attempt, however, failed for Pibul was not killed but gravely wounded, and the gunman was put in prison, without giving away the men who had employed him.

The Conservatives next attempted to use the Constitutional means. After the first Parliament came to an end, they were able to send a large number of their members into the assembly. These members soon got the other elected representatives to come to their side. Their first demand to the Government was the permission to form political parties. It was refused. Their guts and seriousness to fight impressed Pradit's party, who favoured real democracy, because they had found that any other way to turn Pibul out had never succeeded. With this union they were able to control the majority of the house.

The first issue which they raised was the so-called "Land Scandal", when several of the leaders, mostly belonging to Pibul's faction including Pibul himself, were found to have bought certain lands belonging to the Crown at absurdly low prices. The Regents who were heavily condemned for agreeing to the sale, had to resign and the Government led by Phya Bahol had to share the blame and resigned also.

It seemed to presage a triumph for the Conservatives and Pradit, but Luang Pibul acted quickly and vigorously. He ordered the tanks and the armoured cars and the troops out and threatened the Assembly that he would use force to stage a coup d'etat and get rid of them all if they did not accept his terms. Under the pressure of force the Assembly gave way and the Regents were reappointed and the same Government came in again. And the Assembly was taught a lesson that it was no good trying to oust Pibul and his gang.

Thus the Conservatives with the usual help of Phya Song's faction, went back to use assassination again as a means to get rid of Pibul. A few more attempts were tried out during the course of the year. He was twice shot at and once poisoned, yet he survived the ordeal. After this series of attempted assassination, he became much more dictatorial in his method.

The Assembly could not stand it and rose again to demand the Government's resignation, giving the state of unrest as proof of the Government's inability to conduct the affairs of the State. The Government at once asked the Regents to prorogue the Assembly. The second Assembly showed guts and the will to fight which was met with the public approval.

During that period the boy King Ananda Mahidol paid a brief visit to the Kingdom. The loyalty and enthusiasm manifested by his subjects, as quoted by the newspapers, proved conclusively that His Majesty occupied a very large place in the heart and life of the nation. It was with some regret that the people saw his departure again for Switzerland, there to resume his studies, but the people were buoyed up by the hope that the King would be returning in a few years' time to his Kingdom to rule over the subjects who had accorded him their love.

After the Assembly had been prorogued, the Conservatives decided that it was useless trying to use the Constitutional means to fight for their political right. They had found that the whole regime from the Regents downward were corruptible and that they refused to surrender their power in spite of the fact that the majority of the people had openly expressed their desire constitutionally that they should go. Such being the case, the Conservatives found it impossible to do anything else but to drive them out by force.

Consequently a new plot was planned in co-operation with Phya Song's faction. Their policy, which met with the approval of the populace, was that there should be a real regime compatible in every way with every clause of the Constitution with the Army being barred completely from meddling with politics. The plot was organised on a grand scale, too large to keep the secret from leaking out. The plot was eventually discovered. Hundreds of people were arrested including a high ranking Prince. Most of the high officers belonging to Phya Song's faction were arrested and later executed.

The Government now led by Pibul himself in person, proclaimed that this rebellion was again a Royalist's rising. Evidence was fabricated that the ex-King through that high ranking Prince was behind the rebellion. It had been the permanent policy of the People's Party in their propaganda to make out that everybody else in the Kingdom had supported the Party for having brought the Constitution within reach of everybody, and with such a universal support there had never been any friction between the Party and the People. The only fly in the ointment was the Princes and their followers who had never ceased to struggle against the People's Party in order to return to the old regime of the Absolute Monarchy. Whatever unrest that had happened in the past, was the handiwork of the Royalists. The People's Party had always maintained that it had no disunity within its walls and that it had had no enemy whatsoever with the exception of the Princes and their followers. Everyone of the members of the Party was a patriot of the highest class who sought nothing else but the welfare of the Nation.

It had never admitted that there was such a party such as the Conservatives who

wanted the real working of the Constitution and had declared enmity towards the People's Party, because the People's Party had prevented the full working of the Constitution and had barred all and sundry, except themselves, from the political life of the country.

As for their disunity within its own walls, they had defended that it was never a fact, but mere rumour spread by the malicious tongue of the Royalists. In fact, whatever had happened which might show up their true colour, they had always blamed the Royalists for it. They thought it easy to convince all concerned that it was natural for the Royalists to want to return to the Absolute Monarchy. Such being the case, now that the high officers of their party were involved in the rebellion in alliance with the Conservatives, they could not possibly allow such a thing to go out to the people without any defence. They had to bring the Royalists into the picture to explain away their age-old alibi.

Not that they believed the people would be convinced of their action, but they liked to pretend that the people always believed what they had to say, in order to justify their policy of hanging on to power at all cost, and their tanks and armoured cars and prisons managed the rest to convince the people of their words.

Their method of using force to make the people believe in what they had said and therein keep quiet, had worked well in the past. They were not going to give up that terrorising method now. It was due to their method of pouring down conviction into the people's throats by force that nothing which had happened during the year 1932-1934, had ever been known to the generation of young men today. That period was a blackout to them, because nobody else had dared to tell them of it now that they had become mature enough to understand it, and therefore without the proper political background no young men today really understand the politics of the country. They had all been led to believe in the dictatorship of one party which they called Democracy, and that anything which had had no Princes working in the Government, except the King, was a Democracy, even if that system, in fact, were dictatorship in the extreme sense. It was their half-baked education started in the reign of King Vajiravudh, as explained in former paragraphs, that made these youths easy victims for the political adventurers to lead about by the nose.

There was also another reason why Pibul had to bring a Prince into that rebellion. That prince was a son of the venerated King Chulalongkorn. The people had had high regard for these Princes and their state of being irreproachable by the law of treason against the People's Party. If Luang Pibul could bring such a Prince to book it would serve to deter all concerned that their high position would be no guarantee against his power to punish them if they did rebel against his rule. So evidence had to be fabricated against the Prince and the innocent Prince had to be sacrificed in order to enable his position to be secured. The document which had lately come to light proved this to be true beyond all doubt.

The people were shocked about the imprisonment of that Prince, but Pibul's

Government succeeded in his deterrent measure to stop the people rising against him and his Government. The Princes, however, through having suffered injustice, won over the sympathy of the people including that of Luang Pradit and his followers and were accepted for the first time by Pradit and his crowd as ones of the common lot who were going through so much injustice and whose rights were in jeopardy and had to be defended.

When the new Assembly met, many of the ex-members of the fighting assembly who belonged to the Conservatives were jailed with the rebels, and those who had represented the people and shown guts and fight against the Government were returned to a man, whereas all those who had shown reluctance to fight were dropped. This served to show that the people at large were beginning to take an interest in the proceedings of the government.

Luang Pradit had now become the hope of everybody. He has proved himself to be the only leader of the 1932 Coup d'Etat who favoured real democracy and that he had mutual interest with them in their desire for the full working of the Constitution. As far as the Conservatives were concerned, they could not raise their heads again for a long time to come. Their ally, the Phya Song's faction, had been totally eliminated. The only chance for them to win their fight for right and justice was through an alliance with Luang Pradit who enjoyed immunity from political persecution, because of his leadership of an important faction in the People's Party.

Meanwhile Pradit's admiration of the fighting members of the Assembly led him to a decision that it would be a good idea to form an alliance with them in the Assembly against Pibul's faction. And as soon as an opportunity came their way, the allies would once more exert their effort to win their right, and owing to the fact that Pradit's attitude towards Communism had changed somewhat, the Conservative head who had so far been immune decided that Pradit should take the place of Phya Song and his party to help the Conservatives to win their right. The old distrust of Pradit's economic policy and the dislike towards some of his followers who seemed to understand no other form of democracy, short of a one party system of Government, was rather a stumbling block and did not quite bring the alliance into full fruition.

After the suppression of the rebellion Pibul's position was firmly consolidated. He no longer had to care a scruple about his enemies. Pradit was shorn of power and Song and his party had been liquidated. He was in sole charge of the country, more absolute in power than any absolute King had been. In the past he had known of King Vajiravudh's method of winning supporters and that a number of people still believe in the policy of being in the favoured circle of a despot. He totally adopted that policy of King Vajiravudh, but being only the imitator of such a policy, the worst side of that policy became very prominent. Favouritism and partisanship were practised beyond anything which had ever been seen before in Siam. And as it had been in the time of King Vajiravudh, he attracted weaklings into his circle and created a wide gulf between his circle and the people at large.

If the People had been dissatisfied in King Vajiravudh's reign, they were now feeling it ten times more. He lived among a gang of bootlickers who invariably praised him sky high in everything he had done. His sense of proportion suffered very acutely thereby. Among those bootlickers, there was one Luang Vichit Vadhakarn who had sold his friends in order to safeguard his liberty. Vichit became the leading light in this new administration and introduced the most aggressive form of Nationalism into the Government's policy. He had been largely responsible for the anti-Chinese movement, based on Hitler's anti-semitism, but it was difficult to convince the kind and peace-loving Siamese, and the whole idea proved very unpopular, especially when many Chinese were deported, after the suppression of the subversive activities which the Chinese had set up, to fight against Luang Vichit's measure. Vichit also preached Pan-Thai Nationalism and the idea of getting back all the territories lost to the French and British in the 19th century.

Although Luang Pibul disclaimed it as a part of this foreign policy which continued to be peaceful, Pibul, however, supported it for home consumption as it helped to justify his rearmament programme and the expansion of the Army which he used as King Vajiravudh had done in his reign, as a measure to appease the officers and to keep them contented in the face of his favouritism and partisanship.

This policy of Nationalism and the expansion of the Army, ended in the clashes with the French in Indo-China after the fall of France in 1940, when a minor war was fought which was only stopped at the behest of Japan who offered her mediation, reapt the fruit of victory from it, leaving a kind of an empty victory to the Siamese to gloat over. This little effort at playing with fire proved to be the beginning of the end.

The result of this empty victory with its victory march and the victory medal, psychologically was most harmful to the Nation because it upset the mental balance of the half-baked educated youths whose sense of proportion was almost totally destroyed, and when the Japanese agreed to raise the status of the Legation in Tokio to the rank of an Embassy, these youths believed they were on a par with the great powers of the world. Their Army strength which had been just a bluff, became a reality in the imagination of these youths who had seen no other Armies, except those Pibul had paraded in an ostentatious manner to impress them that he had brought progress to the country, with a result that they all lived in a dream without facing reality which had been the practice of the past.

Pradit and party and the officials and elite of the Nation, however, realised that a door had been opened to Japan, because the Siamese Government were now under an obligation to Japan who had helped to clear up their trouble with the French, and demands for all kinds of financial and economic co-operation were made incessantly while Japanese nationals began to pour into Siam as officials, traders and tourists.

Pibul still maintained that he aimed at complete independence of action, but he struck a

serious note in warning the people of the imminence of a conflict in Asia, when Siam was going to have a difficult time maintaining her neutrality. This was the signal for his underlings to proclaim dramatically that the Siamese would fight to the last drop of blood. As they did not do this subsequently they have not only been much derided but their sincerity itself was doubted.

The Siamese people who had been lulled into the belief that their armed forces were adequate for the purpose and especially after the recent victory over the French in Indo-China, took up the cue and declared to fight against any invaders to the last. They know that their invaders would be the Japanese, and when the Government ordered the troops to stop fighting and they saw the Japanese marching into their capital, they were brought down to reality from the realm of their dreams with a hard and unbearable thud. Their pride was shaken and hurt. They had been fooled by the Pibul's Government into the belief of their strength, when they were weak. The Government had shown openly that they were insincere and cowards, and after Pibul who knew the people were against him in his co-operation with the Japanese, had declared an alliance with the Japanese, the people became the enemy of Pibul overnight.

The fact that the Siamese public were not pro-Japanese was proved beyond all doubt even before the Japanese invasion, when rumours spread, as late as towards the end of 1941 that Nai Vanich, a high official of Pibul's Government, was in the pay of the Japanese, and there was a public outcry so strong that the Government had to institute an enquiry. Although the enquiry vindicated the official in question, there was no satisfaction among the public.

In fact, public feelings were becoming so strained against the arrogance of the growing number of Japanese residents in Siam that the Japanese Ambassador himself felt obliged to issue an appeal to the Japanese in Siam to be more polite to the Siamese. This gesture was somewhat sarcastically commented upon by the Siamese Papers which took advantage of the occasion to remind the Japanese that they would stand no nonsense with them.

Pibul knew fully well that an alliance with the Japanese who had invaded the country and demanded co-operation at the point of a pistol, was not accepted by the people, but he had to go in with the Japanese who had threatened to throw him out to the mercy of the people who accused him of having led them into the feeling of false security and of having brought dishonour to the name of their country. He could not expect any mercy from the people and his enemies. Once he had been shorn of power, he knew they would finish him good and proper. A despot never has any friends, once he has been stripped of all his power, and it was perfectly true in the case of Pibul. Consequently for the sake of his own security he had to choose the line of least resistance, and did not care two hoots about the welfare of the Nation. Such a policy of self safety before all else had worked well for him in the past. So he decided to go the same way again and accepted every Japanese demand.

It had been an unfortunate practice of the Japanese to demand that their victims of aggression become compromised in their crime, by being forced to declare war against the Japanese's own enemy. By such an act of having become an accomplice in the Japanese crime, the victims became utterly helpless and had to support them and become their slaves on the pain of being left alone after such an act, to fend for themselves against those whom the victims had wronged.

It is exactly the same method as that which the gangster employed to force their weak victims into a compromising situation and afterwards black-mailed those compromised weaklings to help them against the law. The Chinese Government of Wangchiengwai in Nanking was asked to declare war against the Japanese's own enemy. Fortunately China still has a free part of the country where another Government is functioning. Therefore she is free from blame, and the action of the Nanking Government was nullified. If the Chinese under the Nanking Government, who hated the Japanese, could do nothing against that puppet Government, what chance have the Siamese who were against Pibul and the Japanese, without the help from the Allied nations?

In these days of tanks and armoured cars, a tyrant can control the country with a handful of men, and the people who hate the regime, with swords and knives and naked breasts, could do nothing against it, even if they were to have the best will and determination in the world. The unequal struggle would be so much against their chances of success if they had no outside help, and yet some people who have never tasted any form of tyranny, blame the Siamese for having allowed their Government to join hands with the powerful Japanese and thereby becoming the enemy of civilisation, because their Government have sided with the Japanese.

The situations which drove the Siamese into this difficult position, are totally unlike those which had driven the Finns, the Hungarians, the Rumanians had the Bulgarians into the war. At least those people had political desire to win more territories from someone or other, whereas the Siamese had none. They were forced into it because their country was in the path of the invaders and because the tyrants, who were ruling the country, loved their own skins better than their honour.

Although the Siamese were quite helpless to cope with such unfortunate circumstances and incidents which had nothing to do with their own deed, except in having accepted Pibul's Government as their own, because they were not allowed to choose any others, and yet they are, according to the desire of some politicians, to stand in the dock to answer for their crime and to be punished with a result that Siam's gradual progress towards full independent autonomy, which had begun auspiciously in the 19th century in the reign of King Chulalongkorn and which had reached its happy culmination in 1937, would probably be put back for fifty years or more.

For those who desired to judge Siam for her conduct, they should note that Siam is the only country in Asia which has no sense of bitterness towards Great Britain and the United States. China, India and Japan in varying degrees nourish a sense of complaint against Great Britain and the United States, or in short, Europe. The century of humiliation which ended only with the relinquishment of extra-territoriality by Britain and U.S.A. in 1942 has left its indelible impression on the Chinese mind, whereas Siam had enjoyed such a freedom since 1926, though the final treaties on it were signed in 1937.

The attempt made to partition China at different times, the territorial concessions enjoyed by foreign nations, the limitation on her sovereignty in the matter of Customs, and the insults and indignities that the Chinese had to suffer during the various "interventions" by the great powers have had their reaction in a bitterness which it will take long to remove.

In India the position is even worse. A century and a half of foreign rule has left soreness in the Indian mind. The attitude of India, generally speaking, is much affected by this conception of inequality, however unavoidable in the circumstances it may be. Even the most objective minds in India suffer in some form from its effects.

Nor is the case much better in Japan. The history of Japan in recent years can be understood only in terms of her frantic desire to achieve equality with, and to be recognised as an equal by, European Nations. Her superhuman efforts to industrialise her life, to pile up armaments, to compete in the field of Imperialist politics, can be explained only by the desire to assert her equality before the world.

Siam alone of all the East Asiatic nations has not suffered from this handicap. She was able to right her wrongs through friendly negotiations, requiring a great deal of patience, tact and understanding. As a result there is no anti-European feeling in Siam, no bitterness against Europe and no sense of having been treated unfairly. This is undoubtedly a great asset, which it will be foolish for European Nations to destroy or dissipate for the sake of some momentary advantage. If Britain and U.S.A. were to build on that feeling of friendly equality, Siam will be a source of strength for the future.

After Pibul had joined up with the Japanese, Ministers of Pradit's faction including Pradit himself resigned. The Assembly was divided, the majority were siding with the people in a general protest against this policy of a tame submission to the invaders.

Luang Pradit and his followers then started the Siamese National liberation movement which gradually developed into a substantial organisation with its own services of Intelligence and subversive movement. This movement enjoyed the majority of support in the House of National Assembly and was supported by a large number of people of all parties including the Princes and the Royalists, and the intense anti-Japanese feeling and an attitude of being anti the Government which represents the yoke of Japanese conquest, among the mass of the people

became most apparent.

Unrest, rumours were rife everywhere. Pibul's Government became very unpopular, and Pibul only kept his power by the sheer use of force of his tanks as he had done in the past to control the rising temper of the Assembly.

The alliance between Pradit's party and the Conservatives developed into a strong partnership through mutual interest. Everybody buried their hatchets and joined together, dropping their quarrels of the past, and a new unity was born to fight against the invader and tyrants. The Princes to whom the people had shown sympathy after the rebellion of 1938, were now received with open arms into the union. With the ban thus lifted the people could show their feeling for the Princes again, and they came rallying around them.

Pibul knew of it, but could not very well suppress the Princes, because people happened to have fallen back on them, following what hurts and ills he had brought them when he joined the Japanese, and for the first time since 1932 he asked the Princes to forget the old quarrel and to join in with him. The Royal family was praised sky high, in the hope of softening the temper of the people. In spite of all the shows and ostentations to demonstrate his new attitude towards the Royal family, he failed completely in his effort. Then the Navy broke loose and joined the people in their attitude against Pibul and his Government.

Meanwhile Pradit and the members of the Assembly were stirring up troubles against Pibul, culminating in the prorogue of the Assembly, and Pibul brought out a new order that no members of the new Assembly could sit in the house without the Government's approval. Those who belonged to Pradit's faction were of course barred from the house. The new members were soon subverted by the party of National liberation.

Pibul sought to appease the people by asking his Japanese master to give the six provinces of Malay States and Shan States to Siam as a bribery, but it, however, met with no response, and the deadlock is still there today between Pibul and the people.

There is, however, a visible sign today that Pibul is beginning to feel very acutely the anger of his people, and seems ready to change front, preparing the way to oppose the Japanese. Vichit, his pro-Japanese Foreign Minister, has been removed from that office, and Direk of Pradit's faction has taken his place in the Foreign Office. Pibul has also decided to move his Government to a town called Petchabun.

This town is situated at the mouth of a cul-de-sac of about a thousand square miles. This area is known to be malaria ridden, especially at Petchabun, which had once been a principality that had come to an end because of malaria. [Anyone] who [has] been to this cul-de-sac of jungle and high hills would never understand why Pibul has picked this unhealthy town without any amenities as his choice for his temporary capital. The reason which had prompted him to choose it could only be because he had thought the terrain around there is suitable for putting up a defensive position.

This town is connected to the railway below Pitsanulok by a single well-metalled road. There is a small emergency landing ground for aeroplanes at Chaibadan, situated in the middle of a forest, with a very poor bullock cart track linking it with Petchabun. There are two other approaches into the North of the cul-de-sac, namely, one pack animal track from Loei and another one of the same description from Utaradit.

Such a defensive position, that lacks any good communications with any base of supply, can only mean that Pibul only wants to use it for a temporary self-defence against a force slightly greater than he has for a period of one or two months, till he could be relieved by some other force. This points clearly that he has no intention of fighting the Allied Army, but he prepares to defend himself against his Japanese friends, when he decides to play with the Allies who would be coming into the country to drive the Japanese out.

His alibi which he could offer to the Japanese is perfect. Bangkok, the capital, is being bombed and is a strategic centre of importance which would be the objective of the Allied attack, whereas any other town is much too much in the open and cannot be defended effectively. Petchabun is central and has a very good defensive position. With such a string of reasons, it would be very difficult for the Japanese to advise him to change his mind.

If he had intended to set up his capital in Petchabun in order to defend himself against the Allies, the capacities of the Petchabun position would not be compatible with the requirement of strategy, because it had no line of retreat into the possible Japanese held territory if the Allies had been able to drive them out of Siam, and Pibul's position would be lost through lack of supplies. If he had meant to fight the Allies, he would therefore have chosen other towns which had a direct line of retreat into French Indo-China.

Consequently the choice of Petchabun which Pibul has chosen to be the seat of his Government, could only be interpreted that he now has an intention of joining the Allies in the manner of Marshal Badoglio of Italy.

กับลูกน้องที่ลพบุรี

บทวิเคราะห์สถานการณ์ในสยาม
ที่เขียนตามหน้าที่ให้ S.O.E.

“...the main difficulty hinges on one thing only, that is the state of the true feeling of the people of Siam at this moment. The success of this plan of operation depends on how people in the country will react to our contact, and how much suffering they have gone through during the Japanese occupation and how much are they willing to sacrifice in order to obtain peace, independence, freedom, self respect and the respect of the world which they care so much to gain...”

17th June, 1943

Country Sections.

I here last April, I attended a conference at Maerut, and decided that I should draw up a plan for the S.O.E. operation in the area of Western Siam.

On the arrival of the Siamese boys I was ordered to conduct them to the Maerut School and to participate in their training. Whenever I had spare time during this strenuous period, I have tried to write this appreciation of the situation No. 2, which I am now enclosing to you.

The appreciation contains as much details as I have been able to think of at the moment of writing, so far as the quantity and nature of information on the subject upon which I have been able to lay my hand, have permitted. This appreciation though long and perhaps very tedious, aims at:-

- (i) By going into it in such a detailed manner, the document will enable the readers who are experts in the matters, but know little of the country in question, to see thoroughly every possible angle of the problem, and to form a clear opinion on it and thereby to offer constructive criticism and suggestion about it, which alone will lead to a successful planning of the operation.
- (ii) Establishing a basis of a policy by which the Siam Country Section should work. Thus the administrative officer responsible can plan ahead as to what would be required for the operation and its personnel and contact with the authorities of the other departments concerned, could be established in good time in order that delay and annoyance would be eliminated to a minimum. Gathering of information concerning the matters would be conducted along suitable channels with a certain object in view. Time and labour would thus be saved.
- (iii) Giving the operators a kind of training that would be almost 100% suitable to the work they will be called upon to perform. Without an objective policy, it is not possible to devise any really suitable scheme of training the men. All branches of training, not in conformity with the spirit and scope of the policy as laid down as a basis would be eliminated, whereas all those in agreement with them would be introduced. By knowing for certain what the operators will have to perform, requirement for the necessary instrument and facilities for their training can be easily listed, and effort to obtain them could be set in motion without any delay. Programme and periods for different kinds of training could be made without any difficulty. All instructors and students would know for certain what is required of them and thus would know where they stand. Inconvenience and annoyance would be things of the past.

We are now nearly at the end of our preliminary training. The second period of advanced training would be due in a fortnight's time. It is necessary that the instructors should know for certain whether this object for the operation would be officially adopted. Otherwise, programme making for their training would be almost impossible. It would be greatly appreciated by all concerned if a certain decision on the matter is reached fairly soon.

5. Mr. Stewart has intimated to me that he should like to see this Appreciation very much. I should be most grateful to you if you will let him have a look at it before he goes away.

Enc.

17th June, 1943

...ntry Sections.

..... here last April, I attended a conference at Meerut.ded that I should draw up a plan for the S.O.E. operation area of Western Siam.

.....ival of the Siamese boys I was ordered to conduct them to the are School and to participate in their training. Whenever I had ... pare during this strenuous period, I have tried to write this appreciation ... the situation No. 2, which I am now enclosing to you.

.... appreciation contains as much details as I have been able to think of at the moment of writing, so far as the quantity and nature of information on the subject upon which I have been able to lay my hand, have permitted. This appreciation though long and perhaps very tedious, aims at :-

- (i) By going into it in such a detailed manner, the document will enable the readers who are experts in the matters, but know little of the country in question, to see thoroughly every possible angle of the problem, and to form a clear opinion on it and thereby to offer constructive criticism and suggestion about it, which alone will lead to a successful planning of the operation.
- (ii) Establishing a basis of a policy by which the Siam Country Section should work. Thus the administrative officer responsible can plan ahead as to what would be required for the operation and its personnel and contact with the authorities of the other departments concerned, could be established in good time in order that delay and annoyance would be eliminated to a minimum. Gathering of information concerning the matters would be conducted along suitable channels with a certain object in view. Time and labour would thus be saved.
- (iii) Giving the operators a kind of training that would be almost 100% suitable to the work they will be called upon to perform. Without an objective policy, it is not possible to devise any really suitable scheme of training the men. All branches of training, not in conformity with the spirit and scope of the policy as laid down as a basis would be eliminated, whereas all those in agreement with them would be introduced. By knowing for certain what the operators will have to perform, requirement for the necessary instrument and facilities for

their training can be easily listed, and effort to obtain them could be set in motion without any delay. Programme and periods for different kinds of training could be made without any difficulty. All instructors and students would know for certain what is required of them and thus would know where they stand. Inconvenience and annoyance would be things of the past.

We are now nearly at the end our preliminary training. The second period of advanced training would be due in a fortnight's time. It is necessary that the instructors should know for certain whether this object for the operation would be officially adopted. Otherwise, programme making for their training would be almost impossible. It would be greatly appreciated by all concerned if a certain decision on the matter is reached fairly soon.

5. Mr. Stewart has intimated to me that he should like to see this Appreciation very much. I should be most grateful to you if you will let him have a look at it before he goes away.

present.
Luang Pibulation in Siam No.2. by BB/299.

o. Luangay. 1943.

ideal of
servants
studied

more for the social and economic order established by
d'etat time when this would render the maximum assistance
is effecting the destruction of the Japanese armed
to

has
Be

Psychological - The Siamese morale and psychology at the
ment can be classified as follows:-

a. The Princes have lost all influences as far as the control
of the administration is concerned. They, however, still
retain the respect and loyalty of the majority of the priests
and the people in the provinces. Recent broadcasts from Siam
show that the Government, realising its own unpopularity, which
has resulted in the rallying of the people to the support of
the Princes, has been appealing to the Princes to forget their
past quarrels and to unite with the Government. This demon-
strates that the Princes' influence has not altogether been
dead. The Princes are in the majority intensely anti the
present Government and the Japanese. They can be expected with
100% certainty to give a loyal support to the Allies. Not be-
cause, they feel, by so doing, they may succeed in regaining
their lost power, but because they realise that their own
security, peace of mind and happiness as men living in the
country which have been lost for the last 10 years would be
regained. or Constitutional Monarchy form of Government is
sincerely recognised by them. Fairness, justice and peace are
what they really want.

b. The Priests, as a rule do not allow themselves to be mixed up
with affairs of State. But owing to the fact that the present
Government have interfered so much with Church affairs, and
that they had in the past been immensely supported and patron-
ised by the Princes whose ancestors had reformed the Church and
brought it to the imminence which it now enjoys, the Priests
do not feel well disposed towards the Government. And as for
the Japanese who have been trying to bring into the country
Shintoism under the cloak of Zen Buddhism to supplant their
brand of faith, they are 100% against them. They have large
influence over the people, especially those outside Bangkok.

c. Pibul's party or the Prime Minister's party, consists of
those yes-men officials and officers in the Army and Air Force
who enjoy Pibul's confidence. They are few in numbers, but all
hold key posts in the Government and the Army and Air Force.
This party was known to be very anti-Japanese before 8th
December 1941. Their policy in life is to fall in with the
power of the moment. They have no conviction of anykind,
except safety of self. They would be pro-Japanese today and
pro-Allies tomorrow according to how the wind blows.

d. The Pro-Japanese party, are mostly in the Government at the

Agents of H.S.

..... situation in Siam No.2. by BB/299.

..... May. 1943

..... t the social and economic order established by
.... time when this would render the maximum assistance
..... effecting the destruction of the Japanese armed

..... r Psychological - The Siamese morale and psychology at the moment can be classified as follows :-

a. The Princes have lost all influences as far as the control of the administration is concerned. They, however, still retain the respect and loyalty of the majority of the priests and the people in the provinces. Recent broadcasts from Siam show that the Government, realising its own unpopularity, which has resulted in the rallying of the people to the support of the Princes, has been appealing to the Princes to forget their past quarrels and to unite with the Government. This demonstrates that the Princes' influence has not altogether been dead. The Princes are in the majority intensely anti the present Government and the Japanese. They can be expected with 100% certainty to give a loyal support to the Allies. Not because, they feel, by so doing, they may succeed in regaining their lost power, but because they realise that their own security, peace of mind and happiness as men living in the country which have been lost for the last 10 years would be regained. The Constitutional Monarchy form of Government is sincerely recognised by them. Fairness, justice and peace are what they really want.

b. The Priests, as a rule do not allow themselves to be mixed up with affairs of State. But owing to the fact that the present Government have interfered so much with Church affairs, and that they had in the past been immensely supported and patronised by the princes whose ancestors had reformed the Church and brought it to the imminence which it now enjoys, the Priests do not feel well disposed towards the Government. And as for the Japanese who have been trying to bring into the country Shintoism under the cloak of Zen Buddhism to supplant their brand of faith, they are 100% against them. They have large influence over the people, especially those outside Bangkok.

c. Pibul's party or the Prime Minister's party, consists of those yes-men officials and officers in the Army and Air Force who enjoy Pibul's confidence. They are few in numbers but all hold key posts in the Government and the Army and Air Force. This party was known to be very anti-Japanese before 8th December 1941. Their policy in life is to fall in with the power of

the moment. They have no conviction of any kind, except safety of self. They would be pro-Japanese today and pro-Allies tomorrow according to how the wind blows.

d. The Pro-Japanese party, are mostly in the Government at the present. The Japanese put them there as a safeguard against Luang Pibul's treachery. They are a minority in the Government.

e. Luang Pradit's party are people who believe in Pradit's ideal of democracy, consisting of law students and civil servants of certain grade, clerks and trades people who have studied laws and fancied themselves politicians. Pradit has more followers than any of his fellow conspirators in the coup d'etat of 1932. Pradit alone has a policy for the Nation and is quite sincere about it, whereas the others have none, but to enrich themselves. It is a mistaken idea to say that Pradit has the majority of the Siamese under his influence. Outside Bangkok nobody cares about him. In Bangkok itself there are less than 25% of its population who genuinely support him. Politics in Siam are still in their infancy. Nobody cares about them. However, this Pradit's party is very anti Pibul's party and intensely anti-Japanese, and is the most powerful single party in Siam.

f. The Navy's party consists of most of the Naval Officers, led by Luang Sindhu, Luang Sargwon and Luang Subhachalasai. This is a strong party, having force and unity behind it, inspite of the smallness of its size. It is very anti-Pibul and his colleagues. Therefore it is always on the side of the oppressed which are the people. Recently it was known beyond doubt that, its relation with the Army, especially that part of it which is under Pibul's control, was far from friendly. It is also very anti-Japanese and its morale is far above the average.

g. The Army's party consists of those officers who are not really in Pibul's camp, but have been forced to support him against the pain of being dismissed from the Service. There are, however, a few firebrands among them, namely Luang Pairirayordej, a Major General and Lieutenant General Luang Phroom Yodi, who is very pro-British and ambitious. The majority of officers and men are known to be anti-Japanese. The radio from Bangkok often pleads with the Siamese troops to fraternise with their Japanese opposite numbers. The Japanese Ambassador does the same to the Japanese soldiers. It is obvious that they don't get on well with one another. The Siamese troops have no heart in this fight. They know it is not their war and that they are merely stooges. Their standard of training is low, especially in the higher formation training. Their value is most doubtful in a real battle. Up till now they have done nothing more than small skirmishes. Their real psychology at this moment is still uncertain, and it has to be verified. The Air Force can be also placed under this heading. Yet the Siamese private soldiers,

if properly led, show great dash and courage. The higher officers of the Army are more interested in Politics than in their profession. The junior officers strive for a shortcut to success, through political influence, rather than through efficiency in their profession. The revolutionary regime, in order to earn or rather obtain the goodwill of the Army, has only succeeded in mollicoddling them by their measures and thus destroyed their efficiency.

h. Government Officials are of the same mentality as the officers in the Army. Lately, however, due to the increased cost of living and the cutting down of salaries, a new spirit has arisen. They have dared to criticise the Government and disagree with its measures, and are thoroughly anti-Japanese.

i. The retired Government Officials are known to be anti-Japanese and the Government. But owing to the measures of oppressions meted out to them and the people, they are beginning to come out of the shell of their apathy and to show a little fight. How far this spirit is alive is still to be determined.

j. The elected Members of the Assembly are like wild animals kept behind cages in a zoo. In spite of the spirit which they might have had before they came to the Assembly, once they are in the Assembly, half of which are men nominated by the Premier to keep the other half in order, with threats, both real and seeming, most of them resign to their fate and become mere automatons. Members newly elected, are not allowed to sit in the House of Assembly, unless approved by the Premier. They are known to be anti the Government and the Japanese almost to a man. Many high spirited ones have secretly taken side with Luang Pradit.

k. The people of Bangkok. are openly anti the Government and intensely anti-Japanese. Judging by the nightly street brawls between them and the Japanese, whose arrogance they could not stand, if they are given weapons to fight, it would develop into major trouble.

l. The people in the provinces. Nothing definite is known about them. Being far away from the seat of trouble, they may not quite realise the situation. When they do, they will be even more ferocious than their Bangkok brothers. From some evidence, they are very dissatisfied with the Government's measures lately meted out to them. As regards their feelings towards the Japanese, it is not yet quite clear, since there is no evidence about it ever come in to our hand. It can, however, be taken for granted that, if they realise the danger of the Japanese intrusion, as they will gradually do, when their folk are conscripted into the Army and to do forced labour, it will take very little to get them up in arms. It has been the writer's experience that if one can convince them of some form of danger, either to their land and to their religion,

it is very easy to provoke them to fight even with unsuitable weapons. The Japanese have tried to bring shintoism into the country. If this theme is played upon often enough, especially through rumours, there would be a desired result from it. Rumours, such as [the one that said] the Japanese have disarmed the Siamese Army which was recently rampant in Bangkok, help greatly to aggravate the situation. If this kind of rumour gets out among the country people, it will surely catch fire. For the present, because the people have always been apathetic to all political issues of Bangkok, it is best to presume that they are still very much so, until we can really determine the real state of their mind.

It will be seen that Siam before the Japanese invasion was split asunder by internal strifes of all kind. Distrust, jealousy, persecution and injustice were abroad. There was no such thing as unity as there had been before the revolution. She was like a child stricken with measles or other growing pains. It was an easy meat for the Japanese. But it is the same with a child, when the worst is at its height, she will either succumb or recover. There are many signs that Siam will recover. And this possibility, especially from the latest report of the formation of an underground movement in the country is very encouraging.

m. The underground movement. There is a definite proof that such a thing has been born in Siam. The Secretary of the Executive Committee of this movement has taken a perilous journey out to China to try and get in touch with us. The men, mentioned as the leaders, namely Pradit, Luang Kovit, Prince Dhani and Luang Subhachalasai, are men of influence, having lately resigned or been disposed of because of their pro-British or pro-Allies feelings. The extent of this movement is however still unknown. It can be surmised that it is very much yet in a very small way. The Secretary evidently is trying to make it sound big in order to obtain willing hands to help them. It will have to be determined by our own men. It would perhaps be more clear, if the Secretary of the Movement who is now in China can be interrogated by us.

In conclusion we can take it that there is a great possibility of getting a wholesale co-operation from the people, not only in sympathy, but in actual fighting. How far this secret movement can be kept from the Japanese is doubtful. It must also be admitted that Pradit is a past master when it comes to creating a secret organisation.

n. The Bangkwang party. consists of the Royalists and other anti Government's parties who have staged counter revolutions and have failed and have been put in jail. Among them there are many men of characters and good brain. They have a large following outside, who are at the moment lying dormant, waiting for an opportunity. They are very patriotic and anti-Japanese. It is however difficult to contact them.

o. The Sino-Siamese. The Chinese immigrants have intermarried with the Siamese women for many years past. Nowadays there are a large number of Siamese who have been born of such parentage. The Chinese father of such Siamese usually becomes Siamese with a very strong leaning towards China. These Siamese get on easily with their Chinese relatives and many strong ties of co-operation develop to the good of both countries. During the Sino-Japanese War, the Chinese have sent a large amount of money to help their country in the War. They are very intensely anti-Japanese. Luang Vichit's policy of Siam for the Siamese, made the Chinese very resentful of the Government. And recently Pibul's Government, under the instigation of the Japanese, stopped the Chinese from sending farther funds to help China. The Chinese became very anti-Pibul. Nevertheless funds still flow to China through underground channels. The organisation responsible for this work is the Chinese Secret Society called Angyi which has branches all over the country. Some of these major branches are under the control of Sino-Siamese. Among the Siamese boys of our organisation there are 4 or 5 Sino-Siamese, whose relatives have connection with these secret societies. One of them actually knows a high officer of the Secret Society in the area where we are contemplating to work. This high officer's name is Tian Lai. He is in charge of all the minor branches of the Society in the area of West Central Siam containing the following towns, Smutsakorn, Smut Songgram, Ratburi Petchaburi, Kanchanaburi, Supanburi, Anghong and Udaithani. He is of course in alliance with the heads of the other major sections in other provinces. Necessary arrangement can be made through his office. These Secret Societies can be made to be our eyes and ears and to interfere at the source whenever there should be a punitive expeditionary sent against us. They will be without doubt willing to co-operate, having the same mutual interest and close relationship.

The Sino-Siamese adopt the same kind of method in organising a certain kind of society which actually is much more of a protection racket. The head of this kind of society is called "Boss" or in Siamese "Nakleng". Each boss has a certain sphere of influence. These bosses, besides playing with this protection racket, run gambling houses, own big businesses and have a large number of followers, many of them are equivalent to the American gangster. Tian Lai of the Angyi also runs one of these in the Western Central area. His anti-Japanese and Government attitude might make him a good ally. Tian Lai is said to be very loyal to his friends and to keep his promise. A man of really good character inspite of the fact that his business is not quite of a straight and moral kind.

ii. Personalities.

a. Pibul the Premier. A very clever and cunning adventurer whose principle in life is self before all others. From a very trustworthy source he was known to be very pro-Allies before the Japanese marched in, and genuinely anti-Japanese. From his broadcast to the Free Thais

in England, U.S.A. and other countries he said that he was not a traitor to the country. The reason why he joined the Japanese was to preserve his, the country's and the Army's independence of action. Because by joining the Allies it would be like committing suicide. From this it could be seen that he is in the position of a fence rider. Whichever side is the overlord, he would be with them. He has taken care up till now not to aggravate the situation against the Allies. He is preparing a measure which is a two edged tool which can be turned against either the Allies or the Japanese at his own will. With Burmah reconquered or other really big Japanese defeat, which will convince him of the Allies' victory, he will jump to our side. He is a man of no principle, as seen through his own political career, which was paved with faithlessness and treachery. And yet he can be a useful tool to us if we are successful.

b. Nai Wanit a nonentity, without any real influence. Had it not been for the fact that he has the support of the Japanese, he would have been kicked in to jail because of his known vices. He has no followers except a few of his kind under the pay of the Japanese.

c. Luang Vijit (Vichit) Vadhakarn. a snake in the grass cannot be trusted at all. At the moment he is under the pay of the Japanese. He is looked down with contempt in Bangkok.

d. Luang Adul. The Chief of Police, a great friend and supporter of Pibul. He is a very capable man and has a big influence in the Police Force. He has been known to be pro-Allies + England. His mentality is similar to that of his fellow conspirators of June 1932 coup d'etat, in one respect. That is he believes that if he lets go of the rein of power, he will be devoured alive. His support of Pibul is based on that principle. At this moment he realises that since Pibul has declared war against the Allies, Siam's defeat would mean Pibul's and his downfall. With this belief uppermost in his mind he will work the organisation under him against us. On the other hand it has been said that he is very pro-Siam and whatever he thinks it is in the interest of Siam, he would agree to co-operate. He is very ruthless. Justice hangs on his judgment. If he thinks anybody an enemy of the Regime, whether rightly or wrongly, he gives the man no chance to defend himself, but gets rid of him without a second thought. This action reflects a constant fear in his heart, and as it is in the case of such men, to find the whys and wherefores of his action, one must take his fear as a basis for one's work. He has been known to be quite straight and to play the game. It would be a good risk to get in touch with him with a view of enrolling him into our side with the promise that he shall not be harmed but left where he is. Bribery will not work so well with him. A promise which convinces him, works much better. He makes a good ally.

e. Prayun Pamaramontri born of a German mother. He is very pro-German, but he is

known to be anti-Japanese. Consequently he would be anti-Allies. He is the head of the youth Movement (Yuvachon).

f. Luang Phroom Yodi. A lieutenant General in the Army. Luang Pibul's trusted deputy. He is known to be very pro-British. He is very ambitious and would not hesitate to get rid of his chief, if he sees a safe way of so-doing. There is a very good chance that he would work for us, if he is convinced that by deserting his chief for us, he would be safe afterwards. When the Allies are winning, there is no difficulty of recruiting a man like him to our side. He had a fairly large influence in the Army.

g. Luang Vichit Songram a Lieutenant General in the Army, now commanding the Army of the North fighting in Kengtung. He is a painstaking professional soldier. He has nothing to do with politics and is willing to serve anybody. Very docile and non-aggressive sort of fellow. He came to England to further his military research work, and should be considered pro-British. However, he is a man who does not show his feelings much. He is very cautious like the rest of the successful officials in any country.

h. Luang Pairo Rayordij. A Major General in the Army, commanding the Eastern area. He is a great leader and a good man with principles, and is very straight and intensely patriotic. His reactions after the Japanese invasion are unknown, but the writer does not think that he is pro-Japanese. He is a man to be cultivated. He is not open to bribery nor corruption. An appeal to his sense of duty and patriotism alone can win him.

i. Luang Sindhu Songram Chai educated in Denmark. He was reputed at one time to be pro-Japanese. He has been the head of the Navy for a long time, being among the leaders of the Coup d'etat of 1932. He lost great prestige during Franco-Siamese conflict. His influence in the Navy is waning. Personally, the writer does not think he is pro-Japanese. He loves the Navy, and Japan happened to be the country that could supply him with warships very cheaply. It's much more of a sense of self-flattery, because he succeeded in getting the required number of ships to fulfill his plan at a price suitable to what the Treasury had allowed him, that made him look like a Japanese pawn. At the worst he would be classed as neutral. He is much more of a staff officer than a leader.

j. Luang Charoen Nava. The Commander in Chief of the Fleet, is a very good man, very upright and straight. He is a real professional sailor and does not mix with politics. He does not like inefficiency and looks down upon the Army for being such. Since the Navy as a whole is anti-Pibul and the Japanese, he is bound to fall in with them.

k. Luang Sangwon. Another Naval member of the Coup d'etat conspirators. He is anti-Pibul, but besides that the writer does not know about him.

l. Luang Subha Chalasai. Also a Naval member of the coup d'etat. He is very ambitious. And because of his ambition he left the Navy for political position. He did badly in politics and was subsequently made the Director of National Health and Sport where he built a big stadium with a big profit for his own pocket. His name in the Committee of the underground movement in Siam does not breed confidence in the writer. He has no doubt a certain following in the Navy.

m. Prince Dhani Nivat helped the Secretary of the Committee of the underground movement to escape to China. He is a very good man, very well read and clever. He was the Minister of Education in the reign of King Prajadhipok. His influence is however very limited. He is very anti-Luang Pibul, very pro-British and intensely anti-Japanese. He is capable of organising such a movement in a very judicious manner. He is full of guts and spirit. His very straightforward method of criticising people sometimes makes him unpopular. Nevertheless he is to be trusted.

n. Prince Arthit. The President of the Regency, is a weak man with no principles. He is, however, very pro-British. He is so vain that he is blinded by it. Pibul and company have an utter contempt for him, but he is a tool to help their cause, therefore they tolerated him. Since Pradit had joined the Council of Regency, Arthit must have been his pawn 100%. And the fact that he is also included in the Underground Movement is plainly the work of Pradit. Arthit alone does not have the nerve. He cannot be trusted at all with any secret. Perhaps Pradit thinks it is better to make him keep a secret by compromising him in the plot. Besides they together can make use of the privy purse money for this cause. He is actually a liability rather than an asset. His position in the country is however quite an asset in itself.

o. Luang Pradit is a man who engineered the Coup d'etat of 1932. He is a theorist and idealist of a pinkish colour. He is however very sincere and patriotic. He is patient and a man who can abide his time, and also a past master at organising an underground movement. His prestige as a patriot and champion of democracy of a pinkish complexion, is high among the younger people of the capital, especially the University students, the law students, the lawyers and political minded tradesmen or Government clerks. There are quite a large section of the people who do not quite trust him because of his communistic leaning. The Army is of course against him. In the writer's opinion, he is the best of all the 1932 conspirators. And in spite of the fact that he is on the opposite camp to the writer's, the writer feels he is a likable man

and a man of worth. If he is the leader of this Underground Movement, the movement will have a fair chance of success. It remains to be seen how far he is mixed up in it. Judging by evidence just come to our notice, he is intensely anti-Japanese and anti-Pibul's administration up to a point that a man of his character cannot sit still and let the affairs go by without attempting anything. He is the man whom we must contact.

p. Phya Bahol. The leader of the coup d'etat, very brave and patriotic. But his brain power is very small. He is straight and loyal to friends. He is no politician, and is now left behind at the starting post, shorn of power and influence. He enjoys a little prestige as the leader of the Revolution. He was educated in Germany and a contemporary of Goering at the Cadet School in Germany.

q. Luang Kovit educated in France and a close friend of Pradit. He is anti-Japanese, very outspoken and straight. He was kicked out or rather resigned from his remunerative post of Director General of Post & Telegraph Office. It is a rare event in the annals of political life in Siam for an official of such a post to resign. For having done what he did, he must be a man of character. His name in the Committee of the Underground Movement is an asset. His knowledge in the system of communication is very valuable.

r. Dhavi Bunyakiet educated in England; a member of the Coup d'etat. He is anti-Japanese, a Pradit's man. He is a firebrand and a little unscrupulous. He has been recently kicked out of the Cabinet for having pro-allies attitude, and is also in the Underground Movement.

s. Duen Bunnag educated in Switzerland, a member of the coup d'etat. He is of Pradit's party. He has been also kicked out of the service because of his pro-Allies leaning. He is a clever man. The writer does not, however, know him personally. He is in the Underground Movement.

t. Phya Srivisam a retired official, now practises as a lawyer. He is a clever man, in fact one of the most brilliant Siamese. He has however given up politics. And it will be very difficult to get him to do anything for us, because he is not willing to risk anything any more. He has actually become apathetic. He was educated in England and is naturally pro-British.

u. Prince Viwat educated in England and very pro-British. He is very good man, full of common sense. In spite of his strong character, having been so long a Government servant he is apt to be cautious and does not like to play with anything risky. He is now a Governor of the new Thai Bank.

- v. Luang Dejsahakorn educated in Switzerland. He is a quiet man with a very clever mind and great ability. He is of Pradit's party, but is very moderate. He is so keen in his work of organising the co-operative society that he entertains no other interest. He is not a politician, but a plain professional hardworking man. Being a man of very few words, his view carries a great weight among his colleagues.
- w. The members of Assembly of note are Liang [Luang?] Chayakan, a good man with undaunted courage and principles; Tiang Sirikhan also of the same type. Phya Sri-Thamarat, a columnist writer, very good in peace time politics, doubtful in a war; Phya Withunthanmilet, educated in America, a man who means well but has little guts, and Phra Rajayat who is full of guts and a fighter. They are all anti-Japanese and anti Government.
- x. Members of the Cabinet such as Luang Dhamrong Navaswat, a former Naval Officer, and former firebrand of the Coup d'etat conspirators, having had a cushy job for a long time, has lost guts and become a man of little influence, may however stage a comeback; Luang Chawengsaksonggram, a clever and cunning fellow, but has got no taste to risk any more. These two are the only possibilities favourable to us. The rest are no good.
- y. The counter revolutionary party. There are many good men among them such as Phya Udom, a really good man with courage and ability; Phya Devahusdin, an ex-General who led the Siamese Expeditionary force in 1914 war against Germany; Prince Rangsit; Prince Sitiporn, an old Harrovian, very clever and well principled, Phya Dorani, a man of very strong character and great courage. Unfortunately, they are all in prison. Their followers outside are not up to their standard, with the exception of one, Siddhi Saengxuto, who is, although educated in Japan, intensely anti the Japanese and Pibul, and very straight with great strength of character and courage, now shorn of prestige and influence, having been in prison for a few years, yet still commanding respect of his enemies from Pibul downward.
- z. Retired Officers A man of note in this category is General Prince Dosariwongse. He is a born politician, a past master at political intrigue, commands a great respect among a certain section of the Army and has the best intelligence system on political situation and personalities for a private individual in the country. He is however doubtful to take an active part to help us, but as a source of information, we should do well to contact him.

Among the personalities, there is one lady who must not be left out, that is Lady Sngieum Bisal (Khunying Sngieum Bisal). She is a real patriot, full of courage, popular in Supanburi district where we might have to operate. She is intensely anti-Japanese and very

popular with the officers of the Air Force. She is very much of a man in character. Her sister Snguan educated in England is of the same mentality and type.

Further, there is Chao Phya Dhomasakdi, a retired official of great experience, who, commands a great deal of respect among the officials both young and old at the Ministry of Education. Many of the 1932 Coup d'etat conspirators respect him for his knowledge of politics. And also Luang Vivaravidek who is in charge of the wireless department. He is reputed to be a sportsman of an upright character, very much anti-Japanese. To win him over to our side we would derive a great deal of benefit.

In conclusion, after having studied the analysis of the foregoing paragraphs on the psychological and binomical factors, it is obvious that the most natural leader to be chosen to help our cause and to co-operate with is Luang Pradit. His party is obviously the main nucleus of the Underground Movement. With Prince Dhani connected with it, the Royalist and the retired officials party and the Bangkwang's party would join in with it without difficulty. When these parties are joined together, they would represent almost 75% of the Bangkok's people. The Navy with its mutual interest, seeing the popular opinion, would in the end throw in their lot with them. The Princes will no doubt support it. There remain Luang Adul and his police and the Army, the greater part of which would in the end be contagious with the real feeling of the majority of the people, and sympathy at least would be given to the Cause. The people in the provinces remain our big problem. Bangkok is not quite Siam, although it has a great deal of influence. In the kind of operation we are undertaking, the spirit of revolt must be real and it must be born of real conviction. Artificiality is no good. It is, however, on the whole quite favourable. The support of a man like Tian Lai and his organisation must also be secured.

iii. Algebraic factors.

a. Areas.

i. The North comprising of the area enclosed by the Burmese Frontier on the West, the Shan State and the Mekong in the North, the range of mountains in the East and the line parallel to the longitude at Utarachit [Uttaradit?] in the South. This area is very hilly and covered with teak forest fairly thick with undergrowth. Where there is a town or a district (Ambhur), there is a semblance of a plain fit for the cultivation of a certain grade of rice which needs little water to support its growth. From the mountain in this area, originate the River Ping, Wang and Yom which join in to the River Menam or Chao Phaya at Paknam Poh.

This area contains the main Japanese bases of Chiangmai and Lampang of their Northern Army. It is very difficult to get about, since there are very few roads and tracks (Bullock). Although there are jungle trails, it would take a long time to get to know them. As a result it would be very difficult to get about unnoticed, since most of the known roads and tracks would be in constant use by the Japanese. It is an area fairly well defended or rather more defended than many other areas. The details of vegetation, climate and other geographical features could be obtained from the book Siam by W. Graham.

ii. North Central Area covers the ground enclosed in the North by Utaradit, the East by the Korat plateau from Bua Chum up to the source of River Pasak, the South by Nakorn Sawan or Paknam Poh, and the West by the Burmese Frontier. The North East corner of this area is hilly except along the Pusak [Pasak?] valley where Homsak and Petchabun stand. The North West corner is also hilly with teak forest except a small strip along the lower reaches of the Ping River where Tak and Kampaingpetch stand. The rest are fairly flat and covered with deciduous forest (Benjabandh forest) interspersed with Bamboo forest and mixed deciduous and bamboo forests. There are paddy fields, scattered about between the forest, at all villages and towns. The main rivers draining this area are Mae Ping and Mae Yom. There is an important rail junction at Bandara and a main road running from the railhead at Sawankalok to Tak and thence to Mae Sod and Moulemein. This line of communication will be of importance when Southern Burmah is attacked by the Allies troops. Nakorn Sawan in the South is the main distributing centre for river traffic from Bangkok, whence Tak can also be supplied by river traffic. During the rainy season the current in the Mae Ping is very strong and launches from Bangkok can go as far as Tak. In the dry season, only very shallow draught launches can get there. In such a season goods sent from Bangkok have to be transhipped at Nakorn Sawan. The Japanese main traffic would be by road from Sawankalok. The road from Tak to Mae Sod is however the Japanese main line of supply, which becomes our main target automatically when Burmah is attacked. This area, owing to the existence of the Japanese main line of communication, is not favourable for us to set up our main base, for training and organisation of our guerilla bands. It is the area where we shall have to operate.

iii East Central is the area enclosed in the North by Nakorn Sawan, to the East by the Korat Plateau, the South by the Gulf of Siam and the East by the River Tachin. This area contains all the main lines of communication, with the centre at Bangkok. It is a flat plain, mainly paddy fields with woods and bamboo forests at intervals. To the East of Saraburi and Lopburi there are jungles of deciduous forest, also at Phra Bat East of Tarua. These jungles are crossed over by numerous bullock cart tracks. Communication is fairly easy, since there is either road or rail or tracks or waterways connecting all towns and ambhurs. This area is well

guarded and therefore it is not suitable to set up a base. Minor operations with bluffs and threats will succeed in pinning down a great number of enemy troops. It is the area which seems important, yet for us it is not a favourable area to stage our main operation except at the Port of Bangkok. Travelling in this area by waterways will favour us more than any other ways.

iv. West Central is an area enclosed in the North by Nakorn Sawan, in the East by river Chao Phaya, in the South by the Gulf of Siam and in the West by the River Kwainoi and the Burmese Frontier. The Western part of this area is very hilly and covered with deciduous forest, bamboo forest and mixed forest with fairly thick undergrowth; forest trails and bullock; cart tracks are numerous. The North Eastern part is fairly flat, mainly paddy fields with forest and hill to the West. It is drained firstly by the River Chao Phaya in the North down to the South of Chainat and thence to the South by the River Tachin. This area is covered with numerous waterways. Further South at Supanburi the plain is more extensive and the waterways more numerous. This area is flanking the main Japanese road junction of Kanchanaburi from where the road runs to the Three Pagoda Pass and thence to Moulemein and the track or road by now runs through Amya Pass to Tavoy. Yet the area is a back water where no main traffic of any kind goes through. Supanburi or Udaithani look like good places to establish main bases for our operation, especially after Burmah has been reconquered. The Southern part of this area contains features exactly the same as the East Central plain with good communications and main route of the National communications runs. This Southern area will be well guarded by the enemy.

The backwater area of Udaithani lies in such a place that it flanks the Northern Railway line, the road to Mae Sod, the roads from Kanchanaburi and the Southern Railway line, not to mention also part of the main waterway of River Chao Phaya. It is a strategic area of importance as far as our operation is concerned. The lack of communications such as good roads and rails in the area put us at least on the same footing as the enemy, if not in a better position. The hills in the West offer protection and hide-outs. And if Burmah is reconquered, and the worse comes to the worst, there would be a great possibility of a retreat into Burmah with certain amount of safety. As an area for setting up a base of operation, it renders the main requirements of protection, of movement and of offensive power to us in an advantageous manner to the other areas. Once the system of control and supply are established, there is no reason why it should not be a success as a base of operation. The actual places to establish the base and the alternative bases will still have to be determined. In this area there is also a Chinese secret organisation (Ang Yi) which controls all the main places such as Ban Pong, Ratburi, Petchburi, Smutsongram, where the enemy would probably use as bases of

operation against us. This Secret Society could hinder the enemy and give us information. The head of this Society is a man named Tian Lai whose close relative is among the Siamese boys in our organisation. There is a great possibility of contacting this man and by paying him or otherwise, we might be able to secure his co-operation. This Society has an allied organisation in Nakorn Sawan, North of our area. This Northern Chinese Secret Society could also be brought in to co-operate with us. The difficulty remains its accessibility from India before Burmah is reconquered. But given adequate equipment, especially aeroplanes as a means of transportation to us, there is no reason why the obstacle could not be surmounted.

v. The Northern Peninsular Area. This area is enclosed by the Southern boundary of the Western Central area in the North, Ratburi in the East, Prachuabkirikhan in the South and the Burmese Frontier in the West. The North Eastern part of this area is flat and covered with paddy fields and woods, with the main town of Petchburi in the extreme southwest. From Petchburi down to Prachuabkirikhan, the country is mainly covered with bamboo forests, deciduous forests and mixed forest, with certain amount of undergrowth. There are numerous hills in this area and many clearings between the forests where the villagers cultivate their rice crops. These clearings are however very small in area. There are numerous bullock cart tracks and forest trails connecting all villages. The Southern Railway runs through it, keeping a distance of not more than 5 miles from the sea. The one note-worthy spot is Huahin and its vicinity. It is a seaside resort of the well-to-do in Bangkok. There are rows of bungalows from Cha-am to Khao Tao with a good road running parallel to the sea. There is also an airfield close by the King's Summer Palace. The resort is full of visitors at all holiday seasons, namely April and other dates of public holidays. Quite a large number of the owners of these bungalows are known to be sympathetic with the Allies and the Underground Movement in the country. The route from Mergui passes through this area. The numerous branches of tracks offer an excellent opportunity to find a safe route through it. The people living in this area are hunters and some Karens. This area, although offers an excellent protection if we were to base in it, but is too far away from our targets. It can however be used as a relay wireless station which can be found and hidden safely from prying eyes in the heart of the forest or on the top of one of these hills.

vi. The Eastern Coast of the Southern Peninsular. This area is separated from the Western Coast of the Peninsular by a range of mountains which is the backbone of the Peninsular. The two coasts are connected by a track at Ban Kra, very little used and very difficult, an elephant trail or packed animals route from chumporn to Ranong, a road is being built through this trail, but it is not known whether it is finished; an elephant trail from Langsuan, very difficult going; a track from Surasdhani to Bhannga, and a good road from Ronphibul to Kantang. The

Southern Railway runs through this area. The mountain area is thickly forested - along the coast where the different townships stand, the features resemble that of the Northern area, with the exception of the area between Chumporn and Langsuan which is devoid of forests, but just rolling grass and land. This feature is the same down to Surasthani, from which the forest area is covered with rubber trees and thickly undergrowth forests. At all towns and villages there are fairly extensive flat space clearings used for the cultivation of rice. The rainfall in this part is opposite to the Western side of the Peninsular. Its rainy season starts about November whereas the other side it starts with the monsoon season in Burmah and India. The communications in this area are confined to a few routes, namely the Southern Railway and cart tracks from town to town. It is therefore very difficult to get about unnoticed. It is an area very difficult for our guerilla to operate owing to the fact that it is very difficult to find a base for it. The forest area, although offering great protection hinders free movement. Small body of saboteurs can however operate, especially if fishing boats are used to supplement our means of transport. Phra Dhamna varodom is the Lord Abbott in charge of this area. He is well-known and greatly respected in this area. If his co-operation is obtained, which means that all the village headmen would be in perfect sympathy with us, the operation can attain a great degree of success.

vii. The Western Coast of the Southern Peninsular. The features of this area are similar to that of the Eastern Coast. The sea coast is the only area easily accessible. Further inland the forest is thick and difficult to get about. The coast around Ranong offers excellent places for landing from the sea unobserved, especially from a submarine. The troubles, however, begin after the landing, since means of communication are so limited, movement is very difficult to conceal. Unless a fairly risky plan can be carried out, as suggested in the writer's comment on the report on Kotahene Temple in Ceylon, it would be indeed difficult for our agents to move about without being noticed. So much depends on the sympathy of the officials of the Government in these towns and villages. The Japanese are not yet in strength along this coast, except at Kantang where there is a railway to join the main Southern line. It has to be carefully determined how the official attitude would react in the discovery of our agent. If their attitude is proved certain that they are with us, this coast with its communication to Chumporn would offer an excellent line of communication by couriers. The Southern area from Bhannga down to the Malay border, contains better means of communication. The forest area is however accessible with difficulty.

These Southern areas can only be operated after the establishment of our base in the West Central area has been successfully established, when contact with the local people in the peninsular can be made from inside the country, through the Underground Movement under Luang Pradit.

viii. The Eastern Area. This area is enclosed in the North by the Korat Plateau, in the East by the range of hills connecting the Korat Plateau with the sea, the South by the Gulf of Siam and in the West by the East Central area. The features of the Northern part of this area, north of River Bang Pakong, are flat plain with woods of the kind of mixed forests. Paddy fields are the main feature. The Eastern Railway which by now must have connected Bangkok with Saigon, runs through it, and which in the event of a subsequent operation to drive the Japanese out of Siam, would become the Japanese main line of communication. [There are] numerous waterways, especially in the North East of this area. South of the plain of Chaxoeng sao, the plain gives way to hills and forest of deciduous trees, with large paddy field area at Chonburi, Rayong and Chandaburi. This Southern area offers many excellent hide-outs for our bands which would have to work subsequently in this area. With the Navy in sympathy with us, the Satahip Naval Station would be very useful to us as a source of supply. This place, however will be in the hands of the enemy until our Naval force can operate freely in the Gulf of Siam. This area flanks the main line of Japanese communication. Its importance will however only come into prominence when the operation to drive the Japanese out of Siam is attempted. It is well therefore to consider it as a likely area to operate in the future.

ix. The Korat Plateau. This area is the North Eastern corner of Siam, bounded in the North and East by the River Khong [Mae Khong], in the South by hills and thick forest of Dong Phya Fai which is impenetrable, except at one pass in the East called Chong Tago, and in the West by hills and thick forest of Dong Phya Yen. The Railway from Bangkok goes through a pass in the South West corner of the Plateau to Chantak and thence to Korat, from where it radiates to a very important and rich district of Ubol to the East and to Udorn and the rich Kohong basin in the North. There is also a road communication from Nakorn Nayok to Chantak through the same South Western corner where the forest is less thick. From the West the main connecting link is through Bua chum. The features of the area are flat arid plain in the centre which is muddy in the rainy season and dry and hot and dusty during the dry season, and is covered with thick forest and some clearings whose position changes from year to year according to the rain, except around the established townships which are watered by the river Munj in the North. In the East the plain is better watered and therefore much richer than the centre. The whole area is also a backwater as far as the war is concerned. The country is not quite yet well opened up. The rails and roads communications are only finished recently. Airfields which used to be the main means of communications are located in most towns. Even now many places are still fairly isolated. Among them is Loie in the North Eastern corner which has an unguarded aerodrome of the Civil Aviation and which could be a base of operation against the Northern line and the Junction at Bandara. The disadvantage of this place is that it is very inaccessible, long distance by air from India. It is however nearer to China, with track communication which is

fairly difficult with Kunming. From Bangkok it is a long way. In the day previous to the knowledge that there is an underground movement in Bangkok or a sympathiser like Luang Pradit in Bangkok Loie seemed a good starting place, because of the protection it offers, being hidden away undefended and not conveniently accessible. Now with the latest development of events, it is possible to dare to set up our base nearer the heart of activities. Nevertheless, in case of failure in Udaithani, Loie should not be lost sight of. In the future operation against the Japanese line of communication from Saigon, the Korat Plateau would become of a strategic importance to us. With facility for landing troops from the air to take control of this plateau, or infiltrating troops from overland route on to the plateau from the North to take control of it, which flanks the Japanese line of communication, we may be called upon to prepare the ground for such an occupation. Therefore this fact should be kept in mind and plan should be provisionally prepared to meet the situation.

b. Communication.

1. Railways. All over the country the railways are virtually under the control of the Japanese Military Authority. At all important junctions, stations, bridges and tunnels there would be troops guarding them. A system of checking and looking out for strange passengers would be set up at all important stations and their approaches. The features and the mannerisms of the boys in our organisation, especially in strange places, such as the far North, would make it very difficult for them to use the railways unnoticed. Unless guile and cunning are used judiciously in choosing the spot to entrain and detrain, it is very unsafe to use Railways as a means of transport in the country. To interfere with the running of the trains and destroy bridging and the likes are another matter. Given a good system of intelligence and co-operation of the railways officials who are Siamese, the operation to destroy and cut the railway would be simplified. The details of the Railways in the country can be studied fully in "Notes on Railways in Thailand" in the possession of the Thai C.S.

i. The Northern Line runs from Bangkok to Chiangmai. There are two junctions, Ban Pachi and Bandara, numerous bridges and tunnels. From Kokathiem northwards there are many safe approaches to attack it. The attackers have woods and forests for concealment and good means of communication by tracks and waterways to move about. The enemy troops guarding the line, once got off the line will be put at a disadvantage, especially if the attackers have planned well on how to approach and retreat from the target.

ii. The North Eastern Line. runs from Bangkok to Korat, thence radiates to Udon in the North and Ubon in the East. The line will be under guards up to Korat. Once Korat is

passed, owing to its being unimportant, vigilance will be slackened. This line however does not concern our operation, since it is not used by the Japanese.

iii. The Eastern Line runs from Bangkok to Saigon. It is the main overland route from Saigon to Bangkok. Its importance at this early stage is not quite as great as the Northern and Southern lines. However there will be certain amount of Military traffic on it. In places it will be guarded, especially the area near Prachinburi where there is a garrison. It is, however, beyond our scope of operation at the first stage. Later it will be our main target. It is more difficult to guard this line than the Northern one, because approaches to it from the country side favour the attackers, especially if their bases are either in Cholburi district or the Korat Plateau.

iv. The Southern Line runs from Bangkok to Singapore. To guard this line from being interfered with, the enemy would concentrate its force from Bangkok to Ratburi. Bridges of importance, such as Rama VI, Nakornchaisri and Ratburi would be well guarded. Our attention should be paid to destroying small bridges which are numerous along this length. These bridges owing to its large numbers will become vulnerable, owing to the difficulty of guarding them. Approaches and covers and communications to attack the lines are good, and favours the attackers. Further south although there are many spots to stage the attack, owing to the limited strength of our force, it may not be possible for sometime to come, because of the distance from our bases. Our attention should be centered on this short length from Bangkok to Ratburi where it would be possible to organise a good system of intelligence and protection for our attacks.

v. The Small Gauge Railway from Bangkok to Smutsonggram. It is used mainly to bring fish from Smutsakorn and Smutsonggram to Bangkok for distribution. There is no Military traffic, and therefore it would be unguarded. To attack this line, the moment must coincide with the economic requirement of Bangkok. If it is known that there is a serious food shortage, then the attack on it would be justified, otherwise the only people who will be hurt would be the fishermen not the Japanese.

2. Roads.

In Siam roads are built to feed the Railways. Such being the case there are few in numbers. Those that are built, are quite as important as the railways, except in a few exceptional cases where the existing roads were built for a political reason and not for any economic reasons. Therefore roads in most cases are guarded as if they were railways. The

State of vigilance however, is not quite as efficient as that on the railways, because it is much more difficult to guard it when people can get on and off the road at will, and tracks and trails joining each of them are far more numerous than those joining the railways. Such being the case our force can make use of the roads in a much more safe state than of the rails. To attack or cut the road, one has to find a vital spot where repairs would be difficult and diversions almost impossible. Such places may be put under a strict surveillance. To destroy a road, therefore, in many respects seems more difficult than the railway, since most of the portions which we wish to destroy would be at such places that there are no other convenient ways of getting there except by using the road itself. Details of the Roadways in Siam can be found on "Notes on Roads and Tracks in Thailand" in the possession of the Thai C.S.

i. The North. There are three main roads namely the Lampang-Chiangsaan road, the Prae-Nan road and the Swankalok-Tak-MeSod and Moulemein road. Of these three, the road which concerns us is the Swankalok-MeSod Road. The best stretch to attack is from Rahaeng to MeSod. The approaches to this section are, however, very few. Although covers are usually good, it may prove very difficult to attack the vital points. A plan can only be made on the spot. If a reconnaissance can be done in a successful manner, with care and cunning, it might be possible to cut it. On the other hand the section from Swankalok to Rahaeng has many concealed approaches and it seems to favour the attackers much more, owing to the fact that the country around there is more accessible and does not hinder movement so much. As much as the main target should be concentrated on Rahaeng-MeSod section, an alternative plan and provision should be made to interfere with the latter section as well.

ii. The North East. There are no roads of importance which concerns us at this first stage.

iii. The rest of the country. There are many other economic roads all over the country, but they are out of our scope at the moment, except the road from Ban-Pong to Kanchanaburi and thence to Three Pagoda Pass and Moulemein, which may also be the line of supply of the Japanese Army in Burmah. From the area of Udaithani, this road is vulnerable especially the section near the Three Pagoda Pass. Our line of approach to that section is however very difficult. There are few tracks and trails to it. The operation may have to be confined to raiding and demoralising the line of supply, sabotaging dumps and such, rather than to cut the road itself. Because such operations can be carried out easily on the section North West of Kanchanaburi where the ground favour us. There are numerous tracks, low hills and clearings which help observation and protection and also offer facility for movement. If these raiding work in co-ordination with the rail cutting between Bangkok and Ban Pong, it will create a great deal of headache to the enemy.

3. Tracks. are the main communications used by the people. They are numerous and connect most towns and villages. They are very difficult for the enemy to guard effectively, as there are so many alternatives. The man who knows the country has the greatest advantage over the regular forces. They offer great protection, but mobility over them is very limited, because speed is low. Motor cars can go along them, but the speed would be greatly reduced. The knowledge of them, give more mobility than anything else. The knowledge of fieldcraft and map-reading is the key to success for those track users who do not know the country very well. For us these tracks are our allies, and it is imperative for us to get to know them. At any rate, by using the tracks, the superior power of the enemy will be brought down almost to our level if not lower. Knowing that guarding of all lines of communication in the country is in the sphere of duty of the Siamese Army and Gendarmerie, the enemy strength against us should not be too formidable.

4. Waterways. are the main system of communication next to the railways. Goods carried on waterways are even greater in volume than on the railways. Waterways are used by the people in general. There are numerous rivers and canals, connecting villages. Except at the main junctions on the River Chao Phya, such Ayudhya, Nakorn Sawan and Bangkok, it is very difficult for the enemy to protect them. It is equally difficult for us to cut them effectively. All we can do is to effect a few raids upsetting a few boats. To cut them, especially that main artery the River Chao Phya is impossible or nextdoor to an impossibility. The waterways can be used by us to get about from one place to the other if a precaution is always maintained against a surprise, especially when going along near big towns. The strength of the river patrol is limited. The combination of waterways and tracks as means of communication to get about would favour our organisation. There are certain rivers and canals which are used by the Military traffic, namely River Chao Phya from Bangkok to Nakorn Sawan and thence to Tak along the MePing and to Swankalok along the Me Yom; and a canal, namely Klong Phasi Charoen from Bangkok to Ratburi and thence by the River Meklong to Kanchanaburi. The latter route is very rarely used, because railways are much more convenient, and the depth of the river is so changeable and navigation is very difficult. The River Chao Phya, can be used all the year round and big ships used to be able to go up as far as Nakorn Sawan.

5. Aeroplane or Airway. There are aerodromes and landing fields all over the country. Rivers such as Chao Phya, Tachin and some stretches of the Meklong are suitable for seaplane landing. In the flood season seaplane landing can be effected in many flooded areas which become very deep. Most of the well surfaced landing grounds are used as aerodromes by the enemy. But there are some landing grounds which might be used by us, if measures of protection derived from the co-operation of the local people can be obtained. These landing

grounds are, Huahin, used only for bringing high ranking visitors to the resort; Supan landing ground; Udhaidhani landing ground; which are unguarded and used occasionally by the Thai Air Force for landing passengers; ChaiBadan, emergency landing ground of the Civil Aviation, which has never been used and not guarded. Loei Aerodrome, used before the war by the Civil Aviation to set down an occasional passenger and as an emergency landing ground and Chiang kan landing ground. The positions of these landing fields are significant. They lie diagonally across the heart of all the rails and road activities. In the future there might be a possibility of using airborne raiding parties. The possession of these landing fields would be significant. Seaplane landing on a lonely stretch of the river can be effected with very little risk. And in sending in agents, this method should be given a chance, since there is a great possibility of a success. Lonely stretch of a river can be found as near as 25 miles from Bangkok. In a bright moonlight the river can be clearly seen from an aeroplane, and by means of a fold boat the agents could get away without being noticed.

Owing to the fact that most Military aerodromes would be well guarded, to interfere with its working, a method to subvert the Military personnel guarding it will have to be used. There is one aerodrome at Khokekathiem which gives us a certain amount of facilities to attack it in force. This aerodrome besides the usual hangars near the landing field, has underground hangars which are well concealed from the air, but easy to approach from the forest behind them. A well planned coup might succeed in destroying one or two of these hangars. The work of destruction could be carried out much more easily by bombing them from the air.

6. Sea Communication. The Gulf of Siam is under the complete control of the Japanese. Therefore no other surface ships or boats can use it without great risk. There is only one main port, that is the Port of Bangkok. All the rest are just havens without any port facilities available. Along the sea coast there are large numbers of fishing villages, with their sailing boats which are very seaworthy for their size. Travelling in one of these boats one can get along undetected, especially if the skipper of the boat is an experienced fellow who knows the Gulf well. The difficulty is to secure the boat for one's use, because it is only in the village that you can hire it. Usually if well paid and recommended, the owner of the boat will be very discreet. The coast itself is not guarded except in certain spots. A landing from a submarine in the Gulf of Siam, especially near Cha-am, can be effected with very little risk. The coast on the Bay of Bengal however is different. since it might be guarded. Nevertheless from a certain source of information, it seems quite feasible to land, especially if the islands along the coast are used as a first step. The difficulty becomes greater after landing has been effected, because the strip of land along that coast is so narrow, and alternative roads or tracks cannot be easily found unless the agents know the country well. In all probability the

main road would be used, and risk of being detected increases. The success here depends so much on local co-operation. Landing on the Bay of Bengal coast means also a long journey to the centre of activities. The agents who land here must have perfect cover to explain and to be able to contact someone who can help him, otherwise his success is very doubtful since he does not know the country. Mergui has been mentioned as possible landing place, because a certain help and co-operation could be obtained. From Mergui there is a long route to Kui near Prachuabkirikhan from where it is possible to work one's way up north to Huahin, where a certain degree of safety could be obtained. If, however, there is no other way possible, landing near Ranong or Takua-Pa, both very out of the way places, might be successfully effected with some risk. Ranong is full of Sino-Siamese, who are no doubt very anti-Japanese. There is a chance therefore that co-operation might be obtained, if the agents have good nerves and patience.

The Port of Bangkok is teeming with Japanese and Siamese soldiers, police and informants on the one hand, and on the other, there are a number of people who would be willing to help and co-operate. If agents can get into a house of a friend in the suburb of Dhonburi and employ others to contact persons required to be contacted, he would be quite unobserved. Dhonburi district of Bangkok is a place where it is very difficult to find anybody. Among our boys, there are some who know the district well. To get into Bangkok by boat or on foot is quite easy. Many houses of the people who will without doubt co-operate are by the river. If agents are well trained before hand, there should not be any difficulty of moving about the city unobserved. By listening for a day or two, agents can form a picture in their mind what opposition they are to expect. As regards their work of interfering with the Port installation and shipping, a great deal of work to secure co-operation of the existing societies, such as the Underground Movement and the Chinese Secret Society and subverting other departments, such as the Police, the Customs and the sailors, will have to be done and co-ordination of all contacted arranged. It will take a long time to take to undermine the officials, if nothing has already been done. The amount of work depends upon how far the existing organisations have succeeded. For protection, arrangement must be made by the link already existing to win certain members of the Police forces who are susceptible to bribery. By the use of the existing link a rendezvous may even be arranged for the agents on their first arrival. In this work there should be a perfect co-operation among the same kind of organisations in China, India and of the U.S. Army. After all we all have the same aim, why not pool together all the resources. Obviously, certain things can be carried out more efficiently by the agents of one organisation than the others. It is therefore worthwhile combining.

7. The Weather. Siam has three distinct seasons:

i. The Rainy season. begins about May and lasts till the beginning of September. The whole land becomes more and more soggy and flood as the season develops.

ii. The flood season. begins about the end of September and lasts till the end of November. Rain falls during this period are not absent. During this season except permanent roads and few cart tracks are fit for transports. Boats are accessible almost anywhere. Large areas become great lakes, where seaplane can land with safety.

iii. The Cool and dry Season lasts from December to April. The ground everywhere becomes dry and vehicles of all descriptions can traverse over it. There are however many ditches and waterways without bridges except on the main roads or tracks.

The end of the rainy season and the beginning of the flood season is the best period to send in our contact party. Since the activities of the opposite side against us are slackened or forced to slacken because of the flood, when it is very difficult to get about except on a boat.

8. Telegraphic Communications are all overland lines and as a rule, follow the railway lines. Many main railway stations control the section of the line in their vicinity. Therefore the destruction of the Telegraphic communications and Railway can come at the same time and at the same place.

9. Wireless. The main wireless station is in Bangkok. The greater part of the wireless department is under the control of the Japanese. Technicians are all Siamese. A certain section still remains purely under the Siamese Government's control. There is a possibility that Luang Vivara, the man in charge might consent to co-operate with us. He is pro-Pradit and most likely to play if Pradit asks him. Under such circumstances our own W/T communication may be able to function with great impunity.

10. The Military situation. With the fall of Tunisia and the Allied tremendous and sustained air offensive along the Axis perimeter in Europe, and the Moscow declaration to abolish the Third International, the War situation is drastically changed in our favour. It means first of all that the doubt and suspicion among the Allied Nations are being eliminated, and greater unity in the Allied camp is quickly forth-coming. In Europe if the Russians can withstand the third German onslaught and hit back as they have done in the past, and at the same time Great Britain and the U.S.A. stage a three or four prongs invasion, the Germans will indeed be very hard pressed. And their collapse may come within a year or a little more. Soon the Mediterranean may be open for effective communication and with it, a great deal of shipping could be spared for India. With Mr. Davies, the U.S.A. special envoy, in Moscow, it may be possible that the

U.S.A. Army will be allowed to operate against the Japanese from Vladisvostok.

To the Japanese the above picture is indeed very gloomy. But we must not forget that the Japanese did not come in to the War to help the Axis in Europe. Their war has nothing whatsoever to do with Hitler in Europe. They did not even think that the Germans might win in Europe. They took into consideration that if the war in Europe can reach a state of a stalemate, they could reap the same result here in the East. Hitler actually has been helping the Japanese whereas the Japanese have no desire to help him in return at all except if they deem it suitable to their plan to do so. The Japanese plan does not depend on the German Victory. They even consider that the Germans might be defeated. They however bank on one thing when they bombed Pearl Harbour and that was the war in Europe might be either in a state of a stalemate or else in the event of an Allied Victory over the Germans, whose defeat might cause a great deal of destruction and exhaustion to the Allied nations that the Allies might become War weary. In spite of the Casablanca's undonditioned surrender of the enemies declaration, the Japanese still feel that, with the initial advantage already gained, they could make all the conquered countries work so hard that their war potentiality will become so strong as to enable them to carry on a defensive operation for a long time. As regards the Japanese people in their islands, the Military clique in power at the moment have no scruples about them at all. They are regarded merely as tools for them to wage a war. Their liberty, their comfort and their lives haunt less than the rifle held in a Japanese soldier's hand. The populace have been cowed for a long time and they will go on being cowed and take it all right. The Allied bombs may rain as hard as a cloud burst, yet I feel, the Japanese Militarists with the naked swords in their hands will force them to face that inferno rather than the sharp edge of the steel blades of the soldiers. To be born a Japanese peasant and labourer is like being born a cattle which is destined for the slaughter house. For that is their role. To be slaughtered so that their masters the soldiers could live and fight. That is the creed. And it remains to be seen whather cattle can stage a revolt successfully against the management of the slaughter house. Therefore it is the Japanese Army which has to be beaten and not the Japanese peasants and labourers. For as long as there is an unbeaten Japanese Army anywhere, the fight will go on. The suffering of the peasants will not terminate the war. Bombing of their factories may reduce their potentiality, but they feel their reserves dumped in the occupied countries will make them able to wage a long war. The spirit of the Japanese Army is not altogether invincible. It is much more like that of a bully, who cracks up against a really superior force, whereas the spirit of the bullied which is that of the Japanese civilians at home, will go on withstanding the blows, because it is not allowed to give way, as long as the bully is still alive. Therefore in my opinion bombing Tokio and Japan will not end the war. The war can only be ended by a sound defeat of the Japanese Armed Forces, which are really not quite

as formidable and unbeatable as they seem. The Japanese are a nation of clever imitators and adaptors. They are very studious at planning which is done by the adaptations of what they thought, were masterpieces. This process is slow and painstaking and yet it is complete and almost has no flaw at the finish. But the plan will some day run its course and there is nothing more left. It is then that the trouble will start, when they have no detailed instructions on what to do left to guide them. Everything Japanese is like a fruit which looks lovely outside, but rather hollow inside. It has no sustaining power against wear and tear just like their goods on sale in the market. To beat them the Allies must test them out under new conditions, which they have not been prepared to meet, in the same way that proves the British goods are better than those of the Japanese under severe conditions. This condition that will test them may be the combination of Bombing Japan and hitting them at a spot or two which they have not been expecting and therefore is outside the scope of their plan. And one of these little surprises may be to attack Malaya via Sumatra and thence to Indo China, staging a little diversionary attack on Burma not only by land but by sea to make it look real which will meet their book of instruction.

In their war plan the Japanese must have felt that if they were able to obtain a firm foothold in the countries they are in now, they will be able to withstand a long defensive war which will end in a negotiated peace. The only thing they have not so far succeeded in is to subdue Chiang Kaishek's National Army. Although the success of their arms may prove very difficult, they feel that diplomatic means may yet win them through. If the Burma road is not open or an attempt made to open it this year or early next year, the Japanese think their chance for that might then come, to get the Chinese out of the war, when they will begin soon to fight one another, leaving them fairly free to defend their fortress with a greater advantage. Their land communication may improve. And even if they have to face the disadvantages of using land communications, they feel with cheap and enforced labour among the populace of the conquered countries, they may be able to reduce that disadvantage to quite a small size, at least they would be far better off than the Germans whose plans now they are adapting. The destruction of this land communication system is one which will give them a great deal of headache. Bangkok is the centre of this system in Southern Asia. It is therefore a focal point as far as we are concerned.

It is indeed very difficult to deduce what the Allies plan can be. The lack of shipping and the Navy may curtail the main operation here until after the Germans have been defeated. On the other hand to stage a limited offensive against Burma, and attempt to regain the Burma Road may be made again to please the public especially in the U.S.A. Actually in a Military sense there is a very little advantage to be gained by winning back the Burma Road, since it does not break the system of defence of the Japanese but only dent it or at the worst break only

one prong of their trident whose two other prongs can still be dangerous. On the other hand if the handle or the middle prong which held the other two and the handle together were to be broken, the defence would crack, since it would cease to be dangerous. This means that the Malay Peninsular and Siam are far better targets to go for than Burma which the Japanese are expecting and which is what has been described above. But democracies' wills are bent by the public opinions. And the public will be clamouring for the opening of the Burma road to save China which has been made or painted far too big in the public imagination. If China is out of the war, because Burma road is not regained the public anger will rise high. And it is doubtful if the politicians at home will dare to face it. Such being the case the Military plan will have to bow down to that force, even though it would rather prefer to do other more important things, which will give a far better success. And therefore a gamble may again have to be staged to humour the public and the Allies. Because the other scheme which ought to be carried out, needs too many ships and too big a Naval force. And consequently it cannot yet be carried out until the Germans are beaten.

In conclusion, as far as we are concerned, if it is decided that the opening of the Burma road campaign must be staged next December then under the term of the policy fixed by our committee which requires the Siam Section to stage an operation along the Me Sod - Rahaeng Road, we may be called upon to do the job sooner than May 1944, the date fixed previously by B/B 128. We may have to be ready as early as March 1944, or before, depending on the scope of the Military operation projected. On the other hand if the Military leaders have won their fight against the force of the public opinion at the Washington Conference, and have been allowed to do what they think fit, the main operation against the target which needs not necessarily be Burma, may not start until the Autumn of 1944. Although a little operation against the Burma road may be staged to please the public and perhaps will again fail, we shall not be called upon to do the job, and then we need not get ready until August 1944. If such were to be the case, then the training of our men can attain a far higher standard, whereas to be ready by say, the next February 1944, we shall have to rush them through their training and their efficiency may not be quite as good.

11. The Forces for and against us.

(i) The Japanese. The extent of the Japanese occupation in Siam is unknown. Presumably, since Bangkok is the centre of all the communications in Siam a base would be established therein. In Bangkok itself there would be a base command, consisting of a Headquarter of supply, comprising of line of communication troops, hospitals, transit camps for troops moving between Saigon - Singapore, Burma - Bangkok and the North and the defence units of

Anti-aircraft units, and troops guarding the port and the rail junction. The Japanese Embassy in Bangkok is in fact the nucleus of the Japanese Government of occupation. It deals with the Siamese Government under the cloak of diplomatic representative body, demanding the necessary co-operation and control of the vital services, namely wireless, telegraph, rails, port facilities and police work and economics. In all these essential services, under the guise of giving the Siamese Government a helping hand they put in their key men to act as technicians and advisers. Such being the case a certain amount of control is in their hand. For the rest of it they play upon the psychology of the members of the Siamese Government to safe guard themselves by co-operating with them. The control is nearly quite complete. In the North Sawankalok the Railhead and Tak including Mesod would be under this administration. Further North Lampang and Chiangmai are the main bases for the Japanese forces operating in the Shan States, whose strength may be about two divisions. In all Siam the strength of the Japanese may be not more than four divisions.

(ii) The Siamese Government. This is working against us in a half-hearted sort of measure. The Government's policy is obvious that it does not want to commit itself quite 100% against us, but just enough to have a certain free control over those departments, not yet entirely interfered with by the Japanese. It will be working against us up to the moment when the members of the Government begin to feel convinced that we are the Winning side. The state of mind of people such as these, is not that of determination, but of an anxiety intermingled with fear and the desire to patch up the wrongs. The measures against us should not therefore be of a very drastic and merciless nature, but a certain half measure which will become a series of excuses with which they could plead for mercy, if their Japanese ally were to be kicked out of the place. The Siamese Army fighting in the Shan States whose strength is about three divisions, is of the same mentality. The Army is even more uncertain about the futility of fighting against the Allies. With a promise that we should not blame them for the wrong of joining the other side, but sympathise with their difficult position, there is no reason why we should not be able to subvert the greater part of them. In fact it would not be in the least a surprise, if ample opportunity is given them to come and join us, they would fight with us against the Japanese in a far better frame of mind than they have done hither to, knowing that it is a crusade to save their land from the Japanese. The rest of the Army are guarding the line of communication, and at various training depots. The strength of this section of the Army would be about two more divisions. Most officers have roots in Bangkok. If the people in Bangkok are against the Japanese and are very restless, under their control the mind of most of the officers would be effected by it. This is also true of the Police and the gendarmes, who are the eyes and ears of the other side set against us. They also could be subverted, if proper measure of propaganda and spreading of rumours are directed against them. The Japanese

arrogance and control of the different departments as stated above, bred discontent amongst the officials and the people. They are actually undermining the mind of the officials and of the people for us. The birth of the underground movement is a sign of the greatest encouragement to our cause.

(iii) The Allies. One of the most difficult problems remained to be solved is the lack of 100% co-ordination and co-operation among the Allies. The three forces, British, Chinese and American, working with the same aim, are still very much separated from one another and not quite as co-operated with one another as they should be. The obvious channel where intelligence flows in a big volume, is the Northern Shan States to China, who seem to be very reluctant to pass it on to us. Siam's frontier coincides much more with that of the British Empire than with any other countries, and yet as far as the matters concerning that country go, our organisation seems to have the least say. Whenever there is a refugee out of the country, we are not allowed to have any opportunity of contacting him, in spite of the fact that we might be in a far better position of getting information of a very deep rooted nature out of him, because we have men of the same nationality, of the same class, and even of the same family as that of the refugee who without doubt would be much more open and with less difficulty to speak to such men than to the other officials of their nations. In the future, when parts of the Siamese Army may be coming over to join us, although we shall be again in a better position to make use of them, because of our men, we shall again be denied of the opportunity. The reason may be due to the Chinese lack of confidence in us, both in our arms and our good will. A great deal of concentrated effort will have to be made in this direction. Success or even a seeming success creates a certain amount of confidence. If we cannot yet make it a success we must try to make it look like a success. Perhaps later on this problem will be solved, when Burma has been reconquered and our own Siam Section in our organisation has become a going concern.

On the whole our position for operating in Siam is quite favourable. If we could make the Military Authorities in India very much interested in the possibility which the conditions in the country clearly offer, we may get better co-operation and help. Up till now we are still very much alone in our work. A man like Brigadier O.C. Wingate who was at Woolwich at the same time and in the same class as the writer, whom the writer knows quite well, and who is now a well known figure with influence and prestige, if sufficiently interested in such an operation in Siam, may be able to help our work a great deal both through his experience and influence with the Military authorities. Thus, we might perhaps be given facilities to get over our difficulty in transport problems and obtain better co-operation and co-ordination all round.

3. The Problem

A. How to establish a contact and set up an organisation inside Siam.

a. Gaining information. Before it is possible to contact persons or an existing organisation in Siam with a view to carry out S.O.E. operation, certain facts have to be known. Up to this moment many evidences of the conditions in the country have been obtained through the process of deductions. All these evidences will have to be verified, sorted and revalued. This could be done by:-

- (i) Contacting refugees, especially K. Balankula who is supposed to be the Secretary of the Underground movement in the country, who has escaped from Siam to China. Through him it might be possible to gather many useful informations.
- (ii) Employing the Thais speaking Chinese to enter the country through the communist courier route or with the smuggling gang to find out and verify facts.
- (iii) Employing the Siamese in our organisation to gather the required information.

(i) Can be done quite easily, the only difficulty is in obtaining the Chinese Government to agree to allow our man to contact Balankula. (ii) is quite possible because, this communist courier route is a well established fact. And our agent being Chinese, would find no difficulty to accompany such a courier into the country. (iii) is out of the question at the present moment, since they are still attending a course of instruction, and unless Balankula can give very satisfactory replies to our man sent to contact him as to certain conditions in the country, such as the real feeling of the people and the certainty of obtaining real co-operation inside the country, it would be very difficult to send the Siamese into the country without great risk.

The course opened to us therefore is firstly to contact Balankula in China and secondly send a Thai speaking Chinese via Kunming to find out the necessary evidence in Siam, with an alternative of sending in a pair of Siamese boys in our organisation to establish the facts, if Balankula's replies are favourable. The information, required are:-

- enemy dispositions.
- a. Regulations in the country affecting civilian life. *Identity Cards.*
 - b. State of efficiency of counter espionage organisation, both inland, town and coastal area.
 - c. The attitude of local Police especially in Bangkok, Supanburi, Udaithani, Ranong and Huahin area.

(ii) The underground movement. Find out the extent of this organisation namely, how it is organised, whether the cells are multiplying in numbers, whether it carries on propaganda and spreading rumour, its political view, the measure of control it has on the people, whether it has a good system of emergency measure such as providing hide-outs, safe houses, whether it has a security and intelligence system, whether these systems are efficient, its state of finance and what is it aiming to do, whether it would accept co-operation from outside, and how far it is willing to co-operate and to desire a contact with us and if so, is it ready to harbour our agents and form a reception committee for them with a series of rendez vous given to welcome them.

(iii) Determine the attitude of the people.

- a. The feelings of all the political groups.
- b. The feelings of every class of people in Bangkok, youth, pensioners, officials, officers of Army Navy, Airforce and the police, of the men in all services, of the young girls, of the women.
- c. The feelings of the people in the provinces especially in Supan and Udaithani area, whether they are anti-Japanese, and is it possible to unite them all in common hatred of the Japanese. How much they are anti the Government, and the relation among the political groups and how much they are willing to co-operate with us.

(iv) Find out the Government's policy. its attitude towards the Japanese and also that towards the Allies.

(v) Find out about Prominent Personalities including their vices and activities. The men under the heading, are the Prime Minister, Cabinet Ministers, the head of police, the head of C.I.D., the Commander-in-Chief and deputy Commander-in-Chief of Army, Navy and Airforce, Police officers in command of districts in Bangkok and Gendarmery officers in Supan and Udaithani area and the Governors and district officers of such areas, also the head of the Railway and the head of the Custom Service.

b. Establishing contacts. If the information gathered as in (a) prove to be reliable and satisfactory, the next step to do is to send in our agents to contact them. If however the information proves to be unsatisfactory the agents sent in shall have to be of a different nature and to work differently. This alternative course is however unlikely to be called for, since from the evidence on hand at the moment, it is almost beyond doubt that the sympathy of the greater part of the people is with us and that a nucleus of some sort of an underground organisation is already in existence.

Whatever alternative is assumed, the entry of the agents into the country will have to be conducted in a cautious manner. *How do we get it back?*

(i) The Entry of Agents can be done :-

a. By Sea the coasts where the agents can land are :-

(i) The Western coast of the Peninsular The agents can land from a submarine or other boats. This coast, being the frontier and likely place for the Allied invasion may be fairly well guarded. Although it is quite possible to land unobserved, especially at night, the roads and tracks are so few that, in the point of view of the enemy, easy to guard. Agents landed here, will have a long way to cover before they can arrive at their destination. Equipment such as wireless transmitting set will be a burden rather than a help since to carry them would be very difficult. It is not however impossible to do it. The risk is great.

(ii) The Gulf of Siam's coast. If the Agents were to land, say along the coast near Cha-Am or beyond Haad-Chao-Samran, the risk is very much reduced and equipment can be carried ashore and dumped quite easily. The journey to the destination is short and cover can be easily devised for the agents. Along this coast, the enemy vigilance will not be strict, since the gulf is in control of the Japanese Navy and no invasion is expected along it. But the difficulty is to find a submarine of long range to carry out the task. The Submarine in question may have to sail from a port in Northern Australia to the Gulf. The submarine can however perform other tasks as well. After having landed the party it can operate in China Seas. There are such submarines available, but whether they will have accommodation for our agents, is very doubtful. If the submarine for such a task is found this is indeed the best method of entry for our agents.

b. By Air

(i) Land Aeroplane unless the agents are dropped by parachute, to find a landing ground at night is very difficult. If there is a reception committee for the agents and a rendez-vous is fixed, landing could be effected and it would be the best means of entry. Dropping agents by parachute blindly is very trying for the agents who may not have the time enough to be trained to jump.

(ii) Sea plane Siam is a country of many rivers. And along the rivers there are many stretches which the sea plane can effect a landing. Along the river Tachin where

enemy vigilance is slack, because it is not a main waterway like the river Chao Phya, a landing can be effected easily and the agents could get away fairly conveniently. Twenty-five miles from Bangkok on the Chao Phya river, at a place south of Bang Pa-in, there is a very wide and long stretch of river on whose banks there are no villages and it is a very suitable place to land if there is no river traffic. On a full moon night, the river traffic can be seen clearly from an aeroplane. If the noise of the aeroplane does not disturb the sound locators in Bangkok area so much, it would be possible here. This method is very feasible. But the landing place, in the absence of a reception committee, will have to be carefully reconnoitred and chosen, before entry is effected.

(iii) Land entry unless Burma is reconquered, land entry shall have to be done :-

(a) From the Chinese territory through the Northern Provinces which is a long way from the agent's destination. Carrying maps would be very difficult for agents to explain if captured, therefore Agents travelling into the country will have to rely on the aid of the Chinese Smugglers or the Communist courier to guide them. Once they get into Siam they will have to walk a long way, since the use of the railway in this zone is very inadvisable. The Japanese are monopolising this line and there are very little passenger traffic, where vigilance of the C.E. agents would be very keen.

(b) From Karen country. where it is said the population are friendly and agents can land from an aeroplane in Karen with safety. The passage over the frontier is reputed to be possible. On the other side of the frontier there are thick jungles with very few tracks which lead towards district centres [in] which C.E. controls would be established. In a sparsely populated places such as they are in the Northern Provinces agents will have very little chance to escape notice. The journey down to their destination is long. And the area being sparsely populated it would be difficult to obtain food and also to escape detection. W/T equipment cannot be carried through here with safety. To set up W/T centre in this area near the Karen frontier might be possible, but it would be too far from the scene of our activities. Land entry from here should be considered only when other ways prove too difficult.

(c) From Mergui to Pran. It is said that in Mergui there are people friendly to us who would be willing to help agents into Siam. If this is proved true, the crossing of the frontier might be feasible, especially if the local people know the ground so well. This route is an old trade route of 300 years ago and very little used at the moment. Such being the case the frontier may not be guarded. Once the frontier is crossed, the territory is favourable for

the Agents. There are tracks by passing Pran to Pak Tuwan near Hua Hin, behind which there are forests with tracks through them to Petchburi. It is not difficult to find food, but water is not so plentiful unless it is obtained from wells in the villages. Cover for Agents around this part is easy. People are used to seeing strangers who come to spend their holidays shooting in the Forest. Wireless equipment could be carried and the route to Bangkok though long, is feasible, because good cover can always be at hand. This is the most favourable land entry. It is fairly near the ground or area where we might operate. If travelling down to Bangkok by train, any station from Cha-am to Petchburi, Agents could get to Bangkok with little risk. In case train journey proves difficult to get in to Bangkok, getting in by boat to Dhonburi would be above suspicion.

Approaching Bangkok. There are many ways. But one very safe way; if it is practicable, is that the Agents should try to get in by boat. There are various kinds of sampans in which the peddlars' families spend their life living in them, as if they were their houses. The advantage of these kinds of boats is that it is very easy to find cover since the place of residence can be moved about from day to day and one can make the bank of any waterway one's own haven. If the Agents were to buy two or three boats, the wireless equipment may even be installed in one of them and once the congested area of Bangkok is reached, safety is assured. It also simplifies finding a place to live in when Agents first arrive in Bangkok, because the Agents can move their boats to a nice secluded spot near any temple in Chonburi which peasants usually do. Their place of residence can be moved about from day to day without attracting attention. This is even of a more advantageous nature, when the organisation is set up. When a series of post boxes and cut-outs have been established with informants or Agents ashore, the organiser in his H.Q. boat can wander about from one place to the other picking up information providing he takes precautions to have one boat preceding him to make sure of safety ahead.

(ii) The persons or the organisation to be contacted. The only known existing organisations which would perhaps be willing to co-operate with us are :-

(a) The Underground Movement. From the evidence established at the present moment, the aim of this organisation appears to be two fold, namely:-

(i) To kick out Pibul's Government for purely selfish reasons. The nucleus of this movement, appears to consist of Pradit's party with a sprinkling of the Royalist and other Allied parties. All these parties are intensely anti-Pibul Government. Ever since the Coup d'etat of 1932, Pradit's party has never been allowed a free hand on the affairs of the

country which it intends to do at all; but has been suppressed and usurped by Pibul. Although the feeling of Anti-Japanese is quite genuine, it has also become a great excuse to wage war against its old and natural enemy. The Royalist and other allied parties, are very much in the same category as Pradit's party. Although these parties are not friendly with Pradit's party, their mutual interest causes them to get together with Pradit. At the present moment there is no definite evidence to show the strength of this unity, born of mutual interest. Pradit must be assumed to be the leader, because he is sure to take the upper hand, having under his command a very much more organised body than any others have.

(ii) An ambitious aim of setting up a Free Siamese Government. From the evidence of BalangKula who asked to go to London in order to get control of the Siamese Frozen funds in England, and his scheme to get help from the outside to make good the escape from the country of his colleagues, including the two regents, it is obvious that the aim is to set up a Free Siamese Government to wage war against Pibul and the Japanese from the outside, and that ultimately the party would be able to establish a firm hold on the country.

With the above aims in view, it is possible to deduce that this movement has not yet done very much as regards the actual organisation in the country such as creating cells and other subversive operations. It is claimed to have an Executive body, but the shape and form of its organisation is unknown. It may have done some subversive operation within the Army, which is Pradit's speciality. It can be assumed that the organisation at this moment consists only of the Executive body which will become the Free Siamese Government if its members can get out of the country, and a few others who work to subvert the Army in the North, which if agrees to go over to the allies, would become the nucleus of the Free Siamese Army, justifying the formation of the Free Siamese Government. Such being its characters, it would be possible to get their co-operation, by making our work inside the country as a part of the schemes of the Free Siamese organisation, already in existence outside the country. The line for our agents to take would be :-

(i) The Free Siamese outside would agree to accept them as the Government if they are willing to co-operate with us. The recognition is subjected to the British Foreign Office's approval which we cannot at the present guarantee.

(ii) To gain such recognition there is a need to show the Allied Government that we have trustworthy organisations both inside and outside the country persecuting war against the common enemy. The organisation

required in the country is two fold :-

- (a) An organisation for subversive operation in Bangkok consisting of a campaign for passive resistance and sabotage.
- (b) An organisation for guerrilla operation in the area which gives the maximum help to the Allied operation.

(iii) In the event of their agreeing to co-operate in the above operations, we shall undertake to bring them outside to the Allied countries. Such a line taken does not only facilitate the work of our agents, but it will also have a far reaching effect politically and help us in the successful persecution of war against the Japanese. There is nothing to tie down the British Government. If however this body or Committee proves itself afterwards worthy of being recognised, such as having been able to raise an Army, fighting successful operations and shown itself respectable in its dealings, it can be thus afterwards honoured. This fact if realised, will benefit both England and Siam immensely, as far as the future Politics and Economics are concerned. Although S.O.E. organisation does not interest itself in Politics, it is nevertheless inevitable for it to take it into consideration and work on it in order to attain a success in its operation. In a country like Siam, it would be impossible to obtain co-operation unless a certain amount of political gains are promised to the people.

From the above it is obvious that, working on the line stated, Luang Pradit, Prince Dhani and Luang Kovit should be contacted. These persons are the virtual leaders and are of trustworthy character.

(b) The Chinese Secret Society and the Sino-Siamese protection racket Organisation. This can only be done by a certain member of our agents whose brother is in close relationship with high officers of these organisations. Since the nature of our work is essentially anti-Government and the Japanese, it is possible that they will accept to work for us. This contact should be done as soon as it is deemed possible by the agents sent in. The Chinese secret society has already their intelligence service and cells organisation with a very strict discipline over the question of security. If it is possible for an agent to get in touch with them at the beginning it may help to solve a great deal of troubles as regard protection and hide-outs. For the Secret Society has all these things taped to the minute. The only things needed to obtain co-operation are good introduction to establish confidence and handsome cash. One of our boys here has a good connection with the society. With money provided, it would be fairly simple, to enlist the aid of this Society which has branches everywhere.

The course requirement which we want of them is :-

(i) To provide us with information concerning the Police activities and the C.E. activities against us. Secondly other information as regards train movement, troops movement and shipping etc.

(ii) To give our Agents hide-outs if emergency required it.

(iii) To supply trustworthy recruits for sabotage work and to influence economic sabotage such as strike and lock-out and the like.

The above are the Chinese Secret Society's specialities which if they accept to do, would attain a good degree of success.

(c) The Sino Siamese Racket Gangs or Societies. The nature of these gangs is very much the same as the Chinese Secret Society. But they usually have their headquarters outside Bangkok. To contact them the Agents will have to work firstly by contacting their confederates in Bangkok who will in turn contact them. The requirements we should ask in exchange for the payment are the same as those of the Chinese Secret Society, i.e. for intelligence, protection and recruits for sabotage, work.

(iii) The Agents to be sent in. The number of the agents sent in depends on the work which we intend to do and the character of the Underground Movement in Siam. The work which it is possible for us to prepare to do, consists of, a subversive operation in Bangkok covering minor sabotage, propaganda and a campaign of passive resistance and a guerrilla operation in a certain area.

The persons to be sent in to contact, if the conditions known from the gaining information stage are favourable, would be :-

(a) The leader of the guerrilla operation in the country who is to be the leader of the party, is to be our accredited representative to Luang Pradit and party.

(b) The leader of the subversive operation in Bangkok.

(c) The administrative officer who will later become 2nd in command of the guerrilla band.

(d) The intelligence officer who will later become the chief of staff to the organiser of the subversive operation.

(e) The communication officer with W/T set, who will later become the intelligence officer of the Guerrilla band.

Each of the above, will have special duties to perform in the first stage of their arrival.

If the condition known from the gaining information stage are not favourable, the number of persons sent in may have to be reduced to three, namely, the subversive operation leader, the intelligence officer and the W/T officer.

(iv) Arrival at Destination. The place where the party should shelter during the first few days depends on the information obtained in the gaining information stage. In any case it should be a place where it will give :-

(a) Protection and security which means a place where they will not be noticeable and where hide-outs can be found easily with a good line of retreat.

(b) Facility to organise informant service, to check up rules and regulations concerning the civilian life and to study the counter espionage method and also to establish safe covers.

Bangkok proper is divided by the river Chao Phya into two large separate districts, namely Phra Nakorn and Dhonburi. On the Phra Nakorn side the main commercial and administrative centres are situated, whereas on the Dhonburi side, with the exception of the H.Q. of the Navy and two large hospitals, the layout of the city remains rather primitive. The Dhonburi side has few roads, but there are numerous small lanes and canals and ditches of all description with high and thickly foliated fruit trees covering most of the area. When a determined criminal escapes into it, he can live in it for a long time without being captured. The Police find it difficult to penetrate into the area. There are a lot of toughs living in the district, who loathe the Police. To obtain co-operation of the people against the law in this district is easier than on the Phra Nakorn side. Such being the case the district to go for is obviously Dhonburi. And the place for the very first stage is any suitable small temple in this area where people do not ask questions on people's identity. The priests will usually give indication as to the condition in the district. Afterwards a place may be found to establish a temporary residence of the above requirement or living in a boat as described in former paragraphs. Initiatives should be allowed the Agents especially those who know the members of Angyi.

(v) Contacting Since people to be contacted are known to all our Agents, the actual contact can be done in two ways, except the Chinese Secret Society and Racket gangs when an intermediary will have to be employed, together with the show of unlimited cash.

(a) Straight contact i.e. our Agent drops in to see the person to be contacted at the first opportunity. This would be very difficult in the case of Luang Pradit. Since he is one of the

Regents, his house would be guarded by the Police night and day. For an Agent to go and see him at his house would be courting danger. Prince Dhani is easier being a retired official. He is also watched by the Police, because of his known attitude of Anti the Government. His house is however accessible from many sides including a trees covered garden land and an unobtrusive canal. The area where his house stands would be guarded by the Police, because the Japanese Embassy is situated in it. At any rate, inspite of the fact that a straight contact cut short the numbers of persons who will have to know the Agent's existence in Bangkok which is good for security reasons, to do it is associated with certain amount of risk.

(b) Using an Intermediary to contact. In this case the Agents will have to impose themselves on a trusted friend whom the Agents themselves may have to make a straight contact. Most of our Agents are people of a certain class whose acquaintances are either prominent officials or professionals or citizens. There are many of these persons whose co-operation would be 100% if the Agent or Agents are known to them personally. In the absence of personal acquaintances, the Agent even if he is armed with a letter of introduction, would be suspected if being an Agent provocateur of the Government. Siam has been in a state of suspicion and persecution for ten years, people do not trust even their neighbours who are not of the same set. Agents' families may help, but they also might be obstructive because of their anxiety for the Agents' safety, especially the women folk. The best chance remains with contacting a party whom the Agent knows personally and whose political view and character are known by the Agent to be of a trustworthy nature. Such intermediary would get in touch with Luang Pradit or Kovit or Prince Dhani without telling him anything beyond asking him to a dinner at his house and slip in the fact that there is a messenger of importance to see him. The interview proper can take place at any temple where privacy could be assured.

Of the two ways the second seems more favourable and less risky. But so much depend on the situations that the Agents would find when they get there, and scope should be given them to use their initiative.

If a rendez-vous can be arranged with the party to be contacted, it is for the best. But this is difficult because the interval between the day when the rendez-vous is arranged and the day of the meeting is long when nothing accurate can really be possible. The only thing possible is the establishment of a neutral agreement to meet one another wherein the party inside the country would constantly expect the contact.

(c) Setting up the organisation. On the line prescribed in 6 (ii) agreement and co-operation of Pradit are most probable. From the persons contacted it would be possible to gain the following information on conditions in the country necessary to set up a subversive

organisation, namely, economic – social and political grounds and geographical area in relation to the national subversive policy, opinion of the people, anti-Japanese feeling and opinion and feeling of leading personalities and enemy C.E. forces and efficiency. Also their policy would be known and their suggestions as regards the setting up of the H.Q. and recruiting members would be forthcoming. From their information and help either active or passive would give the organiser a certain idea how the organisation can be formed. With the preliminary discussion over a system of security, measures for self protection should start at once. The following steps should be done in organising the operation :-

(i) Establish an H.Q. A place which will give accessibility, cover, facilities for concealment into escape, should be found in Dhonburi District preferably by the canal. A sampan that can be lived in, should also be provided for an alternative. When that is done a system of post boxes and cut-outs between our Agents and the persons contacted should be established with the help of persons contacted who would have many men of trustworthy nature at their disposal.

(ii) Recruiting Agents for intelligence service. These Agents may already be in existence in Pradits' organisation. If he has not any, which is fairly likely, he may know a few whom he trusted. Among the people whose sympathy is with us and whom we have contacted there may be one or two recruits from each source. These people thus recommended should be interviewed by our Intelligence Officer who will determine their characters, integrity and intelligence, their belief in the cause and their opinions. Luang Pradit and his followers of high rank are among the best and most reliable agents if the security measures between them and our Agents are strictly observed. At this stage a certain number of reliable Agents may be obtained.

Failing the co-operation of Pradit, the recruiting will be very slow. Since men who come forward to volunteer or whom the Agents met, will have to be treated with extreme caution. The Agents will have to spend their time listening and find out about people's opinion little by little and then will have to check them most carefully, before it is possible to mention anything about the work. If the people are very much anti-Japanese and have been disgusted by the Japanese and felt it so much as we are able to deduce now, an appeal to their sense of patriotism and a good explanation given to make them realise the serious situation which the nation is facing and also the need to work our own salvation with our own hands and the necessity to risk in the gamble for the sake of their posterity, it is possible that it will touch their emotional mind and react favourably for us. It is the duty of the Agents to coax them along to volunteer and not to ask them if they would like to come in to do the work. The Agents can drop a hint that if we can get together there is no reason why such a resurrection would not be possible.

If they seem to like the idea, then the Agent should encourage them on, till in the end they recognise the Agents' leadership. Only then that the Agents can loosen himself a little and point the way. By gently gaining their confidence in the Agents' leadership, it is possible to recruit men who will be true and good. This will take a long time to land the first recruits. But it would be worth our while, since the Agents' prestige would be established. The question of establishing prestige is very important. Such being the case, the contacting Agents must be of a high standard of character and leadership.

The number recruited by the Agents should be very few. They should aim at quality rather than quantity. With these few recruited, they should be required to spread the cells, by contacting their closest friends who feel the same way, who in turn will recruit others. Yet none of them except the first lot of recruits who become their trusted few, should know the Agent. The Agents meanwhile will scrutinise the action of their recruits and make it a rule that in order to protect themselves, the rules of security should be practised from the very first moment. The initiation ceremony for the recruits should be set up to bind them together by swearing allegiance to the cause of the country in front of Buddha with the first condition that they should practise security straight away. The Agents should also find out from time to time the number of recruits the trusted few have had and fathom the character of the recruits through personal inspection and interviews in an informal way without letting them know who they are. At the beginning each Agent should undertake to enrol a few men, whom that particular Agent only should know and be interested in their affairs.

During this recruiting process, one or two of the first few should be used to seek out information about the Police and C.E. organisation, by getting themselves in contact with people dealing with that Quarter as much as possible and the co-operation of Angyi or the intelligence service of the Chinese Secret Society should be made use of.

The process of recruiting would then be under certain form of protection of a certain degree, made possible by the Agents themselves and their insistence to their recruits to practice them.

The recruiting at this stage is carried on exactly like cells formations, when Agents find that it is possible to choose some of them to do other active work because, they have become more trustworthy, then the organisation can be started, with the creation of an Intelligence system, which at first should be in a small way.

(iii) The organisation of the Intelligence System. The system should at first cover Phra Nakorn and Dhonburi area and should be established as follows:- It consists of three systems

of intelligence.

(a) The Chinese Secret Society or Angyi during the process of formation of our own systems, the Chinese Secret Society intelligence system should first be brought into function in order to give us protection and security. The post boxes and cut-outs with the Chinese Secret Society Intelligence Service should at the same time be established. The work of this Society is especially reliable and efficient as far as the information about the Police and C.E. are concerned. As for other items of information, it is not quite as efficient, since its organisation of informants does not quite penetrate that sphere, except on something to do with the Japanese. This is our first system of intelligence to check up with the others.

(b) Informants System. choosing three men among the recruits who seems to be the most reliable to act as assistants to the Intelligence Officer, one of them to be the assessment officer and the other two to be key points. Each key point will select three forwarding Agents among the recruits. One key point is responsible for obtaining intelligence from all Government Departments and the other is responsible for obtaining intelligence from the Police and the Japanese organisation and also to listen to rumours in all public places and schools. The forwarding Agents are responsible to recruit Agents men or women as informants as follows:-

(i) F.A. deals with Government officers. Each ministry should have at least one informant. This would cover the Prime Minister's office and house; all the Minister's and prominent members of the Ministry; private lives and the Post and Telegraph Department and Wireless Department.

(ii) F.A. deals with Army, Navy, and Air Force in Bangkok Area. would cover the War Office, the General Staff, the Barracks area in Bangsue; the Barracks Area in Phra Nakorn, the Navy in Dhonburi, the Navy in Phra Nakorn, the Navy at Purnam and the air force at Donmuang, and should have at least one informant for each heading.

(iii) F.A. deals with the Railway and Harbour covers the Bangkok Station, Bangsue Station, Mukasan Workshop, Chong Nonsi Station, signal Boxes at those stations, Bangkok Harbour, Chong Nonsi Harbour, the Custom house and Harbour Police, and should have at least one informant to report for each heading.

(iv) F.A. deals with the Police and the Japanese. covers the C.I.D. office, the Police H.Q. and H.Q. Police Officer's private lives, the four Police district of Dhonburi, the H.Q. of six police districts of Phra Nakorn, the district offices in Phra Nakorn and the District offices

in Dhonburi, the Japanese Embassy and the Japanese G.O.C. and staff houses at Sathorn.

(v) F.A. deals with Public places to listen to rumour and conversation. covers Bang Lampu Market, Tatian Market, Bang Rak Market, Bang Luang Market, Bangkok Noi Market, Bhahurat Shopping Centre, Nakorn Kasem shopping centre, Rajawong district, cinemas. One informant at least should be at each place.

(vi) F.A. deals with Schools and Universities to listen to their talks and rumour. All the Universities, and all secondary Schools of importance such as Vaji Vudh [Vajiravudh], Rajini, Debsirindra, Watana and Assumption, and Royal Military College and Academy, should have at least one informant at each. These informants can be either clerks or servants.

The recruiting of these informants among the clerks and servants at all the Government offices and others should not be difficult, especially at this time of economic hardship. It is even possible to get low ranking civil servants and officers to work for this service. Informants of this type if obtained should be quite clean in their conduct, because a capture for them means dismissal. One has got to be very careful of the Agent Provocateurs in recruiting these informants. Agents provocateurs in Siam are usually very crude and belong to a class of their own.

The payment of these informants should be on a basis of piece work. A bonus of 1 pound or 2 pounds is granted to each informant who brings an interesting information which will be judged by the Intelligence officer who will grant the bonus.

The F.A.s who will have to work as Agents in their allotted sphere will be paid 6 pounds per month according to merit and promotion. A bonus is also given for obtaining good information from their informants in their allotted sphere.

The F.A.s will have to provide two cut-outs between themselves and the informants. These cut-outs will be paid under the same conditions as the informants.

The key points, besides gathering information, will be responsible for the security in their sphere. They will be paid 10 pounds to 15 pounds a month plus bonus for good information and degree of security attained. They will provide one cut-out between themselves and their F.A.s

The Intelligence assessment officer will be paid about pounds 15 to 20 pounds a month.

(c) Agents' System. Besides the above system of intelligence which comes through from the Chinese organisation [and?] the informants to H.Q., the Intelligence Officers should also employ his own Agents recruited as in c (ii), numbering about twelve agents to seek out information in the areas and sections as laid out in F.A. organisation. This information should be reported through special cut-outs and post boxes provided by the Intelligence officers straight to H.Q. These Agents will be paid as the F.A.s This will be a checking system to the one given above.

The best times to hear officials and people talking is meal times, lunch and dinner and also in all bars. Agents therefore should mix with them on such occasions.

The Intelligence system should at the beginning try to obtain the following items of information.

(i) Type of troops stationed in Bangkok, their location, location of guards and their efficiency, location of police and various security organisation including names and personalities, vices of their chiefs and officers, the location of Military headquarters, the name of important staff officers and their vices, attitude of the local police and their activities, names of their Agents and Agent provocateurs including their houses, characteristics, the state of efficiency of the C.E. and their plans and activities against us.

(ii) Find out the state of non co-operation and passive resistance and feeling of the officials and people toward the Japanese and the Government, by mixing with them at meal times and other occasions by penetrating their family circle, to speak at them at random, checking their reaction when in contact with the Japanese, whether they listen to Foreign Radio, and what were their reaction after having listened to the propaganda of both Japanese and the Allies; also their reaction in the cinemas, when a news reel or propaganda picture is shown. Note the names of those who are favourably disposed towards us and those who are against. Study their characters, their vices and virtues especially those in prominent position. And also listen to their rumours and also local personalities who may supply information.

(iii) Listen to information in connection with troops, C.E. police.

Later when the system has been properly set up and operation preparations are complete, they should also obtain information concerning operations such as:- Industrial, military, shipping and rail centres, location of H.Q.s dumps of supply, various public utility services, their management and their control, rails, docks, telephone exchange, radio station, aerodromes

type of machines, characters of the organisation and the arrangement for their protection including the hours of changing of the guards and their characteristics. Also details concerning the location and security measures connected with prisons and Internment camps and the characteristics of the guards who would be open to bribery.

C. Establishment of the security system under the Intelligence Officer. A recruit of the same standard of trustworthiness as that of the Intelligence assessment officer with equal pay should be put in charge of security. He will recruit twelve men of the same standard of the F.A.s to perform the duty of the Gestapo, checking up on the loyalty, straightforwardness, personal opinion, association, state of finance and the degree of trustworthiness of the families of the men in the organisation including the informants if it is possible. His other duties are :-

(i) Enforce security rules of the organisation, not to ask questions about the organisation nor contact any other members of the organisation except those intermediary.

(ii) Report on suspicious members.

(iii) Arrangement for emergency by arranging a system of safe houses and hide-outs in Phra Nakorn and Dhonburi and also in the near vicinities of Bangkok. Boats, the kind that a small peasant family lives in, should be provided, with foods namely rice and salted fish with the usual pots and pans usually seen in them. Members of the security should use these boats as their shelters in the ordinary way. A plan should be made out and made known to all as to how to get away in case of emergency as if it were life boats organisation on board a ship. A signal for alarm should be arranged and made known. Each party should have a separate plan to get away and should not know about the plan of the others. Rendez-vous for each party must be fixed. And arrangements can thereby be made to reassemble when the storm blows over. The essential is that any party arrested can never tell about what happened to the others. The aid of the Chinese Secret Society should also be called upon to find safe houses and hide-outs.

(iv) Arrangement to rescue members arrested should also be made.

IV. The organisation of cells for passive resistance and recruit members for sabotage operation. This would be done in a much the same manner as the organisation of the intelligence system. A staff officer of good trustworthiness will be recruited to take charge of cells organisation. Under him there would be three assistants of the same calibres. Luang Pradit will be able to provide these without difficulty. The organisation would thus be.

(i) Cells formation for passive resistance with one of the two assistants in charge. He himself will recruit six members, each to represent each section corresponding to the F.A.s sections.

(a) Cells organisation in Government offices. The section leader should try to recruit one member from each ministry. In turn the new member should try to recruit another and so on. In order to recruit them an appeal to patriotism, as suggested in the paragraph dealing with the recruiting of Intelligence Agents, should be used for provoking anger against the Japanese by citing examples of their supervision and interference with the work of the Government which hurt their vanity. The aim of the greater East Asiatic Ministry which almost makes Siam a vassal state, giving arguments. And the economic exploitation of Siam by Japan which has ruined all of them. Allied victory is certain, because Japan cannot fight a long war. Paint the picture of the Atlantic charter and the peace to come. They can all help to hasten it by joining us in this campaign of passive resistance, by spreading allied news accurately, practice non co-operation, scientific subversion of Siamese troops, police and if possible Japanese troops, gather Military intelligence, contempt for all traitors who play with the Japanese. Those who have suffered at the hand of the Japanese and have seen their arrogance and hated them, are good recruits. In the same way one member would spread it to the other. Anyone [who] agrees to join the cell, should be required to swear allegiance to the Free Siamese organisation in front of the Emerald Buddha and to undertake an oath to observe security rules.

b. Cells organisation in the Armed Forces. The same argument can be used, adding the futility of fighting against the Allies. The soldiers have to suffer untold hardship and terror and loneliness without knowing what happens to their womenfolk at home who may be molested by the Japanese and led astray by people who have soft jobs at home. And the result is just a sure defeat, because it is inevitable. The Germans are not winning any more, but losing all the time. It is better for them to refuse to fight and join the organisation which will hasten the end of the war.

c. Cells organisation in the Police Forces. Use the same argument as applied to the Civil Servants, adding that they are now the stooges of the Japanese and are doing things for them without getting anything in return.

d. Cells formation among the railway workers and harbour and Custom House Official. The same argument as applied to civil servants can be used.

e. The people. To create cells among the people, each district should be dealt with

by a separate recruiting Agent. Arguments used are similar to civil servants with emphasis on economic ruination brought about by the Japanese swindle. Those who have had brawls with the Japanese, namely the tricycle taxi men, should be contacted. And also those who have been known to be disgusted with Japanese arrogance and other physical and mental annoyance should be contacted. A note, on what men of other civilised nations would have done if they were in their shoes, should be impressed upon their mind. Japanese interference with religion should also be touched and shortage of all commodities and rising prices should be mentioned.

f. Schools and Universities could be done in the same way citing examples of historical heroes and heroines of the Nation and examples of other people under the yoke of the conqueror and stress the shamefulness of being the subjects of a Vassal State, which is inevitable in the event of a Japanese Victory. Manchukuo could be given as an example for having been given independence by the Japanese in theory but tied under the Japanese Yoke as a vassal state in reality.

g. The Priests. A few priests of prominence such as those who are Lord Abbott in charge of the Southern Provinces and Nakorn Chaisi, Ratburi, Supanburi and Udaithani districts, should be contacted. The best way to approach them is through sympathy. The Agents or the contact men should be those who know them personally and drop in to pay them their respect and talk to them at first of the general conditions of unhappiness and ruination in the country and ask them if one who combats against this evil in order to drive it out of the country, would be in the wrong in the point of view of the religion. This conversation would open up the wound which would show the contact men whether there is any chance of getting the priests' co-operation. In reality if the state of unhappiness and grievance are genuine and that the priests are convinced of the contact men's intention and the Free Siamese Movement's unselfishness, co-operation should be forthcoming. The priests whose sympathy has thus been gained, can help by giving introduction to other priests in those areas where we intend to work to give us patronage and sympathy. This is most important to gain people's confidence in us. If the priests are with us, the people will usually; if not already in our camp in feeling; open up their mind to our cause.

h. Spreading cells in the Provinces. At first we should aim at those provincial towns and villages in the area where the guerillas are to operate. The Agents should contact the leader of the Sino-Siamese Racket gang in the locality who will give them protection and security while the movement is started. The spreading of cells in the provinces should be in co-ordination with that in Bangkok. If it has been found possible to get officials in the Ministry of Interior to co-operate, their authorities should be used to gain influence among the District officers and

the Governors. A letter of recommendation or introduction from certain officials in the Ministry or certain personages of influence, can do a great deal to give the Agents security and co-operation. If men like Pradit is with us, the co-operation of the above officials is likely to be possible. Failing that the co-operation of the priests and the Racket gangs will give us scope and opening to spread the cells with a view ultimately to recruit men for the guerrilla work. To recruit the men for the guerilla work, the cells spreading work must have attained a certain degree of success. This will be dealt with later in the recruiting of men for guerrilla operation.

The length of time required to spread these cells depends on the feeling of the people, the co-operation met with in the country and fund available to work it. It will nevertheless be of a gradual process, which must be done under a strict rule of security.

V. Establish Propaganda Unit. This will be established when a degree of security is attained. This means as soon as the contact has been made and either the co-operation of the Chinese Secret Society has been obtained or recruits from Luang Pradit and his followers were forthcoming, and during the recruiting of men for the Intelligence Service, men should be picked to become propaganda scouts, and writers and printers should be enrolled. And the following steps carried out prior later in co-ordination with the spreading of the cells.

a. Propaganda reconnaissance and spreading rumours. Propaganda scouts will be given definite tasks to find out in order to obtain the following information:-

(i) Is it possible to unite the Siamese in common hatred of the Japanese and how to make them so.

(ii) Is non-co-operation and passive resistance possible. How far is it in existence and how to make it possible.

To obtain data to answer the above problems, the scouts should be sent out to all public places to do the following:-

(i) To speak to people at random, asking their opinion about the Japanese without giving them any suggestion.

(ii) Check facts of the people's behaviour towards the Japanese such as how much do they fraternise with the Japanese and the reasons why there were fights and brawls between the Japanese and the Siamese.

(iii) Do people listen to foreign radios, what are their reactions.

(iv) In the cinemas, when there is anything Japanese such as newsreel or propaganda picture, what are their reactions.

(v) Listen to private conversations in the bar and restaurants and also to rumours of all kinds.

In addition the officer in charge of propaganda should from time to time devise rumours which have a specific objective, i.e. to make people hate the Japanese and are compatible with the condition at the time, such as "I hear the Japanese have been negotiating and threatening the Government to allow them to move the Emerald Buddha to Japan" or "The Japanese have forced the Government to disarm the First Division of the Army." And let the Scouts spread these rumours.

b. Finding writers and printers. There are numerous newspaper offices of shady character which might undertake to do these works. But the best way is to find out from the people such as Pradit and others to recommend us to the men to do this. The old Daily Mail printing office which is now under the management of a certain newspaper. The editor and staff of this newspaper are composed of men kicked out by Pibul's Government. These people are of a class that would without doubt co-operate with us. The difficulty is that their activities are very restricted because of constant police surveillance, directed at them. Nevertheless their activities are not entirely curtailed. Contacts with them, if made, might lead to a success.

c. Distribution could be done by our own recruits, dropping them by hand or jetsam method. Posting them could also be affected.

VI. Establishing control. Under this heading there would be the methods to control the organisation, firstly it concerns how the organisation is to be run and secondly how the communications within the organisation and with the H.Q. outside the country are to be established.

a. The method of Control

(i) With three Agents going in. The leader would be in charge of the propaganda, cells organisation, administration and operation. The Intelligence officer would be in charge of Intelligence, security emergency and Chinese society. The W/T officer who will afterwards

become the intelligence officer of the guerilla bands would be in charge of communication, reception committee and transport. The leader also does the first contacts.

(ii) With five Agents sent in. The leader would be in charge of the country cells organisation and the Chinese Society and also in charge of the organisation of the guerilla bands; the administrative officer who will later become the second in command of the guerilla bands would be in charge of Administration including store, and distribution of supplies, reception committee and transport. The W/T officer who will also be in charge of the Intelligence in the guerilla bands, has under his charge communication and to study the question of Intelligence system in the country and also security system in the country. The subversive operation leader is in charge of propaganda, cells, organisation, and operation in the Bangkok area. The Intelligence officer who is the second in command of the subversive operation in Bangkok area has under him the Intelligence system, the security system and the emergency plan. The leader would be in charge of the whole party when they first go in and each would have duties allotted by the leader to do, until the organisation takes shape, when they will begin to have responsibility over their own allotted task.

b. Wireless communication Installation. If the W/T officer was able to land and carry his equipment with him till he gets a boat to make it his H.Q., all is well and good. On the other hand he may have to hide it on his way to Bangkok by dumping it somewhere. The dumping place should therefore be by the waterways communication. A boat with a false bottom can be devised to carry the set. The location of the boat could be changed from time to time until preparation is completed. It would then go and fetch the set.

Since the beginning of the contact the Agents will have to remain wireless silence, the boat would be a good place to store it. In an emergency when its use will become necessary, the boat can be moored in a small canal far from the danger spot and with the wooded area covering it, which one can find almost anywhere by the canals, the set can be operated at leisure. And when the message has been sent it can move along to some other place miles away without being noticed, because cover for the agent and the boat could be easily established.

Later on when the preparation and organisation is complete a land station can be surveyed and the set can be established to suit the purpose.

During the first phase if a boat is procurable, it is indeed the best way possible to install it in the boat.

c. Courier Service. This means of communication could be established thus:-

(i) Use the old communist courier route. If the contact with the Chinese Society is obtained, messages can be sent through this channel with safety.

(ii) Establish the route to Mergui. By using this route the couriers recruited in the country can use the rail communication to Pran and thence over the Pass to Mergui. Control points should be organised. Each control will have under its disposal at least two couriers of a very trusted character and of the local inhabitants. Each courier will go from one control to another, so as to make sure that the courier travelling in the vicinity of a certain district will be able to assimilate with the other population without being noticed. The controls should be in the hand of a specially trusted agent, preferably a prominent farmer or a shopkeeper at Bangkok, Nakorn Pathom, Petchburi, Pranburi, Kui and the village on the other side of the pass and Mergui. A courier from Bangkok can go without changing by using the railway to Pranburi. Later on when the guerilla operation is being staged, the controls can be established in various places in the guerilla area to be determined later.

d. Internal communication. During the first stage when operation is still limited to the formation of cells and other services, the internal communication will be done by a system of post boxes and cut-outs. Later when the organisation spreads into the provinces, it will have to be supplemented by the use of couriers, a wide spread system of post boxes and eventually by the use of small wireless transmitting set connecting sub unit with the main relay station. This system however is very risky and should be used very sparingly, i.e. only on a very important occasion.

e. The question of getting in touch with H.Q. in India. This depends so much on the range of the set available, if the set can be used to cover the distance from Bangkok to Calcutta or Chittagong, the best way for it is to install it in a boat as suggested in a former paragraph. If it cannot however, cover that distance and it is found possible to find a safe place in Mergui area to set up the relay set, the set in Siam can still be installed in a boat, which is the most convenient method of working it, transporting it and hiding it. If the above is still impracticable, the only way for the Agent to do, is to reconnoitre a place where a set can be installed. This place is perhaps in the area of Khao Yai near Udaithani, where it will be a little closer to India and to which it will be fairly practicable to take the set up there by a boat within one or two days march from a certain point below Udaithani, Khao Yai can be reached. This course however will have to wait until the first part of the consolidating process has been accomplished, when Agents are able to proceed into that area to reconnoitre the positions in

preparation for the guerilla operation. Setting up the wireless installation in the north as B/B 128 suggested is very trying for the wireless operators, and to reach them from the area of the operation is very difficult. Employing courier service is far better than to set up a wireless set in that district where it is very inaccessible.

VII. Supply and Storage. The leader and the administrative agent are responsible for the study of the following question.

(i) The need in cash and kind besides the money remained in hand of the Subversive operation organisation. The leader will have to study this question in details as regards the payment to recruits and agents and bribery. Then the question of their equipment such as tommy guns, pistols and explosives. The amount required will have to be determined on the spot to suit the possible operations that can be carried out.

(ii) The need in cash and kind for the guerrilla operation which will be needed to enable the recruiting campaign and to set up intelligence and security systems and the cells system in the country, making the preliminary preparation ready for the guerilla operations to start in a reasonably safe and convenient manner.

(iii) Storage A series of safe stores for weapons and others should be found. The safe houses and boats can take in a certain amount. Temple ground in a lonely place which has been in the past used by bandits to store weapons, should be inspected. Certain Chinese shops which used to harbour such things, can also be utilised.

Later, when guerrilla operations have to be considered, caves and such like will have to be found in the vicinity of Khao Yai.

(iv) How can it be sent. This question has the same complication as that dealing with the entry of the Agents. Sea borne supplies are difficult owing to the scarcity of long range submarines to get to the Gulf of Siam. If it is however possible to get one to come along occasionally, Smutsongram would be the best place for landing the supplies. Smutsongram offers great possibilities, because our Agents may be able to recruit cells fairly easily owing to a certain connection between some of our Agents and the members of the populace. A few sea-going boats could be hired or found to go out to meet the submarine and the supplies can be transhipped and brought to a safe dump at Bangchang, from where it can be transported by rail or boat to the theatre of operation. A rendez-vous and date for the reception committee to meet the submarine will have to be arranged with a certain amount of difficulty.

Land supply by Aeroplane. This is a far better means especially at the time when the organisation has got underway. The need of supply does not arise till the organisation has taken a certain shape when it will be able to control certain areas without much difficulty. Under such circumstances, there is no need to fix an exact date for a rendez-vous, but an approximation will suffice, because the reception committee can wait at the spot for an indefinite period. The aeroplane can drop the supply by parachutes or land if a landing strip can be found. If the aeroplane is used a certain stretch of the river can be made safe for it. The locations of these rendez-vous will be transmitted to the H.Q. It is really the best way to send supplies, in spite of the fact that the amount the plane can carry is very little. It is a sure way of obtaining them.

V. Locations. where the supplies are to be dropped or landed must be chosen. The place chosen must be compatible with security and protection. It would be a safe area where the population within it are already with us. The locations and their detailed description will be sent out to H.Q. by both W/T and courier with number and letter allotted to each. When the time comes for the supply to be dropped or to be demanded all the Agents have to do is to send out the letter or the number denoting the place, and send the reception committee to await its arrival at that spot. A signal for safe landing can also be arranged beforehand if the plane desires to land, or if there is a need for its landing, a signal can be sent up to the plane. Brigadier Wingate will be able to furnish the methods which he used with great success.

VI. The reception committee. Recruits of good character and reliability should be given training in plane recognition and signaling and in picking goods dropped from the planes. They should be formed into a Reception committee. Men of the locality whom the Agents can trust and have been thoroughly checked up as regards security should also be engaged to be scouts guarding the area and to give warning to them in case of danger. This Reception Committee should be sent to await the arrival of the plane on the spot and to give the necessary signal of safety and that they are ready there to receive the supplies. After the supplies have been dropped, they should be taken to a safe dump. They should also protect the airfield thus chosen.

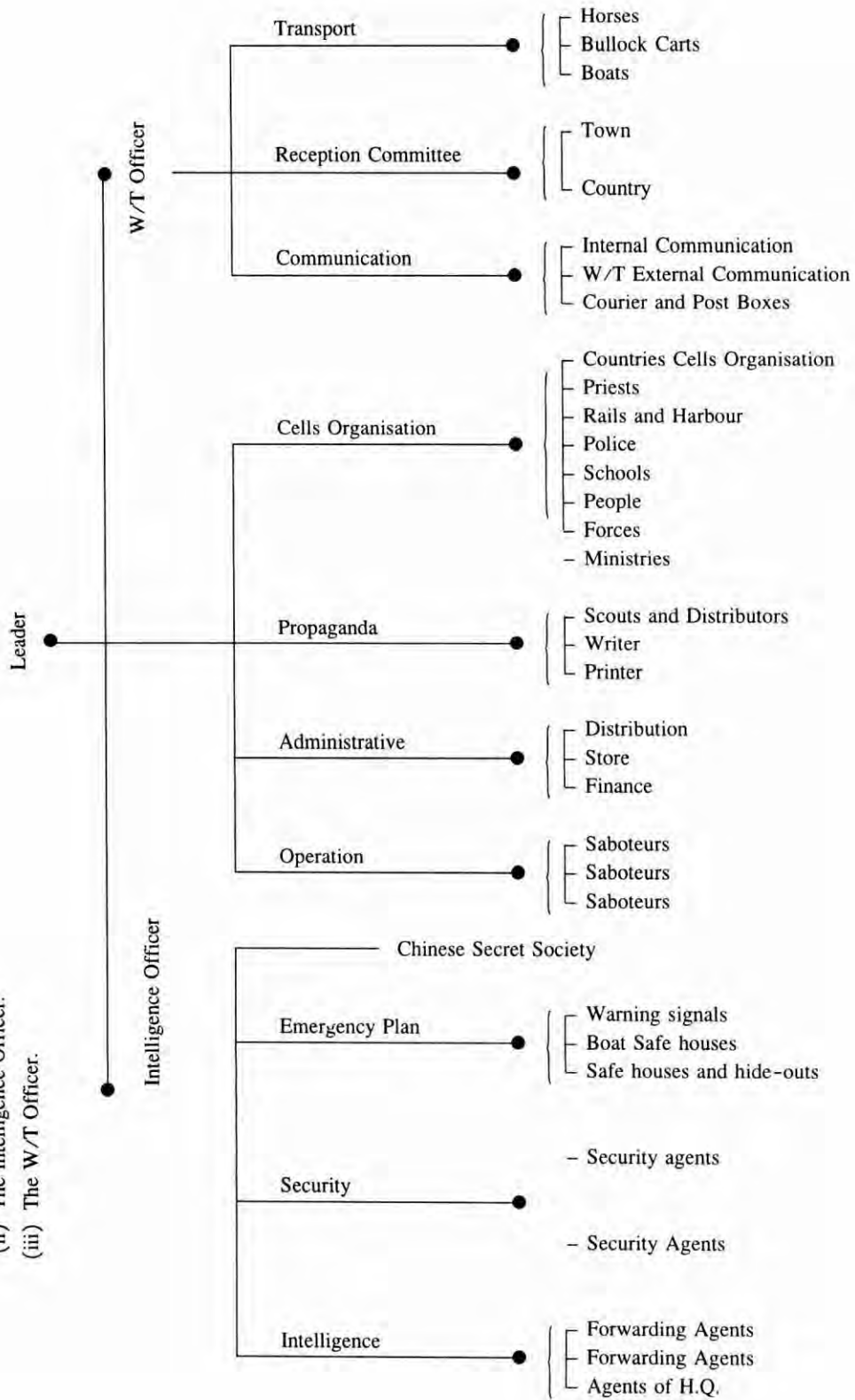
2. Where to Operate.

The area in which we are to operate depends on:-

- (i) The targets to be attacked.
- (ii) The attitude of the local people.
- (iii) Ground.

PROGRAM OF THE ORGANIZATION

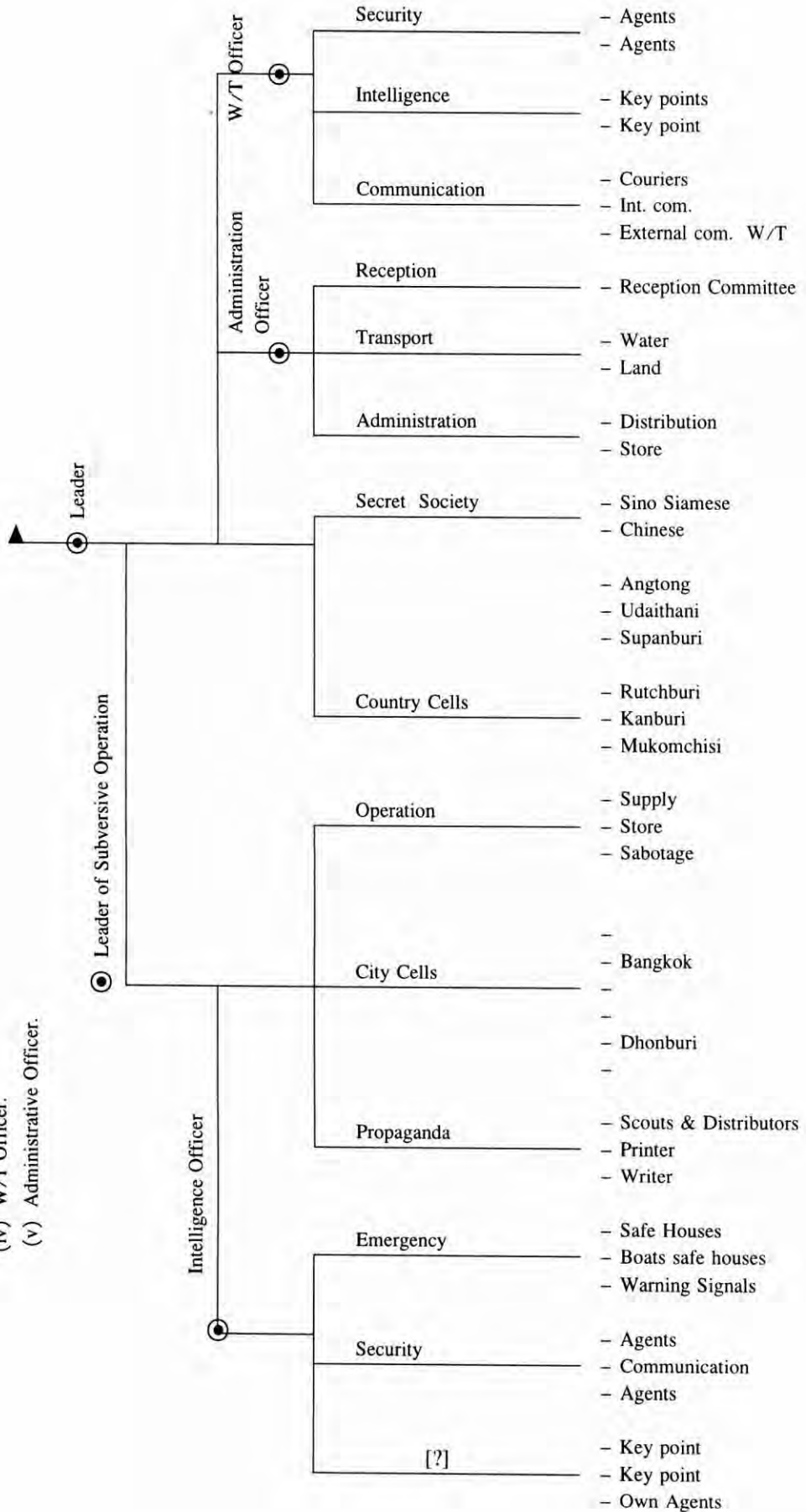
1. With three Agents sent in:-
 - (i) The leader.
 - (ii) The intelligence Officer.
 - (iii) The W/T Officer.

PROGRAM OF THE ORGANIZATION

2. With five Agents sent in:-

- (i) The leaders.
- (ii) The leader of Subversive operation.
- (iii) Intelligence Officer.
- (iv) W/T Officer.
- (v) Administrative Officer.

(i) The Targets. The tasks which we have to perform depend on the military operation of the Allies. As stated in the Military situation the Allies may do one of the two following operations or both at the same time :-

- (a) A limited offensive to regain the Burma Road.
- (b) A grand offensive designed to gain the possession of the Malaya Peninsula and thence Indo China.
- (c) A grand offensive combining (a) and (b).

If a limited offensive to regain the Burma Road is undertaken then our target would be:-

- (i) The Road from Sawankakok to Rahaing and thence to Mesod.
- (ii) Bangkok Harbour and Railway yards and dumps.
- (iii) The Railway from Bangkok to the South.
- (iv) The Road from Ban Pong to Kanchanaburi and thence to Three Pagodas pass.

If a grand offensive to gain possession of Malaya is undertaken then our target would be

- (i) The Railway from Bangkok to Padang bazar.
- (ii) Bangkok Harbour and Railway yards and dumps.

If the combined offensive is undertaken, then the targets would also be combined.

In order to carry out the operation against the above targets, the following areas would have to be found to cover the targets.

- (i) Bangkok.
- (ii) An area where it will cover the Road from Sawankalok to Mesod, the Southern Railway and the Road from Ban Pong to Kanchanaburi.

From the above it is clear that we shall have to stage two separate spheres of operations with intercommunication between it. Since Bangkok is an important place and a nerve centre of all the communications, it is therefore suggested that:-

- (i) A subversive operation should be started in Bangkok.
- (ii) A guerrilla operation should be started to cover the provincial targets as prescribed above.

The details of the Bangkok operations have already been mentioned. Therefore we are now concerned mainly with the organisation of the Guerilla operation in the country district.

(i) An Area favouring Guerrilla operation for the prescribed target. The study of ground has already been mentioned. And the areas chosen are as follows:-

(a) Western Central Area. This area is bounded in the North by Nakorn Sawan, in the East by the Rivers Chao Phaya and Tachine, in the south by the sea and in the West by the Burmese frontier and Rivers Kwa Noi and Meklong.

In the North it has accessibility to reach the Road from Sawankalok to Mesod, through paddy fields and wooded area and forest area broken into clearings of paddy fields. In the south it is covered with woods and paddy fields with excellent water way communications, tracks, rail and roads which are our targets which are in turn very accessible to the centre of the area. All the tracks and waterways leading to targets are suitable only for bullock carts, the marching feet and small shallow draught boats as used by the villagers and peddlers. In the East, on the opposite side lie the railway to the North. In the South East it is also accessible to the Huahin-Petchaburi area by tracks hidden in the forest and other routes of a better class. It is in fact lying in the centre of the target areas. In the West, with the exception of the area drained by the River Chaophya and Tachin and the clearings near the villages, which are paddy fields cut by waterways with bullock cart tracks connecting most villages; the area is covered with woods, forest and hill ranges right up to the Burmese border. The area is well watered up to the hill districts when water is confined to the Mountain streams and wells. Food can be found in most villages and districts headquarter (Amphur). The quantity of food available depends on the size of the villages which can feed from 12 to 24 men for a few days after which supplies may have to be obtained from the neighbouring towns or Amphurs which can support from a hundred to a few thousand men according to the size of the towns. The towns of this size area namely Supanburi, Kanchanaburi, Nakorn Pathom and Ratburi. Udaithani itself is far smaller in comparison, therefore its resources are more limited. It can safely be said that in the area drained by the river food and water are plentiful. When one gets further into the forest however, these two commodities dwindle away in quantity, and food becomes very scarce in the hills and Mountain forests. Water though not plentiful is fairly easily found. Games are plentiful in the hills. Dumps of food should be established in the caves in the hill district or secret camp sites built with foods provided.

The hills and forests in the west offer protection into which it is difficult to penetrate and where there are but few tracks which often lead to nowhere. Refuge villages can be built in

this hill and forest area with almost perfect safety.

Supplies can be landed by parachutes or planes in the villages clearings either within the area of the forest or outside. These clearings are often very far from the villages themselves, since wells and streams are sometimes far away from these clearings. At some places the clearings are big enough for paratroops to land and with a little preparation they can even be made into aeroplane landing grounds; such places are of course few in number. In order to obtain a good landing ground a surprise coup d'etat on a small town and Amphur can be operated with surprisingly few men, if the plan is well arranged and the locality to be attacked thoroughly reconnoitred.

This area is an area through which main land systems of the country do not pass. In spite of the fact that in the old days Udaithani was one of those towns which the Siamese used to regard as a strategic town in the Burmese War, because there is a route which is still in existence to this day, but very little used except by the local people, connecting the town with Moulemein; today it has become a back water area, because of bad land communication. The main river route passes by it on its way to the North, but behind it there would be no enemy activity. There are two small towns along this stretch of the river, namely Sanburi [Saraburi?] and Udaithani where intelligence systems can be set to function to report on the enemy movement and dispositions. Any punitive expedition against us along this stretch of river can only come from these two places.

This area is essentially an inland area. The nearest way to get to the sea in safety is through difficult tracks, by passing Kanchanaburi down to Petchaburi, or else a boat can be used to go down to the sea along the River Tachin to Smut Sakorn. If it is possible to get supplies from the sea, this route by boat is the only one which is convenient. The best way to supply is by aeroplane. (Study the diagram showing the country and location of H.Q. No. 1).

(b) The Western Coastal Area. This is the area enclosed by the Burmese frontier in the West and the Sea in the East, the River Meklong basin in the North and the tracks to Mergui from Pranburi in the South. This area is favourable for the guerillas to operate to cut the Southern railway as in the case of an Allied invasion of the Malay Peninsula. As a guerilla area it is most favourable. The Area from Ratburi to Petchburi is paddy land with the Mountain ranges to the West. This area spreads about 50 miles from the sea at its widest part. From Petchburi river down to the South, the open up area from the sea, where there are paddy fields and cultivations, to the forest is a strip of oblong rectangular shape. The average width measured from the sea to the forest is about 8 to 10 miles. Behind this strip the area is covered

with forests which lead up to the hills dividing the frontiers of Burma and Siam. There are occasional clearings in these forests where small villages of hunters stand. There are tracks and bullock cart tracks connecting villages through the jungle from Pranburi to Ratburi. But these tracks are however only kind to the people with the local knowledge. People who do not know them find themselves hopelessly lost. In this area during the revolution in Siam, the writer set up a refugee village right in the forest by the little Pran River 10 miles from the Burmese frontier for hiding the king and the Royal Family, when we were hardpressed. Owing to the few tracks in existence a party of troops found it impossible to penetrate it without being severely ambushed. The little hills dotted about between the forest and the clearings by the sea became excellent observation towers which warned our gangs waiting to ambush them a long time ahead.

The food and water situation is difficult, unless dumps of food are prepared before and wells and streams reconnoitred, these two commodities will create trouble for us. Up further north to the Petchburi river especially on its upper stretches, the water is plentiful, but food is still a difficulty.

Supplies can be landed from the sea if the submarine can get into the Gulf. Dropping supplies by plane into these clearings is the best way. There is an air-field at Bo Fai, not in use. The paratroops can operate in lonely stretches of clearing in this area. If a surprise attack were made on the Amphur of Hua Hin by paratroops landing near Bo fai where airborne troops can land and take off again they would be able to do a great deal of damage to the railway line. The only objection to it is that an enemy aerodrome is at Prachuab Kirikhan 70 miles away which might be able to interfere.

This area is easily accessible to the target area and with difficulty the Western Central area can be reached. Therefore if alternative combined offensive is undertaken, an extra area command of the guerrilla will have to be formed in addition to those area commands in West Central Area.

As far as protection and accessibility to the target is concerned this area is in every way favourable. The big disadvantage is the scarcity of food and water. But that can be surmounted.

(iii) The attitude of the people. Most probably they would be very favourably disposed towards us especially in Petchburi and Hua Hin district where hunters are numerous and make very good recruits. The question of the attitude of the people will have been settled in the Establishing contact stage. Therefore by the time we come into these areas we shall have

ample information as regards cells formation already done in these areas and the attitude of the people would also be known for certain.

Air photographs. Before the agents are sent in it would help them greatly if air photographs are made of the area to supplement the Maps. From these photographs a likely place for H.Q., W/T Station, Refugee village, supply points and so on can be roughly studied. When the leader proceeds to the areas to reconnoitre for the actual positions of H.Q. etc., he would find it much more convenient and valuable time saved. Later the leader can pin point all these spots and send them back by courier or (if code names have been arranged for all features and suggested spots) the code names could be sent to H.Q. by W/T

3. With What force. Under this heading, the solution of our problem embraces:-

(i) The organisation of the forces. according to the principle of Protection, mobility and offensive power, including the stages of its formation and its expansion, and preparations.

(ii) Recruiting. where to find the leaders and the men and how it would be possible to recruit them.

(iii) Training how to train them.

(i) The organisation

(a) The Shape of the organisation aimed at before its expansion. This will deal with the composition and organisation of the guerrilla units to be aimed at. The operational formation is the Area. It is large enough to carry out the task allotted under the circumstances and yet small and self contained enough to be able to act independently and with the utmost mobility compatible with the terrain.

To carry out the tasks allotted that is to operate against the Mesod-Sawankalok Road and the Southern Railway and Kanchanaburi Road, with enough force to fix, pin down and bluff the enemy in order to divert their attention elsewhere from the spots we actually aim at. We shall have to have at least 4 area units with a Headquarter unit to act as a reserve and a protecting force. The units are therefore as follows:- (*study diagram No. 7 [1?] showing complete organisation.*)

(i) Head Quarter consisting of :-

(a) A head quarter unit of three supporting sections. + *one H.Q. section*

- (b) An Intelligence Section.
 - (c) An administrative Section.
 - (d) A Medical Section.
- (ii) No. 1 Area Unit consisting of :-
- (a) A headquarter subsection.
 - (b) Three operating sub area units.
- (iii) No. 2, 3 and 4 Area Units composed exactly the same as No. 1.

(i) Headquarter organisation and composition.

(a) Headquarter Unit is designed to be a reserve and as a supporting force in case the other units are hard pressed and have to be forcibly extracted from the engagement, and also to protect the Administrative Units either in camp or on the move. It is composed as follows :-

- (i) The guerilla leader and two runners armed with revolver and grenades.
- (ii) The H.Q. Unit leader and two runners armed with revolver and grenades & H.Q. Section organised the same as Area Unit H.Q. Section.

(iii) No. 1 Section is composed of :-

- (a) A Section leader armed with a sten gun. *with two runners armed with stens.*
- (b) Three scouts, one armed with a sten gun and the other two with rifles and grenades.

(c) Rifle Grenades sub section the leader armed with a revolver, hand grenades and four men armed with rifles *grenade + stenguns & carrying the shells.*

(d) No. 1 Light M.G. sub-section consisting of three gunners two of whom are armed with revolvers and grenades and the third with a sten gun and grenades.

(e) No. 2 Light M.G. sub-section is the same as No. 1.

(f) The Rifle Section the leader is armed with a sten gun, the two men are armed with rifle and grenades.

(N.B. The hand grenades for the riflemen are not compulsory. The men can choose to have them if they so wish.)

(g) The Antitank section. *of three men - the leader has a stengun & grenades, one man carrying the [B...?] Anti tank rifle + a revolver + grenades and another carrying a rifle and grenades.*

(h) Store sub-section two horse holders armed with a sten gun each and two

pack horses for carrying explosive, ammunition and store.

(iv) No. 2 Section is composed the same as a sub section unit.

(v) No. 3 Section is composed the same as No. 1 Section.

(b) Intelligence Unit is composed as follows :-

(i) The Intelligence officer in charge of the unit and one runner.

(ii) The Intelligence section is composed of :-

(a) The assessment officer armed with a revolver and grenades.

(b) The Chinese sub-section of one leader armed with a sten gun or a revolver and grenades with two forwarding agents and one or two cut-outs. This section is in contact with the agents of the Chinese and Sino-Siamese Societies.

(c) The Bangkok subsection consists of one leader armed with a sten gun, and one forwarding agent with a series of cut-outs. This section is in touch with the Intelligence Officer of the subversive operation section in Bangkok.

(d) The Intelligence Patrols sub-section is organised into six patrols each of three men with the Section leader and the necessary cut-outs and series of post boxes connecting patrols with the leader. The Section leader is armed with a sten gun. The rest of the patrolmen are armed with automatics. These patrols will seek information both of operational and security nature concerning troop movements, C.E. and Police activity, studying their habits and character including those of the guards on Supply Dumps and other targets, such as bridges.

(e) The Informant subsection. consists of one leader and three forwarding agents who will find informants in their area to obtain information on troop movements, C.E. and Police activities. There are also a number of cut-outs connecting the F.A. with the leader according to the situation.

(iii) The Security Section. consists of one leader, three subsection leaders and 9 men, 3 to each sub-section. Each sub-section will be given the area to work in. They are to check on the members of the organisation and on the likely recruits including their family, as to their opinions and associates, loyalty, integrity and report any body suspicious to the Intelligence Officer. All members are armed with a revolver each.

(iv) The W/T Section consisting of one officer in charge armed with a revolver, two wireless operators armed with a sten gun each. One W/T set capable of getting in contact with S.O.E. H.Q., in India, four horse holders armed with a sten gun each and four pack horses. This section deals with External communications only.

(v) Courier Section consisting of one section leader, two sub-section leaders,

dealing with the communication with Bangkok and S.O.E. H.Q. in India, and six courier with eight horses and a number of necessary Courier controls with two couriers at each control, run on the lines of the stage coach principle. All couriers are armed with a revolver each.

(c) The Administrative Unit is composed as follows:-

(i) The Administrative officer, in charge of the Unit and also the Second in command of the guerilla command and one runner armed with a revolver and grenades.

(ii) The finance officer a second in command of the Unit and in charge of the Finance of the organisation.

(iii) The Finance Section consists of two members armed with a revolver.

(iv) The Reception Committee Section is composed of one leader and three sub-sections each of three men, armed with a sten gun each and three horse holders armed also with a sten gun each and three pack horses with picks and shovels. Their duty is to picket the landing ground and given the safe signal to aircraft with the supplies and then dig for the supplies or bury them and watch for them till the supply sections come and take them away.

(v) The Ammunition Section consisting of one leader with a sten gun and two subsections for ammunition and explosive respectively. Each of these sections is composed of three men each. The first section of which is a light M.G. sub-section and is composed as such and the second is the same as the demolition sub-section. Each section has three horse holders armed with a sten gun each and three pack horses. Their duty is to collect these commodities from the landing field with the help of the reception committee and bring them back to safe storage and to transport them if the command is on the move.

(vi) The Food and Store section consisting of one leader with a sten gun and two sub-sections for food and stores respectively. Each of these sections is composed of three men each, the first section of which is composed as a light M.G. section and the second is composed as a rifle grenade section. Each section has three horse holders armed with a sten gun each and three pack horses. Their duty is to collect these commodities from the landing field with the help of the reception committee and bring them back to safe caches and to transport them if the command is on the move. They are also to search for foods and store them in safe places as reserve.

(vii) The Despatch Section is composed as the above Food and Store section. Its duty is to seek and establish caches for food and ammunition dumps in the operating area and to dispatch food and supplies to replenish these dumps and also to seek food from the country side, especially food of imperishable nature, to fill these dumps and bring them back to H.Q. When the command is on the move, it carries the access of store and food and acts as a reserve of the supply section.

(viii) The Wireless section consists of two wireless operators armed with a sten gun each, one horse holder with the same weapon and a pack horse for transporting one small W/T set. Its duty is to communicate between the Area Unit commands and H.Q.

(ix) The Courier Section composed of one leader and six liaison couriers armed with revolvers and grenades and seven riding horses. Their duties are to do liaison works between the Area Units and H.Q. and to carry messages among these headquarters.

(x) The Remount and transport Section one leader in charge, with three sub-section leaders namely, Remount, Land transport and Water transport, composed of nine horse holders, two land transport scouts and three boats scouts all armed with rifles or sten guns. Their duties are to scour the country for pack horses, riding horses, bullock carts and boats to satisfy the demand. Statistics of all these transports available and their locations are kept by them. Arrangements will be made by them to have all these means of transport available for operational needs. Six reserve pack horses and three riding horses must always be available at H.Q.

(xi) Post Boxes Section consists of a leader and five men whose duty is to establish a system of post boxes from the areas to H.Q. and also a lateral post box system between areas. They are responsible for collections and can apply for the use of horses for collection. Also they are responsible for the maintenance and efficiency of the system. They are armed with revolvers.

(xii) The Emergency Section consists of one leader and four sub-section leaders, who deal with dumps, refugee villages, water reconnaissance and Retreat respectively. They are armed with revolvers.

(a) The Dumps Subsection. Under the leader, there are six men who are responsible to find safe stores and dumps in the H.Q. area and store ammunition and goods and others as a main reserve to be used only when supplies from the outside are temporarily not available. As soon as the supplies become available again, these stores must be replenished. They are responsible for looking after them and armed with a sten gun each.

(b) The Water Reconnaissance Section consists of one leader and two patrols of three men each, all armed with a sten gun. They are responsible for seeking for wells and streams in the area of operation where it is likely to be needed in time of emergency.

(c) The Refugee Village Section consist of one leader and three men, who are responsible for finding a few safe places right in the heart of the Mountain and Forest where penetration is difficult and obtain labour to build shelters and stores for the men in the organisation plus their family to take refuge in time of emergency. The villagers who are of the guerrilla's families, are allowed to settle there when there is an impending danger. They are responsible together with the Dump section to store ample food and ammunition in such villages and see to its replenishment and means of obtaining them from the outside area.

(d) The Retreat Section consists of one leader and six men. They are responsible for finding a line of retreat from each area and the main line of retreat into other countries for the whole force, which can be used in case of emergency. They are responsible for finding caves and hide-outs for all the agents of the Intelligence Service running for safety and for the forces and also to dump food and ammunition along these routes and areas for such purposes. They should make all their finds and arrangements made known to all area and section commanders. They are armed with either revolver or sten gun.

The men in this Administrative unit should be trained to fight in an emergency and to replace possible casualty and to defend themselves if need arises.

(d) A medical Unit. it consists of one leader, a doctor and two assistant doctors with six male nurses. The equipment to be carried on four pack horses with four holders. There should be two bullock carts to carry the sick and wounded from the area to the base, if it is not possible to tend the wounded man on the spot. The doctors and male nurses will be recruited in the country. There are a number of doctors and male nurses who are doing private practice in the provinces. If it is very difficult to get three doctors, any requisite numbers will do. In our organisation, there are two Siamese boys who have studied medicine at Guy's Hospital. They joined our Unit before taking final examinations which they would have passed. These two boys are virtual doctors. They helped the ship's doctor when they were on board the ship coming here. Their fellows think a great deal of their prowess as doctors. Therefore failing to find doctors to fill this section, these two boys will be able to train some nurses and organise a small mobile hospital. Equipment can be sent in to them.

(ii) Area Unit organisation and composition. Each area unit is designed to be an operational unit which is self contained as far as mobility will allow. It is not to fight a pitched battle, but a hit and run sort of battle. It is also to act independently of the other area. There are four area units, each of which consists of a headquarter and three sub area Units, numbering from one to twelve. Their compositions are as follows :-

a. No. 1 Area unit composed of :-

(i) A Head Quarter Section

a. The Area leader with runners armed with a sten gun each.
b. The Administrative and 2nd i/c officer, he deals in all administrative duties including finance.

c. Intelligence squad of one leader and four men armed with sten

guns to seek out operational information at the place the area leader desires to operate. This will include the detailed study of habit and character of the guards at the point of attack. The information thus gathered determines the success of each operation carried out.

d. Wireless squad of two W/T operators, one horse holder and one pack horse to carry the equipment. They are all armed with a sten gun.

e. Light M.G. squad composed as light M.G. Section.

f. Rifle Grenade squad composed of a leader armed with an automatic and grenades, with four men carrying rifles grenade, carrying shells + sten guns.

g. The Supply squad consists of six men, two of whom carry a sten gun each and the rest carry a rifle each. They are horse holders and there are six packed horses to carry food, ammunition and explosive for replenishment to the Sub Area Units. They replenish their stores from dumps established by the Despatch Section of H.Q.

N.B. The light M.G. and Anti tank squads are supporting squads and they also guard H.Q. of area in co-operation with the supply squad and runners.

h. The Anti tank squad composed as an Anti tank section of H.Q. unit.

(ii) No. 1 Sub Area Unit.

a. The Sub Area leader with two runners armed with a sten gun each.

b. The Second in Command and administrative duty including finance.

c. The Scout Squads consists of one leader armed with a sten gun and grenades and two scouts armed with a Rifle each and grenades.

d. Light M.G. squad composed as the Light M.G. Section.

e. No. 1 Rifle Squad composed as the Rifle Section.

f. No. 2 Light M.G. Squad composed as No. 1 Light M.G. squad

g. Demolition squad composed the Demolition section of H.Q.

h. Supply Squad consists of two horse holders armed with a sten gun each and two pack horses for explosive and food and ammunition.

i. No. 2 Rifle Section composed as the Rifle Section.

(iii) No. 2 and No. 3 Sub area Units are composed of the same as No. 1 sub area Unit.

b. No. 2, 3 and 4 Area Units. These are composed exactly the same as No. 1 Area Unit. Each of these Area Units are composed of three sub area units of exactly the same organisation and composition as No. 1 Sub Area Unit.

(ii) The Stages of its formation. Before the Units as shown in the former paragraphs attain their completion, they have to go through a gradual stage of formation and expansion, of fit in with security measures while recruiting takes place and measures of protection while training is in progress.

The requisite of it is that there should always be one complete sub area Unit standing by ready to protect the whole organisation in this embryo stage and to be called upon to perform the operation if need be. With such a picture in mind, the process of its formation is as follows :-

a. First Stage. After the subversive cells in Bangkok have been formed to a certain extent, our Agents would be in a position to obtain help from the members of these cells, to start the cells formation in the provinces. The subversive operation leader and the W/T officer who is destined to be the Intelligence officer of the guerrilla organisation would come to the provinces, preferably in the district where they can get in touch with the existing Sino-Siamese Racket gangs who will protect them and give them information while the process of cells formation is in progress. A few letters of introduction and recommendation and also personal co-operation of those members of the cells in Bangkok will help the Agent to secure ready co-operation from the authorities in the district offices or town or the gendarmerie corps to form the cells. The cells would be formed in those places where the guerrillas will operate and set up its organisation. At the same time the process of setting up a certain system of intelligence and security will also go hand in hand with the cells formation. At Udaithani the W/T officer will set up his H.Q. from which he will reconnoitre the site of the original base for setting the guerrilla organisation and also, the site of the landing ground for the section from India to land and set the show running. At the same time he would set up a small system of intelligence in the town and a line of cut-outs communicating with the Intelligence system already established in Bangkok and with those of the Chinese Secret Society and the Sino-Siamese Racket gangs. And if the town including the Governor and the gendarmerie officers have been subverted, the prospect would be most favourable. (Study diagram First Stage.) (*Diagram No. 2*)

b. Second Stage. After the first stage is over the leader of the subversive organisation will recruit up to fifteen men preferably those who have been officers or N.C.O.'s in the Army from among the members of the cell. If the condition like the first stage has been

attained, recruiting of these kind of men will not be difficult. Meanwhile the W/T officer will send word to H.Q. India informing them of the stage of readiness to welcome them. The W/T will then be installed in the place chosen for the Base. With the men of the Intelligence service and local recruits of good men for the reception committee, he then proceeds to picket the landing ground and the Base Area awaiting for the Arrival. (Study diagram 2nd stage). (*Diagram No. 3*)

The Section of 17 men including the leader and his administrative officer would then land either by gliders or aeroplane or parachutes, according to circumstances. This section would be almost complete for an operational sub area unit. What is missing, the Intelligence officer and his already set up organisation fulfils. Thus it will be able to carry out the work even if recruiting difficulty and other necessities arise. It can also function as guerrillas and more or less protect itself.

c. The Third Stage. The first eighteen recruits for operational use recruited both from Bangkok and other cells would be chosen. The Intelligence officer would meanwhile check over the security question concerning the men. These men should be of a very high quality. Since they may become leaders of sub-section later.

During this stage one sub-section of our agents will be on the alert, while the three others in the same camping area start to train those new recruits. Each agent would tutor two recruits. At the same time they would be ready at a moment's notice to join the unit for action, since they are in the same camp.

The Intelligence officer meanwhile also enlarges his system, by establishing his five main controls, namely the Chinese Intelligence branch, the Bangkok branch, the Informant branch and the patrol branch and the security branch which start to function in a small way. Four men are recruited to be instructed as W/T operator.

The Administrative officer would recruit seven men either from those sent down by the Bangkok branch or locally. These men should be of a mentality suitable for administrative work. Their physical standard need not be as high a standard as those in the operational section. He then trains them in administrative duties and forms them up into a reception committee, a stores branch and one man for the post box. While teaching is in progress, they also perform those duties allotted, under the guidance of the Administrative officer. (Study diagram third stage.) (*Diagram No. 4*)

d. The Fourth Stage. After a period of one month intensive training under a special tutor who had to teach but two men. The eight men would be efficient enough to form into a Unit entirely of themselves. Such being the case all the Agents can now undertake to coach two more each. The skeletons of four sub area unit can be formed, each one will be a nucleus of the main Area 1, 2, 3 and 4. The agents who will later officer those areas are now posted to their proper unit. They will however remain training in the same area as in Stage 3. The operating unit is now almost two sub area units, meanwhile the Intelligence Section establishes its courier service and enlarges its security and Intelligence service in the direction of its intelligence patrols and informants and also take in more students as W/T operators.

The Administrative officer can also with the men he has trained enlarge his organisation to include the nucleus of all his sections except the Emergency and the transport section (Study diagram Fourth Stage). (*Diagram No. 5*)

e. The Fifth Stage. At the end of the second month there will be two complete sub area units of trained men formed into two operating units, which means that at this time the operational strength is now equal to that of an area unit. With the men left over from joining the operational unit, they become in turn instructors to two further recruits each. Thus as illustrated in the diagram, 24 men are recruited into Area No. 1 to form the complete skeleton of No. 1 Area Unit; 21 men are recruited into Area No. 2 to form the complete skeleton of No. 2 Area Unit; 12 men and 14 men are recruited in the Area Unit No. 3 and 4 to form skeletons of 2 Sub Area Units in each Area. (Study diagram fifth stage). (*Diagram No. 6*)

The administrative Unit by the end of the two month will be able to form up a complete Unit, adding recruits for the emergency section and the Transport section.

f. The Sixth Stage. Three months after the original landing of the guerrilla agents, the Area No. 1 Unit can be completed and made ready for operation. It will be sent on to its proper area to study the condition and enlist local co-operation and guides and prepare itself for every eventuality, such as studying grounds, tracks approaches and making itself thoroughly acquainted with the terrain. This is a stage for operational preparation of No. 1 Area Unit, which can actually be sent to operate if need be.

No. 2 Area Unit, after having furnished trained men to complete the Establishment of No. 1 Area Unit, will recruit 24 men more to fill up and make it a complete unit. Meanwhile one complete sub area unit of No. 2 area is also ready for operation.

No. 3 and No. 4 area can now enlarge itself to a full scale skeleton force of

the Area Unit.

g. The Seventh Stage. Four months after the start, No. 1 Area Unit is now 100% ready for action, while No. 2 Area Unit now also has completed its training and is sent to its area to prepare itself for operation. No. 3 Area Unit and No. 4 Area Unit have also completed their training. No. 3 Area Unit is sent to its area of operation to get ready for operation, while No. 4 Area Unit become reserve at H.Q. and furnish instructor and men to form up H.Q. supporting section in the same way as it has been done in former stages, which means the effective strength of the Unit is really from one and a half sub unit areas to two sub area units, while the formation of H.Q. supporting unit is in progress.

h. The Final Stage. After five months training and gradual formation of units, the command is now ready for operation. If there is still time to spare, the sixth month would be spent in getting to know the country and make the preparations for operation really complete. (Study diagram of Final stage) (*Diagram No. 7*)

According to the above progress of formation, it will take three months to get one unit ready to operate on one Target only; that is either the road from Sawankalok to Mesod, or the Southern Railway. After four months the two targets can be attacked. Whereas the force will be strongest and efficient only after six months have passed, or five months after the start.

Recruiting and training. The reason for slow formation of the Unit is that by so doing time will be gained to observe recruits and check up recruits according to security rules. The intake of recruits is very small. It therefore enables the guerrilla agents who train them to observe the recruits very carefully and to give more personal attention to the recruits in all subjects taught. In order to attain a certain state of efficiency and security, the above system is the best way.

The training of recruits will include weapon instructions, demolition, fieldcrafts, formation, the rules of guerrillas, how they should observe discipline, and how to attack and withdraw, what to do in an emergency, the details of which will not be given here and also an element of map reading, finding their way by the use of compass bearing and by night should be taught to those who are to be sub section leaders. Although the recruit training takes only one month, the time available before an operation and between each operation should be devoted to perfect the training. Lessons learnt from former operation should be impressed upon them. Plenty of initiative among the guerrillas must be cultivated.

Protection during Recruiting and Training period. Protection during this period is done by:-

a. Intelligence system and security system. which have been set up before the start of the organisation of the guerrilla command.

b. Geographical protection. The diagram of Western Central Area will give the reader an idea of the impenetrability of this hill and forest area, where hide-outs and overhead cover from the air are plentiful.

c. Slow recruiting with greatest caution. The expansion is gradual. Time to check up on all recruits is thus available.

d. Dispersion. The camps set up for the training are scattered in the forest area. Thus it would be difficult to see from the air, as shown diagrammatically in the Diagram of Western Area.

e. Look-out system. At the entrance to the camp site, there would be a constant patrol, backed up by at least one sub area section to guard it. In the case of discovery the whole outfit can retreat into the mountain forest and in a party of three or four. It will be almost an impossibility to find anybody in these forests. If the punitive expedition is small, which will be the case, an ambush at the entrance can be arranged to get rid of them.

Thus during the period of three or four months, provided the rules of security are strictly observed, and the people in the near by villages are friendly and helpful, there is no reason why the programme of recruiting and training and forming the Unit cannot be carried out.

The villages in the forest, as a rule, are extremely small in size. There are no more than six or seven adults who are hunters, living in them. These people as a rule are good men, who do not talk, and would in all probability, become one of us, especially if pay of about 25/- a month is given each of them.

As it is a very well known principle, the guerrillas can only operate successfully in the area where the population are friendly. It is hoped therefore that before the start can be made, the cells organisation will really have been completed and people are really with us. Thus the question of protection would narrow down to "the cover from enemy observation". The trees of the forests afford us this cover. The area, being far from main communication system, would not be noticed. Provided no operation is to take place during this process of formation, no cause would be given the enemy to suspect.

4. How to Operate.

After the organisation and training have been completed, the Area Units are sent out to their area according to the targets chosen to be attacked. Diagram No. 8 at the end "Showing Distribution" will give a picture of the operation.

To tackle this problem of how to operate, one has to plan the operation in conformity with the simple rule "To fix - to move - to attack". T.E. Lawrence pointed out that "most wars are war of contact, both forces striving to keep in touch to avoid tactical surprise. Our war should be a war of detachment, not disclosing ourselves until the moment of attack." This is the essence of guerrilla tactics. T.E. Lawrence used the desert and its desolation as protection. To-day with the aeroplane to observe movement, guerrilla operation in the open country, such as the desert is out of the question. To-day we must seek that protection from the forest and mountain. Thus every operation which we have to do, we must make the forest and hills our allies. Secondly the success of the operation depends on perfect intelligence. And thirdly the success also depends on the co-operation of the population for whom we have to go on spreading propaganda teaching them to die for our ideal of freedom. When that happens, the presence or absence of the enemy is a secondary matter. And lastly in carrying out the operation, the following principles must be borne in mind :-

- (i) Caution which means :-
 - a. methodical planning.
 - b. never attack unless success is certain.
 - c. no pitched battle.
- (ii) Invisibility which means :-
 - a. Everyone must know every foot of the country where he is to operate and act only where knowledge of the country and means of movement gives advantage to us.
 - b. Perfect control and team work.
- (iii) Surprise which means :-
 - a. The employment of subterfuge, threat, bluff, rumour and propaganda and initiative.
 - b. Protection and security cover line of retreat, rendez-vous and enemy action must have a time limit.
 - c. Perfect control, signals and communication and obedience.
 - d. Supplies must be adequate and yet not hinder movement.
 - e. Hit the target as hard as possible at the correct moment so that when the target is hit, it is a matter of life and death with the enemy.

a. When the Allies stage an offensive in Burma only.

In our particular case, our task has to cover the following targets :-

(i) The Road from Sawankalok to Mesod to be attacked at the moment when our main Army is at grips with the Japanese in Burma, and the main Japanese line of communication is the above road, because the base at Rangoon has been cut off.

(ii) The Southern Railway and the Road to Kanchanaburi to be attacked at the moment when this has become a channel of supplies to the Japanese Army in Burma.

Our task would include the destruction of bridges, dumps at railhead. Harass rail and road and telegraphic communication and ambushing convoys.

To achieve this we must have a methodical planning compatible with the situation at the moment. At this stage, it is impossible to plan properly, but an indication of the distribution of the forces can be given, with the answers to other problems concerning such an operation. The operation would be planned as follows :-

(i) Fixing In order to fix the enemy and pin him down to the place, we don't want to attack and to enable us to move about freely we must do the following :-

(a) Obtain perfect intelligence. of his distribution of force of his movement, the location of his base, his dumps, of his rail and road communication, his arrangement to protect himself at those places where we intend to attack, namely at Mesod at Bandara the rail junction, Swankalok railhead, Sukhodaya bridge, Rahang bridge, Pichai Bridge. Find out also the likely places where an ambush can be staged, where there is a good cover and a good get away route. All this information will be obtained by the Intelligence Section of H.Q.

(b) Distribution of forces and bluff.

(i) Force to hold No. 3 Area Unit will be given task to hold the enemy by staging attack on bridges and rails hold up at two scattered points, namely North of Khokatien's area with a base at Chaibadan and a line of retreat to lure the enemy to the Korat plateau via Chaiyabhum, and at Spanhin with a base in Khao Lia west of Petchabun and a line of retreat to lure the enemy towards Loei. This operation will be done by two sub-sections which will work to suit the timing of the hitting units. One sub-unit and the H.Q. section will remain a reserve West of Udaithani and will stage further distracting operation to hold as many enemy troops to

guard the Northern line as possible. A fortnight at least will be given them to get to know the lie of the land of these places.

In order to hold the enemy these sections will have to stage this operation, by attacking at far separated points in each area to give the impression that there are many columns at work. The destruction need not be severe. They should aim at demoralisation

(b) Bluff. Employ aeroplanes from H.Q. India to drop 40-60 false parachutes, and boxes of tricks imitating the firing of M.G. in other areas further south to create the impression that these saboteurs land from a plane. The parachutes left on the ground will create a great deal of disturbance, especially [if] a few real blows have already been administered by our sub area units further north. Search parties will be sent after them. And a few more attacks by our sub area units will be carried out again at different points. That will create a feeling of real concern for the enemy. The co-ordination of these tricks and the work of real operators must be very close. Workmen repairing bridges can be attacked at night to create panic.

(c) The subversive operation unit in Bangkok will spread rumours to support the action, especially among the rail and transport men. The rumours that a few battalions of parachutists have been landed and they will shoot anybody co-operating with the Japanese, backed up by the news of blowing up of railway line and bridges, will become very convincing and create a great deal of panic, which will not fail to affect the Japanese, especially if no parachutists have ever been known or heard to be captured.

(ii) Forces to move in to attack. Meanwhile No. 1 Area Unit and No. 4 Area Unit would be given an area each to work, i.e. the area between the River Yom and Ping and the area between the River Ping inclusive to Mesod, respectively. Whereas No. 2 Unit would be given the task to attack the Southern Railway and the Road to Kanchanaburi and thence to Meklong valley. These units would have at least three weeks to study their grounds before the date for the attack to commence. The time given for studying the ground become essential if notice to stage operation come too soon after the completion of training and also the High Command decision to carry the operation against Burma comes much later than it ought to. Otherwise if the high command plan has been told to us from the time we came into the country, the organisation would be able to prepare from the beginning with that end in view and units which have to operate in those areas will have ample time to study their grounds.

The operation on these targets will be carried only at the right moment when the supplies to Burma through these routes become of paramount importance to the enemy. The

holding operation will in any case start a week ahead of the day fixed for the attack to begin.

The No. 1 Area Unit is to take care of the Pichai Bridge, Ban dara Junction, Sawankalok Bridge and ambushes on the road from Sukhodaya to Rahaeng. The No. 4 Area Unit is to take care of the Road from Rahang Bridge to Mesod and blow up the road at points where it will be difficult to repair. The No. 2 unit will take care of the bridges between Nakorn Pathom and Ban Salaya and also to ambush convoy on the Road North West of Kanchanaburi

(iii) Forces to protect and to meet the unexpected. The H.Q. support Unit and the Sub area Unit No. 7 of No. 3 Area Unit will form the command reserve. This reserve unit will prepare to do :-

(a) To carry out an alternative attack if the Units planned to carry out operation from Sawankalok to Rahaeng met with a failure, because main enemy supply is going up by the river instead. To carry out such an operation No. 7 sub area Unit will be given a stretch of the river between Sanburi [Saraburi?] and Nakorn Sawan and No. 2 Section of H.Q. and No. 3 Section will be given a stretch of the river from Nakorn Sawan to Kampangpetch to operate by raiding the river convoys especially on the River Ping between Kampangpetch and Nakorn-Sawan. They may not be able to sink the barges easily, but the boats convoys personnel are very exposed to M.G. fire, because there is no protection on such barges. In this way they will at least succeed in deterring boatmen from co-operating with the Japanese.

(b) To support any operation. If any of these operations lack punch anywhere the reserve Unit could be thrown in to support the operation by blowing bridges or road way or ambush elsewhere which will draw guards off those places where the attacking Units have been ordered to carry out. This way would enable the attacking Unit to operate under a better condition :-

(c) To give protection. In case a state of emergency arises will support by guarding the line of retreat. For Units in the Northern area the line of retreat would be along the line of cut-outs and post boxes shown in the Diagram on Distribution. The obvious place which it must guard against the enemy trying to cut off their line of retreat is the entrance of the pass from Udaithani. For the Unit to the East, the place to guard is the approach from Udaithani. And for the Unit from the south the place to guard is the gorge of Meklong where the road from Kanchanaburi to Burma parts from the Meklong stream. The entrance to Khao Yai must also be guarded. A plan therefore must be made to meet these eventualities. *a suggestion for defensive dispositions is shown in a series of diagrams at the end of this section (Diagram 9. 10. 11.+ 12)*

In order therefore to enable the H.Q. support unit to carry out these tasks efficiently, the Reserve Unit should be distributed as follows :-

(i) No. 1 and No. 2 section of H.Q. to remain in H.Q. Area. No. 2 section taking position at the entrance and patrol the area.

(ii) No. 3 section should be temporarily stationed at a safe area behind hill west of Nakorn Sawan to watch for eventualities of attacking river traffic. In case of retirement it will fall back to entrance of the pass to guard the line of retreat of No. 1 and No. 4 Area Units.

(iii) No. 7 Sub area Unit will remain at H.Q. of Area No. 3, preparing to attack river traffic and cover the line of retreat of No. 8 and 9 Sub area Units.

These unit will form a detailed plan for themselves as shown in short in the subsequent heading of hitting.

(ii) Mobility perfect mobility in the country will be done by :-

(a) Perfect intelligence of the enemy's movement and other as already stated, which will enable the route to the target to be planned with safety.

(b) Invisibility. Every Unit which does not know the ground must be given time to study the ground. And cover of the forest and night marching must be used.

(c) Control. A system of couriers, specially devised for the operation must be planned to fit in with the requirement of local conditions known at the time. Instruction on the use of wireless must also be definite, as regards how long W/T silence will be maintained.

In order that perfect team work will be possible, no change of personnel should be allowed once the units are formed. And also strict discipline must be observed.

(d) Supplies. The arrangement of supplies must be made to enable the Units to be self contained and to pick up replenishments without having to leave their area of operation.

(i) Fords. Units must try to live on the country and failing that they should resort to Dumps which will be prepared beforehand in those areas that the Units will be called to

operate. These dumps should be weather proof and vermin proof. If a friendly village is found in the area the villager will take care of them. As a rule if the villagers are friendly, food difficulties will not arise. All units will however carry one week's food supply with them.

(ii) Ammunition. Units will train men not to use their ammunition if they don't think it will be a hit. Economy of ammunition must be practised. They must also be taught to rely upon using the captured or stolen enemy weapons and ammunition. With the full supplies carried by them, they should last for a long time. Ammunition dumps will however be made in those areas by the despatch and supplies sections of the Administrative branch of H.Q.

(iii) Water points. The water scout section will locate points in Mesod Area and Chaibadan Area where water will be difficult. The other areas have plenty of water. These water points should be picketed to prevent its being tampered with. If these pickets are unfortunately attacked by the enemy, they should poison the wells. They should also inform area commander of these safe water points.

(iii) Hitting. This is done in areas of area units designated. The essence of the guerrilla is freedom and initiative, the guerrilla area leader and sub unit leaders will therefore make their own plans to suit their situations.

(a) Intelligence. Area leader will send intelligence scouts and sub area leader will send their own scouts to report on the targets. Detailed operational information is required, namely details on characters and strength of troops or police guarding the target. How it is guarded, method of relief of sentry and supplies, where is their camp, latrine and communication to the post to be attacked. How often the guard is inspected; do mail and small detachments follow regular routes at a fixed time, giving opportunity of ambushing; do these detachments have an advance party when on the move and when they stop do they have sentries. Are motor vehicles fitted with bullet proof tyres and are they armoured plated and such like details would be required to formulate the plan methodically.

(b) Line of approach to the target must be carefully studied in combination with finding the method to fix or pin down the guards and how to distribute their units for the task, i.e. which is to fix, to manoeuvre and to hit, what ruse or subterfuge is to be devised and how perfect co-operation will be attained and also method of control and signals.

(c) The line of retreat will then be studied, each group will be given definite line of retreat and the signal to retreat. A rendez-vous far away from the target will be

fixed. Hide-outs should also be found beforehand with food and ammunition stored in them to be used in case of emergency.

(d) Hitting the timing must be such that it will hit the enemy very hard and at an expected [unexpected?] moment, usually at night; employ bluff threat and subterfuge to achieve surprise.

(e) Supply must be adequate both for food and ammunition. Dumps created from stores of H.Q. Supply section should be established in the areas for all eventualities.

(b) If the Allies offensive is a grand offensive embracing Burma and Malaya

Then our tasks would have to cover the following targets.

(i) and (ii) are the same as in (a).

(iii) The Southern Railway our task would have to be enlarged here to carry the attack further south to include train ambushes in the Hua Hin Area which would be as far as it is possible for us to do with the strength at our disposal.

The difference in this case is that the main weight of our operation would be shifted to the Southern Railway, instead of the Mesod - Rahaeng and Swankalok area. The plan in our operation will have to be modified.

(i) Fixing

(a) Obtain intelligence. The same as in case (a) but attention of the Agents must also be drawn upon the bridges at Nakorn Pathom, Ratburi and Petchburi and also to Prachuabkiri-khan aerodrome.

(b) Distribution of forces.

(i) Force to hold. The difference here is that instead of having two sub-area units No. 8 and No. 9 working to pin down the enemy along the Northern Railway line, only one of these sections will be left in this area. The section which is in this case No. 9 sub area unit, will be given the task to stage a series of diverting operations at scattered places on the Eastern Railway in the vicinity of Prachinburi, using the hill and forest of Nakorn Nayok as a base and a safe area with the line of retreat via Muak-lek-Chaibadan-Udaithani.

Bluff. The same, but the operation must cover the area in which the Eastern Railway runs.

Subversive Operation The same as in case (a).

(ii) Forces to move in to attack No. 1 area unit now will have to take over the whole of Sawankalok to Mesod road as their target. No. 4 area unit will operate down in the Western Coastal area, paying particular attention to the destruction of trains by ambushing them between Petchburi and Khao Tao, where there are many good places with cover to stage such an offensive and to guard Petchburi and Ratburi bridges in the case of the enemy retreat, from being destroyed by them. No.2 Area Unit will enlarge their sphere of activities to ambush parties of enemy troops retreating from Burma.

(iii) Forces to meet the unexpected. The H.Q. Unit and No. 7 Sub Area Unit will remain in reserve. The likely operation would be to support No. 1 Area Unit in ambushing enemy parties retreating from Burma along the Mesod Road. And for the rest it is the same as in case a.

(c) If the Allies are confined to the Malaya Peninsula only. The arrangement would be the same as above in case b. Since the Japanese will try to bring back troops from Burma to meet the Allied advance up the peninsula.

5. How to operate the Subversive operation in Bangkok.

The Subversive operation in Bangkok. From among the cells members the leader may be able to enlist men to form operational units. One unit should be composed of three men. The organisation should be as follows :-

(i) Terrorism Squads. The Chinese Secret Society can easily provide recruits for this branch, whose duties are to stage terrorism against the Japanese and those officials, police officers and officers who are found to co-operate with the Japanese. This can be done by setting fire to their houses, shoot them, shoot their cars from the roof tops; throwing grenades at Military vehicles, making their life miserable by threats sent by post accompanied by a shot or two fired at their house or at their person at night not with the intent to kill, but to frighten them. If a tommy gun or the sten gun can be provided, the effect will be even more startling.

(ii) Land Sabotage Squads of three units each of three men, armed with revolver,

grenades and explosives. Their task is to blow up supply dumps in the railway yards and harbour installation. The cell men in the railway will help to get these men to do the work of destroying things belonging to the Japanese. Warehouses and harbour installation can be in the same way sabotaged.

(iii) Water Sabotage Squads of three units of three men each. They are to work by winning the confidence of the Custom Police who, if not already member of the cell, would be willing to accept a good bribe, having been used to it for a long time. If the Agents can replace these police who have to guard each ship by standing at the gangplank and walk the beat around the deck. One of these officers with three of our men in uniform can take over the duty at night and by walking around poking their heads into every hole as the Custom Police usually do, they may be able to place the explosive and explode the engine room.

These three things, to be effective, should be done all and at the same time to create confusion and demoralisation. And operation should be carried out in a wave, that is after one series of explosion, there should be a pause and then start again, so as to get the guards of all these installations in a state of complacency. The timing should actually coincide with the start of the fixing operation of the guerrilla.

(iv) Supply of weapons and explosive will be transported into Bangkok in small peddler's boats from the place of landing which the reception committee has been protecting or from the H.Q. of the guerrilla command.

(v) Store of weapon and explosive should not be in the same place, but should be dumped in small quantity, dotted about the low haunts of Bangkok or in the false bottom of boats, which should be made specially for them. Storing these weapons in this fashion defies discovery, except when one of our cell members who knows it, gives the information to the police.

(vi) To stage each operation. The principles are the same as how to operate the guerillas, that is :-

- (i) Caution.
 - (a) Methodical planning.
 - (b) Never attack unless success is certain.
- (ii) Invisibility
 - (a) Knowing every foot of the area to operate, including roof tops of the area.
 - (b) Ability to assimilate with the surroundings and people.
 - (c) Inside co-operation.

- (iii) Surprise
 - (a) Employment of initiative and bluff and subterfuge on the guards to lure them off the scent.
 - (b) Protection. Study line of approach and retreat and means of escape arranged beforehand.

6. How to protect the operations.

The whole operation must be protected from interference of the enemy. It could be done by :-

(a) A perfect system of Intelligence. which has at least two systems to check one another. We have four systems at the guerrilla H.Q. as already explained, their details furnished and given.

(b) A good Internal Security system to check people in the area, to observe them as already stated in former paragraph. In order to deter people from becoming a traitor to us, a traitor who is shot or executed should have a note pinned on their body and left in the village for people to see. A threat by cutting off the head of a dead body which died a natural death, often practised by the Chinese, acts as a deterrent. If a person is suspected, the best way is to test him by giving him false information and then wait to see if the enemy acts on it

(c) All written documents should be 100% safe guarded.

(d) Protective measures

(i) Mobile Medical attention should be provided. Three doctors and six male nurses should be recruited to Administrative Section

(ii) Thorough reconnaissance for water, noting all sources of water.

(iii) Arrange a system of safe-houses, hide-outs for escaping Intelligence Agents or informant and also for the members of the fighting units between their areas and H.Q. in case there is an emergency to scatter the unit. *Alternative bases for H.Q. should be also provided. These places are marked in Red circle in Diagram No. 8.*

(iv) Building Refugee Centres. These should be built deep in the jungle behind each operating area as marked on the "diagram on Distribution". Caves should also be explored and when they are found food and fodder should be stocked inside them.

A line of retreat to these centres must be made known and food must be dumped safely along this route in case refugees run short of food before the place of succour is reached.

A line of total retreat back to the Allies' area should also be reconnoitred. Dumps of food and ammunition should also be established along this route.

Food Stores. The items of food and stores required would be roughly as follows :-

- The Scale
- (i) Rice at 4 lbs. to 3 persons, if sticky rice 2 lbs. for 3 persons
 - (ii) Meat The best thing to do is to take in cattle alive and slaughter them to suit the requirement. One cattle found in Siam would provide 250-300 lbs. of meat. The ration is 1/2 lb. of meat per person per day.
 - (iii) Salted fish. One slice of fish weighing 1/4 lb. per person per day.
 - (iv) Sugar 8 lbs. per 100 men.

Each refugee centre should be built to accommodate 100 persons. These persons may be the guerrillas family and the guerrillas themselves. Therefore at each centre there should be food to feed one hundred people for a month without having to replenish. The amount of food to be stored would be:-

- (i) Rice 200 lbs. if sticky rice / 500 lbs.
- (ii) Meat two live cattle.
- (iii) Salted fish 1000 salted fish.
- (iv) Sugar 100 lbs.
- (v) Siamese Sauce 14 bottles.
- (vi) Fish paste 10 jars.
- (vii) Salt 2 sacks.
- (viii) Tea 50 lbs.
- (ix) Dry Tamarin 4 jars.
- (x) Dry onion and garlic 2 sacks.
- (xi) Fodder for animals 1500 lbs. - can be obtained locally.
- (xii) Hay. The Siamese ponies will graze on anything if there is no hay.

Food Dumps. The size of each food dump should be one quarter of the above scale, except, there will be no meat.

7. Measure to meet the unexpected.

If we fail from the stage of establishing contact to find recruits to join our guerrillas, then it is up to our own men to start showing them that there are yet Siamese who dare. If we can stage a few successes, recruits may be forthcoming. But what we shall then be able to organise will not be as big as it is laid out at the beginning of this document. We shall have to take the following steps :-

(i) Send in the Thais speaking Chinese. to get the help of the Chinese Secret Society and enlist their help, by giving them money liberally to form :-

(a) An Intelligence Service.

(b) To form a few operational units of three men each in Bangkok Area to stage terrorism by shooting Military cars, throwing grenades from the roof tops, setting fire to shops and houses of those co-operating with the Japanese. Shoot Japanese soldiers and set fire to Police Stations and sabotage goods yards and harbour. The Chinese Secret Society is expert at these things.

(c) Try to subvert the Police and Branch district officer of Hua Hin, and become reception committee of the sub-section to land at Hua Hin airfield.

(ii) To support Allied operation on the peninsula. The Siamese boys in a body of a complete sub area unit should go in to the country by aeroplane on the night of a full moon in the cool season and effect their landing at the landing ground which will be clearly seen. The Reception Committee can give a safety signal. The possibility of landing can be ascertained beforehand by aerial reconnaissance. If it is found difficult to land, the boys shall have to be sent in overland via Mergui Pass down to Pranburi and thence work their way to Hua Hin via Paktawan and camp in the forest.

At Paktawan, they will enlist the hunters to help them. These hunters are a game lot. By telling them of the necessity to get rid of the Japanese and promising them that with their help we shall raid anything Japanese and appropriate those goods, anything of value will be given them free, there will be quite a few to join us for that. Most of our boys know this district well and they can assimilate easily with the people in the district, a start to subvert the whole district may be possible, at least we shall get willing co-operation. With this pied-a-terre established, and the communication with the Chinese Secret Society Intelligence, through the Chinese courier is established, information on Japanese goods and troops trains will be forthcoming.

Blowing up of the trains at places beyond Khao Tao station or before Cha-am can be staged. These places are suitable for ambushing a train. After the havoc has been caused the men can disappear into the forest around there quite easily and with the help of the local hunters, it will be very difficult for the enemy to get them.

To retreat to Mergui is fairly easy, there are a number of passes. The villagers to

whom the hunters belong can help them with the food situation. Some of them might even venture into the Hua Hin Market occasionally as well to do [what] people of their type do when they are down for a holiday.

Details of this measure can be thought out fully if there are no other alternatives to do. The success thus gained will be limited. And it cannot be as far reaching as the main plan. However this little episode at Hua Hin may yet lead to a bigger thing, especially if this destruction could be done with impunity. A successful organisation is far more tempting for the recruits, than one which has not been proved in action. The trouble is that we shall not have an easy time to organise, since the Japs will expect the raid again, and measures may be taken to hunt us, leaving us no time to organise in quietness. It will be very tough and risky for the boys, but I think they will do it, if they are convinced that by so doing they can help the country. The theme of fanatic patriotism will alone drive them to risk with such a little prospect. The greatest difficulty of this is how to get there. With Hua Hin as a starting point, it is possible to spread the spirit of resurrection gradually to Bangkok. But it may not be able to help the Allies in time for their operation. As regards our objective of Mesod road from Hua Hin area, the Unit can use the forest cover to get there. It should be borne in mind that with one party operating in the country unknown to them a far longer time will take them to get to the desired spot, since they will have to try to enlist guides and to study the ground very carefully before each move can be made. And during the march from Hua Hin to Mesod, they would be useless for a long period since there is no likely place to attack along the route except around Kanchanaburi.

(iii) To support the Allied operations in Burma. They can land in the area of Khao Yai as in the main operation, if it is particularly desired to attack the Mesod road. For this the Chinese reception committee will take the place of the W/T officer as stated in the former paragraphs and find a safe landing ground. The arrangement on intelligence and other would be the same in a smaller scale. There will be no holding operation. This one sub Unit area of our boys will alone work. There is a possibility of obtaining new recruits after a successful operation carried out with impunity.

(iv) Staging the operation with the co-operation of the British and Indian para-troops.

In this case our boys should be split up to become guides and Intelligence Officers of Area unit and of each Sub unit, each of which is composed of one British officer and Indian troops, preferably the Gurkas. The shape of the organisation would be the same as already stated. And the operation can be carried out in the same way. These troops will be trained outside the country and go in fully trained and armed. The three Siamese boys can be sent

ahead to make arrangement as stated. And they with the co-operation of the Chinese Secret Society can set up the system of Intelligence for the forces.

When the time is ripe, the troops can land by parachutes or gliders in the said area and operate in the manner stated.

In short it then becomes a minor operation of paratroops, which would have a great possibility of success if the Siamese boys are thus employed to co-operate with them. It is very much the same as Brigadier Wingate's expedition but it is in a smaller scale and it is done by the use of paratroops.

Of all these four solutions to the problem of what to do in case there are no volunteers to fill the ranks of the guerrillas, the writer prefers (iv) that is to stage a paratroops guerrillas by the use of co-operation between our boys and the British and Indian paratroops. Because the adventure is backed solidly by a force that is reliable and well trained. With the Siamese boys in each unit to explain to the population of the reason, the people will co-operate, especially in the country district. And then it may lead to a far better thing, such as a purely Siamese Unit may be formed to support the bands of Gurkhas.

The Gurkhas and the (Assamese) are the only people possible to do this operation. Other Indian races will prove themselves unpopular sooner or later. A purely British unit will find difficulty to operate, since they will not be able to assimilate easily with the colour and surrounding of the country side. The Gurkha or the Assamese will on the other hand be able to assimilate because their looks are in conformity with the Siamese people in some districts. With the mouth and tongue of the Siamese boys, it would go far to pretend that it is a Free Siamese venture. And as the operation progresses successfully, the pure Siamese recruits will no doubt be forthcoming. Better still if these Siamese boys can get in touch with these Gurkhas and Assamese and establish confidence and then lead them in action with as few British Officers as possible. It would thus look like a real Free Siamese operation which will succeed without doubt with the help of the successes and propaganda, in overcoming the state of apathy of the people and develop them into having a real spirit of sacrifice and patriotic antagonism towards the Japanese. And in the end a big force against the Japanese will be unleashed. To influence people who have become temporarily apathetic, a show of force and successes in the above manners, will wake up their patriotism and they will be willing to die for the cause of freedom. And when the people in the country have been taught to die for our ideal, it would mean that we have conquered and won a whole country; the presence and absence of the enemy was a secondary matter. And the price is extremely cheap.

If it is found desirable, the writer will gladly furnish the details of how this type of organisation can be set up and operated. The writer knows one (Assamese) officer who would be useful indeed in such an organisation.

In concluding these problems and their answer it will be seen that the main difficulty hinges on one thing only, that is the state of the true feeling of the people of Siam at this moment. The success of this plan of operation depends on how people in the country will react to our contact, and how much suffering they have gone through during the Japanese occupation and how much are they willing to sacrifice in order to obtain peace, independence, freedom, self respect and the respect of the world which they care so much to gain. This Binomic question is the key to the success or failure. And therefore it is of prime importance to obtain the information of true value on it, by firstly contacting Kamchat [Chamkad Balankula] Balankala and secondly sending in agents preferably the Thais speaking Chinese into the country to determine it.

The writer has heard that, there is a great possibility of a part of the Siamese Army in North deserting over to the Allies. These men, if China will permit us to use them, would be the most valuable recruits to our plan of operation as stated. For the organisation will then function as a unit of pure Free Siamese, fighting with the Allies against the common enemy. And the effect will be far reaching inside the country.

4. The plan

At this stage the plan which we can possibly make, concerns two problems only that is, obtaining information to check up and answer the Binomic question as stated in former paragraphs :-

(i) To obtain information to check up and answer the Binomic question as stated to be the key to the success.

(ii) To lay down a programme of training of the Siamese boys so as to enable them to meet the situation which will confront them when they go into the country confidently.

(i) To obtain information on Binomic question.

(a) Captain Arun should be sent to Chungking without delay to enquire and check up Kamchat [Chamkad] Balankula on the following questions :-

(i) The underground organisation and its aim.

(a) Whether the executive committee aims to set up a Free Thai government outside the country or whether they intend purely to start an organisation for subversive operation and passive resistance in the country.

(b) How have they decided to carry out their work to attain their aim.

(c) The state of the existing organisation now set up in the country whether it has the following services and how far these services have developed and taken shape :-

(i) An Intelligence Service.

(ii) A security service.

(iii) The propaganda and rumour service.

(iv) Cells organisation.

(v) H.Q. organisation.

(vi) Has it got any contact with the Chinese Secret Societies.

(ii) The regulation affecting civilians such as identity paper, ration cards, movement restriction, control of the port of Bangkok, Forbidden zone, curfew hours, means of transport, salute and Pibulswadi business, dresses, shopping, lodging, A.R.P. communication, censorship and literature.

(iii) Type & number of troops both Siamese and Japanese in the Bangkok area and other area.

(iv) The attitude of various police organisations and state of efficiency of C.E.

(v) Japanese H.Q. in Bangkok, its security service and the efficiency of its C.E.

(vi) The state of mind of the people. Do they believe in the Allied victory, do they hate the Japanese, what is their political opinion as regards the future of Siam when the war is over. do they realise the seriousness of the situation and how do they plan to cope with it, their attitude toward the Free Siamese. How much are they willing to sacrifice to obtain peace and respect of the world which they desire to gain so much. Their feeling towards the Government. The interference with religion and the state of forced labour. What are the answers to the above questions as regards the following groups of people.

(a) The various political groups, such as the Princes, the priests, Pibul's party, Pradit's party, Phya Song's party, the navy's party, the officials, the Army, the Police, the

Changkwan's party.

(b) The people namely the priests, the pensioners, the ex-officers and ex-service men, the university students, the school boys, the school girls, young girls, women, young men, tradesmen and peasants of Bangkok and the provinces, especially in the Western Central Area.

(c) The members of the Government. The Cabinet, the directors of department and junior officials in the Ministries.

(d) The Police including their attitude to bribery and their possibility of being subverted.

(e) The Arm Forces including their morale in connection with their dissatisfaction at the front, discomfort, loneliness, anxiety and terror. Do they feel the futility of fighting for a bad cause.

(vii) The reactions of the people when they are in contact with the Japanese whether there is fraternisation between Siamese and Japanese.

(a) Do people listen to Foreign Radios, what are their reactions and their reaction to Japanese news and propaganda and also those of the Government.

(b) Their reaction in the cinema when newsreels and propaganda films are shown.

(c) Do people still seek pleasure in Rajawongse district.

(d) On economic shortage of cloth and foreign import and their reaction towards the Government order to wear hats, gloves, trousers and shirts etc.

(viii) How much the Japanese have interfered with state departments and what are the reactions of the officials.

(ix) Is it possible to unite the Siamese in common hatred of the Japanese and how to make them so. Will the introduction of passive resistance programme be co-operated and how to make it possible.

(x) What is the best way to get into the country. How did he come to China, What route, accompanied by whom, who arranged it and whether the journey was difficult or not.

(xi) The general economic conditions in the country.

- (i) Those affecting the officials such as salaries and facilities of obtaining goods.
- (ii) Those affecting the people and the facilities to earn to produce and to buy goods

(b) Four Chinese who speak Thai should be sent in via Kunming as soon as possible to do the following :-

(i) To contact the Chinese Secret Societies and find out :-

(a) Whether they will co-operate with us by supplying operational information and the information of the Police and C.E. activities directed against us, to our agents sent in.

(b) Whether they will co-operate in our protective measures, such as giving us safe hide-outs and enable us to escape.

(c) Whether they will help us by securing for us their agents to perform sabotage operations.

(d) What is their price for the above co-operation.

(e) In the event of their agreeing, whom our agents should go and see when they come into the country, and where should they go to see them.

(ii) To Contact the Chinese Secret Societies in the following localities and obtain their answers to the above questions :-

- (a) Nakorn Pathom.
- (b) Ratburi.
- (c) Petchaburi.
- (d) Kanchanaburi.
- (e) Supanburi.
- (f) Udaithani.
- (g) Nakorn Sawan.
- (h) Sawankalok.
- (i) Rahaeng.
- (j) Lopburi.
- (k) Chainat.
- (l) Ayuthia.

(iii) To contact Nai Tianlai the Sino-Siamese Gang leader in Nakorn Pathom or Meklong and obtain his answers to the above question.

(iv) To contact, either Luang Pradit or Luang Kovit or Prince Dhani and report on the questions as set out in (a) which Capt. Arun has to enquire of them from Balankula.

(iii) To lay down a training programme for the Siamese boys. With the operation they are called to do, according to this scheme. The boys must be trained to be a leader, a trainer and an all round man. In their training there should be three stages, namely :-

- (i) Preliminary training
- (ii) Advanced training
- (iii) Specialised training

(i) Preliminary training. This should consist of :-

(i) Weapon training. They should be able to use the following weapons intelligently in an expert manner as well as knowing how to take care and strip them:

- (a) Bren gun.
- (b) Sten gun.
- (c) Revolver or automatic.
- (d) Rifle.
- (e) Anti-tank rifle.
- (f) *Japanese Weapons.*

(ii) Demolition They should understand all manner of demolition and to be able to improvise in case of need, including how to set fire to store and house effectively and how to sink a boat or barges and the destruction of vehicles and planes and rail engines.

(iii) Map reading For the guerrilla who knows little of the country, they must be able to make good sketches and read the map available intelligently in a short time. This would require them to know, not only to know conventional signs and scale, but how to make an efficient sketch map, by the use of plane table to do intersection and resection, the co-ordinate system, traversing which is of paramount importance in map making in the forest, drawing panorama, the use of sketching board, contour and how they are made, the use of compass bearing both day and at night, finding true north by day and night in the forest and in the country. The method of using map reference as adapted to operational use.

(iv) Field craft The importance of knowing every foot of one's own territory cannot

be over estimated, therefore the art to observe should be taught and practised unceasingly. Besides observation, the art of stalking, moving invisibly and silently, camouflage, the use of cover and protection formation, including patrolling and sniping and reporting.

Study how to find one's way in the forest, animal habits, trees and their use, tracking and following. Encouragement should be given them to hunt and to fish and to make them feel that a forest is not their enemy but their friend. Daily practice to train the senses to observe should be practised daily.

(v) The art of combat including the use of sword, knife and unarmed combats, for self defence and attack and disarming people silently and effectively.

(vi) Simple element of tactics of fighting patrol in attack and defence and withdrawal with the emphasis on the thorough understanding of the principles of the hold, to move and to hit. A simple construction of defence should also be taught at this stage.

(vii) Night training in the use of senses to notice by sight, sound and touch and smell, finding one's own way from the place unknown back to camp. Night marches and patrolling, also the art of burglary.

(ix) Ambush The art of ambushing both by night and day.

(x) Marches, camp and how to eat and rest and cook. & *protection while at rest.*

(xi) P.T. and games.

(xii) Swimming and boating.

(xiii) Morse signal.

(xiv) Wireless and how to operate it, mending and other details excluded.

(xv) M.E. and Signal.

(xxi) *The Essence of Military History which inspires guerrilla tactic & strategy.*

(ii) Advanced training.

(i) Weapon training practise shooting.

(ii) Demolition of advanced stage.

(iii) Map reading.

- (iv) Field craft, practice on observing and stalking others.
- (v) Tactics, defence and attack and withdrawal of bigger formation, making advanced form of defences, *that are of use to our operation (Jungle War)*.
- (vi) Intelligence and how to organise and security.
- (vii) Subversive operation from the arrival and other in general outlines of the subject with the requirement to let them see the picture.
- (viii) C.E. method and organisation and police observation at the scene of crime.
- (ix) Propaganda, rumour and leaflets.
- (x) Guerrilla operation, the principles and practice of.
- (xi) Principles of training men and essence of leadership.
- (xii) Practice on night operation, ambushes, observation, all forms of personal combat.
- (xiii) Morse signal and W/T operation (repairing excluded).
- (xiv) Riding and boating.
- (xv) M.E. and signals.
- (xvi) *Night operation both theoretical practical.*

At the end of this period which would have lasted from the beginning from 6 to 8 weeks, all students should be given task to find their way in groups of 3 and 4 to a distant place like Bombay, using their own wit to get there undetected and tasks should be given them to perform when they get to Bombay. There will then be one week's rest in Bombay, at the conclusion of the operation.

On their return they will be divided into groups of specialists, such as W/T operator, subversive operator, and guerrillas and intelligence agents.

(iii) Specialisation.

a. Subversive operation

- (i) Intelligence.
- (ii) Security.
- (iii) Planning subversive operation.
- (iv) Organisation, recruiting and protective measures.
- (v) Propaganda.
- (vi) Secret writing and code, poisons.
- (vii) Terrorism and Chinese Secret Society.
- (viii) Put the above into practice and scheme.

- b. Guerrillas Study the principles of the guerrillas operation from :-
- (i) Where to operate.
 - (ii) Organisation and recruiting and training.
 - (iii) How to operate - fix, mobility and hitting.
 - (iv) How to protect the operation.
 - (v) Tactical scheme employing the above principles.
 - (vi) Practise night operation and day operation.
 - (vii) construction of camp and defences.
 - (viii) Improvisation of weapons.
 - (ix) *Constant practice in the handling of a sub area unit in all phrases of jungle warfare adapted to suit the type of operation as mentioned in this appreciation.*
- c. W/T course.
- (i) How to take care of set.
 - (ii) How to operate.
 - (iii) How to repair.
 - (iv) A course in Intelligence and Security.

During this course, there will be various training for all agents in the art of locomotion including :-

- (i) Riding.
- (ii) Management of Bullock carts.
- (iii) Driving engine.
- (iv) Driving cars and lorry and motor cycles.
- (v) Paddling boat and sailing boat.
- (vi) And if time permitted a few should be taught to fly. + to use parachute

This course will last from three to four weeks, after which there will be a period of demonstration for one week during which all forms of weapons used in the army will be shown them and permission given them to use them. These weapons will include guns, tanks and etc.

At the conclusion there will be a big scheme in which all will participate to imitate the real thing, which will last for a fortnight. The course will thus run for about three and a half to four months.

B/B 299

Poona

May 24th 1943

คนที่หลายพากันว่าข้าพเจ้า ว่าข้าพเจ้านี้ หลงลมหลงประดิษฐ์ มิได้รู้สึกเจ็บร้อน ในสิ่งที่ได้เกิดแก่ตัวข้าพเจ้าแต่ภายหลัง สำหรับข้อนี้ข้าพเจ้าขอชี้แจงว่า การกระทำ

ของข้าพเจ้าทุกอย่าง ข้าพเจ้าได้กระทำไป ด้วยความเชื่อ ซึ่ง ได้เกิดขึ้นจากการที่ ได้เห็นการกระทำ ของหลวงประดิษฐ์ หาใช่เพราะคำพูด ของเขาไม่

ถึงแม้ว่าเราไม่อยากจะ บำเหน็จรางวัลแก่คนพวกนี้ เลยก็ตาม ข้าพเจ้าเห็นว่า อย่างน้อยพวกเขา ทั้งหลายก็ควรจะได้รับ ความขบใจบ้างเล็กน้อย และไม่ตำหนิยามเขาอย่างที่เป็นอยู่เดี๋ยวนี้

การด่าว่ากันเมื่อพวกใดพวกหนึ่งได้ทำการช่วยบ้านเมือง ย่อมสื่อแสดงความอิจฉา อันเป็นเหตุเกิดให้มีความบาดหมางใจกันขึ้น ถ้าไทยเรา ณ บัดนี้ ที่ไม่ได้ทำอะไรมาก่อนในระหว่าง สงคราม และอยากจะแสดงว่าตนได้ช่วยเหลือ ประเทศชาติบ้างแล้ว ทางที่ดีที่สุดก็ควรจะดำเนินวิธีการให้เกิดความสามัคคีปรองดองกันขึ้น โดยมีได้ตั้งหน้าดำหลุมหม้อมดิ่งกันลงมาโดยหาเหตุมิได้ เพราะ ถ้าเป็นเช่นนั้นแล้ว ต่อไปใครเลยจะอยากทำอะไรให้แก่ประเทศชาติของตน และ เมื่อไม่มีใครทำอะไรดังนี้แล้ว เราจะอยู่ได้อย่างไร

ประเทศอิตาลีเขาได้ส่งทหารของเขาไปช่วยกองทหาร สหประชาชาติรบตั้ง 1 กองพล ก็ยังไม่ได้รับความกรุณาเท่าที่เราได้รับ ทั้งนี้เป็นเพราะการเปลี่ยนใจของคน อิตาเลียนมาเข้าฝ่ายสัมพันธมิตรนั้นมิได้กระทำมาแต่ต้น

ความสัมพันธ์ระหว่าง ประเทศอังกฤษกับอเมริกา นั้น ตามที่คนไทยเราเห็น โดยมากในประเทศไทย มัก จะเข้าใจกันไปว่า เขาคงไม่ชอบกัน แต่ความเป็นจริง นั้นเนื่องด้วยการได้การเสีย ของเขาร่วมกันเป็นอันมาก เขาย่อมจะแตกกันไม่ได้ ย่อมจะต้องร่วมมือช่วยเหลือ กันอยู่เสมอ เพราะฉะนั้น การที่เราจะหวังให้ประเทศ ใดประเทศหนึ่งระหว่าง 2 ประเทศนี้ช่วยเราเพื่อ ประโยชน์ของเราโดยแท้จริง เท่านั้น ย่อมหวังไม่ได้

การที่เราไม่สามารถ จะจัดตั้งองค์การ ให้ ดำเนินเพื่อประเทศ บ้านเมืองไทยโดย สดวก ที่จำกัดและ ข้าพเจ้าได้ตกลงกันนั้น หาใช่เพราะรัฐบาล อังกฤษเป็นผู้ขัดขวาง ไม่ แต่คณะไทยเรา

ด้วยกันเองเป็นผู้ขัดขวางไม่ให้กิจการเดินสดวก รัฐบาลอังกฤษเมื่อทราบเรื่องดังนี้ก็เป็นที่ธรรมดาที่จะต้องฉวยโอกาสที่จะดำเนินการเพิ่มพูนผลให้เหมาะสม กับความประสงค์ของเขา โดยใช้การแตกสามัคคีของ พวกเราเป็นเครื่องมือ (Exploitation of our disunity) สมกับหลักที่มีอยู่ว่า “แบ่งออกเพื่อบังคับปกครอง และ รวบรวมเพื่อบังคับเอาชัยชนะ” (Divide to rule, Unite to Conquer) ตั้งแต่นั้นมากิจการในการต่อต้านญี่ปุ่น ในประเทศเราและของคณะเสรีไทย ทั้งใน ประเทศและนอกประเทศก็หลุดพ้นจากมือคนไทย เราเป็นส่วนมาก อังกฤษและอเมริกาดำรงมือเป็นผู้รับผิดชอบในการกระทำและการอำนวยความสะดวกเกือบทั้งสิ้น ผล ประโยชน์ของไทยเราเองก็เลยไม่ได้เต็มที่ เพราะเราต้อง กินน้ำได้คอกเขา

เรื่อง : ลำดับเหตุการณ์ของคณะเสรีไทยในประเทศอังกฤษที่ได้ปฏิบัติ
โดย : พ.ท. ม.จ.ศุภสวัสดิ์

1. เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2484 ภายหลังกู้ยี่ปุ่นได้ยกทัพขึ้นประเทศไทยแล้ว ข้าพเจ้าได้เขียนหนังสือถึงนายเซอร์ซิล (Churchill) ขอรับอาสาเข้าช่วยร่วมมือทำการสู้รบยี่ปุ่น นายกรัฐมนตรีอังกฤษได้เขียนหนังสือลงวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2485 แสดงความพอใจที่จะเข้าร่วมมือ และขอให้ข้าพเจ้าเข้าช่วยทำการในกรมเสนาธิการของกองทัพอังกฤษ ในการทำแผนที่ประเทศไทย และการรวบรวมข่าวคราวอันเกี่ยวกับประเทศไทย (Intelligence on Siam)

2. ข้าพเจ้าได้ทราบว่า ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ได้จัดตั้งคณะเสรีไทยขึ้นในสหรัฐอเมริกา ข้าพเจ้าจึงได้เขียนหนังสือส่วนตัวขอสมัครเข้าด้วยในเดือนมกราคม พ.ศ. 2485 ส่วนในประเทศอังกฤษนั้นคณะเสรีไทยมิได้ตั้งขึ้น เพราะอรรถราชทูตไม่ยอมเห็นด้วย

3. ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2485 ข้าพเจ้าได้พบกับนักเรียน 2 นาย คือ นายเสนาะ ดันบุญยืน และนายป๋วย อึ้งภากรณ์ ที่บ้านข้าพเจ้าในขณะที่ข้าพเจ้ากำลังทำแผนที่ให้กรมเสนาธิการ นักเรียนทั้ง 2 นี้ได้ปรารภว่า มีพวกนักเรียนอีกหลายคนที่ยากจะเข้าทำการช่วยเหลือประเทศชาติ ในการต่อต้านยี่ปุ่น ข้าพเจ้าบอกกับเขาว่า ถ้าเขาแน่ใจว่าอยากจะเข้าร่วมมือเช่นนั้น ข้าพเจ้ายินดีที่จะคิดหาช่องทางที่จะจัดการให้เขาได้ทำการให้ได้ผลสำเร็จ ในเดือนนั้นเองข้าพเจ้าจึงเขียนจดหมายถึงนายกรัฐมนตรีอังกฤษอีก 1 ฉบับชี้แจงความจำนงว่ามีนักเรียนไทยและข้าพเจ้าต้องการจะรวบรวมกันตั้งเป็นหมู่ทหารน้อยๆ แยกกันเข้าไปทำการสู้รบยี่ปุ่นในประเทศไทย และชักชวนเพื่อนคนไทยอื่นๆ เข้าร่วมมือ ข้าพเจ้าได้เสนอแผนการประกอบไปด้วยว่าเราจะสามารถจัดวางระเบียบการ และวิธีการต่อสู้ได้อย่างไรด้วยจำนวนคนอันน้อยนี้ ถ้านายเซอร์ซิลเห็นด้วยข้าพเจ้าขอรับอาสาที่จะติดต่อกับ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เพื่อจัดการวางแผนการอันนี้ให้ดีขึ้น และจัดตั้งกองทหารน้อยๆเช่นนี้ขึ้น แผนการที่เสนอในชั้นนี้มีว่า :-

ก. ข้าพเจ้าแน่ใจว่าคนไทยส่วนมากไม่ได้เข้ากับยี่ปุ่น และคณะรัฐบาลของหลวงพิบูลเองก็คงจะเอนเอียงมาเข้าฝ่ายสหประชาชาติ ถ้าสหประชาชาติจะชนะ นอกจากนั้นเนื่องจากในประเทศไทยนั้นหาได้มีการรวบรวมในหมู่คณะผู้ปกครองประเทศอย่างดีไม่ เราคงจะสามารถหาผู้นำให้มาเข้ากับเราได้จากบรรดาผู้ที่ไม่ถูกกับหลวงพิบูล

ข. ข้าพเจ้าชี้แจงถึงการคมนาคมในประเทศไทยว่า การคมนาคมที่สำคัญนั้นอยู่ที่ใต้ และถ้าเราสามารถทำการตัดทางคมนาคมที่สำคัญในเขตต์กลางของประเทศได้แล้วเราก็คงจะสามารถขัดขวางยี่ปุ่นได้

ค. ข้าพเจ้าชี้แจงถึงบริเวณในประเทศไทยต่างๆ ว่าที่ใดบ้างที่จะเป็นที่เหมาะสำหรับจัดการเริ่มต้นที่จะหาพวกพ้องคนไทยเข้าร่วมมือต่อต้านยี่ปุ่น ข้าพเจ้าได้ชี้ว่า เมืองเลยและภาคอีสานนั้นเป็นที่เหมาะเพราะไกลหูไกลตา ยี่ปุ่น ถ้ากองทหารของเราได้เข้าไปที่นั่นแล้วข้าพเจ้าเชื่อว่าจะสามารถรวบรวมคนไทยในจังหวัดเลยและหนองคาย สกลนคร ฯลฯ ได้ ถ้าทำการ ณ ที่นี้ไม่ได้สะดวกก็มีที่ไกลบริเวณเมืองอุทัยธานี ซึ่งก็คงเหมาะเหมือนกัน

ง. ข้าพเจ้าเสนอว่า เพื่อจะปฏิบัติการนี้โดยนี้กเสียว่าถ้าในขณะที่เราจะเข้าไปนั้น คนไทยในประเทศไทยยังไม่เข้ากับพวกเรา เราต้องเข้าไปเป็นหน่วยทหารย่อยๆ ซึ่งจะสามารถทำการเกลี้ยกล่อมผู้คนได้

และจะสามารถทำการป้องกันตัวและรบกวนข้าศึกได้โดยอาศัยความสามารถ คล่องแคล่วในการเคลื่อนที่ (Mobility) ในการมีความสามารถหลบหลีก (Invisibility) และมีกำลังอาวุธที่ดีที่สุดสำหรับทำการต่อสู้ในเวลา จวนตัว หน่วยทหารนี้จะต้องเข้าไปตั้งอยู่ในที่ลับ และดำเนินการวางสายเข้าหาผู้คนในเมือง และทำการ เกี่ยวกล่อมวางสายขยายสายตา (วาง Intelligence Network) ถ้ามีความจำเป็นแล้ว หน่วยทหารนี้จะต้องมี ความสามารถและมีอำนาจในกำลังอาวุธ และชำนาญในการต่อสู้อย่างดี และใช้ความสามารถนี้เข้าบังคับขู่ให้ ข้าราชการ กรมการเมือง ดังเช่น จังหวัดเลยให้เข้าด้วย โดยทำการโจมตีที่ว่าและการและจวนเจ้าเมือง สถานที่ ไปรษณีย์โดยไม่รู้ตัว และบังคับให้เข้าด้วย ตามธรรมดาข้าราชการถ้าเห็นเสียท่าและเห็นกำลังเราดีแล้วย่อม มักจะอ่อนดาม เราก็จะสามารถมีทางเริ่มตั้งจุดที่จะขยายงานเกี่ยวกล่อมคนไทยให้เข้าด้วยกับเราได้ แต่ถ้า เราเข้าไปนั้นคนไทยยอมเข้ากับเราดังที่เรานึกแล้ว พวกเราก็จะได้กลายเป็นครูผู้สั่งสอนหัตเพลงอาวุธยุทธวิธี วางแผนการต่อสู้ต่อไป กองทหารที่ข้าพเจ้ากำหนดในชั้นนี้นี้มีจำนวนกองหนึ่งราว 50 คน จัดแบ่งเป็น

(i) หน่วยบัญชาการ มีหน่วยสื่อสาร หน่วยสืบข่าว หน่วยเกี่ยวกล่อม และหน่วยบัญชาการในการ จัดหาเสบียงอาหาร และหน่วยเสนาธิการ มีจำนวนคน 18 คน

(ii) หน่วยต่อต้าน มีกำลัง 16 คน แบ่งออกเป็น 3 หมู่ คือหมู่ปืนกล 2 หมู่ และหมู่พลระเบิด 1 หมู่ ทุกคนถืออาวุธที่มีอำนาจการยิงมาก

จ. ข้าพเจ้าได้เสนอวิธีปฏิบัติการตามลำดับดังนี้

(i) ถ้าอังกฤษตกลงกับแผนนี้ ข้าพเจ้าจะได้จัดการเรียกร้องหาผู้สมัครเข้ามาเป็นทหารในกองทัพอังกฤษ

(ii) ผู้สมัครเหล่านี้จะต้องได้รับการฝึกหัดอย่างดี จนสามารถเป็นนายทหารได้ทุกคน เพราะเมื่อเขา เข้าไปในเมืองไทยแล้ว และมีคนสมัครเข้าร่วมมือด้วยแล้ว เขาจะได้สามารถเป็นผู้นำ และฝึกหัดคนสมัครอื่นๆ ได้ต่อไป แผนการฝึกหัดจะต้องทำอย่างขั้นสูงที่สุด

(iii) ก่อนที่หน่วยทหารจะเข้าไป เราจะต้องส่งลาดตระเวนเข้าไปในเขตต์ต่างๆ พร้อมทั้งเครื่องวิทยุ เพื่อตรวจดูลาดเลาของความเป็นไป

(iv) จากผลของการลาดตระเวน เราจะได้ตกลงได้ว่าจะส่งกองทหารเหล่านี้เข้าไปเริ่มต้นทำการได้ใน เขตต์ใดจึงจะเหมาะ ก็จะเป็นเขตต์จังหวัดเลยหรือจังหวัดอุทัยธานี

(v) เราจะเริ่มทำการเกี่ยวกล่อมคนให้เข้ากับเราต่อเมื่อสหประชาชาติได้มีชัยชนะในยุโรปหรือ แอฟริกาบ้างแล้ว ชัยชนะเหล่านี้จะได้เป็นเครื่องจูงใจคนให้เข้าร่วมมือด้วย

4. ข้าพเจ้าได้รับจดหมายตอบจากนายกรัฐมนตรียิ่งอังกฤษ ลงวันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2485 ว่า เขาไม่มีข้อขัดข้องที่ข้าพเจ้าจะดำเนินการติดต่อจัดวางแผนการร่วมกับ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช และได้ส่งเรื่องไป ให้กรมเสนาธิการอังกฤษพิจารณา ต่อมาข้าพเจ้าได้จดหมายจากกรมเสนาธิการของกองทัพอังกฤษ ลงวันที่ 16 พฤษภาคม 2485 ขอให้ข้าพเจ้าไปพบเพื่อจะได้พิจารณาถึงเรื่องแผนการที่ข้าพเจ้าได้เสนอไป

5. เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2485 ข้าพเจ้าได้ไปพบกับนายพันตรีแซปแมน วอคเคอร์ และได้นั่ง พิจารณากันถึงเรื่องแผนการว่าข้าพเจ้าจะจัดการเรียกร้องคนสมัครอย่างไร และได้ตามรายละเอียดอื่นๆ อัน เกี่ยวในแผนของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าได้ชี้แจงเหตุผลและแสดงความจำนงอันแท้จริงของพวกเราและความมั่นใจ ว่าเราสามารถช่วยเหลือกองทัพอังกฤษได้ เขารับว่าจะได้เสนอเรื่องนี้ขึ้นไปยังเสนาธิการ

6. ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2485 ข้าพเจ้าได้ทราบข่าวว่าม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ได้ส่งนายมณิ

सानเสนเข้ามาเมืองอังกฤษ ข้าพเจ้าจึงได้เขียนหนังสือถึงกรมเสนาธิการอังกฤษ เตือนว่าเรื่องแผนการของข้าพเจ้านั้นกรมเสนาธิการรับรองแล้วหรือยัง เขาตอบมาว่าเขารับรองแล้ว ข้าพเจ้าจึงบอกกับเขาว่า เพื่อให้คณะทหารไทยที่เราจะตั้งขึ้นในประเทศอังกฤษนี้เข้ารอยเรียบร้อยกันดีกับคณะเสรีไทยในอเมริกา ข้าพเจ้าขอให้กระทรวงกลาโหมอังกฤษดำเนินการเกี่ยวข้องกับการที่จะเรียกคนสมัคร โดยร่วมมือกับนายมณี สานเสน เพราะถ้าเป็นเช่นนั้นแล้วกำลังของเราทั้งสิ้นจะได้รวบรวมกันเป็นปีกแผ่นแน่นหนา กระทรวงกลาโหมอังกฤษได้ตอบจดหมายมายังข้าพเจ้าลงวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2485 ว่าเขาจะได้จัดการติดต่อกับนายมณี สานเสนในเรื่องนี้

7. เมื่อนายมณี สานเสนมาถึงประเทศอังกฤษ ข้าพเจ้าได้พบกับเขา และได้ชี้แจงโดยละเอียดว่าข้าพเจ้าได้ปฏิบัติการไปแล้วแค่ไหน และกระทรวงกลาโหมอังกฤษพร้อมอยู่แล้วที่จะรับพวกเราเข้าเป็นทหารดำเนินการตามแผนการนั้นๆ นายมณี สานเสน กับนายปวย อึ้งภากรณ์และนายเสนาะ ดันบุญยีนก็ได้เริ่มดำเนินการชักชวนนักเรียนเข้าร่วมมือในการนี้ และได้วางระเบียบบุรูปร่างลักษณะของเสรีไทยในประเทศอังกฤษขึ้น ส่วนข้าพเจ้านั้นก็ทำการติดต่อกับกระทรวงกลาโหมอังกฤษในฐานะการวางแผนการรบเท่านั้น เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องลับในครั้งนั้น จึงไม่สามารถจะบอกเล่ากับใครได้ คนทั้งหลายจึงมิได้รอดรู้ว่าข้าพเจ้าได้มีส่วนดำเนินการนี้อย่างไร นอกจากนายมณี สานเสน กับกรมเสนาธิการอังกฤษ ในที่สุดในวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2485 นักเรียนไทย ผู้สมัครก็ได้เข้าไปเป็นทหารอังกฤษ ไปทำการทดลองฝึกหัดเพื่ออังกฤษจะดูว่ามีความสามารถเพียงพอที่จะทำการตามแผนการได้หรือไม่ นักเรียนทั้งหลายได้ทำการไปอย่างดียิ่ง นายทหารอังกฤษยอมรับว่าเขาจะสามารถทำการได้ และได้เสนอเรื่องไปยังกองบัญชาการ Force 136 ที่อินเดียว่าเขาจะรับจัดการทำการฝึกหัดได้ต่อไปเมื่อใด

8. ในระหว่างเดือนกันยายน จนถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2485 นักเรียนเหล่านี้ต้องถูกส่งให้เขาอยู่กับกองทหาร Pioneer Corps ซึ่งมีทหารต่างประเทศสมัครรวมอยู่เพื่อเป็นแผนการที่จะปกปิดถึงฐานะความจริงว่าอังกฤษจะจัดการใช้นักเรียนเหล่านี้ทำการอย่างไร (Security Reason) ในการพรางความจริงอันนี้ได้ดำเนินไปเป็นอย่างดี จนถึงแม้นายมณี สานเสนเองก็มิได้รู้ว่าเหตุผลต้นปลายเป็นอย่างไร จนนายมณีนึกว่ากระทรวงกลาโหมอังกฤษจะตัดหางพวกเหล่านี้ปล่อยวัดเสียแล้ว จนเที่ยววิ่งกะตือรือร้นเที่ยวหาภรรยา นายพลเอกริตเตลให้ช่วยเหลือ ขอจัดการให้พวกนักเรียนเหล่านี้ทำงานประจำอยู่ตามกองบัญชาการต่างๆ เช่น ให้เขาทำการในกอง Pay Corps ในกองสื่อสาร ฯลฯ และเลิกความคิดที่จะไปทำการรบต่อต้านในประเทศไทย ในขณะที่นั้นข้าพเจ้าได้ทำการติดต่อกับกรมเสนาธิการอังกฤษอยู่เรื่อย ดังปรากฏในจดหมายที่ได้มีไปมาระหว่างกรมเสนาธิการอังกฤษกับข้าพเจ้า เกี่ยวกับแผนการที่จะจัดให้นักเรียนเหล่านี้เดินทางไปยังอินเดีย เพื่อทำการฝึกหัดต่อไป ซึ่งข้าพเจ้าบอกกับนายมณี สารเสนไม่ได้ เพราะกรมเสนาธิการอังกฤษขอห้ามมิให้ข้าพเจ้าบอกเหตุผลที่นักเรียนต้องติดอยู่ ณ กองทหาร Pioneer Corps ในอังกฤษเป็นเวลาตั้ง 3 เดือนตั้งนี้ก็เพราะว่ากองทหาร Force 136 ที่กำลังเพิ่งตั้งขึ้นใหม่ที่อินเดียนั้นยังไม่พร้อมเพรียงที่จะดำเนินงานการฝึกหัดได้ ข้าพเจ้าได้พบกับนายพันเอกเบ็ท (Beytes) ซึ่งทำหน้าที่เป็นเสนาธิการของ Force 136 เขาบอกกับข้าพเจ้าว่าเราทั้งหลายจะต้องอดทนรอไปก่อน ในเดือนพฤศจิกายน ทางอินเดียได้บอกมาว่าเขาพร้อมแล้วที่จะรับทหารของเราออกไปทำการฝึกหัด แต่ขัดสนด้วยเรื่องหาเรือขนส่งออกไปไม่สะดวก ข้าพเจ้าได้มีโอกาสติดต่อกับจอมพลเซอร์ แอลแลน บรุก เสนาธิการทหารบก ขอให้เขาจัดการช่วยเหลือเรื่องการส่งนักเรียนออกไป เขาก็ได้ตอบมาตามจดหมายลงวันที่ 20 ตุลาคม 2485 ว่า ความลำบากนั้นเนื่องด้วยหาเรือลำบาก แต่จะจัดการให้และในที่สุดในตอนกลางเดือนธันวาคม นักเรียนไทยที่เป็นทหารก็ได้ออกเดินทางไปอินเดีย

9. ในระหว่างนั้นข้าพเจ้าก็ทำการตอบปัญหาและพิจารณาเรื่องราวต่างๆ ว่า เราควรพยายามติดต่อกับผู้ใดในเมืองไทย ในบันทึกของข้าพเจ้าลงวันที่ 9 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2485 ข้าพเจ้าได้ชี้แจงถึงสถานะการณ์ที่ข้าพเจ้าเชื่อว่าจะเป็นไปในเมืองไทยให้อังกฤษฟัง กล่าวถึงความเป็นไปของคนทุกชั้นว่า คนเหล่านี้จะรู้สึกอย่างไร โดยอาศัยการพิจารณาจากการกระจายเสียงและข่าวคราวต่างๆ ข้าพเจ้าได้แนะนำว่าผู้ที่เราควรพยายามติดต่อนั้นคือ หลวงประดิษฐ นายทองอินทร์ และนายเตียง เพราะได้ทราบมาว่าเป็นผู้ที่ทำการโดยนึกถึงประเทศชาติเป็นหลักมาตลอดเวลา นอกจากนี้ข้าพเจ้าได้เสนอนามพระตีรณสารด้วยว่า เป็นบุคคลที่ข้าพเจ้ารู้จักอย่างสนิทสนม และนึกว่าอาจช่วยเหลือได้ พระยาโทณวณิกข้าพเจ้าก็ได้เสนอชื่อ แต่ได้ชี้แจงว่าท่านผู้นี้เราคงติดต่อด้วยยาก เพราะหลวงพิบูลย์อมคยระวังระวางอยู่มีได้ขาด

10. ในระหว่างเดือนกันยายนจนถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2485 นายทหารกรมเสนาธิการอังกฤษ มีอาทิเช่น นายพันตรี แซปแมน วอคเกอร์ และนายพันตรี ไกซ์ (Guise) ได้มาบอกกับข้าพเจ้าเนืองๆ ว่า นายมณี สานเสนนั้นไม่ชอบข้าพเจ้า และได้พยายามหาทางที่จะพิสูจน์ว่าข้าพเจ้านั้นเป็นพวกพระปกเกล้าฯ และมีความคิดที่จะไปตั้งสมบูรณาญาสิทธิราชย์ขึ้นใหม่ในเมืองไทย คนไทยแทบทุกคนเกลียดข้าพเจ้าด้วยเหตุนี้ เขาเห็นว่าอังกฤษไม่ควรใช้ข้าพเจ้าในงานนี้ เรื่องทั้งนี้เกิดขึ้นเพราะนายมณี สานเสนเกรงไปว่าข้าพเจ้าจะแย่งเอาความชอบในการจัดตั้งเสรีไทยในประเทศอังกฤษเสีย เขาอยากแสดงว่าเขาได้เป็นผู้จัดการขึ้นตั้งแต่ต้น ข้อพิสูจน์ในข้อนี้ชี้ได้ชัดตามรายงานของนายมณี สามเสนที่มีเสนอ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ซึ่งกระทรวงต่างประเทศอังกฤษได้ตรวจเซ็นเซอร์พบ แล้วส่งมาให้ข้าพเจ้าอ่าน ในรายงานนั้น มณี สามเสนมิได้กล่าวถึงการทำงานของข้าพเจ้าเลย เขาตัดชื่อข้าพเจ้าออกเสียสิ้นในงานนี้ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมชมิได้ยอมเชื่อข้าพเจ้าว่าข้าพเจ้าได้เริ่มต้นกระทำการติดต่อกับรัฐบาลอังกฤษมาแต่ก่อนเลย จนกระทั่งเมื่อเร็วๆ นี้ข้าพเจ้าให้ดูหนังสือและวันที่ของวันที่เขียน จึงเพิ่งทราบว่าความจริงนั้นเป็นอย่างไร

ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมชได้บอกกับข้าพเจ้าว่า นายมณี สานเสนได้เล่าให้เขาฟังว่า “อังกฤษนั้นมิได้ยอมให้เขาจัดตั้งคณะนักเรียนเข้าเป็นทหารเลย เขาได้ไปพบกับกระทรวงต่างประเทศอังกฤษและกระทรวงกลาโหมอังกฤษ เจ้าหน้าที่ทั้งหลายก็หาได้ฟังเขาไม่ ต้องพยายามทำการอย่างหนักที่จะให้อังกฤษยอมเห็นด้วยก็ไม่เป็นผลสำเร็จดีเลย อังกฤษคงไม่ยอมที่จะฟังเขาอยู่เรื่อย จนกระทั่งเขาได้พบปะกับภรรยาของนายพลเอกริดเดิลซึ่งเป็นเพื่อนเก่าของเขา และภรรยาท่านนายพลเอกริดเดิลได้ช่วยเหลือให้สามีของเธอฟังเรื่อง และช่วยดำเนินเรื่องนั้นในทางอ้อมโดยเห็นกับนายมณีเป็นส่วนตัว กระทรวงต่างประเทศอังกฤษและกระทรวงกลาโหมอังกฤษจึงเริ่มฟังเสียงอ่อนวอนของนายมณี และในที่สุดจึงยอมรับพวกนักเรียนไทยเข้าเป็นทหาร”

เรื่องนี้ทั้งอันยอมชัดว่านายมณี สานเสนรายงานเท็จให้ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช จนเป็นเหตุให้เกิดความเข้าใจผิดขึ้นในเหตุการณ์ต่างๆ จนเกือบจะได้รับผลร้ายต่อกิจการของประเทศเรา ดังจะได้แถลงต่อไป เพราะโดยที่เสนีย์ ปราโมชได้เข้าใจผิดเช่นนี้ จึงยอมเชื่อในคำกล่าวหาที่ทั้งนายมณีและคนอเมริกันบางคนชี้เหตุว่า “การที่อังกฤษกระทำการที่จะช่วยเหลือคณะเสรีไทยครั้งนี้ ได้ทำไปโดยมีความเห็นและนโยบายว่าจะช่วยให้ข้าพเจ้ามาจัดการฟื้นฟูลัทธิสมบูรณาญาสิทธิราชย์ขึ้นในประเทศไทย”

เรื่องนี้เป็นเหตุใหญ่ในการเจรจาและติดต่อกะทำการงานอยู่ตลอดเวลา ยิ่งความเสียหายเกิดขึ้นแก่เราเป็นอันมาก จึงถือว่าการกล่าวเท็จและการคลุ้มคลั่งโดยฉวยโอกาสของนายมณี สานเสน กระทำการตั้งนี้ ป้ายความผิดให้แก่รัฐบาลอังกฤษและข้าพเจ้า เป็นการกระทำอย่างไม่สมควรที่สุด ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมชผู้ซึ่งมิได้มาพบปะกับเหตุการณ์โดยตนเอง ได้แต่ได้ยินคนเล่าและรายงานทำเรื่องเป็นลำดับว่าอังกฤษมีความประสงค์ที่จะลงโทษชาติไทยที่ได้ประกาศสงคราม ให้กลายเป็นประเทศอยู่ภายใต้ความควบคุมดูแลของอังกฤษ

ตามนัยที่เซอร์ โจเซฟ ครอสมีย์ (Sir Josiah Crosby) ได้ให้ปรากฏที่เมืองเซนต์แอม และที่ตนไต้ยีน นายมณี สานเสน ว่าอังกฤษจะช่วยให้ไทยตั้งลัทธิสมบูรณาญาสิทธิราชย์ และตามที่ตนไต้ยีนว่าอังกฤษบางคน ได้พูดที่ที่ประชุมกิจการ ภาคแปซิฟิกในอเมริกาว่า อังกฤษควรจะลงโทษไทย เลยรวมเข้าเป็นเรื่องสมจริงน่า เชื่อ และเลยถือเอาเหตุการณ์ นี้เป็นหลักฐานสำหรับดำเนินกิจการของเสรีไทยภายนอกประเทศ อันส่อให้เห็น ว่า เพราะเหตุนี้การร่วมมือกันโดยแท้จริงดังจะชี้ให้ฟังต่อไปจึงไม่มี ด้วยผู้นำมิได้ทราบความจริง แต่ได้เชื่อ คำเท็จและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการ บอกเล่าที่มีความจริงบ้างไม่จริงบ้างเป็นเกณฑ์

ต่อมาในไม่ช้า ข้าพเจ้าก็ได้รับคำสั่งจากกองเสนาธิการอังกฤษให้เดินทางมาอินเดียโดยเครื่องบิน ลง ที่เมืองเมียร์ท ซึ่งเป็นออฟฟิศใหญ่ของกองพล Force 136 ณ ที่นั้นข้าพเจ้าได้พิจารณาจากทางหลายกระแส ว่าเหตุการณ์มีความผันแปรประการใด ในที่สุดเห็นได้ชัดว่ามีอยู่ 3 ทาง คือ

- (i) คนไทยส่วนมากไม่ชอบญี่ปุ่น
- (ii) คนไทยส่วนมากไม่ชอบหลวงพิบูลและรัฐบาลชุดของเขา
- (iii) รู้สึกแน่ใจว่าคงมีคณะต่อต้านหลวงพิบูลและญี่ปุ่นเกิดขึ้นแล้วในเมืองไทย

นอกจากนี้ยังสงสัยว่าคงจะมีหลวงประดิษฐเป็นหัวหน้าคณะต่อต้านญี่ปุ่นและต่อต้านหลวงพิบูลด้วย

ในราวปลายเดือนเมษายน 2486 Force 136 ได้มอบให้ข้าพเจ้านำพวกนักเรียนไทยซึ่งมาถึงอินเดีย นั้นไปทำการฝึกหัดอบรมที่ร.ร.ของ Force 136 ณ เมืองปูนา ในระหว่างที่ได้ทำการฝึกหัดอบรมนี้ ข้าพเจ้า วางแผนการณ้อย่างละเอียดเพื่อให้เป็นหลักดำเนินการของ Force 136 สำหรับจะได้มาปฏิบัติการในเมืองไทย ในแผนการละเอียดนี้ ได้กล่าวถึงหลักดำเนินการที่จะปฏิบัติการให้เหมาะสมไว้ดังนี้ คือ

- (i) คณะใด หมู่ใดที่เราจะเข้าทำการติดต่อให้ได้ผลจริงจัง
- (ii) ได้พิจารณาถึงข่าวที่ได้มาจากเมืองจุงกิงว่า นายจำกัด พลังกูรได้เดินทางมาถึงที่นั้น อันเป็น เครื่องบ่งชี้ว่า หลวงประดิษฐได้เป็นหัวหน้าต่อต้านญี่ปุ่นอยู่ในเมืองไทยโดยแท้
- (iii) เพื่อจะให้แน่นอนขึ้น ข้าพเจ้าจึงจำเป็นที่จะต้องพบกับจำกัดให้จงได้ เพราะจะได้พิสูจน์ว่าเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นในเมืองไทยนั้นเป็นความจริง เจ้าหน้าที่อังกฤษในขณะนั้นไม่เชื่อจำกัดว่าเป็นเสรีไทย เข้าใจไปว่า จำกัดแต่งนิยายขึ้นมากกว่า
- (iv) ในโอกาสเดียวกันนี้ ข้าพเจ้าได้บรรยายถึงบุคลิกลักษณะของคนในเมืองไทยเป็นคนๆไป ผล สุดท้ายคงเลือกได้หลวงประดิษฐเป็นผู้ที่เหมาะสม และจะต้องติดต่อกันให้ได้เรื่องได้ราวโดยเร็ว เพราะ หลวงประดิษฐผู้เดียวเท่านั้นที่หลวงพิบูลไม่กล้าหักห้ามด้วยหัวเข่า
- (v) ทำการพิจารณาวางแผนเขตต์ต่างๆ ที่จะเข้าทำการต่อต้านญี่ปุ่นในเมืองไทยไว้โดยละเอียด เช่น ภูมิภาค คมนาคม ดินฟ้าอากาศ นิสสัยพลเมือง
- (vi) พิจารณาและตีความเหตุผลทางทหาร อันต่อเนื่องกับยุโรป-เอเชีย-ทางฝ่ายจีน-ญี่ปุ่น ประกอบ กันตามหลักวิชาการ เพื่อจะให้หาแผนการณอันถูกต้องสมกับเหตุการณ์

ที่นี้พิจารณาถึงปัญหาที่เราจะต้องแก้ไข ทั้งทางจะเพาะหน้าและทางอื่นๆ ว่าควรจะเป็นอย่างไร จึง ได้วางไว้เป็นขั้นๆ ดังต่อไปนี้

- (i) ข้าพเจ้าต้องพบกับจำกัด พลังกูรให้จงได้ เพื่อจะได้ได้สวนเหตุการณ์ในเมืองไทยโดยละเอียด
- (ii) เมื่อทราบเรื่องดีแล้ว จะได้ดำเนินการต่อไปโดยวิธีใด เช่นการส่งคนเข้าไปติดต่อกับพวกเสรีไทย

ในเมืองไทย จะให้ไปทางน้ำหรือทางบกหรือทางอากาศ หาเหตุผลประกอบถึงการยาก-ง่ายในการเข้าไปในเมืองไทยไว้พร้อมสรรพ

(iii) คนที่จะให้เข้าไปในเมืองไทยนั้น ควรจะเป็นที่คน และทุกคนนั้นเหมาะที่จะไปทำอะไรได้บ้าง และเมื่อเข้าไปได้เรียบร้อยแล้ว จะเข้าไปวางแผนการต่อต้านได้กลมกลืนกับคนภายในและผลงานจะมีผลเลิศเพียงใด

(v) ข้าพเจ้าได้ชี้แจงถึงการที่จะไปดำเนินงานนั้นให้เข้าใจแจ่มแจ้ง และบอกช่องทางต่างๆ ให้เสร็จ เช่น การใช้เงิน การติดต่อเกลี้ยกล่อม การสื่อข่าว ฯลฯ

(vi) วางหลักการตั้งกองโจรในประเทศไทยให้เหมาะสมกับภูมิประเทศและเหตุการณ์ ตามหลักวิชา และหลักปฏิบัติ เพื่อเป็นบรรทัดฐานสำหรับที่จะใช้สั่งสอนให้นายทหารของเรา

สิ่งเหล่านี้คือแผนการที่จะต้องทำเป็นขั้นๆ ไปให้เหมาะสมและทันที่ นอกจากนี้ได้วางหลักสูตรการฝึกหัดอบรมให้แก่เสรีไทยทั้งหลาย เพื่อให้มีความสามารถปฏิบัติการให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้

เมื่อได้บันทึกและบรรยายหัวข้อทั้งหมดนี้แล้ว จึงได้ส่งต้นฉบับไปยัง 136 เพื่อจะได้รับไว้พิจารณา ในที่สุดพวกนายทหารผู้ใหญ่ในกองทัพนีเห็นพ้องด้วย จึงได้เรียกข้าพเจ้าไปประชุมที่กองบัญชาการที่เมืองเมียร์รุท (Meerut)

โดยเหตุที่ทางผู้ใหญ่นายกองบัญชาการทัพนีเมียร์รุทชอบใจแผนการของข้าพเจ้าซึ่งได้เสนอมานี้แล้วทั้งหมด ทั้งเชื่อถือว่าถ้าปฏิบัติตามนั้นแล้วจะได้ผลดียิ่ง จึงเป็นหนทางให้ข้าพเจ้าขอร้องเพื่อผลข้างหน้า 3 ข้อคือ

(i) ทหารเสรีไทยทุกคนที่ข้าพเจ้าฝึกหัดอบรมดีแล้ว ต้องได้เป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรในกองทัพบกอังกฤษโดยเท่าเทียมกับคนอังกฤษทุกประการ (คือไม่ใช่ทหารเมืองขึ้น)

(ii) การงานทั้งหลายที่จะต้องปฏิบัติต่อไปต้องได้ประสานกับอเมริกา โดยไม่มีการขัดแย้งหรือกันทากันโดยไซเหตุ

(iii) ต้องให้ข้าพเจ้าได้ไปพบกับจำกัด พลังกูร์โดยเร็วที่สุด

ผลสุดท้ายเจ้าหน้าที่อังกฤษยอมตกลงตามข้อเรียกร้องของข้าพเจ้าทุกประการ แต่น่าเสียใจที่ทางอเมริกา (O.S.S.) และทางฝ่ายจีนจุงกิงแสดงข้อขัดข้องมา อาศัยเหตุผลของเขาว่า ข้าพเจ้ากับพวกจะไปตั้งสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในเมืองไทย ซึ่งเป็นการขัดกันกับจำกัด (ทั้งจำกัด)เองก็ไม่อยากพบข้าพเจ้า (จนข้าพเจ้า)ต้องค้างเติ่งอยู่นาน และในที่สุดต่อมา ข้าพเจ้าได้รับจดหมายจากตัวจำกัดเองว่าเขาต้องการให้ข้าพเจ้าไปพบข้าพเจ้าจึงเอาจดหมายของจำกัดชี้แจงไปยังจุงกิง จุงกิงจึงได้อนุญาตให้ข้าพเจ้าไปพบกับจำกัด ราวต้นเดือนสิงหาคม 2486

เมื่อได้พบกับจำกัดแล้ว จึงได้ปรับความเข้าใจกันเป็นอันดี ข้อใหญ่ใจความก็คือ ข้าพเจ้าไม่มีแผนการอื่นใดนอกจากการกู้ชาติ และการที่จะได้พบเห็นประชาธิปไตยสมบูรณ์ในประเทศไทย ทั้งได้เล่าถึงพฤติกรรมของข้าพเจ้ากับพวกที่ปฏิบัติมาแล้วทั้งสิ้น และที่จะปฏิบัติต่อไปอีกให้เขาเข้าใจ เขาก็เข้าใจดีทุกประการ ทั้งรับรองในการร่วมมือกับพวกเราอย่างเต็มที่

จำกัดได้เล่าให้ข้าพเจ้าฟัง ถึงเหตุผลที่อเมริกาและจีนมิให้ข้าพเจ้าไปพบจำกัดนั้น เป็นเพราะว่าทั้งอเมริกันและจีนเชื่อว่าอังกฤษนั้นมีนโยบายร่วมมือในการตั้งสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในเมืองไทย คือแตกต่างกับอเมริกันกับจีนนั่นเอง การที่อเมริกันกับจีนนึกคิดไปเช่นนั้นก็เพราะ[เข้าใจว่า]

(i) คณะเสรีไทยในอังกฤษนั้นไม่ยอมเข้ากับคณะเสรีไทยในอเมริกา เพราะข้าพเจ้าได้ชักชวนรัฐบาลอังกฤษให้เชื่อถือ จนอังกฤษจะยอมสนับสนุนให้ข้าพเจ้าตั้งสมบูรณาญาสิทธิราชย์ขึ้นในเมืองไทยอีก ซึ่งไม่ตรงกับความจริงเลย เหตุเหล่านี้เกิดขึ้นก็คงเป็นเพราะนายมณี สานเสนเป็นต้นเหตุ ดังที่ได้อธิบายมาแต่ต้นแล้ว

(ii) เมื่อจอมพลเจียงไคเช็คได้แสดงสุนทรพจน์ทางวิทยุกระจายเสียงเมื่อเดือนมกราคม 2486 ข้อความเกี่ยวกับประเทศไทยมีความสำคัญว่า จีนไม่ต้องการที่จะเอาประเทศไทยเป็นเมืองขึ้น ประธานาธิบดีรูสเวลต์ก็ประกาศรับรองเห็นด้วย แต่รัฐบาลอังกฤษมิได้แสดงอะไรในเรื่องนี้ เลยเป็นเหตุที่ชี้ให้เห็นว่าอังกฤษคงมีความมุ่งหมายที่จะเอาเมืองไทยเป็นเมืองขึ้น แล้วสถาปนาสิทธิสมบูรณาญาสิทธิราชย์ขึ้นในเมืองไทยภายใต้อิทธิพลของอังกฤษ ความเข้าใจเช่นนั้นดังที่ได้อธิบายมาแล้วในตอนต้น เลยทำให้เป็นการชวนเชื่อยิ่งขึ้น

(iii) เมื่อจำกัดจะขอพบกับทูตอังกฤษ ทูตอังกฤษก็ไม่ยอมให้พบ ทั้งเมื่อจำกัดได้เสนอเรื่องราวขอตั้งรัฐบาลไทยชั่วคราวขึ้นในอินเดียและขอให้ทุนทรัพย์ดำเนินการ รัฐบาลอังกฤษก็ตอบปฏิเสธ ทั้งนี้เพราะเห็นว่าอังกฤษต้องการช่วยข้าพเจ้าในเรื่องสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นข้อใหญ่

ข้าพเจ้าจึงได้อธิบายข้อความต่างๆ ในเรื่องจริงหรือไม่จริงอย่างมีเหตุผล จนจำกัดเชื่อถือข้าพเจ้าทุกประการ ทั้งยอมร่วมมือด้วยทุกทาง ข้าพเจ้าได้แนะนำจำกัดให้แสดงเหตุผลต่างๆ ในการที่ภายในประเทศไทยได้มีเสรีไทยเกิดขึ้นจริงๆ เพื่อจะได้รับความเห็นอกเห็นใจและความเชื่อถือ-สนับสนุนจากรัฐบาลอังกฤษในอนาคตต่อไป ส่วนด้านข้าพเจ้าก็จะได้ชี้แจงเหตุให้อังกฤษเชื่อว่ามิเสรีไทยเกิดขึ้นในเมืองไทยแล้วจริงๆ

เนื้อแท้ของเรื่องนี้มีอยู่ว่า อเมริกากับจีนมีความเห็นสอดคล้องกันในการที่จะกำจัดอิทธิพลอังกฤษในด้านเอเชียให้เสื่อมโทรมไป ทุกคนในจีนต่างก็ปรารถนาทั้งนั้น การที่อเมริกาและจีนเหมาเอาว่าอังกฤษจะสนับสนุนให้มีสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในเมืองไทยอีกนั้น ออกจะเป็นการบังหน้ามากกว่า สำหรับงานที่จำกัดไปทำในจุงกิง ก็เชื่อว่าอเมริกาและจีนที่นั่นจะสนับสนุนให้ก้าวไปได้ เพราะการสนับสนุนใหญ่โตนั้น เขาวางไว้ที่อเมริกาแล้ว โดยมีม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมชเป็นผู้ได้รับ ส่วนจำกัดเล่าก็เป็นแต่เพียงหุ่นเสรีไทยตัวเดียวที่ไปลอยไปลอยมาอยู่ในจุงกิง จนกว่าจะมีเหตุการณ์อื่นซึ่งไม่มีใครเหมาะสมกว่าเขา เขาจึงจะได้แสดง

เมื่อข้าพเจ้าปรับความเข้าใจกับจำกัดดีแล้ว ข้าพเจ้าจึงได้ไปชี้แจงให้เอกอัครราชทูตอังกฤษประจำกรุงจุงกิงทราบโดยละเอียด ทั้งพิสูจน์ให้เขาเห็นว่าคณะเสรีไทยในเมืองไทยนั้นมีจริง โดยมีเหตุการณ์หลายกระแสมารวมกับคำชี้แจงของจำกัดก็รับรองต้องกัน นอกจากนี้ข้าพเจ้าได้ทำรายงานละเอียดประกอบเหตุผลมาให้กองบัญชาการ 136 ทราบเรื่อง พร้อมกันนี้ทางทูตอังกฤษก็ทำรายงานประกอบเรื่องอย่างเดียวกันมายังกระทรวงการต่างประเทศอังกฤษด้วย

เมื่อทูตอังกฤษได้เชื่อถือเราแล้ว ข้าพเจ้าจึงขอร้องให้ทูตอังกฤษได้พบกับจำกัด เพื่อฟังเรื่องราวต่างๆ อีก ในวันที่ 6 สิงหาคม 2486 จำกัดจึงได้ไปพบกับทูตอังกฤษต่อหน้าข้าพเจ้า และทูตอังกฤษได้ขอให้ข้าพเจ้าทำบันทึกการสนทนาครั้งนั้นไว้เพื่อเป็นหลักฐาน จะได้ส่งไปยังกระทรวงการต่างประเทศอังกฤษ และบันทึกนั้นข้าพเจ้าก็ได้รักษาสำเนาไว้ 1 ฉบับ

ข้อความโดยย่อในบันทึกนั้น คือ

(i) ทูตอังกฤษได้ชี้แจงกับจำกัดว่า อังกฤษไม่จำเป็นที่จะต้องอธิบายว่าจะไม่ต้องการเอาประเทศไทยเป็นเมืองขึ้น เพราะความข้อนี้ได้ปรากฏอยู่ชัดเจนแล้วว่า จะไม่เอาเมืองใดเมืองหนึ่งมาเป็นเมืองขึ้นตามหลักของ Atlantic Charter

(ii) การที่อังกฤษจะรับรองให้ตั้งรัฐบาลไทยชั่วคราวในอินเดีย ตลอดทั้งจัดตั้งทูตมาประจำกับรัฐบาลนั้น และยอมรับเลิกการประกาศสงครามของไทยกับอังกฤษ ตลอดจนทั้งยอมให้เงินที่อังกฤษยึดได้ มาใช้จ่ายใน

รัฐบาลชั่วคราวของไทยหรือไม่ นั่น ต้องอยู่ที่รัฐบาลไทยชั่วคราวนี้ต้องเป็นคนไทยซึ่งมีคุณสมบัติเป็นที่นิยมนับถือของคนไทยส่วนมาก และทั้งถูกต้องตามกฎหมายหรือมติมหาชนด้วย และบัดนี้เล่าก็ยังไม่มีการซึ่งถูกกับข้อขอร้องของอังกฤษในการเป็นรัฐบาลไทยชั่วคราวนี้เลย ถ้าต่อไปเกิดขึ้นเมื่อใด อังกฤษก็จะรับรองสนับสนุนให้ได้

เมื่อข้าพเจ้าได้นำจำกัดไปพบปะพูดจากับทูตอังกฤษจนเป็นที่เข้าใจกันดีแล้ว จึงได้หันมาปรึกษาหารือถึงเรื่องที่จะทำในขั้นต่อไป ส่วนจำกัดแจ้งว่า รัฐบาลจีนมีความประสงค์จะให้เขาตั้งรัฐบาลไทยชั่วคราวขึ้นที่จุงกิง และจุงกิงจะเป็นฝ่ายเลี้ยงดูสนับสนุนเรื่องการเงินการทองต่างๆ ทั้งจะได้จัดกองทัพใหญ่ให้จำกัดนำเข้ามาต่อต้านญี่ปุ่นในประเทศ จำกัดไม่เห็นด้วย จึงนำความมาหารือกับข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าก็เห็นด้วยกับจำกัดว่าไม่ควรให้จีนจัดตั้งรัฐบาลไทยชั่วคราวขึ้น รัฐบาลเกาหลีชั่วคราวได้ถูกจุงกิงจัดตั้งขึ้นแล้ว แต่หาได้รับความเห็นชอบจากอังกฤษและอเมริกาไม่ ทุกอย่างอยู่ภายใต้อิทธิพลจีนหมดสำหรับเมืองไทยก็เช่นกัน เราเกรงกันว่าจีนจะแปรธาตุให้เราออกนอกนโยบายของเราในวันหน้าก็ได้ ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงไม่ยอมให้จำกัดตกลงกับจีนแต่อย่างใด

ข้อยากเย็นมีอยู่กับจำกัดในเรื่องห้อง คือ จีนได้ซบเลี้ยงจำกัดไว้โดยมีอาหารการกินพอควร ดูให้ลึกจำกัดเท่ากับเชลยศึกจีนคนหนึ่ง ถ้าจำกัดจะมาหาข้าพเจ้าจะต้องได้รับอนุญาตก่อน แต่จำกัดก็เล็ดลอดออกมาพบข้าพเจ้าได้เสมอ ทั้งปรึกษาหารือกันเรื่อยๆ ในที่สุด ถ้าเราปลีกจากจีน เราจะต้องมีเงินเลี้ยงดูตัวเราเองและพวกที่มาสมทบใหม่ จึงเป็นหน้าที่ข้าพเจ้าจะต้องจัดการในเรื่องนี้

[อนึ่ง] การเจรจาทางทูตกับกระทรวงการต่างประเทศอังกฤษมักล่าช้าไม่มีใครทันการ ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงเห็นวิธีที่จะรวบรัดให้เกิดผลของงานเร็วขึ้น จึงคิดว่าจะไปพบกับแม่ทัพใหญ่อังกฤษในอินเดียแล้วเสนอแผนการต่างๆ อธิบายประกอบร่าง-ประกอบหลักฐานให้เขาเข้าใจ โดยชี้ให้เห็นความสำคัญในการเหล่านี้ชัดเจนยิ่งขึ้น ต่อจาก นั้นทางกองทัพจะได้ขอร้องไปยังกระทรวงการต่างประเทศให้ร่วมมือเพื่อจัดตั้งรัฐบาลไทยชั่วคราวขึ้นในอินเดีย และข้าพเจ้าเองก็จะเดินทางไปประเทศอังกฤษอีก แล้วย้าให้รัฐบาลอังกฤษทำตามแผนการให้จงได้

ส่วนจำกัดเล่า ข้าพเจ้าก็ต้องการให้เขาเดินทางไปยังอเมริกาเพื่อพบกับม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ในเรื่องต่ออเมริกาและเสนีย์เข้าใจผิดว่าอังกฤษสนับสนุนให้ข้าพเจ้าไปตั้งสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในเมืองไทย แล้วให้จำกัดเดินทางไปพบกับข้าพเจ้าที่ลอนดอน ณ ที่นั้นจะได้มีการประชุมกันระหว่างอังกฤษ-อเมริกา-จีน-ไทยถึงหลักการใหม่ๆ ในเรื่องจัดตั้งรัฐบาลไทยและคณะต่อต้านญี่ปุ่นในประเทศไทย

เราเห็นความจำเป็นในการที่จะต้องจัดตั้งรัฐบาลไทยชั่วคราวขึ้นให้จงได้ในอินเดีย แต่การจัดตั้งนั้นเราต้องมีตัวนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีครบคณะ ทั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามสมควร เพื่อจัดการตั้งนี้ จำกัดก็ต้องส่งคนเข้ามาในประเทศไทยอีก จะได้ติดต่อกับบุคคลสำคัญๆ ซึ่งจะเป็นรัฐบาลชั่วคราวของเรา ส่วนข้าพเจ้ามีหน้าที่จัดหายานพาหนะให้บุคคลสำคัญๆ เหล่านั้นได้ออกเดินทางไปอินเดียโดยสะดวก จะไปโดยอากาศยานหรือเรือได้นำก็จะต้องดูเหตุการณ์ให้เป็นเรื่องๆ ไป

รัฐบาลไทยชั่วคราวเราได้หมายตัวหลวงประดิษฐมนูธรรมไว้เป็นหัวหน้า ส่วนคณะรัฐบาลนั้นหลวงประดิษฐจะได้จัดเข้ามา ทุกๆ ประการเราจะต้องสมานฉันท์กันเป็นอันดี ถ้าได้ทำการเหล่านี้ลุล่วงไปโดยเรียบร้อยแล้ว อังกฤษ-อเมริกา-จีน ก็จะได้รับรองสนับสนุนเราเต็มที่ ส่วนคนไทยส่วนมากเล่าก็เห็นพ้องแล้วร่วมมือกับเรายิ่งขึ้น

ก่อนที่ข้าพเจ้าจะจากจำกัดมาอินเดีย เพื่อมิให้ขาดการติดต่อกัน ข้าพเจ้าได้จัดให้มีสเตอร์ฟิลล์ แอนดรูว์ ซึ่งเป็นเลขานุการเอกของสถานทูตอังกฤษที่จุงกิงเป็นผู้แทนข้าพเจ้าในทางสื่อข่าวการปรึกษาหารือทั้งปวง

เมื่อข้าพเจ้าได้กลับมาอินเดียแล้ว จึงได้รายงานตัวต่อนายพลเอกออกกินเล็กส์ แม่ทัพใหญ่ ซึ่งทำการแทนพลเรือเอกหลอดหลุยส์เมท์แบทเดนอยู่ แล้วส่งแผนการต่างๆที่ได้กระทำมาแล้ว และจะกระทำต่อไปให้ทราบโดยละเอียด ทั้งชี้แจงว่า ทำไมอังกฤษจึงมีความจำเป็นที่จะต้องร่วมมือช่วยเหลือประเทศไทยในครั้งนี้มีเหตุผลคือ

(i) ได้ชี้แจงว่า ตามข่าวที่ได้ทราบจากจำกัดว่า จีนมีความประสงค์จะยึดดินแดนอินโดจีนตอนเหนือของฝรั่งเศสไว้ในกำมือ เพื่อก้าวเข้าสู่แผนการขยายอำนาจในภาคนั้น

(ii) หากว่าจำกัดยอมตั้งรัฐบาลชั่วคราวขึ้นในจีนแล้ว ก็เป็นก้าวหนึ่งในการก้าวหน้าของจีนเข้ามาครอบงำประเทศไทย แล้วก้าวต่อไปก็คือเข้ามาแทนที่อังกฤษในแหลมทองทั้งหมด กระทั่งถึงดินแดนทะเลใต้ของอังกฤษ อันเป็นการรอนสิทธิพลทางการเมืองและการค้าทั่วไป

(iii) หากว่าอังกฤษยินยอมให้ไทยจัดตั้งรัฐบาลไทยชั่วคราวขึ้นในอินเดีย อย่างไรเสียไทยก็ต้องตั้งขึ้นในประเทศจีนตามความจำเป็น ทั้งนี้ผลประโยชน์ใหญ่ยิ่งร่วมกันระหว่างอังกฤษกับไทยที่มีมาแต่เดิมก็จะต้องไปเป็นของจีนแน่นอน

โดยวิธีที่กล่าวมานี้ จึงทำให้แม่ทัพอังกฤษเห็นพ้องด้วยกับข้าพเจ้าทุกประการ ท่านจึงได้ทำบันทึกเรื่องนี้ไว้ แล้วส่งไปยังสภาการสงครามที่กรุงลอนดอน พร้อมทั้งออกความเห็นสนับสนุนแผนการของข้าพเจ้าไปเป็นอันมาก และยังได้อนุญาตให้ข้าพเจ้าโดยสารเครื่องบินไปยังลอนดอน เพื่อตอบโต้ข้อพิศดารตามบันทึกไว้แล้วนั้น ให้สภาการสงครามเข้าใจดี แล้วเล็งผลเสียดำเนินไปในทางเดียวกัน

อนึ่ง จำกัดยังได้เล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่ากองบัญชาทัพอเมริกาในจีน (O.S.S.) ไม่มีแผนการที่จะช่วยเหลือเสรีไทยทั่วไปให้เป็นล่ำเป็นสัน เว้นแต่จะกักเอาตัวเขาไว้เป็นที่ปรึกษาในฐานะผู้รู้เหตุการณ์ในเมืองไทยดีคนหนึ่ง เช่นให้ติดต่อสืบข่าวการสงครามแบบจารกรรม ซึ่งจะจัดอย่างไร การปล่อยพลร่มลงในที่ไหนดี ยี่ปุ่นมีกำลังเท่าใด อันมีความมุ่งหมายของพวกเราในเรื่องที่จะเห็นรัฐบาลชั่วคราวของเราเป็นล่ำเป็นสัน ตั้งขึ้นสำหรับเหตุการณ์ข้างหน้า

ก่อนที่ข้าพเจ้าจะไปอังกฤษ ข้าพเจ้าได้ทำรายการอธิบายให้จำกัดเข้าใจว่า เราจะต้องทำการติดต่อกับหลวงประดิษฐและคนสำคัญอื่นๆ ในเรื่องที่ท่านเหล่านั้นจะออกไปเป็นตัวรัฐบาลชั่วคราวที่อินเดีย ข้าพเจ้าจะจัดเครื่องบิน หรือเรือได้นำไปรับที่ไหน วันใด เวลาใด ให้ปลอดภัยจริงๆ ส่วนเงินทองที่จำกัดจะต้องใช้กับพวก ข้าพเจ้าขอร้องให้ทางกองทัพอังกฤษในอินเดียจัดส่งไปจุนเจือไว้ก่อน และยังคงสงวนเพ็ชรอันมีค่าอีก 1 วงไปให้จำกัดสำหรับจะได้ให้เป็นสินน้ำใจแก่นายพลจีนคนหนึ่งซึ่งมีอำนาจจกหรือปล่อยให้จำกัดไปได้คนที่ต่างๆ แล้วข้าพเจ้าก็ออกเดินทางไปถึงลอนดอนในวันที่ 7 กันยายน 2486 ได้ไปลงมือดำเนินงานทันที คือ

1. ได้ขอร้องให้กระทรวงกลาโหมอังกฤษจ่ายเงินให้จำกัดเดือนละ 1,000 ปอนด์ เพื่อเป็นทุนหนุนหลังเงินก้อนนี้เป็นเงินของรัฐบาลอังกฤษก็จริง แต่อังกฤษไม่ต้องการเปิดเผยเกินไป จึงให้เรียกว่าเป็นเงินทุนของคณะเสรีไทย

2. ได้ไปเกลี้ยกล่อมให้อังกฤษยอมให้สัญญาบัตรแก่นายทหารไทยซึ่งทำการฝึกหัดอบรมอยู่ในอินเดียตามข้อตกลงที่กล่าวมาแล้ว ชั้นแรกอังกฤษจะไม่ยอมในเรื่องนี้ ครั้นข้าพเจ้าอธิบายให้เห็นว่า ถ้าไม่ตั้งเขาเหล่านั้นเป็นนายทหารอังกฤษ ผลของงานก็จะเสียไป ความมีกำลังใจทำงานก็จะอ่อนลง เมื่อได้เข้าใจกันดีแล้วอังกฤษจึงได้ยอมตาม

3. การไปติดต่อกับกระทรวงการต่างประเทศอังกฤษมีนายพันเอกเทเลอร์และนายพันตรีไกส์ไปด้วย

ข้าพเจ้าได้อธิบายชี้แจงให้เหมือนกันกับแม่ทัพอังกฤษในอินเดีย และขอร้องให้อังกฤษปฏิบัติการณ์ดังมีหัวข้อย่อๆ ต่อไปนี้

- (i) ให้อังกฤษรับรองเอกราชและอธิปไตยของไทยโดยสมบูรณ์
- (ii) เราไม่ถือว่าสองประเทศนี้อยู่ในสถานะสงครามแก่กัน
- (iii) อังกฤษยอมให้ไทยใช้ทุนสำรองซึ่งไทยได้ฝากไว้แต่เดิมมาเป็นทุนดำเนินการ
- (v) เมื่อคณะรัฐบาลไทยมาจัดตั้งขึ้นในอินเดียแล้ว อังกฤษจะต้องรับรองรัฐบาลนั้นเป็นทางการทันที

แล้วจัดตั้งทูตมาประจำอยู่ด้วย

เจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศอังกฤษได้ชี้แจงให้เราฟังว่า ในการที่ประเทศอังกฤษจะประกาศว่าจะรับรองเอกราชของไทยโดยสมบูรณ์นั้นเป็นของแน่ แต่ดินแดนไทยซึ่งไทยได้คืนไปจากสหรัชมลายู 4 รัฐ และแคว้นไทยเดิมอีก 2 รัฐนั้นยอมไม่ได้ อันเป็นของยากที่จะประกาศออกไปให้แน่ชัด อย่างไรก็ดี กำลังหาวิธีการให้เหมาะสมในการที่จะประกาศรับรองอยู่

ส่วนข้อที่ไทยจะจัดตั้งรัฐบาลชั่วคราวที่อินเดียนั้น อังกฤษต้องขอตัวคณะรัฐบาลชั่วคราวก่อน หากว่ามีบุคคลต่างๆซึ่งอังกฤษเชื่อถือได้แน่ อังกฤษก็จะรับรองทันที ส่วนการติดต่อใดๆ เช่นแจ้งว่าต่างไม่อยู่ในสถานะสงครามซึ่งกันและกันก็จะได้ประกาศออกมาเป็นทางการเหมือนกันในเมื่อรัฐบาลชั่วคราวนั้นได้จัดตั้งขึ้นแล้ว

ส่วนการที่จะให้เงินทุนสำรองของไทยเอามาใช้นั้น กระทรวงการต่างประเทศอังกฤษจะได้เสนอให้กระทรวงการคลังอังกฤษเป็นผู้พิจารณาว่า เงินก้อนนั้นจะมอบให้แก่ใคร และจำเป็นจะต้องใช้เท่าใด การใดก่อนจะทำได้โดยวิธีใด

ต่อขึ้นไปข้าพเจ้าได้จัดการติดต่อไปยัง ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช รายงานการที่ได้กระทำนี้โดยทางวิทยุของกรมเสนาธิการอังกฤษ โดยที่กรมเสนาธิการอังกฤษเห็นด้วยในข้อความที่ข้าพเจ้ารายงานไว้ นั้นอันเป็นเครื่องพิสูจน์โดยชัดเจนว่า ตามที่ได้พูดจากับกระทรวงต่างประเทศอังกฤษนี้เป็นความจริงทุกประการ ในรายงานนั้นข้าพเจ้าขอความร่วมมือช่วยเหลือของ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ในการที่จะได้ดำเนินการร่วมกัน โดยนโยบายอันเดียวกัน แต่ข้าพเจ้ามิได้รับตอบจาก ม.ร.ว.เสนีย์ว่าจะให้การร่วมมือหรือไม่ประการใด

ในต้นเดือนตุลาคม พ.ศ. 2486 นั้นได้ข่าวอย่างน่าเสียใจที่สุดว่า จำกัด พลงกูร ได้ตายเสียแล้วที่ซุงกิ่ง

เป็นอันว่า[สินห้วงกับ]แผนการที่ได้กำหนดไว้ว่าจะให้เขาไปทำความตกลงเข้าใจกันกับ ม.ร.ว.เสนีย์ ในเรื่องความจริงว่าข้าพเจ้ามิได้หวังที่จะกลับไปจัดตั้งสมบูรณาญาสิทธิราชขึ้นในประเทศไทยเลยแม้แต่น้อยเดียว การที่จะกลับไปจัดตั้งสมบูรณาญาสิทธิราชตั้งนั้นนั้น ถ้าดูโดยพิจารณาถ่องแท้แล้วก็จะเห็นได้ว่านอกจากข้าพเจ้าจะเป็นบ้าหรือเมออย่างหมดหวังแล้ว ข้าพเจ้าคงจะคิดกระทำไปไม่ได้ เพราะเหตุว่าในประการที่ 1 สมเด็จพระปกเกล้า ก็เสด็จสวรรคตเสียแล้ว ทูลกระหม่อมชาย[สมเด็จพระเจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต] ก็ทิวคดแล้ว ข้าพเจ้าจะไปจัดตั้งใครให้เป็นกษัตริย์ ข้าพเจ้าคงไม่คิดว่าจะไปตั้งตัวข้าพเจ้าเองเป็นอันขาด เพราะข้าพเจ้าย่อมรู้ว่าคนชั้นข้าพเจ้าจะมีใครเลยที่จะมานับถือให้เป็นกษัตริย์ นอกจากนั้นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอนันตมหิตลก็เป็นเจ้านายในพระราชวงศ์จักรีซึ่งได้รับสิบบราชสมบัติอันถูกต้องด้วยกฎหมายที่บรรดาทุกประการ ด้วยเหตุดังนี้ ก็ย่อมจะเป็นการยากที่จะหาเจ้านายองค์ใดที่จะยอมรับขึ้นครองราชแย่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งต้องนับว่าเป็นกบฏอย่างแน่ชัดต่อพระราชวงศ์ การนี้หวังหรือมีความคิดเช่นนั้น

ยอมเป็นการเป็นไปได้ ในประการที่ 2 ย่อมเป็นที่ทราบกันอยู่ทั่วไปว่า บรรดาบุคคลที่มีฐานะในประเทศไทยนั้น เป็นผู้ที่เลื่อมใสในการมีรัฐธรรมนูญสำหรับประเทศเป็นจำนวนมากมายและความประสงค์เช่นนี้หาใช่ได้เกิดขึ้นเมื่อ 10 ปีมานี้ไม่ แต่ได้เกิดขึ้นแล้วตั้งแต่ปลายรัชกาลที่ 5 ในขณะที่เมื่อในกรมหลวงราชบุรีทรวงเป็นเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม ข้าพเจ้าได้ทราบเรื่องเหล่านี้ได้เพราะได้สดับรับฟังพระกระแสพระราชดำรัสของสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยามมาหลายพระองค์แล้วในเรื่องนี้ เพราะฉะนั้น ถ้าข้าพเจ้าจะกระทำการเช่นนี้ขึ้นก็ย่อมจะต้องกระทำการดังนี้โดยพลดตนเองโดยปราศจากพวกพ้องซึ่งยอมเป็นการกระทำไม่ได้โดยนัยดังนี้ ความคิดที่บุคคลต่างๆ จะพึงนึกว่าข้าพเจ้าและรัฐบาลอังกฤษผู้ซึ่งจะอุดหนุนข้าพเจ้าเพื่อให้สำเร็จกิจเช่นนั้นย่อมต้องนับว่าเป็นการหมิ่นประมาทเราอย่างออกกฤษฎาว่า “โง่โง่ไม่มีความคิด อวิชชาอย่างร้ายกาจ”

ทั้งๆที่ข้าพเจ้าได้ชี้แจงมาแล้วว่าเหตุการณ์เช่นนี้ย่อมปราศจากเหตุผลก็ตามก็มีบุคคลที่ในสหรัฐอเมริกาพากันเชื่อถือว่าเป็นจริงไปได้ จนกระทั่งมีความจำเป็นที่จะต้องให้จำกัด พลาญกูร ไปอธิบายวางความเข้าใจเสียใหม่ให้ถูกต้อง เพื่อเราเหล่าเสรีไทยทั้งหลายจะได้ดำเนินการร่วมมือกันอย่างสนิทสนมเต็มที่ การที่จำกัดมาตายลงดังนั้นก็แปลว่าเราคงจะรวมกันได้โดยยากเพราะไม่มีผู้ใดที่จะไปอธิบายได้อย่างละเอียดแจ่มแจ้ง การที่มีความปรากฏขึ้นมาว่าพวกเสรีไทยในอังกฤษกับอเมริกาแยกออกจากกันนั้นก็มิใช่โดยนัยนี้ โดยที่ข้าพเจ้ามิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับอันใดสิ้นนอกจากดำเนินกิจการทางทหารโดยแท้เท่านั้น ถ้าการที่จะแตกแยกกันไปก็คงเป็นเรื่องของนายมณี สานเสน เพราะเขาเป็นผู้จัดการในทางปกครองดูแลนักเรียนในตอนนั้น ซึ่งข้าพเจ้ามิได้เกี่ยวข้องกับเลยนอกจากในทางทหาร ถ้ามีการแตกแยกไปก็ควรเป็นการกระทำของเขา ซึ่งข้าพเจ้าไม่ทราบเหตุผลว่าเพราะเหตุใด

เมื่อมิได้รับตอบจากม.ร.ว.เสนีย์ ในเรื่องที่ข้าพเจ้าขอความช่วยเหลือร่วมมือและไม่มีนายจำกัดเป็นผู้อธิบายเรื่องต่อไปให้เข้าใจกัน ข้าพเจ้าก็ต้องดำเนินการไปแต่ผู้เดียว ต่อมาในเดือนตุลาคม กระทรวงต่างประเทศอังกฤษแจ้งมาให้กรมเสนาธิการทราบว่าเขาเห็นพร้อมที่จะกระทำตามคำขอร้องขอของเสรีไทยจากจุงกิง แต่เรื่องจะเด็ดขาดพร้อมบริบูรณ์ได้ก็ต้องแล้วแต่ความตกลงเห็นชอบด้วยของสภาการสงครามซึ่งเขาจะได้นำเสนอในเร็ววันนั้น และรัฐบาลอังกฤษมีความประสงค์ที่จะเจรจากับม.ร.ว.เสนีย์ในเรื่องนี้ในฐานะที่เป็นเสรีไทยนอกประเทศ ข้าพเจ้าได้ส่งโทรเลขตามวิถีทางของเสนาธิการอังกฤษไปยังม.ร.ว.เสนีย์อีกหนึ่งฉบับ ซึ่งถ้าไม่เป็นความจริงอังกฤษก็คงไม่ยอมให้ส่ง ในครั้งนี้ข้าพเจ้าได้ตอบมาว่า นายมณี สานเสนเป็นผู้แทนของม.ร.ว.เสนีย์ การติดต่ออย่างไรก็จงไปพูดกับนายมณี สานเสน เป็นอันว่าเสนีย์ไม่ยอมที่จะพูดกับข้าพเจ้าโดยตรงและถ้าเขาไม่มาพูดกับข้าพเจ้าโดยตรงแล้วอย่างไรเสียเสนีย์ก็คงจะไม่ทราบความจริงและข้อพิสูจน์ต่างๆ เพราะมณี สานเสนคงไม่ยอมบอกฟ้องตัวของเขาเองเป็นแน่ แต่ข้าพเจ้าได้ไปหาเขาและได้พูดจากันถึงเหตุการณ์ที่เป็นมาแล้ว

ต่อมาในราวปลายเดือนตุลาคม นายพันเอก เทเลอร์ ได้มาเล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่ารัฐบาลอังกฤษเห็นจะไม่ปล่อยทุกรัฐบาลไทยที่ยึดไว้นั้นให้แก่คณะเสรีไทยเสียแล้ว เพราะนายมณี สานเสนเมื่อไปพบกับเจ้าหน้าที่กระทรวงต่างประเทศมีอาทิเช่น นายแอสเล คล้าค กับนายยัง ได้กล่าวตอบคำถามซึ่งเจ้าหน้าที่กระทรวงต่างประเทศถามว่า นายมณีเห็นผู้ใดจะเป็นผู้สมควรได้รับผิดชอบรับเอาเงินทุนของรัฐบาลไทยออกไปใช้ในการต่อต้านญี่ปุ่น และการจัดตั้งคณะ หรือรัฐบาลชั่วคราวนั้น ตามที่ข้าพเจ้าได้ชี้แจงมานั้นนายมณีเห็นอย่างไร นายมณีตอบว่าเขาไม่เห็นผู้ใดมีความสามารถและดีพอที่จะจัดตั้งคณะกรรมการหรือรัฐบาลไทยชั่วคราว ในจำพวกบุคคลที่ข้าพเจ้ากล่าวถึง และอธิบายว่า ม.ร.ว.เสนีย์ก็เป็นคนอ่อนแอ ไม่กล้ารับผิดชอบ นายสงวน ดุลารักษ์

ก็ปรากฏว่าไม่ได้ไปว่าเป็นหัวหน้าแก๊งสเตอร์ gangster chief ส่วนคนอื่นๆ เช่นนายแดง คุณะดิลก ก็เป็นคนให้ถือเงินไม่ได้เพราะใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย ถึงแม้หลวงประดิษฐเองนายมนตรีก็ไม่เห็นว่าดีสมควรเท่าไร (แปลว่าผู้ที่สมควรนั้นก็มิได้อยู่คนเดียวคือนายมนตรี สานเสน) เจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศก็ตอบว่า เมื่อไม่มีบุคคลผู้ใดที่จะนับว่าจะเชื่อถือได้ รัฐบาลอังกฤษก็ไม่กล้าจะยอมรับผิดชอบรับรองผู้ใดและปล่อยให้ใครรับเงิน ซึ่งเป็นของรัฐบาลไทยไปใช้ เป็นอันว่าเรื่องที่ข้าพเจ้าได้จัดทำไปจนอังกฤษยอมเชื่อถือ และจะยอมให้ตั้งรัฐบาลชั่วคราวและยอมปล่อยเงินให้ไปใช้นั้นก็เป็นอันยุติกัน เพราะนายมนตรี สานเสน ซึ่งแจ้งดีคนเดียวพวกเดียวเสียเสียหายจนอังกฤษหมดความไว้วางใจสิ้น

เพื่อพิสูจน์ความข้อนี้ ข้าพเจ้าขอชี้โทรเลข ซึ่งนายมนตรี สานเสน เตรียมไว้จะส่งไปยัง ม.ร.ว.เสนีย์ ซึ่งมีความชัดว่าเขาขอเสนอว่า “การที่จะตั้งรัฐบาลไทยชั่วคราวด้วยบุคคลที่กล่าวแล้วนี้ ย่อมจะเป็นการผิดอย่างร้ายกาจ เพราะจะทำให้เกิดความไม่เรียบร้อย” ข้าพเจ้าได้เขียนจดหมายไปทักท้วงนายมนตรี สานเสน ถึงเรื่องโทรเลขฉบับนี้ว่า การที่เขาพูดดังนั้นไม่สมควร เพราะเป็นการชี้ชัดว่านายมนตรี ดีเดียนบุคคลคณะเสรีไทยที่จุงกิงและที่ในประเทศไทย โดยปราศจาก[โอกาส]ให้เขาเหล่านั้นชี้แจงความเป็นอยู่ของเขาและป้องกันตัวของเขา ข้าพเจ้าได้เห็นโทรเลขฉบับนี้ที่กรมเสนาธิการอังกฤษ และได้ขอให้เขาเร่งรีบไว้ ขอให้นายมนตรีได้แก้ไขเสียใหม่ เพราะหาไม่จะเป็นการตัดหนทางวิธีการดำเนินการของคณะเสรีไทยต่อไปข้างหน้า

การที่รัฐบาลอังกฤษยอมตกลงจะให้เงินที่ยึดไว้ไปใช้ก็ตาม หรือจะยอมให้ตั้งรัฐบาลชั่วคราวขึ้นก็ตาม เป็นเพราะว่ารัฐบาลอังกฤษเชื่อถือคณะต่อต้านที่ในประเทศไทย ซึ่งส่งผู้แทนของเขาออกมาอยู่ที่จุงกิง หาใช่รัฐบาลอังกฤษจะยอมกระทำการเพื่อผู้ใดผู้หนึ่งไม่

นายมนตรีได้ตอบจดหมายข้าพเจ้าลงวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2486 ว่า เขามีได้หมายความว่าเขาไม่เชื่อถือหลวงประดิษฐ์ หรือบุคคลที่จะมาแทนหลวงประดิษฐ์ที่จุงกิง เขาหมายความว่าคนไทยทั่วไป มิได้กล่าวชื่อบุคคล และยอมรับว่าในข้อความที่เขียนนั้นผู้ที่อ่านอาจเข้าใจผิดอย่างที่ข้าพเจ้าได้พูดทักท้วงจริง และได้คิดแก้ข้อความในโทรเลขนั้นเสียใหม่

เรื่องอันนี้กรมเสนาธิการอังกฤษทราบโดยละเอียด และกระทรวงการต่างประเทศทราบด้วย เพราะในเวลานั้นบรรดาการติดต่อทั้งปวงต้องผ่านทางกระทรวงกลาโหมอังกฤษ เฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของคณะเสรีไทย ข้อความนี้เป็นข้อพิสูจน์ว่าการที่เราไม่สามารถจะจัดตั้งองค์การ ให้ดำเนินเพื่อประเทศบ้านเมืองไทยโดยสะดวกที่จำกัดและข้าพเจ้าได้ตกลงกันนั้น หาใช่เพราะรัฐบาลอังกฤษเป็นผู้ขัดขวางไม่ แต่คณะไทยเราด้วยกันเอง เป็นผู้ขัดขวางไม่ให้เกิดการเดินสะดวก รัฐบาลอังกฤษเมื่อทราบเรื่องดังนี้ก็เห็นธรรมดาที่จะต้องฉวยโอกาสที่จะดำเนินการเพิ่มพูนผลให้เหมาะสมกับความประสงค์ของเขา โดยใช้การแตกสามัคคีของพวกเราเป็นเครื่องมือ (Exploitation of our disunity) สมกับหลักที่มีอยู่ว่า “แบ่งออกเพื่อบังคับปกครอง และรวบรวมเพื่อบังคับเอาชนะ” (Divide to rule, Unite to Conquer)

ตั้งแต่นั้นมาก็มีการในการต่อต้านญี่ปุ่นในประเทศเราและของคณะเสรีไทย ทั้งในประเทศและนอกประเทศก็หลุดพ้นจากมือคนไทยเราเป็นส่วนมาก อังกฤษและอเมริกาดังมีมือเป็นผู้รับผิดชอบในการกระทำและการอำนวยความสะดวกเกือบทั้งสิ้น ผลประโยชน์ของไทยเราเองก็เลยไม่ได้เต็มที่ เพราะเราต้องกินน้ำใต้ศอกเขา จะถกเถียงข้อความเกี่ยวงอนเขาก็ยาก คล้ายกับจัดตั้งคณะคนต่างประเทศให้ดำเนินการทางทูตให้เรา เราก็ย่อมจะไม่ได้รับผลเต็มที่

ต่อมาได้พยายามอีกที่จะขอให้กระทรวงการต่างประเทศอังกฤษยอมเปลี่ยนความเห็นอนุญาตให้มาตั้งคณะกรรมการเสรีไทย และอนุญาตให้คณะกรรมการนั้นใช้เงินที่อังกฤษยึดไว้ได้บ้างพอควรแก่เหตุการณ์ ข้าพเจ้า

ได้เขียนจดหมายเสนอข้อความไปยังกรมเสนาธิการว่า ถ้าอังกฤษได้ยอมให้เราได้ตั้งคณะกรรมการนี้แล้ว จะได้ประโยชน์คือ

1. คณะกรรมการนี้จะได้เป็นผู้รวบรวมเสรีไทยทั่วไปให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และเมื่อเสรีไทยได้รวบรวมกันดีแล้ว แผนการณ์ปฏิบัติการต่อต้านญี่ปุ่นในประเทศไทยที่อังกฤษ อเมริกาและจีนต่างคนต่างทำนั้นก็จะได้เข้าสู่รูปร่วมมือกัน ไม่ต่างคนต่างทำจนเป็นการเสื่อมเสียผล จริงอยู่กองบัญชาการทหารสูงสุดภาคตะวันออกเฉียงใต้แห่งเอเชีย ย่อมเป็นผู้ที่จะบังคับได้ว่าจะให้ใช้แผนการณ์อย่างไร แต่การกระทำเช่นนั้นก็เป็น การบังคับอันเกิดเป็นการทำให้ไม่พอใจซึ่งกันและกันได้ ถ้าคณะกรรมการหรือรัฐบาลไทยชั่วคราวเป็นผู้ดำเนินการแล้ว การร่วมมือปรองดองกันก็จะมีได้ดีโดยปราศจากการบังคับ และการงานต่อต้านก็จะแข็งแรงดีกว่า เพราะทุกฝ่ายต่างร่วมมือร่วมใจกันสิ้น การแก่งแย่งกันก็ไม่มี

2. การที่จัดตั้งคณะกรรมการหรือรัฐบาลชั่วคราวขึ้นนี้ย่อมเป็นการชี้ชัดเจนว่า รัฐบาลทั้งหลายในต่างประเทศต่างพร้อมกันที่จะเคารพความเป็นเอกราชของประเทศไทย ชาวไทยทั้งปวงก็จะได้สิ้นกังวลและจะได้ทำการต่อต้านอย่างเต็มที่

3. ถ้าอังกฤษได้ตกลงยอมดังนี้แล้ว ความสัมพันธ์ไมตรีระหว่างไทยกับอังกฤษในภายหน้าคงจะดียิ่ง เพราะการกระทำดังนี้ไทยย่อมจะเห็นว่าอังกฤษได้พยายามเต็มที่ที่จะช่วยเหลือไทยในยามตกยาก นอกจากนั้น การกระทำของอังกฤษยังกลายเป็นตัวอย่างสำหรับอเมริกาและจีนจะได้ดำเนินตามอีกด้วย อันล้วนเป็นเครื่องส่อให้เห็นถึงความจำนงที่ดีของอังกฤษโดยตลอด

4. การที่รัฐบาลอังกฤษได้กล่าว ณ บัดนี้ ไม่มีคนไทยที่สามารถและดำรงอยู่ที่น่าเชื่อถือเพียงพอที่จะไว้วางใจให้ตั้งรัฐบาลได้นั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่มีความจริงโดยตลอด ข้าพเจ้าต้องขอคัดค้านและขอชี้แจงว่าบุคคลที่จะกล่าวต่อไปนี้มีคุณลักษณะที่ดีพอเป็นอันมากและสมควรที่จะได้รับความไว้วางใจได้ ข้าพเจ้าได้ชี้ให้เห็นว่า ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมทย์ นั้นคืออย่างไร นายพันโท หลวงสุระณรงค์ เป็นอย่างไร นายสงวน ตุลารักษ์ นั้นคือใคร และมีลักษณะที่น่านับถือได้อย่างไร นายแดง คุณะดิฐ คือใคร และเหตุผลอย่างไรท่านเหล่านี้จึงได้ถูกส่งออกมาเป็นผู้แทน ส่วนในประเทศไทยเองนั้น หลวงประดิษฐ นายเตียง นายทองอินทร์ ก็ได้มีข้อพิสูจน์ประจำตัวอยู่ยาวนานแล้วว่าเป็นผู้ที่ได้ทำการเห็นแก่ชาติโดยแท้จริง

โดยข้อเสนอเหล่านี้ รัฐบาลอังกฤษตกลงยอมให้พิจารณาอีกครั้งหนึ่งว่าจะสมควรให้ตั้งคณะกรรมการเสรีไทยหรือรัฐบาลชั่วคราวขึ้นหรือไม่ และเป็นที่ยตกลงกันว่าให้ถาม ม.ร.ว.เสนีย์ ว่าจะยอมตกลงตั้งคณะกรรมการนี้ขึ้นหรือไม่ ตามหลักนั้นไม่ว่าอังกฤษจะยอมให้ตั้งคณะกรรมการชั่วคราวขึ้นจนกระทั่งหลวงประดิษฐและรัฐมนตรีและผู้ที่มีอาวุโส อันเป็นที่เชื่อถือได้มาจากประเทศไทย ซึ่งอังกฤษจะได้ยอมอนุญาตให้เขาเหล่านั้นตั้งตัวขึ้นเป็นรัฐบาลชั่วคราวขึ้น เพื่อเจรจากับเสนีย์ในข้อนี้ กรมเสนาธิการเสนอว่าควรให้ข้าพเจ้าไปพูดกับเสนีย์

แต่กระทรวงการต่างประเทศคัดค้านเห็นว่าข้าพเจ้าไม่ควรไป เพราะทั้งเสนีย์และรัฐบาลสหรัฐอเมริกาเห็นว่าข้าพเจ้าเป็นผู้ที่จะจัดตั้งสมบูรณาญาสิทธิราชขึ้นในประเทศไทย อันจะเป็นเหตุให้คนไทยเกิดความไม่พอใจขึ้น และเป็น การผิดหลักของสหประชาชาติ

เป็นอันว่าถึงแม้ข้าพเจ้าจะได้ชี้แจงเท่าใดว่าข้าพเจ้าไม่มีความประสงค์เช่นนั้น และไม่สามารถที่จะทำเช่นนั้นได้ด้วยเหตุร้ายแปดพันประการดังกล่าวแล้ว ก็มิได้มีคนเชื่อถือข้าพเจ้า ข้าพเจ้าได้พูดกับอังกฤษในข้อนี้ เขาตอบว่าอังกฤษนั้นรู้ว่าข้าพเจ้าไม่มีความประสงค์เช่นนั้น แต่เขายังไม่เห็นหนทางที่จะจัดอย่างไรให้เสนีย์และอเมริกาเชื่อ เขาจะต้องพยายามค่อยๆทำค่อยไป เขาจึงตกลงส่งนายพันตรี กรู๊ด ให้ไปเป็นผู้เจรจาร่วมมือกับข้าราชการสถานทูตอังกฤษที่กรุงวอชิงตัน

แต่ก็เป็น การเคราะห์ร้ายสำหรับพวกไทยเราที่ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ปฏิเสธไม่ยอมรับตั้งคณะ

กรรมการเสรีไทยชั่วคราว และไม่ยอมรับที่จะเข้ามาเจรจากับอังกฤษที่กรุงลอนดอน โดยอ้างว่าถ้ามาแล้วก็เกรงว่าอเมริกาจะตัดสิทธิการเป็นทูตที่วอชิงตันเสีย รัฐบาลอังกฤษออกจะไม่พอใจในการที่ ม.ร.ว.เสนีย์ ไม่ยอมมานี้ และต่อมาก็ได้พูดว่าเมื่อเขาไม่ยอมมาเจรจาด้วย ก็ต้องนับว่าเป็นอันหมดเรื่องกัน สภาการสงครามออกจะถือว่าข้อนี้เป็นข้อ Snub อีกข้อหนึ่ง ดังปรากฏขึ้นเมื่อเรื่องการประกาศยอมรับเอาเอกราชของไทยขึ้นไปสู่สถานนั้น

ต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2487 ข้าพเจ้าได้พยายามรื้อฟื้นความจำนองของอังกฤษในด้านที่เกี่ยวข้องกับไทยให้เกิดขึ้นใหม่ โดยเขียนหนังสือขึ้นฉบับหนึ่ง เล่าถึงเรื่องประวัติการณ์ของการเมืองในประเทศไทยตั้งแต่ปลายรัชกาลที่ 5 มาจนถึงในเวลานั้น ชี้ให้เห็นชัดว่า การที่คนนึกไปว่าจะมีผู้ใดไปตั้งสมบูรณาญาสิทธิราชขึ้นมาในประเทศไทยอีกนั้น เป็นฝันทั้งสิ้น เพราะความประสงค์ของคนไทยในการที่จะมีรัฐธรรมนูญนี้ได้มีมาแล้วในปลายรัชกาลที่ 5 และในหนังสือนี้ได้อธิบายถึงลักษณะบุคคล เช่นหลวงประดิษฐ เป็นผู้ที่สมควรที่อังกฤษจะติดต่อด้วยอย่างไรบ้าง หนังสือนี้ต่อมาภายหลังได้กลายเป็นหนังสือที่อังกฤษใช้ให้นายทหารของ Force 136 ที่จะเข้ามาประเทศไทยอ่าน เพื่อทราบเรื่องความเป็นไปของการเมืองในประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อชี้ให้เห็นว่าบรรดาการรังเกียจที่มีอยู่ทั่วไปในตัวข้าพเจ้าและอังกฤษในงานนี้นั้น ไม่มีความจริงเลย

ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2487 นายสงวน ดุลารักษ์ กับนายแดง คุณะติลก ได้เข้ามาประเทศอังกฤษจากอเมริกา ในโอกาสนี้ข้าพเจ้าเลยเสนอจดหมายอีกฉบับหนึ่งไปยังกรมเสนาธิการ เล่าเรื่องว่านายสงวน ดุลารักษ์ นั้นได้ยินได้ฟังอะไรมาบ้างจากอเมริกา และตามคำบอกเล่านั้นข้าพเจ้าได้ชี้ให้เห็นว่า เพราะอังกฤษนิ่งเฉยมิยอมพูดอะไรทั้งสิ้น คนไทยทั้งปวงเลยเอนเอียงไปเอาใจใส่ต่อการกระทำของอเมริกาสิ้น ทางที่อังกฤษจะแก้ไขได้ก็ต้องโดยแสดงเจตนาและจำนองออกไปให้ชัด ณ บัดนี้ว่า อังกฤษนั้นตามความจริงอยากจะอุดหนุนคณะต่อต้านญี่ปุ่นในประเทศไทยทุกประการ แต่ที่ได้นิ่งมาเสียนั้นเพราะไม่มีคนไทยผู้ได้รับผิดชอบที่จะจัดตั้งคณะกรรมการเสรีไทยขึ้น ข้าพเจ้าได้ชี้แจงอีกครั้งหนึ่งตามจดหมายที่ข้าพเจ้ามีไปยังนายพันเอกเทเลอร์ว่า การที่จะมีกรรมการเสรีไทยหรือรัฐบาลไทยชั่วคราวขึ้นนั้น เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการกระทำต่อต้านญี่ปุ่น และได้อธิบายต่อไปว่า วิธีที่จะดำเนินการของคณะกรรมการนี้จะทำได้อย่างไร จึงจะประสานการงานระหว่างอังกฤษ อเมริกาและจีนได้อย่างสะดวก นายสงวน ดุลารักษ์ ได้พบปะกับเจ้าหน้าที่ของอังกฤษ เขาพวกกันมีความเลื่อมใสในตัวนายสงวนมาก ถึงกับพูดว่านายสงวนผู้นี้หาใช้อย่างที่นายมณีได้ตีไว้ไม่ อังกฤษเลยโอนอ่อนมาพิจารณาเรื่องอีกครั้งหนึ่ง

นายพันเอกเทเลอร์ได้ชี้แจงว่า กระทรวงการต่างประเทศอังกฤษนั้นไม่มีการขัดข้อง ที่จะช่วยเหลือในเรื่องนี้ ที่ไม่มีอะไรเกิดขึ้นในขณะนั้นนั้นก็เพราะไม่มีคนไทยยอมรับที่จะกระทำการ แต่อังกฤษขอรับรองว่าถ้ามีบุคคลสำคัญเช่นหลวงประดิษฐ์ออกมายังอินเดียแล้ว อังกฤษจะได้จัดการรับรองและยินยอมให้มีรัฐบาลชั่วคราวขึ้น และทั้งจะได้ให้เงินที่ยึดไว้มาใช้ด้วย ข้าพเจ้าแนะนำว่า ถ้าความจำนองของอังกฤษเป็นดังนี้แล้ว อังกฤษก็ควรจะได้จัดการแจ้งเรื่องให้หลวงประดิษฐ์ทราบ และในขณะนั้น เนื่องจากการรอดอบคำถามที่ข้าพเจ้าได้ขอให้จำกัดจัดการยังไม่มีผลสำเร็จ ก็เลยพากันตกลงใจกันว่าจะต้องเสี่ยงเคราะห์ดูโดยส่งไปช่วยกับประธานและสภารายลงเรือได้นำเข้ามาบอกพร้อมด้วยจดหมายบอกกับหลวงประดิษฐ์ว่าอังกฤษจะยอมรับรับรองรัฐบาลชั่วคราวของไทย ถ้ามีคนอย่างหลวงประดิษฐ์ออกจัดตั้งคณะรัฐบาลไทยชั่วคราวขึ้น และอังกฤษจะยอมให้ทุนสำรองที่ยึดไว้ไปใช้จ่าย

นายมณี สานเสน ได้ยินเรื่องนี้เข้าก็ออกจะไม่พอใจ เจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศอังกฤษได้

เล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่า นายมณีได้ไปหาเขาและได้พูดว่าถ้าอังกฤษรับรองเช่นนั้น เมื่อหลวงประดิษฐกับพวกออกมาถึงแล้วตัวเขากับ ม.ร.ว.เสนีย์ก็จะลาออกไม่ทำการต่อไป และถามว่าอังกฤษจะเห็นอย่างไร เจ้าหน้าที่อังกฤษเข้าใจว่าการที่นายมณี สานเสน มาพูดกับเขาเช่นนั้นก็โดยนีกว่าอังกฤษจะพูดว่า ขออย่าให้นายมณีลาออกเลย และอยากจะให้อังกฤษชี้แจงความจำนงว่าเขาเชื่อถือนายมณีมากกว่าพวกที่จะออกมาจากเมืองไทย การที่นายมณีไปพูดเช่นนี้ อังกฤษรู้สึกที่นายมณีไม่พอใจที่จะร่วมงานกับหลวงประดิษฐ์และคิดจะเล่นกลกับอังกฤษ จนอังกฤษยอมเห็นด้วยและไม่อดหนุนหลวงประดิษฐ์ แต่อังกฤษบอกว่าการกระทำทั้งปวงนี้มีจุดหมายที่จะทำ เพราะจะคิดช่วยเหลือคณะต่อต้านในประเทศไทยไม่ใช่จะอดหนุนนายมณี สานเสน แต่ผู้เดียว เหตุนี้จึงทำให้อังกฤษเลยมืดความไว้วางใจนายมณี สานเสน โดยถือว่าเป็นผู้ที่ทำการเห็นแก่ตัวเป็นใหญ่

นายมณีได้รับอนุญาตให้ออกไปเยี่ยมพวกนักเรียนไทยที่อินเดีย ก่อนนายมณีจะออกไป ได้มาพูดกับข้าพเจ้าว่า ถ้าพวกหลวงประดิษฐ์ออกมาถึงแล้วเขาก็คงไม่เล่นกับพวกเราทั้งสิ้น และข้าพเจ้าว่าถ้าข้าพเจ้าไม่เล่นด้วยกับเขาแล้ว เขาจะจัดการเอาหลวงสุระเข้ามาทำงานแทนข้าพเจ้า และเขาจะแยกพวกเสรีไทยจากอังกฤษและอเมริกาไปทำงานของเขาเสียเอง โดยที่เขาจะไปขอให้นักเรียนเหล่านั้นเข้าร่วมเป็นพวกของเขา ข้าพเจ้าเห็นท่าจะเกิดยุ่งขึ้น จึงได้มารายงานที่กรมเสนาธิการว่า การที่นายมณีออกไปครั้งนี้เขาดูท่าทางออกจะเป็นที่ไม่น่าไว้วางใจ อาจจะไปเกลี้ยกล่อมให้นายทหารไทยมีความคิดไขว่เขวไปได้ ทางที่ดีเราควรจะให้นายพันตรี กฤษิต เป็นผู้คุมไปตลอดเวลาคอยระวังอย่าให้นายมณีเล่นยุ่งได้ กรมเสนาธิการอังกฤษได้ทราบวิธีการของนายมณีอยู่ก่อนแล้วและเห็นเรื่องของเขามาแล้วแต่ภายหลัง จึงสั่งให้นายพันตรี กฤษิต คุมไปตลอดเวลาที่นายมณีอยู่ที่อินเดีย

ตามรายงานของนายพันตรี กฤษิต นั้นปรากฏว่า นายมณีไม่สามารถจะทำอะไรอันเป็นข้อเสียหายได้ จนในวันหนึ่งในขณะที่นายมณีได้ติดตามพวกนายทหารไทยขึ้นไปพักนอนที่แคชเมียร์ นายกฤษิตโดยการเผอิญ มิได้อยู่ด้วย นายมณีเลยได้โอกาสและจัดการให้นายทหารเหล่านั้นลงชื่อในหนังสือฉบับหนึ่งว่า นายทหารไทยเหล่านั้นไม่ยอมรับใครเป็นหัวหน้านอกจาก ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมทย์ และร้องขออย่าให้ ม.ร.ว.เสนีย์ และนายมณี สานเสน ลาออกจากการงานเสีย ข้อความทั้งนี้ นายพันตรี กฤษิต ได้ทราบมาภายหลังจากนายทหารไทยเหล่านั้นที่ได้เซ็นชื่อไป การตั้งนี้เป็นการแสดงให้เห็นชัดว่านายมณี สานเสน ได้พยายามอย่างยิ่งที่จะให้พวกทหารเหล่านี้ไม่ยอมตัวเข้าสนับสนุนผู้ใดหมคนอกจากตัวเขาและเสนีย์

ความต่อมาปรากฏอีกว่า นายมณีได้ติดสินนายสงวน ดุลาภิรักษ์ และพวกให้นักเรียนเหล่านั้นฟังเป็นการปั้นหัว มิให้นายทหารเหล่านั้นยอมอ่อนหัวกับนายสงวน ดุลาภิรักษ์ ข้าพเจ้าได้เตือนนายสงวน ดุลาภิรักษ์ ให้ระวังตัวเพราะนายมณีจะขัดขา ก่อนนายสงวนจะออกเดินทางออกจากประเทศอังกฤษ เพราะการขัดขาและการปั้นหัวเด็กเช่นนี้ย่อมก่อให้เกิดเป็นผลร้าย นอกจากนี้นายมณีได้พยายามที่จะไปตั้งคณะเสรีไทยขึ้นในอินเดียเป็นต่างหาก โดยพยายามติดต่อกับอุปราชอินเดีย เรื่องเหล่านี้ได้ทราบถึงกระทรวงการต่างประเทศอังกฤษโดยละเอียด เพราะต่อมาเมื่อนายมณีกลับไปอเมริกาแล้ว และเมื่อนายมณีขออนุญาตจะออกมาอินเดียอีก กระทรวงการต่างประเทศอังกฤษเลยไม่ยอมอนุญาต เพราะกลัวนายมณีจะไปปั้นหัวคนให้ยุ่งต่อไปอีก เมื่อ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เดินทางกลับมาเมืองไทยเพื่อเป็นนายกรัฐมนตรีภายหลังญี่ปุ่นได้ยอมแพ้แล้ว ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ได้ขอให้รัฐบาลอังกฤษยอมรับนายมณี สานเสน มาเป็นผู้แทนคนประจำอยู่ที่ประเทศอังกฤษ กระทรวงการต่างประเทศอังกฤษก็ไม่ยอม เพราะหมดความเชื่อถือในตัวนายมณี สานเสน เพราะได้ประพฤติตัวอย่างที่ได้กล่าวแล้ว

ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2487 นั้นพวกคณะนายปวยไต้พยายามเข้ามายังประเทศไทยด้วยเรือได้นำ โดยหวังว่าการที่เราติดต่อกับนายจำกัด พลาญกูร นั้นอาจมีทางติดต่อกับหลวงประดิษฐไต้สำเร็จ หากแต่ หลวงประดิษฐ์หมดหนทางที่จะติดต่อกับเราได้สะดวก เราจึงมีทราบคำรับรองของหลวงประดิษฐ์ว่าจะจัดรับที่ ตะกั่วป่า แต่เป็นการเคราะห์ร้ายที่เมื่อคณะของเราขึ้นที่ตะกั่วป่าแล้วก็มิได้พบกับใคร เลยต้องพากัน เดินทางย้อนกลับไปอินเดีย

ครั้นต่อมา ทางอังกฤษไต้พยายามกระทำการติดต่อกับอีกครึ่งหนึ่ง ข้าพเจ้าไต้แนะนำว่าเขาควรจะส่ง คณะนายปวยไต้มากระโดดร่มลงที่หัวหิน เพราะ ณ ที่นั้นพวกของหลวงประดิษฐ์อาจจะช่วยเหลือได้ แต่ในครั้ง กระนั้น เนื่องด้วยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับโชคชะตาของข้าพเจ้า และข้าพเจ้าไม่สามารถจะมาอยู่ที่อินเดีย คอยช่วยเหลืออำนวยความสะดวกได้สะดวก เพราะข้าพเจ้ามีมณฑลในการที่ถูกระงับที่จะมาจัดตั้งสมบูรณาญาสิทธิราชขึ้น ในเมืองไทย ข้าพเจ้าเลยไม่สามารถจะแนะนำเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารที่อินเดียได้ถนัด เจ้าหน้าที่ที่อินเดียยึดหลัก เดิมที่ข้าพเจ้าไต้เสนอไว้ว่า เราควรจะเริ่มดำเนินการจากเขาใหญ่ที่ในเขตต่อท้ายธานี และหาได้พิจารณาข้อความ ที่ข้าพเจ้าไต้เสนอไว้ไม่ บุคคลตั้งที่นายทหารนักเรียนไทยของเราเป็นอยู่นั้น ย่อมไม่สามารถทำตนให้คนสิ้น สงสัยได้ในเขตอื่น ๆ นอกจากหัวหิน เพราะฉะนั้นถ้าจะต้องกระโดดร่มลงโดยไม่มีผู้มาจัดการรับรองแล้ว คณะของเราจะต้องไปลงที่หัวหินจึงจะมีความปลอดภัยได้ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ที่อินเดียลืมนึกความข้อนี้เสีย เลย ส่งนายปวยไต้กับพวกไปลงที่จังหวัดอุทัยธานี และได้เผชิญกับอุปสรรคอย่างร้าย คือไปลงผิดจากที่กำหนดที่จะ ปลอดภัยได้ตั้ง 25 ไมล์ เลยถูกจับไป

ฝ่ายทางอังกฤษคอยการติดต่อของพวก 3 คนนี้ก็หายไป โดยมีทราบว่าจะถูกจับหรือไม่ คณะที่ 2 ส่งเข้าไปอีกก็ถูกจับอีก

ต่อมาในเดือนมิถุนายน คณะต่อต้านในประเทศไทยได้สามารถจัดการโค่นรัฐบาลของหลวงพิบูลไต้สำเร็จ และได้จัดการแต่งตั้งนายควง อภัยวงศ์ ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี เป็นอันว่าได้รับเรื่องใหญ่ให้พ้นจากอันตราย ได้โดยฉับพลัน เมื่อนายควง อภัยวงศ์ ได้เป็นนายกแล้ว หลวงประดิษฐ์ไต้ส่งโทรเลขมายังหลวงอรรถที่ ประเทศสวิสโดยทันที ขอร้องให้หลวงอรรถติดต่อกับอังกฤษโดยฉับพลันว่าหลวงประดิษฐ์ต้องการพบผู้แทน ของอังกฤษที่หัวหิน เมื่อข่าวนี้มาถึงอังกฤษ เจ้าหน้าที่ต่างพยายามทดลองทุกทางว่าจะมีลู่ทางที่ญี่ปุ่นจะลอบรู้ ไปได้หรือไม่ ข้าพเจ้าไต้พยายามพิสูจน์ทุกๆ กระทั่งว่าญี่ปุ่นคงยังไม่ทราบ หรือถ้าทราบก็คงไม่สามารถจะ ชัดขวางได้ เพราะถ้าชัดเจนแล้ว เรื่องจะกระทบกระเทือนไปถึงเมืองต่างๆ เช่น มลายู พม่า ซึ่งญี่ปุ่น กำลังพยายามที่จะชี้แจงว่าไทยเป็นเพื่อนที่ดีที่สุดของเขา ถ้าขึ้นเกิดอะอะขึ้นว่าไทยกำลังคิดจะหวดญี่ปุ่น ญี่ปุ่น ก็จะต้องเสียหน้าเสียหาย ตามคำอธิบายดังนี้ฝ่ายอังกฤษพอค่อยคลายความวิตก เลยตกลงส่งนายพันตรี กรู๊ด ไปพบปะสนทนากับหลวงอรรถ ซึ่งในขณะนั้นทางคณะต่อต้านได้จัดการให้มาเป็นทูตอยู่ที่สวีเดนเพื่อให้สะดวก แก่การติดต่อกับอังกฤษ หลวงอรรถแจ้งมากับกรู๊ดว่าถ้าจะนัดแนะการไปยังเมืองไทยอย่างไร หลวงอรรถจะ รับผิดชอบให้ แต่ทางอังกฤษไม่สู้จะไว้วางใจในวิธีการติดต่อของหลวงอรรถนัก ไปวิตกเสียว่าโค่นล้มที่หลวงอรรถ มีนั้นอาจจะถูกญี่ปุ่นตีแตกก็ได้ ในที่สุดอังกฤษตกลงจะส่งคนลงไปทดลองที่หัวหิน

เพื่ออยู่ในขณะนั้นพวกคณะนายปวยไต้เริ่มเปิดการติดต่อมายังอินเดีย จากที่คุมขังของเขา โดยหลวง อดุลย์เป็นผู้ช่วยเหลือเปิดทางให้ ดังนี้ เมื่อคณะนายประเสริฐไปกระโดดร่มลงที่หัวหินจึงลงไปได้โดยสะดวก และการติดต่ออย่างดีก็ได้เกิดขึ้นระหว่างอังกฤษกับคณะต่อต้านของไทยในราวกลางปี พ.ศ. 2487 เป็นต้นมา

การที่ทำการได้สำเร็จครั้งนี้ก็เพราะความสามารถในการวางแผนการของคณะต่อต้านภายในประเทศ ซึ่งมีหลวงประดิษฐ์เป็นหัวหน้าและเจ้าแห่งความคิดจิตใจอยู่ และได้ดำเนินการโดยพยายามหักโค่นหลวงพิบูล

สงครามลงมาเป็นลำดับ โดยวิธีเกลี้ยกล่อมหาพวกพ้องในสภาผู้แทนราษฎรและคนสำคัญๆ ตลอดจนหลวงอดุลย์เดชจรัส ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญของการที่จะโค่นหลวงพิบูล เพราะถ้าปราศจากท่านผู้นี้แล้ว แผนการก็คงจะถูกทำลายยับยั้งเสียแล้ว การกระทำของคณะต่อต้านนี้เป็นแผนการที่ตืออย่างลึกซึ้ง คิดเห็นทางไกลที่สุด กล่าวคือผู้คิดแผนตีความว่า “ถ้าจะจัดตั้งคณะต่อต้านญี่ปุ่นและเพาะกำลังต่อต้านสำเร็จได้ก็โดยต้องพยายามทำลายอุปสรรคขั้นต้น คือ หลวงพิบูล เสียก่อน เมื่อหลวงพิบูลถูกทำลายไปแล้ว พวกของคณะต่อต้านก็จะได้เป็นรัฐบาลเอง และการดำเนินการเผชิญหน้าญี่ปุ่นก็จะสะดวกขึ้น เพราะมีรัฐบาลพวกเดียวกันเป็นกำแพงคอยบังหน้าและป้องกันให้ ผลจากแผนการนี้ได้เกิดอย่างงาม จนในที่สุดคณะต่อต้านอย่างแข็งขันได้เกิดขึ้นได้ทั่วไปเพราะผลของแผนการนี้ แต่ ณ บัดนี้ข้าพเจ้าจะไม่กล่าวถึงแผนการวางกำลังต่อสู้ จะพูดในที่นี้แต่จะเพาะเหตุที่ดำเนินมาถึงขั้นที่ข้าพเจ้าได้เข้ามาในประเทศไทย เพื่อช่วยเหลือทำการต่อต้านเป็นลำดับไปก่อน

ก่อนที่คณะนายร้อยเอกประเสริฐกับพวกจะเข้าไปประเทศนั้น ข้าพเจ้าได้พยายามขอร้องให้กระทรวงการต่างประเทศจัดการเร่งเรื่องการที่จะประกาศอย่างทางราชการ ว่าอังกฤษมีความจำเป็นที่จะนับถือเอกราชของไทย และได้ลงมือช่วยกันร่างคำพูดที่อังกฤษควรจะพูด อันไม่ผิดกับหลักความประสงค์ของอังกฤษ ที่ไม่ยอมยก 4 รัฐมาเลย กับ 2 รัฐเชียงตุงให้แก่ไทย เพื่อให้งานนี้ดำเนินไปโดยเร็ว ผู้บัญชาการกองทหาร 136 ได้ขอความกรุณานายพลเรือเอก ลอร์ด หลุย เม้าแบตเดน แม่ทัพใหญ่ของกองทัพภาคอาเซียตะวันออกเฉียงใต้ให้เขียนหนังสือแสดงความจำเป็นว่าเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่อังกฤษควรจะประกาศดังนั้น เพราะมีจะนั้นนายทหารที่ในกองทัพของท่านลอร์ดที่มีสัญชาติเป็นไทยจะเสียขวัญ และการทำงานต่อต้านภายในประเทศ ซึ่งจะเป็นการช่วยเหลือกองทัพสหประชาชาติอย่างมากเมื่อถึงคราวที่กองทัพจะเข้าทำการขับไล่ญี่ปุ่นออกจากประเทศไทย เพราะฉะนั้นขอสภาการสงครามได้จัดการประกาศนี้เป็นอย่างรวดเร็ว กระทรวงต่างประเทศได้ตกลงแจ้งยังท่านลอร์ดว่า ให้ท่านลอร์ดทำการติดต่อบอกเข้าไปยังประเทศไทยได้ว่า อังกฤษจะประกาศขอนับถือเอกราชของไทย ท่านลอร์ดก็ได้ร่างหนังสือเตรียมพร้อมที่จะให้นำเข้ามายังประเทศไทย

แต่เกิดมีเหตุเคราะห์ร้ายเกิดขึ้น คือ เมื่อวันนัดประชุมสภาการสงครามที่จะพูดตกลงกันถึงเรื่องนี้ ลอร์ดเซลบอน ซึ่งเป็นรัฐมนตรีที่ได้รับมอบให้ทำการเรื่องนี้ ลีมนำประกาศอันนั้นและเรื่องราวขึ้นไปพูดกับสภานายเซอร์เบิต มอริสสัน ซึ่งในขณะนั้นทำหน้าที่เป็นประธานของสภาการสงครามแทน นายเซตซิล ได้กล่าวขึ้นถึงเรื่องประเทศไทยว่าจะตกลงกันอย่างไร ขอให้ลอร์ด เซลบอน อธิบายเรื่องมา ลอร์ด เซลบอน ก็ตอบไม่ได้สะดวก เพราะมิได้เอาเรื่องราวมาด้วย เพราะเจ้าหน้าที่ลีมนำเรื่องนี้ให้ลอร์ด เซลบอน ก่อนที่จะไปประชุม นายเซอร์เบิต มอริสสัน จึงพูดว่าเรื่องของไทยนี้ควรจะระงับกันไว้เสียที อย่าเอามาพูดกันอีกเลย เพราะไทยเองก็ไม่เห็นน่าจะได้รับความช่วยเหลือเอ็นดูจากอังกฤษอย่างใด เขากล่าวว่าเมื่อนายเซตซิล โทรเลขไปถึงหลวงพิบูลว่า อังกฤษถือว่าการที่ญี่ปุ่นเข้าตีไทยนี้ เหมือนกับญี่ปุ่นได้เข้าตีอังกฤษเอง ขอให้ไทยพยายามสู้ไปลำพังก่อน อังกฤษจะพยายามช่วยอย่างเต็มที่กำลังที่จะทำได้ หลวงพิบูลก็ไม่ได้ตอบเขาเลยในเรื่องนี้ ต่อมาภายหลังไทยกลับประกาศสงครามต่ออังกฤษ การที่อังกฤษได้พูดตั้งนั้นนั้น ไม่ใช่พูดทั่วไป แต่พูดกับฝรั่งเศสและไทยเท่านั้นเพราะถือความเป็นเพื่อนฝูงอย่างสนิท แต่ไทยก็เท่ากับแลบลิ้นหลอกให้ เพราะฉะนั้นไม่เห็นมีทางที่อังกฤษจะควรกรุณาไทยอย่างใด ถ้าไทยต้องการจะแก้ตัวที่ได้ทำความผิดมาแล้วแต่หนหลัง ก็ต้องแล้วแต่การต่อต้านญี่ปุ่นที่ไทยจะได้สำแดงมาให้ปรากฏ เหตุนี้เท่านั้นเราจึงควรจะกรุณาไทยให้ต่อไป เพราะฉะนั้นตั้งแต่นี้ไปขออย่าได้เอาเรื่องของไทยนี้ขึ้นมาพูดในสภาอีกเลย

เราเลยหมดโอกาสที่จะเอาคำตอบของอังกฤษให้เด็ดขาดได้ในทางที่จะเขานับถือเอกราชของเรา ทั้งนี้ก็เป็นเพราะเราใช้จมูกของผู้อื่น คือนายทหารฝรั่งเขาหายใจ ถ้าเรามีคณะกรรมการ เสรีไทยของเราเองแล้ว

อังกฤษคงจะต้องยอมรับฟังเป็นแน่ และเมื่อเรื่องเป็นดังนี้ คือไม่ได้ความตกลงเห็นพ้องด้วยจากสภาการสงคราม กระทรวงต่างประเทศของอังกฤษก็ต้องรีบแจ้งไปยังลอร์ด หลุย ว่าห้ามมิให้ส่งเรื่องให้อังกฤษรับว่าจะประกาศรับรองอิสรภาพของไทยเข้าไปให้คณะต่อต้าน เป็นอันสรุปความได้ว่า การที่จะให้อังกฤษประกาศเรื่องนี้เป็นอันนับว่าเหลวไป จนกระทั่งเราจะสามารถมีคณะรัฐบาลไทยชั่วคราวออกมาตั้งขึ้นที่อินเดียได้ ตามคำที่อังกฤษรับรองไว้แล้ว เราจึงจะสามารถพูดจากับรัฐบาลอังกฤษได้ใหม่ในข้อนี้ แปลว่าอังกฤษจะกรุณาเราได้ก็

ต้องแล้วแต่การกระทำการต่อต้านญี่ปุ่นที่เราจะต้องพิสูจน์ให้เขาเห็นชัดเจนว่าเราทำจริง ตามที่ได้เกิดเรื่องขลุ่ยหลักดังที่กล่าวแล้วนี้ ก็เป็นอันชี้ชัดว่าเรายังไม่มีทางที่จะให้อังกฤษอธิบายมา โดยชัดเจนแจ่มแจ้งว่าอังกฤษจะนับถือความเป็นเอกราชของเรา และเพื่อที่จะหาหนทางที่จะให้อังกฤษได้ชี้แจงเรื่องนี้โดยทางใดทางหนึ่งให้จงได้ พวกกองทหาร 136 ได้ติดต่อกับคณะ โอ เอส เอส ของอเมริกาขอให้เขาช่วยเหลือ โดยขอร้องให้ทูตอเมริกันที่อังกฤษเขียนหนังสือทาบตามไปยังกระทรวงต่างประเทศอังกฤษว่า อเมริกาอยากทราบ ว่า ความจำนงของอังกฤษต่อไทยนั้นเป็นอย่างไร นายแอนโดนี เอเดิน รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศอังกฤษ ได้เขียนจดหมายตอบทูตอเมริกันว่า การที่อังกฤษมิได้ประกาศออกไปชัดแจ้งว่าอังกฤษจะนับถือความเป็นเอกราชของไทยนั้น ก็เพราะว่าอังกฤษไม่ต้องการให้คนไทยเข้าใจว่า อังกฤษจะยอมยก 4 รัฐมาเลยให้แก่ไทย ถ้าอังกฤษประกาศไปในขณะนั้น ก็จะเป็นการลำบากในกาลข้างหน้า ที่จะปรับปรุงข้อลำบากอันเกี่ยวกับ 4 รัฐมาเลยนี้ แต่อังกฤษขอชี้ว่าถึงแม้ไทยจะได้ประกาศสงครามกับอังกฤษก็ตาม อังกฤษก็มีได้ถือสาอะไรมากมาย ขอให้อเมริกาสังเกตดูถึงการที่อังกฤษได้ปฏิบัติต่อคนชาติศัตรูที่เป็นไทยเกิดว่า ผิดแปลกดีกว่าชนชาติศัตรูอื่นๆ ทั้งสิ้น และถ้าจะพูดตามจริงแล้วอังกฤษได้กรุณาต่อคนไทยยิ่งเสียกว่าที่เขาได้กรุณาและปฏิบัติต่อชนชาติที่เป่นกลางบางชาติเสียอีก คำตอบอันนี้เป็นอันนับได้ว่าเป่นคำตอบที่ดีที่สุดที่เราจะยึดไว้ได้สำหรับงานกู้บ้านเมืองของเราในภายหน้า

ต่อมาข้าพเจ้าได้นำหนังสือชี้แจงยื่นนายพันเอกเทเลอร์ว่า เนื่องจากเหตุการณ์ที่เป่นอยู่ ณ บัดนี้ คือที่เราได้สามารถทำการติดต่อกับคณะต่อต้านภายในประเทศได้แล้วนี้ เราควรจะต้องรีบจัดช่วยกับหลวงประดิษฐ์ จัควางวิธีการต่อต้านญี่ปุ่นเสียแต่เนิ่นๆ ก่อนที่ทหารญี่ปุ่นจะเริ่มลงมือทำลายล้างหลวงประดิษฐ์เสีย คือว่าเราจะต้องรีบจัดดำเนินการตั้งกองทหารส่งอาวุธยุทธภัณฑ์ไปให้คณะต่อต้านโดยเร็วที่สุดที่จะทำได้ นายพันเอกเทเลอร์เห็นด้วย จึงให้ข้าพเจ้าเดินทางออกไปยังอินเดียอีกครั้งหนึ่ง เพื่อช่วยเหลือในการคัดเลือกบุคคล นายทหารฝรั่งและฝึกหัดแนะนำในกิจการที่จะต้องไปกระทำในประเทศไทย ข้าพเจ้าได้เดินทางไปถึงค่ายฝึกหัดนายทหารที่เกาะลังกาในต้นเดือนมกราคม พ.ศ. 2488 และได้รับตำแหน่งเป่นที่ปรึกษาในกิจการด้านของคณะต่อต้านฝ่ายไทยและวางหลักสูตรการหัดสั่งสอนนายทหารอังกฤษในเรื่องที่เกี่ยวกับประเทศไทย

เมื่อปลายเดือนมกราคมขณะเมื่อข้าพเจ้ากำลังทำการที่จะวางหลักสูตรสอนนายทหารอยู่ที่ค่าย เอ็ม. อี. 25 นายพลจัตวาเทเลอร์ ได้ลงไปเยี่ยมค่ายและพบปะสนทนากับข้าพเจ้า เขาปรารภว่า ตั้งแต่เราได้ติดต่อกับคณะต่อต้านในประเทศไทยมาก็ได้เกือบ 6 เดือนแล้ว แต่ก็ไม่ปรากฏผลต่อไปอีกเท่าใด และถึงเวลาแล้วที่เราควรจะต้องดำเนินการต่อไป เราจึงตกลงกันว่าเราจะดำเนินการดังต่อไปนี้ [คือ]จะให้ข้าพเจ้ากับนายพันตรี ฮัตสันเข้ามาในเมืองไทยเพื่อจะตรวจดูให้รู้ถึงความรู้สึกของคนไทยและกิจการสถานการณ์ภายในประเทศนั้นเป่นอย่างไร ตามรายละเอียดดังนี้

ก. ติดต่อกับหลวงประดิษฐ์

ข. ปรึกษาหารือกันกับหลวงประดิษฐ์ว่าจะคิดการวางรูปคณะต่อต้านเป่นอย่างไรและสมรรถภาพของคณะต่อต้านนั้นจะมีค่าสูงอย่างไร [ไป]ยังกองบัญชาการกองทัพที่เกาะลังกาแล้วคอยฟังคำสั่งต่อไป

ค. ให้เลือกที่จะจัดตั้งฐานทัพของทหารคณะต่อต้านขึ้นในที่ไหนที่หนึ่งซึ่งเหมาะกับการนี้ และเตรียมการที่จะคอยรับนายทหารที่จะมาจากเกาะลังกาเพื่อช่วยเหลือในการดำเนินการตามแผนการตั้งคณะต่อต้านตามที่ได้ตกลงกับหลวงประดิษฐ์ จัตุระเบียมการที่จะใช้บรรดานายทหารที่ได้เข้ามาอยู่ในประเทศไทยแล้วให้เหมาะสมกับหน้าที่และกิจการที่มีอยู่

ต่อไปนี้ เราได้มีการประชุมกันในระหว่างนายทหารชั้นผู้ใหญ่มีอาทิเช่น นายพลตรี แมคเคนรี นายพันเอก เทเลอร์ นายพันตรีอีตันและข้าพเจ้า เราได้ตกลงใจว่าสถานะการในประเทศไทยนั้นเป็นดังนี้

1. ประเทศไทยนั้นเป็นประเทศที่ไม่มีคนอยู่หนาแน่นอย่างประเทศในยุโรป และสถานที่ที่ญี่ปุ่นยึดกุมอยู่ก็มีแต่เฉพาะบางเขตเท่านั้น ไม่ใช่อยู่ทั่วไป

2. ความรู้สึกของคนไทยทั่วไปนั้น เราเชื่อแน่ว่าไม่ชอบญี่ปุ่นและรัฐบาลนั้นก็คือรัฐบาลของคณะต่อต้านนั่นเอง ทั้งนี้รวมทั้งกองทัพของไทยต่างๆ ก็คงไม่ชอบญี่ปุ่นเหมือนกัน ส่วนตำรวจนั้น เราได้ทราบมาว่า เขาร่วมมือด้วยกับคณะต่อต้าน และไม่ได้ทำงานช่วยเหลือญี่ปุ่นในการจับกุมจระชน

3. การจับกุมจระชนที่ญี่ปุ่นได้กระทำไปนั้นมิใช่ใช้ตำรวจของไทยทำการ

4. จนกระทั่ง ณ บัดนี้ไม่ปรากฏว่ามีการต่อตีญี่ปุ่นหรือรบกวณญี่ปุ่นมากนัก และคณะต่อต้านนี้มิได้รวมอยู่ที่เดียวและแยกไปอยู่ตามมณฑลต่างๆ ห่างกัน และคณะต่อต้านทุกๆ คณะ ยังมีได้จัดระเบียบการพร้อมบริบูรณ์ที่จะทำการสู้รบญี่ปุ่นได้อย่างเต็มที่ดังที่เป็นมาแล้วในยุโรป

อันข้อความข้างบนนี้ เราจะเห็นกันได้ว่า งานที่จะทำในเมืองไทยนั้น มีทางที่จะทำการได้สำเร็จเป็นผลงามเป็นอย่างมาก เพราะการติดต่อคมนาคมในประเทศไทยนั้นไม่มีมากนัก ถ้าเราสามารถที่จะตัดการคมนาคมในเขตใดเขตหนึ่งได้โดยเด็ดขาดแล้ว เราก็จะทำการช่วยเหลือกองทัพของเราได้เป็นอย่างดี

ตามที่ได้ปรากฏทุกวันนี้ เราคงพากันประหลาดใจว่า ทั้งผู้สำเร็จราชการและทั้งนายกรัฐมนตรีก็รวมอยู่ในคณะต่อต้านทั้งสิ้น โดยเหตุฉะนั้นจะนึกว่าเป็นการง่ายที่จะดำเนินการต่อไป แต่ถ้าคิดดูให้ละเอียดแล้ว จะเห็นว่าการที่มีผู้หลักผู้ใหญ่ร่วมมืออยู่ด้วยเช่นนี้ก็เป็นการง่ายที่ฝ่ายข้าศึกจะค้นหาทราบเค้ามูลเรื่องลึกซึ้งของเราได้สะดวกเหมือนกัน ซึ่งญี่ปุ่นอาจจะทำลายล้างคณะของเราได้ไม่สู้ยากนักถ้าเราไม่ระวังตัว

ตามที่เราได้พบมาแล้วในยุโรป สิ่งที่ยากนั้นกลับกลายเป็นของที่อันตรายแก่ชีวิตที่สุด ดังปรากฏในประเทศฝรั่งเศส กล่าวคือในขั้นต้นนั้น ทุกคนดูต่างร่วมอกร่วมใจที่จะร่วมมือกันกระทำงานเพื่อคณะต่อต้าน การงานก็ขยายตัวอย่างรวดเร็วโดยปราศจากอันตรายจากการกระทำของข้าศึก แต่ถึงอย่างนั้นก็ตาม ในขณะที่นั้นมักจะมีจระชนของข้าศึกคอยตรวจดูผู้เป็นหัวหน้าของเราที่อยู่ในตำแหน่งอันสูงของรัฐบาลอย่างใกล้ชิด และด้วยคำพูดจากปากหนึ่งถึงปากหนึ่ง ถึงแม้จะได้พยายามทำอย่างลับสี่เท่าใดก็มิวายที่จะหลุดไปเข้าหูข้าศึกได้ และเมื่อการงานขยายเต็มที่แล้ว ข้าศึกก็รู้เรื่องหมดเหมือนกัน และคณะต่อต้านทั้งคณะดังที่ได้ปรากฏในประเทศฝรั่งเศสก็ถูกทำลายไปหมดสิ้น ดังนี้เป็นวิธีการอันหนึ่งของการที่จะทำลายคณะต่อต้าน การที่ญี่ปุ่นขณะนี้ทำทำเหมือนกับว่าไม่รู้เรื่องราวของเราเลย เราไม่ควรจะคิดวางใจว่า เขาไม่รู้เรื่องของเรา เราจะต้องคิดว่าเขารู้เรื่องของเราทั้งสิ้น และเราจะต้องดำเนินการโดยระมัดระวังที่สุดที่จะทำได้ เพราะฉะนั้นเราจะต้องคิดทำการดังนี้ คือ

1. จัดตั้งคณะต่อต้านขึ้นในที่ต่างๆ ให้สามารถกระทำการได้ในเวลาต้องการ

2. ต้องจัดตั้งด้วยวิธีการที่จะไม่ให้เป็นหนทางให้ข้าศึกลอบรู้ ดังที่ปรากฏมาแล้วในประเทศฝรั่งเศส

ตามหลักการดังต่อไปนี้ อันดำเนินการกระทำเป็นสองชั้น

3. ตั้งคณะต่อต้านขึ้นตามหัวเมืองและหมู่บ้านต่างๆ เพื่อต่อสู้ขัดขวางข้าศึกโดยไม่ใช้กำลังทำลายข้าศึก แต่โดยวิธีการเกลี้ยกล่อมพลเมืองให้เข้าเป็นพวกและขยายการเกลี้ยกล่อมให้กว้างขวางต่อไป เช่นเป็นต้นว่า

1. จัดหาที่ตั้งของกองบังคับการของหัวหน้าผู้เกลี้ยกล่อมตลอดจนที่พักที่อาศัยที่ปลอดภัยทั้งทางหนีทางไล่ [และ]
2. พิจารณาวิชาการและวิธีการของข้าศึกว่าเขาใช้วิธีสืบข่าวเรื่องของजारชนอย่างไร และวางแผนการดำเนินการให้เหมาะแก่การที่จะหลีกเลี่ยงการตรวจตราของข้าศึก

4. ขยายกำลังของคณะต่อต้านโดยวิธีหาเลือกผู้ไว้วางใจ 3-4 คน เพื่อช่วยดำเนินการเผยแพร่ลัทธิและการเกลี้ยกล่อมโดยให้ทั้ง 3-4 คนนี้เข้าใจวิธีการในหลักป้องกันภัยดังต่อไปนี้

ก. ต้องให้ทุกคนเข้าใจว่า การที่เราไม่บอกเรื่องราวต่างๆ ของคณะให้คนรู้ทั่วไปนั้น ไม่ใช่เพราะไม่ไว้วางใจ แต่เป็นเพราะเป็นหลักวินัยสำคัญสำหรับการป้องกันความปลอดภัยของคณะ

ข. ต้องเข้าใจเสียว่า การที่จะห้ามมิให้คนพูดถึงเรื่องราวของเราเหล่านั้นไม่ได้ ดูดังภาสิตที่ว่า ช่างตายทั้งตัว ย่อมเอาใบบัวปิดไม่มิด เพราะฉะนั้นการวางระเบียบการก็ต้องโดยยึดหลักอันนี้

ค. การระวังรักษาตามหลักการปลอดภัยโดยมิให้รั่วไหลไปที่ใดเลย 100 เปอร์เซ็นต์นั้น ย่อมแปลว่า การงานจะไม่ขยับเดินหน้าไปเลย เพราะฉะนั้นเราต้องพยายามจัดให้วิธีดำเนินการนั้นให้เดินเป็นสายกลางจากหลักดังกล่าวแล้ว เราต้องระบุน้ำที่และข้อบังคับของสมาชิกของเราทุกคนดังนี้ คือ

- สมาชิกทุกคนต้องรู้เรื่องของคณะ แต่เพียงเฉพาะที่จะพอช่วยให้ตนทำงานได้เท่านั้น และจักต้องไม่พยายามแสวงรู้เรื่องมากไปกว่าที่ตนได้รับมอบให้ทำการ

- สมาชิกทุกคนต้องไม่ถามผู้อื่นว่า กิจธุระหน้าที่ของเขานั้น คืออะไร เป็นอย่างไร

- ทุกคนต้องไม่พยายามรู้ว่า สมาชิกผู้น้อยอยู่ที่ใด จะพบกันได้ก็แต่เฉพาะที่นัดพบเท่านั้น

- ทุกคนต้องพยายามจำกัดวงการติดต่อกับสมาชิกอื่นให้แคบที่สุดที่จะทำได้

ทุกคนมีหน้าที่ประจำอยู่โดยทั่วกันดังนี้ และจะต้องถือหน้าที่นี้เป็นงานสำคัญที่สุดในชีวิตของเขา คือ

- ต้องพยายามห้ามปรามไม่ขัดขวางมิให้ผู้ใดพูดถึงหรือรำลือกิจการต่างๆ ของคณะและจำกัดข่าวลือทั้งหลายอันเป็นเหตุให้คณะเสียหายปราศจากความปลอดภัยคือให้ข้าศึกสงสัยหรือล่วงรู้ถึงเหตุการณ์ของเราได้ และรายงานให้หัวหน้าทราบว่ามีผู้ใดเป็นผู้ที่มีท่าทางเป็นที่น่าสงสัย

- ทุกคนต้องพยายามเสาะแสวงหาวิธีการเคลื่อนไหวของทหารญี่ปุ่นว่าเป็นอย่างใด มีทหารกองใด หมู่ใด ในเขตใดที่ตนอยู่ปฏิบัติการอย่างไร มีจำนวนเท่าใด ถืออาวุธอย่างใด มีความมุ่งหมายอย่างใด และต้องพยายามปกปิดกิจการตลอดจนการพูดกล่าวถึงคณะทุกอย่างมิให้เข้าหูข้าศึก เพื่อเป็นการป้องกันประเทศและคณะของตน

- ทุกคนต้องพยายามคอยสอดส่องตรวจตราสถานะความเป็นไปของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับญี่ปุ่น เพื่อป้องกันมิให้ข่าวคราวและกิจการของคณะหลุดไปเข้าหูเขาได้

5. ใช้บุคคล 3-4 คนที่กล่าวแล้วนี้ขยายการงานออกไปเป็นรายๆ กล่าวคือ ทุกคนเลือกเพื่อนที่ไว้วางใจของตน 3-4 คน แล้วชักชวนให้เข้าร่วมงาน แลปฏิบัติการตามหน้าที่และข้อบังคับที่กำหนดไว้ข้างต้น

6. จัดวางสายสืบข่าวเป็นหูเป็นตาโดยใช้สมาชิกของคณะต่อต้านเป็นเครื่องมือ โดยดำเนินการตาม

หลักการปลอดภัย

7. จัดตั้งสายลับเพื่อทำการสืบความประพฤติและสถานะของสมาชิกทั่วไปว่าผู้ใดจะมีความที่น่าสงสัย ให้ประพฤติกรรมเรียบร้อยอย่างไรได้บ้าง

8. ขยายการทำงานต่อไปโดยจัดระเบียบให้มีกองบังคับการกองสืบข่าว กองจัดระเบียบการปกครองและการดำเนินงานต่าง ๆ รวมทั้งกองโฆษณาเกลี้ยกล่อมโดยใช้การแจกใบปลิว แจกหนังสือพิมพ์ลับ กองปั่นข่าว เล่าลือเพื่อเป็นประโยชน์แก่ฝ่ายเรา และทำลายขวัญข้าศึก กองสะสมอาหารและสิ่งของ กองรับของจากอากาศ กองคลังพัสดุ กองการเงิน กองลำเลียง กองการอพยพ อำนาจการเรื่องการหนีเมื่อข้าศึกเข้ารบกวน จัดวางหาที่ซ่อนที่ดูน่าอาหาร วางการติดต่อทั้งภายในภายนอกและการจัดหายานพาหนะเพื่อช่วยงานนี้ดำเนินได้โดยสะดวก

9. เมื่อกิจการเดินดีแล้ว และมีสมาชิกมากแล้ว จนรู้สึกว่าหลักฐานของคณะมั่นคงดี ก็เริ่มดำเนินการกระทำการต่อสู้ โดยใช้กำลังโดยวิธีเลือกคนในสมาชิกที่ดีที่ไว้ใจได้จัดตั้งขึ้นเป็นหน่วยกระทำการรบกวนข้าศึก หน่วยเหล่านี้เรียกว่าหน่วยคณะต่อต้านประจำถิ่น มีกำลังหน่วยหนึ่งประมาณ 12 คน ถืออาวุธ และเครื่องมือวิทยาศาสตร์พร้อมทั้งสั่งสอนวิธีใช้อาวุธทำการต่างๆให้โดยตลอด หน่วยเช่นนี้ในตำบลหนึ่งๆ ไม่ควรมีมากไปกว่า 2 หรือ 3 หน่วย หากไม่จะเป็นการเอิกเกริกทำการไม่สะดวก และหลบหนีหาที่พักพิงอาศัยได้ยาก บุคคลจำพวกนี้ย่อมอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน จังหวัด อำเภอ และจำนวนอันน้อยของเขานั้นเองเป็นเครื่องป้องกันตัวที่จะหลบหลีกได้คล่องแคล่ว ไม่เหมือนกับพวกพลพรรค ซึ่งใช้ป่าอันเป็นที่กันดารเป็นเครื่องป้องกัน

ขั้นที่ 2 การตั้งคณะพรรค

เนื่องการทำงานในขั้นที่ 1 เจริญดีแล้ว และเมื่อเราคิดจะขยายกำลังการสู้รบให้มากขึ้นอีก ได้กล่าวมาแล้วว่า การที่จะขยายกำลังต่อต้านประจำถิ่นนั้น กระทำได้โดยยาก เพราะถ้ามีมากเข้าก็ไม่มีความปลอดภัย เพราะโศษฏภัย และการหาที่พักอาศัยลำบาก ดังนั้นเมื่อเราจะขยายกำลังต่อไป ก็ต้องคิดเข้าไปทำการในป่าในเขาไกลจากเมืองออกไป คือ คณะต่อต้านต่างๆที่มีผู้สมัครมากนั่นเอง ก็จักส่งผู้สมัครเหล่านั้นเข้าไปประจำกองในป่า อันหวังพึ่งความกันดารที่จะเข้าไปถึงค่ายเป็นเครื่องป้องกันภัย ลักษณะอันนี้จึงผิดกับลักษณะต่อต้านดังกล่าวแล้ว เพราะมีจำนวนน้อยจึงพอกำบังตัวได้

เมื่อได้ตกลงถึงวิธีการดังกล่าวมาแล้วข้างต้นก็มีปัญหาเกิดขึ้นว่า ในการที่ข้าพเจ้าจะเข้าไปในประเทศไทยนั้นจะอย่างไรดีจึงจะให้อเมริกันและคณะ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ปราศจากความรังเกียจ ดังที่ข้าพเจ้าได้เล่ามาแล้วแต่ต้นเพื่อตัดความให้สั้น ข้าพเจ้าจึงได้ทำบทปฏิญาณตนบทหนึ่ง แสดงถึงความจำนงของข้าพเจ้าที่จะเข้าไปทำการในประเทศไทยนั้นมืออย่างไร และเมื่อเสร็จกิจการในประเทศไทยแล้ว ข้าพเจ้าจะดำเนินการอย่างไร เพื่อยืนยันเสนอขึ้นไว้เป็นหลักฐานว่าข้าพเจ้าได้ปฏิญาณไว้ดังนี้ และจะไม่ทำให้ผิดคำพูดนั้น คำปฏิญาณของข้าพเจ้านี้ก็คือ

1. เหตุผลที่ข้าพเจ้าได้ตั้งใจทำการเพื่อประเทศไทยในครั้งนี้ คือ

- เมื่อญี่ปุ่นเข้ายึดไทยแล้ว ข้าพเจ้าได้สัญญาไว้กับนายเซอร์ซิลล์ว่า จะต้องพยายามจัดตั้งคณะต่อต้านขึ้นในประเทศไทยให้จงได้ เพื่อเป็นการกู้หน้าไทยเราที่ได้ยอมแพ้ญี่ปุ่นอย่างง่ายดาย ถ้าข้าพเจ้า

ไม่ดำเนินการตั้งนี้แล้ว ข้าพเจ้าก็จะต้องต่อสู้อายุที่ข้าพเจ้าจะต้องมี เพราะว่าโลกได้เห็นข้าพเจ้าเป็น คนไทยคนหนึ่งที่ยอมแพ้เข้าได้ง่ายๆ ทั้งๆ ที่ได้ประกาศตัวแล้วว่า เป็นทหารที่เก่งต่างๆ นาๆ ถ้าข้าพเจ้าได้ ไปทำการอันนี้แล้ว อย่างน้อยข้าพเจ้าจะรู้สึกได้ว่าข้าพเจ้าได้ทำการตามความสามารถของข้าพเจ้าแล้ว

- ข้าพเจ้าเชื่อว่าถึงแม้อิสรภาพของประเทศของข้าพเจ้า จะไม่สูญหายไปเพราะมหาประเทศ ทั้งหลายได้ยอมสัญญาแล้วว่าจะไม่ทำลายอธิปไตยของเรากก็ตาม ข้าพเจ้าก็รู้สึกได้ว่าถ้าปราศจากเกียรติยศ มีแต่ ความหมิ่นหน้าของคนทั่วโลกว่าชาติไทยเป็นชาติที่ซื่อสัตย์และปราศจากความนับถือของคนทั่วไป อิสรภาพที่ เราจะได้มานั้นก็เปรียบเหมือนอิสรภาพที่ปราศจากราคา เพราะฉะนั้นข้าพเจ้ารู้สึกว่า ถ้าข้าพเจ้าได้เข้าไปใน ประเทศแล้ว ข้าพเจ้าคงจะสามารถที่จะทำให้พวกคนไทยไม่มากก็น้อยได้ช่วยกันแสดงฝีมืออันนี้ นอกจากนี้ ข้าพเจ้าจำเป็นจะต้องเข้าไปชี้แจงให้หลวงประดิษฐเห็นชัดว่าการต่อต้านนี้เราจะต้องทำอย่างจริงจัง หาไม่พวก ประเทศเช่นอังกฤษจะไม่ยอมยกโทษเราเลยเป็นอันขาด

2. ข้าพเจ้าเชื่อว่า เมื่อข้าพเจ้าได้ไปถึงประเทศไทยแล้ว หลวงประดิษฐมนูธรรมคงจะฟังคำพูดและ คำแนะนำของข้าพเจ้า เพราะท่านผู้นี้ยอมทราบดีอยู่แล้วว่าสำหรับตัวข้าพเจ้านั้นไม่สวามิภักดิ์ต่อใครนอกจาก ประเทศไทยกับสมเด็จพระปกเกล้า เพราะฉะนั้นไม่มีสิ่งที่จะนำส่งข้าพเจ้าในทางใดทางหนึ่งอีกเลย

ความปรารถนาของข้าพเจ้าในการเมืองนั้นเล่าก็มีอยู่เพียงต่อไปนี้คือ

- ต้องการให้ปล่อยนักโทษการเมืองทั้งสิ้น และไม่ให้มีการฟ้องร้องเอาคนเข้าคุกกันอย่างยุติธรรม [อีก]ต่อไป

- ข้าพเจ้าต้องการให้มีประชาธิปไตยอย่างแท้จริง อันไม่ให้คณะใดคณะหนึ่งเป็นผู้ได้เปรียบแต่ฝ่ายเดียว และให้เสมอหน้ากันในทุกวิถีทาง

ความประสงค์ของข้าพเจ้าทั้งสองข้อนี้ หลวงประดิษฐ์ยอมทราบดีอยู่แล้ว เพราะข้าพเจ้าได้พูดไว้กับ นายจำกั๊ด พลังกูรโดยละเอียด และนายจำกั๊ดก็ได้บอกแก่ข้าพเจ้าว่าหลวงประดิษฐ์ก็มีความเห็นเช่นเดียวกัน โดยเหตุประการนี้ การที่เราจะไม่ปรองดองกันนั้นย่อมไม่มี

3. ความตั้งใจของข้าพเจ้าเมื่อการงานจัดงานคณะต่อต้านของประเทศไทยได้สำเร็จลงแล้ว ข้าพเจ้า จะรู้สึกว่าข้าพเจ้าได้ทำหน้าที่ของข้าพเจ้าสำเร็จแล้ว นอกจากจะมีคณะใดคณะหนึ่งต้องการให้ข้าพเจ้าอยู่ ทำการต่อไปเพื่อช่วยการต่อต้านหรือการอื่นๆ ที่ไม่ขัดต่อการปฏิญาณตนของข้าพเจ้าข้างต้น ข้าพเจ้าจะขอลา ออกจากตำแหน่งและกลับไปบ้านของข้าพเจ้ายังประเทศอังกฤษ

คำปฏิญาณอันนี้ ข้าพเจ้าได้ให้โดยปราศจากเล่ห์กลอันใดอันหนึ่งว่า ข้าพเจ้าไม่มีความประสงค์อย่าง ใดอย่างหนึ่งในทางการเมืองนอกเหนือไปกว่าความสุขใจของข้าพเจ้าที่ได้รู้สึกว่าได้ทำการช่วยบ้านเมืองเสร็จแล้ว

ครั้นต่อมา นายพลตรี แมกเคนซี เมื่อได้รับคำปฏิญาณของข้าพเจ้าเสร็จแล้ว ก็ได้ส่งวิทยุมาถาม หลวงประดิษฐ์ว่า จะขัดข้องหรือไม่ในการที่ข้าพเจ้าจะมาทำการในเมืองไทย หลวงประดิษฐ์ก็ตอบไปว่า ไม่ ขัดข้อง นายพลตรีแมกเคนซีจึงสั่งข้าพเจ้าให้เตรียมแผนการที่จะเข้าไปทำการจัดตั้งคณะต่อต้านขึ้น ณ ตำบลปาก สุโขทัย ให้ข้าพเจ้านี้มีอิสระในการที่จะทำการทุกอย่างไม่ขึ้นต่อผู้ใดหมด

การกระทำเช่นนี้ข้าพเจ้าคิดว่าอาจจะเกิดทำความเข้าใจผิดกันขึ้นในประเทศไทยได้ ข้าพเจ้าจึง ขอร้องเขาว่า การที่จะให้ข้าพเจ้าตั้งคณะต่อต้านโดยอิสระไม่ขึ้นตรงต่อหลวงประดิษฐ์นั้นน่าจะก่อให้เกิดความ ระแวงขึ้นได้ เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าจะไม่ยอมเข้าไปทำการนี้ นอกจากหลวงประดิษฐ์จะเห็นด้วยเสียก่อน เหตุผลที่นายพลตรี แมกเคนซี ต้องการให้ข้าพเจ้าทำการโดยอิสระนั้นก็คือ เขาไม่แน่ใจว่า การกระทำการของ คณะต่อต้านในกรุงเทพฯ นั้นจะรอดพ้นจากสายตาดูแลไปได้ ถ้าคณะต่อต้านในกรุงเทพฯ ถูกทำลายเสียหมด

แล้วก็จะไม่มีอะไรเหลืออยู่สำหรับกระทำการต่อต้านต่อไป ถ้าข้าพเจ้าได้มีอิสระสภาพทำการอยู่ในอีกเขตหนึ่งแล้วก็อาจจะมิหวังได้ว่า ส่วนใดส่วนหนึ่งยังคงจะเหลืออยู่ นอกจากนั้นทางอังกฤษยังไม่แน่ใจว่าหลวงประดิษฐนั้นจะปรองดองกับข้าพเจ้าได้จริง ๆ จึงอยากให้ไปจัดการโดยไม่ขึ้นตรงกับหลวงประดิษฐ์ ข้าพเจ้าทราบความเหล่านี้จึงขอร้องว่า ขอให้ข้าพเจ้าร่างวิทยุส่งเข้าไปให้หลวงประดิษฐ์ทราบเสียก่อน เป็นใจความดังต่อไปนี้

“กองบัญชาการกองทัพภาคอาเซียมตะวันออกเฉียงใต้ได้ร้องขอให้เรากองทหาร 136 จัดการทำลายการคมนาคมของข้าศึกในเขตต์เชียงใหม่ ลำปาง ะแหง สุโขทัย ความปลอดภัยของคณะต่อต้านของท่านนั้นเป็นของสำคัญที่สุดที่จะเอามาให้อยู่ใกล้อันตรายไม่ได้ เพราะฉะนั้นในการที่จะทำการอันนี้ เราจึงมีความประสงค์ที่จะให้นายพันโท อรุณ กระทำการโดยอิสระไม่เกี่ยวข้องกับท่าน เพราะเมื่ออันตรายอันใดเกิดขึ้นกับเขา จะได้ไม่มีเรื่องเกี่ยวข้องมาถึงท่าน เราตั้งใจจะส่งนายพันโทอรุณกับนายทหารอังกฤษเข้าไปในเขตที่กล่าวแล้ว เพื่อจะไม่ให้ประโยชน์ของท่านเสียหายไป ขอให้ท่านส่งผู้แทนตัวของท่านมาประจำอยู่กับกองบังคับการของหน่วยที่จะเข้าไปนี้ นอกจากนั้น เราจะขอให้ท่านช่วยจัดการรับคณะนายทหารนี้ที่จะมาโดดร่มลงในอำเภอท่านสาจังหวัดอุตรดิตถ์ หรือที่สวรรคโลก ข้าพเจ้าขอความเห็นชอบของท่านในข้อนี้ ถ้าท่านไม่เห็นชอบข้าพเจ้าก็จะไม่ทำ”

หลวงประดิษฐ์ได้ตอบมาว่า ไม่ขัดข้อง และจะได้ปฏิบัติตามที่เราได้ขอร้องไป ต่อมานั้น ข้าพเจ้าได้ไปเตรียมการทำการแผนการที่จะจัดตั้งกองทหารขึ้นในที่ ๆ กองทัพได้ขอร้องให้จัดทำ แผนการนี้ของข้าพเจ้านั้นคือ

1. ความมุ่งหมาย

- ตัดทางลำเลียงของข้าศึกในบริเวณที่กล่าวแล้ว
- สืบข่าวคราวของข้าศึก และส่งไปให้กองบัญชาการสหประชาชาติกองทัพใหญ่ที่ 14
- ชักชวนให้กองทหารไทยในพ่ายัพเข้าร่วมมือด้วยการกระทำนี้

2. กองทหารที่ข้าพเจ้าได้จัดตั้งขึ้นนั้นคือ

- สายสืบข่าวในบริเวณที่กล่าวแล้วทั้งสิ้น
- กองสืบข่าวพิเศษ 1 กอง เพื่อปฏิบัติการระหว่างสอด กับแม่ฮ่องสอน
- กองบัญชาการพลพรรคและกองพลพรรค 3 กอง เพื่อทำการทำลายทางติดต่อของข้าศึก
- ข้าพเจ้าได้กำหนดการรายละเอียดและการเตรียมการเรื่องอาวุธ อาหาร เสื้อผ้า สิ่งของเครื่องใช้ทุกประการเตรียมไว้โดยละเอียดที่ในอินเดีย เพื่อจะได้ส่งไปให้ข้าพเจ้าได้ตามเวลาที่ขอร้อง

ในระหว่างที่ข้าพเจ้าเตรียมการอยู่นี้ กองบัญชาการของกองทหาร 136 ได้รับวิทยุมาจากประเทศไทยว่าหลวงประดิษฐ์ เห็นว่าข้าพเจ้าจะทำประโยชน์ได้มากกว่า ถ้าข้าพเจ้าจะเข้ามาทำการที่กรุงเทพฯ นายพลตรีแมคเคนซีจึงถามข้าพเจ้าว่า ข้าพเจ้าเห็นอย่างไร ข้าพเจ้าจึงตอบว่า ถ้าข้าพเจ้าได้เข้ามาทำการในกรุงเทพฯ แล้ว รู้สึกว่าจะได้ผลดีกว่าที่จะไปทำในระแหวงโดยทันที เพราะว่ากิจการในเมืองไทยนั้นย่อมต้องอาศัยอำนาจบาตรใหญ่เข้าช่วยซึ่งจะได้ประโยชน์อันแท้จริง ถ้าเราไม่ทำท่าความเข้าใจอันดีกันเสียก่อนกับหลวงประดิษฐ์เกรงว่าอาจจะไม่เป็นผลดีในการที่จะไปทำการในภาคเหนือก็ได้ ข้าพเจ้าพอใจมากกว่าที่จะเข้ามาเริ่มต้นจากกรุงเทพฯ ออกไปตาก นายพลตรีแมคเคนซีเห็นด้วย จึงได้สั่งให้ข้าพเจ้าเดินทางเข้ามากรุงเทพฯ พร้อมด้วยคำสั่งดังนี้

- ให้ข้าพเจ้าเป็นนายทหารติดต่อระหว่างกองทหาร 136 กับกองทัพไทยและคณะต่อต้านไทย
- หน้าที่ของข้าพเจ้านั้นคือ ให้ข้าพเจ้าทำการทุกอย่างในอำนาจของข้าพเจ้าเต็มความสามารถของข้าพเจ้า ที่จะให้เกิดผลกำลังการต้านทานญี่ปุ่นร่วมมือกันกับกองทัพภาคอาเซียมตะวันออกเฉียงใต้เมื่อกองทัพ

นั้นได้กระทำการรุกเข้ามาในประเทศไทย ขอให้[ข้าพเจ้า]จัดการด้วยว่า ให้จัดกำลังจากกองทัพบกไปนั้น ขึ้นเป็นคณะพลพรรคขนาดย่อมพร้อมที่จะทำการแยกกำลัง เมื่อถูกญี่ปุ่นรบกวนกำลังกองทัพของไทยเสีย

- ให้[ข้าพเจ้า]ทำการแนะนำและให้คำปรึกษาแก่ผู้บัญชาการทหารของกองทัพไทยและให้[ข้าพเจ้า]เดินทางไปที่ได้ก็ได้ตามความต้องการ

- ให้[ข้าพเจ้า]แนะนำมายังกองบัญชาการกองทหาร 136 ว่า การที่จะจัดการวางระเบียบของคณะต่อต้านในประเทศไทยนั้น จะจัดอย่างไรจึงจะเหมาะสม

- ให้[ข้าพเจ้า]ส่งข่าวคราวทุกอย่างที่เกี่ยวกับญี่ปุ่น และที่เป็นประโยชน์แก่การทหาร

- ถ้า[ข้าพเจ้า]เห็นว่า คณะต่อต้านในประเทศไทยมีความประสงค์ให้[ข้าพเจ้า]เข้าไปอยู่ในกรุงเทพฯ เพื่อจะกัน[ข้าพเจ้า]มิให้ไปทำการอื่นได้โดยสะดวกแล้ว ให้รายงานมายังกองบัญชาการจะได้จัดการส่งเครื่องบินไปรับ[ข้าพเจ้า]

ตามคำสั่งที่ได้รับมานี้ทางอังกฤษเองให้เตรียมไว้ทุกด้านที่จะชี้ให้อเมริกันเห็นชัดว่าข้าพเจ้ามิได้มีความมุ่งหมายอื่น นอกจากจะกระทำการต่อต้านญี่ปุ่นโดยแท้จริง

กิจการที่ได้กระทำเมื่อถึงประเทศไทยแล้ว

ข้าพเจ้ามาถึงประเทศไทยเมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2488 และได้ไปพบกับหลวงประดิษฐไพฑูริย์ในวันนั้น เราทั้งสองคนต่างพยายามทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน ตามบรรดาข้อความซึ่งขัดข้องมาแต่ก่อน ในที่สุดทั้งสองฝ่ายต่างพากันเห็นว่าเราจะร่วมมือทำงานด้วยกันได้

ข้าพเจ้าได้ข้อร้องกับหลวงประดิษฐ์ว่า ความประสงค์ของข้าพเจ้านั้นมิได้มีอะไรมากไปกว่าที่จะเห็นความสามัคคีเกิดขึ้นในประเทศไทยอย่างแท้จริง และให้มีประชาธิปไตยอย่างแท้จริงเกิดขึ้นด้วย โดยปราศจากการข่มเหง ทอนสิทธิซึ่งกันและกันหรือยกคณะใดคณะหนึ่งขึ้นเป็นใหญ่กว่าคณะอื่นๆ หลวงประดิษฐ์ได้ตอบรับรองทุกสิ่งทุกอย่างว่า เขาเห็นอย่างเดียวกัน และได้ปฏิบัติการมาเช่นเดียวกับข้าพเจ้าคิดนี้ทั้งสิ้น และเขารับรองว่าเมื่อการสงครามสิ้นไปแล้ว เขาจะได้ดำเนินการเพื่อยังความยุติธรรมให้แก่คนทุกชั้นโดยแน่แท้ ผู้ใดที่เหลวไหลใช้การไม่ได้ก็จะได้กำจัดเสียให้สิ้น และเห็นด้วยกับข้าพเจ้าว่าคณะเสรีไทยทั้งปวงไม่ควรจะเรียกร้องเอาบำเหน็จรางวัลอันใดทั้งสิ้น

ข้อความดังนี้ย่อมเป็นการที่จะสมานไมตรีซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี เพราะต่างฝ่ายต่างพยายามลืมความหลังกันทั้งสิ้น เพราะเราทั้งสองเห็นว่าการที่จะสร้างบ้านเมืองของเราต่อไปข้างหน้าโดยมีสัมพันธภาพที่ดีแต่จะคิดร้ายยังความพยายาบทต่อกันและกันย่อมไม่ยิ่งผลอันพึงปรารถนาให้แก่ประเทศชาติ ในการที่ข้าพเจ้าเข้ามาหาคราวนี้ ข้าพเจ้ามาคนเดียว ไม่มีอาวุธติดมือมา ถ้าเขาไม่เชื่อข้าพเจ้า เขาก็ฆ่าข้าพเจ้าทิ้งน้ำเสียก็ได้ หลวงประดิษฐ์เห็นในข้อนี้และเข้าใจในความประสงค์ของข้าพเจ้าอย่างชัดเจน และรับว่าจะร่วมมืออย่างเต็มที่

ต่อไปเราได้พิจารณากันถึงเรื่องการจัดการตั้งคณะต่อต้านขึ้นในประเทศไทย และรับรองตามที่ข้าพเจ้าได้เล่าให้ฟังว่าอังกฤษนั้นจะกรุณาเราได้ดีโดยที่เขาเห็นเราต่อต้านจริงๆ ไม่ใช่ทำแต่ผิวๆ ดังที่เรียกว่า “ทำการตบตาเพียงแต่ปะหน้าเท่านั้น แต่จะทำจริงๆ โดยเต็มกำลังความสามารถ”

หลวงประดิษฐ์ได้เล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่า คณะต่อต้านในประเทศไทยนั้นได้เกิดขึ้นแล้วในมณฑลภาคอีสานแห่งหนึ่ง หัวหินแห่งหนึ่ง ในกรุงเทพฯ ซึ่งจัดรูปเป็นสรวัดรทหารแห่งหนึ่ง นอกจากนั้นรัฐบาลซึ่งมีนายควงเป็นหัวหน้าได้ปฏิบัติการเป็นฉากกำบังให้เราทำการได้สะดวกอีกพวกหนึ่ง หลวงประดิษฐ์เห็นด้วยในหลักการที่จะจัดตั้งเรื่องความปลอดภัยของคณะตั้งที่ได้อธิบายมาแล้วแต่ต้น และได้ตกลงกันว่าจะให้ข้าพเจ้าปฏิบัติการดังต่อไปนี้ คือ

- ให้ข้าพเจ้าจัดการตั้งคณะต่อต้านและกองพลพรรคขึ้น ณ ตำบลแม่สอด สุโขทัย ดาก ตามแผนที่ข้าพเจ้าได้ทำไว้ที่ประเทศอินเดีย
- ให้ข้าพเจ้าจัดการจัดตั้งคณะต่อต้านและพลพรรคขึ้นที่ในจังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อทำการตัดทางคมนาคมของญี่ปุ่นไปจนถึงด่านพระเจดีย์สามองค์
- ให้ข้าพเจ้าติดต่อกับกองทัพบก เพื่อวางแผนการที่จะให้กำลังกองทัพบกกระทำการต่อต้านญี่ปุ่นให้เหมาะสมเข้ากันกับการกระทำของกองทัพของกองบัญชาการภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- จัดตั้งคณะต่อต้านในบริเวณกรุงเทพฯ
- จัดวิธีการเรื่องการที่จะอพยพหลบภัยของกองบัญชาการคณะเสรีไทยและพลเมืองทั่วไปเมื่อญี่ปุ่นเข้าทำการตี

เราได้พิจารณากันต่อไปถึงวิธีการที่จะทำอย่างไรเพื่อให้การต่อต้านของเราช่วยเหลือประเทศไทยในการที่จะกู้อิสรภาพและเกียรติยศให้ได้สมบูรณ์อย่างดีที่สุดที่จะทำได้ แผนการที่เราเตรียมกันไว้ก็คือ

1. เราจะจัดสร้างรูปกองของคณะพลพรรคให้มีนายทหารฝรั่งเข้ามาปะปนอยู่ด้วยประดุจเป็นกองทัพสัมพันธมิตร โดยอาศัยเหตุนี้จะได้เข้าถึงชัดเจนว่าเราได้เข้าทำการร่วมมืออย่างสนิทสนมกับกองทัพสัมพันธมิตรจนเป็นเครื่องที่จะช่วยให้เราร้องขอต่อรัฐบาลอังกฤษและอเมริกันได้อย่างสะดวกว่า เราเป็นฝ่ายเดียวกัน และเมื่อเราเป็นฝ่ายเดียวกันเช่นนี้แล้ว การที่เขาจะคิดลงโทษเราในฐานะที่เข้าเป็นพันธมิตรของญี่ปุ่นนั้นก็ย่อมจะเบาบางลงอย่างมาก เพื่อให้กิจการอันนี้ดำเนินไปเป็นผลสำเร็จ เราจะได้ส่งวิทยุถึงนายพลเรือเอกหลุยส์ เมานท์แบตเดน เมื่อเราได้จัดการตั้งพลพรรคตั้งรูปที่กำหนดไว้พร้อมเสร็จแล้ว ว่าบรรดาพลพรรคทั้งหลายที่ได้เข้าเป็นทหารอยู่ได้บังคับบัญชาของท่านนายพลเรือเอกแล้วพวกกันรู้สึกหนักใจเป็นอันมากที่ประเทศของเขา ยังอยู่ในฐานะที่เป็นศัตรูต่อสหประชาชาติอยู่ เพราะฉะนั้นขอให้ท่านนายพลเรือเอกได้จัดการให้รัฐบาลอังกฤษและสหรัฐอเมริกา ผ่อนความหนักอึ้งนี้ให้เป็นเบาลง

2. ตามคำที่รัฐบาลอังกฤษได้รับรองไว้แล้วว่า ถ้าคณะรัฐบาลของเราได้ออกไปจัดตั้งคณะรัฐบาลชั่วคราวขึ้นในประเทศอินเดียขึ้น เราจะได้เริ่มทำเมื่อญี่ปุ่นได้เข้าต่อตีเราโดยใช้เครื่องบินมารับพวกที่จะมาทำการเป็นรัฐบาลชั่วคราวออกไปตั้งยังประเทศอินเดียเพื่อกระทำการนี้ให้เป็นผลสำเร็จ เราจะได้สร้างสนามบินขึ้นในบริเวณจังหวัดดากแห่งหนึ่งและสุพรรณแห่งหนึ่ง

หลวงประดิษฐไพเราะได้เล่าให้ข้าพเจ้าฟังด้วยว่า ท่านได้ดำเนินการสืบสวนข่าวคราวของญี่ปุ่นต่างๆ ส่งออกไปให้ยังกองบัญชาการ กองทัพอากาศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้รับผลเป็นอย่างดีเป็นอันมาก เช่นเป็นต้นว่าเราได้บอกไปว่าญี่ปุ่นได้ทราบว่าการที่อังกฤษมีกำลังเท่าใดในประเทศพม่า นั้นถูกต้องตามความจริงทุกประการ จนกระทั่งกองทัพที่ 14 ได้โทรเลขเข้ามาถามเราว่า ขอให้เราสืบค้นหาจารชนของญี่ปุ่นซึ่งอยู่ในพม่า นั้นคือใคร เพราะจารชนเหล่านี้ได้ทำการสืบสวนตัวอย่างมาก อันเป็นเครื่องพิสูจน์ว่าเราได้สืบเรื่องราวที่มีความจริงและได้ผลเป็นอันมาก

ตามที่ข้าพเจ้าได้สังเกตเห็นหลวงประดิษฐ์ไพเราะทำงานในการต่อต้านครั้งนี้ ข้าพเจ้ารู้สึกได้แน่ชัดว่าท่านผู้นี้ได้พยายามเต็มสติกำลังความสามารถ อดทนมิได้คิดเห็นแก่เห็นดีเห็นน้อย พยายามกระทำการทุกอย่างโดยมิได้เห็นแก่ตัว และภัยอันตรายที่จะมาถึงตน จนพวกเราทั้งหลายที่เข้ามาจากต่างประเทศต่างพากันขอร้องกันหลายครั้งหลายคราวให้เตรียมตัวที่จะต้องคิดป้องกันตัวเองเสียบ้าง หากไม่เช่นนั้นการทำงานของประเทศไทยจะเสียหายหมดถ้าหลวงประดิษฐ์ไพเราะเป็นอันตรายไป

ตลอดเวลาหลวงประดิษฐมนีกรู้ถึงความปลอดภัยของผู้อื่น เช่นไปมัวมีกังวลถึงเรื่องความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่บางปะอิน และความปลอดภัยของผู้อื่น ๆ ซึ่งจะมีขึ้นเมื่อญี่ปุ่นจะเข้าทำลายต่อตีประเทศไทย ในที่สุด เราต้องบังคับให้หลวงประดิษฐจัดการกระทำตามแผนการปลอดภัยของเราว่า ถ้าเมื่อญี่ปุ่นเข้าตีเมื่อใดแล้ว หลวงประดิษฐ์จะต้องออกเดินทางไปสู่ยังที่ที่ปลอดภัยโดยทันที การเหล่านี้เป็นของที่ทางข้าพเจ้าเห็นใจเป็นที่สุด เพราะคนเรานั้นยอมเชื่อแต่คำพูดเท่านั้นไม่ได้ การกระทำของบุคคลนั้นแหละเป็นเครื่องพิสูจน์แห่งความจริงใจของเขาว่าเขามีความจริงใจในใจแค่ไหน

หลวงประดิษฐ์ได้ชี้แจงให้ข้าพเจ้าฟังด้วยว่า เหตุการณ์ที่เขาได้กระทำมาแล้วหนหลัง อันเกี่ยวกับสมเด็จพระปกเกล้าฯ นั้น เขาจะได้พยายามทุกอย่างที่จะแก้ไขให้ได้รับความยุติธรรมทุกประการ มีอาทิเช่น จะจัดตั้งพระบรมรูปไปตั้งขึ้น ณ ปราสาทพระเทพบิดร จะตั้งพระบรมรูปต่าง ๆ ขึ้นตามพระราชฐานดังที่เคยเป็นมาแล้ว และในการบำเพ็ญกุศลพระราชพิธีทุกครั้งจะได้นำพระพุทธรูปประจำพระองค์ของสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินพร้อมทั้งสมเด็จพระปกเกล้าฯ ด้วยออกกระทำให้ถูกต้องตามพระราชประเพณี นอกจากนี้หลวงประดิษฐ์ได้พูดว่าเพื่อให้บังเกิดความสามัคคีกันขึ้นทั่ว ๆ ไป เขาและหลวงอดุลย์ได้เห็นพร้อมกันที่จะปล่อยนักโทษการเมืองออกโดยสิ้น ทิ้งนี้ยอมเป็นเครื่องพิสูจน์ชี้แจงความตั้งใจที่เขาจะพยายามทำการเพื่อยังความยุติธรรมและสามัคคีให้แก่ประชาชนในประเทศไทยอีกด้วย

การทำการปรึกษากับกองทัพบกไทย ข้าพเจ้าพบกับนายพลโทหลวงสินาด โยธารักษ์ นายพลโทหลวงชาตินักรบ และนายพันเอกขุนสุรจิตต์ ๔ และได้พิจารณากัน ได้ข้อความดังนี้คือ

1. บรรดากองทหารต่าง ๆ ควรจะเข้าทำการร่วมมือกับกองทัพพรรค ทั้งนี้ กองพลพรรคจะได้วินัยและการฝึกหัดเป็นอย่างดี
2. เราจะต้องไม่กระจายกำลังของเราออกทั่วไป แต่จะใช้ ณ จุดที่จำเป็นโดยแท้จริง เราต้องมุ่งถึงว่าเราต้องมีคนดีจริง ๆ ยิ่งกว่าจะมีเป็นจำนวนมาก
3. เราจะต้องมีแผนการที่จะทำการได้จริงจริง ไม่ใช่เป็นแผนการตบตา กัน กล่าวคือเราจะต้องมีแผนซึ่งจะเหมาะกับกำลังและอาวุธที่เรามีอยู่ ตลอดจนความสามารถที่เราจะเลี้ยงดูสนับสนุนกองทหารเหล่านั้นให้ได้โดยจริงจริง
4. เราต้องเห็นพร้อมกันว่ากองทัพบกของเราขณะนี้ไม่สามารถกระทำการรบได้ผลเต็มที่ เพราะอาวุธบางอย่างไม่เหมาะกับภูมิประเทศประการหนึ่ง การเคลื่อนที่ขลุ่ยหลักไม่สะดวกประการหนึ่ง เพราะไม่มียวดยานพาหนะที่ดีพอ กองทหารทุกกองไม่มีอำนาจการยิงเทียบเท่ากองทหารของข้าศึก กองทหารของเราโดยมากไม่สามารถกระทำการรบได้นาน เพราะขาดการลำเลียงอาหารเพียงพอและไม่มีกระสุนเพียงพอ แผนการที่เรามีกัน ณ บัดนี้ก็ทำขึ้นไปในทางตั้งรับมากเกินไป การตั้งรับในสมัยนี้นั้นยอมเป็นการเสียเปรียบฝ่ายข้าตีเสมอ เพราะฉะนั้นเราจะต้องคิดหาทางแก้ปัญหานี้ให้เรียบร้อยไป

เพื่อจะดำเนินการให้เข้ากับการกระทำของกองทัพสัมพันธมิตร เราจะต้องพิจารณาการทางยุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้

1. กองทัพของสหประชาชาติทั้งสิ้นยอมเข้ามาในเมืองไทยได้ทางตะวันตก หรือมีฉะนั้นโดยทางเรือขึ้นที่ทางบักไซได้ เมื่อเราได้พิจารณาถึงการคมนาคมในประเทศไทยแล้ว ที่มุ่งหมายสำคัญที่สุดที่กองทัพสัมพันธมิตรจะต้องการในประเทศไทยก็คือ บริเวณลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนกลาง ซึ่งมีทางรถไฟ ทางน้ำ รวมอยู่ที่นั่นทั้งสิ้น
2. เมื่อลุ่มน้ำเจ้าพระยาเป็นจุดสำคัญดังนี้แล้ว กองทัพไทยควรจะต้องจัดการทำการดังต่อไปนี้ คือ

ภาคกลางของประเทศไทย

- ยึดกรุงเทพฯ กาญจนบุรี เขตหนึ่ง และลพบุรี สระบุรีอีกเขตหนึ่ง
- ทำการกองระวังข้างให้แก่กองทัพสหประชาชาติที่จะทำการโอบปีกเข้าตีกาญจนบุรี
- กระทำการเพนกองกระแทกหลังช่วยกองทัพสหประชาชาติที่จะเข้าตีทางตะวันตก ในขณะที่ญี่ปุ่นถอยมาทางตะวันออก

ภาคใต้ของประเทศไทย

- ดัดการติดต่อกมนามของญี่ปุ่นในเขตป่าไม้ได้ตั้งแต่ชุมพรลงไป
- รบกวเขตล้าเสียงของญี่ปุ่นตลอดฝั่งอ่าวเบงกอล

3. เราจะต้องจัดการวางทหารให้เหมาะกับหลักยุทธศาสตร์ที่ได้กล่าวแล้ว กล่าวคือกองทหารทุกกอง จะได้สามารถช่วยเหลือกันได้ในเวลาที่ญี่ปุ่นทำการโอบปีกจะทำร้ายกองทหารกองใดกองหนึ่ง เช่นเป็นต้นว่า เพื่อป้องกันปีกของกองทัพที่อยู่ในกรุงเทพฯ กองทหารที่ลพบุรีและสระบุรีจะได้ทำหน้าที่ระวังปีกและขู่ญี่ปุ่นที่จะเข้าตีโอบปีกกองทัพไทยในกรุงเทพฯ เป็นต้น

4. จากหลักกว้างๆ ที่กล่าวแล้วได้มีแผนการคือ

- เราจะต้องทำให้กองทหารที่อยู่ในกรุงเทพฯ มีกำลังอย่างแข็งแรงเป็นจำนวนหนึ่งกองพล
- กองทหารที่ตั้งประจำอยู่ที่ลพบุรี และสระบุรีก็จะได้จัดตั้งขึ้นเป็นกองพลอีกหนึ่งกองพล
- กองทหารที่ตั้งอยู่ที่นครสวรรค์ พิษณุโลก สุโขทัย เมื่อถึงวันกำหนดกระทำการ ให้เดินทางออกมารวมกันอยู่ที่บ้านบางขุนนาคร เพื่อกระทำการเพนกองระวังปีกของกองทัพที่อยู่ในลพบุรี เราจะได้จัดให้มีฐานทัพสำรองแห่งหนึ่งที่บริเวณเขาเพชรบูรณ์ และจะให้มีฐานทัพอีกแห่งหนึ่งที่ตำบลบ้านไร่ใกล้จังหวัดอุทัยธานี เพื่อช่วยเหลือกองทัพไทยที่ญี่ปุ่นจะตีแตก อันจะต้องถอยไปยังที่เหล่านั้นเพื่อให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในขณะนั้น

- กองทหารที่อยู่ในจังหวัดตากให้เข้าร่วมกับกองพลพรรคในจังหวัดนั้น โดยเช่นเดียวกันกองทหารที่ประจำที่เพชรบุรีและราชบุรีก็ให้เข้าร่วมกำลังกับกองพลพรรคในจังหวัดนั้น
- กองทหารที่โคราชให้กระทำหน้าที่เพนกองทหารที่จะคอยรบกวนทางติดต่อกมนามของญี่ปุ่น และให้กระทำการช่วยในการขู่ปีกญี่ปุ่น ถ้าญี่ปุ่นต้องการกระทำการเข้าตีกองทหารของเราที่ลพบุรีและสระบุรี
- กองทหารที่ปราจีน ให้เข้าร่วมกับพลพรรคที่เมืองชลบุรี
- กองทหารที่นครศรีธรรมราชและป่าไม้ได้ทั้งสิ้นให้จัดตั้งเป็นกองพลพลพรรคอิสระ ผู้บัญชาการกองพลพลพรรคอิสระนี้จะได้เป็นผู้บัญชาการคุมการต่อต้านและพลพรรคทั้งสิ้นตั้งแต่ชุมพรไปจนถึงชายแดน

5. เนื่องด้วยเหตุผลทางการเมือง นับว่าเราอยู่ในฐานะการสงครามกับสหประชาชาติอยู่ กองทัพสหประชาชาติไม่สามารถจะส่งอาวุธให้แก่กองทัพไทยได้โดยเปิดเผย เพราะฉะนั้นจะต้องจัดเป็นวิธีการว่า กองทัพไทยนั้นเป็นกองทัพของพลพรรค โดยเหตุตั้งนี้อาวุธต่างๆ ที่จะเข้ามาจากต่างประเทศ เราจะต้องคิดพยายามที่จะต้องให้กองทหารที่อยู่ในจุดสำคัญทางยุทธศาสตร์อันมีชื่อว่าเป็นพลพรรคนั้นเสียก่อน และให้อาวุธที่เหลือใช้จากกองทัพบกเช่น ปืนสั้นของทหารไทยเรา ณ บัดนี้ไปให้แก่กองทัพพลพรรคใช้

6. กองทหารต่างๆ ในกองทัพบกไทยที่ตั้งอยู่ในจุดสำคัญดังกล่าวแล้วนั้น จะได้จัดการวางระเบียบใหม่ดังต่อไปนี้ คือกองพันทุกกองพันจะได้ยึดเอาอาวุธเดิมของตนไว้ส่วนหนึ่ง และเอาอาวุธที่จะมาจากต่างประเทศอีกส่วนหนึ่งเข้าสมทบเพื่อเพิ่มอำนาจการยิง และจัดการให้กองพันนั้นเคลื่อนที่ได้คล่องแคล่ว เพราะฉะนั้นกองพันที่จะคิดแก้ไขนี้ กองพันหนึ่งก็จะมีจำนวนคน 869 คน ทั้งนายและพลทหารมีม้าต่าง หรือโคต่าง 242 ตัว มีอาวุธต่อไปนี้ประจำกองพัน คือ ปืนกลหนัก 6 กระบอก ปืนกลเบาแบบแมสซัน 27 กระบอก ปืนกลเบา

แบบเบรน 18 กระบอก ปืนครกชนิด 3 นิ้ว 4 กระบอก ปืนครกชนิด 2 นิ้ว 8 กระบอก ปืนยิงรบพืด 19 กระบอก ปืนกลมือสะเดน 197 กระบอก ปืนคาโบนิงเร็ว 168 กระบอก ปืนร.ศ. ของกองทัพไทย 399 กระบอก เครื่องมือยิงระเบิด 9 เครื่อง ดินระเบิดสำหรับทำวินาศกรรม 1,400 ปอนด์

7. บรรดาของพลพรรคที่ตั้งอยู่ในจังหวัดสกลนคร เลย ขอนแก่น ดาก และสุพรรณบุรี จะได้จัดระเบียบตามแผนที่ได้ทำไว้จากประเทศอินเดีย

8. ที่ตั้งของรัฐบาลชั่วคราวของเราภายในประเทศจะตั้งอยู่ที่ดากแห่งหนึ่ง และสุพรรณบุรีแห่งหนึ่ง เพราะฉะนั้น ณ ที่เหล่านี้กองทหารที่นครสวรรค์ และที่ดากจะต้องส่งกำลังไปช่วยกองพลพรรคทำการระงับรักษา

9. บรรดากองทัพภาคพายัพทั้งสิ้น ให้กระทำการเป็นอิสระต่อต้านญี่ปุ่นตามแต่จะทำได้

นายพลเรือตรีหลวงสังวรณัย ได้มาพบกับข้าพเจ้าและปรึกษากันว่าจะดำเนินการจัดตั้งกองสารวัตรทหาร เพื่อให้เป็นรูปพลพรรคนั้นจะอย่างไร การที่จะจัดตั้งกองทหารสารวัตรขึ้นเป็นพลพรรคนี้ ก็เพราะจะเสียดความยุ่งเหยิงในทางการเมืองต่างประเทศ และจะใช้เป็นเครื่องปกปิดความจริงด้วยว่ากองพลพรรคของหลวงสังวรณัย นั้น ดูจริง ๆ แล้วก็คือกองทหารสารวัตรหาใช้พลพรรคไม่ วิธีการจัดกองพลพรรคของหลวงสังวรณัย นี้ก็ดำเนินตามแผนการของกองพันกองทัพบก

หลวงประดิษฐได้ดำเนินการร่วมมือกับหลวงอดุลย ที่จะให้นำตำรวจมาใช้เป็นเครื่องมือช่วยป้องกันมิให้ญี่ปุ่นทราบถึงความเป็นไปของเราได้ ถ้าปราศจากตำรวจช่วยเหลือแล้ว เราก็จะไม่สามารถทำการได้สะดวกโดยญี่ปุ่นไม่รู้ ในประเทศไทยเวลานั้น เนื่องด้วยวิธีการของตำรวจของเราได้จัดไว้ให้มีสายเป็นผู้สอดส่องสืบความต่าง ๆ อยู่ทั่วประเทศ ถ้าตำรวจไม่เข้ากับเราแล้ว เราก็ไม่มีหนทางที่จะมิให้ตำรวจล่วงรู้ถึงกิจการของเราได้ เพราะฉะนั้นจึงเป็นความจำเป็นที่จะต้องให้ตำรวจเข้าร่วมมือกับเราในงานนี้ หลวงอดุลย ได้เข้าร่วมมืออย่างแข็งแรงและช่วยเหลือทุกอย่างในการที่จะส่งกำลังตำรวจ ให้คอยระวังป้องกันภัยให้แก่เราโดยทั่วไปมิให้ตำรวจอื่นที่มีได้เข้าด้วยล่วงรู้ สงสัย จนเกิดเป็นเรื่องโด่งดังขึ้นถึงญี่ปุ่น

นอกจากนี้หลวงประดิษฐ์ กับนายทวี บุญยเกต ซึ่งเป็นผู้อำนวยการต่อต้านได้ตกลงเตรียมทำแผนการที่จะจัดคณะต่อต้านขึ้นเป็นรูปตั้งนี้ โดยทั่วไปอันนับว่าเป็นวิธีการซึ่งดี และถูกต้องกับหลักการที่เราได้กำหนดไว้แล้วจากประเทศอินเดียเป็นอย่างดี กล่าวคือบรรดาจังหวัดต่าง ๆ และที่สำคัญต่าง ๆ อันเป็นที่ชุมนุมคมนาคมนั้น ต่างจัดเตรียมขึ้นเป็นคณะต่อต้านประจำถิ่น โดยดำเนินการดังนี้คือ

1. ตำรวจมีหน้าที่จัดตั้งกองสืบข่าวและการระงับปลอดภัย
2. นายอำเภอ มีหน้าที่ทำการวาง จัดหาสมาชิก คณะต่อต้านให้ปฏิบัติการตามหน้าที่และข้อบังคับที่ได้กำหนดไว้ตามที่ได้ชี้แจงมาแล้วข้างต้น
3. ศึกษาธิการจังหวัดจัดตั้งคณะครูประชาชนที่มีความเข้มแข็งทั้งใจและกายเข้าทำการเป็นหมู่รบกวนข้าศึก อย่างน้อยในเขตหนึ่ง 2 หมู่ เป็นจำนวน 24 คน
4. ปลัดจังหวัดหรือปลัดอำเภอจัดการกระทำหน้าที่อันเกี่ยวกับการลำเลียงพลอาหาร จัดหาอาหาร ลำเลียงส่งอาหาร จัดหาที่พักปลอดภัยและทางหนีที่ไล่ ยวดยานพาหนะสำหรับการลำเลียง สำหรับทำการหลบหนีให้แก่บรรดาสมาชิกและคณะต่อต้านโดยทั่วไป
5. ข้าหลวงประจำจังหวัดเป็นหัวหน้าคณะต่อต้าน ทำการติดต่อช่วยเหลือคณะกองพลพรรค หรือทำหน้าที่เป็นหัวหน้ากองพลพรรคเองด้วย

6. การรับของจากอากาศ ข้าหลวงประจำจังหวัดจะได้มีผลคณะหนึ่งทำหน้าที่รับสิ่งของเหล่านี้

กองพลพรรคที่จังหวัดตาก ข้าพเจ้าพร้อมด้วยนายร้อยเอกหม่อมเจ้าการวิก จักรพันธ์ และนายร้อยเอกอรุณ สรเทศ ได้ไปพบกับนายซิ่ง ศรีจันทร์ นายใหญ่ สุวิชาติ และนายฉวยกับนายประสิทธิ์ แล้วเราได้ตกลงทำแผนการกันที่บ้านขุนระดับฯ ข้าหลวงประจำจังหวัดสุโขทัย เราได้เลือกบ้านแม่วระยะทางราว 40 กิโลเมตรจากตากเป็นที่ตั้งกองบัญชาการของเราอยู่ในเขา นายซิ่งรับหน้าที่เป็นผู้ดูแลเรื่องการเงิน การจัดหาคนสมัคร และการดูแลติดต่อกับเจ้าหน้าที่ทั่วไปตามต่างจังหวัดในเขตนั้น นายใหญ่ รับหน้าที่เป็นผู้บังคับกองพลพรรคที่ในค่าย นายฉวยทำหน้าที่เป็นผู้บังคับกองสิบช่า นายประสิทธิ์ทำหน้าที่เป็นพลาริการ

เราได้วางข่ายการสิบช่าในจังหวัดสุโขทัย อุตรดิตถ์ ตาก แม่สอด กำแพงเพชร เป็นเส้นประสาทและหูตาของเราติดต่อเข้าไปยังค่าย และทางฝ่ายพลาริการก็ได้จัดการสร้างหมวดล่าเหยื่อเพื่อล่าเหยื่ออาหารและเครื่องบริโภคต่างๆ เข้ามายังค่ายโดยวิธีการดังต่อไปนี้คือ

ก. บรรดาอาหารนั้นจะต้องนำเข้ามาทุกๆ วันโดยหมวดล่าเหยื่อ

ข. บรรดาอาหารและสิ่งของที่ใช้ไม่หมดก็เก็บไว้ยังที่ตุนอาหารต่างๆ ในบริเวณค่ายใหญ่ เราได้จัดให้มีกองรบขึ้น 3 กอง กองหนึ่งมีจำนวนพลพรรคราว 180 คน จัดระเบียบการให้มีกำลังและอำนาจการยิงการหลบหลีกกระทำการรบตั้งทำนองแบบพลพรรคที่ได้กระทำมาแล้วในยุโรป กองพลพรรคทุกกองนี้ต่างก็เลือกที่ตุนอาหารของตนในเขตที่ตนจะทำการเพื่อจะได้ใช้ในเวลาที่เกิดกระทำการรบและเมื่อการล่าเหยื่อเดินเข้าไปไม่ได้สะดวก การล่าเหยื่อนั้นได้ทำออกเป็น 3 ชั้น คือ

- จากจังหวัดตากและจังหวัดกำแพงเพชร สิ่งของเครื่องบริโภคต่างๆ มาทางเรือ มายังบ้านประดิ่งซึ่งเรามีขลุ่ย 1 อันสำหรับเก็บของเป็นเขตต์ต้นทาง ข้าหลวงประจำจังหวัดตากได้ช่วยเหลือแข็งแรงในเรื่องนี้

- จากบ้านประดิ่ง บรรดาเครื่องอาหารและเครื่องบริโภคต่างๆ นั้นได้เดินทางมาบนม้าต่างหรือเกวียนหรือช้าง มายังขลุ่ยที่หน้าโบสถ์ อันเป็นศูนย์กลางของการรับสิ่งของที่มาจากภายนอก

- จากหน้าโบสถ์เข้าไปยังค่ายบ้านแม่ หมวดล่าเหยื่อต่างๆ ของกองพลพรรคได้ล่าสิ่งของเหล่านี้ไปยังค่าย

- จากประเทศอินเดียกองบินอังกฤษได้นำสิ่งของมาทิ้งให้ สิ่งของเหล่านี้เป็นเครื่องอาวุธ เครื่องนุ่งห่ม ยา และลูกกระสุน เครื่องระเบิด และเครื่องอุปกรณ์ในการรบทุกอย่าง

การวางระเบียบการเหล่านี้ได้จัดพร้อมเสร็จเข้ารูปเมื่อปลายเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2488 เมื่อข้าพเจ้ากลับมาลงกรุงเทพฯ เพื่อจะไปนครศรีธรรมราช กองพลพรรคที่จังหวัดตากได้มีรูปร่างขึ้นตามที่กำหนดแล้ว กล่าวคือกองสิบช่าต่างๆ ก็ได้เกิดขึ้นดังแผนการที่กระทำไว้ และได้ส่งช่าต่างๆ ออกไปยังกองทัพที่ 14 ดังที่เขาประสงค์ ส่วนกองรบของพลพรรคนั้น ก็ได้สร้างรูปร่างขึ้นมีจำนวนพลสมัครและอาวุธยุทโธปกรณ์พร้อมอยู่ที่ค่ายบ้านแม่ พลพรรคต่างๆ ก็กำลังทำการฝึกหัดการใช้อาวุธและการรบต่างๆ ภายใต้ความอำนวยการของนายร้อยเอกอรุณ สรเทศ และในที่สุดนายทหารต่างประเทศก็ได้เข้ามาร่วมมือกับเรา จัดเป็นว่า กองพลพรรคของเรานี้ก็ได้เป็นกองทัพของสัมพันธมิตรแล้ว

เราได้สร้างสนามบินขึ้น 2 แห่ง แห่งหนึ่งนั้นอยู่ที่บ้านโป่งแดง และอีกแห่งหนึ่งเป็นสนามบินเล็กอยู่ในเขตของกองพลพรรคที่ตำบลนาโบสถ์ ณ ที่นี้เราจะได้ใช้สนามบินนี้เป็นเครื่องมือในการติดต่อในระหว่างที่รัฐบาลชั่วคราวจะมาตั้งอยู่เมื่อได้เกิดการปะทะกับญี่ปุ่นแล้ว เนื่องด้วยในเขตที่เรากระทำในการนี้มีทหารญี่ปุ่นอยู่เป็นอันมาก การงานที่เรากระทำก็ต้องกระทำไปด้วยความระมัดระวังอย่างที่สุด และเป็นที่น่าเสียใจที่ต้องกล่าวว่า

ญี่ปุ่นได้ค้นพบสนามบินที่ตำบลบ้านโป่งแดงอันเป็นเหตุให้เราใช้สนามบินนั้นไม่ได้ ส่วนในบริเวณค่ายของเรานั้น ญี่ปุ่นได้พยายามหลายครั้งที่จะส่งจารชนเข้ามาตรวจสืบ แต่ก็ไม่เป็นผลสำเร็จ เพราะกองระวังป้องกันของเราได้กำจัดคนเหล่านั้นเสีย

ที่ในเขตมณฑลภาคอีสาน คณะพลพรรคอันแข็งแกร่งก็ได้ตั้งขึ้น โดยมีนายเตียงเป็นผู้อำนวยการ พร้อมกับมีจุดสำคัญตั้งกองบัญชาการนั้นอยู่ 3 แห่ง คือที่สกลนคร เลย และขอนแก่น ซึ่งมีนายทหารฝรั่งลงมาประจำช่วยเหลือกับพวกของเราอยู่ อันเป็นการจัดได้เหมือนกันว่า กองทหารเหล่านี้ก็ได้เป็นกองทหารของกองทัพสัมพันธมิตรอยู่ได้บังคับบัญชานายพลเรือเอก ลอร์ด หลุยส์ เมาทแบดเดนเหมือนกัน

ยังมีจังหวัดต่างๆ อีกหลายแห่งซึ่งคณะ ไอ. เอส. เอส. ของสหรัฐอเมริกาเป็นผู้จัดการวางระเบียบการรายละเอียดเหล่านี้ตามหลักของความปลอดภัยจำพวเข้ามีได้ทราบว่าเป็นอย่างไร แต่ได้ทราบเลาๆ ว่ากองทหารเหล่านี้ก็ได้เกิดขึ้นมีกำลังแข็งแรงพร้อมบริบูรณ์เช่นกัน

แผนการที่จังหวัดสุพรรณบุรี ข้าพเจ้าได้พบกับนายปรุง ข้าหลวงประจำจังหวัดสุพรรณ และได้ตกลงระหว่างแผนการกันดังต่อไปนี้คือ

- ให้จัดตั้งกองบัญชาการกองพลพรรคขึ้น ณ เขตตำบลบ้านไร่
- ให้จัดตั้งกองรบขึ้น 4 กองกระทำการตั้งแต่ด่านพระเจดีย์สามองค์ลงมาจนถึงไทรโยคและสุพรรณบุรี
- ให้จัดตั้งหน่วยคณะต่อต้านขึ้นในจังหวัดอุทัยธานี นครสวรรค์ ตามแบบที่ได้อธิบายมาแล้วแต่ต้น

เพื่อทำการควบคุมตามลำน้ำ และโจมตีรบกวนญี่ปุ่นตามลำน้ำ

- ให้จัดสร้างกองสืบข่าวขึ้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี นครสวรรค์ ดังทำนองวิธีการของคณะต่อต้าน
- กระทำการร่วมมือกับคณะพลพรรคที่จังหวัดสุพรรณบุรี

การทำงานของคณะพลพรรคอันนั้นนั้นยังมีได้สำเร็จไปเรียบร้อยแล้ว เพราะข้าพเจ้ายังไม่สามารถจะไปถึงถิ่นเหล่านี้ได้ และได้กำหนดไว้ว่าจะกลับมาช่วยเหลือจัดสร้างกองพลพรรคเหล่านี้ให้สำเร็จเข้ารูป เมื่อข้าพเจ้าเสร็จงานที่จังหวัดนครศรีธรรมราชแล้ว แต่อย่างไรก็ดี นายปรุงได้พยายามที่สุดที่จะจัดงานเข้ารูปอย่างนี้ ถ้าญี่ปุ่นไม่ยอมแพ้เสียก่อน กองพลพรรคที่จังหวัดสุพรรณบุรี ก็คงกำเนิดขึ้นแข็งแรงดังที่จังหวัดอื่นเหมือนกัน

เมื่อข้าพเจ้ากลับมาถึงกรุงเทพฯ ได้พบกับหลวงประดิษฐเมื่อต้นเดือนกรกฎาคม หลวงประดิษฐ์ได้เล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่า เมื่อเขาได้เห็นนายทหารฝรั่งลงมาอยู่กับคณะพลพรรคแล้ว และได้ทราบว่คณะพลพรรคเป็นส่วนมากได้เกือบพร้อมเพรียงที่จะทำงานได้แล้ว ก็ได้ส่งวิทยุรายงานไปยังกองบัญชาการกองทัพแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเนื่องด้วยหลวงประดิษฐ์รู้สึกว่าญี่ปุ่นอาจจะยอมแพ้เร็วกว่าที่คาดหมายและเกรงว่าคณะพลพรรคของเราจะไม่ได้มีโอกาสกระทำงานเพื่อเป็นเครื่องพิสูจน์ต่อโลกว่าเราได้ร่วมมือกระทำการรบพุ่งอย่างแท้จริง ก็มีความวิตกกังกลัวไปว่าเราจะไม่ได้รับความนับหน้าถือตาและทำการสำเร็จเพียงพอในการที่จะกู้บ้านเมืองของเรา

ในขณะนั้น ญี่ปุ่นก็เริ่มทราบเหตุการณ์ของเรา และปรากฏว่ามีญี่ปุ่นกำลังเตรียมการที่จะต่อต้านเราอยู่ หลวงประดิษฐ์เห็นเป็นโอกาสอันเหมาะที่จะได้แสดงการพิสูจน์ไว้โดยชัดเจนว่าเรานั้นได้ตั้งใจจะสู้รบร่วมมือกับทหารของสหประชาชาติโดยแท้จริง จึงได้รายงานไปยังนายพลเรือเอกลอร์ด หลุยส์ เมาทแบดเดน ว่าเขาพร้อมแล้วที่จะทำงานต่อต้านญี่ปุ่น แต่ลอร์ด หลุยส์ เมาทแบดเดนได้ส่งคำสั่งเข้ามาว่าขอให้พยายามเก็บตัวให้เงียบไว้ต่อไปอีกก่อน อย่าเพิ่งกระทำการสู้รบญี่ปุ่น เพราะหาไม่เช่นนั้นแผนการจะไม่ดำเนินเข้าร่วมมือเหมาะสมกับกองทัพของสหประชาชาติ ความข้อนี้เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่เราได้ยึดถือไว้ว่าเราได้กระทำการสู้รบ

ร่วมมือเป็นกองทหารของสหประชาชาติโดยแท้จริง และในการที่หลวงประดิษฐไพเราะได้กระทำไปนั้น นับว่าเป็นการเสี่ยงอันตรายอย่างยิ่ง เพราะว่าถ้าลอร์ดหลุยส์ได้สังเกตเห็นได้เริ่มลงมือทำการแล้ว กำลังของเราซึ่งพูดตามจริงแล้วก็ยังมีได้แข็งแรงเพียงพอ อาจจะได้รับบาดเจ็บหรือความเสียหายมากพอใช้ แต่เนื่องด้วยเหตุผลของหลวงประดิษฐไพเราะที่วิตกไปว่า ญี่ปุ่นจะยอมแพ้เสียก่อนเราได้ทำการ และฉวยโอกาสหาหลักฐานพยานพิสูจน์ไว้เป็นเครื่องที่จะชี้ให้เห็นชัดทั่วทั้งโลกว่าเราได้ทำงานอย่างจริงจัง ดังนั้นนับว่าเป็นการกระทำซึ่งแสดงให้เห็นว่าหลวงประดิษฐไพเราะได้มีปฏิภาณเสี่ยงเคราะห์ได้ผลสมประสงค์เหมาะแก่โอกาส เพราะถ้าหลวงประดิษฐไพเราะได้ทำเช่นนี้ ทุกวันนี้เราก็จะไม่มีข้อพิสูจน์อันใดสำหรับจะแสดง การพิจารณาเหตุการณ์และดูเหตุการณ์ถูกต้องดังนี้ย่อมเป็นเครื่องหมายแห่งความสมควรที่จะเป็นแม่ทัพได้อย่างดี

ในระหว่างที่ข้าพเจ้าขึ้นไปอยู่จังหวัดตากนี้ ปรากฏว่าหลวงประดิษฐไพเราะได้ดำเนินการโดยไม่เห็นความเหน็ดเหนื่อย ได้จัดการเตรียมการตั้งที่ตกลงกันในการที่จะหาที่พัก ที่อาศัยที่ปลอดภัยให้แก่บรรดาสมาชิกของคณะทั่วไปหมด ทั้งแผนการที่เกี่ยวกับการอพยพก็ได้ดำเนินไปเป็นอย่างดี รายละเอียดในการที่จะจัดแบ่งคณะออกเป็นส่วนเพื่อทำการอพยพตลอดจนยวดยานพาหนะ จุดที่นัดหมายที่จะพบกันพร้อมทั้งการจัดหาอาหาร เสื้อผ้าและเงินที่จะไปใช้จนกระทั่งถึงค่ายอพยพที่จังหวัดสุพรรณบุรี ก็ได้เตรียมไว้พร้อมเสร็จ

การงานเหล่านี้เน้นเฉพาะในกรุงเทพฯ เนื่องด้วยญี่ปุ่นอยู่ใกล้มากและคนไทยเรามากจะชอบรำลือพูดกันแก่งถึงเรื่องลับลี้เหล่านี้ คณะเสรีไทยจึงต้องระวังอย่างที่สุดที่จะไม่ขยายงานในกรุงเทพฯ ให้รวดเร็วเกินไป โดยเหตุนี้คนในกรุงเทพฯ เป็นจำนวนมากจึงยังมิได้เข้าเป็นสมาชิกของคณะพลพรรคดังเช่นที่ได้ปรากฏในจังหวัดต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว แต่ถ้าญี่ปุ่นได้ทำการรบต่อไปนี้อีกจนกระทั่งตลอดเดือนสิงหาคม คณะต่อต้านในกรุงเทพฯ ตามแบบวิธีการที่ได้กล่าวมาแล้ว ก็คงจะได้เกิดขึ้นเช่นกันกับที่ในจังหวัดอื่น ๆ อันเป็นเครื่องส่งให้เห็นว่าการที่เป็นเช่นนั้นนั้น หาใช่ที่เราจะมีได้มุ่งกระทำนี้ให้เป็นการกระทำของคนทุกคนในประเทศไทย เพราะว่าเราตั้งใจแต่จะให้งานนี้เป็นงานของคนไทยทุกคนไม่ใช่เฉพาะพวกใดพวกหนึ่ง แต่เป็นธรรมชาติอยู่เองในการที่จะทำการลี้ลับอย่างนี้ เราย่อมจะต้องเริ่มต้นด้วยใจคนซึ่งเราไว้วางใจกันก่อน แล้วจึงจะขยายออกไปกว้างขึ้นได้ หาไม่เช่นนั้น เราก็จะปกปิดความลับไม่อยู่ นอกจากนี้มีคนไทยหลายคนซึ่งไม่ทราบความจริงถึงอำนาจกำลังของกองพลพรรคที่เราตั้งขึ้น ก็ยังไม่สู้ไว้วางใจในอิทธิพลของเรานัก และเมื่อไม่ไว้วางใจดังนั้นก็ยังไม่ค่อยกล้าเข้าร่วมมือกับเรา

ต่อมาในกลางเดือนกรกฎาคม ข้าพเจ้าได้เดินทางลงไปจังหวัดนครศรีธรรมราช และได้ไปพบกันกับนายพันเอกแสง ณ พัทลุง และนายพันเอกสวัสดิ์ ไกรฤกษ์ และได้ดำเนินการจัดสร้างกองทหารพลพรรคขึ้นในมณฑลพิษณุโลกดังต่อไปนี้

1. เราได้เลือกที่ตั้งกองบัญชาการขึ้นในเขาใหญ่ห่างจากอำเภอลำปาง 24 กิโลเมตร
2. ตั้งกองบัญชาการกองพลพรรคมีกำลังทหาร 2 กองร้อยจัดระเบียบการตามที่ได้เสนอมมาแล้วสำหรับกองทัพบก ภาระหน้าที่รับส่งของทางอากาศและป้องกันกองบัญชาการอยู่ ณ เขาใหญ่
3. ในการที่จะตั้งกองพลพรรคในมณฑลพิษณุโลกนั้น เราได้รวบรวมบรรดา ยวดยานพาหนะต่าง ๆ ขึ้นจัดแบ่งออกเป็นหน่วยรบ 4 หน่วยตั้งแผนการสำหรับการเพิ่มกำลังกองพันทหารที่ได้ตั้งไว้ และได้จัดตั้งที่กองพันพลพรรคขึ้น ณ ที่ดังนี้ คือ
 - กองพันพลพรรคที่ 1 ตั้งอยู่ที่ตำบลนาสวน มีเขตต์ทำการต่อไปจนถึงฉวาง
 - กองพันพลพรรคที่ 2 มีเขตต์ทำการที่ทุ่งสง ร่อนพิบูลย์ และเขาถ้ำขี้เสื่อ
 - กองพันพลพรรคที่ 3 ภาระทำการตั้งแต่พัทลุง ช้อง และห้วยยอด

- กองพันพลพรรคที่ 4 กระทำการที่สงขลาและหาดใหญ่
- บรรดากำลังทหารที่เหลืออยู่นั้นได้ใช้รวมกันที่จังหวัดนครศรีธรรมราช กระทำการรักษาความปลอดภัยให้แก่พลเมืองในจังหวัดนั้น และเป็นเครื่องแสดงกับญี่ปุ่นว่าเราไม่ได้เปลี่ยนแปลงเหตุการณ์อะไร

4. การจัดตั้งกองสืบข่าว และการวางตัวตรวจลับเพื่อความปลอดภัยในจังหวัดต่างๆ และตำบลต่างๆ ผู้บังคับกองตำรวจรับหน้าที่เป็นผู้จัดการวางสายสืบข่าวและจัดตำรวจลับ

5. พลธิการของกองพลที่ 6 เป็นผู้รับผิดชอบที่จะจ่ายอาวุธ สิ่งของไปยังคณะต่อต้านต่างๆ และรับผิดชอบในการรับสิ่งของที่ส่งเข้ามาจากประเทศอินเดียโดยเครื่องบิน และกระทำการวางระเบียบการลำเลียงดังเช่นที่ได้ทำไว้ตามรูปเดียวกับที่จังหวัดตาก

6. คณะต่อต้านจังหวัดและตำบลที่เป็นศูนย์กลางของมณฑล ก็ได้จัดตั้งคณะต่อต้านขึ้นตามวิธีการที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เราคิดกันว่าถ้ากิจการสำเร็จเรียบร้อยแล้ว เราคงจะมีคณะต่อต้านเป็นหน่วยทำการวินาศกรรมอย่างน้อย 21 หน่วย กระจายไปทั่วมณฑลปักษ์ใต้ ตั้งแต่ชุมพรจนถึงชายแดน แต่เนื่องด้วยญี่ปุ่นได้ยอมแพ้ไปเสียก่อน คณะต่อต้านเหล่านี้จึงตั้งยังไม่สำเร็จทั่วไป หาไม่เช่นนั้นรูปร่างก็คงเป็นดังที่กำหนดไว้

การที่ญี่ปุ่นได้ยอมแพ้เสียนี้ พุดตามจริงแล้วก็นับว่าเป็นการมีโชคอย่างดีของประเทศไทยเราอย่างหนึ่ง หาไม่เช่นนั้นประเทศเราก็อาจจะแหลกลาญไปหลายแห่ง แต่ก็เป็นที่น่าเสียดายที่นักรบของไทยเรามีได้มีโอกาสดูแลตัวว่ามีความสามารถกล้าหาญที่ทำการรบอันเป็นการกู้เกียรติยศของชาติที่เราได้ยอมแพ้ญี่ปุ่นไปอย่างง่ายเมื่อปลายปี พ.ศ. 2484 นั้นได้ แต่อาศัยเหตุที่ได้กล่าวแล้วว่า หลวงประดิษฐได้แสดงความจำนงไปยังลอร์ด หลุยส์ เมทแบดเดินว่าจะทำการรบ แต่ลอร์ด หลุยส์ได้สั่งห้ามไว้นั่นเอง เราจึงสามารถแสดงตนว่าเรามีได้เป็นชาติที่ซื่อสัตย์ไม่ยอมกระทำการรบแก่ภูหน้าของเรา ที่ไม่ได้ทำนั้นเพราะว่าแม่ทัพใหญ่สั่งห้ามเสียอันเป็นการได้ผลอยู่บ้าง

เมื่อญี่ปุ่นยอมแพ้เสร็จแล้ว ตามที่ได้อธิบายมาข้างต้นแล้วเราจะเห็นได้ว่า มีคณะพลพรรคที่ได้พร้อมแล้วที่จะทำการได้มีจำนวนไม่น้อยกว่า 4 หมื่นคน และโดยเหตุนี้ก็เป็นเรื่องที่เราทั้งหลายในคณะพลพรรคจะต้องรู้สึกอยู่เองว่าเราทั้งหลายได้ร่วมมือทำงานกับกองทัพสหประชาชาติดูจะเป็นฝ่ายเดียวกัน เพราะฉะนั้น ในการที่รัฐบาลได้ประกาศออกไปว่า การประกาศสงครามนั้นเป็นโมฆะจึงไม่เป็นของนำประหลาดใจ เพราะบุคคลในคณะรัฐบาลทุกคนก็ได้ร่วมมือในคณะพลพรรคมาดังที่กล่าวแล้ว ก็ย่อมจะทำให้รู้สึกว่าเขาทั้งหลายได้เข้าร่วมมือกับกองทัพสหประชาชาติเป็นอย่างดี

เมื่อญี่ปุ่นยอมแพ้แล้ว ข้าพเจ้าได้รับหน้าที่เป็นนายทหารติดต่อดะระหว่างผู้บัญชาการกองพลที่ 7 ของอังกฤษ กับหลวงประดิษฐ์มนูธรรม เพื่อดำเนินการเชื่อมความสัมพันธ์ ความเข้าใจซึ่งกันและกันในระหว่างไทยกับอังกฤษ

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายหลังญี่ปุ่นยอมแพ้แล้วนั้น ข้าพเจ้าขอแบ่งพูดเป็น 2 ตอน คือเหตุการณ์อันเกี่ยวกับการเมืองภายในตอนหนึ่ง และเหตุการณ์อันเกี่ยวกับการเมืองต่างประเทศตอนหนึ่ง

เหตุการณ์ภายในประเทศหลังสงคราม

เหตุการณ์ภายใน ตั้งแต่เมื่อญี่ปุ่นได้ยอมแพ้เสร็จแล้ว ในต้นเดือนกันยายนข้าพเจ้าได้ให้สัมภาษณ์กับคณะหนังสือพิมพ์ทั่วไป แสดงถึงความจำนงของคณะเสรีไทยโดยทั่วไปว่า เราไม่มีความประสงค์จะเอาบำเหน็จ

รางวัลอย่างใด อยากจะเห็นแต่ทำให้ประเทศไทยนี้ได้มีประชาธิปไตยอันแท้จริง โดยไม่มีคณะใดหมู่ใดเป็นใหญ่กว่าหมู่อื่น ผู้ใดเหลวไหลไม่ดีก็จะได้กำจัดเสียโดยทั่วไป

คำที่ข้าพเจ้าพูดนี้เป็นสิ่งที่ข้าพเจ้าทราบได้แน่ว่าคณะหลวงประดิษฐฯ ก็คิดเช่นเดียวกัน แต่ในขณะนั้นคนในประเทศไทย เฉพาะอย่างยิ่งในกรุงเทพฯ บางส่วนพากันสงสัยว่า หลวงประดิษฐฯ กับพวกนั้นจะยอมสละอำนาจของตนออกเสียหรือไม่

เมื่อทหารสหประชาชาติเข้ามาถึงประเทศไทย และคณะหลวงประดิษฐฯ ได้แสดงความจำนงว่าจะให้เสรีภาพอันแท้จริงต่อคนทั่วไป บรรดาบุคคลซึ่งเคยถูกกดขี่มาแต่ก่อนก็พากันโผล่ขึ้นมาจากใต้น้ำ เริ่มรู้สึกความเป็นเสรีภาพและความปลอดภัยของตน และได้ดำเนินการที่จะไม่ละล้มความหลัง มุ่งใจจะพยายามต่อสู้ผู้ที่ได้กดขี่ตน อันเป็นสิ่งที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง เพราะการจะก่อสร้างบ้านเมืองของเราขึ้นมาใหม่ได้นั้น เราจะก่อสร้างขึ้นด้วยความไม่มีน้ำใจที่จะปรองดองกันโดยเอาความเกลียด ความพยายามขึ้นมาเป็นสิ่งขีดหน้าแล้ว ความเรียบร้อยก็คงมีไม่ได้เป็นแน่ ทางที่จะทำได้เราต้องล้มความหลังและเลิกความพยายามเสีย และเนื่องด้วยเหตุว่า ถ้าขึ้นเราปล่อยให้บุคคลเพาะความพยายาม ความเกลียดกันอยู่ดังนี้แล้ว ประเทศของเราจะต้องแบ่งแยกกันอีกดังที่ผ่านมาแล้ว เราจึงคิดวางแผนการที่จะทำความใกล้ชิดทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน ให้หมดความบาดหมางโดยทั่วไป หลวงประดิษฐฯ เองก็เห็นด้วย ในการที่จะทำวิธีการปรองดองใกล้ชิดกันกับคนทั่วไป

โดยเหตุนี้ เพื่อจะแสดงให้เห็นชัดว่า พวกหลวงประดิษฐฯ นั้นมิได้คิดจะยึดอำนาจไว้ในตัวของตัวเอง จึงได้คิดเอา ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เข้ามาเป็นนายกรัฐมนตรี ได้ดำเนินการแสดงเป็นลำดับมาว่ามิได้ยึดอำนาจครองไว้แต่คณะตนผู้เดียว เพราะถ้าพวกหลวงประดิษฐฯ จะยึดอำนาจไว้ในตัวของตัวเองแล้วก็คงทำได้ง่ายโดยไม่มีปัญหา เพราะในขณะนั้น ทั้งอังกฤษและสหรัฐอเมริกาต่างสนับสนุนเคารพนับถือในหลวงประดิษฐฯ อยู่ทั่วไป ถ้าเขาคิดว่าเขาจะกุมอำนาจไว้ในตัวก็ย่อมจะไม่เป็นการยาก แต่หลวงประดิษฐฯ หาได้ทำเช่นนั้นไม่ได้พยายามทุกทางอันแสดงให้เห็นว่าเขากำลังปล่อยให้คนทั่วไปได้รับสิทธิของตน คือมาเป็นลำดับตั้งปรากฏชัดเห็นในการเลือกตั้งเมื่อต้นปี 2489 นี้ ซึ่งเราทั้งหลายย่อมรู้จักอยู่แล้วว่า ถ้าเราไม่ได้เสรีภาพอันแท้จริงแล้ว เราจะทำกรทำการด่าว่าซึ่งกันและกันในทางการเมืองและพูดจาทางการเมือง โดยมีต้องเกรงกลัวตำรวจลับ ก็ย่อมจะทำได้ แต่ตามที่ปรากฏมานั้น คนไทยทุกคนมีสิทธิที่จะทำอะไรได้ทั้งสิ้น หนังสือพิมพ์เองก็ได้รับสิทธิที่จะพูดจาเรื่องกิจการภายในได้ทั้งสิ้น จะมีข้อขัดข้องอยู่บ้างที่ห้ามไม่ให้พูดกันก็คือ เรื่องที่เกี่ยวกับการต่างประเทศ ซึ่งอาจกระทบกระเทือนไปถึงผู้อื่นได้

เราไม่ควรจะนึกถึงคำพูด แต่ควรจะนึกถึงการกระทำเป็นเครื่องพิสูจน์จิตใจของคนดีกว่า ตลอดเวลามานี้หลวงประดิษฐฯ ได้แสดงการกระทำอย่างชัดเจน ว่าเขากระทำทุกอย่างตามหลักการของคณะเสรีไทย ข้อตำหนิต่างๆ ที่คนมีอยู่ ณ ทุกวันนี้ก็เพราะไม่รู้เรื่องความจริงว่าเขาได้คิดอย่างไร และกระทำกรอย่างไร มีอาทิเช่น

1. การจัดตั้งคณะรัฐบาล คณะม.ร.ว. เสนีย์นั้น มีผู้กล่าวกันโดยมากกว่า เหตุใดพวกพ้องหลวงประดิษฐฯ จึงเข้าไปอยู่ในคณะรัฐบาลนั้นเป็นอันมาก ความจริงในเรื่องนี้นั้นมีเหตุผลดังนี้คือ พวกหลวงประดิษฐฯ รู้สึกว่าถ้าตนจะได้พยายามดำเนินการให้เสรีภาพอันแท้จริงต่อประเทศไทยแล้ว เขาจะต้องแสดงให้เห็นคนเห็นทั่วไปด้วยว่าเขากำลังพยายามที่จะร่วมสามัคคีกับที่อื่นโดยทั่วไป เพราะถ้าคนอื่นเป็นผู้กระทำแล้ว ไหนเลยคนไทยทั่วไปจะเชื่อได้ว่า การกระทำที่จะให้เสรีภาพต่อคนทั่วไปนั้น เป็นความตั้งใจอันแท้จริงของพวกเขา คนทั้งหลายก็จะพากันว่า การที่คนได้รับเสรีภาพนั้นเป็นเพราะผู้อื่นเป็นผู้กระทำ โดยเหตุตั้งนี้ความเกลียดความชัง ความพยายามทั้งสิ้น ก็จะไม่สิ้นสุดลงไป แต่ถ้าคนทั้งหลายได้ทราบว่ พวกเขาเป็นผู้ที่ได้พร้อมใจแท้ๆ ที่จะยก

เสรีภาพอันแท้จริงให้แก่คนไทยแล้ว และการที่เขาพยายามจะปรองดองกับคนทั่วไป ดังนี้ ย่อมจะทำให้ความพยายามคาดหวังที่มีอยู่แต่เก่าก่อนได้หายลงไป

นอกจากนั้น มีผู้คิดว่า เหตุใดคณะรัฐบาล ม.ร.ว. เสถียร จึงมิได้นำคนที่มีความสามารถในทางการงาน เข้าไปร่วมมือด้วยอีก เหตุข้อนี้ เป็นเพราะรัฐธรรมนูญของเรามีอยู่ว่า คณะรัฐบาลจะต้องมีผู้ที่เป็สมาชิกของสภา ร่วมอยู่อย่างน้อย 15 คน ก็เป็นอันยากที่จะหาผู้อื่นเข้าไปร่วมมือได้ จึงจำเป็นต้องเลือกผู้ที่ได้เคยทำงาน ร่วมมือกันมาในคณะต่อต้าน จนตราบทเมื่อรัฐธรรมนูญใหม่ซึ่งเขาได้คิดได้สร้างทำขึ้นนั้น สำเร็จเรียบร้อยลง ไป จึงจะได้ปล่อยให้แก่ผู้แทนที่เลือกขึ้นมาโดยราษฎร ได้กระทำการโดยแท้จริง

การที่จะแก้ไขรัฐธรรมนูญนี้ก็เช่นเดียวกัน เป็นเหตุอันหนึ่งที่คณะหลวงประดิษฐไพฑูริย์ ย่อมจะกระทำ ให้เป็นผลสำเร็จ เพราะเหตุว่า ถ้าเป็นคณะอื่นทำแล้ว พวกสมาชิกประเภทที่สองนั่นเอง ก็อาจจะมีความ ระแวงระไวขึ้นมา ย่อมจะกระทำการลาออกได้ง่าย ดังเช่น ได้ปรากฏมาแล้วว่า เมื่อครั้งหลวงประดิษฐไพฑูริย์ ได้ ประชุมคณะสมาชิกประเภทที่สอง ขอให้เขาพากันลาออกเพื่อจะจัดการตั้งรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ พวกสมาชิกประเภท ที่ 2 ก็ยอมตกลง เพราะรู้สึกว่ายั้งแต่ครั้งก่อนไม่มาถึงตัว แต่ครั้งต่อมา ปรากฏขึ้นว่าคนบางคนที่มีได้อยู่ในคณะ หลวงประดิษฐไพฑูริย์ ได้พูดจา กล่าวไปทำนองจะพยายาบ ความระแวงของคณะสมาชิกประเภทที่ 2 ก็เกิดขึ้น และจะพากันไม่ยอมลาออก และจะไม่เปลี่ยนรัฐธรรมนูญ

ความระแวงอันนี้เป็นสิ่งสำคัญที่สุด ที่เราต้องแก้ไขตัดเสียให้เด็ดขาดได้ก่อน จึงจะดำเนินการวาง รูปการนำของประเทศให้เข้าหลักประชาธิปไตยอันแท้จริง โดยมีปรองดองไม่พยายาบซึ่งกันและกัน ถ้าหาก ความระแวงอันนี้ยังมีอยู่ตราบใด การที่จะดำเนินการประชาธิปไตยอันแท้จริง ย่อมกระทำไม่ได้ เพราะต่างคน ต่างไม่ไวใจซึ่งกันและกัน ต่างพากันเกรงกันว่า ถ้าฝ่ายตรงข้ามของตนได้ขึ้นมาเป็นรัฐบาลขึ้นแล้ว ก็จักพากัน กดขี่คณะตน ดังนี้ ความสามัคคีอันแท้จริง อันเป็นหลักทางใจของประชาธิปไตยก็เกิดขึ้นไม่ได้ และเมื่อ ความสามัคคีตั้งใจอันนี้ไม่เกิดขึ้นแล้วประชาธิปไตยก็มีขึ้นมาไม่ได้

อีกเรื่องหนึ่ง เช่นมีผู้คนปรากฏว่าไม่ชอบหลวงอดุลย์เป็นอันมาก ถ้าปล่อยให้บุคคลผู้อื่นขึ้นเป็น รัฐบาลแล้ว หลวงอดุลย์เองก็คงจะไม่รู้สึกปลอดภัย และคงจะไม่ยอมลาออกพ้นจากตำแหน่งทั้งการเมืองและ การบริหาร แต่หากเป็นเพราะพวกของหลวงประดิษฐ์ยังสามารถที่จะให้ความอารักขาและยังความยุติธรรมให้ หลวงอดุลย์ได้ หลวงอดุลย์จึงยอมออกไป นี่ก็เป็นข้อพิสูจน์อีกอย่างหนึ่งว่า หลวงประดิษฐ์นั้นได้พยายามทุก ทางที่จะยังให้เกิดความปรองดองขึ้นในประเทศไทย ถ้าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ขัดขวางก็พยายามทำให้ค่อยหายไป โดยละมุนละม่อม ให้ทุกคนปราศจากความระแวงซึ่งกันและกัน

แต่การที่เราไม่สามารถจะปรองดองกันได้ขณะนี้ นั้น เป็นเพราะคณะอื่นมิยอมเลิกความพยายาบอันเนื่อง มาจากความกดขี่แต่ภายหลัง ความพยายาบอันนี้เองเป็นโมหะจิตบังนัยคาอยู่ จึงมิได้เห็นความจริงได้แน่ชัด บ้านเมืองของเราทุกวันนี้ จึงออกจะแยกออกจากกันอีก และถ้าเราไม่ระวังแล้ว อาจจะรวมกันไม่ได้อีกเลย เพราะความระแวงซึ่งกันและกัน

ถ้าพวกคนไทยเราทุกคนจะลองนึกถึงเหตุการณ์ที่ผ่านมาแล้วตั้งแต่เดือนกันยายนมาจนถึงบัดนี้ โดย ปราศจากอคติทุกอย่าง เราจะเห็นได้ว่าหลวงประดิษฐ์กับพวกได้พยายามจริงๆ ที่จะดำเนินการทุกอย่างตามหลัก ที่ได้พูดไว้กับข้าพเจ้า ชั่วแต่ยังไม่ถึงผลสำเร็จขั้นสุดท้ายเท่านั้น ถ้าพวกเราใจไม่ร้อนเกินไป ข้าพเจ้าเชื่อว่า ผลอันดีที่ข้าพเจ้าได้ฝากไว้ว่าความตั้งใจของคณะเสรีไทยนั้นเป็นเช่นไร คงจะได้บังเกิดขึ้นแน่ในไม่ช้า

แต่ ณ บัดนี้ ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณทั่วไปยังนึกถึงความพยายาบ ความหลังกันอยู่มากนัก และไม่ ยอมให้ออกาสให้ต่างพวกต่างปรองดองกันได้ ข้าพเจ้าได้เคยสังเกตเห็นว่าบรรดาท่านผู้ใหญ่ของทั้งสองฝ่าย เช่นหลวงประดิษฐ์ พระยาเทพหัสดินทร์ พระยาอุตมฯ พระยาสุรารักษ์ พระยาโทณวนิต ตลอดจนนายโชติ

คุ่มพันธ์ ก็ต่างพากันเห็นว่า เราจำเป็นจะต้องปรองดองเลิกความพยายามกันเสียให้สิ้นเชิง ดังที่ได้กล่าวมาแล้วแต่ต้น มีแต่คนบางคนเท่านั้น ที่มียอมที่จะเห็นความจริงต่างๆ ฟังใช้อำนาจในความเห็นของตนให้เป็นเครื่องนำตนไปในทางที่ไม่ถูกต้องกับทางที่เราควรจะทำเพื่อยังประเทศของเราให้ร่วมมือ ร่วมกำลังใจ ทำการต่อไปข้างหน้าได้

2. เรื่องอันเกี่ยวกับเจ้านายเหล่านี้ ตามที่คนได้พูดกันว่า หลวงประดิษฐนั้นพยายามจะกดขี่เจ้าอีก ณ บัดนี้ ก็ไม่เป็นความจริง ด้วยได้ปรากฏเป็นเครื่องพิสูจน์พยานทุกวันนี้ว่า สิ่งที่หลวงประดิษฐได้พูดมากับข้าพเจ้า เมื่อแรกข้าพเจ้ามาถึงประเทศไทยนั้น ว่าจะได้กระทำการยกย่องพระเกียรติยศของพระเจ้าแผ่นดินไทยให้ได้รับความยุติธรรมทั่วไป เขาก็ได้กระทำอยู่เช่นที่ได้สัญญาไว้ เช่น การสร้างพระบรมรูปพระปกเกล้าเวลานี้ก็ได้ กำลังสร้างอยู่แล้ว ในวันที่ 6 เมษายนหน้า นี้ก็คงจะได้เห็นพระบรมรูปนี้ ประดิษฐานอยู่ ณ ปราสาทเทพพิตร เป็นต้น

คนทั้งหลายพากันว่าข้าพเจ้า ว่าข้าพเจ้านี้หลงมหลงหลวงประดิษฐ์ มิได้รู้สึกเจ็บร้อนในสิ่งที่ได้เกิดแก่ตัวข้าพเจ้าแต่ภายหลัง สำหรับข้อนี้ข้าพเจ้าขอชี้แจงว่า การกระทำของข้าพเจ้าทุกอย่าง ข้าพเจ้าได้กระทำไปด้วยความเชื่อ ซึ่งได้เกิดขึ้นจากการที่ได้เห็นการกระทำของหลวงประดิษฐ์ หาใช่เพราะคำพูดของเขาไม่ การกระทำนี้แหละ เป็นเครื่องทำให้ข้าพเจ้าเชื่อถือ ไม่ใช่คำพูด และมีใครบ้างในขณะนี้อ้างพิสูจน์ได้ว่าหลวงประดิษฐ์ มิได้กระทำตามคำที่เขาได้พูดไว้กับข้าพเจ้า ในการที่ยังให้บังเกิดเสรีภาพและประชาธิปไตย

เช่น เรื่องการที่คนกล่าวว่า คณะรัฐบาลของนายคองนั้นได้ถูกหลวงประดิษฐ์ สั่งให้พวกโจมตีในสภา ข้าพเจ้าได้เห็นและได้ฟังอยู่กับตัวเอง หลวงประดิษฐ์มิได้สั่งให้พวกฟ้องกระทำการโจมตีนายคองเลย แต่เป็นผู้บอกกับคนทั่วไปว่า เราควรจะปล่อยให้เขาดำเนินการให้ถูกต้องตามหลักประชาธิปไตย ถ้าเมื่อเขาทำไม่ดีแล้ว จึงค่อยคัดค้าน ต่อว่า ตามหลักของประชาธิปไตย แต่เรื่องนี้ใครเลยจะเชื่อว่าจะเป็นความจริง เพราะว่าเขายังไม่ได้แสดงการกระทำเลย มีแต่คำพูด แต่ถ้าเราได้ปล่อยโอกาสให้เขาแล้ว ข้าพเจ้าแน่ใจว่า เขาคงจะได้แสดงการกระทำออกมาเป็นเครื่องพิสูจน์ได้ชัดเจน แต่ ณ บัดนี้การที่ไม่เชื่อกัน การที่ระแวงกัน ย่อมจะต้องให้เกิดความระแวงขึ้นในคณะอื่นเหมือนกัน การที่จะเรียบริ้อยลงไปได้ ก็ต้องด้วยต้องล้มความหลัง เลิกระแวงกันเสียที จึงจะได้

เหตุการณ์เกี่ยวกับต่างประเทศ

มีผู้กล่าวกันโดยมากว่า อังกฤษนั้นมีท่าทางอยากจะกดขี่ประเทศไทย อันเป็นเหตุให้เกิดให้แตกความสามัคคีกันในระหว่างประเทศไทยเป็นอย่างมาก

เหตุที่ทำให้เป็นดังนี้นั้น เพราะว่าเราไม่พยายามเห็นความรู้สึกและความเป็นไปของเขา แต่เรานึกแต่ของเราอย่างเดียว กล่าวคือ ถ้าเราไม่เห็นข้อความในด้านของเขาบ้าง เราก็ยากที่จะปรองดองกันลงไปได้ เราควรจะรำลึกว่าประเทศของเรานี้ตั้งอยู่ในเขตที่ติดต่อกับประเทศอังกฤษเป็นอันมากทั้งในทางการค้าขาย ในทางคมนาคม ในทางป้องกันตัว และในทางการเป็นเพื่อนบ้านกัน การที่เราจะไม่นึกถึงคนที่อยู่บ้านที่ติดต่อกับเรานั้นย่อมเป็นการผิดธรรมชาติ ถ้าบ้านใกล้เคียงของเรา มีความระหองระแหงซึ่งกันและกัน เราจะอยู่เป็นสุขกันได้ยาก เพราะฉะนั้นเราจะต้องนึกถึงข้อนี้เสียก่อน แล้วจึงจะพึงเห็นได้ว่า เราจะดำเนินการอย่างไรจึงจะเหมาะ

คนไทยเราส่วนมากพูดกันว่าประเทศไทยเรานั้นไม่มีเอกราชสมบูรณ์เสียแล้ว การพูดเช่นนี้เป็นการ

พูดซึ่งไม่รู้ความจริง แต่พูดไปโดยความน้อยใจ ทุกวันนี้ในเมื่อเรามีอะไรบ้างที่เราทำไม่ได้ การศาลก็อยู่ในมือเรา การเมืองก็อยู่ในมือเรา เราจะเปลี่ยนรัฐบาลสักทีไหน เราจะวางปอลิซีอะไรของเรา ก็ไม่มีใครขัดขวาง การทหารเราก็มีก็ได้ไม่มีก็ได้ ไม่มีใครมายุ่งกับเรา

จริงอยู่ ทุกวันนี้ มีทหารต่างประเทศเข้ามาอยู่ในเมืองเรา แต่เขาก็มิได้เข้ามาตั้งรัฐบาลทหารครอบหัวเราอยู่ จะมีข้อเสียหายก็เกี่ยวกับการที่เราต้องเสียค่าเลี้ยงดูทหารเหล่านี้ ซึ่งเป็นของธรรมดาที่สัมพันธมิตรได้ปฏิบัติต่อพวกสัมพันธมิตรด้วยกันมาแล้ว โดยแบบเดียวกันไม่มีผิด เราจะไปว่าว่าการกระทำอันนี้เป็น การกระทำที่เขาเลือกโดยเฉพาะ ที่จะปฏิบัติกับเราหาได้ไม่ เพราะชาติอื่นๆ ที่เป็นสัมพันธมิตรกับเขาก็ได้รับการปฏิบัติอย่างเดียวกันนี้

ส่วนคดีเสียหายที่เกี่ยวกับการสงครามนั้น เราต้องรับว่าความจริงนั้นเราได้ทำผิดต่อเขา เช่นเอาของของเขาไปเสียจากห้างไวท เอ เวย์ ไปใช้ในห้างไทยนิยมแผ่นดิน แล้วเราจะไม่ใช่เขาอย่างไรได้ เรื่องการที่จะต้องเสียค่าข้าวส่งไปเลี้ยงคนที่ประเทศอื่นนั้นเล่า ถ้าพูดตามจริงแล้วเราเป็นชาติที่ถือพุทธศาสนาก็ควรจะเห็นอกเห็นใจสงสารผู้อื่นที่ตกยาก จริงอยู่การที่เราต้องเสียข้าวครั้งนี้ย่อมจะกระทบกระเทือนถึงเศรษฐกิจของเรา แต่ถ้าเราได้ใช้วิธีการพูดจากับอังกฤษโดยเห็นอกเห็นใจกันแท้จริง โดยมีใช้พูดเล่นเจ้าถ้อยหมอลความต่อเขาแล้ว ข้าพเจ้าเชื่อใจว่าเราอาจจะไม่ต้องเสียเงินทองและค่าเสียหายและค่าข้าวนี้มากเท่าที่เรานึกก็ได้

เพราะตามธรรมดาการต่างชาตินั้น ไม่ใช่ความรักใคร่ส่วนตัวเท่านั้นที่เป็นของสำคัญที่จะจูงนโยบายของประเทศหนึ่งๆ ให้เดินไปทางใด แต่การที่เราจะทำได้ก็อีกฝ่ายหนึ่งเข้าใจถึงการได้เสียร่วมกัน เช่นถ้าอีกฝ่ายหนึ่งเสียอีกฝ่ายหนึ่งก็เสียด้วย ถ้าฝ่ายหนึ่งได้ อีกฝ่ายหนึ่งก็ได้ด้วย การใช้พูดจาโดยอ้างเหตุผลดังนี้เท่านั้นที่จะชี้ให้ประเทศอีกประเทศหนึ่งเห็นได้ว่า จะต้องวางนโยบายต่อเราใกล้เคียงกับเราอย่างไร ตามเรื่องที่ได้ปรากฏมาแล้ว การที่เราจะสำเร็จกิจการอันใดได้ก็โดยอาศัยขอร้องให้ประเทศอังกฤษเห็นอกเห็นใจเราในการที่มีการได้เสียร่วมกันกับเขาเช่นนี้เป็นบรรทัดฐาน เรื่อง เหล่านี้ข้าพเจ้าได้ทำการร่วมมือกับหลวงประดิษฐมาเป็นอย่างดีที่จะชี้ให้อังกฤษเห็นความได้เสียร่วมกันอันนี้โดยชัดเจน จึงสามารถทำความเข้าใจกันตรงกันในเรื่องระหว่างนายทหารชั้นผู้ใหญ่ทั่วไปกับฝ่ายไทยนี้ได้เป็นอย่างมาก

การงานในขั้นนี้นั้น ข้าพเจ้าขอพูดว่าเป็นขั้นที่ทำการยากมากกว่าครั้งทำการสู้รบญี่ปุ่นเป็นอันมาก เพราะทุกชั้นที่ทำการ การจะได้ผลอีกอย่างหนึ่งก็อาจจะกระทบกระเทือนคนส่วนอื่นๆ ให้เกิดบาดหมางใจกันขึ้นได้ง่ายๆ ถ้ายังพวกเราไม่เข้าใจเรื่องราวเหตุผลอันปรากฏที่แลมาแล้ว ก็ยิ่งทำให้เข้าใจผิดและเดินออกนอกทางไม่เห็น ความเข้าใจซึ่งกันและกันได้เป็นอันมาก

เรื่องราวเกี่ยวกับการต่างชาตินั้นเป็นเรื่องยืดยาว ไหนจะเกี่ยวกับข้อสัญญา 21 ข้อบ้าง 51 ข้อบ้าง ข้อความขัดข้องในเรื่องทั้งสองนี้ก็เกิดขึ้นจากความเข้าใจผิดซึ่งต่างฝ่ายต่าง ไม่ค่อยเห็นกันในความประสงค์หรือความจำนงของตนและต่างก็เล่นบทเจ้าถ้อยหมอลความแข่งกัน มิได้นึกถึงที่จะพูดเกี่ยวข้องกับการได้ผลเสียหายร่วมกันเป็นเกณฑ์ โดยเหตุตั้งที่กล่าวนี้ ราษฎรไทยทั้งหลายที่ได้ทราบความจริงอันเกี่ยวกับวิธีดำเนินการเหล่านี้ก็พาให้นึกไปในทางที่มีดีต่างๆ ยิ่งอธิบายเท่าไรก็ยิ่งไม่มีคนเข้าใจยิ่งขึ้น เพราะฉนั้นที่ได้มีขึ้นไว้นั้นไม่มีใครได้ทราบล่วงรู้ และด้วยเหตุที่ไม่รู้ฉากหลังนี้เอง เราจึงคิดกำหนดการอะไรไม่ถูก สิ่งสำคัญในเรื่องฉากหลังเหล่านี้ที่จะต้องฟังนึกถึงก็คือ

1. ประเทศอังกฤษในสมัยปัจจุบันนี้นั้น มิได้มีความประสงค์ที่จะแผ่ไพศาลอำนาจของตัวตั้งเช่นที่เคยอีกแล้ว เพราะการที่จะแผ่ไพศาล ณ ขณะนี้นั้น ย่อมเป็นการขัดต่อความประสงค์ของประเทศราชต่างๆ ในจักรวรรดิของอังกฤษ ซึ่งถ้าแม้เขาต้องการจะเอาประเทศไทยเป็นเมืองขึ้น คนพม่าหรือคนในอินเดียก็ย่อมจะ

ต้องกล่าวถึงอังกฤษและไครอังกฤษมากยิ่งขึ้น หรือไม่เช่นนั้นก็ย่อมต้องมีการขัดต่อบทบัญญัติแห่งแอดแลนติก ชาร์เตอร์ ซึ่งนานาชาติได้รับรองไว้แล้ว โดยเหตุนี้ ถ้าเรายังนึกถึงกิจการในแง่อังกฤษตามทำนองที่ได้ปรากฏ มาแล้วในศตวรรษที่ 19 หรือต้นศตวรรษที่ 20 นี้ เรากีย่อมมองไม่เห็นวิถีทางที่จะเดินกับเขาได้

อังกฤษนั้นในสมัยนี้เปรียบเหมือนเป็นผู้หญิงอายุมาก ที่มีทรัพย์สินสมบัติพร้อมบริบูรณ์แล้ว คอยแต่อยากจะรักษาของที่ตนมีอยู่ ไม่อยากจะให้เสียไปเท่านั้น มิได้ต้องการอะไรอื่นต่อไป นอกจากนั้น คนอังกฤษ ทุกวันนี้เป็นส่วนมากพากันเห็นว่าการที่มีสงครามขึ้นในโลกโดยไม่รู้จักสิ้นสุดนี้ เป็นเพราะการถือถึงชาติโน้น ชาตินี้และการแผ่อำนาจเป็นบรรทัดฐาน เพราะฉะนั้นบรรดาพลเมืองอังกฤษที่เป็นชั้นหนุ่มๆ ย่อมไม่ชอบการที่จะเที่ยวหาเมืองขึ้นมาขึ้นกับอังกฤษในสมัยนี้ เพราะเห็นว่าการที่จะทำเมืองขึ้นมาขึ้นกับอังกฤษนี้เป็นการนำ สงครามในภายหน้าอีก และเป็นการไม่ยุติธรรมต่อมนุษย์ยังดังปรากฏผลเห็นชัดในการเลือกตั้งครั้งที่แล้ว ซึ่งชี้ ชัดว่าอังกฤษต้องการเปลี่ยนนโยบายของประเทศโดยทั่วไปเพื่อให้บังเกิดความรู้สึกนึกถึงคนทั่วโลก และไม่ใช่นึกแต่ถึงตัวเท่านั้น ถ้ารัฐบาลอังกฤษในปัจจุบันนี้ยังไม่สามารถจะเปลี่ยนนโยบายได้ ก็คงไม่อยู่ในอำนาจได้ เกิน 4 ปี คงต้องถูกออกไปเสีย เพราะฉะนั้นเราจะต้องคิดถึงเรื่องราวของอังกฤษนี้ตามแนวความคิดจาก หลักการอันใหม่จึงจะเห็นชัดเจนว่าไปลิซีเขาเดินอย่างไร

2. จริงอยู่ เมื่อแรกประเทศไทยได้ประกาศสงครามกับอังกฤษใหม่ๆ ได้มีเสียงในประเทศอังกฤษ มี อาทิจน เซอร์ โจเซย์ ครอสมบี ได้ให้ปาฐกถาเกี่ยวกับประเทศไทย กล่าวว่าการที่ประเทศไทยกระทำกับ อังกฤษครั้งนั้นนั้น ควรจะถูกลงโทษให้อยู่ใต้ความดูแลของอังกฤษอย่างน้อย 5 ปี ม.ร.ว. เสนีย์ได้ทราบเรื่องนี้ก็ พาให้ตนเชื่อไปว่านี่แหละคือไปลิซีของอังกฤษในเวลาต่อไป และความเชื่ออันนี้เองเป็นเหตุที่ทำให้เขาเล็งการ เห็นผิดในคำขอร้องของอังกฤษต่างๆ ว่าได้กระทำไปเพื่อจะบังคับให้ไทยอยู่ใต้อำนาจของเขา ดังที่ได้ประกาศ ไว้ในครั้งนั้น บรรดาผู้ที่ไม่ได้เคยอยู่ในเมืองอังกฤษตอนหลังนี้และมีได้ติดต่อกับอังกฤษโดยใกล้ชิดย่อมเห็นเช่น เดียวกัน จึงเป็นการยากอย่างยิ่งที่จะให้ท่านเหล่านี้เล็งเห็นความคิดไปในทางอื่น โดยเหตุดังนี้ ความเข้าใจ กันจึงมีขึ้นได้โดยยาก และโดยเหตุที่การเข้าใจไม่มีขึ้นดังนี้ จึงกระทำให้ความมีใจติดต่อกันในระหว่างอังกฤษ กับไทยนั้นไม่บังเกิดขึ้นดีเท่าที่นึก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอังกฤษกับอเมริกานั้น ตามที่คนไทยเราเห็นโดยมากในประเทศไทย มักจะเข้าใจกันไปว่า เขาคงไม่ชอบกัน แต่ความเป็นจริงนั้นเนื่องด้วยการได้การเสียของเขาร่วมกันเป็นอันมาก เขาย่อมจะแตกกันไม่ได้ ย่อมจะต้องร่วมมือช่วยเหลือกันอยู่เสมอ เพราะฉะนั้นการที่เราจะหวังให้ประเทศใด ประเทศหนึ่งระหว่าง 2 ประเทศนี้ช่วยเราเพื่อประโยชน์ของเราโดยแท้จริงเท่านั้น ย่อมหวังไม่ได้ เพราะเขาดัง ก็นคงจะไม่ต้องการที่จะทำให้อีกฝ่ายหนึ่งโกรธเคืองกันโดยเรื่องของเราโดยปราศจากเหตุผล

ตามที่ปรากฏเรื่องขึ้นเมื่อต้นปีนี้ ภายหลังอังกฤษได้เซ็นสัญญากับเราแล้ว มีคนโดยมากกล่าวว่า ที่ได้สัญญาติดนี้เป้นเพราะประเทศอเมริกันได้ช่วย ข้าพเจ้าอยากชักเรื่องนี้เป็นตัวอย่าง เพราะเป็นเรื่องแสดงให้เห็นว่าการช่วยเหลืออันนี้นั้นเราจะยึดถือได้มากเท่าไร เพื่อประโยชน์ต่อไปในภายภาคหน้า ข้าพเจ้าจะขอ กล่าวไว้ว่า ถ้าสหรัฐอเมริกาต้องการจะช่วยเหลือเราแล้ว เหตุใดจึงไม่ได้ช่วยเสียตั้งแต่เมื่อเดือนตุลาคมที่จะ ขอร้องให้อังกฤษเลิกการเรียกร้องจากเราต่างๆ เหตุใดจึงเพิ่งกระทำเมื่อกลางเดือนธันวาคมอย่างเอะอะ

เรื่องอันนี้ถ้าจะพิจารณาความจริงแล้ว จะเห็นได้ว่าที่สหรัฐอเมริกาได้กระทำการเป็นทำนองช่วยเหลือ ไทยนั้น ได้กระทำการช่วยเหลือตนด้วยอีกเป็นอันมาก กล่าวคือเมื่ออังกฤษได้รับคำสัญญาเรื่องเงินกู้จาก อเมริกันแล้ว พวกอเมริกันพากันรู้สึกภายหลังว่า เงินกู้อเมริกันให้อังกฤษนี้เอง จะเป็นเครื่องมือสำหรับให้

อังกฤษไปอุดหนุนอุตสาหกรรมของตน จนสามารถแข่งขันกับอุตสาหกรรมของอเมริกาในตลาดต่างๆ ได้ดีเกินไป เพราะตั้งแต่สงครามแล้ว อังกฤษได้เดินไปลิซิปไปในทำนองที่จะเรียกร้องเอาอุตสาหกรรมหนักของประเทศ เช่น การขุดบ่อถ่านหินให้มาเป็นของรัฐบาล เมื่อบ่อถ่านหินเป็นของรัฐบาลตั้งนี้แล้ว ในไม่ช้าโรงงานเครื่องเหล็ก และการต่อเรืออุตสาหกรรมใหญ่ๆ เหล่านี้ก็ย่อมตกเป็นของรัฐบาลด้วย และเมื่ออังกฤษได้เงินกู้มาเป็นจำนวนมากมายเพื่อบำรุงอุตสาหกรรมเหล่านี้ อเมริกาก็จะรู้สึกลำบากในการที่จะแข่งขันตามตลาดต่างๆ เพราะบริษัทเดียวกันนั้นจะสู้บริษัทรวมกันหลายบริษัทย่อมไม่ได้

ครั้นจะไม่ให้เงินกู้แก่อังกฤษ อังกฤษก็บอกว่า ข้าพเจ้าจะไม่สามารถช่วยท่านได้ถ้าท่านต่อสู้กับรัสเซียขึ้น การตั้งนออเมริกันก็จิตใจต้องให้กู้ เมื่อความทราบถึงพวกเจ้าของบริษัทใหม่ๆ ต่างๆ ก็เห็นมีหนทางเดียวที่จะช่วยปิดเป่าทำลายความรักใคร่ในอังกฤษในประเทศต่างๆ เสียให้ได้มากที่สุดที่จะกระทำได้

ดังนั้นหนังสือพิมพ์อเมริกันซึ่งเจ้าของบริษัทใหญ่ๆ ต่างๆ เป็นผู้ให้เงินช่วยเหลือ ก็ต่างพากันลงเรื่องประณามอังกฤษในการปฏิบัติการในชะวาและประเทศไทย เพื่อเป็นการทำลายความมีใจดีต่อกันในตะวันออกต่ออังกฤษให้เสียหายไปหมด

รัฐบาลอเมริกันเห็นเหตุการณ์ดังนี้ ก็เป็นความจำเป็นที่จะต้องสนับสนุนพลเมืองของตน ตามแต่จะทำได้โดยมิให้ขัดกับหลักใหญ่ คือจะต้องขอความร่วมมือจากอังกฤษ เพื่อช่วยป้องกันไม่ให้รัสเซียเกิดต้องรบพุ่งกับตนได้ จึงได้ส่งข้อกะตุฎตามไปยังอังกฤษขอให้แก้ไขคำขอร้องจากประเทศไทย แต่เมื่ออังกฤษได้ตอบว่าไม่ยอม โดยพร้อมด้วยคำอธิบายประจำหัวข้อเหล่านั้นไปให้เสร็จแล้ว รัฐบาลอเมริกันก็ต้องขอถอนคำ คัดค้านนั้นคืน มิได้กระทำการเร่งร้อนอังกฤษต่อไป

ดังนี้ เป็นเรื่องชี้ให้เห็นว่ากิจการในระหว่างประเทศทั้งสองนั้นเขาขัดกันเองไม่ได้ เพราะฉะนั้นเราไม่ควรจะหวังในเรื่องเช่นนี้ต่อไป ทางที่ดีนั้นเราจะต้องเดินวิถีทางการแสดงความรักใคร่พอใจต่อคนทั้งสองชาตินี้โดยเท่าเสมอกัน นั้นแหละเราจึงจะอยู่คงไปได้โดยเรียบร้อย แต่ถ้าเมื่อใดเราแสดงความลำเอียง ผลร้ายก็จะเกิดกับเราดังเช่นที่ได้ปรากฏกับจีนเมื่อ พ.ศ. 2486 ซึ่งในขณะนั้นความเป็นไปในประเทศจีนในระหว่างอังกฤษและอเมริกามีลักษณะคล้ายกับที่เป็นไปในประเทศไทยเป็นอันมาก กล่าวคือจีนทุกคนรักอเมริกัน เกลียดอังกฤษ ถูกคนอังกฤษ กัดหัวอังกฤษ แต่ภายหลังไม่เกิน 1 ปี ได้ปรากฏว่าจีนเท่านั้นเป็นผู้ได้รับความลำเอียงจากการที่ลำเอียงดังนี้ นอกจากที่จะทำให้อังกฤษไม่พอใจไว้ก่อนแล้วนั้น กระทำให้ประเทศอเมริกาซึ่งเคยรักใคร่ยกย่องจีนเป็นอันมาก หยามหน้าตัวไปด้วย เรื่องนี้ได้เกิดขึ้นโดยเหตุเล็กน้อย คือการทะเลาะกันระหว่างจอมพลเจียงไคเช็คกับนายพลสตีเวล จอมพลเจียงไคเช็คขอร้องให้รัฐบาลอเมริกันเรียกนายพลสตีเวลกลับประเทศอเมริกา เรื่องก็แดงขึ้นทั้งเมืองอเมริกาว่าจีนประพฤติตัวไปในทางที่ผิดต่างๆ เมื่อจีนทะเลาะกับอเมริกันแล้ว อังกฤษก็นั่งเฉย ยิ้มสบาย เขาเองทั้งสองคนก็เลิกโกรธกัน และจีนเท่านั้นที่ได้รับความหยามหน้า

โดยนัยเดียวกัน ถ้าเราอยากจะรักษาความดีงามที่คนอเมริกันนี้ต่อเราในประเทศอเมริกาให้คงอยู่ไว้ เราต้องไม่ดำเนินวิธีการลำเอียงไปในทางใดทางหนึ่ง เพราะถ้าลำเอียงแล้ว ผลก็อาจจะเกิดอย่างเดียวกับที่ประเทศจีนได้เป็นมาแล้ว เพราะอังกฤษคงไม่นอนให้ถือเปล้าๆ โดยมีท่าอะไรเลย ความข้อนี้เราต้องถือไว้เป็นบทเรียนอันหนึ่ง

เรื่องการต่างประเทศนี้เป็นเรื่องยืดยาวยากที่จะอธิบายให้เสร็จได้ในรวดเร็ว หลวงประดิษฐ์มนูธรรม เป็นผู้ที่เข้าใจในเหตุการณ์เหล่านี้เป็นอย่างดี และได้ทำงานร่วมกันมาอย่างใกล้ชิด ย่อมรู้เรื่องราวละเอียดในกิจการต่างๆ ได้ดีเป็นที่สุด ข้าพเจ้าไม่จำเป็นต้องกล่าวในที่นี้ ท่านผู้นี้ได้ดำเนินการออกหน้าว่าเป็นผู้ที่ไม่เอียงข้างใดข้างหนึ่ง จนเป็นที่เลื่อมใสของทั้งสองชาติ และวิธีของท่านผู้นี้นั่นเองที่เราควรจะดำเนินตามต่อไปในประเทศไทย

ในที่สุด ข้าพเจ้าขอสรุปความว่า การงานของคณะเสรีไทยที่ได้ดำเนินมานี้ นั้น ไม่ใช่เป็นการง่ายโดยปราศจากความเหน็ดเหนื่อยและการเสียสละอย่างที่ท่านทั้งหลายโดยมากนึก ถ้าท่านได้ทราบเรื่องดังที่เล่ามานี้แล้ว คงจะเห็นได้ว่า การงานทั้งนี้ นั้นที่ได้กระทำสำเร็จได้นั้น หาใช่เพราะพวกข้าพเจ้าที่มาจากต่างประเทศทำเท่านั้นไม่ เพราะถ้าปราศจากความช่วยเหลือร่วมมือกันอย่างแน่นแฟ้นในทางภายใน และปราศจากผู้ที่มิสติปัญญาความเสียสละอย่างหัวหน้าเสรีไทยภายในประเทศและคณะกองบัญชาการของท่าน ที่ได้ทำงานมิได้เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย เต็มไปด้วยสมรรถภาพอย่างสูงที่ข้าพเจ้ามิเคยเห็นมาก่อนแล้ว เราก็คงจะไม่สามารถทำอะไรสำเร็จได้ดังที่เป็นอยู่ทุกวันนี้

และถ้าเราทำงานไม่สำเร็จแล้ว ประเทศของเราก็คงจะอยู่ในฐานะดังเช่นกับประเทศอิตาลีหรือรูเมเนีย ที่มีได้รับความเอ็นดูช่วยเหลือกรุณาดังที่เราได้ทำไว้กับเรา ณ บัดนี้ เช่นในประเทศอิตาลีเขาได้ส่งทหารของเขาไปช่วยกองทหารสหประชาชาติรบตั้ง 1 กองพล ก็ยังไม่ได้รับความกรุณาเท่าที่เราได้รับ ทั้งนี้เป็นเพราะการเปลี่ยนใจของคอนิตาเลียนมาเข้าฝ่ายสัมพันธมิตรนั้นมิได้กระทำมาแต่ต้น แต่คณะเสรีไทยของเราได้เข้ากับสัมพันธมิตรมาตั้งแต่ต้นมือ จึงได้เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าไม่ใช่เป็นศัตรูอันแท้จริง

เมื่อเราทราบกันดังนี้แล้ว ถึงแม้ว่าเราไม่ยากให้บำเหน็จรางวัลแก่คนพวกนี้เลยก็ตาม ข้าพเจ้าเห็นว่าอย่างน้อยพวกเขาทั้งหลายก็ควรจะได้รับ ความชอบใจบ้างเล็กน้อย และไม่คำทอหยาบหยามเขาอย่างที่เป็นอยู่เดี๋ยวนี้

การด่าว่ากันเมื่อพวกใดพวกหนึ่งได้ทำการช่วยบ้านเมือง ย่อมสื่อแสดงความอิจฉา อันเป็นเหตุให้เกิดให้มีความบาดหมางใจกันขึ้น ถ้าไทยเรา ณ บัดนี้ ที่ไม่ได้ทำอะไรมาก่อนในระหว่างสงคราม และอยากจะแสดงว่าตนได้ช่วยเหลือประเทศชาติบ้างแล้ว ทางที่ดีที่สุดก็ควรจะดำเนินวิธีการให้เกิดความสามัคคีปรองดองกันขึ้น โดยมีได้ตั้งหน้าด่าหุยมหิมดิ่งกันลงมาโดยหาเหตุมิได้ เพราะถ้าเป็นเช่นนั้นแล้ว ต่อไปใครเลยจะอยากทำอะไรให้แก่ประเทศชาติของตน และเมื่อไม่มีใครทำอะไรดังนี้แล้ว เราจะอยู่ได้อย่างไร

เสรีไทยเก่าพาคครอบครัวมาเยี่ยมท่านชินที่สวนเสมา

[Some comic relief: His notes from sifting through Thai government radio broadcasts.]

3 : 7 : 42 Telling why Siam declared war against G.B. Thais ought to consider themselves lucky to have leader like Pibul. Since our declaration of war we enjoy the respect of the Axis + help also.

12 : 7 : 42 Encouragement to people to grow food in kitchen garden. Apparently the measures taken for War effort are still the game of imitation of European Nations.

Pibul's flag. Green with yellow edge. Pibul crest with a chicken under the crest. to denote his birthday flag.

It seems every effort is being made to idolise Pibul + popularise him a la Hitler.

13 : 7 : 42 A broadcast suggesting that "Pibul Swadi" should now be the national greeting word. All Thais from now on must not have personal opinion about Govt Policy. No more free opinion is allowed. Axis doctrine 100% advocated. Criticism is not allowed. Everyone must follow the leader blindly for the sake of the country. Officials are warned never to criticise the Govt's policy. Which means some serious dissatisfaction among the officials about the Policy.

A great deal of tyranny noticed especially in the law making every Thai get up in the morning to salute the flag. This waking up of National Spirit is so superficial + only shows that relations between people + the Government cannot be happy. The process of auto suggestion may work to a certain extent to wake up National Spirit. But coercion never has any strong foundation. It's liable to crack up easily.

Major Kuang Aphaiwongse. Minister of trade.

Lt. Gen. Charoen Seri Roengriddhi. Minister of Communication.

22/8/42 circulation of alarmist rumours regarding Government control of factories reveals disquiet in business circle.

29/8/42 Continued pessimism in official comment may be preparatory conditioning of public for enactment of threatened compulsory labour law.

7/Sept/42 Indication of some dissatisfaction with transport management + inadequacy of internal communication.

Self Sufficiency policy.

Official denial of rumour that women are to be conscripted reflects popular distaste at the idea.

8 : 9 : 42 Continued issue of Radio times giving information in Siamese + English tends to confirm impression that listening to foreign broadcasts is officially tolerated or encouraged.

An indication of regret when Japs take control of Radio, but assure foreign friends abroad that there are still loopholes for Siamese to say what they intend to say without Jap interference.

21/Sept/1942 Japanese pressure on Pibul may be implied, hinting at imminent cabinet changes + reforms for the Co-prosperity sphere work.

1 : 10 : 42 Real complain against Pibul. The people are tired of him.

2 : 10 : 42 The propaganda talk from Delhi on the flood, saying it is the sin of the Govt to side with the devils that caused the flood seems to have gone down well. Bangkok replied to this with all kinds of explanations. The people must have felt the wrath of the Super-natural.

Siam apparently is ruled by force + constant threats of death.

5/Oct/42 Public's impatience with Government handling of current problems of enforced labour + flood.

19/Oct/42 Further evidence of Japs exploitation + dissatisfaction of Siamese in regards to railway fare concession to Jap soldiers.

22 : 10 : 42 An attempt to explain why Siam joined Japs. The excuse given was G.B. + U.S. could not help them, if they had joined them there would have been no more Thailand. The Free Thais are asked to come home to join in the construction of the country. This is indeed the real reason for Siam declaration of war. She thinks she is safer to play with Japs now that U.S. + G.B. cannot help her. It's far better to be alive today than committing suicide unnecessarily. In case the Allies can come in + help, they will no doubt turn to join the allies.

26/Oct/1942 Appeal to Allies' broadcast to stop criticism of Pibul's policy, stressing argument that self-preservation dictated Pibul's adhesion to Japs. Premier's evident desire to clear himself from charge of treachery to friends + to put himself right with democracies.

28 : 10 : 42 Asking Thai to unite. Thai Princes to forget their feeling of anger towards the Govt. All pensioners are also asked to co-operate.

2/Nov/1942 Increasing use of radio advocated in the country.

9/Nov/1942 It's apparent from radio appeal to the people not to criticise Govt that opposition is active. There are signs that Govt fears loss of people's confidence + hints of hesitancy in action.

13/Nov/1942 The same as the week before.

1/12/42 Spreading of rumours + loose talks will be severely punished. All these rumours are Anti Japs, accusing Japs of using force to upset life in the country.

Siamese + Japanese troops neither fraternise nor recognise each other by Salute. The Siamese are resentful of the presence of Jap soldiers. Rumour that Japs are going to disarm Thai Army.

1-2/12/42 Unrest + dissatisfaction increases. Govt is trying to pull the country together to make people believe in Japs, to be on the side of Japs. But rumour goes a different way, urging people to regard Japs as enemy.

6/12/42 Pibul was attacked very strongly. People loathe him.

The rumours are eating the heart + soul of people. Hatred for Japs is 100%
Luang Damrong Navasawat.

12/Dec/42 Parable urging people to unite against enemy (identity not stated).

Japs Ambassador appeal to Japs residents to try + win respect of Siamese, deprecating arrogant behaviour, stressing political interdependence. But note he also stressed necessity for Siamese to discard old liberal idea.

8-12/Jan/43 Obvious criticism of Pibul + Govt absconding with people's money for their own use.

Conditions in the country show unrest. Death penalty for public speeches + profiteering. The exaltation of Chakri Dynasty, shows the Govt attempt to make itself popular with the people.

‘ลับที่สุด’

เอกสารจากแฟ้มของ‘พันโทอรุณ’ ที่นำมาลงในหน้าต่อไปนี้ บางส่วนจำเป็นต้องพิมพ์ตีขึ้นใหม่เพื่อให้ อ่านง่าย (โดยที่รักษารูปแบบเดิมไว้ทุกประการ) เนื่องจากกระดาษสมัยสงครามเป็นกระดาษคุณภาพ‘ประหยัด’ มาบัดนี้เกือบ 60 ปีให้หลังจึงค่อนข้างเปื่อยและหมึกก็จางมาก

นอกจากชื่อสงครามว่า‘อรุณ’ ในเอกสารลับไม่มีการใช้ชื่อ รหัสลับของ‘พันโทอรุณ’ คือ B/B 299

เอกสาร“MOST SECRET”เหล่านี้ เปิดเผยได้เพราะเพิ่งได้รับการ declassify โดยรัฐบาลอังกฤษ แล้ว เมื่อมีการประกาศ declassify เอกสารลับสงครามโลกครั้งที่สองเมื่อไม่กี่ปีมานี้

ส่วนใหญ่เป็นเอกสารที่‘พันโทอรุณ’เป็นผู้เขียน หรือเป็นรายงานที่เขียนจากทิวเคราะหฺ์สถานการณ์ และรายงานของ‘พันโทอรุณ’ บางส่วนเป็นเอกสารสรุปการประชุม ซึ่งกล่าวถึงเรื่องเกี่ยวกับ‘พันโทอรุณ’

‘พันโทอรุณ’แตกต่างจากเสรีไทยนอกประเทศส่วนใหญ่ เพราะท่านเป็นผู้ใหญ่ที่ได้ร่วมคิดทางการทหารกับผู้ใหญ่ในกองทัพอังกฤษภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ท่านไม่ใช่“พวกหนุ่มๆ” (“The boys”) ที่เป็นนักศึกษา แต่เป็นทหารมาแต่เดิม ท่านจึงมีเอกสารเสรีไทยอยู่มากที่สุด จึงเห็นสมควรที่จะลงพิมพ์โดยละเอียด

นอกจากจะเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ สำหรับเรากลูกหลานญาติมิตรของท่านขึ้น เอกสารเหล่านี้ แสดงให้เห็นความยากลำบากของท่าน ที่ต้องตกที่นั่งหัวเดียวกระเทียมลีบ ท่ามกลางความขัดแย้งระหว่างคนไทยกับคนไทย ฝรั่งเศสกับฝรั่งเศสอเมริกัน และคนไทยกับฝรั่งเศส ต้องพยายามต่อสู้การถูกข่มขู่หน้าโดยฝรั่งเศส โดยที่เรายู่ในฐานะ‘ขอทาน’ ต้องดิ้นรนต่อสู้ให้“พวกหนุ่มๆ”ชาวไทยได้รับความยุติธรรม ในขณะที่เดียวกัน ท่านก็ไม่สามารถเข้ากลุ่มกับ“พวกหนุ่มๆ”ได้ ทั้งในฐานะที่เป็นอาจารย์ฝึกและผู้บังคับบัญชา และโดยช่องว่างระหว่างวัย เห็นได้ชัดว่าท่านไม่สามารถเปิดอกปรับทุกข์ปรึกษาใครได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ทั้งนั้น* และคงถูกเข้าใจผิดโดยทั้งสองฝ่ายอยู่เสมอ

แฟ้มที่เกี่ยวข้องเรื่อง‘จำกัด พลาญกูร’นั้น เห็นควรลงพิมพ์เกือบทั้งหมด อนึ่ง แหวนเพชรที่จำกัดขอให้ ท่านขึ้นส่งให้ นั้น สำหรับติดสินบนเจ้าหน้าที่จีน

อีกเรื่องที่น่าสนใจ คือเรื่องทีกองทัพอังกฤษต้องการให้‘พันโทอรุณ’นำทหารเข้าไปรบญี่ปุ่นในเมืองไทย โดยไม่รายงาน‘รุช’ หรืออาจารย์ปรีดี พนมยงค์ ซึ่ง‘พันโทอรุณ’เห็นว่าไม่ถูกต้อง เพราะยืนยันว่า ‘รุช’ คือแม่ทัพเสรีไทย (อังกฤษอ้างว่าต้องแยกกันปฏิบัติงานบางส่วน เมื่อว่าเกิดอะไรขึ้นกับ ‘รุช’ เสรีไทยจะได้ไม่เสียหายจนหมดสิ้น) นอกจากนั้น ท่านอยากให้คนไทยได้กู้ชาติของตัวเอง เอกสารเหล่านี้อยู่ในแฟ้มปฏิบัติงาน

เรื่องนี้เป็นเรื่องที่น่าลำบากใจในหลายทาง ถ้าเรามีจินตนาการ เราอาจนึกเห็นภาพฝรั่งเศสที่ท้าทายว่า “ไหนว่าอยากกู้ชาติกันหรือ ที่แท้ก็ไม่กล้าใช้ใหม่ ที่แท้ก็ซี้ซลาดตาขาว ไม่เก่งจริงนี่หว่า ฯลฯ” ท่านต้องปฏิเสธ และเกลี้ยกล่อมอธิบายอย่างยากลำบากว่าเป็นแผนการที่ไม่ถูกต้องต่อหลักการในระยะยาว ทั้งที่ใจของท่านเอง ก็คงอยากคว้าโอกาสที่จะแสดงฝีมือ ได้ชัดญี่ปุ่นและเป็นฮีโร่อย่างเต็มแก่ หากว่าท่านยอมแพ้ต่อความยั่ววนครั้งนั้น สิ่งที่จะสูญเสียไปคือความไว้วางใจของอาจารย์ปรีดี และจะเป็นการเดินตามเกมของฝรั่งเศส ที่ดูเหมือนจะติดนิสัย“แบ่งแยกและครอบครอง” หรือถ้ามองในแง่ดี อาจเป็นวิธีทดสอบความบริสุทธิ์ของท่าน เป็นข้อพิสูจน์ชัดเจนว่าท่านไม่ได้ทำงานนี้เพื่อสร้างฐานอำนาจให้ตนเองและกองทัพสมบูรณาญาสิทธิราช ตามที่เสรีไทยสายอเมริกาและรัฐบาลอเมริกันกล่าวหา

*นอกจากใน ‘จดหมายจากพ่อถึงแม่’ ซึ่งก็เขียนเดิมที่ไม่ได้อยู่ดี เพราะต้องผ่านเซนเซอร์และห้ามเขียนภาษาไทย

เพิ่มจำกัด พลาจกูร

ดอป ความรัก + 1๓๕พ,

ส.ทจ.

(I)

FREE SIAMESE MOVEMENT IN SIAM.

a.- After the Japanese invasion and the Government order to the troops to stop fighting people were so shocked and ashamed that they were now a conquered people, so much so that Pibul was accused openly of being a traitor. Ministers such as Pradist and Luang Kovit and Vilas Osathanon resigned in protest. The breaking up of the Government started. The Assembly was divided, the majority were siding with the people in a general protest against this policy of a tame submission to the Invaders. This was borne out by Pibul's broadcast, actually heard in England, excusing himself and apologising for what happened, saying he was not a traitor, but who knows best what should have been done.

A broadcast by Seni, declaring the birth of a Free Siamese Movement abroad, was picked up in Bangkok during this period of utter confusion in the mind of the people. A Free Siamese Movement had started abroad and responsible citizens including men like Pradist, Kovit and Balankura at once saw a new light and the idea of setting up such movement was born inside the country, which gradually developed into a substantial organization with its own services, of Intelligence, subversive movement and political entity, enjoying the majority in the House of Assembly and supported by a large number of people of all parties, where it stands in all seriousness of existence to day.

b.- The existence of the Free Siamese underground movement as described by Balankura is true beyond doubt. Besides the cohesive manner of his description which tell of the reactions of the people in various stages of events, such as tearing down of the declaration of war posted in the street and besmirching them with dirt and other obscene objects, soldiers refusing to wear their uniforms in the city, for the shame and loss of face that it represented to the people, the demonstration in public places, the jeering at Japanese newsreels and hissing at their propaganda pictures and general unfriendliness and refusal to fraternise with the Japanese in any way, the absence today of any form of pleasure seeking after sundown so contrary to the Siamese temperament, the eagerness to listen to the Radio from the Allied countries, and the hurt and shameful feelings of being a conquered people shown in all forms of actions and manners, all indicating the intense anti-Japanese feeling and attitude of anti-Government which represents the yoke of Japanese conquest, there are today many other obvious facts which conclusively prove the veracity of Balankura's statement. I have chosen [to] bring some of these to confirm them.

Before I went down to Poona, I had had the opportunity of studying all the broadcasts in Siamese from Bangkok from the files of the M.O.I. in Delhi, in order to find out informations

as regards the state of affairs in Bangkok. From these informations, I have been able to make certain deductions enabling me to form a substantial picture of the conditions in the country as described in my Appreciation of the situation in Siam of May 24th. These deductions have been confirmed by Balankura's statement. Some of them are enumerated as follows.-

i.- November 1942. There was a broadcast appealing to the people to support Pibul who really meant well for the nation and that it was a foolish [thing] to rumour about the state of unrest in the country and the unpopularity of the Government, giving the impression that all was not well with Pibul, and that those so-called rumours were actual facts. During this period Balankura stated that two young officers of the trusted anti-Aircraft regiment which Pibul had used in the past 8 years to terrorise the people and those tank units which might rise against him (a well known fact among the people), were executed by firing squad for an attempt to assassinate Pibul. Those two officers were members of the Free Siamese Movement.

ii.- February 1943. There was a broadcast announcing the resignation of Pibul and also a broadcast the next day that Pibul was still the Prime Minister. This proves that Pibul was having difficulty with the Assembly. From the past I have noticed that whenever there was trouble in the control of the Assembly, Pibul always threatened resignation, knowing that by his resignation his body guards, the tank regiment and the Anti-aircraft regiment, the two terrors of Bangkok, one with armour, and the other with the power of quick firing armour piercing shells, always commanded by his trusted henchmen, would bring their vehicles and weapons to bear on the Assembly, by surrounding the House of Assembly and forced them to re-elect him, thus enabling him to get rid of those undesirables and to impress upon them of the utter uselessness to go against him. One well known incident of this description was during the period when the Assembly was accusing him of appropriating the Privy Purse lands, called the "Land Scandal". In his career there have been many of such incidents. This deduction was again confirmed by Balankura's statement, that his Free Siamese Movement controlled the Assembly and accepted Pibul's resignation and refused to nominate him. He had to resort to a lame explanation that he did not resign, it was all a mistake. The papers about his resignation were destroyed.

Under the Regime of Dictatorship under the cloak of Democracy, the shapes and forms of political intrigues against the Dictator had to be seen to be believed. One has to be in the political boiling pot, before one can really appreciate the real situations. Many of the incidents sounded like tall stories to other people, but to those who have lived and suffered under its yoke, the facts proved clear beyond doubt. Many of Balankura's statement in connection with Political intrigues, to me who has suffered under its system, were true enough.

iii.- April 1943. There was a broadcast by Pibul appealing to the Princes to bury their hatchets, forget the old quarrel and to start again co-operating with him. This indicated that the drift of the popular feeling was so much that, the people had turned to the support of the Royalists against him. This had happened from time to time in the past. Whenever the oppression

was getting to be unbearable, the people come out in the open and expressed their hope to return to those peaceful days. In the April broadcast the Royal Family was praised to high heaven, a rare event under Pibul's administration. This was confirmed by Balankura that the Princes namely Prince Damrong and Prince Dhani had joined force with the Free Siamese Movement.

iv.- April 1943. There was a Broadcast that the people should not believe the rumour that the Navy had broken away from him and that the Navy had declared open enmity with the tank and Anti-aircraft units, so-called the Army of Bangkok and of Pibul. This indicated that the Navy had really broken away. In the past the Navy always proved to be the thermometer of the rising tide of opposition. Since the Counter-Revolution in 1933 when the Navy declared itself neutral and sympathised with the other party, it has always been the thorn in the side. And whenever there was a tide rising up against the Government, the Navy always dropped in to join it. Balankura stated that Luang Pradit has the support of the Navy in his Free Siamese Movement and the Navy helped to ward off a threat to destroy Pradit during one of the Political crisis. This statement is therefore undoubtedly true.

v.- April 1943. There was a Broadcast by the Government appealing to the people to be considerate and polite to the Japanese. The Government mentioned that street brawls and hitting friendly foreigners on the head were not acts of highly cultured people. And the Japanese Ambassador also broadcast that the Japanese must try to be polite and friendly to the Siamese who love them. This indicated without doubt and agreed with Balankura's statement that there was intense anti-Japanese feeling in the country and that daily incident of clashes between the Siamese and the Japanese and the disappearance of Japanese in the dark of night were true.

vi.- June 1943. According to the Broadcast on News that the election of Luang Kovit and Nai Davi Bunyaket as President and vice-President of the Assembly was declared void by the Government and a re-election was ordered. This is a proof beyond doubt that the Free Siamese Members of the Assembly really control the House as Balankura stated.

vii.- The State of the Army. The two Army Commanders who commanded in the forces during the Franco-Siamese conflict and the forces when the Japanese invaded the country were given the bowler hats when Pibul wanted to send the Army up to Kengtung. The command of this Kengtung Army was given to Lt.-General Luang Serisanroeng who had left the Army as a Captain at the time of the 2nd. Coupd'Etat of June 20th., 1933 to become a Commissioner of the State Railways. This Captain, though he had nothing in the Army, was promoted step by step to the rank of General because of his firm support of Pibul. And when he wanted to send an Army to help the Japanese, he knew he could not trust anybody, and he had to choose this General to take command. The troops were unsatisfied to a great extent that four or five months afterward, this General was recalled and another General name Luang Vijitsunggram was given the command. This Army according to Balankura, has no heart in the fight and is being subverted by his colleagues. The state of the Army under the circumstances can without doubt be subverted as

Balankura has stated.

viii.- The reason why such an organization as the Free Siamese Movement can exist without being detected or found out and destroyed is that firstly its security system as regards the cell formation, according to Balankura, has been of the highest order, secondly its leaders have been able to secure themselves, because of the high position they still hold in the State, where mere policemen have had no access; thirdly the police force have been partly subverted and have become members of the F.S., and those who have not joined have been so busy suppressing unrest and crimes which have risen in a volume unknown before, so much so that they have had no time to turn to pay attention to other things. The distrust between the members of the Japanese counter-espionage and those of the Thai has also contributed to the immunity of the organization.

ix.- The Japanese no doubt know the existence of such an opposition, and have tried bribery as a policy. The gift of those six states was to appease the people. This however, according to report here, has been met still with non co-operation, especially in the House of Assembly which did not endorse the acceptance of the gift and has now been prorogued. A report has now been received that the Japanese had moved more troops into the country in anticipation of the trouble (August 9th., 1943.).

x.- The Chinese Government has also investigated the truth of Balankura's statement and found it consistent with facts. The Generalissimo has given an interview to Balankura and promised support and even has invited him to form the Provisional Government. This policy has also been endorsed by the the U.S. Embassy.

In conclusion therefore, it must be recognised that such a movement of a substantial nature does exist in all seriousness today.

c.- Its Organization and Plan. The Free Siamese Movement is under the control of an Executive Committee composed of :-

- i.- The Two Regents Luang Pradit and Prince Athit.
- ii.- Four Cabinet Ministers -
 - Luang Kovit (resigned)
 - Luang Subha Chalasai vice-Minister of Commerce.
 - Dr. Duan Bunnag vice-Minister of Education.
 - Dhavi Bunyaket (resigned).
- iii.- Naval Officers -
 - Captain Luang Sangwon.
 - Rear-Admiral Luang Navavijit.
- iv.- Leaders of the Opposition in the House of Assembly -
 - Snguan Tulalak just arrived in Free China.
 - Liang Chayakarn.
 - Tiang Sirikhan.

Tong-in Buribadhana.

v.- C. Balankura as Secretary.

Intelligence Service.- This is under the leadership of Dhavi Bunyaket. It has informants in the Government departments and the General Staff, and in the Police force. Their informants are officials of high ranks at least a field officer. The Vice Chief of the General Staff is, for instance, their active informant and member of the movement.

Cells formation.- In Bangkok the cells are fairly widespread. Most of these are sympathisers. Actual members who have sworn in are still confined to officials whose number are approximately 50% of all the officials. The population, owing to security measure, has not yet enrolled officially, but their sympathy and support have been got. Some key men in the C.I.D. and the police force have been enrolled as members and certain number of Junior Officers in the Army are active members. Most students who have graduated from the University of Political Science have become members.

The Chinese.- Lui Panomyong a brother of Pradit is in charge of the Chinese Section. In this category, the following well known Chinese - Tan Chi Keng, Tang Seng Uang, and Chua Chok Khim - are members who have influence with the Angyi.

The Provinces.- At the time when Balankura left, about 30 units of cells have been formed, under the leadership of their local members of the Assembly. The cells are thickest on the Korat Plateau, namely Sakonnakorn, Korat, Ubol, and Udorn. There are cells in Chiangmai and Lampang and Prae in the North. Banpong and Nakorn Pathom and Kanchanaburi also have cells. In the South there are cells in Singora. Huahin also has a cell. They are working to establish cells in all towns. These cells according to the plan will furnish recruit for the guerrilla.

Propaganda.- This service is now printing interesting news in the form of leaflets and distribute them among the population. Radio Broadcast from abroad is monitored by this section and is spread to the people by printed leaflet. This department also engineers all the political intrigue in the Assembly. It also spreads rumour and creates distrust between the Japanese and Siamese Officials.

Military Plan.- It intends to set up three areas of guerrilla operation, one at Utaradit, one at Aranyaprades, and one at Kanchanaburi. The base of all these operations would be on the Korat Plateau [which it hopes] to control completely. Outside the country if the Allied Governments would allow, they intend to form an Army in Yunnan using Sino-Siamese as recruits. All these are however merely intentions, and are not yet in existence. There has been an attempt to get the Vice Chief of the General Staff who is one of the members to work out this side of the question, and the guerrilla areas and using Korat Plateau as a base were supposed to be the plan suggested by this officer. This plan has been presented to the Chinese Government and a few conferences have taken place over it in close contact with the U.S. O.S.S. This will be mentioned again later.

Political Plan.- It was agreed to send Balankura out to Free China to get in touch with the United Nations Governments, especially Great Britain to establish the recognition of the following points:-

i.- The offensive and defensive treaty between Japan and Siam negotiated by Pibul on December 11th., 1941 and the Declaration of War on the part of Pibul's Government against Great Britain and the U.S.A. at noon on 25th January, 1942, are both null and void. Evidence shows that these two acts were unconstitutional, since they were not signed by all the Council of Regency and since its ratification was forced on the National Assembly by the Prime Minister who was at the time and still is, completely under the control of the enemy. Therefore the State of War does not and never did exist.

ii.- Consequent upon this non-existence of the State of War between G.B. and the U.S.A. on the one side and Thailand on the other, the treaties between these countries which existed on the 8th. December, 1941 should be considered to be still in force. These treaties necessarily entail the exchange of diplomatic representatives on both sides. It is therefore requested that the normal diplomatic relations should be resumed through the medium of a Free Siamese Government which it is requested, should be permitted to be set up in India, and be recognised by the Allies as the one and only lawful Government of the Kingdom of Siam.

iii.- For this Free Siamese Government to be constitutionally legal, it will be necessary to arrange for the escape from Siam of the Regents, some Cabinet Ministers and certain members of the National Assembly. The Council of Regency being the equivalent of the Chief of State, it is requested that the honour and hospitality accorded to other Free Governments formed on Allied territory, be duly accorded to the Free Siamese Government.

iv.- When the Free Siamese Government is duly established and recognised it is requested that the British and the American Governments shall "unfreeze" the Siamese Government's credit now frozen by them, so that this money may be used by the Free Siamese Government in the conduct of the War against Japan which the F.S.G. will declare as soon as it is established and recognised.

(2)

THE REASONS OF CHINESE OBSTRUCTION TO
MY SEEING BALANKURA.

Balankura informed me that the initial Chinese obstruction to my seeing him was largely due to the belief that Britain was pursuing a separatist policy to that of the U.S.A. and the Chinese Government in their support of the Free Siamese Movement in their respective

countries. This belief was based on:-

i.- The severance of relationships between the Free Siamese in England and those in U.S.A. Though this was actually engineered by Sanasen, a personal delegate of Seni Pramoj, for reasons best known to himself, this was interpreted as an act of British Government inspired by myself toward the restoration of the Absolute Monarchy with preferential British influence.

ii.- Following the Generalissimo's broadcast to the Siamese Nation last January, stating the Chinese policy that China had no territorial designs on Siam and would respect Siam's Independence, which was endorsed by President Roosevelt. The British Government however remained silent, thus strengthening the view that she was pursuing a separatist policy.

iii.- In reply to Balankura's questionnaires on the recognition of the Free Siamese Government as stated in the Free Siamese political plan, the British Government sent the following message to Balankura, through the Chinese Government:-

"His Majesty's Government thinks that Balankura has gone off at half cock and has come out with no carefully laid out plan. His Majesty's Government proposes to continue with what it has been doing. The Foreign Office thinks that time is not yet ripe to support an active Free Siamese Movement at present. The Siamese Army will be a hindrance than a help, and if any action is taken by the Free Siamese Movement at present, the Japanese will take reprisals. The Japanese difficulties in running the country will be easily overcome by the help of Siamese Quislings.

However, at present the Free Siamese Movement should make careful preparations for the coming action in support of the Allies and should concentrate mainly on a go-slow political offensive.

There is no question at present of His Majesty's Government helping to effect the escape of Free Siamese leaders either by sea or by exfiltration.

There is no question too of H.M. Government recognising the Free Siamese Government or unfreezing the Siamese Government's credit."

This reply was interpreted by the Chinese Government as a clear statement of Britain's separatist policy for self interest.

The above misapprehension led to the Chinese and Americans deciding to give us a snub and make my access to Balankura difficult.

By the use of the following arguments and facts I have now convinced Balankura satisfactorily that the above accusations are groundless.-

i.- I told him of how the Free Siamese Movement was founded in England, of my scheme which I presented to the Prime Minister with a request to allow us to help Britain in her war against the Japanese and of how I handed over everything to Mani Sanasen when he arrived in England at the beginning of June 1942, thinking that the Free Siamese Movement in England and in U.S.A. should be one and under one leader who is Seni Pramoj the Minister in Washington

and that to attain that objective, the actual establishment of this body should be best done by Seni Pramoj's delegate. I had nothing to do with it any more except enrolling my family and myself as members of the Free Siamese Movement and writing to the War Office every now and then asking them when my service would be required. I had no contact with that body until the beginning of May 1943. Therefore anything which had been done to sever the relationships between the two bodies, was beyond my knowledge. I sent a letter stating my scheme to Seni Pramoj through the office of Mani Sanasen in June 1942, but up till this moment I have had no reply from him. Before Mani Sanasen's arrival in England, Seni had always replied to my letters and sent us many communiques and other communications. Since Sanasen's arrival however no members of the Free Siamese Movement in England received any further contact from Seni Pramoj. It is therefore best to find the reasons for this seeming severance of relationships through Mani Sanasen in London. My political views and beliefs were also discussed and proved themselves to be exactly on the same line as that of the Free Siamese Movement in Siam. Thus a cordial relationship between him and myself was firmly and satisfactorily established.

ii.- In reply to the reason why the British Government was silent after the Generalissimo's broadcast, I pointed out the Atlantic Charter which the British Government had pro-claimed and which gave every indication of her policy to be exactly the same as that of the Chinese and U.S.A. Governments.

iii.- In reply to the reason why the British Government's answer to his proposal was in the negative, I pointed out that without a concrete proof of the existence of this Free Siamese Movement, supported by the majority of the Siamese population, it would be difficult to make the British Government give a support to it, since it is a well known fact that the British Government does not, as a rule, undertake to do anything which she feels she may not be able to carry out. It was no question of the British Government trying to belittle the importance of the Free Siamese Movement, or trying to pursue any other selfish policy separate from that of her Allies.

These replies were duly communicated to the Chinese Authorities by Lo-bing, the Sino-Siamese who works for Tai Li, is attached to Balankura. Prior to my meeting with Balankura I had met a General who is the assistant of General Cheng Kai-Men, and had explained to him at length that my intention for seeing Balankura was purely to establish an understanding to create a perfect unity among all Free Siamese and thus to pave the way for mutual co-operation among these different fractions each supported by different Allied Governments. I also pointed out that most Siamese had Chinese blood running in their veins and would naturally be grateful to them for their assistance towards the formation of unity for the Siamese cause and that we Siamese, in spite of Pibul's persecution of the Chinese, really liked the Chinese and had never thought at all that they were foreigners in our country.

I have been told by Lo-Bing that the atmosphere after my talk with Balankura and the Chinese General, has become much healthier and that the situation is now eased to such an extent

that he does not think I shall find any more difficulty in the future in my dealing with Balankura and the Chinese Authorities on this question. The fact that Balankura has now been allowed to come and see me and talk to me quite freely without any hindrance whatsoever, proves that the initial distrust and obstruction has now been satisfactorily overcome.

(3)

THE RELATIONSHIP OF BALANKURA WITH THE CHINESE
AND THE AMERICANS.

Relationship with the Chinese.

After the Chinese Government has proved the bona fides of Balankura and the actual existence of the Free Siamese Movement in Siam, Balankura was presented to the Generalissimo on July 7th., 1943.

The Generalissimo agreed officially to accept the Free Siamese proposal of setting up the Siamese Provisional Government outside the country and promised to recognise it. He went so far as to invite Balankura to form this Government in Free China. Balankura said that he would consider the matter and with the help of the Chinese Authority managed to send words to Pradit to send out Members of the Assembly with a view to form this Provisional Government. About August 5th. this party of the Members of the Assembly, headed by Snguan Tulalak arrived in Free China. They are now on their way to Chungking.

The Chinese actually had had no concrete plan for any operation in Siam. Now, with the Generalissimo's recognition of Balankura, they have decided to enter the field and have started the following preparations :-

a.- Establish wireless contact with the Free Siamese Wireless, set up by the Navy at Sakonakorn in the north east corner of the Korat Plateau.

b.- Enrolling one hundred Sino-Siamese who are now under training for W/T work and guerilla operation.

c.- Examining Balankura's plan as conceived by the Free Siamese Movement in the country. This is done in close consultation with the U.S. O.S.S. The gist of the plan under discussion and in the process of formulation is as follows :-

i.- Establish a base of supply at Sakonnakorn on the Korat Plateau. The U.S. is to undertake to supply weapons and other necessities.

ii.- Establish guerilla units at Utaradit north of Sawankaloke, at Aranyaprades and at Kanchanaburi.

- iii.- Sino-Siamese troops to be raised in South China. These units will be officered by some of the U.S. Siamese and some 100 Sino-Siamese now under training, with a view to infiltrate them into Chiengmai to meet the guerilla tide from the South and eventually to seize Chiengmai.
- iv.- The rest of the U.S. Siamese and the remainder of the 100 Sino-Siamese are to be used on subversive operation.
- vi.- They aim to launch it about the next November.

The plan in its present form seems vague and has no definite shape, giving me the impression that everything has been based mainly on what Balankura had suggested. Its main idea is not bad but its objective seems rather too ambitious and without any definite idea of co-operation with any other main Allied operation. The details as regards its preparation and training and supplies alone will give us anything definite whether it has any possibility of success. Since it is still in a stage of discussion, I doubt if any details as regards preparation have yet materialised. Actually, with the exception of making contacts with the Free Siamese personels in the country, I don't think their plan will crash with ours provided that the date of their launching is brought into uniformity with that of ours and the question of contacts settled between the two organisations.

The Chinese Policy in South Eastern Asia.

In the course of my talk with Balankura, he mentioned to me that he had heard from an important Chinese Official at the Foreign Office about the Chinese Policy in South Eastern Asia including Burma and Malaya. For obvious reasons he asked me not to mention his name in connection with this information. This Policy roughly is as follows :-

i.- She plans to attack down into Burma next autumn even without the help of the British Army attacking from the West and South. By so doing she hopes to show the Burmese of her prowess and thus dominate that country with her influence, not only during the war, but after the war as well. This is without doubt, if the information is correct, backed by the U.S. Army fraction in China, under General Stillwell, who is wellknown in Chungking to have a very marked anti-British attitude.

ii.- She means also to control Northern Annam in French Indo-China, claiming that that territory is hers by right.

iii.- As regards Siam, she means to respect the country's Sovereignty and Independence providing that she becomes the preferential influence so as to enable her to use it as a base to penetrate into the Malaya Peninsular. To the Siamese and Sino-Siamese, this is abominable. Many Sino-Siamese who are working in the Chinese Government in Chungking really have a

horror of the Chinese method of ruling a country and domination. By promising to give them recognition of their work for Siam and position in Siam as many other Sino-Siamese have attained as full Siamese, most of them are willing to co-operate full and whole-heartedly with anything Siamese.

iv.- She has a definite design on Malaya. She means to covet it as her sphere of domination when the war is over. The Americans who are so idealistic in these matters and have had no experience of handling them, seem to back up the Chinese aspiration. The Malayan Chinese, however, will loathe it if it really does materialise. They too know the Chinese own method of ruling a country where real liberty does not quite exist, as it is quite apparent today in Free China and elsewhere. The Overseas Chinese usually owe their allegiance to China, if they know that their adopted land is not under the sway of the Chinese Government's influence, since by so doing they enjoy a certain amount of prestige which helps them in their economic pursuit. On the other hand if China were to dominate their adopted land directly, they feel that owing to the consequent disappearance of liberty and security following such domination, their interest would suffer beyond repair. There are no doubt idealistic Chinese who are really patriotic in a Nationalistic manner with really good intention and faith on these matters, and who dream of the day that China would become one day a Great Nation which her position has given her. Among the 400 millions, these kind of Chinese are still few proportionally.

The Relationship with the U.S.A.

Seni Pramoj has been in close contact with Balankura and has advised Balankura not to trust Kunjara who is now in Chungking. Seni Pramoj has also asked Balankura not to get in touch with us, for the reason I have already stated.

The Chinese Government has also found out about the untrustworthiness of Colonel Kunjara.

Balankura has also been in constant contact with the O.S.S. and the U.S. Army who has endorsed the Generalissimo's acceptance and support of the Siamese Provisional Government.

I believe that the O.S.S. had had no concrete plan of operation except to send someone inside the country to gather informations. When they found Balankura and his informations and suggestions, they became very interested and hoped to appropriate him solely for their own use and shut us out altogether from contacting him and getting any informations.

Balankura is going to the U.S.A. in about 2 weeks' time, after the arrival of the six members of the Assembly in order to discuss with Seni Pramoj over the question of the formation of a Provisional Government or Committee for the Free Siamese Abroad.

VIII

C O P Y.

STRICTLY CONFIDENTIAL.

The Foreign Office Guest House,
7, Fei Lai Sze, 2nd Chung Road,
CHUNGKING.

21st June 1943.

Your Serene Highness,

About a month ago the Foreign Office authorities here asked me whether I would like to see Your Highness or not. I replied that I would be only too glad to have the honour, and I enquired when Your Highness would be coming here. They said Your Highness would be arriving here very soon. However, now I have waited for nearly a month, and have not heard anything more about Your Highness' arrival. Whenever I asked about it, I always got a confusing reply. I really do not know what has happened.

I managed to find out that Your Highness is in India at present. So I don't think it is very difficult to come over here. If Your Highness still desires to see me, I shall be only too glad. However, if it is inconvenient for Your Highness to come over here, I will go to see you myself. Please just let me know where to go and when to go. I consider that it is necessary for us to meet. Perhaps Your Highness may somehow or other have a wrong idea about me and about what I stand for; e.g. Your Highness may think that I want to stand on ceremony, etc., so I would like to say that nothing can be further from the truth than those ideas which may, by some sort of machinations, have entered your head. Only when we meet, shall I be able to inform Your Highness what has really happened and what my idea is.

I hope to hear from Your Highness very soon.

I am,

Respectfully yours,

C. BALANKURA.

H.S.H. Prince Subha Svasdi Svasdivadhana

MOST SECRET.

From the Foreign Office, London.

His Majesty's Government thinks that Balankura has gone off at half cock and has come out with no carefully laid-out plan. His Majesty's Government proposes to continue with what it has been doing.

The Foreign Office thinks that time is not yet ripe to support an active Free Thai Movement at present. The Siamese army will be a hindrance rather than a help; and if any action is taken by the Free Thai Movement at present, the Japanese will take reprisals. The Japanese difficulties in running the country will be easily overcome by the help of Siamese Quislings.

However, at present the Free Thai Movement should make careful preparations for the coming action in support of the Allies and should concentrate mainly on a go-slow political offensive.

There is no question at present of His Majesty's Government helping to effect the escape of Free Thai leaders either by sea or by exfiltration.

There is no question too of His Majesty's Government recognising the Free Thai Government or 'unfreezing' the Siamese Government's credit.

Instructed by the Waichiaopu, Mr Chen read the above to me on Monday, 25th May, 1943 at 1.00 p.m. The above was written from memory. Few words may not be exactly the same as the original, but important words have not been missed, nor is there any leaving out of the ide substance.

PROVISIONAL PLAN FOR THE RECONQUEST OF SIAM.

I. GENERAL CONDITIONS.

Owing to shortage of ships, the Japanese are depending more and more on land transport, particularly the railway. It is known that Japanese troops, supplies and ammunition are now landed at Haiphong in Tonking. From there they are transported by rail to Siam, Burma and Malaya. So Siam is the supply base of Burma; and if Siam is in our hands, the Japanese lines of communication to Burma will be cut; their army in Burma will be surrounded. Thus if we attack down Siam (down to Chiangmai--Bishanulok--Paknan Po--Lopburi--Ayudhya--Bangkok) at the same time as down Burma (at Myitkya and Lashio), the enemy will be put in a very difficult position of having to guard their rear as well as their front. If we succeed in capturing Bangkok, the Japanese army in Burma will be surrounded.

II. FREE THAI ACTION INSIDE THE COUNTRY.

1. Seizure of Power at Chiangmai.

At the present moment, Pibul's Northern Army, some 45,000 strong under Maj.-Gen. Vichitkongkarn, is in the Shan States and attacking up Yunnan. If we seize power at Chiangmai, that army will be cut off from its supply base at Bangkok. There is only one railway line from Bangkok to Chiangmai. At Uttaradit, that railway passes through a very narrow valley, which is easy to seize and defend. We propose to destroy the railway line here and seize this strategic spot, so that no reinforcement can come to relieve Chiangmai and Pibul's Northern Army. We know the psychological and the physical conditions of the Northern Army very well. After the seizure of Chiangmai, we are sure the whole army will join us--will form part of Free Siamese Army.

Chiangmai is invulnerable from land attack from the West. After having captured Chiangmai, our Army can move rapidly southward.

2. Sabotage and Destruction of Lines of Communication.

As the railway lines from Bataanbong to Bangkok and from Bangkok to Banpong are the main supply routes of Burma, we have placed guerilla units at important spots along these lines so that we may destroy them when the time comes, thus preventing supplies and reinforcements from reaching the enemy in Burma.

However, the enemy may come by the way of Nakorn Panom through the N.W. part of Siam. So we propose to seize Pakchong, the strategic point which controls the communications, between ~~the~~ N.W. part of Siam with other parts. This point is very easily defended once seized.

Our various guerilla units will be moved behind the fighting lines, so as to harass the enemy there from the rear.

3. Seizure of Power at Bangkok.

If we feel that we are strong enough, and when the time is ripe, we shall carry out the plan of political assassination and seize power at Bangkok right away. The Siamese Fighting Forces will then come under our control, and we shall then turn them against the Japanese. However, it is expected that Pibul will topple down as easily as Mussolini, once Chiangmai is seized.

Our guerilla units placed in certain key towns will seize power there, and start fighting against the enemy at once.

4. Intelligence Service.

Our secret radio stations will send us military informations.

5. We shall start propaganda intensively and win over wavering ~~Siam~~ elements.

III. EXTERNAL.

1. We shall organize the nucleus of Free Siamese Army from Siamese personnel outside the country. This nucleus will become a proper army, ~~after~~ after we have seized Chiangmai.

2. We shall carry on intensive propaganda among Siamese troops at

the front, and knowing their psychology very well, we are sure to win them over to our side easily.

3. We shall supply the Allied army with military information ~~and~~ in Siam, and we shall work out a strategy which will co-ordinate the external and the internal actions.

IV. CONCLUSION.

As the Siamese people and soldiers now thoroughly detest the Japanese and Pibul's Government, they will naturally grasp the first opportunity of all being given. Now, however, the Free Thai Movement is still underground. When there is a Free Siamese Government, they people and soldiers will be stimulated to action, for then they know that they have an object, an aim ^{will} and an ideal to fight for. Besides, they will have a rallying point. Everybody will know where to turn to, if they want to fight against their oppressors.

MESSAGES TO AND FROM THE FREE THAI MOVEMENT.

April 21st.

Mr Chan has arrived in Chungking.

May, 7th.

How negotiate for recognition of our Government with Chinese Leader and through him with British and American Governments. Siamese Minister in USA informed. Still at seaside? All right to come beginning of May?

May, 10th

Main points of negotiations agreed to by Chinese Government with American support.

May, 26th.

British Government disagree. Abandon original plan. Any further instructions ?

June, 12th-Reply.

Carry on in China. Consult Seni about forming Free Thai Committee. More men coming. Reason for British disagreement.

July 7th.

Reason: time not yet ripe. Met Generalissimo. He agrees to our proposals. Kharb chint with some students.

July, 28th-Instruction.

Wait. Sanguan coming.

July, 29th.

New men safe.

August, 6th. Reply.

Sanguan leaving Haiphong July thirtieth. Send news his arrival at once. Situation very critical.

Sending:

Sanguan arrives safely. Met Prince Chin. Thirty Siamese now in India.

7ndto 4500d

sb Augo

DETAILED PROCEDURE OF THE FREE THAI MOVEMENT'S NEGOTIATIONS
WITH THE BRITISH AND AMERICAN GOVERNMENTS.

After the various points of the negotiations have been agreed to, a memoranda should be signed either by Seni Pramoj and the Foreign Ministers of the countries concerned or by Balankura and the Ambassadors of the two countries in Chungking.

Then Pramoj, Balankura together with the Ministers of the two countries to be accredited to the Free Thai Government, and the financial and foreign advisors, should proceed to Delhi Calcutta to meet the party of Free Thai leaders who will come out to establish the Free Thai Government.

As soon as the Regent arrives, he will appoint his Prime Ministers at once, and the Prime Minister will in turn appoint members of his own Cabinet immediately and will declare his policy of fighting against the Axis powers. The newly-appointed Cabinet will then have the approval of the Regent. Thus the Government will be formed.

The Foreign Minister of the new Cabinet, maybe Pramoj, will then write a formal letter (Monsieur le Ministre, notifying the Powers concerned that a Thai Government has now been established there with himself as its Foreign Minister. The British Minister will write a letter in reply, recognising that Government as the one and only lawful Government of the Kingdom of Thailand, and according to that Government its due hospitality and honour. The American Minister in his reply, will recognise that Government as the one and only lawful Government of the Kingdom.

The news about the establishment and recognition of Government will then be printed on leaflets which will be distributed by Allied bombers over Thai territory.

Then the Free Thai Government will declare war against Japan.

The Government will then move to its seat in Delhi, where in the beginning, the Regent will be the guest of state. Being equivalent to the Chief of State, he should be given the honour due to him.

DETAILED PLAN FOR THE ESCAPE.

PROPOSED PLACE FOR THE ESCAPE: HUANIN-on-SEA

The flying boat should be landed where the longitude 100 cuts the latitude 12.30 North.

Description of the Place: It is a seaside resort, very sparsely populated. There is a jungle all around. There are no Japanese or Pibul's garrisons nearby; the nearest one is at Banpong about 100 miles northward. However, there is an aerodrome about 45 miles further south, but it ^{was} ~~has been~~ destroyed ^{during} ~~since~~ the Japanese invasion in December, 1941, and has never been used since. Only few very old planes are kept there; they cannot be flown any more.

There is a beautiful beach of white sand, and except in front of the hotel, there are no rocks at all. ~~However~~ However, there may be sailing boats and fish-traps in the way, but the following arrangements have been will be made: in the night fixed for departure, the Director-General of the Customs Department, who is an X.O. man and who proposes to join the party of escape, will use ~~the~~ his official power to clear the sea there of any sailing boat. Fish-traps are big logs fixed to the bottom of the sea with their tops about two or three feet above the water. They are circular in shape and have their 'wings' stretched out as far as fifty yards, the actual trap itself being about twenty yards in a diametre (see diagram 1). How to land clear of these fishing traps will be dealt with in the ' Signal' part.

On the night ~~prop~~ fixed for departure, all telegraphic communications between Huanin and the Capital and other places will be cut, so that the place may be completely isolated. Besides, if deemed necessary, the electric power station there will be put out of use, by cutting the main electric wire. (Of course, one cannot just cut and leave the loose ends hanging, for apart from arousing suspicion, such loose ends may be easily discovered and thus mended. One has ~~to~~ firstly to cut the wire to prevent the current from running through, and then to piece the loose ends together.

with an insulator between them.)

There is no road joining Hua Hin to other important places at all.

FOR THE EXACT PLACE OF DEPARTURE, SEE THE ADMIRALTY'S MAP.

NUMBER OF PEOPLE PROPOSING TO COME : 25 to 30.

TOTAL WEIGHT: Not exceeding 1500 kilograms.

PLANES REQUESTED TO BE SENT: One sea plane (e.g. the Sunderland or a Catalina Flying Boat). Its speed should be good and the sound of its engine should be rather soft, so that it may not arouse too much excitement of the inhabitants there.)

Another seaplane (to spare, in case the former one meets with an accident.)

An escort plane, fully armed, to ward off any attack which may occur, though there is not much likelihood of that.

SIGNAL: The date fixed for departure is to be announced over the All India Radio at Delhi at 9.30 p.m. Bangkok time as follows:-

Example: Here is a message from Mr Charles:
Expected 19-23. Twenty-five persons,
Weight 1500 kilograms."

19 means 12, subtracting 7 therefrom; 23 means 11 p.m.; '25 persons' means that the plane can take 25 passengers; and 'weight 1500 kilograms' means the total weight which the plane can carry is 1500 kllms. Altogether the message means: ' We are coming to fetch you on 12th inst. at 11 p.m.. The plane can take 25 persons; whose weight, combined with that of luggage, if there is any, must not exceed 1500 kilograms.'

similar
Besides, I am sending messages to the F.T.M. leaders through ~~the Chinese~~ ^{our} secret agents in Bangkok, and they will reply, saying whether the date fixed by us is convenient for them or not.

It is also requested that the radio-transmitter in the plane going to fetch them, should broadcast the song 'Auld Lang Syne', or just the words 'Auld Lang Syne'

using the wave-length of 35 to 45 metres, so that they may know that we are coming. (The exact wavelength, if known beforehand, may be broadcast together with the message by adding: 'wave-length 40.' at the end of the message(supposing that the wavelength is 40.).

A few miles to the south of the place where long. 100 cuts lat. 12.30 N., there are two small islands about one mile from the shore. On one of these islands the party will wait for the plane. As soon as the plane arrives at the spot, we should look down; then we shall see lights from the island and from the hotel. However, it is arranged that the lights from the island should be much brighter. As it is, the sea there lies to the east of the shore; the lights furthest east there are our men's light. However, there may be fish-traps even further away than the islands, and it is not safe to land near them. If such is the case, we shall have to look for the lights furthest east, and land our plane to the east of that light, (which is in a boat)

As soon as they hear us, they will give signal; among the lights furthest east, there will be one, or probably two, very strong lamps, turned upwards to the sky. They will signify their knowledge of our arrival, by shutting and opening those lights in turn, counting one-two-three slowly for every shutting and opening of the light.

If it is safe to land, then after having turned the light on and off for some time until they are sure that we have seen them, they will turn it on in full. That is the signal that **IT IS SAFE TO LAND.**

But, if it is not yet safe to land, maybe there are a few stray junks in the way, then after having turned the light on and off for some time, they will turn it off altogether. In that case, we shall have to wait. We should then go up high, so that the noise of our engine may not be very loud. After having cleared the sea, they will give us the safety signal. Then we can land.

It is requested that the plane should be landed as softly as possible, the engine being switched off, whenever possible.

Signals should be arranged with the spare plane and the escort plane, so that the spare plane may come down, should the first plane meet with an accident, and the escort plane may swoop down to protect us, should we be subject to an attack.

As soon as our plane has landed safely and stopped, we should give them signal to approach us. The signal is: a strong torch light, directed towards them, to be turned on and off very quickly. When they see this signal, they will approach the plane in their motor-boat specially constructed for the purpose, and, after all of them have boarded the plane, it can start off. The motor-boat will be sunk, so that no traces be left.

TO BE TAKEN IN THE PLANE.

1. Two very strong torch-lights.
2. Food-sandwiches etc.
3. Drinks-whisky and soda, cognac, brandy etc.
4. Milk-sterilised.
5. Blankets.
6. Heart-stimulant injection with sterilised needles (6)
7. Spitoons and 'jerry' pots.
8. A rubber boat, if there is one.
9. Pistols.
10. Admiralty map of the Gulf of Siam.

OUTWARD MESSAGE.

TO: DELHI NO. 666 and 667

7th August, 1943.

SECRET & PERSONAL FOR B/B 100 from O.125.

We leave you to repeat ROCKET AD/O London.

Following from B/B 299.

Quote. Have had cordial interviews with BALANKURA. Further to necessary information for our S.O.E. plan have elicited following :

- A. Initial Chinese obstruction my seeing B. largely due to belief that Britain was pursuing separatist policy to U.S.A. and Chinese support of Free Siamese Movement in their respective countries. This belief based on :
- (a) The severance of relationships between Free Siamese in England and those in U.S.A. Though this was actually engineered by SANASEN repeat SANASEN for reasons known to himself, this was interpreted as an act of British Government inspired by B/B 299 toward restoration absolute monarchy with preferential British influence.
 - (b) Following Generalissimo's broadcast to Siamese Nation last January stating Chinese policy had no territorial designs on Siam, and would respect Siam's Independence, President Roosevelt endorsed but British Government remained silent thus strengthening view of separatist policy.
 - (c) Unfavourable British reply to B's proposal to set up Siamese Provisional Government evidenced Britain entertained policy of self interest.
- B. The above misapprehension led to Chinese and Americans deciding give us a snub and make access to B. difficult. I have now convinced B. satisfactorily above accusations are groundless and he has promised to clear misunderstandings with Free Siamese-Chinese and Americans. I pointed out the Atlantic Charter covers para (b) and with regard to para (c) the pre-requisite of British Government action is evidence that Siamese Provisional Government would have substantial support in Siam.
- C. The Chinese with assistance B. have now entered the field as third party. They have about one hundred men under training for S.O.E. work. Their plan seems closely allied with U.S.A. Plan approximates modified B/B 299 original appreciation advocating KORAT plateau as base for guerilla activities among towns.
- D. B. states wireless transmitter installed with help of Siamese Navy in SAKONNAKORN in north east KORAT plateau.

S.M.I.F.T.

S.M.I.P.T.

- E. B. has met O.600 who agreed to recognize Provisional Government if established. This also backed by U.S. Embassy.
- F. A third contingent comprising six Free Siamese members of the Assembly has now arrived in Free China and are expected at Precious in two weeks time. These would form nucleus of Provisional Government.
- G. SENI PRAMOJ is in close contact with B. and has told him not to trust KUNJARA whom B. has not yet seen. He has, however, seen O.610 and U.S. diplomats many times.
- H. I have revealed nothing to B. beyond telling him I am collecting information to formulate a plan. I have mentioned I like his plan.
- I. The Chinese and B. both anxious secure our cooperation.
- J. I have taken following positive action :
 - (a) Requested B. use his influence persuade Chinese and U.S. postpone their entry into Siam pending opportunity of consultation with us. Understand their operations now postponed until next November.
 - (b) Requested B. delay formation Provisional Government suggesting it will be better establish this in India after PRADIT and Prince ARTHIT can be brought out. B. has agreed.
- K. I suggest it would be most beneficial to our operations if SENI PRAMOJ B. and myself could meet in London while present conference between S.O.E. and O.S.S. is proceeding. Chinese representative should also be invited. A future combined policy could then be settled and present atmosphere of distrust cleared resulting in establishment real unity.
- L. B. is very keen attend talks with SENI and myself.
- M. B. has a great deal in him despite tendency to exaggerate for purpose of impressing us.
- N. He is communicating to me his plan to get PRADIT and ARTHIT out of Siam for me to interrogate. He anticipates that establishment of Provisional Government will give us 95% backing in Siam.
- O. Have booked to return 12th instant. GRUT will remain to cover six new arrivals mentioned para F. Please advise if I should remain.
- P. O.602 has requested me give him sketch of political background and leading personalities in Siam to date. O.125 approves my doing this. Please advise your views. Unquote.

From O.125.

From O.125.

In interview with the Ambassador on 6th instant B. stated invitation had been extended to form Provisional Government in Free China but his orders were to establish same in India. Therefore he is waiting indication of British Government's attitude before replying Chinese offer. My personal view is that frozen Siamese credits British Empire main anxiety of proposed Provisional Government and this fact should give us controlling influence in situation.

INWARD MESSAGE

FROM DELHI NOS: 685 and 686
SENT LONDON NOS: 282 and 283

Sent August 10th, 1943
R cd. " 11th "

ROCKET for AD/O repeated Chungking for O.125.

- A. In addition to Chungking's 723 to you we have received long report from B/B 299 on his meeting with B.
- B. Contents are important and far reaching but we prefer B/B 299 should return here for discussion before we forward (1 group u/d) and proposals.
- C. B/B 299 leaves Chungking August 12th.
- D. Believe prospects coordination with G-landers brighter than expected. Suggest you delay action until we wire after having seen B/B 299. If you are approached in the meantime please urge necessity for O.610 reach agreement with me for coordination future plans.
- E. Reference Chungking's 723 para C. B/B 299 states X. (SENT PRAMOJ) has been in touch with B. and warned him against Colonel K. Therefore inadvisable refer Colonel K. if you have discussions with G-landers.

Copy to O.125
" " B/B 299

Vertical text on the right margin, possibly a stamp or reference code.

Original and copy to be sent to the Head Office. Copy to be sent to the Head Office. Copy to be sent to the Head Office.

Dear General Chiang Kai Ming

I am so very deeply disappointed I have not had another occasion of seeing you to thank you fully for what you have very kindly done for me. In these difficult hours of our National ~~existence~~ ^{struggle for} ~~existence~~ ^{unity} ~~misunderstanding~~ ^{among} ~~our fellow being~~ ^{of} ~~our wife~~, the ~~unity~~ ^{unity} whole hearted cooperation & unity of purpose ~~of~~ ^{among} ~~all~~ the Chinese as we are as important as the very ~~breath~~ ^{life} & soul that hold a man together into one entity. A misunderstanding & mistrust & doubts are like all the fatal diseases that ~~literally~~ eat in to the core of a man's being & lower the man's ~~existence~~ ^{power} of resistance in war to struggle ~~against~~ ^{to} maintain life itself. If a man is attacked by such diseases & he does not take precaution to ~~overcome~~ ^{overcome} destroy them, he will inevitably succumb & lose his life. In the same way if mistrust & misunderstanding among the people of a Nation in trouble are allowed to stand in the way, the Nation would also succumb & cease to exist, since there would be none fighting for her ~~existence~~ ^{with all her} ~~glory~~ ^{life} & soul. We were in such a state of sickness when I arrived in Chungking. You were able to kind enough to see & sympathise with our difficulty & helped us to destroy those demons with all the power ~~at your~~ ^{at your} ~~disposal~~ ^{disposal} & I was allowed to see Bala Guru & clear away those doubts & set a unity & understanding paving a way for a new phase of life of our Nation. You were like a ~~great~~ ^{great} soldier ~~destroying~~ ^{destroying} the devils to help the weak & helpless & to give them a new chance of life. ~~These words~~ are too late for me to express my feelings of appreciation & gratitude towards you. We & all ~~the~~ ^{the} ~~people~~ ^{people} the Chinese will remember & be ever grateful to you & the Chinese our blood brothers.

I beg to take leave to ~~return~~ ^{return} to India for further work of setting up unity & co-operation. Please take my respect to your wife & the Generalissimo & wish you & China victory & prosperity & to stay again that I sincerely thank you for what you have done for me.

yours sincerely.

C. Arun.
Ayer.

Board of Military Operations,
National Military Council,
CHUNGKING.
August 20th, 1943.

Major C. Arun,
c/o The British Embassy,
CHUNGKING.

Dear Major Arun,

I have received with thanks your kind letter
of August 11th, 1943.

We deeply appreciate your devotion to the
cause of your national freedom, which has been endan-
gered by external military pressure and internal poli-
tical intrigues. Knowing that your heart glows with
patriotism and your people are encountering great
difficulties, we wish to further assure that it shall
always be our endeavour to help you in attaining your
noble ideal - the Liberation of Thailand.

With assurance of my warmest regards.

Yours sincerely,

鄭介民啟

CHENG KAI MING, Lieut. General.

145, North Row,
M E E R U T.

August 18th, 1943.

Dear Cham Kad,

I am so sorry I have been so long in sending you the ring. But I have been busy setting the plan for the rescue of PRADIT in motion and preparing the instructions to be communicated to him. All these had to be done in consultation with the Submarine Service, as well as the R.A.F. on the question of transport and facilities for operating some means of transport.

I am having three sets of microphotographs of the instructions to be sent to PRADIST produced, to enable your agents to carry them easily and with safety. These three sets of microphotographs of the instructions, and copy of the original of this instruction will be sent to you as soon as they are ready, which I expect will be at the most in a week's time.

You will recognise the importance of arranging the reception committee to meet our agents who are to go in and contact PRADIT, and set up wireless connection with us for our future use. As soon as the route has been tested and found reasonably safe by our Agents, then PRADIT and Co. can be brought out. Our Agents will judge whether it will be most convenient and safe for the passengers to embark in a submarine at HUA HIN or RAMONG, or by sea plane. This will be done in close consultation with PRADIT. The result will then be communicated to us, when we could arrange accordingly to provide the means of transport to bring him out. Such being the case the question of establishing the first contact with our Agents is of paramount importance, the failure of which would make all future contact most difficult, and our cause would suffer. This kind of operation, carried out under the nose of the enemy, has to be done with the greatest care possible. I feel sure you will appreciate our difficulties. It is up to you to get your men through with the ~~enclosed~~ instructions.

With regard to the recognition of the Provisional Government, I think the outlook is very bright indeed. My plan is as follows:-

- (i) Leaving for LONDON to acquaint all concerned with the whole story, with proof, and then request for the recognition and declaration of the British Policy towards Siam.
- (ii) Send signal to you and SIKNI PRAMONJ to meet in LONDON to sign provisional agreement with the British Government in secret.
- (iii) Have a round table conference of G.B., U.S.A., China and us as regards the plan of operation, and decide on the method of co-operation and execution.
- (iv) Return to INDIA to send in our first contact with PRADIT.

I have already had a preliminary talk with a high British official who is very sympathetic, and intimates to me that the chance of success is great, and is carrying my report to LONDON with a view to prepare the ground

for me. He left by air yesterday (Aug. 15th) and would be home in six days.

With a steady and promising progress made in my direction toward our ultimate success, which you, SENI PRAMOJ and I want so dearly, in order to win through without any more difficulty, it's up to you to play your cards well and prevent everything that might prejudice our work. The following points must be carefully noted and carried out with the greatest care and dexterity:-

- (1) As soon as you have received the ring from Mr. FINLAY ANDREW, please proceed with the business of bribery, obtain the Exit Permits for your Agents to go to see PRADIT, and arrange all the necessary papers for them to carry, make ready all other preparation for their despatch, and also obtain an Exit Permit for HAI SAN TRAKULLEE to come to INDIA, as soon as it could be fixed. When the instructions to be communicated to PRADIT arrive a week later, everything would then be ready to send ~~and~~ the man off without wasting our precious time, which is so limited. You will see this clearly in the detailed instruction to be sent into PRADIT.
- (2) Impress upon your friends who have just arrived, and all concerned, that it is of the utmost importance not to press for the formation of either Free Siamese Committee, nor a Siamese Provisional Government in China ~~prematurely~~. Let them know that it is only under the British auspices that the Siamese Provisional Government can really exist in all seriousness and in full liberty. You know the condition in China as well as I do. You must, therefore, impress upon them that it is folly to set up such a Government in Free China, since such a Government would not really be free, and at best would be like the ~~provincial~~ Korean Government, which is - as you know - most undesirable.
- (3) Let LO-BING help you, and stress ^{upon} ~~to~~ him the importance of keeping everything secret, otherwise your Agents may not get through. And ask him to inform the Chinese Authority that I am trying my hardest to obtain full co-operation for all, as my plan just described indicates. By careful handling you will not antagonise the Chinese authorities, and will obtain their help.
- (4) Leave for the U.S. to see SENI as soon as you have sent the Agents off, and acquaint him with all facts which we have discussed. If there should be a hitch anywhere, please let me know, I may be able to arrange for the British Government to send an invitation to you to meet SENI and all in LONDON straight from CHINA. It is of course best if you first go to meet SENI in the U.S.A. Please let me ^{know} ~~as~~ soon as possible the date of your departure.
- (5) Don't forget to send me a full report on the six new arrivals.

Provisional

- 3 -

And remember that 100% co-operation between us, alone will see us through.

- (6) The instruction has to be done in English since we have no Siamese typewriter. A typed script is necessary for micro-photography. I hope it will be quite alright. The message can be read easily by using a magnifying glass.

I shall be leaving for LONDON about the beginning of September. I think if we meet in LONDON about the end of September, or early October, it will be convenient for me to return in time to stage the first phase of our operation to rescue PRADIP and Co.

With all the best to you and my greeting to the new arrivals.

Yours ever,

A handwritten signature or set of initials, possibly 'J. K.', written in dark ink above a horizontal line.

145 North Row,
MEERUT.

August 23rd, 1943.

Dear Chankad,

I am enclosing the instructions to be sent into PRADIT, and two belts - each of which contains a similar message in micro films concealed in its body.

I feel that there is no need to send in three men. Two would be quite sufficient. Please ask them to wear a belt each, and tell them that in order to get at the message all they have to do would be to use a safety razor blade, and slit open the thin edge of the belt. The message is hidden in the belt's body about three inches from the buckle.

This message is supposed to be sent in by you. If it is by chance, discovered by the Chinese, you can easily explain that it is simply an arrangement between you and I, a purely Free Siamese affair and it has got nothing to do with the British. No necessary trouble will then come your way.

You can explain a little further to your agents that:

1. Submarine landing along the West Coast is the best and safest means of getting ashore to meet PRADIT.
2. A seaplane landing is most risky and should never be attempted at all, unless it is found absolutely and inhumanly impossible to set up the reception committee along the coast South of RANONG.
3. For rescuing PRADIT it may have to be done by a Submarine in front of KLAIKANGWOL PALACE itself. The suitable time for that would be about next March. Owing to the North East Monsoon it is considered impossible to go there between October and February. Our Agents will give him all the necessary information on the technical side of aeroplane landing to pick up passengers and the submarine operation, after they have contacted him. It is impossible to discuss the details right now.

I am leaving for LONDON on September 1st. It would be a good idea if you also leave CHUNGKING for the U.S.A. soon afterwards. We can then meet in LONDON about the end of September or early October. Send any communications to me through the usual channel which we fixed in CHUNGKING.

Will we meet again. Good luck.

Yours ever,

["Chankad" = Chamkad]

Instructions To Balankura's Contact man
to be communicated to Pradit

1. Political Inform Pradit that:

a. It is considered ~~that~~ ^{that} Pradit's ~~rescue can be effected~~ ^{rescue} should be to manoeuvre the Political situation in such a way that Pitul's government is kept in power until arrangements for his rescue & security of the organisation to be left behind after his departure are completed. Any ~~suppressive~~ ^{suppressive} action would invite Japanese interference & upset every possible preparation for subsequent operations, contemplated by the Free Siam Movement.

b. A plan for the co-ordination of action of the Free Siam Movement outside & inside ^{the country} is being drafted. It will be offered to Pradit to consider & approve by our contacting agents, before Pradit's departure.

c. Negotiation ^{with allied governments} to obtain recognition is under way & prospect is very bright. The result ~~will~~ of the negotiation will be brought to Pradit by our contacting agents.

d. All Free Siamers outside accept him as leader of the whole movement.

2. Organisation of a reception committee to meet our contacting agents. It should be made known to Pradit that to effect his rescue efficiently & to safeguard the existence of the organisation in the country, it is of a paramount importance that a direct contact between him & us should first be established. Without ^{direct} ~~radio~~ contact being established ^{without a detailed plan} ~~which can only be made in Pradit's presence~~, to safeguard ~~the existence of the~~ ^{the existence of the} organisation, sufficient ~~sufficient~~ preparations cannot be effectively made for his rescue & no control can be established after his departure. Therefore, in order to effect ~~the above~~ enable our agents to contact him & establish wireless communication the following arrangements must be made by him to give facilities to these men.

A. Sea landing from a submarine, along the coast of Bay of Bengal.

B. Sea landing from a submarine along the coast at Hua Hin.

a. Subvert the district officers & the gendarmes of police in the area.

b. Form a reception committee with the same duties as described in A.

c. Reinvestigate a landing area & take precaution to make it safe from all interferences. The area from Khao Tao ($12^{\circ} 26' N$ $99^{\circ} 59' E$) to Cha-am ($12^{\circ} 49' N$ $99^{\circ} 59' E$) should be recommended. The following points are suitable to us & should be recommended & should be preferably chosen:-

I Khao Tao { $12^{\circ} 26' N$ $99^{\circ} 59' E$ }	II Khao Takiep { $12^{\circ} 31' N$ $99^{\circ} 59' E$ }
III Hua Hin { $12^{\circ} 34' 30'' N$ $99^{\circ} 48' E$ }	IV Boh Kem { $12^{\circ} 45' N$ $99^{\circ} 47' 30'' E$ }
V. Bo fai { $12^{\circ} 37' 30'' N$ $99^{\circ} 47' 30'' E$ }	VI. Cha-am (hill) { $12^{\circ} 49' N$ $99^{\circ} 59' 30'' E$ }

145, North Row,
MEERUT.

August 23rd, 1943.

Dear Mr. Findlay Andrew,

I am enclosing a copy of my report, a copy of the instructions to be communicated to PRADIT for your perusal, and also a letter to B, enclosing a copy of the same instructions. I also send you two belts in each of which a micro-photograph of the instructions is hidden in its thin edge.

I shall be most grateful if you will give these two belts to B, to whom I have given a precise direction on how to use these belts.

I am leaving for LONDON on 1st September. Please send me all B's communications to me to our London Office.

Once again I must thank you for all that you have done for me in CHUNGKING.

All the best to you and Samsen.

Yours very sincerely,

encls.

၁၈၀၇၂၃ တစ်နှစ်က ဝါရှင်တန် ဒီစီရင်စု - အင်္ဂလိပ်စာတိုက်
 ၁၅၄၀-၁၅၅၀ တစ်နှစ်က ဝါရှင်တန် ဒီစီရင်စု. မဂ္ဂဇင်း (Hills)
 ၁၅၅၀ တစ်နှစ်က ဝါရှင်တန် ဒီစီရင်စု. မဂ္ဂဇင်း (Hills)
 ၁၅၅၀ တစ်နှစ်က ဝါရှင်တန် ဒီစီရင်စု. မဂ္ဂဇင်း (Hills)

သို့သော်လည်းကောင်း၊

၁၅၅၀.

၁၅၅၀-၁၅၅၀ တစ်နှစ်က ဝါရှင်တန် ဒီစီရင်စု. မဂ္ဂဇင်း (Hills)
 ၁၅၅၀ တစ်နှစ်က ဝါရှင်တန် ဒီစီရင်စု. မဂ္ဂဇင်း (Hills)
 ၁၅၅၀ တစ်နှစ်က ဝါရှင်တန် ဒီစီရင်စု. မဂ္ဂဇင်း (Hills)
 ၁၅၅၀ တစ်နှစ်က ဝါရှင်တန် ဒီစီရင်စု. မဂ္ဂဇင်း (Hills)
 ၁၅၅၀ တစ်နှစ်က ဝါရှင်တန် ဒီစီရင်စု. မဂ္ဂဇင်း (Hills)

၁၅၅၀.

in CHUNGKING

This was the first interview that Balankura had been able to have with H.M.A. Since his arrival at Chungking in April last, his liberty has been restricted by the Chinese Government. General CHENG Kai-men, Director of Military Operations, has been appointed by the Chinese Government as Liaison Officer with the Free Siamese Movement which Balankura claims to represent.

Balankura stated that in the course of Generalissimo CHIANG Kai-shek's broadcast to the Siamese people, made last ^{February} January, it was stated that China's policy towards Siam embodied the following three important points :-

1. China will seek no territorial gains at Siam's expense.
2. There will be no change in the friendly relations which have prevailed between the Chinese and the Siamese through the past centuries.
3. China is prepared to recognise the independence of Siam and pledges herself to withdraw her troops from Siamese territory as soon as fighting ceases.

It was further stated in the broadcast that ~~the United States of America~~ ^{President Roosevelt} endorsed the above policy.

^{with FTH Right Relations was - pay}
(As a result of the broadcast Balankura was commissioned by the leaders of the Free Siamese Movement to visit China to confirm that the Chinese and American Governments were willing to implement the promises made in the Generalissimo's broadcast and to sound the views of the British Government on the matter. Further to this, he was empowered, in the event of the British Government giving an assurance of their willingness to endorse the policy outlined by the Generalissimo, to set up in India a Siamese Provisional Government. Balankura was able to effect his escape into Free China, through Indo-China, during February last.

~~(British Government through H.M.A., asking a~~

~~whether, in the event of his being able to arrange for~~
~~Balankura stated to H.M.A. that the withdrawal of~~

any specific statement of endorsement by the British Government of the policy referred to above, had created disturbing thoughts in pro-British Siamese minds. He asked H.M.A. whether the time was not ripe for a statement to be issued by the British Government on the question.

H.M.A. replied that the point of Britain's non-territorial designs at Siam's expense was covered by her endorsement of the Atlantic charter.

Balankura stated that since his arrival at Chungking he had had an interview with Generalissimo CHIANG Kai-shek who confirmed China's intention to follow the policy outlined in his broadcast and who also intimated that the Chinese Government would be willing to recognize a Siamese Provisional Government.

Through the United States Embassy at Chungking he had also received assurance of America's endorsement of the policy and willingness to recognize the Provisional Government.

Balankura continued by stating that following his arrival at Chungking he had submitted a memorandum to the British Government through H.M.A., asking :-

- A. Whether, in the event of his being able to arrange for the Siamese Council of Regency to be brought out of Siam to India, to set up a Siamese Provisional Government, the British Government would be willing to extend recognition to such.
- B. Whether the British Government would be willing to consider the "Treaty of Offense and Defence" negotiated by Luang Pibul with the Japanese on the 11th December, 1941, together with the Declaration of War by Siam against Britain and America, as null and void, on the grounds that both measures were unconstitutional.
- C. Whether, following B, the British Government would be willing to resume diplomatic relations with Siam.
- D. Whether the British Government would be prepared to

British Empire, in order to enable the Siamese Provisional Government to prosecute the war against Japan.

H.M.A. said that a pre-requisite of the British Government's agreement to recognize such a proposed Provisional Government would be concrete evidence of the confidence which such a Government enjoyed in Siam.

Balankura's reply was that nearly all the elected members of the present National Assembly were members and supporters of the Free Siamese Movement. Further to this the greater part of the nominated members of the Assembly were also supporters of the Free Siamese Movement. Such being the case, the Free Siamese Movement were able to control the National Assembly and this had been evidenced by the fact that when the Assembly elected its President and Vice-President these were both members of the Free Siamese Movement. This led to the Government proclaiming the election void and retiring ^{some of the} half of the nominated members ^(category), replacing them with their own puppets. These replacements, however, within a very short time joined the Free Siamese Movement, and voted against the Government in a "non-confidence" vote. The result has been that since the ^{beginning of July} 24th June the Assembly has been prorogued.

Balankura continued by stating that he had received an invitation from the Chinese Government to set up the Siamese Provisional Government in China, but he was waiting for an expression of the British Government's views before considering this invitation, as his instructions were to organize the said Government in India.

Six members of the Siam National Assembly have already arrived in Free China and are expected to arrive in Chungking in about a fortnight from date. Should the British Government give a favourable reply he would immediately take steps to try and bring the Siamese Council of Regency to India.

He is in wireless communication with Siam and

-4-

would have no difficulty in transmitting the British Government's reply, which, he states is eagerly awaited.

NOTE: Though not mentioned during the interview it is apparent, from other conversations, that Balankura's Chief is LUANG PRADIT, the Regent of Siam.

CHUNGKING,
7th August, 1943.

A handwritten signature or set of initials, possibly 'W. H. H.', written in dark ink. The signature is slanted and appears to be written over a horizontal line.

Page 1. "1. China has no territorial designs on Siam, and is willing to help Siam to regain its complete independence.

2. China values Siamese friendship.

3. China asks for Siam's co-operation in the war against Japan."

Page 2. "Through the United States Embassy at Chungking he had also received assurance of America's endorsement of the policy and ~~and~~ of her full support of China's policy and action towards Siam."

Page 2. "A. Whether the British Government would be willing to consider the Treaty of Offence and Defence" negotiated by Luang Pibul with the Japanese on the 11th December, 1941, together with the Declaration of War by Siam against Britain and America null and void, on the grounds that both measures were unconstitutional. Therefore the state of war between Siam on one side and G.B. and U.S.A. on the other ~~has never~~ ^{should be considered} ~~has never~~ ~~to have never existed.~~

B. Whether, following B., the British Government would consider the treaties between ~~Siam and~~ Great Britain and Siam which existed on 8th December, 1941, to be still in force, thus resuming diplomatic relation with Siam.

C. Whether, in the event of his being able to arrange etc etc etc (all right)

D. (All right)

MOST SECRET & CONFIDENTIAL.

To

H.B.M. Military Attaché,
British Embassy,
CHUNGKING.

From

Colonel L. T. Ride,
C.O. B.A.A.G.
Kweilin.

Ref: INT/HQ/S/01.

Subject: THAILAND.

Herewith please find copies of reports resulting from a number of interviews with CHAMKAD BALANKURA, a Siamese who has recently arrived in KWEILIN from BANGKOK.

The enclosures are:

- (a) REPORT on B's interviews.
- (b) APPENDIX "A" - B's Diary of events in CHINA.
- (c) APPENDIX "C" - B's report to the Chinese Authorities.
- (d) APPENDIX "D" - Comments.

(Signed) L. T. RIDE.

Colonel.
C.O. B.A.A.G.

Distribution:

Copy No. 1	Military Attaché, Chungking.
No. 2	G.S.I.(e).
No. 3	File.
No. 4	File.

Date of covering letter to D.M.I. 5th May 1943.

MOST SECRET & CONFIDENTIAL.

(Enclosure (a) in INT/HQ/S/OI).

REPORT ON INTERVIEWS WITH CHAMKAD BALANKURA.

P R E C I S.

In SIAM there is a very strong FREE THAI MOVEMENT which is anxious to set up a FREE THAI Government in INDIA and to play its part with the Allies in the overthrow of the Axis powers and to fight for the freedom of SIAM.

The F.T.M. desires SENI PRAMOJ the Thai Minister at Washington, and their FREE THAI representative outside SIAM to enter into negotiations with the Allied Governments for the recognition of the FREE THAI Government, and for this purpose the F.T.M. in BANGKOK sent CHAMKAD BALANKURA out to carry their instructions to SENI PRAMOJ.

In the following report is given B's full story, how he obtained permission to leave SIAM, how he escaped into FREE CHINA, how he proposes to establish his bona fides, the history of the F.T.M. the arguments to be placed before the Allied Governments for recognition of the F.T.G., and the plans for its establishment.

At the end of the report will be found some information concerning Military, Naval, Air Force, Political, Commercial, Social and Living conditions in SIAM.

C O N T E N T S.

		Page
1.	PERSONAL.	2
2.	METHOD OF OBTAINING PERMIT TO LEAVE SIAM.	3
3.	DESTINATION AND ROUTE.	4
4.	ENTRY INTO FREE CHINA.	5
5.	NOTES ON CONSTITUTION AND POLITICAL SITUATION IN SIAM PRIOR TO DECEMBER 8TH, 1941.	9
6.	EVENTS LEADING UP TO UNILATERAL DECLARATION OF WAR AGAINST GREAT BRITAIN AND U.S.A.	6
7.	DECLARATION OF WAR.	7
8.	FREE THAI MOVEMENT.	8
9.	B's MISSION.	9
10.	SOME RELEVANT OBSERVATIONS ON THE POLITICAL SITUATION IN SIAM SUBSEQUENT TO 8.12.41.	10
11.	TRADE AND COMMERCE.	12

		Page
12.	PRESS.	13
13.	MILITARY INTELLIGENCE.	14
14.	JAPANESE PERSONALITIES.	15
15.	POPULAR FEELING IN SIAM.	16
16.	CONDITIONS IN JAPAN.	16
17.	THE SO-CALLED FREE INDIAN MOVEMENT IN THAILAND.	17

R E P O R T.

1.

PERSONAL

Name CHAMKAD BALANKURA.

Born 30th October, 1914, at BANGKOK.

Passport No. 42/2099/86, issued in the name of CHAMKAD PHALANGKUN, (this is the spelling of his name according to the new phonetic system recently introduced by the THAI Government) at the Ministry of Foreign Affairs, BANGKOK, on the 23rd February, 1943, valid for travel to Indo-China, China, Japan and Manchoukuo.

Education and Attainments. Bramsgrove School, Worcestershire, and Balliol College, Oxford, read Modern Greats, Speaks Siamese, English, French, German and a little Chinese (Swatow dialect). Elected member of P.E.N. Club, London, 1935. Elected Secretary of Oxford and Cambridge Club, Thailand, 1940.

Secretary General of FREE THAI MOVEMENT and of its Executive Committee.

Occupation. Teacher, formerly member of the THAI Government Civil Service, which he joined on his return to Siam from England in 1939. Before leaving England he published an article entitled "Transition to Democracy" in "SAMAGGI SARA", the official organ of the Thai Students' Organisation in England.

After its publication he was ordered by the Thai Government to broadcast a statement to the effect that, having returned home after many years abroad, he had found that the views expressed in the above mentioned articles were based on false information concerning his country and that he now wished to make a public withdrawal of the article he had written. With these orders he refused to comply and in consequence was dismissed from the Civil Service after serving only four months.

He then took up teaching as his nominal profession, but actually he acquired an interest in certain papers, and most of his time was spent at journalism.

Wife Maiden name - CHALOB CHALAYA MAHAHIRANANDA. Siamese, educated in London at London University and Montessori School.

Children Nil.

Brothers KAM HAENG BALANKURA, a Free Thai, was at London University, present address not known.

BANCHERD BALANKURA, a Free Thai, at Cornell University, U.S.A.

General B has an excellent command of English. At every interview he has given his story and answered questions well, and without hesitation and impresses one as being perfectly sincere. He is intensely pro-British; his grandfather, father, two uncles, six of his father's cousins, wife and one brother were all educated in England.

2.

MOVEMENT AND METHOD OF OBTAINING PERMIT TO LEAVE SIAM.

Left BANGKOK, Sunday 28th February, 1943. Arrived Kweilin, Wednesday 7th April, 1943. In order to obtain a permit to leave Siam it is necessary to submit with the application:

- (a) The usual medical certificates of vaccination and inoculation;
- (b) A letter from some person of standing guaranteeing purpose of travel;
- (c) A letter from a financial guarantor;

The medical certificates were obtained in the usual way.

The guarantee for the purpose of travel was obtained from Captain SOMWANG SARASAT of the Thai Army, the purposes stated being commercial and educational. The story behind the commercial reason is that Captain Sarasat's father, PHRA SARASAT, is a Siamese who has very great influence in Japan: he is Director of the THAI ROOM, a semi-official organisation in TOKIO which was founded for the exchange of culture and the promotion of friendship between the two countries. He was formerly a teacher in the Royal Military College, Siam, lived for some time in France, and later returning to Siam was made Minister of Economic Affairs in 1933. Some political trouble made it necessary for him to seek asylum outside Siam so he fled to Japan.

In January 1942 PHRA SARASAT arrived in Siam from Japan on a mission which was important enough for him to be flown in a Japanese four-engined bomber (see page 10 below). While there he tried to interest B in two plans, one for setting up a chain of daily papers in Siam and the other a commercial project involving Siam, occupied China and Japan. B was not able to associate himself with either project, but in order to get his permit he informed Captain Sarasat that he now wished to go to Japan to discuss the Thai-Sino-Japanese commercial plan with his father. Captain Sarasat, knowing of these negotiations between his father and B, readily wrote the required letter stating this as the reason why B wished to leave Siam and visit Japan.

Since Captain Sarasat was unable to produce titles to property sufficient to satisfy the authorities, B had to get another person to act as financial guarantor, such a guarantor had to undertake to pay, if necessary, all debts incurred by the guaranteed in foreign countries and

also to pay the return passage to Thailand should the Thai Minister abroad deem it necessary, and had to personally place before the authorities evidence of ability to pay the sum that might be required.

B's financial guarantor was HANG VORAKICH BARNHARN (CHALO RANOVORN), owner of AKSHARANTTI Printing Press and the Green Bus Company, Bangkok; she and B also both held shares in Thai Vivadhana Company Ltd., which owns the SUEHARB BURUS Daily News, and the PRAJAMITRA Daily News. At one of the schools owned by B's wife, two young children of N.V.B. were pupils so that he had plenty of grounds, both commercial and personal for asking her to stand guarantor for him; he explained to her that he was visiting Japan to discuss the Thai-Sino-Japanese Commercial plan with Sarasat, and to buy Kindergarten supplies for his wife's schools; knowing that N.V.B. used to buy her paper from Japan, he also promised her that he would, if possible, make purchases for her while in Japan.

Both personal and financial guarantors were accepted.

5.

DESTINATION.

Having satisfied the officials as detailed above his passport was issued for him to travel to Japan, but as his real destination was China, he had to obtain permission to travel overland, so that he could slip into China either at LANGSON, TUNG HING, KWANG CHOW WAN or SWATON. Owing to the fact that the sea route was both difficult and dangerous and that ships were scarce, and that Sarasat's commercial plan involved occupied China, permission to travel by an overland route was easily obtained. This entailed however getting permission from the French who since the Thai-Indo-China incident in January, 1941, are very suspicious of any Siamese entering French Indo-China.

The permission was obtained from M.P. SAUCON, French Consul at Bangkok on the recommendation of LUANG PRACHERD AKSARLAKSANA, M.A. L.L.B. (Cant) Manager of Asia Bank and Member of X.O. Group, (see below) LUANG PRACHERD's wife is French and a friend of SAUCON, the visa was obtained without any difficulty.

ROUTE.

BANGKOK to KORAT by rail.
 KORAT to UDORN by rail.
 UDORN to NAKORN PANOM by bus, at NAKORN PANOM crossed the Makong River to THAI KHAEK.
 THAI KHAEK to VINH by bus.
 VINH to HANOI by train.
 HANOI to HAIPHONG by train.
 HAIPHONG to MUENGOOK by s.s. "WANWING".
 MUENGOOK to MONGAY by bus.

Here he crossed the bridge into TUNG HING where he reported to the Chinese Military Authorities, and from here he was escorted by one officer and four Chinese soldiers to NANNING and thence to LIUCHOW by bus, from LIUCHOW to KWEILIN he came by train escorted by Colonel LOK of 4th War Zone Headquarters.

Throughout the trip he was accompanied by PHAI SAN (LEE HUI SAND) who is half Chinese, half Siamese. This man speaks Mandarin, Cantonese, Siamese and a little English and a number of other Chinese dialects.

He is acting as B's interpreter. His employer is a rich rice merchant in Bangkok who is known to the brother of the Regent, and it was through this connection of the Regent's brother with PHAI SAN's employer that T.S. was chosen to come as B's interpreter.

ENTRY INTO FREE CHINA.

B's real mission (described in detail below) necessitated his entry into Free China somewhere along the land route, and he needed the assistance of the authorities at his point of exit. He decided this should be at the SINO-INDO-CHINA border and this was managed as follows:

Most of the Princes in SIAM are naturally rather concerned by the dynastic ambitions of the present Prime Minister whose overthrow they would gladly welcome. Two of the princes were told that it was necessary for B to enter Free China in connection with plans for the overthrow of the Prime Minister and they agreed to help by giving certain letters of introduction. The Princes concerned were PRINCE DAMRONG (who knew the details of B's dismissal from the Civil Service and whose son attends Mrs B's school) and PRINCE DHANI (a graduate of Merton College, Oxford, and a very old friend of B's father); the addressee was Professor COEDES, Director of L'Ecole Francaise d'Extreme Orient at HANOI, who together with his Siamese wife, is a great friend of the Princes mentioned.

Prince DHANI is a very energetic member of the THAILAND RESEARCH SOCIETY of which B is also a member, and Professor COEDES an honorary member, the Prince there wrote an innocent letter to COEDES the topic of which was mainly the affairs of the Society and at the end asked COEDES to give B any assistance he may require.

B reached HANOI without the letter being examined, and explaining to COEDES that he wished to enter Free China, C immediately put B in touch with the Chief of Police, HANOI, who arranged his visas and also gave him two Annamite detectives who went with him and protected him from examination by French and Japanese officials on the boat between HAIPHONG and MUI NGOK.

These detectives came with him as far as MONGAY and helped him over the border to TUNG HING with the least possible delay.

His experiences with Chinese officials en route are given in his diary (Appendix "A").

NOTES ON CONSTITUTION AND POLITICAL SITUATION IN SIAM PRIOR

TO 8TH DECEMBER 1941.

The present King being a minor and residing outside the Country, Siam is governed by a COUNCIL of REGENCY, a Cabinet and National Assembly. The constitution demands that any act of Government to become law must have the signature and approval of all the members of the Council of Regency.

The Prime Minister is appointed by the Council of Regency on the nomination of the National Assembly.

The National Assembly consists of 182 members who are classed in two Categories: Category 1 are elected by popular vote, Category 2 are appointed by the Council of Regency on the nomination of the Prime Minister.

On 8th December the Council of Regency was composed of two members:

H.R.H. PRINCE ATHIT DIHHABHA, K.C.V.O., M.A. (Cantab) and
GENERAL BIJYENTHRA YODHIN.

The Prime Minister was PIBUL SONGGRAM.

The Minister of Finance (who assumes the duties of Cabinet Leader in the absence of the Prime Minister) was LUANG PRADIST MANUDHARM, K.C.M.G., a man of great popularity and power in Siam, who was mainly responsible for the 1932 revolution and the present constitution of the country. As it will appear later, LUANG PRADIST was elected member of the Council of Regency on 16th December 1941 in succession to CHAO PHAYA YOMARAJ who died in 1939.

General B was over 70 years of age and was ill from November 1941 till his death in July 1942.

There are now only two Regents, PRINCE ATHIT and LUANG PRADIST.

EVENTS LEADING UP TO THE UNILATERAL DECLARATION OF WAR

AGAINST GREAT BRITAIN AND U.S.A.

At 10 p.m. on the 7th December 1941, the Japanese Ambassador TSUBOKAMI called on the Minister of Foreign Affairs, NAI DIREK JAYANAM to ask for the right of transit of Japanese troops through SIAM into BURMA.

Immediately after the interview NAI DIREK visited the Prime Minister PIBUL SONGGRAM, but he refused to see him merely sending him a message "Carry on as you see fit". PIBUL then fled into hiding.

The Minister of Foreign Affairs then called on LUANG PRADIST who, in the absence of the Prime Minister, was leader of the Cabinet. PRADIST gave orders that the THAI Army should resist any Japanese invasion. These orders were obeyed the next day, but on the evening of the 8th December, PIBUL SONGGRAM from his place of hiding issued orders to the Army to cease resistance. Thus the defence of Siam was thrown into utter confusion, some parts of the army resisting, others not.

The Japanese landed Marines at BANGPOO and it was these forces that occupied Bangkok. The Capital and the country was immediately flooded with leaflets and posters stating that the death penalty would be meted out to anyone trying to leave the country, or interfering with Japanese lines of communication or refusing to co-operate with the Japanese.

After the sinking of H.M.S. "PRINCE OF WALES" and H.M.S. "REFULSE" PIBUL SONGGRAM reappeared and immediately commenced negotiating an "Offensive and Defensive Treaty" with the Japanese.

B states there were four clauses roughly as follows:

- (a) That Japan and Siam shall co-operate with each other towards building up the Co-prosperity Sphere in Asia, by helping each other in the present struggle;
- (b) That there shall be a diffusion of each other's culture throughout the respective countries;
- (c) Siam shall not seek unilaterally to leave the Co-prosperity Sphera;
- (d) The treaty shall remain in force for 10 years after which it may be renewed.

The treaty was signed sometime about 12th December, 1941, by TSUBOKAMI and Lt. General IDA for the Japanese and PIBUL SONGGRAM for

Siam. At the time of its declaration it had not been placed before the Council of Regency or the National Assembly and it is thus seen to what extent the Prime Minister was under the control of the Japanese.

B states this treaty was very unpopular and PIBUL would not risk placing it or the Declaration of War before the National Assembly at this stage, but waited till January when things had gone so badly for the British in Asia that the people of Siam knew that no help could come from us. The treaty was eventually placed before the Assembly along with the Declaration of War.

Immediately the treaty was signed Luang PRADIST, Minister of Finance, resigned from the Cabinet as did also NAI VILAS OSATHANOND, Minister without Portfolio and Director General of Publicity Department. The latter had recently been to Singapore negotiating a petrol agreement.

These resignations were accepted but Pibul Songgram feared that the popular, powerful and able Pradist out of the Cabinet might be a great danger to him, so he thought he would draw his horns by appointing him Regent; and so on 16th December, 1941, the National Assembly unanimously elected Pradist to the Council of Regency as mentioned above.

DECLARATION OF WAR.

On the 25th January 1942 Pibul Songgram and the Japanese Military Attaché visited Prince Athit and placed before him the Declaration of War against Great Britain and the U.S.A. The Prince was forced to sign. It is not known whether it was ever placed before the sick General BIJYENTHERA or not; it is certain that it was never placed before Luang Pradist who at that time was in his native town AYUDHYA visiting his sick mother. He did not return to Bangkok till 3 p.m. that day and Pibul Songgram had already made the declaration public in the names of the three Regents at noon.

It is on the grounds that it was not signed by the Council of Regency that it is claimed that this declaration is null and void.

About four days later the National Assembly was convened to endorse the declaration; most of the Category 1 members refused to attend, those who did attend being mainly Category 2. It is doubtful whether the necessary quorum (1/3rd) was present. The meeting was held in camera and the figures of the voting are not known, but the declaration was said to have been passed by a small majority of those present, it should be remembered that most of those members present were not representatives of the people but nominees of Pibul Songgram (Category 2).

FREE THAI MOVEMENT.

B claims that this movement is very strong in Siam, 75% of the junior officers and other ranks of the army, and about 90% of civil officials are sympathetic towards it. The identity of the leaders and officials of this movement is not generally known, but it is an open secret in Siam that this movement does exist.

Its leader is Luang PRADIST MANUDHARM, K.C.M.G. one of the Council of Regency. The other Regent, Prince ATHIT, K.C.V.O. is also a member.

The F.T.M. is controlled by an executive committee composed as follows:

- (a) The Two Regents mentioned above.
- (b) Four Cabinet Ministers:
 - LUANG KOVID ABHAYVONGSA, Minister of Communications.
 - LUANG SUBHA JALASAI, Vice Minister of Commerce.
 - DR DUEN BUNNAG, Vice Minister of Education.
 - DHAYI BUNYAKET, Secretary General of Council of Ministers.
- (c) Some Senior Naval Officers.
- (d) About 10 members of the National Assembly - Leaders of the Opposition.
- (e) BALANKURA as Secretary.

Its aims are to set up a Free Thai Government outside Siam, which it will ask the British and American Governments to recognise as the one and only lawful Government of the Kingdom, since Siam is now being occupied by the enemy and the present Government is no longer either a free or a constitutional Government.

The F.T. Government will seek permission to set itself up in India, and from there control Siamese interests. And at the same time it will mobilise all Siamese personnel outside Siam to form a F.T. Army, to which it is hoped large numbers of the army now in Siam will be readily persuaded to come over.

The Free Thai Government in India will - through the F.T.M. in Siam, co-ordinate the F.T. army's activities outside with guerilla and propaganda activities inside Siam.

B's MISSION.

On 10th December 1941, M.R. SENI PRAMOJ the Thai Minister at Washington, broadcast a talk from San Francisco to Siam. This broadcast was repeated by the B.B.C. and by Delhi and Singapore. In it he stated that as Siam was now occupied by enemy troops the Siamese Government could no longer be considered able to act as a free Government of the people. He therefore stated that he could not recognise his government any more and would act in any matter connected with his country as he thought fit.

Through Swiss Diplomatic Channels, the F.T.M. in Bangkok ascertained that the U.S.A. Government still considered SENI PRAMOJ as the representative of the Siamese Government, but that as he had had practically no political experience, they could not support a movement for him to set up a Free Thai Government. They suggested a Cabinet Minister should be sent out from Siam for this purpose and named LUANG KOVID.

The Executive Council at its meeting held on Wednesday, 17th February 1943, decided that it was now opportune to attempt to set up the F.T. Government outside Siam; to accomplish this they decided to send B out with instructions to SENI PRAMOJ, whom they recognise as the Free Thai leader abroad.

B was chosen for this mission because:

- (a) He was Secretary, and knowing all the details of the movement would be able to carry out his mission without papers or documents which it would be dangerous or impossible to smuggle out.

- (b) He held no official Government post and his absence would therefore either not be noticed or would attract little attention.
- (c) He was well known abroad and would be able to establish his bona fides easily.
- (d) His pro-Allied feelings are well known abroad.

To establish his bona fides in the absence of official documents he gives the following:

The Executive Committee is secretly known as X.O. Group, and this is known to Sir Josiah Grosby, late Minister to Siam, and to Mr Fitzgerald, former manager of Hong Kong and Shanghai Bank, Bangkok. B requests that this should be communicated to Sir Josiah and Fitzgerald with all possible despatch for verification. B is also known to Mr C.F. ANDERSON, late Secretary to the Legation, now believed to be in London; to Dr Lindsay, Master of Balliol College, Oxford; to Mr Doll, late Financial Adviser to the Siamese Government and also believed to be in London; and to A.E. Cardew, Superintendent of Siamese students in England - address 51 Barkston Gardens, London, S.W.5, telegraphic address NAKRIEN, FULROAD, LONDON.

Having established his bona fides B requests the Allied Government to enable him to convey the following instructions to M.R. SENI PRAMOJ.

- (a) On behalf of the X.O. Group of the Free Thai Movement in Siam you will negotiate the following points with the British and American Governments:
 - (1) It is to be established that the unilateral declaration of war on the part of PIBUL SONGGRAM's Government against Great Britain and the U.S.A. at noon on 25th January, 1941, is null and void. Evidence (given above) shows that this declaration was unconstitutional since it was not signed by all the Council of Regency, and since its ratification was forced on the National Assembly by the Prime Minister who was at that time and still is, completely under the control of the enemy. Therefore the state of war does not and never did exist.
 - (11) Consequent upon this non-existence of the state of war between G.B. and U.S.A. on the one side and Thailand on the other, the treaties between these countries which existed on the 8th December 1941 should be considered to be still in force. These treaties necessarily entail the exchange of diplomatic representatives on both sides.

It is explained that the present Government of Pibul Songgram can no longer be considered free and capable of expressing the opinion of the Thai people, because during the period between the Japanese attack and the declaration of war against G.B. and U.S.A., this Government was completely controlled by the Japanese; since then it has been acting in complete disregard to the constitution and in complete concord with the dictates of the enemy.

It is therefore argued that the normal diplomatic relations cannot be resumed with Pibul Songgram's Government, and can only be resumed through the medium of a Free Thai Government which it is requested should be permitted to be set up in India, and be recognized by the Allies as the one and only lawful Government of the Kingdom of Siam.

- (iii) For this F.T. Government to be constitutionally legal, it will be necessary to arrange for the escape from Siam of the Regents, some Cabinet Ministers (including Luang KOVID) and certain members of the National Assembly. (Plans for the escape have already been made: briefly they are that during the month of April and until the 15th May, all personnel chosen will be at a seaside resort where it would be quite simple to land a flying boat secretly and bring them away: their presence there this month will arouse no suspicion; if this scheme is to be adopted it is therefore essential for us to begin preparations this end immediately and hence B's great worry about the present delay.
- (iv) Negotiations are to be entered into with the Allied powers whereby the British and American Ministers, accredited to the Thai Government on 8th December 1941, should combine to be accredited to the new F.T.G., and that the Financial Advisor, Mr Doll, and the Advisor of Foreign Affairs, Mr DOLIBARE, should be reappointed to their respective posts in the F.T.G.
- (v) The Council of Regency being the equivalent of the Chief of State, it is requested that the honour and hospitality accorded to other Free Governments formed on Allied territory, be duly accorded to the F.T. Government.
- (vi) When the F.T. Government is duly established and recognised, it is requested that the British and American Governments shall "unfreeze" the Thai Government's credit now frozen by them, so that this money may be used by the F.T. Government in the conduct of the war against Japan which the F.T.G. will declare as soon as it is established and recognised.

10.

SOME RELEVANT OBSERVATIONS ON THE POLITICAL SITUATION IN SIAM
SUBSEQUENT TO 8TH DECEMBER, 1942.

As stated above (page 7) Luang PRADIST was elected to the Council of Regency on 16th December, 1941. How to deal with this popular and powerful man became an important problem for Pibul Songgram and the Japanese, for they realised that if they won Pradist over, the country would go with him.

His marked pro-Allied sympathies were well known and had formed the subject of many despatches to Japan from both ASADA, First Secretary to the Japanese Embassy and concurrently Japanese Consul-General, and from Colonel TAMURA, Military Attaché.

TOJO and SHINGOORI TOGO, (then Foreign Minister in Japan) decided that they must attempt to win Pradist over to their side and HIRA SARASAT's mission (see page 5) had something to do with this, on Sarasat's return to Japan both ASADA and TAMURA were recalled, the latter being replaced by MORIYA: both Pradist and MORIYA had been educated in France and Moriya was in Bangkok seven years ago, he and Pradist were on very friendly terms. It was hoped that this move would win Pradist over. It failed.

The Japanese and Pibul Songgram then tried another ploy. As stated above (page 7) Pibul succeeded in his "declaration of war" during the absence of Pradist from the capital. He used P's absence in May 1942 for another scheme, namely to resign from the Prime Ministership; force his re-nomination, and thus enable him to reshuffle his cabinet and strengthen his position.

He resigned and with the help of the Japanese forced

Prince Athit to re-nominate him. All this was done within twelve hours before Pradist could get back from AYUDHYA.

When he did return, Pibul offered him the portfolios of Finance and Foreign Affairs in the new cabinet, but Pradist was too astute to be caught by this and refused, stating that although a Regent had not much power, being a Chief of State and holding a post of highest honour he could not accept a portfolio in the Cabinet, adding that he would rather be "Ma (dog) than Minister" under Pibul and the Japanese.

With all this the Japanese recognised more than ever that Pradist was the big man in Siam because of his ability and popularity and that Pibul's power depended only on his position and the support of armed force. They therefore persisted in their plans to win Pradist over, this time by sending HIROTA to Siam.

When Pradist was abroad in 1936 drawing up treaties with foreign powers, he met HIROTA in Japan and was on very friendly terms with him.

HIROTA's visit achieved nothing in this direction and apart from flag waving and "spontaneous" greetings from school children (arranged by the half-German Minister of Education, Major General BRAYDON BHAMARAM-ONTRI), his reception by the people was decidedly cool.

An incident that occurred during HIROTA's visit is not without interest here; Pibul had all his plans laid and Royal Insignia Flags prepared for his proclamation as King on 14th July 1942. The F.T.M. were not much worried as to whether Pibul called himself King or Prime Minister but they saw here an opportunity of driving a wedge between him and the Japanese. They knew the Japanese held very marked views on Royalty and that they would not favour a commoner breaking into the Royal ranks, so they were able to acquaint HIROTA with all the plans with the result that Pibul's scheme failed to materialise.

During the latter half of 1942 Pibul's popularity dwindled to such an extent that early in 1943 he had a following in the National Assembly of about 82 members, whereas about 100 were pro-F.T.M. Fearing a vote of no-confidence may be carried against him at any time, he again resorted to the resignation game, this time intending to recommend the appointment of all his own men as members of the National Assembly in Category 2. So at 10 a.m. on Friday, 18th February 1942, he again tendered his resignation to the Council of Regency, who accepted it at a meeting of the Council held on Saturday, 19th February.

The F.T.M. took the opportunity of having this broadcast immediately, the orders being issued by one of their members, HAI DAVI BUNYAKET, Secretary General to the Council of Ministers. For this he was held in detention for some days under orders from the Prime Minister.

Pibul's next step was his re-nomination, and Colonel JAI PRATIPASEN, Commander of a Tank Unit, and Colonel KHUN PLOTARAPA (Commanding 20,000 Bangkok troops, were sent to Prince Athit with the request that he should renominate Pibul. The Prince refused and fled to Pradist's residence; Pibul immediately ordered the house to be surrounded by troops, but it being situated on a river bank, this was only possible on three sides; pro-F.T.M. gun boats were brought up and anchored in the river opposite the residence and Marines were landed; these occupied the premises and furnished protection for the two Regents.

As soon as Pibul's resignation was broadcast on the Saturday, the F.T.M. instructed 15 of their members who were members of the National Assembly to assert their constitutional rights and ask for a meeting of the Assembly to be held to nominate a new Prime Minister; it was announced over the wireless that the Assembly would meet on Monday, 15th February, at 2 p.m.

But during the weekend, when Pibul found that he could not force his re-nomination, he conspired with KHUN NIRANDARJAI, the Secretary General of the Council of Regency, to remove from the files his resignation and all the correspondence relating thereto; when this was done, these papers were destroyed, and then it was announced on Monday, 15th February, over the wireless that the statement concerning his resignation was false, that Pibul was still Prime Minister and that there was no need of the special meeting of the National Assembly called for that day.

Pibul followed this up by placing military guards around the building and preventing members of the Assembly from entering, but a number did get in, but at the meeting it was announced that the Prime Minister had not resigned, the Speaker was removed from the Chair and the Assembly unconstitutionally prorogued.

Another attempt to force the Regents was made on Tuesday, 16th February, when at 6.30 p.m. Colonel JAI PRATIPASEN was sent to present the Regents with a Japanese memorandum requesting the Council of Regency to re-nominate Pibul. The Regents refused on the grounds that they could only nominate on the recommendation of the National Assembly.

It was at this stage of political deadlock that the F.T.M. decided it was time to act and form a Free Thai Government; they claim that ever since Pibul proclaimed martial law in December 1941, he has been ruling the country, often without reference to the National Assembly or the Regents, sometimes signing for them at other times merely stating "I have reasons for issuing the following orders"; the F.T.M. claim his Government is not entirely unconstitutional, having neither the approval of the Council of Regency nor the National Assembly, nor has it the support of the people; being backed by force of arms both Siamese and Japanese, the F.T.M. consider it perfectly constitutional for the Regents to set up a F.T. Government to take over the affairs of the country.

11.

TRADE AND COMMERCE.

Foreign trade is practically at a standstill partly on account of shortage of shipping, and partly on account of export and import regulations. In Thailand it is now prohibited to export goods unless one promises in return to import certain goods such as medicines, sugar, petrol.

This fall in trade affects the pockets of the Chinese mostly, and that is the cause of their intense anti-Japanese feelings. In spite of rice shortage in Japan, lack of shipping make it impossible for the Japanese to import Thai rice. There is on the average only one small freighter every six weeks to Japan from Siam.

The Japanese make a great display in the Bangkok shops of the few goods they have, and they are mostly from British and American firms whose premises and goods they have taken over. One very prosperous general store in KANBOD (Hiroka Managing Director).

Cloth is 10 to 15 times its pre-war price; meat is scarce because the Japanese are killing off all cattle.

12.

PRESS.

Many Newspapers are pro-F.T.M. and some journalists have been executed and many arrested for publishing news and articles with an anti-Japanese and anti-Government flavour.

Among those imprisoned are:

KULARB SAIPRADIS, Editor on "SUHARB BURUS".

CHAVIENG SAVETACHET, the Chief of the Home News Section of "SUHARB BURUS".

Ft. Lt. KACHORN BAHASARACHINDA, of the Home News Section of "PRASAMITRA".

CHA AN ISARASAKDI, Editor of the "THAI MAI".

KUMUT CHAN KUANG, Editor of "THAILAND ILLUSTRATED NEWS" (80 years).

DARRI PATMASINI, free lance journalist - life imprisonment.

13.

MILITARY INTELLIGENCE.

In February 1943 there were about 10,000 Japanese troops in Siam disposed as follows:

5,000	in	Bangkok,
1,000	in	Don Muang,
3,000	in	Kanburi,

and the rest dispersed all over the country in small detachments. Actually apart from the places mentioned above, Japanese troops are hardly ever seen at all. There are a few hundred in the North, similar numbers in the North East and in the South of Siam.

They are mainly employed in maintaining order amongst the Chinese.

There are many more Japanese troops in Burma and Indo-China, the reason for the smaller numbers in Siam being the reliance the Japanese place in the army of Pibul Songgram. About 1/3rd of the Japanese troops are undergoing recruit training.

The number of Japanese troops in Siam is limited to 10,000 in accordance with the agreement made between the Japanese and Pibul Songgram's Government.

Following the BANCPONG incident (see below) Lt. General NAKAMURA was sent to Siam to negotiate another agreement whereby the Japanese should be allowed to have in Siam a "Thailand Army" of 50,000 men, all Japanese soldiers. No agreement has yet been reached.

EQUIPMENT.

Apart from rifles they seem to have only small cannon (? trench mortars) not more than 50; no tanks have been seen in Bangkok for nearly a year.

IMPORTANT
MILITARY
POSTS

Staff H.Q. BANGKOK at PRATUMVAN ENGINEERING SCHOOL, Rama II Road.

Arsenal at CHULALONGKORN PREPARATORY COLLEGE, Phya Thai Road.

Officers Residence at PETERSBURG GIRLS' SCHOOL, Petersburg Road.

Musketry Training Camps, near VICTORY MONUMENT on the way to DON MUANG.

Wireless Station situated in a wooden building which used to be used as an Elementary School, next door to

Thai Broadcasting Station, corner of Wireless and Sathorn Road.

P.O.W. CAMPS.

There is a P.O.W. Camp at Banpong where at least 400 - 500 British and Australian prisoners are kept employed working on the new railway being built from BANPONG to link up with the Burmese State Railway. They are being badly treated, most of them have no clothes but a pair of shorts, and they receive only rice and fish to eat. The Siamese used to give them fruit but the Japanese stopped this.

Civilians are interned in the University of Moral and Political Sciences next to the house of the Regent and, due to influence of the Regents, they are well treated.

GUERRILLAS.

Guerrilla gangs exist throughout the country and most of these are connected with the F.T.M. One especially of note is lead by Luang SIDIH DERAKARN and his area is around BANPONG: his activities recently led to the so-called BANPONG Incident. His men were continually pin-pricking the enemy at Banpong, stealing stores, ammunition, clothing, tools, and destroying transport. Recently they became more daring and tried to steal some M.C.'s, but the Japanese brought up 500 reinforcements in 20 lorries, and 30-50 were killed and about 100 wounded. The guerillas lost rather heavily and were eventually dispersed into the jungle, whereupon the Japanese cleared the area making it a military district.

Lt. General BRAHMA JOTI, Vice Commander-in-Chief of the Thai Army and Minister of the Interior (who is also partly in control of police) was ordered to go to Japan and apologise to the Emperor for this incident, but the F.T.M. sent him such threatening letters that he found an excuse for remaining in Siam.

The Japanese use the railway from Indo-China through Siam to Malaya, a great deal for transport of ammunition and supplies. One large ammunition train was derailed and lost near the border at BATTAMBANG in September last due to the activities of guerillas. They loosened the rail plates sufficiently to hold as the test train passed over, but the heavier ammunition train came to grief. The Japanese retaliated by killing large numbers of people in the vicinity whether they were implicated or not. As a result of any enquiry into this and other similar incidents Luang KOVID was quite recently removed from the Ministry of Communications and transferred to the Ministry of Commerce as he was considered to be implicated.

PIBUL'S ARMY.

His army is now supposed to be 100,000 strong of which 50,000 are being used in the operations against YUNNAN. New mobilization orders are now being enforced and it is expected that all males up to 36 are to be called up and that in twelve months time he will have 300,000 men under arms. Military H.Q. of the Northern Army is at LAMPANG and the C.-in-C., Lt. General Luang VICHIT SONGGRAM who was educated at Woolwich and whom B considers would come over to the F.T.O. if it were established outside.

AIR FORCE.

Pibul's Air Force consists of:

5 Heavy Bombers - Japanese made at KOEKA near LAMPANG.

12 Light Bombers at PHRAE, 8 Martin (made in U.S.A.) 4 Japanese.

40 Fighters of various types dispersed with the Bombers.

70 old and out of date planes for training all over the country (30 at KOKATHIEN).

10 Transports.

NAVY.

The Japanese have no men-of-war at BANGKOK now at all, and it is very seldom that one sees Japanese sailors in the street.

AIR FORCE.

The Japanese have completely occupied DON MUANG Aerodrome, about 25 kms North of Bangkok. They have there about 25 medium sized double engine bombers and 50 fighters. There are no Japanese planes on the other aerodromes.

14.

JAPANESE PERSONALITIES.

TSUBOKAMI, the Japanese Ambassador left TOKYO about last November, and Lt. General NAKAMURA is now acting as Ambassador.

Major General S. MORIYA, the Japanese Military Attaché in Bangkok left Thailand in January last.

KOH ISHII, the Japanese spokesman left Thailand for Tokyo about June last to report on NAI VANIJ PANANOND's economic mission. NAI VANIJ was in Japan for about three months without accomplishing anything and then returned to Siam; ISHII followed him about two months later.

H. IWATA, now Japanese spokesman in Bangkok, holds press conferences every Tuesday in his house in Rajdamri Road. Journalists have to go there to get news - even about the Thai Government, because Pibul's Department of Propaganda gives them practically nothing. Furthermore IWATA's communications cannot be censored, they have to be published exactly as given.

Lt. General IDA, the C.-in-C. of the Japanese Army in Burma comes very frequently to consult with NAKAMURA.

General SUGIYAMA, Chief of the Japanese General Staff, went to Bangkok last September and then went on to BURMA. He stayed in Bangkok about a week, and it is believed that NAKAMURA's posting in Bangkok resulted from this visit.

YOSHI-SAKA, High Commissioner for F.I.C. and,

YANO, Head of Committee of Demarkation of Frontiers, came to Bangkok about the same time SUGIYAMA. It is rumoured that they asked for concessions, but they left two weeks later without any agreement.

HIROTA on his goodwill mission last July was accompanied by YATAE former Japanese Minister to Siam, and MITSUNO, Chief of South Seas Department.

FUTAMI, formerly the Japanese Minister to Thailand did not leave till after HIROTA's mission. Owing to his long stay in Siam and to the fact that he knows Pradist well, he was kept on to advise TSUBOKAMI, the new Ambassador.

FUKUDA, Manager of YOKOHAMA SPECIAL BANK in Bangkok has now become very influential. He is trying to compel every Thai bank to have a branch office in Tokio. He is also trying to force M.R. KUEHIDRI FRAMOJ, brother of SENI FRAMOJ, to go to Japan as Manager of the Branch Office of the Thai Commercial Bank. It is considered by this move the Japanese may be able to influence SENI FRAMOJ, but since the Manager of this Bank is a member of K.O. Group, he has not consented to this move.

15.

POPULAR FEELING IN SIAM.

B states that bitter hatred exists on every hand against the Japanese and PIBUL's Government. He estimates 90% of the population would follow the F.T.M.

The THAI soldiers are itching to fight the Japanese, but they have no idea whom to turn to if they revolt against their commanders.

Feeling is very strong against the martial law which Fibul has now enforced.

16.

CONDITIONS IN JAPAN.

B states that he had a talk on 24th February with NAI DIREK JAYANUM, the Thai Ambassador who recently returned to Tokyo, and J stated that living conditions there were very difficult. A fairly decent meal in a hotel costs 40 yen.

An attempt was made in December last on TOJO's life by the liberal elements there: TOJO had to feign illness and did not appear in the Diet for sometime.

The University students are very much against TOJO, and he tried to placate them by going to the University and personally handing them their diplomas. He followed this with a speech urging them to be united, but the speech was received very coldly.

17.

THE SO-CALLED FREE INDIA MOVEMENT IN THAILAND.

This movement has been going on secretly before the war in the Far East for about five years. The leader of this movement was SWAMI SATYA NANDAPUR. It had been going on under the cloak of "Society for the Propagation of Hindu Culture". But, as soon as the Japanese occupied Thailand, the movement dropped its mask and was publicly known as FREE INDIAN MOVEMENT.

During the first three or four months, there was quite an enthusiasm about it and the Japanese played up to it very well. Thousands of Indians in Bangkok flocked to SWAMI's house in SIPHYA ROAD to enlist themselves in the FREE INDIAN ARMY MOVEMENT.

A meeting of all "Free Indians" was convened at SILPAKAE THEATRE. The Chairman being VICHITR VADHAKARN, the present Thai Foreign Minister. Speeches were made, hands clapped, etc. The meeting was quite a success - with about 3,000 Indians present.

(A few days later, a similar kind of meeting was called for the Free Burmese, MONG LUN PAE, a famous oculist, was elected president of the movement, but the Burmese were quicker to realise the real motive of Japan and some six months later, the so-called "Free Burmese Movement" petered out completely. Nobody went to meetings, nobody accepted honorary posts, etc).

Then amidst all these joyous enthusiasms, SWAMI was invited to Japan by the Japanese Government. He and three other Indians stepped on a Japanese bomber at DON MUANG Aerodrome sometime in the beginning of March 1942, and he never came back again.

Some two months earlier, SWAMI did not feel quite easy about the Japanese. They wanted him to make declarations and agreements, which would put the economics of India under their thumb completely (of course

provided that the Japanese could conquer India!) The exact contents of the agreements were never made public. At any rate, the Japanese told him that he had better go to thrash out these problems in Japan and he went.

On hearing of the death of SWAMI, the Indians in Thailand became extremely angry and disappointed. Nearly everyone of them said the SWAMI had been intentionally killed by the Japanese, because they had heard of some disagreement between him and the Japanese. So when the Japanese sent BOSE to take SWAMI's place, the reception was not at all favourable. The Japanese had to call three or four meetings of "Free Indians" before they could force them to accept BOSE as their leader. At every successive meeting, the number of those attending decreased. But the Japanese had addresses of these Free Indians. So circulars were sent to them and they were forced to come. Nevertheless, quite a few managed to stay away.

BOSE has been trying to form a FREE INDIAN ARMY, and although there are over two thousand able-bodied male Indians, the number of the "Free Indian" soldiers has not exceeded one hundred. Now they wear their uniforms - in brown - a sort of cap, a long sleeved shirt with the Indian National Flag on one epaulette and the Thai Flag on the other, a pair of shorts and, of course, stockings and shoes.

These Free Indian soldiers have a drill twice or three times a week on the lawn in front of their office. They use old-fashioned rifles, supplied them by the Japanese. (Incidentally the former office of SWAMI's has now become a Japanese house and the Indians were forced to move into the much smaller and more dilapidated house opposite just across the road).

So far, the drill is their only activity at present, but the Japanese are trying to make this Indian Company part of their army which is going to attack India. The Free Indians are still playing for time.

As for Indian prisoners of war, whom the Japanese have captured, they don't form part of this Free Indian Army (if it can be so called) at all. One frequently sees truckloads of them; the Japanese use them to do hard labour - felling trees - carrying water - cleaning barracks - cutting grass and even drawing carts, meant to be drawn by buffaloes.

The Japanese are very careful to keep these Indian prisoners of war away from the "Free Indian" soldiers.

I have read the above and certify that it is a correct report of my interviews with Colonel L. T. RIDE.

(Signed)

Secretary I.C. GROUP.

APPENDIX D.

(Enclosure (d) in INT/HQ/S/01).

COMMENTS.

It is impossible to comment on B's bona fides here; but he has given his history and personal connections both inside and outside Siam very frankly and it should be easy to check up on him. He has mentioned many other names but in order not to cloud the issue I have only given those which appear to me to be relevant to the story. B particularly stresses the fact that both Mr BOLL and Mr DOLEBARE are very intimate friends of Luang PRADIST and that if they are shown this report they will be able to verify the statements immediately.

By the frank way he has given his story, and the fact that he is completely in allied hands, I cannot see what he expects to gain if he is not a true bill. Assuming that his is a true mission, it now remains for our Governments to decide whether they wish to support the F.T.M. and if so whether they consider the escape of the X.O.G. and members of Fibul's army feasible.

If they do, there is no time to be lost, and B should get to India immediately for that is the only place from which the X.O.G. plan can be operated.

The second point, the part of dealing with Fibul's army will have to be worked either from YUNNAN or from the SHAN STATES, and here we come up against the Chinese. You will see from B's diary (not included, it merely gave an account of the many difficulties he experienced with the Chinese) how they reacted, but in the last two days there has been an indication of a change.

I have seen a great deal of B during this week and my only criticism of this is his inexperience in two directions.

The first is his dealings with the Chinese and for this he can hardly be blamed. Everybody coming into China for the first time in circumstances such as these makes the same mistake. He is completely non-plussed by their official methods and has made the elementary mistake of giving far too much away in his efforts to overcome Chinese official brick walls. He has sent cables (or tried to) all over the place and used his magic code to convince lowly and unimportant officials (myself included) of the veracity and importance of his mission. He realizes the Chinese had to check up upon him, but knowing that that could only be done through us or the Americans, he could not understand why they wanted to keep him away from us. He has now learnt his lesson and will in future not play his ace when the two will take the trick.

The second point is that he tends to talk too glibly about getting armies out and marching down through the north of Siam. Should this fit in with the general plans in the Far East, it certainly will be a good thing to attempt to do, but it is not going to be easy.

The great mistake the F.T.M. has made is that they have failed to realize how essential in work like this it is to have communications set up between inside and outside and they have made no preparations at all for this, excepting the broadcasting scheme which is not good enough.

My feeling is that as a long term investment it may be well worth putting time and money into it.

(Signed) L. T. RIDE. Colonel.

APPENDIX C.

(Enclosure (c) in INT/HQ/S/01).

B'S REPORT TO THE CHINESE AUTHORITIES.

I am the Secretary General to Free Thai in Siam. I am sent by the Executive Committee, which is known as the X.O. Group (refer Sir JOSYIAN CROSBY, former British Minister in Bangkok, and Mr FITZGERALD, former manager of Hong Kong and Shanghai Bank in Bangkok) to negotiate with the Chinese, British and American Governments.

The aim of the Free Thai is to fight against Japan, the common enemy and aggressor, to liberate our country and win back our independence which we have lost to Japan in practice. This is due to the treachery and betrayal of Luang PIBUL SONGORAM, the Prime Minister.

OUR FORCES.Fighting Forces.

The Army: Our position in the army is very uncertain, for the officers in it are subject to instant dismissal, if Luang PIBUL entertains any suspicion. However, we may say that at present about 10% of the high officers are on our side.

The condition in the army is anomalous, in that its Commander in Chief, Luang Pibul, and his satellites, co-operate with Japan, while about 80% of its officers and about 90% of its soldiers hate the Japanese. Now, though these people, officers and men very much want to fight the Japanese, they do not know whom to turn to and where to turn to, if they should revolt against their commanders. So, when we, Free Thai, have formed our Government and our army, we are sure to win these men to our side very easily.

As regards the Thai Northern Army, which is now attacking the YUNNAN Province, we know its physical and psychological conditions very well. We are sure to conquer it without much difficulty.

The Navy: About 75% of officers and men, in the navy are on our side, but although we have the Vice-Commander-in-Chief and the Chief of the Naval General Staff, we do not have the Commander-in-Chief himself (Vice-Admiral Luang SINDHU SONGORAM JAI). He is also involved in private financial affairs with Nai VANIJ PANANOND, his brother-in-law, who is in the pay of the Japanese, that he cannot very well forsake Japan.

The Air Force: Similar to the Army, our position in the Air Force is uncertain, but thanks to our propaganda, discontent against PIBUL and hatred of the Japanese are spreading very quickly among its officers and men. When we have formed our Free Thai Government, we are sure to have not less than 30% of its officers and men on our side at once.

Police Force. Although the Chief of Police, Luang ADULDEJ, hates the Japanese, he is very loyal to his master, Luang PIBUL, and will follow him and obey him always. The police officers and men fear their chief,

rather than love him. As to the low-rank police officers and men 90% of them hate the Japanese. There have been many cases of conflict between the police and the Japanese in which many casualties on both sides were caused. So when we get rid of Luang ADUL and his henchmen, we are sure to have about 70% to 90% of the police on our side.

Civil Forces. About 90% of civil officials are definitely on our side, including many high officials.

Political Forces. Apart from the whole Council of Regency, we have four Cabinet Ministers, about 120 - 140 out of 182 members of the National Assembly. But the Assembly is now prorogued by Luang PIBUL, because after his recent resignation, the Assembly would not have him back again. So he resorted to the unconstitutional method of proclaiming that he had not really resigned and closed the Assembly, for fear its members would debate on his resignation.

The People. The people's hatred for Luang PIBUL's Government is universal because he has oppressed them in many ways. Their hatred for the Japanese is not less than that for PIBUL. But now there is nowhere or nobody for them to turn to, no definite aim to attain, so when we have started our Government, we are sure to have almost universal support for the people.

FINANCES.

The Siamese Government have over 250,000,000 baht (11 baht = £1) deposited in British and American banks, but this credit is now frozen. So we must get Great Britain and U.S.A. to recognise the Government which we shall form in order to be able to use this money for our purposes.

In Siam itself the Bank of Asia and the Thai Commercial Bank are prepared to finance any movements or guerillas which we have organised or shall organise.

There are only three Siamese Banks apart from the Bank of Thailand.

WHAT WE PROPOSE TO DO.

We shall arrange for:

1. At least one Regent, or probably the whole Council of Regency, one or more Cabinet Ministers, several members of the Assembly to come out and form a Government, which we shall ask the Chinese, British and American Governments to recognise as the one and only lawful government of the Kingdom. Constitutionally there should not be much difficulty in this, because the Council of Regency is equivalent to the Chief of State, who can appoint government. Even when only one Regent comes, we can treat the other Regent as prisoner in the Japanese hands and therefore he cannot act freely.

2. After having formed the Government, we shall declare war against Japan.

We shall conduct our war in the following manner:

(a) We shall organise two armies; the one will be in India and the other (with the Chinese Government's approval) will be in Yunnan. We shall get out officers out of Thailand; there will be about 120 of them altogether. We hope to recruit the soldiers for our second army from half-Chinese, who were born in Siam and the Chinese who have been to Siam, and soon after this army is organised, there will certainly be many hundreds or probably thousands of Siamese soldiers who will desert Luang Pibul's army to join us.

- (b) We have organised guerilla warfare on a nation-wide scale. When we start attacking Luang PIBUL's Northern Army our men in Siam will rise up and seize power in certain key towns. This will cut the Northern Army off from its supply base Bangkok. If strategy demands it, we shall call for a rising in the other provinces as well.

We hope to conquer Luang PIBUL's Northern Army within three months, after we have completed the organization and training of our troops and army. For the officers and officials who we shall bring out, know the secrets of the Thai Army as well as many of the Japanese Army in Thailand.

After having conquered CHIENG MAI, we shall advance southwards. This advance will threaten the Japanese line of communication; their army in Burma will be cut off from its supply base in ANNAM. And with the intensive attack of the west against the Japanese Army in Burma, the Japanese Army will have to retreat from Burma for fear of being surrounded by the Allied Forces. Thus the Burma Road will re-open, and goods and armaments will then be able to pour into China, and the Japanese will be cleared off Burma and Siam.

CHINA'S PART.

1. When the government which we have formed, recognises the Chungking Government as the one and only lawful government of China, China shall reciprocate by recognising our Government as the one and only lawful Government of Siam.

Such recognition will be followed by the exchange of diplomatic representatives.

2. We expect the Chinese Government to help us in recruiting the men for our Army by decreeing a law compelling Chinese and half-Chinese of 20 - 40 years of age, who have been or were born in Siam to serve in our Army.

The Chinese Government shall allow our army to be in YUNNAN Province or wherever it is necessary, to conduct the war to liberate our country.

The Chinese Government shall give us necessary facilities for our army to be on the Chinese Government, and, if necessary, will give us assistance, in whatever way it may think fit in our war against Japan, the common enemy.

OUR REQUESTS.

As aforesaid, our credit which amounts to about 250,000,000 baht (11 baht = 21 sterling) is now frozen in Great Britain and the U.S.A. Unless we get recognition of our new Government from them, we shall have no funds to support our Government. It is necessary for me to go to negotiate in London very quickly.

Now we have prepared the coming out of those people already named, and the preparation is very elaborate. It cannot be kept up for very long without arousing the suspicion of PIBUL and the Japanese.

Our leader and men will have little chance of coming over after the month of April. And if they cannot come, the whole plan will fail.

Therefore, I shall be grateful, if the Generalissimo will very quickly order me to Chungking, whence I shall proceed to London. All agreements which I shall enter into with the Chinese Government at this stage will be only tentative, for, if the British and American Governments do not unfreeze our credit, we shall not have funds to do anything; we shall be unable to form our Government or to organize our army. But, in case it will take some time for the Chinese Government to deliberate on our proposals, I shall be most grateful, if the Chinese Government will just give me the right of transit and arrange with the British and American Embassies to send me to London most quickly, possible first, before any agreement is reached. I must be in London in time to meet and attend the projected conference, which will take place there in about ten days time. However, if the Chinese Government agrees to our tentative proposals at this stage, for, in any case, the agreements entered upon here will only be tentative, we shall very much appreciate China's friendly spirit.

In order to let the Executive Committee of our party know that I have succeeded in escaping from the Japanese and have reached China safely, so that they may prepare themselves for this coming action, please broadcast the following message over the Chungking radio in English at 9.30 p.m. Bangkok time:

"Mr Chang and Mr Lee have arrived safely and will reach Chungking in a few days time."

The message is to be read twice every day (with a 15 second interval between the first and second reading) for three days.

There must be no mention of us in the Thai programme of Chungking Radio at all.

Then, if the British and American Governments agree to our proposal, either I myself or the Head of our new Government or some other delegate will come over to make definite agreements with the Chinese Government.

WHY NO DOCUMENTS.

We barely escaped with our lives. If we had brought any documents with us, we should have been facing the Thai or Japanese firing squad by now, instead of writing this.

เรื่อง “The Boys”

กับ“ชายหวาน” (ม.จ. การวิก จักรพันธ์) ที่อินเดียน

MOST SECRET.

A MEMORANDUM
ON
S.O.E. APPRECIATION BY B.B. 128 OF THE SITUATION IN SIAM.
by B.B. 299.

The document commences on the general situation in the country, enumerating algebraic factors concerning railway and road communications and others. There is, however, no indication of the Japanese strength and disposition nor of the measures taken by them to control the country. The shortcoming of the Allied Intelligence system is very apparent and proves to be the main difficulty with which S.O.E. has to cope in forming a concrete plan of action. This would perhaps be remedied in the near future, when information gathered from refugees of note who recently left the country, become available. It has been known that a man named "BALANKULA" whom the writer believes he knows, had very recently escaped to China from Siam. If the man can be brought here for interrogation, a very useful information may be obtained.

The document then goes on to indicate the kind of plan that would be desirable and enumerated a number of aims or goals which are to be fulfilled in order to attain the object "To disrupt the social and economic order established by the Japanese in Siam at a time which would render the maximum assistance to the Allied Forces in effecting the destruction of the Japanese Armed Forces" as set out at the beginning of the Appreciation. There are, however, no methods, as to how these aims are to be attained, stated or suggested. It must be admitted that it is very difficult to state the method by which these aims should be attained, when fundamental intelligence concerning them is very insufficient. A great deal of work will have to be done in gathering intelligence report on them, before a really practical plan can be effectively formulated.

I shall now give my own personal comment on each of the aims set out in the light of the knowledge which I have of the country which is also still very limited:

1. S.O.E. Operation must be completed by May 1944.

This is quite possible, if the training of agents could be accomplished by at the latest the beginning of next August 1943. Some of them could then be sent in to obtain a real picture of the situation in the country and to try to establish certain connections. Four agents should

be dropped by parachute in the vicinity of LOMSAK or LOI or taken by a submarine to land at either PANGA or RANONG Coast. Thence they would begin to find out the real state of mind of the people and disposition and possibility of forming up gangs of guerrillas. They should look for a likely base for such operations. In the North Loi or Lomsak seem likely places, being far away and undefended, with a line of retreat across LUANG PRABANG to the Yunnan Border (the details of this operation will be considered and given fully if the suggestion is accepted). They should eventually work their way in to Bangkok surveying the country and gathering information on both the MENAM CHAO PHAYA and MENAM TACHIN, looking also for a likely place where a seaplane can land unnoticed in the flood season (the details will be worked out for them). A fortnightly communication could be maintained with them if a seaplane is used. In the flood season, good landing stretch of water could be found in numerous places on their route to Bangkok. Once in Bangkok they should get in touch with persons whose names I have, who are trustworthy and would be willing to help to get them in touch with the likely officials who would further bridge further contacts. Eventually it might be possible to track down a few members of high officials who are ambitious and have grievances against PIBUL and Co., and who would be likely to help us, if the conditions are favourable. The likely people of this description are Luang PROMYODI, Luang PAIRIRAYODEJ and Luang DEJSAHAKORN. Our agents could be picked up again and brought back either by submarine or seaplane at a rendezvous at about the end of October when the country would be in full flood. There are many likely places where a rendezvous could be fixed and signals for landing could be arranged.

From the information thus gathered, a next phase of the detailed plan can be formed and preparations can be made ready by May 1944.

2. Political Warfare must be undertaken now in order to:

- (a) Enlist public sympathy, enhance public morale and bring about intense Anti-Japanese and Nationalist feeling.

At the present moment I have a great reason to believe that the public sympathy, especially in Bangkok is almost 100% pro-Allies. The anti-Japanese and Nationalist feeling is also very intense. I met a man in Delhi, a Lieutenant Colonel in the Siamese Army who was sent out to be a Liaison Officer attached to G.H.Q., Singapore, on the 26th November 1941, about 10 days before the Japanese marched in. He is most extremely trustworthy and an old pal of mine from boyhood days. He hides nothing from me. He has told me about the state of things in Siam prior to the Japanese Invasion. I was able to gather that for certainty that from

PIBUL down to those Army officers who had been educated in Japan, were 100% anti-Japanese. There were a few, namely NAI WANIT and Luang VICHIT who had been paid by the Japs, and who were very pro-Japs for obvious reasons. The people in Bangkok were virtually up in arms against the Japs. Not a single night in Bangkok was passed without a free fight broke out between the Siamese and the arrogant Japs. The Siamese by nature cannot tolerate arrogance, which usually provokes them to fight. They are not actually timid. Give them the tools to fight and a good cause, they will fight like a bull terrier. I have seen them fight. When properly led and armed nothing can stop them.

(b) Subvert the Army and exploit the existing hatred of the Japanese.

According to Mr WONG whom I met in Delhi, he said he had been listening to the Radio broadcasted in Siamese, the only branch of the Radio Activities in Siam, not yet under the Japanese control, and had been able to arrive at a deduction that the Army is a cloak under which the Government is concocting a scheme of revolt against the rule of the Japs. By declaring to be on the side of the Japanese, the Army was allowed to keep its arms, and a blind was then drawn across the Japs' eye. The process of fostering the patriotic feeling, which is going on daily, is aimed at creating a general uprising at an opportune moment. Every village is now given a radio which, when the time comes, would give signal to the people to rise. Village headmen have been gathered and given instruction. Since not a single Siamese in the province entertain the slightest enmity towards Great Britain or the U.S.A., but they have been known to hate the Japs, and this hatred is quite deep rooted, all these preparations could not have been meant against the Allies, but directed in a cunning way against the Japanese. He positively believes in what he has been able to form in his mind is the true picture of the country. Luang PIBUL, I feel, is quite capable of doing it. He is full of cunning and it is not the first time he has been able to hoodwink people. As much as I should like to give him the benefit of the doubt, I feel that at best, the preparations which he is concocting now, might easily be what Mr Wong believes it to be; but I rather like to put PIBUL's motive as a measure to safeguard himself in case the Allies were to win the War. By staging this wholesale uprising against the Japs when he feels certain that they will be beaten, he would be in a good book with the Allies. I have often entertained an idea, and have often told members of my family that I should not be in the very least surprised, knowing PIBUL, that he would have a way to win a favour of the Allies, by throwing his Army after the Japs when he feels sure they are beaten. One thing, however, stands clear that the Siamese populace are at the moment very restless and unhappy under the Japanese rule and their enemy is not the Allies but the Japanese, whom they would not hesitate to fight against if given tools and means to do so. Of that I feel convinced. We must, however, try to confirm this attitude by getting in touch with them.

(c) Suborn the ex-Civil Government and exploit the existing hatred of the Japanese.

This can be done only when we are able to establish contacts with certain persons, who would give us the likely men whose guts have not disappeared after many years of life lived in apathy and resignation. The firebrands of this type are mostly in prison or in exile. It is actually better and more profitable to try and find Civil Servants or Members of the Assembly who are opposing the Government. I have known of a few of this category, who might fulfil our need, namely PHY[A] SRITHAMARAJ, NAI LIANG and NAI TIANG of the North Eastern Provinces.

3. Agents must be collected and trained with a view to introduction in the country at the earliest possible moment and the establishment of wireless communication.

Thirty-five Siamese have, I believe, arrived from England and are now in Bombay. I have tried to contact most of these people when they were in England. They are all well educated people. About twenty of them have enough guts for this work. If they are treated rightly and trained properly, not only physical but mental, I feel sure they will be able to perform their work with zest. They have had a hard time serving as privates in the Pioneer Corps which they all loathe, feeling that they have been let down somewhat to serve in this Corps which they think very low and dishonourable. A great morale uplift is what they need. By giving commissions to some of them or to all whom we think would make good, would bring their morale up to the top mark. They have heard that their American equivalent had been given commissions as Second Lieutenants in the U.S. Army. If we don't do the same, they will feel it very much against us. With careful fostering of spirit, I feel we can make use of them to our great advantage.

The Chinese-Thais, mentioned in the Appreciation, if they are here, would be very useful additions. With the numerous aims set out to be accomplished, the number of agents to be employed will never be enough. In order to enlist Laos or Thais into guerrilla bands, I feel it would be necessary to start it by staging a raid or two carried out by our agents trained here, so as to advertise our notoriety or prowess. It is far easier to enlist men into a successful organization than into an unknown one. Therefore we must prepare with this end in view, in their training.

4. Operations against land communications and rolling stock must be undertaken as an immediate task.

This can be carried out by guerrilla bands. The success of these operations depend on, firstly perfect intelligence and secondly on the correct ways of employment of guerrilla bands.

Therefore the steps taken should be as follows:

- (a) Training guerrilla leaders.
- (b) Sending agents to find bases from which these guerrilla bands could operate and where men can be enlisted into the bands.
- (c) Establish a system of intelligence by bribery among the railway men at all important junctions and many by way stations.
- (d) Establish alternative bases of supply where communications with us could be maintained.

The most likely bases would be at LOEI and UTHAIDHANI for a start. It would perhaps be best to start in a very small way by taking LOEI by a coup d'etat in one early morning using men dropped by parachute. A town of this description is very far away from the next and has practically no defence. By surprise the gendarmerie station, the Governor's house, including the Governor himself, and the Post and Telegraph Office could be captured by a force of not more than two dozen. It is most likely that the Governor will throw in his lot with us after his capture. Under such circumstances he would be told to carry on his business as if nothing had happened. Recruiting for the guerrilla could then start and measures for holding the place as a base could be set in motion. An airfield or emergency airfield could be made in a short time. This could be done very quietly for a long time. From LOEI the system of intelligence could be started, and there is a direct access over the mountain tracks into the MENAM or MEYOM Valley, where railway could be attacked. The detail plan and its subsequent phases can be formed in principle, if this idea is accepted.

From this base, there is a line of retreat through LUANG PRABANG and thence to Southern China. And once firmly established other bases could be got in the same way. And if the people are really anti-Jap and supporting us, there is no reason why a measure of success of the operations could not be attained.

5. Interference with Airfields and Aircraft must be undertaken as an immediate task.

To attack airfields would be a difficult task to perform since they would be very well defended. The essence of the guerrilla is not to fight a pitched battle. Therefore a direct attack on airfields is rather out of the question. An indirect attack, such as attacking the line of supply to the airfield, might be possible. If an airfield is found to be guarded by Siamese troops, it is quite possible to interfere with it by the use of bribery. But this needs a very careful establishment of contacts with the personnel guarding the aerodrome.

6. Sabotage of Shipping and interference with the Sea Traffic of Bangkok should be undertaken as an immediate task.

The best way to tackle this problem is to get in touch with Prince VIWAT the Director General of the Revenue who has under him all the Custom Officials. He is very pro-British and also very patriotic. I feel sure he is against the Japs 100%. His help need not be personal, but he could possibly advise our agent to get in touch with the Port Authorities who are usually very corruptible. And by using the members of the Custom Police, explosive charges could be placed on the ships. The difficulty here seems to be the transportation of explosives to the scene of sabotage. A dump for explosives might have to be established somewhere up the river and the explosive itself brought down by boat at night. A great deal of money will be needed to bribe our way in. There will be need to employ local assistants to contact the Custom Officials including Prince VIWAT. Bribery, to be effective, is usually done through the back door, by using the wife of the official concerned. If the wife agrees to the bribery, it generally works out very well. Working in Bangkok, bribery and cunning and resources of the agent will count much for success. If people in Bangkok are really fed up with Japanese, our agent will find greater protection and assistance. This stage, however, can only be reached after the preliminary stocktaking of the situation in Bangkok has proved very promising.

7. The Laos must be organized into Guerrilla Bands, Courriers and Reception Committees in North Thailand at the earliest opportunity.

It would be actually very difficult to organize the LAOS in CHIENGMAI, LAMPANG or chiengrai into guerrilla bands, etc., since in these districts the Japanese are in occupation everywhere. And it would be very difficult to escape their vigilance if we were to start the said organization there. I feel LOEI or CHIANGKAN, which has a kind of aeroplane landing ground, and is faraway from other main communications, would be a far better centre to recruit men for the guerrilla bands and other couriers.

8. Political Warfare to establish mass sympathy and preparations for the long term policy of revolution, sabotage of Japanese main installations, dislocation of communications and similar measures must be undertaken now with a view to their occurrence to synchronise with military operations.

As I have stated before, the country seems to be in the process of being organised to this end. Whether Luang PIBUL. intends this organisation against the Allies or the Japanese, the organise [organisation?] which is being carried through, should be a ready made preparations for us. Such being the case there is no need for us to start it ourselves, but try to win over the men in control. And when the opportunity comes when the Allies have driven the Japanese out of Burma, the conditions in Siam would be such that every fence rider would jump over to our side, our agents could easily get control of the wireless and send out the signal to stage the rising against the Japanese. The state of readiness of these preparations, however, must be investigated. If it is in the affirmative, then this part of our preparation could be said to be ready.

9. The necessary organization must be established now in India to organize S.O. Activities in Thailand.

I have nothing to add here.

In conclusion I should like to say that the above comments and suggestions are purely to be used as basis for discussion only. My flight of imagination must be curbed and tempered by the experience and knowledge of the experts in our organisation. The same process repeated a few times may bring out a desirable plan of operation; the details of which can be drawn up according to what has finally been decided upon.

B/B 299.

19.4.43.

Meerut.

Agenda for the Conference on White Elephants - July 4th

1. B/B 299's appreciation of the situation.
 - (i) Whether the scheme is accepted in its present form as a basis for the conduct of the S.O.E. operation in Siam.
 - (ii) Whether there are any other suggestions for its modification, if so how soon will the modifications be decided upon and be let known to B/B 299.
 - (iii) If the scheme is accepted as a basis, is its aim and spirit to be adopted as a working Policy for the Siam Section, when everything in the Section will work in conformity with the aim and spirit of the policy, without any undue delay or interference.
 - (iv) If the scheme is accepted and the importance of training the men to attain its aim is realised, will the training scheme as agreed upon by the Chief Instructor, Major Rodulfo and B/B 299 be allowed to take place and given every facility.
 - (v) If the scheme is accepted, who is going to be responsible for its conduct which includes its further preparation, modification to fit in with events, its developments and its execution.
 - (vi) If it is decided that B/B 299 is to be responsible, is it possible to grant him the following conditions and answers to his questions which alone can make the machinery of his work efficient:-
 - (a) Give him the wholesale backing of the authorities, both morally and physically, for failing to have it, would mean difficulty and lack of enthusiasm. If there is any doubt of any description is it possible that the authorities should ask him about it and thrash the matter out openly with him. He will understand. The point is, it must be a frank talk.
 - (b) How far will he be allowed to make possible the co-ordination of the working parts of the Siam section to fit in with the aim of the operation, which means:-

- (i) He must be kept informed of all events and information including the monitoring service report on Siam and everything pertaining to it, and also any decision of importance of the higher authorities concerning the country.
- (ii) He must be allowed to have a say in picking and choosing the officers to work in the band. Since team work, spirit of comradeship and confidence in one another are of paramount importance to carry out this kind of work.
- (c) Give him full scope to try out the working of the guerrilla unit in every sphere during the training period of the men.
- (d) He must be allowed to take a full share in the training of the men, and to be allowed to criticise and offer suggestions on the spot if he finds anything wrong in the method of imparting instruction. As it is to-day he is only an onlooker or merely a student just like the rest of them which makes it impossible under the conditions to criticise or suggest on the spot on methods of instruction. To rely on discussing it by postmortem with the C.I. after each day loses effectiveness, especially when the men are in training far away from the School. The system to-day is to tell the C.I. the subjects required to be taught, besides that there is no other form of control of instruction and training at all. There have been instances of cases, where methods of instruction and training prove unsuitable to the men under instruction, such as tactical training when the men are taught to memorise procedures of each kind of operation, whereas they should be taught not only what to think, but how to think which alone will enable them to cultivate initiative and to rely less on memories which give out under stress. It is not good enough to teach them the procedure on how to apply for a new water bottle if it is damaged, they must be taught to be able to improvise one on the spot by the use of bamboo tube, that is to say they must also be taught the principles and not purely procedure of measures to be adopted on such and such operation. Because by knowing the principles and having the ability to apply them, they will know how to think and become practical, as the simile of the lost water bottle. Sometimes when the men are far away and they are trained to do a certain job in a manner that will be injurious to their health, he must not be only a distressed

onlooker, but he should be allowed to stop it without having to run back forty miles to the school to ask the help of the C.I. to stop it. Besides by reporting to the C.I. on these things, he becomes a constant informer on the teacher.

(e) He must be given prestige and certain authority to control the men, with the power to bestow good and punishment on them in order to imbue them with the spirit of discipline which is required for this kind of work. There is a saying that "If soldiers are punished before they have grown attached to you, they will not prove submissive and unless submissive, they will prove useless; if when the soldiers become attached to you and punishment is not enforced and rewards without regard to rule are not given, when they deserve them, they will also be still useless". In our work discipline is of a paramount importance, for without it, it would be difficult to control them. Discipline and control can only be achieved, when the man in command enjoys a certain degree of prestige, through the knowledge of all concerned that he is trusted and backed by the higher authority and that he is in the position of a teacher, benefactor and an executioner.

(f) He must be given time to study, and also facilities to study.

2. The men in the Section.

(i) Is it recognised that these men are not stooges or subjected people, but Free and self-respecting and patriotic people, who joined to fight, firstly to save their country and secondly to help and serve England their benefactor and trusted friend in overcoming the common enemy? England's interest and that of the men are mutual and their loyalty towards England is unquestionable. For there is no question of betrayal of trust that England has given them at all. They have put their trust strongly in England. If they are going to be made use of fully, our organisation must reciprocate them with equal trust. In the East gratitude is religion. A man without gratitude to his benefactor is considered worse than a coward. All of them have strong reason to be grateful to England.

(ii) If they can be trusted and their ideal recognised, is it possible to give them a fair deal. This means that, since privates in the British Army are given a chance to gain commissions if they have educational qualifications and also are able to

attain a degree of proficiency suitable to be officers, these men should also be given the same chance. On the other hand these men will have eventually to contact their own people in Siam who are proud of their nation and sovereignty on whose good will our success depends. The U.S.A. have given their Siamese proteges commissions. If we don't do the same to show that we are treating our men on the level, shall we be able to compete with their lot, and what the people in the country will think of us. Such being the case if the men attending this course of four months and attain a degree of proficiency, will those who are successful get their commissions? This commission will bind their allegiance to us for good.

- (iii) If it is agreed that they should be given commissions after their training, is it possible to give them the official status of officer cadets.
- (iv) If the above status is given them, when shall we start to form them into such a Unit.
- (v) If it is recognised that the men feel proud of being able to do something for their country and in order to lift up their morale, will it be permissible to allow them to wear a badge in their coat in the manner of a divisional sign. The badge is quite insignificant and is enclosed.

3. U.S. Siamese

The Free Siamese in U.S.A. and those in England are the same body having the same aim and are under the same leader who is the Minister in Washington. The Free Siamese in U.S.A. are partly under the moral control of the Minister. This Unit is operated in the name of Free Siamese Unit, with badge to signify it. Such being the case, there will not be a clashing of interest between the two bodies. The trouble however will start if these two units are not together. Because each would represent different organisations of the British and the U.S. Army. They are doing exactly the same work and will contact the same people. The interest of the U.S. and British would clash. And the result would be bad for the war effort. It is impossible to send two tigers into one jungle without their fighting one another. The people in the country would find it difficult to go in with us or with the U.S. Such being the case the S.O.E. work of both Armies would suffer. The Free Siamese both of U.S. and British could work together admirably. Most of them are relatives of the others.

(i) Is it possible to unite the two organisations into one?

(ii) If there is a difficulty, is it possible for B/B 299 to go to Washington to get the support of the Siamese Minister who morally controls the U.S. boys and has quite an influence. B/B 299 knows him very well and could explain the matter and fix things with him without any difficulty.

4. K. Balam Kula. [Chamkad Balankula]

Is it still impossible to contact him? How can it be done? The Minister in Washington may be able to help by contacting the Chinese Government in the name of the Free Siamese. B/B 299 could be his representative to visit Balamkula. Is it possible to arrange this?

B/B 299

Meerut, 7th July, 1943.

MINUTES OF A MEETING ON SIAM POLICY HELD ON 4. 7. 43.

Present : B/B 100, A/D, A/DO, B/B 101, B/B 126, K/L 5, B/B 210, B/B 107, B/B 504 and B/B 299.

CONTACTS AND POINTS OF ENTRY.

In considering B/B 299's scheme for working into Siam, it was agreed that the most important contact was PRADIT. This meant that we should have to encourage opposition to the present regime at some time or other, and a reservation was made on this policy, as London had not yet defined the policy of the United Nations for the future of Siam.

It was decided that the RED ELEPHANTS would be used to establish first contacts in Siam and send out information before the WHITE ELEPHANTS would go in. The only contact not suitable for the Red Elephants is PRADIT.

Points of entry into Siam were discussed in detail.

It was agreed that a possible one was on the West Coast, and that we could establish a W/T set somewhere near the coast and have a courier service back to it in the first instance.

The most suitable point of entry appears to be in the Gulf of Siam.

The points in favour of this were:

1. The defence of the Gulf is in the hands of the Siamese Navy, who are not allowed to be very active, owing to the Navy being at loggerheads with the authorities.
2. It is thought that the Japanese are not expecting anything in this area and the agents therefore run less risk of being found.
3. That it would be the easiest way to take in W/T equipment as there is less distance to carry it.
4. It is the nearest point to Bangkok, which B/B 299 stresses must be the first objective, and agents would then work out from there. RED ELEPHANTS could land as far north as SAMUTSONGGRAM but the WHITE ELEPHANTS should land further south, about HUA HIN.

B/B 126 is finding out if submarines could enter here, or whether it is too shallow. If a submarine landing is not possible, the question of a seaplane having sufficient range is also being investigated. If the seaplane had not enough range, B/B 101 thought that it was possible, at certain times of the year, for a seaplane to stay on the sea all day without the Japanese discovering it, if it chose a spot right out at sea.

Landing on rivers was ruled out in the early stages, as it would be extremely dangerous and the Air Force would never undertake it on uncharted waters. The same thing applies, only more so, to landing on flooded country.

Land entries are possible, but not so satisfactory from the W/T point of view, as the question of camouflage is difficult and the distance to be walked great, and it was not thought that it would be worth while carrying midget sets in by this way, as the distance was too great.

1. The Northern route from China. Which is now being examined by B/B 261. seems the most favourable land point of entry. Details of this should be known within 2 months and it is possible that a landing ground might be found. Chinese couriers and smugglers used a route from Siam to China, which is probably this one, but details of this are only known to the Anghyi. Another point in favour of this route is that it would be the most likely route for Chinese to enter Siam.
2. Entry from Karenni would be possible, but there is very thick jungle to negotiate; as there are very few jungle paths, Japanese may be able to keep watch on them. The WHITE ELEPHANTS could never enter from this route, as, coming from the Bangkok area, they would be very conspicuous.
3. Entry from Mergui would not be possible until we had established a base there and guides could be provided. The Chinese, from a security point of view, would have to go straight on to Gui. WHITE ELEPHANTS could enter from there eventually.
4. It might be possible for some RED ELEPHANTS to land by sea from Hongkong, Amoy or Swatow.

If all the points of entry mentioned above are ruled out, for various reasons, it was agreed that it would be worth the risk, if B/B 261 reported that it was feasible and that there was a suitable dropping place, to drop two RED ELEPHANTS blind in the North, so that they could arrange the reception of the others.

The next step is for B/B 504 to analyse the RED ELEPHANTS and see what they would be most suited for.

The possibility was considered of getting a Chinese W/T operator, other than a RED ELEPHANT, so that it would then be possible to have the RED ELEPHANTS ready earlier, as the W/T operators being trained for that group will not be ready as soon as the rest of the party.

If the RED ELEPHANTS are unable to enter Siam from the East or West Coast, how to provide them with W/T equipment was discussed. Once a reception committee was set up, it should be a fairly simple matter to drop a suitcase set.

THE ROLE THE AGENTS ARE EXPECTED TO PLAY.

Assuming that we got the RED ELEPHANTS in successfully, and reports back were not too unfavourable, the next move would be to send in 3 to 5 WHITE ELEPHANTS who would initiate a subversive organisation of a political warfare kind in Bangkok, Bangkok being the first objective. The 3 WHITE ELEPHANTS would consist of a leader, a W/T operator, who would also be the intelligence officer and would eventually be the Intelligence Officer of a guerrilla band; and an administrative officer.

The remaining 17 WHITE ELEPHANTS would go in after the organisation was set up in Bangkok.

The most important initial function of the RED ELEPHANTS, and subsequently of the 3 WHITE ELEPHANTS, is the establishment of communications.

TRAINING.

To begin with, the RED ELEPHANTS must be regarded as purely intelligence officers. Their role after the WHITE ELEPHANTS arrive will be the liaison with the ANGHYI and similar groups, to which they will act as instructors in sabotage and anti-Japanese activities, such as terrorism.

As we have no-one with great experience in training for intelligence work, it was suggested that B/B 504 should find out from GRUT what facilities, if any, I.S.L.D. had for training intelligence officers, although we wanted specific intelligence of a different kind from that required by I.S.L.D. We would teach them the purely physical side of how to get there, look after themselves and establish communications, etc.

For WHITE ELEPHANTS, the minimum training time would be $3\frac{1}{2}$ to 4 months. They have now finished the preliminary training and, after a week's leave, they begin their

advanced training in the middle of July, which is a development of what they have already learnt. Although it was agreed in principle that all the WHITE ELEPHANTS should have a basic knowledge of all sides of the work, it was considered that specialist courses should be given after the advanced training, and that some WHITE ELEPHANTS should go to Three Bridges and the others do the second stage of guerrilla training.

Instruction in locomotion was also to be given. A special kind of sampan is being built at Kirkee, which is considered a most important part of the general training. Riding, swimming, etc. would also be included. It was thought that flying instruction would be difficult to fit in in the time, but that an elementary knowledge would be of great value.

It was suggested that, at the end of their training, the WHITE ELEPHANTS would go into a wild part of the country, between Bombay and Poona, and establish themselves as guerrillas for about a month, just as if they were in enemy occupied territory.

Parachute training, if necessary, will be given just before it is intended to put them in.

If the courses are fully carried out, the WHITE ELEPHANTS will be ready by December, excluding living as guerillas, which would bring the time up to January.

Flying conditions in Siam are good from December until June.

The RED ELEPHANTS go to Three Bridges in mid-August.

1. If they walk, they will be ready to be launched by November, and it would presumably be 3 or 4 months before we got any reports from them.
2. If they are dropped blind, the information should begin to arrive by the end of the year.
3. If they go in by seaplane, information should start coming in by the end of the year.
4. If they go by submarine, we should get information by the end of January.

As we must allow the RED ELEPHANTS a minimum of 6 weeks in Siam before the WHITE ELEPHANTS go in, it will be March, 1944 at the earliest before the latter go in, unless there is a rising in Siam before then.

B/B 299 was anxious for the 6 W/T operators not to begin their W/T training until after the second phase, but it was decided that as communications are of such vital importance, we must take no risks and they must start their training now and become really proficient,

not only in operating, but in maintenance, etc. They could, while still at Poona, do a certain amount of other work; B/B 504 and B/B 299 will put forward a time table, remembering that they will have to come to Meerut for the final stage of their W/T training.

DISPOSAL OF SURPLUS WHITE ELEPHANTS.

Two might go to Australia; Bell is waiting for a reply. One might be exchanged with the M.O.I. the rest must go home and London is to be asked, if they so request, to discharge them from the Army.

STATUS AND PAY.

As from the 1st June, 1943, the WHITE ELEPHANTS are to be paid as Officer Cadets; this is an internal arrangement. If they come up to standard, they will be commissioned. If they do not, they will be sent home. When they are commissioned, they will get the ordinary pay of their rank.

LEAVE.

It was agreed that they could go to Bombay for their leave, but they must go as Other Ranks, not as Officer Cadets.

BRITISH OFFICERS IN SIAM.

It was agreed that British Liaison Officers were very necessary. A/D said that this was the case with other 'free' movements. The B.L.O. could explain things from a military angle and urge the political leader to sink his national point of view for the moment. The B.L.O.s would stay in the background as advisers. B/B 299 thought this would be a great help to the Free Siamese Movement as, while it would show that they had the backing of the British Army, the fact that the B.L.O. was not the leader but only an adviser would also indicate that the British played the game.

Possible B.L.O.s for Siam at present known are PARSONS, REID, HOBBS, HOWARD and BRYCE SMITH.

The Siamese Country Section is to review the possibilities and put forward recommendations on this point. It was agreed that someone should visit Cairo, to be instructed as to the functions of a B.L.O.

AMERICANS AND KUNJARA.

It was agreed that B/B 299 should make contact with KUNJARA, even if he had gone to Chungking.

It was agreed that the American party should definitely be joined to ours and that, if necessary, the Siam Minister in America would be persuaded to do all he could to see that this was done. B/B 299 knows that he is not favourably impressed with KUNJARA.

OFFICER PERSONNEL FOR RED ELEPHANTS.

It was also agreed that a British Officer must be in the Section to look after future RED ELEPHANTS. Wang Kum will continue to act as conducting officer for the present batch.

B/B 505.

This officer is reported to be dissatisfied because he is just looking after the 8 WHITE ELEPHANT rejects. It was agreed that he need not stay with them all the time, and that in any case they would soon be going.

SIAM SECTION HEADQUARTERS.

It was agreed that the Siam Section should remain in Meerut until the time for it to transfer to Calcutta or elsewhere is thought to have arrived.

Meerut.

5th July 1943.

To: B/B.131.
B/B.236 for O.C. Three Bridges.

From: B/B.126.

Copy to: K/L.5.
Siam C.S. (2)

Subject: Training of RED ELEPHANTS

1. On completion of their present course at TRINCO on the 15th August, these personnel will proceed to Three Bridges, and there carry out a P.W. and Intelligence course from the 1st September till 15th November.

Should the decision be reached that they will be dropped by air, then this party, including W/T operators, will proceed to CHAKLALA on or about 1st December. They should be ready for operations by 1st January 1944.

2. The present TRINCO course will concentrate on sabotage work, whereas Three Bridges will concentrate on Intelligence. It is expected that a proportion will come up to instructors standard.

3. Conducting Officer.

Lt. WANG KUM will be afforded every opportunity to advise Instructors as to the suitability of their instruction in so far as it applies to each individual, whom he now knows intimately.

4. Relationship with WHITE ELEPHANTS

They should be afforded every opportunity to meet.

5. Documents

O.C. M.E.25 will forward O.C. Three Bridges all documents and reports on departure of the eight RED ELEPHANTS and one cook from TRINCO. A copy of this report will be forwarded to Meerut.

B/B 126

This has been amended as follows.

They will, with the exception of Major Arun, be kept distinctly apart from the Red Elephants

Meerut letter dated 6/7/43

Meerut.

5th July 1943.

To: B/B.269 for B/B.127.

From: B/B.126.

Rptd: B/B.236 for O.C. Three Bridges.

Copy to: K/L.5

Siam C.S. (2)

Subject: Training of WHITE ELEPHANTS

Herewith are the relevant training decisions reached at yesterday's conference on the future operational policy of the Siam Country Section.

1. Syllabus of Training for WHITE ELEPHANTS

In accordance with the attached Syllabus, on which B/B.127 will already have based his Training Programme, the time table will be as follows:

Advanced Course	15th July - 15th September
Specialist Course	1st October - 15th November
Finishing Course	20th November - 20th December
Guerrilla Organisation Rehearsal	1st - 15th January
Revision	20th January - 3rd February
Parachute or Submarine Dispatch Training	8th February - 22nd February
Ready for Operation	1st March 1944.

2. Specialist Course

During this period, those personnel selected for study of P.W. and Intelligence will proceed to Three Bridges, where they will be given every chance of associating with the RED ELEPHANTS. They will report thereafter to Poona on 18th November to continue their remaining studies.

3. Wireless Training

Six personnel have been selected, and in view of the prime importance of their becoming first class operators, they should concentrate on this work. It is, however, fully realised that by doing so they will miss a great deal of guerrilla training. A balance between these two requirements must be maintained, as six men represent a large percentage of the total available, and must be ready to take their place as senior members of the organisation, quite apart from being able to maintain their W/T sets and impart W/T knowledge to others. The final stages of W/T instruction will take place at Meerut.

4. Guerrilla Organisation Rehearsal

Every man of the party will read our Guerrilla Training pamphlets. Extracts therefrom should form agendas for discussion, so that Poona instructors themselves will understand how the local conditions react to our principles which have been laid down for the European theatre. In order to get up to date knowledge, it is proposed that Major Manford proceed to Cairo to absorb our guerrilla methods in the Balkans, and to discover our guerrilla training methods at our Haifa School.

On his return in August, he will finally prepare in company with B/B.127, a detailed and realistic guerrilla scheme to be carried out for two weeks in the field, which will bring out all the essential points and rehearse the White Elephants in their actual roles. The draft scheme will be submitted to reach me by 1st November.

5. Additional Subjects

Every effort will be made to obtain experience in car and train driving, riding and if possible, flying. Practice will also be made of the Boys Anti-tank rifle (of which a number are being obtained) and a particular study made of ambush work.

The Conducting Officer, Major ARUN, will be given every facility to go through training programmes on the day previous to their enactment, so that he can advise the instructor as to any alterations to conform to local conditions. He also should be given opportunity to address the party on subjects mutually agreed with the Chief Instructor. Every opportunity should be made for free discussions, so that problems which would not ordinarily appear to the mind of an Instructor will come to light, and much useful knowledge gained by all parties.

6. British Officers

It has been decided to select four additional British officers, who will accompany personnel into Siam in the role of advisers to the area leaders, as is now the practice in the Balkans. These officers will probably arrive late in the training period, and should therefore be given concentrated instruction, particularly in the principles of guerrilla organisation and Intelligence.

7. WHITE ELEPHANTS

These will be classified as Officer Cadets up to the end of the Advanced Course, when all those who come up to standard will be commissioned. Those who fail to make the grade will leave the organisation. Personnel will be promoted in the N.C.O. ranks during the stages of advanced training, the first promotion taking place w.e.f. 15th July.

B/B 126

Y/679

SECRET

Meerut.

5th July 1943.

To: B/B.269.

From: B/B.126.

This is to explain to you Major Arun's position. He is the P.W. representative and Chief Adviser to Major Pointon, who is Head of the Siam Country Section. He will also carry out the duties of a Conducting Officer, but in view of his intimate association with Siam and personal qualities, he should be given full scope to advise instructors and even to instruct himself.

I shall be down during the first week of August to discuss any further details.

B/B 126

Copy to: K/L.5.

S.C.S.(2)

Meerut.

15th July 1943.

To:	C.S.	B/B.131.
	P.W.	B/B.302
	M.K.	B/B.213
	Siam C.S.	B/B.272
	Malaya C.S.	Major Arun
	B/B.236	Lt. Wang Kum
	B/B.269	Lt. Hislop.

From: O.T.

Since circulating Training programmes under Y/684 and Y/690 of 6th July 1943 on behalf of the White and Red Elephants and also of the Malay and N.E.I. party, certain amendments have become necessary, and in order to avoid confusion the following Time Table will be adhered to, and all previous Time Tables superceded.

<u>Date</u>	<u>Event</u>
August 3rd	Lt. WANG KUM reports MEERUT for briefing in respect of Red Elephants P.W. training.
" 7th	Lt. WANG KUM arrives with Capt. NICHOLSON (Siam C.S.) at THREE BRIDGES to discuss Red Elephants course with O.C. THREE BRIDGES.
" 15th	Lt. WANG KUM arrives TRINCO to resume Conducting Officer's duties.
September 1st	Malay and N.E.I. party accompanied by Lt. DOBREE proceed on Jungle Training in ASSAM under Lt. HISLOP.
September 6th - 12 th	Officer's P.W. Course at THREE BRIDGES. Officers should arrive on September 5th.
" 15th	Red Elephants under Lt. WANG KUM arrive THREE BRIDGES for 2 months P.W. and Intelligence course.

" 15th	White Elephants complete Advanced Course at POONA.
October 1st - November 15th	White Elephants Specialist Course at POONA.
October 15th	Malay and N.E.I. party depart CALCUTTA for CEYLON for Marine and Revisionary Training until 31st December. A decision will be made as to whether any of this training will be carried out at Dutch Camp.
October 15th	Major ARUN arrives THREE BRIDGES via MEERUT for discussion as to P.W. and agent training syllabus for White Elephants, all of whom (less W/T personnel) will now attend this course.
October 25th	Major ARUN returns POONA.
November 15th	Red Elephants proceed Raspberry House, CALCUTTA, for two weeks' leave.
November 15th	White Elephants complete Specialist Course at POONA.
November 16th - December 1st	White Elephants carry out Guerrilla organisation rehearsal in Western Ghats area.
December 1st	Red Elephants proceed CHAKLALA <u>or</u> TRINCO for Dispatch Training.
December 7th	White Elephants depart POONA for THREE BRIDGES for 2 months P.W. and Agent training.
January 1st	Red Elephants ready for operations. Malay and N.E.I. party ready for operations.
February 15th	White Elephants proceed CHAKLALA <u>or</u> TRINCO for Dispatch Training.
March 15th	White Elephants ready for operations.

B/B 126

SIAM COUNTRY SECTION.

EXTRACT FROM CAPTAIN ARUN'S TRAINING SYLLABUS.

Advanced Training.

- (i) Weapon training practise shooting.
- (ii) Demolition of advanced stage.
- (iii) Map reading.
- (iv) Fieldcraft, practice on observing and stalking others.
- (v) Tactics, defence and attack and withdrawal of bigger formation, making advanced form of defences that are of use to our operation (Jungle Warfare).
- (vi) Intelligence and how to organise and security.
- (vii) Subversive operation from the arrival and other in general outlines of the subject with the requirement to let them see the picture.
- (viii) O.E. method and organisation and police observation at the scene of crime.
- (ix) Proproganda, rumour and leaflets.
- (x) Guerrilla operation the principles and practice of.
- (xi) Principles of training men and essence of leadership.
- (xii) Practice on night operation, ambushes, observation, all forms of personal combat.
- (xiii) Morse signal and W/T operation (repairing excluded).
- (xiv) Riding and boating.
- (xv) M.E. and signals.

(xvi) Night operation both theoretical and practical.

At the end of this period which would have lasted from the beginning from 6 to 8 weeks, all students should be given task to find their way in groups of 3 and 4 to a distant place like Bombay, using their wit to get there undetected and tasks should be given them to perform when they get to Bombay. There will then be one week's rest in Bombay, at the conclusion of the operation.

On their return they will be divided into groups of specialists, such as W/T operator, subversive operator, and guerrillas and intelligence agents.

Specialisation.

a. Subversive operation.

- (i) Intelligence.
- (ii) Security.
- (iii) Planning subversive operation.
- (iv) Organisation, recruiting and protective measures.
- (v) Propaganda.
- (vi) Secret writing and code, poisons.
- (vii) Terrorism and Chinese Secret Society.
- (viii) Put the above into practice and scheme.

b. Guerrillas. Study the principles of the guerrillas operation from:

- (i) Where to operate.
- (ii) Organisation and recruiting and training.
- (iii) How to operate - fix, mobility and hitting.
- (iv) How to protect the operation.
- (v) Tactical scheme employing the above principles.
- (vi) Practise night operation and day operation.
- (vii) Construction of camp and defences.
- (viii) Improvisation of weapons.
- (ix) Constant practice in the handling of a Sub Area Unit in all phases of jungle warfare adapted to suit the type of operation as mentioned in this appreciation.

c. W/T Course.

- (i) How to take care of set.
- (ii) How to operate.
- (iii) How to repair.
- (iv) A course in Intelligence and Security.

During this course, there will be various training for all agents in the art of locomotion including:

- (i) Riding.
- (ii) Management of bullock carts.
- (iii) Driving engine.
- (iv) Driving cars and lorry and motor cycles.
- (v) Paddling boat and sailing boat.
- (vi) And if time permitted a few should be taught to fly and to use parachute.

This course will last from three to four weeks, after which there will be a period of demonstration for one week during which all form of weapons used in the army will be shown them and permission given them to use them. These weapons will include guns, tanks and etc.

At the conclusion there will be a big scheme in which all will participate to imitate the real thing, which will last for a fortnight. The course will thus run for about three and a half to four months.

[Probably lecture notes for the training of “the boys”]

Guerrilla War & the Art of War

An efficient guerrilla leader must be well versed in the Art of War. Since guerrilla war is detached war. Each unit works independently. In a given area, the leader of that area has to be everything, from the chief of the general staff to the commander in chief. He has to study the conduct of his operation, as if he were planning a campaign himself. It is wrong to suppose that to conduct such an irregular war there is no time for historical thinking. T. E. Lawrence & General Brd. Wingate owed their success to their deep study of Military History.

It is also wrong to regard simply the conduct of a guerrilla operation as the same as the conduct of a section, platoon, company or a battalion in battle. Such units work under a command of a higher formation as a part of that formation which is responsible for the strategical planning, whereas the guerrilla units are all on their own working far away from any regular force which can support it. It is best to compare it to the conduct of force in a separate theatre of war.

The guerrilla works under a certain policy set them by the Main H.Q. With the exception that it has to conform its objective and aim to the policy of Main H.Q., it is entirely independent. It has to study its own conduct of campaign in that area far longer than even an Army corps has to cope with. They have to study the problems of strategy as well as tactics in their area, whereas the battalion commander or the Divisional Commander thinks only in terms of tactics in that particular area. Thus it is quite necessary for the guerrilla leaders, to be really successful, to study the higher art of warfare which alone will enable him to enlarge his view on events and circumstances & finally to conduct the operation rightly in conformity with the principles.

This knowledge alone will enable the leaders to bring their own initiative into full play. For without the higher study of the Military Art from a certain essence of History, we can decide neither the organisation nor the tactical role of any machine; for we cannot arrive at the correct tactical or technical application of the machine unless we understand its evolution, or if it is a new machine, the evolution which gave birth to it.

The Features of Guerrilla Warfare (Characteristics)

- i. It's a warfare of detachment using surprise mobility & cover as main principles of fighting.
- ii. It depends on the good will of the inhabitants, both to obtain the intelligence report about the enemy & to offer safe hide-out, hence the political warfare becomes necessary to win the people to our support.
- iii. Intelligence report, reconnaissance & planning of a high standard are essential to its success.

iv. The existence of inaccessibility or their ability to disappear from the scenes of their activity at will.

v. He fights in an enemy occupied country & against superior enemy.

vi. The necessity of having a secure base & a series of alternative bases.

vii. Guerrilla means "Little War".

viii. Object:

a. Inflict maximum damage on enemy to force him to tie up his regular troops who might otherwise be engaged in the main effort.

b. To persuade the enemy that it is simply not worthwhile attempting to garrison the country & to make use of the country.

c. To form a basis upon which our own regular forces can ultimately reconquer the enemy.

To achieve these, the guerrilla should hit the enemy where he can least afford to be hit, by a set attack if he is weaker at certain spots, by an ambush, by pinning down his troops, by destroying his morale, his communication & supply system.

ix. The guerrilla avoids pitched battle as much as possible.

x. Tactically it is the same as the fighting of small units of regular forces, but strategically it resembles the work of a big army formation. In other words, the fighting tactics of a small unit of regular forces can be adapted for use in the guerrilla units, but its employment resembles that of the big army formations in a strategical theatre of war.

Thus the knowledge of the higher art of war is profitable to guerrilla leaders. T.E. Lawrence in his conduct of a guerrilla campaign in Palestine often profited by adapting the tactics & strategy of the bygone days to use in the execution of his plan with the greatest advantage. His conduct of the operation at the Battle of Taffila in which he defeated a far superior Turkish force, was almost a replica of the Battle of Cannae (500 B.C.).

Tactical Axioms for Guerrilla Operation. Besides all the other principles and axioms stated in former paragraphs, the characteristics of Guerrilla Warfare necessitates the addition of the following axioms adapted for the employment of a guerrilla unit.

i. Caution which means:-

a. Methodical planning

- b. Never attack unless success is certain.
- c. Avoid pitched battle unless considerations are favourable.
- ii. Invisibility which means:-
 - a. Everyone must know every foot of the country where he is to operate & acts only where knowledge of the country & means of mobility gives advantage to us.
 - b. Perfect control & team work.
- iii. Surprise which means:-
 - a. The employment of subterfuge, threat, bluff, rumour & propaganda & initiative.
 - b. Protection & security cover line of retreat, rendez-vous & action against the enemy must have a time limit.
 - c. Perfect control, signals & communications & obedience.
 - d. Supply must be adequate & yet not hinder movement.
 - e. Hit the target as hard as possible at the correct moment so that when the target is hit, it is a matter of life & death with the enemy.

Points for the Appreciation of Situation for Planning

- i. Objective.
- ii. Factors.
 - a. Morale or Psychological:-
 - 1. Function of leadership & quality of leadership & politics.
 - 2. Courage of troops & how best to bring about the troops' courage.
 - b. Algebraic factors.
 - 1. Areas of operation, its terrain & features.
 - 2. Communication, & control, namely Rail, Road, Tracks, Waterways, Aeroplane. Sea communication, wireless & telegraphic communication.
 - 3. Friction of war, such as weather & breakdown of machinery.
 - 4. The military situation in general.
 - 5. Forces, for & against us. Japanese, Siamese Army & police etc.
 - 6. The element of luck.
 - 7. The fog of war.
 - 8. The diminishing force of the offensive.
 - 9. Resources, men, armaments, supplies & transport.
- iii. Problem.
 - a. Gaining information on:-

1. Enemy disposition.
 2. Underground force in the country.
 3. Attitude of people in Town & Provinces.
 4. Government's policy.
- b. Establishing contact. Route of entry (possible)
1. By sea
 2. By land
 3. By air
- c. Establish H.Q. what is the attitude of & reaction of:-
1. Government.
 2. Japanese.
 3. Population. To the area chosen. Comparing a note on each likely area.
 4. Recruiting for intelligence system.
 5. Recruiting for cells.
 6. Recruiting for the force.
 7. The problem of command & control & communication.
 8. The relation with the Siamese Army.
- d. Supply & Storage.
1. How can it be sent; aeroplane, land & sea.
 2. Location
 3. Reception Committee.
- iv. Where to operate.
- a. Target to be attacked.
 - b. The attitude of the local people--in different areas--which is a favourable area for operation.
 - c. Ground, cover, facilities for supplies & communication.
 - d. Air reconnaissance.
- v. With what force.
- a. Guerrilla units, including its organisation, recruiting & training & role.
 - b. The Siamese Armed forces' role & its organisation & limitation.
 - c. The police.
 - d. The government.
 - e. System of command & coordination of effort.
- vi. Training & Recruiting

- a. The role of the Siamese Liaison officer.
- b. The role of the Siamese officers.
- c. The role of the British officers.
- d. The stages of expansion.

Vii. Protection during recruiting & training period.

- a. Intelligence & security system.
- b. Geographical protection.
- c. Slow expansion.
- d. Dispersion & Look-out system.

viii. How to operate.

Fixing

- a. Intelligence of enemy's disposition.
- b. Distribution of forces & bluff:
 - Fixing-To hold. To bluff. To subvert the enemy (propaganda, rumour etc.)
 - Force to move to attack.
 - Force to protect & to meet the unexpected-the elements of war, such as luck, friction & fog of war, etc. To carry out an alternative attack; to support any operation; to give protection.

Moving

- a. Perfect intelligence of enemy's movement, to ensure safety in moving.
- b. Invisibility--study of ground, finding guides etc.
- c. Control.
- d. Supplies, Food, Ammunition & Water.

Hitting

- a. Intelligence of enemy's disposition & strength.
- b. Line of approach. Guides, knowledge & study of ground.
- c. Line of retreat, Hide-outs. Store of food & ammunition dumps.
- d. Attacking. Timing & Surprise using bluff & subterfuge.
- e. Supply during attack & eventualities.

ix. How to protect the operation.

- a. A perfect intelligence system.
- b. A good Internal security system.
- c. All written documents should be 100% safeguarded.
- d. Protective measures.

- Mobile Medical attention
- Recce for Water
- System of safe hide-outs.
- Building refugee centres.
- Lines of retreat.
- Dumping of food on line of retreat.
- The measure of force to fight for the last ditch & to protect the refugees.

x. Supply System & Control & Communication System

xi. Measures to meet the unexpected due to the elements of war such as : Morale, luck, friction of war, fog of war & the force of diminishing force of offensive. The provision of a force to fight & the plan to fight the last ditch & others.

x. The Plan suggested & made to conform with the principles & axiom of war.

[Lecture notes for "the boys"]

Personality of the Commander

The Military Commander bears a heavy weight on his shoulders, because an error on his part, undue rashness or timidity may produce catastrophic results which are both instantaneous + irreparable. He therefore must possess a mind of such a strength that he can bear this weight of responsibility.

His mind must be serene + balanced on the one hand, + resolute on the other. For without it, knowledge, experience + technical skill which many people would be inclined to put above it, are of no avail.

A tough frame to withstand the physical strain is highly desirable, but its value is much over-emphasised in the modern British Army. In the past many great captains were weak physically in one respect or another, yet in these men, such as Marlborough, [Sane?] + in modern times Putnik, their will + intellect triumphed over their physical disabilities. Any of these men was worth ten times what may be called "The Boy Scout" type of commander which is a rage today. (The Boy scout is admirable, but the man who remains a Boy Scout at 45 without growing up is not likely to become a great general. Peter Pan may gain the victory over Captain Hook + his pirate crew, but Hook was scarcely an up to date commander + his followers were not highly trained tacticians.)

A commander must have the priceless gifts of equanimity + to withstand the inevitable disappointments of war, + of the fortitude to resist the impression created by the flow of doleful rumour which is one of war's products. Boldness + prudence in a commander should go hand in hand.

According to Military History there were more instances of failures due to over caution than of failure due to excessive boldness. The legitimacy of boldness has, however, several yardsticks which include the reliability + imperturbability of the troops, the seriousness of the consequences of defeat, the characteristics of the opposing commander + the strength + fighting quality of his troops. To be bold, a general or commander must be able to judge the above + decide to do it when he thinks that they are to his advantage.

Imagination under strict control, patience + resourcefulness are other qualities needed. Experience is of great value, but not absolutely essential.

The ability to inspire confidence is important in a commander. A man who is capable of bringing about a careful organisation of the supply system is armed with a powerful aid to the birth of confidence in the soldier. He must be able to bestow award without regard to rule + understand the desire of the troops for recognition of their services + gallantry to their unit + the individual soldier. If the commander can win the soldier's confidence + create a belief in his efficiency, it is a matter almost of indifference whether or not he arouses the soldier's personal

affection. Indeed, troops are suspicious of great affability. Exceeding graciousness + familiarity on the part of a commander show that he has lost the confidence of his soldier. Frequent rewards show that discipline is at an end. (Sunzu). Quiet nagging + sarcasm do more to sour the soldier than explosions of temper.

“The quality of robustness, the ability to stand the shocks of War are first essentials of a commander,” said Lord [Warell?].

“The first quality of a commander is a cool head which will judge things in a true light; he should not let himself be dazed by good or bad news,” said Napoleon.

He must overcome the paralysing uncertainty of what is called the fog of war due to the absence of reliable news, that obscurity of the situation which is such a feature of most operation. He must have character, which simply means that he knows what he wants + has the courage + determination to get it. He should have a genuine interest in + a real knowledge of humanity, of the raw material of his trade + have the fighting spirit + the will to win. He must have a spirit of adventure, a touch of the gambler in him. If the art of war consisted merely in not taking risks, glory would be at the mercy of very mediocre talent. He should also be lucky + bold. For a bold commander can be lucky, but no commander can be lucky unless he is bold. The commander who allows himself to be bound + hampered by regulations is unlikely to win a battle. There is always hazard in military movements, but we must decide between the possible loss from inaction + the risk of action. Shuffling half measures lose everything in War. In War something must be allowed to chance + fortune, seeing it is in its nature hazardous and an option of difficulties; that the greatness of an objective should come under consideration as opposed to the impediments that lie in the way.

Mentally a commander must have what the French call *le sens du praticable* or commonsense, a knowledge of what is + what is not possible. It must be based on a really sound knowledge of the mechanism of war, ie. Topography, movement + supply. These are the real foundations of military knowledge, not strategy + tactics as most people think. It is the lack of this knowledge of the principles + practice of Military movement + administration--the logistics of war which puts what we call amateur strategists wrong, not the principles of strategy themselves. He must know everything from air warfare, naval warfare, down to cavalry tactics of the past. Add to this, the commander's studies must have a background of solid common sense + a knowledge of humanity on whose peculiarities, + not those of machines, the whole practice of warfare is ultimately based. + lastly he must be able to interpret from pieces of intelligence report what is going on [on] the other side of the hill. The ability to interpret these reports correctly is based on sound knowledge of the enemy + his country, from the characteristics of the enemy commander, the people, down to politics inside the enemy's country, with their various opinions + personal enmity born of divergent views + belief + theory.

The five dangerous faults which may affect a commander:-

- i. Recklessness which leads to destruction.
- ii. Cowardice which leads to capture.
- iii. A hasty temper that can be provoked by insults.
- iv. A delicacy of honour that is sensitive to shame. (ไม่มีอุเบกขา)
- v. Over-solicitude for his men which exposes him to worry + trouble.

And here are also the five essentials for victory:-

- i. He will win who knows when to fight + when not to fight.
- ii. He will win who knows how to handle both superior + inferior forces.
- iii. He will win whose Army is animated by the same spirit throughout all ranks.
- iv. He will win who, prepared himself, waits to take the enemy unprepared.
- v. He will win who has military capacity + is not interfered with by the politicians.

The clever commander looks to the effect of combined energy + does not require too much from individuals. Hence his ability to pick out the right men + to utilise combined energy.

He who exercises no fore thought but makes light of his opponents is sure to be captured by them.

If soldiers are punished before they have grown attached to you, they will not prove submissive; + unless submissive they will be practically useless. If when the soldiers have become attached to you, punishments are not enforced, they will still be useless. Therefore soldiers must be treated in the first instance with humanity, but kept under control by means of iron discipline. This is a certain road to victory. If in training soldiers' commands are habitually enforced, the Army will be well disciplined. If a general shows confidence in his men but always insists on his orders being obeyed, the gain will be mutual.

The general who advances without coveting fame + retreat without fearing disgrace, whose only thought is to protect his country + do good service for his sovereign is the jewel of the kingdom.

An Army is exposed to [sin?] several calamities for which the commander is responsible. These are: flight; insubordination; collapse; ruin; disorganisation; rout.

1. If you set your force to fight against the force ten times its size, the result is flight.
2. When the common soldiers are too strong + the officers too weak, the result is insubordination.
3. When the officers are too strong + the common soldiers too weak, the result is collapse.
4. When the higher officers are quick tempered + insubordinate + on meeting the enemy give battle on their own account from a feeling of resentment, before the commander in chief can tell whether or not he is in a position to fight, the result is ruin.
5. When the commander is weak + without authority; when his orders are not clear + distinct; when there are no fixed duties assigned to officers + men, + the ranks are formed in a slovenly haphazard manner, the result is utter disorganisation.
6. When the commander, unable to estimate the enemy's strength, allows an inferior

force to engage a larger one + neglects to use picked soldiers for the right job, the result is a rout.

The natural formation of the country is the soldier's best ally; but the power to estimate the adversary, of controlling the force of victory (the factors that win war or strands of war), + shrewdly calculating difficulties, dangers, + distances, constitutes the test of a great commander. He who knows these things + puts his knowledge into practice will win his battle. He who knows them not, nor practices them, will surely be defeated.

The commander must regard his soldiers as his children + they will follow him into the deepest valleys; look on them as his beloved sons, + they will stand by him unto death.

If however he is indulgent, but unable to make his authority felt; kind-hearted but unable to enforce his commands; + incapable of quelling disorder, then his children must be likened to spoilt children + they are useless for any practical purposes.

The experienced commander, once in motion, is never bewildered. Once he has broken camp he is never at a loss. Hence the saying, "If you know the enemy and know yourself, your victory will not stand in doubt; if you know Heaven + know Earth you may make your victory complete."

The Principles on which to lead an army is to set up on standards of courage + physics which all can reach, so that the best use can be made of both the strong + the weak. Thus the skilful general conducts his army as though he were leading a single man willy-nilly by the hand.

It is the business of a general to be quiet + thus ensure secrecy; upright + just + thus maintain order. He must be able to mystify his officers + men by false reports + appearances + thus keep them in ignorance of all glooms + doubts. And by altering his arrangements + changing his plans, he keeps the enemy without definite knowledge. By shifting his camp + taking circuitous routes, he prevents the enemy from anticipating his purpose. At the critical moment he acts like one who has climbed a mountain + then kicks away behind him the ladder, + he burns his boats + breaks his cooking pots, he carries his men deep into hostile territory before he shows his hand, being very resolute + offensive. Confront the soldiers with the deed itself, never let them know your design. When the outlook is bright, bring it before them, but tell them nothing when the situation is gloomy. Place your army in deadly peril + it will survive; plunge it into desperate straits, it will come off in safety. For it is precisely when a force has fallen into harm's way that it is capable of striking a blow for victory. Walk in the path defined by rules + accommodate yourself to the enemy until you can fight a decisive battle. At first be shy like a maiden until you see an opening; afterwards emulate the rapidity of a running hare.

The Talents that a General must have, Ruses, Stratagems of war + spies. A perfect general, like Plato's Republic, is a figment of the Imagination. But in spite of this awareness of our imperfections, it is not less necessary to consider all the different talents that are needed by an accomplished general. And it would well pay us to try to imitate one. It is essential that a general should dissemble while appearing to be occupied, working with the mind + body ceaselessly suspicious while affecting tranquillity. He must always be on the look out to deceive the enemy +

careful not to deceive himself. In a word he should be more than an industrious, active + indefatigable man, not forgetting one thing to execute another and above all not despising those sorts of little details which pertain to [a] great project.

The dissimulation of a commander consists of the important art of hiding his thoughts. He should be constantly on the stage + should appear most tranquil when he is most occupied. The whole force speculates on his looks + his gestures + on his mood. It is necessary therefore that the personal conduct of a general should be so well reasoned that his dissimulation will be so profound that no one can ever penetrate it. If he fears he cannot master his expression, either he can pretend to be ill or he should make an excuse of some personal trouble to explain his appearance to the public. When he receives bad news, he should treat it as a trifle + show the number of resources which he has to retrieve it. While never despising the enemy in the bottom of his heart, he should never speak of him except with scorn + compare carefully the advantages of our troops over the others. If some detachment is unfortunate in the war, he should examine the cause; + after having determined the reason for the fault, he should instruct his officers concerning it. In this fashion a few minor misfortunes will never discourage the troops + they will always preserve the feeling of confidence in their ability.

Secrecy is so necessary for a general that the ancients have even said that there was not a human being able to hold his tongue. But here is the reason for that. If you form the finest plans in the world but divulge them, your enemy will learn about them + then it will be very easy for him to parry them. Therefore the details of the plan should only be let known to the officers concerned at the moment when they are going to be put into execution.

The Commander should practise kindness + severity, should appear friendly to soldiers + alleviate their needs if they have any. Officers without experience of war should be treated kindly. Their good actions should be praised. Whereas negligent officers should be punished; the man who answers back should be made to feel your severity by being reprimanded with the authoritative air that superiority gives.

The Commander even should discuss the war with some of his subordinate commanders who are most intelligent + permit them to express their sentiments freely in conversation. If you find some good things among what they say, you should not remark on it then, but make use of it. When this has been done, you should speak about it in the presence of many others; it was so + so who had the idea + praise him for it. This modesty will gain him the friendship of good Thinking men + he will more easily find persons who will speak their sentiments sincerely to him.

The Commander should have also Bhrama Vihara which consists of:-

- i. เมตตา Love.
- ii. กรุณา Sympathy.
- iii. มุทิตา Joy over the good of others + sorrow over their distress, without jealousy.
- iv. อุเบกขา Equanimity + forgiveness.

[คิดว่าท่านชั้นเขียน แต่ไม่แน่ใจ พบในแฟ้มฝึก“the boys”]

THE GUERRILLA INTELLIGENCE SERVICE.

GENERAL.

1. Every Guerrilla Leader Should know:-
 - (a) when danger threatens from the enemy.
 - (b) Enemy military dispositions.
 - (c) Regulations by the enemy affecting civilian life.
2. This means that he must build up his own spy service which will work with his needs in view and not those of allied G.H.Q. He will, however, be confronted with the problem of passing on Intelligence gained to his patrols in time for effective action to be taken. The wild nature of guerrilla country may easily prevent this, nor will he ever be equipped sufficiently to install his own telecommunication system or short distance W/T system. The best method, therefore, is to adopt the ring system of Intelligence, which means in effect two separate systems (vide diagram 1 attached.)
 - (i) Direct from enemy territory to Guerrilla H.Q. and back to patrols.
 - (ii) Direct to patrols and back to Guerrilla H.Q.

ORGANISATION OF INTELLIGENCE. GENERAL PRINCIPLES.

3. Tasks:
 - (i) To keep the leader informed about all developments in enemy territory, i.e. Passive Reception of Information.
 - (ii) To seek out Intelligence, i.e. Active Spying.
4. Every item of Intelligence should be sent in together with:-
 - (i) Assessment of reliability.
 - (ii) Time.
 - (iii) Date.
 - (iv) Place.

Only when he has all four clues, can the leader or his Intelligence Officer make use of the information gathered.
5. Intelligence cannot be gained merely by asking villagers to report or by listening to indiscreet conversations. It is essential that agents should be chosen with care and with a view to their normal employment. Thus, if information is required about troops and

supply movements, the best sources are railway employees, particularly station masters and signal box men.

6. While it is essential that the Intelligence net should be spread as widely as possible, it must not be open to penetration by the enemy. A certain degree of penetration by the enemy cannot be avoided, but it can be prevented from spreading too far by careful organisation and strict security discipline. This is as much the affair of the leader or his Intelligence Officer as that of the agent in the field. In other words, if information proves to be incorrect, leading either to danger of ambush or on a wild goose chase, investigate immediately. It may have been deliberate. False information is likely to be plentiful where villagers co-operate with guerrillas, because it is then easy for the enemy to approach the guerrillas' Intelligence Organisation.
7. Extensive use should be made of post boxes and cut out, but not too extensively, otherwise information will arrive too late to be of value. The exact methods used must depend upon this quality of the agents and on local conditions. In any case, the use of cut outs, post boxes etc., will prevent the leader from issuing anything more than a general directive as none of the agents will know his identity or whereabouts. Every agent will have his own means of gaining information, e.g. the drunken soldier, the old friend or business acquaintance.
8. Not only should there be Intelligence communication between the Leader and the patrols, but also between patrols. This is particularly important where security prevents patrols from being in open touch with each other.
9. It is important that Intelligence personnel should not undertake any other form of subversive activity. They must never carry arms.
10. Ground Organisation. vide Diagram 2.
11. Key Agents. The leader or his Intelligence Officer should choose and train a few suitable agents, each of whom will be responsible for an area. None of these agents should know each other, but should work as far as possible within the Guerrilla area. They are key men and must not be exposed to undue risk. It will not be possible for them to be brought back to allied territory for training; they must, therefore, be fully briefed by the Leader or Intelligence Officer as to the type of information required and the employment of security measures. When trained, the Key Agent will select Forward Agents, who may or may not

live outside the Guerrilla Area.

12. Forward Agents. Once these have been selected and briefed, they should only communicate with Key Agents through post boxes. They themselves will be responsible for selecting Field Agents in the necessary walks of life, e.g., policemen, engine drivers, prostitutes etc. These Field Agents will not require special training but will be rewarded according to the information brought in to a post box and collected by cut outs.
13. Cut Outs. Cut outs may or may not know what they are doing. They may merely be under contract to deliver firewood to a certain address, in which will be concealed a message. In any case, cut outs will not know how to decipher the messages sent by them. Forward Agents and Field Agents should if possible, place two cut outs between them. In this case one of the cut outs must know his role, otherwise messages will go astray. For example, a Field Agent may use a cow for concealing messages. A coolie will be hired to drive the cow to another village where it will be sold to a farmer. The farmer will extract the message and send his son to the local priest with the message concealed in an offering. The local priest will be the Forward Agent. In all cases the passing of a message must conform with the normal activities of the cut out or agent. The most dangerous method is the cinema method whereby two beggars sit down beside each other in the bazaar and mutter out of the corner of their mouths, then one gets up and walks away.
14. Post Box. This may be human or inanimate. In the former case, the man or woman concerned should not realise for what they are being used. Whereas a cut out passes on information on a small scale which is cleared immediately, the post box as the name implies, is a receptacle for information cleared at intervals, preferably irregular. Thus a peasant may agree to keeping mail, packages etc., for a forest coolie who is unable to come in often to the village because of his work, or a hollow tree in the forest may be used. It is, however, essential that Post Boxes should be changed at irregular intervals.
14. Double Banking. Wherever possible a message should be passed simultaneously through two channels, i.e. two cut outs or two post boxes. This provides a safety measure against the interception and substitution of a message. It must always be borne in mind that the enemy counter espionage will never round up agents immediately upon discovery, but will watch them, possibly substitute messages and even continue to pass real information so as to gain time in following up any clues discovered.

REMUNERATION

15. This is a matter for very careful thought. When deciding how payment should be made, attention must be given to the agent's occupation and means. Nothing can be more incriminating than the poor man who draws out a Rs 100/- note.

Whenever possible, payment should be deferred and credited against the return of the allies. It may, however, be found that the agent is an opium addict and consequently in Japanese hands albeit unwillingly, owing to the control of opium. The Guerrilla Leader must, therefore, issue opium more readily than the Japanese. He must, however, avoid doing so too hastily. If the opium addict suddenly stops going to the Japanese he will arouse suspicion. He might let it be known that he is going on a cure to some hermit in the hills etc., or he might continue to draw the same quantity of opium but receive the cash from the guerrillas. The importance and dangers of opium control can never be too strongly emphasised.

REFUGE.

16. It is the duty of every Guerrilla Leader, for his own safety, to arrange a system of safe houses, jungle hideouts etc., for agents on the run. Once an agent is on the run, the entire branch of the system connected with him should stop functioning, but not lie low unless itself in danger. The agent should be removed from enemy territory into a safe guerrilla area or, if possible, exported to allied territory.

CONCLUSION.

17. This paper endeavours to give the basic principles for the guidance of the Guerrilla Leader. It is not intended to supplant but should complement, the lectures and exercises on Intelligence and Reconnaissance work which have or will be given during this course.

เจ้าคนเป็นเพื่อนกัน

มิส "Scapy" HUDSON + พรอดักเตอร์ วาเนท + ม้าพอนี่ กับ เมมเบอร์
บริษัท ไรส์ด็อกโก

Meerut, India, 1945 (ภาพของ ม.จ. การวิก จักรพันธ์)

เพิ่มปฏิบัติงาน

XIII. Demolition Squad man (Bombardier) :-

1. Ratio Unit

1. Gunner reduced equipment:

1. Browning Carbine with 64 rds of short-300 spring field.

1. Demolition equipment consisting of the following: -

Demolition equipment.

Description	Weight
1. Knife (pocket)	4 6 g.
1. 6" protractor	2 oz.
2 Square feet of water proofing fabric	4 g.
12 lb Plastic Explosive	12 lbs.
12' Cordtex	5 oz.
8. Primers	12 oz.
2. Allways fuses	8 oz.
4. Special detonators for allways fuses.	2 oz.
1. Container of Detonators	8 oz.
12' Kick-fire safety fuse	5 oz.
1. Tin Pencil Time fuse (5 pieces)	5 oz.
1. Tin Fog Signals (4 pieces)	9 oz.
2. Rolls adhesive tape	6 oz.
1. box of Machee Fuses	1/2 oz.
2. Ribs of Striker board	1/2 g.
25. Copper tube igniters	6 1/2 oz.
2. Pall switches	6 1/2 oz.
6' orange line	2 oz.
1. Release switch	5 oz.
4. Tyre hitches	1 1/2
Total	18 1/2 lbs 8 oz 11.

Total weight carried by a Bombardier 42 ~~42~~ lbs. 7 oz.

XIV. The leader of Demolition Squad :-

1. Compass. The rest of equipment is the same as a Demolition Squad man.

Total weight carried by leader of Demolition Squad 37 lbs 11 oz

VI
The Army has demanded that we should organise action on the enemy L of C. in the area from the line Chiangmai - Lamphang in the North to Rahaeng - Sukhodaya in the South. ~~Wassera~~

The security of the Government and your own are of vital importance and must not be compromised by this operation. It must therefore be as independent as possible of your activities.

We propose subject to your approval.

1. On the March ^{mor} to send Major Arun with a small mixed team to the area concerned. ~~Wassera~~

2. In order that this mission should be carried out in accordance with your interests, would you attach a representative to this team during the whole period of operation.

3. This representative should be able to provide the first initial contacts in the area.

4. We would like you to provide in the reception area at Ta Sao in Uttaradit or the west of Sukhodaya: -

- a. a reception committee and safe house
- b. Any means of cover you might think possible, e.g. police or District officials for the Siamese, P.O.W. or trader for the British officials
- c. Anything else which would assist in the rapid development of an organisation in this area which will not, repeat not affect your security.

We repeat that ~~Wassera~~ this plan is subject to your approval and recommendation.

Feb. 15th 1945

Horrocks Ceylon.

Message from 'Major Arun' to 'Ruth'

MEMORANDUM.

2nd. February, 1945.

TO: Lt. Col. G.R. Musgrave.

FROM: Major C. Arun and Major C.S. Hudson.

Subject: Operations.

In an interview at M.E.25 on 1st February, 1945 Major Gilchrist outlined to Major Arun and Major Brown a scheme for a projected operation. Though details were lacking the substance of this scheme was as follows:-

Major Arun, with Major Hudson and Lt. Rasmi as W/T, are to be dropped near MBEONGSON during the February moon.

Their mission would be:

- 1) To recruit Siamese Karens, said to be friendly, and organise them into a guerilla force capable of carrying out operations etc. in the area.
- 2) Contact the Governor of the district, who is believed to be friendly.

We would respectfully ask you to contrast this project with that previously discussed and concerning which a memorandum has already been submitted. The full details of the latter are appended to this memo.

We venture to make the following objections and suggestions regarding the scheme outlined by Major Gilchrist.

- 1) From the point of view of organisation of resistance in Siam we would appear to be starting the wrong way round. It will be very difficult to extend an organisation to the rest of the country for the proposed area, whereas the contrary i.e. to work via the resistance movement outwards to a remote district, should be much easier.
- 2) The political consequences might be very serious.
Either:
 - (a) We should be working on Siamese territory without informing the friendly Siamese Government. In which case:
 - i) The Siamese Government might resent our action. If such were the case they might refuse to co-operate in later operations.
 - ii) They might justifiably be suspicious of our intentions in introducing Major Arun into Siamese territory without their knowledge.
 - iii) We might find ourselves in opposition to Siamese Military or Police Forces who, not having had instructions from their Chiefs (official and/or in the resistance) would wonder what we were doing there. It should not be forgotten that officially Siam is at war with the Allies. Unless instructed to the contrary were given troops on the spot might take action.

Or:

- (b) The Siamese leaders would be informed of our mission, in which case we suggest that it would be more expeditious to work through them, obtain direct contacts and thus save time, increase efficiency etc.

- 3) The inhabitants of the proposed area are Karens not Siamese and only speak Karen. Not a word of this language is spoken by any member of the party.
- 4) If the original project is being discarded for fear of offending the Resistance Leaders, would it not be possible to put the following question directly to them? Would they be prepared to accept the principle of Major Arun working with them?

Should they object to him arriving openly, what will they say when they find that he has been sent in without our informing them? This they must inevitably find out if we are to contact the Governor.

- 5) Ofcourse Major Arun might be able to conceal his identity altogether. If this is what he is to do, why send him at all? Especially to a part of the country in which he cannot make himself understood.
- 6) If this mission has to be carried out by us we suggest that the party be made large enough to defend and maintain itself during the vulnerable contacting stage. It should at least contain one person able to speak the language.
- 7) Further, we suggest that the object of hindering Japanese traffic through the MEHONGSON area would be equally well achieved by activities further south in the neighbourhood of PITSANULOK. This area is known personally to Major Arun and would present many advantages over the area further north, both in possibilities of organisation and tactics.
- 8) Lastly the exploitation of resistance elements in all these areas might be obtained more logically by following the course of development suggested by Major Arun in his general plan.

Subject: Operations.

TO: Lt. Col. Musgrave.

**FROM: Major Arun and
Major Hudson.**

The advances of the 14th Army into Burma would appear to increase the interest attaching to subversive and guerilla activities in Siam. The moment seems propitious to take positive action. The initial stages of contacting sympathetic elements and subsequent organisations, must necessarily take some time. It is evident that though it would be a fatal error to start operations too soon, nevertheless the preliminary stages take time and must on no account be hurried.

By the end of this month we shall dispose of a number of fully trained Siamese and British Officers together with the possibility of recruiting Jedburghs and 'F' Section Officers. We will then be able to make a very serious effort in the near future.

The following is respectfully suggested as a possible course of action:

1. The despatch of Major Arun accompanied by Major Hudson as Technical Adviser in the field, as soon as possible. The object of this mission would be to obtain first hand information as to the situation on the spot, i.e. sympathetic elements, attitude of the population, local conditions, repressive measures taken by the enemy, as well as items of general intelligence.

The following programme might be envisaged:

- (a) Contact Kuang Predit.
- (b) Discuss with him the general set up of the Resistance Organisation.
- (c) Report the situation and its potentialities to Headquarters and receive consequent directives.
- (d) Set up some kind of operational base in as remote an area of the country as possible.
- (e) Arrange for the reception of Groups of officers on the Japanese liaison mission. The system in accordance with the plan decided upon in conjunction with H.Q. and Kuang Predit.
- (f) Re-organise and re-distribute those already in the field, in the same way set about building up an Underground Organisation on the lines developed by Major Arun in his previous memoranda and similar to those which gave successful results in Europe. (Also it is hoped avoiding some of the pitfalls).

2. Group all the Officers allotted to the Siamese Section together at M.A.25 for a final stage of training.

Signature:

Copy to: Siamese Country Section.

Memorandum.

Subject: Discussion of Possible Methods
of Organising Resistance in Siam.

BY: Major C.S. Hudson.

Introductory:

Major Arun has asked me to write a few notes on the above subject. It is with very great diffidence that I do so and I should like to make it absolutely clear that I realise as well as anyone that my lack of experience in this theatre of war, together with the cursory nature of my knowledge of the situation in Siam, may make this memorandum superfluous. I do not mind this, but I should like to disclaim any impertinent intention of "teaching my grandmother to suck eggs". Experience gained in the West may not be of any use here. If the form of this memorandum should appear dogmatic it will only be in an attempt to be clear and brief.

The Situation:

The salient features of the present situation in Siam appear to be the following:

1. A country relatively thinly populated and with poor means of communication. With the exception of one or two large towns it is an agricultural country.
2. The Japanese occupation, except in certain definite areas, is very thin indeed.
3. The general attitude of the Siamese is anti-Japanese.
4. The Government is really a government of the Resistance Movement.
5. Outside the Government there are anti-Japanese elements notably the Chinese Secret Society.
6. The majority of the armed services are definitely anti-Japanese.
7. The Police favour the Resistance Movement and do not "collaborate" with the Japanese counter espionage service.
8. The Japanese C.I. Service does not and cannot exercise any direct control on the Siamese other than at certain vital spots in areas of military importance.
9. We already possess radio contact with Huang Pradit, who apparently combines the position of ~~Prime Minister~~ ^{Regent} with that of head of the Resistance.
10. Up till now there have been very few hostile acts against the Japanese.
11. The Resistance Movement, though widely spread, is not really organised for action or perhaps, even in such a way as to allow it to make concrete preparations for such actions.

Comments on Situation:

At first sight such a state of affairs appears absolutely ideal from our point of view and it is beyond doubt that the possibilities of work in Siam must be immense. All the more so in view of the kind of work eventually required, such as the severance of the long and important lines of communication which run through the country.

The Agent and

One feels inclined to say "What! the Prime Minister at the head of the Resistance Movement? Why, the thing is done?" and so of course to a large extent it may be. Nevertheless I cannot help feeling that at the moment the interior forces are too loosely organised and too lacking in experience to be able to carry out any really effective action. The very fact that everybody is "in the show" presents a certain difficulty.

One thing is certain, if these forces ever begin to take on a seriously organised form, the number and prominence of their members will, in itself, present a very grave danger.

For once I can speak from experience, experience which many members of our organisation, sent to areas in France or elsewhere where everything appeared to be in our favour, have paid for with their lives or by imprisonment at the hands of the Gestapo.

In such cases, all goes brilliantly at first. One is astonished at the rapidity of expansion and the apparent immunity from the attentions of the G.E. Nevertheless there is a flaw. One of the prominent members is already watched, another talks to a friend who talks to his friend and so on, or a spy is recruited directly into the organisation, a thing very difficult to avoid after a certain degree of expansion.

The G.E. will always allow the organisation to develop. The further the better. The inevitable end is unfortunately only the familiar.

The fact that the Japanese appear to ignore the true situation means nothing, of course they may but we must reckon on the opposite.

Tasks:

There would appear to be a twofold task in Siam.

1. Organise resistance elements so that they can produce concrete results in action, when required.
2. Do so in such a way that the dangers previously mentioned will be minimised.

Method:

It is really impossible to map out any programme until actual contact has been made in the field and a true picture of the situation obtained. (I am well aware that there must be a great deal of information in the possession of H.Q. to which I have not had access. I respectfully suggest, however, that a direct contact would be invaluable). I venture, nevertheless, to enumerate a few essential principles which I believe

should govern our activities in Siam except as dictated by necessity.

1. Adopt, as far as possible, the independent group method of organisation, i.e. work through as many contacts as possible each being absolutely separate from the other. It will, of course be necessary to explain our method and procedure to Tuang Predit, who must be made to understand the vital importance of security technique.

These would probably be much useful work to be done with people entirely outside political life and who would provide a very safe "second string" to our line of development through the Predit Group. Predit could be informed of its existence but the C.E. must not be able to infiltrate from one into the other. A third possibility would be through the Chinese Secret Society.

The result of such a method could be compared to the situation in France, with the National Movements, B.O.R.A., F. Section, S.O.E., etc., working independently. These were many who deplored this lack of centralisation. Its value, from the point of view of security was, however, very great. There must, of course, be effective control from H.Q.

2. Build up in Siam an area system. That is, allot an organiser to a given area, give him Lieutenants, Liaison Officers, W/T Operators, etc. as required. Once established, this Officer should, as far as possible, avoid contact with other Groups inside the country. Actually these groups should ignore each others' existence. Contact would at first be via our H.Q. in the country, but as soon as possible with Section H.Q. direct.
3. These Officers i/o area should be given their objectives at a fairly early date, in order to be able to build up on a definite basis. They will, the more easily, be able to keep the two following vital principles, which will be all the more important on account of the general sympathetic attitude of the Siamese.
 4. No-one should ever be recruited unless there is a perfectly definite job for him to do and for which the means are already available.
 5. No-one should know, or try to know, anything concerning the activities of the organisation, which he does not have to know in order to do his job.
6. In a country like Siam it should be possible to set up a safe H.Q. in a remote area, where it would be possible to train agents and Officers recruited on the spot.
7. The more slowly such a network is built up, the better. Contact should always be from one man known to be sound, to another.

8. The organisation must not pass out of the skeleton stage until:
- There is a prospect of action in the near future.
 - Material is forthcoming to arm the men who will be recruited.
9. The scale of organisation and operation must not be too great. It has been shown that the true function of guerillas is to attack lines of communication. Anything above this is not really effective and is open to obvious disadvantages. For this kind of work, large numbers of men are not required. The fewer they are the more rapidly do they strike and the more easily do they hide.
- We should aim at a large number of small area-groups, each group independent of the others and responsible for a given area and able to operate in small but well armed and organised sub-groups. Each group to be under the control of H.Q. only.
- What we must avoid at all costs is an immense organisation without cohesion, poorly armed and with a number of hierarchical levels through which orders have to pass. Above all an organisation in which everyone knows everyone else - except the enemy agent. I feel it would be only too early to fall into this state of affairs.
10. There is no reason why resistance should not be developed in the Police and the Services, provided always that the essential principles are observed.
- In the case of the Police, it would probably be better to avoid using them in an active role until the very end and to employ them mainly as a blanket to cover our activities, to assist us in moving about etc.
11. All the preceding really applies to pre-D-day work. Once the need for security is passed we may make our small groups into nuclei for progressive expansion, according to the possibilities of recruiting men and receiving material. In other words, we would have reached the open 'mequet state of development'. At such a stage it would be essential to supplement our organisers on the spot by the addition of Jedburgh teams on the system which gave such good results in France. I should think that the situation could then be developed on the para-military lines outlined by Major Arun himself in his memorandum on the subject.

I should like to say, in conclusion that it appears to me that in order to obtain any concrete results, someone from our organisation should make personal contact with the Resistance Movement, particularly of course with Tung Predit. The arrival of a British Officer on the spot would be an indication of our intention to deal seriously with the whole matter and would be certain to have a stimulating effect.

The influence of a B.O. on such an occasion, can be very great. It should not be too difficult to persuade the Resistance leaders on the spot to take measures considered necessary to the development of the work, and for their own security. Without such personal contact, much time and effort may be expended for little, or even negative results.

In the appended letter, Major Arun and myself have suggested that we should be sent into the field together. I wish again to express my enthusiasm for this mission, which I believe might yield excellent results.

Subject :- OPERATIONAL REQUIREMENTS.

To Lt. Col. Musgrave.

From Maj. O. Arun.

1. When I arrived in Calcutta from Jessore, Lt. Col. Pointon asked me to meet him at the briefing room. He asked me to tell him of the details of the Neronian Operation of which he had known nothing, as well as to get in touch and discuss with Captain Rice on the question of probable requirements of supplies for the operation. After having told Lt. Col. Pointon of the details of the conference which I had attended in Kandy, I duly met Captain Rice and discussed the question of supplies with him. He agreed to my system of movement and maintenance of supply and asked me to give to the S.C.S. the probable requirements of all materials for the operation including an estimate for 12 months as well as probable area of D.Zs.

It is very difficult to give the exact details of requirement of materials for the operation. But I have attempted to lay down a basis of the probable requirements of supply and the D.Z. area, as shown in the memorandum which I attach. These details of requirement of supplies, except for those required in the early stages would, of course have to be altered and adapted a little to suit the local conditions and situations. In the main, however, it is hoped that it will be a working basis, sufficient to enable the Q staff at the main Base in India to co-operate with the operational base inside the country with a certain degree of efficiency and understanding.

The attached memorandum is therefore intended primarily for the Q staff of the S.C.S.. It would, however, be very useful, if it is first passed through you and the Operational Section in Kandy for the purpose of vetting it. Eventually, it can be sent on to its intended destination the S.C.S. to become a working basis for the preparation of supplies.

2. Major Hudson came to see me here two days ago and presented me with a request from Major Brown for the team's operational requirement. In a hurry I had to give in a list of requirement. Later I found that there are a few more items which should have been included in it. Therefore, with the exception of the list of requirement for personal equipment, store and food for the four Force 136 Officers, the other stores, food, equipment and arms to be taken in with the party should be altered to conform with the list given in the attached memorandum.
3. It will be seen in the attached memorandum that, in order to carry out the tasks as briefed effectively in a short time, the party will have to be split up at a later stage into two sections. Maj. Hudson, who cannot speak Siamese and who will lead one party to organise the Intelligence group in the N.W. Payab, will need to have Lt. Rasmi constantly with him as his shadow. In the

meantime I shall have to be in another area trying raise the guerillar units and to deal with all the administrative questions. This task is a big one and therefore in spite of having been provided with a W/T operator from the organisation inside the country as an assistant, I feel that I may not be able to cope with the task single handed. There is an urgent and genuine need for an administrative officer to assist me in the task. Therefore I should very much like to have Captain Kaifa to join the party to fill the post of the administrative officer of the party. Capt. Kaifa is very willing and keen to join me. He also has a certain local knowledge in that area and has a capability to fulfill the task. If you can find a way to allow him to join the party, the burden of the task on my shoulders would be more bearable and not quite beyond my power and ability to cope with, as it would be if I had to work alone without any assistance. In the Kandy conference it was agreed that I should have two other Siamese Officers to help Maj. Hudson and myself. Therefore, the Op. Section in Kandy would without doubt, approve and permit Capt. Kaifa to join the party, if the situation and difficulty are presented to them, as it is shown in the attached memorandum.

Maroh, 5th. 1945

Major.

MEMORANDUM

Subject:- Requirement of Materials for PAYAB Force.

Map Reference:- Rangoon. N.E. 47. 1942 Edition.
Asia 1;1,000,000.

By :- Major C.Arun.

INTRODUCTION

In order to establish a perfect understanding between the Base in India and the operating H.Q., an estimate on probable requirement has been made, based on an operational plan studied and prepared from certain knowledge of local conditions. The plan is prepared in a manner that it can be very flexible and adapted to fit in with the new conditions. It should therefore be taken as a basis to establish an understanding as afore stated, and not as a fixed and invulnerable project. It can however be stated that what changes will be in operation, the form or basical form will be in the main in conformity with the picture given as follows :-

PLAN.

1. TASKS.

- (i) To operate on the Hant-Chiangmai Road.
- (ii) To obtain and pass information to the Army, all military information in the Payab area, i.e. North-West.
- (iii) To obtain intelligence and to operate on the Mesod-Rahaeng Road.
- (iv) To subvert the Army in the Payab area.

2. FORCES REQUIRED.

- (1) Intelligence screen along Swankalok-Sukhodaya-Pitsanulok line in the east along Sukhodaya-Rahaeng-Mesod line in the South and along Lampang-Bhre line in the North. This screen is for protection locally as well as to supply information for local operations. This organisation is shown in the appendix in Table IV.
- (ii) One Intelligence Group set up in N.W. Payab area with its own reception committee and supply service. This force would eventually be commanded by one Jedburgh team with its W/T operator. The organisation of this force is shown in Table I.
- (iii) H.Q. of force with its administrative section and intelligence section to be established finally in the area North of Lomraed or Tern. The organisation is shown in Table II

- (iv) One H.Q. support unit with three support units to be a reserve force at the H.Q. of the Payab Force. The organisation is shown in Table II. This force would be trained and commanded by one Jedburgh team.
- (v) Hawt area unit with one H.Q. unit and three sub-area units to be established at first in the H.Q. Payab force area and afterwards to move in to its own area of operations in the Hawt and Dci Intanon area. The organisation is shown in Table II. The force would be trained and commanded by one Jedburgh team.
- (vi) Rahaeng area unit with one H.Q. unit and three sub-units to be established at first in the H.Q. Payab Force area and afterwards move into its own position in the operating area in Rahaeng-Mesod area. The force would be trained and commanded by one Jedburgh team. The organisation is shown in Table II.

3. METHOD.

- (1) On arrival of the organisers party of four, the reception committee and the political representatives should be persuaded to join the party to become the nucleus of the force organised as follows :-
 - (a) H.Q. of Force. Two Force 136 Officers.
One Political Representative.
 - (b) H.Q. Administrative Section.
One Force 136 Officer.
Two Troops.
 - (c) The Reception Committee and Supply Section.
One Officer.
Twelve Troops.
Four Drivers
Four Bullock Carts.
 - (d) H.Q. Intelligence.
One Force 136 Officer.
One W/T Operator. (provided by the Interior Free Siamess Organisation)
Two B.2 sets (dropped with the organisers).

Supplies Required at this Stage. To be dropped with Force 136 Officers.

- (a) Personal Equipment of the organisers and their arms of : One Carbine and One .32 automatic each. The details of the equipment of the organisers are given in the list of requirements in the appendix. (M.E.25 is in possession of this list.)
- (b) W/T Equipment. Two B.2 sets,
Battery,
Hoover Generator,
Spares, One bottle Acid,
Tool Kit, Test Meter,
Crystals, Cyphers and A.B.152
One Eureka and One S.Phone.

- (c) Arms. Two Bren Guns,
19 Carbines,
2 Garand Rifles with Grenade Dischargers,
2 .32 Automatics,
1. .22 Silent Rifles,
2 12 Bore shot guns,
2 Stens.
- (d) Ammunition. One sub-area ammunition unit (see appendix).
- (e) Food, Equipment and Stores.
23 Ration Units,	} see Appendix
4 Food Units,	
23 Equipment Units	
2 Store Units,	
1 Field Store Units,	
4 First-aid Units	
1 Comfort Parcel Unit,	
12 Rolls of Cine Kodachrome Double Eight Film.	
12 Writing Sets,	
6 Prs. Binoculars.	
- (f) Money.
- 10,000 Ticals in Notes,
10,000 Rupees in Silver,
500 Gold Tael.
- (11) The Completion of the First Stage of Formation.
After a temporary H.Q. site has been established a discussion with the political representative is held to determine the manner in which the force is to be formed, from recruiting contacts, organisation, to supply question. If all goes well the following would be established.
- (A) Completion of the Original Force.
Additional Units are organised as follows :-
- i. Stores. One officer and three troops,
 - ii. Emergency One Officer,
6 Troops,
3 Drivers and 3 Bullock Carts.
 - iii. Special Agent. One Officer and 2 Troops.
 - iv. W/T 2 Additional W/T Operators and
2 Troops.
 - v. Guide and Communications. One Officer and
Nine Troops.
 - vi. Security and Intelligence Patrols.
One Officer and 6 Troops.
 - vii. Nucleus of N.W. Intelligence Group.
Five Officers.
 - viii. Intelligence Screen Groups.
 - (a) No.1 Region. Swankalok.
One Officer and Two Men.
 - (b) No.2 Region. Rahaeng.
One Officer and Two men.
 - (c) No.3 Region. Landang.
One Officer and Two men.

(B) Supplies required at this Stage. To be dropped after Radio Contact has been established and when required, probably one week after the first landing if all is well.

i. W/T Equipment.

2 A.3 Sets,
1 Eureka and
1 S. Phone.

ii. Arms. 40 Carbines,
12 Automatics,
12 Shot Guns,
1 .22 Rifle,

iii. Ammunition.

3,200 rds. Springfield, .300 Carbine
600 " .32
1,200 " 12 Bore Cartridges,
200 " .22 long.

iv. Food and Equipment, Stores.

52 Ration Units
15 Food Units
52 Equipment Units
2 Store Units
1 Field Store Unit, See App.
24 Writing Sets
12 Pcs. Binoculars,
4 First aid Units,
1 Comfort Parcel Unit.

v. Riding Saddles for Ponies. (12 Hands)

38 Saddles (This item might be cancelled if it is found unnecessary. This item should however be prepared in readiness for dispatch in case asked for).

(iii) Regular Drop of Food. If food cannot be easily found in the country a regular drop of food units (210 per week would be required as will be indicated until further notice.

(iv) Formation of Intelligence Screen. The process of formation of the Intelligence Screen will be started as soon as it is found possible. This screen would consist roughly of :-

6 Key Agents,
34 Forwarding Agents,
12 Contact men,
36 Intelligence Relay Post men.

(The number of informers and other assistants to key agents and forwarding agents are not included)

The Supplies Required. The supplies required for this will be requested when it is deemed necessary and compatible with the local conditions.

Arms. 40 .32 Auto,
58 Shot Guns (Village Defence Guns).

Ammunition. 2,000 rds. .32 Colt,
5,800 " 12 Bore Cartridges.

Money. As Requested.

Comfort Units. 4 Comfort Units.

(v) Rece for Main H.Q. of force and for H.Q. N.W. Payab Intelligence Force.

For the above purpose the Force will be split up into two parties :-

I. The N.W. Payab Intelligence Force consisting of:-

- (a) Security Party. One Officer,
Six Troops,
One Driver,
One Bullock Cart,
Three Riding Horses,
acting as scouts to main party to find safe route and safe hide-out on the way to Kaeng-Hluang in N.W. Payab area.
- (b) The Main Party. 2 Force 136 Officers
1 W/T Operator
5 Intelligence Group Officers.
8 Troops,
2 Drivers,
1 S.2 W/T set,
1 A.3 W/T set,
1 Eureka,
1 S.Phone,
2 Bullock Carts
13 Horses,

This party will be able to deal directly supply with Main Base in India and to have internal communications with H.Q. Main Force.

- (c) Supplies Required. 7 Food Units to be dropped regularly at D.Z. indicated by the Party and guided by the Eureka.

II. The Main Force consisting of:-

- (a) Scout Party. 1 Officer,
3 Troops,
4 Horses.
- (b) H.Q. Party. 2 Force 136 Officers,
1 Political Representative
4 Troops,
7 Riding Horses.
- (c) Reception and Supply Section.
1 Officer,
12 Troops,
2 W/T Operators,
4 Drivers,
1 S.2 W/T set,
1 A.3 W/T set,
1 Eureka,
1 S. Phone,
4 Bullock Carts,
3 Riding Horses,
- (d) Stores. 1 Officer,
3 Men,
1 Riding Horse.
- (e) Special Agent.
1 Officer,
2 Men,
3 Riding Horses.
- (f) Intelligence Posts. 1 Officer,
6 Men,
7 Riding Horses,

with the duty to put down 3 relay posts from the intelligence screen back to Main H.Q.

(g) Supplies Required. 14 Food Units to be dropped regularly weekly at D.Z. indicated by the party and guided by the Eureka.

(vi) The Formation of the N.W. Payab Intelligence Force. The Organisation requirement of the force is given in the Appendix Table I and Table of requirement. This covers three stages.

I. Establishing H.Q. comprising the formation of intelligence section groups, the administrative section.

II. Establishing Intelligence Section. Comprising the formation of intelligence section, H.Q. Communication section, security section and Intelligence Patrols.

III. Establishing Intelligence Posts and System. This is the result of the work of the intelligence groups. The system is run by the intelligence groups in their respective areas on a plan laid down as shown in diagram I in the appendix, using the local governors, district officers headmen, and village, gendarmes in conformity with the requirement of the local conditions, as agents and informers, with certain modifications to fit in with the situation and conditions. The system would require :-

5 Key Agents,
32 Forwarding Agents,
17 Contacts Point Men,
38 Intelligence relay post men.

Not including the number of informers and assistants to Key Agents and F.A.'s.

(vii) The Formation of the Guerilla Battalion.

The Organisation and requirement of the force is given in the appendix Table II and the Table of requirement, this covers :-

(a) The Establishment of H.Q. comprising the formation of administration section and the intelligence section to complete the network of relay posts to all surrounding area.

(b) The Establishment of Hawt Area Unit and three sub-units.

(c) The Establishment of Rabaong Area Unit and three sub-area units.

(d) The Establishment of the Support H.Q. Unit AND THREE support units.

The establishment of these units will be done in accordance with the local conditions and the amount of the intake of the recruits. The expansion therefore may be either gradual or in bulk.

(viii) The Area Units taking Positions. When the Units are fully trained they take up their own position and get in contact with the Main Base for supplies and to establish their dumps.

- (ix) Dumping of Supplies. Each unit including H.Q. proceeds with the dumping of supplies according to the Movement and Maintenance system.
- (x) "D" Day. Acquirements from now on will be according to the need of the individual Unit and the ability of the supply section of Main Base to re-supply. All units should, however, be able to live on their dumps for 6 to 8 weeks without any resupplying, if the system of dumps is completed. (see Table of Requirements).
- (xi) Comfort Parcels. To obtain goodwill of the people, from time to time comfort parcels will be asked for. The comfort parcels are difficult to be indicated precisely what they should contain. The comfort parcel unit given in the appendix serves only as a basic demand.
- (xii) Petrol. To be supplied when required.
- (xiii) W/T Motor Generator. When the force is well established and on request the motor generator should be sent in.
- (xiv) Re-supply. The Table VI showing Resupplies should be consulted. The resupply is done as follows :-
- I. Regular weekly drop of food to various D.Z.s indicated by the units in their respective area.
 - II. Regular monthly (every moon period) drop of Store Unit and Spare Sten guns to various D.Zs. as indicated by the units.
 - III. Regular Drop every 4 months for replacement of materials.
 - IV. Emergency drop of stores, equipment and Arms and Ammunition on request at indicated D.Z..
 - V. Table VI,
 - A. shows total initial requirement for the whole force.
 - B. requirement for dumping which creates Reserve of Supplies, and balances the means of movement at both ends.
 - C. regular weekly drop of food.
 - D. regular monthly supply of stores and sten guns.
 - E. regular supply every 4 months, a renewal of equipment.
 - F. total regular supplies to be dropped for the first year.
 - G. Emergency supply.
 - H. Total supplies for the First Year, i.e. A and B and F and G.
 - I. total yearly supplies for subsequent year.

PERSONAL EQUIPMENT FOR FORCE 136 OFFICERS

Clothing.

4	Shirts	1	doz. Handkerchief
3	prs. Trousers	6	prs. Army Wool Grey Socks
1	pr. Jungle Boots	1	Bush Hat
1	pr. Glass Fabric Soles	2	Towels
1	pr. Gym Shoes	6	prs. Pants
1	pr. Slippers or Chapli	6	Vests
1	Pull-over.		

Equipment.

1	Valise (Bedding Roll)	6	ft. Parachute string
1	Bergen Rucksack	1	pr. Binoculars
1	Aluminium Water Bottle	6	Candles
1	Mess Tin	2	Cakes of Soap
1	Aluminium Mug	1	Safety Razor
1	set Fork, Knife and Spoon	1	Shaving Brush
1	American Jungle Hammock	1	Tin Mirror
1	Light Blanket	1	Comb
1	Hunting Knife	1	doz. boxes Matches
1	Electric Torch, spare batteries and bulbs	1	set Cleaning Materials
1	Tin Opener	1	Housewife
2	Tooth Brushes	1	Ration Unit
1	Pocket Knife	1	Writing Set with Prismatic Compass.
1	Field Dressing Set	1	Steven First Aid box

Arms.

- 1 Carbine and 100 rounds with 4 mags.
- 1 .32 Colt Automatic and 100 rds. with 4 mags.

Stores. (for the whole Party of Four)

- 1 Aluminium Kettle
- 1 Set Dixies (3 pieces)
- 1 Field Store Unit
- 1 Food Unit
- 1 Comfort Parcel Unit
- 1 First Aid Unit

1 American Electric Unit (for each person)

- Additional personal stores
- 1. American Escape ration. (for each person)
 - 1. kerosene lamp (for each person).

- Additional stores for party
- 1. Gallon of kerosene.
 - 2. Small tin boxes (14" x 20")
 - 2. Locks & keys

Despatch of the above stores

The above personal & party stores will be despatched in three lots -

- i. To be taken in on initial landing. Personal belonging & effects for immediate use & carried on Bergen Rucksack
- ii. To be despatched when required. When the party is well established, i.e. when it is ready to complete the formation of the skeleton force, the remainder of personal effects packed in a kit bag for each person on boat in.
- iii. To be despatched when required at the home when the force is already formed & ready for operation. This is a parcel for each person. Each parcel contains clothing & further equipment to make up a regular uniform i.e. battle dress & etc.
- iv. Insignia: To give effect to moab insignia as designed should be sent in when required.

ADDITIONS TO EQUIPMENT FOR NERONIAN

Additional personal stores.

1. American Escape ration. (for each person)
1. Kerosene lamp (for each person)

Additional Stores for Party

1. Gallon of Kerosene.
2. small tin boxes (14" x 20")
- 2 Locks & keys

Despatch of the above store

The above personal and party store will be despatched in three lots:-

1. To be taken in on Initial landing.

Personal belongings and effects for immediate use and carried in Bergen Rucksack.

2. To be despatched when required

when the party is well established, i.e. when it is ready to complete the formation of the skeleton force. The remainder of personal effects packed in a kit bag for each person are sent in.

3. To be despatched when required

at the time when the force is already formed and ready for operation. This is a parcel for each person. Each parcel contains clothing and further equipment to make up a regular uniform i.e. battle dress and etc.

4. Insignias

To give effect to morale insignias as designed should be sent in when required.

SECRET

DIRECTIVE TO LT. COL ARUN

15th April 45 *

1. MISSION

You will act as a Force 136 military liaison officer with the Siamese Army G.H.Q.

2. DUTIES.

Subject to paras 6 and 7, your task will be to do everything in your power to ensure the fullest possible co-operation by the Siamese Army in the event of Japanese action against SIAM or, at a time to be decided by S.A.C.S.E.A., following an Allied invasion. In particular you will urge and advise on the organization of small resistance groups in the most suitable sections of the Siamese Army. In any matter involving the provision of personnel, stores or equipment by Force 136, you will first refer the plan to this H.Q. for approval.

3. You will place your advice at the disposal of the Siamese C. in C. or his deputy and co-operate fully with them. You will be free to move inside SIAM as they and you may agree.

4. You will advise this H.Q. your views as to the best method of employing the Siamese resistance forces.

5. You will act on specific instructions conveyed to you from time to time by this H.Q.

6. You are NOT authorized to express any views on behalf of H.Q., S.E.A.C. or discuss the possible role of any Allied armed forces other than para-military activities of Force 136.

7. You are NOT authorized to discuss political matters or represent Force 136 or any other official views as to the political attitude to SIAM of any of the Allies.

8. INFORMATION.

Although you will act as liaison officer to the Siamese Army, you will report to this H.Q. all useful information of importance you may acquire in regard to any subject.

9. NAVY, AIR FORCE, POLICE.

The agreed arrangement is that you are appointed to Army G.H.Q. Amplification of this enabling you to discuss matters with resistance leaders of other forces will be discussed by PANICLE and these instructions may be amended by its leader as a result of such discussions.

10. COMMUNICATIONS.

a) Messages to the Siamese Army will continue to be addressed to JAMPA through VELVET but will be repeated to you.

b) All messages between you and this H.Q. both ways, will be transmitted through VELVET. His code will be used except as below stated.

- c) In special cases, where either you or this H.Q. may wish to ensure that the contents of a message remain strictly private, your own personal code (L.O.T.P.) will be used.

These messages will also be passed through VELVET normally, but in emergency, can be sent through any available station.

11. SECURITY.

In the interests of security you will continually stress the paramount importance of keeping all clandestine preparations or activities of the Siamese Army (and especially its W/ T link with Force 136) apart from and unknown to all other clandestine preparations or activities in Siam.

Lt. Col.
for Commander Force 136.

S E C R E T

24th April 1945

To Lt. Col. ARUN.

The following instructions amplify those given to you in your directive dated 15th April 1945 (.)

ARMY LIAISON.

1. It is of the highest importance that Force 136 contacts and liaison with the Siamese Army should be maintained, whatever changes may take place in the constitution of the higher Army Command or the Government. You will therefore concentrate on strengthening and widening purely military contacts and avoid political contacts as far as possible (.)

GUERRILLA WARFARE.

2. In any discussion by you of the detailed plans for guerilla warfare you have prepared and submitted to Force 136, from time to time, it will be made clear that the plans present your own views and are not at present endorsed by Force 136 (.)

FORCE 136-STATUS

3. Although Force 136 is a separate organisation, you will ensure that it is understood that all its operations are guided by the policy of H.Q., S.E.A.C. and subject to the control of that H.Q.

James
Colonel.

For Commander Force 136

c.c. to S.C.S.

เมื่อเราดูในแง่ security ทั่วโลกเหมือนกัน แต่ถ้าเราดูในมุม
ส่วนรวม จะเห็นว่าทำได้ ก็คือมีการควบคุมดูแลกันเช่นอียูใน
นิคมของวีเอชไอเอที่เข้าอียูไม่ได้ เราไม่ทอนค่า และนำทอนค่า
ออกจากในตลาดของประเทศแล้วเอาเงินมาใช้บ้าง สิ่งนี้เองที่มันมี
ต้องระวัง security อีกเหมือนกัน คืออยู่ที่ ได้ รับมอบอำนาจให้ทะเล
ดำไม่ทอนค่าแล้วได้ เงินบาทมากพอที่ควบคุมดูแลการดูแลแล้ว
ตลาดในต่างประเทศก็จะซื้อ กันมากขึ้น วิจัยก็วิจัยได้ ถึงที่มันมีไม่
มี มีทั้งทางทอนค่าด้วย ทำการทะเลดำ แล้วที่มันมี วิจัย ทำได้ เงิน
บาทไม่พอก็มีความจำเป็น ทางในทันที

มี: มีเงินทั้งหมด ทางจัดการแล้วกันตามที่มี

คงดำเนินการได้โดยที่มันมีเงิน ส่วนมากของทอนค่า และ กำกับเงิน ที่เข้าออก
ให้ และทางที่มันมีเงิน ก็คือ ดู ดำเนินไปตามโครงการที่มีเงิน มี
ถึงวันที่ 31 day ซึ่งเราสามารถทำการได้ โดยไม่ต้องเสียเงิน เราตาม
คนที่เราไปจัดการเงินไว้ เขามอง และมันมีเงินที่มันไม่ตามโครงการ
ได้ทันที

ส่วนวิธีดำเนินการ ทางมันมีเงิน ว่าควรจะดำเนินการได้
มี ใน มีมันมีเงินควรจะไปจัดการของเงินใหม่ แต่จะ: การของทอนค่า
และคนที่ วิจัยได้บ้าง ซึ่งของทอนค่าที่เราใช้ให้ ในของของทำการ
และควรจะทำงานไม่มากเกินไม่ยาก ใช้ประมาณสัก 50-100 คน มี
พลอีกที่มี ควรจะมีเงินใช้เองกัน กับกลุ่มของทางทอนค่า คือให้
ไปจัดการของทอนค่า เริ่มมีเงิน หรือก่อนที่มันมีเงิน เพราะเรา
จะ: ท. เกือบในทอนค่า เริ่มมีเงินได้ยาก ทั้งมีอาร์ต เกม Covered
Story ส่วน ทางไปจัดการของ พลวิจัยมีเงินให้มัน ท. ท.

ที่กองทัพหลวงมีกำลังพลและอาวุธอย่างเพียงพอในยามนี้ และเมื่อ
ถึงวัน ๕. day ก็ต้องออกสมทบให้ และต้องทำการรบได้โดยเร็ว
พร้อมแล้ว เล็งมองที่นั่น มองแล้วคิดว่า ทบวงด้านทหารมี
แม้จะยังไม่ดี รับอาวุธวิเศษ ก็ยังขาดเข้าทำการได้ โดยใช้อาวุธ
เท่าที่มีอยู่เดิม ใช้ที่จับอาวุธ การจมน้ำ ๖. ทบวงเดิมที่
ได้มาคงเก็บด้วยอาวุธไฟ ทำให้รบได้โดยไม่มีขาดอาวุธ ๗. ทบวง
ด้านการช่างต่อมี มีเครื่องมือช่างต่อมี มีเครื่องมือช่างต่อมี
จนกระทั่งกองทัพ อธิบายว่ามีโทษและโทษที่มาก ทบวง
กองทัพในภาคนี้ ก็มีเครื่องมือ และต้องให้เครื่องมือ ซึ่ง
ก็รู้ว่าการมีมี กับ ทบวงแล้ว เมื่อมองออกแล้ว
กับอีกที่ด้านเล็งมอง ก็ยังสามารถใช้อาวุธได้ดี ซึ่งได้
ซึ่งก็พอ และ ทบวงภาคนี้

เมื่อทำของทหารมีกำลังพลที่กองทัพ
ก่อนถึงวัน ๕. day มีชื่อ Security ก็ดีวัน สำหรับใช้
และต้องภาคนี้ ส่วนเมื่อถึงวัน ๕. day บาง
มีก็ไม่ได้จบแล้ว เพราะทำกันด้วยมือ โดยให้ทหาร

ตามก่อนวัน ๕. day มี ทบวงให้
มีชื่อว่า Underground เมื่อมี ทบวงทำใน
guerrilla ใน วัน ๕. day จนกว่าจะ
อีกที่เอาเข้ามี สามารถรับ ความดีได้ เพราะ
ไม่แล้วคนดีก็ ทบวงให้ ทบวง
ทบวงด้วย ทบวงที่ ทบวงรับ
ก็อาจเก็บได้ ดี คือ ก่อนวัน ๕. day

เมื่อทำงานประจำ และคน มีหน้าที่ และเมื่อมีหน้าที่
เมื่องาน แยกกันไว้ให้ไว้หรือ เมื่อถึงวัน ๕. day ก็จะมีคน
เข้ามาตามใจคน และเมื่อถึง เมื่อมีเวลาได้ ตามใจ
คนที่มี

ส่วนคนที่ว่างงาน ถ้าเขาตามทำงาน
เมื่อทำงาน ก็จะมี เมื่อไป ทั้งที่มี หากใจ ก็จะมีคนที่
กว่า และเมื่อถึงวัน ๕. day ก็คือคนที่ว่างงาน เขาทำไม่ได้
บ้าง

ส่วนเรื่อง ส่วน ที่จะมีคน เขาที่มีคนใน
ความว่า เขาอาจจะมีคน หรือตามใจคนแล้ว และเมื่อ
คนที่มี นอก จากคนที่ ๕. day ก็จะมีคนที่
ส่วนคนที่ว่างงาน Sabotage มีคน ตามใจคน: ใจที่คนที่
คนที่ ได้ทำคน แล้วที่รับ ทวีต คนที่มี ส่วนที่มีคน
คนที่ ที่ว่างงาน ที่ว่างงาน ก็คือคนที่ว่างงาน Stress
exercise แล้วคนที่ว่างงาน แล้วคนที่ว่างงาน
ก็อาจว่างงานตาม

ในที่สุดที่ว่างงาน เขาอาจว่างงานที่ได้อีก
ออกไปที่คนที่ว่างงานโดยมีคนที่ว่างงาน แล้วคนที่ว่างงาน
ได้มีคนที่ว่างงาน ๕. day ของคนที่ว่างงาน และคนที่ว่างงาน
เขา อาจว่างงานแล้ว แล้วคนที่ว่างงานที่ได้อีก
คนที่ว่างงานแล้วคนที่ว่างงานแล้วคนที่ว่างงาน
ความว่างงานที่ว่างงาน

๑๑ แล้วคนที่ว่างงาน
Ruth

1. Unity. It is recognized & accepted by Ruel & some of his ~~colleagues~~ close associates that: -

a. Owing to the past practice of "Government by a Clique" of Pitul & Co, certain circles & shades of opinion entertain a doubt that Ruel & his FST may not be working for the Nation, but for the advantage of their own clique. As a result there is a kind of passive hostility to Ruel & FST. These circles are among the majority of officials & the well to do of the ~~State~~ Nation who feel reluctant to join in all FST because of the above view. Although this is purely passive hostility, it might be exploited by the enemy, if opportunity were to come to him. Unity is so important for the work ^{and} well as for rebuilding ^{the} Nation after the war, when political freedom will be complete to all. When hostility breaks out between FST & the enemy, the best advantage will be gained for us if there is unity in the ranks of all Siamese. It is advocated therefore that an attempt must now be made to pacify the above passive hostility of the above stated circles by introducing members of FST in to all branches of these ~~circle~~ circle with a view to persuade them to understand & believe in the FST's ideal of fairness for all & not just for the clique as has been the practice in the past.

b. The same is true about the relationship between FST & Force 136 & OSS. Owing to the views of OSS boys expressed very freely showing their demand or rather their claim to rights to obtain political rewards ^{for their} for what they have been doing, the FST from Ruel downwards entertain certain distrust towards our intention. (Force 136 & OSS boys) As a result, they hate to accept any form of advice & to listen to us for fear that we might exploit this to obtain political superiority over them. In spite of the fact that certain members of FST have expressed their candid opinion that Force 136 boys are nothing like the OSS boys as far as political ambition is concerned, it is humanly impossible to believe us that we really have had no political ambition. Therefore co-operation has suffered a great ~~deal~~ deal. To improve such relationship, OSS boys should be warned of it & advised to change their attitude. Force 136 boys on the other hand, from the evidence gathered from members of FST, quite agree to proceed.

c. There is a noticeable ~~strong~~ inclination on the part of the Army to feel that they are regarded by FST as the weakling of the family. They therefore develop a strong inferiority complex, which has reacted itself in various unpleasant

camp, so much so that it might hinder the effectiveness of the resistance.

Resistance in Spain

With the Army which has trained men, joining the FST, the position of guerrilla in this country should be brought in to proper perspective.

In my first contact with FST, evidently there was a prevalent view that mass is more important than quality. And owing to the distrust towards Force 136 + OSS troops as stated above, it was quite impossible to make them listen + make them understand the principles for the organization of such things. They hated to admit their lack of understanding for fear that we might exploit it to our advantage in the political field after the war. Therefore everything had to be compromised to this view idea + planned our project on to the following phases :-

1. To show that such an organization in which quality is preferred to mass, can be set up quite effectively.
2. To show that their theory of mass would prove disastrous.
3. To show that eyes + ears are all important to the life of the organization.
4. Attempt to explain further second time to adopt quality rather than mass for the fighting line + using the mass as eyes + ears.
5. Attempt to bring a part of the Army into efficiency, by dividing of arms agreed to be given to resistance inside the country.

by air Arun.

It was confirmed to me yesterday that old is ready for you to leave tomorrow - 30 July. SANKADIS said he would try + find you to fix it up with you - please leave in the morning.

Hope all will be well. Let Tom know, so that he can signal ses.

Have told Ruth you'll be back in 15 days, so please stick to that as you can then be available for SWAPAN and also to meet your friends, for a chat + explanation - i.e. those you spoke to me about. Ruth has told me he proposes to fix that up.

Happy trip + many thanks for Tom's help. I'm very grateful. Your efforts are definitely bearing fruit.

I leave to night X

John Hector

* Please tell Thavi this, so

that, if ready, he can send me the papers he mentioned - by 5 pm to give me time to pack in daylight.

จากแฟ้มจดหมายถึง S.O.E.

XI

Bridge House

~~Green Pastures~~

VIRGINIA WATER, SURREY

November 14th 1943.

My dear Guise

After my usual short & hurried interview of five minutes with you, I had not even time to look at the telegram which Samson had sent to Seni. Naturally it was impossible for me to digest anything & offer any constructive opinion on it.

With the mountain of work on your shoulder I can quite appreciate & fully sympathise with you that the whole problem of Siam & the Siamese must have proved themselves most boring & aggravating to your nerves. But if they have been as such to your nerves, to me who live by it, in it & with it, they have proved themselves murderous & soul destroying. To me they are almost the only things life has left me. So please be a little kinder & bear with me for longer than just the usual five minutes.

When I had arrived in India & seen the boys' conditions & state of mind & also the general environments around which we would have to live & work, I set my mind to work on three aims:-

Bridge House
Virginia Water, Surrey
November 12th 1943

My dear Guise,

After my usual short + hurried interview of five minutes with you, I had not even time to look at the telegram which Sanasen had sent to Seni. Naturally it was impossible for me to digest anything + offer any constructive opinion on it.

With the mountain of work on your shoulder, I can quite appreciate + fully sympathise with you that the whole problem of Siam + the Siamese must have proved themselves most boring + aggravating to your nerves. But if they have been as such to your nerves, to me who lives by it, in it + with it, they have proved themselves murderous + soul destroying. To me they are almost the only things life has left me. So please be a little kinder + bear with me for longer than just the usual five minutes.

When I had arrived in India + seen the boys' conditions + state of mind + also the general environment around which we would have to live + work, I set my mind to work on three aims:-

1. To lift up the boys' morale + establish them in a position of trust + respect which are due to equal partners. I recognised that these alone would create conditions enabling them to do their work which they would be called to do efficiently + to be worthy of the organisation which they had joined. Without these conditions, their morale would not have had an earthly chance to stand against any knocks or hardship or sacrifice. This was done as follows:-

a. Appeal to their sense of patriotism + their dearest desire to win recognition of their movement by telling them + discussing with them, that it was necessary for them to show their mettle + to put every ounce of energy into it. To this they responded in a most marvellous manner.

b. Give them an equal chance as the other British soldiers to win the King's commission.

c. Prepare the ground at all the centres of our activities to afford them good + friendly reception in order that nobody would treat them as strangers + natives in the way that I had met. Because by so doing they would have no cause to entertain any resentment, which would upset morale which had been built up.

It goes without saying that in order to make our operation a success, the men to be employed to attain it must be of the highest spirit + morale, standing on a firm basis of loyalty to our cause.

2. To unite every faction of the Siamese in a common effort in this work. For without such a unity, our work would suffer. This could be done as follows:-

a. Smooth out the differences of every faction which have been harbouring against one another through any form of misunderstanding. This can only be possible when a personal

contact is used, provided the factions concerned entertained only political differences with one another, + not petty personal grudges of a childish nature which can only be dealt with by an appeal to their sense of decency or punishment as a lesson or by force majeure.

b. By forming up a unified committee to control the work of all factions, so that a unified plan of action can be made.

3. To establish our agents inside the country in a firm position to carry out the plan of operation. That is to say our organisation in the country as planned more or less, enabling our agents to get the people inside the country to fight. This entails:-

a. Setting up conditions which give them a hope + a thing to fight for. This means that their country's independence must be assured + that their participation in the fight must be recognised.

b. Finding the best means to get them into the country in as safe a way as possible. This means that we must be constantly on the look out for the reactions + action of the government + the people, on events which determine the degree of co-operation or opposition. These reactions can be seen daily through a right method of deduction from the broadcast + other information. Recently there have been two items of interest namely the appointment of Direk Chayanam as the Foreign Minister in the place of Vichit who has been sent as an ambassador in Japan, and the notification to move the Capital to Petchbun, famous as an unhealthy place situated in the cul de sac of mountain walls; a place I originally advocated to set up our starting point. No doubt you can make a deduction from them quite easily. These kinds of things must be watched for constantly to find out the swing of events, without the knowledge of which our agents going in would have a poor chance of safety.

c. Seeing that the plan is altered + adapted to meet all eventualities.

The above are the works which I feel I have been commissioned to do, + that it is my duty + pledge to do it to the best of my ability. Until the three aims have been accomplished, I confess, it would almost break my heart if I have to give it up. If I can't finish it my failure would trouble my conscience all my life. In spite of the fact that you so kindly promised to give me a kind of certificate of good conduct, I feel that I could only call myself a failure. And I don't think it will escape the notice of anybody or fool them either. Everybody will know as I do that in spite of your beautiful letter, I must have been a failure in some form or other. The outlook is thus very grim for me.

Such being the case I should like to ask you to grant me this favour to try + fight + defend myself. So far I have not been able to give any suggestion on the negotiation at all. And as a result stands today, full of complication + disappointment, I should like to be allowed to venture + suggest as follows:-

My requests are threefold, namely:-

1. Requesting the F.O. [Foreign Office] to reconsider the question of setting up the

Free Siamese Committee now + also partially unfreezing credit to enable this committee to function. The following reasons are worthwhile reconsidering:-

a. The success of our operation is dependent on it. This can be enumerated as follows:-

i. The committee will serve as a unifying + co-operating factor among all factions. It is admitted that no operation into Siam can be started without the consent + approval of the C. in C. of S.E.A.C. [South East Asia Command]. And thus it is argued that it would be of a sufficient guarantee to obtain co-operation of all interested factions, namely U.S. + China + Free Siamese. But this method is too autocratic. And compulsion in any form does not extract the best out of anybody. On the other hand if a certain willing co-operation can be got together before the whole thing goes for the approval of the C. in C., the operation will be of a far higher order. This co-operation can be got through the function of the Committee, which would be recognised by all the Three Powers concerned. Through the medium of this recognised Committee, everybody concerned could be got together to discuss + form the co-ordinated plan of action. Any information or resources in men + material suitable for the execution of the plan could be pooled or given up for use by some other show in the same group without any grudge. And success would be a common success, with us [S.O.E.] no doubt in the lead. Such a working would be far smoother.

The existence of the Committee is for the War effort. It is purely a medium to control co-ordination + does not control the conduct of the operation.

ii. Its existence serves to show the people inside the country of faith + guarantee of the Powers in their declaration to respect the independence of the country. It is not only their words that have been given, but it was followed by action to prove their sincerity in their declarations. The effect on the morale of the people in Siam would be stupendous.

iii. Its existence would raise the morale of our agents + the Free Siamese all around to the highest point. Because they would feel that they are really recognised as partners + not slaves or stooges as they have been apt to imagine.

b. Enhance the future relation between Great Britain + Siam. The Siamese gratitude towards Great Britain who was the first to recognise its willingness to fight, would be boundless. This relationship thus formed would be beneficial to both Great Britain + Siam. Naturally Great Britain's interest in such a small country would be small yet the gain obtained is quite significant for her in her dealing with the reorganisation of S.E. Asia area. Siam would doubtless obtain a great gain, getting the help + assistance of Great Britain which is a word for stability + trustworthiness. Siam in the future must hold on to the apron string of a great friendly + benefactor country, + that country can only be Great Britain because Siam exists in the British Economic Sphere. It is obvious, owing to economic interest + other political interest that both U.S. + China are quite active trying to lower British prestige in the eyes of the Siamese + to wrestle away from Great

Britain the important + right position she holds in Siam. It would be no loss to Great Britain if she were to lead by suggesting to others to follow her gesture. All the Siamese would not fail to recognise it. On the other hand, in the face of propaganda put out both in China + in the U.S., whether these propaganda were based on real government Policy or sponsored by interested economic concerns in those countries, harm has been done + it must be corrected. Such an assistance given would doubtless allay all suspicions.

It has been put forward that at the present there is nobody important or trustworthy enough to form such a committee + that even if there are a few men of such calibre, it seems impossible for them to get together. To these allegations a few names can be here mentioned to show that there are such qualified men today who can form a body of this Committee fulfilling the functions as already stated. These men are:-

1. Seni Pramoj The Minister in Washington. It has been said that he is weak + not big enough. His weakness is his liberal mindedness which he showed when he set up the Free Siamese Movement. In order to give everybody equal chance to speak his view as regards the movement so as to encourage his subordinates to understand + [be] ready to assume responsibility, he allowed them every freedom within limit. Lt Colonel Kunchara whose ambition + personal grudge took the better of him, created unrest among the young men. Seni was said to be weak, because he did not seek to destroy this man, but tolerated him. In defence, it must be recognised that a man of his intellect + mental make up, of high ideals, patriotism + sense of duty + sacrifice as shown by his letter to me which I attach, would see that it is a shortsighted policy to destroy a colleague at such a stage of the formation of the movement, as it would break asunder the unity of the movement + nobody would believe that he did it for the sake of all but that of himself. Nevertheless it did show that he took all the precautions to stop this man committing any mischiefs + brought out a measure that in the end this man would reach the end of his tether through his own doing + become impotent. His high qualities of selflessness + incorruptibility have been recognised by all. The U.S. government trusted him with the fund frozen in the U.S. + allowed him every possible freedom to act short of official recognition in the cause of the Free Siamese. Besides that, the majority of the Siamese respect him + accept him as their leader. If such a man cannot be trusted to lead + inspire his fellow compatriots, it would be hard to find another.

2. Lt. Colonel Luang Sura Narong who was the Siamese Liaison officer attached to G.H.Q. Singapore, before the fall of Singapore. He could have gone home at the fall of Singapore, but chose to remain with the allies + was later sent on to Burma + eventually to G.H.Q. India. He is a man of blameless character, very upright with a high sense of duty + spirit of selflessness. He may not be a brilliant officer, but he is of a very high standard of trustworthiness + character. Brigadier Keeble of M.O.4-Cairo who was his tutor at the Staff College Camberley will without doubt support my view.

3. Snguan Tularak. A man of the people. He was firmly attached to Pradit + was one of the original members of the 1932 coup d'etat. He has guts in plenty, sticks firmly to Pradit's principles of Democracy + enjoys Pradit's trust as a disciple of a long standing would enjoy that of the Master or teacher. It has been said that he is rather unruly. But he has been a member of the Assembly of Pradit's party since 1932 + often led the opposition against the Militarist Government. Actually he should be classed as a man who has no fear + very straight + outspoken. And for this, perhaps he has been said as unruly. He must have something, to have enjoyed the trust of a man of Pradit's calibre for so long.

4. Daeng Tilaka. [Kunadilok?] Is a brother in law of Luang Kovit, one of the leaders of Cabinet Minister's rank in the Siam Liberation Committee in Siam. It has been said of him that he had led a wild life in his youth, + therefore would prove himself unworthy of trust. In his defence I could only say many a man who has sown his wild oats in his youth, have proved to be reliable + full of good sense at his more advanced age. He is no doubt an obvious choice for them to be sent out, as he is comparatively unknown + his absence would not be noticeable.

And then there is Mani Sanasen whom you have already known.

2. From among these men who represent the different factions, I propose that a Committee of reliable + trustworthy character could be formed as follows:-

Seni Pramroj as the President

Snguan Tularak as a representative of Pradit

Daeng Tilaka as the secretary

Mani Sanasen as a representative of members in England.

Lt. Colonel Luang Suranarong as a military member

The above members of the committee could be assisted in their work by other qualified officials of the Legations + other qualified government students who have already graduated. Luang Chamnong who used to be the Third Secretary at the Siamese Legation in London + also in charge of the accounts in connection with those frozen funds, can easily take over that part of the work again. And then there is Snoh Tanbunyuen, the President of the Siamese Student Society in England, who is a graduate of Cambridge University + a very reliable + of a high standard of character can also assist in other necessary functions such as broadcasting + propaganda work, the work which he is doing today at the B.B.C. London.

In the Washington Legation Luang Dithakarn the first Secretary of the Legation could take charge of the affair when Seni Pramroj is absent on the work of the Committee.

Lt. Col Kunchara + myself could be liaison officers between O.S.S. + the Committee + the S.O.E. + the committee respectively. Under such an arrangement Kunchara's ambition could be curbed quite successfully without doing any harm, as all discussion on Military matters must be brought out into the open, firstly through the medium of the Committee + secondly through the office of the C. in C. S.E.A.C. As for me, my post would be purely of a military nature. And

the plan could be forged ahead + co-ordinated with those of the O.S.S. + of General Tai Li in China. Lt. Col Luang Suranarong is one of my old pals of student days + after in the Siamese Army. We know one another very well + have confidence in one another. I have no doubt at all that he + I could work + co-operate 100% in Military + other matters. With two of us to one of Kunchara, I feel we should be able to manage him.

Without such a Committee to co-ordinate or rather act as a bridge connecting the three Allied Powers in their respective interest in this field of operation, I fail to see how real co-operation could be obtained inspite of the use of Force Majeur of S.E.A.C., without further muddling [meddling?], intrigues, delay + obstruction.

3. Interview with Seni Pramoj. When the time comes for a show down, when you are going to send your representative to Seni Pramoj + the rest, asking whether I should be considered as a political obstacle, I should like to be that representative myself. It is the only way I could fight + defend myself against all allegations. You will see in Seni Pramoj's letter to me which I enclose herewith that, there was nothing which suggested that neither he nor other people including Kunchara was up against me as it is now painted. There was absolutely no accusation nor prejudice of any kind towards me as a political obstacle. This letter was a reply to mine which I had written Seni to enroll myself as a member of the Free Siamese, before Siam declared war. I had just been accepted to work in the Geographical branch of the general staff where I was told that with my knowledge of Siam, there would be a possibility of employing me in the East. Siam however declared war, + after I have accomplished my work at that Branch of the General Staff, I had to leave it. I however started afresh to enroll for further Service + offer my scheme to the Prime Minister [Winston Churchill]. And while negotiation to enroll the boys into the S.O.E. was in progress, Sanasen arrived on the scene. In order to unite completely with the Free Thais in the U.S., I climbed down + suggested that Chapman Walker should in the future deal with Sanasen. Ever since Sanasen's arrival my relation with Seni came to an end. The letter which I wrote him + sent through Sanasen's office received no answer from Seni, until four months later at a luncheon to [for?] the boys in the Pioneer Corps in November when I made a speech in an attempt to be friends with Sanasen, he mentioned in his speech that Seni thanked me for my letter of four months ago. It was strange that he had not communicated that reply to me before. To make it worse, he asked the boys' committee whether they wanted me to go along with them. He had hoped that the reply would be in the negative. It was however in the affirmative + they asked him to get in touch with me. With such an unexpected reply he pursued no further. Had the reply been to his liking, he would have carried that answer to you to ask you to refuse to accept me into S.O.E. As you know, I simply had done nothing towards him at all to justify his fervent desire to destroy me. You know all that. With all these evidence I have no doubt at all that it was he who poisoned Seni's mind against me. And it was he who spread this unsavoury propaganda

of people's prejudices against me. I have ample evidence in my possession to defend myself to smooth out the misunderstanding between Seni Pramoj + myself. The accusation against me was first of all that I was unreliable + boastful. When that had sufficiently poisoned his mind, I feel sure, I had been accused of meddling + interference in order to satisfy my political ambitions. What nonsense! A man, a prince far greater than I am today will never succeed to usurp the Throne. I have been classed as Kunchara of England. I need to make all these clear. To his lawyer's mind I think I have enough evidence in my possession to put things right without having to accuse anybody openly. I feel so convinced that men like Seni + others whose patriotism is above reproach, + who have no real personal jealousy, but just political prejudice against me, could be made to see my point of view + reconcile + co-operate with me in our work. Balankura was almost 100% Socialist in his political conception. Yet after a certain amount of discussion we came to understand + trust one another. Therefore I see no reason why I should not be able to bridge the differences if I could meet Seni personally + talk things over. I must admit it is beyond my ability ever to bridge any differences with Sanasen, because in his case, the differences are of personal jealousy which is very difficult to be tackled. I could try my own way if I am permitted. But I have not been allowed to do so for fear of aggravating the situation. Actually at this moment I have enough evidence to frighten him into submission + keep him there. He is the kind that one must deal with roughly with threat + fright to extract co-operation. Pleading with him, demonstrating every possible kind of good will + intention + reasoning with him have had no result whatsoever. Goodness knows how I have tried + failed. I don't think you have made much head way either inspite of the fact that you are in a position to frighten him....

As you see I have a lot to talk to you + explain things to you to ease my difficulties. I hope very much that you will forgive me for having taken such a lot of your time. I shall however be most grateful to you if you would consult Col. Taylor over my threefold requests. Type any part of this letter out in the form of a memorandum if you think it necessary.

Yours ever,

M.C. S. Svasti

Bridge House

Virginia Water, Surrey

March 8th 1944.

Dear Colonel Taylor.

I have met Snguan Tularak + have heard of what had taken place in Washington. The results of the talk were:-

1. O.S.S. has won over the Siamese en bloc in their orbit of influence. The O.S.S. has promised to give them every kind of support in their plan which consists of:-

a. Using the Korat Plateau to organise resistance groups + staging a series of Coup d'etat winning over the political power in all the towns in that area.

b. Subverting the Siamese Northern Army + use it to attack towards Chiangmai.

(Balankura informed me of this plan in Chungking + I have already mentioned about it in my report sent in after my visit to him. The organisation of the plan + its execution seem still haphazard. But it has a great deal of possibility if it can be properly organised.)

c. The O.S.S. has undertaken to rescue Pradit by the use of a Submarine from the island of Puket. This is infact the main desire of Snguan.

2. Snguan is willing to help S.O.E. to set any plan going.

3. No Siamese object to my working with them to liberate Siam. Owing to fact that, in order to fit in with the policy I had been kept out of the whole affair, my prestige + influence over them have been lowered.

4. The American objection to me was purely self defence. They had wanted to keep Kunchara + to monopolise all the Siamese refugees whose knowledge of the country they had wanted to covet for themselves alone. By allowing me to get in touch with these refugees, they were afraid that I might bring this asset over to Great Britain, who, they thought, was trying to organise the resistance in the same area of Korat Plateau, having learnt of my original scheme to use Loi [Loei] + the Korat Plateau as a base. This fear of rivalry between S.O.E. + O.S.S. seems to me to be the main cause of all the obstruction.

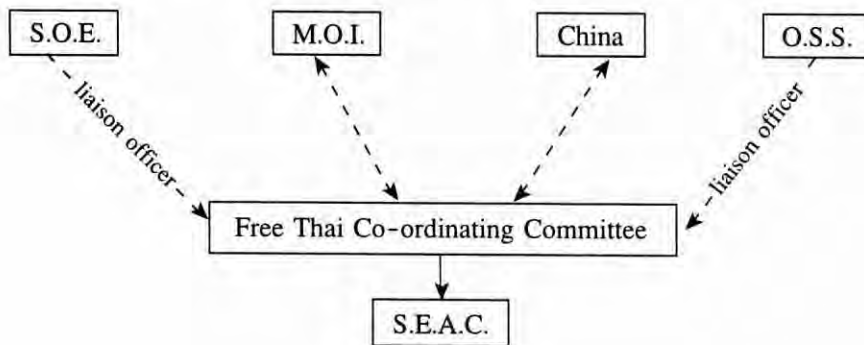
I had been afraid of this for a long time + thought that the best way to arrive at a successful co-operation of all concerned was to form up a Free Thai Co-ordinating Committee consisting of:- Seni, Mani, Snguan, Dang + Suranarong as a military member with the following functions.

i. To co-ordinate plan of action in Siam. This Committee would act as a medium to induce both the S.O.E. + O.S.S. + the Chinese to meet + discuss the method to co-ordinate the work in Siam. Since the Siamese are to put up such a resistance, they should be allowed to share in the whole discussion + to express their opinion whether they feel such course taken should be

suitable. S.O.E. + O.S.S. could act as advisors + benefactors to the Siamese in two separate areas without any friction nor any loss of face to any party.

- ii. Furnish information + advise on the condition of the country to both S.O.E. + O.S.S.
- iii. Act as a medium to pool all the resources in men, material + bases of operation.
- iv. Act as liaison body between O.S.S. + S.O.E.
- v. Co-operating with M.O.I. [Ministry of Information] as regards propaganda + Broadcasting policy + its conduct.

This diagram serves to show the relationship of all concerned.

The existence of such a committee is purely for the War effort. It has nothing to do with politics. And it does not interfere with any subsequent + eventual formation of the Free Thai Government when Pradit + Co come out, in the least.

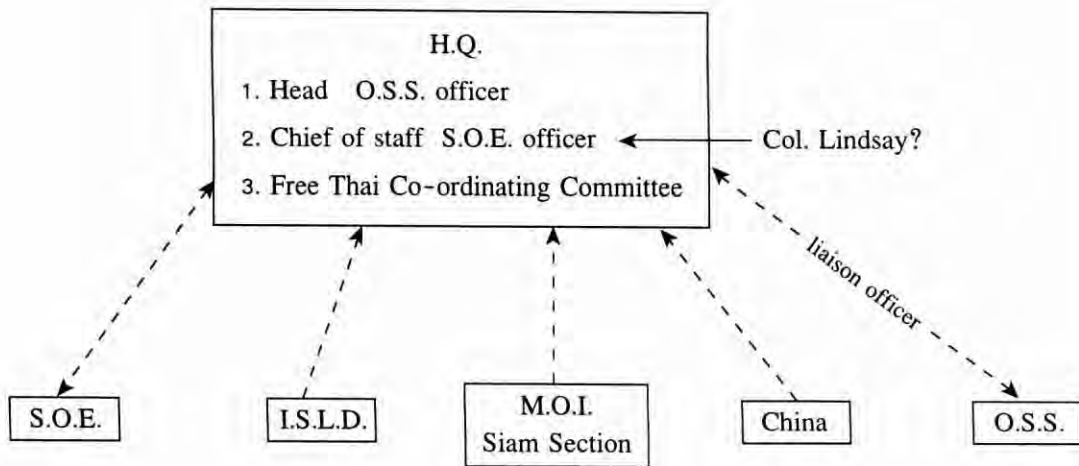
But unfortunately such a course is perhaps of the past because nobody has wanted it. I nevertheless believe it to be the best means to obtain co-operation with the ultimate result that we can all resist the Japs our enemy effectively.

S.O.E. might have been able to maintain a great deal of influence over the whole thing if such an organisation + suggestion had been put forward. S.O.E. might have done so. But since I have had no knowledge of it, I must beg forgiveness if I have said the wrong thing because of my ignorance. My desire is mainly + simply to get things going to fight our enemy the Japs + to find every possible way to create co-operation + unity among us. This may be my last hours in the S.O.E. as a member of a force fighting against the Japs, I beg you to allow me to suggest a course which may perhaps bring about this co-operation + unity.

Now it looks as if we shall have to accept O.S.S. leadership if we are to be allowed to do anything at all. I feel that if S.O.E. were to initiate the following policy + ask O.S.S. to join in, S.O.E. may yet in the long run succeed in becoming an equal partner if not in attaining leadership. In my opinion this can be done as follows:-

1. Send O.S.S. a suggestion that the operation in Siam should be a combined effort under a combined staff, recognising that since the O.S.S. has had a firm hold over the Chinese + the Siamese, it should furnish the head of this combined staff, which could be organised in a

similar line which I suggested in former paragraph as follows.

The function of this Combined staff would be similar to that [which] I suggested for the Free Thai Co-ordinating body in former paragraph, with the O.S.S. + S.O.E. officers added. S.O.E. does lose face a little not being the head of the organisation but being the chief of staff it would lead the policy in the end.

2. Together with the above suggestion S.O.E. should ask for an open conference between the two bodies giving in details the points which should be discussed in order to arrive at a perfect co-ordinating plan for the combined effort. The respective plans of the two organisations should be put on the table. And in order to get a co-ordinating effort every detail must be discussed. The more we discuss about the details down to the last grain of rice, the better success + prestige S.O.E. will attain. I feel convinced today that with the experience S.O.E. has had in Yugoslavia, Albania + Greece, we could combine to present a case so impressive that the O.S.S. will feel inclined to accept S.O.E.'s direction + guidance. Therefore the details to be discussed should consist of the following items:-

i. Division of the Area of operation + influence namely Korat Plateau + the North for O.S.S. + Udhaitani, Bangkok + the South for S.O.E. By giving such a definite division the O.S.S. will feel that S.O.E. is not out to freeze them out of the affair.

ii. The establishment of primary contact + communication prior to setting up proper organisation for resistance groups. By showing them S.O.E.'s method + studied plan including S.O.E.'s former experiences in this affair, the whole question would be left to S.O.E. to handle it.

iii. The organisation of resistance in the country. For this heading we could give the O.S.S. our idea of our organisation of Sub Areas + Area Units including the details of arms + supply service + safety devices down to the last button. Thus we could compare with their own idea of such an organisation. And the Pros + Cons could be discussed. Ultimately both S.O.E. + O.S.S. would arrive at a form of organisation which would benefit the operation of the two bodies. I feel

that again S.O.E. would come out on top, because it has studied the question more deeply + has behind it far greater experience. With such a discussion we might arrive at a conclusion when the Intelligence Service which is so essential would become just one body helping both organisations without interfering with the other system. And by having the same form of organisation both in the composition of units + its arm + ammunition + other necessary requirement, the two organisations would be interchangeable + be in a position to understand one another without the least friction. There would be two bases, one supplied + guided by S.O.E. + the other by O.S.S. The advantage of such a co-ordination is obvious. Because the two organisations would become one in practice. Area for hideouts + other safety devices + self defence would be mutual. These two main areas are connected by two routes, namely by track from Loi [Loei] - Denjai -Utaradit - Swankaloke + Tak + by cart track from Korat - Buachum - Chaibadan + Singhaburi. The main objectives of the operation for both are situated between the two areas. Consequently both organisations should organise in the same manner to give mutual assistance + safety + understanding.

iv. The objectives of the operation could be discussed + a decision could be arrived at, when both organisations would know for certain what they are required to do.

V. Administrative arrangements. The Nature of Arms + equipment including food supply could be discussed. S.O.E. could furnish the details of how dumps + caches should be established + also the amount of goods or material + supply organised in a unit easy for transportation + supply. When it comes to such a detail, I feel S.O.E. would again lead the field. And a suggestion could also be made by S.O.E. that dumps of supplies + caches for them should be established to give mutual assistance to both organisation + to share them when in need.

vi. Training + method of recruiting + of how to set up the different units could be discussed. And the question of remuneration to recruits could also be gone into, + put on the same standard in order to eliminate all friction arising from it.

vii. The method to conduct the operation by the combined staff should also be discussed + a plan of actual operation + its control could also be discussed in detail so as to give the maximum assistance to all the Allied Army.

viii. British + American liaison officers would go to their respective areas + become responsible to S.O.E. + O.S.S. separately without interfering with one another, because the discussion is quite clear cut. The only rivalry remain[ing] would be in the manner which [either] organisation [carried] out its respective operation as dictated by the Combined Staff.

By the use of discussion on the above points, S.O.E. methods, ability + efficiency would emerge on top. I feel S.O.E. would impress O.S.S. very much, that most of the above points would be done in the S.O.E. way under S.O.E. dictation + control. I doubt whether the O.S.S. have studied all these things in details as we have. Such being the case S.O.E. would ultimately win respect + prestige which are naturally due to it. And once that has been established, the future of S.O.E. would take care of itself + the operation against the Japs would be brought to a successful end.

There is today a great need for S.O.E. + O.S.S. to be frank + open with one another. And such an open talk + discussion will only serve to dispel doubts which O.S.S. is entertaining toward S.O.E. + to bring about a real co-operation between the two bodies, resulting in the real success of the operation.

With such an issue settled + a Combined Staff set up, we could continue our work + establish a sure + strong foundation for the work in the country. The question of when the O.S.S. should rescue Pradit should also be settled without any jeopardy to the plans of both organisations. In spite of all the set back we have had, I have still a strong faith that eventually we shall succeed, especially when bases in China would also be open to us under the auspices of the O.S.S.

Finally I hope you will forgive me for having ventured to offer such a suggestion. If it meets with your approval, I shall only be too glad to undertake to draw up further details program on it.

Yours very Sincerely

M.C. S. Svasti

Bridge House

Virginia Water, Surrey

August 19th 1944.

Dear Colonel Taylor,

I do hope that you will not think that I am such an awful nuisance trying to send you so many papers + suggestions to read without having been called upon to do so. But I do desire above all that my countrymen could have a chance to redeem themselves, by organising themselves to fight to be of value to the Allies. I recognise that it is our only hope to secure our survival by working together to pay our own passage. Time is running short + delay may make it impossible for us to organise anything in the country in the way of a resistance which would be worthwhile. You know all our sad history + that this frightful state of affairs has been forced upon us against the will of the majority of our people. We are weak + alone, but I don't think we lack the will to try + work + fight. You alone can help us to set this fight going + ultimately to enable us to cleanse our country's good name of dirt + infamy, to a certain extent. As for me, I can never be at peace until I can see the day on which my countrymen rally together, united in body + spirit to throw their all in a fight to redeem the misdeeds of a gang of adventurers, + the honour of their country so that we can all show our heads above water again. Secondly I feel duty bound to S.O.E. which has been the sole organisation which is sympathetic + willing to help us to attain our desire to redeem ourselves. The success of S.O.E. has been as you know, my sole interest + concern, besides of course my desire to see the restoration of my country's independence + honour because of the fact that her people still have enough courage to fight for her well being + survival. S.O.E. has given me also chances + I am grateful + loyal to it. And because these silly facts are playing so much on my life + emotion, I feel I could not keep still doing nothing. Whenever there is something of which I happened to know a little, I simply could not help thinking about it + trying to write some sort of a suggestion even when I have not been consulted nor called for. I hope therefore that you will bear with me for having ventured to send you the enclosed suggestion which does not necessitate our having to contact Stockholm or anywhere else. It would be within S.O.E. power to do without having to ask the Foreign Office permission.

I hope you are quite well + are not working too hard. Mr Mackenzie said to me that he thought you ought to have a little holiday. I heartily agreed.

Yours very sincerely

M.C. S. Svasti

A Suggestion on how the contact with Siam should be done.

Our Aim

- i. To get a direct contact with Pradit + then to establish a permanent system of communication with our Base in India.
- ii. To organise resistance inside the country which would give a maximum assistance to the Allied Armed forces.

From the latest information concerning the development in Siam, it becomes very apparent that we are on the verge of achieving the first of our aim. In the past we have had two forces working against us to prevent us establishing such a contact. These forces are the Siamese Police + the Japanese force. The following study is an attempt to show that the forces against us have been greatly eliminated to such an extent that, the risk in the plan to establish the contact which I also venture to suggest at the end of the study, is far less than we have had to cope with in the past.

The latest information

- i. Pibul government has resigned + Luang Kovit has become the new Prime Minister.
- ii. After the resignation of Pibul, Pradit has contacted us through his brother in law in Berne giving the following information:-
 - a. He should like to receive our representatives at Hua Hin where a reception committee would be formed to meet them.
 - b. All our agents sent in to contact him have been arrested. Two Chinese agents have been executed. All other Siamese agents have been put in custody with the exception of two whom he had managed to rescue.
- iii. The Japanese controlled Broadcast including that of Malaya said that they all welcome the New government in Siam as a token of the Siamese people's resolution to better their War effort in the same line as the New government in Japan.

Deduction on the above information

- i. The cause of the sudden overthrow of Pibul's government:-
 - a. Pibul's plan to turn against the Japanese (the Petchaboon plan) did not meet with general approval. Everybody including the majority of the armed forces backed Pradit's plan + policy.
 - b. The arrest of our agents sent in to contact Pradit who knew about the Police investigation of these agents. In order to suppress it before it became known to the public + the Japanese, he had to precipitate events + forced Pibul to resign.
- ii. The Apprehension of our agents sent in to contact Pradit has been carried out solely by the Siamese Police. From the evidence of the past coupled with what we have got before us today, it is apparent that the counter-espionage system in Siam is in the hand of the Siamese Police almost completely, except for very limited activities concerning the Chinese + the Japanese military

areas which are in the hand of the Japanese. What goes on in the Siamese organisation is a guarded secret against the Japanese. This is done in exactly the same way as the Chinese in Chungking in their relationship with the allies. The Jealousy over the control of the Police + Counter-espionage in Siam between the Siamese Police + the Japanese is a reality. There has been no real co-operation between them. The Siamese vanity + amour propre would never allow anybody, above all an ally like the Japanese to overstep into their own domain. The Status of being an ally of the Japanese has enabled the Siamese Government to have an unshakable control in the affairs of their country which the Japanese could not penetrate nor take control as in the case of subjugated countries. This state of alliance has put the Japanese at a disadvantage in the matters of control over the country's affairs + forces. The Japanese have boosted up [boasted of] this alliance so much to the surrounding countries that they dared not create any glaring friction between them + the Siamese. To take control over Police matters in Siam, would without doubt bring about such a state of friction. The Japanese have shown [themselves] to be quite at pains to appease the Siamese antagonistic attitude towards them. The arrogance of their people at the beginning of the war has done much to create such a state of unfriendliness. Time + again they have tried to befriend the Siamese by various methods including political bribery in the form of ceding the six Malayan provinces + Kengtung to the Siamese. They knew that all their efforts so far have not met with much success. If they had not been in a position to force an issue with the Siamese + the take control of their affairs in the past when they were stronger than they are today, I doubt if they would start now when they are comparatively weaker. And provided that the Siamese took care not to make them lose face in front of the people in the occupied countries such as Burmah, Malay + China + to upset their firm hold on their line of retreat, the Japanese would not take any measure to subjugate the country in any stringent form. They would have to go on pretending to respect + recognise the Siamese Government. The Japanese may have had a suspicion or knowledge about Pradit + the Government of the present day attempting to play with the allies, but they think, based on their desire to save face + their arrogance, that such an attempt is merely a design to save their own skin after the Japanese have departed, + that owing to the lack of organisation inside the country which they have noticed during their occupation, they feel there would be no resistance worth their worrying about which [would] necessitate their taking a strong measure to suppress it + therein creating more troubles for them in other occupied countries. Provided they keep watch on the Siamese armed forces, they feel they are on a sound wicket. They may have heard about the arrest of our agents, but I don't think they know much more of the details in the investigations. They know only what the Siamese Police found expedient to let them know. The execution of the two Chinese agents have been done to allay the Japanese suspicion. If the Japanese had had a hand in it, all the Siamese agents would have been done to death + Pradit's influence would have been of no avail to save them. These facts show clearly that the control of the country including the

police is still completely in the hand of the Siamese. If such is the fact, there is no reason at all for Pradit to choose a spot to receive our representative at a place where his control of the local force is not complete. He knows quite well that as long as he can explain the reason of his whereabouts, the Japanese cannot touch him + because he controls the local force, the Japanese would not know for certain what he is doing. Such being the case, Huahin is a most likely area for him to choose for the occasion.

iii. From the measures the new government had taken to allay the Japanese suspicion, as shown in the composition of the new cabinet + the various broadcasts from Japan + other occupied countries, it appeared that the Japanese were willing to give the new government a good trial. Pradit's message to Berne was sent through the foreign office soon after the fall of Pibul's government. If the Japanese had intercepted this message, they would not have hesitated for a moment to send their ambassador along to threaten Kovit + Pradit + to force them out of the government as they once did to stop Pibul from seizing the Throne of Siam + neither would they have allowed their controlled Radio Stations to broadcast a great deal of good words about the new Siamese Government to rally the Malayan + Burmese support to their cause. It would be easier for them [to] nip the whole thing in the bud rather than to let it grow into a proportion that it proves to be difficult to explain away the defection of their Siamese ally. On the other hand if they had intercepted that message there would be very little that they could do to prevent such a contact taking place without their having to bring about a measure of suppression [on] a grand scale which would give them the control of the police. Without the use of force the only thing they could do is to create a new political crisis in the country to overthrow the present Government. Whom could they put in the place of Pradit + Kovit? Pibul had also been known to have a desire to go against them. If they had liked Pibul so much inspite of his desire against them, their gentle hint given during the crisis would have prevented Pibul's overthrow. No, Pibul is not their choice. Actually I don't think they have any choice. They have known it as well, that most Siamese are very desirous of getting out of the war + to join the winning side. Such being the case they would find no candidate they could trust for so long. The new Government's attitude at the present inspite of all their communication + sympathy with the allies, is still that of their ally + still behaves as such. Siam is to be used only as a line of retreat + a line of supply if they want to hold on in Burmah + Singapore longer. And for such purposes they get all the facilities. And this two faced attitude of the Siamese Government can do them no harm, provided that no force can be used to interfere with them. As it is seen today, the Siamese attitude inspite of their playing up with the allies, causes no trouble. This state of pretension [pretense] infact gives them a certain amount of security. Therefore even if they had intercepted the message, I don't think they are going to do anything drastic at all. It is the later period when we try to organise the force against them that will make them start to interfere. Again Pradit, a shrewd man, must have also known the Japanese attitude which does not favour the use of force

against him, but prefer to sit + watch closely as it proves to be cheaper + less troublesome. He must also have known that there was a possibility that his message might be intercepted. If he had not been so certain that this message would have got to us through Berne without endangering his position, he would have merely used the agreed code with Snguan through the Delhi Radio + messengers to China. The fact that this message was sent soon after the fall of Pibul's government, it must have come together with the normal report to the king on the fall of the Pibul's government which would not arouse any suspicion. Thus Pradit must have been pretty sure of himself that the message would be quite safe + that Huahin where he has a firm control, would be the safest place to conduct his contact.

Thus it is fairly safe to assume that a very definite step has been established to secure the realisation of our first aim to establish a contact + a direct communication with Siam, having gained the following points:-

a. We have, a secure + definite contact of influence who is all in with us, in Luang Pradit.

b. We have a government inside the country whose attitude is sympathetic + favourable to us + is willing to play with us.

c. With such a government, whose police force is still in real control of the country, there would be a great deal of security [for] our agents.

d. The Japanese have no stringent control in the country + their attitude is merely to wait + watch without contemplating any direct interference, whilst the situation is still in a fog + not yet clarified.

The present phase is fleeting. A delay in grasping this opportunity to establish contact to [assure] the people inside the country of our help + co-operation would give the Japanese time to devise a counter measure if they had known of this contemplating contact. It is therefore advisable that we should risk carrying out this contact as soon as possible without further persuasion + argument asking the people inside the country to change their plan of the reception area, which would only bring more complications + expose our communication to further interception. I venture therefore to suggest a method of gaining the first real contact which has a certain amount of guarantee against a surprise enemy interference with our contact, as follows:-

Consideration of Huahin as a reception area. In the first place it appears that Huahin is a convenient place for Pradit to go without arousing the Japanese suspicion. In other words it is a place where Pradit could give an easy explanation as to the reason of his presence in the locality. Huahin is also well under Pradit's control + for that matter under the control of the Siamese authorities. The Japanese would have no possible excuse to control the area.

The area behind the first range of hills behind Huahin is covered with Forest + hills + very sparsely populated. I know this area very well. There are but a few clearings. The likely areas which Pradit would indicate as a dropping ground are:-

- a. The field north of Ban Nong Pranpuk.
- b. “ at Ban Nong Ree.
- c. “ at Ban Nong Makok.
- d. “ at Ban Chang Taeng Krajad
- e. “ at Ban Tunluang.

These places are within 8 to 10 miles of Hua Hin + at least 4 or 5 miles inside the Forest belt which starts along the line of hills namely, Khao Yai, Khao Nong Du, Khao Hin Lek Fai, Khao Don Taback + Khao Samphaya. These fields are rice fields of the jungle folks. They are within two or three miles of one another. Once an aeroplane gets to Hun Hin + the line of the hills, these fields would be easily recognisable. Being 8 or 10 miles from the sea, these places are well hidden from any kind of observation. The communication of these areas to Hua Hin is the bullock cart tracks.

If such an area is given us as a rendezvous by Pradit, we should accept it as a rendezvous for our Primary Contact. This contact must be done in a cautious manner + it should develop into the establishment of direct communication with our base, to fulfil our first aim. I suggest that it is first done as follows....

....The only objection to this method is the necessity of having to use a long range plane flying over miles of ocean + enemy occupied countries. But the speed + reliability of the aeroplane such as the mosquito are so great that they become the plane's own protection. A flight of mosquitoes would be able to do the job including performing a ruse by bombing some Japs' installation further in land as well. The three planes could protect one another + give security through patrolling during the process of establishing the contact which the operational plane is performing. The risk taken on such a trip, in comparison to the result to be obtained, is quite well justified. My cousin Flying Officer N. Varanand who is now with the tactical airforce in France, if given a suitable conversion course to fly a Mosquito, would be quite suitable for the job + willing to [do] it, provided a plane is provided for him. It is almost like a long distance bombing run. And the risk is certainly not far greater. I would not hesitate to do it at all personally....

July 17 1945.

A suggestion for security measure + arrangement for emergency

1. Security

Under the present conditions, the principles for security must be based on:-

- a. That the best of men will talk.
- b. One hundred percent security means "No further development"
- c. Everything must look as natural as possible.

From above the following security rules must be enforced:-

- a. No one should know more than he needs to know to perform his allotted task.
- b. No one should ask the others of their jobs nor try to find out anything beyond their task.
- c. No one should try to know of others' whereabouts. Meeting between interested parties should be by rendezvous at an appointed place ONLY.
- d. Everyone should limit the number of personal contacts to as few as possible. Besides these recognised contacts, no one else should be permitted to meet officers of the organisation freely as it is now the practice.
- e. Everyone must try to stop rumour prejudicial to the cause.
- f. It must be understood that it is not a question of distrust when one is not told of anything, but it is a question of Rules + Discipline.

2. Suggested method

It is now recognised that:-

- i. Japs know of existence of FSM (and how!).
- ii. Members of public have positive desire to participate at least in passive Resistance. Rumours + speculations are results of subconscious psychological desire on the part of the public to see something done to save the country. This anxiety develops into "Wish is father to the thought" mania, which manifests itself in the form of Rumour + Speculation about the work of FSM abroad + inside.

If the above are recognised as true, one best way is to try to enlist public assistance + co-operation. Up till now the movement is carried on within a small circle of certain category of people only. A large number of elites + well to do of the nation have been left outside to guess + speculate on situations, to drift about aimlessly. Now it is the time to enlist these men into the cause officially. So that they would be no longer aimless. And their sympathy + co-operation could then be harnessed to help the cause.

This can be done by setting up regional or sectional passive resistance cells with a view that each member has but the following duties:-

- a. To obey + practice the Security Rules + prevent the spread of rumour + speculation.
- b. To stop Japs' endeavour to penetrate into FSM affair, by the use of observation on the movement + action of the likely Japs agents + to find out from them Japs' attitude + intention towards FSM if possible, and lastly to prevent information leakage. People whom they should watch, should be told to them. These are, Pro-Japs, people who have dealing with Japs for personal gain, men employed by Japs in any capacity, people who have grievances against the allies and FSM, people who have shady pasts but are yet in prominent position, ex-officers of the forces + the police, especially the police who have been removed from the service for reasons of incompetence + such like; those who have free social connection with Japs, those who have received gifts + honours from Japs who frequent their homes as guests; + hard up gentry; Hawkers + Chinese.

As such their safety is not compromised in any way except as a secret member of FSM. Which need not be known if they stick to security rules. Their duties as stated above are simple + do not require any big sacrifice on their part. Yet their honour for being included amongst the patriots is assured. In such a way Public Sympathy + Co-operation are enrolled to assist our cause. At least this would be an improvement on conditions of today. Because people would at least understand what is going on. And curiosity + anxiety would be lessened, because they can see the aim positively + objectively.

The organisation of these cells can be done on the following lines:-

- i. All government offices.
- ii. Armed forces.
- iii. Society at Bang Kapi, Bang Pa-in, Bang Bua Tong + other places of evacuation.
- iv. Workers such as tram drivers + tricycle drivers.

The above lines should be organised in cells system principles by setting one agent of FSM into each line. These agents should know nothing beyond the fact that there is such a strong body of FSM operating within the country, having almost one hundred percent immunity from the power of the government. The only enemies are Japs + loose tongued people. They should know + understand perfectly the security rules + duties for cell member. Each agent in his line would slowly spread his cells by enlisting at first a few of his trusted friends. Each friend in turn finds other trusted friends + so on. The most important point is that the agent should not try to know everyone, but those few friends whom he at first has chosen. The same should be practiced by all members. The agent is the sole person allowed to get in contact with FSM through the man who appoints him.

In this way the cells would spread. And it is possible that it will be a means to stop silly

leakage of rumours + information. Furthermore when FSM is compelled to depart from Bangkok, these cells would remain as future nucleus of resistance. Thus Security would be under control + receive public assistance. It must be remembered that for active resistance, only a few of these passive members should be selected for reason of trustworthiness + spirit of sacrifice. In other words, for active resistance, members should be confined to as few as possible.

Provision of Emergency Measures

As many safehouses and hide-outs should be established as possible. Safehouses do not mean simply a house with Police or soldiers on guard, but a house whose owner is sympathetic to the cause + is willing to shelter our agents, without telling about it to others; it should also have approaches + means at the agent's disposal for getting away if necessary. It should also have a scout to give warning in case danger threatens.

Plan for emergency should be prepared on the following lines:-

a. Division of Parties namely:- who are in Ruth's party, Pulao's Party, Omar's Party, Jampa's Party. FSM committee party. ADD's party + etc.

b. Division of Families of FSM Parties Ruth's family + etc. This is to be worked out in details as regards the exact number of people in the party. The composition of each party should be compact + small, suitable for mobility + means of transport available without being overloaded.

c. Rendezvous for emergency for each party Rendezvous for each party should be in different places if possible to avoid confusion.

d. Method of notification + for spreading the alarmed signal. Such a code word spoken through the telephone or messengers using a certain code for delivering of message, or Broadcasting certain code phrases. Each party on receiving such notice should proceed to Rendezvous.

e. Arrangement to get parties to their respective rendezvous. The following should be prepared + made ready at all time:-

i. Means of transport including drivers + boatmen.

ii. Allocation of seats in each transport, to prevent confusion. So that each member would know to which car or to which boat he is to go.

iii. Arrangement for loading + unloading personal stores.

iv. Provision of food.

v. Provision of money.

vi. Route to be taken + details in connection with a change of transports + other.

vii. Alternative provision if the above were to fail.

f. Arrangement at each Rendezvous. At each Rendezvous there should be:-

i. A safehouse or hide-out including details for allotting quarter for parties.

- ii. Means for further transportation if necessary.
- iii. Plan for loading + unloading as well as allocation of transport for each individual.
- iv. Arrangement for the disposal of unnecessary stores.
- v. Details of routes + destination from there to the next assisting post, + other posts in case something should go wrong, also of all means of transport provided at all these assisting posts as well as what can be expected to help escaping agents at different points en route.
- vi. Final destination + route + means of getting there, together with emergency method of getting there, should all the arrangements already made were to fail.
- vii. Provision of guide + knowledge of local contacts whom the agent might meet + ask for help, including recognition signal.
- viii. Provision of food + money + equipment necessary for the journey such as clothing, ground sheet, mosquito net, boots socks rucksack water bottle if found wanting. All enough till the party can get to the next assisting post.
- ix. Medical store should also be provided for all emergency, for instance each medical parcel should contain First Aid equipment, mepacrine[?], suffa Thiezole [?], aspirin, quinine suffa quanidine, sodium bicarbonate, laxative No. 9, atebriin Plasmogine chloradine [?], Acriflavine, Potassium permanganate, Suffa Nilamide [?], Anti-snake serum, Tetanus serum, Halozone or Water steriliser tablets, Zambug, iodine gentian violet + salicic acid, one syringe + morphia. These should be sufficient for the party + put in a small first aid box (as in the case of U.S. First aid box).

g. Provision + arrangement for each Party enroute to main destination

This should be planned ahead:-

- i. Possible daily stopping place + its alternative + route.
- ii. Provision for safety, assistance, replenishment of store + food + change of transport if necessary + also emergency arrangement if things go wrong such as provision of safehouses or hide-outs at all stopping places or assisting posts.
- iii. All parties should not travel together if it can be avoided. Routes should be different if possible. If necessary to travel on the same route, a staggered system of departure + arrival must be provided.
- iv. Method of protection while enroute must be provided such as a patrol boat preceding each party.
- v. Alternative arrangement must be prepared should the above were to fail.
- vi. Guides + contacts at each post must be provided + kept at the post in readiness. All should be fully briefed to understand his allotted tasks.
- vii. Arrangement + details for travelling including alternative route + measures should be told to parties on arrival at each post only. No other post should know the arrangement + contacts beyond its immediate post for security reason.

h. Arrangement at Final Destination The Refugee Centre which is the final destination should have:-

i. Shelter, food, medical supplies, water, stores containing all necessities such as ground sheet, mosquito net, boots, shoes, socks, rucksack, water bottle, mess tin, pots + pans, cups, clothing, blanket in case refugees arrive with nothing except what he has got on. These items should be dumped + stored in readiness, sufficient to feed the refugees + others for three months if possible.

ii. Alternative site for Refugee Centre must also be provided having all necessities above in case the first camp should become untenable to us owing to unseen circumstances.

iii. Means of transport must be provided at this refugee centre, ready always for sudden necessary evacuation.

iv. Other means of evacuation such as an air strip in the vicinity for evacuating the sick + wounded + women + children to Main Base in India by means of aeroplanes should also be provided.

v. The camp should have cover from the ground + air observation + should not be easily accessible.

vi. Protection such as provided for Guerrilla H.Q., namely long distance patrols, outposts guarding approaches, perimeter defences in camp guards + reserve of force to fight the last ditch + to cover further evacuation should be provided.

j. Arrangement to establish communication with cells H.Q.s in areas left behind How contact + communication are to be maintained between H.Q. F.S.M. + H.Q.s, cells which now pass into importance, assisting posts can act as relay post or a series of courier posts using these assisting posts for relaying communication can be arranged.

k. Cells H.Q.'s arrangement for safety. Each cell H.Q. should also have its own system of emergency measures in the same manner as above.

Have you any other suggestion for this? If you have, please add it on. I can then revise the whole thing + send it on to Ruth. What I have actually sent him was not as full as this, but simply certain headings which need to be revised. Therefore your suggestion would be welcome. Please send this back to me with suggestions, corrections + other amendments.

I hope you + Tom are OK. I shall be seeing you soon or whenever you want to see me.

Yours ever

Chin

P.S. I am enclosing a letter to my wife.

WESTERHAM 03.

CHARTWELL,
WESTERHAM,
KENT.

August 16, 1946.

Sir,

I have been meaning to write and express my thanks to Your Serene Highness for the exquisitely-worked bowl and cigar box which you were so good as to present to me the other day, to signify the Resistance Movement in Siam. I shall treasure them with my possessions, where they will always be a reminder to me of your valiant fellow-countrymen.

Pray accept my warm thanks for this expression of goodwill, which it is most agreeable for me to receive.

*Yours most sincerely,
Winston Churchill*

His Serene Highness
Prince Subha Svasti.

หนังสือขอบคุณจาก Winston Churchill นายกรัฐมนตรีอังกฤษ

DESPATCHES AND RECORDS OFFICE
SOUTH EAST ASIA COMMAND
7 RICHMOND TERRACE, WHITEHALL
LONDON, S.W.1

5th October, 1946.

*My dear Chin
(as I believe you wish to be called)*

I am so delighted that my recommendation for the Order of the British Empire (Military Division) has been gazetted, as I see by the official Supplement to the London Gazette of August 29th, which has just been sent to me.

I was also very glad to see the article on your honour in the TIMES of September 9th. I found both of these on my return from Sweden and hasten to offer you my most sincere congratulations.

Many Members of your family have received British Orders, but surely you are the first to have received a war decoration as a Lieut.-Colonel. No one has more richly deserved it, and I would ask you to be so kind as to pass on to Captains Frem Buri and Rachit Buri my sincere congratulations on their Military Cross.

Yours very sincerely,

Princess Aungmye Thathay / Burma

ลอร์ดหลุยส์ เมานท์แบตเทน แสดงความยินดีกับท่านชิน
ในโอกาสที่ได้รับพระราชทานเหรียญตรา OBE (Military Division)

LANDED BEHIND JAPANESE LINES

When Japan forced Siam to declare war on this country in January, 1942, Siamese diplomats and students at our universities were offered safe-conduct to their own country. They declined and, instead, joined the Pioneer Corps. Later they were sent to India, trained as parachutists and in jungle warfare, and given British commissions. Then they were dropped by parachute or landed by submarines in their own country where, behind the Japanese lines, they made contact with the local resistance forces and prepared landing grounds for supplies and the dropping of British officers, with whom they formed the famous Force 136. But for the sudden collapse of Japan they would have played a vital part in the projected invasion of Malaya.

Some were caught and killed, and all were in peril right up to the end. Now the *London Gazette* has announced that their senior officer, Lieutenant-Colonel Prince Subha Svasti, has been awarded the O.B.E. Captains Prem Buri and Rachit Buri, now medical students, received the Military Cross, and 10 others the M.B.E. in recognition of gallant and distinguished service in the field. Most of them are back at their studies in England. They were:—

Captain Praprit Na Nagara, Major Snoh Nilkarheng, Captains Prasert Padumananada, Tos Pantumasen, Thana Poshyananda, Pratan Pramekamol, Aroon Sorathesh, Kris Tosayananda, Major Puey Ungphakorn, Captain Samran Varnbriehsa.

years
he co
Regi
In
the
1940
and
Legi
ex-S
repr
of th
Rem
of th
ex-S
joine
gani
Gun
1917
mad
1939
daug

MA

M
and
their
Sou
Batl
Ri
Dalt
son
educ
Coll
the
the

ไทยหลังจากเสรีไทยในอังกฤษ

ว่ามาเป็นเชลยของไทยเหมือนได้พักผ่อนอย่างดีที่สุด
ห้ามประหารชีวิตในประเทศญี่ปุ่นนอกนอกบ้านในเวลาใด

คณะเสรีไทยในอังกฤษขอเสนอ
ถือว่าไทยควรจัดตั้ง รมท.ใหม่

เมื่อคณะเสรีไทยในอังกฤษได้ยื่นข้อเสนอสืบค้นคดีของเชลยศึกไทยในอังกฤษแล้ว คณะเสรีไทยในอังกฤษได้ยื่นข้อเสนอสืบค้นคดีของเชลยศึกไทยในอังกฤษแล้ว คณะเสรีไทยในอังกฤษได้ยื่นข้อเสนอสืบค้นคดีของเชลยศึกไทยในอังกฤษแล้ว

วันที่ ๑๕ ธันวาค ๒๕๐๖ วันอาทิตย์ที่ ๕ ถนนสนามกีฬา กรุงเทพฯ ราคา 50 สต.

ตั้งอภิวุฒิชักตพลากรบ้ำเพ็ญบุญที่มธก.

เทียบการปดมติต่อเซตบรองไทย
กับรชญูมี สมคักขราพักกับคิม

ข่าวที่พริ้งจากคณะเสรีไทยในอังกฤษได้ยื่นข้อเสนอสืบค้นคดีของเชลยศึกไทยในอังกฤษแล้ว คณะเสรีไทยในอังกฤษได้ยื่นข้อเสนอสืบค้นคดีของเชลยศึกไทยในอังกฤษแล้ว คณะเสรีไทยในอังกฤษได้ยื่นข้อเสนอสืบค้นคดีของเชลยศึกไทยในอังกฤษแล้ว

เว้นแต่การวางตัวตั้งอภิวุฒิชักตพลากรบ้ำเพ็ญบุญที่มธก.

ข่าวที่พริ้งจากคณะเสรีไทยในอังกฤษได้ยื่นข้อเสนอสืบค้นคดีของเชลยศึกไทยในอังกฤษแล้ว คณะเสรีไทยในอังกฤษได้ยื่นข้อเสนอสืบค้นคดีของเชลยศึกไทยในอังกฤษแล้ว คณะเสรีไทยในอังกฤษได้ยื่นข้อเสนอสืบค้นคดีของเชลยศึกไทยในอังกฤษแล้ว

พระณวริศา

พระณวริศา... ข่าวที่พริ้งจากคณะเสรีไทยในอังกฤษได้ยื่นข้อเสนอสืบค้นคดีของเชลยศึกไทยในอังกฤษแล้ว คณะเสรีไทยในอังกฤษได้ยื่นข้อเสนอสืบค้นคดีของเชลยศึกไทยในอังกฤษแล้ว คณะเสรีไทยในอังกฤษได้ยื่นข้อเสนอสืบค้นคดีของเชลยศึกไทยในอังกฤษแล้ว

ข่าวที่พริ้งจากคณะเสรีไทยในอังกฤษได้ยื่นข้อเสนอสืบค้นคดีของเชลยศึกไทยในอังกฤษแล้ว คณะเสรีไทยในอังกฤษได้ยื่นข้อเสนอสืบค้นคดีของเชลยศึกไทยในอังกฤษแล้ว คณะเสรีไทยในอังกฤษได้ยื่นข้อเสนอสืบค้นคดีของเชลยศึกไทยในอังกฤษแล้ว

นักนิพนธ์เมกษเจอมโงพุทธศาสดา

นักนิพนธ์เมกษเจอมโงพุทธศาสดา... ข่าวที่พริ้งจากคณะเสรีไทยในอังกฤษได้ยื่นข้อเสนอสืบค้นคดีของเชลยศึกไทยในอังกฤษแล้ว คณะเสรีไทยในอังกฤษได้ยื่นข้อเสนอสืบค้นคดีของเชลยศึกไทยในอังกฤษแล้ว คณะเสรีไทยในอังกฤษได้ยื่นข้อเสนอสืบค้นคดีของเชลยศึกไทยในอังกฤษแล้ว

ศรัทธาชนชาวปะลักษ์ในเมืองไทย

ศรัทธาชนชาวปะลักษ์ในเมืองไทย... ข่าวที่พริ้งจากคณะเสรีไทยในอังกฤษได้ยื่นข้อเสนอสืบค้นคดีของเชลยศึกไทยในอังกฤษแล้ว คณะเสรีไทยในอังกฤษได้ยื่นข้อเสนอสืบค้นคดีของเชลยศึกไทยในอังกฤษแล้ว คณะเสรีไทยในอังกฤษได้ยื่นข้อเสนอสืบค้นคดีของเชลยศึกไทยในอังกฤษแล้ว

ดารารุ่ง-ธัญญา

ดารารุ่ง-ธัญญา... ข่าวที่พริ้งจากคณะเสรีไทยในอังกฤษได้ยื่นข้อเสนอสืบค้นคดีของเชลยศึกไทยในอังกฤษแล้ว คณะเสรีไทยในอังกฤษได้ยื่นข้อเสนอสืบค้นคดีของเชลยศึกไทยในอังกฤษแล้ว คณะเสรีไทยในอังกฤษได้ยื่นข้อเสนอสืบค้นคดีของเชลยศึกไทยในอังกฤษแล้ว

[หนังสือพิมพ์ไทยใหม่ วันที่ ๙ กันยายน ๒๔๘๔]

เผยหลังจากเสรีไทยในอังกฤษ

คณะเสรีไทยไม่หวังสิ่งตอบแทน ถือว่าไทยทุกคนต้องร่วมกันทำงาน

พันโท หม่อมเจ้าสุภสวดีวงศ์สนิท สวัสดิวัตน์ หัวหน้าคณะเสรีไทยในประเทศอังกฤษ ได้เสด็จเข้ามาในประเทศไทยเมื่อหลายเวลามาแล้ว และได้ทรงทูลกิจการของคณะเสรีไทยในประเทศอังกฤษติดต่อที่ประชุมหนังสือพิมพ์ พระบรมโศนาถการ[?]เมื่อเช้าวานนี้ ทำให้ได้ทราบและเข้าใจในกิจการและความจำนงมุ่งหมายของคณะเสรีไทยนั้นโดยละเอียด ดังจะให้[?]ตามคำแถลงของพระองค์ท่านต่อไปนี้

เมื่อญี่ปุ่นส่งกองทัพเข้ามาบุกรุกไทยในปี 2484 นั้น คนไทยในประเทศไทยได้ทำการต่อต้านเป็นเวลาประมาณ 2 [?]ชั่วโมง ก็ได้รับคำสั่งให้หยุดการต่อสู้ ทั้งนี้ เป็นการผิดรับจดหมายกำหนดหน้าที่คนไทยในเวลารบ ซึ่งออกใช้เมื่อราวเดือนกันยายนปีนั้นที่ว่า หากอริราชศัตรูรุกรานเข้ามาจะทำให้ราษฎรเผาบ้านเผาช่องกัน มิให้ศัตรูได้ใช้เป็นประโยชน์

เมื่อพระองค์ได้ทรงทราบข่าวนี้ก็สลดพระทัย และด้วยความเจ็บแค้นญี่ปุ่น พระองค์ท่านจึงได้มีลายพระหัตถ์ไปถึงนายวินสตัน เชอร์ชิล ซึ่งในขณะนั้นดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีของอังกฤษ ปรารถนถึงความเจ็บแค้นที่ชาวไทยมีต่อญี่ปุ่น ในการถูกรุกรานครั้งนั้น และทรงเห็นว่า แม้คนไทยจะได้วางอาวุธต่อญี่ปุ่นแล้วก็ตาม แต่กระนั้นความเจ็บแค้นทั้งนี้จะได้เหือดหายไปด้วยก็หาไม่

ท่านนายกรัฐมนตรี เชอร์ชิล ได้ตอบลายพระหัตถ์ฉบับนี้มาว่า รัฐบาลอังกฤษมีความเห็นใจไทยอยู่ และยินดีที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ไทยเท่าที่จะให้ได้ เมื่อไทยขอร้องไป

ต่อมาเมื่อเดือนมกราคม 2485 หม่อมเจ้าสุภสวดีทรงทราบว่ามีหม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช ได้ตั้งคณะเสรีไทยเพื่อต่อต้านญี่ปุ่นขึ้นแล้วในสหรัฐอเมริกา พระองค์ทรงเห็นเป็นการดีที่ชาวไทยในประเทศทั้งสองนี้คืออังกฤษและสหรัฐอเมริกาได้ร่วมมือเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เพื่อปฏิบัติกิจการให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง จึงได้ทรงลายพระหัตถ์ขอเข้าร่วมมือด้วยหม่อมราชวงศ์เสนีย์ฯ และจะทำงานติดต่อสืบเนื่องกันแล้วพระองค์ท่านก็ทรงวางแผนการต่อสู้ญี่ปุ่นภายในประเทศอังกฤษรวมทั้งทรงร่างแผนการทางทหารขึ้นด้วย และได้ทรงชี้แจงแก่ท่านนายกรัฐมนตรีเชอร์ชิลว่าการกระทำทั้งนี้เพื่อร่วมกับรัฐบาลอังกฤษช่วยเหลือประเทศไทยกำราบข้าศึกศัตรูให้พ่ายแพ้ไปจนได้ ขอรัฐบาลอังกฤษอย่าได้ถือว่าไทยเป็นศัตรูเลย ซึ่งท่านเชอร์ชิลก็รับรองเป็นอันดี

กิจการที่ได้ทรงทำในระยะต่อไปนี้ ก็คือรวบรวมคนไทยในประเทศไทยในประเทศอังกฤษตั้งเป็นกองทหารขึ้น ในขณะนั้น ม.ร.ว.เสนีย์ฯ ได้ส่งนายมณี สาณะเสน เป็นผู้แทนมายังลอนดอนเพื่อช่วยรวบรวมชาวไทยและร่วมคิดการดำเนินการตามแผนการ เพื่อหาหนทางติดต่อมายังประเทศไทย จึงได้ทราบว่ามีคนไทยคณะหนึ่งรวบรวมกันคิดต่อต้านญี่ปุ่นในประเทศไทยเหมือนกัน แต่การติดต่อมายังประเทศไทยในขณะนั้นขลุกขลักเต็มที จะมาโดยเรือดำน้ำก็ไม่สะดวก จะหาหนทางปลอมแปลงตัวมาอย่างไรก็ลำบาก ฝ่ายคนไทยในประเทศอังกฤษก็พยายามอดทนฟันฝ่าอุปสรรคด้วยความยากลำบากที่จะให้รัฐบาลอังกฤษเชื่อถือ บางคนต้องทำงานหนักเช่นเดียวกับพลทหารตลอดเวลา 1 ปีเต็มๆ แต่ถึงกระนั้นก็ไม่ย่อท้อ

เมื่อได้โอกาสเสด็จมาอินเดียได้ฟังวิทยุไทยโคสนาถึงสยามพร้อมเพียงในระหว่างทหารบกกับทหารเรือโดยไม่เคยแตกแยกกัน ทำให้ทรงเห็นว่าเป็นการโคสนาตบตาหรือ[อ่านไม่ออก] ขณะที่ประทับอยู่อินเดียทรงทราบว่ามีนายทหารอังกฤษใน จุงกิงได้พบคนไทยคนหนึ่งลี้ลับเดินทางขึ้นไปจากประเทศไทยคือนายจำกัฒ พลังกุล เจ้าหน้าที่ที่นั่น[?] รายงานมายังอินเดียและขอให้พระองค์ท่านส่งหลักถานไปแสดงว่านายจำกัฒ พลังกุล

จะเป็นผู้แทนของคณะเสรีไทยในประเทศไทยจริงหรือไม่ เมื่อได้รับหลักฐานจากพระองค์ท่านแล้ว เขาได้พาตัวนายจำกั๊ดไปพบทูตอังกฤษที่จุงกิงเพื่อสอบสวนเรื่องราวเป็นความจริง และการติดต่อในระหว่างเสรีไทยอังกฤษกับเสรีไทยของอเมริกัน ทูตอังกฤษก็มีความสนใจและรับรองว่าจะช่วยเหลือทุกอย่างเท่าที่จะช่วยได้

เมื่อได้ทรงติดต่อกับนายจำกั๊ดก็ได้ทรงทราบว่าใครเป็นหัวหน้าของเสรีไทยในกรุงเทพฯ จึงทรงเสนอไปยังรัฐบาลอังกฤษขอตั้งรัฐบาลไทยอิสระขึ้น ในระยะนี้เองก็ถึงแก่กรรม การดำเนินการก็กลับซุกซลักง้ออีก เพราะขาดผู้ที่เป็นสื่อติดต่อ จึงได้ส่งพันตรีป๋วย อึ้งยามภรณ์กับร.อ.ประชาชนเข้ามาโดตรัมซูซีฟในประเทศไทยแต่ถูกจับ และความพยายามของพระองค์ท่านกับ[อ่านไม่ออก] ยังไม่สิ้นสุด คงดำเนินการติดต่อมาได้เป็นผลสำเร็จ

ท่านหัวหน้าเสรีไทยในอังกฤษจึงเรื่องราวของท่าน และกล่าวต่อในตอนท้ายว่า พวกเราที่ปรารถนาจะกู้ชาติด้วยความเต็มใจยอมเป็นเสรีไทย ทั้งนั้นเว้นแต่ผู้ที่ปรารถนาความสุขสำราญ ยส ตำแหน่ง เพื่อประโยชน์ส่วนตัวเท่านั้นที่ไม่ใช่เสรีไทย ทั้ง[อ่านไม่ออก]ไม่ควรจะเป็นคนไทยด้วยผู้ที่คนไทยยอมปรารถนาเอกราชและทำให้(?) บ้านเมืองเป็นสุขโดยไร้ความอิจจาริทยา เสรีไทยทำงานโดยไม่ขอรับสิ่งตอบแทนใดๆ และขออย่าได้เชื่อผู้ที่อ้างตัวเป็นเสรีไทยตำแหน่งนั้นตำแหน่งนี้ผู้ันั้นแหละหาใช่เสรีไทยไม่ อนึ่งเสรีไทยไม่ปรารถนาการลงโทษทางการเมือง เว้นแต่พวกอาญาสงครามเท่านั้น เสรีไทยเคารพรัฐธรรมนูญและปรารถนาให้คนไทยได้รับยุติธรรมทั่วกันหมดให้ทุกคนรับผิดชอบตัวเองตามแต่ความสามารถ ข้าราชการและทหารประจำการจะต้องอยู่เหนือการเมือง วิธีเล่นการเมืองที่เคยกระทำกันมาแล้วจะต้อง[อ่านไม่ออก] ทุกคนจะต้องมีสิทธิและโอกาสเสมอกันรักประชาชนนโยบายต่างประเทศเป็นปัญหาสำคัญที่สุดในระยะนี้ คนไทยทุกคนควรให้อภัยกันและกอดคอทำงานเพื่อชาติ

หม่อมเจ้าสุภัสวดี วงศ์สนิท เป็นโอรสในพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระสวัสดิวัตน์วิสิทธ์ อันเกิดแก่พระองค์เจ้าหญิงอภาพรรณี จึงทรงเป็นพระเชษฐาของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีรัชกาลที่ 7 มีพระนามเรียกกันในหมู่พระประยูรญาติและพระสหายอันสนิทว่า “ท่านชิน” เมื่อทรงพระเยาว์ได้เส็กสววิชาในโรงเรียนนายร้อยทหารบก แล้วเสด็จเส็กสววิชาทหารปืนใหญ่ในประเทศไทยอังกฤษสำเร็จกลับมาประจำกรมเสนาธิการในกรมทหารปืนใหญ่มีพระยศเป็นพันตรี เมื่อพระปกเกล้าฯ เสด็จเกลิงราชสมบัติ ได้ย้ายไปประจำกรมทหารรักษาวัง ได้เลื่อนยศตามลำดับเป็นนายพันเอกและเป็นรองผู้บังคับการ

เมื่อสมเด็จพระปกเกล้าฯ เสด็จรักรสพระองค์ นะ อังกฤษ หม่อมเจ้าสุภัสวดีฯ ก็ตามเสด็จ ครั้นสมเด็จพระปกเกล้าฯ ทรงสละราชสมบัติและประทับอยู่ในอังกฤษ หม่อมเจ้าสุภัสวดีฯ ก็ประทับอยู่ในอังกฤษด้วย และประทับอยู่ตลอดจนกระทั่งเกิดสงครามเอเชีย

กับเพื่อนเสรีไทย ประสิทธิ์ ลูจิตานนท์ และครอบครัว หลังสงครามจบหมาดๆ

nie wqdon. vord.

จดหมายจากพ่อถึงแม่

ระหว่างที่กำลังปฏิบัติงานเสรีไทย ระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง และภายหลังเมื่อสงครามจบสิ้นลงแล้ว พ่อเขียนจดหมายถึงแม่อย่างสม่ำเสมอ จดหมายเหล่านี้เล่าถึงเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็นบันทึกประวัติศาสตร์ที่น่ารู้ น่าศึกษาทีเดียว โดยเฉพาะบนเวทีการเมืองอันเต็มไปด้วยความยุ่งเหยิง แดกแยกของสมัยนั้น พ่อพยายามอย่างที่สุดที่จะให้ทุกฝ่ายปรองดอง มีความสามัคคีกลมเกลียว มีความยุติธรรม และความเป็นกลาง เพื่อความสงบสุขของบ้านเมือง แต่ความพยายามของพ่อไม่ประสบความสำเร็จ

เมื่ออยู่ในป่า ระหว่างปฏิบัติการเสรีไทย พ่อไปเก็บหานิตยสารต่างๆมาอ่าน พบโคลงกลอนจากวรรณคดีก็อ่านอย่างจับอกจับใจ ถึงกับนำมาถ่ายถอดให้แม่ฟังอีกต่อหนึ่ง ในจดหมายถึงแม่ ลงวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๔๘๘ (ค.ศ. ๑๙๔๕) :-

“Well one has to find some form of beauty to feed the soul. Without you and without my painting, these lovely little phrases do give me a great deal of pleasure. ลิลิตพระลอนี้เพราะมาก I should very much like to read the whole work:-

..... ชมไม้ไผ่ไล่สะอาด เหมือนปราสาทพิศาล คือพิมานมนเทียร อาเกียรณ์แกมดอกแดง

แสงดุจปัทมราค ภาคใบเขียวสรด คือมรกตรุ่งเรือง ดอกเหลืองเพียงทองสุก ชาวดุษฎีดาตาด
โอบาสพรรณพิจิตร.....

จดหมายฉบับนี้ เขียนระหว่างฝึกพลพรรคในป่าแถวเมืองตากและสุโขทัย ขณะที่กำลังเครียดมาก คอยว่าจะได้รับคำสั่งให้ลุกฮือขึ้นต่อสู้ญี่ปุ่นเมื่อไร พ่อเล่าอะไรไม่ได้มาก นอกจากเรื่องลูกช้าง ลูกลิงไปตามเรื่อง เพราะทุกอย่างเป็นความลับสุดยอด

ในที่สุด ก็มีจดหมายลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๔๘๘ (สงครามกับญี่ปุ่นยุติลงในวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๔๘๘)

“At last everything is over bar the shouting. I met คุณยาย หน้อย & หนึ่ง There is a great deal to be done to reestablish the new regime of fairness - to understand the policy of No revenge..... to begin together again fairly. (หมายถึงคณะราษฎร - เจ้า - ขบถติดคุกบางขวาง) As for เจ้า I have been canvassing mighty hard that we should all stick to the “above politics clause” which everyone is trying to repeal. I think the victory of the เจ้า is to stick to that clause & to demand nothing but to show that with all our sacrifices we still demand nothing. Unity must be achieved..... the attainment of our goal (is) to see “United Siam free, fair & happy”. All of us have to take part and forget all our self-fishness for the sake of a greater cause. Luang Pradit is a great man - he is really determined that the above policy should work.....”

ในจดหมายฉบับวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๔๘๘ พ่อเขียนว่า

“Pradit cooperates with me in all sincerity and fairness thinking of nothing but the Nation. He is a man to be respected. And if this succeeded he would be classed as a great man since พระพุทธเจ้าหลวง. I like him and we respect one another..... I’m trying to do this thing (unity) not for my own sake nor anybody. I declare myself an absolute neutral and I think people do appreciate it a little and trust me and ready to listen to my advice.....”

Meanwhile I have been offered the following posts:-

I. C. in C. Siamese Army or Chief of Staff to re-organize the Army.

II. Chief of Police to re-organize the force.

III. Minister to the Court of St. James.

So far I have answered with "Silence". Although all these can be had for the asking, I feel I must try my best to stick to my words given to the people.

พอได้ลัสนาจาไว้แล้วว่า พ่อทำงานเสรีไทยก็เพื่อกอบกู้ประเทศชาติ โดยไม่ต้องการอะไรตอบแทนทั้งสิ้น ถ้าพ่อรับตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง ก็จะเป็นการ solve ปัญหาในการเลี้ยงดูครอบครัวที่กำลังเจริญเติบโต พ่อไม่มีรายได้อะไรอื่นเลย แต่ว่าพ่อจะต้องเสียคำพูดที่ประกาศไว้

.....If I were to accept either of these posts, it means after all that I too have gone against my word & have reaped the benefit of what I have done. And that would not improve the morality of the Nation & youths & posterity of which we are very much in need. So you see I am between the two fires - One is Power & honour, and the other is a "Pauper existence" but with my principle & personal honour preserved. I am inclined to accept the second..... Because we are in this together - you should decide. And we will face the future together without fear. But I need สมเด็จเจ้าอาวาส support."

แน่นอนที่สุด ทั้งสมเด็จเจ้าอาวาส และแม่ เห็นด้วยว่าพ่อต้องปฏิเสธตำแหน่งทั้งปวง สมเด็จเจ้าอาวาสทรงพระกรุณาชูปเลี้ยงพ่อและครอบครัวด้วยพระองค์เอง

ในที่สุด พ่อตกลงรับทำหน้าที่ราชองครักษ์ตามเสด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทฯ ไปอเมริกาและอังกฤษ เป็นทางการ ในจดหมายถึงแม่ ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๔๘๘ พ่อเขียนว่า:-

"Now to go back to the job which I have been offered. Luang Pradit also wants me to travel with King Ananda as a Minister in the suite & เจ้าชายผู้ใหญ่ on the official visit to U.S.A. & to Great Britain next month."

ในจดหมายฉบับวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘ พ่อเล่าถึงสถานการณ์การเมืองในเมืองไทยอย่างชัดเจน นักการเมืองแบ่งแยกออกเป็นหลายหมู่หลายพรรค ต่างฝ่ายต่างพยายามจะป้ายร้ายฝ่ายตรงข้าม พยายามที่จะทำร้ายหลวงประดิษฐฯ ซึ่งมีพรรคพวกมากที่สุดขณะนั้น พ่อถึงกับเข้าเฝ้าฯ พระเจ้าอยู่หัวอานันทฯ

"I gave the King a suggestion that the best way to clear the air & to restore unity in the country seems to be that the King should call all leading personalities together & talk to them openly on their various grievances with one another และให้คนเหล่านั้นเถียงกันต่อหน้าพระพักตร์ ครั้นแล้ว ถ้ามีทางประนีประนอมกันได้อย่างไร จะได้ทรงไกลเกลี่ย จะได้ทรงขอร้องขอให้เขาดั้ง Coalition government ขึ้น การที่จะสร้าง Coalition Govt เท่านั้น จะทำให้ (ความแตกแยก) พอค่อยยังชั่วไปได้"

พ่อจบจดหมายฉบับนั้นว่า

"ดูไปแล้วมันมืดแปดด้านจริงๆ Danger ยังอยู่รอบไปหมด ในเร็วๆ นี้ คงจะพอเห็นได้บ้างว่า เหตุการณ์จะเอียงไปอย่างไร แต่มันช่างไม่ pleasant ตรงไหนเลย ได้พบทูตอเมริกันก็พูดอย่างเดียวกับทูตอังกฤษ วิตกหนักใจที่เมืองไทยแตกกันดังนี้ และคนไทยไม่สามารถที่จะ appreciate ได้ว่า unity นั้นสำคัญอย่างไร....."

จดหมายฉบับวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘ พ่อเขียนว่า

....."เขาเลือก Senate House กันเสร็จแล้ว พวกหลวงประดิษฐ์ฯ ชนะ ๑๐๐% ผลก็คือ หลวงประดิษฐ์ฯ

ยังคงเป็นนายกรัฐมนตรืต่อไป”

และก็มาถึงจดหมายฉบับวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๔๙

“วันนี้เป็นวันที่ ๑๓ ซึ่งจะเป็นวันออกเดินทางจากที่นี่ถ้าไม่เกิดเหตุร้ายเรื่องสวรรคตขึ้น ระหว่างเวลา ๓-๔ วันที่แล้วมานี้ เป็นอันว่าไม่ได้ทำอะไรกัน นอกจากดำเนินการสอบสวนว่าสวรรคตอย่างไร คนทั่วเมืองต่างนึกกันต่างๆ ว่าถูกปลงพระชนม์ ชาวอกุศลต่างๆ เต็มไปหมด ณ บัดนี้เป็นอันพิสูจน์ ได้อย่าง conclusive แล้วว่า สวรรคตเพราะ accident โดยแน่ เป็นอันว่าโล่งกันไปเสียที เพราะ motive เรื่องว่าจะ murder ในหลวงนั้นหาเป็นล้าเป็นสันไม่ได้ ถ้าจะมี at all แล้ว ก็ต้องเป็นเพราะพวกที่เป็นศัตรูของหลวงประดิษฐ์ เป็นผู้ทำ เพื่อจะป้ายความร้ายใส่หลวงประดิษฐ์ แต่เรื่องมันก็เป็นไปไม่ได้”

จนกระทั่งบัดนั้น พ่อก็ยังไม่ล้มเลิกที่จะให้คณะพรรคการเมืองสมานสามัคคีกัน

“Today is the day that Pradit’s government will seek a vote of confidence. And I have asked him to try to reconcile once more & to declare a political truce & to ask for co-operation for the sake of the Nation in grief with the wolves beating at our door. He promised to try his best to do so.”

พ่อกลับถึงบ้านไม่ช้าหลังจากนั้น โดยปราศจากตำแหน่งหน้าที่ใดๆ ในเมื่อไม่มีอะไรที่จะทำเป็นประโยชน์ให้แก่เมืองไทยได้อีกต่อไป

จดหมายจากพ่อถึงแม่เป็นบันทึกประวัติศาสตร์ประเทศไทยตอนหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญและน่าสนใจอย่างยิ่ง และยังแสดงให้เห็น relationship ระหว่างพ่อกับแม่ว่า close อย่างไรบ้าง พ่อเขียนเล่าให้ฟังอย่างละเอียด ปรัชญาถามความคิดเห็น เฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อตอนได้รับ offer ตำแหน่งต่างๆ

“I think of you all the time & need you by my side very badly especially when there is such decision to be made. I need you & need you, dearest, my best pal, very very much indeed.”

น้อย

SECURITY: **THINK- BEFORE YOU WRITE!!**

BY AIR MAIL

IF ANYTHING IS ENCLOSED
THIS CARD WILL BE SENT
BY ORDINARY MAIL

AIR MAIL

Madame Swasti.
Bridge House.
Virginia Water.
Surrey
England.

I. A. F. F.—1083

Name: C ARUN
Rank: Major
No. P/257842

Sender's

Written in English (Language)

THESE CARDS ARE FOR THE USE OF H.M. FORCES ONLY

Cairo

Shepherd's Hotel

Dec. 1st 1944.

Dearest darling ตีอกที!

I have been wanting to write to you ever since the very first night we parted (29th November). But there has not been a single moment to spare.

I saw สมเด็จพระเจ้าจอร์จ for just two minutes at Grosvenor House + then again at the Airway House for a few more minutes. It was all a frightful rush. I had a talk with George Taylor who offered to do everything he could for you. [เสมอเป็น TB] I could not think of anything to ask him then. He said he was proud to have me working with him + all that sort of tommyrot! I said the same of him. When I mentioned that I wanted to come home as soon as I finished my mission, he did not like it a bit, saying that there might not be anybody to carry on the job to the finish. I said to him to assure him that I'd stick to it, until things go so well that I became dispensable. He said I had better settle this thing in India who would know best when I could come home. I made him understand that I would not leave them with the job unfinished, but would carry out my promise made to them in those days of political upheaval that I would leave the show when I consider the whole thing is finished. He said that was all right. Such is the stand I am going to take. It's a semi kind of an ultimatum that I am not going to stand any nonsense playing hide and seek doing nothing. I want to get on with the job + finish it + then return home to you. Don't be alarmed about my morale owing to worries + homesickness. I am trying my very hardest to overcome them by thinking + concentrating on the JOB. It alone will beguile the time of this dreadful separation. Without the job I don't think I shall be able to stand one single moment. You will have to stand down playing second fiddle for the time, giving the JOB the place of honour. You don't mind do you? It is the only way I can forget my troubles + yoursickness + babies-sickness + homesickness. If I allowed my weakness for you + home to stand in the way, I do not think I can stand the strain for more than two months. I would yearn for you + pine for home in such a way that I could give no thought to nothing else. On the plane coming over I fought hard against my weakness to give up everything + go home. It was a terrible struggle which would find no ending. The only cure is to think of my JOB + its details + try to drive the thought of you away with the greatest effort.

When I left the Airway House the Sunshine was mellow reminding me of an evening which aggravated feeling of pain of separation much more acutely than in the morning. I wish the departure had been in the morning, then things would not be too bad.....

I actually spent the night at a place not more than 60 miles from you. It was a most mysterious of all the places. It was like a mysterious house in a Sherlock Holmes story. You drive there in a misty light of a covered Moon through long + winding country lane. Every now + then you see a few ghostly cows standing in the mist that steamed up from the ground. It made

me think of the moor + the hound of Baskerville. It was very weird + uncanny. At the end of the drive you step down in front of a tremendous Mansion with tall big columns. You were shown into a hall of Marble with beautiful statues all around culminating at the end of the hall + perched on the top of a Marble archway, a Statue of a marble Buddha very beautiful almost like พระแก้วขาวที่ข้างหลังพระที่นั่งบรมพิมาน, but bigger. The Statue occupies the place of honour reflecting the awed reverence of the owner who must have had a high regard for the Buddha. There were many rooms full of old masters. The whole place looked an art gallerie of a connoisseur with pictures + statues worth hundred thousands of pounds. It was a hush hush place. Nobody knows who is the owner. And nobody dared to ask. Even a War Correspondent who was with us in the party failed to find out whose house it was. It was all very mysterious. I slept in a great big room which might have been once a drawing room of a big castle. The room is emptied of all other furniture except our beds. So there! You can let Madame Tauro [ต้อ] follow the clues + find out. The nearest place to it is Swindon. Since I had to get up at 3 AM, I slept only two hours of a half sleep kind of a slumber. We took off from the aerodrome in the dark. I saw a town brilliantly lit from the air about 6.30 AM. It must have been somewhere in France. And the next thing I saw was what I believed to be a bit of a Spanish coast. I spent most of the time sleeping. I woke up to have breakfast of a cup of coffee + two sandwiches at about 9.15 on November 30th exactly at the same time as you. It made me think of you a great deal. Here we were at least 700 miles apart having breakfast at the same time. We landed at an Italian airfield for lunch. We lunched in the mess with Italian officers sitting at the next table. They did look like a beaten people, sad + hurt! The poor sillies have followed their pompous Mussolini playing with fire. They did not look so arrogant + officious as they had been when we were on tour before the war when they arrested us for photographing the peasants. Do you remember? We had tea at an Island where สมเด็จพระเจ้าจอร์จ + Boss [พระปกเกล้า] paid a short visit when they went on their Greek tour. I had tea at 4.15 PM -exactly at the same time as you again-strange, isn't it? I took a trip into the town in the evening. The place is full of drinking bars. Bars of all kinds big + small. I have never seen any place in the world so full of bars. I went into one + had a whiskey. After that I went to the pictures + saw "That night in Rio" with Carmen Miranda singing "Ah ya ya ya I love you very much." It made me think of our darling Madame Kiss [พุ่ม] doing the same thing. I sat comparing Miranda's performance with Madame Kiss's + found that Madame Kiss's performance was far better! Please tell her. Isn't it strange that each time I left home I saw "That night in Rio"? The last time in 1943 I saw this same film in Lagos, West Africa!

Now I am again in Cairo staying at the Shepherds' as usual all alone without you.

On way over here, I thought to myself that I was going home in a way to the opposite end. But it would be strange to be in that place without meeting you. I don't know how I am going to take it. There is one consolation, I might see Noi + Ning. But even that is uncertain.

David Smiley is here. He is in bed with Malaria. But he is leaving soon for home. I am going to try + send the silk with him plus money to pay for duty.

I have forgotten a lot of things in my hurried departure.

First I forgot to ask the Bank to pay Phillip Morris of Bond Street a sum of 31/- a month for my cigarettes which they have undertaken to send me. Secondly I forgot the pipe cleaners. And Thirdly I forgot my slippers. Fourthly I forgot petrol for my lighter.

Please take a very good care of yourself + remain FAT PLEASE!!! Send me your weight every week. Guide's honour? I pretend sometimes that you are not ill at all. And it makes me feel easier. I have had a nightmare once already that I returned home to find you thin + very sick. It must never be like that. You must share with me every kind of happiness + glory, if there would be any. It is the only thing I dream about. You must share with me. Or else home would [not] be worth our while + troubles + heartache. You are in it as deep as I am. You are behind it all, whether I shall succeed or fail. We must face the consequence + share its fruit together, or else all would be empty. You mean to me more than I can say. I have no need to explain to you how I feel about you. It is about time you see + understand it, that I love you like life itself + that WE ARE ONE in THEORY + FACT, MENTAL + PHYSICAL. I live because you live! I am doing this JOB, as much for you as it is for the country. We are doing it in fact together. Half of me is your representative. And with this thought alone I could face this frightful affliction. Because I feel you are SHARING with ME in every little deed + thought! So you see, we are comrades in arms in difficulty, happiness, sorrow + all the misery + adversity which confront us. Your pain + suffering are mine too! Therefore we live for each other, fight for each other + long for each other until we meet again.

This letter will take a long time to reach you. Since I am writing to you in bed, I bid you good night dearest. I'll continue it again till the time comes for it to be posted to you. Goodnight my darling little good [!]ดีกัน!

I went out this morning to see our friend Mansoor who seemed to look younger than before. I enquired about your silk for the lining. He said it was no good in Cairo. It is too expensive, 5 to 6 pounds a yard! So you will have to wait till I get to India where I think silk will be cheaper. I have got to spend today Saturday + tomorrow Sunday here, because I had just missed the last plane going out to the East. The next plane isn't due till next Monday. That means I shan't get to Delhi till about Tuesday.....

.....How is the Willow tree? I suppose you are busy as usual in the garden. Please keep on being busy with the garden for about a year to 18 months + try to think very little of me. I shan't mind a bit!

.....I went to lunch with David Smiley at his flat overlooking The Nile. He took a picture of me to take home to you. I don't suppose it will be very good. We talked shop most of the time. He definitely is coming to join me about the beginning of the New year. Lady Smiley

will be so upset with me. In fact it isn't my fault in the least. David is so keen himself. And as for me, it is better to have someone you know well to work with than a stranger. I met also a fellow who captured a German general in Crete. [The author Patrick Leigh Fermor?] This story was reported sometime ago in the press in England. It was a daring feat. He stopped the German General's car + simply pointed a pistol at his tummy + took him his prisoner. Just like that! This fellow would have liked to come + join me as well, but he is at the present moment head over heels gone Nuts with a girl in Cairo, therefore he seems still very hesitating. He is a Coldstream guardsman, very dandy looking, yellow silk shirt + yellow spotted tie + all that. But actually he is quite a nice guy, rather young + dashing + yet quiet in speech that reflects ability. I would not mind having him in our crowd at all. After lunch I wandered back to the hotel to have a spot of tea by myself. Shepherds' Hotel is most shocking. The service is abominable. The food is awful. They are very short of cutlery + silver. At dinner last night they gave me a tremendously cheap-looking big soup spoon to eat Peach Melba with! And at tea time, after I finished my tea, the waiter had to borrow my tea spoon to give to another fellow at the next table because they were short of tea spoons!

After tea I wandered about in Cairo streets, window-shopping. I walked miles aimlessly. There are so many shops + streets in Modern side of Cairo which you have not yet seen. Or rather you have been along them in a car only. I walked about up + down many of these Boulevards. They are so like Paris, including the smell! There are so many Beauty + Hairdressing shops whose smell of scents a la Paris leak out into the whole sidewalk. Do you know that smell of a Hairdressing saloon for ladies in Paris? Well, it was just like that. I wandered about until 6.30 when I went to a picture "Destination Tokyo". Very slow + sentimental. Very bad for me. It made me terribly You-sick, so much so that I had to leave right in the middle of the picture. I bought a Reader's Digest November 1944 issue. In it there was a short description of the New Book "Anna + the King of Siam" which is a rage in New York at the present moment. I am going to read about it in bed tonight.

I met David at the Shepherds' + went out to dine with him at an Egyptian Brasserie, because I could not stand the food at Shepherds' any more. This Brasserie is like one of those cheap Brasseries in Quartier Latin in Paris, very crowded + none so clean. But the food was good. And that was the main thing. We started off with ข้าวกะหรี่ปั๊พมากินกับ salad, + then omlette of real eggs. + finished off with Entrecote minute, your own favourite dish. It was all very good except the peas given with the Entrecote which I thought, were rather insipid + stale. There was a party of Yugoslav partisan sitting next door. They spent their time singing + showing off! They actually did not sing so badly. But it was a bit rowdi-ish. The noise was deafening. + after coffee we left the place. David has been having his periodical attack of Malaria which he got in Albania. He has it every 8 or nine months. [Each] session lasts 3 or 4 days. He looked a bit groggy. So I sent him to bed. Please tell Lady Smiley that! He seems

much more sober + steady now, but his thirst for adventure is still undiminished. He is a nice fellow to have with you in a big adventure. He has been having a row with his section in the London office over some stupid political problem in the country he had been. From his account it seemed to show the muddling [meddling?] hand of F.O. [Foreign Office]. David was right. Of that I had no doubt at all. But this kind of reverse is so good for a young man of his calibre. It makes him more robust + steady. You will be seeing him soon. Lucky David! Goodnight dearest! xxxxx.

Dec 3. I read till midnight "Anna + the King of Siam". It was a most exciting book. There was a number of truths in it but not all. There was a story of two children looking under Anna's skirt of which I had heard before. It was เสด็จป่าสีนาค + กรมหลวงประจักษ์, then at the age of 7 + 8. I recognised the story. I also recognised the story about ทูลหม่อมปู่ขอให้ยายแห่ม่นั้นสอนหนังสือฝรั่งให้เจ้าคุณย่า. She described เจ้าคุณย่า as a very beautiful girl. Although she did not mention any name, it coincided with the story I have heard. The only เจ้าจอม she mentioned by name was เจ้าจอมมารดาเที่ยง, แม่ในกรมพงศา. She made her out to be the head wife. This book is a newly edited version of "An English Governess at the Siamese Court". It is made to be a little more sensational to suit the American taste. But it is a very exciting reading book. You might get Hugh Rees or Truslove to order a copy for you from U.S.A. The title of the book is:-

ANNA And the King of Siam

By Margaret Landon

Published by The John Day Co. 40 E. 49 Street, N.Y.C.

The picture of ทูลหม่อมปู่ is not very flattering. He was depicted as a temperamental Despot, capable of wonderful kindness as well as cruelty, straight + หัวดี้อ, given to violent temper + extreme kindness just like เด็จพ่อ. He was according to her the most learned monarch in the world at the time. He loved his children, also like เด็จพ่อ. They had violent quarrels many times, but in the end parted great friends with respect for one another. ประชดแก่งโก๊ะ. And there was a story of เจ้าจอมทับทิม who had a secret love affair with a priest at Wat Po. They were both condemned to death according to กฎมณเฑียรบาล. Anna interfered by pleading for her. And during the course of her pleading with him she lost her temper. And ทูลหม่อมปู่ was so angry with her. But he could find no way of punishing her. So he ordered the two lovers to be flogged in front of her window hoping that the sight would shock her + thus would be a form of her punishment. This I could believe that it was quite true. เสด็จพ่อ would have done the same. But her description of the lovers' execution was not true. She said they were burnt alive! I don't believe it. According to กฎมณเฑียรบาล การเป็นชู้กับเจ้าจอมต้องถูกเขียนแล้วประหารชีวิต. Anna was not quite well versed with the custom + law of the time, so she was rudely shocked. She said that after เจ้าจอมทับทิม had been executed, he built a เจดีย์ to commemorate her. Probably true! Her favourite was King Chulalongkorn whom she claimed as her brightest pupil.

And after the abolition of slavery in Siam she met King Chulalongkorn in London. He said to her "I am ruling the country according to the principles of your teaching." She was so proud + called him the greatest King in Siam.

Last night was the best night I had since I left you. I had 6 + a half hours sleep. I also had an awful dream that I caught you in the act of being very naughty again. I found you sleeping out door with rain pouring down. I asked you why did you sleep outside, you said as usual that you were testing yourself. I ordered you inside + as a result of your naughtiness you แหวะเป็นเลือดอีก. ผัวจาก กลุ้มไปหมด. ตกใจตื่นกลัวใจเสียเต็มที! I hope you won't be so naughty ต้อกกี. I feel terrible if I know that you are ill again. Please take care of yourself for my sake. You are the only thing I live + work for! So please be kind to me + don't be so heartless, desiring always to make me utterly unhappy + worried.

I thought quite a lot of Toughy [dog] too. I hope you will take good care of him. The poor fellow, there will be no golf game for many months to come.

David is going to take this letter to you. I spent all my time writing you + had no spare time for anyone at all. Please let the Babies read this letter too.

Please give my love to Mr Snoh [เสนาะ ดันบุญยืน] + tell him I am most appreciative [of] what he has done + is doing for me. He is a real pal. And I'll never forget him + his good deed.

Give my love to สมเด็จจาร์ + Arr Pong. I shall be writing them when I get to India.

Since I shall be leaving tomorrow morning, this letter has to come to close. I shan't be able to write again till I get to India. Will you please ask the Bank to pay the sum of 31/- monthly to Phillip Morris in New Bond Street for the 1000 cigarettes they are sending me monthly. I forgot about it entirely.....

เมียจำ I suppose you are now putting all my things away as usual. I wish you would not really. Firstly it might make you ill again + secondly I should like to go back home to find everything exactly where I left them. It does look like home that way.

David is coming over to lunch with me + this afternoon I shall do some work + get ready to leave tomorrow.

I am going to be 1000 miles further away from you every day. What a thought!

.....Kiss the babies + hug them for me. I am once more on the lonely road..... Goodbye dearest. Get well for me, be good for me + live + wait for me. I shall return as soon as the job is done to the comfort + warmth of your bosom.

Yours who loves you + adores you most dearly

จากผัวที่รักหนุ่ยอดรัก

x x x x
x ซึ้น x
x x x x

เกาะลังกา

Grand Hotel

Mount Lavinia

Ceylon

Dec. 14th 1944

เมียแมวยอดรักของผัว,

.....As soon as I got to Delhi, I was not allowed to see anyone at all. It felt very much like the first time I came out. It seems really that I am not particularly wanted. It was much more of a charity to allow me to play with them, because I had been a fairly nice boy in the past. This was however a first impression. I shall soon see whether this has been the case or not.... The Chief kindly asked me to stay with him at his house for one night, because I suppose, he felt he might have said something to offend me. Actually he asked me not to be offended + was quite straight to the point when he wanted me to do a certain thing + not to see any [of the] boys at all. It meant I no longer held his confidence quite as much as before. But he wanted to be fair + square + to prevent me from feeling the disappointment too strongly. He was trying very hard indeed to be kind + considerate to me. Apparently the boys in Delhi have not been what we had expected them to be, but they had played politics + childish politics far too much to make things very complicated to us. However in a day or two I shall know the worst, whether my presence here is to be of a serious nature or a useless + frivolous one. As usual when they could find nothing for people to do, they stall the situation by making you go through some form of physical torture. I mean to tell them that I could not bring myself to become an absurd figure in front of others in any trial of strength of a physical nature, which I feel I am too old to perform efficiently. I have only one use for them, that is to use my head + local knowledge to help them. If that is not wanted, which we shall soon see, all I can say is that, there is no further use for me to hang around here. My duty is obviously with you rather than to stay around here doing no useful work. I am going to make this perfectly clear to them. And let them decide whether they think they should like to employ me in the way which I am fit to do, or to do away with me altogether..... The fight is on much earlier + it is good to settle it once + for all before we go any further..... If they cannot appreciate sincerity itself, but just take everything as a kind of an intrigue + become distrustful, that kind of atmosphere does not encourage me to work. You know that I would work as I have worked, like a nigger if there is a good atmosphere + some encouragement which make you feel that you are not doing this thing in vain. Some old friends around here told me that, unless you understand intrigues, + are able to employ it for your personal end, you will find things very difficult. Well, if that is the case, I am just done for.....

....Please tell me the progress of your illness [TB]. Tell me of your weight, of your temperature + the garden.....

จากพี่ที่รักหนูปานชีวิต
ชื่น

P.S. I met จ๊อน for a couple of hours, he was full of tales of woes. His wife is quite a nice girl.

M.E. 25

S.E.A.C.

Dec. 16th 1944.

เมียผมยอดรักจ๋า,

I have arrived at this place where it is going to be my base. We live in a coconut grove in huts made of palm leaves with cement floor, very primitive but quite nice + comfortable. You would have thought that you are living on an island somewhere in the gulf of Siam. In front of my hut there is a rice field with coconut trees all around + forest + hills beyond giving you the impression of living in the middle of เกาะสมุย. The climate is hot in the day time + cool enough to sleep fairly comfortably at night like Bangkok in April or May. I had hoped that I might get a cool season of หนาวที่กรุงเทพฯ, but this is not the case. It is eternal summer heat wave..... Shamlal gallantly volunteered to come along here with me. Most of the Indian bearers refuse to come to Ceylon. And it is indeed a blessing that he agrees to come with me. He said he could not allow me to come here to this strange + dirty land unattended so he sacrificed his family + comfort + came along. It is actually tough for him, but he sticks it. And I am grateful to him for sticking with me. As regards myself, my first impression was not quite right. The job I have should be quite satisfactory..... [But] I have not much interesting work to occupy my mind yet.... It is like those days when I first arrived here in 1943 when I was so friendless. Most [English] people, thinking I am a Burmese or some of their subjected national, seem to resent my presence here as a major in the Army. There are a few nice ones who are very much against this kind of attitude..... [This] makes it easy to pick nice fellows for our show. Because those who are friendly to me, would have a right attitude of mind + broad outlook + as a result they would be better men. But I have to go on suffering this humiliating attitude in a philosophical way. Actually I am almost immune to this kind of attitude.

I have just sent you 600 pounds for the garden. I shall send you some more later on. Mr Snoh [ตันบุญยืน] may be coming out here pretty soon if all goes well. Actually I don't quite like the idea of getting him out here very much, because there would be nobody to look after you at home. But from what I have heard of Mr Snoh whose only desire is to come out here to do something no matter what it is, I had not the heart to refrain from recommending him for a certain job out here. I hope he refuses to take the job, then he could stay home + look

after you. If you come across Edmund Grut, tell him for me that I have so far had no time to see anybody nor discuss anything with anybody at all. I was pushed down here at short notice, + given a job so different [from] the kind that would concern any policy making. I shall not be able to sound anybody + discuss + confer on this thing until I go to Calcutta in about 2 or 3 weeks' time, when it would be possible to sound people on the subject of Edmund.

.....I wish I could see some of our people, it would help to make me feel less homesick...

.....And please report on your condition every week. Don't write long letters, just a short one. Must keep up your weight 9 stones on our weighing machine. Do what the doctor tells you + be a good little sweet ดอกก็ please..... Please kiss + hug the babies for me. Give my love to สมเด็จพระเจ้า + ท่านหญิง + Mr Snoh.....

M.E. 25

S.E.A.C.

Ceylon

19th Dec. 1944.

เมียแมวอดรักจำ.

วันนี้ได้รับจดหมายของเมียแมวเป็นครั้งแรกดีใจมาก. It came together with อ้ายต๋อ's letter. They both came at the right time when I was feeling very lonely + homesick. Actually in the last two days things have been better. Because I was given a certain thing to do, which I was so absorbed + interested [in]..... Today อ้าย Kiss will be home + tomorrow อ้ายต๋อ will show her face. So you will have them around to cheer you up for about 4 weeks, during which I shall be much less worried. Because อ้ายต๋อ will be keeping you under her thumb + make you really behave.

.....You mention in your letter that you went to the Nursery to look at plants. I am just wondering how did you get there. Did you drive yourself there or did you get somebody else to drive you there. Be careful it does not strain you so much.....

I am glad you still have อ้ายบ๊า to help you in the garden..... I agree with you entirely about the vegetable garden. I think it is far better to make a rose garden where I suggested + have your strawberries + raspberry. The rest of it you can grow corn for the babies. Perhaps if you have a place to spare, put in some radishes + cos lettuce. I don't think you need anything else any more. I think Mr Snoh will be coming here soon. If he does come, please ask him to bring me 3 bottles of hair cream + one or two bottles of Cara + a book called the "Decisive battle of the United States". R. D. Craig will also be coming if he accepted the offer. Since สมเด็จพระเจ้า has now so many gardeners I don't suppose she will worry about anything..... My address is now

No. P/257842. Major C. ARUN.

M.E. 25

S.E.A.C.

Ceylon.

If you address it this way the letter will get to me very soon. Five days sooner in fact.

With all my love + kisses. Be good.

จากพี่ที่รักหนูปานชีวิต. ชิน.

M.E. 25

S.E.A.C.

Dec. 22nd 1944

Darling Mae,

I am enclosing a letter which has been returned because there were a few words of Siamese written in it as well as there was no address at the top.

The Censorship rules are very strict here. And any breach of them not allowed to pass unnoticed. In fact there was absolutely nothing to do with the war in the content of that air letter. But it was against the rule. Actually I did not think it mattered at all to put a few words of Siamese into it, when one feels it easier to express oneself on certain private matters. But that is not allowed. Therefore from now on our lives are bare to the world, no longer having any privacy, even in the most harmless way. Never mind, we shall have to cut it out for a while. Lots of love

Yours with all my heart

Chin.

M.E. 25

S.E.A.C.

Dec. 23rd 1944

Darling dearest แมว.

....I finished the first part of my work at which I had spent 3 solid days thinking + writing. Now I am just waiting the result whether it is going to be approved. Having nothing to do whilst waiting, my mind wanders around. First about the weather with the rain storm looming from the East, it is hot, muggy + uncomfortable just like Bangkok in July or August..... Then I sit down to listen to the radio in the mess. It would of course, play all those Spanish tunes + others [to] which we always listened together. The music softened my heart + aggravated my feeling of loneliness so much so that I sat asking myself "Isn't it a damned foolish thing on your part to leave a happy home, a lovely wife + sweet children, to come + stay here among strangers who care nothing about you. Isn't it silly to volunteer to come + be

given a sentence confined to this lonely spot?" I could give it a hundred answers, but my questioner never seemed to be satisfied. He went on + on to show me that, there was no kind of obligation whatsoever attached to me after the raw treatment I had received last year. + that my people did not want me, neither did they want to be saved from any shame or dishonour; that they did not want to fight for our country's survival + cared nothing of what's happening to them. They are apathetic + all long string of words to prove that it is not worthwhile staying on suffering this affliction + frightful loneliness with hardly any soul to talk to, except on business. It said to me resign, resign + go home. I could merely reply weakly, I'll try to resign provided I feel I could do no more. In fact I now care for nothing, fame, fortune + glory are illusion. At least they make me feel so. What am I fighting for if nobody joins in + fights together. Why go on suffering for the sake of other people's future, people who care nothing about you + don't appreciate what you are trying to do for them. I feel stronger every minute, so strong in fact that I am ready to give notice + resign any minute I find that I could do no earthly good to anybody any more. I am out here to do one thing. That is to carry out what I promised. If I am not allowed to carry out what I am supposed to do, then why go on suffering in this hell of loneliness. So there it goes. Since I feel I am doing this for nothing, without any desire to gain anything personally except the satisfaction to myself that I have done something to repay my debt of gratitude [to my country]. If I am not to pay, not believed by others that that was [what] I was out for, then it [cannot be] my fault. If my very sincerity has given them doubt in this world of material cynics + heretics, who [can] not understand nor appreciate the value of sincerity when they [see it], then I am asking myself + you whether it's worthwhile? On the other hand I feel acutely my sense of responsibility in persuading young boys like Chai, เทวน [ม.จ. การวิก] + others to leave comfort for these, to go after a wild goose chase. Sometimes this sense of responsibility would say to me you cannot let them down, but by hook or by crook get them to work at the thing which they want to do + stick to them. And there I am beaten in my track. I could fight no more with my desire to chuck it all + go home..... If I could only have someone to talk to sometimes, someone friendly + understanding, it would not be too bad. All around me are new faces. All those I have made friends with are not here with me. I have been put to work in the new outfit, far away + apart from my friends..... Xmas will be here in two days. I shall spend it sitting alone in a hotel room somewhere with Shamlal, perhaps. A week or actually about 8 days ago I wrote you an air letter, but it was not passed by the censors because I failed to put my address at the top + to write in the back that there were a few Siamese words in it such as เมียมแมวอดรัก + so on. I know it is a rule but it reflects the unkindly + unsympathetic attitude of things around me. Those words could not have been a secret code nor anything against Military security which I had vouched for by signing my name. But being an officer of alien birth I was not to be trusted. For I feel I have been picked on because someone resented my presence in the Army holding such a rank. This

again is my imagination, but having been in contact with so many officers around here, one cannot help feeling the atmosphere of being an Asiatic officer of a subject race. We are born free + do not understand this inferior position that we [are] supposed to feel + observe. And that only makes us feel it very acutely + sadly. We are not a subject race, but we get the same treatment, unless we are with people who know. And this has been the thing I have had to fight + suffer every time I come out here, in order that things would smooth out to make people understand when our boys come here to join them. Otherwise the boys would lose heart.....

Force 136

M.E. 25

S.E.A.C.

Dec. 24th 1944

Darling เมียแพว

.....David will be joining me soon. If you have anything to send me, it is better to send it along with David because we shall be together. Whereas Grut may not. Now you must stop worrying about the house + stolen things. I am sure nothing has been lost. First of all pyjamas, I have never had enough of the bottom parts. They have all been torn + could not be used any more. That is why there are so many tops. As regards my coat which is missing..... I don't think it has been stolen, but it has been misplaced somewhere. As regards cigars, I gave away quite a lot, sometimes to Archie sometimes to Shank sometimes to Mr Hall + the Carpenter. Therefore I don't think they were stolen. Please do not worry about these things. And don't care about what other people are talking about you or your efficiency. You are ill and you are not supposed to be active + do things. Anybody who criticises you about it is just a fool, a callous unsympathetic fool who does not understand + doesn't like you. Why care about him or her or it. As for me I am not worried in the least what happens as long as you are happy + well + have plenty to eat + rest. It is much more of a duty which I expect of you "to take care of yourself, to get well + not to worry!" This is your duty to me + to the children who are all depending on you + cannot be happy without you. Nobody cares if they had no pyjamas to wear nor a coat to put on, but we all care very much if you are sick + ill. So please understand once + for all that you are not to take any responsibility over all those things in the house. Nobody expects it of you. That's why you are allowed to remain at home instead of having to go to a Nursing Home..... You know very well I always support you + understand you. So please stop worrying about these silly things..... You must learn to trust people in the house + give them benefit of the doubt. Otherwise life will be so full of worries. Live a carefree life + don't bother yourself over these things. As regards my Sambrown I left them home on purpose, because I shall not have the occasion to wear them here. So please keep them home. Don't

worry any more dearest. Stick to your duty which I ordered you to do. "To get well, not worry + don't work any house work." Enjoy yourself in the garden. Or else I shall be very cross with you!!!

.....Life here is very primitive. But the scenery all around is nice. I take a walk by myself every day across the rice field + up hill + into the forest. It's very peaceful to be alone at times..... Ten days here seem like ten weeks. I have simply lost count of the days. If I only had plenty of interesting work to do, it would not be too bad, as it is, I finished it too quickly + don't know when the next phase is going to start. I wished George Taylor were here, then there would not be such a long delay. I have sent you the 600 pounds. You will find it already in the Bank. I hope you are now enjoying yourself having the two sillies to cheer you up. There is an atmosphere of festivity here. The place has been decorated. But I feel all the more lonely + homesick. Happy Xmas Dearest + happy New year + get well quickly.

Love Kisses + hugs + everything จากพี่ที่รักหนู
ซิ่น.

Force 136

M.E. 25.

S.E.A.C.

Dec. 29th 1944.

Darling Mae,

I came into Colombo to buy things to make life at the camp a little more comfortable. It has been a very tough shopping tour. Since it has been very difficult to get anything. I wanted a couple of eiderdowns very badly to make a good bedding mattress, but there are none to be found. I wanted a nice good pillow. I only found a bad one. So I shall have to go on sleeping on blankets. Very uncomfortable, but under the circumstances it could not be helped. In India you can get all these essentials quite easily. I went to Whiteaway Laidlaw which, as you know, always had everything. Today you cannot even find a soap box! I wanted a lamp. I had to pay 110 Rupees, almost 90 ticals, for it. Is not that atrocious. I bought one pillow, two straw mats, the kind we never look at twice in Siam, very small in size + of bad quality, a bed spread to cover my table, a canvas chair. The whole lot cost me 100 rupees. Just imagine! Money means nothing here..... I bought also some picture frames to put in Tor + Tun (ทนน), Noy + Ning's pictures. At the most, it would cost in England about 10/6 each. Well I had to pay 2 pounds for each of them! So this is how I spend my money..... It was all most disappointing + too bad. Shamlal complains most bitterly about conditions here.

On Xmas night we had a jungle singsong in the camp. We had a big bonfire. And the Chins + Kachins provided the entertainment. The Kachins' dancing resembles our own

sword dance, spear dance + other weapon dance (Krabi Krabong). The whole thing made me quite homesick. They are so much like the Siamese troops in their gaiety + spirit. My taharn ruksawang [ทหารรักษาวัง] at Huahin during a festival used to perform the same kind of things. They used to make themselves up as savages + exaggerated sargeants with stripes ten times as big as what they should be, + then to go around fooling about + pulling the officers' legs. These Kachins did exactly the same thing. It was all good fun. And I enjoyed it very much indeed. You cannot imagine how homesick I was (Home in this case means Siam).

Last night I spent the night at the Galle Face Hotel. I did not do anything in particular, but simply pretended that I was back among things civilised again. I had a room with a bath room. I had a lovely bed. I had a lovely rear sitting on proper + clean W.C., you can imagine how heavenly it was. I ordered a bottle of wine for myself at dinner + thoroughly enjoyed my own company sipping the wine + eating wonderful salad + fruits. And then I took myself out for a walk in the lovely moonlight + went to bed at 9.45 to lie on the soft mattress + pillow with the fan on + a wide open window. Lovely + comfortable. Wonderful treat I gave myself. And this afternoon I came back to Mount Lavinia to get a transport back to the camp. I found a telegram from you. What a telegram, so long + so alarming. I was quite frightened about it. You seem to be up [to] your neck with thieves + worries around you. I don't like it a bit. I am so afraid that you will be very ill again if you go on worrying about this business. I think you ought to make up your mind once + for all that you are not fit yet to do any housework. If people think themselves so capable, let them do it. I am very crossed with them for having made you so worried over your household duties..... As regards Mrs Beddow, whether she is a thief or not, the best thing to do is to get rid of her now. She is a source of bother to you. If you don't like her then get rid of her. Don't take any action against her if possible. Her husband is also away fighting the war. We must be considerate. I have sent a telegram in reply to your questionnaires. I honestly cannot remember anything about my vests or anything else, whether I gave them to Beddow. For the sake of our peace of mind, let us say that I have given them to him. And then close the matter. Send Mrs B away. But the trouble is who is going to be with you. Who is going to cook for you + etc. You certainly are not to do all these things for yourself. I am so worried about you + your comfort a million times more than thieves + whatnot. Let me lose all my clothes, provided you recovered fully. I really don't know what to do.....

Force 136

M.E. 25.

S.E.A.C.

6th January 1945.

เมื่อยอดรักของผัว.

ผัวไม่ได้รับจดหมายของเมียมาหลายวันแล้ว. เมียสบายดีอยู่หรือจ๊ะ. ผัววิตกใหญ่พอเห็นเงียบไปเลย

ไปนึกกลุ่มไปหมดว่าเมียคงเจ็บมากหรือตายไปแล้วเสียก็ไม่รู้ และคนต่างๆพยายามปิดไม่บอกผิว. ผิวนอน กลุ่มนอนไม่หลับยุ่งต่างๆมาหลายคืนแล้วเพราะความวิตกกังวลถึงเมีย. วันก่อนนี่ผืนเห็นเมีย เห็นชัดไปหมด ซัดอย่างมาก..... แต่เมียไม่ยิ้มกับผิวเลย เดินผ่านเข้าไปอีกห้องหนึ่ง ผิวตกใจตื่นขึ้น กลุ่มใหญ่ คิดถึงวิตก เดิมที. ต้องพยายามนึกถึงว่าเมื่อครั้งสุดท้ายยังได้ telegram เมื่อวันที่ ๒๙ เดือนที่แล้วนี่เอง เพราะฉนั้นคงยังไม่เป็นอะไรไปดอก แต่ดูความบ้าของผิวเถอะ อ้ายความรักความหลงเมียนะ มันทำให้คิดยุ่ง worry และกลุ่มไม่รู้หาย. ถ้าเมียไม่เจ็บก็ไม่สู้กระไร. นี่รู้ว่าเจ็บและวิตกอยู่แล้ว อารมณ์อะไรกระทบนิดเดียวก็คลั่ง worry ไปหมด.....

อีลูกทั้งสองคนก็ช่างเจียบจริงๆ ตั้งแต่ holiday มาแล้วยังไม่ได้ยินข่าวมันเลย. เห็นจะสนุกมากทั้งคู่. กว่าจะจดหมายนี้จะมาถึงบ้าน มันคงกลับไปโรงเรียนกันหมดแล้ว และเมียแมวสมทงอยเขียว. ลูกก็ไม่อยู่ ผิวก็ไม่อยู่ และที่บ้านนั้นมีใครคอยช่วยดูแลก็ไม่รู้. ยาย B. ก็ไปแล้ว ผิว worry พอใช้ว่าเมียจะทำอย่างไรกัน. บอกมาให้รู้บ้างว่าเป็นอย่างไรกันบ้าง.

ผิวนั้นเวลานี้ได้ย้ายมาอยู่ที่ใหม่ใน camp อันเดียวกันนี้. ที่ Mess [โรงอาหารทหาร]โน้นได้รู้จักชอบพอกับคน ๒-๓ คน พอเป็นเพื่อนแก้เหงาได้. คนหนึ่งชื่อ Hudson เป็นคนถือศาสนาพุทธด้วย. เลยได้คุยกันสนุกมาก. แก nice ดีแท้ๆ, ไม่เหลวฉ่ำเป็นน้ำลอยไปลอยมาอย่างคนอื่น พูดจากันได้เป็นเรื่องเป็นราว. อ้ายความลำบากของผิวนั้นอยู่ที่ว่ามีอายุมากกว่าคนเหล่านี้เหลือทน. ทุกๆคนมันยังหนุ่มก็เล่นคะนองห้ามต่างๆ. ผิวนั้น spirit ดั่งนั้นมันไม่มีใครมี แล้วก็คุยเล่นกับเขาไม่มีใครสนุก เพราะเราไม่ enjoy เท่าใด. ได้แต่นั่งดูเขาเฉยๆไป. มีคนอื่นอีกคน ๑ เป็นครึ่งชาติเจ๊กกับอังกฤษ nice ดีมาก. พูดจาเป็นเรื่องเป็นราว. พอมีเพื่อนจะคุยเล่นได้ก็ต้องย้ายมาอยู่ camp ใหม่. เริ่มต้องเหงาต้อง face strangers ต่อไปใหม่. มาอยู่ได้ ๗ วันแล้ว ยังหาเพื่อนไม่ได้สักคนใน camp นี้. ที่จริงผิวไม่กลุ่มเท่าไรในการที่ไม่มีเพื่อน. เพราะมาถึงห้องเข้าได้ก็ได้อยู่ in my own atmosphere surrounded by รูปเมียรูปลูก รูปที่เขียนขึ้น. ก็ cheerful ดี และไม่วิตกในการที่ไม่มี social life เลย. แต่กลุ่มแท้ๆทุกๆคราวที่ต้องไปที่ Mess ไปปนกับ Strangers ที่เราไม่รู้จัก. มันรู้สึก out of it, out of everything, รู้สึก lonely in the crowd. ทุกวัน therefore ผิวเลยรำคาญการไปกินข้าวเย็น. เพราะเป็นเวลาที่ต้องนั่งอยู่นาน. คนอื่นๆเขาก็นั่งรวมกันเป็นหมู่ๆ. เราไม่รู้จักกับใครและไม่ชอบ butt in ก็เลยนั่งอยู่คนเดียวเป็นพื้น. รู้สึก lonely แปลกมาก. ตา Colonel นั้นพยายามเข้ามานั่งเป็นเพื่อนเสมอ. แต่[แก]ก็เป็นเพื่อนกับใครไม่ได้จริงๆ เลยเป็น King John. ใจของเรามันก็ลอยตะบันไปนึกถึงบ้าน นึกถึงเมืองไทย นึกถึงกิจการที่เดินช้าเต็มทน. อยากจะรีบทำงานเร็วๆ จะได้กลับบ้าน. ทุกสิ่งทุกอย่างมันก็ช่างช้าเสียเต็มทน. ใจของผิวก็ concentrate อยู่ในสิ่งเหล่านั้น และไม่เปิดขึ้นรับฟัง small talk ของคนเหล่านี้. As a result I have become very serious + aloof in a most unintentional way. Not that I meant to be aloof, but I simply could not bring my mind to talk + think of cricket, Hockey + Football which are not in my line at all. มันก็พูดกันยากเพราะมันคนละภาษา. อ้ายเกมส์เหล่านั้นเราก็ไม่เคยสนุกเลย ก็ join in กับเขาไม่ได้. มันก็เลยต้องนั่งจับเจ้าไปเท่านั้น. ผิวอยากเล่น game golf หรือ tennis สัก game มันจะค่อยยังชั่วหน่อย. คนเหล่านี้มันก็เล่นไม่เป็น. มันเด็กๆหนุ่มๆมันก็เป็นแต่ Cricket Hockey Football. And I am almost 20 years their senior, ก็เลยทำให้พูดกันยาก. คล้ายๆกับว่าต้องอยู่ใน crowd of ชาย [หวาน] ตลอดเวลา. มันก็ลำบาก เพราะ interest และ enjoyment มันเดินคนละทาง. ผิว prefer มานั่งคนเดียวที่ห้อง และทำอะไรๆก็ไปตามเรื่อง. เย็นก็ออกเดินไปคนเดียว ไปขึ้นยอดเขาข้าง camp ไปนั่งเขียนรูปบ้าง นั่งดูภาพภูมิประเทศบ้างไปคนเดียว. And it is only when I am alone, that I am happy, because then nature becomes my friend. นอกจากอ้ายแมลงเล็กๆที่คอยกัดคอยกวนแล้ว ผิว happy

ที่เดียวเวลาไปอยู่บนยอดเขา.....

จากผ้าที่รักเมียเยอะแยะ
ชิ้น.

Force 136

M.E. 25

S.E.A.C.

January 9th 1945.

Dearest Mummy Mae.

Ever since the 20th of last month I have not received a single letter from you. It is now three weeks. I hope you are not ill or anything bad. It has made me very worried + sleepless. I spent most nights lying awake thinking of you, worrying about you + the children + home into the small hours of the night.....

You know my imagination. I always think the worst of the things in my worries, that you are very or have been very ill + people have tried to conceal the fact from me from fear of worrying me, + that the doodle bug has hit the house + you have either been killed or wounded in hospital, + nobody wrote to me about it to spare me the shock + feeling. And all that kind of silly stuff. Quite mad. I know, but what can I think or imagine if I don't get any news of you. Your last air letter took 3 weeks to get here. It was the one Marked No 6 + unfinished letter about laying a trap to catch the thief. But it tells me none of the latest news of your condition + things over which I am worried.

I have heard that Edmund is not coming out here, but is to remain at home. I think he will be very disappointed. But there it is, none of us can control these things. I on my part could do nothing whatsoever. I have not even been asked about him. Something at least fairly definite has been fixed on the job. But until I am in a position to influence things, it would be difficult to give weight on any decision. I have been busy preparing a series of lectures to give to some of the chaps here. But as regards the proper job, nothing will be pushed ahead for sometime yet. I have not met Wan, but we shall all be together about the end of the month, when I shall feel a little less lonely + shall be doing something more directly concerned with my aspiration. Kunchara has gone back + Sanasen has not made a very good impression here. The news on the whole is good + promising. The situation with the people across the Atlantic is still undesirable + it might even cause more complication. I hope however that sooner or later people will come to some sense + get together. There is a possibility of that at the moment, but things are still in the balance. I wonder when that bright day will dawn upon us all.

Tor has done very well indeed in her exam..... I should very much like to give her a prize, in the form of a treat at the theatre or just cold cash. Will you please see to it for me? As for the Nanny Goat [พูน], I have not got a single letter from it. The Bug! But I guess the silly is enjoying herself so much. That is exactly the same as her Somdet Arr, who also enjoys herself so much, I have not received a line from her either.....

Now have you found anyone to help in the house yet? I am simply shuddering at the thought that after Tor + Tun have gone back to school, who is going to be with you to take care of you. Mr Snoh I am afraid is coming out here, that is if he agrees to come. And you will be all alone. That is not possible. What shall we do..... Do tell me + ease my mind sometime on these questions. I cannot bear the pain of separation so well on these conditions. But if I feel that you are in a condition of reasonable safety + well looked after, I shall feel better.

I pine for you so much that at times I feel whether it is worthwhile..... This is a thankless job from which we shall gain nothing except the satisfaction of having done it.....

M.E. 25

S.E.A.C.

Jan. 14th 1945.

Dearest darling Mia.

Many thanks my beloved for your letters. Today I received 7 air letters dated from 23rd Dec. to 3rd January, numbering 9, 10, 11, 14, 15, 16, 17. No. 12 + 13 have not yet arrived. I started off this letter in Siamese. But my colonel came + informed me that if I wanted my letters to get home early, it is better to write it in English since there is no Siamese reading man in the S.E.A.C. censor office in Ceylon. Letters written in Siamese have to go up to Kandy to be censored + that takes 10 days longer. That is the reason why your letters arrived here so late, taking from 3 weeks to 10 days. Having realised this fact, I have to rewrite this letter or else it would take years to get to you.

As soon as I received the whole bunch of your letters + one each from the two sillies, I retired to my room, got into my bed + read them. I am really pleased to have news at long last. I cannot describe to you what a tonic these letters have been to me, I cannot explain. It was like a traveller in the desert [finding] a lovely clear stream of water. I have been so worried about my darling wife's illness + been thinking + imagining the worst that you have been very ill or the flying bomb has hit the house. Now with your letters in my hand. The last one dated 3rd January giving me a definite answer that you are all right, I feel utterly relieved + grand. As regards Mrs B. I hope she has gone. She is a nasty little person, very ungrateful + everything. Her presence any more days under our roof would bring the roof down. As regards the vests, I did not quite get the idea in your telegram that they were those I usually wore without any

button. I thought they might have been merely those with buttons. Now it is perfectly clear to me. Of course I have never given a single one to anybody nor to Beddow. She is really a snake in the grass! I am also upset about the loss of your stockings. They can't be found any more either. I am thoroughly cross about the whole business. If I had known this much I would have advocated to you that she were to be sent up to the law court. Anyway I could not help worrying whom you can get to help you in the house. You certainly can't live alone by yourself neither can you run the house alone..... Please answer this problem as soon as possible, how do you propose to solve it.

The Xmas + New year celebration at home seemed great fun. I am so pleased to hear that you have been quite happy with the children around you. I could see the picture very clearly, that you were really entertained + kept amused + happy by the two sillies. They are such a wonderful tonic to anybody. I would give anything to see you all for two weeks..... at times I have often felt that if I would not be allowed to do what I think I should do + find that it would be no earthly use, I often said to myself " I think I go home, because it does not seem worth while staying on here to do things which do not help to attain my aim of seeing something solidly done to liberate our poor country. You know that I want nothing but to satisfy myself that I have done the duties I set out to do for the firm + our country. Only the result I am after. And results alone are my reward. Let everybody else enjoy other kinds of reward about it. I don't care + worry about them. It seems at times that it is so difficult to make people understand your meaning. I have today tried another thing at getting results. In a week or so I might learn whether it is going to be favourable or otherwise.

I met G.T. [George Taylor] who is now a Brigadier, bless him + may he be a general soon. Because if anybody deserves it, he does. He seems full of life + go as usual. With his presence here things are sure to look brighter. G.T. has promised to carry things back to you. Since there is nothing here except co-coanut + rubber trees, I think instead of asking him to take anything to you, I shall ask him to meet you for lunch somewhere. For that I think you should get in touch with him at the office, through room 238 Hotel Victoria + fix a date with him for lunch. Then you can talk to him. It is much more profitable than if I were to send you anything through him..... You can talk to him of our purpose in life + what we stand for. He is such a busy man. And it is better for you to get in touch with him first. I have been busy writing out things of late + I hope to get some results, or else it would be too sad! I have not met any [of the] boys yet. Perhaps I'll see them in two weeks..... I received a letter from Somdet. She is very nice indeed, promising never to cause you a moment's worry if she could help it. And will take babies out to theatre + so on. I must write her a nice letter too.....

M.E. 25.

S.E.A.C.

January 23rd 1945.

Dearest Darling,

Your letter of the 15th January has just got here. I must confess that it is most disturbing to hear that you have gone back to a hospital again. It means apparently that during the last two months of worries, you have gone worse than before, + therefore the doctor puts you back to a Nursing home. Without any news of your condition which nobody has cared to write + [tell] me, I am left with my imagination to play the most awful tricks in me. Why didn't you tell me the truth what has happened. Has your condition got worse than before? Please answer at once. Have you been to see Dr Smart again or have you had any Xray yet. This won't do at all. I can't stand being in the dark. It's frightful worrying. And I want to know the truth. I am really unhappy to feel that you are back in a hospital again. All alone + dreary. And I can't go to pay you the daily visit either. I must confess that it is really most disturbing..... Please let me know + tell me all. Today is the day you mentioned in your letter that you are going into the hospital. It is really Terrible. Damn that woman who has caused so much headache + worries. Had it not been for her ingratitude, you would not have to go back to a hospital again. I wish I could go home + wring her neck. I wish I were there to deal with it myself. I would make it really horrid for her. The dirty ungrateful pig of a woman. And now I simply don't know what to do. You have told me so little about what I am interested in + want to hear. That is about your self + your health. It is my main concern. I don't care if I lost the whole of my wardrobe. But I want you to get well + not to have any worries. And now your health is bad again because of my wardrobe, my vests, linen + so on. How mad + helpless I am. I simply cannot leave home before you have a relapse. What I am going to do with you ill + got worse again I really can't say..... Why can't Eddy write + tell me about it? Why has nobody said a thing to me? It is a conspiracy to keep me working here. I am damned if I will if I don't know what's really going on about you..... Your letter to say that you have gone back to a hospital again without mentioning in the least about your condition, arrives at a time when I am putting in a last spurt at my work, to succeed or to fail..... For the last seven days + nights I have been hard at it trying to finish my work which I have to present for approval. Things have been a little more encouraging, but it is necessary to clinch the issue now whilst G.T. is here. And I have found the days are so short + that I have not had enough time. And now.... The news of your going into hospital arrived without any indication whatsoever. What am I to think? I don't know. Yet you say you want me to go on working + fighting for it. What a state of mind to fight! I have been trying to collect my thoughts trying to carry on that beastly work, but the papers stare blankly at me, my mind is in trouble about you. I have to sit down + write this letter + gave up the work. I am sending a telegram to you at Egham Hospital. I don't even

know where it is. And I hope you will answer me at once + tell me the truth. I am hoping that the reason you went to hospital is because you have had no servant in the house to help you. And I shall try to keep sane on that.... It looks suspicious that your condition must have deteriorated too. Is that right? Please don't keep it dark from me.... I'll work yes at this uphill task since you want me to. But you must tell me the truth always. Every letter so far, I expected to see news about you, but there had not been a single line on it. It had always been about that beastly woman + the theft. I don't want to know about anything except about you.... Tor wrote to say that Audley's mother needed a nurse no more because she had died. That piece of news gave me an awful convulsion, feeling terribly afraid about you. Please will yourself to fight it please please, for my sake + the children's sake, none of us can ever be happy again without you. I shall go quite dotty if anything happens to you....

M.E. 25

S.E.A.C.

January 24th 1945.

Dearest darling Mia.

Having read through the children's letters, I feel positive that all is not quite all right with you. Your nobility + self sacrifice have made you withhold the true state of your health from me. You are afraid that I might feel worried + could not work for our cause. What a heroine you are. It makes me ashamed to feel so weak + miserable because of my mental agony over your illness, when you who suffer, pretend all the time as if there is nothing wrong with you to keep up my spirit + morale. How you must have longed for us two to be together to help you in your hours of illness + yet you prefer to face it alone for fear that our cause may suffer. I feel a tremendous lump in my throat thinking of you. Are not we going to be allowed to be happy together as of old again? What am I fighting for if I cannot be given a guarantee to get even that. I stand to gain nothing else. All I want is you, to make you happy + proud + to feel that you have also borne more than a share in this struggle. At least if nobody knows, I want you to know + feel it. And for that I consented once more to come out here to try + pull the thing through, so that together we would reap our own satisfaction that we had done + achieved it together. But if anything is going to happen to you, what good is it to me? I am not going to do it without you sharing the result. For what ever gain I may have attained, it would be void + empty + desolate without you to share it with me. Poor darling, I recognise your effort to help me. But if you are going to suffer, I want to be there to suffer with you + to help to bear it. You of course would say no! You would say, as I gathered in your letters, carry on carry on, fight on + on spite of me + my sickness. How noble + touching you are. And when I feel my weakness creeping over me, it makes me almost weep, because of my

sadness + utter helplessness, not knowing what to do to help you my dearest + the only thing that matters, that I love + do things for. It seems however, that in spite of everything, your sickness, your utter loneliness + suffering, you would feel happy + contented if I carried on with the work or our work for our cause, + that you would feel utterly miserable to add on top of what you are already bearing, if I chucked the whole thing for the sake of satisfying my own selfish feeling to return home to be with you during your illness. I am far less noble + unselfish than you are, but to make you happy is my fervent desire. And since your happiness is to see a good result for our cause, I shall try to carry on in this painful way. I shall try to finish the part that I can play to lay a foundation + then let other people carry on. Although the other people will reap the benefit, we two would know we started it + laid down a foundation making it possible for the success, + thus we get our satisfaction. Will you be contented + happy with just that? I hope you will agree. For then I would try + put everything I have got into it for a last effort + risk it in the game + to achieve the necessary foundation that is vital to our success, + after that to come home. On that line, I think there is a likelihood that I might be able to pull it off by about May + come home soon after that to share with you all things that you have to bear, to enjoy our satisfaction quietly together that we have achieved the thing we were after, without the least care if other people don't know about it. You + I know it + share it from the beginning to the end. So if that is your wish + your decision, put in too your last effort as I will, + although we are far apart, we shall feel it in our own breasts that we are doing this together + helping one another, giving our supreme sacrifice of happiness + all else with only a will to achieve it. Every minute, every stroke of work, I shall feel you are by my side to do things together, fight together, struggle together. And you too must feel my presence near you to suffer with you, to bear with you everything as if we are one. I can't go on any more. I have broken down..... realising our difficulties + the affliction + your pain + your spirit of sacrifice + the wonderful heroic fight in you. I am weeping as I am writing these lines. So that you will know how much I too am suffering + trying to be determined to fight our struggle together. And so in spite of all ills, you too must fight, fight for our own satisfaction + secret achievement hand in hand together in our souls + spirit. + we must both survive, both of us to see + enjoy the fruit of our suffering, work + sacrifice together. Bless you my dearest. And I must stop now, before other people see me in my present condition. With all my heart + soul I do love you + need you.

From Pua.

M.E. 25

S.E.A.C.

January 26th 1945.

Dearest Darling.

Your letter of the 6th January No 18, 19, 20, 21 have just arrived. I had been thinking that beastly Mrs B has gone for good. And I am quite disappointed to realise that she is still under our roof. Can't you do something to get rid of her right away. I don't feel at all keen to see her about you after she has been such a beastly person. You may not believe me, but I really can't stand her. If it had not been for the word I gave to Beddow to look after her, I would have really got rid of her a long time ago when I knew she could not get on with you + behaved badly towards you. The woman is absolutely unbearable. She deserves to go to prison. I noticed that we used to have a lot of big towels + nice linen full in the cupboard. And before I left the cupboard had been almost depleted. That was how she paid me with my kindness. I feel really inclined to set the police after those things + find out where she keeps them + get them back or else she goes to prison. Let her choose between returning those things or we take action. Let my friend P.C. Jones read this letter if you like + appeal to him to help us recover some of those things. There is no doubt at all that she is guilty + her guilt can be proven. The vests are the proof. Those vests with the open neck without buttons are my guarded treasure. I loved them so much. It was impossible for me to give them away. Even if I were dead drunk I would not have given them away. So there you see, the woman is a thief without any doubt. I did not know what you had meant exactly in the telegram.... Those linens [were] bought at Harrods. And the people at Harrods can testify about their quality. She cannot possibly afford to buy them. According to the rule of circumstantial evidence + the vests, she can't get away....

I have been very busy lately + simply found that the days are too short! There have been many things to attend to.... The time simply flies + the days are too short. I don't know when I shall have put my house in order. It seems heaps of work. And this is not particularly interesting. It is in fact a form of drudgery which one has to go through....

....I am longing to go to some cinema + see those films which you mentioned. But what a hope! I have been away [for] six weeks + I have not been to see a single picture! I've had my hair cut 4 times + I reckon if I have had my hair cut 36 times, I shall be almost on the point of going home + seeing you my darling. There are 32 more hair cuts to go! I like to count by it, because the number is not so great + much less demoralising!....

ฝั who loves you.

M.E. 25

S.E.A.C.

February 1st 1945.

Dearest Mia Maeow.

I have been neglecting you for a week having been busy putting up a finishing touch to a certain work. It has been a most gruelling 3 weeks. And now I am on the job of a commercial traveller again wandering from place to place..... It has been a big fight + so far so good. G.T. will tell you when he meets you at the end of the month.....

....I feel so relieved to know that it was not due to anything serious that you had to go into hospital..... Wan has arrived to join me a few days ago. He spent the first three days talking incessantly.....

....With pressure of work rising by tons these critical days, I simply have no time. In a week's time it will perhaps slacken a bit. When there is no news from me, it is because the pressure of work is too terrific. So you must not worry.....

Somdet has been very sweet + most helpful. She has written me two very nice letters assuring me of your well being + asking me to stop worrying in a sweet + wonderful way which touched me most deeply. But I have not yet answered her letters, having really no time to do it. Please explain a little for me. I give all my time to thinking + working + rarely sleeping more than 5 or 6 hours a night. I often got up during the night to put things down on paper. Things which were inspired in the quiet of the night. The concentration has been terrific. So much so that I could have given no thought for anything else..... I feel really worried you know when I [can] find no time to write to people especially Somdet who has been so kind + considerate towards you. She is wonderful....

I have been up to Kandy but I have not paid my visit to the temple of the tooth yet. I will pay my respect as soon as I have time. Kandy seems to have something of you left behind. You have been here..... Wan is now attached to me almost as a personal A.D.C. He will go with me wherever I go..... In fact with him around, life without you or the children is a little easier, because at least, there is someone to talk to. In the camp, he parked himself on my bed while I worked + jabbered so much that I had to tell him to dry up occasionally. Please tell Tor + Tun about it that Pee Wan is not only a gramophone record but a wireless set which is constantly switched on all day + all night long! He is still very funny + entertaining.....

M.E. 25

S.E.A.C.

February 8th 1945.

Darling dearest Mia Maew,

I am in a stage when I shall not be able to call any place home any more..... feeling

like an old man kept alive by a charitable institute. Your life is arranged for you in the way the institute would think fit, without you being able to influence it very much. Yet it is your life + people do not recognise that you know it [Siam] better than they do. And so they think they are well qualified to help you. But how can anybody ever help another if he does not understand the other's case? And the worst of it is, he does not want to understand either. Everybody wants only to lead you by the nose without giving you the least credit that you possess a human organ called a head + a mind. Most of the things which you do + tell them, though are regarded as excellent + other superlatives, yet the credit for its achievement is not yours, but belongs to someone else who interviews you + puts up your case..... Yes, inspite of the fact that the end is achieved, it is very discouraging that you who have worked it + prepared it, get nothing, not even a pat on the back! And such is the atmosphere in which I work + live. And as you know, I am like Nunny in many ways, kind words + encouragement are all which are needed to get me to grind on cheerfully. And yet alone it seems I must struggle on grimly without any real assistance, except the thought of you + of what you are expecting of me to be capable of. At least i shall be allowed to try out a certain degree of my idea. And I should really be satisfied with that.... In those days at Huahin when the King trusted me implicitly, there was nothing I could not do. My body + mind + all were in it, not because of a drive to win any glory, but it was just sheer fun + sheer joy of doing it for a master who trusted me. Today I cannot feel this trust nor confidence from the authority over me..... Sometimes a point presented which a friend would understand + see it in the correct proportion, would be twisted, because of a prejudice that they are dealing with an inferior + ignorant, rather than an equal.....

Wan is here + is beginning at last to understand the position on which I stand.....

I dreamt an awful dream last night that somebody was going to kill my babies. I only managed to save them in the nick of time. Terrible.....

M.E. 25

S.E.A.C.

Feb 21st 1945.

Dearest Mia Maeow.

It has been some days since I last wrote you..... But I have been on the move going from one place to another the whole time battling through various kind of adventures. I actually received your telegram at a place from where I could not possibly send you a reply. I hope you are feeling O.K. at Compton House + that you will be able to get back to the old House. As far as my work is concerned, it shows a little promise + it might take a turn for the better any day. For its sake I have even agreed to + have done a thing which I had not dreamt of doing before. It has been the toughest thing which I had had to face in all my life. Every bit of nerve had to be put into it. The struggle against the fear of the unknown has been terrific + has worn

out a great deal of my physics. The spirit, after the ordeal, is however more firm + defiant + full of fight. Things which I had been afraid of, have now been conquered. I am fighting against every shred of superstition + I mean to get rid of them all + to face life + what is to come in the true belief in the Dhamma of the Buddha. Because after having done what I had done during the past week, I could not visualise any fear far greater. Fear itself becomes an illusion. And since it is an illusion, I suppose, one should be able to conquer it. It has not been an easy thing to conquer it, but it has been done. And if it has once been done, it can be done again + again. And when it has become a habit..... perhaps one might be able to conquer it definitely in time. I mean to try + conquer it. And I realise the magnitude of the task..... Things have been very puzzling + mystifying, are not they? But I cannot tell you exactly what they are. I can tell you that much that it has been the most agonising + nerve wrecking kind of a week.

I met Chai who had been very fed up with life over here, because nobody had known what to do with him. He is feeling O.K. now, after I have explained to him + to his superiors of his roles. I feel so much responsible for that boy. It was because of me that he came out here + if he were to meet with any dreadful difficulty + unpleasantness, I could not help considering that it had been my fault.

I have received two more letters from Tor who has been so sweet + unselfish + one letter from Tun. One of Tor's letters flew out of the train window + got lost! A great pity..... I am going to send 200 pounds more home. 50 pounds are to go to each child, that is to say to Tor, Tun, Noy + Ning. Will you distribute them..... I went to the Market this morning with Wan + Aroon["another Aroon" อรุณ สรเทศน์]. You would have loved it. It is so much like Bhahurat in Bangkok. The shops are full + there is nothing you could not buy. They have everything including VAPEX which I bought 3 bottles [of]. In Colombo, you cannot find a single thing including all the essentials to life. Here you could have anything. And I wanted to buy everything for you + the children. But sending them is so difficult. And I am not so good at choosing them. I felt that I might choose the wrong things like those sarees which you could never use, again.....

I went to a picture called "Mark Twain" yesterday. And I came back very sad..... because his sweet wife died before him. It was a most poignant scene when she was there dying + he was asked to play a tune which they had loved together, until she died. She was happy no doubt. But I could imagine the state of mind..... the fellow had to go through. And I was quite sick thinking of you..... I wish I were a man without any imagination..... I shall try my very best not to worry. But you must take great care of yourself + get well.....

Your hubbie Chin.

M.E. 25

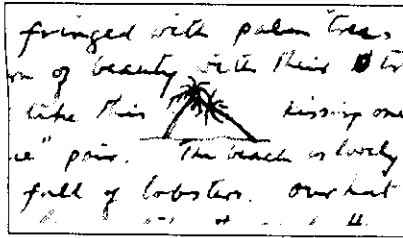
Feb. 27th 1945.

Dearest Darling Mia Maeow.

.....[I feel] very guilty for not having written you more lately. But the facts were that none of us have had any spare time at all. When the work is officially over for the day, I usually have to carry on preparing things which seem unending. Life in the past few weeks has been like a movie, in which every kind of incident in a person's life lasting a number of months or days or years is compressed into 85 minutes. My experience of the past few weeks has also been varied + compressed into a short space of time so much so that it became quite breathless! Things have been good + bad, + there are still a great number of difficulties to cope with yet. And since I have done a thing of which I had been afraid most, the rest seems to hold no horror. Therefore whatever happens including failure, I feel you + I + the children together can face it without any presentiment + qualm. All I am waiting [for] now is a message from a certain quarter which will determine everything. If it is in the positive, it means we are at last on the threshold to possible accomplishment of our aim. If however it is in the negative, it will give me a justification which will satisfy my + your conscience, that we have done our damndest + that the failure could not be attributed to our sloth or a desire to shrink from our duty nor responsibility. So much so that I can come home to you + to live + enjoy my peace with you, without the slightest trouble to our conscience, save perhaps the regret that it is a great pity nobody listened to our pleading for their own cause. I am quite prepared to face my critics + enemies, armed with a clear conscience + a justification, as a doctor who has done all he can, but the patient refuses to take the measure of his treatment.... Your last letters show your wonderful courage + fight like a game fighting fish. And it makes me feel we are really going through this together hand in hand. Your picture + the children are close to my heart wherever I go + whatever thing I face. And your words in your letter make it certain that you are here together with me in spirit.

I am very sorry to hear about the suffering which old Tough [dog] has had to go through. I wonder what he thinks. He must be blaming me a great deal for having left him to such a fate. I would give anything to see that he is happy + well cared for + has a home, our home to go to..... And please tell Buey [บัวบ?] + Sampao [สำปอ?] for me that I will never forget their consideration + kindness shown to you + that I am really most grateful + appreciative for what they have done + [are] doing for you, + that I shall try my damndest to repay them when the war is over. Their interest will be mine + I thank them again + again..... As soon as I can get to a place where I can do a little business, I shall be sending at least 250 pounds more..... Tor has been so sweet to me writing me all the time in spite of having had no answer from me. I have written + tried to explain to her why..... Two days ago I had a very rough air trip, so bumpy that I was almost sick. I am now in a kind of a holiday camp resting..... The place

is perfectly heavenly lovely. It is like our desert island we used to imagine. The seaside or rather the beach is fringed with palm trees, throwing a most fantastic pattern of beauty with their trunks. There are two which grow like this term it "the You + I embrace" pair. with wonderful surf + the rocks are is facing the sea, + built with palm Huahin days. There's a river + a lake

kissing one another. I The beach is lovely full of lobsters. Our hut leaves like the early with 200 islands, a

kind of lagoon behind us where we go boating. Yesterday we went paddling, taking with us our lunch. But we did not eat our lunch until 3 pm, because we landed at an island + the people were so kind to us, giving us cocoanut milk, tea + cakes as we passed each house. They are very kind people, living a lazy existence out of the riches of their soil which gives everything without ever having to work for. What a place, what a paradise! Everyone is laughing + hospitable. And we simply could not get away from them. They followed us + took us around to almost all their houses + showered us with gifts of all kinds. They are very naive + very superstitious. There was a funny incident. Before we left the island we opened a couple of tins of our rations + in those tins there were sweets, chocolates, + etc. We divided up these things among the children..... While this was going on, the headman, a tall big fellow, trying to get something out of the tin, cut his finger. The wound was very small + yet he was so frightened, as a child. An elderly person came along + took hold of his wounded finger + said a prayer + blew + then prayed + then blew as you have seen it done to a child at home. Very funny + interesting..... I took some film of the proceeding. But I don't suppose you will see it until after the war.....

This place is full of a lizard called Hia (เหี้ย). They are everywhere. When I came back to my hut, there was one in my room. He shot out + climbed up the cocoanut tree. I did not say like Me Chit [a superstitious elder at home?], forgetting about it. But afterward, before anybody remarked anything, I said "It is supposed to be lucky having this kind of animal in your house." I suppose that is all right, as far as that kind of superstition goes. Actually I have already come across three of them. One rushed across while we were walking to the beach + everybody thought it was a big snake. The second occasion we saw one swimming across the bow of my boat. We all thought it was a crocodile. I even took some film of it swimming. Things like this would have made me feel quite uneasy a month ago. Today, after my frightful experience, I feel there can be nothing worse than that, + I can face up to things much better.

Up in the North I was in a place where there was a pet monkey. She was the nicest monkey I have ever come across..... She loves drinking gin + eating tobacco. Every time you go near her she would jump on you + dive for your pockets + search for cigarettes or tobacco. And when she was held up by her master + kissed by him, she would close her eyes in ecstasy.....

Wan + Kai (Arun) are with me + have been with me for some days. Kai [อรุณ สรเทศน์] is an excellent fellow, the best of the bunch. Very sensible + grown up with a wonderful sense of proportion. You would like him very much. Very steady + dependable. I like him so much that I would not mind a bit to have him as a son in law. He is the type after my own heart. Well he took me around a Market in Calcutta where there seemed to be everything under the sun including Vapex.....

M.E. 25

S.E.A.C.

March 9th 1945

Dearest + Sweetest Bride,

At 3.30 pm 17 years ago we were at the Ambara Palace [พระที่นั่งอัมพร] and a moment or two later you became my wife. Today we are almost 5000 miles apart.... [I] wish that we shall have many more of this day to come + that the next 9th of March we will be together at Bridge House enjoying our life + one another's sweet companionship, with all this pain of parting + all that becoming things of the past....

The last week, I have been dreadfully busy with heaps more head splitting calculation racing madly against time, trying to finish a piece of work which I hope might produce a good result achieving perhaps a part of our aim. There are many more always deep bank of clouds to go through before arriving at the silver lining on the other side, if luck is with us + helps us to get through. What a tremendous energy + will to win through is needed! I only wish I have enough of them to carry on to the end without cracking up completely. Things are slightly better now, having two other chaps to help bear the burden.... There is another fellow Aroon with me. He is as steady as a rock. And I think a world of him.... During the past week we three [Wan and the two Aroons] have been together at a holiday camp blazing away with work as well as play. Every evening we romp about on the beach surfing + running around.... After our swim, we have our hor d'oeuvre, of cornbeef, lemon, sugar + onion made into a salad + eat with our drink as appetiser. We usually eat too much of it that we can hardly eat our dinner.

In the camp there is nobody else but us + the staff. How I dream of having you + the children to come here + live with us. You + especially the children will love it. This morning we shot cocoanuts down to quench our thirst. Only one has milk left in it, the other two were riddled with bullets. We could only eat the meat inside it. It was fun just the same. It is all very simple + wholesome + primitive except our little weapons.

This evening we are celebrating the day 9th of March by throwing a party for us at a Chinese Restaurant in Colombo. The food was not bad but the party was a little empty because you were not there to be with me. I bought a tennis racket and 6 nice new balls to play with Wan. I also bought a Takraw (the Siamese rattan football) to play. It is a good game + one gets

ผัวเมียชาวเกาะ(อังกฤษ)

อรุณทั้งสอง

a great deal of exercise on it.

.....It is quite a good service now for sending air mail letters out here. The only trouble is the cigarettes parcels..... So far only one cigarette parcel has arrived last January. None has come since. And I am simply dying for some nice cigarettes to smoke. Out here the cigarettes are very bad. And I simply could not smoke them. I had to hunt around under the greatest difficulty + heartache to get some palatable cigarettes to smoke. It would be a Godsend indeed if you asked Mr Snoh to go + pay that shop "Philip Morris" in Bond Street 31/- a month..... + to tick them off for not sending me any cigarettes. As regards the 40 pounds, waiting in Bombay for a friend of mine. I am afraid it is going to be very difficult from now on. Because that fellow has been killed a couple of months ago. Poor chap. He was the best bloke in the Force. And I had been thinking all the time that he had received the Money. I shall have to do something such as sending the money to his mother or something. I shall have to try to find out about his next of kin. And I will then let the Bank know what is to be done. Isn't it dreadful? You have not asked "Hanover Hairdressing Saloon" to send me any Hair cream + Kara, have you? I would be most grateful if you will. Because I have nothing left now.....

Your descriptions of the garden with the blossom + leaves out sound wonderful..... I have been hearing that you are very much better. But it is never from you. It is really about time you sent a report in full about your condition.

I have just finished the main part of the project of the work. So I shall now take a few days, to relax completely. Perhaps I shall sit + paint or read. I have had no time for anything at all..... Things are moving along nicely though far from smoothly..... I hope we shall be well protected + able to work without any dreadful hindrance till we attain our aim.....

M.E. 25

S.E.A.C.

March 15th 1945

Dearest.....

.....You have been so silent since the 9th of March the day when you became my wife. And I feel worried again what is happening to you. I received 2 letters from Nunny dated March 5th. But none came from you. Dearest are you all right? Tonight I have been lying awake thinking back to the very day when I first kissed you..... 22 years ago. Do you remember that Taxi Kiss, over Putney Bridge? At one time it did seem almost impossible to have you as my wife. So many other men wanted you + I was far far down the line of succession to your love. By some miracle the whole of that mysterious loveliness came into my possession.....

We have not been anywhere nor done anything very much. Our life becomes a routine. We play about doing a bit of painting after breakfast. And in the afternoon we go + play tennis

at a Sinhalese Club. The Sinhalese are very hospitable. And the atmosphere at the club is very much like the club at Lopburi or in the province. They gave us a party one Sunday..... [We] sat down to a real Sinhalese meal with all kinds of hot curries. Their food seems to be nothing but curries. It is however very hot, as hot as our Gang khiew wan, or even hotter. I had to gobble down a chunk of pineapple every mouthful to cool off my mouth. There is no such thing as stew or salad or any other vegetable dish + variety + assortment as our own food. I should dread to live on this kind of food day in + day out. The monotony is perfectly dreadful. I met a kindly old Sinhalese Gentleman who knew Prince Prisdang when he entered the Priesthood here in 1890 or something. The monastery in which the Prince used to reside, is not very far from here.....

M.E. 25

S.E.A.C.

March 20th 1945.

Dearest Darling.

I have just finished a painting of the beach in front of my holiday camp. I feel sure you would love it. It is quite an improvement to the painting which I have done in the past. It looks like this:-

(The scene such as this is everywhere. And you can go on painting + painting if you have the paint.)

done in the past. It looks like this:
 (The scene such as this is everywhere. And you can go on painting + painting if you have the paint.)

 This little sketch will perhaps give you an idea of what it looks like. Without the palm trees bordering the beach, you might imagine you are at Huahin. In fact I feel sure Koh Samui would look like this. It is a perfect paradise.

This little sketch will perhaps give you an idea of what it looks like. Without the palm trees bordering the beach, you might imagine you are at Huahin. In fact I feel sure Koh Samui would look like this..... Wan + Kai say they have never had a far better time + enjoyed themselves so much as they have since they had arrived in India. You can well imagine from the above sketch that the place is lovely. I have been taking some cine film of it + us playing around..... One can never tell what other obstacles we might have to surmount. I only wish that it would be possible to carry out everything according to plan + that everyone would be co-operating + [working] together as one, without any form of petty selfishness, which usually sabotage everything + delay every success, that might be possible. In fact things + conditions look far brighter than they have ever been before..... In suffering however, people usually get together. And I think the Unity in a certain quarter at least will hold good: The disunity which has been upsetting us all from a certain quarter of which you know very well, is still there. But I hope that it will be quite insignificant at this stage of the game, + that it won't hinder our effort too

much. All you can do now is to hold tight + have plenty of patience and a stout spirit + don't worry about me even if you don't hear from me for a long time. Stick to the old saying "No news is good news"..... Do you remember that year 1933, when I also had to be away from you for a long time + was busy so much so that I left you out of my thoughts for a long time? Well, this is going to be something very familiar.....

M.E. 25

S.E.A.C.

March 26th 1945.

Darling dearest Mia Maew.

.....I have been doing two more paintings. One is the view from the top of a hill looking at a general view of a certain part of Ceylon. I wish I could send all my paintings for you to see..... I have also altered your portrait which I painted some weeks ago. I made your hair look like a nice perm!..... I mean to take this portrait with me everywhere + show to KhunYai when I meet her. Talking of KhunYai, I hear that not only her but the world in general around her [Siam] is in frightful difficulties. The foods are still in plenty, but the price is almost next door to impossible. Do you remember the time when we used to feed the whole household for 1.50 tics a day. Now it is reckoned that to feed one person per meal costs you 1 tic., ie., 3 tics per day per person. In a household of 5 people you may have to pay as much as 15 ticals per day! Isn't that staggering! In fact 1 tic now has the value of about 10 stangs of prewar valuation. Such being the case you can well imagine the hardship + difficulties. Talking about your clothes at home being on coupon + all that, at Khunyai's a yard of cotton printed cloth which you used to make your blouses, costs at least 20 tics! A pair of trousers for a man cost 100 tics, a shirt costs 80 tics! Can you imagine such a state of affair? Frightful! There have been cases when the ladies in the family have to share their skirt + blouse. Those who stay in their room just either go naked or make do with whatever cover they could provide, while the coveted skirt + blouse are reserved solely for the one that has a business to go out. Black market out here is terrific. A chicken costs 10 tics. Pork at 5 tics a pound! Fish are difficult to [find] because of the lack of string to make the net. Everything, even a cigarette is 1 tic each. 2 eggs at 1 tic. Those who produce food are however O.K. + don't have to suffer so much, + actually are making a lot of money through the black market. When I go to see Khunyai, I'll bring her all the badly needed things, as well as your letters to me + those of Tor + Tun.

.....The rain here is absolutely terrific. It simply pours. And I have to put on my hat + rain coat to sit in my room almost every evening when it starts pouring, making life most miserable + wet. Everything is damp including my bed. One has to try to go to sleep somehow.....

M.E. 25

March 31st 1945.

Darling Mummy Mae.

A thousand thanks for your letters.....

About that Pip [rich neighbour's dog] business, I think it is really disgusting the way those people mollycoddle him. Pip has Kara on his hair seems to be the last straw. Here I am, simply yearning for some Kara or cream which never came. Master Pip gets all + lives in perfect luxury while I am shivering in my room in the rain. Talking about Kara + cigarettes + tobacco. None have arrived at all during the last 2 months. Wan is very kind to let me have some of his tobacco. He gets them plenty. I don't know what happens to mine..... If you meet Mr Snoh or Buey, will you ask him to go to Dunhill + ask them to send me their tobacco called "Royal Yacht" instead of the No. 20493 which they used to send me. This Royal Yacht is very good indeed. I have been having some of Wan's + it is really most excellent. Without any smokable cigarettes I have to depend entirely on Tobacco. I don't need much else except some tobacco + something to put on the hair which as you know always sticks up without anything on. Will you please also send word to the Publisher of the "Artist" + "Studio" [magazines] in Piccadilly No. 44 (I think) and at Chandos street asking them to change my address to M.E. 25 Seac. This [applies] also to "Hugh Rees" in Pall Mall who still uses my old address of 145 North Row, Meerut. I am so sorry to bother you about these silly things. But they are the silly little things which cheer me up a great deal when I can have them.....

.....I feel funny to realise that Tor is going to [be] 16 in a few days. I feel I have lost my baby, but I gain a grown up daughter. Will you please put her on your lap + kiss + hug her as I used to when she was a baby for me, before she passes out onto a budding girlhood phase of her life. I do want to be there to do this myself..... As for Madame Silly Kiss.....I am glad [she] is still my baby to play silly games with though..... Poor Noi + Ning being in that place of scarcity. I hope they don't suffer too much. If + when I can, I shall go + see them + try to send them both to you if possible. I have not been able to ask the Bank to send you the money. Because the Finance department in the Force seems to be full of delay + muddles. They have sent me a note to say that I have a credit at about 400 or 500 pounds. And yet they have not paid them into the Bank.....

M.E. 25

S.E.A.C.

April 9th 1945.

Dearest darling.

.....I left my isle of paradise a week ago with the greatest regret. I felt almost like leaving home. It made me think a lot about that day when I said goodbye to you + you

were standing in front of the house waving to me. The pain of parting reappears again, because it seems that I am now drifting further + further away from you..... There will be a time in the future when it [will] be impossible to write to you personally. But you will always get news of me. Therefore there is nothing to worry. Spiritually we are forever together + you are always by my side doing the same things, sharing everything.....

I have had no time to write to you till now, because of constant travelling.....

The troubles about work do not seem to be over. It follows me up here + causes a great deal of heartache + annoyance almost on the eve of the commencement of the work.... And at one moment I almost felt it better to give up the whole thing, just because of a fight for a principle. On the other hand we have seen that sometimes a fight for a principle does not work out in practice. So I have adopted a middle way + am now waiting to see the result..... It seems the path I walk is full of sharp stones that make me bleed all the way without a break. I hope that if everything works out O.K. this time, the difficult bit of the journey would perhaps have [been] negotiated. At the moment I am awaiting [the] result..... One has to wait + wait all the time.

.....The heat is almost unbearable, exactly like that we had in Korat in 1929, before Noi was born into you. The air is hot, so hot that I caught a frightful cold against which, not even Vapex could have prevented..... I am now back in the place where there is a nice monkey which Nunny liked so much when I told her about it. The monkey is still as funny as ever before..... There is no desk to write a letter here. So it is very difficult indeed to sit here [in] a Yogi posture writing you.....

.....the work is never so smooth. In theory it ought to be quite O.K., but in practice owing to lack of personal contact with all the parties concerned, no real understanding is established..... The struggles which are at times so unnecessary are very tiring + nerve wrecking. I feel I shall be quite old when I return home. Last night I saw a film "Life + death of Colonel Blimp" which you had seen. I liked it. I see in the paper that there is a new Bob Hope film called "The Princess + the Pirate".....

M.E. 25

S.E.A.C.

April 25th 1945

Dearest darling Mia Maew.

.....I have packed most of the books + my paintings + things in 5 tin boxes, three of which are marked with "C. S. Arun, Bridge House, Virginia Water" on the lid. One of them has a picture of Bridge House + garden painted on it..... You will see it when the boxes come home. And then you will appreciate how I dream of home + you. What beauty you + our family + home

have for me..... Please tell Tan ying that.....I can keep my eyes on [Wan] quite easily. So there is no cause to worry..... Wherever he is, I can keep my eyes on him.....

M.E. 25

S.E.A.C.

5th June, 1945.

Dear Madame Svasti,

I write in case Major Arun is too busy to be able to communicate with you himself and to inform you he is very fit and well and in the best of spirits.

Until he is able to correspond with you personally again, I will continue writing to you from time to time and will keep you informed of his welfare.

Yours sincerely,

M. M. Regan

C/Ensign [?]

M.E. 25

S.E.A.C.

July 17th 1945.

Dearest.

Many thousands of thanks + kisses + hugs for all your letters, numbering twelve in all from No. 54 to 64 plus the one sent along with P.....

.....Although you talk of our desert island, to me Bridge House, you + the children are IT..... The news of your health too is good + steady. But I don't cease to worry, because of the report that the dreaded germs are still there..... I met almost the same replica of [Sanasen]. But in fact he is even more formidable, because he is armed with a far greater power. For two solid months we all had to fight against the caprice + unreasonable obstinacy of this man, so much so that the work was almost in direct harm's way. We all spent sleepless nights worrying + the day working ceaselessly from before dawn till after nine at night. But where we were the climate was so bracing, cool + pleasant that six hours sleep made you feel quite fresh, as fresh as a daisy. The rain of course is hell. For when it rains, wet is not the word. It soaks your very skin + the cold + damp almost take the life out of us all. Food was not plentiful, but sufficient, + work was plenty + we were fully occupied + really we all enjoyed ourselves inspite of all the nasty hardship due to the elements + human caprice. Beyond that little hardship + slight longing for better food + some form of transport so that we could save our

energy climbing up + down hills + save our blood from the vicious leeches who are everywhere waiting for us, there is nothing for you to be anxious about. We have quite ample supplies of medicines + (Touch wood!) none of us have yet been ill. We now have plenty of clothes to cover ourselves from the wet + cold + our shelter is quite comfy..... Tell Nunny that we have a couple of silly elephants whose appetite is very large. I used to find great fun feeding them with bananas. Once I was having tea, they came for their bananas as usual. The sillies were quite gentlemen + did not take anything which had not been given them. I had a couple of bunches of bananas with me + they kept on plodding me with their trunks for the bananas. In giving them the bananas one had to be very careful to divide it equally to each of them or else the one which did not get it would feel very hurt. So each time I had to hold one banana in each hand + give them to them at the same time. The sillies ate so quickly that it was quite a job giving bananas to them. You pluck + hand them over + then pluck again + so on like a machine. One day two bunches were not enough, they wanted to try some tea + biscuits. So I gave them some. They said the tea was too hot + the biscuits were not so nice. They in fact became quite as bad + as choosy as the silly dog Toughy. Nunny would love them! As for monkeys, they are everywhere. Gibbons are far nicer + tamer, but are not quite as mischievous as monkeys. They are more gentle. There were two who were so good that they shared every bit of food with one another. At night they slept hugging one another like Babes in the wood. They remind me of Tor + Kiss + are so very tubby. You will be glad to know that although game were plenty, And barking deer used to run close by our shelter, we did not shoot them. And on your birthday I fully pardoned two chickens, male + a female from being executed. They were allowed to roam our shelter in peace at full liberty. Except for that we had no other celebration in honour of your birthday, because we had not got anything to celebrate with. Now you can see that we are all O.K., quite happy, alive + kicking. I am so sorry I shall not be able to do what you would like very much, that is, I shall not be able to write you too often. Every now + then such as on this occasion I can write a bit to you.....

I have been reading some literature found in some magazines in bits + pieces. These bits + pieces are lovely. So lovely that one longs to read the full version which I suppose cannot be got until after the war.....

Well, one has to find some form of beauty to feed the soul. Without you + without my painting. These lovely phrases do give me a great deal of pleasure, ดังเช่น

“ยามไร้เด็ดดอกหญ้าแซมผม พระเอย

หอมบ่หอมทัดดม ดังบัว”

ลิลิตพระลอนี้เพราะมาก. I should very much like to read the whole work.....

That is enough about my artistic temperament going mad on literature. I wish you were here to discuss these things + read them together.....

Talking of Noi + Ning, please do not worry too much over them. I don't think life is

quite as bad as it seems on the face of it. That country is a food producing country. There may be inflation, but I don't think there is such a thing called "Famine". It is quite impossible to be as such. So don't worry your head unnecessarily.

I wish I were told the result of Tor's exam. I do wish the darling passed it with credit due to it. Otherwise she would take it to heart + become too unhappy. After all exams are not all in life. If she is good + gentle + considerate to others as she is today, her path in the future is quite secure.....

Don't worry about your dream that I would present you with a fait accompli "Here is my wife". You silly!.....

.....Soon we shall be home together + always. Live + hope + keep a very stiff upper lip. I am honestly O.K.....

from your PUA who loves you always + always.

P.S. The Pictures you sent were wonderful. I like the one with you Three + Toughy in it. The babies look grand. So does Toughy. And you I suppose are very pleased with yourself because you look like a MAMMA. In fact it has a little of Kun Yai in it. I should like to have more of the House + garden. My sixteen year old daughter isn't a bit grown up! She is still my silly! Hooray. Perhaps she has a little more perse [family word for 'poise']! The Kiss is as sweet as ever she was. Please tell her I lost all my under vests! I need my Nanny to come + take care of me at once.

In the picture I am glad that you are still fat. Please keep fat always. You are so much better fat. Really you are. [He's terrified of her wasting away with TB.] Look at the babies. They are nice + lovely because they are fat too!

I am so glad you met G.T. [George Taylor] + lunched with him. I think if you are in doubt about anything, you can write to him. I am sure he will give you the answer or help you. There is Lt Col. Lindsay, but he is not well. If he is back there you can also write to him. Another man you can write to is Lt .Col. Egerton Mott. All at the same address. Room 238 Hotel Victoria, Northumberland Avenue. If it is not already changed. Or else Montague Mansion, Crawford Street. I think you can find out from Leonard Guise or his wife whom I believe are now back home. I hear a not very pleasing tale of our friend Edmund Grut. He seems to have had a raw deal. I am so very sorry about that. Life is so uncertain. Success today, failures tomorrow. The best of it is home + you, without having to do anything under anybody, but to go on painting + playing golf at your own sweet will. FREE, FREE and FREE.... Tell [Lady Smiley] that David is OK. There is no need for her to worry....

[จดหมายฉบับต่อไปเต็มไปด้วยช่องโหว่จากฝีมือการไถรของเซ็นเซอร์]

[address censored]

August 31st 1945.

Dearest เมียแมว.

At last everything is over bar the shouting. I met คุณยาย น้อย + นิ่ง, but it will be a long time before I can come home. There is a great deal to be done to reestablish the new regime of fairness for all. I am undertaking to get everyone on our side [censored] to understand the policy of "No revenge but to [censored] + to begin together again fairly. Large number of people agreed with me + are willing to co-operate. Some however are still adamant, but they don't count. As for เจ้า, I have been canvassing mighty hard that we should all stick to the "Above politics clause" which everybody is trying to repeal. I think the victory of the เจ้า is to stick to that clause + to demand nothing but to show that with all our sacrifices we still demand nothing. There is a big task ahead for all of us. First to reestablish law + order which nobody had known during last ten years. Second to destroy all forms of corruption + shameful dishonesty. Third everyone should combine + join in to determine what form of constitution we want. Unity must be achieved. [censored] work with us are welcome if they stick + agree to the above policy. Those who have done wrong must get punishment to fit the crime. หลวงประดิษฐ์ is a great man. He is really determined that the above policy should work + accepts [censored] freely. Let's hope that it will work. This is a picture of hope. But like all hope it may not come quite so true. There are many doubtful jealous + bad elements, [censored] as you know. But we must all try + try + try. If we have got a noble ideal at least a part of it may succeed.

I am most terribly you-sick, so sick that you would not know how to determine it. Seeing [censored] it makes me even Sicker. I want us all to be together somewhere tucked away [censored] quietly. I have been looking at the old pictures of you. In [censored]. How it made me YOUsick. Noy + Ning are most pathetic. They feel they are out of it. I know it + I feel very deeply for them. I don't want to say much now about them. But I am determined to bring them out to you + คุณยาย too. I hope I succeed. They are nice girls, very well behaved like real Siamese ladies. But I don't think they enjoyed their childhood enough as those two in England. We must make it up to them.

I have not yet seen many people. I have been so busy, really busy with almost no thought left for anyone except for you. And even that I could not spend much time [with] either. I hope you will forgive ผัว for that. The hour of triumph is near, but it may not be. But we will share it, won't we [censored] triumph is not like that of others, but the attainment of our goal to "see United Siam free, fair + happy" with the [censored] respect. I have an idea that we might get it..... And all of us have to take part + forget all our selfishness for the sake of a greater cause.....

คุณยาย will give you quite a large picture of what is going on in the family. I have not got much time now. Every minute as คุณยาย can tell you is so full..... As soon as communication with the outside world is regularly established, I will write more in detail about many other things.....

I am sending this letter outside to you. I hope it will reach you. At first I was coming out to India to post them all myself. But at the last moment I could not go.....

I am O.K. dearest.....

พ่อที่รัก
หนู
เขียน

Bangkok

Sept. 19th 1945.

Dearest.

I feel so guilty not to have written you for sometime. But in the first place, there is no communication with the outside world, except through the Army Mail which is still unorganised, so much so that, the only way to get out is by a messenger who brings out the letter + posts it outside in India. Secondly ever since I came in from my jungle kingdom, I have not a single moment of my own. This is an honest fact. You may not believe it. I get up at 6 AM + go on working until midnight. Or quite often 1 AM. You can well imagine how difficult it is to find time to write. By next week when the Japs here will have completely lay down their arms, I shall have no peace. Please don't think for one single moment that I am not thinking + yearning for you any more. If no pressure of work on my head, I would come home tomorrow. They have however asked me to stay till November. I hope therefore to be back home in time for Xmas.

I have got heaps of things to say to you. But the short time at my disposal is a factor which prevents me from writing a long note. I can however tell you that things are going on quite well up till now. And what I gave in the interview with the papers which I have enclosed, would tell you of what you can expect in the country. Or at least what I am trying to establish. The people in power are co-operating very closely so far (Touch wood!) + I think they are quite sincere in their declaration to unite + join in with my programme for the country. The drawback for this unity is of course "our own" people, their old or ex opponent who feel very reluctant to join hand + accept my policy. This is however becoming lesser + lesser knowing that I am trying to do this thing (Unity) not for my own sake nor anybody. I declare myself an absolute neutral + I think people do appreciate it a little + trust me + ready to listen to my advice. The papers have been very kind to me + even are preparing to listen to my policy + to practice it. This is however, still in the stage of development + and not yet fact. And for this my time is wholly devoted. You can well [appreciate] the difficulty. As far as internal politics are concerned, it will take sometime yet before everything is finally settled. The programme

has however been agreed upon. And as soon as I see that things are started on the right path, I consider my duty done. หลวงอดุลย์ is of course dreaded by all + is the stumbling block to progress. He is however being eliminated gradually from sphere of influence. He has now resigned from his post of อธิบดีตำรวจ. And this gives a great deal of confidence to the people. The so called conservative party is very busy attacking me for not helping them. It is sometimes very annoying speaking to people who would not fight for themselves but rather prefer to have “พระราชรถมาเกย และเอาปืนเข้าปากให้” I told them that I could do no more than giving them security to fight in an open ground in all fairness with the others. People whom they deem dangerous will be eliminated, such as พิบูลย์ + co. who are to be put away as War Criminals, + อดุลย์ who is said to be the terror of Siam. This will have to be done gradually. Pradit co-operates with me in all sincerity + fairness, thinking of nothing but The Nation. He is a man to be respected. And if this succeeded, he would be classed as a great man since พระพุทธเจ้าหลวง. I like him + we respect one another. I should have come back right away, but he insisted that I should stay on till middle of November, after the apprehension of all War Criminals + Cheats of all kinds. The people here are very impatient that we should get on with the process of elimination of the undesirable, quickly. And this has been most difficult. I had in fact better wait to give you all the details of these when we meet. I shall try my best to get you to see the picture before I get back home, because you + I are together + join hand in hand in all these affairs. Things have not been easy. And my time is wholly taken up.

On top of these, there is the matter of Foreign Policy. This has been made difficult by the slowness + cautiousness of the British F.O. Because of this, it has been most difficult to explain away my propounded theory on Foreign Policy. The U.S. whose interest is little over here, could afford to say heaps of things that please the Siamese. Whereas the British whose interest is real + substantial, have to be careful of what they do or say. Such being the case, U.S. is all พระคุณ + the British is all พระเดช without พระคุณ. But our future is with the British because of mutual interest. Therefore you can well imagine how difficult it is to explain things to them to enable them to see the true picture on both British + Siamese sides. I hope things will turn out all right in the end. Trying to establish good will + understanding on Both Sides is very tedious + difficult.

I meet เสนีย์ at last. And he is exactly what I said to you he would be. That is “he misunderstands everything + is under an awful illusion about มณี. He says มณี said to him that when มณี went to England in June 1942, nobody in England was interested in the F.S.M. at all. The War Office, F.O. + all knew nothing + were not interested (what a liar!) He only managed to get things going under most difficult condition by getting the wife of General Riddell to help him. And through this lady + the general he was able to get the things started. Isn't he good at telling story. When I told เสนีย์ what happened, he of course did not believe me. I suggested that he should cross-examine witnesses who had seen those documents, which had

happened long before มณี's arrival. He of course did not believe me + I am going to produce the evidence which is in India. Therefore at the moment, we are just polite to one another. I said to him in a sense that "As an officer + a gentleman my word is my bond, if he does not believe it, I shall not bother him any more but will produce the evidence to save my honour." He said I was silly to be so annoyed. Up till now he has done nothing to satisfy me. I shall wait + see.

Now about family affair. Noy is wearing all your dresses which I remember very vividly. Both of them are very well mannered in the Siamese tradition + do not play about with me quite as much as the two monkeys in England. Both of them feel we neglect them + think (rightly so) themselves ลุกเมี้ยนน้อย. I happened to read one of Noy's little notes. She said "she had not yet known of what is parental love." It made me almost cry. Both of them want so much to come to เมืองนอก. And I feel it only fair that they should. So by hook or by crook I am going to bring them over. My reasons are:-

i. The four girls will never be able to live on the same level if they are not given the same opportunity of being together in เมืองนอก. The two here (Siam) will always feel so inferior that they would never get on.

ii. It seems utterly unfair to leave them behind now that I can take them along with me. The Commander Force 136 has promised to give them passage (including คุ้มครอง) to go with me....

....I am the only one, that cannot accept anything, because of Politics + Principle + Bond of my word, which have been given....

Meanwhile I have been offered the following posts:-

- i. C. in C. Siamese Army. Or Chief of Staff to reorganise the Army.
- ii. Chief of Police to reorganise the force.
- iii. Minister to the Court of St James'.

So far I have answered with "Silence" !!! Although all these can be had for the asking, I feel I must try my best to stick to my word given to the people. They have said that these posts are of National importance. But I still feel undecided + need your advice very badly. On the one hand there is that selfish feeling for the security of our family. On the other, if I were to accept either of these posts, it means after all that I too have gone against my word + have reaped the benefit of what I had done. And that would not improve the morality of the Nation + youths + posterity of which we are very much in need. So you see I am between the two fires. One is Power + honours + the other is a "Pauper existence" but with my principle + personal honour preserved. I am inclined to accept the second.... At least it will be a rare one to refuse such tempting offers for the sake of principles. What do you think? Because you are in this together. And you should decide. And we will face the future together without fear. In fact I feel better if you too should decide that we should refuse. Please send a telegramme quickly as to your decision. And please consult สมเด็จพระเจ้า or tell her of it too if you think fit.... On the other hand we could chuck it all + I become the big shot with a little troubled conscience of having gone

against my word. What an awful decision to make. If alone I would without the slightest qualm take the path of a Pauper with honour. But I have you + the 4 ตัว to think of too. What a dilemma. So please decide for me.

The National programme which had been my aim, has definitely been adopted, ie.

i. Civil service, armed forces to be separated from Politics.
ii. Politicians will not be allowed to hold a civil service post. Therefore they shall have to choose one or the other.

iii. There will be two houses, one elected by the people + the other composed of the following appointed members:-

- a. Representative of Royal Family.
- b. ข้าราชการ
- c. technicians + experts in trades + professions.
- d. Elder statesmen appointed by the king.
- e. Representatives of the House of Commons, elected by the members of the house of commons.

The first house or the house of commons is the National Assembly, the second house is the Senate, to be advisory body with certain powers of correction.

There will be Plebiscite for the above organisations. If the people approved. Then the constitution would be amended.

A new leaf has definitely been turned over. And the leading articles in the newspaper today, (after my lecture [press conference] to the editors) are so good that you can hardly believe they are in the column of the Siamese papers. You would be proud to read them!

A law for punishing the bad men of the past (ฉ้อโกง รังแกคน อยู่ดีธรรม ฯลฯ) is being passed through the assembly. And the wrong doers will be punished, as soon as the law is through. Therefore Morality too will be given a new standard.

There are great numbers of things which you + I have been out to do which now attain fruition. There is cause for us to be contented with the things we have accomplished. Nevertheless a great deal of difficulty still lies ahead. And the most difficult of all is to decide what to do. "Power or Personal Honour".

I think of you all the time + need you by my side very badly, especially when there is such decision to be made. I need you + need you. Dearest, my best pal, very very much in dead [เพื่อนตาย?].

Please congratulate Torean [ต้อ] for me on her great success. 5 credits + 2 distinctions!!! Give 20 pounds to her for me as a prize. I shall try to find time to write her. Please explain to all that I really have not a moment to write. My love to all. + the best of all to you.

จากผู้ที่รักหนู
ชื่น

[หลังจากนี้ ตอนสิ้นปี หน้อย หนึ่ง กับคุณยาย ขึ้นเรือขนส่งครอบครัวทหารอังกฤษ (ภายใต้การดูแลของป้าวยิ่งภากรณ์ ที่ กัลกัตตา และของ David Smiley บนเรือ) ไปอยู่กับเสมอที่อังกฤษ ส่วนตัวเองไม่ได้กลับบ้านจนเดือนกุมภาพันธ์หรือมีนาคม เป็นอันหมดภาระสงครามและออกจากกองทัพอังกฤษ แต่ไม่ถึงสองเดือนต่อมาหลวงประดิษฐไพเราะเรียกตัวกลับมาช่วยทำงาน]

[Cairo]

May 11th 1946

Dearest เมียแมว,

I arrived here last night at about 9 pm. When we landed, the crew threw out the anchor too soon + it hit the wing of the plane + made a terrific hole in it. As a result we could not go on but had to stay here waiting for a relief plane to come from England. It was very lucky the anchor did not hit the bottom of the boat, otherwise we would have all been sunk in the Nile. Be a Prince! I was singled out to go + live at the Shepherds' hotel, whereas the rest of the party had to go to a lesser hotel. I had a room with a bath + all + it was very comfortable.

Today I took some of the fellow passengers out to see Cairo.... The area around [the Pyramids] is not the same as when we saw it. They have excavated about half a mile around it + they have discovered quite a lot of new things including the Sphinx temple. Such being the case, the Cheops pyramid is after all a Tomb + not a temple.... The Egyptians have started to try [for] baksheesh + to do us in in a good humoured way again. And I could not help laughing so much as I had done the last time. But this time I was trying to get the better of them by trying to sell them an old Roman coin which I was forced to buy in Cairo to the chaps at the Pyramid, it was great fun! We lunched at the Menahouse Hotel + had the following Menu which will make your mouth water. [England was still under rations.] Chicken liver omlette, Chateau Briand + Salad, with Strawberries to finish off! I saw all the nooks + corners where we were together. And I คิดถึงเมียแมว so much. And the guide we had was a friend of your SALE!!!....

I met Baxter, the ex-financial advisor in Siam. He seems to be the only English man who really knows something about Siam of that black out period (1932). I asked him to write a book about it. He promised he would. We had a very interesting talk. The poor man is ill with paralysis of some sort.... น่าสงสารมาก. แต่ His brain is still quite clear.

...I shall be leaving tomorrow morning on the next stage of the journey. Lots of love + kisses to you dearest. I love you.

ผัวขึ้น

Rangoon

May 14th 1946

Dearest เมียแมว.

There has been a series of troubles on this trip. First the accident at Cairo when we were delayed for 36 hours. But I however passed it quite joyfully by eating two prewar dinners of which I had told you in my last letter. Secondly yesterday the weather was so bad that we could not get to Calcutta but had to come down to spend the night at Allahabad on the Ganges. What a place! And what a temperature. 110 in the shade at about 6 pm. And it did not improve at all right through the night. In spite of the fan turned on at full blast, I could not sleep but just dose off restlessly. Frightful!

Today we flew in a rain storm, without seeing anything. And there were moments of anxiety when we came out of the cloud to find land only a hundred feet below + then to immerge into another bank of cloud. Having realised that we were so near the ground, the anxiety was great. However we landed safely + came ashore in a deluge of rain. Having travelled as a "Prince", the convenience is wonderful. Here I am given a room + a sitting room with bath whereas the other passengers stay in pairs! Well it is nice to be a prince after all. And instead of having to wait, they are getting a special Plane for me to go to Bangkok. Isn't that great? I hope they keep it up!

...Tomorrow I shall be in Bangkok. I hope! And I will let you know as soon as possible "what is the business".... บอกลูก ๆ ด้วยว่าพ่อส่งจูบมา และจูบหนึ่งให้ด้วยนะจ๊ะ....

จากพ่อที่รักหนู
ชื่น

ทำข้าง

วันที่ ๑๖ พฤษภาคม 1946

เมียแมวจ๋า,

Owing to bad weather I did not get here until yesterday afternoon. At Donmuang Luang Pradit alone went to meet me! It was supposed to be quite an honour for him [coming from him]. Because he has not as a rule gone out of his way to meet people. ดานนท์ [ม.จ. นนทียาวัตร สวัสดิวัตน์] was away from Bangkok on an election tour. He decided finally to enter politics! Since ดานนท์ was not in Bangkok, Luang Pradit asked me to stay with him. My arrival coincided with วิชาพระบูชา holidays. All the government offices were closed for 3 days including the Post offices.

The atmosphere in Bangkok politically is bad in the extreme. The cut between เสนีย์ คึกฤทธิ์ + co. + Luang Pradit is definite + dangerous. But I have not been able to meet anybody at all except Luang Pradit + Nai Direk + co. here. I went out to หมิงวัธ last night. She was no longer in her own house. I could not find her anywhere. She had gone + lived somewhere.

๗๖๖๖.

๕๗๖๖ ๑๗ ๗๑๖๗๗ ๑๙๔๖.

๑๗๖๗๖๖๖๖.

Owing to bad weather I did not get here until yesterday afternoon. At Donmuang Luang Pradit alone went to meet me! It was supposed to be quite an honor for him. Because he has not as a rule gone out of his way to meet people. He was on way from Bangkok on an election tour. He decided finally to enter politics! Since on way was not in Bangkok Luang Pradit asked me to stay with him. My arrival coincided with ๓๓๖๖: ๖๖๖ holidays. All the government offices were closed for 3 days including the Post office.

The atmosphere in Bangkok politically is bad in the extreme. The cut between ๑๗๖๖ ๗๑๖๗๗ + co + Luang Pradit is definite + dangerous. But I have not been able to meet any body at all except Luang Pradit + Nai Dirak + co here. I went out to ๑๗๖๖๖๖๖๖ last night. She was no longer in her own house. I could not find her anywhere. She had gone + lived somewhere. And I tried to see ๑๗๖๖๖๖๖๖ to try + learn something of the other side of the hill. Again he was not to be found. Therefore so far I only hear from Pradit's side only. And that sounds most gloomy. The civil war in the next few months seems inevitable unless something does happen to divert it. Now I had better get down to a little business.

As soon as I had arrived Luang Pradit intimated to me

And I tried to see จุมภต to try + learn something of the other side of the hill. Again he was not to be found. Therefore so far I only hear from Pradit's side only. And that sounds most gloomy. The civil war in the next few months seems inevitable unless something does happen to divert it. Now I had better get down to a little business.

As soon as I had arrived Luang Pradit intimated to me straight away that, he had wanted me to be the พุต. But owing to possible controversy owing to the fact that..... To change it straight away, it would be opened to criticism of favouritism. He therefore suggested that I should accept a position of a Minister Plenitentiary with full power at large, stationed mainly in Great Britain with a separate office, with a job mainly at first for purchasing machinery + goods required for TVA + other govt. purchases + also a Propaganda + Information Bureau, comprising of a showroom + a first class restaurant demonstrating Siamese food a la SVASTI suitable to European palate advertising How to eat rice + cook rice properly..... The government has sanctioned the sum of nearly 400,000,000 (สี่ร้อยล้านบาท) for the first step of TVA scheme, to build the first DAM across the แม่น้ำเจ้าพระยา at ไชยนาท with electric power plants to produce 10,000 kilowatts. Rice mills, saw mills + โรงทอผ้า will also be built near it, using power from the DAM. The rice land of 6 million ไร่ will have water to produce one crop of rice + one crop of soyabeans a year. Six million more ไร่ will be reclaimed. In ten years' time we shall be the first rice growing country in the world doubling our export. A new city will built on the site with modern town planning to the last detail. Health centres, schools + cultural centres will be set up. Co-operative societies will be formed to double the present number of 4,000 to 8,000. It is in fact Nationalisation of Siamese industries in gradual steps. After the completion of the first Dam, the second Dam will be at a place between กำแพงเพชร + ตาก where I thought it should be. With the same aim as the first. If the French are reasonable to exchange a certain Lao territory for พระตะบอง + the area in the south, it will be possible also to build another dam across แม่น้ำโขง to irrigate the whole of Korat Plateau; with an electrical power of almost 100,000 kilowatts. The whole scheme will take twenty years! By then the country will be quite ready to be a co-operative state like Denmark. The opposition namely the big property owners + so on will have died away or seen enough to agree. Isn't that a wonderful scheme! All these do not interfere with our little จอมทอง scheme. Our little scheme will help in a small way at least as a show piece or the model of the big thing. May be we won't live to see the completion of everything. But we shall feel very honoured to be included in the original scheme of things. Now to go back to the job which I have been offered. Luang Pradit also wants me to travel with King Ananda as a Minister in the suite + เจ้าหน้าที่ใหญ่ on the official visit to U.S.A. + to GREAT BRITAIN next month. You see, the King of England has asked King Ananda to pay him an official visit. สมเด็จพระราชชนนีรับสั่งว่าจะขอให้ท่าน..... จัดการ หลวงประดิษฐบุรุษบอกว่า เวลาเขาลำบากกัน ไม่เห็นช่วยอะไรเลย พอจะโก่งเข้าจะยื่นมือเข้ามา He therefore decided that I should take that position + that means you too when we get to U.K. But there is still a little snag. Politics at the moment is

still uncertain. Senators will be elected at the end of this month + when that's done, a new govt. will be formed. Luang Pradit may be chucked out by the opposition. If Luang Pradit is out then all these become just hot air! Poor man, inspite of all he is trying to do so much for the country sincerely + truly, yet because of prejudice nobody sees. His propaganda is in fact bad. He never goes out of his way enough to แก้ว เวลาถูก attack. He says it is below his dignity to do so. Today they have got 100% democracy + yet they did not know that it was him who allows it so. เสนีย์ has proved himself not only a fool + a weakling, easily led by the nose by his mad brother, but a liar + a blackguard! You could hardly believe it that he has been that way. Here is the dope.

1. He was the one to instigate the assembly + the last cabinet to check up the Account of the Underground. He said that he sent 300,000 U.S. dollars in gold to Pradit, when in fact he only sent 64,000 dollars! What a difference. There was a public investigation. And it was eventually proved that Seni was wrong. Luang Pradit confronted him at the tribunal + gave the proofs all in black + white. Against all that the great man Seni said that, I am so sorry I forgot the details. In fact he spent the money elsewhere! Was not that awful to blame a colleague like that? Both U.S. + G.B. officers were called in to testify. The U.S. officer said to the tribunal that he recognised the underground had done a heroic work for the Nation. It seemed that the Siamese were incapable of expressing or feeling gratitude. He felt perhaps in the same way that soon the Siamese would forget too what the Americans have done to help the Siamese!!! Isn't it awful? Finally the investigating committee exonerated the underground from all blame, + gave out that the expenses were reasonable + that the Nation should remember the work of the underground + its heroic deed with gratitude.

2. [ผู้นำเสรีไทยท่านหนึ่ง] เทียบส่ง [ภริยา] ไปหาจอมพลแปลก บอกว่าตัวไม่เคยจงกัณนายแปลกเลย, หลวงประดิษฐพานั้นที่จงกัณ แทนจะฝากตัวกับเขาทั้งๆที่เคยด่าเขามาแล้ว ทั้งนี้มี proof อย่างเต็มที่. At the same time ส่ง [ภริยา] เข้าเฝ้าสมเด็จพระราชชนนี คอยแอบทูลเรื่องต่างๆ against หลวงประดิษฐ. Involving the throne in the controversy! Disgusting! Such being the case, the throne is again becoming unpopular with his party, that is bad!

3. Now there are ample proofs as written by จำกดที่ตาย และ evidence ของนักเรียนต่างๆ ซึ่งรวบรวมกันเข้ากับเรื่องของผัวและของฝรั่งต่างๆ มันชี้ชัดว่า เสนีย์, มณี, + หลวงดิฐการ ทั้ง ๓ นี้เป็นเครื่องจักรที่กัณแรงที่สุดที่ทำให้การ Unity ของพวกเราครั้งกระโน้นไม่สำเร็จ และผลของงานของเสรีไทย ณ ต่างประเทศต่างเสียไปหมด หาไม่เราจะได้ treaty จากอังกฤษที่งามกว่านี้มาก ถ้าพวกนี้ไม่ขัดขวาง เพราะความ..... เรื่องนี้กำลังเป็นเรื่องที่ถกกันอยู่ บางพวกก็บอกว่าควรจะแฉโพยเปิดโปงกันเสียที่ บางพวกก็บอกว่าสู้ให้มีกรรมการไต่สวนเพื่อประโยชน์ของประวัติศาสตร์ไม่ได้ ล้อกันให้ยุ่งไปหมด แต่ เสนีย์นั้นอยู่ข้างจะเอ๊ย [?] ถ้า evidence เหล่านี้ออกไป

4. เสนีย์กับ[ม.ล.]ขาบ [กฤษกร] กำลังมีการโต้เถียงในเรื่องเสรีไทยอย่างโด่งดัง ในตอนนี้เผชิญมี issues หลายอย่างที่เกี่ยวกับ ซึ่ง evidence ของขาบนั้น proven correct เพราะมันตรงกันกับคำของจำกด และเรื่องของผัว เสนีย์ก็แก้ว เลยเห็นอย่างชัดๆว่าแกโกหกกลับกลอกไปมาอย่างไม่สมเป็นหัวหน้าเสรีไทยเลย

เวลานี้ตามที่เห็นกันอยู่รู้สึกว่แกหมดยางอายุ หมดราศี หมดการเป็น gentleman ลั้นแล้ว, หน้าเศร้า น่าสงสารเป็นที่สุด

ได้ข่าวว่าอ้าย American นั้นเอือมตาเสนีย์เดิมที อาศรัยปากอ้ายคึกฤทธิ์โอะอะโม่เงงๆไปข้างๆคูๆ เท่านั้น โดยนีกเสียวว่าจะเกาะนายควงอยู่ได้ ถ้าเกาะนายควงอยู่ได้ก็พอทำเนา ถ้าลั้นนายควงลงไปเป็นจุกแน่ พวกเจ้าก็ยุ่งเที่ยวสนับสนุน โดยนีกเสียวว่าจะปราบหลวงประดิษฐได้ ช่างนำวิตกเสียวจริง ๆว่าเจ้า ๆจะพลอยไค่นลงไปด้วยเพราะพวกเหล่านี้ ผัวจะลองพูดดูแต่ก็คงไม่มีผล เพราะเขา blind ทั้งๆที่ข้อพิสูธ [พิธูธ + พิสูจน ?] มันชี้ชัดหมดทุกทางและเถียงไม่ขึ้นสักข้อเดียว ก็เอาหัวชนก่าแพงกันไป น่าอนาใจพิลึก

หลวงประดิษฐได้ make speech ในสภา กล่าวถึงพระเดชพระคุณของBoss[ร.๗] ที่ทรงพระราชทานรัฐธรรมนูญ และชี้แจงเล่าละเอียดยว่าได้ทรงรำลึกที่จะพระราชทานด้วยพระองค์เองมาก่อนเป็นเวลานาน หากมีบุคคลบางคนขัดขวางไว้ ยกชมเซยท่านเสียวแพ่ และบอกด้วยว่าพระราชประสงค์นั้นต้องการให้มี democracy จริงๆ ไม่ใช่ anarchy หรือ Freedom gone mad โดยไม่มี responsibility หรือ petty jealousy เป็นหลัก มีพระราชประสงค์ต้องการให้คนทุกชั้นได้มีเสียวมีสิทธิเท่ากัน และทำการเล่นการเมืองกันอย่างไม่สกปรก ประธานสภากล่าวตอบขอบใจหลวงประดิษฐ และแสดงการขอบพระมหากรุณาธิคุณของ Boss อีกครั้ง ๑

อ้ายพวก Royalist ของเรานั้นมันเหมือนอย่าง Boss ว่าจริงๆ ว่าเขาต้องการจะ exploit the king ไม่ใช่ defend the principle of Kingshipเลย มันต้องการให้มีพระเจ้าแผ่นดินขึ้นมาช่วยตั้งให้มันเป็นเสนาบดีกัน ถ้าไม่ทรงตั้งมันๆก็โกรธเท่านั้นและอยากคิดขบถใหม่ ส่วนที่จะคิดทำอะไรเองนั้นอย่างจริงจังๆ เพื่อรักษาหลักของกษัตริย์ไว้เป็นไม่มี ดังนี้เป็นความจริง ผัวระอาใจมันเหลือทนที่เป็นดังนี้

Political line up เวลานั้นคือ:-

1. หลวงประดิษฐ + co. มี party ของแกแต่ไม่มีชื่อ
2. Party สหชีพ (Cooperative) ขึ้นกับหลวงประดิษฐ มี member in the lower house for a single party นับว่าใหญ่ที่สุด
3. คณะก้าวหน้า คึกฤทธิ์กับสอเสษฐบุตร เป็นที่ว่า champion ของพวกบางขวาง พุดมาก แข็ง แต่ปากแต่กำลังไม่มี
4. คณะประชาธิปไตย ซึ่งมีเสนีย์, โชติ คุ่มพันธ์, และคนบางคนเข้ากันกับคณะก้าวหน้า
5. พวกนายควง ไม่มีชื่อ แต่พวกคณะประชาธิปไตย claim ว่าเป็นพวกเดียวกับตัว พวกนี้มีกำลังพอควร และเป็นหลักของพวกที่ oppose หลวงประดิษฐ เมื่อวานนี้หลวงประดิษฐเขาพูดทำความเข้าใจกับนายควงได้ result ว่านายควงเขาไม่ถือตัวว่าเขาเป็นพวกประชาธิปไตย และจะประกาศหนังสือพิมพ์ว่าเช่นนั้น ถ้าดังนี้แล้ว พวกเสนีย์ก็เหย หมดท่าเลย
6. พวกนายแปลก ยังมีอยู่เล็กน้อย ซึ่งเสนีย์กำลังพยายามไกล่เกลียเข้าเป็นพวก จะได้มี Majority in the House.

State in the House เวลานั้น พวก Luang Pradit command majority. แต่เมื่อมี House of Senate แล้ว, และเมื่อเข้าประชุมเข้าเลือกรัฐบาลใหม่เร็วๆนี้เสร็จแล้ว ไม่ทราบว่าจะมีการปรวนแปรไปอย่างไรบ้าง ต้องรอดูในเร็วๆนี้ ว่าposition จะเป็นอย่างไร. พวกหลวงประดิษฐเขาก็เห็นว่า เขาได้ majority ใน Senate แน่ และคงได้ majority in the lower house ด้วย. What an exciting time as far as politic is concerned. Anarchy + bloodshed will not come yet. Because the full house won't come in for 3 months yet.

ผัวจบเสียวที. ในฉบับนี้. เวลานั้นยังไม่ได้ไปพบใครเลย. เสื้อผ้าไม่มีเลย. ประสิทธิ์ [ลูลิตานนท์] ส่งกลับไปให้ที่อังกฤษหมด เลยออกจะแย่ ต้องเที่ยวหาเสื้อผ่ากันขวิดเซียว ผัวคิดถึงเมียแวมมาก..... ทูลสมเด็จจอร์

คุณยาย ลูกๆ ด้วยว่าผมคิดถึง ผมจะเขียนถึงสมเด็จพระเจ้าใน วัน ๒ วันนี่. เวลานี้ยุ่งด้วยการประชุมซึ่งรอกัน
ตลอดวันเลยเรื่อง TVA และ politics. ขอส่งความรักและคิดถึงอย่างมาก
จากผมที่รักหนู
ขึ้น

Bangkok
20th May 1946

Dearest Mia แม่.

Bangkok is full of strife. Political fight by hook or by crook is in full swing. The trouble started when Seni's supporters made a public speech that the only man who really mattered during the War with the Japanese was เสนีย์ + นายควง. They tried their best to ignore Pradit + his work. It was in fact very unfair. Pradit's followers then staged a campaign against เสนีย์ by showing that เสนีย์ was the main stumbling block to the success of the resistance movement. ขาบ was asked to give an interview. As it was, it was the first time in ขาบ's life that he spoke the truth for once. All the evidence against Seni were published in the newspaper. And you can imagine the most frightful สวาทให้ก่อกวน. Seni's name is mud. เสรีไทย is again in the Mud. What a frightful affair! The country is split asunder. I could see no way except perhaps โดยให้ ในหลวงทรงไกล่เกลี่ย. I therefore had a shot at it. I gave the king a suggestion that the best way to clear the air + to restore unity in the country seems to be that the King should call all the leading personalities together + talk to them openly on their various grievances with one another. และให้ คนเหล่านั้นเถียงกันต่อพระพักตร์. ครั้นแล้วถ้ามีทางจะปรานีปรานอมกันได้อย่างไร จะได้ทรงไกล่เกลี่ย. ครั้นแล้วจะได้ทรงร้องขอให้เขาตั้ง coalition government ขึ้น. การที่จะสร้าง coalition government เท่านั้นที่จะทำให้พอค่อยยังชั่วไปได้. แต่ในเรื่องเหล่านี้, เนื่องด้วยในเมืองไทยนี้คนไม่รู้จักรักษา principle ว่า the king can do no wrong + that He should be above politics, พวกเสนีย์ก็มักจะนำเรื่องกันไปสื่อเนื่อง ง่ายๆว่า "ในหลวงเห็นด้วยกับพวกเรา" และเห็นหลวงประติษฐานกับพวกเหลวไหล. ฝ่ายพวกหลวงประติษฐานก็ดู พอได้ยินว่าผมเอาเรื่องราวของเสรีไทยที่ผมมีอยู่ไปถวายเพราะเห็นว่าเป็นการจำเป็นที่จะต้องทรงทราบเรื่องราว ที่แท้จริง จึงจะทรงตัดสินเหตุการณ์ต่างๆได้, ก็เลยเอาเรื่องที่ผมเข้าเฝ้าไป exploit เป็นที่ว่าในหลวงเดี๋ยวนี้ ทรงทราบความจริงแล้ว และทรงเอนเอียงเข้ากับหลวงประติษฐานแล้ว! ยิ่งกันเด็มที. ผมเลยไป protest กับ หลวงประติษฐานว่า การที่พวกไปทำดังนี้ เป็นการผิด principle. หลวงประติษฐานจะต้องสั่งให้หนังสือพิมพ์ ฉบับนั้นลงทันทีว่า ที่ได้ทำไปนั้นหาใช่จะแสดงว่าในหลวงเข้ากับพวกตัวไม่. ผมเองก็ต้องเขียนหนังสือ ทูลเกล้าถวายเป็นทำนองพิสุจน์ชัดเจนว่าในหลวงมิได้ยุ่งในการเมืองหรือเข้ากับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่ทรงตั้งอยู่ เป็นกลาง มีพระราชประสงค์อย่างเดียวที่จะสมานสามัคคีเท่านั้น. ถ้าพวกนั้นไม่ลงเรื่องให้ชัดเจน ผมก็จะ publish จดหมายทูลเกล้าถวายนั้นในหนังสือพิมพ์. หลวงประติษฐานนั้นเห็นดีด้วยและเข้าใจในเรื่อง principle นี้ ดีทุกอย่าง. แต่พันการที่จะถูก exploit ต่างๆไม่ได้เลย ต่างฝ่ายต่างพยายามที่สุดที่จะ[จะ]exploit ในหลวง. ยิ่ง เด็มที.

พูดตามจริงแล้วมันน่าเสียดายที่คนพวกนี้มาด่าว่ากันต่างๆดังนี้. ก็ฤทธิ์เป็นตัวเอ้ที่ปั่นเรื่องดังนี้ขึ้น นายควงก็หลงลมไปด้วย. หลวงประติษฐานนี้ ไม่ว่าใครๆถ้าอยู่นอกสังเวียนการเมืองแล้วย่อมเห็นว่าเป็นคนที่

ตั้งใจทำงานให้แก่บ้านเมืองจริงๆ. ทูตอังกฤษคนใหม่ได้บอกกับฉันว่า ในระหว่างอาภิตย์ที่แล่วมานี้ หลวงประดิษฐ์ได้ทำงานเป็นผลแก่เมืองไทยจริง ๆ อย่างเป็นล่ำเป็นสัน ซึ่งคนอื่น ๆ ไม่ได้ทำเลย. แกพูดว่า aim ของคนอื่นนั้นไม่เห็นทำอะไรนอกจากคิดจะเตะหลวงประดิษฐ์ออก. ครั้นออกไปแล้วก็คิดแต่จะเซงลี้รวยกันเท่านั้น. ไม่มีใครนึกถึงการที่จะทำนุบำรุงประเทศ. แต่ครั้งรัฐบาลนายคองนั้น รัฐบาลลงทุน 2 แสนบาทก็ซื้อข้าวได้เพียง 1 ตันครึ่งเท่านั้น. ณ บัดนี้ทุกอย่างกำลังเดินดี. ชาวนาที่ไม่มีควายจะไถนา รัฐบาลก็ส่งจ่ายเงินพิเศษออกซื้อควายให้ชาวนาโดยทันที ไม่อึดอาดมัวแต่ Red tape กันอยู่. เรื่อง transport ก็เช่นเดียวกัน หลวงประดิษฐ์มิได้ร้อรงกล้าได้กล้าเสีย ตกลงใจเสียว่าคนนั้นมันดองโง 5% ถ้ามันระวังอยู่ก็ไม่ได้ผล ต้องยอมเสียอ้าย 5% นี้ เพื่อ reap better benefit. แกส่งจ่ายเงินซื้อทันที ครั้นนายคองและพระยาศรีวิสาร ร้องบอกว่า Budget จะต้อง มี deficit 600 ล้านบาท. หลวงประดิษฐ์เข้ามา แกทนให้เจ๊กมันด่ามันว่า แต่แก balance the budget ได้ เป็นต้น. แต่คนทั่วไปไม่ใคร่รู้ เพราะแกมักจะไม่ได้ประกาศให้คนรู้ คนชั้น intelligensia นั้นกำลังเริ่มรู้ขึ้นทีละน้อยๆ. แต่ก็ยังมี prejudice เพราะว่าเป็นหลวงประดิษฐ์และมีลูกน้องไม่ดี. คา Lord Killern นั้นพูดลับหลังว่า แกเห็นหลวงประดิษฐ์สั่งการเรื่องข้าวแล้วรู้สึกเห็นด้วยกับ Churchill มาก เพราะ he gets things done. และพูดว่าถ้าไม่มีหลวงประดิษฐ์แล้ว แกรู้สึกว่าการเรื่องข้าวนี้เห็นจะหมุนไม่ติด เพราะ lack of energy. และพวกอย่างนายคองนั้น นายคองจะต้อง appease มากเพื่อเอา support ของเขา ถ้าไม่ appease เขาก็ไม่ได้ support เขา. เพราะการที่ตัวมี support นี้ก็อาศัยการสัญญา..... ที่จะให้ตำแหน่งต่างๆเขา เมื่อเป็นดังนี้ การที่จะทำอะไร constructive ก็ยอมไม่ได้. ส่วนหลวงประดิษฐ์นั้น ถ้าแกจะเข้าเป็นรัฐบาลได้หรือไม่ก็โดย quality ของแกเอง, แกไม่ต้อง appease ผู้ใด โดยที่ไม่ต้องมี obligation มากไป (?) ไปนี้ ก็พอจะให้โอกาสทำการได้เต็มที่. Reasons มันอยู่ดังนี้. ถ้าผู้ใดไม่มี prejudice จนตามัวแล้วก็เห็นได้ชัดดังนี้. คนที่เป็น neutral ทั่วไปก็พากันเห็นกันมากขึ้นเป็นลำดับ. ตัวเองนั้น for the sake of the country's progress ตัวหวังว่าแกจะได้เป็นรัฐบาลต่อไป เพราะการงานจะได้เดิน. He is spending a lot of money ตั้ง 400 กว่าล้านแล้วในระหว่าง๒เดือนนี้ on things constructive เช่น TVA, รถไฟ, communication, agriculture + education โดยขึ้นเงินเดือนครูและวางวิธีการสอนใหม่ ให้คิดถึงหลักเดิมของ culture ไทย. Back to the วัด. ดีจริงๆ. แต่คนอื่นมันไม่นึก ไปมัวยุ่งกันอยู่เสียแต่จะหาทางเตะแกออก. ครั้นจะเอาแกออกไม่ได้จริงๆเดี๋ยวนี้ ก็มีการซื้อผู้แทนราษฎรอย่างน่าอัศจรรย์ เช่นในการเลือก members of the Senate เป็นต้น. มี scandal อันหนึ่ง ซึ่งยังไม่แพร่หลายทีเดียว, แต่ปรากฏชัดอยู่. คือพวกนาย..... หาพวกที่ support ตัวจริงๆอยู่ได้เพียง 55 electors เท่านั้น หลวงประดิษฐ์มี 103. และมีพวกที่ล่อยๆ ที่ยังไม่ได้เข้ากับใครอีกราว 38 หรือ 39. นาย..... ก็พยายามหาเงินโดยจ้างให้พวกที่เหลื่ออยู่ และพยายามดึงคนที่ support หลวงประดิษฐ์ให้มา vote ให้พวกของตัว โดยให้เงินคนละ 5000 บ้าง 10000 บ้าง ตามราคาที่เขาเรียก. อ้ายพวกที่ได้เงินบางคน มารับเป็นสัตย์กับหลวงประดิษฐ์. เงินที่นาย..... หาได้นี้ ได้มาจากเรื่องดังนี้ คือมีพวกพ่อค้าและพวกนาย..... บางคนได้รวบรวมซื้อทองคำในเมืองไทย และแอบจะ smuggle ออกไปขายที่ต่างประเทศ. เจ้าหน้าที่อังกฤษจับได้ และส่งตัวให้รัฐบาลไทย. ถ้าทองคำนี้หลุดออกไปได้นาย..... ก็มีแบ่ง แต่เพราะว่าคนที่นำทองคำออกไปนี้ถูกจับเสียแล้ว พวกพ่อค้าที่เกี่ยวข้องด้วยก็พากันร้อนใจ อยากจัดการประกันเอาเจ้าคนร้ายนี้ออกจากที่คุมขัง ก็ติดสินบนหลายแสนบาท. นาย..... กับพวกก็รับว่าจะจัดการให้ประกันให้ได้ถ้าพวกพ่อค้านี้จะเอาเงินมาให้เขา 7-8 แสนบาท. ฝ่ายรัฐบาลก็สั่งห้ามประกัน แต่เขาเดินกันเก่ง โดยวิธีที่จัดการให้อธิบดีตำรวจที่รู้เรื่องดีอยู่นั้นไปราชการหัวเมืองเสีย และให้นายตำรวจอื่นมาทำการแทนชั่วคราว นายตำรวจผู้นี้ก็สามารถส่งให้อนุญาตประกันได้ โดยอ้างว่าตัวไม่รู้คำสั่งรัฐบาลในการห้ามประกัน. ผลที่สุดอ้ายนั้นเลยได้ประกันหลุดไป พวกนาย..... ก็ได้เงินไปติดสินบนพวก electors. ดูเถิดเรื่องมันยุ่งดังนี้ และพวก so called conservative ของเรานั้นก็

ติดร่างแหไปด้วยกับสิ่ง infamous ดังนี้. ยังก็จะเงยหน้าอ้าปากขึ้นมาอย่างไรได้. ถ้าหลวงประดิษฐเกษชนะในเรื่อง Senate House election แล้ว และแก้ไขได้เป็นรัฐบาลเต็มที่แล้ว น่ากลัวจะลำบากกันอีก เพราะแก๊งปราบกันใหญ่อีกพักหนึ่ง เพราะความน่าเกลียดนี้. ถ้าแก้ไขไม่ได้เป็นโดย right ตาม constitution, อาจมี party อื่นเช่นหลวงอดุลย์หลุดเข้ามาโดยการยึดอำนาจ และเมืองไทยก็ต้องกลับเข้าสู่ความมืดมนอีก. ดูไปแล้วมันมืดแปดด้านจริงๆ. Danger ยังอยู่รอบไปหมด. ในเร็วๆ นี้คงจะพอเห็นได้บ้างว่าเหตุการณ์จะเอียงไปอย่างไร แต่มันช่างไม่ pleasant ที่ตรงไหนเลย. ได้พบทูต American ก็พูดอย่างเดียวกับทูตอังกฤษ วิตกหนักใจที่เมืองไทยแตกกันดังนี้และคนไทยไม่สามารถที่จะ appreciate ได้ว่า unity นั้นสำคัญอย่างไรในขณะนี้. นายควงกับหลวงประดิษฐนั้นควรจะเข้ากันเสียให้สนิทและช่วยกันทำงานจึงจะเป็นประโยชน์.

เรื่องที่ประหลาดอีกอันหนึ่งนั่นคือ หลวงประดิษฐ์นั้นต้องการอยากให้สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีเป็นประธานคณะผู้สำเร็จราชการพร้อมกับเจ้าพระยาพิชัยญาติ และพระองค์ธานี. เขาอยากถวายให้ทรงเป็นเพราะอยากจะสนองพระเดชพระคุณ Boss. เขาจะจัดการเชิญพระอังกคาร Boss กลับ in State พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี. Intention นั้น quite good. เพราะบอกว่าสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีเป็นเจ้านายชั้นสูงที่สุดในหลวงลงมาขณะนี้. เพราะฉะนั้นย่อมเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะทรงเป็นประธานในระยะ ๒ ปีที่เสด็จไม่อยู่นี้. เขาบอกว่าเขาจะ propose ในสภา. แต่เรื่องนี้ทั้งอันขอให้เก็บไว้เป็นความลับที่สุดก่อน. อ้ายเรื่องนี้ยากมาก. ถ้าจะพูดตามจริงแล้ว ถ้าเหตุการณ์ทางการเมืองเป็นดังนี้แล้ว, รู้สึกจะยากมากถ้าสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีจะรับตำแหน่งนี้. ถ้าบ้านเมืองมันเรียบร้อยดีก็น่าจะรับ เพราะเป็นเกียรติยศยิ่ง และคงจะ go down very well กับคนทั่วไป. เรื่องการเมืองยุ่งนั้น อย่าว่าแต่สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีถึงแม้คนที่ less than that ก็อดถูก exploit และ embroiled in politics ไม่ได้. ถ้าเสด็จกลับมาเข้ามา จะเป็นผู้สำเร็จราชการหรืออยู่เฉยๆ ก็คงต้องถูก exploit หรือ embroiled เช่นเดียวกัน. ไม่มีทางเลี่ยงเลย. พระองค์หญิงใหญ่ ซึ่งผมพบเมื่อเร็ว ๆ นี้ นั้น เอื่อมเมืองไทยเต็มทีและไม่เห็นควรว่าสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีควรจะกลับมาเลย. แต่สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีก็อยากกลับมาดูมาเห็น อ้ายเราก็เห็นใจที่อยากจะทำ. แต่ถ้ากลับมาแล้วก็คงเตรียมไว้เถิดว่าคนทุกคนจะพยายามพิสูจน์ทุกทำว่าสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีจะเข้ามาอยู่กับพวกนั้นพวกนี้. จะนั่งอยู่เฉยๆ เท่าไรก็ไม่พ้น. นอกจากการเมืองจะเปลี่ยนแปลง และมีระเบียบขึ้นบ้างแล้ว ผมมองดูไม่เห็นทำเลยว่าจะกลับมาได้ benefit หรือ enjoy life อย่างไร. การได้มันไม่ใคร่จะทำเสียเสียเลย. เราอยู่ในเมืองอังกฤษเห็นได้ยากกว่า condition ที่นั่นมันเป็นอย่างไร. ถ้าสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีกลับมาแล้วไม่กล้าใจได้ก็นับว่าเก่งเป็นพิเศษ เพราะสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีจะต้องนั่งทนให้พวกใดพวกหนึ่งทำได้ว่า “โง่ เง่า ไปเข้ากับพวกนั้นพวกนี้ กลับมาทำไม ไปเสียให้พันดีกว่า” และอะไรต่อมิอะไรอย่างนั้นกวนใจอยู่เรื่อยทั้งในการข่าวลือ และข่าวหนังสือพิมพ์.

ผมได้ไปเข้าประชุมเรื่องเสด็จพระราชดำเนินของในหลวง ว่าจะออกจากที่นี้ราวๆ วันที่ 10 มิถุนายน แต่พวกที่ประชุมกันพากันเห็นว่าเกรงจะจัดการไม่ทัน. ดูตามนี้แล้วคงจะไปถึงเมืองอังกฤษทันวันเกิดเมียแมวไม่ได้ตามที่พูดไว้. พูดตามจริงแล้วคนเขาอิจฉากันมากในตำแหน่งที่ผมจะได้รับนี้ และต่างพากันพูดว่า “น่ากลัวผมจะทำไม่ได้” ท่าน..... เป็นต้น เขาพูดว่า “ไม่ได้จะดูถูกท่าน แต่ดีกว่าท่านจะทำได้ยาก และการนี้สำคัญมาก” การที่คนพูดดังนี้ ผมเลยอยากทำเพื่อพิสูจน์ว่า ทำไม่จะทำไม่ได้. At one time ผมจุกและเบื่อจริงๆ ที่เราจะทำอะไรมาเท่าใดก็ไม่มีความรู้, ยังคงดูถูกกันอยู่อย่างนั้น เพราะเขาไม่รู้ว่าผมต้อง struggle กับอะไรต่างๆ มาอย่างไร. การที่หลวงประดิษฐเขาจะตั้งผมมาเป็น Minister at large ที่ London นั้น เขาไม่พอใจนัก ผมเอง discuss เรื่องนี้ยาก เพราะมันเกี่ยวกับตัวเอง. แต่เรื่องนี้ทั้งอันอาจเหลวไปหมดก็ได้ เพราะถ้าหลวงประดิษฐ์ไม่ได้เป็นนายกต่อไปแล้ว ก็ไม่มีใครเหลือแล้วแล้ว. ถ้าเป็นดังนั้นก็ดีเหมือนกัน ผมจะได้กลับบ้านทันที. คือถ้าหลวงประดิษฐ์ไม่ได้เป็นนายกแล้ว ผมก็คงจะจัดการเตรียมเดินทางกลับภายในปลายเดือนนี้

เพราะคงทำอะไรไม่ได้อีกต่อไป. แต่ถ้าเขาเป็นขึ้นมา ผัวก็ต้องรับทำหน้าที่ตามเสด็จนี้ ซึ่งก็คงกลับไปถึงบ้าน ไม่ได้ก่อนปลายเดือน June หรือต้น July. ผัวคิดถึงเมียจริงๆ คิดถึงอย่างเต็มประดา..... ไม่แก้งพูดเลย พูดตามจริงแล้วไม่ใคร่อยากรู้สึกทำอะไรทั้งหมด, อยากอยู่บ้านเป็น slacker นอนกกเมีย. ขออย่างเตียวเท่านั้น อย่าให้เมียเขี้ยวก็แล้วกัน. เมียเขี้ยวนั่นจุกนัก เพราะผัวรักเมียแท้ๆ ถ้าผัวต้องตามเสด็จเป็นอัน definite แล้ว, ผัวจะบอกทูตอังกฤษให้บอกไปทางรัฐบาลว่า เมื่อถึงเมืองอังกฤษขอให้ include เมียเข้าใน programme ต่างๆด้วย. นอกจากนั้นผัวต้องการเสื้อ “ท่านวิม” ต่างๆ ตลอดจนผ้าผูกคอสำหรับทั้งเสื้อ evening dress, dinner jacket, morning coat Top hat! สำหรับใช้ใส่ด้วย. พูดตามจริงแล้ว ถ้ามีทางส่งมาให้ที่นี่ได้โดยทันทีแล้วก็จะดีมาก. แต่ถ้าส่งมาไม่ได้ทันท่วงทีแล้ว ผัวอยากให้เมียจัดการดูแลเสื้อผ้าเหล่านั้นไว้ให้ดีทั้งเสื้อ shirt, collar แข็งต่างๆให้พร้อมไว้ และคอยส่งไปให้ผัวที่ airport ที่ในหลวงจะเสด็จถึง จะได้เปลี่ยนได้. ก่อนออกเดินทางจากที่นี่ อาจต้องตัดเสื้อโก้หร่านเหล่านี้ไปจากกรุงเทพฯก็ได้. ยุงมากเรื่องเสื่อนี้. หลวงประดิษฐฯไปทูลในหลวงไว้ว่า เขาจะให้ผัวไปทำหน้าที่ราชองครักษ์แทนสมุหราชองครักษ์ และเป็น Minister in attendance และเจ้านายผู้ใหญ่ตามเสด็จด้วยในตัว. เรื่องที่ยุงมากในการเสด็จเช่นนี้ก็เรื่องพระราชทาน present ต่อคนต่างๆ ซึ่งผัวยังไม่สู้รู้เรื่องละเอียดนัก. ส่วนจัดอื่นรู้สึกว่าจะหมุนได้ดีพอใช้. ข้าราชการสมัยนั้นนั้นก็ไม่มีใครทิวี่ใครตีพิเศษอะไรนัก เห็นที่ๆประชุมแล้ว ก็พอรู้สึกได้ว่าออกจะคนละ standard กว่าที่เคยเป็นมาแต่ก่อน. But that is the sign of [the] Times. เพราะฉะนั้น standard ของผัวก็เห็นจะพอหมุนไปได้. เลยกล้ารับจะทำ (Touch Wood!) ผัวจะไปเที่ยวได้ตามจากลุงปองดูบ้าง บางทีจะได้เรียนอะไรจากท่านได้หลายอย่าง เพราะท่านแก่สนามในเรื่องเหล่านี้.

ผัวเขียนหนังสือนี้เสียยาว กินเวลามากโก้แต่มันอยากคุยเรื่อย. มันยังงี้และถ้าคุยแล้วก็ไม่มีเวลาหยุดเวลาพอ. เพราะฉะนั้นขอให้เมียแมวเล่าเรื่องต่อให้อีกต่าง ๆ ฟังด้วยว่าผัวคิดถึงมันโก้ และกำลังทำอะไรอยู่บ้าง. ผัวตั้งใจจะเขียนถึงสมเด็จ ถ้ามีเวลาว่าง แต่ถ้าหนังสือของผัวถึงสมเด็จยังไม่ถึงแล้ว หนูช่วยเล่าเรื่องต่างๆ ถวายสมเด็จด้วยนะหนูนะ ผัวต้องลาทีละ เราคงจะได้พบกัน ไม่ต้นเดือนหน้าเพราะหลวงประดิษฐ์ฯต้องออกจากรัฐบาลเสีย ก็คงปลายเดือนหน้าถ้าต้องตามเสด็จในหลวง. กัดฟันทนเอาหนอยนะเมียนะ ผัวคิดถึงเมียเต็มที. บอกภาพ [ม.จ. สุภาพพรพรหม] ด้วยว่าผัวไม่ใคร่ได้พบดำนนท์เพราะแกมัวแต่ไปเมืองชลเรื่องการเลือกตั้ง อ้ายก็ทำหน้าที่เป็นแม่บ้านก่งกัจ และนำเอ็นดูมากทั้งน้องเอ๋ด้วย.

ผัวหวังว่าคุณนายคงหายเสร็จเรียบร้อยสบายดีแล้ว. เพราะวิ่งยุ่งๆอยู่ยังไม่ได้มีโอกาสพบใครได้ทั่วไปเลย คงจะเที่ยว call คนต่างๆได้ในเร็ว ๆ วนนี้ เมื่อสิ้นเรื่องราวลง. ผัวคงจะรู้เรื่อง definite ว่าจะเป็นอย่างไรรายในอาทิตย์นี้แน่. หวังว่าเมียจะได้รับจดหมายของผัวแล้วหลายฉบับ. ผัวส่งจาก Marseilles เป็น postcard 1 ฉบับ จดหมายที่ Cairo 1 ฉบับ ที่ Rangoon 1 ฉบับ. จากกรุงเทพฯ 1 ฉบับ. และฉบับนี้เป็นฉบับที่ 5.

บอกขายหวานด้วยว่า ถ้าหลวงประดิษฐ์ฯได้เป็นรัฐบาลแล้ว เขาอยากได้ขายหวานให้เข้ามาเป็นเลขานุการของนายกรัฐมนตรีสำหรับดำเนินการติดต่อกับฝรั่งในเรื่องการค้าข้าวและสงข้าว ซึ่งเป็นงานที่ดีได้เงินเดือนงาม. ผัวrecommendให้เขา เขาก็ยินดีรับ ขอให้ขายหวานพยายามสอบไล่ final Chartered Secretary ให้ได้อย่างเร็วที่สุดเกิด. ผัวคิดถึงเมียมาก. จากผัวที่รักหนู

ซัน

May 30th 1946

Dearest เมียแมว

ผัวคิดถึงเมียอย่างเหลือทน คิดถึงจนอยากวิ่งไปบอกหลวงประดิษฐเดี๋ยวนี้ว่า "I think I go home!" เมื่อวานนี้ไปเห็นรูปครึ่งวงไกลกังวล เป็นรูปหมู่ มีเมียนั่งอยู่ในนั้นด้วย. หน้าตาเมียน่ารักเหลือเกิน. เห็นเข้าคิดถึงเมียแทบจะตายเลย อยากจะกลับมาจูบมากอดสักพันครั้ง. As a result เลยตื่นขึ้นแต่มีดตี 4. ลุกขึ้นคิดถึงเมีย..... ใจคอหงุดหงิดกลัวอย่างร้ายเพราะความคิดถึง.....

เขาเลือก Senate House กันเสร็จแล้ว พวกหลวงประดิษฐชนะ 100 % พวกอื่นๆออกจะชวนตีพอใช้ แต่เห็นจะสิ้นกำลังเสียแล้ว. ใน Senate นั้นพวกก่อการเข้าไปอยู่เต็มทีเดียว ที่เป็นดั่งนั้นเพราะพวกเจ้าคึกฤทธิ์ + co นั้น..... อวดดีบ้าต่างๆ พยายามเอะอะว่าจะ eliminate พวกหลวงประดิษฐให้หมดสิ้น. สองวันก่อนการเลือกตั้งนั้นหลวงประดิษฐไม่ได้คิดที่จะเอาพวกก่อการเข้าไป en bloc ดั่งนั้นเลย. ต่อมาเกิดไปเห็นรายชื่อ senators ที่คึกฤทธิ์ - ควง + co มันจะเลือก ซึ่งไม่มีชื่อหลวงประดิษฐอยู่ แกกก็เลยระดมพลร้องบอกพวกก่อการที่ยังคงเป็น elector อยู่ 90 คนว่า "มันจะเล่นพวกเราแน่แล้ว ถ้าเราไม่เข้าเป็นรัฐบาลเดี๋ยวนี้ เราตายกันแน่ เพราะฉะนั้นต้องรวมกันเล่นมัน." นี่เป็น bad tactic ของพวกคึกฤทธิ์แท้ๆ ที่พยายามเหย้าเขาต่างๆ จนในที่สุดเขาเลยรวมกันขึ้นได้ใหม่. ที่จริงสมน้ำหน้ามันพอใช้ที่ทำได้ดั่งนั้น. เพราะมันไม่เชื่อเรา. ต่อไปนี้หลวงประดิษฐ์เห็นจะเอี้ยวพอใช้. แกคงไม่ปล่อยไปอีกนาน. ยังมีเหลืออยู่อีกอย่างหนึ่งที่จะไม่ทำให้เรื่องเอะอะขึ้นก็เพราะการเลือกตั้งสภาล่างยังไม่เสร็จเท่านั้น. ถ้าเสร็จแล้วและพวกหลวงประดิษฐ์เข้าไปอยู่เต็มทีเดียวก็เห็นจะดูเอาเรื่องทีเดียว. และอีกนานที่ใครจะมีเสียงได้. The only way คือต้องพยายามเข้าประนีประนอมกับเขาเสีย จนให้เขาหมดความระแวงเสียก่อน จึงจะเดินวิถีทางเข้าสู่ความสม่ำเสมอเรียบร้อยได้ แต่คนบ้าๆอย่าง..... ซึ่งมันอวดดียังมีอยู่มาก.

ผัวได้ลงไปเมืองชล ๕ วัน ไปเที่ยวฆ่าต็อกช่วยอำยันททำการหา vote. เสรีไทยที่หัวเมืองนั้นยังนับว่าเป็น big hero อยู่. และคนนับถือเรามาก ผัวไปเที่ยวแทบทุกตำบลและหมู่บ้าน คุยกับคนและหัวหน้าต่างๆ. รู้สึกว่า except very few, คนเห็นจะ support ดานนท์แน่. นอกจาก something จะ go wrong. อีก ๒ วันจะต้องลงไปอีกเพื่อไปเที่ยวให้ lecture เรื่องการงาน ณ ต่างประเทศและเรื่องเสรีไทยให้คนฟัง. Lecture tour นี้จะกินเวลา 3 วัน. คงเหน็ดเหนื่อยมาก เพราะครั้งที่แล้วก็เหนื่อยพออยู่. แต่ผัวมาคิดเสียว่าเดี๋ยวนี้ดานนท์มันเข้าไปอยู่เสียเต็มตัวแล้ว เราต้องจัดการให้มันชนะให้จงได้ มิฉะนั้นเสียชื่อ* และเมื่อมานึกดูอีกทีแล้วทางเดียวเท่านั้นที่เราจะมีทางที่จะ stage a comeback to real peace + liberty ได้ คือโดยเราต้องเข้าเล่นกับพวกนี้เขา closely. ในอาการดั่งนี้เท่านั้นที่เราจะสามารถ build up new strength ได้. เรื่องคนที่เราจะเข้าใจเราผิดต่างๆนั้นไม่ประหลาด เพราะมันเห็นไม่ไกลพอ ปล่อยให้มันเห่าไปเท่านั้นก็แล้วกัน เพราะจะพูดกับมันเท่าไรมันก็ไม่เห็น. เราต้องสู้มันไป.

เรื่องในหลวงเสด็จนี้ ผัวเป็นอันว่าจะไปเป็น Minister ตามเสด็จ. ที่ U.S.A. คงจะยุ่งมากพออยู่. และทุกๆคนคอยเตรียมจะสับผัว especially ท่าน..... เพราะในเรื่องที่จะมาเป็นราชสีห์ ๒ ตัวอยู่ด้วยกัน. ผัวเองไม่ชอบเรื่องนี้เลย. เพราะรำคาญที่เราไม่ได้ตั้งใจเอี้ยวเขาสักที เขาก็มีใจเอี้ยวเราเสียแล้ว. เขาเที่ยวพูดดูถูกและทำเป็นสงสารเราต่างๆ เพื่อจะ spread ว่า "ผัวนั้น incapable ทำอะไรไม่ได้" การที่เขาพูดดั่งนี้ออกจะทำให้ผัวเอี้ยวอยากสู้ขึ้นมาทีเดียว ว่า "All right, I'll do it just to show you that I can." สำหรับการที่ในหลวงจะมาเมืองอังกฤษนั้น อยากขอให้หนูติดต่อกับ David Smiley ให้มันเรียก Rolly Wynne กลับมาทำ

*ปรากฏว่า'ดานนท์'ได้รับเลือกตั้ง

หน้าที่เป็น press agent. Wynne นั้นเวลานั้นอยู่ Spain ให้ David ไปหาพ่อของ Wynne ขอ address และบอกให้มันกลับมาอังกฤษราวในปลายเดือนมิถุนายน เพื่อทำการดังนี้:- คือ prepare the press in England ให้รู้เรื่องในหลวง และเรื่องกิจการของ Underground อันแท้จริง. เรื่องย่อๆนั้นอยู่ที่แม่มณี ขอให้เมียแมวจัดการแปลเป็นภาษาอังกฤษเสีย. Details ภาษาอังกฤษอื่น ๆ นั้นอยู่ใน file หมดสิ้น. ดังนี้เราจะสามารถ boost เมืองไทยและในหลวงได้เป็นอย่างดี. อีกประการหนึ่งผมได้เขียนจดหมายไปถึง Hon. Seymour Bery ลูกชาย Lord Camrose เจ้าของ Daily Telegraph ให้ช่วยเหลือในเรื่อง press นี้ด้วย และขอให้เขาติดต่อกับเมียแมวเพื่อเอาเรื่องราวต่างๆ. สำหรับ Wynne นั้น ถ้าเอาตัวไม่ได้ ขอให้ David ช่วยหา contact กับผู้คนที่จะช่วย ดังนี้. บอกเสนาให้ติดต่อกับ Editor New Statesman + Nation ด้วย. เรื่อง Seymour Bery นี้ ผมได้พบที่เมืองไทย และเขาได้พูดไว้ว่าจะพยายามช่วยเหลือทุกอย่าง. ให้ติดต่อกับเขาที่ Daily Telegraph office. เขารู้จักผมว่า ARUN และได้บอกเขาแล้วว่าผมคือ Prince Svasti. แต่มันคงจำชื่อไม่ได้. ผมอยากให้คุณไปหาโดยอ้างผม เพื่อช่วยเรื่องในหลวงและเมืองไทย. Lord Louis ก็คงกลับไปเมืองอังกฤษแล้ว. ขอให้หนูไปพบพร้อมกับภาพ บอกว่าผมขอความช่วยเหลือ ผมคุมขบวนเสด็จออกมา. ผมขอลาที มีธุระเสียแล้ว กำลังยุ่งเรื่องนี้เต็มที.

จากผมที่รักหนู คิดถึงโก๊ะและอยากจูบจิ้ง
ชื่น

Bangkok

June 6th 1946

เมียแมวอดรัก.

Are not you a little silly? Your letter is so full of all kinds of silly things about “ผมไม่รัก” + that kind of rot. So much so that you have been punishing yourself so unnecessarily. Of course I love you..... So please don't grow thin + ill..... Please sleep a lot + get well. There will be a trying and tiring time ahead of you during the king's visit.

Ever since I arrived here, ผมได้เชิญให้ไปงานโน่นงานนี้ ๕ ครั้ง แต่ผมได้ไปเพียง 2 ครั้งเท่านั้น และใน ๒ ครั้งที่ไม่ได้ไปกับหญิง..... หรือพบหญิง..... เลย. เพราะทั้ง ๒ ครั้งนี้เป็นการเล่นขี้เล่นใหญ่ๆ. ครั้งแรกเมื่อวันอังคารที่แล้วมาได้รับเชิญ Capt Dennis* ไปกินข้าวเย็นที่บ้านเขา พร้อมกับหลวงประดิษฐ์ คุณติเรก ทูตอังกฤษ นายพลอังกฤษและ Group Captain Macmillan R.A.F. และอีกครั้ง ๑ เมื่อคืนนี้เองที่สถานทูตอังกฤษ ทูตอังกฤษเขาเลี้ยง stag party รับรอง Lord Burleigh ที่มาพูดเรื่อง British Oversea Airway. ในงานนี้ก็ยังมีหลวงประดิษฐ์, คุณติเรก ท่านวิวัฒน์ ท่านนักขัตติ์ เท่านั้นที่เป็นคนไทย นอกจากนั้นก็เป็นคนอังกฤษทั้งสิ้น. ที่ประหลาดมากนั้น ผมเข้าไปนั่งโต๊ะก็พบกับ Tony Keswick ซึ่งเคยอยู่ที่ S.O.E. ในตำแหน่ง George Taylor มาเมื่อครั้งผมแรกทำการติดต่อ. Tony เลยเล่ากับหลวงประดิษฐ์โดยละเอียดเรื่องตามต้นสานเสนาเล่นราชทูตต่างๆ. ซึ่งเป็นข้อพิสูจน์ชัดเจนอีกชั้น ๑. นอกจากการเล่นขี้เล่นอันนี้แล้ว ผมได้รับเชิญไปกินข้าวที่สโมสรไทยจีนอีกแห่ง ๑ เท่านั้น. นอกจากนั้นแล้วก็ไม่มีใครมีเวลาอยู่กรุงเทพฯมากนัก ออกไปเที่ยวเดิน

*Captain Stradford Hercules Dennis ทูตทหารเรือที่สถานทูตอังกฤษ ภายหลังเป็นผู้ที่ช่วยหลวงประดิษฐ์หลบหนีออกนอกประเทศ

ย่าตอกช่วยตานนท์หาเสียงที่เมืองชล. เขตต์เมืองชลนี้มันใหญ่ และยังมีลูกศิษย์เสด็จพ่อที่รู้จักผัวตกค้างอยู่อีกบ้าง. คนเมืองชลนั้นเมื่อได้ยินตานนท์สมัครเลือกตั้งนี่ก็ว่าเป็นผัว เพราะมันรู้จัก“ท่านชั้น”กันมาก เพราะเกิดที่นั่น. โดยเหตุตั้งนี่จึงต้องออกไปพบกับเขาคุยกับเขา ขอให้เขาช่วยเรื่องน้องชายจะสมัครเข้ารับเลือก..... คนไทยแท่งนั้นมี Character น่ารักทีเดียว. ในครั้งนี้ผัวเห็นชัด และสบายใจที่สุดเวลาที่อยู่กับเขา. ผัวไปตามงานของเขาต่างๆ ตามหมู่บ้านต่างๆ ตั้งแต่โกนจุก บวช และการเลี้ยงน้ำตาลเมา. แปลว่าต้องวิ่งไปวิ่งมาอยู่ตลอดเวลา. กลับมาถึงกรุงเทพฯก็ต้องประชุมเรื่องการเสด็จ. ออกจะมีงานเต็มตัวพอใช้. เรื่องร้ายนั้นคือเรื่องคนคอยมาหาที่บ้าน จนทำอะไร private ไม่ได้ หนังสือนี้ต้องเขียนแล้วเขียนอีก. พอเขียนได้ ๒-๓ บรรทัดคนมาหาต้องหยุด. เป็อกนจริงๆ นี่ก็ต้องหยุดอีกแล้ว ไว้ต่อภายหลัง.

วันนี้เป็นวันที่ ๑๓ ซึ่งเป็นวันออกเดินทางจากที่นี่ ถ้าไม่เกิดเหตุร้ายเรื่องสวรรคตขึ้น. ระหว่างเวลา ๓-๔ วันที่แล้วมานี้ เป็นอันว่าไม่ได้ทำอะไรกัน นอกจากดำเนินการสอบสวนว่าสวรรคตอย่างไร. คนทั่วเมืองต่างนึกกันต่างๆว่าถูกปลงพระชนม์ ช่างออกุศลต่างๆเต็มไปหมด. ณ บัดนี้เป็นอันพิสูจน์ได้อย่าง conclusive แล้วว่าสวรรคตเพราะ accident โดยแน่ เป็นอันว่าโล่งกันไปเสียที. เพราะ Motive เรื่องว่าจะ murder ในหลวงนั้นหาเป็นล่ำเป็นสันไม่ได้. ถ้าจะมี at all แล้ว ก็ต้องเป็นเพราะพวกที่เป็นศัตรูของหลวงประดิษฐเป็นผู้ทำเพื่อจะป้ายความร้ายใส่หลวงประดิษฐ์. แต่เรื่องมันก็เป็นไปไม่ได้. ในหลวงองค์นี้ ผู้คนทั้งไทยทั้งจีนรักใคร่มาก. ในวังนั้นเต็มไปด้วยคนเข้าไปเฝ้าพระบรมศพ ด้วยความเสียใจอย่างจริงใจทั้งนั้น. เพราะฉะนั้น เรื่อง Monarchy นั้นเห็นจะ well established แน่ (Touch wood).

หลวงประดิษฐมาทาบถามอยากให้ฟัง [เข้าใจว่าคำว่า Queen ที่แกล้งออกเสียงไม่ชัดให้ฟังดูไทยๆ คงเป็นชื่อเรียกเล่นสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี] ของเราเป็นประธานผู้สำเร็จราชการ. คนส่วนมากออกจะชอบ especially พวกบางขวางซึ่งต้องการที่พึ่ง แต่พวกเสนีย์ พระองค์จุมภัด + so on ออกจะไม่ชอบ. เหตุผลที่ไม่ชอบก็ obvious..... [คนละเหตุผล] ตามความเห็นของผัวนั้น ตามที่ดูเหตุการณ์ ณ บัดนี้ รู้สึกว่าสมเด็จพระเจ้าจะรับ เพราะจะได้เป็นเครื่องทำให้การสมานให้เกิดร่วมมือกันระหว่างบางขวางกับหลวงประดิษฐ์ได้ และเป็นเครื่องที่จะนำหนทางให้พวกบางขวางของเราได้เงยหน้าดูโลกใหม่. Danger นั้นมีอยู่ในหมู่เด็ยคือหมู่ของเสนีย์ ซึ่งทั้งๆที่ profess ว่า loyal ต่อพระปกเกล้าและสมเด็จ, จะไม่พอใจเพราะกลัวว่าสมเด็จพระเจ้าจะต้องติดต่อกันกับพวกหลวงประดิษฐ์. พุดตามจริงแล้ว The only chance for the future of Siam is do away with all the doubt in Pradit's mind. By doing so he will seek the support of the right kind of people + get rid of his old associates who are undesirable. Nothing can ever force Pradit to get rid of his bad ones, except he can find good support elsewhere who would give him security + stability + then he himself through his own conviction of the solidity of such support, gets rid of his old associates. He feels himself that his old associates are a drawback to his reputation + work. But at the present moment he cannot get rid of them, because he lacks support of the others who are prejudiced rather unfairly. His opponents are rather stupid + obstinate + refuse to see the right course to take for the sake of the country. They [cannot] get rid of their personal prejudice + ambition. I am trying my damndest to convince them of the right course to follow, the course which they abandoned 4 months ago when it was directing us toward our aim [of unity]. They have been sidetracking during these last few months + as a result their opponents are far more strongly fortified than ever. They are today simply knocking themselves against an impassable stone wall. And unless they realised soon they would perish in the attempt + our

friends the บางขวาง crowd would go down the drain with them. Today is the day that Pradit's government will seek a vote of confidence. And I have asked him to try to reconcile once more + to declare a political truce + to ask for co-operation for the sake of The Nation in grief with the wolves beating at our door. He promised to try his best to do so. If the opposition refuse to give him co-operation + accept the truce, then they will be regarded by the public as unpatriotic + thereby Pradit will gain the upper hand. I hope it works out all right for the sake of the country.

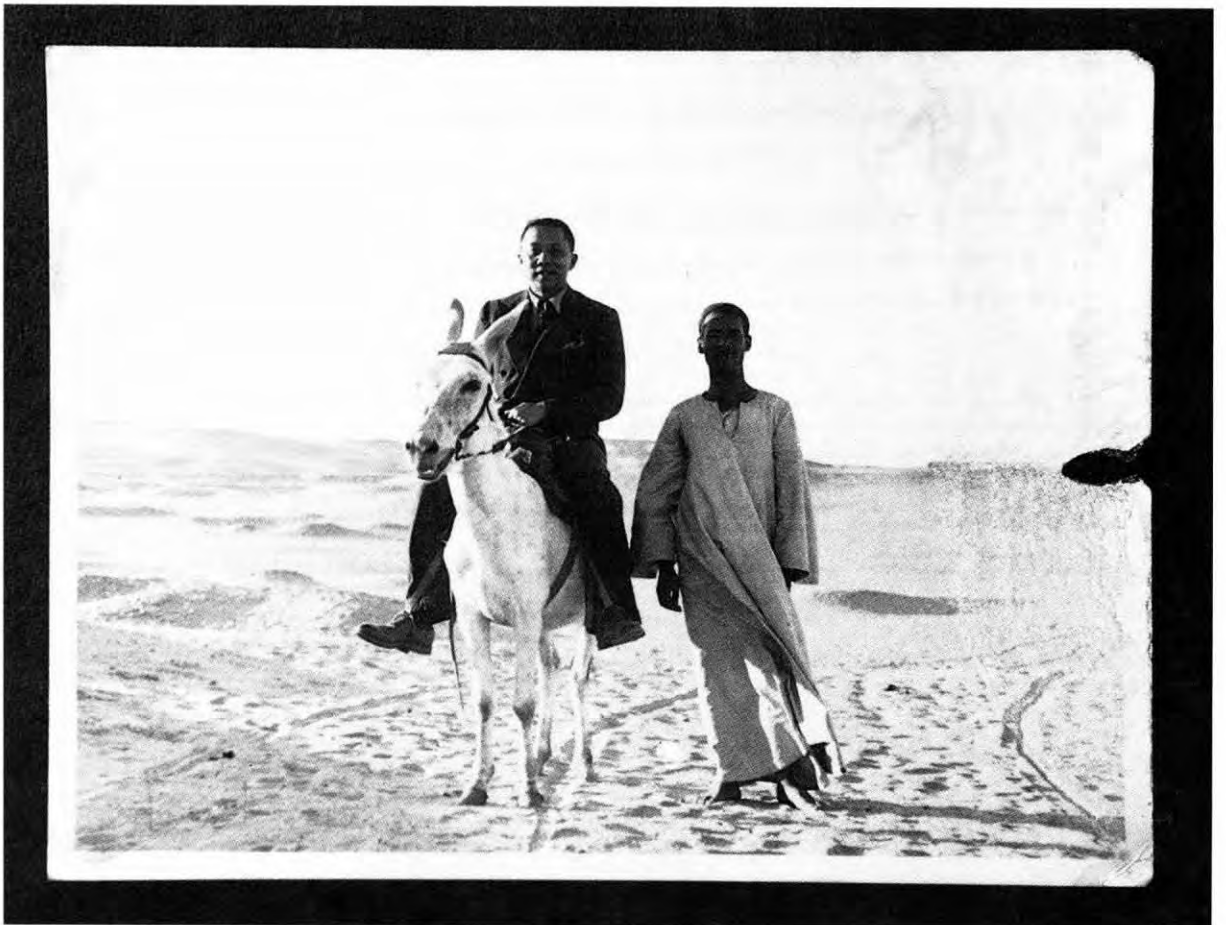
I have been pestering Pradit about my return home to you. He begs me to wait until the Council of Regency is formed + that the พระราชชนนี can be approachable. At this moment she refuses to see anybody. The present plan is that (my plan) the young King should go to England for his education to enable him to see court life + rules as regards Royal Pomp + ceremony which Switzerland cannot give him. He should be given [an] education like that of Prince of Wales, i.e., a year or so at Oxford + six months in the Army. Previous to that there would be a period of about 6 months with a private tutor. He would be received + guided by the English Royal family. After the conclusion of education in England, say about 2 years he should go to U.S.A. for a little study + Harvard. Thus both countries would feel they share in his education. Such a course would be beneficial to the country. Luang Pradit agrees with such a plan. My next step would be to get Pradit to see พระราชชนนี + get her to agree on it. The King himself of course may not be able to leave here perhaps until after the 100th day rite when พระบรมศพ could be closed to await Royal Cremation which would possibly take place after the New King's Coronation ceremony. If all these are agreed upon then I could proceed home to arrange about the details. I am however trying my best to get away from here within a week or so. I have told ทูตอังกฤษ to get ready to book my passage home. I shall now just give the government time to settle down + to get the question of Regency settled. That will be settled I hope in a day or so.....

As it is it looks as if I shall have to be here for your birthday. I am buying you a present here + will bring it back to you. This letter will serve meanwhile as the bearer of my present + good wishes "Many happy returns of the day" with all my love + devotion to you + a hope that you will be quite plump, for I love a plump เมี้ยแมว..... นอกจากนี้ผัวจะจัดการเลี้ยงพระวัดสามปลื้ม 37 รูป และปล่อยนกปล่อยปลาอย่างละ 37 ตัว ผัวได้ให้แม่แสดเป็นผู้จัดการ. คุณยายบนตึกยังรำพันถึงอีหน้อยมิได้ขาด. ขอให้บอกลูกๆด้วยว่าผัวคิดถึงและส่งจูบมาให้. บอกสมเด็จจ้าวถึงเรื่องต่างๆด้วยว่าผัวจะเขียนถึง soon.

"Many happy returns of the day"

จากผัวที่รักและคิดถึงหนูแทบใจจะขาด

ซัน

Bridge House

Virginia Water

Surrey.

June 20th 1947.

rows: 25 mm 72 1977 7 1976 10 1975

I most sincerely thank Your Majesty for your Majesty's letter & most valuable advice & observation on the question of my taking up the appointment as the Minister in Bern, as well as your Majesty's kind consideration to permit me to write to your Majesty about my thoughts & ideas on the affairs in Siam and the reasons which have prompted me to consider the Government's offer.

In order to make your Majesty understand fully my point of view I beg your Majesty to allow me to write about it at length & to bear with me if this letter or memorandum is too long & bore your Majesty. Without a clear understanding it is difficult to show your Majesty the sincerity of my will & intention and the reasons why I have come to think as I do now.

It has taken me a long time to write this memorandum & to have it typed for your Majesty's easy perusal.

The Memorandum contains the following headings: -

1. The Political background which influences my thoughts, ~~and~~ ⁺ ~~of how~~ I began the study of the Siamese Politics. (The full details of the Political background which I wrote during the war is being typed. It will be sent to your Majesty to supplement this part of the memorandum as soon as it is ready).
2. The Period when Siam was drawn into the War, giving the details of my joining the Allied Force, & my duties and lastly the reasons which prompted me to choose Luey Pradit as the leader of the Resistance Movement during the war.
3. The Period & events during the time I was at the Allied Headquarters in India & Ceylon.

During which

4. The Period ^{when} I was on War operation giving the details of my decision to go to Siam & the controversy on the method of the operation, whether I should lead & command a unit of Allied troops to do battle behind the lines in Siam or I should try to raise Siamese fighters.

5. My arrival in Siam - My first meeting with Luang Pradit & the discussion and agreement which followed. - The Plan of operation including the plan for the evacuation of the Government.

6. Events during the first four months after the War, including the cause which led to a break between Luang Pradit and Seni. The four months of Unity & freedom.

7. The first elected Assembly after the War, and events during that period which led to mistrust & misunderstanding which broke up ^{the} Unity.

8. Siam under the New Constitution; the story of the election of the Upper Chamber, the Political exploitation of kingship; the King's death of His late Majesty; an attempt to form a new political party; the election of the lower House and political intrigues; The ugly situation which may lead to another Dark Age.

9. Conclusion & suggestions as to what can be done to reestablish unity & peace & prosperity in Siam.

I should very much like to add a little postscript here that whilst the memorandum was being typed, the news came to me that: -

a. The debate on the vote of "Non Confidence" against the Government had come to an end. It showed clearly the uselessness of the tactics of the oppositions. Instead of weakening the Government, the oppositions in their debate have made the Government stronger. It ~~showed~~ showed also beyond doubt that the oppositions had used the King's death as a means to obtain a political gain without a thought to safeguard the King's honours. Their accusations on this score were seen to be based on

Bridge House
Virginia Water
Surrey

June 20th 1947

ขอพระราชทานทูลเกล้าฯ ถวาย ขอเดชะ

I most sincerely thank Your Majesty for your Majesty's letter + most valuable advice + observation on the question of my taking up the appointment as the Minister in Berne, as well as Your Majesty's kind consideration to permit me to write to Your Majesty about my thoughts + ideas on the affairs in Siam and the reasons which have prompted me to consider the government's offer

In order to make Your Majesty understand fully my point of view I beg Your Majesty to allow me to write about it at length + to bear with me if this letter or memorandum is too long + bore Your Majesty. Without a clear understanding it is difficult to show Your Majesty the sincerity of my will + intention and the reasons why I have come to think as I do now.

It has taken me a long time to write this memorandum + to have it typed for Your Majesty's easy perusal.

The Memorandum contains the following headings:-

1. The Political background which influences my thoughts, + of how I began the study of the Siamese Politics. (The full details of the Political background which I wrote during the war is being typed. It will be sent to Your Majesty to supplement this part of the memorandum as soon as it is ready).
2. The Period when Siam was drawn into the War, giving the details of my joining the Allied Force, + my duties and lastly the reasons which prompted me to choose Luang Pradit as the leader of the Resistance Movement during the war.
3. The Period + events during the time I was at the Allied Headquarters in India + Ceylon.
4. The Period during which I was on war operation giving the details of my decision to go into Siam, + the controversy on the method of the operation whether I should lead + command a unit of Allied troops to do havoc behind the lines in Siam or try to raise Siamese fighters.
5. My arrival in Siam - My first meeting with Luang Pradit + the discussion and agreement which followed. The Plan of operation including the plan for the evacuation of the government.
6. Events during the first four months after the war, including the cause which led to a break between Luang Pradit and Seni. The four months of unity + freedom.

7. The first elected assembly after the war, and events during that period which led to mistrust + misunderstanding which broke up the unity.

8. Siam under the New Constitution; the story of the election of the Upper Chamber, the political intrigues; the ugly situations which may lead to another Dark age.

9. Conclusion + suggestions as to what can be done to re establish unity + peace + prosperity in Siam.

I should very much like to add a little postscript here that whilst the memorandum was being typed, the news came to me that :-

a. The debate on the vote of "Non confidence" against the government had come to an end. It showed clearly the uselessness of the tactics of the oppositions. Instead of weakening the government, the opposition, in their debate have made the government stronger. It showed also beyond doubt that the oppositions had used the King's death as a means to obtain a political gain without a thought to safeguard the King's honour. Their accusations on this score were seen to be based on childish rumours, very near to being falsehood, + pure ignorance of the true situations. It seemed that, as a main result of the debate, the King + the Royal House were the only the ones who were hit + suffered. The whole thing was a service to the government but a disservice to the throne. In my memorandum I have tried to indicate that such tactics of the opposition are wrong + only serve to destroy + not to construct.

b. The government resigned + a new government of the same party came into power. The inclusion of Phya Pakit, + Phra Charn or Chamnan [?] of the old school, indicates definitely the possibility that what I have tried to advocate in my memorandum may well succeed, so that Siam may be united, + cleansed + peaceful + free again.

c. The hint that the government is drafting a new Press law, indicates the government's readiness to put the muzzle on the Press (+ perhaps the handcuffs on the opposition.) This is deplorable. It should be stopped. Force cannot however be used to stop it. I have suggested a way to stop it in the memorandum.

In conclusion I beg Your Majesty again to forgive me for having tried to take so much of Your Majesty's valuable time, + hope very much that Your Majesty will condescend to give a little attention to this memorandum which I have endeavoured to write in the belief that it might help to clarify certain situations which would lead to the rebirth of Unity + Peace for Siam which I sincerely crave.

I remain Your Majesty's most obedient servant.

ควรมีความสุขแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ขอเดชะ

ขึ้น

Copy No 1.

A Memorandum on a Certain
Aspect of the Siamese Politics

As written for H.M. the King.

by

Suthe Suthe

June 20th 1947.

Bridge House

Virginia Water

Surrey

I.- POLITICAL BACKGROUND WHICH INFLUENCES MY THOUGHTS.

At the commencement of 1933 when the effect of the 1932 coup d'Etat was beginning to unfold itself, I had the honour of being appointed the Commander of the King's Body Guards. In order to perform my duties with such a small force of one battalion I decided to follow the following policy :-

1.- To organise the Intelligence Service System to find out the moves and manners of all the political factions in those days of political upheaval. To know what they are doing and thinking is to forewarn us against any eventuality.

2.- To organise the force at my disposal in such a way that it could be adept at jungle fighting so that it could use the difficult terrain to its advantage in mobility and the art of concentration over its possible opponents. Thus in spite of our numerical inferiority it could cope favourably and efficiently against its opponents.

3.- To use propaganda and rumours to spread and make belief that our little force was far better armed with weapons of tremendous firepower and better trained to fight in the jungle against any unit in the Army at the time. These rumours and propaganda were to act as certain deterrents to the would be opponents, as it did prove subsequently by the word of Luang Pibul himself.

4. To try to enlist Allies among the Army Units, the police and the Civil Administration to declare definitely that they would act in the defence of the King. They did stick to their word in spite of the fact that they also joined up with the counter-Revolutionary side and subsequently suffered terms of imprisonment, the fact of which made me feel partly responsible for their sufferings which I felt I must try to eradicate for them.

During the time when I pursued this policy, I was able to learn a great deal of the mentality and characteristics of every faction of the People's Party. I know of their personal differences, their true disunity under the cloak of a seeming unity, and their internal troubles. I knew the exact details of their plan to stage the second Coup d'Etat of the 20th June, 1933. The tragedy then was that Phya Mano the head of the Government at the time would not believe my report and he fell another victim of complacency. Every detail of the mounting of the 1933 October counter-revolution and its failure were known to me. I knew how it was planned that the four battalions of Phya Song's faction would join up with the forces which were moving down from the North, and that the Navy, under Phya Vichitcholti would join it. In fact, with the exception of the tank and the Artillery Units and two Infantry battalions in all not more than 4 battalions, the rest of the Armed forces Army, Navy, and Air Force joined in with the Counter Revolutionaries. The people in Bangkok almost to a man were sympathising and siding with the revolutionaries. There was never again any chance in our life time for any cause

to gather such a tremendous force behind it. Everyone joined in in the hope of an easy conquest. When there was a hitch, when Phya Song's faction, doubting that Prince Bavoradej might easily destroy them too, shut themselves in their own barracks, the news of this unexpected event spread panic. Soon the Navy declared itself neutral and sailed away. The leaders of the troops at Donmuang began to quarrel and soon afterwards gave up the fight. It was all because the leader's morale was low. None of them expected any difficulty. Everyone felt that 100 per cent of the people and troops were behind him. Everyone thought that he would not have to fight for it. They all thought that a show of force would be enough, and therefore they had never prepared to fight for their lives. On the other hand the members of the People's Party knew that they were fighting for their lives. Their morale was far superior. And so they won. They won because they were afraid like a dog in the corner. Ever since those days they have lived in fear. And because of this fear they were able to consolidate themselves for the last 14 years. To-day the situation is still the same. Everybody in Bangkok is against them and likes to see them done away with, but everybody is still so comfortable in comparison with the other countries. Nobody feels there is now a need to fight for his life. Whereas in the other camp, with from day to day threats and abuses they feel that if they let go of their power, they would finish in the grave. Therefore they must go on fighting for their lives. This state of morale is a fact. It is not only in the realm of my imagination. Since such is a fact to be reckoned with, those who desire to have order for the Siamese Nation must take into account this fact.

I knew also of all the subsequent attempts to overthrow the promoters of the Coup d'Etat, since 1933. Each attempt met with utter failure. Among the plans and tactics of all these attempts there was one which was outstanding and brilliant in its conception. The result was again unhappy. Prince Chainad who was entirely innocent was given the term of life imprisonment and eighteen others were shot. The man who conceived the plan, exploited to the full the deadly enmity among the factions of the People's Party. He knew that Phya Song and his crowd were deadly enemies of Luang Pibul. He knew also that the habit of the People's Party was inclined to be lenient to its members, especially among the original promoters of the Coup d'Etat of 1932. Because of such a habit, the Promoters of the Coup d'Etat enjoyed immunity from political persecution. They did not like to show the world that there was such a thing as disunity in their party. To plan a Coup in Siam is the most difficult thing imaginable, because the police system of using informers works very well indeed. It works so well that not a single big plot has ever escaped the notice of the police. The coup d'Etat of 1932 had been known to the Police long before it took place. It was because of the state of being over-confident and complacent on the part of some high officials of those days which enabled it to succeed. The only chance any plot can have of succeeding is by being planned with the help of the promoters. Through his or their influence in Politics, the Police sometimes do not

pay any attention in that direction, because of the aforesaid immunity. Such being the case, the plot can be hatched more successfully. The planner of that outstanding Coup took all these into consideration and very nearly succeeded. This plot and the manner by which it was planned brought about many object lessons which to me were worthy of notice and they should be given a great deal of consideration. These can be enumerated as follows :-

1.- FEAR of being driven out of power and subsequently destroyed is uppermost in the mental make-up of the People's Party members. And because of it, they would act against their opponents when they have even a slight fear that they might be dethroned. Under the spell of such fear they would fight to the death.

2. - Leave them in peace, they will begin to quarrel with one another and to plot the downfall of each other.

3. - Immunity from political persecution is given to the members of the original party.

4. - Outsiders who try to plot against them whether legally or illegally will hardly succeed.

5.- They temporarily bury their own differences and join together to fight the common foe and against any threats of any description, if the threats were levelled at them.

6.- During the spell of the quarrel among themselves, they could be exploited by the outsiders if they were assured of their own safety and also provided that the outsiders gave them an assurance that the outsiders would not deal with the dismissal or destruction of their divided faction. They must deal the fatal blow themselves to their wayward friends. That is their privilege. An attempt otherwise would fail miserably.

I knew also the dreadful feeling of being a hunted animal and the deep sorrow of seeing my friends put into jail without being able to give them any immediate help. I carried the hard pang of disappointment with me into exile thinking ceaselessly of ways and means to rescue and avenge my friends. During the years of my exile I could never give up thinking about the tragedy in Siam and of how to put it right. I used to feel full of hope when rumours and news of a rising against the People's Party came to my ears. The elation was always short-lived, because the news of its successful suppression inevitably followed. During the period before the King's abdication I often thought that since the King was going to abdicate in defence of the people's right, the effect would no doubt sour the people to fever pitch and make the dethronement of the undesirable set possible. Yet in spite of all the visible demonstration of undying loyalty to the throne nothing happened as expected. When the people received the news of the King's abdication with a resigned apathy without even the slightest demonstration, I knew that our people, and especially the so-called Royalists in Siam, were not of the same calibre as those in Europe or elsewhere. What they believed in might have been brought down to dust, provided that their livelihood was safe, they would not raise a finger to fight for the

cause. This made me think a great deal and made me try to study deeply into the past to see whether it was possible to find out the true characteristics of our people.

From my contacts with the peasants as a class during my career in the Army when I used to be stationed with the troops, not only in Bangkok but also in the provinces, I learnt to love and respect them. They are the backbone of the country. They are courageous and wise - wise because of their experience of life. For hundreds of years they have carried on in peace and war and saved the country when the others had failed. They knew by bitter experience that there was another class who were their rulers and that it would not do to disagree with them. And provided that their little domain was not molested they have been content to carry on. Theirs was the perfect philosophy of a happy life, life as full of patience, suffering, fortitude, joy and happiness, life untouched by the modern influence and foreign culture, but life no less grand, noble and humble and sincere. The advent of the New Constitution gave them nothing new. To them it was simply the change of a set of rulers. It did not concern them. A day perhaps will come when they will rule everything in Siam. And that day will be a great day. But to-day nobody thinks very seriously about them beyond the fact that they should not be upset. It would be most inhuman to upset them. It would be most dangerous to antagonise them.

As a rule when the word "the Siamese people or ประชาชน or มหาชน" is mentioned, it simply means the people of Bangkok and the voice of the people in general has rarely been taken into consideration. Bangkok is the political arena. Politicians try only to please the people in Bangkok, because their voice is loud. As a result of this their sense of proportion towards determining of the popular opinion is usually upset. The people of Bangkok consists mostly of people who have grown apart from the peasants, through the process of unsuitable education which tries to adopt the Western Culture en bloc without having fully understood it and discards the old culture of the country, which is based on Buddhism which gives birth to truth, beauty, unselfishness and to the belief that the only way to obtain good for oneself is by doing good turns for the others. Such being the case the foundation of their [the urban semi-educated's] characters is very wobbly and is not very dependable. Because they have no firm hold on anything, they oscillate from one thing to another as the wind blows. And it is unfortunate that we are today basing our national policy almost solely for their sake and benefit.

In Siam there is an absence of the middle class. We jump from the people straight to the officials or the rulers. The Politics of today are the politics of the ruling class and of the people of Bangkok. It is clique politics in which each is trying to oust the others in order to secure power and the spoils derived therefrom for themselves and their clique. It is well to look into it. The story of political development in Siam is a long and complicated one. I have written during the war an article on it for teaching officers who were working with me. I am having it typed and I shall send a copy to your Majesty, as it might interest your Majesty. For the present I will point out only a few main groups.

1.- THE LIBERALS. These are the officials, the members of the officials' families, the scholars, the professional class and the ex-officials. During the last days of King Chulalongkorn's reign, Prince Rajburi inspired a form of constitutional Monarchy. Owing to the well-known story of the Crown Prince's (King Vajiravudh) favouritism, quite a number of officials felt that their future was not secure and joined him. Moreover, when King Chulalongkorn quarrelled with Prince Rajburi on a family matter, the followers of the Prince were connected with it and they felt their lives were even more precarious. Because of these incidents the spirit which yearned for a form of Constitution caught on in a great stride. During the reign of King Prajadhipok they again felt that the Princes of the Supreme Council had interfered too much with the policy of a King. They recognised the urgency of having a constitution of a moderate and suitable nature for the country. The situation in the country was however far from being ripe. Their serious followers were few, and they could not then bring off what they wanted. After the Coup d'Etat they emerged as the "National Party" but it was soon suppressed. In practice, however, it grew up secretly and to-day owing to the misdeeds and mishandling of affairs of state by the People's Party it has a large number of sympathisers in Bangkok. It does not favour any extreme in any way. It's all for law and order and fairness and right for everybody. It has no enmity towards the Princes but it is against having Princes as an especially privileged class as in the days of King Prajadhipok. It is really a democratic party. Most of the elite of the party are well-to-do. And because of that they do not feel inclined to fight for anything that does not really hit their interest. They do not like the unfairness of the People's Party which tries to exclude everybody from the orbit of power. Unfortunately they are frightened of the economic scheme of Luang Pradit, because they think their property might be confiscated. They have now gathered many undesirable aspects such as trying to stage violence and revenge against the Promoters of the Coup d'Etat. They do not realise that such a method has led them nowhere in the past and it does not lead them anywhere now. It is a great pity that they could not see eye to eye with Luang Pradit. As I feel that this party and Pradit with his new outlook could be quite compatible.

2.- LUANG PRADIT'S PARTY. Luang Pradit also favoured democracy because he found life in the Absolute Monarchy insecure. Being young and inexperienced he went a little too far and brought the seeds of communism into Siam. He was the only man among the Promoters of the Coup d'Etat who had any programme for development to offer the country. The Coup d'Etat to him would not be complete unless an economic scheme of his own choosing could be put across. In those days he based his theory on one very important fact which was that every Siamese wanted to be an official of the government. He however overlooked a number of facts that the Siamese peasants who happened to own lands would fight to the death against anyone who would be trying to take it away from them. Not even his enforced exile because of

Communitistic tendency changed his mind. What eventually did make him change his mind was when he was allowed to try out this scheme in a limited way and he found that it was an utter failure, because it did not fit in with the liberty loving nature of the Siamese. He was courageous enough to come to admit his mistakes to King Prajadhipok after the King's abdication in England. His views had now entirely changed to something far more moderate. His outlook is to-day much more of a Liberal Socialist than the old patented and unforgivable Communism. His reputation of the past however is still creating a great deal of mistrust among the official class. I find in Pradit, through his actions, a true patriot. He is one of the few of the Promoters who are not to-day rich. He is the only one who thinks of the country and the peasants. And that is a wonderful quality. His extreme views during his youth were abominable. But the man has changed entirely. At the present time Pradit has a great deal in common with the Liberals. If confidence can be restored amongst the Liberals that he has entirely changed his communitistic outlook and a few minor adjustments as regards his followers could be brought about, there is no reason why he and the liberals could not work together. To these liberal ideals Pradit is to-day veering round. Until these two parties are really merged into one, there will be no peace in the country. In Pradit one finds a man who is intensely patriotic and who wants to work for the country and the peasants. In the Liberals one finds experience of Government, level-headedness, logic, sense of proportion and steadiness. If the passion of hatred due to mistrust and misunderstanding which blind them to the true facts on the part of the Liberals can be cleared away, they would see the right road. And the country would be saved. (** note on opposite page to be consulted.*)

*(*There is no need here to describe the other members of Pradit's Party whose characteristics + hateful qualities are too well-known to need any further detailed description. As far as this memo is concerned they do not count beyond their being the followers of Pradit who engineers the policy + guards their security. Their characteristics are indicated elsewhere right through this memo.)*

3.- THE ROYALIST PARTY. Consisted of those people who had formed the feudal circles attaching to the various Princes as well as the majority of officials of the old school of thought who had been safe and happy under the old regime and therefore saw no reason why a change had to be made at all. Their desire was to see the return of the old regime of which they had known so much of its weakness as well as its strength. They were nervous about the change which to them seemed like an unexplored forest about which they knew nothing. If there was a necessity of a change, they liked to see their princes and the officials of the old regime having some share in it. They hated the new atmosphere of hatred and disunity and the ingratitude which the new rulers showed towards the Princes who had really done a good deal for the country. They, however, confined themselves to grumbling and would not take any active part

in the fight to attain what they wanted. They might be dissatisfied, but their security was still unmolested. Such being the case there was no desire to risk anything. In fact what would suit them very well, was to see the king and the Princes rallying all their forces and fighting back. They do not care a scrap about their King's virtue of having to abide by principles. They only want him to fight for them to make them comfortable again. Their support is merely in the realm of spirit without any physical strength. Theirs is merely a spirit of tame sheep and followers. They would only fight if the King were to initiate the fight and lead them to it. Left alone they would not do anything but hope that the supernatural would one day destroy this evil and put everything right. The Siamese legends are unfortunately steeped with tales of Powerful Princes and Kings driven out of their realm by some evil forces in all sorts of forms, but the Kings and Princes invariably came back to rule happily ever afterwards, because they were favoured and assisted by the supernatural power. The subconscious, which tells them that good must inevitably triumph over evil in the end, creates a state of apathy and lack of self assertiveness in them. To-day they give sympathy to every party and group which might possibly be able to drive out the evil. They are not like the Royalists of Europe who fight for the principles of Monarchy and to defend such a principle. The Siamese Royalist only likes the Principle of Monarchy, but never seriously defends it. They only exploit Royalty for their own end, because they have not the sense to know that by so doing they are doing great harm to the cause of Monarchy. A King must be impartial on principle. Once he has sided with one party or another, he at once creates enmity and ceases to be impartial. Therefore to say that the King is supporting any group against another is simply asking for trouble. They ally themselves very closely with the Liberals. Unless they learn to realise their own faults and adopt the European Royalists' point of view, they will never become any political force worth our consideration, because they are a drawback to the cause of Monarchy rather than a help.

4.- LUANG PIBUL'S PARTY. Consists of yes-men, officials, and officers in the Army who believe that the true and supreme political happiness is to be a member of the despot's favoured circle. This doctrine of political happiness was born during the reign of King Vajiravudh, when his courtiers were the favoured few. Such being their doctrine, their policy in life is to fall in with the power of the moment. They have no real political conviction of any kind except the safety of self in exclusion of all else. Pibul himself was a man of no principles. His political career was paved with faithlessness and treachery to his friends. His policy was that of an opportunist. He is unreliable. For example in 1933, after Luang Pradit had been exiled Pibul paid lip service to Phya Mano. Through this process he was able to eliminate his senior officers, namely Phya Bahol, Phya Song and Phya Riddhi and put himself in a safe position, almost at the head of the Army. Later he led Phya Mono into a state of complacency and finally double-crossed him by staging the second Coup d'Etat of June

20th, 1933, whereby he was able to put himself firmly in a position of influence next to Phya Bahol. This story is a long one. It is impossible to describe it here. I am having the whole of my notes on the event of this period typed. I shall send it on to your Majesty later on. Your Majesty can see for yourself the whole details of the story and various events in connection with it.

To continue. As stated above Pibul was and is an opportunist and it would be unfortunate indeed if he were to attain power again, for it would be a national calamity, a cause of International distrust, as well as utter contempt. His followers have been so enriched during his time of office that they are using the money to try to stage his comeback. They do not care whether it would be detrimental to the cause of the Nation. They only think that his return to power means their return to glory and more spoils of their ill-gotten gains.

2. THE REASONS WHICH PROMPTED ME TO CHOOSE LUANG PRADIT AS THE LEADER OF THE RESISTANCE MOVEMENT DURING THE WAR.

When Siam was drawn into the war in 1941, besides the humiliation which I felt following the capitulation of our forces after so much boasting, I thought also that since Siam had been forced to join the wrong side, unless some form of counter balance was done Siam might not survive the catastrophe. We were a weak nation and counted so little in the world's schemes of things. Such being the case our wrong, even committed under a force majeure, would never be forgiven. Who would ever forgive and sympathise with the weak in such a passionate drama as war, unless the weakling showed fight. After Siam had joined the Axis, views and opinions were already aired by various public men in England that Siam must be punished and that she must be put under the tutelage of the Allies when the War was over. The future of war was then still in the balance. Nobody knew who would win. If the Axis were to win, Siam would get away at least as a Super Manchukuo. On the other hand if the Allies were to win she would almost cease to exist because the feeling of revenge against her was so strong. Although my family and I were quite comfortable, being treated decently during that frightful period by the British and consequently there was no need for us to try to better our position in any way, I could not help feeling that I must try and do something to offset that wrong. At the same time I thought that if I were allowed to join the Allied force and if the Allies were to win, there would be a possibility of rescuing my imprisoned friends and to restore real liberty to Siam. I wrote to Mr. Churchill pleading with him to allow us all to join in and after some difficulty he agreed to permit us to join up. When the Free Siamese Movement was set up in London, I put the clause "All political prisoners must be given a general amnesty" as one of the aims against a tremendous protest from many quarters (*see note) who were afraid that because of that clause the Free Siamese might create a state of being incompatible

with the Promoters of the Coup d'Etat who were still ruling the country and whose co-operation was needed for our successful operation.

*(*Seni Pramoj objected strongly against putting in this clause. He eventually struck it off altogether when Mani Sanasen presented this document in Washington in 1943. The Free Siamese Movement in England however retained this clause to the end + requested Pradit to comply with this clause. The proof of this is still in our file.)*

After I joined the force, the knowledge which I gained during those days at Huahin and in my attempt to study the political situations in Siam during my enforced exile, stood me in good stead. It helped me to form a correct picture of what was then happening in Siam, the knowledge of which was vital for the mounting of our operation.

During the war it was my duty to plan the operation to be conducted in Siam and to convince the High Command of the fact that Siam was no enemy of the Allies but a friend in difficulty who needed help. In order to do this I had to write a number of appreciations of the situations and reports which contained everything about Siam from Politics - geography down to other Military details necessary for the operation, including a detailed account of the political events. I based my theory on my observations of the past. As subsequent events showed, it proved that what I had written had been almost 95 per cent correct.

If Your Majesty has seen those documents your Majesty will realise without doubt that my ideas and policy have never changed.

I have learnt that in fighting a war and bringing an orderly life to the Nation successfully, personal animosity and grudge have no room in it. They blind you to the real facts which are the only thing that leads one to the correct interpretations of events. During the war it was my duty to pick a possible leader in Siam to conduct the Resistance Movement against the Japanese. I knew that if the Allies were to win the war, this leader whom I was to pick would become the most important figure in international affairs. I had no love for Luang Pradit. But my personal passion had no standing in it. It was a serious business. I must choose the right man who must have the essential qualities to perform the task, or else the war operation would be a failure and with it our National affairs would suffer. In choosing this leader besides the necessary qualities required by the war, I also took into consideration the qualities of the man which would be required when peace would at last come to Siam. This man must have an adaptable quality which, through the contact with the force of subsequent events, can happily be blended to fit in with the requirements of the new condition. When the war was over there would be a strong possibility that real peace and liberty, of which I had dreamt, might be established in Siam if unity and understanding could be brought about.

We have all recognised that ever since the Coup d'Etat our old National structure had been shaken to its foundation. In order to rebuild the National Structure again we must start

by repairing first the foundation. The ancients said that in the human affairs, when we want to set up an orderly life for the Nation, we must first regulate the homelife of the people. In order to regulate the home-life of the people, each one of them must cultivate his personal life. The cultivation of personal life is possible when the heart is set right. To set the heart right the will must be sincere. When the will is sincere, then the desire to arrive at an understanding is born. An understanding is begotten through the process of exploration of things. Once knowledge is gained, an understanding is reached. With the understanding established, the will becomes sincere, the heart is set right and the happy personal life is cultivated. This personal life is the foundation of home life which makes possible an orderly structure of the National life. Since the Coup d'Etat every home has lived through fear, doubt, and mistrust. Every now and then the National spirit is gingered up by demonstration of false patriotism. Unity was never there. The easy success of the Coup d'Etat and the easy winnings of the spoils of power bred a desire to get rich quickly and a short cut to success. And with the state of constant persecutions, an easy way to gain favour of the all powerful by becoming informers and false witnesses even against their own flesh and blood became the order of the day. Thus disunity rules even the home.

It is obvious therefore that for a new start, one must strive to establish unity. This unity can only be established when fear, doubt, and mistrust are destroyed. With the destructions of these evils, the beginning of an understanding can be reached, which would make possible the cultivation of happy personal life, even if only partially.

In the study of the past one finds that the greatest evil was fear. The rulers feared the ruled, that they might entertain the thought of revenge, and the ruled feared that the rulers would persecute them unjustly. It is evident that the first prerequisite is to establish confidence on both sides; eradicating these two fears. My first main policy was therefore to ask for the general amnesty of all political prisoners. If that were given I would in turn denounce revenge as a policy and declare my willingness to co-operate.

The leader of the movement whom I must find must be a man big enough to appreciate the above points of view. In fact he must be fair and liberal in his outlook. Among the top ranking Promoters there were Luang Pibul, Luang Pradit and Luang Adul who would be capable at all to be a leader.

Luang Pibul was out of the question, because he was the symbol of treachery, as his political career has shown. He was always ready to double-cross his friends if opportunity should favour him to do so. He was therefore unreliable. He was also the power behind the scenes of all these unjust political persecutions.

Luang Adul, from evidence of his action, showed that he was quite a true patriot in a sense. He was reliable and strongminded and had the tenacity of purpose. His big fault was that he was the symbol of tyranny. Therefore, in spite of the fact that he possessed the qualities of a War leader, his leadership in peace would never be a success. To choose him as leader

was out of the question.

Luang Pradit had shown in his past actions that he was a true patriot. It was because of his sheer inexperience and ignorance which made him follow the fearful doctrine. He was a man big enough, however, to admit his mistakes and to change his views. He has tenacity of purpose. He had guts and a rare ability to abide his time. His ability to organise was immense. He was liberal and fair as seen in the evidence he gave in the special court trying the political prisoners. If a man had proved himself that he could be faithful to a cause, if he had recognised that he had followed the wrong path and changed it, he would be sure to follow the new path with the same fervour and enthusiasm. He was reasonable and would listen to any logical argument. He had shown that he had put the affairs of the nation foremost. The interpretation of his actions before and after the Japanese invasion pointed to the above conclusion and, furthermore, he enjoyed a big popular support. I therefore chose him.

The reason why I did not choose any member of the Liberals or princes, was because none of them was in a position to carry out the duties of the underground leaders without instant interference from the Government of the time. None of them enjoyed any form of political immunity. An army of spies watched over all the possible leaders, so much so that it would be quite impossible for them to meet anybody unnoticed. Even with the best will in the world, I doubt whether anyone of them would care to see me drop in to see them during the war for fear that my presence would implicate them in a false accusation of trying to hatch a plot against the Government. Furthermore, most of them were too comfortable to risk anything. A little help might be expected of them, but to ask them to lead and organise a big secret army would be asking too much. In Siam everything works from the top down to the bottom. No junior ever dares to take any initiative unless protected by someone powerful. If a man is shorn of power and prestige, it is almost next to an impossibility that he could succeed in any big undertaking of this nature, unless he was prepared to risk all. And that is always a doubtful possibility. Under such circumstances although I should like to see one or another of the Liberals, whom I always considered to be the elite of the country, to take the lead, the necessity of war forced me to drop them completely because of the above reasons.

3. IN THE THEATRE OF OPERATION.

When I arrived in India at the War Headquarters I looked through the Intelligence files which had been compiled by the Army, and all the broadcasts from Siam which had been monitored daily. With the political background which I had known in the past, I was able to put together all these little bits of information and formed a picture of what really happened in Siam at the time. It was clear that my choice of Luang Pradit was correct. Here in this constructed picture of the events in Siam, it was seen that he had organised some form

of resistance from the early days of the war. My deduction of those events was confirmed when I met Balankura who was Pradit's own emissary, in Chungking. Balankura informed me of the formation of the underground movement in Siam which tallied with every detail of the reconstructed picture at the GHQ. Luang Pradit with his lieutenants, namely Kuang Abhaiwongse, Subhachalasai, Direk, Tavi Bunyaket, Tiang Sirikarn, Tong-in, Luang Sangworn, Pang Srichan, and Balankura formed the organisation. The aim was a subtle one. Its policy of execution of the plan was divided into three stages, viz :-

Stage 1:- In order not to fight two enemies at the same time as in the case of France, it was decided to try and destroy first Pibul & Co. who were the Government playing with the Japanese. This could only be done on the political field. The plan was to try and gain the sympathy of the members of the Assembly, and after having got a tremendous majority in the Assembly, it was to try and oust Pibul through political means and set up a Government which would turn a blind eye in the direction of the Resistance Movement. During this stage it was to try and contact the Allies, especially Great Britain, to establish the recognition of the following points:-

i.- The offensive and defensive treaty between Japan and Siam negotiated by Pibul on December 11th, 1941, and the Declaration of War on the Allies were to be declared null and void, because they were not constitutional and against the spirit of the law of September, 1941.

ii.- Consequent upon this non existence of the State of War the treaties between Siam and other countries as existed on the 8th of December, 1941, should be considered to be still in force. It was requested that the normal diplomatic relations should be resumed through the medium of a Free Siamese Government which, it was requested, should be permitted to be set up in India and be recognised by the Allies as the one and only lawful Government of the Kingdom of Siam.

iii.- For this Free Siamese Government to be constitutionally legal, it would be necessary to arrange for the escape from Siam of the Regent, some cabinet Ministers and certain members of the Assembly.

iv.- When the Free Siamese Government had been duly established and recognised it was requested that the British and the U.S. Governments should unfreeze the Siamese Government's credit now frozen by them for the conduct of the war against Japan which the Free Siamese Government would declare as soon as it was established.

Stage 2:- To organise the force of the resistance movement by expanding slowly in accordance with the degree of security of the organisation and with the assistance of the Allies.

Stage 3:- To begin to strike against the Japanese and to evacuate part of the Government to India.

Prior to the formation of the above policy, soon after the Japanese invasion and Siamese Capitulation, Luang Pradit wanted to go either to the Northern or North Eastern area of the country to declare that part of the country free of the Japanese domination and to carry on the fight. Nai Pang Sricharn was sent up to the North to try to take control of the country from Nakorn Savan northwards. Nai Tiang Sirikand was sent to the North East. Nai Pang, however, arrived too late. The Japanese were already in control in Nakorn-savan. Nai Tiang was able only to consolidate the North Eastern Plateau from Khonkan to Sakolnakorn. He too was late and got to Korat after the Japanese had already arrived there. Thus the plan to declare a Free Siamese Territory still fighting the Japanese did not work out and had to be scrapped.

After I had met Balankura I wrote a report on the whole situation and presented it to the British Government. After a series of difficulties due mainly to factional disagreement based on misunderstanding on the part of the Siamese abroad, the Supreme Allied Commander was given leave to send in a contacting party with a note to Luang Pradit to say that the British Government was prepared to recognise and support the Free Siamese Government when it came to be set up in India.

First true contact between the Resistance Movement inside Siam and GHQ Seac was gained soon after the fall of Pibul's Government.

The story of the fall of Pibul's Government is also interesting. His fall would not have been so easy if the Japanese had still supported him. The Japanese, however, began to doubt Pibul's faith soon after the fall of Mussolini. Soon after the fall of Mussolini in September 1943, Pibul began to plan to leave the Japanese. The first visible sign was his decision to move the Capital to Petchbun. When I heard the news, I knew that he was quite seriously contemplating changing sides. When I was in the Siamese Army way back in 1927 and was given the duty of trying out the Army vehicles to see whether they would be able to go across the difficult country in Siam, Pibul was a young Artillery officer. He was also chosen as one of the drivers on this trial trip. We started from Lopburi and went up to Petchbun as far as the Pass in the mountain connecting Petchbun with Loy (ลือ). Because of that trip I knew that part of the country quite well. The only purpose which Petchbun could serve was for a defence. It is situated in a cul-de-sac surrounded by mountains, with a small opening in the south through which a direct connection is made with Sapanhin in Pitsanulok. Pitsanulok was in a direct road communication with Mae Sod and Burma in the West. If the Siamese Government were to retire behind this range of mountains with the forces at its disposal, here was a strong position where it could defend the small gap against the Japanese for a long enough time till the arrival of the Allied force from Burma. If he had intended to set up his capital in Petchbun in order to defend himself against the Allies, the capacities of the Petchbun position would not be compatible with the requirements of strategy because it had no line of retreat into any possible Japanese-held territory and Pibul's position would be lost through lack of supplies. Therefore

his real intention was to deflect from his Japanese Ally. The Japanese realised this quite well. In November 1943 the Japanese Ambassador sent a telegram to the Japanese Government indicating definitely that Pibul was in the process of turning against them. This telegram was intercepted by the Army intelligence and it was sent on to me for perusal. Such a discovery on the part of the Japanese made them withdraw their support of Pibul. Therefore, when the crisis came in June 1944 Pradit and his supporters were able to dethrone Pibul by a vote of non-confidence against Pibul's bill to move the capital to Petchbun. And Pibul's Government fell.

After the fall of Pibul's Government, Pradit asked Kuang, his lieutenant, to form a Government with the duty to allay the Japanese suspicion against his underground organisation. The life of this new Government was not so smooth. Pibul was contemplating a coup. It was in time only thwarted by the co-operation of Pradit and Luang Adul, whom Pradit contacted through Nai Direk and gave the whole version of the resistance movement, which would fail if Adul were to refuse to play. It was an appeal to Adul to help to save the country from being on the side of the defeated. From that day Adul joined the resistance movement, and the Police force of the country became a protective screen blinding the Japanese to the real activities of the underground movement.

When I met Balankura in Chungking, I told him that there was no need at all for him to be afraid that I might eventually turn against Pradit in order to avenge what his party had done in the past, and that my only political aim was to see the cessation of political persecution and to restore real democracy in Siam, I wanted unity in Siam. If he would begin by setting free all the political prisoners, I would forgive the past and co-operate with him one hundred per cent and guarantee that there would be no such thing as revenge, and my political differences with him would be over for all time. Our first contact men who went into Siam to open a direct communication with SEAC, also carried the same message in the form of the aim of the Free Siamese.

Pradit and Adul had a conference over this point and eventually gladly granted this request and asked Kuang Abhaiwongse to declare a general amnesty to all the political prisoners and to restore the rank and honours to the Prince of Chainad. This fact is proved by Nai Kuang's own words when he gave evidence in court recently in the case between Nai Aram Phanfak versus the Minister of the Interior. Nai Kuang mentioned quite clearly that all the decrees brought about by this Government after the fall of Pibul to annul all the orders affecting the modes and manners and conduct of the people, which had caused so much suffering and hardship to them as well as the amnesty, were proclaimed as a result of a decision of the conference between Luang Pradit and Luang Adul. The release of the political prisoners and the declaration of the Government to do away with all the measures of Dictatorship regime and to respect equal rights and give equal protection to all political groups, gave me a great personal satisfaction not only because it was the right thing to do to unite the whole country, but because

my only personal request had been granted unconditionally. I resolved therefore to give Pradit my sincere support. And the barrier which had been between him and myself was down.

4. THE OPERATION.

At the beginning of 1945 when it was considered that the time was ripe to mount the operation in Siam, the High Command in SEAC was not quite sure whether, owing to his and my political past differences, I would hit it off with Pradit. I was asked to take command over a group of troops composed of Gurkas. With my command I was to be dropped into the Tak area to destroy and harass all the Japanese communications in that area. I was also to try to subvert the Siamese troops and the people in that area and to form them into a force entirely independent of Luang Pradit. However, I had to refuse it. My reasons for refusing it were -

(a) It would create a misunderstanding between Pradit and myself. He would think I was going to avenge the past. With such a misunderstanding, a civil war might easily be the outcome after the war if not immediately. With the supplies given me and the unlimited money guaranteed for my outfit, I could form a large force and become quite a menace. If the Liberals, and the others who had been against the promoters, were to hear of my force, they would join me. Under such a circumstance the country would be split asunder. If such were to be the course of events, it would seem that I agreed to wage war against my own people and set my Siamese followers against other Siamese. Such a prospect would have been too abominable and I could not accept it.

(b) Part of my force would be of Gurkha origin. If my war operation were to be successful, the Allies would say that it was because of the Gurkha troops and not the Siamese. That would be against the principle under which I volunteered to fight. Secondly, if it were to lead to a civil war, I would be bound to accuse myself of having brought the foreigners to kill my compatriots. Again I found it was impossible.

After having heard of the above reasons and of my refusal, the High Command explained that the reason why they had planned the operation in that manner was that they were afraid that owing to the slack rules of security on the part of Pradit's organisation, the Japanese might find out about it sooner or later, and eventually destroy it completely as the Germans had done with the French Resistance movement in 1942. If I were to go in as an independent command separate from Pradit's, the destruction of Pradit's group would leave my command intact and visa versa. I therefore suggested that I would accept to go in to start a command independent of Pradit, provided that Pradit should first be told of the intention, and that to safeguard his interest I should like to have his representative sent to be attached to my staff to look after his interest. There was no need for him to know the organisation of my command. It was agreed, and eventually a signal was sent in to Pradit on that line. Pradit

replied that he accepted the proposition but should like me to go in and see him for consultation before going to my area. His reply created a certain doubt among my chiefs who thought it might easily be a trick to keep me away from my scene of activity by holding me a virtual prisoner on one pretext or another. However, I told them I would take the risk, because I should like to see Pradit personally and establish an understanding definitely one way or another once and for all. Finally the operation was approved. At the last moment, however, there was a slight hitch. This time it came from Washington. It was inspired by our friends the Free Siamese in U.S.A. They declared that if I went in I would surely try to re-establish a form of Absolute Monarchy, and Pradit would not play and I would upset the whole thing. I had to give a vow in writing that as soon as the war was over and I was not required by the Army nor by Pradit any more, I would leave the country. Washington was all for Pradit without any reservation. My chiefs said the vow was for the benefit of Washington, who had been having the jitters about me because of my connection with Absolute Monarchy, ever since the day when I began to take an active part in the planning of the operation. My chiefs gave me the order that if I had the slightest doubt about Pradit's intention towards me, I was to send a signal to them at once, and a seaplane would be sent to pick me up at once. In case there should be any difficulty in my sending them a signal, a seaplane would come to my rescue anyway in three days' time if they did not get any signal from me. All I had to do was to try and find a pretext to be at a certain spot on the sea-board near Chaam. When all this was over I left for Siam.

5. MY ARRIVAL IN SIAM.

I arrived in Siam and went to see Luang Pradit alone and unarmed on the same night at his home. We sat talking alone in the garden, under a waning moon.

I was entirely at his mercy. If he had chosen to do away with me, he could have done it on an easy pretext. I was legally a traitor. But he met me in a most friendly manner, and said that since there were no more political prisoners, and they had all been freed and would be reinstated in the near future, he hoped there would be no more differences between us, and if I had other causes of discontent I should tell him now. I complained about the raw deal which King Prajadhipok and the Royal Family had received. He explained to me that ever since he became the Regent three years ago, he had been trying his best to right the wrongs done to the Princes. He went on at length, telling me of his sincere devotion to Her Majesty the Queen Grandmother, and of the deeds he had done for her convenience and comfort. He had become quite a champion of the Royal Family. He helped everyone who was in trouble and protected the interest and property of the Crown. He gave me various examples of his deeds, and he seemed quite sincere. He told me he recognised his mistakes in the past, and

that Siam could never do away with her King and Princes, because they were and would always be an essential connecting link between the people and the Government. I then mentioned about the liberty of the people and the freedom from fear. He said he himself desired nothing more than a true democracy, and gave me his word that as soon as the war was over he would try his best to establish a true democracy for all. I asked him what he was to do with his colleagues who were the second category members of the Assembly. He said he should like to set up a new constitution, that the judiciary system should be really above politics, and that officers and civil servants must be out of politics. As regards the second category members, as soon as they ceased to fear that others might take revenge on them, he felt he could get them all to retire. They were well off enough and were quite sick of politics. All they desired was an assurance of safety and security. I told him that all those things he mentioned were what I wanted. If he could promise to carry out all these, I felt sure he could unite the country. I could forgive and forget the past and would try to convince the others of my view if he kept his promise. We then discussed the underground organisation and the necessity to save ourselves from the Allied wrath. I gave him my programme of the organisation and emphasised that the essence of it all was that we must be able to form up these forces in an efficient way and not in a superficial manner, as we were apt to do things. This efficiency was of paramount importance. Without it we would never be able to impress the Allied officers who would be forthcoming to join us, and that would lead to our losing control of the organisation. Our aim should be that we Siamese had done everything and had Allied officers serving with us on equal basis. Thus our force would become an allied force. When the time came for the Government to leave the country to establish itself in India, its work would be easy, since the Allied trust in us would have been born. We would, moreover, have a far better bargain with which to fight for our cause. Gaining confidence was all important as far as the English went. They had never been known to take anyone in easily without a good trial out and a proof of his ability. He agreed. After we had finished our talk I took my leave and went up to my operational area in the Mountain of Tak.

In July 1945 after I finished the formation of my group in Tak, I was given another order to go down to the Southern Peninsula to start a force there to work in conjunction with the Siamese Army in the south, and to co-operate with the Allied troops who were to land on the coast of the Bay of Bengal. I therefore had to pass through Bangkok. The situation I found when I arrived there was very explosive. The Japanese had discovered our plot and were preparing to smash it. I met Luang Pradit and reviewed the whole situation with him. After our discussion it was decided that -

(a) A plan for the evacuation of the Government must be prepared at once in detail. In order to preserve the morale of the men in those units scattered throughout the country, a part of the Government must remain in Siam. Therefore, it was arranged that :-

(i) Luang Pradit with all the Princes should evacuate to the main guerrilla camp at Ban Rai near Supanburi, where a landing strip was to be built to enable the planes to come down and pick up the Princes and take them to India if necessary. Luang Pradit insisted on remaining in Siam until the Princes had been saved. This would become a part of the Government and it would give out its declaration that the Siamese Government was still functioning, as soon as the evacuation from Bangkok had been completed.

(ii) The second part headed by Nai Tavi Bunyaket would go to the guerrilla camp in the Tak Hills and declare itself if the Supan part were to fail to carry out its evacuation.

(iii) Nai Direk would lead the third party to go to Smutsonggram and emplane for India, to become a part of the Provisional Government outside.

(iv) The evacuation plan, in order to be effective, had to be worked out in the strictest secrecy. Nobody was allowed to know more than the part he was to play. Such being the case, a certain source heard about a certain part of the plan that a group of the Government would go to the North and declare the existence of the Government. When the war was over the quarter which had heard of this part exaggerated it even more and said that Luang Pradit was going to declare the country a Republic in the North, having mixed up the information about the early plan of the Resistance Movement and the evacuation plan. I drafted the plan myself and I knew that the number of people who really knew the whole essence of the plan were not more than five, namely - Pradit, Luang Sinat Direk, Tavi Bunyaket, Vichit Lulitanon, the Chief of Staff of the Underground Headquarters and Force BC liaison officers. Vichit was responsible for detailing duties to the boatmen to assemble at certain points, to station commanders to provide food and shelter and to the alarm-men who would go to get their people in a given area together when the alarm sounded. It was one of the most well-kept secrets of the war.

(b) The Bangkok garrison would try to hold on to the Japanese garrison in Bangkok as long as possible, to gain as much time as possible to allow the evacuation plan to go through to a successful conclusion. The Lopburi garrison were to act as a containing force and threatening the Japanese force at Khao Changok (เขาสระโงก) which might try to come and help their Bangkok Troops by outflanking the Bangkok garrison. Korat troops were to act as flank guard to Lopburi garrison. The Nakornsawan and Pitsanulok garrisons which could spare themselves should concentrate at Ban Bang Bunnag to assist the Lopburi garrison in case they had to retire to the North following a clash with the Japanese force.

(c) A signal was sent out to GHQ SEAC, giving the details of the serious situation and the measures which had been planned to meet it, as in (a) and (b).

(d) GHQ SEAC, on the receipt of our signal, ordered one British Airborne Division to stand by in Rangoon with a mission to come over and capture Don Muang, which would become a base of supply by air and for further necessary reinforcement, and to become a flank guard for the Bangkok Garrison.

Lord Louis Mountbatten and Major General Mackenzie could testify to the veracity of the statement that such a plan as outlined above was agreed to at the time. Since the Japanese surrender came before the Japanese Garrison in Siam were ready to attack the Underground Movement, all the above plan was never put into execution and remained a very deep secret.

When this plan was finished I went down to the Southern Peninsula. While I was organising the force in the south in my Jungle HQ in the Sridhamaraj mountain, I heard of the Japanese surrender. On September 2nd I was ordered to come to Bangkok to become a liaison officer between General Evans and the Siamese Government.

6. EVENTS AFTER THE WAR.

Immediately after the Japanese surrender I returned to Bangkok to become a liaison officer between the Regent who was the only Siamese authority recognised by the Allies, and General Evans, the GOC Allied troops in Siam. For his war service the Allies thought highly of Luang Pradit, the Regent, and genuinely believed that without him no stability in Siam would have been possible and that Siam would lapse again into the hands of the unscrupulous politicians who had brought Siam to the side of the Axis. In this position I was able to be in touch with the real political situations, both internal and external. The impression which I formed of the situations inside the country, confirmed my belief that fear, doubt, and mistrust were still the order of the day. The general amnesty of the political prisoners brought in a little hope that unity was perhaps possible. Nevertheless there prevailed also a certain feeling of envy on the part of a certain class of people against the members of the Resistance Movement. It could be clearly seen that they were disappointed for not having been included in the Resistance Movement. They thought that the new Regime would be the Regime of the Resistance Movement, and since they were not in it they would be excluded from all political gain which the new Regime would confer. The channel of their thoughts ran along the only path they had known since the time of the Coup d'Etat. They could not imagine anything beyond the fact that the members of the Resistance Movement would replace the members of the People's Party. With such a thought uppermost in their mind, they tried to find fault with everything which the leaders of the Resistance Movement were trying to do, and endeavoured with all the means at their disposal to minimise the war work of the Resistance Movement. The proof of this attitude of mind could be found in their criticism of the Regent's declaration that the declaration of war was null and void, and others pertaining to it. Their criticism was based on their ignorance of the true facts which they did not bother to try and find out. If they had tried to find out they would have discovered that the reason for such a declaration was due to the American advice given to Pradit. The story about this advice is as follows. With the sudden surrender of the Japanese, most people in the Resistance Movement were a little

distressed, because their war aim had not fully succeeded. The Japanese surrender prevented them from being able to establish Siam's position as fully as they had planned.

The Government had not yet been able to go and set up in India and receive the recognition of being one of the United Nations. Therefore the state of being an enemy state was still existing. They were, however, thankful in certain aspects that the Japanese surrendered before they attacked us. Siamese lives were thus saved.

Seeing this distress, the American officers of the OSS informed the Regent, Luang Pradit, that they had received instruction from Washington to advise Pradit that if he were to give out a declaration that the declaration of war on the part of Siam against the USA and Great Britain was considered null and void, and that Siam was willing to pay for the damages she had done to the Allied properties, the US Government would accept such an announcement and would reciprocate. On the receipt of this advice, Pradit gave out the declaration. The US Government accepted it and assumed that nothing had happened because of the work of the Resistance Movement in helping the Allied cause. Great Britain declared that she recognised the valuable work of the Resistance Movement, but her attitude as regards her acceptance of the declaration would have to depend on the Siamese Government's will to co-operate with the Allied troops in disarming the Japanese in Siam. The ignorance of the true story made a section of the people mentioned above say that the pronouncement of that declaration was an act of absurdity on the part of the Regent.

Further proof of this anti-resistance movement feeling could be found in an unfavourable result of the debate in the Assembly on the Law indicating the rights of people eligible to receive the guerrilla medal. In fact, subsequently the Resistance Movement became identified with the hated People's Party which was created by Luang Pradit after the Coup d'Etat of 1932.

It could be seen therefore that directly after the war had ended, beside those evils, namely fear, doubt and mistrust born of the past experience, there entered into the field another evil called envy, which later developed into a series of ugly reactions leading to the breakdown of the unity of the country. Happily, however, such feelings were only confined to a special class of people in Bangkok. The people outside Bangkok and the ordinary people in Bangkok did not entertain them at all. In fact as far as the Resistance Movement was concerned, it was one of the most popular movements in the country. The ordinary people whom I had met showed their approval and support with all their heart. I found that its reception was a long way better than that of the National Constitution. Fighting for one's country and defending their own hearths and souls were the one thing they really understood, whereas the Constitution was to them something foreign of which they knew very little. Although such was the case, it must be admitted that in the realm of political struggle, the Siamese people at large were not directly concerned. It has been said before that Politics in

Siam are the Politics of the Ruling class confined solely among a certain section of people in Bangkok. Therefore in order to seek a solution to it we must look for it in Bangkok. In addition, there were also other conditions brought about by the war which had to be put right before any contemplated policy of reconstruction could be put into practice. Firstly, the relationship between Siam and the Allies was not fully understood. When the war was over most people were relieved to find that owing to the work of the Free Siamese Movement, the country had been saved from the fate of being a defeated nation. They felt Siam was almost on the basis of being one of the Allies. Their jubilation was, however, short-lived, when they heard of the technical state of war existing between Siam and Great Britain. Although in actual fact the allied force in Siam did nothing more than to disarm the Japanese garrisons, and behaved in general toward the Siamese as if they were Allies, the words "technical state of war" created a great deal of misunderstanding. The old prevailing belief of British Imperialism played havoc in the minds of many, so much so that they interpreted every British action in a most unfavourable light, based solely on the old belief. Even an act of goodwill was sometimes interpreted as an act of trickery. The cause which gave rise to such a misunderstanding was due mainly to the fact that Siam had been in a state of news black-out right through the war. Nobody had heard of the new thoughts and new conception of things in England. Almost nobody knew about the conditions prevailing in other countries in Europe during the war. Most of them thought Siam suffered through the war worse than did any other country in the world. They knew nothing of Lend-lease arrangements. They did not know that England had to feed the American Army out of her meagre foodstuffs which were brought in at great peril. They did not know that most of the liberated countries had to undertake to feed and quarter the Allied troops who had come in to liberate them. They did not know that the owners of the houses in Grosvenor Square and all over England were given very short notice to leave their homes to provide rooms for the American Army and other troops. As a result of this ignorance of the state of affairs in the Allied countries during the war, most people thought they were severely punished when they learnt of the twenty-one points which the Allies presented to the Government as conditions for Military Co-operation. These twenty-one points were in fact taken from the terms for Military Co-operation between one Allied country and another. They looked and sounded severe on paper, especially for those who had not seen them put into practice. The practical execution of them was, however, quite simple and friendly. The tone of the terms was in fact the same as one would find in any terms of a business transaction. It was true that there was also a term for paying compensation for the properties suffered by the Allied Nationals, and another for the delivery of surplus rice stock to help to feed the hungry people of the world, but these terms were made in full agreement with the Siamese Government's own declaration that she would pay for the damages done to the Allied properties, and with the advice which Seni gave in US to the Allies that Siam would be pleased to help feed the

hungry world with her surplus rice. Owing to their ignorance of the world conditions and thoughts, and a few facts pertaining solely to the Siamese problems, every clause of the Allied terms was interpreted as a desire of Great Britain to take Siam into her Empire. The Atlantic Charter and the Declaration of the Four Freedoms were overlooked. Such a cause of misunderstanding and misinterpretations made difficult the fervent attempt to establish a true and friendly relation between Siam and Great Britain, and for a long time the conditions for the right approach to a real understanding were almost unbearable. This state of things became one of the major causes to create an estrangement between Luang Pradit and Seni Pramoj. Luang Pradit understood the true situation and wanted an early agreement with Great Britain, whereas Seni, who had been in the United States for so long, could not bring himself to believe that Great Britain's ideas on Imperialism had changed. Incidentally the American public did not recognise this change of Great Britain's policy until the late autumn of 1946. Mr. Henry Wallace, the Vice-President in Mr. Roosevelt's administration, made a speech as late as in 1946 condemning Great Britain's policy of Imperialism, trying to enslave India. It was therefore not surprising that Seni should have remained in total darkness about it. As a result of Luang Pradit's attempt to curb Seni's obstinacy on this issue, they lamentably clashed. The result of this clash gave an opportunity to Pradit's enemies to exploit Seni's quarrel to win him to their side.

Secondly, there was an acute shortage of consumer goods in Siam as well as the breakdown of communications owing to the war damages and inadequate means for transport. Food, however, was plentiful, but prices were abnormally high. Such conditions favoured the Black Market operation, and the war profiteers who were responsible for them thrived. The salaried class was the one class who were badly hit. Anybody else who had goods to sell and service of some kind to offer did not suffer so badly. They were, in fact, far better off than people in most other countries. Since the salaried class was a class composed of officials and government employees, the efficiency of the Government suffered. Their pay was so small in comparison with the rise in prices of commodities that they could not live on it. Such being the case, they must try to live somehow. The ways opened to them were bribery and corruption. And they took it in order to keep the wolves from their door. Once a crime had been committed, a repetition was inevitable, unless a favourable condition could be brought about to make them go straight again. The officials were the leaders of the people. If they had gone astray, it was not surprising at all that the people would also follow suit.

Such were, therefore, the conditions in Siam when the war was over. Politically the difficulties seemed to rest on the two fears and envy, which I have explained in the previous pages. Economically, the difficulties seemed to rest on the shortage of goods, which caused abnormally high prices, and on insufficient salaries which hardly covered the cost of living. In order to solve these problems successfully, the prerequisite is Political Unity and

forbearance and understanding, without which fears and envy could never be destroyed. With these evils still so much alive, no confidence could be borne. And without confidence it would be impossible to bring in any corrective measures, because corrective measures could only be made successful when there was full and hearty co-operation of all concerned. Thus the first necessary condition which would have to be established was "Unity".

To create unity it was necessary to try to establish understanding and to eliminate doubts, fear, mistrust and unnecessary envy. Such was therefore the first policy to be put into practice. Before the war ended all these conditions were partly foreseen and Luang Pradit used to say to me that he would try his best to get together with the others by showing first his good faith towards them. His ideas and mine were therefore the same, and having the same ideas meant a close co-operation.

In order to eliminate at an early stage the envy entertained against the Resistance Movement, and the idea that to obtain power through control of the Government's high posts was the aim of its members, I gave out the Free Siamese ideals to the public in my first press interview.

In my press interview on the 8th September, 1945, I gave them the resume of the work of the Resistance Movement, and mentioned the following points as the aims :-

(i) The Resistance Movement does not claim any political award nor any Government posts of any kind, unless they were given them on the basis of their qualifications, suitability and general approval.

(ii) We want to have a United Siam and recognise that anyone who has worked for the betterment of the country is a Member of the Resistance Movement. We have no Party nor clique. All Siamese are one family and enjoy the same rights and equality. We want liberty for all and a real democracy.

(iii) Some people have thought that the reason which prompted me to come into the country in this manner was to avenge the wrongs done to my friends and colleagues and class, as well as myself, in the past. I beg to say that such has not been my intention in the least. I wanted everyone to forgive and forget the past as I had myself, and to join hands together to work for the common aim that is for the good of the Nation. Our country has been split asunder for the past 13 years; let us all help to mend the breach. Our internal politics and conditions have not been clean. The war has made it worse. It is our duty to work together to clean up all the dirt. Let us all work for posterity by first destroying the jealousy and ill-will against one another, and the idea of partisanship above the unity of the Nation, and secondly to try to gain knowledge which would make us understand one another's own weaknesses and our strength, so as to enable us to forgive and forget the past and then pull together for the cause of the Nation. I myself would return to my family in England as soon as I am no longer required for duties which have been given me.

A few days later Luang Pradit broadcast a message to the people exactly on the same lines. Such were, therefore, our common ideals and aims, which I still follow to this day. It is regrettable to say that such aims have not yet been attained. But as long as I am still able to do anything, I shall never give them up and shall try one way or another to see that the attainment of these aims becomes a fact.

After the arrival of Allied troops in Bangkok and Luang Pradit's announcement on the same lines as I gave in my interview with the press, giving everyone an assurance of freedom and rights on equal terms, the Liberals and others who had long been suppressed began to come out in the open and aired their opinion publicly. Although the Press and the people in general heartily approved of what I had said in my interview, there were some who did not agree and did not like this turn of events. They were mainly the Liberals, the Royalists and the ex-Political prisoners, who, having heard that I had come in with the Allied force, wanted to see me ride into Bangkok on a white steed and order the arrest of all the Promoters of the Coup d'Etat. After the arrest, I should then ask them to form a Government so that they would arrange to bring the Promoters to trial and eventually get rid of them violently. I was to guarantee that the British troops must be there to support them until they were firm on their feet. When that happy occasion arrived I should beckon the British troops to retire and I should leave with them. They thought all this was possible at my beck and call. The British troops would do everything I asked them to do. It was so very flattering for me, but alas it was very far from being the truth. Many a long hour have I sat trying to reason with them that such a course would be impossible, and that the best thing to do was to forget the past and try to start anew. The reply to my explanations was almost always the same; that I had been away too long and had not known the situations and had not suffered as they had. There were, however, some among the ex-Political prisoners who understood and agreed with my view. On the other hand, there were, amongst the extremists, a number who openly stated, and who maintain their position to this day, that the People's party should have been got rid of at any price. They considered that the Resistance Movement was a disaster inasmuch as it gave a fresh impetus to Pradit and his followers. The fact that, had there been no Resistance Movement Siam might have been regarded by the Allies as a criminal nation and suffered subsequent occupation by Allied troops in the same way as Japan, is either ignored by them or elicits the reply that occupation by foreign troops would have been preferable.

To be quite frank, the extremists amongst them still hope against hope for a restoration of the Absolute Monarchy as a means of restoring their own lost privileges, and would have been pleased if this had been effected even with the assistance of the foreigner.

I recognised and agreed with them that there was a great deal to be desired of Luang Pradit and his crowd. I knew of the bribery and corruption which were prevalent among his colleagues. In order to right all the wrongs, however, I thought a policy of revenge to

eliminate them en bloc would be of no avail. The only possible course was to adopt a form of compromise. Both sides must try to understand each other. Passion must be laid aside. Among the people of Pradit's group there are quite a number of good men who are above all blame, except that they have been the Promoters of the Coup d'Etat. Recognising that point, in order to unite, the other side must try to co-operate and work with them. Pradit himself was quite ready to give this idea of co-operation a good trial for the sake of Unity in the country. I took great pains to propound my theory to them that in the first place Luang Pradit and his colleagues had been in power for the past 13 years. It would be unlikely for anyone of us to get rid of them with a wave of a hand. In the study of their psychology by reviewing their past, it was clearly seen that one of the main causes which made them hold tenaciously to power was their fear of revenge. To get rid of them we must eliminate for them this fear and guarantee their security. Luang Pradit himself admitted quite frankly that if the people wanted to get rid of his undesirable colleagues, all they had to do was to guarantee their safety. To guarantee their safety was not, however, as easy as one would think. An ordinary guarantee given by their ex-opponents would not move them. To make that guarantee good, it must come from someone who had been one of them. This, therefore, indicated that in order to succeed, all of us must co-operate with those of them who had proved that they were good and reliable, and that they had a noble ideal working for the true liberty of the country. One of these men, and the best of them, was Luang Pradit. By co-operating with Luang Pradit I had no doubt at all that he would in time get rid of all his undesirable colleagues, by giving them a true guarantee of security.

Their argument was that if they agreed, it would simply mean that they would have to begin their co-operation whilst Pradit's colleagues were still in office. And for that they would have to mix themselves up with dirt, which their conscience would not allow them to do. I explained that Siam was like a man who had a bad gangrene wound in his body. A doctor might have tried to give the man a course of penicillin injections to kill the germs. If the man's good flesh refused to be born in the wound to counteract the bad flesh, but preferred to wait until the bad flesh had first disappeared before it agreed to go and fill up the hole in the body, the man's body would have to perish, because on the one hand the bad flesh would not go away and on the other there would be a fatal hole before the good flesh would be able to fill it. In any case the process would be extremely unnatural. According to the law of nature, cause and effect go hand in hand. There can be no cause without any effect and vice-versa. In the same way it would be impossible to improve the conditions in the country unless those who thought they were good were to go and join forces to combat against the bad. If they refused the bad would go on rotting the country, unless there should be a violent form of a change. In the case of the wounded man, that part of his body would have to be cut off, and the man would be disabled for life. Many such as Phya Sarabhai and Phya Donavanik understood my

meaning and agreed with me, but younger men such as Kukrit and Saw Sethabut (สอ.เสวฐบุตร) were not convinced. They seemed interested in nothing short of a total elimination. It was indeed a great pity that a compromise was not possible. They were still blinded by their passion and refused to see light. A reconstruction in the country would never be possible if people still persisted in their scheme of hatred and revenge. They would go on living on their past and refuse to see the present and the future. What country could to-day afford to live blindly in the past? It would simply mean disunity. And disunity could never breed the right conditions for a new life of a nation. It was a heartbreaking condition to begin the work after the war. Nevertheless, attempts were made to try to bring unity to the country.

In spite of all these disagreements and divergent views, I thought that in order to attempt to unify the country, Luang Pradit must start to show the country his faith and desire by real actions. It gave me a tremendous feeling of relief when he told me one day that he was going to carry out every promise he had made to me and in his broadcast. His first step therefore was to make Seni Prime minister. By so doing it gave us all an indication that he was ready to abdicate his power to someone else quite outside his own circle of the Coup d'Etat people. The whole plan was to be gradual stops, which finally would make a real democracy possible. Firstly, Nai Kuang's Government resigned, and Tavi Bunyaket became Prime Minister of the Interim Government awaiting the formation of the proper Government. It has been said in some quarters that Luang Pradit wanted to fool (ต้ม) Seni into a state of being his weapon for future tyranny. I feel, however, that the accusation is unfair. The fact which I saw with my own eyes was as follows :-

On about the 10th September, 1945 Luang Pradit told me he proposed to make Seni Prime Minister and asked my opinion about it. His reason was that it would show to the people straight away that his colleagues were really intending to abdicate their long-held power for the purpose of uniting the Nation. I told him frankly that I did not think Seni would do. Seni had not had any experience of leadership of such a description. His handling of men had not been very good. Having been shut up in the atmosphere of Washington, far from any scene of trouble, he would not see eye to eye with the British, whom we would have to deal with more than we would with the Americans at that stage. The Americans had already accepted our declaration, whereas the British had not.

Secondly, I had seen Tavi Bunyaket in action in handling the Assembly in a most masterly and successful manner. I could not see Seni, with all his ideals, but without any actual experience in handling such a crowd as the members of the Assembly, succeed in controlling them. I should much prefer to see Tavi Bunyaket who was doubtless the very best man with a grand and steady character, until a new election of the freest nature could be staged. He said it was too late. He had already asked Seni and Seni had accepted it. When Seni arrived in Bangkok I met him and told him what I really thought, as I have explained above, and advised

him not to accept the post. But Seni had made up his mind and was determined to go through with it. And as I had thought, he had not realised the change in the British attitude. He stuck to his own idea about the British, and as a result he misinterpreted every British move. And we became more and more embroiled with them. By the beginning of November the British refused to speak with Seni and sent a telegram to Pradit saying "Because of our recognition of the work of the Resistance Movement we don't treat you as an enemy and we mean to be reasonable with you. Had Pibul been in power we would treat you as we do Japan. Please sign the treaty and we promise that in practice we shall be very reasonable" or words to that effect. Luang Pradit tried his best to get Seni to understand this point of view. Seni was, however, too obstinate to listen. Finally they clashed, as explained in the previous paragraph. Seni went into this adventure with his eyes wide open against all advice. Seni had every right and opportunity to refuse the Premiership and the Cabinet which he had asked Pradit to form for him. In the face of this fact I think it is unfair for Seni to say that both the Premiership and the Cabinet were forced down his throat in order to *ต้ม* (fool) him. It must be added also why Seni's Cabinet was full of Pradit's own men. Firstly, Pradit was bound to choose the members of the Government according to the text of the Constitution, which indicated that at least 15 members of the Assembly must be made Ministers in the Council of Ministers. Under such a circumstance the choice had to fall on the members of the Assembly who had worked in the Resistance Movement. Most of the other members of the Assembly belonged to the so-called Yes-men of the Pibul Regime who had voted for Pibul in all his campaign of terror and treachery during the war. The choice was therefore very narrow. At any rate it was a temporary affair of a few months before the new General Election would take place. Therefore it was considered justified. Secondly, Pradit thought that since he intended to give the real liberty to the people, his colleagues might get a little credit for doing it instead of someone else. For in the case of the belief that someone else had given it, he would not be in a position to give security to his people, for the people would have thought his own colleagues had been beaten and would perhaps have demanded violence, and all would have ended in disunity and strife. Thirdly, without them in the Cabinet it would be difficult for him to guarantee security to the second category members whom he had asked to resign.

The next thing Pradit did was to ask Adul to resign from the post of Chief of Police and eventually from politics altogether. This showed that Pradit really wanted to get unity for the country. He recognised that as long as Adul was still the Chief of Police, no confidence could have been established. Such an action of his spoke louder than words. Furthermore he asked all the Second Category members to resign by giving them a guarantee of security. Towards the King and Princes, his first act was to restore King Prajadhipok and vindicate him completely. I had the greatest reason to be satisfied with all Pradit's actions toward King Prajadhipok. I consider that if someone smeared dirt on the walls of my house, it gives me a

far greater satisfaction to see that man cleaning the dirt away than to do it myself. The satisfaction is more complete.

As regards the other Princes, he asked them to air their grievances on the question of politics. Whatever rights the Princes required he was quite willing to accommodate. The final test came during the first election after the war. Everybody recognised that it was the most free of all elections which had ever been held in Siam. Anybody could say anything and curse anybody. No harm nor persecution befell him. This was possible, not because the British troops were there to guarantee it; I know that the British troops had nothing to do with the Siamese internal politics. They were not there to control our politics.

It has been said in some quarters that when the war was over Pradit wanted to declare Siam a Republic, but the British were against it. I consider this statement untrue. There has never been any form of coercion on the part of the British on Pradit on this question at all. In fact, the question never arose. Personally, I don't think either the British or American Governments care two hoots if Pradit had really declared Siam a Republic, provided that Siam remained stable, peaceful and strong with favourable attitudes towards them. Besides, we should give the man, who had come through such a period of the Siamese History since the Coup d'Etat more or less unscathed, a little credit that he had a little brain to realise by now that a Republic would not suit Siam at all. Moreover it would have been a little unnatural for a man who wanted to have a Republic to think of asking the King to return to Siam after the war in order to make him very popular with his subjects. When he was contemplating to ask the King to return, I was a liaison officer on the spot. He told me that he wanted the King to return to the country, because his return would make him very popular and might become the real symbol of unity for our new era of Nationhood. He reasoned that if the King had chosen to stay away now, when the country was suffering and changing from one regime to another, the people might think ill of him. I know he was really speaking in the King's own interest, and when he asked me if it would be possible for me to ask the British Government to provide a plane to bring him home, I undertook to arrange it by asking the Political Adviser to the British force to send a signal to the British Government. After the King had returned it was proved beyond doubt that he was one of the most popular Monarchs in Siam, which showed that Pradit had been right in his judgment.

All the above facts and events served to show that what he had promised me he had carried out to the best of his ability. These actions speak louder than words, that this man is a man of his word and reliable. There was not a single thing which he had promised me he would do, but failed to make good his own word. I was bound to trust and respect him. An attempt was seriously made to unify the country and to set up a true democracy with equal rights and liberty for all, and for four months from September 1945 to the end of the year nobody could deny that it was the happiest political period since the Coup d'Etat of 1932. During those four

months every man could hold his head high on equal footing with all. In all public and social functions men could look into each other's faces and smile without distrust and fear. Everybody seemed to try to agree to give the new regime a good trial. The culminating point was the General Election, which was the freest in Siam. Every known electoral trick was used without any fear of persecution. But those, however, were the last days of true and happy democracy. The first meeting of the first Assembly after the war became the arena for the opening shots to be fired at one another in a most ugly spirit, which killed in one stroke the happy unity of the past four months.

7. THE FIRST ASSEMBLY AFTER THE WAR.

In order to understand the political events from the beginning of 1946 when the first Assembly of truly elected members after the war met, we must study the political aims and thoughts of different parties.

In my talk and discussion with Luang Pradit, it became apparent that in order to establish a true democracy in Siam under the prevailing political conditions, he felt that the following essential points should be aimed at :-

(a) A new Constitution must be promulgated to replace the old one, to bring it into line with the political mentality of the Siamese. Admittedly the old Constitution was a good one, but it was considered far too advanced for Siam, whose political experience was still very limited. The old Constitution was more suitable for people who had had mature political experience. Owing to a lack of political tradition and experience, the democracy as seen in Siam during the past ten years, appeared a little unwieldy and clumsy, giving too much room for opportunists and Militarists to exploit it and gain power for themselves. Such being the case, the new Constitution must contain additional clauses to make it quite clear that no civil nor military officials still serving would be allowed to sit in the Houses of Assembly. They must be made above politics, and in order to counteract the lack of political experience of the people in general, a second upper House should be established, having as its members experienced men in all walks of life, who would be elected under a new rule based on higher educational qualification and age group.

(b) In order to bring about a true state of democracy the Second Category members would have no room in the new Assembly and they must resign.

It was considered that the likely snag for the promulgation of the new Constitution would be the question of getting the Second Category members to resign. Owing to their fear as described in the previous paragraph, they would be very reluctant to resign unless a guarantee of their security could be adequately given them. Such being the case, the most likely chance of a success would be for Luang Pradit himself to give such a guarantee. In

order to give such a guarantee Luang Pradit felt he must be in a position to carry it out until the new Constitution began to work. Under such circumstances, he aimed at setting up a Government of his own choice, up to the time of the promulgation of the new Constitution to create a continuity of purpose and to give an adequate guarantee for the security of the Second Category members. Owing to the fact that the threats of retaliation against his colleagues were still very much alive, to establish a new regime of true democracy, such a feeling must be totally eradicated. To destroy such feeling, Pradit must show his faith to them all. In order to do so he thought that the best way to make them believe him would be to demonstrate to them with his actions right through this interim period, seeing to it that his plan was carried out of his own free will, without any form of coercion from any quarter. In this way it would succeed, firstly in assuring the Second Category members of their safety, and secondly, in impressing upon his opponents his goodwill which, in spite of being in the seat of power, was all for fairness and true liberty for everyone. His opponents, on realising this, would give up the old hatred and enmity towards him and his colleagues. True unity could then become a fact and the future of the country would be safeguarded. Doubts, fear and envy would be destroyed in one stroke.

If we all had patience and allowed the above policy to work, I feel sure to-day we should have a true state of democracy in Siam, because Pradit's colleagues would have been out of the way, feeling contented and safe, and Pradit himself would feel highly uplifted, having done at last the thing he had given his life to do. Such was my belief and conviction of the conditions which alone would make possible the establishment of the political peace and happiness in Siam. And on such lines I tried my best to advocate to all concerned to adopt.

It was, however, unfortunate to note that the Liberals did not see eye to eye with my view. They felt that such a concession on Pradit's part could only mean that Pradit had admitted openly that his own position was weak. They attributed the cause which had brought about Pradit's weakness to the following factors.

The Liberals and others.

The act of liberality on Pradit's part was interpreted as a sign of weakness, and as their past grievances against the People's Party was allowed freely to rankle, the passion took the better of them and led them to ignore the cause of unity for the country. They took the opportunity offered them by the liberality of the Regime which guaranteed their political immunity on an equal basis to exploit the seeming weakness, and to seek ways and means to destroy Pradit's Party. The situation was not unlike that at the beginning of King Prajadhipok's reign. During the last days of King Vajiravudh's reign, the Princes, officials and the people were sick of the state of affairs brought about by the King's favouritism which caused an over-expansion of the Court and Civil Service beyond the national income. When King

Prajadhipok came to the throne he at once wanted to meet the popular demand by trying to put right the wrongs done in the past reign. He first proceeded to cut down the national expenditure and to set up a new regime of liberalism, and then he inaugurated the Supreme Council to counteract the absolute power of the King, and planned to give a Constitution to the country. His method of establishing a democracy in Siam was to be of a series of gradual stages, beginning with the teaching of the official class to understand the sense of responsibility of the legislative body, and the people to understand their electoral responsibility. The privy Councillors were made to meet in an open Assembly to debate on the suitability of many new laws which were in the process of being legislated, and a commission was set up to study and carry out in a limited scope the functioning of the Municipality in all the provinces in Siam with a view to teaching the people to rule by themselves on a democratic principle. In spite of the absolutism of the regime in theory, in practice, however, it was a very liberal affair, and favouritism on the scale of the former reign was done away with. Such a state of things was at the beginning very popularly welcomed, but later it was interpreted as a sign of weakness. Goodwill and intention were not taken into account at all in their judgment of the case. It was very similar to their judgment of Pradit's regime after the war. In Siam popularity is usually shortlived. The people do not like authority. It has been said that if anyone wants to destroy the popularity of a man, the best and the quickest thing to do would be to put him in a seat of power. To give an example, let me quote the case of Prince Paribatra. In the sixth Reign he was one of the most popular Princes and enjoyed a tremendous confidence of the people. When he was made one of the members of the Supreme Council and Minister of Interior, he was in a seat of tremendous power, and within two years his popularity was a thing of the past, in spite of his liberalism and fairness in his conduct of the affairs of State. In observing the facts of the past it appeared that it was impossible for any man who was in the seat of power to remain popular in an unlimited sense and still retain his authority, unless he formed up a large circle of dependents whose interest in life and work was common with his own, wherein his fall would also cause their fall. On this principle King Vajiravudh, who must have wisely studied the characteristics of his people, adopted the correct policy and retained the supreme power right through his reign, in spite of all the threatening attitude of many sections of the people against him. His large circle of dependents upheld him. These dependents, and especially the favoured officials who were loyal to King Chulalongkorn, were given key positions in the Kingdom. He took care also not to take away completely the bread and butter of his opponents, leaving plenty of room for them to breathe as a measure of appeasement. Thus they were not driven to a point of desperation. In a war, if the enemy is surrounded in a fortress, the best and the quickest way to defeat him is not to surround him and drive him to a point of desperation, but to leave a channel for him to effect his escape. In escaping he would leave his defences for the open, when a defeat can be inflicted on him easily. To invest

a fortress without any means to bring the enemy to battle in the open against our superior force, is very costly and unprofitable. Similarly, in politics it would be folly to press a determined foe to a point of desperation without leaving a channel for him to escape. Along this line King Vajiravudh pursued his policy. The result was indisputably successful.

In pursuing their policy, Pradit's opponents did not follow this wise principle, but they sought to drive their foe to the point of desperation without giving any room to effect their escape. They knew that the people had been sick of the People's Party's rule and yearned for a change. Luang Pibul's cultur[al] rules during the war created hardship for the people almost beyond endurance. Nai Kuang was made Premier in the next Government after Pibul had been ousted, and he brought to an end all these unhappy cultural rules. Although the whole scheme to turn Luang Pibul out and to bring these hated rules to an end was equally the work of Luang Pradit as of Nai Kuang, the latter reaped all the benefit of popularity, being the head of the Government which ordered their cancellation.

It was a well known fact that the Promoters of the Coup d'Etat entertained a great fear of being avenged for their past. All of them would give anything to get out of this uncomfortable position. With his popularity gained during the war, Nai Kuang and some of his colleagues saw a chance of getting down from the tiger's back, and decided to establish himself apart from his unpopular colleagues. To make the break irreparable, Luang Pradit, on sensing that Nai Kuang had made a bid for independence, proposed to make Nai Direk the next Prime Minister in preference to Nai Kuang, giving as his reason that Nai Kuang's capacity would not be sufficient to cope with the post-war problems. This made Nai Kuang very hurt and angry. This break was noticed by Pradit's opponents, and they were not slow to exploit it. They needed Nai Kuang's popularity to help them establish themselves, and decided to accept him in their midst. It fitted well with Nai Kuang's plans; their mutual interest inevitably brought them together. It should be noticed that Nai Kuang's popularity did not rest on solid rock. His popularity was that of a film star, whereas Pradit's hold on the country was that of a cinema industry itself. Film stars may come and may go but the cinema industry goes on forever.

Although this split was bound to make Pradit's position weaker, it was not as weak as his opponents would care to make out. In the past Luang Pradit had built up a tremendous popularity and formed up a large circle of dependents. The University of Moral and Political Science had been a nursery breeding his followers and dependents. Every Ministry in the Government had a large number of his followers who had gone through the University. In the majority of districts and towns all over the country there were his followers, who were either working as chiefs in the local Government or in practice as lawyers. To-day the position is the same, which shows that it is not an easy matter to get rid of all Pradit's followers, and any attempt to do so without due regard to this fact would be courting disaster.

The Siamese characteristic of giving sympathy to the weak is also noteworthy. On this score Pradit's opponents exploited it to the full. The ex-political prisoners enjoyed a great deal of sympathy. They were thus placed in the rank and file of the opposition to win sympathy to their side. This scheme of things which they planned had no real strength. Such popularity and sympathy were passive in extreme. When it comes to a test, I am afraid it would be most negative and unreliable.

The State of the Party in the First Assembly.

1. Pridi's Party consisted of :-
 - (a) The Constitution Front composed of the Second Category members of Pridi's Group and some elected members.
 - (b) The Co-operative Party composed mostly of the elected members who were Pridi's followers and a few of the Second Category members of Pridi's group.

Their political idea was :-

- (i) Allegiance to Pridi.
 - (ii) They favoured a liberal form of Socialism in which all public utilities and transport and certain industries should be nationalised. They recognised private rights to ownership of property and free enterprise of business other than those tabulated for Nationalisation.
 - (iii) Co-operative Society for farmers.
2. The Opposition, calling themselves The Democrats, consisted of :-
 - (a) Nai Kuang's Party composed of the Second Category members who were his close friends who had rebelled against Pradit. Some elected members who had been in Pradit's Party but had rebelled.
 - (b) The Liberals composed of the Second Category members who belonged to the official class, and some elected members of the same class. The elected members who were the ex-political prisoners and their champions.
3. The Independents consisted of :-
 - (a) The Second Category members of Pibul's faction who were naturally against Pradit's Party.
 - (b) The new elected members who had not yet joined any party.

The strength of the parties in the first Assembly was roughly 80 for Pradit's Party, 40 for the Democrats, and the rest Independents. The strength of the vote depended a great deal on the Independents.

In sounding the Assembly for the appointment of the Prime Minister, it was a foregone conclusion that if Pradit chose to stand he would enjoy an overwhelming majority. Most of the Independents would vote for him. Pradit, however, declined the post; said he needed the

rest after the hard work during the war. He therefore nominated Nai Direk. At once Nai Kuang and Seni were also nominated in the Assembly. The final votes were 80 for Nai Kuang; 65 for Nai Direk; and 4 for Seni. Many of the Independents voted for Nai Kuang in preference to Nai Direk. Quite a few of Pradit's group were not present. And a few members of the Co-operative Party did not vote. Therefore Nai Kuang gained a majority of 15. Such a small majority was not, however, a sign of strength, especially as nearly half of the votes he won had come from the Independents, who were uncertain and unreliable elements upon whom Nai Kuang could hardly rely safely in a political crisis.

Under such a circumstance Nai Kuang intended to form a mixed Cabinet. In order to form a Coalition Government, if one studied the voting result it would appear that Nai Direk, whose 65 votes were only 15 less than those of Nai Kuang, should be included in the Coalition Government. It was surprising, however, to note that when the Government was formed, Nai Direk's name was not included as a member of the Coalition Government, whereas Seni, who won only 4 votes, was included. It looked therefore unlike a Coalition Government in a proper sense, and it indicated instability.

The first shot of the battle was fired when Nai Kuang produced a list of his Cabinet, which included Phya Srivisarn, to show Luang Pradit. By having Phya Srivisarn in the Cabinet, it was like adding insult to injury. Luang Pradit always regarded this man as one of his worst enemies, because Phya Srivisarn was Phya Mano's chief aid to exile him in 1933. The break then became quite definitely irreparable. Passion ran high and Pradit's colleagues led by Nai Direk staged one of the worst political moves by attacking Nai Kuang's Government, when that Government was asking for a vote of confidence in the Assembly after its foundation. Luang Pradit was against this move and advised Nai Direk not to go through with it when it was first contemplated. Passion, however, got the better of Pradit's followers and they carried out the unnecessary and futile attack which later became the most important weapon for the Democrats, to ridicule Pradit's Party. Moreover, the attack as I heard and saw it in the Assembly was executed in a very crude fashion. The result of the attack in fact made Nai Kuang's position far stronger than ever before. The crudity of the attack enabled Nai Kuang to obtain easily the upper hand and retaliate most effectively, so much so that Kuang became quite a hero of the gallery. His victory in this first move was complete.

Next came the debate on the legislation of the law indicating the rights of the recipients of Guerrilla Medal. This time, the count was against Nai Kuang, for in his intention to hit Pradit and his colleagues, he hit instead the poor ordinary peasants who joined the guerrilla movement out of sheer patriotism. It was a pity that their patriotism and their sense of duty in the time of the National emergency should have been a subject of wiles, ridicule and malicious talk in order to jeer and hurt a few persons in the Assembly. The battle was not fought for the sake of right principle and it was clearly seen that it was fought for the sake of their personal

pride and silly greed of office. Politics became personal and no longer National. Party pride and interest became greater than the cause of the Nation. The attack against the Resistance Movement went on and culminated in Seni accusing Pradit of having swindled a sum of 500,000 Dollars which he had sent to Pradit for the expenses of the Resistance Movement. A question was asked in the Assembly about it and a Committee of Judges was set up to investigate. Officers of both the OSS and Force 136 were called in as witnesses. One of the American officers, Major Thompson, said that it pained him very much to have to be a witness in a case in which a man who had gallantly led his compatriots to fight for the National cause was accused. If such was an act of gratitude which the Assembly paid to such a man, then what hope had the Allied Nations to win the friendship and goodwill of the Siamese. In the course of the investigation it was found that Luang Pradit received only a sum of 49,000 Dollars, and the rest of the remaining sum of 451,000 Dollars was never sent to him at all. Seni was then asked by the Committee to go and explain himself, and how he came to accuse Luang Pradit of such a crime when it was now made quite clear that he had not sent all of the 500,000 Dollars at all. All Seni said was "I am sorry, I thought I sent it in, but I must have forgotten the details". It was just too bad to make a big scandal out of a thing of which he was not even sure. The Committee then wrote a report clearing Pradit of all blame and praising the work of the Resistance Movement to which the Nation owed a great debt of gratitude, and the incident was considered at an end. In point of fact, however, it did not come to an end. It was proved to be the beginning of a real war between Pradit's Party and the Democrats. The false accusation caused a great deal of ill feeling. What had been only just incompatible, became intolerable and unbearable. They could not face one another again on a friendly basis. When I left Siam in February 1946 for England I did not notice such an open breach. When I returned in May 1946 I found that not a scrap of goodwill and friendly spirit was left. The Capital was divided into two warring camps; each was thirsting for the other's blood. And nothing short of the other side's total destruction would satisfy them. Fear, doubt, and mistrust were back again in full force. They were ruling the country once again as they had done since the Coup d'Etat of 1932, with a break of only four months during the period after the war. Nai Kuang's Government fell in March and Pradit became Prime Minister. The New Constitution which had been drafted by a Committee was composed of men of all Parties and included Kukrit. It was duly promulgated on the 10th of May, 1946.

9. SIAM UNDER THE NEW CONSTITUTION.

Under the New Constitution both Houses of the Assembly had a right to say as regards the choice of the Government, which must enjoy the confidence of both Houses. Once a Government has been approved by both Houses, the Assembly of the elected members

alone has the right to turn the Government out on a vote of no-confidence. Under such circumstances the election of the members for the Upper House was regarded as quite as vital an issue as the election of the Lower House.

According to the New Constitution the members of the new Upper House should be elected by the members of the old Assembly of both categories on the 24th of May, 1946. With the New House in being, the old Government must resign and the new one was to come into existence on the line of the New Constitution. Under such circumstances the election of the members for the Upper House for the first time was regarded as quite as vital an issue as the election of the Lower House. For the Democrats owing to their minority in the Lower House, it was vital to obtain a majority in the Upper House if they hoped to take the reins of the Government from their opponents at all. Moreover the election of the additional Members who had resigned was to be held within three months after the new Government until the New Constitution came in. It is a well known fact that owing to the people at large still being ignorant of their true political responsibilities, the Government at the time of the election possessed a tremendous influence over the result of the election. So much so that with the best will in the world to work the ideal of democracy, the candidates who enjoyed the Government support had a better chance of success than the others. This fact indicates therefore that it is of great advantage for any camp to become the Government during the time of the election. The Democrats knew that if they could obtain a big majority in the Upper House they might become the Government. And when that became a fact, they thought it would be easy for them to win many seats in the Lower House in the forthcoming election, and the majority in the Lower House assured, and they would obtain the upper hand over their opponents. The victory would be theirs. This was therefore their all-important incentive to drive them forward. Both sides were then jockeying for position. Luang Pradit, with the knowledge that he had had already the majority in the Lower House, felt certain of obtaining a majority in the Upper House. He was expecting 50 out of 80 seats in the Upper House, relying solely on the judgment of his true supporters in the Lower House and the departing Second Category members who favoured him to elect the right men among the candidates. Therefore Pradit was not unduly worried and was not planning any move, but was simply calmly allowing the ruling of the New Constitution to take its own course. When I arrived back in Siam on May the 18th he met me and told me enthusiastically that the New Constitution had been promulgated and that a New Regime of democracy would come into being, with fairness for all. He told me that well over 200 people had offered themselves as candidates for the Upper House, and the election would follow the rules of procedure as set down in the Constitution. He told me also of the purpose for which I was asked to return to Siam, that he would like me to accompany the King on his Official Visit to the U.S. and Great Britain and to arrange the tour so as to ensure the success of His Majesty's visit. I accepted it gladly and went to live with

my brother, awaiting my departure with the King. On the other side of the Hill the Democrats were preparing feverishly to win the election of the Upper House. I met a few of the members of the Assembly who did not belong to any party. I was told by them that the Democrats had been canvassing with them to vote on a list of candidates of their nomination, whom they had picked with care, and believed to be the best men with high qualifications and experience that Siam could offer. Under this arrangement their candidates would be sure to win. They were in fact very jubilant about their success. Nothing could go wrong, and it was only a matter of a few days before Pradit and Co. would be totally eliminated by the New Government of their own. I did not take all these seriously, thinking it was simply the usual electoral spirit. Their true plan, however, became apparent on the 22nd of May. At 10.30 that night Pradit asked me to go and see him. It was very unusual for him to want to see me at such a late hour. I went to his house and found a number of Promoters of the Coup d'Etat including Luang Thamrong, the present Prime Minister. They all looked worried. Luang Pradit then told me that he had just found a Democrat plot to turn him out and to purge the whole lot of the Promoters of the Coup d'Etat. He narrated that he had heard a few days ago that the Democrats were planning to canvass the members of the Assembly to vote on a list of the candidates of their nomination, which would include all the best and most experienced men of the Nation. He was not unduly worried about it. Nevertheless he sent someone to find out about it. This man had now obtained the list and the nature of the whole plot from no other man than the then President of the Assembly, who was presumably on the side of the Democrats who put him there. The list contained only the names of those sympathising with the Democrats and was not one which the Democrats had been canvassing, which consisted of all the best and experienced men of the Kingdom. The list showed definitely that it was purely a party list and not what it should be as intended in the Constitution at all. (**see note*)

*(*Note : The proof of this fact is seen in the number of votes gained by each candidate. Most of the candidates on the list of the Democrats gained 55 votes each. The number of electors who were in the Democratic party was 55. It seems unnatural for some 40-50 candidates to have gained the same number of 55 votes for each of them, unless the electors have been asked to vote on a list. This is indeed a circumstantial evidence against which no one can deny that the Democrats really had a list of candidates for the 55 electors to vote.)*

Moreover since the Democrats now felt so sure of their success, they threatened to purge the Promoters violently as soon as they came into power. Under such circumstances the Promoters had now joined together to defend themselves. If the Democrats could produce a party list like that, they too would produce a list. And since the Promoters had been members of the Assembly, and had the right to vote, they would all vote on this list as a protective measure. I said that this would mean a number of the undesirable Promoters would be sitting in the Upper House. He

retorted that since no one could now guarantee their security, and he was the one who asked them to resign, he therefore must defend them. He promised, however, that they would not be included in any of his Government and that he would see to it that they would not be in any position of influence. They would only add political strength to his party. I mentioned that he could have easily exposed the plot to the country and demanded a fair election according to the Constitution. He said that time was short. The election was due on the morning of the 24th, and besides, he would be doing exactly the same thing which the other side was contemplating. If they thought it was fair to do so, there was no reason why he should not adopt their method and beat them at their own game. Under such a strength of argument, with myself not being in a position to defend them from molestations in any way, I could not protest anymore and went home. I was pleased, however, that at least he was fair enough to tell me of it, which showed that he wanted to keep his word with me as regards his promises of fair play. There was no need for him whatsoever to tell me. By telling me, I could only take it that he meant to be fair and square. And that gave me a little satisfaction in the midst of all these frightful political intrigues.

The next day I heard that at a meeting for a pep talk before the election, Nai Kuang told his supporters that there need be no fear of a defeat, because even the King, who had given him an audience that afternoon, was supporting his side. I considered that was a little too much, because in so doing he had done a great wrong to the King whom I knew to be absolutely impartial. Such an exploitation of the King for a political end would only lead to an estrangement between the King and his subjects. It was against the principles for upholding the Monarchy. It dawned upon me for certain on that day that the so-called Royalists who professed their undying loyalty to the Throne were just as bad as the opportunists. They would never hesitate for a moment to destroy the throne if it would give them any advantage. From that day I was determined to find someone to start a party of real Royalists who would defend the principle of Kingship in the best sense of the word.

To come back to the election, the result was 100 per cent. victory for Pradit's party, and Pradit again was made Prime Minister.

The next was the campaign for the election of the additional members for the Lower House. The first part of the Democrats' plan had gone completely astray.

After the defeat, the Democrats went into the campaign for the election of the Lower House with even more zest and determination. They started their campaign by saying that it was a trick of the Promoters to remain in power and other accusations of unfairness, having forgotten that they themselves shared and agreed in the drafting of the New Constitution, and originated the idea of voting on a list. Nevertheless all was fair in love and war, and politics. If they had lost the first round, they must try to win the second almost by hook or by crook. And it really was an all-in wrestling kind of a political campaign, that the whole subsequent

campaign was fought. A number of good citizens (*Phya Atthakari + his friends*) of standing foresaw the dark future for Siam. One morning a few of them came to see me and said that having known I had been trying to establish unity in Siam, they would like me to work with them. They thought it was not yet too late and that a form of a coalition perhaps would work. They asked me whether I would undertake to talk to Luang Pradit and to Nai Kuang with a view to bringing them together. They would arrange for me to meet Nai Kuang at their own house where we could all sit down and discuss the whole thing together. I agreed to try. One day I met Nai Kuang at that certain house in front of all these people. We then all begged Nai Kuang to give up his animosity for the sake of the Nation. The argument went on for nearly four hours, but the result was unfortunately nil. Kuang refused to play with Pradit, accusing him of his communistic tendency, saying that Pradit's desire for a Communist Republic in Siam would never change. I argued with him and gave all the reasons gained from all my observations. Kuang, however, remained firm. He said he had known and worked with Pradit since he was eighteen years old, he knew Pradit better than anyone else. That ended all arguments. His words alone carried weight because he had known and worked with him for twenty years. He was infallible. He now could not work with a man who had sought to destroy the throne. His family had been loyal to the throne for years, he too had been loyal because of his blood, and he must now serve the Royal House. It sounded very convincing, but there was a flaw to all this fine speech. He joined in with Pradit to carry out the Coup d'Etat in 1932 and he joined in with Pradit also to smear dirt on the name of the Royal House. Pradit had at least tried to white wash the dirt in deeds, whereas Kuang had not. What he had done was to borrow the King's name to use for his political benefit. If he said only that he was going to serve the King's interest, I was going to wait and see. And that ended the interview.

After the interview with Kuang those people attempted to get every party together. They planned to have a garden party in which all the political parties should be present as well as the people representing the Siamese trading community. They would then invite the King to come. The King's presence would perhaps bring them all together. On that occasion perhaps an understanding might be established. However, the scheme failed. When the Democrats were approached and the plan was explained to them, they simply said that the King would not come to such a party. The promoters then explained that the King went to visit the Chinese Quarter, he would be sure to honour his own Siamese subjects on the same footing. The Democrats then explained that the reason that the King went to visit the Chinese Quarter was because Nai Kuang, the leader of the Democrats had asked him. With this party it would be different, there would not only be the Democrats, but there would be the members of the Constitution Front and the members of the Co-operative Party present as well. The King hated these people, therefore he would not consent to come. When this story was known to the two parties concerned they were almost struck down with their disappointment

that the King regarded them as his enemies. This caused a great deal of dissatisfaction. They were only calmed down when they realised that it was not true, that it was merely an act of exploitation of the King's person for their own ends. Such an exploitation was dangerous in the extreme to the cause of Monarchy. Unhappily it was not the end; further events showed that such exploitation became quite a policy, because it served them to win the people over to their side, and all they wanted was to win the majority in the house and nothing else mattered, even if it were to be at the expense of the King.

Then came the saddest day - the 9th of June - when His late Majesty passed away. His tragic passing was mourned in all sincerity by the people. The politicians, however, exploited it to the full. One party was accused of the crime, whereas another reaped all the benefit. Passions ruled everything and blinded all men. Truths were hidden away under the cloud of delusion. Facts were jeered at and dreams were extolled sky high. Even in death the King was not allowed any peace. His name became identified with a cause celebre which every politician sought to exploit. The next election was the only thing which mattered.

They knew that the people's loyalty to the throne was strong and that the well to do set of the people were frightened of Luang Pradit's old economic scheme and were longing for a change of the Regime which would give them real security from fear. The Democrats, led by Nai Kuang whom everyone believed was solely responsible for the cancellation of all those hated rules of culture of the Pibul's regime, were welcomed as their knights, who seemed to have the best chance to combat against the dragon. The Democrats, seeing all these supports, took up a stance as champions of their cause, forgetting the past historical facts which had proved again and again that such supports were very passive and quite negative in the extreme. So much so that it would be folly to rely on it to carry out a big project. Such supports would still remain on this level until things in Siam would become so bad that the people would find them really unbearable. To-day the conditions in Siam are still far from being on the point of utter desperation. There is plenty of room and opportunity for the people to move around. The hardship in Siam to-day is small in comparison with those of other countries in the Far East. Under such circumstances, in any attempt to help them politically it is advisable to take this state of things into careful consideration, otherwise it would lead into complication breaking up completely the unity of the country.

Since the Democrats mistook this sympathy of the people as a sign of their positive support, (I am not at all under the illusion that my opinion is infallible), I was sure that their policy to force the issue with the People's Party was wrong. My voice, however, was a voice in the wilderness, and nobody cared to listen, that it would have been better for the country to co-operate with Pradit, than to declare him their fatal enemy. With the belief that the people were supporting them and their fervent desire to win the election at all costs, the King's tragic death seemed to come as a boon to them. The people were shocked. A little spark would be

sufficient to set their passions alight. Chances and opportunities played into their hands. Under such circumstances they decided to exploit his death to help their cause to the fullest extent.

The manner in which the King met his death was a puzzle to all concerned. Not a single person present in the Palace that morning knew what would be the right thing to do. The fear of committing a mistake against the Palace Customs regarding the King's person played havoc. The debate went on, whether the King's person should be treated exactly the same as an ordinary citizen. No solution, however, came forward. The doctor and the police present on that tragic day put in a suggestion that to investigate thoroughly a post-mortem would have to be carried out. But the suggestion was turned down by the Prince of Chainad. Nobody could give a satisfactory answer whether it would be permissible to do such a thing as a post-mortem on the King's body. Everyone concerned was of one single opinion, that to safeguard the King's honour was of paramount importance. Under such circumstances, the Government committed the most frightful blunder by issuing a communique, the wording of which was so bad that it carried no conviction whatsoever. In fact it aroused a great deal of suspicion. The suspicion was turned into a belief that the King was murdered, when the doctors who had gone in to dress and prepare the King's body for the customary lying-in-state, announced on returning to their hospital that they found a bullet hole at the back of his neck. It should be noted that the story that the King had been murdered had been abroad as early as eleven o'clock that same morning, when General Luang Sena, the acting Commander-in-Chief, received a telephone call from an anonymous caller saying that the King had been murdered and that he should be prepared to do his duty; and again when members of the Democrats informed Mr. Yost, the American Charge d'Affaires at 1.00 p.m. while he was giving a luncheon party at the American Legation, and also informed the British Minister that evening that the King had been murdered by Luang Pradit. I have no wish to volunteer any suggested reason why the Democrats should be so anxious to inform the foreign diplomats, but it looks to me as if an intrigue to exploit the King's death for a political end was hatched. A few days later from an unimpeachable neutral source I learnt that every night since the King's death ten to twenty men were hired by the Democrats to gossip in all public places that the King had been murdered by Luang Pradit. The people were impassioned. If the Government had said in its communique simply that "The King had passed away as a result of a gunshot wound. The Government believed the cause to be accidental. An investigation to probe the cause of his death is being conducted. Further communiqués will be issued as facts become more apparent" or words to that effect, the passion of the people would not have risen to such a fever heat, and a truly scientific investigation could have been carried out in a far calmer atmosphere which would enable the investigators to establish facts without any fear of being howled down by the impassioned people. To be fair, the Government was actually and sincerely investigating

the case as soon as the Council of Ministers and Princes had adjourned from their meeting in the Palace. The investigation was conducted under the guidance of the Prime Minister at his official house. The omission to put into the first communique that an official investigation was being carried out created a very bad impression, which originated all the wrong ideas on the case and gave an easy opening for the opposition to attack relentlessly. Then came the Royal Commission to investigate the whole matter in public. In the appointment of the members of the Commission, it could be seen clearly that Luang Pradit was not guilty of the crime. If he had been guilty, he could hardly have given all the appointments to the people who were known to be sympathetic to the Opposition. As it was, almost all the membership of the Committee was given to those who did not appear to favour him. Moreover, he made it clear in the article appointing the Commission that everyone who entertained any form of doubt was given leave to put the questions to the Court of Enquiry.

Owing to the state of persistency of the political exploitation by the Opposition, the investigation was not carried out objectively at all. It became a highly coloured drama for entertaining the sensation and curiosity-hunting people, or at best a vehicle to appease the public longing and sentiment which had been set going by the exploiters. In those days people were packing their knapsacks and picnic baskets with all the choice foods, and went to have a party with their friends on the Pramane Ground as if they were on holiday. The food hawkers were doing a roaring trade. I saw all these things with my own eyes, and the whole scene seemed incompatible with the seriousness of the occasion. In fact they all enjoyed it. Under such conditions, even with the best will in the world, no truly scientific investigation could have been carried out. The members of the Committee were shaking under the weight of responsibility and fear of the public, lest the public wrath might be upon them. Their conduct of the investigation and the verdict must conform to what the impassioned public wanted. Under such a form of an investigation of a case in which no witness saw the actual commitment of the act or crime, circumstantial evidence, namely the motive of the crime, the opportunity to commit the crime, scientific evidence pertaining to it, and various actions which might establish the guilt or innocence of the man or men under suspicion should be the rules for the investigation of either a crime or an accident, which have been accepted by the fair law court of any civilised country especially England.

The manner in which the investigation was carried out did not convince me very much that a serious attempt had been made to find out this chain of evidence. On the account of the hysterical mass taking an interest in the case, and the tales of political exploitation which created an idea that the King had been murdered, the Royal Commission should take responsibility not only towards justice but towards the wellbeing of the nation as well. It must attempt not only to clear up the question of the cause of his death, but to verify whether the accusations against those suspects were justifiable.

In order to investigate with this end in view, they must not disregard those rumours which were then prevalent. They should be brought in and thrashed out. If Pradit was accused that he planned the murder and one of his close associates committed the murder, and many other court officials were his accomplices or accessories to the crime, then the investigating committee must try to establish these facts along the line of finding the chains of circumstantial evidence on everyone accused. It was said that the motive for the crime in the case of Luang Pradit was that he wanted to have a Communistic Republic for Siam. To find out the truth of this statement the Commission should look back on all Pradit's actions. It could be seen that not a single fact could be found to point that way, as I had indicated in the former paragraph. In fact, his actions showed that he favoured the Monarchy. If Pradit was the Master Mind that planned such a perfect crime committed in daylight without leaving a clue, he must also be given credit to have a brain to realise that to obtain what he wanted by the use of such a brutal method would never gain the approval of the people. In fact the act would work against him. Moreover, it would not be enough to kill one King, but he must kill all the members of the Royal House of Chakri who were in the line of succession. That would not be an easy task. If he had wanted to do it why did he not choose any other occasion when it could have been done without such a brutal act, and it would have succeeded; directly after the war when he was Regent, for instance. It was proved beyond doubt that when the war was over he was quite an acknowledged hero who had served his country well, and all he wanted was to see the New Constitution promulgated so that a true democracy would be a fact in Siam. If such were to happen and the country could be carried on, his place as a national hero would be indisputable. He is not a Communist paid by Moscow, as people described him. The proof of this was quite clear when Molotov did not agree to meet him on board the "Queen Elizabeth" when they were travelling together, by saying that since Siam had not yet resumed Diplomatic relations with Russia, the meeting would not be the correct thing to do. If he had been a Communist under the pay of Stalin, Molotov would have found a pretext to meet him without anybody ever knowing about it. Again, he failed to go to see Stalin when the opportunity was easily opened to him, and many easy pretexts could have been found to hide his true association with Stalin. There have been many other proofs which would indicate that he had had no such desire. His own action in appointing the Royal Commission, as I have described, again indicates his innocence. If the investigation had been conducted in this manner, it would, without doubt, uncover many other mysteries. Such points, however, were not investigated. The motive and actions of the other suspects or accomplices or accessories could have been investigated in this way. To be frank, nobody seems to have gained anything out of this crime except the Opposition to the Government, who gained a great political popular support. Although their actions in their exploitation, as described previously, were open to doubt that they should, perhaps, have a motive, I still do not think that the motive was strong enough to

commit such a crime. Still, to clear the air, they too should have been investigated to clear themselves of all possible blame. But this was also omitted. In omitting all these details of investigation on vital points which would either help to clear the air for Political stability, or establish the guilt of someone for certain, it opened up a campaign of useless bombardment by words between the two warring camps, which resulted in creating an unsatisfactory reflection on the Royal Family, who were accused of taking sides with the Opposition against the Government, which was bad in the extreme for the cause of the Monarchy. What was only in the realm of impassioned dreams, could easily become a fact hurting the Nation as a whole. On the question of establishing the chains whether there was any opportunity for anyone to commit the crime, the investigation was better carried out. No proof was, however, found against anyone or against any possibility. The rumour, however, had it that no proof was possible because a tyrannical power, almost gangster-like, was protecting the culprit, and prevented the witnesses from coming forward to point their finger at the accused. A tale was told that the murderer was a Naval Lieutenant, an A.D.C. and a close associate of Pradit. His opportunity to commit the crime, as was told in the tale, was however, unconvincing. It was said that Phya Anurak, whose two twin sons are now given the benefit of a European education by Your Majesty, led the man to the King's bedroom and then brought him out safely again after the King had been shot. I could never bring myself to believe such a tale about Phya Anurak, whom I had known since my childhood. His loyalty to the Royal House was unquestionable. His father and his grandfather before him were known for their constant loyalty to the throne. His wife was no other than Mae Pun, who was a Sucharitakul and a close relation of the Royal House, having even more special attachments to the Royal House through her close contact with the Princess of Bejaburi. Such a tale was shocking and malicious in the extreme. In spite of such a contradictory reaction on my part, I am still quite open to entertain further information about it. If I could be really convinced that it had been a true tale, I swear to Your Majesty that I would do everything in my power to bring the man to justice. It should be noted that such a person or persons who know the truth of such a crime, but refused to reveal it to the Authority, must be treated as an accomplice or an accessory to the crime, liable for punishment almost on the same basis as the murderer himself. If such were the real fact, the person who told it to the other, without any attempt to inform the authorities to bring the murderer to justice, by excusing himself that his inability to do so was because of the fear for his life which might be forfeited if he were to come into conflict with the powers that be, could not claim any longer that he was a loyal subject of the King. It was easy to say that one would gladly give his life for the King. If the above statement were true, then this man, as well as those who had heard him but chose to remain silent and secretive without any attempt to find out further truths about it, is guilty of disloyalty to the King. This fact would have been sufficient to prove his intention - whether or not he would fight for the cause of the Monarchy.

If to deny this he says that perhaps the whole tale was not true, then he has no right to go on spreading the tale to others in order to create ugly sensation and instability in the country. It is the duty of every man to use reason to overcome his political longing which was asking for the destruction of the others, to find the truth to help to establish stability for the Nation, rather than to go on spreading alarm and tales which would cause dissension and break down the unity of the Nation.

To return to the remark on the Court of Investigation, it was clearly seen that no proofs were found on the two important chains of evidence, namely, motive and opportunity to commit the crime. The only thing which excited the imagination of the public and was therefore taken to influence the decision as to the cause of his death, was a scientific chain of evidence produced by the doctors, whose verdict was, however, not unanimous. Science is a branch of knowledge of Nature of which nobody can rightly say he knows everything. There have always been some new discoveries. There have been many extraordinary cases happening in the world which scientists find difficult, yet to bring to any definite scientific conclusion. In the case under review, due to the fact that doctors were not unanimous in their verdict, the evidence given must be taken as open to doubt and in the absence of other proofs in the other chains of evidence no true Court of Justice would have admitted the doctor's evidence and come to such a definite conclusion as the public wanted. In the same way, if it were to prove that the cause of his death was due to suicide, the evidence of his motive and his character, as well as other scientific evidence on the wound and its whereabouts, were conflicting with the theory. I could not therefore believe it unless further proof was brought to light to prove it otherwise. Such being the case, it can be conclusively dismissed. The only remaining cause of his death therefore was accidental.

An accident is a mishap, the cause of which is always very difficult to determine. In the case of the King's death, if it were to be accidental at all it must have happened not through ignorance of the principle of the handling of firearms, but rather because of his thorough knowledge of it, so much so that principle for its practice had become to him almost instinctive. Accidents, however, have been known to happen even among the expert of experts. Cases can be cited of big game hunters and many other sportsmen of renown and experience who have been killed accidentally. Your Majesty must have experienced the instinctive working of the nervous system when something fragile and heavy which was likely to cause damage or to become damaged if it were to fall down, which you are holding in your hand, were to slip from your grasp. Your fingers which had been slackened for a moment were forced by the nervous tension to try to retrieve the slipping article. In the act of retrieving it the fingers did not only follow the article on its downward path but they gripped it more tightly than ever before at the moment they again touched the article. The accident must have happened to the late King in the same manner. If it is admitted that what I have said about how an accident

could happen is possible, then let us try to reconstruct the whole scene. My own idea of reconstruction of the scene of the accident is as follows :-

1. The King took the castor oil, and whilst he was waiting for it to act found life was a little boring, so he loaded his gun and kept it ready to go and shoot birds and things at the window in the usual way, as he had done in the past, as described by some witnesses at the Court of Enquiry.
2. As soon as it was loaded, he felt a pain and a sudden need to relieve himself. Feeling sure that no one would enter his bedroom, he put down the gun on his bedside table without releasing the cocking handle, because there was no time, as everyone must have experienced, after taking the castor oil, and went into the bathroom.
3. He left the bathroom feeling weak and giddy, which was the usual condition of a man after the reaction of the castor oil, and returned straight to bed.
4. He got into bed quickly and took off his glasses and tried to close his eyes in order to relieve his feelings, forgetting entirely about the loaded gun, which was quite natural.
5. He must have dozed off for ten, or fifteen or twenty minutes, nobody could say. Suddenly he came to realise that he had left the gun loaded on his bedside table. Being so experienced in the handling of a gun, he must at once unload it. He knew the working of the gun by heart, to such an extent that he could have dismantled it with his eyes shut. Feeling nice and comfortable in bed, he was reluctant to get out of bed properly, as most young men are in a habit of doing, and stretched his left hand out to grasp the gun with a view to bringing it over to his right hand, which would subsequently help the left hand to unload the gun in the correct manner. To make quite sure of getting at the gun and bringing it safely across, he slipped his hand under the gun, with his thumb on the outside of the trigger guard and the forefinger on the spring at the back of the handle. The gun was lying with the muzzle pointing in the direction of the thumb and the handle in the palm of the hand. He then brought his arm back in an arc towards the centre of the body to meet the right hand. At a certain moment, especially if the gun had been placed at a spot on the table in a prolongation with his left shoulder blade or slightly below it, the arc of swing of the left arm would bring the left hand with the gun in it directly above his face. On this spot on the arc of the swing the gun slipped from his grasp, as in the case of a glass of water slipping from one's hand, the nervous tension forced the hand to retrieve it and in the act the left thumb must have gripped the trigger instead of the trigger guard, and the forefinger at the same time supplied a sudden pressure from behind the handle which caused the gun to fire whilst slipping accidentally on to his forehead. His hands, not having a firm enough grip on the gun, were kicked to his side by the recoil of the gun, which was quite terrific, and the gun itself fell on his bed between his own hand and elbow. It was said that the cartridge case was found on the left side of his body. If the gun

had gone off as described above, then the position of the cartridge being on the left side would be correct scientifically.

The above is my own personal theory after I have tried to think out how it happened. I do not guarantee that what I have said is infallible. I merely suggested a theory of my own conviction, which may be entirely wrong. Such a theory, however, lifted a great weight off my mind, because the King's honour was saved, the Nation's honour undamaged, and if we could all believe in it this way, misunderstanding, mistrust and maliciousness which had brought strife and instability to our country, would be lessened or even destroyed altogether, and our country could be united again and ready for the work of the reconstruction, and right all wrongs.

The result of the finding of the Royal Commission was very disappointing. It did not succeed in establishing a case to aid either the cause of justice or the cause of the wellbeing of the Nation at all. What it did succeed in doing was to leave the way open for further political exploitation and to encourage further delusion and unfair accusation and persecution. It was afraid of responsibility. It feared the public wrath. Therefore it preferred the public to judge the case on their own, in spite of an acknowledged fact that a mass of hysterical people could never give a fair judgment on anything, and finally throw the responsibility on other people. If the investigation had been carried out really scientifically on the accepted aim of establishing the chains of circumstantial evidence, the result, whatever it would be, would at least bring a little sense to the puzzling and hysterical mass and establish a certain stability in the country, to enable justice to find its own course without any unfair interference. To-day, many men (*Phya Anurak, Nai Chitra + Nai Butre*) live under a cloud of suspicion which makes their lives almost unbearable. Many of these men are not in a position to influence anything. Their lives are just the lives of the very ordinary people with little or no other means to support their existence than by working at their insignificant official posts with insufficient salary to cover their cost of living, without influence, without any authority to demand any fairness on their behalf. Their voice is not heard. No justice is therefore done for them. And the people growled and howled at them as if they were already condemned criminals. Yet in the face of this adversity which perhaps will continue all their lives, they have borne themselves with courage, showing admirable quality of mind which belongs only to those who have no guilty conscience. It is a crime in itself to persecute a man on a false accusation of having committed a murder. But it is worse than a crime when no outlet is allowed him to defend himself fairly and squarely. No man can be happy if he has to live under a suspicion of a crime punishable by death, especially when that crime is in connection with the King's death which has aroused public wrath against the suspects. Such a condition of injustice will not last. As soon as passion has died down perhaps the people will realise and begin to feel sorry for these outcasts, then the boot would be transferred to the other foot, and a dire consequence would befall those who

have allowed such an injustice to pursue its course. The public, especially the Siamese public, are very fickle in their affection, and a fair administration of justice is one of the most important things that the rulers could have in their armoury for self defence.

Before bringing this tragic episode to a close I should like to add that even to-day new tales on the King's murder are still being fabricated. There are some who consider that though Luang Pradit was actually innocent of the murder of the King, the deed was carried out by certain of his men with the idea of pleasing him. A case similar to that of Henry II and Thomas a Beckett in fact, in which Henry is reported to have said "Will no one rid me of this turbulent priest" without any real intention that his desire should be carried out, whereupon two of his followers assassinated the Archbishop. The analogy does not really apply, however, because there is no evidence of any vital disagreement between the King and Pradit. On the contrary, as I have already said, had Pradit wished to establish himself at the head of a Republic he could have done so at the end of the war, but, taking the opposite course, he chose to bring the King back to Siam. Moreover, to murder someone for the sake of a slight personal grudge is in itself not an easy decision for anyone to make, let alone to decide to murder a King. A man might be powerful enough to protect his accomplices in such a crime, but he could not have done it without a flaw. Otherwise he would cease to be a human being. The ancients have said that the most innocent has the semblance of being guilty; the most clever has the semblance of being dull; the most eloquent has the semblance of speaking with difficulty. In judging a case of this description which has a political significance, it is well therefore that we should try to rise above the common ground of passion and give our judgment only on the ground of sheer facts and reasoning.

Whilst the investigation was in progress the political exploitation of the King's death went on and on to such an extent that the Government lost its head completely. With the mounting pressure of public opinion which believed that the King had been murdered at the instigation of the Government, the enmity of the two camps became very embittered. And what hope there was of establishing unity in Siam was completely gone. The People's Party was completely back in the same position as they had been. They believed they must fight on grimly or else suffer destruction at the hands of their opponents. Under such a stress they brought back Luang Adul into the Services, and made him Commander-in-Chief of the Army to make sure that the Army would not turn against them. It was heart-breaking to look back on the past when I was nearly successful in bringing a certain unity to Siam. At least I was almost on the point of succeeding in helping the ex-political prisoners on their feet again. On the strength of mutual trust and co-operation, between Pradit and me, a great deal of the beginning was made. Luang Adul, understanding the need of unity, resigned from the Chief of Police and Politics in order to establish confidence. The Second Category members accepted Pradit's advice to leave politics. Phya Surabhan, the ex-political prisoner, joined Pradit's Cabinet as a

Minister, and as late as the beginning of June 1946 before the King died, Luang Pradit accepted a scheme to reinstate a number of the ex-political prisoners into the different services. It could be seen that even as late as last June he was quite willing to accept co-operation. If it had gone on, to-day we would have succeeded in getting many more good men to be in the Government service. Luang Pradit required no personal loyalty to him. All he wanted was a real spirit of co-operation. He would welcome anybody to fight him politically provided that he left behind him the feeling of revenge, which threatened the ordinary security in the lives of his colleagues. The bargain was not too high to exchange for the sake of stability and peace in the country. Give and take spirit was all that was asked for. After the King's death and the public pressure against him became so great, his willing attitude to co-operate visibly lessened. Nevertheless I made another attempt to try to establish unity in a limited way between a section of ex-political prisoners and Luang Pradit's Party. I drew up a programme and got in touch with a certain group of the ex-political prisoners with a view to form them up into a true Royalist Party. The political programme which I wrote for Thangai (โถง) who was going to start it was in short as follows :-

1. To uphold the principle of the Constitutional Monarchy on the following lines :-

(a) The members of the Party will defend the Monarchy in the real sense of the word. To defend in this case includes the defence against any form of exploitation of the King's Person which we believe to be a major cause which might lead to the destruction of the Monarchy, and defend him against all ills and contempts. Anybody who says that the King favours him or his Party which compromises the King who can do no wrong and is above politics, would be our enemy.

(b) The Constitution which we favour is a true Constitutional Monarchy with one House of Assembly composed of freely elected members who would have real power to control the Government, and an Upper House with only an advisory power on the lines of the House of Lords in England, but whose members must be elected by a popular vote on the lines of the New Constitution for Siam 1946.

(c) We guarantee free speech and free press. We will do away with Clause 104 of the penal code and such like which are against the principles of free speech and free press. We recognise, however, the need for a Propaganda Department to work for the Government to establish understanding between the Government and the people.

2. We want to establish unity for the country on the following lines :-

(a) We object to the use of political power unfairly to destroy other people or party which happens to be in opposition to the powers that be.

(b) We uphold and stick to and fight for our principles, and we do not use personal differences or animosity as our means to fight our political platform.

(c) We do not have grievances nor an intent to avenge anybody or any party or any family or class.

(d) We will co-operate with the others without bringing the past into consideration. We shall take into consideration only the present and the future.

(e) Any political party which has a policy compatible with our principle, we shall co-operate with and support. If it is against our principles then we shall oppose it.

3. We recognise and honour those sons and daughters of our Nation who have distinguished themselves in serving the cause of our country, irrespective of party and class to which he or she belongs.

4. Educational Programme :-

(a) To clean up vice and re-establish our rules of morality and culture by a closer co-operation between the Buddhist Church and the Priests, the Minister of Education, by bringing in Buddhist Doctrines and cultures into the curriculum of the boys and girls from the Kindergarten class.

(b) To set a new system of education wherein the boys and girls will be taught the real sense of responsibility and duty in theory and practice which are so necessary for democracy. Initiative and complete freedom of thought will be encouraged. All these principles will be followed in all stages of education.

(c) To teach all boys and girls to know the extent of their rights and democratic principles and to train them to be able to govern themselves.

(d) Nature study will be encouraged and the schooling will be carried out in close contact with agriculture and the love of nature, which alone would make them appreciate human weakness and strength and therein create in them a true patriotism.

(e) The entrance into a University is dependent on educational quality and not on financial power. More scholarships will be created and equal chance is given to all who have ability.

(f) Set up more vocational establishments for those whose ability is not up to the University standard.

(g) Give more pay and better security in life to teachers. And an attempt will be made for those teachers who love teaching for the sake of teaching to advance. Thus the elementary educational establishments would be encouraged and improved.

5. Encourage Religious practice and rules of morality as indicated in the Buddhist doctrine and culture. The Priests' close co-operation will be reverently invited.

6. Economics and Welfare :-

(a) To start a new economic survey of the country in order to find out the best way to raise the standard of living of the people.

(b) Agricultural lands which the owners do not work themselves will be rented to

the Co-operative Society and not to any individual farmer at an exorbitant price as it is to-day.

(c) All transport services and public utilities are to be nationalised. Other free enterprises will be encouraged and given complete freedom.

(d) A scheme for old age pensions will be put into consideration with a view to making it a fact.

(e) Health of the people will be our main concern. Money will be found to build more hospitals and free dispensaries and Institutes for Child Welfare.

(f) We will improve the lot of Civil and Military Officials by giving them all a real living wage. As regards their bribery and corruption, we shall forgive all such wrongs done in the past and begin a new page in history. Any new attempt at corruption will be punished with severity.

7. Scheme for improvement of the country.

(a) We shall create and set going a scheme for improving and increasing the area of agricultural land, by irrigation and dam building and reclaiming of new land from the jungles.

(b) Encourage animal husbandry, cattle breeding and pasture land.

(c) To cut down the present big army and create a small but efficient army which would be most mobile over all the terrains in our country. The Navy's roles would be the defence of the Central river estuaries and transport. The Air Force would be small but suitable for defensive duties and transport and training establishment.

A new and efficient system of defence would be introduced to fit in with these small forces and the Gardes Mobiles which is to be formed from the old army surplus strength. The Gardes Mobiles will do the duty of the Gendarmeries in peace, but may be called upon to perform certain duties in conjunction with the armed forces and the other systems of defence.

The Officers left over from the old army will be transferred to the Ministry of Education to be employed as teachers.

8. The Foreign Policy.

(a) To observe the principles of peace and co-operation with the United Nations.

(b) Our policy will be in accordance with reality and not to be puffed up with Ultra Nationalism and the loss of sense of proportion.

(c) We shall be friendly with our neighbours and with other countries with a special regard for those friends who have common interests with us.

(d) Our policy is to make them understand and like us because we know ourselves to be a small and struggling Nation but without any form of unnecessary megalomania. With goodwill towards them and stability and trustworthiness which we must cultivate, we can hope for help and co-operation from our friends.

(e) We must keep every word which we have promised, and show good faith in all our undertakings.

I then got in touch with Pradit and showed him the Programme of the New Party. His reaction was very favourable. He said that if such were the policy of the Party, he was satisfied to co-operate as a friend or fight it on the points where there were political differences on a democratic principle. To prove that Pradit really welcomed any opposition provided that the opposition based itself on a sound policy of no personal grudge and enmity, I should like to quote an incidence. Nai Chote Kumphan, who was an ex-political prisoner, joined forces with the Democrats and helped them in their political exploitation and accusation. When the enmity between the two parties became unbearable, the People's Party, who were then the Government, decided to curb some of the Opposition members who had been actively inciting the people to go against the Government. It was a part of the election campaign which comprised nothing but personal attack. The attacks were made up of tales and rumours that Luang Pradit and his Government were the real culprits who murdered the King. The persistency of the attacks became too much for the Government and orders for the arrest of Nai Liang and Nai Chote, the two arch planners of the ugly campaign, were issued. Nai Chote came to see me and asked if I could do anything to help. I told him that the only thing which I was sure would save him would be to join this New Party of ex-political prisoners and get out of the grasp of the Democrats, who were heading for trouble. I explained once more that it was the wrong tactics to force the issue with Luang Pradit. It would pay better for the welfare of the country to renounce all thoughts of revenge against him. He could see in our Party Programme that we were not Pradit's dependents in the least, but free with our heads held high, sticking only to the principles in which we believed, with a definite declaration that we renounced any form of revenge and retaliation as a policy. It was all that was required for a peace term with Pradit.

He studied it a while and said that he agreed with all of it except that he wanted to have one House of Assembly instead of two. I replied that it was all right; since his desire was his political principle I felt sure it would be workable. If he would only say that he would join this Party and accept its principles I would see to it that no harm came to him. He agreed, and I went to see Pradit, telling him about Chote's decision. If I gave such a guarantee that Chote from now on would stick to this Party and these principles, he was quite willing to cancel his order of arrest. Thangnai (โถง) published his policy on the 6th of July, a copy of which is still in my possession, and I was feeling that perhaps there might be a chance to get the Unity established. I left for England on the same day. My only bargaining power with Pradit was my guarantee that at least from a section of the people there would not be any thought of revenge. As long as I had that power, it would be possible for me to save a certain ugly situation and ensure the freedom of a few, if not many. To-day, due to a lack of understanding on the part of my old colleagues and some of the minor Princes who turned against me completely without even giving me a chance to defend myself and my belief, I have lost, too, this bargaining power which might one day be useful to save them from an ugly fate. I, however, still hold

tight to my independence and views in which I believe, unless someone produces proof to convince me otherwise. My only desire is still to try to pull the leg out of the fire and save my poor friends, the ex-political prisoners, who have suffered so much without any hope in the future unless they get into the right quarter, which would enable them to practise what they believed without being further persecuted, as well as to find means of livelihood suitable to their qualifications and capability. To-day nobody cares two hoots about their welfare. In spite of the fact that their cause has been constantly exploited for the political gains of another party who profess to be their champion, that party has never yet shown any attempt at assisting them. I very much doubt if anyone will take any sympathetic interest in them. Therefore they must be helped to start the fight for their own interests. They must be shown a way which would ultimately enable them to stand on their own legs.

After I left Siam things went from bad to worse. The rumours of the King's murder spread and multiplied tenfold. Then the Government blundered again, for the second time. In an attempt to clear themselves of the accusations which had created a great deal of the misunderstanding among the public, which would affect the fairness of the forthcoming election, the Government issued an order to all the Provincial Governors to give out to the people a text of explanation on the causes leading to such false accusations against them, blaming the Opposition for having exploited the event of the King's death and for having framed up all the accusations. Although the explanation was based on facts, the manner in which it was done, left a great deal to be desired. It was a political campaign, and the best thing to do was to spread a counter propaganda by printing leaflets of explanation issued from the party headquarters or other methods inducing the people to listen on an equal basis with the Opposition. As it was the Government used the official machinery to put across their explanation to the people. It gave an opening at once to the Opposition to drive home its propaganda that the Government was using an unfair means to win the election. It created a stir in Bangkok, and the people in Bangkok definitely turned against the Government. In the Provinces the people received the explanation with good grace. It seemed then that in the Provinces the government candidates would win the election without any difficulty, but in Bangkok it was doubtful. Since most of the politicians lived in Bangkok, they judged their popularity on the strength of the public opinion in Bangkok more than in the Provinces. Nai Chote and Nai Thangai were consequently impressed by the tone of the public opinion in Bangkok and thought that the Government was finished and the Democrats would without doubt come in to power. Nai Chote at once left the newly formed party and joined forces with the Democrats again and helped them carry out their propaganda. This sudden change of heart must have made Pradit very angry, for soon afterwards Pradit ordered his arrest on the charge of inciting the people to revolt against the Government. The case is still on trial now. Chote could have gone on with his political belief without having to declare alliance or loyalty to Pradit if he had stuck to that

new party. By going over to the Democrats in that manner, Pradit's party must have believed that he had given up the idea of "No revenge" and joined forces with their bitter enemy. Nai Thangai stuck to the party and was contesting for a seat against Phya Srivisarn of the Democrats. The Democrats did not like this challenge from Thangai's quarter at all. They sent around many scouts to talk to Thangai to withdraw his candidature from that constituency. Thangai was, however, adamant. Eventually Nai Kuang sent for him and offered to help him if he would go to another constituency. Thangai, however, refused. This must have caused a great deal of annoyance to the Democrats. The culminating point of the election was the bomb incident, in which Thangai lost his leg. Thangai was making a speech in a public place with hundreds of people listening. Whilst the speech was being delivered a hand grenade of Japanese make was thrown at him. It burst and injured his leg. The criminal was at once arrested by the Police. Within a short time a microphone with a loud speaker van belonging to the Democrats was out on the streets of Bangkok broadcasting the news that Luang Pradit had employed a man to throw a bomb at Nai Thangai, who was very seriously injured. This incident happened just two days before the polling date. The effect of this was terrific on the public minds. The incident made the people feel that the Government was disgusting beyond description, and succeeded in the Democrats gaining at least 30% more votes for themselves. Up till now nothing has shown clearly who employed that man to throw the grenade. Both sides had each a motive to prompt them to do such a dastardly crime. The investigation of the incident did not throw much light on the case. All it could get from the man was that he threw the bomb at Thangai because he had a personal grievance against him. Nai Thangai belonged to a neutral party which had been approved by Pradit. Therefore I could hardly believe that his party would find the urge necessary to perpetrate such a crime against him unless there had been a new development between Thangai and Pradit's party which had caused an unbearable friction of some kind. As far as I know I have heard no indication on that line at all. On the other hand, the Democrats had fervently desired Thangai to withdraw from the contest and really reaped a tremendous political advantage out of this incident, which indicated a possible motive for the crime. Moreover, owing to their position at that time, when things were really bad for the Government, nobody would ever believe that they could have done it, if a measure was taken straight away to suggest that the Government had done it, which they did by the use of a van with a loud speaker to tell the people that Pradit had done it. In any case, in the absence of any conclusive evidence it would be impossible to pin the crime on to any side. One thing, however, emerged from it. It was a dirty war without any quarter given.

In spite of all these reverses the Government's majority was secured in the election. In Bangkok the Government won two seats out of the six constituencies. From the Provinces they gained a complete victory and their majority was assured. Before the Assembly was due to meet at the latter part of August, another incident occurred. A man was arrested inside the

palace at 1 a.m. for unlawful entry. At once the Opposition used it to counter the Government explanation that it had nothing to do with the King's murder, by spreading in the city that this incident proved definitely that a second attempt was made to do away with the King and that it was easy for anybody to enter the Palace. Thus it was driven home that the late King was definitely murdered, and the blame was on the Government. On investigation it was found that the man arrested was a lunatic who used to work in the General Post Office under Nai Kuang, and whose sister was working in an office at the Bank of Siam with Kukrit. It looked as if it was another attempt on the part of the Opposition to stage a stunt in order to disrupt the work of the Government. No substantial proof was found to support such a surmise. Nevertheless the Opposition gained the desired effect to impress the people that the Government was a Government of crooks.

When the Assembly met at the latter part of August Luang Pradit resigned from the Premiership, announcing that with such an unfair method of opposition which was based on personal grudge and animosity he found it impossible to carry on, since no work of reconstruction could be executed in the face of such a wilful and mean obstruction. The Government's Party then chose Luang Thamrong to become the Prime Minister.

From that moment the tactics of the Opposition were built around the accusation that the Government was composed of crooks. Unfortunately, it was found difficult to deny such an accusation, since a few members of the Government were well known for bribery and corruption. But then in Siam of to-day almost everybody seemed to have dirt on his hands one way or another, so much so that any accusation levelled at someone that he was corruptible was like the proverb, "People who live in glass houses should not throw stones". Such tactics, instead of gaining way to drive out the Government, made the Government try even harder to stick to its seat of power, for fear of retaliation, and the fight became a fight to the death, with no quarter given. It was an era of the dark ages, where mercy and love and compromise had no room. It is clearly seen therefore that the attempt of the Democrats to drive out the Government by the use of force, threat of retaliation and revenge has proved without the slightest doubt that it has been wrong. Wrong because it has aggravated the situation tenfold, and because it has destroyed almost all the possibility of finding means to establish the Unity of the country, and disrupted the works of reconstruction of the country, without offering any alternative suggestion or action for the remedy of all the ills which have befallen the Nation during the course of their attempt to destroy their enemy. In a democratic regime it is admitted that a strong Opposition giving constructive criticism is an integral part of a successful Government. In order to be effective, the Opposition must have a strong sense of responsibility and duty towards the Nation based on high class statesmanship, having the welfare and interest of the Nation above that of their own party, and also a sound policy for the conduct of their campaign of opposition as well as an alternative to offer to the Nation. The

opposition in Siam has, however, a great deal to be desired. Its main policy is not based on the true spirit of the above principles, but on extreme enmity and hatred, desiring nothing short of the total destruction of their opponents, so much so that it gives the appearance that its policy is based solely on the ground of their personal grudge against their opponents. A man may have an idea or a policy which he sincerely thinks might prove of great benefit to the welfare of the country, if it were adopted. If, in the practical application of his policy, he has, however, to co-operate with Pradit, he is at once given a dirty look and almost condemned as a criminal, without even giving him a chance to defend his beliefs. Although they demand the right to speak and to think freely, their intolerance denies such rights to the others. Such an attitude of narrow-mindedness and intolerance is in itself sufficient to indicate that the character of the Opposition is not one which can be identified with an organ for constructive criticism. It has been seen that, except for the campaign of persistent nagging and condemning the Government as the Government of crooks and murderers, there is very little else to show of any form of constructive criticism.

If we are to take stock of the situation after a year of the campaign of nagging, and if we are honest with ourselves, we could see that no gain has materially been got through this process beyond the fact that it has upset the whole spiritual unity of the country. After over a year of solid propaganda they are still further away from their goal of ousting the Government Party. They have persisted in the tactics of nagging and of threats and of accusations that they are crooks and murderers in the hope that they might be able to contaminate the susceptible public mind with all their tales, and thereby gain their support to give them strength which would ultimately enable them to get rid of the Government Party altogether. To-day the people, as represented by the Opposition's newspapers, have been moved to believe that this is a Government of crooks and murderers. Yet there has been no tangible result of any form of positive support that would become a force powerful enough to secure a victory, beyond their active sympathy and professed acceptance of these theories which they help to spread like a gospel coloured with various kinds of added imaginations and hallucinations. As in the theory of "wish is the father to the thought" many of them have become blind followers of this gospel which had not been founded entirely on facts and sheer force of reasoning, but partly on delusion and half truths and grudge. For instance, I have been blamed for having got in touch with the Resistance Movement in Siam during the war and for not having encouraged the Allied troops to take control of the Government of Siam and to treat Siam as one of the criminal Nations. Such a piece of criticism might be constructive, but it could hardly have been the product of sheer reasoning and deep study of the whole situation. From this quarter came the voice saying that they approved of the work of the Free Siamese Movement outside the country, but they did not approve of having a Resistance Movement in Siam, because they hated the people in it. This, in itself, is rather contradictory in spirit. Moreover, it showed

ignorance. No Free Siamese Movement outside the country would have been accepted by the Allies without its declared intention and undertaking to form a Resistance Movement inside Siam. It was indeed one of the bargains of its acceptance. And when the war was over, there was no question at all that any self-respecting member of the Free Siamese Movement could have accepted the Allied demand to enslave Siam or to occupy Siam as they did in the case of Germany and Japan and other satellites. If we want to remain an independent Nation, we must work out our own salvation. It is unthinkable to have to resort to submitting our sovereignty to the other powers in order to get rid of someone whose politics we have not liked. Such a desire to give up the country's independence even temporarily for the sake of the destruction of one's opponents, could not have arisen from the voice of reason, and a true sense of patriotism, but from devilry, spitefulness and personal grudge. This side of the characters of the Opposition of the present Government as shown is too contemptible. It is hurtful to think that there are to-day in Siam a few of the elite of the country who could have entertained such a thought. They must have been very hard up indeed for any idea or plan to combat against their opponents, that they had to resort to such a low down thought. It must be admitted, however, that if the Allied troops had done what they had wanted them to do, namely, to take control of the Government of Siam, there would have been peace and stability to-day. But I am afraid they would be disappointed, for it would not be the kind of thing which they had wanted, namely, having themselves placed in the high offices co-operating with the Allied troops. Without hesitation and doubt, I have no choice but to say that if such were to be the case the Allies would have put the members of the Resistance Movement in control of the country, supported by their troops, and certainly not them, because naturally the Allies would have to choose those who had already co-operated with them during the war to carry on the co-operation with them in peace.

To-day, in spite of all the political upheavals and turmoils, we still have our soul and freedom and independence. At least, even [though] the Democrats have not yet succeeded in ousting their opponents, they have freedom to air their opinions and to exploit every unfortunate event for their political campaign against the Government, far more than they had ever had during Pibul's regime. Such a gain in freedom, though not yet complete by any means, is already a step forward. The tragedy is that in spite of all their efforts they have not been able to obtain real and substantial support except in the form of negative sympathy from the people, and that because of their pugnacious and revengeful plan based on spite and grudge, they may succeed in driving the Government into a position of desperation which may easily prompt them to bring out numerous nasty measures against the Opposition, instead of kicking them out of office. If the King's murder cannot move the people to action, I am afraid nothing else will. Up to date the only visible results of their effort are ruination, disruption and disunity for the country - and a series of applause for their wits, for their clowning and a seeming

show of courage, not unlike those which the people give to Gary Cooper and Alan Ladd. They are short-lived, for after having heard all these wits, the people would go home without anything solid left in their mind except the impression that they had seen a rattling good show performed by good actors. This shows that the so-called popular support is negative in the extreme, so much so that it is foolish to reckon it as a force. It is no good crying "We are in the right and they are in the wrong" and "We are popular and they are not". It will not work, because the fact is that they will not get out, for they are more afraid to get out than to stay in. To go on forcing the issue they will end up by finding terrorism right back on their necks without the power to do anything. When the terrorism strikes, the so-called people's support would melt into a dream which would not help them in anyway except to comfort them in a twilight sort of fashion when they are languishing behind the prison bars. The people would forget them as they had forgotten the ex-political prisoners in those days. Already there are signs that the people are beginning to get tired of all the fine talk of belligerency without any visible result. It is the result which the people can appreciate, not fine talk. If they had failed to succeed this way, the only sane thing to do would be to try another method, otherwise their survival would not be possible and they would disappear as surely as the prehistoric animals which had died to extinction because they could not adapt themselves to fit in with the new conditions and environments. It has been said that in the struggle between the forces of conservatism and that of the revolution it is always the latter that wins. They should take heed of this. To survive, therefore, they must revolutionise too. This means adaptability and not obstinacy, persistently hitting their heads against a stone wall.

As for Luang Pradit, the peasants and the ordinary people like and respect him; because they know that he is one of the few men in Siam who has their interest at heart. He offered them hope of security and fairness. His T.V.A.* scheme for Central Siam is the proof of his goodwill towards them. With the introduction of Trades Unions which have been established by Prince Sakol, in Siam, the promise of hope has become a reality. A common interest between the rulers and the ruled is born, at least among the people in this section of the community. Such a progress will add strength to Pradit's political power. The Siamese love novelty. Therefore I am afraid this movement of the Trade Union will catch on and become quite a menace which would produce something quite startling in the way of a change in the next general election, contrary to the hope of the Democrats who have got nothing tangible to offer them other than the stories of the King's murder and the Government of crooks. On the other side of the balance sheet, the Democrats have the sympathy of the upper class and the well-to-do capitalists of the country. Their only mutual interest which binds them together now

*A dam-building and irrigation project based on US President Roosevelt's Tennessee Valley Authority scheme, an attempt to get the US out of the Depression by putting a lot of people to work constructing dams in Southeastern USA.

is the fear that Luang Pradit might bring in a regime of Communism. Once it is proved that such is not a fact, and that Pradit is willing to leave them alone, they too will cease to become anxious for their security; and the support which they are now giving freely will become less than passive. As long as they are not suffering materially at the hand of Luang Pradit, it is difficult to make them give more than a passive support.

It has been said that Pradit's own idea of Communism will never change. This is not true. I admit that his basic idea of socialism will always be there, but with the gain in practical experience that the extreme end of Socialism would not meet with the general approval especially with the requirements of the country, which would be acceptable to most people. Many of us in our youth have had schemes or ideas for the country. How often have we changed our plans, not in principle but in detail, to fit in with the requirement of the moment. During the war I have drawn up three plans to attain the same aim. The aim then was to create a Resistance Movement in Siam against the Japanese. It never changed, but the details on how to attain it had to be changed three times to fit in with the new situations and conditions. Luang Pradit, too, had an aim which was the Nationalisation of industries in Siam. He started off on an extreme line and met with opposition and failure in its practical application. He was frank enough to admit his failure and adapted his plan to fit in with the situation and requirements. To-day his Nationalisation scheme is still there, but it is moderate almost to the point of being liberal. Private ownership of land and enterprises is allowed on a liberal basis subject to taxation, as it is in the case of France, England and most of the countries in Europe. Only Public utility, such as transportation and certain forms of industries are nationalised. As for class warfare, I don't think it has been his intention. If there should be one, it will not be of his own making, but because the people who are afraid of his ideas will make it by their own obstinacy to see and understand the new conditions. Everything in the world is forever changing. It is the law of nature. To survive, one must change and adapt oneself to fit in with the new conditions. If we admit that we too are constantly changing in thoughts and idea and form, we must also give Pradit a little credit that he too could change. His treatment of the Princesses in Bang Pa-in, during the war when he was the Regent, was a model of respectful and kindly attention to their needs. He often went out of his way to assist and help them beyond his duties, was devoted to their interests and welfare. I cannot bring myself to believe that such a man whose actions have proved clearly his respect, kindness and devotion to the Royal family, would be contemplating a scheme to kill them all in the next moment because it pleased his whim. The proof of his innocence will one day be established, + the fickle public will not feel so kindly disposed towards those who have used their imagination to concoct those accusations against him. For the people hate to be deceived.

ภาพนี้ Mr Greenup ครูสอนศิลปะ เป็นผู้ร่างให้ท่านชินลงสี

สองภาพนี้เขียนเองหมดตั้งแต่ต้นจนจบ
ภาพบน: สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ

ภาพล่าง: “เหมอ”

สองภาพนี้เขียนเองหมดเหมือนกัน
ภาพบน: คุณหญิงเนื่องบุรีฯ

ภาพล่าง: ลุกเมีย

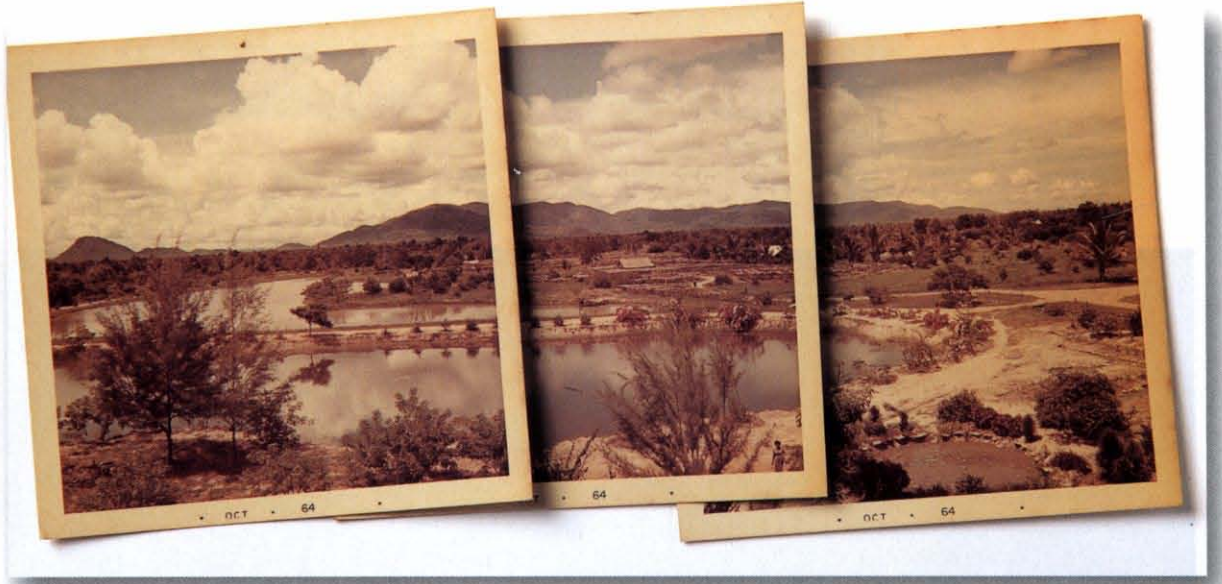
สวนหลังบ้าน Bridge House ผลงานท่านจีน

วิว “เขาไอโกะ” ใกล้หน้าบ้าน Bridge House

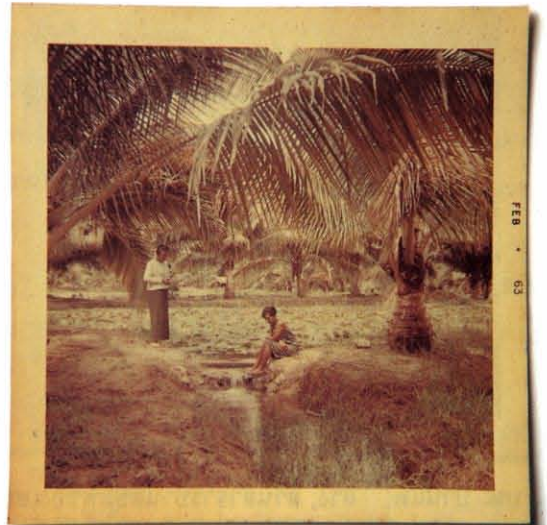
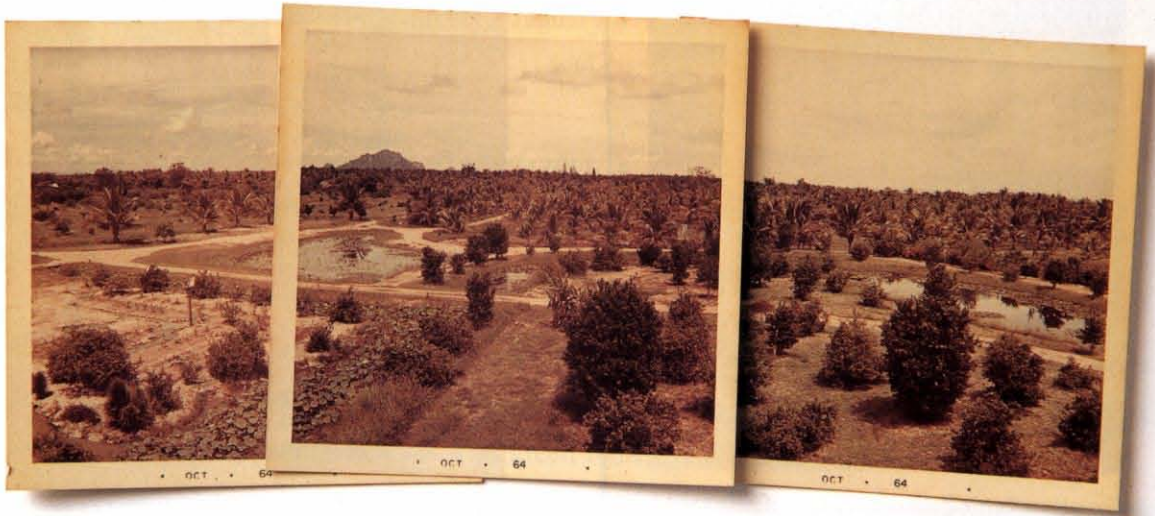

ฝีมือถ่ายภาพและระบายสีของท่านชื่น

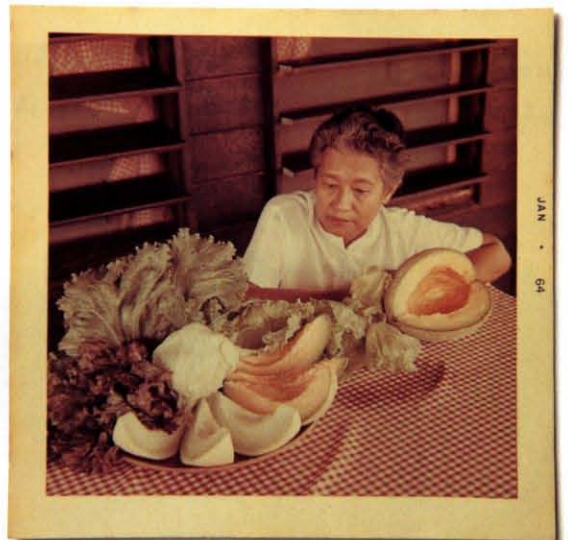
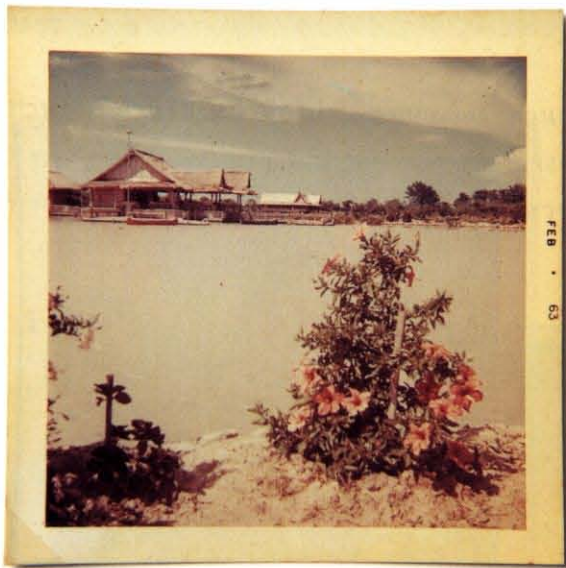

ภาพบนหน้านี้และหน้าต่อไป: panorama สวนเสมาด้านหนึ่ง; ภาพล่างหน้านี้: ทิวทัศน์สวนเสมา
 ภาพเขียนสีน้ำมันโดยท่านชิน; ภาพล่างซ้ายหน้าต่อไป: หอคอยเก็บน้ำที่ท่านชินชอบไปนั่งคิด;
 ทางขวา: เสมอกับหนูนกลางสวนมะพร้าวสวนเสมา

แปลงผักกาด Cos สวนเสมา

บน: บ้านแพ; ล่าง; สวนลำธารบ้านสีชมพูของเสมอ

[The Bangkok Post Sunday Supplement, January 31, 1965]

The Miracle of Suan Sema

A princely farmer raises bountiful princely crops.

Lush market garden blooms where once only cactus could survive.

by Theh Chongkhadikij

Out on Petchkasem Highway between Hua Hin and Petchburi--opposite a stone marking kilometre 214 (the distance from Democracy Monument on Rajadamnoen Avenue in Bangkok)--stands a gate of black wooden posts with green ornamental knobs.

From a tall pole alongside swings a sign that bears the legend: "Suan Sema". Suan means garden; Sema is *Opuntia Eliatior (Cactaceae)*, a king of cactus.

The area was once a Sema forest. But there's little Sema to be found there these days.

For beyond the gate lies the largest market garden in Thailand--a farm that flourishes in an area where cultivation was once believed to be downright impossible.

But Suan Sema does flourish as a market garden--and all because of one man.

He is His Serene Highness Prince SuphaSawat Wongsanit Sawasdi-wattana[Subhasvasti Wongsanit Svasti], son of HRH Krom Phra Sawat Sawasdi-wattana, in the 24th family descended from King Mongkut (Rama IV).

A huge, hulking man of boundless energy despite his 65 years, whose eyes reflect serious thought or brighten with sudden humour, Prince Supha-Sawat is filled with young ideas--ideas of progress.

His own life thrives by vigorous thought and action. Yet there is nothing nervous about his verve, nothing aimless about his activities, nothing frivolous about his fun.

He mixes freely with people of every station in life, and he listens with keen interest to what they have to say.

He has his own opinions, but he is not opinionated; he shares his knowledge and experience and he opens Suan Sema so anyone can see the miracle he has wrought.

Than Chin, as the prince is affectionately known, first came to this farm from out of the skies.

It was during the dark days of the Second World War when Japan imposed tight military control over Thailand, much to the chagrin of its people who had been free for centuries.

Village groups were formed to fight the Japanese and an emissary was spirited out of the country to contact Thais who had formed a Free Thai movement overseas.

Than Chin had gone to England with King Prajadhipok (Rama VII) after his abdication to make way for a constitutional monarchy in Thailand during the thirties. He is the older brother of Queen Rambhai Barni, King Prajadhipok's widow.

THE BANGKOK POST, SUNDAY, JANUARY 31, 1965

พระสุพรรณบัฏของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

The Miracle of Suan Sema

OUF on Petchkasem Highway between Hua Hin and Petchburi—opposite a stone marking kilometre 214 (the distance from Democracy Monument on Rajadamnoen Avenue in Bangkok—stands a gate of black wooden posts with green

little Sema to be found there these days. For beyond the gate lies the largest market garden in Thailand—a farm that flourishes in an area where cultivation was once believed to be downright impossible. But Suan Sema *does*

HRH Krom Phra Sawat Sawasdi-wattana, in the 24th family descended from King Mongkut (Rama IV). A huge, hulking man of boundless energy despite his 65 years, whose eyes reflect acrimonious thought or brighten with sudden humour,

his verve, nothing aimless about his activities, nothing frivolous about his fun. He mixes freely with people of every station in life, and he listens with keen interest to what they have to say. He has his own opinions, but he is not opinionated; he shares his

Prince Sapha-Sawat's vision, nerve and boundless energy triumphed over formidable odds.

Below, mountains loom in the western part of the huge estate.

Than Chin led the British section of the Free Thai Movement.

Following arrangements with the Allies and radio contacts with the underground in Thailand, and after two unsuccessful attempts to fly Than Chin to Thailand from Ceylon, he was smuggled into the country by seaplane in Prachuab Kirikhan province.

Years after the war, Than Chin wanted to go into farming. Agriculture is the backbone of the Thai economy. About 80 percent of the population are farmers.

He travelled the country looking for land, and one day he came to the spot where he had landed during the war.

It was parched land and difficult to cultivate. He realised the formidable odds against him. There were few farms in the area. And it was near the sea, so that the earth was saline and the water too salty for crops. Only Sema abounded.

TOUGH TASK IS SET

But Than Chin liked the spot. It held special memories for him. He loved the fishermen and the other villagers in the area.

“They were all Free Thai, ready to fight for their country’s independence,” he would in later days fondly recall. He wanted such neighbours.

The land can be licked, he said to himself.

The Prince made long hikes in the area, searching for water. He found that high country dipped into lowland and he learned about water courses.

Then he bought cactus-covered land from its owners, and ran ditches from water courses to the dry land.

He hired a bulldozer to clear out the sema groves and to dig holes to trap rain water.

He had set himself a tough task-but wife Mom Samoeh [Smoe] was always beside him.

The farm’s success belongs as well to his wife, he proudly says today.

The Prince decided to plant vegetables, becoming the first Thai to go into large-scale vegetable farming, hitherto mainly a Chinese occupation.

He aimed to grow large and lush vegetables by scientific methods and proper fertilizer. He disdained night soil, chiefly used by Chinese gardeners as fertilizer, for sanitary reasons.

Than Chin pioneered the local cultivation of cantaloupe, though he wasn’t aware of it at the start.

A Seri Thai friend in 1955 gave him some seeds he had brought from Japan saying they were melon seeds.

Than Chin planted the seeds which produced small, round vegetables. He did not know they were cantaloupe.

He planted the seeds from the vegetables, this time producing an even larger vegetable.

But disease wiped out another crop.

A villager named Ngern said he could get rid of the disease by performing a naked dance around the area.

But a Mr Perdpol Thephasdin, who knew about such things, told Than Chin his problem was a fungus, that could be eradicated with insecticide.

It worked, though Ngern still believes “the fungus ran away because of my nightly naked dancing.”

Than Chin learned his “melons” were cantaloupe when an American military officer dropped in for a look around the farm.

The American had the cantaloupe scientifically analysed and proved it to be free of disease.

This was the start of kitchen gardening to supply US military personnel in Thailand.

Than Chin was given an order to supply the US army with 30 to 40 kilogrammes of vegetables a day and American experts inspected the farm every six months.

In succeeding years, Than Chin became expert in the cultivation of big luscious vegetables favoured by Americans; he became particularly expert in cantaloupe.

At first, the cantaloupe was tasteless. Then he used potassium chloride as fertilizer. The cantaloupe grew as sour as tangerines.

Then, acting on the advice of still another visitor, he switched to potassium sulphate.

The crop that year was sweet.

Than Chin commented: “I have received a lot of helpful suggestions from friends and visitors to the farm. Each has some knowledge from which I benefited.”

The farm today has about 600 rai (450 acres) saddling Petchkasem Highway.

The irrigation system initiated by Than Chin is now supplemented by water piped from the Petchburi dam, giving Suan Sema water the year round.

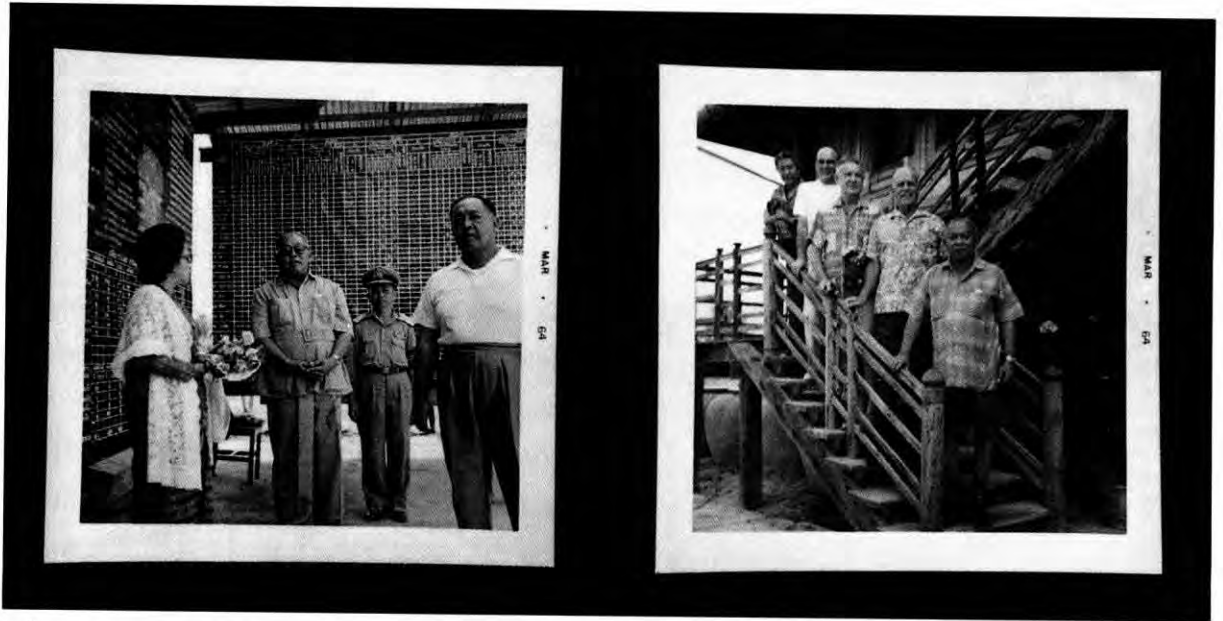
Than Chin has built a traditional Thai-style teak house on the farm.

With its picturesque symmetrically-carved roofs, the house is roomy, airy, comfortable; mattresses are spread on a raised platform in the middle of the living room and pillows (triangular-shaped cushions and Dutch wives) are in profusion.

Suan Sema is like a Garden of Eden.

In front of the house is a lake with a landing stage, decorated with marine flags.

All around the vicinity beautiful blossoms and bright foliage lend an exotic atmosphere, appropriate to the house.

เมื่อสุดตำนานมาเลย์เสด็จสวนเสมา
มีนาคม ๒๕๐๗

แต่งแคนตาลูปในร้านน้ำชา
สวนเสมารมณี

เข้าใจว่าภาพของนสพ.บางกอกโพสต์

ซ้ายบน: บ้านอลูมิเนียม;
ขวาบน: เจริญบ้านสีชมพู;
ขวา: มุมหนึ่งในบ้านสีชมพู

ซ้าย: บ้านไทยใหญ่

ลูกเขยท้าวความ

สวนเสมา ตามคำเล่าของปรก อัมระนันท์

หนึ่ง : พวกเราอ่อนมากเรื่องชีวิตตอนสวนเสมา ว่าพอไปทำอะไรอย่างไร ที่นี้มีพีปรกพีต้อสองคนที่เข้าไปช่วยอย่างมากมายเลย ก็เลยอยากให้พีปรกช่วยเล่าเกี่ยวกับเรื่องสวนนี้ของสวนเสมา ของชีวิตพ่อ คือเริ่มต้นนี่พ่อแม่ไปอยู่ที่นั่นตอนปี 2496 ไซมัย

ปรก : ใ้วันเดือนปีนี่จำไม่ได้ ชื่อที่ตอนไหนล่ะ ชื่อที่ตอนแรกเลย ในโฉนดมันจะมีวันเดือนปี ที่ผืนแรกเลย จำได้มัย ไปอยู่ที่บ้านอลูมิเนียมอันนั้น บ้านอลูมิเนียมที่เวลานี้เป็นบ้านของนำหนอย อันนี้ไงที่แม่ไม่ยอมขาย ตอนหลังที่แม่ขายหมด ตอนที่พ่อสิ้นไปแล้ว ยกเว้นบ้านอลูมิเนียมที่เป็น initial property แล้วเราก็ไปอยู่ที่นั่น เวลาเราไปพักนี่ จำได้ว่าเสียงมันดังเหลือเกิน ทั้งฝนตกทั้งอะไรต่ออะไรนี่ดังมาก เพราะ it's nothing but aluminium. It's a prefab that he got from somewhere. และเป็นทีเล็กนิดเดียว ซึ่งเวลานี้เป็นของนำหนอย มันเข้าไปอยู่ตรงกลาง Regent Hotel เวลานี้ และนำหนอยก็ยังอดส่าห์เก็บไว้ ซึ่งเวลานี้ให้เขาไปแล้ว แต่ไม่ยอมขาย แม่ was intent not to sell it inspite of everything. มันเหมือนกับเป็นไข่แดงอยู่อย่างนี้ แต่บังเอิญมันมีทางเข้า ใ้ทางเข้านี้ที่แรก Regent ถือโอกาสปิดเลย นำหนอยก็ไปเจรจาให้มันเปิด ที่นี้ก็ --ตั้งแต่นั้นมานำหนอยก็เลย very friendly กับพวก Regent. (หัวเราะ)

It's still there อันนั้นนะ มันเป็นตัวเริ่ม หลังจากนั้นก็ซื้อที่เพิ่ม ซึ่งเป็นที่ตั้งตัวบ้านที่ลุงสมัยมา design ให้ บ้านสีชมพูนะ หม่อมเจ้าสมัยเฉลิม, the foremost architect at that time สามียของ--

หนึ่ง : ท่านอาร์ส

ปรก : แต่ก่อนนั้น ระหว่างที่กำลังสร้างบ้านสีชมพู ก็ไปสร้างบ้านบนต้นไม้--บ้านปีกไม้ ที่นี้บ้านที่ท่านสมัย design นะ It's signed by him ที่เสาเอก มี signature ท่านสมัยเขียนพระนามอยู่ข้างบน Took a long time to finish it หาช่างอะไรต่ออะไรยาก พอเสร็จก็ย้ายมาอยู่ที่นั่น

So it became a sort of headquarters บ้านอลูมิเนียมก็เลยให้เป็นที่คนใช้อยู่ ที่นี้จากนั้นก็--อยู่เฉยๆไม่ได้ ก็ทดลองปลูกอะไรต่ออะไร ซึ่งใครๆบอกว่า นี่จะเอาทะเลทรายมาทำให้เป็น agriculture นี่ พยายามจะมาฝืนธรรมชาติทำไม เพราะมันเป็นทรายทั้งนั้น ถึงได้ตั้งชื่อว่าสวนเสมา เสมา is cactus. It's nothing but cactus.

แต่ว่า he เก่งที่พยายามไปกับธรรมชาติ อย่างทำน้ำนี้ก็ทำที่รูว่าน้ำขังเก็บได้เกือบตลอดปี ก็ทำให้ลึกขึ้น ก็เลยเป็นที่ที่มีน้ำเยอะ เอน้ำเข้ามา ใ้ agricultural experiment ก็เริ่มขึ้น

การทดลองเริ่มขึ้น ตอนนี่ก็--จะปลูกอะไร ก็ต้องปลูกของที่ชอบที่ทรายๆ อันนี้ที่คิดว่ามัน successful คือแดงแคนดาสู้บ ตั้งชื่อใหม่ว่า 'แดงหอม' คนเชื่อว่ามันเป็นแดงไทย ไม่ใช่แดงไทย เราไปสั่งเมล็ดจาก Burpees ใน US. เป็นบริษัทผลิตเมล็ดที่ใหญ่ที่สุดในโลก

หนึ่ง : ขอบุณิดนิดนึงนะ สะ พีปรกแรกเริ่ม พีปรกซื้อแคนดาสู้บมาฝากดาหนึ่งลูก แล้วตาก็เก็บใ้เจ้าเมล็ดแดง แล้วก็ไปปลูกเพาะ แล้วมันเกิดขึ้น แล้วพีปรกค่อยไปสั่งมา

ปรก : เอ พีปรกไปซื้อใ้แดงแบบนี้มาจากญี่ปุ่น มันสวยเหลือเกินแดงนี้ ก็มาทดลองก่อน พอคิดว่ามันได้ผลอย่างที่ว่านั่น พีต้อเองรู้จัก Burpees ดี She knew a lot. And your mother! (หมายถึงหนูน แม่ของอิง ซึ่งนั่งฟังอยู่ด้วย) ก็เริ่มเขียนจดหมายถึง Burpees ก็ได้เมล็ดมา ก็เลยพยายามไปออกตลาด และพ่อเอง, you know, he's a good PR. เราถ่ายรูป slides ของวิธีการปลูกเอาไปโชว์ที่โรตารีคลับด้วย

อิง : โรตารีที่กรุงเทพ

ปรก : กรุงเทพ มีอยู่คลับเดียวตอนนั้น กรุงเทพ--โรงแรมเอราวัณ แล้วคนก็รู้จักขึ้นมา เราก็เอาไปวางขายที่ร้านธานี

หนึ่ง : ที่ตีกันนายเลิศ

ปรก : สุขุมวิท ไม่มีแล้วไซ้

หนึ่ง : ไม่มีแล้ว

ปรก : And several others that I knew. แล้วก็ เป็น salesman ไปทำ slides ทำรูปภาพ ทำอะไรต่ออะไรโฆษณา

ที่นั่นตอนนั้นอเมริกันมันมาอยู่ที่เนี่ยอะเซียว แล้วลุงปรกมีเพื่อนเป็นทหารอเมริกันคุมทางด้าน supply อยู่ใกล้ๆบ้านเราที่กล้วยน้ำไท มันก็บอกว่า เรือมันเข้ามา เอาพวกผักต่างๆนี้เข้ามามากมาย ผักสดๆมาจากอเมริกา เพราะมันบอกว่าน้ำที่นั่นอันตราย contaminated ปลูกต้นไม้ไม่ได้ ปุ๋ยอะไรต่ออะไรไม่ได้ทั้งนั้น แล้วมันเอาเข้ามาที่นั่นมันเสียไปกว่าห้าสิบลเปอร์เซ็นต์ ต้องทั้งหมดเลยกว่าห้าสิบลเปอร์เซ็นต์กว่าจะมาถึงเมืองไทย แล้วอเมริกันต้องกินพวกนี้ ต้องผักนี้เท่านั้นถึงจะได้เข้า PX

ตอนนั้นทหารมันเยอะเหลือเกิน Vietnam War เราก็เลยทดลองดูว่าจะได้มัย แล้วก็สั่งให้ผักพวกนี้มาผักซึ่งไม่เคยมีในเมืองไทย อย่าง endive อย่างผักกาดชนิดที่หัวสวยๆโตๆกรอบๆนะ

อิง : ผักกาดแก้ว

หนึ่ง : แล้ว Cos ด้วย Chicory ด้วย

ปรก : He tried everything ได้แค่ตาสีของ Burpees มา พ่อก็เอามาดูเลย แล้วจะสั่งอะไรก็สั่งมาลองๆไปก่อน แล้วตอนนั้นที่ปรกทำงานอยู่ ESCAP มันได้ US dollar มีบัญชีใน US dollar ด้วย ก็เลยส่งเงินไปเขาส่งเมล็ดกลับมา ไปๆมาๆอย่างนี้อยู่หลายเที่ยว จนกระทั่งเราแน่ใจว่าจะอะไรควรจะปลูกหรือว่าปลูกได้ แล้วก็เชิญไอ้ฝรั่งมาตรวจน้ำที่นั่น มันเอาทั้งน้ำทั้งดินไป มาอนอนอยู่ที่บ้าน ไอ้พวกหัวหน้าที่เป็น supply department จนกระทั่งมันยอมรับว่าสวนของเรามี condition ซึ่ง comparable to the US ทั้งทางน้ำและดิน การใช้ปุ๋ยใช้อะไรต่ออะไรไม่มี human--เออ--fertiliser

ก็เลยเริ่มปลูกผักเพิ่มขึ้น เพิ่มขึ้น ส่ง PX เลยที่นี้ เราก็เลยขยายใหญ่ พ่อเห็นยังงี้เข้าก็เลยซื้อที่เพิ่ม (หัวเราะ) Put more money into it. ทำอ่างเก็บน้ำเพิ่มอีก อ่างเก็บน้ำโตขึ้น โตขึ้นเรื่อย ที่ขยายไปทางด้านใต้ก็มี แต่ที่สำคัญที่สุดคืออะไร ต้องเอาน้ำมาจากทางชลประทาน

ชลประทานมีคลองอยู่ สักหนึ่งกิโลเมตรจากถนนใหญ่ อีกฝั่งหนึ่ง ทางฝั่งตะวันตก ไปทางด้านเขาณะ คลองชลประทานจากเพชรบุรีมาทางด้านชะอำ ลงไปจากเขื่อนเพชรลงไปที่หัวหิน แล้วมีน้ำเกือบตลอดปี เพราะหัวหินมันไม่มีน้ำ พ่อก็เลยไปตกลงกับชลประทาน หาทางที่จะเอาน้ำนี้เข้ามา So he'd got to buy a passage way. จากอีกข้างหนึ่ง ก็เลยไปเพิ่มซื้อที่อีกข้างหนึ่งอะเซียว ที่ๆใกล้ๆถนนนะ ทางฟากตะวันตก แล้วเสร็จแล้วมันใหญ่เสียเหลือเกิน มันไปไม่ไหว กว่าที่จะถึงทางน้ำนี้ เพราะต้องข้ามทางรถไฟไปอีก พ่อต้องซื้อเฉพาะทางเล็กเฉพาะทางน้ำ ที่ทำให้พ่อต้อง--และแม่ด้วย--ต้องเจรจาซื้อที่ดินทำอะไรต่ออะไรอยู่ตลอดเวลา The expansion, it's almost endless!

(นั่งไปทั้งสามคน)

หนึ่ง : คือหนึ่งอยากให้ที่ปรกพูดตรงรายละเอียด ว่าเข้าไปช่วยทำอะไรบ้าง

ปรก : ตอนนั้นจริงๆไม่ได้ทำอะไรมาก นอกจากสั่ง seeds แล้วก็ช่วยการตลาด หากคนที่มาทำการตลาดด้วยการขนส่ง อะไรพวกนี้ ก็หากคนมาขับรถให้ด้วย แล้วก็ซื้อรถขนผัก

หนึ่ง : ไอ้เรื่องปุ๋ยล่ะคะ ที่ตอนนั้นมันต้องทุ่มเทเงินอย่างมากทีเดียวเลย

ปรก : ปุ๋ยที่พี่ปรกไม่รู้หรอกนะ รู้แต่ว่ามันกลายเป็นว่าเราเอาชนะธรรมชาติได้แล้ว ในที่ที่มันเป็นทะเลทราย ปลุกอะไรไม่ได้ ก็ปลุกได้ เพราะฉะนั้นต้องซื้อดินมาใส่ ดินเอามาจากเขานะ โอ! That's very costly. ดินไปซื้อมาจากเขา คล้ายๆเราเปลี่ยนดินไปเลย ทรายเป็น basic ซึ่งมันจะทำให้ drainage มันดินะ drainage มันดี แต่ top soil มันต้องเป็นดิน ต้องมีปุ๋ย

หนึ่ง : นี่ นี่ ไอ้ตรงนี้แหละ

ปรก : So the cost of production is very high เพราะเราฝืนธรรมชาตินะ (หัวเราะหึหึ) แต่เรื่องน้ำรู้สึกมัน resolved เพราะว่าเราสามารถทำอ่างเก็บน้ำเก็บน้ำได้ตลอดปี ซึ่งอันนี้รู้สึกว่าการในหลวงเสด็จมา ไซม์

หนึ่ง : อะ

ปรก : He was impressed. เพราะงั้นท่านถึงเอาพ่อนี้ไป advise เวลาที่ท่านมี project ของท่านที่เขาเค้ากับหุบกระพง สองแห่ง เพราะสภาพมันคล้ายกันมาก พ่อไป advise ที่ในหลวงไปทำ project ไร่สองแห่ง ที่เขาเค้าซึ่งเป็นที่ยังติดทะเลไปหน่อย ความจริงที่หุบกระพงดีกว่านะ แต่มันไม่มีน้ำเหมือนกัน

อิง : ดาทำยังไงจะ ที่ไหนมีหนองน้ำอยู่แล้วก็ just ขุดให้มันใหญ่ขึ้นหรือจะ

ปรก : ต้องดูที่ว่าที่ไหนมันเก็บน้ำได้ นะ ไม่ใช่ just ขุดโดยไม่ได้สังเกตธรรมชาติ He's trying to adapt และ try to expand the use of the existing receptacles หรือ reservoir เพราะฉะนั้นก็ไม่ใช่เป็นการฝืนธรรมชาติร้อยเปอร์เซ็นต์

หนึ่ง : แล้วไอ้วิธีการที่ทำเป็นขั้นๆนะอะ อ่างเก็บน้ำเป็นขั้นๆนี่พี่ปรกรู้เรื่องมั๊ย

ปรก : ไอ้เนี่ยมันเป็นเรื่อง irrigation นะนะ พ่อก็เอาคนโน้นคนนี่มาคุยเรื่อยๆ ถ้าเมื่อไปเวลานี้ก็ยังเห็นว่ามี reservoir อันสูง แล้วก็อันต่ำ นี่เป็นวิธีการซึ่ง quite technical.

อิง : ดาเอามาจากไหนจะ

ปรก : ไม่ทราบ คงจะคุยกับพวกชลประทานด้วย เพราะต้องติดต่อกับพวกชลประทาน ปัญหาเรื่องเปิดน้ำชลประทานนี้มีตลอดเวลา เพราะว่าบางที่เขาหาว่าเราเปิดมากไป ชาวนาจะต้องใช้เพราะถึงหน้าทำนา แล้วบางที่ทางหัวหินมันแห้ง ไอ้ช่องน้ำมันก็เล็กนิดเดียว เราต้องคอยดูแล เขาให้เราเปิดเป็นเวลา บางที่เรามีช่องเปิดวันหนึ่งเปิดได้เป็นชั่วโมงหรือสองชั่วโมงอะไรแบบนี้ เราต้องคอยดู เพราะคนจะแย่งน้ำกัน มันก็จะเอาที่จุกเป็นจุกมาปิดช่อง ไม่ให้น้ำเข้ามาในช่องของเรา (หัวเราะหึหึ)

หนึ่ง : ที่นี้ พี่ปรกขา ทั้งๆที่พี่ปรกก็จังหวัดลาดทางกรุงเทพอะไรต่ออะไร แต่ในที่สุด--เรื่องการตลาดเนี่ยมันคงอยู่ตลอดไซม์ยะ ได้อยู่ตลอด แต่เสร็จแล้วทำไมมันถึง fail--สวนเสมา อันนี้เนี่ยมาจากว่า--เพราะการที่แม่หมดเงิน หรือแม่โกรธพ่อ เลยหยุดเงิน อะไรต่ออะไร อันนี้ที่อยากฟังจากลุงปรก พ่อจะเล่าได้มั๊ย

ปรก : อันนี้ต้องนั่งนึกหน่อย เพราะตอนที่พ่อไปเข้าโรงพยาบาลนะ ไอ้พวกไม้ล้มลุกพวกนี้เนี่ย ทั้งแดงทั้งอะไร มันหยุดหมดแล้ว ไซม์ยะ เหลือแต่มะพร้าว ซึ่งแม่ให้พี่ปรกมาดูแล ก็เลยเอานายเป็อเข้ามา--ไม่ใช่--เอานายพัฒนาเข้ามาดูแล แต่มัน fail ก่อนนั้น

หนึ่ง : หนึ่งว่ามันเกี่ยวกับเรื่องที่พ่อกับแม่ไปทะเลไหมมีแม่หน่อยนั้นนะ แม่ก็หยุดส่งเงิน พ่อไม่มีเงินที่จะตั้งมาลงสวนอีกแล้ว ก็เลยต้องล้มเลิก แล้วในที่สุด แม่บอกให้พ่อต้องไปอยู่กับท่านพุทธทาส

ปรก : อาอะ ที่นี้ ตอนนั้นมันเป็นตอนที่อเมริกันถอนตัวด้วยไซม์ยะ ลองไปดูไต้หวันเดือนปีที่พ่อเข้าโรงพยาบาล ไอ้อเมริกัน withdrawal แทบจะปิด PX ไซม์ยะ

หนึ่ง : ดาตายปี 2510 เข้าโรงพยาบาลก็สักครึ่งปีก่อนหน้านั้น ปี 2509 เป็นปีที่แยะแล้วละ หนึ่งคิดว่าเป็นเรื่องไม่มีเงิน ที่แม่หยุดเงิน

ปรก : แม่ย้ายไปอยู่ที่เชียงใหม่ และบ้านสุดแดนด้วยไซม์ยะ Keep away from him. Keep away from

บ้านไทยใหญ่ คิดว่าขาดเงิน แต่ในขณะที่เดียวกัน ไร่ตลาดมันเป็นยังไงตอนนั้น

อึ้ง : อึ้งเคยอ่านจดหมายตาที่บอกว่าผักเน่าหมดเลย ไปขายญี่ปุ่นหรืออะไร

หนึ่ง : อันนั้นมันเกี่ยวกับเรื่อง--คือรู้สึก ว่า เมื่อตาไม่มีเงินที่จะทุ่มลงไป ไร่สวนเสมาแล้ว ตาก็เลยคิดที่จะทำอย่างอื่น จะ export ส่งกล้วยไปญี่ปุ่นนะค่ะ ไร่ตอนแรก ไร่อะไรก็จำไม่ได้ successful มาก ไปถึงทางโน้น เรียบร้อยทุกอย่างนะค่ะ ขายได้ดี ตาก็คิดว่านี่จะเป็นวิธีที่ตาจะได้อาชีพใหม่แล้ว เสร็จแล้วพอ second shipment เท่านั้นนะค่ะ ที่วันก่อนนี้ ป้าหน้อยเล่าว่ากล้วยถูกทิ้งไว้ในเรือเป็นอาทิตย์นะค่ะ เน้า เพราะมีสไตรค์ หรืออะไรก็ไม่รู้ พอจากนั้นตาก็เลยมีหนี้หมดตัวเอง คือแม้แต่ทางนั้นก็ เป็น failure อันนั้นนะค่ะที่ไปคุยกับ พี่หน้อยว่าพ่อเป็น failure อย่างที่สุดแล้ว ตอนนั้นจะร้องไห้ แล้วก็ไปอยู่กับท่านพุทธทาส แต่พอยู่กับท่าน พุทธทาสได้หน้อยเดียวก็กลับมา เพราะต้องมาเข้าโรงพยาบาล ตอนนั้นนี่เรื่องสวนเสมานะล้มพังหมดแล้ว

อึ้ง : เป็นอันว่าโชคร้าย แล้วก็ทุกอย่างพร้อมๆกันลงมา

หนึ่ง : ตอนนั้นพี่ปรกต้องเข้ามาช่วยพ่อยู่แล้ว

ปรก : ใช่ ตอนนั้นพ่อไม่อยู่แล้ว

อึ้ง : ยายบอกให้ตาไปอยู่กับท่านพุทธทาสหรือจะ

หนึ่ง : ถ้าจะให้ยายกลับมา ต้องไปอยู่กับท่านพุทธทาสก่อน แต่อยู่ได้เดือนหรือสองเดือนก็ไม่สบาย ต้องไปเข้าโรงพยาบาล

ปรก : I think he, er, had not enough, er, encouragement. เพราะพ่อนี่รู้สึก--มีความรู้สึกลึกๆอยู่ ตลอดเวลาว่าตัวเองเป็นคนล้มเหลว ตั้งแต่สมัยไหนแล้ว All along the way, all the way through คิดอยู่เรื่อยๆ แล้วพ่อกับเจอนี้เข้าก็เลยลงโทษตัวเองตลอดเวลาว่าตัวเองเป็น failure.

อึ้ง : ไม้จะจิ้นต่อไปทำไม His spirit finally broke.

ปรก : ใช่

(เรียบกันไปที่สามคน)

แต่ตอนที่ successful นี้ He was a model farmer. He wrote the 'Philosophy of Farmers'. จำได้มั๊ย แล้วทุกคนก็ look up to him. แม้แต่กระทรวงเกษตรนะ กระทรวงเกษตรด้วยนะ ก็ยกย่องให้เป็นตัวอย่าง มีพวกนักเรียนเกษตรมาดูงาน มาศึกษา

หนึ่ง : แล้วก็ avocado นี่ก็พี่ปรกนี่เป็นคนเอาเมล็ดมาปลูก มาได้ต้นใหญ่หลายต้น ส่ง avocado ไปที่ PX อะไรต่ออะไร

ปรก : อย่างว่าแหละ ขาด finance และ lack encouragement. เพราะ farming นี่มันขึ้นๆลงๆอยู่แล้ว

อึ้ง : ใช่ แล้วถ้าไม่มีเงินมารองรับ เวลาที่แยก็จะล้มไปเลย

หนึ่ง : ที่ยายซ้ามากคือ ไร่ที่ตา มีของตาอยู่ขึ้นเดี่ยวที่คลองอะไรที่รังสิต ที่เป็นของพี่หน้อยยกให้อาจารย์ สุลักษณ์นะเนะ ดาขายเพื่อที่จะเอามาลงทุนที่นี่ ยายก็เสียดาย ยายเป็นคนเข้าชื่อไว้ เพื่อจะได้เก็บที่ๆเป็นของคุณย่า

ปรก : ของพวกสนิทวงศ์

หนึ่ง : ใช่ ยายบอกยายต้องซื้อไร่ที่อันนี้มาตั้งสองหนแล้ว เพราะเงินไม่พอสักที ก็เป็นว่ายายเอาเงินของชาว มาซื้อที่อันนี้ เพื่อส่งให้ทำสวนเสมานี้ แล้วเสร็จแล้วตามาทฤษฎีเรื่องผู้หญิง ยายก็เลยรับไม่ได้

อึ้ง : ที่ตรงนี้ ที่กลายเป็นอาคารมวงศ์สนิท

หนึ่ง : ใช่ พี่หน้อยยกให้เป็น retreat (เรียบ)

ตอนที่ยิ่งใหญ่นี้ นอกจากขายในกรุงเทพแล้ว ยังมีไร่ร้านขายที่คนจะไปหัวหินต้องมาแวะซื้อ

อึ้ง : ใช่ สมัยนั้นคนจะแวะปิ่นแก้ว แล้วก็แวะสวนเสมา

หนึ่ง : ชื่อผลไม้และผัก

ปรก : ดาเอารูปของป่าดอกับน้ำหนักไปโชว์ด้วย ทุกคนดูก็ว่าสวยดีนะ
(หัวเราะลั่นทั้งสามคน)

แต่ you know who objected? ดร.รชฎ objected. พ่อเธอ object ว่าอยู่ๆเอาเมียเข้ามาแต่งตัวเป็น
ชวานชาย vegetable

อิง : มาเป็นเทพีผัก

ปรก : รูปทำไว้สวยเลย สวยมากเลย ดาถ่ายได้สวยมาก, the two of them. ถ่ายใส่ขอบด้วยนะ เป็นชาวไร่
นะ รูปเยอะถ่ายไว้

แล้วก็ตอนที่น้ำหนักแต่งงานนะ พ่อสร้างกระต๊อบอะไรต่ออะไร รวมทั้ง my Bamboo House ให้แขกอยู่
เพราะว่าตอนนั้นหาที่อยู่ไม่ได้สำหรับงานแต่งงาน เพราะพ่อต้องการให้งานแต่งงานเป็นแบบไทยแท้ มีชบวนมี
อะไรต่ออะไรนะ เจ้าบ่าวต้องไปเข้าชบวนด้วย ต้องหัดรำ แล้วก็บ้านไม้ไผ่ นี่ พ่อเป็นคน design นะ หาช่างมา
แล้วพี่กับพี่ต่อจ่ายสตางค์ค่าทำ อยู่ได้ตั้งหลายปี

อิง : บ้านนั้นน่ารักมาก

ปรก : ใช่ มันก็เลยเป็นที่ที่ไปมาบ่อยๆตลอดเวลา แต่ตอนนั้นเป็นตอนที่สวนเสมากำลังรุ่งเรืองนะ That's
the summit of it. งานแต่งงานน้ำหนักนะ

หนึ่ง : พี่ปรกจำปีที่ Princess Alexandra เสด็จได้มั๊ย เพราะประหลาดจังเราไม่มีรูปเลย

ปรก : ตอนนั้นเป็นตอนที่สมเด็จพระเจ้าจอร์จที่หก เสด็จด้วยหรือเปล่า

หนึ่ง : เสด็จด้วยค่ะ

ปรก : ใช่ งานนั้น ดร.รชฎ ยังได้เดินรำกับสมเด็จพระราชินีเลย

อิง : โอ เหนอ

ปรก : Yah. He did it. He กล้ามาก. I didn't dare to. เป็นงานที่ very informal. Princess Alexandra
มา เพราะฉะนั้นตอนนั้นมันเป็น peak ของสวนเสมาก็ดูได้ นั่นก่อนหรือหลังแต่งงานน้ำหนัก

หนึ่ง : หลังค่ะ เพราะว่าอีกตอนนั้นก้านอายุสักประมาณขวบกว่าหรือสองขวบ เพราะฉะนั้นประมาณ 1964 เรา
ไป entertain Princess Alexandra ที่แพ แล้วก็ชบวนใหญ่โต เพราะฉะนั้นสนุกมาก เพราะว่าดาจัดเป็น
ชบวนแห่กลองยาว อันนั้นเป็น production ที่สนุกมาก อันนั้นน้ำหนักเป็นตัวผู้ช่วยผู้กำกับ การแสดง เพราะว่าดา
เป็น director--producer ทุกอย่างเลย แต่ที่นี้ที่เยี่ยม คราวนั้นก็ให้เห็นถึงความโมโหของดาเป็นเหตุให้เกิดเรื่อง
ก็ขอพวกภริยาของพวกข้าราชการเมืองเพชรมาร่วมร้องเพลงชม มีการมีเหเรือใบเรือรับ Princess Alexandra
แต่ที่นี้ตอนก่อนหน้านั้น มาซ้อม เท้าไหวเท้าไหว they ก็ไม่ได้เรื่อง จังหวะไม่ถูก อะไรอย่างนี้ ดาก็กรีดกรีดว่า
อะไร ป่านนี้ จะแสดงอยู่คี่นี้แล้วยังร้องได้แค่นี้ ดากรีดๆใส่เขา เขาเกือบจะไม่มาแสดงให้ตอนเย็น ก็ตาไปเล่น
กับคนสำคัญๆอย่างนั้นยังไง เนี่ย

ปรก : He tried to produce the best. แล้วเอาประเพณีของที่นั่นมา ไอ้การรำ แมแต่ไอ้มันนะ พี่ปรก
ไม่เคยเห็นมาก่อนเลย ไอ้การแสดงคนกับเสือนะ จำได้มั๊ย คนทำเสื่อ เสื่อทำนายพราน ไม่เคยเห็นเลย เป็นของ
พื้นเมืองที่ดาเอามา

หนึ่ง : มันเป็นการแสดงที่แห่มาที่กลองยาว ไอ้แห่กลองยาวนี่ลูกจะชอบมาก สวยจัง มีคบไฟจุดเดินมาแต่
ไกลๆ ครึกครื้นมาก

ปรก : แล้วก็--เหตุการณ์ต่างๆมันเปลี่ยนไป เปลี่ยนไป และไอ้จุดหนึ่งซึ่ง--มันก็เป็นलग มันคล้ายๆเป็นलग
นะนะ วันดีคืนดีลู่ปรกขั้บรถมาที่ศาลา ศาลานี้เป็นที่ที่เราไปนั่งอยู่ตลอดเวลา สบายเหลือเกิน แมแต่แม็กก็ไปทำ

ที่ที่จะนอน แล้วมี library เล็กๆอยู่ที่นั่น library เล็กๆของแม่ที่อยู่ข้างใน

หนึ่ง : ศาลาอันไหนคะ

อึ้ง : เรือนแพหรือจะ

ปรก : ศาลาที่อยู่กลางน้ำนะ ที่อยู่ที่สระใหญ่ สระสูงนะ อันที่อยู่สูงที่สุด อ่างเก็บน้ำอันใหญ่ มีศาลาอยู่กลางน้ำ ซึ่งที่แรกเล็กนิดเดียว ที่หลัง expand ใหญ่ขึ้น และอันนี้เป็นที่ที่ entertain Princess Alexandra จำได้มั๊ย ขับรถมาวันหนึ่ง--ตอนนั้น business ไม่ค่อยจะดีแล้ว--ก็เห็นไฟช็อตมี spark ที่หลังคา ก็พยายามจะดึงหลังคาไม่สำเร็จ ไม่คิดว่ามันจะไปถึงกับไหม้ทั้งหมด มันไหม้หมดเลย ตอนนั้นมันทำให้ใจคนเสียหมดเลย หนังสือหนังหาของยายตีงูนะ ทั้งไว้ จำได้มั๊ย มีหนังสือ Zen สอง-สามเล่ม เกลี้ยงหมดเลย เอาอะไรไม่ทันเลย

อึ้ง : อันนั้นไม่ใช่จากเทียนตันคริสต์มาสหรือ

ปรก : ไม่ใช่จะ มันมาจากไฟช็อตจากข้างบน อาจจะเป็นคริสต์มาสด้วยก็ได้ ไข้อยู่ไฟมันถึงขึ้นไปอยู่ข้างบน ไปไฟช็อตที่หลังคาจาก ตั้งแต่นั้นมารู้สึกว่ามันทำให้ใจเสียกันหมด morale ของคนตกหมด แล้วก็มีความเหตุการ์ณเรื่อย ๆ

อึ้ง : แล้วเรื่องเมียน้อยล่ะ เกิดขึ้นยังไง เขามาร่ำหรืออะไร

ปรก : ไม่ใช่ ก็เป็นคนงาน คนสวน พ่อแม่มาทำอยู่ ตัวมันก็มาทำด้วย

หนึ่ง : แล้วพอดีตอนนั้นยายมีธุระในกรุงเทพฯ ยายก็เลยโทรชวนายกอบตัวตั้งตัวดี พอยายไม่อยู่บ๊อบก็จะเอาสาวมาประเคนให้ตา แล้วเสร็จแล้ววันหนึ่งยายกลับไปโดยที่ไม่ได้บอกล่วงหน้า ก็ไปพบเข้า ก็ฟัง

อึ้ง : นายกอบนี่คนดูแล

ปรก : นายกอบนี่คนขับรถนะ แต่ตอนหลังเขาก็เลื่อนฐานะ แล้วก็เอาไอ้โก่มาขับแทน จำได้มั๊ย--โก่ ไอ้กอบก็เลยกลายเป็นคนที่เรียกว่าอะไร--คล้ายๆเป็น butler ทำทุกอย่าง More or less เป็นคนดูแลทั่วไป

หนึ่ง : แล้วเสร็จแล้ว พวกเราเองนะ พอตอนหลังตาไม่อยู่แล้ว เราก็ทิ้งไม่ดูแล ตาบขามูไรของตา รถไฟ แม่แต่เหรียญ OBE ก็หายไปหมดเลย

ปรก : อยากจะ focus ในทางที่ positive... รูปมันน่าจะมีนะ ตอนนั้นเด็กของเราก็กำลังโต ก็ถ่ายรูปไว้เยอะมาก (นิ่ง)

ที่นั่นสวยด้วย ที่นั่นสวยมาก

ไอ้เรื่อง he เป็น pioneer นี่แหละที่สำคัญ He เป็น pioneer. He wanted to experiment with different things. ตาเป็นผู้บุกเบิกทางด้านเกษตร ไม่ยอมแพ้ธรรมชาติง่ายๆ แล้วก็--He's a good PR himself. หาดฉลาดเองได้ (หัวเราะชอบใจพ่อตา) แล้วก็ He was very friendly กับพวกเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอย่างแม่แต่นายธานี ซึ่งเป็นนายกเทศมนตรีชะอำก็รู้จักดี เวลานั้นยังมีชีวิตอยู่ คนซึ่งเป็นคนอนุญาตให้แม่ไปปลูกบ้าน ไอ้ที่สาธารณะอันโน้นนะ ที่สุดแดน เขาก็ยังมีชีวิตอยู่ แก่ก็ยังคิดถึง เพราะฉะนั้นนะ He made very good friends with local authorities.

อึ้ง : ถ้าอย่างนั้น--สูงปรกคิดว่า--คือถ้าดูชีวิตตานี้ จะมองเหมือนกับว่าช่วงสงคราม--ที่เป็นเสรีไทย นั้นเป็นจุดสูงสุดของชีวิต แล้วก็หลังจากนั้นทุกอย่างมันเป็นเหมือน afterword หมด แต่ป่าหนอยบอกว่าไม่จริง เพราะว่าสวนเสมานี้เป็นเรื่องใหญ่

ปรก : You can say it's an achievement. เป็นการทดลองที่สำเร็จมาก A successful experiment. แล้วก็หลังจากนั้นคนก็มาปลูก แดงกันทั่วประเทศ เรื่อง agriculture เรื่อง irrigation ก็เป็น model อันหนึ่งที่ใช้อยู่ในบริเวณนั้นด้วย ใช่มั๊ย

หนึ่ง : พี่ปรกขา ขอถามนิดนึง ไอ้วิธีที่ตาปลูกแดงแล้วก็มีเตียงมีมุ้งนี่ อันนี้เป็นความคิดของพี่ปรกหรือเปล่า

ปรก : ไม่ใช่หรือ His own. ไร่เรื่องการผลิต agricultural production นี้ พี่ปรกไม่เกี่ยว

หนึ่ง : แล้ววาคูหรือเปล่าว่าทำไมต้องให้นอนเตียง ให้งามมั่ง

ปรก : เตียงเพราะเหตุว่า ถ้าเผื่อว่าเตียงนี้มันติดดินนะ ซึ่งดินมันมักจะเปียกเสมอ ไร่ลายมันจะไม่สวย ลายจะมีลักษณะเป็นรอยเน่างๆ ไร่เรื่องเตียงนี้เขาดูกันที่ลาย โดยเฉพาะญี่ปุ่นนี่ ถ้าเผื่อว่าลายมันไม่สมบูรณ์ เขา reject เลยนะ ไม่เอามาวางตลาด เพราะฉะนั้นทุกส่วนของลูก--รอบเลย--ลายจะต้อง perfect เพราะฉะนั้นลูกจะต้องยกขึ้นไม่ให้แตะดิน ส่วนมั่งนะ ไร่พวกตัวแมงชอบมาไขใส่ พยายามที่จะไม่ให้มันมา ก็ใส่ยาได้ แต่พยายามที่จะไม่ทำอย่างนั้น ความคิดที่จะไม่ฆ่าสัตว์นี้มีอยู่เสมอ ก็เลยบอกถ้างั้นใส่มุ้งเอาก็แล้วกัน ให้มันกินใบไป ออย่ามากินลูก That's the reason for เตียง and มั่ง (หัวเราะสั้น)

แล้วก็เป็นเรื่องที่เป็นที่เรื่องล้อกันเลย ว่าเตียงมาจากที่มันนอนเตียงและก็กางมุ้ง เป็น good sales pitch too.

หนึ่ง : แล้วทำไมถึงไม่คิดกางมุ้งใหญ่ แทนที่จะเป็น individual มุ้ง เพราะมันต้องมานั่งเย็บเป็นบ้านเลย

ปรก : ไม่รู้สิ สมัยก่อนมันหาไม่ได้ ไม่มีนะ ไร่มุ้งพลาสติกโดๆนะ และคงต้องการเด็ดด้วย So that's another one. Another innovation.

อิง : ใช่ แล้วเขาก็ใช้กันอยู่ทุกวันนี้

ปรก : เรอะ

อิง : ใช่จะ ใช่ปลูกผักปลอดสารพิษ

หนึ่ง : ใช่ เขาใช้มุ้งใหญ่ แล้วอยากูรูจึ่งว่าเตียงเขายังปลูกกันบนเตียงหรือเปล่า

ปรก : เตียนี่ไม่เอาแล้วนะ เตียนี่เขาแขวนกันเลย ให้มันห้อยต้องแต่งต้องแต่ง แต่อย่างว่า เตียงของไทยเรามันอยู่กับพื้น เตียงโม เตียงร้าน อยู่กับพื้น

หนึ่ง : แต่มันไม่มีลายนี้ พวกนั้นมันไม่มีลาย...

ไร่พวกเราลูกๆคนอื่นๆนี่ ไม่ค่อยได้ลงไปกันเลย แต่พี่ต้อพี่ปรกนี่น่ารักกันเหลือเกิน ไปอยู่เรื่อย แล้วก็คอยช่วย

อิง : สมัยนั้นมันไปยากมาก

ปรก : ไปที่ฝุ่นดลบลเลย พอไปถึงแค่เพชรบุรีก็ตีใจแล้ว ถึงครึ่งทาง (หัวเราะหึหึ)

แต่ในแง่ของไร่ development ของสวนเสมา มันช่วยคนแถวนั้นเยอะ ชาวบ้านบางควายก็ตี บ่อแหมมก็ตี เพราะลูกจ้างเยอะเหลือเกิน หน้างั้นมีบัญชีหรือเปล่า ไร่รู้ที่ร้อยนะ แล้วให้มาปลูกบ้านอยู่แถวนั้นนะ ให้คุ้มกันตัวเองด้วย ซื่อปิ่นให้คนละครบอกร ปิ่นยาวนะ เพราะบ้านที่ปลูกให้มันอยู่ห่างๆกัน

อิง : คนแถวนั้นดู

ปรก : ใช่ ป้องกันตัวเอง ป้องกันสวนด้วย แถวนั้นชอบมาขโมยมะพร้าว แถวนั้นมันเป็นอย่างนั้น ดาซื่อปิ่นให้บ้านละครบอกร (หัวเราะหึหึ)

อิง : เป็นกองทัพเลย

ปรก : ต้องทำ ตำรวจไม่มีที่แถวนั้นนะ มีแต่ว่าไกลเหลือเกิน It's the middle of nowhere. มันไกลเหลือเกินแถวนั้น มันไม่มี Regent พระอำ ไม่มี Golden Sand ไม่มีอะไรทั้งนั้น It was very isolated. เพื่อนบ้านที่ใกล้ๆก็โน่น--หลวงวี ก็อยู่ห่างไปหลายกิโล

อิง : แล้วจริงหรือเปล่าที่ว่าตามาขึ้นตรงนั้นในเรือดำน้ำช่วงสงคราม

หนึ่ง : ป้าหน้อยว่าอย่างนั้นนะ บอกว่าแถวๆสวนอะไรละ สวนรัชกาลที่ 6 นะ

ปรก : มฤคทายวัน

หนึ่ง : ใช่ แถวๆนั้น เพราะฉะนั้นก็เลยถือว่าเป็นที่พิเศษ

ปรก : ดอนเลือกที่นี่พี่ปรกไม่ค่อยรู้

หนึ่ง : เลือกที่นี่ เผอิญน้องของแม่ นำชิ้นกับน้ำรี เขามีที่อยู่ เขาไปซื้อ แล้วก็เลยชวนว่ามาแบ่งเอาจากเขา ส่วนหนึ่งมัย อันนี้พอรู้

อิง : ไม่ได้เป็นที่ของคุณชวดมาก่อนหรอก

หนึ่ง : ไม่ใช่

อิง : แล้วทำไมถึงเป็นโรงเรียนคุณหญิงเนื่องบุรี [ที่ชะอำ]

หนึ่ง : เพราะว่ายายเจ็บใจว่าผู้คน พอขึ้นอำเภอ เขาก็ทำทำตุถูกยายว่าอื้อย! นี่ชาวบ้านนอกนุ่งผ้าขึ้นมาจาก ไทน์ ยายมีสตางค์ ยายก็เลยบอก เอ้า--เวลาจะทำโรงเรียน--คือพวกหมอแม่รีบอกว่าที่นั่นกำลังต้องการโรงเรียน ยายก็เลยตกลง โอเค หาซื้อที่ให้ทำโรงเรียน แล้วก็แสดงว่านี่นะ แม่ชั้นนะเป็นคุณหญิงนะ ก็เลยตั้งชื่อโรงเรียน ว่าโรงเรียนคุณหญิงเนื่องบุรี ให้พวกนั้นมันได้สะตุงเสียบ้าง เพราะยายไม่ได้แต่งตัวเป็นหญ่ๆ ยายนุ่งผ้าชิ้นใส่เสื้อ ดูเหมือนอย่างชาวบ้านนั่นแหละ

อิง : เป็นการเฮี้ยวของยาย

หนึ่ง : (หัวเราะชอบใจ) ใช่แล้ว...

(12 ม.ค. 43)

บ้านไทยเล็ก เรือนทอน้ำผึ้งพระจันทร์ที่แม่
ปลูกให้หนึ่งและศิริ

พ่อสวมมงคลให้หนึ่ง ลูกสาวคน
เล็ก

บ้านไม้ไผ่ของต้อและปรก พ่อ
ออกแบบเพื่อรองรับแขกงาน
แต่งงานหนึ่ง

สวนเสมา, บางควาย ก่อนยุคตึกสูงบุกชะอำ

Suan Sema
Cha-am
Petbury.

May 23rd 1960

Dear ค้อ + ปรง.

Many thanks for your letter. You sent it on the 18th. It has been mislaid somewhere + it only got to me this evening.

As regards the output of แดง. It will be about 10 boxes for a day or two + after that it will increase again up to 20 boxes a day.

Considering last month when the sale here (at Suan Sema) was Tcs 25000+, the sale in Bangkok was Tcs 45000+. That is to say the amount sold in Bangkok was 3800 kilos. Personally I feel that Bangkok can now absorb 3000 - 3500 kilos easy enough. Don't you think so?

Our production figures in March + April were 300 holes per week, which yielded last month about 6000 kilos. This month the yield would be very much the same. And barring losses due to the rain which has now begun I think the output for next Month June would be around 4500 kilos. Up till today the local sale is 18700 ticals which is twice as much as last year. In the month to follow I shall try to maintain the same output of about 4500 kilos with possible loss of a third, bringing the total to be sold to about 3500 kilos. From Sept - Oct. the output will be reduced to around 2000 kilos. That is if all goes well.

From the above estimate I think the price should come down a little. Especially in Bangkok where the retail price is Tcs 15 per kilo. I have heard complaints from Customers of the high price in Bangkok.

If possible we should try to get the stores to sell at not more than Tcs 13 per kilo or Tcs 12 per kilo against our wholesale price of Tcs 10 per kilo. Locally we shall sell at Tcs 12. I don't think the loss in sales would be much, because with lower price, I am sure you can sell more. At least we can call it seasonal reduction in price or whatever you might call it.

However it is up to ปรง to decide. I leave everything in his hand.

The cost of production whether to produce 6000 kilos or 4500 kilo is very much the same. If we brought down the production figure to 3500 or 2000 kilos, that would save us a bit in fungicide + insecticide especially during the rainy season. But we don't save very much in fertiliser. As for the workers whether we produce 2000 kilos or 6000 kilos we have to pay them just the same. And wages are the main item on our expenditures. Personally I feel we should try to produce as many kilos as conditions permit. The more we can sell the better for all season. I shall inform you when we run into difficulty in production. The period August - Oct. is critical. July is the beginning of our troubles. If we could pass July + August, hope for Sept. + Oct is fairly high.

We miss you all very much. I am looking forward to Next August when we shall meet again. I hope you will come again before that! In fact you are welcome any time!!

Lots of love + kisses to the children + you two.

Poh.

ซ้ายบน: คนงานหาปลูกลงและลูกตัวเอง;
ขวาบน: ร้านขายผักของสวน;

ซ้าย: สาวสวนแดง;

ซ้ายล่าง: หนุ่มคนงาน;
ขวาล่าง: แดงแคนตาลูปนอนเตียงกางมุ้ง

คำเล่าเด็กสวนเสมา

จากปาก บังอร พงษ์สม ลูกนายมั่นและแม่อิน แสงทอง

อรเกิดที่สวนเสมา โดที่นั่น จนถึง ป.๓ ถึงย้ายมาอยู่ชะอำ ลุงเป๋อวอยู่ที่คุมลูกน้อง พ่ออร แม่อร มีกันหลายคน คนแก่คนแก่ บางคนก็ไม่ได้อยู่ในนั้น เดินมาจากชะอำมาทำงานในสวน

พ่อทำงานเขามีตตะขอหวดตามโคนต้นมะพร้าวให้เดียน ตัดทางมะพร้าวแห้งๆให้มากองไว้ อรไปดูแม่ปลูกแดงปลูกผัก กินแดงกันสนุกดี อู๊ย! เยอะเลย เขาปลูกกันเป็นไร่ๆเลย ดอกไม้ก็เยอะ พวกต้นโสก ดอกใหญ่ออกมาเป็นพวง เตี้ยวน้ำหายากแล้ว แดงนั้นน่ารัก แดงฉ่ำ เปลือกสวยๆ แบบที่มีขายที่จัมโบ้ [ซูเปอร์ มาเก็ดหน้าปากซอย]

ชื่อสวนเสมาน่าจะมีหนามเสมาเยอะนะ แต่มีน้อย [กว่าอรจะเกิดในปี๐๒ สวนก็เขียวแล้ว] เราพวกเด็กๆสนุกมาก โดต้นน้ำเล่นน้ำ บ่อน้ำ สระบัว น้ำก็เยอะ มีหลายบ่อ บ่อเล็กบ่อน้อย มีบัวหลวงสีขาวสีชมพู บัวสายก็มีหลายสี สี-ห้าสี

ผักบัวเก็บได้ เก็บไปขายอีกต่างหาก เก็บดอกบัวไปขาย เก็บใบบัวไปแลกข้าว แลกกับข้าวมากิน สมัยนั้นไม่ค่อยต้องใช้เงิน พ่อแม่ได้เท่าไรไม่รู้ แต่อรไปโรงเรียนได้วันละห้าสิบบสตางค์ ก๋วยเตี้ยวสมัยนั้นขามละห้าสิบบสตางค์

เด็กเยอะ สนุก ต้นมะม่วง ต้นขนุน ต้นชมพูเยอะ ออกลูกแดงเต็มไปหมดเลย อรเคยขโมยเก็บลูกอะไรบนต้น ถูกตีและถูกดุด้วย ที่จริงขโมยกันหลายคน แต่วิ่งหนีกันหมด พันๆกันไป จับได้ก็จับ อรถูกจับไม่ได้ตีหนักแต่โดนแขวน จับผูกกับชื่อไม้ ไม่เจ็บแต่ขายหน้า ท่านให้เด็กมาเดินดูเป็นตัวอย่างว่าอย่าขโมย เพราะเด็กที่นั่นมันเยอะจริงๆ ตั้งแต่บัดนั้นก็ไม่ขโมยอีก

หมม แต่ของกินมันเยอะจริงๆเลย ต้นมังคุดก็มี อรก็ขโมยมังคุดนี้แหละ ปลูกอยู่ข้างถนนริมน้ำ น่ารัก ท่านดู ใครเห็นก็กลัว เพราะตัวใหญ่มาก ท่านใส่กางเกงขาถ่วง กางเกงขาสั้น ใส่เสื้อธรรมดา แล้วก็ใส่หมวกปีกเดินดูงาน

ตอนนั้นเมื่อก่อนยังมีร้านขายแดงขายผักข้างทาง เป็นบาร์ไม้รวมจุกจากอย่างดี ใต้ร้านเป็นน้ำ เป็นแพ สวย

เตี้ยวนั้นมันเป็นโรงแรมหมดแล้ว แต่เขาก็ยังดี ยังเก็บมะพร้าวเก่าไว้บ้างเป็นบางส่วน เวลาเข้าไปรีเงินที่ อรก็มอง-มอง ว่าตรงไหนเป็นส่วนไหนเมื่อก่อน ตรงนี้เคยเป็นอะไร เราเคยอยู่ตรงไหน บ้านที่อรเคยอยู่ ไม่มีแล้ว เป็นที่ว่าง

ไม่ได้ไปดูเจ็ด-แปดปีแล้ว เขาโค่นต้นมะม่วง เอาต้นมะพร้าวออกมั่ง แต่ข้างทางก็ปลูกดอกกระดาด [เฟื่องฟ้า]ไว้เต็ม เขากมบ่อบัวไปเยอะ แต่ก็ยังทิ้งของเก่าไว้บ้าง อย่างพวกต้นไม้ต้นไร่ที่เราจำได้บางต้น

อรชอบเล่าให้ลูกฟัง ลูกก็ชอบฟัง ว่าเล่าให้ฟังอีกสิ อย่าให้จบ...

ทำพิธีในวันเกิดครบ ๖๐ ปี ที่สวนเสมา

พานักศึกษาชมสวนแดง

หลังคามุงจากปิดเปิดได้สำหรับ
แดงแคนตาลูป

ปรัชญาชาวไร่

ในวันที่ข้าพเจ้ามีอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์นี้ ลูกสาวและลูกเขยได้มาปรารภว่าอยากจะจัดการพิมพ์หนังสือสักเล่มหนึ่ง เพื่อให้ข้าพเจ้าแจกแก่เพื่อนฝูงญาติมิตรทั้งหลาย และอยากจะให้ข้าพเจ้าเป็นผู้แต่งหนังสือนี้ขึ้นเพื่องานนี้

ข้าพเจ้าออกจะเลื่อมใสในข้อปรารภนี้ เพราะรู้สึกว่าการให้มันอะไรเล่าจะดีไปกว่าการแจกหนังสือ เพราะอย่างน้อยถ้าหนังสือนี้มีข้อควรคิดที่จะทำให้เฟลิดเฟลินหรือแนะนำธรรมอันจะเป็นประโยชน์แก่การดำเนินชีวิตแล้ว ก็จะมีค่าได้ว่าเป็นธรรมทานอันพระพุทธรูปเจ้าของเราท่านทรงสรรเสริญว่าเป็นทานที่เลิศและมีค่าสูงกว่าการให้ใดๆ

การที่ข้าพเจ้าตกลงเขียนหนังสือซึ่งข้าพเจ้าตั้งชื่อว่า “ปรัชญาชาวไร่” นี้ฉัน ไขว่คว้าข้าพเจ้ารู้สึกตัวว่า ข้าพเจ้าปราชญ์เปรี๊ยะในข้อธรรมของพระพุทธรูปเจ้าก็หาไม่ สิ่งที่ข้าพเจ้าจะเขียนก็เป็นแต่ความรู้เล็กน้อยที่เคยได้เล่าเรียนมาในชีวิตนี้คิดๆ หน่อยๆ และจากพระธรรมของพระพุทธรูปเจ้าชนิดที่คนอย่างข้าพเจ้าจะพอเข้าใจได้ และนำมาปฏิบัติได้ตามสมควรแก่สติปัญญาและความพยายามที่คนชั้นข้าพเจ้าจะพอกระทำได้ เพราะฉะนั้นท่านผู้รู้และมีปัญญาจึงได้ให้อภัยแก่ข้าพเจ้าถ้าสิ่งใดที่ข้าพเจ้าเขียนไปนี้ไม่ถูกต้อง หรือผิดพลาดจากหัวข้อของพระธรรมอันลึกซึ้ง ซึ่งย่อมเป็นการยากสำหรับคนอย่างข้าพเจ้าที่มีภูมิปัญญาเพียงแค่นี้ ซึ่งค่อนข้างต่ำ จะเข้าใจความลึกซึ้งของพระธรรมข้อนั้นได้อย่างแตกฉาน

ในระหว่าง 2 ปีนี้ ได้มีเพื่อนฝูงและญาติตลอดจนผู้ที่มีใจกรุณามาอุดหนุนซื้อแดงแคนดาลับได้เข้ามาเที่ยวชมสวนเสมาและได้กรุณาให้ความชมเชยสวนเสมา และประหลาดใจว่า ทั้งๆ ที่ข้าพเจ้าก็มีปัญญาในทางเกษตรกรรมหรือการทนต์น้ำแต่เขาทั้งหลายนั้นก็ได้น้ำและต้นพืชต่างๆ ตลอดจนแดงแคนดาลับขึ้นอยู่ทั่วไปในที่ซึ่งเคยแห้งแล้งอันมีแต่ต้นเสมาขึ้นเต็มไปหมด จนเกิดเป็นปัญหาและเป็นที่น่าสนใจแก่เขาทั้งหลายขึ้นว่า อะไรเป็นต้นเหตุที่ทำให้ข้าพเจ้าสามารถจัดการสร้างสวนเสมาขึ้นมาได้จนเจริญถึงดังนี้

ความมุ่งหมายของข้าพเจ้าในการเขียนหนังสือนี้ก็เพื่อตอบชี้แจงปัญหานี้ ขอท่านผู้อ่านทั้งหลายจงอย่าได้นึกว่าข้าพเจ้าตั้งใจจะมาอวดภูมิและสั่งสอนท่านเลย ขอท่านจงนึกเสียว่า คนอายุสูงคนหนึ่งเขามาเล่าประสบการณ์ในชีวิตที่เขาได้ผ่านมาแล้วให้ท่านฟังก็แล้วกัน เพราะประเพณีในเมืองไทยของเรานี้ ก็ย่อมมีการสั่งสอนกันอยู่เสมอให้กุลบุตรกุลธิดาทั้งหลายแสดงความเคารพนบถต่อผู้มีวัยอายุสูงโดยถือว่า ท่านเหล่านั้นได้เป็นผู้ผ่านมรสุมชีวิตมาแล้วเป็นอันมาก และยิ่งกว่านั้นถ้าผู้มีอายุนั้นๆ ได้มาพูดอะไรบ้าง เป่ๆ ไปบ้างก็มักจะให้อภัยกันได้ เพราะความมีอายุย่อมจะทำให้เขานั้นหลงๆ ลืมๆ หรือบึ้งๆ ไปได้บ้าง นอกจากนั้นคนแก่นั้นก็อาจมีที่เด็ดก็ได้ ใครจะไปรู้!

ท่านผู้ที่เคยรู้จักข้าพเจ้ามาแต่ก่อนนี้ย่อมไม่เคยนึกเคยฝันเลยว่า คนอย่างข้าพเจ้าหรือจะมาเป็นนักกสิกรรมแบบนี้ได้ เพราะไม่เคยปรากฏเลยว่าข้าพเจ้าได้เคยเพาะปลูกอะไรมาก่อนเลย การศึกษาเล่าเรียนที่ข้าพเจ้าได้รับมาก็เป็นแต่วิชาอาหารการกิน เมื่ออยู่ในประเทศอังกฤษกับพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็เคยแต่ปรากฏว่าข้าพเจ้านั้นปลูกต้นไม้เอาโคนขึ้นเอาปลายลงดิน แต่อายต้นไม้มันมันก็เก่งทนายท มันกลับขึ้นมาออกดอกได้ด้วยอาการอย่างน่าพิศวง เหตุไฉนเมื่อกลับมาอยู่ในเมืองไทยเข้า ข้าพเจ้าจึงกลายเป็นนักกสิกรรมที่สร้างสวนขึ้นมาได้ เพื่อตอบปัญหานี้ข้าพเจ้าขอบอกว่าความสำเร็จที่สวนเสมาเป็นสวนเสมาขึ้นมาได้ดังที่เห็นอยู่ทุกวันนี้ นั้น หาใช่เพราะข้าพเจ้า มีเวทมนต์ฤทธิไกรอันไสยชาตย์แต่อย่างใดไม่ จะมีอะไรอยู่บ้างก็เป็นเพียงแต่จิตหาญ ใจสนุก สุขในงาน เท่านั้น

ก็จะไรเล่าเป็นต้นเหตุให้จิตใจของข้าพเจ้ากล้าหาญนึกสนุกขึ้นมา ในขั้นต้นก็เพราะข้าพเจ้าอยากจะ ได้ช่วยเป็นผู้ร่วมทุกข์ร่วมสุขกับภรรยาของข้าพเจ้า ตั้งแต่เมื่อครั้งที่เราได้ไปอยู่ในประเทศอังกฤษ ภรรยาของ ข้าพเจ้าเขาเป็นคนรักสวนรักต้นไม้ และได้คลุกคลีสนุกมากกับการปลูกต้นไม้ปลูกผักอยู่เป็นนิจจนมีความชำนาญ มาก ในครั้งนั้นอย่างดีที่สุดข้าพเจ้าก็ได้แต่เป็นผู้แต่คอยกินผักที่เขาปลูกขึ้นมาไว้เท่านั้น ต่อมาเมื่อเรากลับมา เมืองไทยและเรามาอยู่ด้วยกันที่สวนเสมานี้ตั้งแต่เมื่อครั้งที่เรามีที่ดินอยู่เพียงเท่าไร ภรรยาเขาก็เริ่มทำสวนปลูก ต้นไม้และดอกไม้อีกเช่นเคย ข้าพเจ้าไม่มีอะไรจะทำมากนอกจากเขียนรูปเล่นแล้วก็เดินดูเขาไป ในการดูเขานี้ เขาก็สอนให้รู้ว่าการปลูกต้นไม้มันมันต้องการอะไรบ้าง เริ่มแต่การขุดหลุมใหญ่ๆ ลึกๆ ใส่ปุ๋ยดอกและหญ้าแห้ง ใบไม้แห้งลงในหลุม ตลอดจนการดูแลรักษาให้ต้นไม้มันงอกงามต่อไป ในการดูแลรักษาสิ่งที่สำคัญก็คือการหา น้ำมาหล่อเลี้ยงต้นไม้มัน

ท่านผู้อ่านทุกคนก็รู้ดีแล้วว่าพื้นที่แถวชะอำ หัวหินนี่เป็นที่ๆ กันดารน้ำเพียงใด ทุกๆ เย็นเราสอง คนผิวเมียก็เที่ยวเดินเล่น ซอกแซกไปตามป่าตามทุ่งใกล้ๆ บ้าน เย็นวันหนึ่งเราไปพบแอ่งน้ำแห่งหนึ่ง ซึ่ง น้ำฝนไหลลงมา และมีชาวบ้านกำลังตักน้ำอยู่ เราได้คุยถามชาวบ้านคนนั้นว่าน้ำนี้จะติดค้างอยู่ในแอ่งน้ำนี้ได้ นานสักเท่าใด ชาวบ้านคนนั้นตอบว่าอีก 10 วันก็แห้งหมด คำตอบคำนี้ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นปัญหาขึ้นในใจ ของข้าพเจ้าว่า นี่มันจะไม่มีหนทางอะไรอีกดอกหรือที่จะทำให้น้ำตักค้างอยู่ในแอ่งนี้ได้นานกว่า 10 วันดังที่วานี้ นั้นแล้ว ตั้งแต่วันนั้นมากำลังใจที่อยากจะต่อสู้เพื่อหาน้ำมาเก็บไว้ให้ได้มากและนานก็เกิดขึ้น

ตั้งแต่นั้นมานอกจากเวลาเดินเล่นเย็นๆ ตามธรรมดาแล้ว ทุกเวลาที่ฝนตกข้าพเจ้าก็เที่ยวออกดูทาง น้ำไหล และตรวจหาวิธีการที่จะเก็บน้ำไว้ได้ ส่วนภรรยาของข้าพเจ้าเขาก็มีได้นั่งนอนใจ ทุกเวลาว่างก็เที่ยว เดินหาทางที่จะขุดบ่อเก็บน้ำ ต่อมาเย็นวันหนึ่ง ภรรยาของข้าพเจ้าเขามาบอกว่า เขาคิดจะซื้อที่ข้างๆ บ้าน ซึ่งเป็นที่นาของชาวบ้านคนหนึ่งสักครึ่งไร่เพื่อจะทำเป็นที่เก็บน้ำ โดยเหตุที่ข้าพเจ้าได้เที่ยวตรวจมามากแล้ว ในบริเวณป่าและทุ่งแถบนั้น และได้แลเห็นทางอยู่เลาะๆ แล้วว่าเราควรที่จะเก็บน้ำอย่างไร ก็เลยบอกกับภรรยา ว่าข้าพเจ้าเห็นด้วยทุกประการ แต่แทนที่จะซื้อที่ชาวบ้านแต่เพียงครึ่งไร่เพื่อเก็บน้ำ เราควรตกลงซื้อเขา 40 ไร่ เพื่อสร้างทางน้ำไหลและนำน้ำมาสร้างสวนมะพร้าวในที่ใกล้บ้านของเรา นี้ จากการตกลงใจในเย็นวันนั้นเอง สวนเสมาก็เกิดขึ้นและขยายตัวเรื่อยมา

ข้าพเจ้าก็เริ่มขุดรางวางท่อ กันห้วย และขุดสระเก็บน้ำ ทดน้ำและระบายน้ำลงมาเป็นตอนๆ จน น้ำไหลเข้ามาสู่พื้นที่ๆ เราจะใช้ลงมะพร้าว ฝ่ายภรรยาของข้าพเจ้าก็อำนวยความสะดวกการปลูกมะพร้าวในที่ๆ ข้าพเจ้าได้ เตรียมไว้ให้เลี้ยงหล่อให้แล้ว ภายใน 2 ปีแรกที่เรามาอยู่ที่นี่ เราก็กองมะพร้าวได้ราวหกร้อยต้น และมีน้ำ หล่อเลี้ยงเรียบร้อย ต่อจากนั้นมาความสนุกและความเพลิดเพลินในงานนี้ก็เกิดตามมา จนเราคิดถึงอะไรไม่ได้ นอกจากสวนเสมา

ตั้งแต่นั้นมาสวนเสมาก็ขยายตัวออกทีละเล็กทีละน้อย เมื่อเราเอาน้ำเข้ามาหล่อต้นไม้ได้แค่นี้ สวน ก็ขยายไปแค่นั้น ไม้ไผ่อยู่ๆ ก็ทำพร้อมเสร็จทั้งหมดดังที่เห็นอยู่ทุกวันนี้ และเมื่อกรมชลประทานได้เริ่ม อนุญาตให้เราใช้น้ำจากเขื่อนเพชรเข้ามาช่วยไรสวนเสมานี้ได้เมื่อเกือบ 5 ปีมานี้ เพราะเขาได้มาตรวจเห็นว่า เรามีอ่างเก็บน้ำและทางระบายน้ำเรียบร้อย โดยน้ำมิได้เสียไปโดยไม่เป็นประโยชน์ สวนเสมาก็เริ่มขยายตัวเร็วขึ้น จากการขยายตัวปีละ 80 ไร่บ้าง 100 ไร่บ้าง จนในที่สุดเมื่อเราได้ขุดสระเก็บน้ำและท่อน้ำกันห้วยแจ้งได้สำเร็จแล้ว เราก็กว้างไรออกไปได้เต็มเขตที่เรามีอยู่ตั้งที่ปรากฏอยู่ทุกวันนี้

ความสำเร็จดังที่เห็นอยู่ทุกวันนี้ นั้น นอกจากเป็นเพราะปริญญาเมียสอนที่ข้าพเจ้าได้รับมาดังได้กล่าว มาแล้วอย่างย่อๆ ข้างต้นนี้แล้วนั้น เหตุอันเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดอันยังให้เกิดความสำเร็จนี้ได้ นั่นคือพระธรรม คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า และการอบรมที่ได้รับมาจากมหาวิทยาลัยอันสำคัญที่สุดของเราแต่ครั้งโบราณ คือ

พระราชสำนักในพระบรมมหาราชวัง และการอบรมที่ได้รับจากวิชาทหาร

ข้าพเจ้าได้รับการอบรมสั่งสอนจากสำนักสมเด็จพระพันปีหลวงให้รู้จักใช้ความสังเกต และให้มีความอดทนทั้งทางกายและทางใจ ตลอดจนความรู้เบื้องต้นว่า ในโลกนี้นั้นความสุขและความสบายจะเกิดขึ้นได้ก็แต่เมื่อเราได้ทั้งความยึดมั่นในการเป็นตัวตนของเราว่าใหญ่ยิ่งที่สุดนี้เสีย โดยสละตัวนี้ ทูลเกล้าฯ ถวายต่อพระเจ้าอยู่หัวและเจ้านายผู้ทรงอุปถัมภ์ค้ำชูเราโดยคิดถึงตัวและความจงหองในตัวของเราให้น้อยที่สุดที่จะเป็นได้ อะไรที่จะกระเทือนนำพระทัยท่าน เราต้องสะกดเก็บเอาไว้ด้วยขันติอย่างสูง การประจบประแจงนั้น อย่างดีก็เป็นแต่เพียงนโยบายที่เป็นดาบสองคมซึ่งจะหันมาทำลายตัวเองได้อย่างง่ายที่สุด เพราะการประจบประแจงนั้นเป็นเล่ห์เป็นกลอันมิได้เกิดจากความมีใจจริง วันหนึ่งวันใดวิธีการนั้นก็จะมีผู้เปิดโปงให้ผู้ที่เราประจบเห็นนั้น ถ้าเมื่อท่านเห็นเมื่อใดท่านก็ย่อมจะหมดความเชื่อถือในตัวเราแต่วันนั้น

ดังนั้นจะทำอะไรพึงทำโดยความจริงใจดีกว่า เมื่อกรรมของเรายังทำให้เราพ้นจากที่นั่งคอยขาดไปไม่ได้ ก็สู้อทนรับเอาไว้เสียดีกว่า เพราะถ้ารับไว้ได้ด้วยความอดทน มันก็ย่อมจะผ่านพ้นไปเอง นี่เป็นความรู้ที่ได้เคยเรียนและลึ้มรสมาตั้งแต่ยังเด็ก ความรู้ที่ได้รับจากในวังหลวงนั้น ถ้าจะพูดสั้นๆ ก็คือ “I serve” หรือความเสียสละตัวถวายท่านและเพื่อท่าน อันได้แก่การปฏิบัติตัวเป็นอนัตตามหลักของพระพุทธศาสนานั้นเอง.

นอกจากในวังมาก็ได้รับการอบรมต่อไปในการเป็นทหาร ซึ่งก็มุ่งหมายถึงการสร้างให้เกิดความอดทนและความเสียสละต่อไปอีก และยิ่งเมื่อได้เล่าเรียนวิชาทหารที่โรงเรียนนายร้อยวูลิชในประเทศอังกฤษสำเร็จแล้ว ก็ยังได้รับการอบรมทางจิตใจให้เข้าใจมากขึ้นไปอีกว่า ความเป็นอยู่ของปฤชนนนั้นหามีความสำคัญอะไรไม่ ความสุขความได้รับการสรรเสริญและการได้เป็นผู้มีหน้ามีตานั้น หาได้เกิดขึ้นมาได้จากการเบ่งหรือความเก่งของปฤชนนโดยเฉพาะตัวไม่ ผู้ใดจะได้เกียรติหรือการสรรเสริญก็แต่เมื่อเขาได้แสดงความไม่เห็นแก่ตัว โดยมีแต่จิตสาธารณะ อันมุ่งหวังแต่จะทำประโยชน์ให้แก่คณะหรือส่วนรวมโดยเฉพาะเท่านั้น แม้แต่การเล่นกีฬาทุกประเภท ทุกคนก็ต้องเล่นเพื่อทีมของตนเท่านั้น ผู้ใดไปอวดหาญที่จะแสดงความเก่งเฉพาะตัวของตัวโดยไม่เห็นแก่ทีมของเขา ก็หาได้รับการสรรเสริญไม่ แทนที่จะได้รับการสรรเสริญ กลับถูกตำหนิและถูกลงโทษทางจิตใจอย่างแรง จนรู้สึกว่าคุณชีวิตนั้นไม่น่าอยู่เลย ดายเสียดีกว่า

นอกจากนี้ในการอบรมที่โรงเรียนนายร้อยวูลิชนี้ ชี้ให้เห็นชัดว่าหน้าที่ที่ทุกๆ คนได้รับให้ทำนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ใครคิดก้าวร้าวอยากเป็นโน่นเป็นนี่ก่อนเวลาที่จะได้รับแต่งตั้ง หรือเที่ยวอยากแย่งงานผู้อื่นหรือขัดแย้งขัดขานผู้อื่นแล้ว เป็นต้องได้รับโทษอย่างหนักทางใจ ขนาดที่ไม่มีใครพูดด้วยหรือคบค้าสมาคมด้วยเลยทีเดียว หน้าที่อะไรถึงจะต่ำต้อยและเหน้อยยากเพียงใด ถ้าเขาได้ทำดีแล้วก็ได้รับการสรรเสริญและยกย่องอย่างสูง และเป็นหนทางอันเดียวที่จะก้าวหน้าได้ ทุกคนต้องเรียนที่จะคอยเวลาของตนให้ได้ และทุกคนต้องเตรียมพร้อมที่จะรับใช้ผู้อื่นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมโดยปราศจากการจงหองพองชนหรือถือยศถือภูมิ นอกจากนั้นเขาจะต้องเป็นผู้กล้ารับผิดชอบ และสามารถบังคับใจให้เขากระทำทุกสิ่งที่ได้รับคำสั่งมาให้ทำ โดยต้องพยายามข่มความกลัวลงเสียให้ได้ และเมื่อทำแล้วต้องทำโดยจริงจัง รวดเร็ว ไม่เหยาะแหยะออกแอด การอบรมปรมนิสัยให้สละความเย่อหยิ่งเห็นแก่ตัวลงให้ได้มากที่สุดที่จะทำได้นี่เองจึงเป็นที่กล่าวกันในประเทศอังกฤษว่า ผู้ที่เป็นทหารแท้แล้ว ถึงแก่ก็ยอมไม่มีวันตาย มีน้ไปบ้างบางครั้งคราว แต่พอสร้างเมมาเข้าแล้ว ก็ลุกขึ้นทำอะไรต่อมิอะไรได้แทบทุกอย่าง เพราะการฝึกหัดอบรมที่เขาได้รับมา ย่อมจะเกิดเป็นอุปนิสัยของเขาไม่มากก็น้อย ปราบกฏอยู่ในตัวของเขาอย่างเป็นอมตะไม่มีวันตาย ถ้าวันใดเขาอดอยากขึ้นมาและประสงค์จะเริ่มทำกิจการมใด ๆ ใหม่ ถ้าเขาปล่อยให้อุปนิสัยและวิชาความรู้ที่เขาได้เรียนและปฏิบัติมา อันฝังอยู่ในภวังค์จิตของเขาได้ออกมาปฏิบัติงานนั้นโดยไม่รู้สีกท้อแท้สมกับที่เขาเป็นทหารแท้แล้ว เขาก็มีหวังที่จะทำกิจการมนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี

คนที่ทั่วไปโดยมากในสมัยนี้มักจะพากันกล่าวว่า ผู้ที่เป็นทหารนั้นทำอะไรไม่เป็นนอกจากยิงปืนและหัดแถวให้ทหารเดินพร้อมๆกันเท่านั้น ซึ่งแท้ที่จริงแล้ว การเรียนวิชาทหารก็คือการเรียนให้รู้จักการปฏิบัติกิจการแทบจะทุกอย่าง นับตั้งแต่การปกครองคนไปจนกระทั่งการก่อสร้าง การเลี้ยงดูผู้คน การขนส่ง ตลอดจนจนการดูแลการป่วยไข้ รู้จักการเยียวยาโดยปัจจุบันรวมทั้งการรักษาความสะอาด เก็บกวาด และการถ่ายเทสิ่งโสโครก เพราะกองทัพทั้งกองทัพนั้นมันก็เหมือนกับเมืองใหญ่ๆ เมืองหนึ่งนั่นเอง โดยเหตุนี้นายทหารจึงจำเป็นต้องเรียนวิชาเหล่านี้ไว้บ้างพอที่จะทำการงานนั้นๆ ไปได้โดยไม่ผิดพลาดร้ายแรงนักจนแก่ไม่ได้ ความรู้และการปฏิบัติทุกสิ่งทุกอย่าง อย่างละเล็กละน้อยๆ นี้ ย่อมทำให้เขาผู้เป็นทหารนั้นกล้าทำ และข้อสำคัญของการกระทำนั้นก็คือการทำงานนั้นโดยความจริงใจ เพราะการอบรมที่ได้รับมาจากการเป็นทหารสอนไว้ว่า ถ้าตกลงใจว่าจะทำอะไรแล้วก็ต้องทำกิจการนั้นอย่างจริงจัง ๆ จัง ๆ ไม่มีว้าวเลใจคอยสงสัยโนระแวงนี้ ไม่ว่าจะเป็นการเล่นหรือการงานจริงก็ต้องดำเนินการกระทำด้วยความมีหลักจิตใจอย่างนี้ ด้วยในการรบนั้นเวลาย่อมไม่มีสำหรับจะลังเลใจหรือกลัวโน่นกลัวนี่ คิดอะไรได้ก็ต้องทำไป ผิดถูกแก่เอาทีหลัง และแก้ไขในเวลาปฏิบัติการณ์นั้น

การไม่ปฏิบัติอะไรเลย และรีๆ รอๆ อยู่ย่อมต้องถอยหลังตั้งสุภาษิตฝรั่งเศษเขามีว่า “Qui n’ avance pas recule.” เราทุกคนรู้ว่าในสนามรบนั้น โอกาสที่เปิดให้แก่เขานั้น เปรียบเหมือนนกบินซึ่งไม่มีวันจะเกาะซึ่งถ้าเขาไม่ยิงมันในเวลาบินแล้วเขาก็จะอดยิงมันเลย โดยเหตุนี้เวลาสำหรับสงสัยและลังเลใจย่อมไม่มีความสงสัย ความลังเลใจนั้นคือศัตรูตัวสำคัญที่สุดของเขา เพราะมันทำให้เขาทิ้งโอกาสซึ่งอาจทำให้เขาได้ชัยชนะได้นั้นเสีย โดยมันทำให้เขาลังเลใจไม่กล้าจะทำการนั้นๆ ถ้าใครมัวแต่กลัวไม่ยอมทำอะไรเมื่อโอกาสเปิดให้แก่ตน เพราะความสงสัยไม่แน่ใจแล้ว เขามันนั้นก็ต้องอยู่ส้าหลังทำกิจการใดสำเร็จไม่ได้ ดังนั้นกิจการทหารใด ๆ ท่านจึงนับถือผู้ที่กล้าทำที่มีใจหวังดี ทหารทั้งหลายจึงได้รับการสั่งสอนมาตามนัยนี้ แต่การกล้าทำที่ทหารทุกคนย่อมได้รับการอบรมมาให้กล้าทำโดยมีสติยัดกุม ไม่ใช่โดยอาการส่งเดช

เพื่อที่จะให้มีสติยัดกุมไว้ไม่ให้ทำอะไรส่งเดช มันก็ต้องอาศัยหลักปรัชญาอย่างใดอย่างหนึ่งสำหรับไว้คุมใจ โดยเหตุนี้นอกจากหลักปรัชญาที่ข้าพเจ้าได้รับการอบรมสั่งสอนมาดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งชี้ย่อๆ ว่า จะทำอะไรพึงต้องทำด้วยความไม่เห็นแก่ตัว สิ่งทีกระทำนั้นจึงจะเจริญ ข้าพเจ้าก็ได้มาพบกับหลักของพระพุทธศาสนา ซึ่งพระพุทธเจ้าได้ทรงสั่งสอนชี้แจงไว้อย่างลึกซึ้งกว้างขวางยิ่งกว่าปรัชญาใดๆ ในโลกจะเทียบได้ หลักของพระพุทธศาสนาชี้ไว้อย่างชัดแจ้งว่า เหตุใดความไม่เห็นแก่ตัวจึงเป็นกุญแจแห่งความสำเร็จของการกระทำทั้งหลาย เมื่อมาพิจารณาและเรียนรู้ที่เทียบกันระหว่างพระพุทธศาสนากับวิชาทั้งหลายที่ได้สั่งสอนอบรมมาแล้ว การได้เรียนรู้ตลอดจนการอบรมทั้งหลายที่ข้าพเจ้าได้รับมาจากสำนักต่างๆ ทั้งหลายเหล่านั้นเกือบจะไม่มี ความหมาย อย่างดีที่สุดก็เป็นแต่เพียงสิ่งที่ได้ก่อสร้างรากฐานขึ้นในจิตใจของข้าพเจ้าให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น และสร้างความเข้าใจให้พอที่จะรับความรู้จากคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าได้ถ่ายเข้าห้อยเท่านั้น

ทุกวันนี้ พวกเราชาวไทยพากันประสงค์ที่จะสร้างความเจริญให้แก่บ้านเมืองของเรา และต่างมีปัญหากันอยู่บ่อยๆ ว่า ทำไมญี่ปุ่นซึ่งก็เริ่มปฏิวัติตัวเองจากความเป็นอยู่สมัยโบราณมาเป็นความเป็นอยู่อย่างชาวตะวันตกในระยะเวลาใกล้เคียงกัน จึงสามารถปฏิรูปตัวเองจากประเทศศิกรรรม เป็นประเทศอุตสาหกรรมได้อย่างรวดเร็ว และยิ่งกว่านั้นทั้งๆ ที่ญี่ปุ่นได้ถูกระเบิดปรมาณู และแพ้สงครามอย่างวอดวายมาแล้วในคราวสงครามโลกครั้งที่ 2 จนเกือบจะเอาตัวไม่รอด แต่เขาก็กลับพลิกหน้ามือเป็นหลังมือ ก่อร่างสร้างตัวขึ้นมาเป็นปึกแผ่นแน่นหนาได้ใหม่จนทำให้ประเทศของเขาเจริญรุ่งเรืองกว่าประเทศของเราในปัจจุบันนี้เป็นอย่างมาก อะไรเป็นอุปสรรคที่ทำให้เราล้าหลังอยู่ดังเดี๋ยวนี้นี้ และเราจะคิดหาทางเอาแบบฉบับอย่างเขามาใช้บ้างไม่ได้หรือ

เพื่อตอบปัญหานี้ และถ้าเราจะพิจารณาดูให้ดีแล้ว เราจะเห็นได้ว่า ความสำเร็จของญี่ปุ่นนั้นอยู่ที่คน

ส่วนมากของเขาเชื่อถือเลื่อมใสและปฏิบัติตามพระธรรมของพระพุทธเจ้านั่นเอง และอุปสรรคที่สำคัญของเราที่ทำให้เราไม่ก้าวหน้าทันเขานั้นก็อยู่ที่เราเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามพระธรรมของพระพุทธเจ้าโดยถ่องแท้ นั่น ทุกวันนี้พวกเราเป็นอันมากไม่พยายามเข้าใจเนื้อแท้ของพระธรรมของพระพุทธเจ้า และเมื่อไม่เข้าใจก็เลยมิได้ปฏิบัติอย่างจริงจังใจแท้ๆ เลย

พระธรรมของพระพุทธเจ้านั้นหาได้อยู่ที่การแขวนตะกรุด เชื่อถือเวทย์มนต์ของขลัง หรือการไปหวยเลขท้าย หรือการบ่นพึมพำเสกขี้ผึ้งให้เป็นข้าวสุก ตลอดจนการนั่งวิปัสสนาสมาธิจนเห็นสวรรค์เห็นพรหมไม่สิ่งเหล่านี้พระพุทธเจ้าท่านทรงจัดเข้าไว้ในจำพวกที่ท่านทรงเรียกว่าสิลลัพท์ัตถปรามาท ซึ่งเป็นอุปสรรคอย่างร้ายแรงต่อการสำเร็จทั้งหลาย ถึงกับทรงบัญญัติไว้ในพระวินัยว่าพระสงฆ์รูปใดที่เชื่อถือและประพฤติดนอกราวว่าตนมีอิทธิฤทธิ์เช่นนั้นเช่นนี้ในทำนองดังกล่าวแล้วได้ชื่อว่าเป็นอุตตริมนุษยธรรมมีโทษถึงกับเป็นปราชิกความละเลยที่จะเรียนรู้พระธรรมอันบริสุทธิ์ของพระพุทธเจ้าแต่กลับไปเชื่อผีसाงเทวดาตลอดจนของขลังเวทย์มนต์นี้แหละที่เป็นเหตุให้เราเกิดมีโมหาคติ ปิดตา มิได้เห็นหนทางอันชอบของพระธรรม และทางที่จะทำให้เราปฏิบัติกิจการต่างๆ เป็นผลสำเร็จได้ เนื่องด้วยการเชื่อเช่นนี้มักจะทำให้เราไม่สู้คิดที่จะพึ่งตนเอง แต่คอยอยู่ที่พึ่งแต่ผู้อื่น โดยการอ้อนวอนขอแต่ให้ผู้อื่นเข้าช่วยตัวด้วยการประจบประแจงเลียแข้งเลียขาเขาบ้าง โดยบนบานศาลกล่าวขอให้เทพดาผีसाงช่วยให้ด้วรวหรือให้ถูกหวยบ้างโดยไม่ต้องเสียสละน้ำพักน้ำแรงอะไร เลย นอกจากการขอให้เขาช่วย อันล้วนแต่เป็นการแสดงถึงการเห็นแก่ตัว การเกียจคร้านการงานตลอดจนการปราศจากกระดูกสันหลัง

นอกจากนี้ ทั้งๆที่เรายังเป็นประเทศศิกรรรมซึ่งยังล้าหลังในวิธีการกรรรม เราก็พากันฝันไปว่าถ้าเราได้เดินทางตัดหัวเลี้ยวโดยการแก้ไขให้เรากลายเป็นประเทศอุตสาหกรรมไปโดยเร็วได้แล้ว ความร่ำรวยในทางวัตถุก็จะเกิดขึ้นแก่เราโดยรวดเร็ว และเมื่อความเจริญในทางวัตถุได้เกิดขึ้นมาอยู่ในระดับสูงแล้ว สุขและความร่ำรวยก็จะบังเกิดขึ้นแก่เราทั่วไปโดยเร็วด้วย แต่เป็นที่น่าสงสัยว่า เมื่อได้เกิดมีการอุตสาหกรรมขึ้นอย่างแพร่หลายในประเทศเราแล้ว จะมีพวกเรารู้สึกก็คนที่เข้าไปเป็นคนงานในโรงงานนั้นๆ อย่างจริงๆ จังๆ โดยมากก็คงหวังจะเป็นแต่นายงาน หรือเสมียนของโรงงาน หรือไม่ก็เป็นนายช่างกลเดินเครื่องจักรหรืออะไรแบบนั้น ส่วนพวกคนงานแท้ๆ ที่เรียกว่ากรรมกรนั้น เห็นจะมีผู้อยากเป็นไม่สู้มากนัก อย่างดีในขั้นต้นก็จะมีคนสมัครเป็นกรรมกรมากมาย ต่อมาเข้าเมื่อเขาต่างรัฐของการเป็นกรรมกรของโรงงานอุตสาหกรรมเข้าจริงๆ แล้ว เขาก็อาจพากันเปิดหนีเข้าทุ่งกลับนากลับสวนหมัด จนโรงงานเกือบจะต้องล้มไปก็ได้ เพราะอาชีพกรรรมกับกรรมกรนั้นมีสุขต่างกันมาก

กรรรมนั้นอาจเหนื่อยชั่วครั้งชั่วคราวแต่มีเสรีภาพในชีวิตอย่างสูง จะหาเวลาว่างไปยิงนก ตกปลา หรือการเล่นเพลิดเพลินอะไรบ้างก็ไม่สู้ยากนักเพราะตัวเป็นอิสระ และเป็นนายตนเอง ส่วนพวกกรรมกรนั้นแล้วเขาหาเสรีภาพขนาดนี้ไม่ เวลาไม่เป็นของเขา ชีวิตของเขาต้องขึ้นอยู่กับนาฬิกาและการสังคมสงเคราะห์ เขาไม่มีสิทธิ์ที่จะไปเที่ยวเพลิดเพลินได้ชั่วครั้งชั่วคราวในเวลาดินฟ้าอากาศอำนวยอย่างชาวกรรรมไม่ ความปราศจากเสรีภาพซึ่งเต็มไปด้วยความหวังที่จะร่ำรวยได้เร็ว ความปราศจากเสรีภาพทั้งทางกายและทางจิตใจซึ่งได้รับเงินเดือนสูงกว่าชาวกรรรมนิดหน่อย กับสิทธิเสรีภาพอันมีเวลาเป็นของตนแต่ได้รายได้น้อยหน่อย ทั้งสองอย่างนี้สิ่งใดจะดีกว่ากัน

ข้าพเจ้าได้เคยดูละครเรื่องหนึ่งที่ประเทศอังกฤษ ชื่อว่า “The Moon in the Yellow River” ซึ่งแปลว่า “พระจันทร์ในแม่น้ำเหลือง” ละครเรื่องนี้เขาแสดงว่านักกรรรม ของประเทศแเอเรอ* (Eire) ซึ่งตั้งรกร

*ไอร์แลนด์ (ใต้)

อยากจะมี การอุตสาหกรรมจนถึงเกือบจะก่อการกบฏเพื่อให้ได้มีโรงงานอุตสาหกรรมสมดังใจหมาย แต่เมื่อได้มี โรงงานอุตสาหกรรมให้พวกเขาได้เข้าไปทำงานสมดังหวังแล้ว เขาทิ้งหลายกลับหมดความสุข แต่ก่อนเมื่อยัง เป็นกสิกรอยู่ก็เคยสนุกครึกครื้น มีใจเมตตากรุณาซึ่งกันและกัน อันล้วนแต่เป็นการฝันเหลวจืดแลเห็นเงา พระจันทร์อันสวยสดอยู่ในแม่น้ำนิ่ง แต่พอกระโดดลงไปจะหียบพระจันทร์ขึ้นมาชม เขากลับไม่ได้อะไรเลย นอกจากเปียกน้ำเปลาๆเท่านั้น อันชี้ให้เห็นว่า เมื่อได้รับความเจริญทางวัตถุแล้วก็หาได้ทำให้เกิดสุขไม่ เพราะความเจริญในทางวัตถุนั้นหาใช่เป็นต้นเหตุของความสุขไม่ ความสุขนั้นเป็นแต่เพียงผลพลอยได้ของ การงานที่ผู้กระทำได้กระทำดีแล้วด้วยความรักใคร่การงานนั้นยิ่งกว่าตัวของเขา

โดยเหตุนี้คำพูดที่ว่า “งานคือเงิน เงินคืองาน บันดาลสุข” จึงไม่สู้จะถูกต้องนัก เพราะมันชี้ว่าเราต้อง ทำงานจึงจะได้เงิน ซึ่งชวนให้เข้าใจไปว่าเราต้องทำงานเพื่อเงิน หาใช่เพื่อความเจริญของงานนั้นไม่ การทำงาน เพื่อเงินนั้นทำให้ความโลภและหลงเกิดขึ้นได้ง่าย อันชวนจะให้พวกเราคิดแต่ทางได้ไม่คิดทางเสีย และถ้าได้ยิ่ง ง่ายเท่าใดก็ยิ่งดี ถึงแม้จะหากินเอาทรัพย์ของคนอื่นโดยการผิดศีลธรรม แต่ไม่ผิดกฎหมายก็นับว่าใช้ได้ นโยบายการหาเงินเช่นนี้ย่อมเป็นนโยบายของการเชิงลี้ การคิดสั้นโดยมิได้หวังที่จะให้การงานนั้นเป็นหลักเป็น ฐานเจริญรุ่งเรือง เก็บกินได้เท่าไรก็กินเสียก่อน อันยอมจะนำความยิ่งใหญ่มาให้มิได้ ในที่สุดเขาก็เป็นคน หน้าเลือดปราศจากเมตตากรุณา ซึ่งจะอยู่คงทนในฐานะที่เขาครองในงานนั้นมิได้ โดยเหตุนี้คำพูดว่า “งานคือ เงิน เงินคืองาน บันดาลสุข” นั้นจึงไม่สู้จะเหมาะนัก ถ้าจะให้ถูกกับความหมายที่พึงประสงค์อันตรงกับหลักของ พระธรรมของพระพุทธเจ้าแล้ว เราควรจะพูดว่า

1. “รักงานยิ่งกว่าตัว งานเจริญตัวสบาย	หมดกลัวอดตาย เงินทองมากมายไหลตามมา”
	หรือ
2. “งานสนุกเกิดสุขสบาย เป็นผลพลอยได้ตามมา.”	เงินทองเหลือหลาย
	หรือ
3. “รักงานยิ่งกว่าเงิน งานเจริญเงินไหลนอง	เหมือนอยู่บนเนินเงินทอง เป็นผลสนองตามมา”

ทุกวันนี้ไม่ว่าเราจะหันไปทางไหนก็ได้ยินอยู่แต่การวางโครงการเศรษฐกิจ ก่อสร้าง อุตสาหกรรม และการชักชวนให้พวกเราชาวไทยตั้งร้านและกิจการธุรกิจ เพื่อแย่งการค้าขายจากมือคนต่างชาติให้มาอยู่ใน มือคนไทย แต่ยังไม่ปรากฏเลยว่ามีผู้ใดที่จะคิดยกอันดับจิตใจให้สูงขึ้น จนเราทั้งหลายเข้าใจต้นเหตุของความไม่ สำเร็จในการทำงานและความไม่เจริญในทางวัตถุของเราทั้งหลายแหล่เลย การที่เราจะแก้ปัญหาค่าความล้ำหลังของ เราทั้งหลายด้วยเฉพาะแต่การวางโครงการแก้ไขเศรษฐกิจ โดยไม่เหลียวแลถึงการคิดแก้ไขจิตใจและการเพิ่ม ความเข้าใจปรัชญาของความสำเร็จในการครองชีพนั้น ย่อมไม่มีหวังที่จะยังความสำเร็จให้เกิดขึ้นแก่โครงการ เศรษฐกิจอันงดงามเหล่านั้นได้เลย เพราะว่าถ้าตราบิตความเห็นแก่ตัวและเห็นแก่เงินยังคงเป็นเจ้าเรือนอยู่แล้ว ความสำเร็จในทางเศรษฐกิจอันเป็นการงานนั้นจะมีไม่ได้เป็นอันขาด

ถึงแม้เราจะมีเครื่องมือเครื่องจักรตลอดจนโรงงานใหญ่โตวิเศษสักปานใดในทางวัตถุ ถ้าการเห็น แก่ตัวและการเห็นแก่เงินของผู้ปฏิบัติทั้งหลายยังมีอยู่แล้ว ความเจริญและความสำเร็จในกิจการนั้นๆจะมีไม่ได้ ดูดผู้ที่พูดว่าเขาทำงานเพื่อหาเลี้ยงชีพเป็นต้น ก็แสดงอยู่ในตัวแล้วว่า เขาทำงานเพื่อประโยชน์ตัวของเขา หาใช่

เพื่อประโยชน์ของงานที่เขาทำนั้นไม่ การทำงานด้วยจิตใจเช่นนี้ก็ต้อองนับว่าอยู่ในระดับต่ำมากของการเป็นมนุษย์ เพราะคิดถึงแต่จะกินเท่านั้น การทำงานโดยหวังแต่จะหากินไปเพียงวันหนึ่งๆ หรือที่เรียกว่าหาเช้ากินค่ำเช่นนี้ ย่อมจะไม่ปฏิบัติงานนั้นด้วยความประณีตและด้วยความรักงานนั้น ดังนั้นความพินิจพิเคราะห์ในงานนั้นๆก็ย่อม จะไม่มี และงานก็ย่อมจะไม่เจริญ และเมื่องานนั้นไม่เจริญตนก็ย่อมจะไม่เจริญด้วย เพราะย่อมไม่มีผู้ใดที่อยาก จะจ้างหรือเพิ่มเงินค่าจ้างให้แก่เขาผู้ที่ทำงานนั้นให้เจริญขึ้นไม่ได้จึงจัดได้ว่าถ้าผู้ใดทำงานโดยไม่รักงานของเขาแล้ว ความเจริญก็ย่อมไม่บังเกิดแก่เขา

นอกจากนี้คนที่ไม่รักการงานแต่ทำไปสักแต่จะทำไปวันหนึ่งๆ เพื่อหาข้าวกรอกหม้อนั้น ย่อมจะ เหน็ดเหนื่อยมากกว่าผู้ที่ทำงานด้วยความรักงานนั้น เพราะเหตุว่าผู้ที่รักงานย่อมพินิจพิจารณางานของตนด้วย ความสนุกเพลิดเพลินโดยไม่นึกถึงตนเป็นที่ตั้ง เมื่อใจมุ่งอยู่เช่นนั้น งานก็ย่อมเจริญขึ้น และความเหน็ดเหนื่อย ก็ไม่มี เพราะทุกๆวินาทีที่เขาทำงานนั้นเขาสนุก เมื่อเขาสนุกความเหน็ดเหนื่อยก็ย่อมจะมีน้อย ดังเช่นคนที่ ทำงานที่เรียกว่างานอดิเรก เขาย่อมจะสนุกและไม่เหน็ดเหนื่อยเลย ทั้งๆที่เขาได้ทำงานที่สำนักของเขามาแล้วตลอด วัน งานอดิเรกที่เขาทำนี้เขามีได้หวังที่จะได้เงินได้ทองจากมัน เขาทำเพราะเขารักงานนั้น ด้วยประการฉะนี้ แผละ ถ้าผู้ใดสามารถทำกิจการที่เขาได้รับมอบมานั้นด้วยความรักใคร่ สนุกสนาน ไม่ว่างานนั้นจะเป็นงานที่ เหน็ดเหนื่อยหรือด้าดย่อมไม่ออกหน้าออกตาอย่างไรก็ตาม ดูเขาทำงานอดิเรกของเขาแล้ว เขาจะต้องเป็นผู้เจริญ อย่างยิ่งในภายหน้าโดยแน่นอน เพราะกำลังธรรมชาติทั้งหลายย่อมช่วยสนับสนุนเขา ซึ่งชี้ว่าการทำงานนั้นเรา จะต้องพึงกระทำ ไม่ใช่เพื่อเงินหรือเพื่อกระเป๋หรือเพื่อตัว แต่เราจะต้องกระทำเพื่อประโยชน์ของงานนั้น เพื่อ ให้งานนั้นงดงามและสำเร็จเจริญดี เพื่อยังผลในที่สุดให้ไปเกิดเป็นความงดงามขึ้นปรากฏในโลก อันจะได้ยัง ประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับคนทั่วไป ถ้าตราบใดเรายังคงทำงานโดยปราศจากจิตใจและพร้อมด้วยความหมายดังกล่าว มาแล้วนี้ คือไม่ทำงานเพื่อประโยชน์และความเจริญของงานนั้นแล้ว เราย่อมจะก้าวหน้าไปเท่าเทียมกับญี่ปุ่น ไม่ได้เป็นอันขาด นี่แหละคืออุปสรรคข้อสำคัญที่สุดที่ทำให้เราอยู่ล้าหลังไม่ทันญี่ปุ่น

เราต้องพิจารณาและอย่าลืมว่า การที่ญี่ปุ่นเขาก้าวหน้าได้อย่างงามนี้เป็นเพราะเขาไม่ทิ้งหลักพระธรรม ของพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการปฏิบัติกิจการของเขา ไม่ว่าเขาจะทำอะไร จะเป็นการฟันดาบ ยิงศร จัดดอกไม้ การเขียนรูป และการก่อสร้าง ตลอดจนการมวยปล้ำ และการสร้างเรือเดินสมุทรขนาดแสนตัน เขายึดมั่นและปฏิบัติตามพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า คือต้องทำงานเพื่อประโยชน์และความเจริญของ งานนั้นโดยไม่เห็นแก่ตัว โดยไม่กลัวถูกด้าหนดหรือต้องการการสรรเสริญ หรือคิดอิจฉาริษยาผู้ใด ดูดังคำภษิต ที่ว่า "คนดีไม่เบ่ง คนเก่งไม่ไม้ คนโตไม่อวด" เขาคิดอยู่แต่จะทำงานที่อยู่ในมือนั้นให้เจริญงอกงาม ถึงแม้จะ เสียชีวิตไปเพื่อประโยชน์ของงานนั้นก็ยอม ดังที่เราได้ยินมาแล้วว่านักบินญี่ปุ่นนั้นสั้ยยอมตายโดยขับเครื่องบิน เข้าชนเรือรบข้าศึกให้ระเบิด การกระทำนี้ไม่ชั่วแต่เพราะความรักชาติ แต่ด้วยจิตใจที่เขาตั้งใจทำงานเพื่อความ สำเร็จของงานของเขาดังกล่าวแล้วด้วย

การทำงานโดยมีจิตใจทำเพื่องานเช่นนี้ก็เป็นการยอมรับนับถือกันอยู่ทั่วโลก ดังจะเห็นได้ว่า เวลา คนในยุโรปเขาพูดกันว่าความเจริญศิวิลย์คืออะไรแล้ว เขาต้องพูดว่าความเจริญนี้หาได้หมายถึงความเจริญใน ทางวัตถุ เช่นการมีรถยนต์ รถไฟ และเครื่องจักรต่างๆ ตลอดจนระเบิดปรมาณูไม่ ความเจริญนี้หมายถึง ความเจริญศิวิลย์ในทางจิตใจอันทำให้คนพ้นจากความเห็นแก่ตัวเป็นใหญ่ เพราะถ้าความเจริญในทางจิตใจไม่มี พอแล้ว ความเจริญในทางวัตถุจะเกิดขึ้นใหม่มิได้ ดังที่ได้ปรากฏมาแล้วในประวัติศาสตร์ของมนุษย์นี้

ดังนั้นนักปราชญ์จึงกล่าวว่า การที่จะดูว่าประเทศใดเมืองใดมีความเจริญศิวิลย์แค่ไหนนั้น เราจะต้องวัด ด้วยปริมาณของจิตสาธารณะ (Public spirit) และการมีความรู้สึกรับผิดชอบส่วนรวม (Civic Responsibility) ของพลเมืองของประเทศนั้นว่ามีมากน้อยเท่าใด ถ้าพลเมืองประเทศใดมีความรู้จักรับผิดชอบสำหรับส่วนรวม

และมีจิตสาธารณะมาก ประเทศนั้นก็ย่อมจะต้องเจริญมาก และเพราะเมื่อพลเมืองของเขามีความเห็นแก่ตัวน้อย เช่นนี้แล้ว มันก็ย่อมจะเป็นธรรมดาที่จะต้องมีความคิดก่อสร้างเครื่องจักรและวัตถุต่างๆ อันจะนำประโยชน์ มาสู่ส่วนรวมเป็นจำนวนมาก เพราะการที่ผู้ใดจะสามารถคิดค้นหาอะไรใหม่ขึ้นมาได้นั้น ก็อาศัยความไม่เห็นแก่ตัวเป็นที่ตั้ง ดังนั้นความเจริญในทางวัตถุอันเป็นผลพลอยได้ของการปฏิบัติการทำงานโดยไม่เห็นแก่ตัว จึงย่อมจะต้องเกิดตามมาด้วยเสมอโดยไม่มีที่สงสัยเลย เราฟังดูตัวอย่างผู้ที่เป็นต้นคิดสร้างเครื่องจักร เช่น รถไฟ เรือบิน โทรศัพท วิทยุ หรือนักวิทยาศาสตร์ที่เป็นผู้ค้นคิดจนพบวิชาการอันแปลกๆ ใหม่ๆ ตลอดจนถึงปืนที่ตีอันมีชื่อเสียงโด่งดังแทบจะทุกคนไป เขาไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวเลย เขาคิดถึงแต่ประโยชน์และความสำเร็จของงานของเขาเท่านั้น บางคนถึงกับทนอดทนอยากจนถึงตายไปก็มี แต่ทุกๆ คนก็ทำงานของเขาโดยเพื่อหวังแต่จะให้ ได้ความสำเร็จในงานนั้นเท่านั้น ดังนั้นย่อมจะเห็นได้ว่า ความสำเร็จของการงานการกระทำทุกสิ่งทุกอย่างนั้นอยู่ที่ความไม่เห็นแก่ตัว คือเขาทำงานโดยมิได้ให้เวลานึกคาคำนวณถึงผลที่จะได้แก่ตัวเขาตนเอง อันเป็นหลัก หัวใจของการสั่งสอนของพระพุทธศาสนา

ก็อะไรเล่าที่เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่มีความหมายสำคัญอันเหมาะสมกับกาลเทศะที่เราควร จะพยายามทำความเข้าใจให้ชัดแจ้ง จนเราสามารถนำเอาหลักธรรมนี้ไปใช้ได้ในการปฏิบัติกิจการและหน้าที่ต่างๆ ซึ่งได้มาปรากฏขึ้นเฉพาะหน้าให้เราเป็นผู้กระทำ ดังเช่นการทำไร่ทำสวนที่มาเผชิญหน้าให้เราทำนี้ เราสมควร จะใช้หลักธรรมของพระพุทธเจ้าข้อใดที่ให้ประโยชน์เป็นกำลังกายและกำลังใจให้เราเต็มที่จนช่วยให้เราสามารถ ทำงานนี้ได้สำเร็จ ดังงาม เป็นที่ยิ่ง

ตามธรรมดาไม่ว่าเราจะทำกิจการอะไร เราก็ต้องพยายามศึกษาให้รู้ว่ามีกฎธรรมชาติอะไรบ้าง ที่ทำการบังคับพลังอันเกี่ยวกับกิจการนั้นๆ เช่นเราจะสร้างเครื่องบินหรือสร้างตึก เราก็ต้องศึกษาให้รู้จักกฎ กฏวิทส์ กฏของการเคลื่อนที่ กฏของไดนามิกและสะแตติค (Law of Gravity, Law of motion, Law of Dynamics & Statics) หรือถ้าเราจะทำการค้าขายเราก็ต้องรู้กฏของวิชาเศรษฐศาสตร์ เช่น Law of Diminishing Returns และ Law of Supply and Demand แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือกฏธรรมชาติที่บังคับความเป็นอยู่ของมนุษย์นั้น ทุกวันนี้วิทยาศาสตร์สมัยปัจจุบันยังรู้น้อยเต็มที และยิ่งพูดถึงความสำคัญว่า “เรานี้คืออะไร” “เรานี้เป็นใคร” ตลอดจนปัญหาว่า “ความมุ่งหมายของชีวิตของเรานี้คืออะไร” อันล้วนแล้วแต่เป็นปัญหาสำคัญ ในการครองชีพของมนุษย์เรา ซึ่งถ้าเราไม่รู้คำตอบปัญหาเหล่านี้ได้ชัดแจ้งแล้ว ความสุขกายสุขใจของมนุษย์ก็ จะมีได้ยาก เหล่านี้ด้วยแล้ว ความรู้ของเราที่มีอยู่ในโลกวิทยาศาสตร์ซึ่งเรานับถือกันว่าเป็นของวิเศษ ก็ยังหาได้ ก้าวหน้าไปไกลพอที่จะทำให้มนุษย์ทุกวันนี้ตอบปัญหาเหล่านี้ได้ไม่

ผู้ที่สามารถตอบปัญหาเหล่านี้ได้นั้นมีอยู่แต่ผู้เดียว คือ พระพุทธเจ้าของเราเท่านั้น แต่ถึงกระนั้น พวกเราที่รู้สึกตัวว่าเป็นหัวสมัยใหม่ และทั้งๆ ที่ได้ปฏิญาณกันเกือบทั่วไปว่า เขาเป็นพุทธศาสนิกชน ก็ไม่สู้ จะอยากฟังนักกว่าพระพุทธเจ้าท่านตอบปัญหาเหล่านี้ได้อย่างไร พวกเราโดยมากมักแต่คอยฟังคำตอบของปัญหา เหล่านี้จากท่านศาสตราจารย์ทางวิทยาศาสตร์เท่านั้น ถ้าทราบใดท่านเหล่านี้ยังตอบไม่ได้ ก็เป็นอันจำใจต้อง เป็นผู้ไม่รู้อยู่ดรามัน

เมื่อ 2500 ปีกว่ามานี้ พระพุทธเจ้าท่านได้ทรงชี้และสอนให้เห็นชัดว่า รูปร่างตลอดจนมันสมองและ วิญญาณ ซึ่งท่านเรียกว่า ชันธห้าประการนี้ หาใช่ตัวตนของเรา ดังที่พวกเราทั้งหลายพากันนึกไม่ แต่เราก็พากันนึกว่ามีมันเป็นเช่นนั้น จนในที่สุดความนึกนั้นก็กลายเป็นความเชื่อฝังอยู่ภายในภวังค์จิต ยึดมั่นว่าตัวของเรา นี้มีอำนาจที่จะอำนวยผลของการกระทำของเราให้เป็นไปสมประสงค์ได้ทุกประการ ซึ่งตามความจริงแล้วเราหาได้ มีอำนาจเช่นนั้นไม่ แต่เราก็ยังเชื่ออยู่เช่นนั้น เพราะฉะนั้นไม่ว่าจะทำอะไรลงไปเราก็คิดถึงผลที่จะให้ประโยชน์ แก่ตัวของเราโดยทันที โดยไม่รู้ว่าการคิดเช่นนั้นเป็นการคิดที่ฝ่าฝืนกฏธรรมชาติเสียแต่แรกทีเดียว และอาศัย

เหตุที่เราเชื่อว่าตัวเราเป็นตัวพิเศษแตกต่างกับผู้อื่นและมีอำนาจตลอดจนภูมิรู้มากกว่าผู้อื่นเสมอตั้งนี้เข้าด้วยแล้ว เมื่อเรามาพบความจริงในชีวิตและในกิจการที่เราหวังผลดังที่ได้คาดไว้ในวันว่าผลนั้นหาได้เป็นไปดังที่เราได้คาดไว้ไม่ ก็ยิ่งทำให้เราติดต่อสู้ที่จะเอาชนะและเอาผลนั้นให้ได้ เมื่อไม่ได้ทางนี้ก็ลองทางโน้น ซึ่งผลสุดท้ายเราก็เที่ยวยุ่ง วุ่นไปหมด พยายามที่จะบังคับเอาผลดังที่เราคาดหมายไว้ให้ได้ ดังนั้นถ้าไม่ได้ทางตรงเขาก็หันเข้าใส่ทางคด และในที่สุดกิจการที่เราทำอยู่นั้นก็มักจะฉิบหายล่มจมไปสิ้น เพราะเมื่อเรายังขึ้นจะดันทุรังอยู่อย่างวุ่นๆ และคดๆ เกี่ยวๆ ดังนี้แล้ว ถึงแม้จะมีความเจริญขึ้นมาชั่วคราว แต่ในที่สุดมันก็จะต้องอันตรายหายไประยะสั้น หายไป เพราะแทนที่เราจะได้รับความช่วยเหลือจากพลังของกฎธรรมชาติ เรากลับหันไปสู้กับกำลังอันมหึมานั้น

ใครบ้างที่จะรอดหาญรอนสู้กับพลังของธรรมชาติได้ แม้แต่เกาะใหญ่ๆ ในมหาสมุทรก็ได้เคย ปรากฏว่าจมหายลงไปได้ ได้น้ำนั้นเพราะกำลังธรรมชาตินี้ ดังนั้นแทนที่เราจะพยายามบังคับเหตุและแก้ที่เหตุ เพราะการสร้างเหตุนั้นอยู่ภายใต้อำนาจของเรา เรากลับไปพยายามที่จะบังคับผลซึ่งหาได้อยู่ใต้อำนาจของเราไม่

ดูกลสิกรที่คิดหวังจะหารายได้ให้ได้ปีละเท่านั้นเท่านี้ และเมื่อได้ยิวว่าคนอื่นเขาหารายได้ดังที่ตน ประสงค์นั้นได้จากจำนวนต้นไม้เท่านั้นต้น ต้นก็ปลูกบ้างเท่านั้นต้น แต่พอเมื่อเขาไม่ได้รับผลเท่ากับที่คาดไว้แล้ว แทนที่เขาจะหันไปค้นหาเหตุว่าทำไมตนจึงไม่ได้ผลเท่าที่คาดไว้ เขากลับไปซื้อต้นไม้ชนิดอื่นมาปลูกแทน เพราะได้ยิวเขาพูดกันว่าผู้อื่นที่รับความร่ำรวยเพราะเขาได้ปลูกต้นไม้ชนิดนั้น ต้นก็ปลูกบ้าง แต่พอไม่ได้รับ ผลอีกเขาก็หันไปปลูกพืชอื่นต่อไปอีกโดยไม่มีที่สิ้นสุด ทางที่เขาควรจะทำนั้น เมื่อเขาได้พบความผิดหวังในครั้งแรกแล้วแทนที่เขาจะเลิกกิจการนั้น เขาควรที่จะกลับมาคิดถึงเหตุใดต้นไม้ที่เขาปลูกนั้นจึงไม่ได้ผลดีเท่าที่นึก เขาอาจได้รับคำตอบว่า เพราะขาดน้ำหล่อเลี้ยงต้น หรือขาดปุ๋ย หรือการขุดหลุมปลูกยังไม่ถูกลักษณะ หรือคนงานของเขาเฉื่อยชาไม่ทำงานเต็มที่เพราะขาดการส่งเสริมดูแล หรือในที่สุดต้นเหตุก็อาจเป็นเพราะเขาไม่รัก การงานนั้นเพียงพอ และเขาไม่ได้เอาใจใส่ในงานนั้นเพียงพอ อันล้วนแต่เป็นการพิจารณาค้นหาต้นเหตุด้วยความประสงค์ที่จะสร้างเหตุให้ถูกต้องทั้งสิ้น

การพยายามสร้างเหตุดังนี้จะทำให้จิตใจของเขามุ่งอยู่แต่ในงานนั้น โดยไม่คิดอยู่ทุกวินาทีถึงผลที่เขา ควรจะได้รับ โดยการปฏิบัติเช่นนี้จิตใจของเขาก็จะเกิดความว่างเปล่าพ้นจากการยึดตัวยึดตน และอาศัยเหตุนี้ ความเห็นแก่ตัวและความอยากอวดอยากไม่ตลอดจนความอยากให้คนอื่นเห็นว่าตัวเก่งก็จะมีน้อยลง และเมื่อสิ่งอัน สร้างความเป็นตัวตนนั้นน้อยลง กำลังธรรมชาติก็จะต้องเริ่มเข้าช่วยเขาให้ก้าวหน้า ผู้ที่มีความรู้ในกิจการเหล่านี้ เมื่อรู้ว่าเขาผู้นั้นหมดทิฐิมานะแล้ว ก็จะเริ่มกลับเข้าช่วยแนะนำและชี้แจงทางที่ถูกและทางที่ควรให้แก่เขา และ เมื่อความหยิ่งในตัวได้ลดน้อยลงเช่นนี้ ตนเองก็จะเริ่มฟังเริ่มคิดหาทางสร้างเหตุได้ใหม่อันถูกต้องกับหลักของ ธรรมชาติ

ตามข้อความที่ได้กล่าวมาแล้วนี้ เราจะเห็นได้ชัดว่า ร่างกายชั้นทั้งห้าประการที่เรื้อนร่างที่เราเคยนึก ว่าเป็นตัวของเรานั้นนั้น หาเป็นตัวของเราไม่ และเพราะความไม่รู้ในความจริงในข้อนี้เราจึงพบอุปสรรคและความ ทุกข์ดังตัวอย่างที่ได้กล่าวมาแล้วถึงผู้ที่รักตัวยิ่งกว่างาน ว่ากิจการของเขาย่อมจะไม่เจริญ ก็เมื่อเป็นเช่นนี้อะไร เล่าที่เป็นตัวที่แท้ของเราที่จะช่วยให้เราทำกิจการให้สำเร็จได้

พระพุทธเจ้าท่านทรงสอนว่า การปฏิบัติทำลายการเห็นแก่ตัวทั้งหลายเสียให้หมดสิ้น จนเรามีจิตใจ เป็นวิมุติ พ้นจากการยึดในการเป็นตัวเป็นตนแตกต่างจากผู้อื่น เลิกเป็นเขาเป็นเรา เลิกอยากอวดเลิกอยากให้ คนอื่นเห็นว่าตนนี้เก่ง เลิกทวงความชอบและพอใจ ยอมรับว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นประจักษ์แก่เรานี่เป็นการ ถูกต้องแล้วนั้นนั้น ย่อมยังปัญญาอย่างสูงให้เกิดขึ้นในจิต และจะได้รับความสุขอันปราศจากการกลัวตายหรือการ กลัวที่จะต้องไปเกิดมารับทุกข์ต่างๆอีก ความเป็นอยู่อันมีจิตเป็นวิมุตินี้ท่านทรงเรียกว่าถึงซึ่งพระนิพพาน อันเป็นจุดมุ่งหมายของพวกเราเหล่าพุทธศาสนิกชนทุกคนไปที่ตั้งใจจะปฏิบัติตัวให้บรรลุถึง

พระพุทธเจ้าทรงกล่าวว่า “นิพพานนี้คือความว่างอย่างยิ่ง” ซึ่งพูดเป็นภาษาบาลีว่า “นิพพานํ ปรมัตถสญญํ” ตามข้อความนี้เราจะเห็นได้ว่า นิพพานคือความว่างอย่างยิ่ง เป็นกุญแจไปสู่สุขอย่างสูงสุดพร้อมด้วยปัญญา รอบรู้อย่างสูงสุด และจากปัญญาอันรอบรู้อย่างสูงสุดนี้ ก็ย่อมหมายถึงอำนาจที่จะอำนวยผลของการกระทำ อย่างสูงสุดได้อย่างอิสระ โดยพ้นจากอำนาจของกฎแห่งกรรมโดยแท้อีกด้วย รวมสรุปแล้วจะเห็นได้ว่าพลังอันแรงที่สุดและยอดเยี่ยมที่สุด ที่สามารถอำนวยความสำเร็จของการกระทำทั้งหลายให้บังเกิดผลอย่างเลิศที่สุดและยอดเยี่ยมที่สุดได้นั้นก็คือ ความว่างจากการเห็นแก่ตัวเป็นอย่างยิ่ง นี้เอง

ในปัจจุบันนี้ภายหลังจากที่พระพุทธเจ้าของเราท่านได้ค้นพบความจริงข้อนี้ได้มาแล้ว 2500 กว่าปี นักปราชญ์และศาสตราจารย์อย่างยอดเยี่ยมก็มักจะค้นพบว่า ความว่างนี้เป็นพลังงานที่สูงที่สุด ดังจะเห็นได้จาก หลักที่ศาสตราจารย์ไอส์ไตน์ได้ค้นพบว่าสิ่งที่มีกำลังแรงที่สุดนั้นคือความว่างที่อยู่ในใจกลางของปรมาณูซึ่งล้อมไว้ด้วยโปรตอนและอิเล็กตรอน เมื่อใดเราสามารถแยกโปรตอนให้หลุดพ้นจากความดึงดูดของอิเล็กตรอนได้แล้ว ความว่างที่อยู่ภายในใจกลางของโปรตอนและอิเล็กตรอนนั้นก็กระเด็นออกมาด้วยกำลังอันมหาศาล แต่อนิจจา เมื่อมนุษย์เรารู้ความจริงข้อนี้เข้า แทนที่เขากลับจะใช้พลังอันมหึมานี้ให้เป็นประโยชน์ในทางที่จะบรรเทาทุกข์ให้แก่ มนุษย์ทั้งมวล เขากลับเอากำลังนี้ไปใช้เป็นกำลังในการสร้างลูกระเบิดปรมาณูทำลายชีวิตกัน

ด้วยเหตุเช่นนี้แหละที่พระพุทธเจ้าท่านจึงทรงนิ่งเสียบ่อย ๆ เมื่อมีผู้มาทูลถามถึงสิ่งที่มีอำนาจนี้ เพราะท่านรู้ดีว่าเมื่อมนุษย์เรายังไม่มีจิตอันเป็นวิมุติได้ทราบความจริงเหล่านี้เข้าแล้ว เนื่องด้วยกิเลสของเขา ยังหนาอยู่ เขาก็จะไม่สามารถนำเอาพลังนี้ไปใช้ในทางที่จะเป็นประโยชน์อันแท้จริงให้เกิดแก่มนุษย์โดยทั่วไปได้

นอกจากท่านศาสตราจารย์ไอส์ไตน์แล้วศาสตราจารย์เฟรดฮอยล์ยังได้แสดงข้อคิดต่อไปอีกด้วยว่า จักรภพของเราที่เกิดขึ้นมาจากความว่างอันอยู่ในใจกลางของปรมาณูไฮโดรเจน เนื่องด้วยในจักรภพนี้มีปรมาณูไฮโดรเจนอยู่ทั่วไป และปรมาณูเหล่านี้ได้ดูดเข้าจับกันเป็นก้อน เมื่อความดูดบีบตัวถึงที่สุดเข้าแล้วก็บังเกิดการขยายตัว ในการขยายตัวนี้โปรตอนกับอิเล็กตรอนที่หมุนอยู่รอบความว่างของปรมาณูอันหนึ่งนั้นก็หลุดออกจากกัน ความว่างที่อยู่ภายในก็กระเด็นออกมา และเมื่ออันหนึ่งเกิดระเบิดขึ้นมา ปรมาณูอื่นก็ระเบิด (Chained reaction) พลังอันใหญ่หลวงก็ระเบิดออกกว้างขึ้นทุกที ถึงแม้ทุกวันนี้การระเบิดนี้มีกำลังชนิดที่สามารถจะถล่มจักรวาลให้แหลกลงไปได้

ส่วนในทางจิตวิทยา ท่านศาสตราจารย์ ซี.จี. จุง ก็ยอมรับว่าในร่างของมนุษย์เรานี้มีความว่างส่วนหนึ่งที่อยู่ภายในอันมีธรรมชาติของมันเหมือนกันหมดทุกตัวคน ความว่างอันนี้ล้อมรอบไปด้วยบรรดาสัญชาตญาณ และประสบการณ์ตลอดจนความรู้ทุกกิ่งทุกแขนง ซึ่งตรงกับปัญญาในพระพุทธศาสนาอันมีอยู่ในจิตวิมุติ แต่ มนุษย์เราไม่สามารถรู้สึกความเป็นอยู่ของความว่างอันเป็นปัญญามหาศาลนี้ได้ เพราะมนุษย์ยังมุ่งพะวงหลงใหลในตัวคือรูปร่างนี้อยู่ ถ้าเมื่อใดเขาปลดแอกออกจากความรู้สึกมีตัวตน(ความเห็นแก่ตัว)ของเขาได้แล้ว เขาก็จะสามารถรู้สึกถึงความว่างอันเป็นพลังอยู่ในเขานั้นนั้นมีลักษณะเป็นอย่างไร

ศาสตราจารย์ ซี.จี. จุง เรียกความว่างนี้ว่า The Universal Unconscious ซึ่งถ้าจะแปลเป็นไทยก็เห็นจะเรียกได้ว่า “ภวังคจิตจักรวาล” คือเป็นภวังคจิตซึ่งเรารู้สึกไม่ได้ แต่ภวังคจิตนี้รวบรวมบรรดาความรู้ และความรู้สึกทั้งหลายของจักรวาล คือของทุกสิ่ง ทุกคน และทุกตัวในจักรวาลไว้ เป็นคลังของความรู้อยู่ในภวังค์ อันไม่มีผู้ใดที่จะถือได้ว่าเป็นของๆ คนโดยเฉพาะ สิ่งนี้ก็คือจิตวิมุติประกอบด้วยปัญญาดังแสดงไว้ในพระพุทธศาสนานั่นเอง

จากความจริงที่ต่างคนต่างได้ค้นพบนี้ จึงเห็นได้ชัดว่าเมื่อมนุษย์เราไม่มีตัวอยู่ในรูปร่างนี้โดยเฉพาะ อันแตกแยกกันจากผู้อื่นแล้ว แต่มีจิตส่วนหนึ่งซึ่งเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มนุษย์เรานี้ก็ย่อมจะได้ชื่อว่าเป็นคนๆ เดียวกัน ไม่มีใครแยกออกจากผู้ใดได้ คือชีวิตนี้เป็น **หนึ่ง** โดยแท้ อันชื่อว่าเมตตานั้นเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของโลก

เพราะเมื่อเราทั้งหลายเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแล้วเราก็ควรต้องรักกันและกรุณาซึ่งกันและกัน

นอกจากนี้เราจะเห็นได้ว่าบรรดาสິงทั้งหลายในโลกนี้นั้น สิ่งที่เราถือกันว่าเป็นประโยชน์ที่สุดนั้นก็คือ ที่ ๆ วางเปล่าทั้งหลาย เช่นเมื่อเราปลูกบ้านสำหรับอยู่อาศัย สิ่งสำคัญที่มีประโยชน์ที่สุดก็คือที่ ๆ วางเปล่าในบ้านและในห้อง ส่วนฝาเรือนและหลังคานั้นก็ล้วนเป็นแต่เพียงส่วนประกอบให้เกิดที่ว่างเปล่าที่ขึ้นมาเท่านั้น โดยดูจกเดียวกันประโยชน์สำคัญของประตูหรือหน้าต่างของบ้าน ก็คือที่ว่างเปล่าที่รอบประตูหรือรอบหน้าต่างนั้นกันไว้เท่านั้น เพราะถ้าประตูหรือหน้าต่างไม่มีที่ว่างเปล่าแล้ว เราผู้อยู่ในบ้านจะรับลมและอากาศหายใจไม่ได้สะดวก และการหายใจได้สะดวกนี้มีความสำคัญยิ่งกว่าหลังคาหรือฝาซึ่งทำไว้กันแดดกันฝนตั้งไหน ๆ เพราะว่าการถูกฝนถูกแดดนั้นไม่ทำให้เราตายเร็วเท่ากับการไม่มีอากาศสำหรับหายใจ

ดังนั้นถ้าเราจะคิดไปแล้วเราจะเห็นได้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในโลกนี้นั้น สิ่งที่มีประโยชน์ที่สุดก็คือ ที่ ๆ วางเปล่า ด้วยประการฉะนี้ การบำเพ็ญตัวของเราให้เกิดความว่างเปล่าจากการเป็นตัวเป็นตน จึงถือว่าเป็นกุญแจไปสู่ความสำเร็จอย่างสูง และเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดของชีวิตของมนุษย์ที่จะต้องมุ่งหน้าเดินไปให้ถึงให้จงได้ จุดมันเป็นจุดศูนย์กลางของเป้าหมายซึ่งเราจะต้องยังป็นไปให้ถูกให้ได้ฉะนั้น

เพื่อที่จะช่วยให้เราสามารถบรรลุถึงจุดมุ่งหมายอันสำคัญที่สุดนี้ได้ มันย่อมมีความจำเป็นที่เราจะต้องเรียนรู้ถึงธรรมชาติและความเป็นไปของชีวิตที่เราอยู่นี้ เช่นเดียวกันกับการที่เราต้องเรียนรู้ธรรมชาติของดินฟ้าอากาศของโลกนี้ เพื่อให้เราสามารถเตรียมตัวเผชิญหน้ากับมันได้

ข้าพเจ้าได้กล่าวมาแต่ข้างต้นแล้วว่า พระพุทธเจ้าพระองค์เดียวเท่านั้นที่ทรงทราบถึงลักษณะและคุณสมบัติของธรรมชาติของชีวิตเป็นอย่างดีที่สุดอันหาผู้ใดมาเปรียบปานมิได้เลย เพราะฉะนั้นเราพึงเชื่อและศึกษาคำสอนของท่านดีกว่าอะไรทั้งหมด ท่านทรงสอนไว้ว่า :-

ในจักรภพนี้นั้นมีกฎธรรมชาติอันเป็นกฎที่มีอำนาจที่สูงสุดอยู่กฎหนึ่ง ชื่อว่ากฎแห่งกรรม ซึ่งทำหน้าที่อำนวยผลให้แก่บรรดาต้นเหตุอันเกิดจากการกระทำทั้งหลายของบรรดาชีวิตและสิ่งทั้งหลายในจักรวาล รวมทั้งเหตุที่สร้างขึ้นด้วย พระอาทิตย์ พระจันทร์ และอะไรต่อมิอะไรทั้งสิ้น ตลอดไปถึงปรมาณูเล็กๆ น้อยๆ ทั้งหลายอันมีความเป็นอยู่ในกรอบจักรวาล ทั้งสิ้นเหล่านี้ให้เหมาะสมกับลักษณะและธรรมชาติและกำลังของเหตุเหล่านั้นๆ ดังนั้นเมื่อใดมีเหตุเกิดขึ้นกฎแห่งกรรมก็ใช้ลักษณะและกำลังของเหตุเหล่านั้นมาอำนวยสร้างผลให้เกิดขึ้นเหมาะสมกับเหตุนั้นเสมอ จึงเป็นที่กล่าวได้ว่า ไม่ว่าสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ปรากฏอยู่ในกรอบจักรวาลนี้ย่อมล้วนแต่เป็นผลของเหตุใดเหตุหนึ่งทั้งสิ้น

ดังนั้นนักปราชญ์จึงกล่าวว่าจะไรต่าง ๆ ตลอดจนเหตุการณ์และปรากฏการณ์ต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัวของเราในจักรวาลนี้ย่อมเป็นผลที่เกิดขึ้นถูกต้อง และสมควรกับเหตุที่ได้มีผู้สร้างขึ้นอย่างไม่มีที่สงสัยคลาดเคลื่อนได้เลย ความยุติธรรมหรืออยุติธรรมอย่างใดย่อมไม่มีหมด เพราะทุกอย่างอย่างมันถูกต้องสมควรหมดแล้ว เพราะกระแสของกรรมได้อำนวยมาเช่นนี้ การที่เราจัดว่าสิ่งใดผิดสิ่งใดถูก หรือสิ่งใดยุติธรรม สิ่งใดไม่ยุติธรรม ตลอดจนอะไรดีและอะไรไม่ดี รวมทั้งข้อความที่ขัดแย้งตรงกันข้าม (The pairs of opposite) ทั้งหลายนั้น เป็นเพราะเราใช้ความเห็นแก่ตัว อันเข้ากับตัวของเราเสมออันไปเปรียบเทียบกับความเห็นของผู้อื่น ซึ่งก็เห็นแก่ตัวของเขา และเข้ากับตัวของเขาเท่าๆ กันนั่นเอง

อันแท้ที่จริงแล้วปัญหาในความเห็นอันตรงกันข้ามนี้ไม่มีเลย อะไรมันเกิดปรากฏอยู่แล้วสิ่งนั้นย่อมเป็นการถูกร้อยเปอร์เซ็นต์เสมอ และเมื่อผลมันเกิดเช่นนั้นแล้วก็ย่อมเป็นการเสียกำลัง และเวลาที่ผู้ใดจะไปแก้ผลนั้นให้กลับเป็นถูกต้องได้ตามใจประสงค์ของเขาได้ในเวลาบัดเดี๋ยวนั้น เพราะเขาผู้นั้นย่อมไม่มีหนทางที่จะสู้กับกำลังอันมหาของกระแสของกรรมในขณะที่กำลังไหลพุ่งอยู่นั้นได้ อย่างดีที่สุดถ้าเขาอยากจะแก้ผลนั้นจริงๆ เขาก็ต้องรอคอยเวลาให้กำลังของกระแสกรรมที่บังคับผลนั้นให้เกิดขึ้นผ่านไปเสียก่อน แล้วจึงคิดสร้างเหตุขึ้น

ใหม่เพื่อเปลี่ยนแปลงผลนั้น จุดต้นอ้อซึ่งเมื่อถูกลมพัดกล่าก็ยอมล้มลงตามลม ถึงแม้รากของบางต้นบางสาขาจะขาดไปบ้างก็ไม่พยายามแก้ไขในเวลาที่พายุยังกล่าอยู่นั้น ต่อเมื่อพายุสงบแล้วจึงตั้งตัวตรงขึ้นใหม่ และพยายามหาที่วางรากยึดตัวให้ตั้งแข็งแรงขึ้นตามประสงค์ คือสร้างเหตุขึ้นใหม่ในภายหลังนั่นเอง

แต่การที่เราจะสร้างเหตุขึ้นใหม่ภายหลังเพื่อจะแก้ผลที่เราไม่พอใจนี้โดยคิดคาดประมาณไว้ว่าความต้องการจะให้เกิดผลเช่นนั้นเช่นนั้นเล่า ก็หาใช่จะเป็นเครื่องประกันได้ว่าผลที่เกิดขึ้นมาใหม่จากเหตุที่เราเพิ่งสร้างขึ้นนี้จะมีรูปร่างลักษณะสมประสงค์ของเราไม่ กรรมย่อมอำนวยผลจากการกระทำใหม่นี้ให้มีผลสมดุลงับสิ่งแวดล้อมทั้งหลาย ไซ้กรรมจะยอมกำหนดผลขึ้นให้ตามคำขอร้องขอของเรากี่หาไม่ กรรมย่อมไม่มีความลำเอียงเข้าข้างผู้ใด ถ้ากรรมจะเข้ากับผู้ใดแล้ว กรรมจะต้องเข้ากับผู้ที่ปราศจากการเห็นแก่ตัวเสมอ

ดังนั้นแหละถ้าตราบใจเรายังคงสร้างเหตุที่หวังผลให้เข้ากับตัวของเรายู่แล้ว ถึงแม้ผลที่เรากำหนดนั้นจะมีประโยชน์อย่างก็ตาม ก็ขอให้จงเชื่อเสียเถิดว่า กรรมอาจไม่กำหนดให้ตามใจของเราอีกก็ได้เสมอ ต่อเมื่อใดเราคิดจะสร้างเหตุโดยไม่หวังผลที่จะให้เกิดประโยชน์แก่ตัวของเรแล้ว เมื่อนั้นแหละกรรมอาจกำหนดผลอันเป็นไปไกลกับความประสงค์ของเราก็ได้ เพราะกรรมย่อมอำนวยผลแต่เฉพาะที่จะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมเสมอ

ประโยชน์ในที่นี้มิได้หมายความว่า จะเป็นประโยชน์ชนิดที่นำแต่เฉพาะแก้วแหวนเงินทองมาให้เราเท่านั้น แต่อาจจะมาในรูปประโยชน์ชนิดอื่น เช่น ประโยชน์ที่จะทำการฝึกหัดสั่งสอนให้เราละเสียซึ่งนิสัยชั่วก็ได้ หรือจะเป็นประโยชน์ที่จะเป็นมาในรูปความทุกข์ยากและภัยธรรมชาติ เพื่อสอนให้เราเป็นผู้อดทนและให้รักใคร่ร่วมมือกันทำงาน แทนที่จะแย่งดีอิจฉาริษยากันก็ได้ ดังเช่นประเทศญี่ปุ่นซึ่งถูกภัยธรรมชาติรบกวนบ่อยๆ ครั้ง จนทำให้คนญี่ปุ่นเกิดมีขันติความอดทนและความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน ฝึกงานและร่วมมือร่วมไม้กันทำงานเพื่อส่วนรวมเป็นต้น ประโยชน์บางชนิดจึงมีรูปร่างลักษณะเกิดมีมาในแง่ทุกข์เพื่ออบรมสั่งสอน ซึ่งถ้าเราไม่ท้อแท้ถอดแอดและบ่นต่างๆ แล้ว ประโยชน์ของทุกข์นั้นก็กลับกลายเป็นกำลังอย่างมหาศาลเพื่อช่วยเราให้รุ่งเรืองในภายหน้า ดังนั้นแหละผลที่กรรมกำหนดจึงจัดว่าเป็นผลที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้องร้อยเปอร์เซ็นต์เสมอ เพื่อประโยชน์และความสมดุลงับของส่วนรวม

ตามอรรถาธิบายที่กล่าวมาแล้วนี้ เราย่อมจะเห็นได้ว่าคำพูดที่กล่าวสั้นๆ และง่าย ๆ ว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วนั้น” มิได้แปลคำว่า “ดี” เท่ากับเงินทองลาภยศ หรือคำว่า “ชั่ว” ว่า การอดอยากทนทุกข์ยากจนอย่างตรงไปตรงมาไม่ บางครั้งผลชั่วนั้นอาจจะมาในรูปเงินทองและวาสนาลาภยศ ซึ่งมาทำให้ผู้นั้นเผลอใจในทรัพย์นั้นจนเขาเสียสติหรือหลงจนงมงายไป จนในที่สุดต้องตกที่นั่งฉิบหายวายปวง เสียยศ หมดศักดิ์ อันเป็นการถูกโทษอย่างหนักก็ได้ ด้วยเหตุดังนี้ ถ้าเราจะเปลี่ยนคำพูดนี้เสียใหม่ว่า “ทำดีได้สุข ทำชั่วได้ทุกข์” จะดีกว่า เพราะผู้ที่ทำดีเป็นส่วนมากที่มีได้ร่ำรวยหรือมีอำนาจวาสนา แต่ใจของเขาไม่สุข และผู้ที่มีอำนาจวาสนาร่ำรวยหลายคนก็ใจไม่สุข ถ้าเราเข้าใจความหมายนี้เสียใหม่ มันจะทำให้ปัญหาที่มีผู้ตั้งคำถามถามกันอยู่บ่อยครั้งว่า คนได้ทำดีมาแล้วเป็นก่ายเป็นกองแต่ทำไมเขาจึงไม่ได้ดีสักทีนี้หมดไป เพราะการได้ดีในที่นี้หมายถึงความสุขใจยิ่งกว่าความเจริญในทางวัตถุ

ทุกวันนี้ยังมีพวกเราอีกหลายคนที่ไม่สู้จะเชื่อในฤทธิ์ของกระแสกรรมนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งพวกที่ได้เคยเรียนวิทยาศาสตร์ มักจะไม่เชื่อเอาเลยว่ามีกระแสของกรรมทำหน้าที่ดังกล่าวแล้วอยู่ในจักรวาลนี้ ที่ไม่เชื่อก็เพราะไม่มีตำราวิทยาศาสตร์เล่มใดพูดถึง

ข้าพเจ้าอยากจะขออธิบายว่า เมื่อร้อยปีมาแล้วถ้าใครบอกเราว่าอีกร้อยปีข้างหน้าเราจะมีโทรทัศน์ วิทยุฟัง และมีเครื่องบินไอพ่นที่มีความเร็วถึง 2000 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ตลอดจนลูกระเบิดปรมาณูซึ่งสามารถทำลายเมืองใหญ่ๆ เช่นกรุงเทพฯ ได้ในพริบตาเดียว เราก็คงไม่ใคร่จะเชื่อ ไม่ชั่วแต่ไม่เชื่อ เราอาจพาลหาว่า

ผู้พูดนั้นค่อนข้างจะมีสติไม่สมบูรณ์นักก็ได้ ใครบ้างในครั้งกระโน้นจะเชื่อว่ามีกำลังกระแสไฟฟ้าที่เราแลไม่เห็น จับไม่ได้หรือดมไม่รู้สึกรึ ซึ่งคนสามารถนำเอามาใช้จุดตะเกียง เดินเครื่องจักร และส่งกระแสคลื่นโทรทัศน์ แต่ทุกวันนี้ทั้งๆ ที่เราก็มองไม่เห็นและจับเอาไว้ในมือก็ไม่ได้ เราทั้งหลายก็ยอมรับว่ามีกระแสไฟฟ้าซึ่งแล่นผ่านเรา อยู่แทบจะทุกวินาที ทีนี้เมื่อมีคนขนาดพระพุทธรเจ้าทรงรับรองว่ามีกระแสของกรรมอันเป็นกำลังมหิมายิ่งเสียกว่าไฟฟ้าเสียอีก เราจะไม่เชื่อเจียวหรือ

สำหรับผู้ที่ไม่สู้จะเชื่อนัก ข้าพเจ้าขอชี้ว่า ในการยิงปืนนั้น ถ้าเราเอาปืนนั้นมามัดติดกับขาอย่างไรให้มันคงแล้วลองยิงทีที่หมายใกล้ๆ ดูสักร้อยนัด เราจะเห็นว่าไม่มีกระสุนนัดใดเลยที่ถูกที่หมายเป็นจุดเดียวกัน หรือเพื่อให้เห็นง่ายเข้าอีก ถ้าเราลองเอาลูกกอล์ฟมาร้อยลูกแล้วลองตีใส่ไปบนกรีน เพื่อจะให้ลูกกอล์ฟนั้นตกลงในหลุมที่มีธงปักเป็นที่หมาย เราจะเห็นว่าถึงแม้เราจะตีสักเท่าใด ลูกกอล์ฟเหล่านั้นก็จะไม่ไป ณ จุดเดียวกัน มันจะเที่ยวตกกระจายไปหมด

การกระจายนี้เขาเรียกว่า เขตของการกระจาย (Zone of Probability) การกระจายนี้จะมีเขตการกระจายกว้างหรือแคบย่อมแล้วแต่จิตใจของผู้ที่ตีลูกกอล์ฟนั้น ถ้าเขาอยากอวดว่าเขาเก่งอย่างไรบ้างแล้วเขตการกระจายก็จะกว้างมากเพราะการอยากอวดนั้นย่อมทำให้เขากระทำการดีดิ่งไม่ได้ เพราะใจมุ่งอยู่ที่การอยากให้เห็นว่าเขาเก่ง หาได้อยู่ในการตีลูกกอล์ฟไม่ ดังนั้นเทคนิคของการตีที่ย่อมจะไม่ดีพอและมีการผิดพลาดได้มาก ผลลัพธ์ของการตีนั้นก็ย่อมแสดงให้เห็นปรากฏว่า เขตการกระจายนั้นกว้างและโตมาก ส่วนคนที่คิดแต่อยากตีลูกกอล์ฟให้ถูกต้องกับเทคนิคของการตีอย่างดีที่สุดที่จะทำได้แล้ว เขตของการกระจายของเขานั้นจะเล็กมาก เพราะใจของเขามุ่งอยู่ที่การตีนั้นโดยไม่สู้จะนึกอยากอวดอยากโชว์ อันเป็นการแสดงว่ามีความเห็นแก่ตัวอยู่น้อย ผลของการกระทำของเขาก็อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างจะดี ซึ่งเป็นข้อพิสูจน์โดยชัดแจ้งว่าในจักรวาลนี้มีกระแสของกรรมกระทำหน้าที่อยู่ทุกเวลานาที ถ้าผู้ใดจะเถียงว่าไม่จริง เขาจะอธิบายได้อย่างไรถึงการกระจายดังกล่าวแล้วว่า เกิดจากเหตุใด และอะไรที่เป็นกำลังที่บังคับให้มีการกระจายเช่นนั้น

เพื่อจะพิสูจน์ถึงความจริงนี้ นั้น ยังมีวิธีพิสูจน์ได้อีกมากมาย ซึ่งพูดไปก็จะยิ่งยืดยาวขึ้นทุกที สุ่มาดกลงยอมรับเสียดีกว่าว่ากำลังของกระแสเช่นนี้นั้นมีอยู่จริง เพราะถ้าจะว่าไปจริงก็หาว่ามีผู้ใดพิสูจน์ได้ไม่ว่าสิ่งเช่นนี้ไม่มี และก็จะไม่สามารถพิสูจน์ได้ด้วยอะไรที่ทำให้ลูกกระสุนหรือลูกกอล์ฟกระจายเช่นที่ได้กล่าวมาแล้ว จะพิสูจน์ได้อย่างดีก็อาจพูดได้ว่าดินปืนที่บรรจุในลูกกระสุนปืนนั้นมีเกล็ดเล็กที่ใส่ไว้แตกต่างกัน จึงทำให้อำนาจของมันแตกต่างกัน แต่ข้อพิสูจน์ข้อนี้ก็ชี้ชัดว่า การที่ลูกกระสุนมีเกล็ดดินปืนไม่เท่ากันก็เพราะคนที่ทำลูกปืนนั้นมีความบกพร่อง เพราะไม่พินิจพิจารณาในกิจที่ตนกระทำนั้นเพียงพอ เพราะความเห็น้อยบ้าง เพราะชี้เกี้ยวบ้าง และเพราะความซุ่มที่อยากจะทำให้งานนั้นมันเสร็จไปเสียตนจะได้ไปเที่ยวเร็วๆ บ้าง ซึ่งล้วนแต่เป็นการเห็นแก่ตัวอันเป็นต้นเหตุให้กระสุนปืนที่ตนดูแลทำอยู่นั้นมีกำลังคลาดเคลื่อน และในที่สุดกรรมก็ย่อมเข้ามาจัดการบังคับผลให้เกิดขึ้นต่างๆ กันตามสมควรแก่ลักษณะของเหตุนั้น

ดังนั้น กรรมจึงเป็นกฎของธรรมชาติ ที่เป็นยอดแห่งกฎธรรมชาติทั้งหลายซึ่งเราทุกคนจะหลีกเลี่ยงไม่ได้เลย และเราพึงต้องทราบไว้โดยชัดเจนว่าทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัวเรานี้ล้วนแต่เป็นผลของกรรมที่กรรมได้กำหนดมาให้เราได้เผชิญหน้าทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการงานหรือตำแหน่งหน้าที่ ความมีความจน ตลอดจนเสื้อผ้าที่เราใส่อยู่ และบุหรืที่เราสูบ บ้านช่องที่เราอยู่ รวมทั้งลูกของเราเมียของเรา และอะไรต่างๆ ทั้งสิ้น ก็ล้วนแต่เป็นผลซึ่งกรรมได้กำหนดมาให้ทั้งสิ้น ซึ่งใครจะหลีกเลี่ยงไม่รับมันหรือปฏิเสธมัน หรือจะพยายามแก้ไขมันให้เป็นอย่างอื่น ก็ย่อมไม่ได้ทั้งสิ้น ยิ่งกว่านั้นถ้าผู้ใดคิดจะแก้ไขตัดแปลงผลนั้นเพื่อให้เป็นไปอย่างอื่นเพื่อประโยชน์ของตัว ก็ย่อมจะต้องได้รับโทษตอบแทนเพราะเขาฝ่าฝืนกำลังของธรรมชาติ ดุจเรากะโดดลงมาจากยอดตึกอันเป็นการฝ่าฝืนกฎการวิวัฒนาการของธรรมชาติ กฎธรรมชาตินั้นก็ต้องลงโทษให้เราต้องเสียแขนขา หรือคอหัก บาดเจ็บ

หรือถึงตายเลยก็ได้ เป็นต้น

ดังนั้น พระพุทธเจ้าท่านจึงทรงสอนให้เราถือศีลและยึดมั่นในศีลอย่าให้ศีลขาด เพราะการศีลขาดก็คือ การฝ่าฝืนธรรมชาตินั่นเอง ด้วยประการฉะนี้แล้วเราจึงพึงต้องเว้นจากการฆ่า การลักขโมย และการประพฤติผิด ในกาม ให้เกิดขึ้นแก่ของหรือบุคคลที่รักของผู้อื่น เมื่อกรรมได้กำหนดมาแล้วให้เขาทั้งหลายมีชีวิตและทรัพย์สินสมบัติ ตลอดจนบุตรภรรยาไว้ในความปกครองอารักขาของเขาแต่ละคนๆ ดังนี้แล้ว ถ้าเราไปล่วงเกินแย้งชิงหรือ ทำลายเสียซึ่งบรรดาสิ่งที่กรรมได้กำหนดไว้ เราก็ย่อมจะต้องได้ชื่อว่าเรานั้นเป็นผู้ประพฤติผิดต่อกฎธรรมชาติ ซึ่งเราจะต้องได้รับทุกข์เป็นการตอบแทนโดยแน่นอน

โดยอาการเดียวกันนี้ การพูดไม่จริงและการพูดแก้ตัวเพื่อกลบบเลือนการกระทำผิดของตน ตลอดจน การดิ้นรนินทาผู้อื่น และชดช้อดป้ายร้ายให้แก่ผู้อื่น อีกทั้งการตีมน้ำเมาเพื่อให้ผลิตเพลินลิ้มเสียซึ่งความทุกข์ ยากทั้งหลาย คิดอยู่แต่จะหลีกเลี่ยงความจริงนั้นๆ ที่เป็นผลของกรรมที่ตนได้สร้างขึ้นมานั้นเสีย โดยใช้ความ มีนเมามาเป็นเครื่องพรางตาพรางใจ ทำการหลอกตัวเองไปได้ชั่วขณะหนึ่งๆ ด้วยความเก่งอวดโอ้หลบลหลีกเลี่ยงความเป็นจริงของตนจนเป็นผลให้เกิดโมหาคติขึ้นบังหน้า จนกระทำการอันพึงไม่ควรกระทำ ประกอบด้วยความรู้ ที่ว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นนี้ถูกต้องและเป็นการสมควรหมด และล้วนแต่เป็นสิ่งและเหตุการณ์ที่กรรมได้ กำหนดให้เกิดประจักษ์ขึ้นเพื่อเป็นการให้รางวัลบ้าง ลงโทษบ้าง หรือสั่งสอนบ้าง ตามแต่ความสมควรที่กรรมได้ กำหนดไว้สมกับเหตุ

เช่นอธิบายมานี้แหละ เราจึงควรเว้นจากการไม่โกรธ ไม่โลภและไม่หลง และไม่อิจฉาผู้อื่นโดยคิด ทำลายเขาเพื่อจะให้ได้ได้รับความเสมอภาค เพราะความโกรธก็ตามความโลภก็ตามก็ล้วนแต่เกิดขึ้นจากการที่เรา ไม่ยอมเชื่อว่ากรรมได้กำหนดผลอันปรากฏขึ้นให้มหาชนเราโกรธและโลภนั่นเอง เช่น คนใช้ของเราทำงาน ไม่ถูกใจเราเป็นต้น ซึ่งที่จริงนั้นการที่คนใช้กระทำไม่ถูกต้องจนเป็นเหตุกวนใจเรานั้น แท้ที่จริงก็เป็นผลของ กรรมซึ่งทั้งตัวเราเองและคนใช้นั้นต่างได้สร้างขึ้นทั้งสิ้น จนเรานั้นได้รับผลให้เกิดการก่อกวนใจไม่เป็นสุข และ คนใช้ก็ได้ผลที่ต้องถูกโกรธ เป็นต้น ซึ่งเรารู้เสียอย่างแน่นอนว่าการที่เราต้องก่อกวนใจเพราะคนใช้นั้น ก็เป็นเพราะ เรานี้คงได้สร้างเหตุขึ้นมาอย่างใดอย่างหนึ่ง จึงได้รับผลมีลักษณะเป็นเช่นนี้ ซึ่งทำอย่างไรเสียเราก็จะเลี่ยงมิได้ พร้อมด้วยความรู้เช่นนี้ให้ชัดแจ้งในใจ แทนที่เราจะโกรธ เราควรมารำพึงคิดหาเหตุที่ทำให้เป็นเช่นนั้น และโทษ ตัวเองเสีย น่าจะเป็นประโยชน์กว่า

นอกจากนี้แล้วความเสมอภาคนั้นหามิได้ไม่ เพราะผลกรรมของทุกคนย่อมมีลักษณะและปริมาณต่าง กัน ถึงแม้ว่าผู้ที่เป็นพี่น้องฝาแฝดก็หาได้มีปริมาณของกรรมเสมอกันไม่ ต่างตัวต่างคนและต่างใจกัน ก็ย่อมจะ ทำอะไรให้เหมือนกันเป็นพิมพ์เดียวกันมิได้ ลักษณะและปริมาณของเหตุและผลย่อมต้องแตกต่างกัน เสมอ ดังนี้แหละ ผลกรรมจึงไม่มีซ้ำหรือเหมือนกันได้ไม่ว่าจะเป็นในกรณีใด ดังนี้แหละ จึงเป็นการสมควรที่จะ พุดได้ว่า ความเสมอภาคนั้นหามิได้ไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเสมอภาคในทรัพย์สินนั้นมิได้เป็นอันขาด ถ้า จะให้มีการเสมอภาคได้บ้างแล้ว ก็พอจะมีได้แต่เฉพาะในสิทธิ์และเสรีภาพเท่านั้น ซึ่งถึงเช่นนั้นก็เป็นแต่ในทาง ปริยายเท่านั้น โดยเหตุนี้สิทธิ์บางอย่างที่มุ่งจะให้บุคคลมีความเสมอภาคไปหมดสิ้น ทั้งในทรัพย์สินและในทาง สิทธิ์เสรีภาพนั้น จึงย่อมจะเป็นไปไม่ได้ เพราะมันเป็นการผิดหลักธรรมชาติอย่างร้อยเปอร์เซ็นต์ไปเลย ครอบงำ ที่ความอยากได้และความต้องการของมนุษย์มีอยู่ไม่เหมือนกันทุกคนแล้ว ความเสมอภาคดังกล่าวมาแล้วย่อมมี ไม่ได้เป็นอันขาด

โดยเหตุนี้แหละ พระพุทธเจ้าท่านจึงทรงรับรองว่า คนเราย่อมเสมอกันมิได้ เพราะเราทุกคนย่อม ต้องได้กระทำเหตุให้บังเกิดผลกรรมมาแล้วต่างๆ กัน และผลกรรมซึ่งกำหนดยศศักดิ์ ฐานะ ทรัพย์สิน และการ เป็นอยู่ตลอดจนกรรมลิขิต ซึ่งจัดเหตุการณ์แวดล้อมในบรรดาภิกขการและการครองชีวิตของแต่ละบุคคล รวมทั้ง

การกำหนดให้ผู้ใดเคราะห์ดีหรือเคราะห์ร้ายและอำนาจวาสนาทิ้งปวงให้แก่เรา เหมาะสมกับการกระทำของเรา ที่ได้ทำไว้แล้วแต่หนหลัง ก็ย่อมจะต่างกันด้วย จะเสมอภาคเท่ากันมิได้ การเสมอภาคโดยแท้จริง จะมีได้ก็ต่อเมื่อทุกคนได้ใช้กรรมหมดสิ้นแล้ว และมีจิตเป็นวิมุติเป็นพระอรหันต์แล้วเท่านั้น.

เมื่อทราบความจริงอย่างยั้งเช่นนี้แล้ว เราจงอย่าลืมว่าสิ่งทั้งหลายที่ทำให้เรากลุ่มใจนั้นหาใช่เป็นเพราะว่าสิ่งที่เกิดขึ้นมันมีฤทธิ์เดชให้ทุกข์ และความเจ็บปวดร้ายแรงเกินไปอย่างไรก็ตาม การที่เรากลุ่มใจนั้น เรากลุ่มเพราะความนึกคิดว่ามันร้ายแรงต่างหาก ดังเช่นความตายเป็นต้น ตามความจริงแล้วมันมิใช่ของร้ายกาจอะไรเลย มันเป็นของธรรมดาอย่างเดียวกันกับการที่เราต้องหลับต้องนอนทุกๆ คืนนั่นเอง แต่เราพากันไปนึกเสียว่า มันร้ายกาจเหลือเกิน มันก็เลยกลายเป็นสิ่งที่เราพากันกลัวเป็นที่สุด

โดยอาการเดียวกัน เมื่อมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือผู้ใดขัดขวางความสำเร็จในกิจการของเรา เราก็ไม่ควรจะไปลงโทษผู้หนึ่งผู้นี้ หรือขัดว่าเป็นเพราะเหตุโน้นเหตุนี้ว่าเขาแกล้งเรา แทนที่จะนึกเช่นนั้น เราควรจะต้องหันหน้าเข้าสู่ความจริง ซึ่งความจริงนั้นจะชี้ว่ามันตัวเราเองต่างหากที่เป็นต้นเหตุของการขัดขวางนั้น การที่เราเที่ยวขัดผู้อื่นนั้นก็เพราะเราจะหลบเลี่ยงที่จะไม่ยอมรับผิดชอบและไม่ยอมดิ้นรนตัวเอง

เราควรจะรู้สึกเสียใจว่า การที่เราตำหนิกล่าวโทษผู้อื่น ว่าเขามาแกล้งเรานั้น เป็นการแสดงว่าเรานั้นยังมิได้เป็นผู้ที่ได้รับการศึกษามาแล้วเพียงพอเลย เมื่อใดเราไม่โทษหรือดิ้นรนผู้อื่น แต่กลับมาโทษและดิ้นรนตัวเองได้แล้ว เมื่อนั้นแหละมันก็จะเป็นเรื่องชี้ว่า การศึกษาของเรานั้นได้เริ่มก้าวหน้าขึ้นไปถึงขั้นขั้นสูงแล้ว และถ้าเมื่อใดเราไม่ตำหนิโทษผู้ใดเลย และทั้งไม่บ่นว่าดิ้นรนตนเองจนเกิดเศร้าหมองและท้อแท้ใจ เพราะรู้ชัดว่าการที่มีเหตุการณ์อันไม่พึงปรารถนาเหล่านั้นเกิดขึ้นนั้นมันก็ล้วนแต่เป็นผลของกรรมซึ่งเราได้สร้างเหตุขึ้นมาทั้งสิ้น ครั้นแล้วก็น้อมใจยอมรับผลเหล่านั้นเสียโดยชื่นดาชื่นใจ และเก็บไว้เป็นบทเรียนสำหรับให้กุศลของเราเพื่อจะได้ไม่ผิดพลาดอีก เมื่อเราปฏิบัติได้เช่นนี้ การศึกษาของเราจึงจะนับได้ว่าพร้อมบริบูรณ์จบหลักสูตรแล้ว

ถ้าเราอยากเป็นคนเก่งให้คนเคารพนับถือ เราจะต้องทำใจของเราไม่ให้รู้สึกอยากเป็นผู้ใดหรือสิ่งใดที่กรรมมิได้กำหนดมาให้เราเป็นในขณะนั้น เพราะเมื่อยังไม่ถึงเวลาที่กรรมจะกำหนดให้เราเป็นสิ่งใดแล้ว เราย่อมไม่มีอำนาจที่จะบังคับเหตุการณ์ให้เป็นไปเช่นนั้นได้ ถ้าขึ้นอยากจะทำไปให้จงได้ก็มิแต่จะได้รับความเดือดร้อนและความไม่สำเร็จ สิ่งใดที่กรรมกำหนดให้เราทำแล้ว หนทางนั้นและสิ่งนั้นจะสะดวกมาก จนบางทีโดยไม่รู้ตัวเลยก็กลับมีราชนรถมาเกยขอเชิญให้ไปเป็นสิ่งที่ประสงค์อยู่นั้น ดังนี้แหละเราจึงควรอยากเป็นหรืออยากทำแต่เฉพาะในสิ่งที่กรรมได้กำหนดมาให้ เพราะในหน้าที่นั้นและในตำแหน่งนั้นเราย่อมจะมีอำนาจเหนือที่จะบังคับเหตุการณ์ ให้อนุโลมเป็นไปดังเราประสงค์ได้ เพราะกฎธรรมชาติคือกรรมย่อมช่วยบันดาลให้เป็นไปในทางที่จะเกิดประโยชน์แก่เราด้วยเหตุที่กรรมได้กำหนดให้เราทำหน้าที่นั้น

อาศัยเหตุผลดังกล่าวมาแล้วนี้ ถ้าเราเห็นผู้ใดที่ได้รับเกียรติได้รับยศหรือได้รับอำนาจให้เป็นใหญ่เป็นโต ถึงแม้เราจะเห็นว่าเขานั้นไม่มีภูมิรู้หรือความสามารถในการทำงานเท่าตัวเราก็ดำรง เราก็ไม่ควรอยากจะเป็นแทนเขา เพราะอย่างไรเราก็ย่อมจะไม่มีอำนาจที่จะบันดาลให้เราเป็นไปเช่นนั้นได้ เพราะกรรมมิได้อุดหนุนท่านดังกล่าวแล้ว ถ้าเราเข้าใจความจริงข้อนี้ดีแล้ว ความอิจฉาริษยาก็ย่อมจะไม่บังเกิดขึ้นได้ในห้วงของเรา

ของจงจำไว้ว่า คนเราทุกๆ คนนั้นเปรียบเหมือนตัวละครซึ่งได้ร่วมกันแสดงอยู่ในบทบาทของละครเรื่องเดียวกัน ซึ่งกรรมกรรมเป็นทั้งผู้เขียนบท ผู้ลงทุน ผู้สร้างฉาก และเป็นผู้กำกับการแสดงและกำกับเวทีตลอดจนเป็นผู้ปล่อยตัวละคร และเลือกตัวว่าผู้ใดสมควรจะเล่นเป็นตัวไหน ละครเรื่องนี้ย่อมเป็นละครที่ใหญ่ที่สุดซึ่งมีผู้แสดงนับเป็นจำนวนหมื่นล้านตัว ผู้กำกับการแสดงที่จะปล่อยตัวละครออกมา และผู้เขียนบทก็มีหน้าที่อันมโหฬารที่จะต้องให้ตัวละครออกมาแสดงโดยไม่ขัดบทหรือพูดซ้อนกันจนไม่เป็นภาษาซึ่งมิใช่ของง่าย ด้วยเหตุนี้

ตัวละครบางตัวถึงแม้จะพร้อมแล้วที่จะแสดงบทของตน แต่ผู้กำกับก็ยังคงยอมจะปล่อยให้เขาออกมาแสดงไม่ได้โดยทันที เพราะเกรงจะไปขัดกับบทของผู้อื่นที่กำลังแสดงอยู่ ตัวละครนั้นจะต้องรอโอกาสที่ผู้กำกับการแสดงจะเห็นเหมาะสมว่าเมื่อเขาออกมาแล้ว จะไม่ทำให้เรื่องนั้นเสีย หรือยังไปจนคนดูไม่เข้าใจ เขาจะต้องออกโรงในเวลาที่เหมาะสมที่สุด และถูกต้องที่สุดที่จะทำละครเรื่องนั้นเป็นไปถูกต้องดังผู้เขียนบทได้กำหนดไว้

ดังนั้นแหละ ถ้าผู้เขียนบทเขาเขียนว่าอย่างไร เราก็ต้องไปตามบทที่เขาเขียนนั้น เราจะไปแย่งเล่นบทของผู้อื่นเขาหรือจะคิดบทขึ้นเล่นเองย่อมไม่ได้ เพราะถ้าเราทำเช่นนั้น เรื่องของละครนั้นทั้งเรื่องก็จะเสียหาย นอกจากนั้นถ้าเราอยากเล่นเป็นตัวละครที่เราไม่รับบทของตัวนั้นดี เราก็เล่นผิดๆ ถูกๆ หรือมีฉันทันใจของเราก็ไม่ได้ มุ่งอยู่ในบทเดียว แต่หลายๆ บท ดังนั้นการแสดงจะดำเนินไปดีก็ย่อมไม่ได้ ตัวเราเองก็เสียชื่อที่ได้มาทำลายละครเรื่องนั้นให้เสียไปโดยความเห็นแก่ตัวของเรา และในที่สุดแทนที่คนเขาจะเห็นว่าเราเล่นเก่ง เขากลับจะพากันตำหนิว่าเราเป็นผู้ทำลาย และเราก็จะต้องได้รับความเดือดร้อนอย่างแน่ๆ ฉะนั้นใครก็ตามที่ชีวิตของเราทุกๆ คนนี้ก็ยอมอยู่ภายใต้การอำนวยการของกฎแห่งกรรม กรรมกำหนดผลไว้อย่างไรก็ต้องเป็นไปเช่นนั้น เราจะไปเที่ยวบังคับความเป็นไปต่างๆ ให้เป็นไปตามประสงค์ของเราผู้เดียวหาได้ไม่

ดังนั้นแหละในชีวิตของคนเรา เราจึงต้องประพาดคิดตัวให้เรียบร้อยดุจกับเวลาที่เรารับเชิญไปกินเลี้ยงในงานใหญ่ที่ออกหน้าออกตา ถ้ากับข้าวของกินที่เราอยากจะทำกินนั้น ยังไม่มีใครเขาส่งมาให้เรา เราก็ควรต้องคอยอยู่อย่างเงียบๆ เมื่อมีผู้ส่งอาหารนั้นมาให้เราเมื่อใดเราก็ต้องขอใจเขา และรับเอามากินโดยอาการเรียบร้อยไม่มกๆ งามๆ หรือตะกรุมตะกราม ถ้าอาหารนั้นได้ผ่านเราไปเสียโดยเหตุใดเหตุหนึ่งก็ตาม เราก็ต้องไม่ลุกขึ้นร้องไวยวายและกล่าวหาผู้อื่นว่าทำไมเขาจึงไม่ส่งมาให้เราก่อน เราควรต้องนั่งสำรวมจิตนั่งเงียบๆ และคอยเวลาและโอกาสของเราอยู่เฉยๆ อย่างสุภาพ ถ้าเราประพาดคิดตัวได้ดังนี้แล้วผู้คนที่มาจะพากันนับถือเราว่า เราเป็นผู้ที่สมควรได้รับเกียรติให้ได้ไปร่วมโต๊ะเสวยกับสมเด็จพระเจ้าแผ่นดิน แต่ถ้าตลอดเวลาที่เรานั่งกินเลี้ยงอยู่นั้น เรานั่งอยู่เฉยๆ โดยเรียบร้อยโดยปราศจากการตะกละตะกลามอยากกินโน่นกินนี่และไม่ว่าอาหารนั้นจะมีผู้ส่งผ่านมาให้เราหรือไม่ เราก็ไม่มีความรู้สึกเดือดร้อนอยากได้ หรือเจ็บใจว่าคนอื่นๆ เขาคงจะดูถูกตัวเราและเห็นว่าเราเป็นคนไม่สำคัญ จึงไม่มีผู้ใดแยแสคอยคิดที่จะมาปฏิบัติเรา ดังนี้ได้แล้ว ไม่ช้าแต่เราจะได้เป็นผู้ที่สมควรจะได้รับเชิญไปร่วมโต๊ะเสวยกับสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินเท่านั้น ถ้าสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินท่านทรงทราบถึงความประพฤติและจิตใจของเราดังได้ปรากฏมาแล้วนี้ พระองค์ท่านตลอดจนอริยชนทั้งหลายก็จะพากันยินดีขอเชิญท่านไปช่วยสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินว่าราชการแผ่นดินในตำแหน่งสูงเสียอีกด้วยซ้ำ

ถ้าเราวางเฉยเสียได้ในเหตุการณ์ต่างๆ และไม่เดือดร้อน หรือกระวนกระวายอยากได้โน่นอยากได้นี้แล้ว เราก็จะพ้นจากห้วงของกระแสกรรม กลับกลายเป็นตัวจากการเป็นทาสแห่งกรรมมาเป็นผู้มีอิสรภาพอย่างแท้จริง เพราะเราไม่มีตัวตนเหลืออยู่ได้อำนาจกรรมนั้นอีกเลย อำนาจโดยแท้ก็จะเป็นของเรานั้นที่จะใช้ได้โดยสะดวกโดยไม่มีใครมาขัดขวาง ดังนั้นแหละเราจึงพึงควรปฏิบัติตัวของเราให้พร้อมที่จะยอมรับกรรมทั้งสิ้นเสียอย่างเต็มที่โดยมิติตจะหลีกเลี่ยงเลย ครั้นแล้วก็พึงพยายามทำลายความเห็นแก่ตัวเสียให้สิ้นไปโดยเด็ดขาด เมื่อเราไม่มีตัณหาหรือความเห็นแก่ตัวเหลืออยู่แล้ว ความสำเร็จทั้งหลายก็จะเป็นของเราโดยแน่แท้พร้อมด้วยความสุขอย่างสูง

ข้าพเจ้าได้กล่าวมายืดยาวแล้วว่ากฎแห่งกรรมนั้นปฏิบัติบังคับความเป็นไปในชีวิตของเราอย่างไร และด้วยอาการอย่างไรบ้าง ในที่นี้ข้าพเจ้าอยากชี้ให้เห็นต่อไปอีกว่ากฎธรรมชาติที่พระพุทธเจ้าได้ทรงค้นพบมาแล้วนั้นก็ยังมีการยืนยันในสมัยวิทยาศาสตร์นี้เรียกว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่พระพุทธเจ้าท่านได้ตรัสรู้เห็นมาแล้วนี้มีความจริงลึกซึ้งกว่าวิชาวิทยาศาสตร์ทั้งหลายแหละในสมัยนี้อีกมากมาย เช่นในวิชาชีววิทยาที่ฝรั่งเรียกว่า Biology นั้น นักปราชญ์สมัยนี้รวมกันเห็นว่ามีหลักสำคัญอยู่สามประการ ซึ่งตรงกันกับสามัญลักษณ์หรือไตร

ลักษณะ ซึ่งพระพุทธเจ้าท่านทรงสอนไว้ซึ่งแสดงถึงธรรมชาติของชีวิตอันอยู่ภายใต้บังคับของกฎแห่งกรรมนั้น แยกหัวข้อออกไปได้ดังต่อไปนี้คือ :-

1. ทุกข์ ซึ่งตรงกับหลักวิชาชีววิทยาว่า “การต่อสู้ในการครองชีวิต (Struggle for Existence) และเชื่อว่า บรรดาสัตว์และมนุษย์ทั้งหลายไม่มีอำนาจอันใดเลยที่จะบันดาลผลของการกระทำของตนให้เป็นไปได้สมกับที่ตนประสงค์ อำนาจที่จะอำนวยผลได้นี้อยู่ภายใต้กฎแห่งกรรม กฎแห่งกรรมนี้กำหนดหน้าที่และภาระงานให้แก่ชีวิตทุกชีวิตรับผิดชอบกระทำเพื่อการครองชีวิตของแต่ละบุคคล แต่ละชีวิต ดังนั้นการที่ผู้ใดควรจะทำงานอย่างไร มีอำนาจเท่าใด ตำแหน่งไหน ตลอดจนปริมาณของโชคชะตาราศี เเคราะห์ดี เเคราะห์ร้าย ความมีความจน และเหตุการณ์กรณีแวดล้อมของความเป็นอยู่ของสัตว์และมนุษย์ทุกคน ให้เหมาะสมกับการกระทำอันเป็นต้นเหตุของเขาเหล่านั้นมาแล้วแต่เบื้องหลัง ย่อมอยู่ภายใต้อำนาจของกระแสกรรมที่จะจัดและกำหนดให้ ก็เมื่อเราไม่สามารถกำหนดผลของการกระทำของเราได้เช่นนี้ ชีวิตของเราก็คงจะเต็มไปด้วยความวิตก และความวิตกนี้ก็คือทุกข์อย่างหนัก ดังนี้สามัญลักษณ์ข้อต้นจึงเรียกว่าทุกข์ซึ่งจะให้หมดลงไปได้ก็ต้องทำลายต้นเหตุ คือค้นหาหรือความเห็นแก่ตัวลงเสียให้สิ้นเชิง และวิธีที่จะทำลายความเห็นแก่ตัวนี้ให้สิ้นเชิงได้ก็โดยการปฏิบัติดำเนินชีวิตตามทางมรรค 8 ประการ ซึ่งพระพุทธเจ้าได้ทรงสอนไว้อย่างละเอียด

2. อนิจจัง คือความไม่เที่ยงของสังขารและการเปลี่ยนแปลงของสิ่งทั้งหลายในจักรวาลไม่ว่าจะเป็นแม่น้ำหรือภูเขา หรือทวีปใหญ่ ตลอดจนดวงดาวทั้งหลายที่ปรากฏในท้องฟ้าก็ย่อมจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงไม่คงที่ ซึ่งธรรมชาติโดยอำนาจของกฎแห่งกรรมกำลังทำการวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงสภาพต่างๆ นี้เพื่อให้บรรลุไปถึง จุดมุ่งหมายของธรรมชาติคือความเจริญอันสูงที่สุดคือความปราศจากความมีตัวมีตนอันแตกแยกออกจากผู้อื่นโดยเฉพาะ อันยังให้เกิดความงามและเรียบริบร้อยอันเต็มไปด้วยความสุขอันสูงที่สุด ด้วยประการฉะนี้ความตายก็คือประตูไปสู่ความเจริญนั่นเอง ความเป็นอนิจจังดังที่พระพุทธเจ้าได้ทรงกล่าวไว้นี้ก็ตรงกันกับกฎของวิชาชีววิทยาข้อที่ 2 ที่เรียกว่า Mutation

3. อนัตตา คือความไม่มีตัวมีตนโดยเฉพาะอันแตกแยกจากผู้อื่นของบรรดาสังขารหรือรูปร่างทั้งหลายในจักรวาลนี้ ซึ่งเชื่อว่าบรรดาชีวิตทั้งหลายในโลกนี้นั้น มีความเป็นอยู่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ดุจเป็นตัวตนเดียวกัน

ดังนั้นแหละการมีเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน จึงจัดว่าเป็นการปฏิบัติของผู้มีใจสูงขั้นพระพรหม ซึ่งถูกต้องกับหลักธรรมชาติเป็นที่สุด ใครคิดจะทำอะไรตามอำเภอใจของตนนั้นไม่ได้ เพราะตัวที่จะบังคับสิ่งใดให้เป็นไปตามใจนั้นหาไม่มี เหตุการณ์ทุกอย่างพึงต้องอนุโลมตามความเป็นไปของกระแสของกรรม ซึ่งเป็นสิ่งเดียวที่จะอำนวยผลของการกระทำทุกอย่างได้ ตามนัยแห่งกฎธรรมชาติข้อนี้ ทุกสิ่งทุกอย่างย่อมต้องดำเนินไปเพื่อสร้างประโยชน์ของส่วนรวมเท่านั้น

ดังนั้นแหละ เพื่อให้เกิดประโยชน์และการสมคูลย์ของส่วนรวม กรรมอาจกำหนดให้ผู้ใดผู้หนึ่งเป็นผู้แบกทุกข์เพื่อความเบาบางของความทุกข์ของผู้อื่นก็ได้ ผู้ที่ได้รับภาระก็อันเต็มไปด้วยทุกข์เพื่อประโยชน์ส่วนรวมเช่นนี้ ควรจะถือว่าเป็นเกียรติที่ได้รับมอบให้เป็นผู้ออกแรงแบกหามด้วยความอดทน หากใช่เป็นการถูกลงโทษหรือถูกทรมาน หรือเคราะห์ร้ายโดยปราศจากความยุติธรรมอย่างเปล่าประโยชน์ไม่ ถ้าเขาผู้นั้นทนได้ถึงแม้จะต้องเสียชีวิตไป ก็ต้องได้ชื่อว่าเป็นวีระชนชั้นสูงซึ่งสาธุชนจะต้องเคารพนับถือ เพราะเป็นการแสดงถึงความไม่เห็นแก่ตัวอย่างแนชัด

วีระชนอย่างนี้มีอยู่มากมาย ตัวอย่างสำคัญสำหรับประเทศเราก็ได้แก่สมเด็จพระนางพระสุริโยทัย ผู้ซึ่งยอมเสียชีวิตรับทุกข์เพื่อจะป้องกันมิให้สมเด็จพระมหาจักรพรรดิถูกข้าศึกปลงพระชนม์ชีพเสีย เพราะสมเด็จพระนางเจ้าทรงพระราชดำริว่า ถ้าสมเด็จพระมหาจักรพรรดิสวรรคตเสียแล้ว เมืองไทยก็จะขาด

ผู้บัญชาการทัพ และเสนาธิการที่มีความสามารถอย่างที่สุดในขณะนั้น และข้าศึกก็จะได้เปรียบและเอาชนะข้าณะเมืองไทยได้โดยง่าย สมเด็จพระนางเจ้าพระสุริโยทัยได้ทรงเห็นเหตุการณ์และวิธีการวางแผนยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีของสมเด็จพระมหาจักรพรรดิมาเป็นอย่างดี ซึ่งถ้าจะเทียบกับสมัยนี้แล้ว พระเจ้าอยู่หัวพระองค์นั้นก็นับได้ว่าเป็นผู้นำทัพชั้นเยี่ยมพระองค์หนึ่ง ดังจะเห็นได้จากทรงที่ข้าศึกต้องถอยทัพพ่ายแพ้กลับไปในการยกลงมาตีเมืองไทยในครั้งแรก การที่ข้าศึกต้องถอยทัพกลับไปในครั้งนี้ก็เพราะพระปรีชาสามารถในทางยุทธศาสตร์ของสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ โดยเหตุนี้แหละสมเด็จพระนางเจ้าพระสุริโยทัยจึงยอมเสียพระชนม์ ทนเสด็จสวรรคตขาดคอช้าง เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมคือเมืองไทย พระองค์จึงได้พระนามว่าเป็นวีระสตรีสำคัญที่สุดพระองค์หนึ่งของเมืองเรา

ตามที่ไดกล่าวมาที่เราจึงควรเห็นได้ว่าเพื่อที่จะให้เราได้รับความสำเร็จไม่ว่าจะเป็นในทางใด การกระทำที่แสดงการไม่เห็นแก่ตัว หรือการไม่ยึดติดในการเป็นตัวเป็นตนนี้ เป็นกุญแจที่สำคัญที่สุดที่จะเปิดประตูให้เราเข้าไปสู่ปราสาทแห่งความเป็นอมตะ

กฎของธรรมชาติซึ่งพระพุทธเจ้าได้ทรงสอนไว้ข้อนี้ก็ตรงกับหลักของชีววิทยาข้อที่สามที่เรียกว่า Natural Selection คือธรรมชาติเป็นผู้เลือกกว่าผู้ใดที่หมดความเห็นแก่ตัวพอเพียงแล้ว ให้ดำเนินก้าวหน้าไปสู่ความเจริญในขั้นสูงขึ้นไป ดังจะเห็นได้จากความเป็นไปของม้าที่บรรพบุรุษของมันได้ดำเนินตามโองการของธรรมชาติทุกประการ ตัวมันก็ยังปรากฏอยู่ในโลกได้จนทุกวันนี้ แต่สัตว์โบราณ เช่น ไดโนเสาร์ ซึ่งมีรูปร่างใหญ่ไพศาลซึ่งไม่ยอมอนุโลมดำเนินตามธรรมชาติ มันก็ต่างพากันสูญพันธุ์ไปจากโลกนี้ เป็นต้น

หลักทั้งสามประการที่พระพุทธเจ้าได้ทรงสอนไว้ ดังที่ข้าพเจ้าได้สาธยายมาแล้วนี้ย่อมชี้ให้เราเห็นชัดในประการที่หนึ่งว่า มนุษย์เราไม่มีอำนาจอะไรเลยที่จะอำนาจผลของการกระทำของเขาให้เป็นไปได้สมดังที่เขาได้คาดหมายไว้ ดังนี้ไม่ว่าเราจะทำอะไรจึงต้องมีแผนการที่ไม่แข่งกร้าวเกินไป จนเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ที่จะมาเผชิญหน้าเราไม่ได้ เราจะต้องมีแผนการสำรองและทุนสำรอง ตลอดจนถึงใจอันกล้าแข็งเป็นสำรองไว้สำหรับแก้ปัญหาที่ยังมาไม่ถึง ซึ่งเราคาดไม่ได้ว่าจะเกิดมาในลักษณะอันใด เราจะต้องเข้าใจโดยชัดแจ้งว่าโอกาสที่เปิดให้แก่เราทุกครั้งที่นั้น หาใช่เราเป็นผู้กำหนดให้เกิดขึ้นมาไม่ กระแสแห่งกรรมต่างหากที่เป็นผู้กำหนดขึ้น ดังนี้เมื่อตนมีหน้าที่อะไรที่ได้รับมอบให้ทำ และเมื่อโอกาสอันใดที่เปิดให้แก่เราแล้ว เราจะต้องพร้อมที่จะปฏิบัติตามโดยทันที จะมัวไปเที่ยวกลัวบาปกลัวผิดอะไรไม่ได้ เราจะต้องทั้งการยึดเหนี่ยวในการเป็นตัวเป็นตนของเราเสียให้สิ้น และมอบตัวให้อยู่ภายใต้อำนาจของกระแสของกรรม และทำการตามกระแสของกรรมกำหนดโดยไม่บิดพลิ้ว

ดังเช่นพระอรชุนที่กำลังทำการรบพุ่งอยู่กับหมู่กษัตริย์โปรพ ถึงแม้ว่าพระทัยจะไม่อยากยิงศรไปฆ่าครูของตัวเองซึ่งรบอยู่กับฝ่ายข้าศึกสักเพียงใดก็ตาม แต่เมื่อกรรมชี้ว่าพระองค์เป็นทหารผู้ซึ่งจะต้องกระทำหน้าที่ยิงศรนั้น ก็ทรงหลีกเลี่ยงมิได้ ถึงจะทรงกลัวบาปและกลัวคนตำว่า ว่าฆ่าครูสักเท่าใดก็ตาม ก็ต้องทรงกระทำดังที่กรรมกำหนดให้ทำ

การทำกิจการทุกอย่างทุกอย่างเต็มนั้น เราผู้ได้รับมอบให้ทำกิจกรรมนั้นก็ย่อมจะต้องปฏิบัติตามนั้นไปโดยไม่กลัวถูกตำหนิหรือกลัวผิด และโดยความไม่เห็นแก่ตัว เพราะถ้ามัวนึกเสียว่าถ้าทำผิดแล้วคนจะติ และจะไม่ได้รับการสรรเสริญอันล้วนแต่เป็นการเห็นแก่ตัวแล้ว เขาก็ย่อมจะต้องเสียคนในที่สุด เพราะเขาเห็นแก่ตัวยิ่งกว่าหน้าที่ ซึ่งทางที่ควรแล้วเขาควรจะนึกว่าหน้าที่และการงานนั้นคือตัวที่แท้ของเขา เพราะฉะนั้นถ้าทำเพื่อหน้าที่นั้นแล้ว ตัวก็ย่อมจะต้องไม่มีเหลืออยู่ที่คอยรับผลกรรมนั้น ถ้าผลกรรมจะมีมันก็เป็นผลของงานนั้นเท่านั้น ตัวก็ย่อมจะต้องไม่มีเหลืออยู่ที่คอยรับผลกรรมนั้น ถ้าผลกรรมจะมีมันก็เป็นผลของงานนั้นเท่านั้น

ในประการที่สอง คำสอนของพระพุทธเจ้าดังที่ได้กล่าวมาแล้วชี้ชัดว่า “ความสุขที่สุดของมนุษย์ที่จะ

หาได้นั้น เกิดขึ้นได้เมื่อเขารู้สึกว่าตัวเขานั้นหมดความเห็นแก่ตัว และไม่มีความเป็นตัวเป็นตนเหลืออยู่อีกแล้ว เพราะเมื่อผู้ใดหมดความเห็นแก่ตัวแล้ว ธรรมชาติก็ย่อมจะเริ่มแสดงกำลังช่วยเหลือเขา จนเกิดผลดีแก่เขาอย่างมหัศจรรย์ ใครไม่เชื่อก็จงลองดู เขาจะเห็นความจริงได้ลางๆ ในไม่ช้านัก

จากหลักความจริงเหล่านี้พระพุทธเจ้าจึงทรงสอนว่า สำหรับปุถุชนธรรมผู้หวังที่จะทำกิจการใดๆ ให้สำเร็จได้นั้น ประการที่ 1 เขาจะต้องเข้าใจในกฎของกรรม และวิธีการที่กรรมใช้กำลังกระแสนของกรรมมาบันดาลผลของงานของเขา ตลอดจนถึงตัวเขาดังที่ได้อธิบายมาแล้วข้างต้น ประการที่ 2 เขาจะต้องทำจิตใจให้อิทธิบาท 4 ประการเกิดขึ้นในอุปนิสัยของเขา ครั้นแล้วใช้หลักกรรมทั้ง 4 ข้อนี้ ดำเนินการปฏิบัติกิจการ พร้อมด้วยหัวข้อหลักพระธรรมอีกสี่ประการที่พระพุทธเจ้าได้ทรงสอนไว้ด้วยในทฤษฎีธรรมมิกถดประโยชน์

ไม่ว่าจะทำกิจการใดๆ พวกเราโดยมากมักจะพากันกล่าวว่าเราจะต้องมีกองทุนทรัพย์อันมโหฬารเสียก่อนจึงจะทำได้ เช่นจะทำไร้ก็น่าต้องมีทุนเสียก่อนจึงจะทำได้ การพูดเช่นนี้ย่อมจะนับว่าเป็นการแก้ตัวมากกว่าเป็นความจริงอย่างร้อยเปอร์เซ็นต์

เราฟังดูจึ้นหลายคนเข้ามาฟังพระบรมโพรสมถการในเมืองไทยมิได้มีทรัพย์สินสิ่งใดติดตัวมามากมาย เขาทั้งหลายเหล่านี้มีอยู่อย่างเดียวคือใจที่คิดจะทำงานเท่านั้น ในขั้นต้นนั้นเขามีได้เลือกงานเลย ไม่ว่าจะเป็นงานที่ต่ำช้าเลวทรามเหน้อยยากเท่าใด เขายอมรับทำทั้งสิ้น เพื่อเป็นการจุนเจือหาทุนเก็บไว้เพื่อทำกิจการที่ใหญ่ขึ้นต่อไป ในขณะที่เดียวกันเขาก็เที่ยวสอดส่องว่ามีกิจการอะไรที่จะเปิดโอกาสให้เขาบ้าง ซึ่งเป็นการทดลองดูว่าสิ่งใดที่กรรมจะช่วยสนองเขาบ้าง ในระหว่างนั้นเขาก็มีธยัสถ์อดกลั้น จนมีผู้กล่าวกันว่า จินส่วนมากนั้นไม่ยอมกินเปิดกินไก่เลย จนกว่าเขาจะเข้าถึงขั้นเป็นเจ้าของเป็นต้น เมื่อเขาพบโอกาสเปิดให้เขาในทางกิจการใดๆ เขาก็ทุ่มกำลังทุกอย่างไปในกิจการนั้นโดยเริ่มต้นกิจการนั้นแต่แคบๆ ก่อน เมื่องานเจริญขึ้นเขาก็ยังไม่เอาเงินนั้นไปซื้อรถอเมริกันคันโตๆ ซี่ เขาเอาเงินที่ได้กำไรนั้นกลับมาลงทุนขยายงานของเขาต่อไปอีก

การดำเนินการเหล่านี้มันจิตใจของเขามุ่งอยู่แต่ในงานนั้นโดยปราศจากการถือเนื้อถือตัว หรือการคิดที่จะบำรุงความสุขใส่ตัว เช่นสูทหนอดไม่กินเปิดไม่กินไก่และสิ่งอื่นๆ อันเป็นการแสดงว่าเขาทำกิจการเพื่อความเจริญของงานของเขาดีกว่าเพื่อความความสุขส่วนตัว และความอ้วนป้อมพิมันของร่างกายของเขา ซึ่งยอมได้ชื่อว่าเขาพยายามตัดความเห็นแก่ตัวของเขาลงไปให้เหลือน้อยที่สุด ต่อไปเมื่อเห็นหนทางที่จะขยายงานได้อีกเขาก็จะเริ่มจัดการกู้เงินมาขยายงานนั้น เจ้าของเงินผู้ซึ่งเห็นความอดทนและความพยายาม ตลอดจนความสามารถของเขาที่ประจักษ์ชัดอยู่ที่ผลงานของเขานั้นก็ย่อมจะไม่ขัดข้องที่จะให้เขากู้ยืมเงินไปขยายกิจการนั้นๆ ต่อไป

สิ่งที่เขาทำเหล่านี้ล้วนแต่เป็นการถูกต้องกับหลักพระธรรมที่เรียกว่าอิทธิบาทสี่ประการเป็นอันมาก ซึ่งถ้าพวกเขาจะคิดดูแล้วจะเห็นได้ชัดว่า ถ้าใครมีธรรมข้อนี้อยู่ในใจและเข้าใจความหมายของธรรมข้อนี้โดยชัดแจ้งและนำเอาธรรมข้อนี้มาปฏิบัติโดยจริงใจแล้ว ถึงแม้จะเริ่มชีวิตด้วยไม่มีเงินเลย ก็จะสามารถทำกิจการที่เขาอยากจะทำนั้นให้บรรลุถึงความสำเร็จได้แน่ ยิ่งทุกวันนี้เรามีมหาวิทยาลัยที่สอนวิชาอาชีพให้แก่เราอยู่หลายแห่ง เพราะฉะนั้น การที่จะหาความรู้ในทางเทคนิคของวิชานั้นๆ ย่อมเป็นการสะดวกดีขึ้นกว่าแต่ก่อนมาก ดังนี้สิ่งที่บกพร่องสำคัญของเรานั้น หาใช่เพราะเราไม่มีสำนักที่เราจะค้นหาวิชาความรู้ในทางเทคนิคของกิจการต่างๆ ไม่ แต่บกพร่องอยู่ที่เรายังไม่สามารถจะหาสำนักที่จะสอนเราให้เข้าใจหลักของปรัชญาที่สำคัญอันชี้ให้เราเห็นชัดได้ว่า เพื่อจะทำกิจการให้สำเร็จองงามดีนั้น เราจะต้องมีสิ่งใดมาเป็นเครื่องนำ และหัดจิตใจของเราจนเป็นหลักให้เรายึดไว้เป็นเครื่องช่วยเราได้ในบรรดากิจการที่เราจะทำ

พระพุทธศาสนาของเรานั้นเต็มไปด้วยหลักปรัชญาเหล่านี้ แต่โดยมากแล้วมักจะไม่ค่อยมีใครนำมาสอนให้เรารู้ เขาจะสอนกันก็แต่เฉพาะในชั้นประถมและมัธยมชั้นต้นๆ ซึ่งเมื่อเรายังเป็นเด็กๆ อยู่ เราก็มักจะไม่ใคร่อยากจู้จุกเห็นนัก เพราะนี่กว่ามันไม่สำคัญในการดำเนินการอาชีพในภายภาคหน้า โดยเหตุนี้เมื่อเราโตขึ้น

จนพร้อมที่จะทำงานอาชีพได้แล้ว ก็มักจะมีหลักธรรมที่เหลืออยู่ในใจแต่เพียงศีลห้าเท่านั้น ส่วนข้ออื่นๆ นั้นก็จางหายไปหมด หรือมีฉะนั้นก็ยังไม่ได้รับการสั่งสอน เนื่องด้วยความจริงเป็นเช่นนี้ สถานที่การศึกษาชั้นสูง เช่นมหาวิทยาลัยน่าจะเพิ่มเติมข้อบกพร่องข้อนี้รวบรวมเข้าไปในหลักสูตรของการศึกษา เพื่อพวกเราทั้งหลายจะได้มีโอกาสได้เรียนรู้หลักธรรมอันเป็นเครื่องช่วยให้กิจการเจริญ จนสามารถสู้กับชาวต่างประเทศได้ในการเศรษฐกิจจนกิจการค้าทั้งหลายตกเข้ามาอยู่ในมือของคนไทยเรามากขึ้น

มีผู้ที่ได้มาชมสวนเสมานี้หลายท่านมักจะพูดว่า มันก็สวยงาม และมีท่าจะมีผลสำเร็จได้หรือก แต่ท่าน (หมายถึงข้าพเจ้า) นั้นมีเงินมากท่านก็ทำได้ ส่วนอย่างเรานั้นจะหาทุนที่ไหนมาทำได้อย่างนี้ ข้าพเจ้าขอบอกว่าจริงอยู่ข้าพเจ้าได้ใช้เงินลงทุนไปมาก แต่อย่าลืมน่าเรามีได้ทำงานนี้ภายในพริบตาเดียว งานนี้ได้ขยายขึ้นมาทีละเล็กทีละน้อย มาใน 2-3 ปีหลังนี้แหละ ที่เราได้ขยายกิจการกว้างขวางขึ้น การที่เราสามารถขยายกิจการได้ดีและเร็วนี้ก็หาใช่เพราะข้าพเจ้ากระเป๋าทันทีไม่ มันเป็นเพราะพืชผลออกตลาดได้รายได้ดีขึ้น ธนาการก็เชื่อถือมากขึ้น และให้กู้มาลงทุนเพิ่มขึ้น เข้าแบบที่ชาวต่างประเทศเขาทำกันเท่านั้นเอง และการทำงานที่เจริญขึ้นนี้ ก็หาใช่เพราะข้าพเจ้าหรือภรรยาจะมีปริญญา หรือความเก่งประหลาดอะไรไม่ ถ้าเราจะมีอะไรแล้ว ก็มีแต่หลักของพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าที่เรียกว่า “กรรม ไตรลักษณ์ อธิบาทสี่ประการ และกฏฐิธรรมมีกัตถประโยชน์” เท่านั้น ที่เป็นหลักค้ำจุนและสติของเราไว้ และโดยการพยายามที่จะปฏิบัติตามพระธรรมของพระพุทธเจ้าตั้งนี่เองที่ทำให้เราเกิดความรู้สึก “อันเวทมนตร์ฤทธิไกรไม่ช่วยชาญ แต่จิตหาญใจสนุกสุขในงาน” ขึ้นมา

ก่อนที่จะผ่านเรื่องการต้องมีเงินมากๆเป็นทุนจึงจะทำไรได้นั้น ข้าพเจ้าอยากจะขอให้ท่านผู้อ่านทั้งหลายได้สละเวลาสักเล็กน้อยไปแวะชม “ไร่กระบอก” ของร้อยโทตอม เศรษฐบุตร และไร่ “บ้านไร่” ของคุณชู ประภาสทิพย์ ดูสักหน่อยว่าไรทั้งสองไรนี้ถึงแม้จะเล็กในอาณาเขต แต่ก็เล็กน่ารัก เพราะความเจริญของไรนี้นั้นวิเศษน่าชมเป็นอันมาก การลงทุนก็ไม่ได้มากมายเท่าใด แต่ความเจริญนั้นใหญ่ยิ่งเสียกว่าสวนเสมานี้เสียอีกไม่ว่าท่านจะมองไปทางใดในเขตขนาด 40-50 ไร่ นั้นจะเห็นพืชทุกชนิดออกดอกออกผลงดงามเป็นอย่างยิ่ง และยังให้เกิดเงินอันเป็นผลพลอยมาสู่เจ้าของสวนนั้นอย่างน่าพิศมใจ นี่ก็เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่า หาใช่เงินเท่านั้นไม่ที่จะทำความสำเร็จให้เกิดขึ้นได้ ความสำเร็จของท่านทั้ง 2 นี้ก็อยู่ที่อธิบาทสี่ประการ ซึ่งท่านเจ้าของจะทราบหรือไม่ก็ไม่ทราบที่ท่านทั้ง 2 นี้เต็มเพียงไปด้วยหลักธรรมข้อนี้อยู่ในใจ ถ้าเราจะสังเกตแล้วเราจะเห็นได้ว่าท่านทั้งสองนี้มีฉันทะรักการงานในไรในสวนนี้เป็นที่สุด ท่านขยันหมั่นเพียรในกิจของท่าน ใจของท่านมุ่งปักแน่นอยู่ในกิจการของท่านอย่างไม่ทอดถอย และไม่เว้นวายแต่ละวันที่จะเที่ยวพยายามวิจารณ์และวิจัยงานและหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องในกิจการสวนของท่าน ท่านทั้งสองนี้เป็นตัวอย่างอันดีของวีระกสิกรที่มีทุนน้อยอันได้ทำการได้ผลสำเร็จอย่างน่าดูมิใช่น้อยเพราะท่านถึงพร้อมในพระธรรมของพระพุทธเจ้าซึ่งมีชื่อว่าอธิบาทสี่ประการ

ด้วยเหตุนี้เราทั้งหลายผู้หวังที่จะก่อสร้างรากฐานให้แก่การเศรษฐกิจของเมืองไทยเรา เพื่อให้กิจการค้าและการเศรษฐกิจของเมืองไทยเราก้าวหน้าทันชาวต่างชาติ จนสามารถดึงเอากิจการทั้งหลายเข้ามาอยู่ในมือของเรา จงเลิกการหันหลังให้พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าโดยพูดว่าพระธรรมนั้นล้าหลังไม่ทันสมัยเสียให้สิ้น และหันหน้าเข้าฟังพระธรรมนี้และลองตั้งใจปฏิบัติดูสักทีโดยความตั้งใจเป็นอย่างยิ่ง ข้าพเจ้าแน่ใจว่าถ้าพวกเราทั้งหลายเปลี่ยนใจเข้าหาพระธรรมดังที่ได้อธิบายมาแล้วนี้ได้แล้ว กิจการของเราที่ซบเซาจะเปลี่ยนเป็นเดินหน้าอย่างกับกลับหน้ามือเป็นหลังมือทีเดียว ขอให้เลิกคิดเลิกพูดคำว่า “ปล่อยให้แก่คนแก่ที่สิ้นคิดที่ใกล้จะลงโลงอยู่แล้วนั้นเข้าไว้เถิด” ข้าพเจ้าขอเชิญท่านชายฉกรรจ์และหญิงที่เก่งจงได้ทดลองรสชาติของพระธรรมบ้าง ท่านจะได้แลเห็นผลทันตาอย่างแน่นอน ถ้าใครไม่เชื่อก็ขอให้ลองดูสักทีเถิดจะชื่นใจข้าพเจ้า

เป็นอันมาก

พระธรรมที่ข้าพเจ้าอยากจะทำให้ท่านจงพิจารณาดูก็คือพระธรรมเรียกว่าอิทธิบาทสี่ประการ อันเป็นข้อธรรมที่พระพุทธเจ้าได้ทรงตรัสไว้ว่า ถ้าผู้ใดได้ปฏิบัติตามแล้วจะสำเร็จประโยชน์ในกิจการต่างๆ ได้ สมประสงค์

อิทธิบาทสี่ประการก็คือ :-

1. **ฉันทะ** ความรักใคร่ในงานยิ่งกว่าตัว และทำงานเพื่อประโยชน์ของงานนั้น โดยไม่มัววุ่นนึกถึงประโยชน์ส่วนตัว

2. **วิริยะ** คือความพากเพียรพยายามและความอดทนเต็มไปด้วยขันติและโสรจจะ

3. **จิตตะ** ได้แก่ความมุ่งมั่นใจในกิจการที่กระทำนั้นและพยายามเรียนรู้และปฏิบัติกิจการที่ตนกระทำ อยู่ให้นั้นให้ถูกต้องตามหลักวิชาการของกิจการนั้นโดยไม่ทำอย่างส่งเดชหรือโดยอาการประมาท

4. **วิมังสา** ได้แก่การใคร่ครวญถึงกิจการ และในสมรรถภาพของตนเองในการประกอบกิจการนั้นๆ ครั้นแล้วค้นหาวิธีการที่จะทำให้กิจการนั้นเจริญขึ้นตลอดจนแก้ไขสมรรถภาพของตนเองและของคณงานทั้งหลายให้ เก่งและดีขึ้น ซึ่งตรงคำฝรั่งว่า Research

เพื่อจะให้ความหมายของธรรม 4 ประการนี้กระจายออกไปละเอียดยิ่งขึ้น ข้าพเจ้าขอสาธยายต่อไป ว่า

ในประการที่ 1 สิ่งใดที่เป็นอาชีพหรือหน้าที่ของเรา ซึ่งกรรมได้มอบหมายมาให้เราทำแล้ว เราจะต้อง รักกิจการอันเป็นอาชีพและหน้าที่นั้นยิ่งกว่ารักตัวของเรา ครั้นแล้วก็พึงทำงานนั้นด้วยความสนุกดูเราทำงานที่ เรียกว่าเป็นงานอดิเรก โดยหวังแต่จะให้งานนั้นได้รับแต่ความเจริญและถึงซึ่งความสำเร็จโดยปราศจากการเห็น แก่ตัว หรือเพื่อหาประโยชน์ใส่ตัวเลย พึงเข้าใจเสียว่าประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ตัวได้นั้นเป็นแต่เพียงผลพลอยได้ ของงานเท่านั้น คือเมื่องานเจริญ ผลที่จะมายังตนจึงจะเจริญได้ ไม่ใช่ทำงานเพื่อจะให้ได้เงินเข้ากระเป๋า มากๆ โดยมีคำนึงถึงว่างานที่กระทำอยู่นั้นจะเจริญหรือไม่

ดูเช่นการทำงานชนิดหนึ่งได้กำไรก็เอาแต่กำไรนั้นมากินเสีย โดยมีคิดที่จะเอาเงินนั้น สักส่วนหนึ่ง ไปบำรุงการงานที่ให้กำไรนั้นเจริญยิ่งขึ้นเสียก่อนโดยถือว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง แทนที่จะหาทางเพิ่มพูนให้การงาน นั้นเจริญ เรากลับคิดจะกินง่าย ๆ เพียงคนเดียวหรือสองคน แล้วก็ปล่อยให้งานนั้นล้มจม หรือถ้าไม่ล้มจมก็มีให้ เจริญขึ้นต่อไป ซึ่งเราเรียกว่าเซ็งลี

เมื่อพูดมาเช่นนี้ว่าเรานั้นควรจะทำงานโดยปราศจากการเห็นแก่ตัวเป็นใหญ่ แต่ต้องเห็นแก่ประโยชน์ ของงานเป็นใหญ่นี้ คงจะมีผู้เถียงว่า คนเรานั้นถ้าไม่เห็นแก่ตัวหรือมีก้น้อยถือสันโดษแล้ว ก็คงจะไม่สามารถจัดกิจการเศรษฐกิจการค้าใด ๆ ให้เจริญได้

ข้อค้านข้อนี้ไม่สู้จะถูกต้องและมีหลักนัก เพราะในประการต้นการทำกรเพื่อประโยชน์ส่วนตัวโดยเห็น แก่ตนเป็นที่ตั้งนั้น ผู้ที่ทำการเช่นนี้ย่อมขาดการพิจารณาในแง่ของประโยชน์และความเจริญของกิจการ นั้น เขาย่อมจะเห็นได้อย่างเดียวคือ ทำอย่างไรเขาจึงจะรัดจะคั้นเอาเงินมาจากกิจการนั้นให้ได้มากที่สุดที่จะได้ เพื่อประโยชน์ของเขา ผู้ที่มีใจและอารมณ์เช่นนี้ย่อมไม่ยอมที่จะทนยากเพื่อความเจริญของงานนั้น ดูคนเลี้ยง วัวซึ่งตั้งใจแต่จะรัดเอาน้ำนมของวัวนั้นโดยมีคิดที่จะเลี้ยงดูปรนปรีอวัวนั้นให้เจริญ เมื่อวัวไม่เจริญในร่างภายใน ไม่ช้านมวัวก็จะหมด และเมื่อนมวัวหมดแล้วตนก็ย่อมจะหลีกเลี่ยงการงานนั้น ได้ทำนิดได้ทำหน่อยก็หลบหนีทิ้ง ไปหาความสุขโดยไม่นึกถึงประโยชน์ของงานนั้น

ยิ่งกว่านี้ผู้ที่เห็นแก่ตัวยิ่งกว่าเห็นแก่งานนั้น ย่อมจะหวังให้ได้รับความเจริญและความร่ำรวยได้ยาก ถึงแม้เขาจะมีแผนการอย่างงดงามที่จะดำเนินงานนั้นสักปานใด ตลอดจนมีผู้ที่ได้รับคำมั่นสัญญาว่าจะออกทุน

ช่วยเหลือเขาสักปานใด ถ้าเขาผู้นั้นไม่รักงานนั้นจริงๆ และไม่ได้ทำงานนั้นด้วยการมีจุดมุ่งหมายโดยแน่แท้ คือ การตั้งใจทำงานเพื่อความเจริญงอกงามของงานนั้นโดยเฉพาะโดยไม่เห็นแก่ตัวแล้ว งานนั้นก็เจริญไปไม่ได้เลย ดังนี้แหละ การทำงานโดยมีความเห็นแก่ตัวอยู่เบื้องหลังแล้ว ย่อมไม่มีวันจะเจริญได้ยืดยาวและจริงๆ จังๆ ดังนี้ จึงเป็นการควรที่จะทำความเข้าใจเสียใหม่ว่าการที่จะเริ่มทำกิจการใดๆ โดยเห็นแก่ตัวเป็นที่ตั้งแล้วย่อมจะไม่ได้ผล

ที่นี่เราจะทำอะไรเล่าเราจึงจะรู้ว่างานใด อาชีพใดนั้น เป็นอาชีพที่เราควรจะทำจึงจะถูกต้องกับความประสงค์ของกำลังของธรรมชาติ

สิ่งใดที่เป็นงานและหน้าที่ของเราที่กรรมได้กำหนดมาให้เราทำนั้น ย่อมจะปรากฏขึ้นมาให้เราต้องทำเองโดยกรรมจะกำหนดกรณีแวดล้อมขึ้นมาต่างๆ บังคับเราให้ต้องทำงานนั้น ข้อสำคัญมีอยู่ว่า เมื่อมีงานปรากฏขึ้นมาเผชิญหน้าเราโดยเฉพาะแล้ว เราจะต้องไม่คิดหลีกเลี่ยงหรือปฏิเสธไม่รับทำ เพราะการปฏิเสธนี้ ก็เป็นการแสดงออกมาถึงความเห็นแก่ตัวของเรา ที่ไม่ยอมรับทำงานที่กำลังกรรมแห่งธรรมชาติกำหนดมานั่นเอง และในที่สุดเข้าถ้าขึ้นมามีปฏิเสธรูปเช่นนี้เราก็จะต้องเข้าเป็นพวกกรรมกรว่างงาน ซึ่งไม่ใช่ว่างเพราะหาทำไม่ได้ แต่เราเห็นแก่ตัว โดยเราเลือกงาน และไม่ยอมทำงานที่ปรากฏมาเผชิญหน้าเรา การเป็นผู้เลือกงานอันได้ชื่อว่าหนักไม่เอาเบาไม่สู้ ก็จะทำให้ผู้ประพฤตินั้นไปจบเกมส้อยู่ที่ลาดยาวในฐานะเป็นอันธพาลเท่านั้นเอง

แต่ถ้าเราไม่ปฏิเสธงานที่มาเผชิญหน้าเรานั้นและตั้งใจทำงานนั้นไปโดยไม่เห็นแก่ตัว ไม่ว่างงานนั้นจะเล็กน้อย หรือเป็นงานที่ต่ำต้อยและตำแหน่งต่ำสักเพียงใด ถ้าเราพยายามทำงานนั้นโดยการพินิจพิจารณาหาคิดหาหนทางที่จะให้มันสะดวกและง่ายเข้าและให้ได้ผลของงานนั้นดีขึ้น เช่นเราต้องกวาดถนนและเช็ดล้างถนนให้สะอาด ในชั้นต้น เมื่อเราไม่รู้งาน เราก็ใช้ไม้กวาดกวาดถนนรวมขยะเป็นกองๆ ไว้ แล้วก็เอาถังมากวาดขยะนั้นใส่ถังไปเททิ้งใส่ถังใหญ่ที่เขาคจะเอาไปเททิ้ง ครั้นแล้วก็เดินไปตักน้ำมาล้างถนนที่ละถัง และล้างถนนนั้น แต่เมื่อได้ทำงานไปหน่อยหนึ่ง และถ้าเราหมั่นคิดถึงงานนี้ เราก็อาจเกิดความคิดขึ้นว่าเราต้องเดินกลับไปกลับมาโดยขนขยะครั้งหนึ่ง แบกน้ำมาล้างครั้งหนึ่ง ซึ่งเป็นการเสียกำลังและเสียเวลา และงานก็ไม่ดำเนินไปได้เร็ว ยิ่งคิดเข้าก็ยิ่งจะเห็นหนทางที่จะทำงานนี้ให้เกิดสมรรถภาพยิ่งขึ้น ในที่สุดเราอาจหารถเข็นมาคันหนึ่งแล้วบรรทุกบิ๋บน้ำไปบนรถนั้นพร้อมด้วยถังขยะใบหนึ่ง คราวนี้เมื่อกวาดขยะได้ก็เก็บใส่ถังขยะแล้วก็เอาน้ำลงรถล้างถนนไปพร้อมกัน จนน้ำหมดและขยะเต็มก็เดินกลับมาเทขยะที่ถังใหญ่เสียทีหนึ่ง แล้วก็ตักน้ำใส่ถังนั้นแล้วรถกลับไปกวาดใหม่ การปฏิบัติครั้งที่สองก็ทุ่นเวลาและทุ่นไปกว่าครั้งแรกเป็นอันมาก และถ้าเราเป็นคนรักงานนี้จริงจนเกิดสนุกในงานนั้นขึ้นจริงๆ ในไม่ช้าเราก็จะหารถกวาดถนนขึ้นมาได้ ซึ่งในที่สุดผู้ที่เป็นายเราก็ย่อมจะเห็นความสามารถของเราที่ช่างคิดและช่างรักงาน เราก็ย่อมจะได้เลื่อนชั้นเลื่อนตำแหน่งได้รับค่าจ้างค่ารางวัลมากขึ้น

งานที่เราทำนี้ถึงแม้ในชั้นต้นเราจะไม่รักมันมากนัก มีแต่ความเต็มใจที่จะทำเท่านั้น แต่ต่อมาความรักในงานนั้นก็เกิดขึ้น และความรักนี้จะแรงขึ้นทุกทีจนเราสนุกและลืมหืมตาของเรา โดยนัยนี้เราก็ทำงานนั้นโดยปราศจากการเห็นแก่ตัว และผลพลอยได้คือเงินเดือนขึ้น ได้เลื่อนตำแหน่ง และนายพอใจเชื่อถือ และในที่สุดความสำเร็จก็จะเป็นของเรา ดังนี้แหละ เมื่อเราทำงานจึงควรทำโดยพินิจพิจารณาจนความรักงานนั้นเกิดขึ้น และเมื่อความรักงานนี้เกิดขึ้นแล้ว งานนั้นก็คลี่คลายไปสู่ความเจริญเป็นแมนมั่น และเราก็จะได้พบเรียนอย่างชัดแจ้งว่า การที่จะหาความสุขใส่ตัวโดยไม่รักหน้าที่และการงานนั้นย่อมไม่สำเร็จ เพราะความสุขและความสำเร็วนั้นเป็นผลพลอยได้อันเกิดขึ้นจากการงานที่เราได้ปฏิบัติมาอย่างดีแล้วเท่านั้น

เพื่อจะให้เกิดความเข้าใจถึงการปฏิบัติการทำงานโดยไม่เห็นแก่ตัวนี้ เราจะต้องเข้าใจเสียด้วยว่าการถือสันโดษนั้นเป็นเครื่องประกอบตัวสำคัญที่สุดที่จะให้เราทำการงานได้โดยไม่เห็นแก่ตัว

คำว่าสันโดษนี้พวกเราส่วนมากมักจะแปลกันไปเสียว่า “ให้มันน้อย และให้ทิ้งพอใจในสิ่งที่เรามี

อยู่” ซึ่งถ้าจะดูตื้นๆแล้วก็จะเห็นคล้ายกับว่าความเป็นสันโดษนี้หมายถึงการนั่งนอนอยู่เฉยๆ เพราะพอใจในฐานะที่ตนมีอยู่นั้นแล้ว ซึ่งย่อมจะชี้ว่าการถือสันโดษก็คือการชวนให้คนเราซึ้งเกี่ยว

ตามความจริงนั้นสันโดษหาได้มีความหมายเช่นนั้นไม่ สันโดษมีความหมายว่า ให้เรามีความพึงพอใจในกิจการและหน้าที่และปริมาณของผลพลอยได้ที่กรรมได้กำหนดให้ ตลอดทั้งพึงพอใจในเหตุการณ์และกรณีแวดล้อม และการเคราะห์ดีเคราะห์ร้ายที่เกิดขึ้นในขณะที่เรากำลังทำหน้าที่หรือกิจการอันใดอันหนึ่ง โดยไม่วุ่นวายคิดมกมามากถึงผลที่จะได้รับจากกิจการนั้น กรรมกำหนดมาให้เราได้เท่าใดก็พอใจเท่านั้นโดยมีบั้นว่าหรือแสดงความไม่พอใจ เพราะอยากจะได้มากขึ้นอีก คงพอใจในงานที่กำลังทำอยู่นั้นโดยดีที่สุดและโดยรักการงานนั้นที่สุด ซึ่งหมายถึงการทำงานเพื่อประโยชน์ของงานนั้นโดยปราศจากการนึกหวังผลประโยชน์เพื่อตัวนั่นเอง

ไม่ว่าเหตุการณ์อันร้ายแรงอันใดจะเกิดขึ้น เขาผู้ถือสันโดษย่อมจะไม่ละทิ้งหน้าที่และการงานของเขา เพราะเขาย่อมเต็มใจยอมรับผลอันร้ายกาจที่เกิดขึ้นมาประชันหน้าเขานั้นได้โดยที่กรรมได้กำหนดมาให้เป็นอย่างนั้น ดังนั้นแทนที่เขาจะเป็นผู้ที่มีมืออดิบนอไม่กล้าทำ หรือไม่อยากทำกิจการใดๆ เขากลับจะเป็นผู้ที่มีใจอันแข็งกร้าวที่จะอดทนทำกิจการทุกอย่างที่เขาได้รับมอบนั้นได้เป็นอย่างดีที่สุด เพราะเขาปราศจากการเห็นแก่ตัวแต่เห็นแก่ประโยชน์ของงานและของส่วนรวมเสมอมิได้ขาด

ผู้ที่ถือสันโดษแท้จริง ย่อมจะไม่คิดทวงเอาความชอบจากผลงานที่เขารู้สึกว่าเขาได้กระทำไป ใครจะรู้หรือไม่รู้ว่าเขาได้ทำอะไรและได้ผลดีแล้วสักเพียงใดก็ช่างเขา เขาพึงประพฤติตัวไปตามแบบที่เรียกว่า “ปิดทองหลังพระ” โดยมีดอที่เกี่ยววอดอ้างและทวงเอาความชอบว่าตนได้เป็นผู้กระทำดั่งนั้นหรือดั่งนี้ เพราะเขาย่อมตระหนักแจ้งในใจชัดตามแบบฉบับของกฎปฏิบัติของกระแสกรรมว่า การที่เขาได้รับการยกย่องสรรเสริญ หรือจะได้ยศได้ศักดิ์อันใดนั้นย่อมเป็นเรื่องของกระแสของกรรมที่จะเป็นผู้จัดให้เป็นไปได้เช่นนั้น เขานั้นไม่มีอำนาจอย่างใดเลยที่จะจัดการได้เช่นนั้น ถ้าเขามัวแต่เกี่ยววอดอ้างอยากได้ความชอบอันเป็นการกระทำที่ต่อต้านกำลังของธรรมชาติ มันก็เหมือนพายเรือทวนน้ำ เขาคงจะไปไม่ได้แน่ไหน ดีไม่ดีเรือที่เขาพายอยู่นั้นอาจล่มและจมเสียก็ได้ เพราะในการที่เขาเกี่ยววอดถึงความเก่งของเขานั้นว่าเขาได้กระทำสิ่งนั้นหรือสิ่งนี้ ก็ย่อมจะทำให้คนอื่นเขาระคายหูและรำคาญที่จะฟังคนมาเกี่ยววอดอย่างนั้น แทนที่จะได้ผลอันจะทำให้คนทั้งหลายเขาเชื่อและฟังตน เขาย่อมจะไม่เชื่อการมันนั้น และกลับจะหยาบหน้าและดูถูกผู้พูดนั้นก็ได้

ดั่งนี้สิ่งใดที่กรรมยังเห็นว่ายังไม่ถึงเวลาที่จะแสดงผลให้ปรากฏแล้ว กรรมก็ย่อมจะต้องเก็บเอาไว้ก่อน ต่อมาเมื่อมีโอกาสนั้นเหมาะที่สมควรจะแสดงผลให้ปรากฏ กรรมจึงจะแสดง ด้วยประการฉะนี้ ทางที่เขาควรจะทำปฏิบัติก็คืออดกลั้นเก็บไว้ไม่ทวงเอาความชอบ คือมีขันติ อดทน และคอยเวลาได้โดยมีกลุ้มใจ และวันดีคืนดีธรรมชาติก็ย่อมจะต้องสนองขันติของเขานั้นให้ได้รับผลเป็นอย่างดีงามโดยไม่ต้องสงสัย ถ้ากลุ้มหนักและอยากจะพูดเต็มทีก็จงนั่งท่องภาซิดที่ว่า “คนดีไม่เบ่ง คนเก่งไม่โม้ คนโตไม่วอด” เสียสัก 20 ครั้งใจก็จะสงบไปเอง

นอกจากนี้ผู้ที่ถือสันโดษย่อมจะไม่คิดแย่งหรือเกี่ยวขัดขวางการงานและหน้าที่ของผู้อื่นเขาพึงพอใจและรักแต่เฉพาะงานและหน้าที่ของเขาเท่านั้น ถ้าเขาเป็นนายเขาก็ไม่ปิดบังความชอบของผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา และยอมไม่แย่งเอาความชอบของผู้อื่นมาเป็นของเขาเสีย เขาย่อมรักความยุติธรรมและให้ความยุติธรรมแก่ผู้อื่นทั่วไป ยิ่งกว่านั้นเมื่ออะไรผิดพลาดลงไปเขาก็ไม่เกี่ยวขัดว่าคนโน้นหรือคนนี้เป็นผู้ทำความผิดพลาดนั้น เขายอมรับไม่ช้าแต่ความชอบแต่ยอมต้องรับความผิดด้วย และเมื่ออะไรลุกขลักเกิดขึ้นแทนที่เขาจะตื่น เขากลับจะคิดหาต้นเหตุ และทางที่จะแก้ต้นเหตุนั้น

เช่นในการทำไร่ เมื่อเกิดมีพืชผลเสียเพราะพืชนั้นเป็นโรคก็ตาม หรือโดยความบกพร่องในการดูแลระวังรักษาก็ตาม ผู้ที่เป็นชาวไร่ที่ดีที่ถือสันโดษก็จะไม่ตื่นตื่นกลุ้มใจ แต่กลับพยายามค้นหาสาเหตุและคิดแก้ไข โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขาจะต้องค้นความผิดพลาดของตัวเองโดยไม่เกี่ยวปะทะผู้อื่น ถ้าคนงานได้ทำการ

บกพร่องจริง เขาก็จะต้องสั่งสอนให้จัดการแก้ไขโดยละมุนละม่อม จะดู จะว่าคนงานก็เฉพาะแต่เมื่อคนงานนั้นทำให้เกิดการเสียหายนั้นขึ้น เพราะชี้แจงและเห็นแก่ตัวเกินไป เพราะเขารู้ดีว่าผลร้ายที่เขาได้ประสบนี้นั้นล้วนแต่เป็นผลที่กรรมได้กำหนดให้เกิดขึ้น เพื่อจะเป็นการลงโทษการเกียจคร้าน หรือมิฉะนั้นก็เพื่อสั่งสอนให้เขาเห็นหนทางใหม่ที่จะดำเนินงานนั้นให้ดีขึ้นกว่าเดิม ซึ่งตามจริงแล้วกรรมย่อมจะอำนวยผลทุกครั้งเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมเท่านั้น โดยประการฉะนี้การถือสันโดษก็หาใช่หมายความว่าเขาผู้ถือสันโดษนั้นพึงพอใจแต่ในสิ่งที่เขาได้อยู่โดยปราศจากการกระตือรือร้นที่จะทำกิจการอันที่ตนมีอยู่ให้เจริญก้าวหน้าขึ้นจนถึงที่สุดไม่ตรงกันข้ามผู้ที่ถือสันโดษก็คือผู้ที่ถึงพร้อมแล้วด้วยความไม่เห็นแก่ตัว เขาเห็นแต่ประโยชน์ของงานที่เขาทำอยู่ และแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นใหญ่ยิ่ง อันทำให้มีจิตสาธารณะ (Public spirit) เกิดขึ้นเป็นอย่างสูง

คนชาวอังกฤษส่วนมากเป็นผู้ที่รักงาน และถือสันโดษในการทำงานของเขาเป็นอย่างดีและมีจิตสาธารณะเป็นอย่างสูงที่สุดในกิจการทุกอย่างที่เขาทำ เขาทุกคนทำหน้าที่ของเขาเป็นอย่างดี โดยคิดแต่จะให้งานที่เขาทำอยู่นั้นเจริญเป็นอย่างดีโดยไม่คิดที่จะเที่ยวแย่งงานของผู้อื่นหรือเอาเปรียบผู้อื่น หรืออยากจะเป็นโน่นเป็นนี่อันไม่ใช่งานและหน้าที่ของเขา จนเขามีประโยคคำพูดอยู่ประโยคหนึ่งว่า Mind your own business ซึ่งแปลว่า อย่ามาเที่ยวยุ่งกับงานของผู้อื่นเลย คุณแลงานของตัวเองให้ดีกว่า สำหรับไว้ดำเนินหรือดักเตือนผู้อื่นที่เกี่ยวข้องเป็นเจ้าก็เจ้าการกับหน้าที่ของผู้อื่น ยิ่งกว่านี้ในการปฏิบัติงานของเขาแทนที่เขาคิดจะแข่งดีกับผู้อื่นที่มีกิจการคล้ายคลึงกับของเขาโดยพยายามทำลายหรือขัดขวางคู่แข่งมิให้ทำงานได้สะดวก เขากลับร่วมมือกับคู่แข่งเหล่านั้น

ดังเช่นพ่อค้าขายเพชรที่ถนนแฮตตันการ์เดนส์ (Hatton Gardens) ซึ่งมีร้านขายเพชรอยู่ติดกันเป็นระนาวไปนั้น ทุก ๆ ร้านย่อมจะมีลูกค้าขาประจำมาติดต่อขอซื้อของเสมอ บางครั้งเมื่อมีลูกค้าขาประจำผู้หนึ่งเข้าไปในร้านหนึ่งโดยบอกว่าเขาต้องการมรกตเม็ดใหญ่สักเม็ดหนึ่ง แต่เมื่อมรกตเม็ดใหญ่ที่ร้านของเขานั้นไม่มี และเขารู้ดีว่าร้านคู่แข่งของเขาข้าง ๆ นั้นมี แทนที่เขาจะบอกลูกค้าของเขาว่าไม่มี และปล่อยให้ลูกค้านั้นกลับไปเสีย เขากลับตอบว่าจะลองเข้าไปตรวจดูในห้องข้างในก่อน แล้วเขาก็เลยเดินไปขอชมมรกตเม็ดใหญ่ที่ร้านข้างเคียงนั้นมาขายให้ลูกค้าขาประจำนั้นสำเร็จเรียบร้อยไป เจ้าของร้านที่มีมรกตเม็ดใหญ่แทนที่จะกันทำร้านข้างเคียง เขากลับยินดีร่วมมือให้มรกตนั้นไปขาย เป็นต้น อันยอมชี้ว่าการแข่งขันของชาวร้านอังกฤษนั้นเขาแข่งกันในการสร้างสมรรถภาพและความเจริญของกิจการของเขาให้ดีกว่าของผู้อื่น ไม่ใช่แข่งขันโดยดึงผู้อื่นให้ตกต่ำลงมาหาตัวหรือทำลายผู้อื่นลงเสียให้ต่ำกว่าตัว โดยตัวเองก็ได้แก้ไขให้กิจการของตนดี และมีสมรรถภาพขึ้น การแข่งแบบนี้เป็นการแข่งที่ได้ทำให้ความเจริญเกิดขึ้นได้กับการงาน มันเป็นการแข่งที่ยึดการทำลายและความเกียจคร้านและการไม่รักการงานเป็นที่ตั้ง ดังนั้นที่ใดที่ชาวร้านแข่งขันกันได้แต่ด้วยวิธีการแบบนี้ความเจริญของที่นั้นก็ย่อมจะไม่มี และชาวร้านเองในที่สุดก็จะเจ๊งไปตาม ๆ กัน ในประเทศอังกฤษนั้นคนเขาไม่แข่งกันแบบนี้เลย เขาแข่งกันแต่ในการสร้างสมรรถภาพและความเจริญให้แก่กิจการของเขา ดังนั้นประเทศของเขาจึงเจริญมาก

และโดยเหตุนี้นักปราชญ์เขาจึงได้พูดกันว่า “การที่จะพิจารณาว่าประเทศใดเจริญแค่ไหนนั้น จะต้องดูปริมาณของจิตสาธารณะ การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมของพลเมืองในประเทศนั้นว่าเจริญสูงแค่ไหน” ไม่ใช่ใช้วัดด้วยปริมาณของการร้องเพลงชาติว่า ใครจะร้องได้มากกว่าหรือบ่อยกว่ากัน หรือด้วยปริมาณของการคำนับธงชาติว่าใครคำนับได้มากกว่ากัน หรือด้วยปริมาณของการพูดว่า “รักชาติ” ว่าใครพูดบ่อยครั้งกว่ากัน และทั้งไม่วัดด้วยปริมาณของการมี รถไฟ รถยนต์ ไฟฟ้า วิทยุ และโทรทัศน์ ว่าใครจะมีมากกว่ากัน เพราะเขาถือว่าเมื่อพลเมืองมีจิตสาธารณะสูงแล้วก็ย่อมจะต้องมีผู้ที่รักการงานยิ่งกว่าตัวอยู่มาก ก็เมื่อมีผู้ที่รักการงานยิ่งกว่าตัวอยู่มากดังนี้แล้ว เขาเหล่านั้นก็จะเป็นผู้ที่สามารถคิดค้นหาเครื่องยนต์และเครื่องใช้ตลอดจนยาสำหรับใช้รักษาโรคต่าง ๆ อันล้วนแต่จะทำให้เกิดทางเจริญในทางวัตถุให้แก่ประเทศนั้นมาก เพราะการคิดค้นหา (Invent)

สิ่งเหล่านั้นนั้นย่อมเกิดขึ้นสำเร็จได้เพราะการรักงานโดยไม่เห็นแก่ตัวเป็นที่ตั้งทั้งสิ้น

ฟังดูชีวิตของบุคคลที่ได้คิดก่อสร้างอะไรขึ้นสำเร็จนั้น โดยมากเขาอดทน อดทนอดทนทำอยู่แต่งงาน อดทนนั้นคือชีวิตของเขา ถึงตัวเขาจะอดอยากยากแค้นจนบางคนถึงกับตายไปเลยก็มี เขาก็คงทนทำงานของเขานั้นไป จนงานนั้นสำเร็จสมประสงค์ ดังในทุกวันนี้เราจะเห็นได้ว่าเกาะอังกฤษนั้นถึงแม้จะมีอาณาเขตเล็ก เป็นเกาะเพียง 2-3 เกาะเท่านั้น เขาก็ยังอุตสาหะแผ่ไพศาลไปเที่ยวมีที่ดินอยู่ได้ทั่วโลก และเขาก็เป็นผู้ค้นคิดสิ่งต่างๆ ขึ้นไว้ในโลกนี้มากมายหลายอย่าง ทั้งนี้ก็เพราะเขารักการงานของเขายิ่งกว่าตัว และถือสันโดษในการงานของเขาตั้งกล่าวแล้วเป็นอย่างสูง ซึ่งถ้าพวกเราทำได้ตั้งนี้บ้างแล้ว การงานของเราก็จะเจริญเป็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองของเราและแก่มนุษย์ทั่วโลก และตัวของเราเองก็จะได้รับความเจริญร่ำรวยเป็นผลพลอยได้ (By-Product) ด้วยเป็นแน่มั่น

หลักธรรมข้อสองของอิทธิบาท ซึ่งชื่อว่าวิริยะนั้นเล่าก็คือการมีความพากเพียรพยายามอย่างยิ่ง ซึ่งหมายถึงต้องมีความอดทน ขันติและโสรจจะเป็นอย่างสูง เราจะต้องจำไว้และเข้าใจว่าในการปฏิบัติการทำงานนั้น ในขณะที่งานของเรากำลังจะเจริญขึ้นนี้ ธรรมชาติย่อมจะทดลองเราด้วยประการทั้งปวง เพื่อจะดูเราว่าเรานี้ได้พ้นจากการเห็นแก่ตัวจริงแล้วหรือไม่

การทดลองนี้จะเกิดปรากฏขึ้นเป็นรูปอุปสรรคต่างๆ ที่จะมาเผชิญหน้าเรา ถ้าเราอดทนได้และไม่ยอมให้ความเห็นแก่ตัวนี้เข้ามาครอบงำจนทำให้เราเกิดความรู้สึกท้อแท้หวั่นเสียวและเสียดใจจนเกิดโทสะบ้างหรือเกิดโลกขึ้นบ้างได้แล้ว งานนั้นก็ก้าวหน้ารุ่งเรืองต่อไป เราต้องรู้ตระหนักโดยแน่นอนว่าอุปสรรคต่างๆ นี้ล้วนแต่กรรมได้สร้างขึ้นเพื่อเป็นบทเรียนให้แก่เราทั้งสิ้น ในการฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ นี้ทุกครั้ง เราก็ย่อมจะสร้างเหตุขึ้นใหม่อันกรรมจะยังผลให้เกิดปรากฏขึ้นแก่เราตลอดเวลา บางครั้งผลนี้ก็จะช่วยเรา แต่บางครั้งก็จะถ่วงเราไว้โดยอนุโลมตามปริมาณของความเห็นแก่ตัวของเรายังเหลืออยู่ ถ้าเราปฏิบัติการแก้อุปสรรคนั้นด้วยความไม่เห็นแก่ตัว แต่โดยเห็นแก่ประโยชน์ของงานบ่อยครั้งเข้า กำลังด้านทานของธรรมชาติที่เคยมีอยู่ในขณะที่เราทำงานนั้นก็จะค่อยเบาบางลง จนในที่สุดเมื่อเราทำกิจการนั้นโดยเห็นแก่ประโยชน์ของงานนั้นโดยแท้จริงแล้ว การด้านทานนั้นก็หมดไป เราก็จะได้รับผลจากงานนั้นดีขึ้นเป็นลำดับ

เราจำจะต้องไม่ลืมว่าการที่หาความสุขใส่ตัวโดยไม่ต้องทำอะไรเลยนั้นย่อมไม่สำเร็จ เพราะความสุขและความสำเร็จทั้งหลายนั้นเป็นผลพลอยได้อันเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานที่ถูกต้องแล้ว การที่เราจะเจริญขึ้นในอำนาจวาสนาในการปฏิบัติการทำงานได้นั้นเราจะต้องเป็นผู้ที่ถึงแล้วซึ่งบุคลิกลักษณะของบุคคลที่มีขันติและโสรจจะและความมีใจแข็งแกร่งปราศจากการเห็นแก่ตัว กล่าวรับผิตรีบชอบไม่โยเยคอยแก้ตัว ดังที่กรรมย่อมจะต้องหัดจิตใจของเราด้วยอาการแสดงผลต่างๆ ให้เราได้เล่าเรียน เพื่อเราจะได้มีกำลังใจและกำลังปัญญาพร้อมด้วยสติพอสมควรที่จะทำกิจการใหญ่ได้ ต่อเมื่อเราถึงพร้อมแล้วด้วยบุคลิกลักษณะที่จะทำงานได้ กรรมจึงจะเลิกสร้างอุปสรรคทั้งหลายมาต่อ ด้านเรา แต่ต่อไปเราก็จะไต่ขยับก้าวหน้าทำงานนั้นไป ด้วยความรักและสนุกในงานนั้น คิดค้นหาหนทางที่จะทำให้งานนี้เจริญเกิดผลงดงามรุ่งเรืองโดยไม่ต้องลงทุนลงแรงมากเกินไป และพินิจพิเคราะห์อยู่ทุกขณะจิตที่จะให้เกิดความเจริญและความสะดวกขึ้นแก่ทางดำเนินของงานนั้นโดยปราศจากการคิดถึงความสุขส่วนตัว หรือความเหนียวยากที่จะเกิดขึ้นแก่ตัว ทุกๆ กระเบียดนิ้วในสมองและร่างกายของเราจะต้องมุ่งเพ่งอยู่แต่ในกิจการนั้นๆ อย่างเดียวโดยไม่นึกถึงผลรายได้ที่จะเกิดขึ้นแก่ตนเลยแม้แต่เล็กน้อย จงพยายามไปและเพียรไปจนถึงแม้ว่าเราจะไม่มีอะไรเหลืออยู่อีกเลย นอกจากกำลังใจที่ตั้งเข็มไว้ว่าจะสู้ไปจนชีวิตหาไม่เท่านั้น ด้วยความพยายามและน้ำใจเช่นนี้ กิจการนั้นก็จะได้ประสบความสำเร็จอย่างแน่นอน

หลักธรรมข้อที่สามของอิทธิบาทสี่ประการนี้ก็คือ "จิตตะ" ซึ่งแปลว่าการตั้งใจมุ่งมั่นในกิจการที่เรากระทำนั้นโดยไม่แกว่งไกวไขว้เขวไปต่างๆ รวมทั้งการปฏิบัติการณ์ให้ถูกต้องกับเทคนิคของงานนั้นเป็นอย่างดียิ่ง ไม่ว่า

เราจะทำงานอะไร เราจะต้องพยายามทำเพื่อหวังผลประโยชน์อันงดงามที่สุดให้เกิดขึ้นแก่งานนั้นโดยไม่มัวนั่งนึกคำนวณถึงผลที่จะบังเกิดแก่ตัวเรา เพราะถ้าแม้เรามัวแต่คิดถึงผลที่เราจะได้รับแล้ว ใจของเราก็จะไม่มุ่งอยู่ในกิจการนั้น แต่จะไปรวมมุงอยู่แต่ในสิ่งที่ยังมาไม่ถึง ซึ่งเราก็ไม่มีอำนาจที่จะไปอำนวยความสะดวกนั้นให้เกิดขึ้นได้ตั้งประสงค์ ก็เมื่อใจของเรามัวแต่ตั้งจ้องคิดถึงอยู่แต่ในสิ่งที่ยังเป็นเหมือนลมเหมือนฝันอยู่เช่นนี้ กำลังใจของเราก็จะไม่ไปรวมกำลังอยู่ที่งานที่เรา กำลังกระทำอยู่โดยเต็มที่

ดูเช่นชาวไร่ซึ่งเคยได้ยินเพื่อนพูดว่า เขารู้จักคน ๆ หนึ่งซึ่งมีต้นส้มอยู่เพียงสามร้อยต้นเท่านั้น แต่เขาหารายได้จากสามร้อยต้นนี้ได้ถึงปีละตั้งเก้าหมื่นบาทนั้นแน่ เมื่อชาวไร่ผู้นั้นได้ฟังเข้าก็มิได้หยุดคิดตรិตรองอะไรให้ละเอียดลึกซึ้ง แทนที่เขาจะนึกถึงบรรดาเครื่องอุปกรณ์ต่างๆ และหลักการต่างๆ ที่จะสร้างสวนส้ม เขาก็เริ่มตืดลูกคิดรางแก้วที่เดียวว่า ส้มสามร้อยต้นได้เงินปีละตั้งเก้าหมื่นบาท ส้มต้นหนึ่งก็จะได้ปีละสามร้อยบาท เพราะฉะนั้นถ้าเขาจะปลูกส้มสักพันต้น เขาก็จะได้แน่ๆ ปีละสามแสนบาท คือเดือนหนึ่งก็ได้ตั้งสองหมื่นห้าพันบาทเขานั้นแน่ เมื่อคิดเลขลูกคิดรางแก้วตั้งนี้เสร็จแล้ว เขาเริ่มลงทุนสั่งซื้อต้นส้มหนึ่งพันต้นโดยทันทีโดยมิได้เตรียมการสิ่งใดหมด เขามิได้นั่งคิดรายละเอียดเลยว่าต้นส้มนั้นจะต้องได้รับการรักษาดูแลเป็นอย่างดี เริ่มตั้งแต่การปลูก ผู้ปลูกก็ต้องเตรียมหลุมเตรียมดินให้ดี ปลูกเสร็จแล้วก็ต้องให้น้ำให้ปุ๋ย และคอยหมั่นฉีดยากันโรคเห็ดราและโรคอื่นๆ ตลอดจนการต่อสู้ปราบปรามแมลงซึ่งเป็นศัตรูของส้ม เขาคิดแต่ทางได้อย่างง่าย ๆ ว่า ถ้าเมื่อเรามีที่ดินแล้วเราก็ปลูกส้มลงไปมันก็จะขึ้นได้ผลมาให้กินภายในสามปีหรือห้าปีเป็นแน่นอนเลย

เมื่อปลูกมันเสร็จแล้ว เขาก็มิได้เอาใจใส่ดูแลและโรมันเท่าใด เขามีเวลาเท่าใด เขาก็มักจะใช้เวลาในส่วนมากไปนั่งคุยอวดเพื่อน ๆ ว่าเตี้ยวันนี้เขามีส้มปลูกไว้เสร็จเรียบร้อยตั้งพันต้น ภายในสามสี่ปีเขาก็จะได้เงินอย่างสบายจากส้มต้นละสามร้อยบาทเป็นอย่างน้อย พวกเพื่อนก็เออออว่าเขาเก่ง และชมว่าอย่างนี้ต้องรวยแน่ๆ ยิ่งเสียงเหล่านี้ไป จำนวนส้มต้นหนึ่งซึ่งบอกว่าคงจะได้ราวต้นละสามร้อยบาทก็กลายเป็นห้าร้อยบาทและต่อไปใจคอของเขาก็สบายร่าเริงนั่งคอยหวังที่จะได้ส้มในอีกสามสี่ปีข้างหน้า ทุกครั้งที่เขาไปดูไร่ของเขา แม้มันจะรกเท่าใด ก็ดูไม่สู้จะสะอึดใจของเขาเท่าใดนัก สิ่งทีละอึดใจเขาที่สุดก็คือจำนวนต้นส้มที่ขึ้นอยู่นั้น ถ้าเขาเห็นมันตายลงไปแล้วเพราะขาดการดูแลสักร้อยหรือสองร้อยเขาก็คุยให้เพื่อนฟังว่า เสียเพียงสองร้อยต้นยังดี คนอื่นเขาเสียกันตั้งห้าร้อยตั้งครั้งต่อครั้งของส้มที่ปลูกไปก็ยังมี อย่างน้อยส้มแปดร้อยต้นนี้ถ้าคิดอย่างสบายปีละสามร้อยบาทต่อต้นแล้วเขาก็คงยังจะได้ตั้งเดือนละสองหมื่นบาท ตลอดเวลาเขามิได้รักใคร่ในกิจการงานนั้นเลย เขารักอยู่แต่ความเพราะแผลความเสนาะของเสียงของผลที่เขาจะได้รับ เขาเพลิดเพลินอยู่แต่ในความฝัน เขามีได้เอาใจมุงปักอยู่ในงานการปลูกส้มของเขาเลย

เขาอาจเคยได้ยินและได้ฟังมาบ้างว่าผู้อื่นเขาปลูกส้มกันอย่างไร และเขารักษามันไว้ได้อย่างไร แต่ความรู้ที่เขาได้ฟังมานี้ก็ไม่ได้มาให้ประโยชน์อะไรแก่เขานอกจากเก็บเอาไว้สำหรับคุยอวดเพื่อนฝูงต่อไปอีกเท่านั้น บางวันนึกสนุกขึ้นมาก็ร้องตะโกนบอกคนงานของเขาเสียหน่อยว่า เฮ้ย การรักษาส้มนั้น เขาไม่ทำกันอย่างพวกเจ้าทำดอก เขาต้องทำอย่างนี้ครั้นแล้วก็อธิบายถึงวิธีการรักษาส้มให้คนงานฟังไปจนจบ แต่เมื่อพูดให้คนงานฟังแล้วแต่คนงานนั้นจะทำตามหรือไม่ก็ไม่สำคัญ เพราะไม่ได้ไปตรวจดูโดยละเอียดว่าคนเหล่านั้นจะทำตามสั่งหรือไม่ ยิ่งได้พูดแสดงภูมิเช่นนี้บ่อยครั้งเท่าใด เขาก็ยิ่งติดพันกับลูกคิดรางแก้วของเขามากขึ้นเท่านั้น อันแสดงว่าเขาไม่ได้ทำงานนั้นโดยความรักงานนั้นเลย เขารักแต่ผลของงานนั้น และอยากได้แต่ผลของงานนั้น โดยไม่คิดที่จะให้งานนั้นเจริญขึ้นเลย ด้วยการปฏิบัติการทำงานตามแบบนี้ การงานที่เขาทำอยู่นั้นก็ย่อมจะมีผลดีไม่ได้

ดังนั้นการที่เราจะสามารถทำกิจการใดให้สำเร็จได้ เราจะต้องตั้งใจมุงอยู่กับงานนั้นอย่างเต็มที่ ถ้าใจของเรามุงอยู่อย่างแน่วแน่อยู่ในงานนั้น ใจของเราหูตาของเรา ก็จะสอดส่องแสวงหาช่องทางอยู่มิได้ขาด และคิด

ดริตครองใคร่ครวญอยู่ถึงงานนั้นอยู่เป็นนิตย์ ด้วยการคิดใคร่ครวญมุ่นอยู่ในงานนั้น การร้งงานนั้นจนงานนั้นเกือบจะเป็นตัวตนของเราก็จะเกิดขึ้นในใจของเรา อันยอมทำให้ผลของงานนั้นค่อยๆ คลี่คลายไปที่ละน้อยจนได้ผลสำเร็จบริบูรณ์ในที่สุด

การมีจิตใจสอดส่องอยู่ในงานเช่นนี้ เราก็จะเริ่มกิจการนั้นโดยความไม่ประมาท การที่จะให้หมดความประมาทได้ เราก็ต้องหันเข้าฟังหลักธรรมและหลักวิชาการ

พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนไว้อย่างชัดเจนว่า ไม่ว่าเราจะทำกิจการใดๆ ก่อนที่เราจะเริ่มกิจการนั้นเราพึงต้องพิจารณาถึงทุนที่เราจะใช้เสียให้ดีกว่าก่อน โดยแบ่งเงินที่เราพร้อมที่จะใช้ลงทุนนั้นออกเป็นสี่ส่วนดังต่อไปนี้คือ:-

ก. ส่วนหนึ่งใช้ลงทุน

ข. ส่วนที่สองใช้เป็นเงินสำรอง

ค. ส่วนที่สามใช้สำหรับสงเคราะห์คนงาน และแจกจ่ายเป็นเงินเดือน

ง. ส่วนที่สี่นั้นเอาไว้ใช้ในระหว่างที่งานนั้นยังไม่เกิดดอกออกผล

วิธีแบ่งใช้ทุนดังพระพุทธเจ้าทรงสอนไว้นี้ย่อมไม่มีที่จะพลาดพลั้งได้ จากวิธีการที่พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้ว่าเราควรจะใช้เงินทุนอย่างไรนั่นเอง เราก็จะสามารถนำหลักการใช้เงินนี้ไปใช้ในการดำเนินกิจการนั้นได้ต่อไปอีก ตลอดจนเวลาที่กิจการของเรามีกำไรงอกงามขึ้น เราก็ยังคงสามารถนำวิธีการใช้เงินนี้ไปใช้เพื่อพัฒนาการให้กิจการนั้นเจริญยิ่งขึ้นต่อไปได้อีกด้วย

ต่อจากการใช้ทุนก็ทรงสอนให้ผู้ที่จะทำกิจการใดๆ นั้นพึงต้องหมั่นดูแลรักษาสิ่งของไม่ว่าจะเป็นเครื่องจักร เครื่องกล ล้อเลื่อนต่างๆ เครื่องทุ่นแรงต่างๆ และสถานที่ๆ กิจการนั้นกระทำอยู่ ให้มีสมรรถภาพสูงที่จะใช้การได้อย่างเสมอ ถ้าสิ่งใดชำรุดใช้ไม่ได้ก็ต้องซ่อมแซมแก้ไขให้ใช้การได้และรักษาระดับของสมรรถภาพไว้ให้สูงเสมอ

นอกจากนี้ก็ทรงสอนให้ตรวจดูพิจารณาให้ถี่ถ้วนถึงทางที่ทรัพย์จะรั่วไหลต่างๆ คือนอกจากจะต้องตั้งใจรักษาทรัพย์นั้นไว้มิให้ตกหล่นหายไป เราจะต้องพยายามป้องกันการรั่วไหลไปในทางอันไม่ควรอีกด้วย

ยิ่งกว่านั้นนอกจากจะทรงสอนให้ดูแลรักษาทรัพย์สมบัติแล้ว ท่านยังทรงสอนต่อไปอีกด้วยว่า การเก็บรักษาทรัพย์นั้น พึงอย่าทำอย่างคนตระหนี่ที่พยายามเก็บแต่ทรัพย์ไว้โดยไม่ใช้ทรัพย์นั้นให้เป็นประโยชน์ เพราะถ้าเราเก็บทรัพย์ไว้เฉยๆ โดยไม่คิดหาหนทางใช้ทรัพย์นั้นให้เป็นประโยชน์แก่โลกแล้ว ก็เหมือนกับผู้ที่มิสวนผลไม้ซึ่งเก็บผลที่สุกดีแล้วไว้ในบ้าน เขาจะกินก็ไม่กิน จะขายก็ไม่ขาย จะให้ทานแก่ผู้ใดหรือกำนัลจ่ายแจกให้แก่ผู้อื่นก็ไม่ทำชอบแต่จะเก็บผลไม้ไม้นั้นไว้ดูเล่นในไม้ซ้าผลไม้ไม้นั้นก็จะเน่าเสียหมดโดยไม่ได้ใช้ประโยชน์แก่ใครเลย ดังนี้แหละ การมีทรัพย์อื่นๆ ซึ่งถึงแม้ว่ามันจะไม่แตกหักพังเน่าเสียไป แต่ถ้าไม่ใช้สอยให้เป็นประโยชน์แล้วก็เปรียบเหมือนทรัพย์นั้นได้เน่าเสียไปเสียแล้วเช่นเดียวกัน ยิ่งกว่านี้เมื่อถึงคราวที่ผู้เก็บทรัพย์แบบนี้จะตายไป เขาก็ไม่สามารถจะเอาทรัพย์นั้นไปด้วยได้ การประพฤติดังนี้ได้ชื่อว่าเป็นการโลภชนิดหนึ่งเหมือนกัน และผิดกับหลักเศรษฐกิจ เป็นที่สุด

นอกจากวิธีใช้ทรัพย์และวิธีเก็บรักษาทรัพย์ดังกล่าวแล้ว ท่านยังสอนต่อไปอีกด้วยว่า ในการปฏิบัติกิจการงานนั้น เราจะต้องเลือกคบหาผู้ที่มาร่วมงานกับเรานั้นให้ได้คนที่ดีจริงๆ ไม่ว่าจะเลือกคนมาร่วมถือหุ้นในกิจการนั้นๆ หรือจะเลือกคนงานมาทำงานในกิจการนั้น เราจะต้องพยายามสืบสวนให้รู้ว่าเขานั้นเป็นคนดีจริงๆ หรือไม่ เราต้องไม่คบกับผู้ใดที่ปราศจากภูมิธรรม หรือมีเพื่อนที่ปราศจากภูมิธรรม เพราะถึงแม้ตัวของผู้นั้นจะดี

อยู่สักเท่าใด ถ้าเขาคบมิตรที่ไม่ดีแล้ว เขาก็จะติดลวดไปได้ยาก จุฬุอยู่ที่อยู่ใกล้ชิดกับสิ่งอันโสโครกสกปรก ก็ย่อมมีอาภพที่จะป้องกันมิให้สิ่งปฏิกุศลเหล่านั้นมาถูกต้องตนได้

ดังนั้นจึงเป็นการจำเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องเลือกแต่คนที่ดีให้เข้ามาร่วมทำงานด้วย อย่าได้คบคนที่ดี แต่พูดในทางโฆษณาชวนเชื่อ แต่ไม่เคยปรากฏว่าได้เคยทำอะไรสำเร็จมาจริงจังเลย คนชนิดนี้มักจะเก่งแต่ในการหลอกลวงเขากิน โดยอาศัยโวหารและความอวดอ้างถึงความเก่งของตน เราต้องอย่าได้ยอมเชื่อแต่คำพูด หรือการป้อยอเพื่อให้เราตายใจเป็นอันขาด จะเชื่อคำพูดใดก็ต้องเชื่อแต่คำพูดที่มีข้อพิสูจน์ชัดแจ้งด้วยการกระทำ ผู้ที่ตกอยู่ในออบายมุขทั้งหลายนั้น เราต้องระวังอย่าคบค้าเอามาใช้การเลย เพราะเขาจะทำให้คณงานอื่นพลอยเสียไปด้วย ใครจะจับของสกปรกโดยมือของเขาไม่สกปรกไปด้วยได้ฉันใด เราก็จะไม่สามารถคบคนชั่วโดยที่เราจะไม่กลายเป็นคนชั่วไปด้วยได้ฉันนั้น โดยเหตุนี้เราต้องคบและเลือกคนที่ดี ที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเป็นคนที่ได้ชื่อว่ามีมโนสิ่งที่ดีและงาม.

หลักธรรมเหล่านี้เป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุดยิ่งเสียกว่าวิชาใดๆ ในสมัยนี้ที่เราจะเทียบได้ ดังนั้นไม่ว่าเราจะทำกิจการใดๆ เราก็ย่อมจะใช้หลักเหล่านี้ปฏิบัติการได้เสมอ โดยจะไม่รู้สึกเลยว่าหลักธรรมนี้ล้าหลังและไม่ทันสมัย โครงการเศรษฐกิจที่ติดลวดจนการค้าและการงานทั้งหลายย่อมจะเกิดประโยชน์ได้อย่างงดงามถ้าเราใช้สร้างหลักการของงานนั้นจากหลักพระธรรมเหล่านี้.

ผู้อ่านจะเห็นได้ว่า ถ้าเราตกลงจะทำไรทำอะไร เราจะทำก่อนสร้างไร่และวางโครงการดำเนินการทำ ไรนั้นได้จากหลักพระธรรมเหล่านี้ได้เป็นขั้นๆ ไปเลย.

ในขั้นต้นจากหลักที่ชี้ว่าเราต้องรักการงานนี้ เราก็เริ่มต้นด้วยการพิจารณาได้โดยทันทีว่า ถ้าเราจะปลูกต้นไม้และพืชผลต่างๆ เราก็ต้องรู้เทคนิคของการเพาะปลูก เริ่มตั้งแต่การทำดินให้ดี การใช้ปุ๋ย การขุดหลุมปลูก ครั้นแล้วก็คิดถึงการระวังรักษาให้ต้นไม้ที่นั้นงอกงามเจริญดี โดยนึกถึงสิ่งที่ต้นไม้จะต้องการต่างๆ เช่นการหาน้ำมาหล่อเลี้ยง การปราบปรามศัตรูพืช การรักษาความสะอาดโคนต้นตลอดจนการเพิ่มอาหารให้แก่ต้นไม้ นั้นเป็นระยะไป เพื่อจะให้ต้นไม้ที่นั้นเจริญสมบูรณ์ ดังนั้นในโครงการของเราที่เราจะต้องใช้ทุน 1 ใน 4 ของทุนทั้งสิ้นก็ต้องเริ่มต้นตั้งต่อไปนี้คือ :-

ก. ถางไร่และถอนตอ

ข. จัดการท่อน้ำ โดยการสำรวจทางที่จะนำน้ำมาให้ถึงที่ๆ เราจะเพาะปลูก ตามทางที่เรานำน้ำมานั้น บางแห่งก็ใช้ให้น้ำไหลมาตามกฎกราวที่สุมมาหาค่า บางแห่งก็ต้องสร้างเหมืองลอย เพื่อยกระดับน้ำขึ้นให้เสมอระดับที่ดินที่อยู่บนที่สูง แล้วปล่อยให้กฎกราวที่สนำนน้ำนั้นไหลต่อไป เพื่อให้ทุนโสหุ่ยที่สุดเราก็ต้องไม่พยายามใช้เครื่องสูบน้ำเพื่อยกน้ำนั้น ดังนั้นการสร้างเหมืองลอยจึงนับว่าเป็นวิธีการที่ใช้ค่าโสหุ่ในฤกษ์ยาว

ตอนนี้ไปเราก็ต้องสร้างอ่างเก็บน้ำโดยการพยายามกันที่ๆ เป็นหุบเขาที่เนินรอบเนินตกลงไปเป็นอ่างหรือจะใช้ที่ๆ ธรรมชาติได้สร้างไว้ให้แล้วเช่นกิ่งสาขาของห้วย โดยสร้างทำนบกั้นกันเก็บน้ำไว้เป็นตอนๆ

ต่อจากอ่างเก็บน้ำเหล่านี้ เราก็ต้องจัดการวิธีแบ่งน้ำแยกออกไปตามที่ต่างๆ ที่เราจะเพาะปลูก วิธีแบ่งน้ำนี้เราจะต้องระวังให้มาก เราต้องมีทางให้น้ำไหลออกไปได้มากพอที่จะไม่ให้เกิดน้ำท่วมขึ้นได้ เช่นมีทางผ่อนน้ำได้หลายทางคล้ายวาวเพื่อปล่อยสติมที่เกิดมามากเกินไป โดยสร้างฝายน้ำล้นบ้าง ใช้ร่องและท่อให้ไหลบ้าง

ทางปล่อยน้ำแบ่งน้ำไปทุกทางนี้ เราก็ต้องคิดกำหนดให้เหมาะว่าจะแบ่งไปที่ใดทางใด ทางทุกทางที่จะใช้แบ่งน้ำนี้เราจะต้องพิจารณาให้ดี อย่าให้น้ำไหลไปในที่ๆ ไม่จำเป็น เราควรจะคิดเก็บน้ำและรักษาน้ำไว้ให้

ได้ทุกหยดก็ยิ่งดี ที่สระเก็บน้ำทุกแห่งเราจะต้องมีวิธีการบังคับปริมาณการไหลของน้ำให้ได้เหมาะสมกับความต้องการด้วยการสร้างท่อทางน้ำไหล ถ้าต้องการน้ำไปใช้ในทิศใดมากก็เปิดท่อให้ไหลไปทางนั้นมาก และถ้าไม่ต้องการให้ไปยังที่ใดก็ปิดท่อเสียเป็นต้น

วิธีการขุดร่องน้ำน้ำก็ดี การเก็บน้ำหรือการแบ่งน้ำก็ดี เราควรจะดำเนินการสร้างร่องหรือเหมืองเหล่านี้โดยใช้ของที่ธรรมชาติได้ทำไว้ก่อนแล้วให้มากที่สุดที่จะทำได้ ทางใดที่น้ำฝนเคยไหล ก็ขยายร่องและทางน้ำฝนไหลให้เป็นลำรางใดๆ หรือเป็นคลองใหญ่ๆ เพราะถ้าใช้สิ่งที่ธรรมชาติได้ทำไว้แล้วนี้ เราจะสามารถเก็บน้ำ ณ ที่นั้นได้ดีโดยไม่แห้งซึมหายเร็วเกินไป โดยเช่นเดียวกับการทำบ่อหรือสระเก็บน้ำก็ควรที่จะเลือกที่ๆ ธรรมชาติเคยเก็บน้ำเอาไว้ได้มาขยายเป็นสระเป็นบ่อดีกว่า เพราะนอกจากราคาค่าไสหุ่ยจะถูกกว่าแล้ว เรายังจะเก็บน้ำไว้ได้ดีอีกด้วย

ข้าพเจ้าเห็นว่าการขุดบ่อสี่เหลี่ยมและสร้างรางหรือสร้างคลองให้ตรงๆ ไปตั้งถนนเมืองนิวยอร์กนั้นมักจะเปลืองค่าไสหุ่ยมากและมักจะเก็บน้ำไว้ไม่อยู่ได้นาน เราถึงดำเนินตามหลักธรรมชาติดีกว่า เพราะธรรมชาติอยู่ในจักรวาลนี้มานานกว่าเรามากนัก ดังนั้นถ้าธรรมชาติจะไปทางไหนก็ควรจะไปทางนั้นดีกว่า นอกจากจะเป็นการทุ่นแรงในการก่อสร้าง เช่นขุดร่อง ดัดโค้งออกทั้งเสียให้เป็นทางลัดเป็นต้น เราจึงควรทำ

การท่อน้ำนี้เป็นการลงทุนที่ใหญ่ที่สุด เพราะต้องใช้รถบูลโดซเซอร์ขนาดใหญ่ๆ มาทำงานนั้น และต้องลงทุนสร้างเขื่อนกันน้ำด้วยหินและท่อปูนซีเมนต์ แต่ถึงกระนั้นการท่อน้ำนี้ก็คุ้มค่าให้เราอย่างมากมายเหลือที่จะพรรณานี้ และเป็นสิ่งที่จำเป็นที่สุดในการทำไร่ เพราะถึงแม้เนื้อดินจะดีสักเพียงใด ถ้าขาดน้ำ พืชผลก็ไม่เจริญงอกงามได้

ค. ก่อนที่จะปลูกต้นไม้ เราจะต้องมีทางที่จะขนปุ๋ยและยวดยานที่จะขนปุ๋ย หรือเครื่องอุปกรณ์ในการทุ่นแรงต่างๆ ไปให้ถึงที่ๆ จะปลูกนั้น หาไม่การปลูกและการระวังรักษาจะไม่สะดวก ดังนั้น การลงทุนขั้นที่ 2 ก็คือการจัดสร้างทางคมนาคมให้ยวดยานติดต่อกันส่งกันได้ทั่วไป ทางคมนาคมนี้ย่อมจะช่วยในการขนส่งผลจากต้นไม้เหล่านั้นไปตลาดได้สะดวกอีกด้วย รวมทั้งการลงทุนซื้อรถสำหรับทำการขนส่งปุ๋ยและเครื่องอุปกรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับไร่ที่มีอาณาเขตใหญ่โต ถ้าการคมนาคมในไร่ไม่สะดวก การตรวจการและการระวังรักษาจะไม่สะดวก ซึ่งจะทำให้ไร่ นั้นเจริญก้าวหน้าได้ช้ามาก

ง. เมื่อมีน้ำและมีหนทางคมนาคมแล้ว การเพาะปลูกต้นไม้ก็เริ่มต้นได้ การเพาะปลูกต้นไม้ที่เราจะต้องอาศัยหลักวิชาโดยละเอียด เช่นการหาพันธุ์ที่ 1 และการขุดหลุมให้โตและลึกตลอดทั้งการใส่ปุ๋ยบำรุงรากและใบเพื่อให้ต้นไม้ขยายตัวโตเร็วๆ และมีชีวิตแข็งแรง เพราะถ้าหลุมที่ต้นไม้ขึ้นอยู่นี้มีอาหารของต้นไม้บริบูรณ์ดีแล้ว ต้นไม้นั้นก็จะงอกงามเร็วและเจริญ

จ. เมื่อปลูกเสร็จแล้วเราก็ต้องพิจารณาถึงแง่ของการรักษา และการบำรุงต้นไม้เพื่อทำการรักษาและบำรุงต้นไม้ นอกจากเราต้องมีคนงานสำหรับดูแลแล้ว เราจะต้องมีเครื่องจักรทุ่นแรงช่วยด้วย เช่นเราต้องมีเครื่องไถ เครื่องพรวนดิน เครื่องตัดหญ้า ถังฉีดยาต่อสู้อศัตรูพืช ตลอดจนปุ๋ยและอุปกรณ์ต่างๆ

ดังนั้นการลงทุนในขั้นต้นสำหรับไร่ที่ใหญ่ๆ นี้ก็จำเป็นต้องใช้ทุนมากพอๆ และเนื่องจากการปลูกต้นไม้ยืนต้นเช่นส้มหรือมะพร้าวนี้ ย่อมใช้เวลานานกว่าจะออกลูกออกผล จึงเป็นความจำเป็นที่ชาวไร่จะต้องปลูกพืชไร่ที่ให้ผลรวดเร็ว เช่นผักหรือแดงหรือสิ่งอื่นที่จะช่วยหารายได้มาเลี้ยงไร่ได้ในเร็ววัน เป็นพืชสำหรับอุดหนุนไร่ (Cash Crop) เพื่อให้ไร่ นี้อยู่ไปได้โดยไม่ต้องชักทุนสำรองมาใช้มากนัก

ทุนสำรองที่พระพุทธเจ้าทรงกำหนดไว้ 1 ใน 4 ของจำนวนทุนทั้งสิ้นนี้มีได้มากไปเลย เพราะมีเหตุการณ์หลายอย่างที่จะเกิดขึ้นอันปลุกชนเราเห็นล่วงหน้าไม่ได้ ถ้าปราศจากทุนสำรองนี้แล้วไร่ นั้นก็จะไปไม่รอดตามที่พูดมานี้ขอพวกเราโดยมากอย่าไปนึกเสียว่าเราต้องมีทุนมากจึงจะทำได้ทำนาได้ เพราะเราไม่

จำเป็นจะต้องเริ่มต้นด้วยการสร้างไร่ให้ใหญ่โตมีขนาดตั้ง 500-600 ไร่เลย ชาวบ้านที่มีเงินรายได้ราว 300 หรือ 400 บาท ก็พอจะมีไร่ขนาดเล็กๆ สัก 5 ไร่ 10 ไร่ก่อนได้ ถ้าเขาเดินถูกหลักพระธรรมนี้แล้ว เขาก็จะสามารถขยายตัวต่อไปได้ เพราะถ้าเขาแสดงสมรรถภาพในตอนต้นนี้ดีแล้ว คนก็จะเลือกใส่ในตัวเขาจนถ้าแม้เขาคิดจะกู้เงินมาขยายไร่ของเขาแล้ว ก็อาจทำได้โดยสะดวก

ตามธรรมดาโดยมากแล้วพวกเรามักจะลืมนึกถึงการที่ควรจะต้องกำหนดทุนไว้ส่วนหนึ่งเพื่อเอาไว้ใช้เป็นค่าแรงงาน พระพุทธเจ้าท่านทรงชี้และสอนไว้ในข้อนี้เป็นอย่างดีที่สุด คือทรงแบ่งเงินไว้สำหรับใช้ในข้อนี้ถึง 1 ใน 4 ของเงินทุน และถ้าเราจะดำเนินวิธีการตามความหมายของพระองค์ท่านแล้ว เราก็ต้องเตรียมเงินไว้สำหรับให้คนงานนี้ 1 ใน 4 ของเงินทุน และจากเงินจำนวนนี้เราก็ต้องแบ่งออกไปใช้เป็นประเภทๆ เช่นเป็นประเภทเงินเดือน เงินค่าที่อยู่อาศัย ค่ารักษาพยาบาล และเงินสำหรับบำรุงการสวัสดิการ และต่อไปเราก็ควรจะมีปฏิบัติการดังต่อไปนี้คือ :-

1. ต้องเลือกหาคนที่ดีที่มีใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งมีได้คอกอยู่ภายใต้ความครอบงำของอบายมุขต่างๆ เขาจะต้องเป็นคนที่ไม่คิดแต่จะไต่จากเราฝ่ายเดียว แต่จะต้องเป็นคนที่พร้อมที่จะให้เราด้วยถ้าโอกาสอำนวย เขาจะต้องเป็นคนไม่ฟุ้งเพื่อชอบโก่งชอบเก้งซึ่งมักยอมจะเป็นคนเหยียบย่ง ซึ่งหนักก็ไม่เอาเบาก็ไม่สู้ เขาต้องเป็นคนที่จะเอาดีเรียบร้อยชอบความประณีต เพราะถ้าเขามีความประณีตอยู่ในนิสัยแล้ว การงานที่เขาทำนั้นก็ย่อมจะต้องประณีตไปด้วย ส่วนเรื่องความรู้ในกิจการของเรานั้นไม่สำคัญนัก เพราะถ้าเขาเป็นคนดีซึ่งตั้งใจอยากจะทำแล้วเราก็สามารถจะหัดเขาได้โดยไม่ยากนัก

2. เราจะต้องดูว่ากำลังกายของเขานั้นแข็งแรงแค่ไหน แล้วเราต้องให้งานแก่เขาพอสมควรแก่กำลังและความสามารถของเขา ครั้นแล้วเราต้องตั้งเงินค่าจ้างให้แก่เขาเหมาะสมกับความจำเป็นที่เขาจะต้องใช้ในการครองชีพของเขาอย่างเพียงพอ

3. เราจะต้องจัดหาที่อยู่อาศัย เช่นสร้างบ้านให้เขาอยู่ในเขตไร่ของเรา ให้มีความสะดวกสบายพอสมควรกับฐานะและความเป็นอยู่ของเขา

4. เราจะต้องถือเป็นภาระของเราที่จะต้องรักษาพยาบาลเขาในยามเจ็บไข้ และถ้าเกิดตายขึ้นมาเราก็จะต้องจัดการปลงศพให้ด้วย

5. เราจะต้องตั้งใจพัฒนาการในด้านการสวัสดิการให้แก่เขา โดยจะต้องให้เขามีเวลาหยุดพักผ่อนได้เพียงพอ เช่นให้หยุดในเวลาที่ร้อนจัด และให้มีวันหยุดหนึ่งวันทุกๆ สัปดาห์ เพื่อเขาจะได้ใช้เวลาสำหรับกิจการส่วนตัวของเขา และเราจะต้องให้เขาหยุดในวันนักขัตฤกษ์ทุกๆ ครั้งด้วย เพื่อเขาจะได้ไปฟังเทศน์และทำบุญสำหรับเป็นประโยชน์แก่จิตใจของเขา นอกจากนี้ถ้าเรามีงานรีบด่วนที่จะต้องปฏิบัติก็ต้องขอร้องเขาให้เขามาช่วยกันทำงาน คนงานผู้ใดที่ยินดีจะเข้ามาทำงานพิเศษนั้นก็ควรได้รับค่าตอบแทนเป็นพิเศษตามสมควรอีกด้วย

นอกจากนี้ เมื่อเราได้รับผลกำไรจากงานนั้นเราก็ควรแบ่งผลกำไรนี้ให้แก่เขาบ้างตามสมควร โดยแจกจ่ายให้แก่คนงานทุกคนที่ประพฤติดีเรียบร้อยเป็นโบนัส (Bonus) และจัดรางวัลพิเศษให้แก่คนงานผู้ทำงานดีเลิศ และได้ผลดีเลิศทุกๆ รอบ 3 เดือน เพื่อจะชวนให้เขาขยันหมั่นเพียรที่จะทำงาน สร้างผลงานในหน้าที่ที่เขาได้รับมอบหมายนั้นให้มีผลดีเจริญยิ่งขึ้น ตลอดจนการแจกเสื้อผ้าและของกินพิเศษให้แก่คนงานทุกคนในวันพิเศษของปี ครั้นเมื่อคนงานผู้ใดแก่ทุพพลภาพ ทำงานหนักมิได้ก็ควรจัดหาเบี้ยบำนาญเลี้ยงดูเขา หรือหางานที่เบาแรงที่คนแก่จะทำได้ให้เขาทำไปตามแต่จะทำได้เพื่อเลี้ยงดูเขาไว้

ส่วนเงินที่เตรียมไว้อีก 1 ใน 4 สำหรับใช้จ่ายส่วนตัวนี้ เป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะตามธรรมดาการทำ

ไว้ในตอนต้น มักจะยังหาผลพลอยได้มาถึงมือให้พอใช้จ่ายในการเลี้ยงชีพได้ยาก เพื่อที่จะให้ได้มีเงินเลี้ยงดูชีวิตของตนและครอบครัวไปจนกว่าจะหาผลพลอยได้จากงานนั้นได้ จึงเป็นการควรที่จะเก็บไว้ใช้ในการจำเป็นดังกล่าวนี้อีกส่วนหนึ่ง

เมื่อกิจการหรือไรที่ทำอยู่นี้ได้ผลเจริญดี เราก็ต้องเริ่มคิดถึงการที่จะขายพืชผลนั้นต่อไปให้กว้างขวาง เพื่อกิจการนี้เราก็จะต้องเริ่มลงทุนอีกชั้นหนึ่ง โดยใช้ทุนสำรองนั้นเป็นต้น มาจัดแบ่งออกไปอีกเป็น 4 ส่วน โดยใช้ส่วนหนึ่งสำหรับการประกาศแจ้งความให้คนทั้งหลายรู้จักพืชผลของเรา แล้วใช้ส่วนที่สองจัดการจ้างคนเดินตลาด ตลอดจนยวดยานพาหนะที่จะใช้ในการเดินตลาดนั้น และต่อไปก็ใช้ยวดยานนี้บรรทุกพืชผลของเราส่งแจกให้แม่ค้าพ่อค้าจัดการขายให้แก่ประชาชนทั่วไป เงินอีก 2 ส่วนที่เหลือก็ใช้เป็นเงินสำรองในการเผยแพร่สินค้าต่อไปจนกว่าตลาดสินค้านั้นจะได้ผลดี

ในขั้นต่อไปเมื่อเราได้รับรายได้จากการขายพืชผลนี้ดีขึ้นแล้ว เราก็ควรจัดแบ่งเงินที่ได้มานี้ออกเป็นสี่ส่วนอีกเช่นเดียวกัน โดยใช้ส่วนหนึ่งในการขยายกิจการนั้นให้เจริญยิ่งขึ้น และใช้ส่วนที่สองเก็บเข้าไว้ในกองทุนสำรอง หรือใช้ต้นทุนและดอกเบี้ย ถ้าเรากู้เงินมาทำกิจการนั้น

ส่วนแบ่งที่สามและที่สี่นั้นก็ควรแบ่งประเภทการใช้ไปเช่นเดิม คือใช้ส่วนหนึ่งไปในการเพิ่มเงินเดือนคนงาน หรือในการสวัสดิการคนงานหรือในการเพิ่มคนงาน เมื่อกิจการนั้นได้ขยายตัวขึ้น และส่วนที่เหลือนั้นก็ใช้สำหรับการอยู่กับกินของตน และของครอบครัวเช่นเดิม วิธีการใช้เงินเช่นนี้ก็คงดำเนินต่อไปเป็นขั้นๆ โดยวิธีแบบเดียวกัน

นอกจากวางแผนโครงการวิธีการใช้จ่ายเงินดังกล่าวแล้ว เราจะต้องวางแผนโครงการ การรักษาการงานที่เราได้ก่อสร้างตัวขึ้นนั้นให้มีทางที่จะเจริญอยู่คงทนด้วย

ตามธรรมดาในเมืองไทยเรา นี้ พวกเราโดยมากมักจะไม่ใช่ชอบการรักษาดูแล (Maintenance) สิ่งของ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เครื่องจักร เครื่องยนต์ ตลอดจนรถยนต์ รถแทรกเตอร์มากนัก เรามักจะชอบลูบคลำสิ่งของเหล่านี้ และเช็ดล้างมันเมื่อเวลามันยังใหม่อยู่ แต่พอมันมีอายุล่วง 6 เดือนเข้าไปแล้ว การเช็ดการขัดการล้างก็มักจะซำมือลงไป ยิ่งอายุมากเข้าอันเป็นเวลาที่เราควรจะต้องดูแลรักษามันเป็นพิเศษแล้ว เรากลับมักจะปล่อยมันเสีย และไม่ใครจะเหลียวแลมันเลยเพราะมันเก่าและมีฝุ่นมีโคลนติดเสียแล้ว จะเที่ยวคุยถึงมันนักเพื่อนฝูงก็มักจะไม่ค่อยฟัง ไม่เหมือนกับเวลาที่เมื่อสิ่งของนั้นยังใหม่อยู่ รูปร่างสีสนอันปราศจากฝุ่น ปราศจากโคลนก็มักจะชวนให้เพื่อนฝูงที่ อายากตะ อายากลอง เราก็คุยได้ไข่มองไปเลยว่า เครื่องจักรหรือรถของเรานั้น เก่งอย่างไรบ้าง ความพอใจและภูมิใจในสิ่งของนั้นก็กระพือพัดให้เราเชิดและขัดมัน เพราะมันเป็นสิ่งที่ทำให้เพื่อนฝูงนับถือ และอยากพูดกับเรา อันเป็นการแสดงว่าเรามีได้มีใจรักสิ่งของนั้นจริงจัง มิใช่มันจะได้ช่วยทำประโยชน์ให้เราสักเท่าใด ถ้ามันไม่สามารถทำให้เราเด่นขึ้นมาในสายตาเพื่อนฝูงแล้วสิ่งของนั้นก็ตกกระป๋องและมีได้รับความรักจากเรามาก อันชี้ว่าเรายังเห็นแก่ตัวอยู่อีกมาก

ดังนั้นแทนที่สิ่งของเหล่านั้นจะอยู่ในสภาพให้เราใช้การได้นานๆ มันก็ต้องเสียและสิ้นสมรรถภาพไปในเวลาอันสั้น เมื่อถึงเขตนี้เข้าแล้วในไม่ช้าเราก็จะต้องเริ่มแก้และเริ่มซ่อมรถนั้น ถึงตอนนี้พวกเราโดยมากมักจะชอบอีก ใครๆ ก็อยากเป็นช่างแก้รถและซ่อมรถ เพราะเพื่อนฝูงมักจะนับถือผู้เป็นนักซ่อมรถอีกเหมือนกัน และเพราะเหตุที่การแก้รถซ่อมนี้มันทำให้เราเด่นขึ้นมาได้ใหม่ในสายตาของคนอื่น พวกเราโดยมากก็มักจะชอบทำการแก้รถ ซึ่งก็ไม่ได้หมายความว่าเรารักรถนั้นแต่อย่างใด เพราะการแก้ไขเหล่านี้ก็เป็นอย่างชนิดขอกันไป ให้มันแล่นไปได้ก็แล้วกัน บางครั้งถึงกับตอแยถึงเครื่องบางอย่างของรถนั้นเสียโดยพูดว่า ฝรั่งมันทำเกินมาก็มี เพราะเครื่องที่ตอแยถึงเสียนั้นไม่สำคัญอะไร ถึงมันจะไม่มีติดอยู่รถก็คงจะยังแล่นได้ เราหาได้นึกไม่ว่าเครื่องที่

ต่อยั้งเสียนั้นมันมีประโยชน์ในการรักษาสมรรถภาพของรถนั้นให้อยู่นาน เมื่อต่อยมันทิ้งเสียแล้ว ต่อไปไม่ซ้าก็ต้องต่อยส่วนอื่นทิ้งไปอีก จนในที่สุดก็หมดหนทางที่จะแก้ให้มันเดินใหม่ได้ มันก็กลายเป็นกองเหล็กแล้วเราก็ต้องซื้อรถใหม่

วิธีการเช่นนี้พระพุทธรเจ้าทรงเห็นว่าเป็นการผิดเป็นที่สุด เพราะมันชี้ว่าเรายังมีความเห็นแก่ตัวและไม่รักการงานนั้นจริงๆ อยู่อย่างมาก เพราะการปฏิบัติการรักษาดูแลสิ่งของแบบนี้ นอกจากจะต้องเสียค่าเสียหายในการซ่อมมากมาย บ่อยๆ ครั้งแล้ว เรายังจะต้องเสียเงินซื้อของมาใช้ใหม่อีกด้วย อันเป็นการทำให้เกิดการสิ้นเปลืองโดยใช่เหตุ และสิ่งของเครื่องใช้ของเราก็มีอายุสั้นเกินกว่าที่ผู้ทำเขาได้กำหนดไว้เป็นอันมาก ดังนั้นการปฏิบัติการเช่นนี้จึงนับว่าเป็นการปฏิบัติการที่ขาดสมรรถภาพและยอมไม่นำความเจริญมาให้แก่พนักงาน ทางที่ควรนั้นเราจะต้องหมั่นดูแลและระวังรักษาเครื่องมือเครื่องใช้ของเราอยู่เป็นเนืองนิตย์โดยมิให้เปลืองค่าใช้จ่ายในการซ่อม

ดังนั้นกิจการที่จะเจริญดีเยี่ยมจะต้องมีระเบียบการระวางรักษาดูแลสิ่งของเครื่องใช้และอุปกรณ์ในกิจการนั้นเป็นอย่างดี เช่น ถ้าเป็นเรือกสวนไร่นา เราก็ต้องมีระเบียบในการรักษาดูแลสิ่งต่อไปนี้เป็นอย่างดี โดยให้มันทรงอยู่ในสมรรถภาพชั้นเลิศที่จะใช้การได้เสมอ ตลอดจนวิธีการต่างๆ ที่ใช้ในการรักษาไว้คือ :-

ก. เราต้องหมั่นรักษาดูแลเครื่องมือและเครื่องใช้ในการขุดดิน เกลี่ยดิน พรวนดิน ในการช่างต่างๆ และในการก่อสร้างทุกชนิดให้อยู่ในสภาพที่ใช้ได้เสมอ

ข. เราต้องหมั่นรักษาดูแลเครื่องทุ่นแรงต่างๆ เช่น รถไถ เครื่องสูบน้ำ รถยนต์ขนส่ง และเครื่องตัดหญ้า โดยจัดให้มันอยู่ในสภาพที่จะใช้งานได้เสมอ

ค. ต้องดูแลวิธีการใช้ยาปราบศัตรูพืช และเครื่องฉีดยาปราบศัตรูพืชตลอดจนดูแลรักษายาต่างๆ โดยระมัดระวังมิให้ใครมาขโมยเอาไปใช้เปื้อปลาในบ่อได้

ง. ต้องดูแลวิธีการเก็บปุ๋ย และการผสมปุ๋ยให้ถูกต้องกับสูตรที่ต้องการ และต้องเขียนสูตรทุกสูตรที่ต้องการไว้ในที่ซึ่งคนผสมปุ๋ยจะเห็นได้ชัดเจน เขาจะได้ผสมปุ๋ยได้ถูกต้อง นอกจากนั้นก็ต้องระวังการใส่ปุ๋ยให้ถูกต้องโดยต้องมีคำชี้แจงแจ้งไว้โดยละเอียดว่าต้นไม้ชนิดใดใช้ปุ๋ยสูตรใดและปริมาณที่ใส่้นั้นมากน้อยเท่าใด ให้ถูกต้องตามความต้องการของอายุต้นไม้

จ. ต้องดูแลวิธีจัดระเบียบห้องเก็บพันธุ์ของพืชต่างๆ อันต้องมีระเบียบโดยแน่นอน หากไม่พันธุ์จะเกิดปนกันขึ้นได้

ฉ. ต้องรักษาดูแลและตรวจอยู่เสมอว่าทำนบกั้นน้ำ ฝ่ายน้ำล้นและท่อระบายน้ำต่างๆ และตรวจดูหัวจุกสำหรับปิดหรือเปิดท่อนั้น มีอยู่บริบูรณ์หรือไม่ ตลอดจนตรวจดูคูคลองและรางส่งน้ำว่ามีดินตกลงไปให้ตันขึ้นหรือดิ่งพังขัดขวางการไหลของน้ำหรือไม่ ถ้าสิ่งใดสิ่งหนึ่งบกพร่องก็ต้องจัดการซ่อมแก้ไขทันที การตรวจทางน้ำไหลนี้ต้องทำอาทิตย์ละ 1 ครั้ง เป็นอย่างน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวลาฝนตกหนัก เราจะต้องออกตรวจดูสิ่งบอบสลายโดยละเอียด

ช. ดูแลความสะอาดของไร่ไม่ให้รก เพราะถ้ารกแล้วก็เป็นที่เพาะแมลงศัตรูพืชต่างๆ และวัชพืชก็จะแย่งอาหารของต้นไม้กิน เพื่อการรักษาดูแลให้ไร้สะอาด เราจำจะต้องใช้เครื่องทุ่นแรงช่วย ด้วยประการฉะนี้ เราจะต้องรักษาเครื่องทุ่นแรงเหล่านี้ให้อยู่ในสภาพที่จะใช้งานได้ทันทีเสมอ เมื่อเซ็ดล้างเครื่องตอนเย็นเสร็จแล้ว ก็ต้องเติมน้ำมันและน้ำมันหยอดเครื่องเสียให้พร้อมที่จะทำงานได้โดยทันทีก่อนที่จะเอาเข้าเก็บ ทุกๆ อาทิตย์จะต้องมีการตรวจหนึ่งครั้ง

ซ. การดูแลรักษาต้นไม้ เพื่อจะให้ต้นไม้และพืชผลเจริญ เราจะต้องหมั่นระวังดูแลมันอยู่มิได้ขาด และเพื่อจะให้สะดวกในการดูแลนี้ เราจะต้องมอบคนงานทุกคนให้มีหน้าที่รับผิดชอบต้นไม้โดยละเอียดแน่นอน เช่น

คนหนึ่งก็ต้องมีหน้าที่รักษาต้นไม้พรวัว 500 ต้น หรือมะนาว 300 ต้น หรือส้มและผลไม้อื่นเป็นจำนวน 300 ต้น และเพื่อให้เป็นการสะดวกแก่การรักษา เราต้องมีเลขติดประจำต้นไม้ทุก ๆ ต้น เพื่อกันมิให้หลงได้ว่าต้นนี้ตกอยู่ในหน้าที่ของใครที่จะรักษา

นอกจากนี้คนรักษาต้นไม้ทุก ๆ คนจะต้องมีสมุดคู่มือการรักษาต้นไม้ประจำตัว ในสมุดคู่มือนี้จะมีคำแนะนำในการรักษาต้นไม้ ตลอดจนวิธีการใส่ปุ๋ย ใส่ยาปราบศัตรูพืช และเลขประจำต้นไม้ ตลอดจนตารางที่จะให้คนรักษาต้นไม้จดลงไว้เป็นสถิติได้อย่างละเอียดว่าเขาได้ใส่ปุ๋ยให้แก่ต้นไม้ต้นนั้นเมื่อใดจำนวนเท่าใด และได้ฉีดยาปราบศัตรูพืชเมื่อใด มีโรคอะไรเกิดบ้าง เช่น มีด้วงกินต้นไม้พรวัวหรือไม่ หรือมีแมลง และเห็ดรากินต้นไม้ ส้ม เขาก็ใส่เอาไว้ในนั้นให้เรียบร้อย

การเก็บสถิตินี้ นอกจากจะให้เราตรวจได้โดยง่ายว่าต้นไม้อยู่ในสภาพอย่างไรแล้ว เราจะสามารถดูเห็นได้ด้วยว่าคนงานคนไหนรักงาน โดยตรวจความประณีตและการเอาใจใส่และการภาคภูมิใจในการรักษาสมุดคู่มือนี้เป็นเครื่องชี้

นอกจากนี้แล้วคนงานจะต้องหมั่นพรวนดินที่โคนต้นไม้ และใส่ปุ๋ยให้ถูกต้องตามระเบียบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูแล้ง และรดน้ำให้บ้างเฉพาะต้นไม้ที่ต้องการ เช่น ต้นที่ปลูกใหม่ซึ่งรากยังไม่ถึงดินที่มีน้ำชุ่มดี และรับผิดชอบในเขตของตนให้สะอาดและเตียน

ส่วนสำหรับต้นไม้พืชล้มลุกนั้น คนงานจะได้รับส่วนแบ่งงานไปรับผิดชอบเป็นแปลง ๆ ไป เช่น ให้รับผิดชอบดูแลจำนวน 250 หลุมต่อหนึ่งแปลง หรือผัก 30 ร่องต่อหนึ่งแปลง เป็นต้น ทุก ๆ คนก็มีสมุดคู่มือในการปลูก และการรักษาตลอดจนการฉีดยาเช่นเดียวกัน

ฉ. รักษาถนนหนทางและสะพานต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่จะใช้ได้เสมอ

ญ. ดูแลรักษาบ้านพักของคนงาน และดูแลความสะอาดใต้ถุนบ้าน

ฎ. ดูแลรักษาเครื่องทำไฟฟ้า และตุ้มเก็บน้ำ อ่างเก็บน้ำฝน และท่อน้ำสำหรับส่งน้ำไปใช้ในที่ต่าง ๆ ตลอดจนโรงสูบน้ำและถังส่งน้ำ

ผู้อ่านจะเห็นได้ว่าการดูแลและรักษา ที่ฝรั่งเรียกว่า Maintenance นี้เป็นเรื่องใหญ่มากพอๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับไร่ใหญ่ๆ เช่นสวนเสมาฯ ถ้าเราหย่อนในการระวางรักษา ความเปลืองแรงงานและแรงทรัพย์ก็จะมากมาย เพราะฉะนั้นทางที่ดีเราจะต้องพยายามกันไว้ดีกว่าแก้เสมอ

หลักการที่เราจะต้องพิจารณาต่อไป ก็ได้แก่วิธีการ ซึ่งตรงกับภาษาฝรั่งว่า "Research" วิจัยหรือการค้นหาลองผิดลองถูกเพื่อพบวิธีการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นนี้เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง ถ้าปราศจากการค้นหานี้แล้ว ความเจริญของงานนั้นก็จะมีเพียงพอ การค้นหาที่จะทำได้ดีก็ต้องอาศัยการเก็บหาสถิติจากความจริง ที่เราได้พบมาในการปฏิบัติการณ์นั้นว่าเรามีข้อบกพร่องที่จะต้องพิจารณา และวิจัยเพื่อแก้ไขให้วิธีการปฏิบัติงานของเราดีขึ้น ยิ่งเราได้ประสบพบการณณ์จนสามารถเก็บความจริงมาได้มากเท่าใด การวิจัยก็จะดีขึ้นเท่านั้น โดยเหตุนี้ การที่จะต้องพิจารณาและวิจัยตลอดจนการเก็บสถิติต่างๆ จึงไม่มีวันสิ้นสุด และเป็นงานใหญ่อีกแขนงหนึ่ง

เช่นเราได้พบมาว่าการปลูกแตงหอมแคนดาสู้กับน้ำปลูกไม้ใครจะได้อายุที่ผลตกหนักหรือในเวลาที่น่าค้างลงมาก หรือเราได้พบมาว่าแตงที่เราปลูกมาแล้วนั้นยังไม่หวานพอสำหรับผู้ซื้อ ตลอดจนกิจการอื่นๆ อันเกี่ยวกับการผลิต และการทำให้ผลผลิตของเรามีคุณภาพดีขึ้น เราก็ต้องพยายามในขั้นต้นที่จะเก็บสถิติต่างๆ ของสิ่งเหล่านี้ ครั้นแล้วก็มานั่งพิจารณาว่า ทำอย่างไรจึงจะแก้ไขให้การผลิตนี้ดีขึ้นได้ จากการพิจารณาดังนี้ เราจะพบวิธีการขึ้นใหม่บางอย่าง เช่น การแก้ไขการใช้ปุ๋ย การเปลี่ยนสูตรของปุ๋ย และการเพิ่มปุ๋ยบางชนิดในเวลานั้น เวลานั้น ตลอดจนการให้น้ำ และวิธีการให้น้ำว่าทำอย่างไรดีจึงจะเหมาะสม

เมื่อคิดหาวิธีใหม่ได้แล้ว เราก็เริ่มลงมือทดลองวิธีการใหม่ เช่น ให้แดงนอนเตียงไม้ไผ่ ใส่ถุงให้แดง และสร้างหลังคาที่ปิดเปิดได้สำหรับใช้ในเวลาฝนตกหนัก หรือน้ำค้างลงจัด ตลอดจนวิธีส่งน้ำเลี้ยงแดงแบบใหม่ และการระบายน้ำออกจากกันหลุม และระยะห่างระหว่างหลุม เพื่อให้ทำงานได้สะดวก รวมทั้งการทดลองยาฉีด และปุ๋ยใหม่ๆ และอะไรต่อมิอะไรอีกอีกอีก ครั้นแล้วก็พยายามหาสถิติใหม่ว่า การผลิตตามแบบนี้มันดีหรือเลวขึ้นอย่างไร วิธีใดที่ได้ทดลองซึ่งให้ผลดีที่สุดแก่เรา จากสถิติที่เก็บได้มาใหม่นี้ เราก็เอามาวิจารณ์และวิจัยใหม่ เพื่อค้นหาข้อบกพร่องและทางแก้ไขต่อไป

การวิจัยและค้นคว้าหาสถิติและการทดลองนี้ย่อมไม่มีวันที่จะสิ้นสุดลงได้ ยิ่งกว่านั้นสิ่งที่เราจะต้องวิจัยและหาทางแก้ไขมากที่สุดก็คือตัวของเราเอง เราจะต้องหมั่นพิจารณาตัวเองอยู่เนืองนิจว่าเราเห็นแก่ตัวน้อยลงหรือ ขี้เกียจน้อยลงหรือเปล่า เราทำงานมากขึ้นหรือน้อยลง เราทนทานต่อการดำเนินโดยไม่มีไปโยโย่ โทษใคร่มากขึ้นหรือน้อยลงเท่าใด และสำคัญที่สุดที่เราจะต้องวิจัยนั่นคือ เมื่อเราได้รับความชมเชยจากผู้อื่นมากขึ้น เรานี้รู้สึกอีกเต็มอวดดีขึ้นหรือม่มากขึ้นหรือไม่ เพราะการวิจัยและการแก้ไขตัวเองให้ดำเนินตัวเหมาะสมกับหลักของธรรมชาตินี้เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด เมื่อใดตัวเรานี้ไม่อยู่ในฐานะซึ่งดำเนินการเป็นอยู่ถูกต้องกับหลักของธรรมชาติได้แล้ว ความสำเร็จในกิจการทั้งหลายก็จะเลื่อนลงไปหมด ดังนั้นการวิจัยและการปรับปรุงตัวของเราเองจึงเป็นการสำคัญที่สุดที่เราจะต้องปฏิบัติอยู่เนืองนิจยิ่งกว่าสิ่งอื่น

ตามที่ได้อธิบายมาแล้วเราก็จะเห็นได้ว่า การวิจัยนี้สำคัญเพียงไรสำหรับกิจการทั้งหลาย ไม่เฉพาะแต่การทำไร่ และหัวข้อที่เราควรปฏิบัติในการวิจัยอย่างย่อๆ ก็คือ :-

1. เราจะต้องหมั่นวิจัยตัวเองและการงานของเราอยู่เสมอ ครั้นแล้วต้องอ่านหนังสือที่ผู้ชำนาญได้เขียนไว้ และฟังจากคนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จากผู้รู้และผู้ชำนาญ และเมื่อฟังมาแล้วก็เอามาวิจารณ์ดูโดยละเอียด
2. เก็บสถิติของดินฟ้าอากาศ สถิติของการทดลองต่างๆ สถิติของการปฏิบัติงาน และสถิติของผลของงาน
3. การวิจัยในแง่การผลิต
4. การวิจัยในแง่ของคุณภาพของผลิตผล
5. การวิจัยวิธีการปฏิบัติงาน เช่น ทำงานและจัดงาน มอบงานแบ่งหน้าที่ให้คนทำอย่างไรจึงจะได้งานมีผลมากที่สุด เปลืองแรงน้อยที่สุด และให้คนงานมีสมรรถภาพทั้งทางใจและทางกายมากที่สุด จนเกิดการรักงาน การภูมิใจในงาน และสนุกในงานได้มากที่สุด
6. การวิจัยในเรื่องการขนส่ง ตลอดจนการจัดผลิตผลเข้าหีบ เข้ารัง และเข้ากระชุก
7. วิจัยเรื่องการเดินตลาด การแจ้งความ การขายส่ง และการขายปลีก

การวิจัยเช่นนี้เราควรจะทำสำหรับกิจการทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการงานหรือหน้าที่อะไร และในที่สุดเราจะต้องเข้าใจและหมั่นวิจารณ์ และวิจัยถึง โชค ซึ่งฝรั่งเรียกว่า Luck นี้อยู่เสมอ เราต้องรู้โดยชัดแจ้งว่า โชค นี้ไม่ได้อยู่ในบังคับของเรา มันเป็นเรื่องของเวรของกรรม ดังนั้นถึงเราจะมีวิชาความรู้ตลอดจนความสามารถสักเท่าใด เราจะต้องเตรียมตัวทุกทางที่จะต้องประสบกับโชคร้ายเสมอ ดังนั้นการวางแผนการวางแผนการใดๆ ที่มุ่งหวังจะให้ได้ผลสำเร็จดีเยี่ยมขึ้นอยู่ในการคำนวณถึงกำลังของกรรมว่าจะกำหนดโชคชะตาและเหตุการณ์ให้แปรปรวนไปอย่างไร (Calculation of probabilities) ว่าอะไรน่าจะเกิดขึ้น หรืออะไรจะไม่เกิดขึ้น เช่น การนำท่วม ฝนแล้ง และอะไรต่างๆ ซึ่งชี้ว่าในการทำการใดๆ นั้นย่อมมีการเสี่ยงโชคอยู่ในนั้นด้วยเสมอ ดังนั้นแผนการที่ดีจึงเป็นแผนการที่เตรียมไว้สำหรับกรณีที่กิจการนั้นประสบโชคร้ายที่สุดเสมอเท่าที่จะทำได้

ผู้ที่จะปฏิบัติกรงานอันใดได้ดีย่อมจะต้องเป็นผู้ที่มีโชคดีด้วย บางคนเก่งมากแต่โชคไม่ดีก็ใช้ไม่ได้ ดังนั้นผู้ที่หวังจะเป็นผู้ทำกิจการสำเร็จจึงย่อมจักต้องพยายามบำเพ็ญตัวไว้ให้ดีเพื่อให้เกิดโชคดีเสมอ และการประพฤติดีๆที่จะทำให้เกิดโชคดีเป็นส่วนมาก ก็อยู่ที่การที่เขาผู้หวังความสำเร็จนั้นจะต้องพยายามวางตนอยู่กิน และทำกิจการให้ดำเนินไปถูกต้องกับหลักของธรรมชาติ โดยการพยายามทำตัวให้เป็นคนเห็นแก่ตัวน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ดังกล่าวมาแล้ว ดังนั้นการปราศจากการเห็นแก่ตัวนี้เองก็ย่อมจะเป็นกำลังไปนำความสำเร็จและความสุขมาสู่เรา โดยนัยนี้เราจำเป็นจะต้องเป็นผู้ที่มีความพอใจในชีวิตที่เราพบอยู่นี้ อันกรรมได้กำหนดมาให้ อยู่เสมอ

ครั้นแล้ว เราก็ต้องพยายามไม่พอใจ ในตัวของเรายูมิได้ขาด เราจะต้องดำเนินตัวเองในเหตุการณ์ทุกอย่างที่ไม่ดีที่เกิดขึ้นยิ่งกว่าที่จะดีผู้อื่น โดยคิดว่าเรานี่เองเป็นต้นเหตุของความกลุ้มใจและความไม่สมหวังหาใช้ผู้อื่นเป็นต้นเหตุไม่ ครั้นแล้วก็ตั้งหน้าทำงานไปโดยหวังแต่จะให้ประโยชน์เกิดขึ้นแก่งานนั้นอย่างเดียวโดยไม่มัวกลุ้มใจและเสียใจอยู่ในความผิดที่เราได้ทำมาแล้ว หรือมัววิตกอยู่ถึงความผิดพลาดพลั้งที่จะมีมาอีกในอนาคต

ดังนั้นทุกๆ วันเราจึงควรพิจารณาตัวเองว่าเรานี้เห็นด้วยกับการปฏิบัติกรงาน และความประพฤติดีของเราแล้วหรือ ยิ่งกว่าที่จะมัวนั่งฝันนอนฝันถึงอยู่แต่คำชมเชยสรรเสริญที่ตนจะได้รับมารอบข้าง อย่าลืมว่าคำสรรเสริญนี้เป็นยาพิษที่ร้ายแรงและแสดงกับความเจริญในกิจการของเราเป็นอันมาก การถูกตำ ถูกติ ถูกว่าเสียอีกเป็นการดีกว่า เพราะมันมักจะเป็นครูให้สติแก่เรา

ดังนั้นแหละถ้าเราสามารถปฏิบัติตัว ในการกระทำกิจการต่างๆ ให้สมกับหลักธรรมทั้ง 4 ประการ คือ จันทะการรักษากรงานยิ่งกว่าตัว 1 ความพยายามและการมีขันติโสร็จจะ 1 จิตตะ 1 และวิมังสาอีก 1 ที่ได้อธิบายมานี้แล้ว ไม่ว่าเราจะทำอะไร เราย่อมจะได้ผลสำเร็จเป็นเลิศที่สุด ถ้าเป็นในกิจการค้าเราก็จะเป็นพ่อค้าที่ดีที่มีลูกค้ากว้างขวางที่จะสามารถขยายการงานค้าขายของเรานั้นไปถึงขีดเจริญสูงสุด ถ้าเราเป็นชาวไร่เราก็จะเจริญอย่างยิ่ง และถ้าเราเป็นลูกจ้างหรือข้าราชการซึ่งกล้าได้กล้าเสียเพื่องานและหน้าที่ของเรา นายของเราก็จะเชื่อถือไว้วางใจในความซื่อสัตย์สุจริตและการรักษากรงานของเรา เราก็จะต้องได้เลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งไปจนถึงที่สำเร็จอันสูงสุด และด้วยการประพฤติดีตามหลักธรรมทั้ง 4 ประการนี้ เราก็จะกระปรี้กระเปร่าและแข็งแรงในการงาน งานของเราก็จะมีผลเต็มเม็ดเต็มหน่วย ซึ่งย่อมจะยังผลให้เรานี้มีทรัพย์ และหลักธรรมอันมีอยู่ในใจของเรานั้นก็จะทำให้เรานั้นรู้จักใช้ทรัพย์นั้นไปในทางอันควร เช่นช่วยเหลือคนที่ต้องการและสมควรที่จะได้รับการช่วยเหลือ ครั้นแล้วก็จะได้ใช้ทรัพย์อันเป็นผลพลอยได้อันงามนั้นไปในการเลี้ยงชีวิตและบำรุงตน และครอบครัวให้เกิดสุขสมบูรณ์ประกอบไปด้วยความปราศจากโรคภัยอันร้ายแรง และการมีอายุยืนนาน เพราะความสุขใจที่เกิดขึ้นนั้น

นอกจากนี้ เมื่อเราชาวไทยพากันพร้อมใจปฏิบัติตามพระธรรมของพระพุทธเจ้าที่กล่าวมานี้แล้ว ไม่ว่าเราจะทำกิจการค้าใดๆ เราก็จะเก่งเท่าเทียมคนต่างชาติได้ การที่เราสู้ญี่ปุ่น สู้จีน สู้แขก สู้ฝรั่งไม่ได้ในการค้าขายและการเศรษฐกิจนั้น ก็จะกลายเป็นสิ่งที่มีความเป็นจริงอยู่ที่แต่ในอดีตเท่านั้น

อันโครงการเศรษฐกิจนั้นเล่า ถึงแม้เราจะมียามากมายสักกี่ตัว ก็สิ้นซุกก็ตาม หรือเราจะออกกฎหมายคุ้มครองอาชีพและใส่ชาวต่างด้าวทั้งหลายให้ออกไปให้พ้นจากถนนเยาวราช ราชวงศ์ และถนนเจริญกรุง แล้วยกร้านที่ได้ตกแต่งไว้แล้ว รวมทั้งสรรพสินค้าที่มีอยู่ด้วยนั้นให้คนไทยผู้ซึ่งไม่ยอมรับปฏิบัติตามพระธรรมของพระพุทธเจ้าดังกล่าวมาแล้ว และให้คนต่างด้าวเหล่านั้นย้ายไปอยู่ที่อื่น จะเป็นพระโขงก็ได้ คลองเตยก็ได้ ในไม่ช้าเลยที่ชุมนุมการค้าก็จะเกิดขึ้นใหม่แทนถนนเยาวราช และราชวงศ์ และถนนเยาวราชและราชวงศ์นั้นก็จะเป็นเขาไป เพราะเหตุว่าความสำเร็จและความเจริญในการค้านั้นหาได้อยู่ที่วิชาความรู้อันเรียนมาได้จากสมุดจากตำราไม่ แต่เกิดมาจากจิตใจที่พร้อมไปด้วยธรรมะทั้ง 4 ประการดังที่ได้ชี้แจงมาอย่างแจ่มแจ้งแล้ว

ด้วยเหตุนี้ ขอพวกเราทั้งหลายจงพากันหันมาฟังพระธรรมของพระพุทธเจ้า ฟังเริ่มเปิดหน้าหนังสือใหม่โดยใช้พระธรรมของพระพุทธเจ้าเป็นหลักแล้วพากันช่วยตัวเองเถิด ถ้าเราพากันช่วยกันปฏิบัติแบบนี้ข้าสักหน่อยเท่านั้น พวกไทยเรา 25 ล้านคน ซึ่งแต่เดิมก็พึ่งตัวเองและเป็นลูกหม้อแท้ แต่หลงทางไปนั้น ให้กลับกลายเป็นไทยลูกหม้ออย่างแท้จริงที่ยอมยืมสู่เพื่อความเจริญของชาติบ้านเมืองและของกิจการทุกอย่างที่เขาทำอยู่นั้น และหวังทั้งความภูมิใจและความรักชาติที่ผิดๆ อันเต็มไปด้วยความเห็นแก่ตัวซึ่งร้องแต่ว่า “รักชาติ” [หวังทั้ง]ผู้ซึ่งมิยอมเสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อให้แก่การงานและประโยชน์ของการงานนั้น จนชาติไทยได้เจริญก้าวหน้า เท่าเทียมคนต่างชาติได้ในกิจการค้าขาย อุตสาหกรรม การเกษตรและอื่นๆ ทุกสิ่งทุกอย่างได้อย่างงามนี้ถึงลงน้ำเสีย และช่วยกันกระพือพัดความเห็นและเข้าใจผิดในปรัชญาของชาวตะวันตกซึ่งทำให้พวกเราลอยๆ อยู่อย่างรีๆ ขวางๆ ไม่รู้ว่าจะจมลงสู่พื้นพิภพหรือขึ้นสู่สวรรค์นี้ให้รีบเลื่อนลอยไปเสียให้พ้นน่านน้ำของอ่าวสยาม แล้วก็จงพากันมาเปิดดูในหีบของของเรา และจัดเอาปรัชญาของพระพุทธเจ้าของเรา เช่น ปรัชญาชาวโรมันมาเป็นหลักปฏิบัติกิจการทั้งหลายเถิด ถ้าเราทำได้ดังนี้เราก็จะสำเร็จประโยชน์ของชาติและเจริญในการงานของเราเป็นอย่างเลิศ

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขอขอบใจท่านทั้งหลายเป็นอย่างยิ่งที่ได้มาพร้อมกันที่สวนเสมาในวันนี้ เพื่อให้ศีลให้พรแก่ข้าพเจ้าในการทำบุญวันเกิดครบ 5 รอบ ข้าพเจ้าไม่มีอะไรพิเศษที่จะให้การตอบแทนบุญคุณแก่ท่านทั้งหลายได้เพียงพอสมกับปริมาณของน้ำใจที่มีอยู่ในหัวใจของข้าพเจ้าอันเต็มไปด้วยความรัก ความชอบใจ และความปรารถนาที่อยากจะช่วยเหลือท่านทุกอย่าง อย่างเต็มฝีมือที่มนุษย์จะทำได้ นอกจากขอมอบให้หนังสือ “ปรัชญาชาวโรมัน” เล่มนี้ อันเขียนขึ้นจากความเชื่ออย่างแน่นแท้ ภายในหัวใจของข้าพเจ้าไว้เป็นที่ระลึก ถ้าสิ่งใดพลัดพลั้งรำคาญหุรำคาญตาของท่านแล้ว ขอได้โปรดให้อภัยแก่ข้าพเจ้าผู้ซึ่งกำลังจะย่างเข้าเขต “บ๊องๆ” หรือเข้าแล้วก็ไม่รู้เสียด้วย โดยนึกเสียว่าให้เป็นของกำนัลวันเกิด 5 รอบนี้เสียก็แล้วกัน ท่านจะตำจะว่าอะไรก็ไม่เป็นไร ขอแต่ให้ให้อภัยแก่ข้าพเจ้าเสียเถิด

ขอคุณพระรัตนตรัยจงได้ปกป้องรักษาท่านทั้งหลาย ให้มีความสุขออกสุขใจและคิดอะไรจงสมปรารถนา และถึงพร้อมด้วยพระธรรมอิทธิบาท 4 ประการนี้จนได้ความสำเร็จอย่างงามทุกประการเทอญ.

ศุภสวัสดิ์

สวนเสมา วันที่ 23 สิงหาคม 2503

บรรยายธรรมในการประชุม World Fellowship of Buddhists ที่นครนิวเดลี,
อินเดีย ที่นั่งข้างหลังในภาพล่างคือ ม.จ. พูนพิศมัย ดิศกุล

หน้าว่าง

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี = พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ ร. ๔ = สมเด็จพระปิยมหาราชบรมราชินีนาถ (เปี่ยม สุจริตกุล)

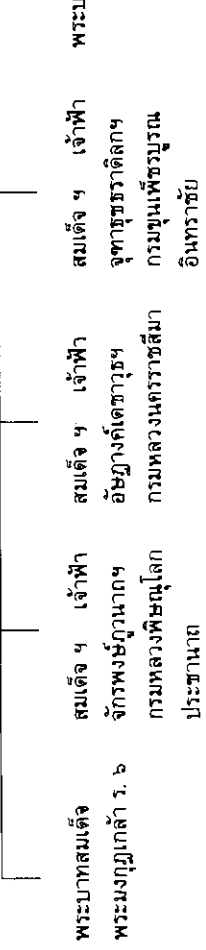
- ๑. พระองค์เจ้าอุณากรรณอินทราไชย
- ๒. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (พระองค์เจ้าทิวติศนา)
- ๓. สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี (พระองค์เจ้าสุทธิดา)
- ๔. สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พระพันปีหลวง (พระองค์เจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ในรัชกาลที่ ๖ และ ๗)
- ๕. สมเด็จพระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราช (พระองค์เจ้าสุริยวงศา)
- ๖. สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี (พระองค์เจ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์)
- ๗. สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (พระองค์เจ้ากัลยาณิวัฒนา)
- ๘. สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากนิษฐาธิราชเจ้าหญิงกนิษฐาธิราชเจ้า กรมหมื่นนครสวรรค์ศักดิพินิต (พระองค์เจ้ากนิษฐาธิราชเจ้า)

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ร. ๕ =

สมเด็จพระศรีสุริเยนทราบรมราชินี = พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ร. ๒

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ ร. ๔ = สมเด็จพระปิยมหาราชบรมราชินีนาถ (เปี่ยม สุจริตกุล)

พระบาทสมเด็จพระจุลเกล้าฯ ร. ๕ = สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ (พระองค์เจ้าเสาวภาผ่องศรี)

เจ้าจอมมารดาปราง

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงวงศาธิราชสนิท

พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าสายสนิทวงศ์

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอภิญญา = กรมพระสวัสดิ์ดิวันดิษชัย

(ม.จ. อภิญญา คัคณางค์)

ม.จ. สุขสวัสดิ์ดิวันดิษชัย สวัสดิ์ดิวัน

พระเชษฐา, พระเชษฐภคินี, พระอนุชา และพระขนิษฐาร่วมพระบิดา

๑. ช. หม่อมเจ้าไชยสิทธิสวัสดิ์ สวัสดิวัตน์
๒. ญ. หม่อมเจ้าทัศนีย์นงลักษณ์ สวัสดิวัตน์
๓. และ ๔. ญ. หม่อมเจ้า (ฝาแฝด)
๕. ญ. หม่อมเจ้าพิมพ์พัทตร์ภาณี สวัสดิวัตน์
๖. ช. หม่อมเจ้าเฉลิมศรีสวัสดิวัตน์ สวัสดิวัตน์
๗. ช. หม่อมเจ้าวิศิษฎ์สวัสดิรักษ์ สวัสดิวัตน์
๘. ญ. หม่อมเจ้านงลักษณ์ทัศนีย์ ทองใหญ่ เป็นชายา หม่อมเจ้าสายฉลุทอง ทองใหญ่
๙. ช. หม่อมเจ้าศุภสวัสดิวงศ์สนิท สวัสดิวัตน์
๑๐. ญ. หม่อมเจ้า (ไม่มีนาม)
๑๑. ช. หม่อมเจ้าเสรีสวัสดิกมล สวัสดิวัตน์
๑๒. ช. หม่อมเจ้าโสภณภราโดย สวัสดิวัตน์
๑๓. ญ. หม่อมเจ้า (สุด) สวัสดิวัตน์
๑๔. ญ. สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ในรัชกาลที่ ๗
๑๕. ญ. หม่อมเจ้า (ใหม่) สวัสดิวัตน์
๑๖. ช. หม่อมเจ้า สวัสดิประวัติษฐ์ สวัสดิวัตน์
๑๗. ญ. หม่อมเจ้า (แดง) สวัสดิวัตน์
๑๘. ช. หม่อมเจ้าพีรยศยุคล สวัสดิวัตน์
๑๙. ช. หม่อมเจ้านนทียาวัด สวัสดิวัตน์
๒๐. ญ. หม่อมเจ้าวิสาทิศ กฤดากร เป็นชายา หม่อมเจ้าสมัยเฉลิม กฤดากร
๒๑. ช. หม่อมเจ้าอรชุนชีษณุ สวัสดิวัตน์
๒๒. ญ. หม่อมเจ้าสุสสดีวิลาส สวัสดิวัตน์
๒๓. ญ. หม่อมเจ้าศกุนตลา สมรสกับนายราชี ปัทมสังข์
๒๔. ญ. หม่อมเจ้าผ่องผัสสมณี จักรพันธ์ เป็นชายา หม่อมเจ้าการวิก จักรพันธ์

๒๕. ช.	หม่อมเจ้ากอกษัตริย์	สวัสดิวัดน์
๒๖. ช.	หม่อมเจ้า (บุญ)	สวัสดิวัดน์
๒๗. ญ.	หม่อมเจ้าอุษารดี	สวัสดิวัดน์
๒๘. ญ.	หม่อมเจ้าผ่องศรีวิไลย	สวัสดิวัดน์
๒๙. ญ.	หม่อมเจ้า (รอด)	สวัสดิวัดน์
๓๐. ช.	หม่อมเจ้า (ลอ)	สวัสดิวัดน์
๓๑. ญ.	หม่อมเจ้าสุลภวัลเลง	ชายาหม่อมเจ้ารัตยากร วิสุทธิ
๓๒. ญ.	หม่อมเจ้าสุเลสลลเวง	ภรรยานายประพันธ์ ศิริกาญจน์
๓๓. ช.	หม่อมเจ้ายุธิษฐ์เฐียร	สวัสดิวัดน์
๓๔. ญ.	หม่อมเจ้าสีดาตำรวง	ชุมพล เป็นชายาหม่อมเจ้ากมลีสาน ชุมพล
๓๕. ญ.	หม่อมเจ้าอมิตดา	ภรรยานายแพทย์ สุพร ธรรมรักษ์
๓๖. ญ.	หม่อมเจ้ามัทรีโสภณา	ภรรยานายพิน ดุลยจินดา
๓๗. ช.	หม่อมเจ้านางกุลสวัสดิ์	สวัสดิวัดน์
๓๘. ญ.	หม่อมเจ้ามโนहरา	สวัสดิวัดน์
๓๙. ญ.	หม่อมเจ้าวิสาขานุจณวีร์	ภรรยานายพอล อุดากาวา
๔๐. ช.	หม่อมเจ้าอำถนอร์สวัสดิ์	สวัสดิวัดน์
๔๑. ช.	หม่อมเจ้าบุณฑิตสวัสดิ์	สวัสดิวัดน์
๔๒. ช.	หม่อมเจ้านันยราช	สวัสดิวัดน์
๔๓. ช.	หม่อมเจ้าพันทูลุรย์	สวัสดิวัดน์
๔๔. ช.	หม่อมเจ้าภากุล	สวัสดิวัดน์
๔๕. ช.	หม่อมเจ้าปฐาณ	สวัสดิวัดน์
๔๖. ญ.	หม่อมเจ้าเมรี	สวัสดิวัดน์

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า ร. ๔ = สมเด็จพระปิยมหาราช (เปี่ยม สุจริตกุล)

เจ้าพระยาบดินทร์เดชา = ท่านผู้หญิงเพ็ญ (สิงห์)

พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าสายสนิทวงศ์

เจ้าพระยาอมราช = ท่านผู้หญิงหนู (แก้ว สิงห์เสนี) (กัลยาณมิตร)

เจ้าพระยาเพชรภูษา = คุณหญิงนุ่ม (ติด สิงห์เสนี) (สมบัติศิริ)

คุณหญิงเขม = พระยาอนุชิตชาญไชย (สุวรรณทัด) (สาย สิงห์เสนี)

พระยาลิงเสนี = คุณหญิงหงษ์ (สอาด สิงห์เสนี) (สิงห์เสนี)

กรมพระสวัสดิวัตน์วิเศษกริช = ม.ร.ว.เสงี่ยม (สนิทวงศ์)

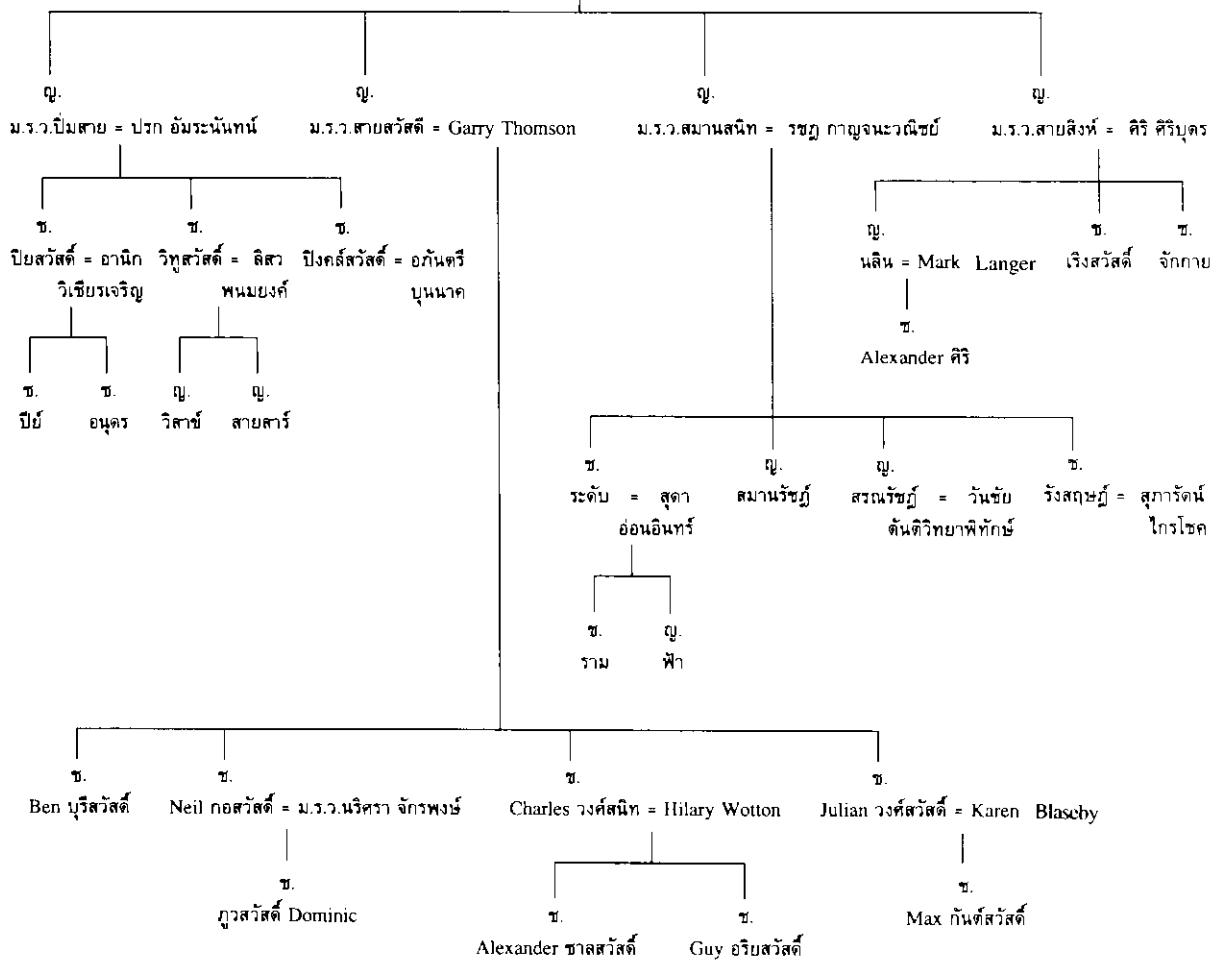
พระยาบุรีนราภรณ์ =

คุณหญิงเนื่องบุรีนราภรณ์

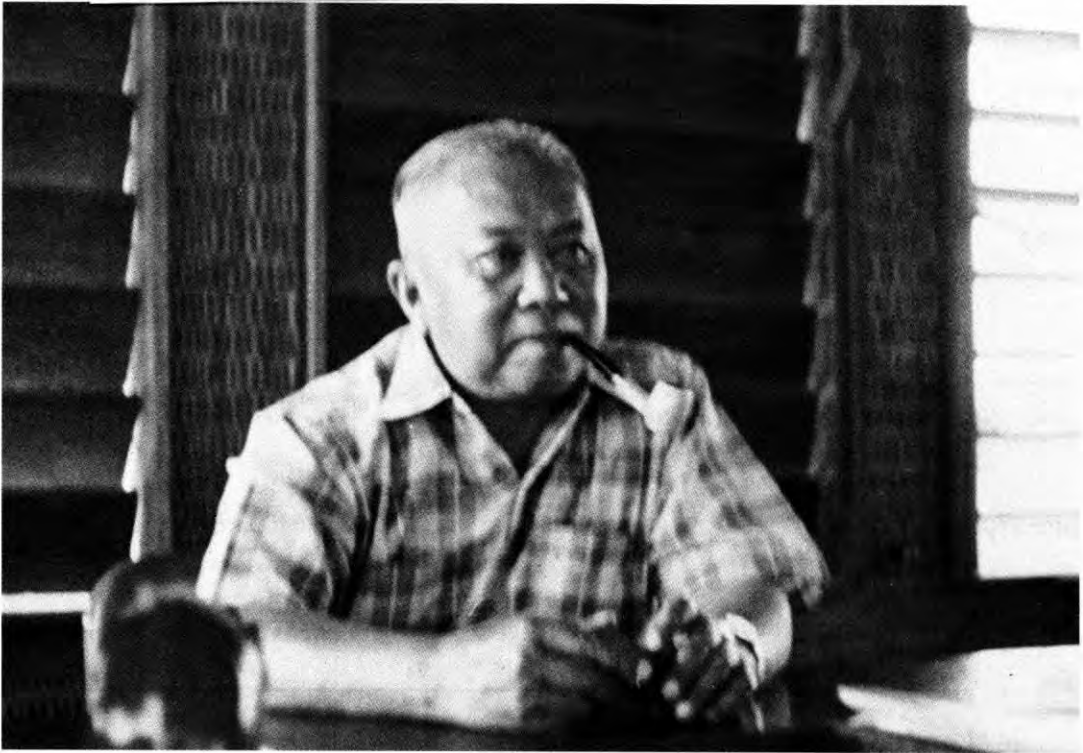
ม.จ.ศุภสวัสดิวงศ์สนิท สวัสดิวัตน์

=

หม่อมเสมอ (สิงห์เสนี)

หน้าว่าง

เราถือข้อเท็จจริง
แล่งล่าฟ้าดินพญาน
หวังแร่แต่โบราณ
จ้าวคิดปิดของขู่

ศีลทาน
ย่อมรู้
ระงับโศก โลกเอย
มนุษย์นั้นฉันใดฯ

-สุนทรภู่
นิราศสุพรรณ

